Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

1967 JAN 15.

Patay Éva

— **Tárlatvezetés a műcsarnokban.** Patay Éva önálló kiállításán a győri műcsarnokban ma délelőtt tizenegy órakor Horváth István, a képzőművészeti csoport vezetője tart tárlatvezetést az érdeklődőknek.

Patay Éva
festőművész

— **Patay Éva**, az évtizedek óta Győrött alkotó festőművész, képeit most Győr városának adományozta. A műveket a Xantus János Múzeum veszi át. Az első kiállítást őszre tervezik.

A művész képeit Győr városának adományozta.

NÉPSZAVA, 1977. június 26.
12. oldal.

Patay Éva: Kitaszított

(Folytatás az 1. oldalról)

jük. A háztáji és a kisegítő gazdaságoknak nemcsak ma, hanem a jövőben is jelentős szerepük lesz a tagság önellátásában, a közfogyasztáshoz való hozzájárulásban, az árutermelésben. Ismeretes előttünk, hogy a háztáji termelése nem zavartalan és gondtalan. A fiatalok már nem lelkesednek érte, s néha állami intézkedések is bizonytalanságot okoznak. A kormányzat azon van, hogy *elhárítsa az útból a háztáji termelés akadályait.* Nem végezheti el viszont a szövetkezet helyett azt a munkát, ami a háztáji gazdaságok támogatásával kapcsolatban rájuk hárul. A tagság és az egész népgazdaság elvárja a termelőszövetkezetektől, azok vezetőségétől, hogy *körültekintően és messzemenően segítsék* a háztáji termelést.

A nagyüzemi keretek jó színteret adnak a tsz-demokrácia szélesítéséhez

— A termelés ésszerű, mértéktartó — adottságainkkal, termelési szerkezeteinkkel, fej-

— A jelenleg kialakult nagyüzemi keretek jó színteret nyújtanak a termelőszövetke-

Patay Éva 2.) Folytatás

Lasonci Miklós: Kiállítóteremben.
Pestmegyei Hírlap, 1977. 10.

Patay Éva festő 1)

PATAY ÉVA

a *Ráckevén* festő *Patay László* közeli rokona, szintén jelenünk jelentős alkotója, aki az utóbbi években ráckevei motívumokat is feldolgozott képein, melyekkel *Győrben* mutatkozott be újólag. Zaklatottan lázas felületei több figyelmet érdemelnének, élvonalban haladnak, pedig eddig még díjat sem kaptak megyei elismeréseken kívül. Rangja országos, mert igazságkereső ember, aki a hétköznapok szertartásaiban tudja megérezni és felvonultatni az ünnep méltóságát batyusokban, vakolókban, vedret tartó női figurában, *Borsófejtő-ben.*

Dabason is szerepeltek 1972-ben művei, s tulajdonképpen időszerű lenne megrendezni Patay Éva és Patay László közös kiállítását *Ráckevén*, ahol a vízi táj egyiküknek fő látványélménye, a másiknak fontos epizód.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pestmegyei Hírlap, 1975. jún. 10.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁJ 16

Kisalföld

Patay Éva festő

1021

Patay Éva hetvenöt éves

Nehéz életet szabott számára a sors. Sok-sok esztendő göröngyeiből, néhány szem gyöngyből fűzte össze azt a láncot, amelynek kezdete a századforduló, legutóbbi göröngye a betegágy, s gyöngyszeme most nyíló kiállítása.

Pályafutása nyitott könyv előttünk. Sokan ismerik szerény, már-már félénk, látszólag gyanakvó, valójában az emberi jóságban végsőkig bizakodó egyéniségét. Huszonhét esztendeje él köztünk, városunkban. Itt vált keserű évtizedek után művésszé. Ide kötik jelentősebb kiállításai, elért szerény sikerei. *Itt találtak* — egyenlőre még kis számú — *értő, befogadó közönségre legjobb alkotásai. S itt élnek tisztelői, őszinte barátai, jószándékú pártfogói. Patay Éva a város, a megye megbecsült művészei közé is tartozik,* mert minden gondolata, minden emléke, minden kapocs ide fűzi. Valóban győrivé vált az elmúlt évtizedek alatt. Hisszük, a város is magáénak vallja őszintén, tisztelettel.

Zegzúgos utat járt pedig végig a hetvenöt éves vándorlás során. Szülőföldje a Felvidék. Élményforrása a mai napig a gyermekkor, az udvar, a kert, a dombok, a magasba vivő utak. A főiskola esztendeit *Rudnay Gyula* szellemi vonzásában élte át. Első kiállítási emlékek Lévához és Komáromhoz fűzik. A rajztanári pálya számos állomáshelyén megfordult. Egy ideig a főváros közelsége kapcsolta a művészeti élethez. Festett, ki is állított. Alapjában hivatástudattól űzve, inkább a felkészülés idejének tekintette, s érzi ma is ezt az időt.

A döntő fordulatot a nyugdíjazása hozta életében. Bámulatos elszántsággal vetette magát az alkotómunkába, csodálkozást keltve környezetében. Nem kilincselt hivatalok ajtaján, kétes elismerés után. Festett. Kiállítások követték egymást. Gazdag tartalmú, mélyen emberséges művészi önfeltárás termékei áradatként csaptak át apró, régiséget árasztó szobájának falain. Festővé, méghozzá kevesekhez hasonlítható festővé érett. A fővárosban is bemutatkozott. Vidéki kiállításairól elismerő hangú vélemények jelentek meg. *Értő személyek, nyitott szívek felfedezték értékeit, mondanivalóját, sajátosságait.*

Most határkőhöz érkezett. Visszapillant, felmér, összegez. És tervez. Egyetlen vágya van még, s hihetetlen erővel ruházza fel ma is, még a betegágyon is. *„Budapesti kiállításomon szeretném még egyszer munkáimat együtt látni"* — mondja jegyzeteit lapozgatva. Az állványon új kép, új kompozíció körvonalai bontakoznak ki. A berlini kék hasító tisztasága, szeszélyesen kanyargó, széles ecsetnyomok sejtetik az új mű születését.

Patay Éva néhány nappal túl a háromnegyed évszázadon, töretlen hittel alkot. Dolgozik és folytonosan készül. Új kiállításra, reméljük, nem az utolsóra.

Salamon Nándor

Id

Három folyón át

Versenyhajóban Mohácsig

Szabó László, a Győri Spartacus evezős szakosztályának igazolt versenyzője, 1975. május 14-én reggel, a győri Tolbuhin sétányon lévő csónakháztól egypárevezős versenyhajóban (szkiffben) elindult a Rábán, s három nap alatt Mohácsig kíván evezni. Az útján a Mosoni-Duna torkolatáig 15, onnan Mohácsig pedig további 347 folyamkilométert kell leeveznie. Az ilyen hosszú távot nem egy kényelmetlen verseny-, de egy túrahajóban is komoly sportteljesítmény végiglapátolni. A három nap is rendkívül rövidnek látszik. Ez esetben viszont nem szenzációhajhászó csúcsjavításról van szó, hanem kényszerhelyzetben van a fiú. Ugyanis, katona!

Szabó Laci már évek óta ismert sportoló. Ő volt az 1973. évi junior korcsoportos férfi egypárevezős magyar bajnok. Akkor ősszel viszont bevonult katonának, s úgy tűnt — két év nagy idő —, hogy törés áll be a sportpályafutásában. Nem így történt. A kötelességtudata és a sportszeretete alapján megérdemelné a „*jó katona — jó sportoló*" címet, ha volna ilyen. („Jó tanuló — jó sportoló" mozgalom viszont létezik.) A katonai szolgálat kiváló ellátása és a honvédségi sportversenyeken való jó szereplés jutalmául részt vehetett a Gy. Spartacus idei, háromhetes edzőtáborozásán. Megszolgálta a bizalmat: 500 edzéskilométert teljesített.

A „*kiskatona*" mostani útja pedig az összefogás eredménye. A feletteseinek jóindulatú segítőkészsége, valamint a pécsi kajakosok, kenusok igazi, sportbaráti támogatása révén, a Pécstől 14 kilométerre lévő Orfű-i tavon rendszeres edzési lehetőséget kapott a fiú. A Győri Spartacus pedig egy versenyszkiffel segíti az idegenben, de barátok között lévő saját versenyzője felkészülését.

Végh Ferenc

Kosárlabda-torna Drezdában

Szombaton és vasárnap Drezdában, a béke napjának 30. évfordulójára nemzetközi kosárlabdatornát rendeztek. A tornán a meghívott szovjet, csehszlovák és a drezdai csapatokon kívül részt [illegible] férfi- és a fiúk mezőnyében a Gy. Dózsa csapata az NB I-es HVS Drezda mögött második helyen, a nőknél pedig a MAVDAC a harmadik helyen végzett. A torna végén, az ünnepélyes eredményhirdetéskor külön jutalmozták a

Győr és Ráckeve festője

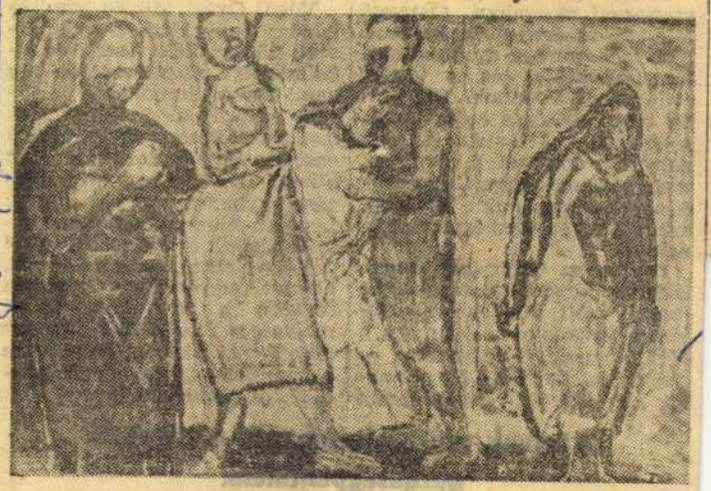

Patay Éva: Kívülállók

Patay Éva festőművész kiállítása május 9-től a hónap végéig látható *Ráckevén* a nagyközségi tanács dísztermében. A tárlatot *Fegyó János*, az Árpád Múzeum igazgatója rendezte.

Patay Éva művészete arra utal, hogy bár a tudás és képesség elengedhetetlen kellékek, mégis külsőségek. Ő belül figyelt, összpontosított, s a kéz csak lejegyezte a hömpölygő felismeréseket, melyek élmények vagy megrendülések. Tájékozódott, de ez a körültekintés nem zavarta meg emberi és festői törvényeit. A hétköznap emelkedik ünneppé, a megfigyelt, sűrített, kifejezett élet. Soha nem érdekelte a divat és az érvényesülés, Patay Éva a valóság igazságait kutatta csöndes szenvedéllyel. Alapja, bázisa, kincse önmaga és a világ, mely talmi csillogás helyett rendre találkozik és testesül műveiben. Észrevette a *Tehenes* több évezredes formáját, ez a tartós kategória jellemzi *a Borsófejtő* meghittségét, de az élet szélén vergődő *Kívülállók* magánya reped, társadalmunk fájdalomszüntető igyekezete feloldhatja, feloldja. Csak a gondolkodásban hozzá magasodott szemlélő képes rádöbbenni gazdagságára, a felületesség nem ismerheti fel mart, kínlódó csoportjainak szemünkkel és értelmünkkel felfogható üzenetét.

Patay Éva nem látványos; *mély*. Csöndesen, alig észrevehetően, de mégis megváltozunk képeitől. Mozdít rajtunk, s már azért szeretünk élni, mert jobbak lehettünk a szépség e különös, első pillanatban mármár nyomasztó, terhes súlyától.

Festői gondolkodása jelképes. A *Tálbanyúlók* mohósága, a ráckevei mozaik sűrített rétegei miközben jelenítik a látványt, ki is lépnek belőle, belső tájon járnak, *az alkotóművész és a mi érzelmeinkben*. Azt kísérik, annak nyújtanak *szellemtápot*. Ilyen értelemben testesülnek hídformái, mellyel *Győr és Ráckeve rokonságát* hangoztatja, ilyen megközelítéssel terebélyesülnek festői térré faodvai, önarcképei, horgászai. Önmaguk képi arcán túl sejtetik a léte-

Az isaszegi templomdomb ugyanúgy képeket adományozott számára, mint *Gödöllő* és *Érd*. Ő mindig képekkel a szívében utazott, így talált rá *Győr, Révfalu, Ráckeve* egyéni formáinak általánosítóható festői látomásaira. Győr után, Budapest előtt *köszöntjük festményeit Pest megyében*, ahol évekig élt és alkotott, ahová rendszerint visszatér a képek embernövelő távlataival.

Losonci Miklós

Pest Megyei Hírlap, 1976. okt. 9.
Patay Éva, festőművész

Milyenek lehetnek ezek a *tapasztalatok*? Egy példával válaszolunk rá. Az egyik vállalatnál megvizsgálták a termelés irányítóinak létszámát, azt, hogy a végrehajtók és tervezők egymás közti aránya hogyan oszlott meg. Azt vizsgálták, hogy 1975-ben 6—7 százalékkal több végrehajtó volt a gyárban, mint tervező. 1976 első negyedévében a tervezőlétszám változatlan maradt, a végrehajtólétszám viszont nőtt. Vajon miért volt ez így? Azért, mert a gyár nem

idegen tőle a cinizmus.

Hangsúlyozta, hogy a szakszervezeti mozgalom alapvető feladata az értelmiség körében sem más, mint a munkáshatalom támogatása és a tagság érdekeinek védelme. Kifejtette, hogy ebben a széles körű, sokoldalú tevékenységben nagy szerepe van a *türelmes, meggyőző munkának*, az érvek felsorakoztatásának és ahol szükséges, az ideológiai vitának.

Ezután az értelmiség munkájának társadalmi megbecsüléséről szólt. Az igazi elismerést a társadalom előtt maga a kiváló munka teremti meg — mondotta. *Becsülik és elismerik azt, aki jól, tiszteségesen* gálom több fórumot, ahol az értelmiség alkotó vitakészsége erőteljesebben kibontakozhat.

Végül Óvári Miklós hangsúlyozta: *hazánkban a legszélesebb körűen értelmezett és alkalmazott alkotói szabadság van.* Társadalmunknak alapvető érdeke a valóság igaz megismertetése, minden alkotó energia kibontakoztatása. Az alkotói szabadság hangsúlyozása egyben a bizalom jele is: bizalom abban, hogy *alkotó értelmiségünk óriási többsége jól tud élni ezzel a szabadsággal*, amely ugyanakkor magába foglalja a társadalom iránti mélységes felelősségtudatot, az alkotó viták kibontakozását és a marxista álláspont kialakítását és képviseletét.

A tervek végrehajtásában is érvényesül gazdaságpolitikánk

Második napirendi pontként *Juhász Ottó*, a SZOT titkára *a népgazdaság első félévi eredményeiről, a gazdasági munka helyzetéről és a szakszervezetek termelést, gazdálkodást segítő munkájáról, valamint a további tennivalókról számolt be.* Az állásfoglalás megállapította, hogy az 1976. évi népgazdasági terv végrehajtásában a párt és a kormány gazdaságpolitikai célkitűzései érvényesülnek.

Életszínvonal-politikai céljaink is fokozatosan megvalósulnak. Ez kifejezésre jut — többek között — a lakosság fogyasztásának, az átlagbérek és a pénzbeni társadalmi juttatások növekedésében. Az egy keresőre jutó reálbér várhatóan a tervezetnek megfelelően alakul.

Az alapvető fogyasztási cikkekből *a lakosság ellátása biztosított*, bár gondok keletkeztek az aszály és egyéb körülmények következtében a zöldség-, gyümölcs- és burgonyaellátásban.

A Szakszervezetek Országos Tanácsa helyesli a kormánynak azokat az intézkedéseit, amelyekben fokozottan számonkéri a központi akarat még szervezettebb, alaposabb érvényesítését.

Fontos feladatként említi az állásfoglalás, hogy az év hátralevő három hónapjában éves tervünk minden irányú megvalósítására összpontosítsuk erőinket, mert *az 1976-os gazdasági év eredményei nagy hatással lesznek a jövő esztendő szilárd megalapozására, dolgozó népünk életszínvonalának fejlesztésére.*

A következő hónapokban kerül sor az üzemekben, termelő egységekben a szocialista brigádvezetői tanácskozásokra, amelyek a szocialista brigádvezetők jövő év áprilisában megtartandó V. országos tanácskozását készítik elő.

A szakszervezetek fontosnak tartják, hogy a brigádtanácskozásokon a mozgalom továbbfejlesztésének feladatait az üzemekben folyó szervezett, fegyelmezett termelés konkrét tennivalóival összhangban vitassák meg.

A tanácsülés a továbbiakban *személyi ügyeket* tárgyalt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUL 7
MŰVÉSZET
Budapest

Patay Éva

Patay Éva: Forrásfakasztók

műhely

Szenes Zsuzsa grafikái

Szenes Zsuzsa 1931-ben Budapesten született. 1955-ben

Bár Szenes Zsuzsa grafikái már az első pillanatban meghódítják nézőjüket, önmagukat mégsem könnyen adják át nekünk. Meghódítanak, igen, vagy inkább lépre csalnak, amikor vonalaik tisztaságát, jeleneteik báját kínálják fel nekünk; csakhogy azután nem érik be egy percnyi figyelmünkkel.

A grafikán belül a hatvanas évek elején jelentek meg azok az egymással rokon törekvések, amelyek a dolgokat a visszájukról közelítették meg: a jelent a múlt felől, a fenségest a groteszk oldaláról, a mindennapit, közönségest a költészeten keresztül. Gácsi Mihály mulatságos rajzi ötleteivel, Gyulai Líviusz az ironikus archaizálás eszközeivel tárja fel a világ groteszk, képtelen, meseszerű vagy álomhoz hasonló jellegét, Gross Arnold viszont az

ellenk
nyeibe
kori e
ban, a
legszemélyesebb gesztusokat, a tárgyak bensőséges érzékletességét: az intimitást hívják segítségül. És ha e rajzok törékenyek, telve álmokkal, sejtésekkel, nosztalgiákkal és kérdőjelekkel, textiljei: a függönyök, a kárpitok, a gyapjútűzések és a tükrösök megfelelnek a kérdőjelekre. Az anyag tiszta, eleven erejét, megfellebbezhetetlen természetességét, árnyéktalan derűjét állítják szembe a motozó árnyékokkal. A textileken Szenes Zsuzsa a háttérben marad és átadja helyét a virágot szagoló nőnek, az életfának, az ősöknek, a kártyafiguráknak, az elemibb, vegetatívabb létezés objektivitásának. Rajzai ellenben olyan személyesek, annyira saját külső-belső világának szubjektív közegéből merülnek fel, hogy szinte azt kellene mondanunk: Szenes Zsuzsa grafikáit legegyszerűbben ilyen és ilyen autóbusszal lehet megközelíteni, itt meg itt kell leszállni, befordulni, belépni egy fantasztikus kertbe, kinyitni egy ajtót — tessék, máris benne találjuk magunkat kicsi univerzumában. Egyszerre furcsa és ismerős itt minden, ijesztő és gyönyörű. Az emberek és a tárgyak egyaránt, mint láthatatlan csomagot, cipelik magukkal múltjukat, rejtélyes és bonyolult kapcsolataikat, viszonylataikat, gondolataik, álmaik terhét. Kezdetben minden egyszerűnek

Pataj Eva

Mivérnet, 1943. jul. 60

kiállítás a Műcsarnokban.

Bőség — jegyezhetnénk még ezek után a derű, nyugalom, hagyomány, Európa jelzői értékű fogalmai mellé. Mit jelent a hagyomány Németh János számára? A fazekas ősöktől,

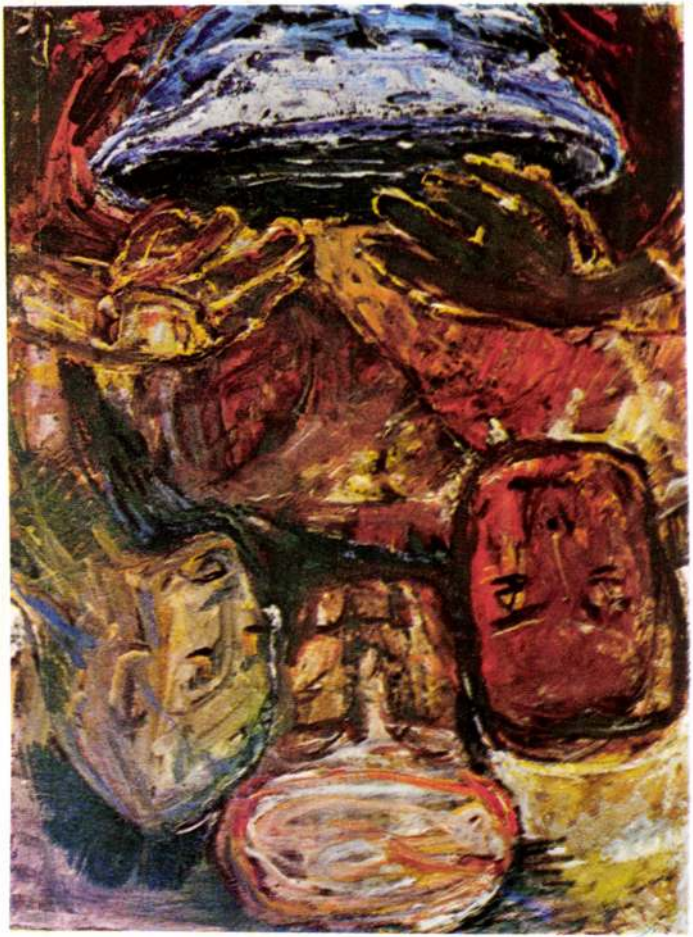

Albrecht, 1993,
Tel. bö

Petay Boa: „Egyptische Bücher"

1201

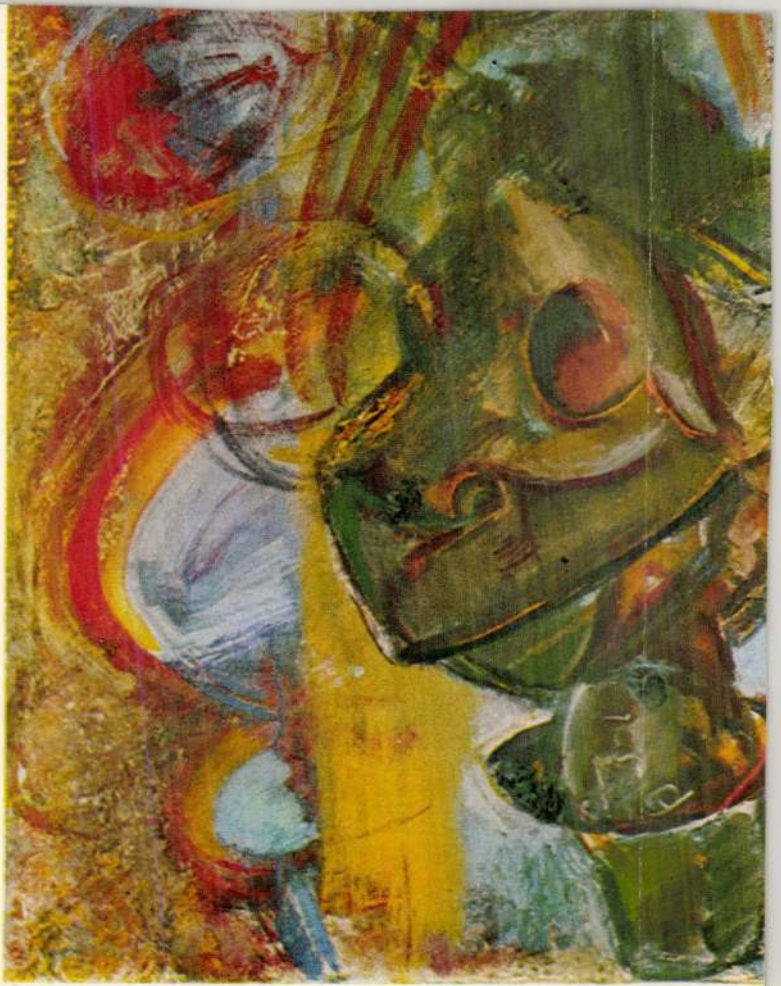

Patay Éva:
„Éneklők".

Művészet, 1973. júl. hó

Patay Éva: Egy tálból evők

Patay Éva: Éneklők

(cikkünk a 22. oldalon)

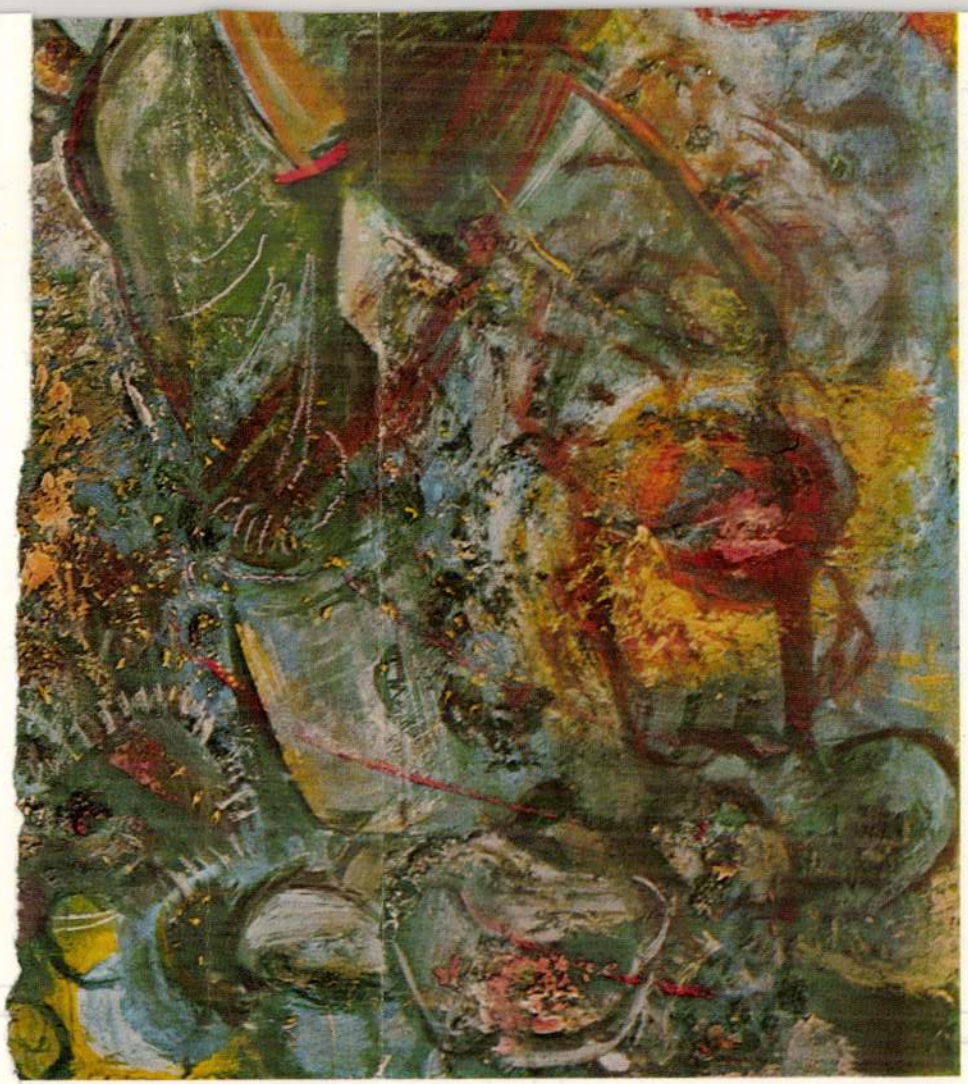

22 old

Szabolcs Szatmári Szemle, 1973. aug.

1024 Patay Éva festő-művész

művészet

SZ. KÜRTI KATALIN:

Három kisalföldi festő kiállítása Nyíregyházán

A Nyíregyházi Művészeti Hetek egyik kiemelkedő rendezvénye volt a Bessenyei György Tanárképző Főiskola kerengőjében március 22-től április 10-ig látható, mintegy száz darabos festészeti, grafikai anyag: Patay Éva, Giczy János, Dohnál Tibor alkotásaiból. Három egyenrangú művész egy iskolába, egy irányzatba nem sorolható műveit láttuk egymás mellett, közös bennük az ember világának és korunknak igaz, s egyéni képi megjelenítése.

Patay Éva jelenleg 73 éves. Bár Rudnay Gyula tanítványaként képzőművészeti főiskolát végzett, s mintegy fél évszázados életmű áll mögötte — lényegében és szándékában az utóbbi években lett igazán festő. Színvonalban megállják helyüket mai művei mellett a 20-as évek szép tájképei, városképei, vagy a 30-as, 40-es évek groteszkbe hajló jelenetei, portréi, — életformájává, legfőbb céljává azonban csak most lett a festés. Nyugdíjba vonulásától kezdve fest, rajzol állandóan és megszállottan, műveivel kifejezve igazi hivatásának késői, de annál nagyobb erejű felismerését. Minden jelképes figurája az Ő sorsát és vágyát hordozza: az égő csipkebokor érintésétől elhivatottságát megértő nőalak, a hálóból fel, a fény felé vergődő halász, az újnak, növőnek utat vágó kertész, az építő, a vakoló, a forrást fakasztó, az eddig lelki vakságban élő, de most a külvilág üzeneteit átvevő jelolvasó („*Égő csipkebokor*", „*Kertész*", „*Halász*"). Címünkben ugyan konkrét, valójában jelképes alakjai expresszíven megfogalmazottak; rendkívüli tulajdonságaikat hatalmas, teremtő kezekkel, nyitott tenyerekkel, intenzív színhatással: a kiemelés, s ezzel elhagyás és torzítás eszközeivel adja vissza a művész („*Ujjogók*", „*Egy tálból evők*", „*Nyitott tenyér*"). Legérdekesebbek azon művei, amelyeken az esetlegesség, a fakturális szépség az uralkodó csurgatással vastagon felrakott festékfelületek játékával („*Próféták*"). Témában, életanyagban tág Patay Éva művészete: a múlt-jelen-jövő egyszerre izgatja, alakjai gyakran Janus-arcúak, vagy tükör által kettőzöttek. „*Gömb néző*", „*Kozmosz ember*" művein a világmindenség és az ember kapcsolata foglalkoztatja, s ezek, valamint „*Borsófejtő*" c. műve mondandója: a legegyszerűbb ember, a legkisebb, de hasznos tevékenység fontos része az egésznek, az egyetemesnek. Patay Éva Nyíregyházán bemutatott kollekciója — ha néhol erején felül vállalt egy-egy képpel is — őszintén tárta elénk személyiségét, igazságkeresését, közösségi felelősségérzetét — egyszóval önmagát. S ez az, amit kortársainktól leginkább várunk.

Giczy János soproni festőművész a középgeneráció jelentős képviselője. Műveit Győrben, Sopronban, a keszthelyi nyári tárlatokon, valamint 1969-es Fényes Adolf-termi egyéni kiállításán mutatta be. Soproni veduták, műemlékek helyett falusi, mezei jeleneteket látunk művein. Az urbánus témát kerülve — szinte időtlenül merül el a falu, a tanyavilág életében és halálában. „Elégia", „rekviem" kifejezés illene

némely képére, így a *„Balatoni táj bádog Krisztussal"*, vagy *„Kerék és talicska"* olajpasztelljére. Ez utóbbi mű, emberalak nélkül, egyszerű kelléktárral vall a régiről, az elmúlóról, a szükségszerűen megváltozó falusi életformáról, de úgy, hogy érezzük a művész elégikus-lírai fájdalmát. Fészerbe tett használaton kívüli talicska, tőkében felejtett balta, eltört, csonka kerék e kép főszereplői. A kerék hiányzó részeivel a megbomlott kört, a teljesség elvesztését sugallja. Mégsem a fájdalom és elmúlás, hanem a továbbvitel, a megtartó erő a fő tartalma és élménye Giczy festményeinek. Élet- és művészetszemléletével az Egry, Nagy István-hagyományokkal, s kortársai közül a vásárhelyiekkel rokon. Határozott, elkötelezett művészet az övé, kötődés környezetéhez (néha etnikai hitelességgel is, mint a *„Bánfalvi udvar"* címűn). Legfontosabb e hagyománymegőrző jellegen túl tájhoz, néphez való kapcsolatának, indulatainak, érzelmeinek bemutatása. Az a gyöngéd szeretet, amellyel alakjait körülveszi, azonos a középkori kismesterek áhítatával. Arany háttérbe állított termésnézője, tyúketető asszonya, ezüst hátteres tájának pásztora éppúgy felmagasztosul, mint a szárnyasoltárok madonnái, jó pásztorai, Nem véletlenül adta hármasosztatú munkaábrázolásának a *„Falusi oltár"* címet. A mindennapoknak, a munkának és a dolgozó embernek dicsérete így *emelkedik* felül Giczy János műveiben az elégikus fájdalmon, a bomló, régi életforma siratásán.

Az egész kisalföldi művészélet szervezője, s ennek a kiállításnak rendezője és legfiatalabb kiállító művésze *Dohnál Tibor*. 1967-ben festett *„Bakonyi Madonna"*-ja mellett bordó-okker-fekete színhatású szőnyegét, s *egyedi* toll-, tusrajzait, valamint sokszorosított grafikai lapjait mutatta be Nyíregyházán. Sokoldalú művész, invenciózus ember, állandóan újra készülő feltaláló. Ugyanakkor vérbeli festő, s bravúros a rajztudása, s technikai készsége.

Kimeríthetetlen forrása a népművészet, s ennek hatása grafikáin hol csak mint élményanyag, esztétikai törvény, hol, mint formatörvény (ritmus, ornamens, szerkesztési mód) jelentkezik. E direktebb hatást mutató lapokon a mézeskalácsosság, népi faragás, spanyolozás díszítményanyaga van jelen: *„Vadász ikon"*-ján a bakonyi tükrösök betyár, pandúr figurái soronként váltakozva madár- és szarvasalakokkal. Egészében a kompozíció visszatérő, „folytatólagos" elbeszélésével a vadászkolindák „refrénjeit" idézi, s Bartók „Cantata profana"-jára utal. Érdekes összehasonlításul szolgál másik *„Vadász ikon"*-ja, amelyen barlangrajzok, állati tetemek gomolya, kalligráfikus jelei idézik fel az őskori vadászatot, középen egy vörösre festett elejtett állattal. *„Lakodalmas"*-a mézes bábjaival, friss, harsány népi hangvétellel fejezi ki a Dohnál-grafikákon oly gyakori termékenységi szimbólumot, amelyet *„Az almafa"*, *„Anyám és én"*, *„Ormánsági életfa"* stb. művein összetettebben, bonyolultabban motivál.

A vonalak szépsége, szinte szecessziósan gazdag áramlása, zeneisége a *„Hamupipőke"* galambos-menyasszony-bokrétás lapján és fonó asszonyok virágdísszé válásával játszó grafikáján, a *„Gyönyörök kertjé"*-n éri el a rajztudás és invenciózusság csúcsát.

Ez a jól válogatott, színes kiállítási anyag remélhetőleg csak a nyitánya volt két olyan érdekes, néprajzilag, földrajzilag is különböző táj kapcsolatának, mint a Kisalföld és a Nyírség.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 NOV 2

Patay Éva festőművész

PATAY ÉVA FESTŐMŰVÉSZ alkotásaiból nyílt tegnap kiállítás Győrött, a Technika Házában. A tárlaton a művésznő nagyméretű olajfestményei láthatók.

10221

Patay Éva, festő

– PATAY ÉVA festőművész a közelmúltban Győrnek ajándékozta munkáit; 133 alkotása, köztük olajképek, temperák, akvarellek és grafikák kerültek a győri Xantus János Múzeum tulajdonába. A művész ajándéka kedden közönség elé került, a győri Ady Endre lakótelep új iskolájában rendeztek belőle tárlatot.

-: Hl.

8.

Népszabadság, Bp. 1977 [illegible] p. 28.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 APR 13
Kisalföld

Patay Éva

1021

iroda

Patay Éva: Szakadék felett (olaj).

zettség nélkül

n került a ház
tott attól, hogy
t tenni annak,

elyzetben vál-
funkciót, ami-
ség volt vala-
t csinál a ház-
arja a garáz-
Tudtam, hogy
ű dolgom. Azt
szem, hogy na-
ggel jár ez a
a saját szak-
gy rossz moz-
rélet az ára.
gítséget a pe-
kezdet kezde-

a segítséget.
lagógusok nem
őrből járnak
tán igyekeznek
ői énekkart az
es vezeti. Jól
ébként azt hit-
zdasági ügyeit
s a csoportok
artanom, mun-
linálnom. Ma
gy ez nem elég.

— A községi tanács évente 70 ezer forintot ad üzemeltetésre — mondja *Szőlősi Ferenc* tanácselnök. — Sok gondunk van a házzal. Évek óta egymást váltják a vezetők, mintha átjáróház lenne. A legnagyobb baj a szakértelem hiánya. Csakhogy a szakképzett népművelők inkább a városba mennek, hely ott is van. Tudom, kevés a pénz is: 2080 forintos állásért manapság nemigen kapkodnak.

— *Foglalkoztak-e végrehajtó bizottsági ülésen a művelődési ház dolgával?*

— Többször is. Legutóbb éppen azt az utasítást hoztuk, hogy az igazgató szervezze újjá a társadalmi vezetőséget.

— *Milyen stádiumban van a szervezés?* — fordulok Vörös Györgyhöz.

— Három hetem van még a határidőig. Addigra meglesz. Egyébként az előző társadalmi vezetőség annyira formálissá vált, hogy szinte

— *Mennyivel támogatja a téesz a művelődési házat?* — kérdezem *Nagy Károlynétól*, a téesz főkönyvelőjétől.

— Havi 300 forintot adunk. A kulturális alapunk többi részét felemészti a sportkör. Egyébként nem hiszem, hogy jobban menne a művelődési ház, ha több pénzt adnánk.

— *A téeszben majdnem száz 30 éven aluli fiatal dolgozik. A téesz vezetőségének is érdeke, hogy a parasztfiatalok kulturálódjanak, szórakozzanak.*

— A házat inkább a Győrbe járó diákok és ipari munkások látogatják. Az a tervünk, hogy a téesz-iroda melletti nagytermet klubbá alakítjuk, s létrehozzuk a téesz KISZ-szervezetét. Elég kevés a KISZ-esünk, így akarunk kedvet csinálni a többieknek.

A házban van tv, rádió, lemezjátszó lemezekkel, magnetofon. Sőt egy komplett zenekari felszerelés is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

Patay Éva

1971 NOV 27

1021

Éneklők

Patay Éva kiállítása

A legtöbb ember örömének, ujjongásának fiatal korában keres hangot. Később belezuhan a hétköznapok munkájába, és elfeledkezik arról, hogy a szépre figyelni azért érdemes, mert általa meghosszabbítjuk ifjúságunkat.

Meghatottan nézem Patay Éva képeit a győri Technika Házában, hiszen már tíz évvel ezelőtt úgy beszéltek róla társai, a megyei képzőművészek: „Kár, hogy önmagába fordult, hogy ennyire zárkózottá vált".

Maga az a tény, hogy elmondanivalóját (talán három kivétellel) csupa nagyméretű képen továbbítja, tiszteletet érdemlő. Mert ezzel is hangsúlyoz, figyelmeztet, életünk apró dolgaira döbbent. Legtöbbször a szimbólumok jelzéseivel. Engem mégsem ezzel — a sikeres, vagy fenntartással elfogadható „fogalmazással" — ragadott meg, hanem a „csepp a tengerben" gondolat sokrétű, sokszínű (valóságosan is a színekre gondolok!) változataival.

Legjobban az ÉNEKLŐK című műve tetszett, ez a teljességében és részleteiben is a tenni akarók, a szépre törekvők kívánságait kifejező alkotás. Érdemes volna arra, hogy valamelyik rangos művészeti otthonunk díszévé váljék. S ha párhuzamot keresek a művész érzékeny figyelésére, a JEGES ARCOK című képét helyezném mellé. Nem így élünk?! A jó, a kívánatos, a mindenkit érdeklő mellett miért a közöny kap „zöld utat"? Kicsiben, a többi képéhez mérten miniatűrben ezt a gondolatot fejezi ki az ÖNARCKÉP vívódó, ám mégis pozitívummal telített ereje.

A szimbólumok világát említettem Patay Éva kifejezésmódjai között, ez azonban nem a menekülés. Csupán forma a MINDENKI ÁLTAL ÉRTHETŐ fogalmazásokról.

Kinek kellene magyarázni AZ ÉLET FÁJA felfelé törekvéseinek napra, percre vetített tanulságait? Az ÉGŐ CSIPKEBOKOR korántsem bibliai, hanem városszéli, proletárkívánságokból fakadó életkívánásait! Az általunk kívánt, általunk megteremthető komplexus tettekre mozdító áhitatát adja a kép (a szimbolikus értelmezés miatt kényszerülök magam is, a szemlélő, a Patay Éva által alkalmazott „óhajtásvalóság" ilyen módon történő rögzítésére).

Néha egészen furcsa kontrasztokkal tud fényt deriteni. ÜLTETŐK című képe vigasztalan, sötét hátterére gondolok, amelyben a két mozgó ember épp csak valamivel kap több fényt, és mégis biztatást ölt belénk: a tavaszok örök megújulását...

Szimbolikus jelzésű képei között a háború és béke (KÜZDELEM), az örökké változó arcú ember, az élőből legendává változó szfinx (ÁTVÁLTOZÁSOK a kép címe), és (az „ÉNEKLŐKKEL" egy rangon) a FORRÁSFAKASZTÓ tetszettek.

A képeken érződik, hogy egy emberöltőt végigjárt művész keresi a leszűrt tapasztalatok színben, formában megfogalmazható kifejezési módjait, de azt is — és ez az öröm a képek láttára —, hogy élemedett kora ellenére is a tenni, a cselekedni vágyó embert állítja érdeklődési világának középpontjába Patay Éva. Úgy, hogy bennünket is cselekvésre késztet.

RÁCZ ERNŐ

öld sp

k ideje!

ne jó

Sokszor és sokat beszélgettünk a megyei jégsport legfőbb szervezőjével, **Tullner Mátyással** a sportág jövőjéről. Tullner Mátyás örökké visszatérő gondja a műjégpálya építése Győrött. Erről a témáról úgy beszél, mint a sportág felemelkedésének alapjáról. De úgy is, mint aki a szakember komolyságával a műjégpálya-létesítés lehetőségeit és feltételeit is ismeri.

Tőle tudom, hogy néhány éve a hűtőházi csőrendszert Dunaújváros vette meg. Most ismét lehetőség kínálkozik, egy csőrendszer megvételére, csak pénz kellene hozzá.

Igen, pénz, amiből kevés van. De ha el akarunk indulni a sportág felemelkedésének útján, akkor még társadalmi összefogás árán is meg kellene vásárolni ezt a csőrendszert és meg kellene építeni végre legalább Győrött a műjégpályát.

Aki most a javaslat ellen azért szól, mert a tél kezdetén sürgetem a műjégpálya építését, annak az a válaszom, hogy nem lehet elégszer szólni a sportág jövőjéért.

Azért a műjégpálya építése ügyén az sem volna rossz, ha az illetékes városi TS-ek hozzálátnának a korcsolyapályák vízzel való elárasztásához, a többit bízzák a 9—12 fokos éjszakai hidegre.

Pintér István

Kosárlabda

SOPRONI MAFC—BP. CSŐSZERELŐK 103:78 (56:32)

Sopron, 350 néző. Vezette: Mihalovszky, Giefing.

SMAFC: Orbai (32), Varga (12), Balogh (10), Tvordy (22), Kisteleki (11). Csere: Bakk (8), Bokodi (4), Czeglédi (2), Takáts (2), Palotai, Szabados.

Szittya játékvezető csak a mérkőzés alatt érkezett a színhelyre, helyette soproni játékvezető működött. A SMAFC szerzett vezetést, de az első percekben eléggé álmos volt a játék, s a 4. percben csak 8:2 volt az eredmény a hazaiak javára. A vendégek 9:9-nél egyenlítettek, aztán Orbai és Varga szellemes mezőnybeli megoldásaival és ötletes, palánk alatti játékával elhúzott a SMAFC. A 15. percben Baloghot, aki a nála is magasabb, volt válogatott középjátékossal, Tóthtal szemben 4 személyit szedett össze, Bakk váltotta fel. A gyors indításokkal operáló SMAFC támadásai ellen a nehézkesen mozgó vendégeknek nem volt ellenszerük, s a félidő végéig az előny 24 pontra nőtt.

A FORDULÁS UTÁN

Balogh gyorsan kipontozódott, a SMAFC azonban mégis növelte előnyét. Bakk ért el néhány kettős kosarat, Orbait pedig egyszerűen képtelenek voltak tartani a vendégek. A 30. percben 81:52 volt a mérkőzés állása. Most már a cserejátékosok is sűrűn szóhoz jutottak mindkét csapatban. Csökkent az iram, ritkábban estek a kosarak. Orbai büntetőből érte el a 100. pontot.

A SMAFC múlt heti, pozsonyi vendégszereplése miatt elmaradt, s most játszott mérkőzésen a hazaiak könnyed, szellemes játékkal egy pillanatig sem engedték kétségessé tenni a mérkőzés kimenetelét. A SMAFC-ban ezúttal Orbai és Varga remekelt, de Bakk és Tvordy is jó teljesítményt nyújtott.

SMAFC—BP. CSŐSZERELŐK 60:50 (25:25)

Sopron, NB I-es junior mérkőzés. Vezette: Mihalovszky.

A SMAFC fiataljai kiegyenlített első félidő után biztosabb dobásaikkal

kózók Győrött

18 szakosztálya pénteken még azt is közölte, hogy Potschon kívül még négy osztrák válogatott birkózó is érkezik.

Azok a sportbarátok, akik figyelemmel kísérik a győri nehézatlétikát, ezen a nemzetközi találkozón a kérdésre is választ kaphatnak: **mi lehetett az oka annak, hogy az NB II-es sza-**

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DEC 21

KISALFÖLD
Győr

Patay Éva

1021

Átadták az idei nívódíjakat tegnap délután Győrött a megyei tanácsházán. Zuber Titusz népművelési csoportvezető átnyújtotta a díszes oklevelet és a háromezer forintos pénzjutalmat Patay Éva festőművésznek és Markó Ödön fotóművésznek. Az irodalmi nívódíjjal jutalmazott Sarkady Sándor közlekedési nehézségek miatt nem tudott Sopronból Győrbe utazni. Zuber Titusz a végrehajtó bizottság nevében jó egészséget kívánt az alkotóknak, és kifejezte azt a reményét, hogy még sokáig fogják újabb és újabb művekkel gazdagítani megyénk művészeti életét.

bdarúgó NB III. (2.)

sak az SVES tőszentmiklós javult

3. MOTIM TE, 7. Győrszentiván, 8. MOFÉM, 9. Fertőd, 10. SVSE, 13. Fertőszentmiklós, 14. S. Textiles, 15. Petőháza. A nyolc helyezési szám összege 79, kis kerekítéssel tíz az átlag.

Ebben az évben a már ismertetett következő eredményeket érték el együtteseink: 5. SVSE, 6. Fertőszentmiklós, 7. MOTIM TE, 10. Fertőd, 11. Győrszentiván, 14. MOFÉM, 15. M. Vasas, 16. Kapuvár. Összesen nyolcvannégy a helyezések száma, az átlag tehát tíz és fél!

Visszaesés mutakozik a megszerzett pontokat számítva is: tavaly 224 pont, most csak 221. Erre magyarázat ugyan Kapuvár nagy lemaradása, de hiba lenne csak ezzel indokolni a visszaesést, hiszen a tavaly is és az idén is ebben az osztályban szereplő hat csapat közül csak kettő javított, a többi visszaesett. **Az SVSE a tizedik helyről az ötödikre, a Fertőszentmiklós pedig a tizenharmadikról a hatodikra ugrott előre.** A többiek helyezései: MOTIM TE 3—7, Győrszentiván 7—11, MOFÉM 8—14, Fertőd 9—10. A legsúlyosabb a MOFÉM visszaesése, a legkisebb a Fertődé.

Csapatonkénti értékelésünket abba a sorrendbe állítottuk, ahogy örömöt vagy csalódást okoztak-e szurkolótáborunknak. Így a soproni, a fertőszentmiklósi és a fertődi gárda sorolható az első csoportba.

SOPRONBAN JAVULT A VÉDELEM

A patinás múltú soproni együttes vezeti megyénk csapatait a táblázaton. Az SVSE eredményei a lejátszott mérkőzések sorrendjében (vastagon szedve a hazai

lal szerzett 33 pont nem árulkodik valami eredményes támadójátékról.

Érdekessége az SVSE-nek, hogy az indulásnál az előző évi edzőt új szakvezető váltotta fel, év közben azonban újra visszahívták a csapattal már sok sikert elért **KőművES Imrét**, s mint az eredmény mutatja: nem hiába.

FERTŐSZENTMIKLÓSON MEGTNULTAK GÓLT RÚGNI

A második éve NB III-as Fertőszentmiklósnál pont fordított a helyzet, mint Sopronban: itt a támadósor javulása eredményezte a jelentős előrelépést.

A csapat eredményei: Bakony VTC 0:0, **Fertőd 0:0**, MOFÉM 0:1, **SVSE 0:0**, Győrszentiván 1:3, **Pápa 1:1**, Kapuvár 0:2, **T. Építők 1:0**, M. Vasas 0:0, **MOTIM TE 0:2**, **Bábolna 3:1**, Rákóczi SE 0:1, **Ajka 2:0**, Alba Regia 1:1, **Komárom 3:2**. — **Bakony VTC 4:0**, Fertőd 1:2, **MOFÉM 2:3**, SVSE 2:2, **Győrszentiván 5:0**, Pápa 0:1, **Kapuvár 5:0**, T. Építők 0:0, **M. Vasas 2:0**, **MOTIM TE 4:1**, Bábolna 0:0, **Rákóczi SE 3:0**, Ajka 2:2, **Alba Regia 1:0**, Komárom 0:1.

Amíg tehát a tavasszal nyolc mérkőzésen nem rúgott gólt a támadósor, az ősszel már csak négy találkozón végzett eredménytelenül, s közben a tavaszi tizenkét góllal szemben harmincegyszer volt az ötösfogat eredményes.

Már a megyei bajnokság megnyerésekor is jó védőjáték jellemezte a fertőszentmiklósiakat, ezzel érték el viszonylagos sikerüket NB III-as szereplésük első évében is. **A döntő fordulat a nyári holt időnyben következett bett, amikor Horváth Zoltán került edzőnek a csapathoz. A nagy tapasztalattal rendelkező szakember változtatott az együttes játékmódján, s a változtatás**

Külföld

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

1971 MÁJ 9

1021

Patay Éva

művészet

A megyei felszabadulási pályázat díjnyertes képeiből.
Két felvétel Belovicz Károly Művészportrék című sorozatából:
Patay Éva és Tóvári Tóth István festőművészek.

Igor Jaroszlávcev

Cigarettaszünet

Az igazgató lenyomta a gombot. Bejött a titkárnő.

— Szolovjevet küldje be hozzám!

— Igenis, Arkagyij Matvejevics.

A titkárnő vette a házi telefonkönyvet, és már tárcsázta is a 149-est.

— Szolovjev elvtárs jöjjön az igazgató elvtárshoz!

— Szobán kívül tartózkodik — válaszolt egy női hang.

A titkárnő visszament és jelentette az igazgatónak:

— Szolovjev szobán kívül tartózkodik, Arkagyij Matvejevics.

— Ha visszamegy, azonnal jöjjön be hozzám!

— Igenis, Arkagyij Matvejevics.

A titkárnő újból hívta a 149-est:

— Ha Szolovjev visszamegy a szobájába, azonnal küldje be az igazgatóhoz!

— Jó — felelte a női hang.

Eltelt egy hét, de Szolovjev nem jelentkezett. Kedden reggel az igazgató ismét lenyomta a gombot. Bejött a titkárnő.

— Szolovjevet küldje hozzám!

— Igenis, Arkagyij Matvejevics!

A titkárnő a házitelefonkönyvből kikereste Szolovjev számát, a 149-est, és tárcsázta.

— Szolovjev azonnal az igazgatóhoz!

— Nem tartózkodik a szobában — felelte a női hang.

— Nem tartózkodik bent a szobájában, Arkagyij Matvejevics.

— Szolovjev a múlt év június tizenötödikén, kedden ment ki a szobájából.

— Tudja meg, hogy hová távozott.

— Igenis, Arkagyij Matvejevics.

A titkárnő újból rácsengetett a 149-esre:

— Hová távozott a szobából Szolovjev?

— Szolovjev kiment rágyújtani — felelte a női hang.

— Szolovjev kiment rágyújtani — közölte a titkárnő az igazgatóval.

Az igazgató felemelte a tekintetét, megkeményítette az ajkait és mondta:

— Azóta nyolc hónap telt el.

— És kilenc nap — egészítette ki a titkárnő.

— Kerítsék elő Szolovjevet!

— Igenis, Arkagyij Matvejevics — felelte a titkárnő, és elindult osztályról osztályra.

Az egyik szobában rá is akadt Szolovjevre, aki újságot olvasott.

— Önt látni akarja az igazgató!

— Megyek — felelte Szolovjev, és összehajtotta az újságot.

— Ön a Szolovjev? — kérdezte az igazgató.

— Igen. Én vagyok — felelte Szolovjev.

— Ön a múlt év június tizenötödikén kiment a szobájából, hogy elszívjon egy cigarettát!?

— Igen, valahogy úgy tetszik, hogy akkor lehetett — felelte Szolovjev.

— Világos. És most miért is van itt nálam?

— Ön hivatott.

— Mikor?

— Most.

— Önt én tegnap hivattam — mondta szigorúan az igazgató —, mára nekem más van beütemezve! — s lapozni kezdett naptárjában, — Szkorcov. Igen, küldje be hozzám Szkorcovot! — kérte az igazgató a titkárnőt.

— Igenis, Arkagyij Matvejevics.

A titkárnő lapozgat a házi telefonkönyvben, és tárcsázza a 278-as számot:

— Szkorcov elvtárs fáradjon be az igazgatóhoz!

— Kiment rágyújtani — felelte egy álmos férfihang...

(Fordította: Sigér Imre)

Nevelés dolga az egész

Az igazgató aláírta az aktát, Csömöri átvette, majd előbb az íróasztalnál hajolt meg, aztán az ajtónál. Később Kisteleki, a helyettes igazgató lépett a szobába.

— Milyen ember ez a Csömöri? — kérdezte tőle az igazgató.

— Kitűnő munkaerőnek látszik, amennyire egy hét alatt megfigyelhettem, de van egy nagy hibája: túlságosan szolgálatkész, alázatos, szervilis.

— Észrevettem. Meg kell nevelned. Kínos, hogy menynyit hajlong.

— Megpróbálok vele okosan beszélni.

●

Az igazgató helyettese még aznap elővette Csömörit. Arra biztatta, hogy legyen magabiztosabb, önérzetesebb.

— Igyekezni fogok, tisztelettel — hangzott az alázatos válasz.

— Ne tisztelettel igyekezzék. Maga, mint megfigyeltem, jól dolgozik, ne érezze magát annyira alárendeltnek.

— Köszönettel megfogadom a tanácsát — mondta, és mélyen meghajolt.

A helyettes a kabátja után nyúlt. Csömöri nyomban odaugrott, kikapta Kisteleki kezéből, és fel akarta adni. Szinte közelharc fejlődött ki közöttük, amíg Kisteleki végre egyedül vehette fel a kabátját.

— Értse meg, Csömöri kartárs, manapság már nem segítik fel a felettesekre a kabátot! Ez megalázó!

— Igenis — válaszolta Csömöri, és újból tisztelettel meghajolva, szélesre tárta ki a fejcsóválva távozó Kisteleki előtt az ajtót.

●

Egy hét múlva az igazgató megkérdezte helyettesét:

— Na, hogy haladsz Csömöri nevelésével?

— Nehezen. Annyi eredményt elértem, hogy a napi tizenegy—húsz „tisztelettel" már nyolc-tízre csökkent.

— Csak így tovább. Nevelés dolga az egész!

Ettől kezdve Kisteleki majd mindennap beszélgetett Csömörivel, aki lassan-lassan kezdett leszokni alázatosságáról. Igaz, még elég gyakran megfeledkezett magáról, és ha ő volt a telefonnál, amikor valakit a készülékhez kértek, kicsúszott a száján:

— Igenis, küldöm tisztelettel.

Egyszer kifakadt a csoportvezető:

— Engem ne tisztelettel kérj a telefonhoz! Megértetted?

— Megértettem, Balogh kartárs, kérem szépen — hangzott a válasz.

●

Kisteleki tovább igyekezett Csömörit nevelni. Állandóan oktatta a helyes viselkedésre.

Hónapokkal később az igazgató megkérdezte helyettesét:

Na, mi a helyzet Csömörivel?

— Állandóan foglalkozom vele. Ez bizony sok időmet elveszi.

— És?

— Mély tisztelettel meg kell neked mondanom, kérlek alázattal, hogy véglege-

Korlátlan italmérés

A múltakon merengve, egy borús reggelen rádöbbentem, hogy a „Korlátlan italmérés" mint olyan, nincs többé. Nem akarom a vészharangot megkongatni, az úgy társadalmi, politikai, gazdasági jelentősége csekély. Az alkoholfogyasztás mit sem csökkent a korlátlan italmérés halála óta. Megdöbbenésem, mi több, megrendülésem igen csak szubjektív. Nekem fáj, hogy ez nincs többé.

Véleményem szerint ugyanis a korlátlan italmérés volt Közép-Európa legkifejezőbb cégére. Elvetélt költő, finánc-

Egy mai gyerek értelmezésében a korlátlan italmérés nyilván azt jelentené, hogy ott mindenki annyit iszik, amennyit akar, s még a részeg embereket is kiszolgálják, szemben a korlátolt italméréssel — olyan is volt —, ahol csak bizonyos számú fröccsök elfogyasztása engedélyezett. Az igazság azonban az, hogy a korlátlan csupán a nagyobb költőiség kedvéért díszelgett az italmérés előtt, hisz mindössze annyit jelentett, hogy a tulajnak joga volt utcán át is eladni egy-két litert, ha mondjuk alkalma mindjárt kevesebb is,

gyarul, visszavonhatatlanul.

Nincs még feltalálva a mostani életnek megfelelő kocsma-forma. Az új helyiségek egyelőre még csak az életnek rendkívüli módon felgyorsult tempóját tükrözik. Az ember bemegy egy ilyen új vendéglátóipari objektumba, úgy érzi, mintha a falekre ki lenne írva az új szöveg, a hitel nincs helyett „igyekezzünk, igyekezzünk". Lehet, hogy maradi vagyok, én mégis jobb szeretném, ha a mai kocsmáink, ha nem is a „Hitel nincs" világ áporodott komótosságát árasztanák, de legalább korszerűen

Patay Éva

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest
1969 SEP 8

1021

Patay Éva képei

Előbb a fővárosban, most meg Győrött, a Múzeumi Képtárban mutatta be mintegy 80 festményét Patay Éva nyugdíjas rajztanárnő.

A hajdani Rudnay-tanítvány rajzpedagógusként eltöltött évtizedek után jutott életútjának mostani megállóihoz.

Festményei, grafikái két területét fogják át a világnak. Egyrészt az embert befogadó táj kerül ecsetjére. A táj motívumait azonban úgy rendezi el, hogy a képek expresszív mondandójának hordozóivá váljanak *(Nyitott kapu, Temető fái, Ágak között)*. A táj mellett az ember áll érdeklődése centrumában. De számára az ember sem csak „objektív" modell, figurális kompozíciói is a tudat mélyéről fakadó gondolatok, megrázó emberi szenvedések kifejezői *(Búcsújárás, Kivülállók, Háborús anya, Felszabadult utak)*.

Alkotásait a szilárd rend, a biztos szerkezet jellemzi. Színvilága szervesen igazodik a mondanivalóhoz és a kifejezendő érzésekhez. A tájképek színegyüttese világosabb, a figurális kompozíciók hangja fojtottabb. Ecsetjárása izgatott: a formákat, körvonalakat föloldja a környezet színeiben — anélkül, hogy ezzel a stabil szerkezetet megbontaná.

Felszabadult utak

Patay Éva legújabb alkotásai újabb festői értékek születését sejtetik.

Salamon Nándor

Öt pedagógus portréja

Dallos Jenő karikatúrái

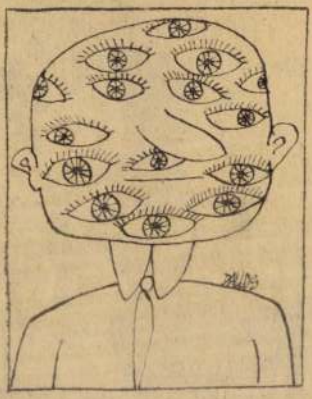

AZ ÉBER

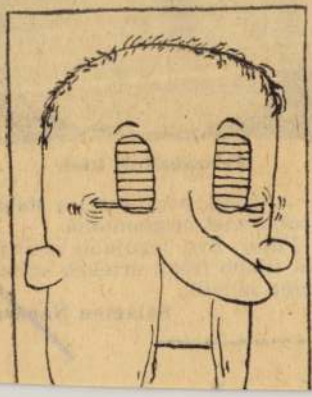

A VI. Szegedi Pedagógiai Nyári Egyetem 21 előadását több mint 600 fős hallgatóság előtt tartották meg. A hallgatóság soraiban szép számban voltak szovjet, német, amerikai, lengyel, olasz és cseh vendégek is.

Dr. Ágoston György egyetemi tanár, a VI. Szegedi Pedagógiai Nyári Egyetem igazgatója meleg szavakkal üdvözölte a részvevőket, s kiemelte: a Szegedi Pedagógiai Nyári Egyetem azt a feladatot vállalta, hogy a modern pedagógiai, nevelés-lélektani, nevelés-szociológiai, módszertani elképzeléseket és megvalósult eredményeket propagálja.

Az előadók névsorában többek között szerepelt *Papp Gyula*, a szegedi tanács végrehajtó bizottságának elnökhelyettese, *Kárpáti Sándor*, a KISZ központi bizottságának titkára, *Szabó Ferenc*, a KISZ központi bizottságának osztályvezetője, *Sándor György*, a Magyar Televízió osztályvezetője, *dr. Popper Péter*, a pszichológiai tudományok kandidátusa és *dr. Petrikás Árpád*, a neveléstudományok kandidátusa. Nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott több szovjet és NDK-beli pedagógus is. A legutolsó előadási nap érdekes színfoltja volt, hogy programon kívül előadásra jelentkezett *Horst Gottfried*, mün-

Patay Éva

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 NOV 19

KISALFÖLD
Győr

1021

Az élenjáró megye felelőssége

Művészeti jutalmak

Idei utolsó ülését tartotta tegnap délelőtt Győr-Sopron megye Tanácsának Végrehajtó Bizottsága. A Lombos Ferenc elnökletével tartott ülésen részt vett dr. Soós Gábor, a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter helyettese, a MÉM néhány vezető munkatársa.

Ez év szeptember 1-e és 20-a között általános vizsgálatot tartott a minisztérium, s értékelte a megyei tanács mezőgazdasági és élelmezésügyi osztályának munkáját. Az értékelés kitért megyénk mezőgazdaságának helyzetére, legfontosabb eredményeire, terveire. A vizsgálatról készült jelentést vitatta meg tegnap a végrehajtó bizottság: különös tekintettel arra, hogy a gazdaságirányítás reformjának következtében hogyan változott a mezőgazdasági szakigazgatási szervezet munkamódszere. A minisztériumi szakemberek észrevétele szerint az operatív jellegű munkát felváltotta a közgazdasági elemzések, tanácsadások módszeré. Az új munkastílus fejlesztésében azonban sok még a tennivaló. Nagy érdeklődés kísérte dr. Soós Gábor miniszterhelyettes felszólalását. Győr-Sopron megye mezőgazdaságának az országon belüli jelentőségéről szólva megemlítette: *a terület arányánál nagyobb mértékben veszi ki részét a termelésből, az áruértékesítésből.* Fejlődésének üteme gyorsabb az országos átlagnál. Az eredményekben meglátszik, hogy a szövetkezeti átszervezés után mindjárt hozzáfogott a termelésfejlesztési program megvalósításához, lehetőségeit jól kihasználta.

Figyelmeztetett, hogy az indulás adott lehetőségei kezdenek kifogyni. Újabb és újabb programokat, közgazdasági és termelésfejlesztési elképzeléseket szükséges kidolgozni, ha a megye megtartani akarja helyét az élenjárók között. A nagy horderejű tervek mellett ár kis, lényegtelennek látszó változtatásokra is szükség van. Például a termelési szerkezet változtatása is sok lehetőséget kínál. A használható tudományos fejlesztési elképzeléseket is gyorsabban kellene elterjeszteni a gyakorlatban.

Összefogialójában Lombos Ferenc, a végrehajtó bizottság elnöke utalt a miniszterhelyettes szavaira és megjegyezte: nagy a mezőgazdasági termelésben élenjáró megye felelőssége. Mindenekelőtt a termelőszövetkezeti gazdák érdeke kívánja, hogy *az elért szintet megtartsák a gazdaságok, termelésük, árueértékesítésük és jövedelmük a megszokott ütemben növekedjék.* Ehhez viszont arra van szükség, hogy az eddiginél is nagyobb bátorsággal fogjanak egy-egy feladat megoldásához a mezőgazdaság irányítói.

*Jankovits György*nek, a művelődésügyi osztály vezetőjének előterjesztése alapján a vb döntött az *Életünk* című folyóirat anyagi támogatásáról és az idei művészeti jutalmak odaítéléséről. A 3000 forintos irodalmi jutalmat *Sarkady Sándor*, a Soproni Óvónőképző Intézet tanára kapta. A 3000 forintos képzőművészeti jutalmat *Patay Éva* festőművésznének, az ugyancsak 3000 forintos fotóművészeti jutalmat *Markó Ödön* fotóművésznek ítélte a végrehajtó bizottság.

F. F.

Nívódíjasaink

PATAY ÉVA

A képeivel találkoztam először: azt hittem, fiatal nő munkái. Aztán vele is megismerkedtem. Meglepődtem: ötven—hatvan között jár már? Néhány napja az akadémiai indexét nézegettük. 1922—26 között volt Rudnay tanítványa. Hány éves? — kérdeztem gyanúval telve. Egyidős századunkkal.

1900-ban született a Felvidéken. Aranyosmaróton. Az akadémián csak a négyéves művészképzőt végezte el, nem akart tanítani. Aztán majdnem három évtizeden keresztül mégis tanított. Isaszeg emlékezetes a rövid ideig tartó sok állomáshely közül, mert aránylag közel esik Pesthez. Ott került kapcsolatba Patay Éva a fővárosi képzőművész-élettel, tagja lett a Képzőművészek Szabad Szakszervezetének, többször állított ki a Nemzeti Szalonban.

1948-ban telepedett le Győrött, azóta lakik a Móricz Zsigmond rakparton. A Kálvária úti, majd a Rózsa Ferenc utcai iskolában tanított rajzot, míg 1955-ben nyugdíjba ment. Nem pedagógustípus, úgy érezte, a tanítás nemhogy kielégítette volna, ellenkezőleg: gúzsba kötötte, valósággal megbéklyózta ambícióit, alig tudott dolgozni mellette.

— Tulajdonképpen nyugdíjazásomkor ébredtem művészi öntudatra — mondja egyszerűen és határozottan.

— Azóta érlelődik bennem az a felismerés, hogy minden összefügg mindennel. Hogy az emberi tudatnak kozmikus teljességre kell törekednie, hisz képes a végtelen befogadására. A valóság számomra jelkép, belső történések, célok, vágyak, megismerések kivetítése. Csak olyasmit tudok festeni, ami megérett, kristályosodott bennem. Az életem: a képeim. Arra törekszem, hogy minél jobban leegyszerűsített formákkal fejezzem ki magamat, ha úgy tetszik: az embert. Néha a képeimből értem meg önmagamat. Az ecsettel és a festékkel találok rá a pontos megfogalmazásra. Ez olyan öröm, amit eddig nem ismertem, úgy érzem, ezért éltem. Ez életem tetőpontja.

— Az absztrakt művészethez nem tudok egészen elérni, csupán a forma nem elég, én gondolatokat akarok kifejezni, de a felület kidolgozásában közelítek az absztraktokhoz.

könyvek zsúfolják, középen, a festőállványon a „Múlt, jelen és jövő" című, háromalakos kompozíció várja a végső megfogalmazást.

Munka közben zavartam meg. Vászonnadrágja és kabátja, szép, hosszú ujjai festékesek, a fején sapka — kicsit hideg van, de szavaiból a művész hite süt. És sok minden jut eszembe közben, csak az nem, hogy aki beszél, az hetvenéves.

Hogy örül-e a nívódíjnak? Hát persze, nagyon. Szeretne elmenni Párizsba, s a díj közelebb hozza a várva várt utat.

Mondom, Párizsba készül. Hetvenéves?!

m. i.

MARKÓ ÖDÖN

„Kétéltű" ember Markó Ödön. Napközben a győri Richards Finomposztógyár egyik fontos üzemegységét, a kikészítőt vezeti. Emberek, gépek, szövetek sorsát rendezgeti, olykor napi tizenkét-tizenhat órában. Munkájának fortélyait épp oly hévvel magyarázza, mint nagy szenvedélyének a fotózásnak mesterfogásait. Nem kis büszkeséggel beszéli, hogy közeli és távoli országoknak, Ausztriának, Kanadának szállít például a gyár, s hogy igényes megrendelőikhez milyen formában jut el az áru, az gyakorta éppen a kikészítőtől függ.

Aztán ha kilép a gyárkapun, siet haza fürdőszobából átalakított kis „fotólaboratóriumába", hogy — néha kora hajnalig — új technikai megoldásokkal kísérletezzen.

Persze, ez a két életforma — a felelős szakemberé és a művészé — olykor-olykor találkozik. A fotózáshoz is a Richards falain belül kapta az első döntő lökést. Anekdotának is beillik a történet: kollégái, a gyári fotószakkör tagjai munkaidő alatt is nézegették, bírálták egymás felvételeit. Markó, a „zordon" főnök mérgesen kérdezte: miért mindig csak a fotó? Értetlenül töprengett, hogyan kötheti le társai minden gondolatát a fényképezés. Egyszer azután belepillantott a nézeteltérést okozó képekbe...

Két év múlva átvette a gyári fotószakkör vezetését, majd a Magyar Fotóművészek Szövetségének tagjelöltje lett. Hamarosan a Győri Fotóklub is az ő irányításával működött. Egyre-másra következtek az önálló kiállítások (hat hazai és két külföldi tárlata volt eddig Markó Ödönnek), és jöttek a munkássága színvonalát jelző díjak. Tizenkét évvel első próbálkozásai után a Fotóművészek Nemzetközi Szövetsége (a FIAP) az Artist FIAP címmel tüntette ki. Szerepel az idei nemzetközi fotóalbumban is.

Szívesen kapja lencsevégre az élet ellesett pillanatait is, riportfelvételei egyenrangú társai az előbbieknek. Hazai és a határokon túli útjain gyakran ihleti az embert körülvevő táj, mostanában Barangolás Európában címmel állít össze egy kiállítást.

Kik segítették gyors művészi kibontakozását? Nagyon sok támogatást kapott vállalatától és a megyei, városi szervektől. Szakmailag önneveléssel, sok-sok olvasással, kísérletezéssel halad előre, Groh és Hevesi szakkönyveinek mondana elsősorban köszönetet. Kérlelhetetlen kritikusai a Fotóklub tagjai és a kislánya.

Tervei, vágyai? Szeretné, ha a fotóművészek díjnyertes munkáit éppúgy megvásárolná a múzeum, mint a képzőművészeti alkotásokat. Érdemes lenne egy galériát összeállítani az arra méltó felvételekből, hogy valamicskét megőrizzünk az utókor számára ebből az újfajta művészetből. A magánember pedig? Hát annak bizony elkelne egy kicsivel nagyobb lakás, hogy ne kelljen a családot kiszorítva a fürdőszobában pepecselni képeivel, szerszámaival.

Mérföldkő Markó Ödön útján a nívódíj, olyan összegezése és elismerése eddigi útjának, amely a további teendőkre is buzdít. A Richards-gyár „Dönci bácsija" tudja ezt, és ötletekkel, tervekkel felvértezve fogadja szűkebb hazája elismerését.

I. g.

SARKADY SÁNDOR

A tanár azonban nemcsak költő, hanem filológus is. Szövegkritikai cikke az Irodalomtudományi Közleményekben, nyelvtörténeti tanulmánya a Magyar Nyelvőrben jelent meg. Vörösmarty Mihály összes műveinek kritikai kiadásában a költő német nyelvű eposzának magyar fordítójaként szerepel.

— *Új szerelmed, a gyermekversek?*

— Két éve karácsonykor egyetlen nekirugaszkodásra írtam vagy hatvanat. Ezekből és az azóta születettekből maradt vagy három tucat, amit vállalhatok: a többit eldobatták velem szigorú lektoraim: feleségem, aki gyakorló óvónő és a fiam, aki akkor hárméves volt. Hogy milyen a jó gyerekvers, csak a módszertani könyvek szárazságával tudnám megfogalmazni, inkább eszményképeimet említem: Weöres Sándort és Csanády Imrét, akik korunk színvonalán, de a saját nyelvén tudnak szólni a gyereknez. Cini cini muzsika címmel néhány hete jelent meg egy színes, képes „óvodai olvasókönyv", amelyben egy versem van, de rövidesen napvilágot lát ugyancsak a Móra Kiadónál egy újabb antológia, amelybe három versemet válogattak.

— *Legközelebbi terveid, vágyaid?*

— 1910—15. között sok vita volt Adyról Sopronban is. Már összegyűjtöttem a sajtóanyagot, a Soproni Szemlében szeretném feldolgozni. Ugyancsak soproni vonatkozású másik munkám. 1829-ben nálunk is bemutatták Kossuth Lajos Korona és kard (András és Béla) című drámáját. Nem eredeti mű. Kossuth németből magyarosította; a keletkezés és a bemutató körülményeit kellene tisztázni. Még egyetemista koromban lefordítottam Lermontov ezer soros Mcüri című poémját, amely „A szabadság himnusza" címen is ismert. Azóta tökéletesítettem, csiszolgattam a fordítást. Kiadására ígéretet kaptam, Barabás László készített hozzá illusztrációt. Semmit sem tudok azonban a sorsáról, az MSZBT valamelyik illetékesénél van. Ifjúkorom dédelgetett terve és legnagyobb vállalkozásom: szeretném, ha egyszer révbe jutna.

Talán nem kér teljesíthetetlent.

g. b.

A nívódíj egy rövidebb-hosszabb alkotói pályaszakasz, de a leggyakrabban a legutóbbi esztendő sikereit minősíti, a köszöntő írás általában csupán összefoglal olyan eredményeket, amelyek a megye közönségének szeme láttára születtek, vagy legalábbis ismertek a közvélemény előtt. Sarkady Sándor esetében a szokásosnál bővebb teret kell szentelnünk a bemutatkozásnak: nem a díjat magyarázandó, hanem mert — furcsa módon — országos fórumokon előbb kezdték megismerni, mint megyénkben. Ez nem érdem, csak tény — oka nem a szándékos mellőzés, hanem munkájának természete, sokfélesége és az alkotónak talán a kelleténél is nagyobb szerénysége.

KÁDÁR PÉTER

ÜZENET

Üzenem az olvasóknak,
akik végképp unják a
háború verset.

Üzenem a szerkesztőknek,
a legyintőknek:
— Ebből annyi van! —

Üzenem a vájt fülűnek,
a sok megbotránkozottnak:
— Nocsak, te ilyet is írsz?

Üzenem az éhes szemű
kamasznak, a lánynak,
a'xit megbámul este.

Üzenem az unottaknak,
pálló közönyösöknek,
rettegőknek, hiszékenyeknek.

Üzenem falvainknak.
városainknak, a fáknak,
a gyanútlan folyó folyóknak.

Üzenem a Földnek,
ég és Föld mélyeinek,
ma már a csillagoknak is:

Vigyázzatok!

VÁGÁSI IMRE

Asszonyom vagy

asszonyom vagy
őrtorony, síkság és hegyek közt
még nem is köszöntél
ritka csókjaiddal
és jól tudom
a napok elszaladnak
és elkísérsz megint
egy állomásig

Sárközy Gábor

SZENDE ÚR

— A Szende úrnak adjak? ... — kérdezte a behemót Csikor, és rám nézett komolyan, mint egy vezérre. Jólesett a tekintete, de a „Szende úr" zavart .... Pétert nevezték így, mert szemüveget hordott, ami alól olyan ártatlanul pislogatott, ahogyan Csikor még csecsemőkorában sem tudott.

— Ha kívánja, akkor szól, ha nem, hát nem iszik!

Péternek mondtam ezt bátorításképpen, hogy igyék, mert szegény fiú olyan bászli volt, hogy nem mert kérni, pedig ő is olyan szomjas lehetett, mint mi. A sárvári anyagot raktuk — nehéz vasrudak, csövek —, elfárad az ember, ha folyamatosan csinálja.

Péter legyintett. Nem először, ha Csikor Szende úrnak szólítja, mindig ezt teszi; olyan arisztokratikusan tudja csinálni, hogy nem csoda, ha az az állat Csikor nem szokik le a szendeurazásról — és odament a csaphoz, vizet ivott csak azért is.

Csikor röhögött egy sort, azután ivott a sörből, amit Péternek köszönhetett, mert talán az egész gyárból csak Pétert engedték ki a portások. Szerencsétlen megjelenésű, vézna fiú volt, akiről semmi rosszat nem tételez fel az ember. A munkát tűrhetően bírta, és sohasem vagánykodott az érettségijével, mint Csikor, aki két osztályt járt, de azt gyakran hangoztatta egészen adig, amíg Péter nem került hozzánk.

Péter előtt egy Gerendás Árpád nevű fiú dolgozott velünk, persze Csikor egészen másként nevezte: ő volt az „Alföldi". Buta gyerek volt, és Csikornak az ilyen munkatárs kellett. Ennek aztán beszélhetett a kémiáról, mert Csikor agyában valami csoda folytán ebből a tantárgyból megmaradt valami.

Munka közben, a leváratlanabb helyzetekben rontott rá, elkapta hatalmas buta fejét, szigorúan a szemébe nézett és kérdezett: Oxidáció... na, oxidáció? Alföldi megrémült a szavaktól, szabályosan megijedt, leejtette a csövet a kezéből, és könyörgően rám nézett. Fogalma sem lehetett erről a szóról, talán azt hitte, Csikor vádolja valamivel. Csikor istentelenül kinevette, és csak azután magyarázta el idegesítően nagyképű hanghordozással, mi is az az oxidáció. Alföldi szemében Csikor szuperművelt egyénnek számított.

Amikor Alföldit Péter váltotta fel, Csikor pozíciója megrendült. Már az első nap pórul járt az oxidációjával. Péterrel is úgy csinált, mint Alfölditel. Péter nem tudta mire vélni a dolgot, megijedt ő is, de az másfajta ijedtség volt, szeme mintha ezt kérdezte volna: bolond ez? Azért csendesen válaszolt, szószerint elmondta.

Csikor elsápadt, jó ideig nem szólt, végül ezt mondta: — Szende úr!? — és rakta tovább a csöveket, néha megállt, Péterre nézett — Szende úr ... — mondta, és fölnyerített győztesen.

Többet nem beszélt kémiáról, az új bónája az lett, hogy amikor csak alkalma volt Péterhez szólni, folyton szendeurazta. Nem tagadom, volt alapja ennek, mert Péter a szemüvegével igazán úgy nézett ki, mint egy kisfiú, egy szende, nagyra nőtt óvodás.

Csikor valósággal megvadult, mikor a személyzetistől megtudta, hogy Péter egyetemre jelentkezett. Egy reggel kiküldte a vastelepre csöveket rendezni. Óvatosan utána lopakodott, elbújt a csövek közé, és egy alkalmas pillanatban Péter elé ugrott. — Szende úr, diploma kell?! Itt a diploma ... Szende úr! — és pofán vágta sárral. Csinált ennél különbet is. A csőtelep szélén volt egy faépítmény, a „melegedő", esőben ide húzódtunk, itt szívtuk el cigarettáinkat. Csikor rágyújtotta, amikor meglátta, hogy Péter bent üldögél. Égő olajos rongyot dobott a tetejére. Azonnal tüzet fogott. Péter csak szerencsével tudott kijönni.

Péter akkor föllázadt. Csikort ostoba állatnak titulálta, és kikérte magának, hogy őt ne szendeurazza senki. Csikor még vadabb lett.

Minduntalan a diplomára célzott.

— Szende úr, ha nem sértem meg, méltóztassék megfogni a cső végét ... diploma nem kell hozzá ... — valahogy így mondhatta Csikor, az biztos, a verekedés ebből pattant ki. Péter Csikor arcába csapott. Csikor feldühödött, a hátára kapta Pétert és levágta a mázsára.

— A húszkilós hétszentségit, velem ne játsszon senki, mert agyonvágom ... Szende úr! — Folytatta volna az átkozódást, de ijedten abbahagyta. Péter sírt.

Péter két hónap múlva a személyzetis levelére jött be. Fölvette a pénzt, a munkakönyvet; hozzánk be sem jött. Csikor meglátta a portánál.

— Péter! — kiabálta neki — Tamási Péter, fölvettek az egyetemre?

Péter megállt, szólni akart, indult már Csikor felé, de Csikor eltűnt a raktárban.

MAGYAR HÍRLAPTO
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 6t
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726
KISALFÖLD
Győr
DEC 2 5

készen
nyakunkba
izgága ürmobilo
népek boldogítója
népek keserítője
béke pajzsa
háború palástja
a miénk.
De mit érne nélküle
összes vagyonunk:
hetykeségünk
agyonbabusgatott
tizennyolc évünk
és mit érne nélküle
a költészet is?!

Nagy Zsigmond

REGŐLŐ

Füstös, zajos nagyvilágban
— haj, regő rejtem
Térdig jártam mindkét lábam
— haj, regő rejtem
Szerelemre így találtam
Füstös, zajos éjszakában
— haj, regő rejtem
Felépült a kártyaváram
— haj, regő rejtem
Kígyó volt a vetett ágyban
— haj, regő rejtem
Aki engem itthagyott,
elcsalt, megcsalt, becsapott,
nyissa meg a gázcsapot!
— haj, regő rejtem
úgyis elfelejtem.

Kárpáti Kamil

HÁTÁN VISZI GITTÁNAK

Ha órás lennék,
a tiktak-pihegésű időt
finom kerekeit adnám neked,
forgasd előre hátra,
lassítsd és gyorsítsd,
ahogy akarod.

Bányász koromban
kaptál volna három hintó szenet,
három fölgyújtott hintót,
a parazsat,
a hamuját,
a szivemet.

Fegyenc koromban
a cellát küldtem volna,
mint bonbonos dobozt
kopaszra nyírt lámpát,
kenderlepedőt,
a várakozást rád.

Költőként is tudom jól,
ki kellene raknom
hatvankilencből
félálom fekete lakk-autóm,
tengerparti
sarokszobánkat.

De kiürült a szerencsezsák.
Leteritett negyven évem,
e pórul járt vadászt
a tigrisléptű szerelem
hátán viszi neked
befejezésül.

MIT LEHET TUDNI?

Nemrég egy társaságban néhány asszony sarokba szorított: micsoda dolog, hogy még mindig agglegény vagyok, miért nem nősülök meg? Amikor szóhoz jutottam, kétségbeesetten magyaráztam: nem bennem van a hiba, mert hiszen én házasodnék, de nem találok megfelelő asszonyt. Rögtön vallatóra fogtak. Milyen feleséget szeretnék? Tömör lesz ez és ez. Kedves, szolid, házias. Ezt is előjegyeztem.

Aztán néhány napig még jöttek az invitáló levelek. Feketére, vacsorára, kártyapartira. Ezeket is előjegyeztem.

Megkezdtem a látogatásokat. Remekül ment a dolog. Minden este jól éreztem magam és későn jár-

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Patay Éva

KISALFÖLD

Győr

1969 MÁJ 25

— Bizony, nincs szerencsénk!

— **Ma délután 5 órakor nyílik** a győri Xantus János Múzeumban Patay Éva festőművész kiállítása. Megnyitó beszédet mond Z. Szabó László tanár.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMONDÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Patay Éva

KISALFÖLD

Győr

Nyári kiállítás. Győri festőművész, Patay Éva képeinek bemutatása szerepel a Xántus János Múzeum képcsarnoka nyári programjában. A kiállítás július 25-én, pénteken nyílik.

Patay Éva festő

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 26

NÉPSZABADSÁG

Budapest

— PATAY ÉVA festőművész alkotásaiból nyílt pénteken kiállítás a győri Xantus János Múzeum képtárában. A 70 éves győri művész most kiállított képeit nemrégiben a Fényes Adolf Teremben láthatta a budapesti közönség

10211

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 AUG 3

KISALFÖLD
Győr

1021

1969. augusztus 3., vasárnap

Patay Éva

Patay Éva kiállítása

Patay Éva képeiben van valami a nép ősi költészetéből, napfény-tiszta szimbolikájából, ugyanakkor e művészet egyetlen motívuma sem rugaszkodik el a valóságtól, az embertől. Emberi... Talán ez a kifejezés a legtalálóbb — s leginkább elismerő értelmű —, ha Patay művészetét egyetlen szóval próbálom meghatározni. Igaz, evvel a szóval — mely mély tartalmú ugyan, de közhelyként is alkalmazható a kritikában —, csak abban az olvasóban kelthetett meggyőződésből fakadó, helyeslő érzést, aki látta ezt a kiállítást, és (ez lényeges!) átgondolta, átérezte mindazt, amit Patay Éva átélt, átgondolt, s kivetített a világba.

(Éppen ezért, kevesen éreznek most velem, mert a győri Xantus János Múzeum barokk-termében kiállított műveket eddig nagyon kevesen nézték meg, pedig — s ez nem lebecsülése a mostanában látott negyei tárlatoknak — nem mindennapi élmény Patayt megismerni. Ismerjük, mondhatná erre valaki, hisz nem most mutatkozott be a közönségnek. Így van. Akkor hát eképpen módosítom a mondatot: Patay Évával újra meg kell ismerkedni. Aki nem látta a budapesti kiállítását, igenis ezúton ismerheti meg újra.)

Patay Éva művészetével való találkozásom emlékezetes élmény. Az imént zárójelben megjegyeztem: Patayt újra és újra meg kell ismernie a közönségnek. Azt hiszem, ez minden hozzá hasonló, dinamikus alkotó egyéniségre vonatkoztatható, azonban itt nem csak arról van szó, hogy Patay Éva egy-egy új, értékes vonással, színfolttal gazdagította piktúráját, mondjuk, tavaly óta. Nem. Ezúttal egy olyan világ tárul elénk, amely sokáig rejtve volt, az individuum mélyén formálódott, és csak most vált láthatóvá, felfedezhetővé, bejárhatóvá. Teljes ez a világ: az egész dialektikusan összefügg a részekkel, s a rész az egésszel.

Életmű a javából. Évek, évtizedek esszenciává sűrűsödött élménye az életről, az eszményekről, az emberi viszonylatokról, a történelem emberarcú hétköznapjairól, a munkában meggöcsörtösödött kezekről és a fénybe, égi kékségbe röppenő tekintetekről. Az emberi küzdelem költészete, de a „bízva bízó" emberré. Az „Éneklők" áhított sugárzó szeme misztikus szférákba lát, de hatalmas, súlyos kezüket szinte húzza-vonja magához a föld. Színei élénkek, alig tűnik fel egy-egy sötétebb folt; világoskékkel, sárgával, lilával is képes

megmutatni a lélek vagy elsötétülő pillanat tragédiát, a balladát (P rús anya, Búcsújárók), a nagy fellélegzések, rugaszkodások, újra k sek hajnalos hangu (Nyitott kapu, Jövő, E Halász stb.)

Technikai tegyve (biztos rajztudása, ecs zelése, rendkívüli válto színvilága) lehetővé mondanivalójának leg tosabb képi megfogaln sát, s ezt olyan figu kompozíciók bizony mint a Tusolók, a Vád a Nyitott tenyér című vek például.

KISA

ádolók

Életmű. Csakhogy itt nem keverednek ifjúkori képek későbbiekkel, „zsengék" érettebb alkotásokkal. Ezekbe a képekbe sűrűsödött minden. Az ifjúkor élménye, tapasztalata együtt a későbbi korokéval. Mert mindegy az, hogy mikor készül el a mű, csak elkészüljön egyszer. Igen. De ahhoz töretlen, szárnyaló lélek kívántatik; örök-fiatal, szép, üde lélek, olyan, mint az Emlék című képén a sárgába-barnába öregedő arcok előtt pompázó csoda-kék ibolyacsokor.

Szapudi András

hagyjuk, s tálapoharanként egyzűnyi konyakkal nal ízesítjük még. dunk mellé.

EK! Vágjátok ki

össze ezekből az

gy T-betűt! Vajon

nye?

e következtethe-
ocsány levágásából
tt dinnye kocsányá-
fehéres a színe, és
belőle sárgás lé folyik. Az
érett dinnye tulajdonsága
még az is, hogy nyomásra
éleset roppan, reccsen. (Ez a
módszer azonban élettartamát csökkenti, mégis vásárlásnál lehetőleg ragaszkodjunk ehhez a próbához.) Ismertetőjele az érett gyümölcsnek, hogy vízbe helyezve nem merül el, az éretlen pedig fenékig süllyed. (Ezt a próbát azonban nehéz megejteni, és talán már késő bánat.)

Csak néhány jellegzetességet soroltunk fel az érett, reméljük édes, leves görögdinnye kiválasztására, de talán ezek alkalmazásával is kevesebb lesz a „zsákbamacska".

B. I.

los idő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Patay Éva

KISALFÖLD

1964 SZEP / 6

1021

A kép és alkotója

A „Kisalföld" augusztus 26-i számában Maros László tollából cikk jelent meg a soproni művésztelep tárlatáról.

A kiállításon szereplő, kancsós nőt ábrázoló képemre vonatkozó megjegyzésekhez szeretnék néhány szót fűzni.

Sajnálom, hogy a kép a soproniak szemében idegenül hatott. Pedig ott komponáltam és festettem soproni élmények alapján. Annál is inkább sajnálom ezt, mert a soproni művésztelepre már negyedik éve járok, tehát jellegét ismerhetném s ezenfelül a Művésztelephez szeretet és hála fűz.

A soproni élmények lényegét akartam ebben a képben kifejezni sűrítve és leegyszerűsítve. Hogy ezt a kiállítást látogató soproniak nem látták így, azt legyen szabad minden szerénytelenség nélkül nem csupán a képemnek tulajdonítanom, hanem talán annak is, hogy saját magunkat (ebben az esetben saját városunkat) a legnehezebb megismernünk.

Ha Győrben is létesülne művésztelep (amiről illetékes helyen, úgy hallom, már gondolkoznak), akkor talán mi győriek is tapasztalhatnánk, hogy más vidékről jött művészek Győr oly jellegzetességeit fednék fel előttünk, melyek mellett esetleg közömbösen mentünk el, vagy amelyek idegenül hatnak ránk.

Mert a tájjelleg az egyén, a művész szivén-szemén keresztül nézve egyéni jelleget is kap a műalkotásban.

Talán ez történt a jelen esetben is.

Patay Éva
festőművész

előtt 8 órakor, Vá
házán délelőtt 10 ó
. Szeptember 16-én
né Győrszemerén
délután 3 órakor,
hályné Bőnyön é
délután 2 órakor. I
Hédervárott a tan
után 6 órakor. Hut
Ottevényen a tan
12—2 óráig.

Élelmiszeripari Vállalat mosonmagyaróvári üzeme részére — ÉRETTSÉGIZETT, illetve TECHNIKUMI végzettséggel rendelkező — GYAKORLOTT FIATAL

adminisztratív dolgozót keres

Férfi jelentkezők előnyben, kívánt képességgel RENDELKEZŐ KEZDŐ FÉRFI dolgozó is számításba jöhet.

Jelentkezéseket „GYAKORLOTT" jeligére a Kisalföld Kiadóhivatal címére kérjük beküldeni.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 JAN 11
KISALFÖLD

Patay Éva

1021

Lírai festőiség

A meglelt egyensúly

PATAY ÉVÁRÓL ugyancsak ritkán esett szó, ha a győri festők közös tárlatairól beszéltünk, s ennek oka nem valamiféle mellőzés volt, hanem az a tény, hogy rendszerint egy-két alkotással szerepel. Művei úgy érdektelennek tetszettek, évről évre változó forma- és témavilágát esetlegesnek éreztük. Csak most, gyűjteményes kiállítása láttán nyert értelmet e változatosság: egy folytonosan kereső művészember vallomásait láthatjuk. Szokatlan dolog festő esetében vallomásról beszélni, ám a kiállított anyag egy része annyira lírai bensőséges, hogy megengedhető ez a minősítés.

A vasárnapi megnyitón Tóvári Tóth István Munkácsy-díjas festőművész így jellemezte Patay Éva művészetének ezt a sajátosságát: „Patay Éva nem egyszerű ábrázoló, nem a lefestő naturalizmus híve, hanem bensőségesen átérző, gazdag érzésvilágú teremtő erő sajátos képviselője, aki költői megfogalmazásban képes feltárni maga teremtette festői világát. Vizuális látáskultúrája, szemléletének fejlettsége, megfogalmazásának korszerű eszközei társul fogadják poétikus hangvételét, s erényeinek e gazdag összességében alakul át sajátosan absztraháló, végső fokon költői formavilággá..."

ÉRDEKLŐDÉSI körét, témáit nyomon követve észrevehetjük a valósággal való kapcsolat kifejezésének fázisait. Tájképeit a konkrét valóságélmény, az impresszió uralja.

A soproni dombok, a Dunapart téli világ varázsát őrzik az apró képek. A hagyományokhoz ragaszkodó ízlés ezekkel az alkotásokkal barátkozik meg legkönnyebben. Hosszabb szemlélést igényelnek önarcképei. Realisztikus portrék ezek, amelyek megörökítik az arcon tükröződő hangulati változásokat, s ezzel a hangulattal azonos a mű egészének hatása.

A megszokottól leginkább a tiszta jelképekkel operáló képek térnek el. Filozófikus hajlamra utalnak már címükkel is: Vádolók, Kívülállók, Egyensúlykereső. Utóbbit a kiállítás címéül is adhatnánk hiszen valamennyi alkotás az egyensúly keresésének jegyében született. Mégis legtöbb ellenvetés éppen ezekkel az alkotásokkal kapcsolatos. A képek nem fejeznek ki annyit, mint amennyit a címek tanúsága szerint a művész kívánt. Gondolatilag túlterheltek. Mondhatni, zavaró is a cím, félrevezeti a nézőt. A cím másodlagos — hangozhat az ellenérv. Igen, például az önarcképek esetében az, de ott nem is az alkotói szándékról árulkodik a kép címe, mindössze a figura környezetét nevezi meg. A Vádolók vagy a Kívülállók festői értékeit így is érezzük, de e festői értékek szinte függetlenek a gondolatitól, a cím nem igazit el.

A **FESTŐISÉGRŐL** szólva nem hagyhatjuk említés nélkül Patay Éva festményeinek dekorativitását. Egy-egy szigorúan szerkesztett mű (Hazafelé, Horgászok, Batyusok, Termés) elsősorban a színek harmonikus rendjével fogja meg a nézőt.

M. L.

KISALFÖLD

A II. országos
a megy

Az MTS Győr-Sopron megyei Tanácsának elnöksége a január 5-én megtartott elnökségi ülésén megtárgyalta és elfogadta az 1966. évi II. országos sportnapok lebonyolításáról készített megyei összesítő jelentést. Az elnökségi ülésen az MTS Országos Tanácsát dr. Korompay Miklós, a tömegtestnevelési osztály munkatársa a II. OSN Országos Szervező Irodájának vezetőségi tagja képviselte.

A jelentés összefoglalta mindazokat az eseményeket, amelyek a megye egész területén a II. OSN jegyében lezajlottak. Ennek megrendezésére, ennek alapján 200 sportegyesületben rendeztek helyi sportünnepélyt, amelyeken 21 365 résztvevő szerepelt, és a színes, ötletes műsorokat több mint 30 000 járási, nézőt tőlintette meg. A városi és megyei központi sportünnepélyek szereplőinek a száma 14 406, a nézőké 14 490 volt. E nagyszerű számadatok mellett a II. OSN eseményeinek tartalmi színvonala is messze felülmúlta a várakozást.

A sportünnepélyek mellett a versenynaptárban szere-

szerepeltek

A csapat támadó játékával nem volt különösebb problémánk, hiszen ez a csapat is képes volt gyors, gyakran rendkívül szellemes támadások vezetésére, sőt a dobott gólok tekintetében meg is előzték helyi riválisukat.

Hogy mégis meg kellett elégedniük az alacsonyabb helyezéssel, abban az időnként kiegyenlítő védekezés a ludas. Ennek ellenére meg kell állapítanunk, hogy a csapat méltán szerepel az NB I-ben, s elért helyezése a sok jó csapat között még akkor sem lebecsülendő, ha a helyi vetélytárs náluk jobb eredményeket ért el.

Magasépítők: jó (4)

Az NB II. nyugati csoportjában akad néhány jobb képességű, az NB I-et is megjárt csapat. Ebben a csoportban a középmezőnyben végezni hozzon jó teljesítménynek szokott, különösen ha hozzáértő, hogy a Magasépítők 1966-ban még csak második évüket töltötték a második osztályban.

Jó végső helyezésüket némi hányatott kezdés eredményezte. Mindkét bajnokságuk során győztesen kerültek ki, s általában nagyobb különbséggel nyerték meg

Patay Éva lexikon
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
1066 JAN 29.
1021

Egyperces kommentár

Főidényben kihalt...

Régi és friss igények alapján még december derekán a városi tanács művelődésügyi osztályán rögzítették a győri műcsarnok idei féléves kiállítási programját. Eszerint az évet helyi művész, Patay Éva önálló kiállítása kezdte — volna. (Január 9—23.) Lemondta. Váratlanul. S érthetetlenül, hiszen már tavaly készült az állam által anyagilag támogatott egyéni kiállítására.

Kiállítási főidény van, a fővárosban és másutt sorra rendezik a tárlatokat. Győrött már elveszett egy hónap. „Szegről leakasztani" ugyanis szinte lehetetlen kész tárlatanyagot. Gondoltak a fotosokra is, de hát országos kiállításukra készülődnek. Egyébként is a Győri Fotoklub február 20-ától vállalt kiállításrendezést külföldi anyagból. A Képcsarnok Vállalat örömmel segített volna, de náluk egyhónapos az előzetes bejelentési határidő.

A terv szerint a következő tárlat — január 30—február 13. — rendezője a Kiállítási Intézmények. A megállapodás után Szlávits László szobrászművész kiállítására már elkészült az ötszáz meghívó, s a falragaszokhoz láttak volna a győri nyomdászok, amikor lemondták a rendelést. Ha csodálkoztak is a nyomdában, legfeljebb vállukat vonogatták: munkájukat így is megfizeti a rendelő.

Miért kellett Győrött visszakozni? Mert a Kiállítási Intézmények telefonértesítése szerint néhány emberük megbetegedett, s elromlott egy gépkocsi. Mindenesetre tény, hogy a szobrászművész pillanatnyilag szombathelyi kiállító. Hirtelen milyen nagyra nőtt a Szombathely—Győr közti távolság! Vajon valóban olyan megoldhatatlanoknak bizonyultak a hirtelen támadt nehézségek? Másfél hónapig tehát kihalt maradt — marad a győri műcsarnok. S ezért nem társadalmi vezetősége a felelős.

—j—

Cselgáncsverseny Győrött

Első jelentős állomásához érkezett a megye versenysportjának legfiatalabb hajtása, a cselgáncs. A megyei TS először rendez Győrött országos jellegű egyéni bajnoki versenyt. A verseny keretében a dunántúli cselgáncs-szakosztályok ifjúsági és serdülő versenyzői nem kisebb tétért küzdenek, mint az országos és vidéki bajnokság döntőjébe jutás jogáért.

A nagy múltú tatabányai, dorogi és oroszlányi bányász cselgáncsozók mellett már a Győri Dózsa fiataljai is bizonyítani szeretnék, hogy nemcsak a múltnak, hanem a sportág szeretetével párosuló szorgalmas felkészülésnek is nagy szerepe van az eredményes versenyzésben. Mellettük még Kaposvár, Pécs és Zirc cselgáncsozóinak részvételére számít a rendező bizottság.

Bár Győr-Sopron megyében jelenleg még csak a Győri Dózsánál működik cselgáncs-szakosztály, a megyei TS mégis örömmel vállalta a verseny megrendezését. Reméli, hogy a verseny izgalmai és látványossága mellett a győri fiataloknak is jobban felkelti érdeklődését a sportág iránt.

Az országos jellegű versenyre január 29- és 30-án a Czuczor Gimnázium tornatermében kerül sor. A serdülők mérkőzéseit kilenc, az ifjúságiakét pedig öt súlycsoportban bonyolítják le.

ülések

járási I. osztályú labdarúgó-bajnokságban. Igen lelkes a szurkológárda, számos vidéki mérkőzésre elkísérte a csapatot.

A városi TS nevében **Csonka Győző**, a megyei TS részéről **Németh László** üdvözölte a rennbergi sportolókat, és további sikereket kívánt lelkes munkájukhoz.

Megválasztották az egyesület vezetőségét. Elnök: **Becher Nándor**, elnökhelyettes: **Vilcsek Károly**, elnökségi tagok: **Glazer János, Bartokos Béla, Rosenting Frigyes.** Számvizsgáló bizottság: **Modrián Lipót, Fülöp Ferenc.**

Soproni Helyiipari SK

sága előtt **Jambrits Ferenc** dott tájékoztatást az egyesület tevékenységéről. A négy szaosztályban (teke, modellező, ztalitenisz, természetjáró) dményes, jó munka folyt. nősen a modellezők értek el

Patay Éva

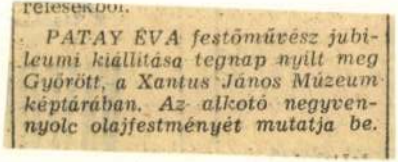

rélesekből.

PATAY ÉVA festőművész jubileumi kiállítása tegnap nyílt meg Győrött, a Xantus János Múzeum képtárában. Az alkotó negyvennyolc olajfestményét mutatja be.

Magyar Hirlap 1980/5/24/9

Totálisan lát, láttat

Élete a festészet. Aszkétikus alkat, szilárd jellem. Ez a magatartás tehetségének része. A századdal együtt, 1900-ban született Aranyosmaróton, s az egykori, névtelennek maradt aranyosmaróti Mester önszigorával alkotott. Zaklatott felületei Jób-sorsú, Jób-türelmű életének korszakait jelzik, de a friss színek derűje a feloldást — azt, hogy *Patay Éva* úrrá akart és úrrá tudott lenni a szenvedéseken. Helytállásával és művészi energiával is.

Legutóbb 1976-ban mutatkozott be *Ráckevén*, most újabb 50 képével Győrött. Ha lehet, még szenvedélyesebben tisztábbak, még merészebbek, képzeletdúsabbak alkotásai. Mintha Dosztojevszkij festette volna e látomásokat, pedig csak győri rokona, Patay Éva. E csak azonban nem kicsinylés, hanem annak igazsága, hogy a nagy orosz íróhoz hasonlóan ő is totálisan látja, láttatja és éli a világot, az ő világát is. Puritán szenvedéllyel, magas hőfokon. Van ereje ahhoz, hogy az élet szertartásait — egy korty vizet, kagylót nyitó fiút, lyukas hálót, csodahalat megörökítsen. Ezzel avatja a hétköznapokat ünnepekké. Most nem is a csontokról, angyalairól érezzük ezt, hanem a *Kakas*ról, mely szintén mestermű. Csak vidámabb, életigenlőbb — még akkor is az, ha az *Adventet* jelenti be.

Losonci Miklós

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-742, 340-726
Patay Éva, festő-művész
KISALFÖLD
1982 MÁR 6.

1021

KRITIKA

Gondolatiság és élmény

Patay Éva vízfestményei

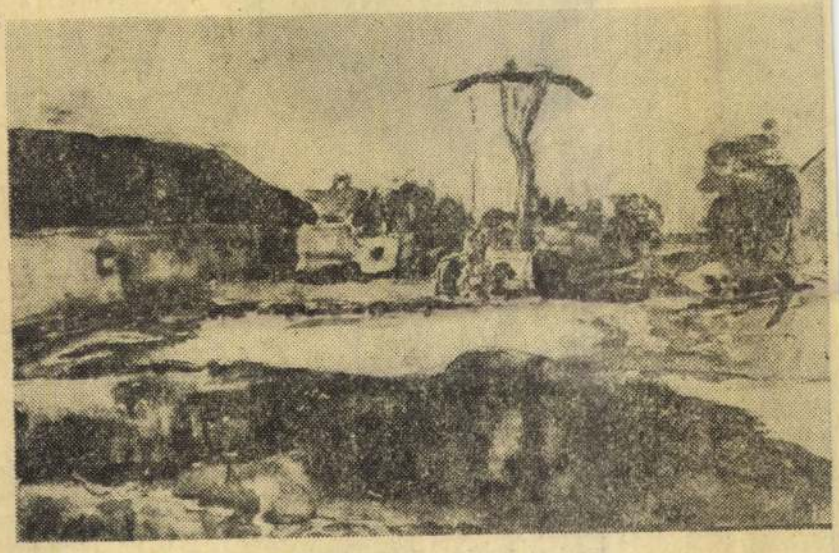

Megyeri kútgémes udvar.

A korábbi években rendezett tárlatai alapján úgy véltük, világos, letisztult ismereteink vannak *Patay Éva* pályaképéről. Ezeket az ismereteket íme most a Győri Műcsarnokban látható kiállítása nyomán némileg módosítanunk kell.

Patay Évában mindeddig a későn érő művész ha nem is tipikus, mindenesetre jellegzetes képviselőjét véltük felfedezni. *Rudnay Gyula növendékeként* elvégzi a Képzőművészeti Főiskolát, aztán hosszú éveken át szinte kizárólag csak pedagógusként tevékenykedik, nem fest, kiállításokon műveivel nem szerepel. Aztán, már nyugdíjasként, egyre-másra küldi képeit csoportos kiállításokra, egyéni tárlatokon mutatkozik be jellegzetes stílusú olajfestményeivel. Az érdeklődők és a szakmabeliek egyaránt meglepődnek: olyan festészettel esik találkozásuk, amely mintha minden látható előzmény nélkül bontakozott volna ki a művésznél, s amely elkötelezetten szenvedélyes és eredeti formában ábrázolja az emberi lét nagy kérdéseit. Merthogy Patay központi témája nem csekélyebb, mint az ember helye, fejlődése és sorsa a világmindenségben. Mintha *kozmikus pontból* szemlélné az emberi nem történetének alakulását, az emberré emelkedés tragikus vagy éppen groteszk sorsfordulóit. *Képeit a távlatokat kereső realizmus és a látomásszerű ábrázolás jellemzi.*

Nyilvánvaló volt persze, hogy ez az erősen gondolati ihletettségű festészet elsősorban nem a közvetlen valóságból és a mindennapok élményvilágából táplálkozik, hanem összefoglaló jellegű filozófiai, kultúrtörténeti elméletekből, az intellektus kalandjaiból. Mint ahogyan ez sem véletlen, hogy az effajta valóságszemlélet és alkotómód a művész idős korában bontakozott ki, amikor már éveinek magasából, egyfajta bölcsesség birtokában, fölényes rálátása volt az emberi lét esendő mivoltára s ugyanakkor felemelő nagyszerűségére.

Mármost Patay Évának a Győri Műcsarnokban jelenleg látható tárlata a róla kialakított és fentebb röviden jellemzett ismeretekel alapvetően nem változtatja meg, ám azonban *lehetőségünk adódik arra, hogy a korábbiaknál teljesebb képet formáljunk pályájának belső arányairól, a pályamódosulás finomszerkezetéről.* A kizárólag *akvarellekből rendezett kiállítás* egyértelműen jelzi, hogy Patay több-kevesebb rendszerességgel festett akkor is, amikor műveivel nem lépett a nyilvánosság elé. A vízfestményeket láthatóan nem szánta előtanulmányoknak a később elkészítendő művekhez: róluk a közvetlen valóságélmény megfestésének szándéka sugárzik. Nem fölényesen befejezett alkotásnak szánta őket, egyszerűen csak nem akarta pihentetni művészi indulatát, próbára teszi tehetségét, alkotói készségét. A legkorábbi vízfestmény 1919-ből való *(Pozsonyi régi városrészlet)*, ezt követi néhány kép a húszas, harmincas és a negyvenes évekből; a képek döntő többsége azonban az ötvenes, hatvanas és hetvenes években készült.

Műhelytanulmányokról lévén szó — amelyeket a művész eredetileg nem is szánt a nyilvánosságra — *a képek esztétikai színvonala korántsem egységes.* Akadnak szép számmal kimunkálatlan, elnagyolt, félbehagyottnak tűnő festmények, de van közöttük néhány olyan is, amelyen teljes mértékben kihasználja az akvarell — e kellően nem méltányolt műfaj — valamennyi lehetőségét, és maradandó esztétikai élményt nyújt *(Önarckép, Régi soproni udvar, Rábca-part, Püspökerdő részlet, Facsoport, Rábca, Ér, Erdélyi táj, Mezőn, Szürkületben).*

Az akvarellek egyértelműen jelzik, hogy az idős korában kialakított jellegzetes képalkotásának szubjektíve nincsenek festészeti előzményei, hogy *Patay voltaképpeni életművét egyfajta gondolati rendszer képi-esztétikai kiteljesedésének kell tekintenünk, nem pedig a korábbi pályaszakasz folytatásának.* Nem véletlen tehát, hogy a főiskola befejezése után, majd élete derekán festett művei és időkorában létrehozott olajfestményei között, valóságszemléletben, alkotómódban egyaránt lényegi különbségek vannak. Újabb tárlata e különbségek belső természetének feltárásához, teljes pályaképének és festészetének az eddiginél részletesebb elemzéséhez segíthet hozzá. S noha az akvarellek — mint a művész a katalógus bevezetőjében írja — szinte a véletlen és egy hirtelen ötlet nyomán kerültek most nyilvánosságra, érdemes és szükségszerű is volt belőlük kiállítást rendezni.

(Kloss)

Farkas István: *Tavaszvárás*

...ség

...ott, hanem legyintettek, és azt ...ugdosták, hogy elissza az eszét. Ez nagyon megrémítette Zoltánkát, hogyan lehet, hogy valaki elissza az eszét, de biztosan lehet, ha a felnőttek azt mondják.

Már három napja nem látták apukát, és be kellett fizetni az ebédet a kifőzésben. Nagyapa odacsoszogott a régi szekrényhez, ahol a pénzét zsugorgatta (így mondta apa), mert nagyapa nem kapott nyugdíjat, mert akkor adta el a házát és földjét, amikor még nem fizettek nyugdíjat. Akkor Zoltánka előhozta az ő nagy teásdobozát, és megmutatta nagypapának, aki elfordult és megtörölte a szemét, mert belement valami. Aztán elkezdett mesélni, de nem mesét, hanem igaz történetet, ami vele esett meg, még az ántivilágban. Ez az ántivilág olyan messze lehetett, mint Amerika-ország, de nem tenger választja el, hanem tengersok idő.

Szóval az ántivilágban nagypapa nagyon szegény ember volt, nem volt sem földje, sem munkája, és ráadásul ott volt a sok gyerek, köztük anyuka is, akiről apuka előtt nem szabad beszélni.

Nagypapának volt egy igen nagy haragosa, ellensége, aki módos gazdaember volt és sok földje volt, és még többet is bérelt egy gróftól, akié az egész környék földje volt. Zoltánka hallgatta, mint a mesét, bár nem minden szót értett jól. Az kiviláglott azonban, hogy nagypapára azért haragudott, az az ember, mert nagymama őt szerette, s nem a másikat.

— Utánam is futottak a nők, amcsak apád után — mondta az öregember.

— És aztán?

— Aztán rám küldte a csendőrket, feljelentett az mindenért. Sok meg neki adtak igazat, mert igazdag volt, én meg ínséges szegény.

Zoltánka eltöprengett. „Ínséges" — ez is micsoda különös szó!

— De aztán bosszút álltam rajta.

— Megverted? Vagy hogyan?

Az öreg legyintett. — Akkor lecsuktak volna. Nem. Amikor már régen nem volt sem munkám, sem kenyerem, én odaültem a háza elé, s eltökéltem, hogy én most éhen fogok halni. A küszöbe előtt. Nem ettem, nem ittam. Az emberek először nevettek, odajártak szájat tátani. A hetedik nap, templom után már az egész falu odagyűlt. A vénasszonyok sápítoztak. Mindenki hozott valami enni-innivalót, de én nem és nem, egyetlen falatot sem. Akkor már nem éreztem éhséget. Csak nekidőltem a ház falának és mosolyogtam. Az az ember meg nem mert kijönni a házából. Félt a szégyentől, hogy éhen halok a portája előtt. Aztán elküldettek valakit a csendőrökért. Azok erővel hazavittek, egy kicsit meg is simogattak. No, akkor már ettem, ittam egy keveset.

— És az... a másik?

— Az meg... hamarosan elköltözött a faluból, más vidékre. Úgy hallottam, meghalt a háborúban, vagy ilyesmi. Én már nem haragszom rá. Megbosszultam magam.

Az öregember elmosolyodott halványan, valahogy úgy, ahogy akkor, a haragosa háza előtt. És csöndben reszketett a feje.

Zoltánka kibámult az ablakon. Messze lehetett, látni a Dunán egy hajó úszott. Egy ilyen hajóval el lehetne jutni Amerika-országba is. Ott megkeresné az anyját, és odaülne a háza elé. És nem enne egy falatot sem. És anyu szégyenkezne és jönnének a csendőrök...

„Nem fogok szeretni senkit" — határozta el magában, és bánni kezdte, hogy megmutatta a teásdobozt.

Az is lehet, hogy jó lenne, ha mindenki elmenne Amerika-országba és ő itt maradna egyedül. Kiülne a ház elé és mosolyogna.

Szentmihályi Szabó Péter

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU
1984 FEB 20
Éva Patay

Éva Patay: „Kain, töte nicht!"

Bilder von Éva Patay

„KAIN, TÖTE NICHT!"

Eine gebrechliche, einsame Frau in hohem Alter hielt Einzug in die ungarische Malerei. Ihren Namen sucht man vergebens im Lexikon der Kunst. Im berufstätigen Alter war sie Lehrerin, obwohl sie die Budapester Hochschule für bildende Kunst absolviert hatte. Im vergangenen Jahrzehnt waren Ausstellungen mit ihren Werken vor allem in ihrem Wohnort Győr zu sehen, doch hatte sie auch zwei selbständige Ausstellungen in Budapest. Jetzt sind ihre Bilder im Christlichen Museum zu Esztergom zu sehen.

Éva Patay sieht die Berufung des Menschen, seine Sendung und sein Schicksal mit einer in der heutigen bildenden Kunst fast einzigartigen positiven Attitüde. Ihre Lösungen strahlen Transzendenz, diese ewige Aussage des Christentums aus. Die Hauptaussage der Malerei von Éva Patay lautet: Der Mensch hat eine kosmische Berufung und das Mandat „das Licht zu erschließen", „das All zu durchleuchten". Dazu muß er sich verwandeln und „den Rubikon seines eigenen Lebens überschreiten". Patay glaubt daran, daß die Eroberung des Alls zugleich auch die Vollendung des Menschen bedeutet. Der Himmel muß den Göttern nicht entrissen, sondern für den Menschen erobert werden. Doch böse Menschen können das Licht

auch heute noch gültigen Ar-
tikeln möchten wir hier nur
seinen 1927 verfaßten offenen
Brief "Mr. Chaplin, kommen
Sie nach Europa!" erwähnen.

Besorgnis um das Schicksal der Menschheit. Sie glaubt aber fest daran, daß sich der Mensch nicht vernichten wird. Ihre Kunst hat nichts mit der Kirchenkunst im herkömmlichen Sinne gemein. Es ist eine markante, eigenständige Aussage mit einem individuellem System und eigenen Stil.

Ihre Bilder sind allerdings nicht für jeden auf Anhieb zu verstehen. Sie zwingen den Betrachter mitzudenken. Die Figuren sind fast immer monumental und strotzen vor Kraft. Man kann sich nur verwundert fragen, woher diese zerbrechliche Frau soviel sprengende Energie schöpft.

Auch ihre Farbenwelt ist mutig und vielschichtig. Diese Bilder scheinen vor dem Hintergrund der weißen Wände geradezu zu glühen. Der enorme Ideengehalt läßt es nicht zu, daß sie viel Zeit auf Details oder auf Farbnuancen verwendet. So kann es mal passieren, daß ein Betrachter, der in den Ausdrucksformen der modernen Malerei nicht bewandert ist, an der Oberfläche steckenbleibt, weil er weder die seelische Kraft noch die Zeit hat, sich in die Anschauungsweise der Bilder zu vertiefen, weil er das große Experiment nicht verstehen und nachfühlen kann.

Die jetzt ausgestellten Bilder von Éva Patay lassen sich durchaus mit der Ge-

stern und wohl bis heute un-
übertroffenen Theoretikers
der Weltfilmkunst, Béla Ba-
lázs. Für den deutschspra-
chigen Leser ist besonders
interessant, daß dieser Band

Neuerscheinungen

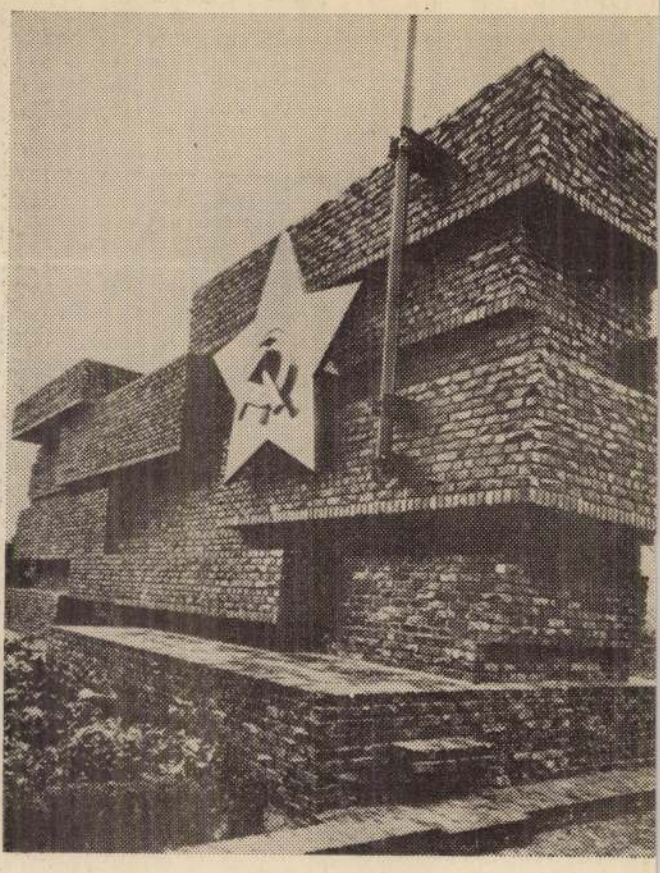

Ludwig Mies van der Rohe: Ehrenmal für Karl Liebknecht und Rosa Luxemburg, Berlin, 1926

János Bonta

Ludwig Mies van der Rohe

János Bonta: Ludwig Mies van der Rohe. Aus dem Ungarischen von Miklós Marosszéki. Gemeinschaftsausgabe des Henschelverlags Kunst und Gesellschaft DDR-Berlin und des Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983
ISBN 963 05 3192 5

Mies van der Rohe war für die Architektur des 20. Jahrhunderts eine mindestens ebenso determinierende Persönlichkeit wie Le Corbusier oder Walter Gropius — vielleicht mit dem Unterschied, daß er — wie János Bonta in der Einleitung treffend bemerkt — „ein Baumeister im besten Sinne des Wortes, ein Konstrukteur, ein Form- und Raumgestalter (war), der mit dem Material umzugehen verstand", während die beiden anderen eher Männer der Kunst beziehungsweise der Theorie waren.

Natürlich war auch Mies van der Rohe Baukünstler vom Schlage der großen Experimentatoren und beschäftigte sich, als Meister des Bauhaus und nach 1933 in der amerikanischen Emigration auch auf der Ebene der praktischen Verwirklichung viel mit dem faszinierenden und noch heute so aktuellen Thema „städtebauliche Komplexe".

Anhand von Analysen der einzelnen Schöpfungen vermittelt das Buch — fachgerecht, aber auch für den Laien verständlich — einen klaren Überblick über das Schaffen des bedeutenden Baumeisters.

Béla Balázs

Schriften zum Film

Béla Balázs: Schriften zum Film, Band 2. Herausgegeben von Helmut H. Diederichs und Wolfgang Gersch. Gemeinschaftsausgabe des Carl Hanser Verlages, München, des Henschel-Verlags Kunst und Gesellschaft, DDR-Berlin, des Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984.
ISBN 963 05 3230 1

Der vorliegende Band enthält Artikel und Studien aus der Zeit zwischen 1926 und 1931 aus der Feder des erste, und wohl bis heute un- werk „Der Geist des Films" über den Wechsel vom Stumm- zum Tonfilm —, sondern auch Dramaturg am Theater von Erwin Piscator, des weiteren Organisator der Bewegung „Straßentheater", beliebter Autor bei Ossietzkys Weltbühne und natürlich begeisterter Propagandist der KPD.

Als Kostprobe von den unzähligen lesenswerten und

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
1984 JAN 13

Patay Éva
festőművész

1021

A harmadik ciklus...

Patay Éva kiállítása Esztergomban

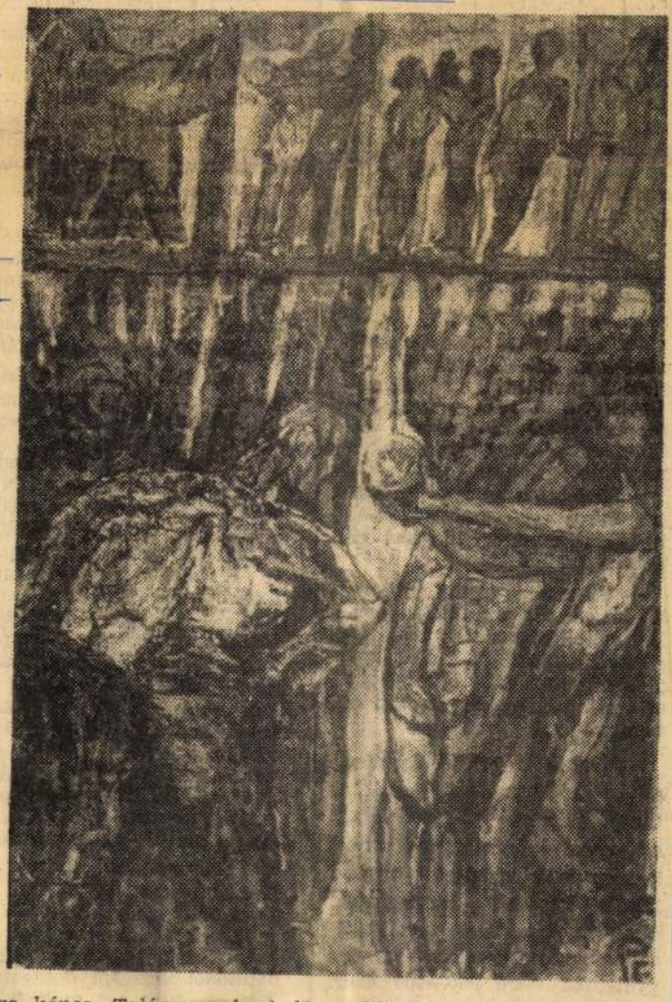

SZÁZADUNKKAL egyidős művész képeit mutatja be a Keresztény Múzeum. A Győrött élő *Patay Éva* pár munkáját már kollektív tárlaton láthatta az esztergomi közönség. Ezek legfeljebb kíváncsiságot ébreszthettek. Az elmélyültebb találkozásra most kínálkozik alkalom.

Az idős festő — 1900-ban született Aranyosmaróton! — szokatlan céltudatossággal építi és tetőzi be életművét. Hajdan elmélyült főiskolai tanulmányokat végzett. Mestere Rudnay Gyula volt. Az évtizedekig őrzött álom — önmegvalósítás a festészetben — mégis csak a nyugdíjba vonulás után vált valósággá. Hasonló elszántsággal kevesen vetették vállukat a feladatnak, mint ő. Húsz esztendő alatt olyan sajátos karakterű, kifejező erejű életművet teremtett, amelyet méltatói egyszerűen csak csodaként" emlegettek. Kitartásához áldozatkészség társult. Emberséggel, hittel átitatott műveinek sorsáról maga kívánt gondoskodni, lévén azok erőteljesen közösségi indíttatású, örök igazságokat kimondó alkotások. 1977-ben ezért ajándékozta műveinek egy nagyobb gyűjteményét a győri múzeumnak. Hasonló gesztusa tette lehetővé, hogy jó esztendeje üzemi állandó kiállítása nyílhatott Tápiószelén.

Életének e fontos állomásai egyetlen pillanatig nem fogták vissza munkakedvét. Sőt! Valóságos programot vázolt fel a maga számára. Három ciklusban *az egyén és a világ, az ember és az eszme, élet és elmúlás* viszonyának tisztázását kívánta elvégezni — a festészet segítségével. Az egymással laza logikai kötelékben rendeződő sorozatok elkészültek. A *harmadik ciklus legjobb darabjai kerültek az esztergomi tárlatra, mintegy jelképezve az életmű betetőzését.*

A képeket szemlélve, rá kell döbbennünk, hogy azok megfestése, a puszta fizikai teljesítmény már tiszteletet parancsol. Felfokozott gondolatgazdagsága, a művészet értelmébe vetett határtalan hite, diadalmaskodó, a lélek mélységeiből, titkaiból táplálkozó akarata valóban csodákra képes. Talányos címei fölött áhítatot parancsoló művek magasodnak. A küzdő, szenvedő, az élet ezernyi terhe alatt megtöretett, vígaszt kereső embert — mind sűrűbben törékeny önmagát! — ábrázolja testi mivoltában, a lélek útjait fürkésző-kérdő tartásban és tekintettel. A nagy kérdésekre keres válaszokat, s a nyolcvanharmadik évét bevégezve, *az elmúló test, a megpihenő lélek békéjében véli meglelni az élet értelmét, célját.*

A harmadik ciklus — emlékezzünk: az élet és elmúlás problematika! — képsora, a tőle megszokott hevességgel felrakott színek forgatagai, emberi és festői értékei a megtalált harmónia derűjét, a művész töretlen optimizmusát sugározzák. Meg a teljesség örömét.

Mindezek után joggal hihetnők, megérdemelten pihenhet a kielégített alkotói vágy. Csakhogy Patay Éva számára utolsó leheletéig egyetlen fontos dolog létezik: *a munka.* A harmadik ciklus sorsát kellően elrendezve — ezt az egyháznak ajánlotta fel — új feladatba kezdett. Komáromi tanítóként gyakran járt a Duna és a Vág partjain, friss képeken örökítette meg a pillanat varázsát.

AZ ALKONYI órán ismét a víz, a csillogás ejtette rabul. Lassan elkészül egy kiállításnyi anyag a „vizek városáról" Győrről, amely a háborús évek után befogadta, művészetének kibontakozását segítette. S talán egykor műveinek állandó otthonát is megteremtheti majd.

Salamon Nándor

ályozás?

tó rendelkezések

— Kétségtelen, hogy a megváltozott felvásárlási árak következtében 4,7—4,8 millió forint árbevételi többletre számíthat termelőszövetkezetünk. De ugyanakkor a szabályozómódosítás miatti jövedelemelvonás 6,8 millió forintot tesz ki.

Lényeges árbevétel-emelkedést várunk a tehenészeti ágazatból, mert a csíraszázalék alapján történő tejátvétel számunkra kedvező: 1984-ben 1,7—1,8 millió forinttal javíthatja az eredményességet. A régi premizálás szerint jóval kevesebbel kellene beérnünk, mivel a tehenenkénti átlagban 5500—5600 liter tejet termelő állománynál évről évre újabb kiemelkedő tejhozam-emelkedést elérni képtelenség.

— Kétmillió forint többletkiadással jár az SZTK-járulék emelkedése. 1 millió forinttal drágább a műtrágya, 2,4 millióval a baromfitáp, 0,5 millióval az egyéb táp és takarmány.

— Azt a 2 millió forintot, amely az árbevétel és a többletköltség differenciája, nálunk a jövedelemadó csökkenése és a kötelező tartalékalap-képzés, megszűnése ellensúlyozza. A tavalyinál azonos nyereséget és bért figyelembe véve 850—900 ezer forinttal lesz kevesebb a jövedelemadó. A kötelező tartalékalap megszűnése pedig lehetővé teszi, hogy 1,2 millió forintot másutt használjunk fel. Ha ezt az önkéntes tartalékalapba tesszük, javíthatjuk vele a tsz fizetőképességét.

— Termelőszövetkezetünk a melléküzemi tevékenység keretében szolgáltatásokat végez. Ez után a termelési adó csak mintegy 200—250 ezer forinttal nő. Véleményünk szerint ezt a többletet az ágazat elbírja. Vagyis elmondhatom, hogy az előzetes kalkulációnk alapján termelőszövetkezetünket előnyökhöz nem juttatja, de többletelvonással sem sújtja a szabályo-

Jegyzet

Miért személytelenül?

Bizonyos, hogy sokan emlékeznek arra az időszakra, amikor nem kevés munkahelyen mármár a termelés helyett is díszes faliújságokat, dicsőségtáblákat készítettek, a normák túlteljesítésére buzdító jelmondatokat festettek. Ha sok volt a selejt, ha romlott a minőség, ha akadozott az anyagellátás, ha pontatlanok voltak a tervrajzok, mindez bizony akkor kisebb hibának számított, mint a faliújságra tervezett cikk megírásának, a százalékrekordok ismertetésének az elmulasztása.

Mindemellett — a túlzások ellenére — a dicsőségtábla, a legjobb dolgozók népszerűsítése, a hibák nyilvános ismertetése fontos szerepet játszott a termelési feladatok megoldásában, különösképpen pedig a munkaverseny-mozgalomban.

Azért idézem fel mindezt, mert a termelési agitációt, a munka nyilvános értékelését ma is fontosnak tartom. Időközben természetesen megváltoztak és szüntelenül változnak a követelmények. Jobban a feladatokra, a termelékenyebb munkára, a gazdaságosságra, a minőségre, a nemzetközi színvonalhoz igazodó munkára helyezik vállalatainknál a hangsúlyt. Sok helyütt azonban nemcsak a túlzásokat szüntették meg, de a munka nyilvános értékelését is.

Az egyik nagyvállalatnál saját újság, könnyen áttekinthető grafikonok, táblázatok — ha úgy tetszik, faliújságok — tudatják a dolgozókkal: az adott időszakban hogyan alakult a termelés, melyik műhely dolgozik jobban, melyik rosszabbul, hol gazdaságos, illetve veszteséges a termelés, milyen mértékben — és miért — változik a gyártmányszerkezet. A szocialista brigádokat külön táblákon értékelik; röviden, világosan, fényképekkel, rajzokkal illusztrálva. A gyár vezetői joggal állapították meg, hogy a gyári közvélemény tájékoztatása jelentősen hozzájárult a korábbi hibák — elsősorban a nem gazdaságos termelés — megszüntetéséhez.

Változatlanul fontos a munka személyes értékelése, bírálata. Az üzemi lapban a faliújságon is, a termelési tanácskozáson is, és másutt. A munkahelyi gyűlések érdektelensége nemegyszer gyökerezik a személytelen, a mindenkire vonatkoztatható megállapításokban. Jól dolgoztunk, lemaradtunk — mondják —, csak azt nem tudatják senkivel, hogy ebben ki, milyen mértékben részes. Joggal hangsúlyozzuk a túlzásoktól mentes, tárgyilagos értékelések fontosságát. Ez a jelenre, múltra egyaránt értendő. Csak azt szüntetjük meg, azzal szakítunk, ami megérett erre. A munka személyes értékelése, a nyilvánosság tájékoztatása nem tartozhat ezek közé.

F. J.

Repülő karácsonyfák

Vízkereszt elmúltával sok helyütt megszabadultak a meleg lakásokban tűlevelét hullató fenyőfáktól. Átkos dolog is a szőnyegpadló bordái közül porszívóval, vagy körömmel kibányászni az ezernyi tüskét. Sok ezrünknek volt már része ebben az össznépi társasjátékban, és mondjuk meg őszintén, nem örültünk neki.

A minap azonban a karácsonyfától való megszabadulás sajátos példájával találkoztam Tatabányán, a Dózsakertben, ahol a 49-es számú lépcsőház egyik emeleti ablakából útjára indították a szebb napokat látott fenyőfát. Némelyik ágán még ott fityegett a kibontott szaloncukor csomagolása, némi angyalhaj is megbújt az ágak között, de a fa barnásra változott színe, no meg kopaszodó ágai bizonyították, hogy

PATAY ÉVA

PATAY ÉVA AKVARELLJEI
Győr, Műcsarnok

Patay Évát, a Győrött élő idős művészt az emberi lét kérdéseit feszegető transzcendens képek festőjeként ismertük. Szinte elfeledtük, hogy pályája a művészet és természet törvényeit romantikus hittel tisztelő Rudnay osztályáról indult. A róla kialakult összképet nem változtatja meg, de feltétlenül színesíti újabb kiállítása. Mintegy ötven lap segítségével pályaívét rajzolja teljesebbé.

Korai, 1919-es, Pozsonyban készült vízfestménye még erősen rajzos. színei frissek. Drámaiság jellemzi erdélyi tájait, városrészleteit. „Útiraj-

zai" a rezdülékeny hangulat őrzésén túl számot adnak érzésekről, a táj szellemiségéről. Külön „fejezetet" alkotnak e várost egykor ölelő puszták, majorságok képét örökítő, tárgyszerű kis lapjai. Szinte egyedülálló dokumentumai ezek egy hajdan volt életformának.

A hatvanas évek színvázlatai, pillanatfelvételei hajlékonyan simulnak a fő művek, az olajfestmények mellé. Kis részletek — egy-egy fa, híd, kapu vagy tűzfal — léptek elő képalkotó elemmé, a magányos vívódás „színterévé". Mert a festő a látvány rögzítése helyett mindinkább a belső valóság törvényeit vetítette vászonra, papírra. A kép megnövekedett, a szenvedély fokozódott, a mappák mélyére süllyesztett, javíthatatlan akvarell pedig maradt, aminek szánta a művész: „Olyan volt nekem mindig, mint a légzés vagy testgyakorlat." *(Képünkön a Városnál című vízfestmény.)*

Salamon Nándor

ZŐDÉS
yéb jogviszony létesitéséhez

szettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

esorolás

mek általában az öncélú kalandosság, az üres egzotikum és a formátlan hősiesség közhelyes történetei; míg a cowboyfilmek fehér hősei „fehér problémákat": bonyolult, több-

PATAY ÉVA FESTMÉNYEI

Műcsarnok

Ami sajátos értéket hordoz, paradox módon az okozza a hiányérzetet is Patay Éva művészetében. Az idős művész az utóbbi három évben készült festményei a sors alapvető kérdéseire keresnek feleletet, ahogyan ő fogalmaz, a „táguló világ kategóriából jövő üzeneteket" próbálja képeivel ábrázolni: mi az emberi lét értelme, hogyan alakíthatja ki világát a többiek között, milyen hit, milyen életmű jelenti a kiteljesedést?

Minderről expresszív hangon, a vászonra vastagon felvitt zöldekkel, kékekkel, sárgákkal mondja el gondolatait. Egy-egy képe valóban élmény: a felfedezés szépségét érzékeltető Kagylónyitó, az áhítat hangulatát hordozó Vízenjárók, a kékek szép összhangjából komponált Isten hullámhosszán.

Az áhítat, az elragadtatás azon-

. sz. 3. o.

ban a legtöbb esetben az általánosság, a mindent megérteni, mindent elfogadni szintjén marad. A fogalmazás ilyenkor válik felületessé, a *mondanivaló magánüggyé, a jelkép* túlzottan is direktté. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint a Hajórakomány című festmény: a vízen lebegő hajó vitorlái képek. Egyértelmű a kérdés: vajon révbe ér-e segítségükkel a hajó, s ha igen, szíves lesz-e a fogadtatás? Olyan egyértelmű a kérdés, hogy lehetetlen rá felelni. *(Képünkön a Csontjaim című festmény.)*

P. Szabó Ernő

kiderül, hogy szerintük a Nemzeti nem lehet művészi kezdeményezések előőrse, köteles megmaradni a bevett, konszolidált és — én sarkítom — konzervatív ízlésszinten.

A színház új vezetői az elmúlt két évben nem keveset tettek egy művészileg is, politikailag is nyitottabb színháztípus kiépítése érdekében. Az elmúlt időszak néhány fejleménye a színház és a film világában bizonyos derűlátásra jogosít. Lehet, hogy újabb pár esztendő múlva már mindannyian természetesnek vesszük, hogy a Nemzeti ízlésben és a közönséget felnőttként kezelő politizálásban nem utóvéd többé, hanem az élvonalban halad?

Köröspataki Kiss Sándor

... tovább sorsát. Papp Albert az előbbi mellett voksol, amikor piktúrájának központjába az élményt állítja, hagyományos megjelenítési formák kíséretében. Az élmény azonosulást kíván; a művész élményei pedig a gyerekkor faluközösségéből, egy zártabb szociológiai közegből származnak, s mivel ennek ábrázolása a század magyar festészetében történeti

Múzeumi képtár

Patay Éva új munkái

Roppant tudatosan építi életművét Patay Éva. Az elmúlt években valóságos programot vázolt fel a maga számára, amelyben az egyén és a világ, az ember és az eszme, az élet és az elmúlás viszonyának tisztázását tűzte megfestendő feladatul. Az egymással laza logikai kötelékben megszülető és rendeződő képeket ciklusokba fűzte. Balesetek, költözködés, betegségek akasztották meg időnként, de céljától nem térítették el. Új tárlata — mintegy betetőzése munkásságának — a harmadik ciklus felszánál több darabját tárja a közönség elé.

Székelyhidy Ágoston meg Losonczi Miklós emlegették Patay Éva kitartását, művészi eredményeit látván — a csodát. Megállapításuk hajdan sem hatott túlzásnak, mára pedig még teljesebbé vált a tartalma. A puszta fizikai teljesítmény, amely a képek megfestését jelenti, már tiszteletet parancsol. Felfokozott gondolatgazdagsága, a művészet értelmébe vetett hite, diadalmaskodó, a lélek mélységeiből, titkaiból táplálkozó akarata időnként valóban csodára képes. Talányos címei fölött áhítatot parancsoló művek magasodnak. A küzdő, szenvedő, az élet ezernyi terhe alatt megtöretett, vigaszt kereső ember — mind sűrűbben törékeny önmagát! — ábrázolja testi mivoltában, a lélek útjait fürkésző-kérdő tartásban és tekintettel. A nagy kérdésekre keres válaszokat, s — ez viszont nem csoda és nem kelt megütközést senkiben! — a nyolcvanharmadik évét bevégezve, az elmúló test, a megpihenő lélek békéjében véli meglelni az élet értelmét, célját.

A harmadik ciklus képsora, megszokott kifejező erővel felruházott színvilága, festői értékei a megtalált harmónia derűjét, a művész töretlen optimizmusát sugározzák. Meg a teljesség örömét. Osztozzunk megérdemelt örömében!

— n N—

Új helyen—ideiglenesen

A Petz- és Kende gyűjtemény

1981-ben két állandó kiállítás jelképezte a múzeum „honfoglalását" a Kármelita-rendházban. Előőrsként — egy nagy állandó képtár reményében! — a Petz-család hagyatéka és Kende Judit kerámikus életműve fogadta a látogatókat. Sajnos, az álom mára szerteoszlott. Sőt! A rendházban uralkodó állapotok veszélyeztették az értékes anyag biztonságát is. Elkerülhetetlenné vált a gyűjtemények kiköltöztetése.

A távoli elképzelések — álmok! — szerint, más hagyatékokkal egyetemben, végleges helyet keresnek majd a múzeum kisgyűjteményei számára. Addig sem szeretnénk elzárni értékeinket a közönség elől. Ideiglenesen egyetlen megoldás kerülhetett szóba: a Széchenyi-téri épület árkádos folyosóira került a két kiállítás.

Kende Judit keramikus munkáit 1980-ban szerezte meg a múzeum. A városból Kovács Margittal indult, szolid sikerekkel büszkélkedő, visszavonultan alkotó művész főként díszkerámiákat készített. A népi fazekasok tökélyével forgatta a korongot. E nemben a legjobbak közé tartozott. Munkáit egyszerűség, célirányosság, tiszta formarend, finom színvilág jellemzi. A földszinten látható tárgyai segítségével pályafutása, korszakai és törekvései szemléletes módon rajzolódnak elénk. Néhány dokumentum teszi teljesebbé képünket egy szerény művészről.

Az emeleten került elhelyezésre a Petz-gyűjtemény egy része. Az értékes hagyatékot dr. Petz Aladár bízta a város gondjára, amelyért apja s maga is oly sokat fáradozott. A kiállítás dokumentumok, tárgyak és néhány bútordarab segítségével a neves orvos-család történetét, tagjainak munkásságát, a köz érdekében elkövetett nemes tetteit mutatja be. Dr. Petz Lajos a közkórház alapítása körül szerzett érdemeket. Fia jeles sebészként és feltalálóként vált híressé. Lánytestvére, Petz Margit festői ambíciókat táplált. Kiállításokon szerepelt, Ady írt róla mértéktartó bírálatot.

A Petz-hagyaték jelentős régi festmény- és metszetanyagot is magába foglal. Német-alföldi mesterek mellett osztrák, olasz és magyar művészek alkotásaival találkozhatunk. A mintegy húsz, már restaurált festmény, s pá metszet jellemző képet nyújt a gyűjtemény egészéről.

S. N.

Vasutasok Szakszervezete Művelődési Ház

Győr, Révai u. 10. Tel.: 12-446

EGYÉB RENDEZVÉNY

Könyvtári rendezvény
3-án 13.30 óra „Krúdy világa" címmel
előadás brigádprogram keretében

Könyvtári nyitvatartás

Hétfő	10—12	13—18
Kedd	—	—
Szerda	—	13—19
Csütörtök	9—11	13—18
Péntek	8—12	—

TANFOLYAMOK

Nyelvtanfolyam
Német kezdő:
Hétfő 17.00-től 17.45-ig
és szerdán 18.00-tól 18.45-ig,
valamint kedden 19.00—19.45-ig
és csütörtökön 18.00-tól 18.45-ig
Német haladó:
Hétfő 18.00-tól 18.45-ig
és szerdán 19.00-tól 19.45-ig
Angol haladó:
Kedden 18.00-tól 18.45-ig
és csütörtökön 17.00-től 17.45-ig
Tánctanfolyam kezdőknek:
Gyermekcsoport
(óvodások és alsótagozatos gyermekek részére)
pénteken 16.00-tól 18.00-ig
Általános iskolások részére
kedden 13.00-tól 17.00-ig
és csütörtökön 14.00-től 20.00-ig
Főiskolások részére
szerdán 20.00-tól 22.00-ig
Háziipari tanfolyam
(szőnyeg, kelim, makramé)
Hétfő 16.00-tól 20.00-ig

SZAKKÖRÖK

Eszperantó
Minden kedden 17.00-től 20.00-ig
Fotószakkör
Minden kedden és pénteken
17.00-tól 20.00-ig szakköri foglalkozás
Tanfolyam indul
Természetjárók minden kedden
17.00-től 20.00-ig

EGYÉB

Dolgozók Általános Iskolája
Kedden, szerdán csütörtökön
és pénteken naponta
14.30-tól 18.00-ig
Jogsegélyszolgálat (ingyenes)
Hétfőn és szerdán 10.00-től 15.00-ig
Tanácsadó: dr. Fábián Béláné
Formációs együttes
Szerdán 17.00-től 20.00-ig
és pénteken 17.00-től 20.00-ig
Versenytánc
Kedden 19.00-től 21.00-ig
és pénteken 20.00-tól 22.00-ig
és szombaton 8.00-tól 10.00-ig
Nyugdíjas fogadónap
minden csütörtökön 8.00-tól 12.00-ig

KULTURÁLIS *MOZAIK*

FALUSI SZÍNJÁTSZÓK ORSZÁGOS FESZTIVÁLJÁT rendezik meg május 20—22-én Kimlén. Megyénket a kajárpéci klubkönyvtár Gyermekszínpada, a kimlei Művelődési Ház színjátszó, valamint a lipóti Klubkönyvtár csoportja képviseli.

BABITS MIHÁLY szavalóverseny. Az előselejtezőket május 7-én Sopronban és 8-án Győrött rendezik. A döntőre 13-án a Megyei Művelődési Központban kerül sor.

XII.
Győri Műszaki Hetek

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének Győr-Sopron megyei Szervezete műszaki heteket rendez a „fenntartás, élettartam-növelés, rekonstrukció" jegyében 1983. április 11—május 13. között.

Májusi rendezvények:

3-án 15.00 óra

DR. ÁBRAHÁM PÁL miniszter, Építési és Városfejlesztési Minisztérium
A MAGYAR ÉPÍTŐIPAR FENNTARTÁSI ÉS FELÚJÍTÁSI KÉRDÉSEI
Helye: MTESZ-székház, nagyterem

5-én 16.00 óra

KORSZERŰ TERMELŐESZKÖZÖK ÜZEMELTETÉSI KÉRDÉSEI ÉS AKTUÁLIS KARBANTARTÁSI FELADATOK
Konzultatív tanácskozás
Helye: MTESZ-székház, II. sz. előadóterem

9-én 16.00 óra

DR. FÜLÖP ZOLTÁN, BME Kalorikus Gépek Tanszék
TURBÓTÖLTÖTT DIESEL-MOTOROK BESZABÁLYOZÁSA, ELTÉRŐ ÜZEMI KÖRÜLMÉNYEKHEZ
Helye: MTESZ-székház, II. sz. előadóterem

10-én 15.30 óra

TUMA JÓZSEF, Ipari Minisztérium
AZ IPAR HOSSZÚ TÁVÚ FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA
Helye: MTESZ-székház, I. sz. előadóterem

Minden érdeklődőt szívesen lát a Szervező Bizottság

Vadaskert

Nyitvatartás:
Naponta 10—20 óráig

Kultúrpark

szombat: 14—20
vasárnap: 10—20

Pataky Éva Győri Műsor 1983 május

9-én hétfő 18.00

„SVÉDORSZÁG NÉPMŰVÉSZETE"
Negyven tagú Svéd Néptánc együttes egész estét betöltő műsorát láthatják az érdeklődők.
Az együttes Svédország néptáncát, népzenéjét, dalait mutatják be magas színvonalon, csodálatos kosztümökben

10-én kedd 15.00

„Nevelők az ifjúság egészséges neveléséért"
Tanácskozás pedagógusoknak

12-én csütörtök

15.00

Béke-Barátság hónap programja
Konferencia

13-án péntek 10.00

BABITS MIHÁLY
versmondó verseny
Győr-Sopron megyei döntője

14-én szombat 9.00

JÁTSZÓHÁZ

17-én kedd 18.00

Pszichológiai Szabadegyetem

19.00

„BÉKE és BARÁTSÁG HÓNAP"
Ünnepi műsor
„Béke és Barátság Hónap"
Kiállítás: május 24-ig

18-án szerda 17.30 és 20.00

„ARANYALBUM"
KORDA GYÖRGY show-műsora
Közreműködnek: Balázs Klári, Szánti Judit, Komjáthy György és az EXPRESS együttes
A népszerű énekes ezúttal az „Aranyalbum" című lemezen megjelent dalokból állította össze újszerű showműsorát. A programban a régi nagy sikerek megszólaltatásán kívül hallhatóak lesznek a készülő lemez dalai is.

Az Express együttes legénysége megfogyatkozva bár, de annál jobb zenével, tele humoros ötletekkel és nagyszerű dobossal (Debreceni Csaba) mutatkozik be a közönségnek.

15.00 és 17.00

Képzőművészetkedvelők Baráti Körének klubfoglalkozása

22-én vasárnap 19.00

Fejes Endre: VONÓ IGNÁC
Komédia három felvonásban

23-án hétfő 10.00

Országos Szórakoztató Zenei Központ Győr-Sopron megyei stúdiójának évzáró hangversenye
Stúdióvizsga—IM-es vizsga

24-én kedd 18.00

Pszichológiai Szabadegyetem

25-én szerda 19.00

OLÁH MARGIT zongoraművész zongoraestje
Közreműködik:
A Győri Filharmonikus Zenekar
Vezényel: JANCSOVICS ANTAL

29-én vasárnap 10.00

GYERMEKRAJZ-PÁLYÁZAT eredményhirdetése
GYERMEKNAPI MŰSOROK

30-án hétfő 18.00

PÓDIUM PRESSZÓ
Vendégünk: GARAI GÁBOR
Kossuth-díjas költő

A GYŐRI KIS SZÍNPAD előadásai a Megyei Művelődési Központban 13-án, 14-én, 16-án 26-án 28-án este 20.00 órakor:
Camoletti: Boldog születésnapot című komédiája

PATAY ÉVA

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD
1982 JUN 18

Patay Éva

1021

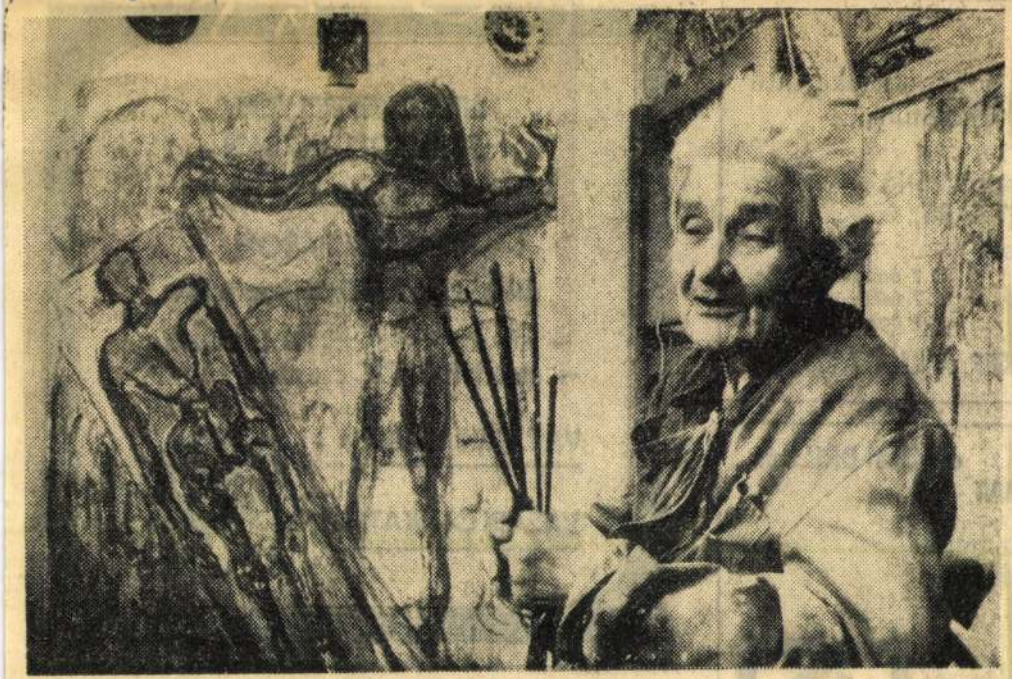

■ Életmű kiállításra készül Patay Éva győri festőművész, munkáit 1983-ban a győri Xántus János Múzeum Képtárában láthatja majd a közönség. Munkásságát összegző anyagával ugyancsak 1983-ban a budapesti Műcsarnokban is szándékozik bemutatkozni a művész. Képünkön Patay Éva Halottfeltámasztás című alkotásával.

!

ek gabonabetakarítási
e vállalatunk

usztus 15-ig
ET TART,
ása:

7 órától 19 óráig,
7 órától 17 óráig,
7 órától 13 óráig.

KER VÁLLALAT, Győr

a TOMI BRILL és
MAT

galomba.
íthatja a
el.

a és
a hozza:
menti
üvek.

ÉPÜLETSZEKELVÉNY
SZAKBOLTUNKBAN
(Győr, József A. u. 43.)
MÉRSÉKELT ÁRON,
óriási választékban kaphatók:
– fal- és padlóburkoló csempék,
– mosdók és WC csészék!
VÁRJUK KEDVES
VÁSÁRLÓINKAT!

MOST ÉRKEZETT!

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1983 FEB 26

1021

KRITIKA

Másokért festek, nem magamért

Patay Éva kapuvári kiállítása

Az idős korral járó átmeneti gyengélkedés és a hófúvás sem akadályozhatta meg Patay Évát abban, hogy részt vegyen a kapuvári városi kiállítóteremben rendezett önálló tárlatának megnyitóján. Pedig megtehette volna, hogy nagyon is elfogadható indokokra hivatkozva az utolsó pillanatban (ahogyan ez egyébként szokás) a rendezők megértését és elnézését kérve lemondja a részvételt. Ezt nem tette meg, mert számára a művészet, azon túl, hogy a legfontosabb személyes ügy és életcél, egyúttal szolgálat is. *Másokért festek, nem magamért* — magyarázta egy alkalommal, amikor művészi hitvallásáról beszélt. Később ehhez hozzáfűzte még: *az ember egyébként sem önmagáért létezik, hanem a többiekért; önmagunkat adni, erre a legnagyobb lehetőséget a művészet nyújtja.* Mármost e hitvallás fényében teljesen természetes, hogy Patay Éva — dacolva a test gyengélkedésével és a rendkívüli időjárással — ott volt a kapuvári verniszázson.

Elnéztem törékeny, az idő múlásával egyre légiesebbé váló lényét. A megnyitó után a köréje gyűlt gyermekeknek magyarázott a képzőművészetről, a falakon függő alkotásairól. Egyszerű szavakkal, minden különösebb ünnepélyesség és szakmai tolvajnyelv nélkül. Arra gondoltam, feltehetően a test és a lélek máig sem kellőképpen megvilágított, csaknem titokzatos viszonyrendszere magyarázhatja, hogy Patay Éva idős kora ellenére is képes *a folyamatos művészi megújulásra.* Tudom, hallatlan energiával és bámulatra méltó belső indulattal készül a győri képtárban májusban megrendezendő életmű kiállítására. Kapuvárra sem az évekkel, évtizedekkel ezelőtt festett képeit hozta el, hanem a legújabbakat, a néhány héttel és hónappal ezelőtt festetteket, amelyekről még a friss festék jellegzetes szaga árad.

Honnan hát ez a folyamatos művészi megújulásra való készség? Nyilván egyéni szerencse — a fizikum megfelelő állapota — is szükségeltetik ehhez, csakhogy ez önmagában még nem elegendő. Többről van szó! Morálisan nyilván az előbb említett szolgálathoz való szigorú ragaszkodásról. Esztétikailag pedig arról, hogy Patay Éva idejekorán megtalálta azt a tématömböt, amelynek belső gazdagsága folyamatos, alkotói válságoktól mentes művészi tevékenységet tesz lehetővé.

Czirákj Lajos festőművész említette egyszer azt az ugyancsak bővebb kifejtésre méltó gondolatot, hogy a modern képzőművészek jelentős részének egyik tévedése abban rejlik, hogy úgy vélik, nincs más lehetőség, mint az avantgarde, a neo-avantgarde folytatása, noha azokról már számtalanszor kiderült, zsákutcába vezetnek. Patay Éva ezt a buktatót nagyon tudatosan elkerülte. Művészetében felhasználta ugyan az avantgarde különböző irányzatai által kiküzdött eredményeket, de azokat olyan festészet szolgálatába állította, amelynek forrásvidékét a reneszánszban lelhetjük meg. Nem a festészet belső, elvont eszközeiből — színes foltok, formák és vonalak — építkezik, hanem a valóságból, ami sok képzőművész szemében túlságosan földhözragadtnak és triviálisnak tűnik. Am legyen. Ma már világosan látjuk, az eredmény nem őket igazolja. Patay Éva a legfontosabb s művészileg valószínűleg kimeríthetetlen valóságról, az emberről, egész pontosan az emberiségről festi képeit.

Alkotásain a dolog természetéből adódóan mindig az egyes ember jelenik meg, de őt mindig olyan összefüggésrendszerben ábrázolja, hogy az emberiség ügyének képviselőjévé lesz. Tájképein is többről van szó, mint csupán szép és jellegzetes részletek ábrázolásáról, kifejezéséről. A mezők igénytelen virágai — számára ezek a legkedvesebbek — emberi sorsokat jelképeznek, nem véletlen tehát, hogy képein voltaképpen átlényegülnek. Számtalan festményén megjelenik az ősi, vissza-visszatérő művészi motívum, a mag, amit ugyancsak olyan képi rendszerben ábrázol, hogy emberi sorsoknak, az ember kozmikus kiteljesedésének szimbólumává válik.

Mindez így vázlatosan leírva merő filozófiának hathat. Egyébként valóban az, de Patay Éva festészetének nagyszerűsége egyebek között abban is megnyilvánul, hogy képein az elvont gondolatiság eredeti és hatásos esztétikai kifejezést nyer

Kloss Andor

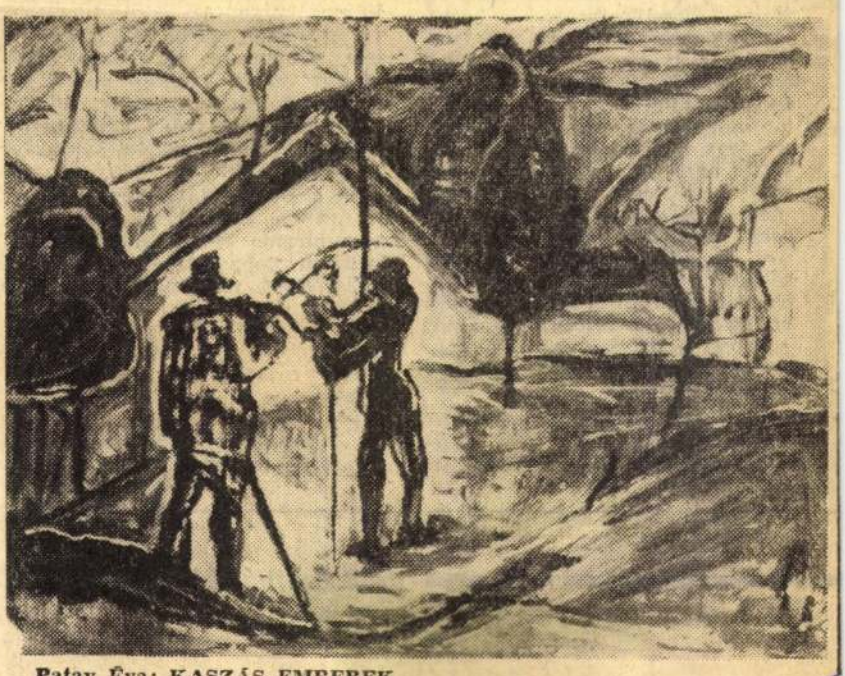

Patay Éva: KASZÁS EMBEREK

PATAY Éva

■ Ámon László: A KRÓNIKÁS

Mészáros József

AGGÓDÁS

Rossz álmom volt az éjjel,
— kórházak csíkos párnái közt lebegtél —
felijedve írtam e néhány sort,
hisz' tudod, ha elmész, egyedül maradok.
Nem vagyok babonás,
de holnap hozzád utazom,
hogy nyugtatóul homlokomra tedd kezed.
Te háborúkat csendre intő,
Te a semmiből ebédet főző,
Te a minden rosszat megérző,
Te a dallal gyógyító,
soha nem fáradó, csodálatos nő!
ANYÁM

LETBELI
AZÁS

A róluk és Hódmezővásárhelyről írt riport sokkal személytelenebb, szenvedélytelenebb, mint a győri, s épp ezért volt talán hatástalanabb.

„Micsoda város az, amelynek ötvenkétezer lakosa van, és nincs színháza!" — fakad ki Győrben Nagy Lajos. *„Színháza nincs"* — állapítja meg tömören Hódmezővásárhelyről. Pedig az alföldi városnak akkor nyolcezerrel több lakosa volt, mint Győrnek — teszszük hozzá mi. Szolnokon töltött egy hete alatt pedig fel sem tűnik a színház hiánya, ámbátor itt sem járt figyelmetlenül a sárós utcákon. Mégis másfajta szükséglet kielégítetlensége miatt háborog: *„az egész városban nincs egy nyilvános illemhely"*.

Nem tudom elhessegetni magamtól a gondolatot: talántán a Nagy Lajos-i ostorozás is közrejátszott abban, hogy ma van színházunk. S milyen színházunk! Hej, ha megmutathatnánk neki ezt az épületet! Meg a havi műsorplakátot, meg a gyakran zsúfolt nézőteret. Igaz, ma is játszunk operetteket, s nagy sikerrel, de azt azért már nem lehet mondani, hogy *„nem kell a győrieknek Shakespeare, Pirandello vagy Katona József, hanem kizárólag operettért dobog a szívük"*. Igaz, a Hamlet-előadás tavaly megbukott, de nem bukott meg Shakespeare. Igaz, ma is dobog a győriek szíve az operettért, de jut e szívdobogásból Markó Iványéknak is.

Szeretném meghívni a százéves Nagy Lajost egy győri sétára. Szeretném, ha látná, megnőttek az akkor oly hiányolt fák, bokrok. Igaz, mi többet szeretnénk belőlük, s bizonyára elszomorítaná ő is a kopasz *„Baross utca"* a kopár Kun Béla lakótelep, amelynek tervezésekor pedig már figyelembe vettük Adyváros építésének tapasztalatait.

Apropó, Adyváros! Nézd Nagy Lajos, nemhogy utcája, de egész városrésze van Ady Endrének 1933-ban nem volt utcája Győrött igaz másutt sem. Nem mintha ez fájlaltad volna, de megemlítetted mint jellemzőt. Mint ahogy azt is, hogy doktor Vass Józsefnek teljes címmel, névvel jár ki az utca Schwarzenberg Adolf grófnak viszont, aki a törökök elleni harcban Győrért, Győr mellett esett el csak így: Schwarzenberg utca. Egy kissé szégyenkezve kell jelentenem nem Nagy Lajosnak, hogy szegény Schwarzenberget Pálffyval együtt elérte a végzete: főnemesek lévén meg kellett válniuk győri utcáiktól. Feltehetően azokban az években, amikor a Kiskunhalom frójának 1950-től 53-ig négy év alatt mindössze egy kis füzete jelent meg, a Tanyai történet.

Némileg enyhíti a szigorú névváltoztatást, hogy az egyik utca Kiss János, a másikat Tarcsay Vilmos kapta. Az akkor illetékes városatyáktól némi stílusérzéket sem vitathatunk el, hiszen Kiss és Tarcsay is katonák voltak, s szintén hazájukért haltak. A törökverő, Győrt védő kapitányok pedig szép domborművet kaptak a Káptalandombon.

Az ám, a Káptalandomb! Ezt is jó érzéssel mutatnánk meg neki nem nagyon bízott Győr idegenforgalmi vonzerejében: *„... Győ reményeket fűz az idegenforgalomhoz. Nem mintha a város ma ga vonzhatna idegeneket, haner mert Bécsből Budapestre s mé tovább, a Balkánra. Győrön ke resztül vezet az út". Körülbelü naponta nyolcvan-kilencven aut fut keresztül a városon. Erre a átmeneti idegenforgalomra va*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

1966 SEP 17

1021 Patay Éva

KISALFÖLD

Képzőművészek ülése

Pályázat, tavaszi tárlat

A képzőművészek győri csoportja a napokban gyűlést tartott a győri művészklubban.

A csoporttagok egyebek között elfogadták a vezetőségnek azt a javaslatát, hogy **a hagyományos évi tárlatot** a pályázati eredmények kihirdetése után, tehát áprilisban rendezik majd meg. Az eddigi tapasztalatok szerint ugyanis az őszi tárlatra a műcsarnok méreteihez mérten túl sok kép gyűlik össze, ezért az anyagot kétfelé osztják. A tavaszi tárlaton szerepelni fognak a pályázat díjnyertes festményei is (eddig sohasem láthatta együtt a közönség a felszabadulási pályázaton sikert elért műveket), a szokott időben, őszszel pedig grafikai kiállítást rendeznek, amelyre meghívják a soproni, valamint a Dunántúl más tájain élő grafikusokat is.

A gyűlés egyik érdekes napirendi pontja volt az üzemi kiállításokkal kapcsolatos gondolatok megbeszélése. A képzőművészek csoportja ugyanis a megye nagyobb üzemeiben is tervez egy-egy kiállítást rendezni a következő hónapokban. Az üzemi kiállítások célja a megyei művészek és a munkások közötti jó kapcsolat megteremtése, illetve megerősítése. A terv megvalósításának — a kiállítandó művéken kívül — természetesen különféle feltétele van. Például: megfelelő helyiség, hordozható, könnyű paravánok, amelyeken a képeket elhelyezik, hogy a falat ne kelljen igénybe venni. (A megyei tanács erre a célra anyagi segítséget adott.)

Néhány hírről értesültek még a tagok. A többi között: az észak- és a dél-dunántúli területi szervezetek a jövő év elején a fővárosi Műcsarnokban közös dunántúli kiállítást rendeznek, amelyen a Képzőművészeti Alap Győr-Sopron megyei tagjai is részt vehetnek. A győri művészklubban pedig a közeljövőben egy fiatal, tehetséges mosonmagyaróvári festőművész, *Baticza Levente* rendezi meg bemutatkozó kiállítását. A győri *Patay Éva* a napokban szállítja legújabb műveit a Győri Tervező Vállalat klubtermébe, ahol kamara-kiállítást rendez.

Előd

ZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA
XXIV. ÉVFOLYAM, 214. SZÁM

Győrött

a második)

kásokat. A Magyar Vagon- és Gépgyárban *Horváth Ede* vezérigazgató kalauzolta a

A tartalomból:

Előkészítő eszmecsere

Zsibongás zenéért

Napirend

Reprodukciók:
1. oldal: Lángkobzos. 2. oldal: Összegzés.
5. oldal: Boronázás.

PATAY ÉVA MŰVÉSZETE

A győri Duna-parton nagy, sárga ház pici szobájában könyvek és képek társaságában él évtizedek óta *Patay Éva* festőművész. Tekintélyes méretű életmű sorakozik mögötte, számos kiállítást rendeztek festményeiből. Kisebb-nagyobb gyűjteménnyel szerepelt Győrön kívül, Nyíregyházától Ráckevéig, Nyitrától Szombathelyig. Budapesten háromszor is kiállított. Munkásságáról cikkek, elemző-értékelő tanulmányok készültek. Meglepő szaporasággal rendeződő tárlatai alkalmával mégis, újra és újra be kell mutatni, mintha a szokatlanul friss, erőtől feszülő, szenvedélyek örvénylésére utaló festmények alkotóját e pillanatban avatnánk festővé. Ki hinné, hogy e századdal egyidős, száz baját hittel, bizakodással viselő apró, törékeny termetű, ám annál derűsebb szellemű művész kezecsetje alól kel életre e sok izgalmat rejtő-ígérő képek hömpölygő áradata?

Patay Éva élete átíveli gondokkal, vészekkel, pusztulással és felemelkedéssel teli korunkat, de szakaszai térben és időben nagyon elütnek egymástól. Csak kibontakozása és művésszé érése, csúcsra érkezése foglalható egységes tömbbe. A felkészülés majd öt évtizedét követte a robbanás, amikor rádöbbent, hogy a rajztanárság küzdelmein túl festőként is feladat vár rá. Ötvenöt éves volt, kezében az obsitos levéllel, nyugdíjas tanár, kötöttségektől szabadult ember, amikor valójában munkához fogott. Emléke, élménye apadhatatlan mennyiségben. Alapja biztos, hiszen a távoli múltban Rudnay Gyula osztályán készült a pályára. A szunnyadó mag virágzásnak indult, a győri kiállításokon belső fejlődését érzékenyen közvetítő, szokatlan forma és tartalomvilágú képek jelentek meg. Elvétve tájak, növények, fák, főként azonban az ember volt főszereplője — miként ma is! — növekvő méretű tábláinak.

Felmerülhet bennünk, milyen büvös forrásból merít e festő, honnét az élet delén túl szinte csodát művelni képes erő? Érdemes visszatérnünk a kezdethez, s az életút göröngyös csapásai nyomán indulva talán megleljük nyitját a titoknak.

Szülőhelyét a Felvidék hegyei rejtik-ölelik. Aranyosmaróton született 1900-ban. Meghatározó, máig ható élménye a távoli múlt ködébe vesző gyermekkor volt. Tanítóképzőbe járt, nevelőnek készült. Kenyérkereső foglalkozásának színhelye lett az iskola, de az emberformálás szép munkája igazában felszabadítani nem volt képes. Lelkében vágyakat, álmokat, terveket dédelgetett, alkalmas pillanatra várt. Készülődött. A főiskolás évek után sokat hányódott az iskolarendszer útvesztőiben, a történelem hullámveréseiben, mígnem rátalált a „megnyugvás ösvényére", amely Győrbe vezette. Visszahúzódva élt, tanított, csendesen dolgozott. Néha feltűnt vázlatfüzetével, festődobozával az utcákon. Látogatta a művészlelepeket is, de csak feltöltekezett, élményt halmozott — a nagy erőpróbára. Az ötvenes években kiállított szerény festményei csupán létezését bizonyították, valaminek az eljövetelét sejtették.

1955 jelenti számára a döntő fordulatot. Valóra válthatja immár álmait. „A kertész" kitárja lelke kapuját, a melengetett palánták szárba szökkenve kitódulnak a „végtelenbe nyúló ösvényre", s kép alakját öltve sorakoznak megszakítatlan vonulatba. Egymást követik tárlatai, döbbenettel elegy csodálkozást csalva ki szüntelenül a műveivel szembesülő emberekből. A bámulat egyként szól az emberi-művészi teljesítménynek — hiszen a nagy táblákon az univerzumot ostromló ember ábrázolásával küzd a festő! — S a sugárzó emberi melegségnek, hitnek, bizakodásnak és vágynak. Miközben Patay Éva az élet terheit vonszoló „batyusokra" tekint, a *Borsófejtő* egyszerű mozdulataiban gyönyörködik, megrendítő képet fest a vakokról, elmereng a szaporodó sírdombok süppedő halmai előtt s szembesül saját sorsával, végzetével, szüntelenül. Franz Werfel szép gondolatát sugallja felénk: „Egyetlen kívánságom az, hogy ember, rokonod legyek".

Látszólag rapszodikusan követik egymást kompozícióí. Negyed század múltán azonban kirajzolódik rendezőelvének íve, művészi vállalkozásának lényege: az emberiség, a folytonosan küzdelemre kényszerült, lesújtott, de mindig felemelkedő ember történelmét festi „a piramisoktól a kozmoszig". Magányos igehirdetők *(Nyitott tenyér)*, bibliai hősök *(Mózes, Illés próféta)*, a munka értelmében hívő köznapi cselekvők *(Halász, Bodzaszedők)*, mitológiákból felmerülő eszmehordozók *(Fáklyás, Fényhirdető, Homályterelő)*, tragikusan elesettek *(Sziklára feszítve)* népesítik be szárnyaló képzeletvilágból, „költészettől" dús érzelmi mélységekből táplálkozó képeit. Fogyhatatlan leleménnyel találja meg a számára gyönyörű — a maga belső törvényei szerint felépített — valóság megjelenési formáit. Ha van ismétlődő eleme, akkor az „csak" az emberi alak, amely áldozatos életprogramjának, érzéseinek hordozója, beteljesítője. Rendszerint egyetlen szereplője tömör egyensúlyra törekvő festményeinek. Lendületes mozdulataiban, gesztusaiban, barázdált arcvonásaiban nem nehéz a megpróbált festő sorsára, egyéniségére ismernünk.

Színvilágát, festéstechnikáját a jelképteremtő művészi szándéknak rendeli alá. Az alaphangot a fehér és kék sajátos együttléte biztosítja. A további színek szinte kivétel nélkül szimbolikus jelentéssel kerülnek helyükre: a sárga fénye, a vörös izzása, a lila melankóliája a tartalom megjelenését fokozza. Az ecsetjárását nagy hevesség jellemzi. Újabban a vonal szerepe is növekszik, mintha a születő szintézis megkívánná a visszakapcsolást a kezdethez. Mert akkor a rajz dominált munkáin.

Patay Éva expresszív festészete meglehetősen társtalan művészetünkben. Talán csak *Tóth Menyhért* tekinthető affféle távoli, hatástalan „ikercsillagnak". Hatvani bemutatkozása, amely metszet is, új művek bemutatója is, meggyőzően bizonyítja: végtelen szellemi érték rejtőzik a hegyként vonuló festékrétegek alatt, felfedezésre várva. Talán még nem késő, hogy megtegyük.

Salamon Nándor

MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

1. Múlt, jelen, jövő	olaj	100x180 cm	21. Magam szobrát faragom	olaj	102x 70 cm
2. Fény felé	olaj	115x100 cm	22. Zarándokút	olaj	111x 80 cm
3. Emberré válás	olaj	90x 80 cm	23. Hajnali küldetés	olaj	100x 80 cm
4. Tengeren járók	olaj	105x 80 cm	24. Lehetőségek pillanatai	olaj	100x 60 cm
5. Éneklők	olaj	115x100 cm	25. Itt és most	olaj	100x 60 cm
6. Nyitott tenyér	olaj	120x 80 cm	26. Pásztorbotom	olaj	100x 40 cm
7. Kézfogás	olaj	150x 70 cm	27. Közvetlen út	olaj	120x100 cm
8. Lángkobzos	olaj	80x 60 cm	28. Szüret	olaj	100x 80 cm
9. Vakok	olaj	108x100 cm	29. Különös tárlatvezetés	olaj	100x 80 cm
10. Építők	olaj	120x 70 cm	30. Száguldó utak I.	olaj	100x 80 cm
11. Összegzés I.	olaj	130x100 cm	31. Száguldó utak II.	olaj	100x 80 cm
12. Ujjongók	olaj	90x150 cm	32. Magából kilépő	olaj	140x 80 cm
13. Önarckép szekrénnyel	olaj	70x 60 cm	33. Szint áttörések	olaj	130x 70 cm
14. Jelolvasó	olaj	130x110 cm	34. Honnan a hatalma?	olaj	100x 80 cm
15. Tálbanyúlók	olaj	70x 49 cm	35. Bodzaszedők	olaj	80x100 cm
16. Sírom felett	olaj	100x 66 cm	36. Áldott eső	olaj	76x124 cm
17. Ráckevei híd	olaj	90x 60 cm	37. Utak	olaj	70x108 cm
18. Tapintás	olaj	110x 90 cm	38. Térszabdalás	olaj	100x120 cm
19. Sziklára feszítve	olaj	110x110 cm	39. Közéletiség	olaj	100x100 cm
20. Tükörbe néző	olaj	80x 80 cm	40. Boronázás	olaj	100x120 cm

A fotókat *Győri Margit, Kincses Tibor* és *Bátor Jenő* készítették
A tárlatrendezés *Nagy István* munkája
Katalógusterv: *Nagy Györgyné*
F. k.: Moldvay Győző
BMi 82

HATVANI GALÉRIA

PATAY ÉVA
festőművész

KIÁLLÍTÁSA

1982. május 8-tól június 20-ig

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Patay Ferenc

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 MÁR 28.

1021

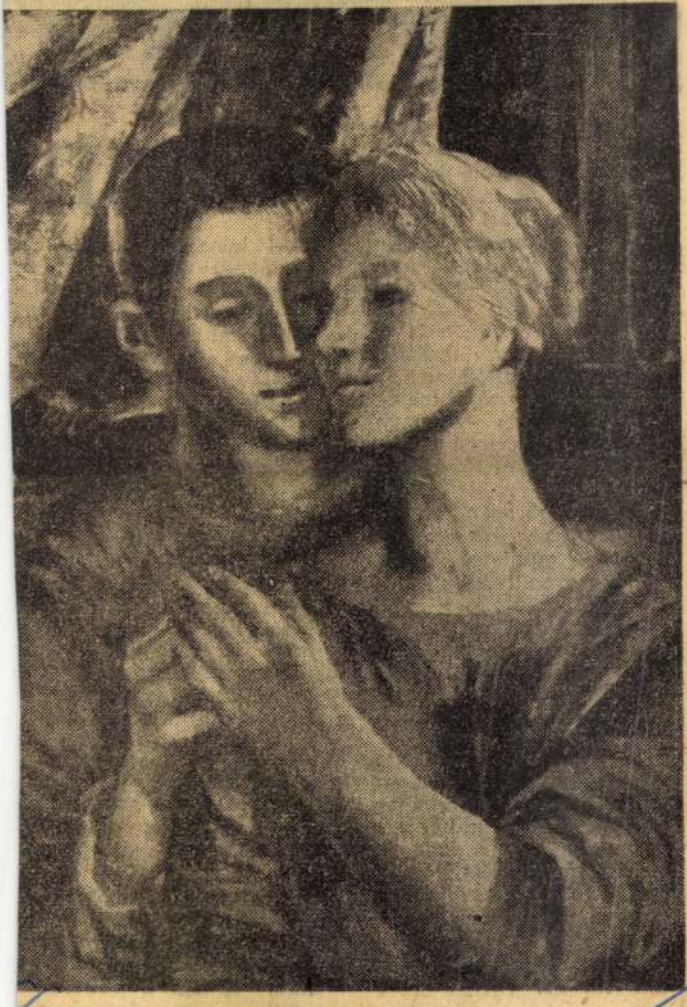

Patay Ferenc: Szerelmesek

EMBER

MEDI

A statisztikai adatok, történeti feljegyzések és exhumálások egyaránt bizonyítják, hogy az átlagos élettartam az ókori 20—22, illetve a századeleji 30—35 évről a gazdaságilag fejlett országokban 65—75 évre emelkedett. Ez az érték kétségtelenül tovább is változtatható lesz, hiszen a társadalmi fejlődésnek, a gazdasági felvirágzásnak, a jobb higiéniás viszonyoknak és az orvostudomány tökéletesedésének egyaránt függvénye.

Bennünket azonban nem annyira az átlagos, mint inkább a *maximális* élettartam és azon belül az *alkotóképes életszakasz* terjedelme foglalkoztat. Az előbbi ugyanis főként *orvosi*, a második *túlnyomórészt biológiai* probléma. Hol van ma az emberi élet *felső határa?*

Az 1960—61-es években *Haranghy* professzor és *Beregi* főorvosnő irányításával lefolytatott tudományos vizsgálatsorozat a magyarországi maximális élettartamot 103 évben állapította meg. A tudományos hitelességű külföldi adatok szerint a legmagasabb érték 109—113 év.

Nincsenek csodaszerek

1—4 hónap, a kisebb rág csálóknál 3—4 év, az em berszabású majmokná 30—35 év, az emberné mint említettük 109—113 é az az időtartam, amel alatt az adott faj minde egyede befutja életútját. jellemző értékek nyilvánva lóan az evolúció menetébe alakultak ki és örökletese rögződtek az adott szerve zetekben. Számos érdeke genetikai kísérlet, így ike kutatások, családfavizsgá latok, rövid, illetve hossz életű egyedek szelektálá bizonyítja, hogy az él *felső* határát nem küls hanem belső *öröklött* ado ságok szabályozzák. De a kor — merülhet fel a jog ellenvetés —, hogyan b szélhetünk arról, hogy külső körülmények válto tatásával az élettartam m dosítható?! Az ellentmo dás azonban csak látszól gos. A potenciális életta tam értékei ugyanis csak *természetes*, normál visz nyok között lezajló élet fejlődési ciklusra vonatko nak. Abban a pillanatba amikor mesterségesen, nél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Patay Imre

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1961 JUN 12

MA KÉT KIÁLLÍTÁS NYÍLIK VÁSÁRHELYEN

A vásárhelyi Tornyai Múzeumban ma, szombaton délután 5 órakor nyílik a vallaurisi kerámiakiállítás. A tárlat megnyitásán résztvevő francia küldöttséget Sajti Imre, a városi tanács vb elnöke üdvözli, majd Paul Derigon, Vallauris város polgármestere nyitja meg a kiállítást.

A kerámiakiállítás megnyitása után kerül sor Patay Imre festőművész tárlatának megnyitására. Megnyitó beszédet Lelkes István festőművész mond.

1021

☐ MEGYEI TANÁCS

Kozb
5.30
Kb.
Regg
8.05
zak
rásjele
— 14.00
— 17.56
19.50 Jó
jelentés. —
járásjelenté

írek.
— 7.00
ek. —
inhá-
dőjá-
ntés.
ntés.
s. —
árás-
Idő-

PETŐFI-ADÓ: 4.30—10.50 Azonos hétköznapokon a Kossuth-adó műsorával. 14.10 Időjárás- és vízállásjelentés. — 15.00 Hírek. Időjárásjelentés. 17.00 Hírek. Időjárásjelentés. — 21.00 Hírek. Időjárásjelentés. — 23.00 Hirek. Időjárásjelentés. — 23.15 Műsorzárás.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Patay Éva
1967 MÁR 20.
PEDAGÓGUSOK LAPJA

Művészeti krónika Győrből

1021

Győr kulturális programját az elmúlt hetekben, hónapokban gazdag, változatos képzőművészeti élet jellemezte. Külön örömünkre szolgál, hogy ezúttal pedagógus festők kerültek az érdeklődés homlokterébe. A várakozók nem csalódtak. Két alkotó meglepetést keltő ouevre-jével találkoztak, akik egymást váltották a helyi Műcsarnokban.

Januárban Patay Éva nyugdíjas rajztanár meghökkentő gazdagságú művészetét csodálhattuk meg. *Rudnay Gyula* egykori növendéke bámulatos termékenységgel alkot. Műveinek emberközpontúsága azonnal feltűnik. Emellett alkotásait szilárd rend jellemzi. Ha a formák körvonalai feloldódnak is a képeken, sohasem esnek szét.

Patay Éva szerény, csendes, talán túlzottan is visszahúzódó alkotó. Pedig műveinek magas kvalitása rangosabb szereplésre jogosítja. A zsüri budapesti bemutatásra javasolta képeit.

Az építőipari technikumban tevékenykedő Szentiványi Károly piktúrája más talajból táplálkozik. Mestere *Aba Novák*, majd a főiskolán *Boldizsár István* és *Benkhardt Ágost volt.*

Pályakezdését megakasztotta a háború, csaknem két évtizedet töltött el hallgatásban, szorongó várakozásban, hogy a legutóbbi időben annál nagyobb erővel törjön felszínre festői mondanivalója. Egy-egy képe szinte egyetlen szín variánsaiból épül fel. Rusztikus foltjait azonos színű körvonalak határolják. Kiállításán régi városrészletek, csendéletek, figurális kompozíciók üde, színes világa vette körül a látogatót.

Az újjá varázsolt művészklubban Szunyogh Ferenc fiatal rajztanár mutatkozott be. A Szegedről indult művész festményei még a keresgélés jegyeit hordozzák, grafikái azonban magasabb színvonalat tükröznek, megállapodottabb felfogásúak, és szép jövőre jogosítanak.

Krónikánk befejezéseként szót kell ejtenünk egy jó kezdeményezésről, amely kiállta az idő próbáját: a Tanítóképzőben második esztendeje működik a rajztanárok stúdiója. *Cziráki Lajos* és *Fügh Rezső* szervező munkája köszönetet érdemel. Az anyagi támogatást a megyei művelődési osztály biztosítja.

Salamon Nándor

utasítással módosít
(M. K. 23.) MM s
tás 11. pontjába
szerint napi nyolc
leti díjat kell
Ezen felül túlórad
órapótlék nem
Olyan esetben, ha
csak az éjszaka
rendelik el, a fe
arányos részét lehet megállapítani. A főhivatású fűtő részére külön díjazás akkor sem fizethető, ha a gázfűtés elégtelensége miatt átmenetileg a kályhákat szénnel, vagy fával fűtik. Ha a fűtést más munkakörben foglalkoztatott dolgozó végzi — például hivatalsegéd —, akkor a szén-fa fűtés időtartamára a kályhafűtői díj arányos részét kell fizetni.

Fekete János általános iskolai tanár kérdezi: Magyart tanítok az általános iskolában és a továbbképző iskolában. A heti kötelező óraszám megállapításánál figyelembe lehet-e venni a továbbképző iskolában tartott órákat?

A 110/1966. (MK. 2/A) MM számú bérutasítás VI. számú mellékletének 3. pontja szerint a nyelvi, tárgyakat, valamint a fizikát és a kémiát, legalább heti tizenegy órában tanító pedagógusok heti kötelező óraszáma 22 óra. Mivel az utasítás 76. §-ának (7) bekezdése 1. pontja szerint a továbbképző iskolában ellátott tanítási óra is beszámít a pedagógusok heti kötelező óraszámába, mind az általános iskolában, mind a továbbképző iskolában megtartott magyar órákat figyelembe kell venni a heti kötelező óraszám meg-

ez utóbbi címen volt távol.

A távol levő pedagógus helyettesítéséről gondoskodni kell. Ez megoldható osztályösszevonással, esetleg óracserével vagy szakszerű, illetve szakszerűtlen helyettesítéssel. A bérutasítás a helyettesítési díj kifizetését csupán ahhoz köti, hogy a helyettesítést a pedagógus a heti kötelező óraszáma fölött lássa el. A többletmunkát végző pedagógus számára közömbös, és így a díjazást sem befolyásolja, hogy a helyettesített pedagógus milyen címen van távol. Az úgy-

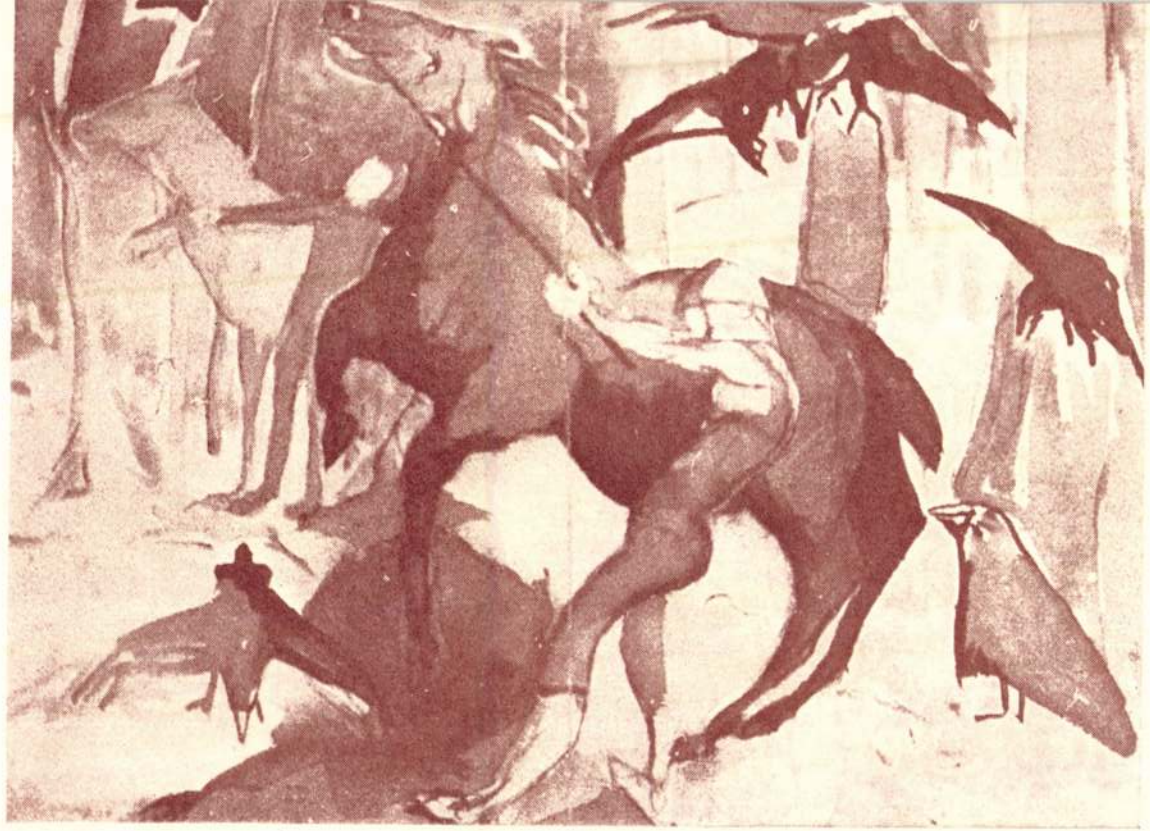

VÁRATLAN TÁMADÁS 1928.

A HERKULESFÜRDŐI GYÓGYKÚTNÁL 1930 körül

ÖREGLEGÉNY
1930 körül

POZSONYI RÉGI VÁROSRÉSZLET 1919.

Akvarell kiállításom elé!

Különös kiállítás ez nekem. Akvarell! Olyan volt nekem mindig, mint a lélegzés vagy testgyakorlat. Sokat festettem akvarellt, de sohase állítottam ki.

Talán egy véletlen, vagy hirtelen ötlet folytán kerültek most felszínre, s kerülnek a látogató szeme elé.

Pár gondolatot fűzök ide kedves LÁTOGATÓ, mintegy tárlatvezető motívumként.

Az ember kint áll a kozmosz közepén. Szívét, lelkét kitárja, áradjanak bele a mindenségi hatások, összeszedi erejét, hogy ennek a mindenségi himnusznak épp e tájra, e pontra, s e pillanatra sűrített egyetlen dallamával (tér, szín, szerkezet) az „egészből" adjon ízelítőt. Javítani nem lehet, minden egycsapásra megy. Minden vagy semmi.

Ilyen ellentétek súlypontján áll – néz, rajzol és fest – az akvarellista, sokszor bizony gémberedett ujjakkal.

Azért – igen szerényen – de engedjék meg, hogy így fejezzem be: Nem kis dolog egy kis akvarell.

PATAY ÉVA

„HAJRÁ!" 1969.

F. k.: Németh Mária

SZGY 82.14680

PATAY ÉVA

FESTŐMŰVÉSZ AKVARELLKIÁLLÍTÁSA 1982. FEBR. 26. — MÁRC. 21-IG

GYŐRI MŰCSARNOK

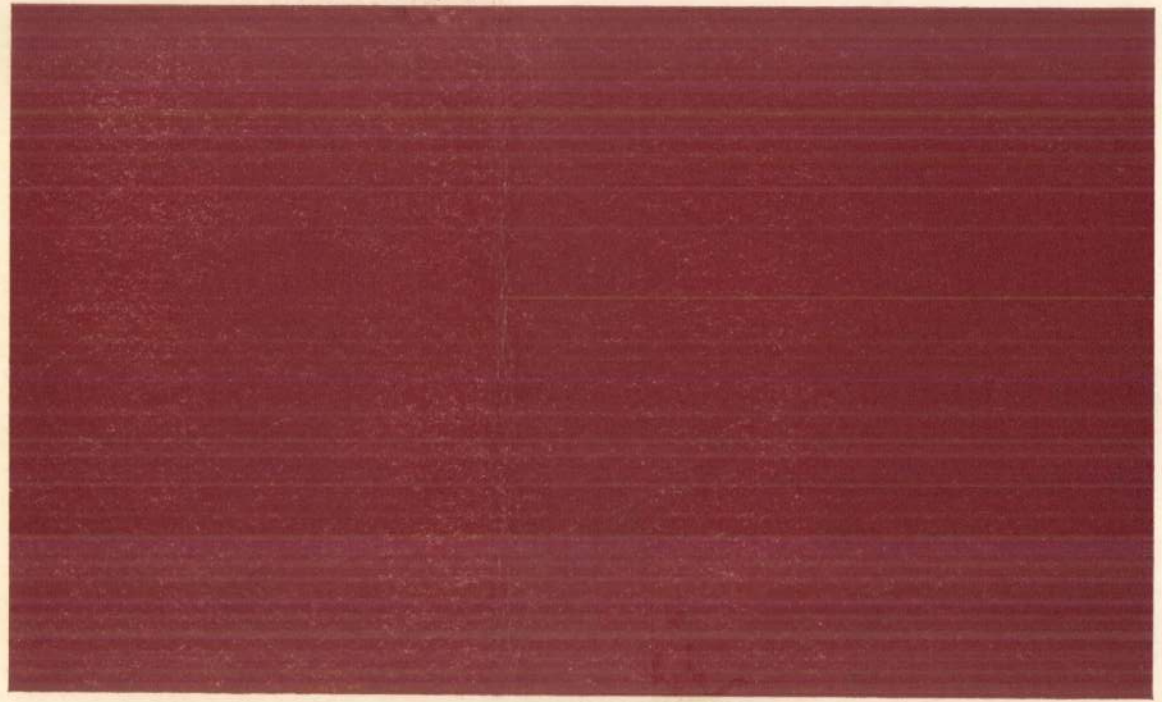

BORSÓFEJTŐ

TALÁLKOZÁS

KITASZÍTOTT

Háromnegyed évszázadot — s milyen zord időt! — becsületben, tisztességben megélni, átvészelni, önmagában is megindítóan szép adománya az életnek. Úgy, ahogy ezt Patay Éva tette, pedig bámulatos teljesítmény, tiszteletet parancsoló valóság. Miért?

A pályakezdés tétova léptei után, a főiskolai tanulmányokat bevégezve, úgy tűnt, sorsa bevégeztetett. Az ide-oda hányódó rajztanár a kenyérkereset mindennapos gondjai között őrlődve, cipelte, mint kései hősei, „a batyusok" a rámért terheket. A művészi álmokat — gondolhatnánk — tovaűzte a rémeket, pusztítást, embertelenséget, nyomorúságot szülő három évtized.

Mindez csak látszat!

Valójában a hosszas készülődés ideje, az élményraktározás, energiagyűjtés szakasza zárul le, amikor sikerül a jobbára csak keserűséget, értetlenséget termő pályáról nyugalomba vonulnia. Sokak számára a pihenés, a csendes szemlélődés, lassú elmúlás korszakát elindító pont Patay Éva számára az igazi munka, a teremtés folyamatának kezdetét jelenti. Ekkor kerül érdeklődésünk látókörébe. Munkái, kiteljesedő, megkapóan különös, megrendítően őszinte festői látásmódjának termékei, alig húsz esztendőbe sűrűsödő hosszú életének gyümölcsei ekkortól bevonultak városunk, megyénk, de az egyetemes magyar művészeti köztudatba is. Talán visszavonhatatlanul.

Sajátos, egyéni hangvételű festői-művészi világot teremtett Patay Éva, kevesekhez hasonlíthatót. Életművet épített, amelynek kemény burkát nem könnyű felszakítani, mégis mindenkihez szól, határtalanul.

Szépek Patay Éva zaklatott festményei?

Nem! Igazak, mint maga az élet. Megdöbbentenek, felkavarnak, nem hagynak nyugodni. Figyelmeztetnek, állásfoglalásra kényszerítenek. Ez a mélyen fogant, mélyből jövő igazságra ébresztés azonban többet jelent minden felszínes harmóniánál, andalító szépelgésnél, rutinból táplálkozó festészetnél.

Kortárs művészetünk jelentős egyéni útkeresőjét tiszteljük Patay Évában. Örülünk, hogy magunkénak mondhatjuk, mint alkotó embert. Kívánjuk, sokáig éljen, alkosson még körünkben, számunkra. Az élet pedig nyújtson valamivel több örömet neki, mint nyújtott az elmúlt 75 esztendő alatt.

A TISZTELGŐ KIÁLLÍTÁST
GYŐR MEGYEI VÁROS TANÁCSA MÜVELŐDÉSÜGYI OSZTÁLYA
ÉS A XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM RENDEZTE A KÉPTÁRBAN
1975. MÁJUS HÓNAPBAN

Életrajz

Patay Éva festőművész Aranyosmaróton született 1900. április 25-én. Léván tanítói oklevelet szerzett, majd sikeres felvételi után, 1922-ben a Képzőművészeti Főiskolára került. Mestere Rudnay Gyula volt. Első bemutatkozására, Harmos Károly védnöksége alatt, Komáromban került sor. Később rajztanári állást vállalt. 1946-tól tagja volt a Képzőművésznők Szabad Szakszervezetének. Alkotásai ott voltak a csoportosulás kiállításain a Nemzeti Szalonban. 1948-ban költözött Győrbe. Több iskolában tanított és 1955-ben vonult nyugdíjba. 1967-ben felvették a Képzőművészeti Alapba. 1969-ben, 73-ban és 74-ben díjat kapott a megyei felszabadulási pályázaton. Két ízben pedig (1969., 1973.) elnyerte a megyei művészeti nívódíjat is. Számos kollektív és egyéni kiállításon szerepeltek munkái. Több művét őrzi múzeumunk gyűjteménye is.

Művészetét méltató írások

Alexovits László: Katalógus előszó; 1961.
Zuber Titusz: Bevezető; 1967.
M. L.: A meglelt egyensúly; Kisalföld, 1967. I. 10.
Z. Szabó László: Patay Éva kiállítása; Életünk, 1967. I. sz.
Z. Szabó László: Katalógus előszó; Budapest, 1969.
Z. Szabó László: Patay Éva; Életünk, 1969. II. sz.
M. I.: Patay-kiállítás Budapesten; Kisalföld, 1969. V. 21.
Salamon Nándor: Patay Éva képei; Pedagógusok Lapja, 1969. IX.
Szapudi András: Patay Éva kiállítása; Kisalföld, 1969. VIII. 3.
S. N.: Patay Éva kiállítása; Rajztanítás, 1970. I. sz.
M. I.: Nívódíjasok: Patay Éva; Kisalföld, 1969. XII. 25.
Salamon Nándor: Katedra és ecset; Hogyan? 1970. I. sz.
Rácz Ernő: Éneklők — Patay Éva kiállítása; Kisalföld, 1971. XI.
S. N.: Ajándék a Képtárnak; Kisalföld, 1972. IX. 9.
Salamon Nándor: Katalógus előszó (Győr, Műcsarnok) 1973.
Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése; Művészet, 1973. V. sz.
Varga Zoltán: Kései virágzás; Győr, 1973. V. 5.
Maróti Zsuzsa: Összefüggések között; Kisalföld, 1973. V. 26.
Székelyhidi Ágoston: Csodát látni . . . ; Életünk, 1973. 4. sz.
Sz. Kürti Katalin: Három kisalföldi festő Nyíregyházán; Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. 3. sz.
B. L.: Patay Éva műtermében; Kisalföld, 1974. I. 6.

KÉPJEGYZÉK

Tanulmány I.
Tanulmány II.
Nő vederrel
Kertész
Jelolvasó
Küzdelem
Éneklők
Tapintás
Trónoló öntudat
Vádolók
Búcsújárás
Temető fái
Batyusok
Falak között
Vakolók
Forrásfakasztó
Szürke táj
Fáklyavivő
Csendélet
Domboldalon
Sajtoló, XJM tul.
Égig érő fa, XJM tul.
Győri Vaskakas, XJM tul.
Olvasó arc, XJM tul.
Önarckép szekrénnyel
Kerek erdő
Tálbanyúlók
Erdélyi táj
Külvárosi népség
Óra
Nagy házak
Házak, falak
Horgász
Házak sziklákkal
Külvárosi udvar
Kertek alja (akvarell)

valamennyi olajfestmény

Kiállításai

1961. Győr, Műcsarnok
1967. Győr, Műcsarnok
1969. Budapest, Fényes Adolf Terem
Győr, Xántus János Múzeum Képtára
1971. Budapest (Győri festőkkel közös)
Győr, Technika Háza
1972. Pécs, Technika Háza (közös)
Dabas (közös)
Kisalföldi Tárlat (közös)
1973. Nyíregyháza (Három kisalföldi festő)
Győr, Műcsarnok
Kisalföldi Tárlat
Szombathely (Giczy, Dohnál — közös)
1974. Kisalföldi Tárlat
Észak-dunántúli Kiállítás, Székesfehérvár
Balatoni Nyári Tárlat, Keszthely

FALAK KÖZÖTT

A kiállítást rendezte, a katalógust írta és összeállította:
Salamon Nándor művészettörténész

A portrét Belovitz Károly fényképezte

Fk. Pintér Ferenc — Győr-Sopron megyei Nyomdavállalat 75. 12238

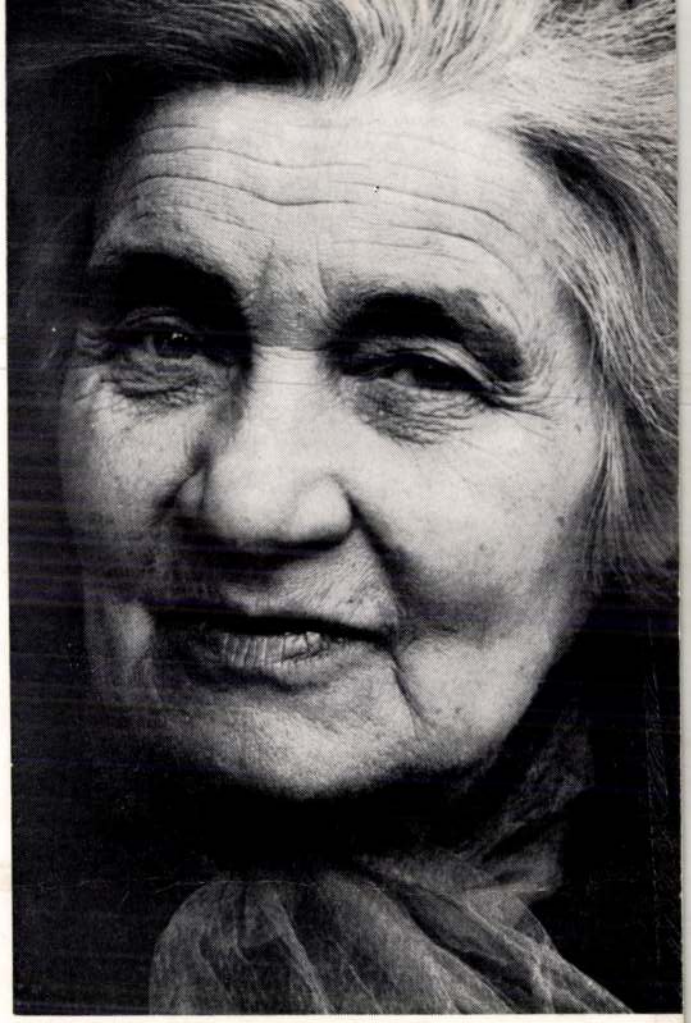

75

PATAY ÉVA

Patay Éva

festő

Tsarog, Görgey u. 22

MKSz 1947

Patay Éva
festő

l. Forum
1934. 305. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

PATAY *Éva*, festő. * Aranyosmarót 1900. A budapesti képzőművészeti főiskolán Rudnay Gyula tanítványa volt. Komáromban működik.

Rell Lajos dr. VII.249

Patay Éva

Aranyosmaróton 1900-ban
született. Tanítóképzőt végzett.
Utána Rudnay Gyula vezetése
alatt négy évet töltött a fürsko-
lán. Komáromban el.

Brogyányi Kálmán: Festő-
művészet Szlovenszkón. Kassa
1931. 110. l.

TURÓCZI SÁNDOR KÖNYVTÁRA

HELYSZÁM: 540 / U.V.2.

SZAK: Erdő

SZERZŐ NEVE:

FORDÍTÓ NEVE:

KÖNYV CÍME:

KÖTÉS NEME: ALAK:

KIADÓ: ÉV:

Patay Éva

1922/23 - 1925/26

Ferkèpzomfoiskèvk

120. C.

egy lánczszeme volt egyébnek sajat hazájukban folytatott munkásságuknak. Voltak kiváló képzettségű spanyol mesterek is, de a sok idegen elem beáramlása mégis erősen tompítja a spanyol szobrászat nemzeti jellegét. A legkorábbi keresztény szobrászat emlékei a geronai S. Feliú négy szárkofágja. A nyugati gótok korából alig maradt fenn emlék. A későbbi középkor századainak szobrászata részint a kisplasztika terén alkotott kiválót (elefántcsont-feszületek, zománcos művű fémszobrocskák, fa- és alabástrom-Madonnák), részint a síremlékek szobrászati díszítésére terjedt ki s fél- vagy háromnegyed életnagyságú, festett kő- vagy márványszentszobrokat s királyszobrokat produkált, túlnyomó részben azonban architektonikus karakterű. A XI—XIII. században nagyon élénk építési tevékenység folyt Spanyolországban, s e gazdag és virágzó vallásos építészetnek volt segítségére a szobrászat a maga dekoratív eszközeivel. A románkori szobrászat különösen szép eredményeket hozott létre az ország északi részében, amely szoros kapcsolatokat tartott fenn Dél-Franciaországgal, s a katalóniai román szobrászat lényegében alig tekinthető egyébnek, mint a toulouse-i iskola kisugárzásának. Amellett egy sajátos jegye is van e művészetnek: a spanyol-román plasztika nyelve, különösen a délebbre eső vidékeken, mór elemekkel van átszőve, ami különösen a korszak igen gazdag és nagy változatosságú oszlopfőszobrászatában jut érvényre. Gazdagabb és érettebb az északnyugati spanyol-román művészet, középpontjában Santiago de Compostelával, amelynek híres búcsújáró katedrálisán teljes kifejlettségében jelenik meg a francia Languedoc szobrászata (Mateo mester Pórtico de la Glóriája a XII. sz. második feléből); León, Tudela, So. Do-

MDK

Patay Éva, festö

Etetés. Tempera.

Alkotás Művészház XXXVI. kiáll. Őszi tárlat. 1947. szept.
Kat.

Patay Éva
festő

HDK.

Győrben tartott kiállítást

Sinek
Művenet, 1961. augusztus — 44 l.

HDH

Patay Éva
festő

M.D.K.

Megyei ~~művész~~ munkas csoport győri
tárlatán mutatta be műveit

-43 l.
Művészet, 1961. január. - 1 szám

Patai

Képviselve van Horváth Gyula gyűjtemé-
nyében.

Vázlatok, régiségek; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 22. l.

Patai Éva festő

Ujjongók c. műve (eml)

Szerepel a győri festők tárlatán

TJ Hiradó

1971 III. 13

Patay Éva, festő

Az 1960-ban épített győri műcsarnokban táslat nyílt meg Patay Éva győri festőművésznő műveiből.

—: Hír

8.l

NÉPSZABADSÁG

bp. 1961. márc. 14. [Vidéki].

MDK

Patay Éva

Önarckép, paszt.

Nők a padon, of.

Őszi hangulat, paszt.

M. képzőművésznők egyesülete 29. kiáll. N.Szal. 1947. aug.

MDK

Patay Éva, festöm.

erdélyi témákat dolgozott fel kitünö tempera technikával.

Siklóssy László: A M.Képzöm.- nök Egyes.-nvk kiáll

P.H. 1943. jun. 5.

Patay Éva

A Xantus János Múzeum öt év (1970-75) szerzeményeiből rendez kiállítást melyen a művész műve is bemutatásra kerül.

Kisalföld, 1976. jul. 28.

Patay Éva, festő

— VÁROSÁNAK ADOMÁNYOZTA ÉLETMŰVÉT Patay Éva, az évtizedek óta Győrött alkotó festőművész; csaknem 150 olajképét, akvarelljét, grafikáját a győri Xantus János Múzeum veszi át.

—: Kh

14.

Népszabadság B. v. 1977. jún. 26.

Patay Éva, festő

□ PATAY ÉVA, az évtizedek óta Győrött alkotó festőművész Győr városának adományozta műveit. Száznégy olajképet, három temperát, 17 akvarellt és tíz grafikát — életműve legjavát — adott át a városnak. Az alkotásokat a győri Xantus János Múzeum vette át.

□ — : Patay Éva...

2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. jún. 25.

Patay Éva

Györött élő festőművész alkotásaiból-
75. születésnapja alkalmából-május 16 án
kiállitás nyilt a győri képtárban. A főiskolán
Rudnay Gyula tanitványa v lt.

Magya Hirlap 1975 135/8

Patay Éva

Híd 1970. 100×60
Tihanyi táj 1970. 52×84

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Patay Éva
festő

Patay Éva „Szabadék felett", a „Szárom nemzedék" c. műve szerepel a győri Xantus János Múzeum Felszabadulási kiállításán.

-----:Pályázatok és megbizások.

Művészet,1975. április - 45.oldal

Patay Éva (festő)

1975. máj-ban Győrött kiállítása volt.

Népszava, 1975. máj. 17. 103 évf. 114 sz. 10 p.

Patay Éva

Patay Éva,Giczy János, Dohnál Tibor közös tárlaton jelentkezett Szombathelyen.

Kovács Gábor Müteremben

Rajztanitás 1974/1/3o

Patay Éva

egyéni expresszív stilus jellemzi
művészetét. Központi témája az ember aki küzd,
szenved.

Rajztabitás 1974/1/3o

Patay Éva festő

A III. Kisalföldi Tárlaton szerepelnek művei, – képzelete alakjait zaklatott kompozíciókon jelenítti meg.

Heitler László: III. Kisalföldi Tárlat
Jelenkor, 1974. 12. 1111. old.

Patay Kóa

A múlt évben az V. nyíregyházi művészeti hetek keretében három gyűri művész kapott lehetőséget, hogy műveivel szerepeljen Szabolcsban: Patay Kóa, Giczy János és Dalmál Tibor.

B.L.: Szabolcsi kiállítók,
Kisalföld, 1974. júl. 6.

Patai Éva festőművész.

„Habakuk" c. képe szerepel a Pécsett rendezett nyolc művész kiállításán.

(említve).

B. Pilaszanovich Irén: Győri képzőművészek Pécsett.

Dunántúli Napló, 1942. ápr. 16.

Patay Éva

PATAY ÉVA, az évtizedek óta Győrött alkotó festőművész élete legjavát — 104 olajfestményt, 17 akvarellt, 10 grafikát és 3 temperát — a győri Xantus János Múzeumnak adományozta.

Magyar Hirlap 1977/149/13

Patay Éva

PATAY ÉVA festőművész kiállítása tegnap nyílt meg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében. A tárlaton a 77 éves művész 21 festményét tekinthetik meg június 19-ig az érdeklődők. 1.26.

Magyar Hirlap 1977-123-6

Patay Éva

Művei a Devényi gyűjteménye-
ben képszelve vannak.

Salamon Nándor: Devényi Iván műgyűjteménye.
Művészet, 1978. április - 2 lap.

Patay Éva

Megnyílt csütörtökön Győrben a Győr-Sopron megyei képzőművészeti kiállítás, melyen szerepelnek a művész művei, képei.

Dalpozók Lapja /Komárom/, 1946. aug. 4

PATAY ÉVA, festő

Patay Éva 73 éves.Bár Rudnay Gyula tanitványaként kép zőművészeti főiskolát végzett,s mintegy félévszazados életmű áll mögötte-lényegében és szándékában az utóbbi években lett igazán festő. 83.old

SZ.KURTI KATALIN: Három kisalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 84.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz

PATAY ÉVA, festő

Minden jelképes figurája az ő sorsát, és vágyát hordozza. Nyugdijba vonulása tól kedve fest, rajzol, állandó an és megszállottam müveivel kifejezve igazi hivatása nak kései , de annal nagyobb erejü felismerését. 83.old

SZ. KÜRTI KATALIN: Három kisalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 83.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz

PATAY ÉVA, festo

--

Az ő sorsat,vagyat hordozza :az égő csipkebokor érintés
sétől elhivatott agát megértő nőalak,a halóból fel,
a fény felé vergődő halasz,az újnak,növőnek utat vagó
kertész.-"Égő csipkebokor",cimü müve. 83.old

Sz.KÜRTI KATALIN: Három kisalföldi festő kiállitása
Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz

PATAY ÉVA, festő

Legérdekesebbek azon művei, amelyeken az esetlegesség, a fakturális szépség az uralkodó csurgatással vastagon felrakott festékfelületek játékával. Ilyen pl. a " PRORÉTÁK", cimü müve. 83.old

Sz.KÜRTI KATALIN: Három kisalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz

PATAY ÉVA, festő

Nyiregyházan bemutatott kollekciója-ha néhol erején felül vallalt egy-egy képet is-őszintén tarja elénk személyiségét.igazsagkeresését,közösségi felelősségérzetét-egyszóval önmagat.S ez az amit kortarsainktól leginkabb varunk. 83.old

SZ.KÜRTI KATALIN: Három kasalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz.

PATAY ÉVA, festő

--

Wzinvonalban megalljak helyüket mai művei mellett a 20-as évek szép tajképei, városképei, vagy a 30-40-es évek groteszkbe hajló jelenetei, portréi, -életformája-va, legfőbb céljava azonban csak most lett a festés. 83.old

SZ.KÜRTI KATALIN: Három kasalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári zemle, 1973. VIII. 3.sz.

PATAY ÉVA, festő

--

Az ő sorsát,vágyát hordozza :az égő csipkebokor érintés
sétől elhivatott ágát megértő nőalak,a halóból fel,
a fény felé vergődő halász,az újnak,növőnek utat vágó
kertész.-"[illegible]. 83.old
A "Kertész",című műve. 83.old

SZ.KÜRTI KATALIN: Három kasalföldi festő kiállitása
Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári szemle, 1973. VIII. 3.sz.

PATAY ÉVA, festő

Témaban, életanyagban, tág művészete: a mult-jelen-jövő egyszerre izgatja, alakjai gyakran J nus-arcuak, vagy tükör által kettőzöttek. Több müvén a világmindenség és az ember kapcsolata foglalkoztatja, mint például: " KOZMOSZ EMBER", cimü alkotasan. 83.old

SZ. KÜRTI KATALIN: Három kasalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz.

PATAY ÉVA, festő

Sokszor a vilamindenség, és az ember kapcsolata foglalkoztatja,s ezek,valamint pl."BORSÓFEJTŐ",cimü müve mondandója:a legegyszerübb ember,a legkisebb,de hasznos tevékenységfontos része az egésznek,az egyetemesnek. 83.old

SZ.KÜRTI KATALIN: Három kassalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári szemle, 1973. VIII. 3.sz.

PATAY ÉVA, festő

--

Az ő sorsát,vagy út hordozza :az égő csipkebokor érintés
sétől elhivatott agát megértő nőalak,a halóból fel,
a fény felé vergődő halász,az újnak,növőnek utat vagó
kertész.- ~~Égő csipkebokros, című műve.~~ 83.old
A "Halász",cimü müve. 83.old

SZ.KÜRTI KATALIN: Három kisalföldi festő kiállitása
Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz.

PATAY ÉVA, festő

A Nyiregyházi Művészeti Hetek keretében a Tanarképző Főiskola kerengőjében mintegy 100 darabos festészeti, grafikai anyag volt kiállitva. Patay Éva, Giczy János és Dohnál tibor művei. A három egyenrangú művész egy iskolába, egy irán zatba nem sorolható, de közös bennük az ember világának és korunknak igaz megjelenitése. 83.old

SZ. KÜRTI KATALIN: Három kisalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 83.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz.

PATAY ÉVA, festő

Címükben ugyan konkrét, valójában jelképes alakjai expresszíven megfogalmazottak; rendkívüli tulajdonságait hatalmas, teremtő kezekkel, nyitott tenyerekkel, intenzív színhatással a kiemelés, és ezzel elhagyás és torzítás eszközeivel adja vissza a művész. Ilyen műve pl: az " NYITOTT TENYÉR", című műve is. 83.old

SZ. KÜRTI KATALIN: Három kasalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz.

PATAY ÉVA, festő

Cimükben ugyan konkrét, valójaban jelképes alakjai expresszíven megfogalmazottak; rendkivüli tulajdonságai kat hatalmas, teremtő kezekkel, nyitott tenyerekkel, inten ziv szinhatással a kiemelés, és ezzel elhagyas és torzi tas eszközeivel adja vissza a müvész. Ilyen müve pl: az "**UJJONGÓK**", cimü müve is. 83.old

SZ. KURTI KATALIN: Három kasalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 197[illegible]. VIII. [illegible].sz.

PATAY ÉVA, festő

Cimükben ugyan konkrét, valójában jelképes alakjai expresszíven megfogalmazottak; rendkívüli tulajdonságai kat hatalmas, teremtő kezekkel, nyitott tenyerekkel, inten ziv színhatással a kiemelés, és ezzel elhagyas és torzi tás eszközeivel adja vissza a művész. Ilyen müve pl: az "EGY TÁLBÓL EVŐK", cimü müve is. 83.old

SZ. KÜRTI KATALIN: Három kisalföldi festő kiállitása Nyiregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 3.sz.

PATAY ÉVA, festő

---

témában, életanyagban, tág művészete: a múlt-jelen-jövő egyszerre izgatja, alakjai gyakran ó nus-arcúak, vagy tükör által kettőzöttek. Több művén a világmindenség és az ember kapcsolata foglalkoztatja, mint például: "GÖMB NÉZŐ", című alkotásán. 83.old

SZ. KURTI KATALIN: Három kanalföldi festő kiállítása Nyíregyházán 85.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. / VIII. 4.sz.

PATAY ÉVA, festő

1975-ben a Győri Xantus János Múzeumban Patay Évának időszaki gyüjteményes kiallitasa volt. 312.old

DÁVID LAJOS: Jelentés a Győr-Sopron Megyei Múzeumi Szervezet 1975.évi müködéséről 301.old

ARRABONA, A Győri Xantus János Múz.Evkönyve. 18. Győr, K 1975.

Patay Éva

A Sapporóban rendezett IV. Kis-alföldi Tájlaton szerepelt a művével.

----:Kiállitási naptár.
Művészet, 1976. január - 48.oldal.

Patay Éva

Győr-Sapron megyei festőművészek közös tárlata aug. 31.-én nyílik meg Szombathelyen, melyen művei szerepelnek.

Vas Népe, 1973. aug. 29.

Patay Éva
festőművész

A Kiállítási Intézmények, Műcsarnok
tisztelettel meghívja Önt

Patay Éva

festőművész

kiállításának megnyitására

1977 május 26-án, csütörtökön délután 1/2 6 órára
megnyitó beszédet mond:

László Gyula

egyetemi tanár

Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítási Termében
Budapest V. Dorottya utca 8.

A kiállítás nyitva: 1977. május 26 — június 19
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

Patay Éva

„Halday" olaj 80x100 cm

„Balatoni madarak" olaj 70x92 cm

Balatoni Nyári Tárlat 1976

Balatoni Múzeum, Keszthely

PATAY EVA, restó

A Gyori Xantus János Múzeum Képtára Patay Éva,restó-
művésztől két festményt kapott ajandékba 1972-ben.
365.old

--DÉVID LAJOS: Jelentés a Győr-Sopron megyei Múzeumi
szervezet 1972.évi működéséről 357.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.szám,
Győr, 1973. (1973)

Patay Éva

Tegnap, a tegnap megnyílt nyolc festőművésznő kiállításán művei szerepelnek.

H. L.: Nyári festők a Bartók klubban.
Dunántúli Napló, 1942. ápr. 5.

Patay Éva festő

Szombathelyen Dalmáti Ibbonal és Gichy Jánossal közös tárlata nyílt meg. A művész 1900-ban Aranyosmaróton született. Nyugdíjas. Az örök útkereső. Mestere Rudnay Gyula volt. „Cipelők" (repr.), „Jelalvasók – „Nyitott tényér" (említve)

Kulcsár János: Három kisalföldi festő.

Vas Népe, 1973. szept. 9.

Patay Éva festőművész

Szombathelyen Dalmál Tibor, Csiczy János és Patay Éva festőművészek közös kiállítása nyílt meg aug. 31.-én.

Jellenkor, Pécs, 1973... 10.

Patay Éva

a kisalföldi tárlat szombaton
megnyílt, melyen művei sze-
repelnek.

Magyar Nemzet, 1974. szept. 15.

Patay Éva, festő

Kiemelkedően szerepel.

↓

Heitler László: Két győri Kiállítás

– III. Kisalföldi Tárlat

1110–1111.

JELENKOR, Pécs, 1974. december XVII/12

Patay Éva

Dohnál Tibor és Guzy János mun-
kái a nyíregyházi Bessenyei György
Tanárképző Főiskolán láthatók.

Magyar Hírlap 1973/81 12 old.

Patay Éva

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

316. old.

Patay Éva

Singers, repr.

Exhibition of Artists of Northern Transdanubia, Cracow, 1971.

Patay Éva festőművész 1)

Dalmál Tibor, Csiczy János és Patay Éva Közös kiállítása szept. – ben nyílt meg Szombathelyen. – A művész 1900 ban született. Festményei zaklatott, küzdelmes világot tárnak elénk, sejtések, proféciák lobognak fel bennük: „Ihletés" – „Jelolvasó" – „Tapintás" – „Vakok" – „Forrásfakasztó" – „Halottébresztő" (említve)

Heitler László: Három kisalföldi festő kiállítása Szombathelyen.

Életünk, 1973. ... 6. 557–558 old.

Patay Éva 1.

Munkámak szombathely adott helyet, ki-
alakult, egyéni, expresszionista stílus képvise-
lője. Idős korában kivirágzott festészete gaz-
dag böséggel áradó művészet terem. Alkotá-
sai döbbenetet vagy ellenszegülést ébresztenek.
Szuggesztív erejük azonban kétségtelen. Nyug-
talanul megmunkált képfelületein görcsbe
merevedett, szokatlan arányú-alakú figu-
rák hordozzák a gondolatot.

Salamon Nándor: Három Risalföldi festő.

Raptanitás 1974/1 30 old.

Patay Éva 2

Központi problemája az ember, aki küzd, szenved, tengeti szánalmas életét, de gesztusaiban mindig öszinte. Kiemelt szerepet játszanak a mindig beszédes kezek, fájdalomtól, keserüségtől eltorzult arcok. Mindez a fehér-szürke szintartomány s néhány felfokozott szín harmoniájában jut kifejezésre, s nyeri el tiszteletünket a festő s müve iránt.

Salamon Nándor: Harom kisalföldi festő.

Raptanitás 1974/1 30 old.

Patay Éva

Tengeren haladok.

Rajzbanitás 1974/1 29 old.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁR 22.

Keletmagyarország

Patay Éva festőművész

KISALFÖLDI FESTŐK KIÁLLITÁSA NYIREGYHÁZAN. A városi tanács művelődési osztálya és a városi művelődési központ rendezésében március 22-én, 15 órakor három kisalföldi festő kiállítása nyílik meg Nyíregyházán, a Bessenyei György Tanárképző Főiskola könyvtárépületében. A megyénkben bemutatkozó Patay Éva, Dohnál Tibor és Giczy János festőművészek munkásságát Sz. Kürti Katalin művészettörténész, a debreceni Déry Múzeum tudományos munkatársa ismerteti. A kiállítás 10—18 óráig, vasárnap és munkaszüneti napokon 9—19 óráig tekinthető meg.

1021

3. Baktalórántházi Vegyesipari Szövetkezet.

Bézi László

Patay Éva

1, Borsó fejtő, olaj, 80×100 cm
2, Nyitott tenger, olaj, 80×120 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp, Felső Adolf Tér, 1969. máj.

Patay Éva

3. Nyitott kapu, olaj, 80×160 cm
Nyitva maradt ablak, olaj, 70×160 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fényes Adolf terem, 1969. máj.

Patay Éva

5, Halász, olaj, 80×110 cm
6, Kocka-vivő, olaj, 70×115 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fenyes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

7, Gömb-néző, olaj, 110×115 cm
8, Gyümölcs érés idején, olaj, 75×114 cm

Patay Éva festőművész kiállítása
Bp, Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

9, Ágak közt, olaj, 100x110 cm
10, Éneklők, -"- 100x115 cm

Patay Éva festőművész kiállítása
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

11, Tusolás, olaj, 100×140
12, Kútnál, -"-, 80×113

Patay Éva festőművész kiállítása
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

13., Műterem bábbal, olaj, 80×100 cm
14., Családar erdőben, —"—, 66×100 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Ernyei Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

15.) Búcsújárás, olaj, 76 × 90 cm
16.) Temető fái, -"- 62 × 90

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

17, Bogáncsos táj, olaj, 70×77 cm
18, Domboss táj házzal, olaj, 66×70

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Ifjúsági Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

19, Halálul esett, olaj, 50×70 cm
20, Kettős arc, olaj, 50×60 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Ernyei Ádolf terem, 1969. máj.

Patay Éva

21, Kettős arc, olaj, 40×40
22, Kerted alján, -u-, 50×70

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Ferenczy Adolf Terem, 1969. május.

Patay Éva

23, Ültetők, olaj, 50×60
24, Beszélgetők, -"-, 49×49

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Ferenczy Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

25, Tehén pucolás, olaj, 42×52
26, Arc és tükörkép, -"-, 40×52

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Ferenczy Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

27, Horgászok, olaj, 90x76 cm,
28, Kívülállók, -"-, 70x100 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Tényes Adolf Terem, 1969 máj.

Patay Éva

29, Utcaseprő, olaj, 70×100
30, Vádolók, -"- 70×100

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

31, Dombokalon, olaj, 60×70
32, Batyusok, -"-, 70×70

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Tényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

33, Fából kivágott olaj, 70×70 cm
34, Emlék, olaj, 40×90 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Ernyei Adolf Terem, 1969. május.

Patay Éva

35., Háborús anya, olaj, 70 x 100 cm
36., Öregasszony, -"-, -"- cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Tényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

37. Olvasó, olaj, 48 × 50
38. Találkozás (-"-, 77 × 82

Patay Éva festőművésznő kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Potary Éva

Potary Éva festőmüvész Kiállítása,
Tp., Fénye Adolf Terem, 1963. máj.

Patay Éva

39, Egyensúlykereső, olaj, 80×100 cm.
40, Határ-falak, -"-, 28×51 cm

Patay Éva festőművésznő kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

41.) Útszéli házak, olaj, 30x40 cm
42.) Kapu és ház, -"-, 25x34 cm

Patay Éva festőművész Miállítása,
Bp., Fenyes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

43, Öreg házak, olaj, 25×34 cm
44., Ház kritéssel, -"-, 27×35 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fenyes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

45, Góré és ház, olaj, 24×30
46, Soproni dombok, -"-, 32×43

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

47, Fal) , olaj , 42 x 48 cm
48, Rét , —"— , 20 x 50 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

49, Önarckép szekrénnyel, olaj, 60x70 cm
50, Ház emberpárral, aquarell, 15x18 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

51) Hártetők I. aquarell 13×17cm
52) —"— II. , —"— 14×17cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

53, Kertalja, aquarell, 13x16 cm
54, Kamnál és fal, -"-, 10x20 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

55, Sorompók, aquarell, 16×32 cm
56, Kútnál, —"—, 14×17 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Tanya Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

57., Kút este, aquarell, 28×41 cm
58., Fák közt, — " —, 29×34 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Tényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

59, Kút, olaj, olaj-papíron, 25 × 35 cm
60, Kút fölött, —"—, 38 × 29 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Tanács Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

61, Góré, pasztell, 17 × 17 cm
62, Várrész, –"–, 12 × 19 cm

Patay Éva festőművész Miállítása,
Bp., Tenys Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

63, Parti hárral, pastell, 24×27 cm
64, Kút este, —"—, 15×17 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Fényes Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

65., Óbak este I., pasztell, 14x18 cm
66., —"— II., —"—, 13x20 cm

Patay Éva festőművész Miállítása,
Bp., Tenys Adolf Terem, 1969. máj.

Patay Éva

67., Ólak este, pasztell, 14x18 cm
68., Fák, boksák, —"—, 28x31 cm

Patay Éva festőművész kiállítása,
Bp., Tenys Ábrahy Terem, 1969. máj.

Patay Éva

Kresik József festőművész, Vajda szellemi rokona, Kerti Károly, Áron Nagy Lajos, Csiráki Lajos, Patay Éva, Kótnay Ernő résztvett Tatán az Észak-Dunántuli Képzőművészek IV. kiállitásán.

Magyar Hirlap 1969. 2.évf.257/9

Patay Éva:

„Falu és város" c. vásina az urbanizációs folyamat költőien szép ábrázolásával lep meg a Tassani Tárlat-on.

Salamon Sándor: Jegyzetek tárlatokról – Győrből

Rajztanítás 1969/4-5 56. old

Patay Éva 1

Nyugdíjas tanár, festőművész a nevelő munka nehéz évtizedei után a csendes pihenés révéből rükkolt elő olyan festői kvalitásokkal, amelyek meglepetéssel töltötték el ismerőit is. Időnkénti jelentkezéseit érdeklődve figyeltük, de ilyen termékenységre nem számítottunk.

Salamon Nándor: Patay Éva kiállítása

Raptanítás 1970/1-2 49 old.

Patay Éva 2

Korszerűbb, mondanivalójában egyetemesebb, felületkezelésében modernebb, kifejezésben őszintébb piktúrát teremtett, mint sok, a modern epigonizmus hínárjában vergődő, hatásvadász ifjú „művésztárs". A meghökkentő gazdagsággal áradó alkotások java előbb a Fényes Adolf Teremben, majd Győrött aratott elismerést, megérdemelt sikert.

Salamon Nándor: Patay Éva kiállítása

Rajztanítás 1970/1-2 49old.

Patay Éva 3

Életútja a szolidan meghúzódó, az ember életét, gondját-baját, örömét figyelő pedagógus és művész útja. Rudnay Gyula tanítványaként ismerkedett meg a mesterséggel. Az indulás évett a tanítás, munka, figyelés, élménygyűjtés, készülődés jellemzi. A harmincas években már kiállító művész. (Komárom, Budapest, stb.) 1948-tól a győri tárlatok állandó resztvevője.

Salamon Nándor: Patay Éva kiállítása

Raptanítás 1970/1-2 49 old.

Patay Éva

Hosszabb hallgatás után pedig alkotó kedve megújulásával találkozhatunk, amely állandó kiállításokban realizálódott. (1961, 1967, 1969. Győr és 1969 Budapest. Ez év tavaszán festészeti díjat nyert a megyei pályázaton. A helyi napló akkor fiatalos lendületét, modern expresszív erejű felfogását dicsérte.

Salamon Nándor: Patay Éva kiállítása

Művészet 1970/1-2 49 old.

Patay Éva 5

Figurális kompozícióiban a tudat mélyéről fakadó gondolatok, elfolytott szenvedélyek, bánatos érzésvilág. lemondásokkal telitett élet energiái törnek elementáris erővel a felszínre. Mindez szilárd szerkezeti rendbe foglalva jut kifejezésre. Tájképein Patay Éva nem festi, hanem átkölti a hárnilő vidéket, az apró hájzugokat, üres csalfa impressziók helyett, a belső hartalom uralja művészete e területét is.

Salamon Nándor: Patay Éva kiállitása

Raptanitás 1970/1-2 49 old.

Patay Éva 6

Szinvilága érzéseit juttatja érvényre. Utobbi képein az erőteljesebb, merészebb szinharmóniák előtörését figyelhetjük meg. A formák körvonalai, oldottak, elvegyülnek környező közegükben, képei mégsem esnek szét szinmolekulákra, mert a teremtő, alkotó rend tartja hatalmában összes elemeit.

Salamon Nándor: Patay Éva kiállítása.

Rajztanítás 1970/1-2 49 old

Patay Éva

Kivülállók

Rajztanitás 1970/1-2 49 old.

Patay Éva festőművész

Műve szerepel a győri Xantus

János múzeumban rendezett „Kisalföldi

Tájlatok.

Nápszava 1972 október 1

9-old.

Patay Éva.

Ez év márcinsában Budapesten a gyűri képzőmű-
vészek kiállításán szerepelt két művésszel közös
tárlaton. Ez év második felében krakkói ki-
állításon vett részt át tagú művészcsaporttal.

„Kút télen" (említve

Rácz E.: Őszi tárlat 1971.

Kisalföld, Győr, 1971. dec. 5.

Patay Éva
festő

Tíz év alatt három önálló
tartalom mutatatta be termé-
set. A művésznő számára
a fővárosi kiállítás és megyei
képzőművészeti díjvódy jelentett.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.

Müvészet,1973.julius - 22.oldal

Patay Éva
festő

Patay Éva legnyább munkái
az „Egő csiphelkhor", a „Fel-
olvasó", a „Kertész".

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
Művészet, 1973. julius - 22. oldal

Patay Éva
festő

Patay Éva neveher fűződik a „Bécsújarás", a „Batyusok" az „Ujjongók", az „Eneklők" című művek.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.

Müvészet,1973.julius - 22.oldal

Patay Éva
festő

Patay Éva munkái közül van
a „Nyitott tenger", a „Borsófejű"
a „Fáklyavivő" című kompozi-
ciók is.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
Művészet, 1973. július - 22. oldal

Patay Éva
festő

Patay Éva festészete expresszív.
Képei átélésben, megértésben idő
kell. Vonalaiban merész, szim-
foltjaiban drámai.

lamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
vészet,1973.julius - 22.oldal

Patay Éva
festő

Patay Éva nevéhez fűződik az „Egy tálból evők" című mű, a „Próféták" az „Erinclők" című kompozíciók.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
Művészet, 1973. julius - 22. oldal

Patay Éva
festő

Patay Éva Rudnay mester
növendéke volt. A művész-
nő 1969-ben megyei nivó-
díjban részesült.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
Müvészet,1973.julius - 22.oldal

Patay Éva
festő

A Györött elő idős festőművén
Patay Éva művenek zöme alig
két évtized alatt készült el,
Nyugdíjazás óta fest intenzíven.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.

Müvészet,1973.julius - 22.oldal

Patay Éva
festő

Patay Éva nevéhez kötődnek a „Kitaszítottak", a „Kitárt kapu", a „Kivülállok" című művek.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.

Müvészet,1973.julius - 22.oldal

Patay Éva
festő

Patay Éva főiskolás évet Rudnay Gyula osztályán töltötte. A kezdet sikerei után visszavonult és csak helyi kiállításokon szerepelt. Tanított.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.

Müvészet, 1973. julius - 22. oldal

Patay Éva
festő

Önálló kiállítása volt győrött
1961-ben és 1967,-ben, 1969-ben
a győri Xantus János Muzeumban
valamint 1973-ban.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
Müvészet,1973.julius - 22.oldal

Patay Éva
festő

Önálló kiállítása volt 1969-ben
Budapesten a Fényes Adolf terem-
ben, 1973-ban Nyíregyházán Dok-
mál Tiborral és Gicsy Jánossal.

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
Művészet, 1973. július - 22. oldal

Patay Éva
festő

„Egy kalbóz evők" } repro
„Énekelők"

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
Művészet, 1973. julius – 22 oldal.

Patay Éva
festő

„Forrásfakasztók" } nepro
„Nyitott kapu"

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
Müvészet,1973.julius - 22.oldal

Patay Éva
festő

Patay Éva 1900 április 25-én
született Aranyosmaróton. 1922
ben lépett a Képzőművészeti Fő-
iskolára. 1955 ig dolgozott rajz
tanárként

Salamon Nándor: Patay Éva felfedezése.
Müvészet, 1973. julius - 22. oldal

Patay Éva festőművésza 2.) Folytatás.

Képeinek többsége jelképes ábrázolás: „Ki a labirintusból" c. festmény – „Cipelők" – „Tengeren haladók" – „Nyitott tenyér" (említve). A küzdelem, az útkeresés nyomai minden munkáján megtalálhatók.

Heitler László: Három kisalföldi festő kiállítása Szombathelyen.
Életünk, 1973. ... 6. 557–558 old.

Patay Éva
festő

Patay Évától a győri városi tanács az ősszel 30 ezer forint értékben vett képet.

Szénczem Béla: Győri panoráma – ...
Művészet, 1974. július – 7 lap.

Patay Éva
festő

Méltatás

Salamon Nándor. Festészet a virek barosában.
Művészet, 1974. július – 16 lap.

Patay Éva
fesö

Miltatás

Salamon Nándor: Festészet a vizek varosában.
Müvészet, 1974. julius - 16 lap.

Patay Éva

Festményei és grafikái szerepeltek a Fényes Adolt Teremben /1969.V.9--VI.1./. Formáiban expressionista, szinkezelésében posztimpresszszionista.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 49.l.

Patay Éva

A Győr-Sopron megyei tanács képzőművészeti művédíját kapta.

g. B.: Kulturális krónika 69

Kisalföld 1970 I. 4

Patay Éva festő

Győrött él.
Lágusban kiállítása volt a tényes
Adolf tekemben

N.N.: Kulturális krónika, 69

Kisalföld 1970 I.1

Patay Éva festő

A Fényes Adolf teremben

kiállítása nyílt

Pesti Hírlap 1969 V. 15.

Patay Éva festő

A Fényes Adolf teremben kiállítása nyílt

Magyar Hírlap 1969 V-9

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Patay Éva

MAGYAR NEMZET

MÁJUS

Patay Éva festőművész kiállítása ma délután 6 órakor nyílik meg a Fényes Adolf-teremben.

SZÍNHÁZAK MAI MŰSORA

Állami Operaház: Manon Lescaut (?) — Erkel Színház: [illegible] sor.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Patay Éva

1989 MÁJ 10

MAGYAR NEMZET

— **Patay Éva** festőművész műveiből nyílt kiállítás pénteken délután a Fényes Adolf-teremben.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Patay Éva

MAGYAR NEMZET

1969 MÁJ 7

1021

Patay Éva festőművész kiállítását május 9-én délután nyitja meg a Rákóczi úti Fényes Adolf-teremben Z. Szabó László.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Patay Éva

1969 MÁJ 9.

PATAY ÉVA festőművész kiállítása ma nyílik a Fényes Adolf Teremben.

1021

Patay Éva festő

A Fenyes Adolf tekem ber Liáhitása
nyílt

Magyar Hirlap 1969 V. 27

Patay Éva festő

A Fényes Adolf termében

kiállítása nyílt

Magyar Hírlap 1969 VI. 1

Patay Éva
festő

M.D.4

Reszt vett a tárlaton.

Hanna Imre: Téli tárlat és grafika kiállítás Győriott
Művészet, 1969. április – 46 lap.

MDK

Patay Éva, festő

Máj. 9-én nyílik meg tárlata
a Fényes Adolf Teremben.

—: Kulturális hírek

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969 május 9.

Patay Éva

Ház góréval c. képe (eml.)
szerepel a győri húszaknokban
az alábbi tárlaton

M. G.: Meggyei Őszi Tárlat

Kisalföld 1968 XI. 12

Pataky Éva
festő

M.D.K

Részt vett a tárlaton.

Hannay Imre: Művészeti élet Győr - Sopron megyében
Művészet, 1968. június - 46 kép.

Patay Éva, festő

Kiállít hombathelyen.

– A Jelenkor krónikája 959–960.

XVI

JELENKOR, Pécs, 1973. okt. 10.

PATAY ÉVA, festő

1969-ben a Győri Múzeumban a győri festőművésznek gyüjteményes kiállitása volt. 399.old

DÁVID LAJOS: Jelentés a Győr-Sopron Megyei Múzeumi Szervezet 1969.évi működéséről 391.old

ARRABONA, 12.Xantus János Múzeum, Győr, 1970.A Győri Múzeum Évkönyve.

Patay Éva

"Merész, bravuros technikával" készitett "gyönyörü jelképét:-"Nyitott tenyér" cimmel- méltatja Szabó György: "Lényeg és forma" c. kritikájában. "Győri festők" alcimmel ir a győri müvészek kiállitásáról, melyet a TIT Természettudományi Studiójának termeiben rendeztek.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 2o.
XV. évf. 12. sz. 14. lap

Patay Éva

Kálnitása lesz a Győr-Sopron megyei Tit Klubjában

m. zs.: Szinas mukatekv a jövő évadra

Kisalföld 1971 VII. 7

Patay Éva

Résztvész a gyori tárlatom

Egyéni értékek - nagyonyos egész
Lusalfáldi, Győr 1970. máj. 1.

Patay
festő

Méltatás

Trencsényi László: Szódmező vásárhely, 1969. ősz
Művészet, 1970. január – 43 lap.

Patay Éva

Kezepel az alábbi tárlaton

q.b: Észak dunántuliak a
műszaknak ban

Kisalföld 1970 IV. 3

Patay Éva festő

A Fényes Adolf teremben kiállítása van

Magyar Hirlap 1969 V. 22

Patay Éva festő

A Fényes Adolf Kerem ben

Leáhitása van

Magyar Nemzet 1969 V. 18

Paday Éva festő

A Fényes Adolf terembenkiállítása van

Magyar Hirlap 1969 V. 17

Patay Éva

Réntvenz az Ernst-Dunántúli Képzőművészet IV. Kiállítása

Bajár Iván: Képzőművészetünk bortéki vonala

Magyar Hírlap, Pb. 1969 szeptember 14

Patay Éva MDK

Szerepelt az őszi megyei tárlaton.
Olajképei.

Hamar Imre: Őszi Tárlat, 1964.
KISALFÖLD 1964 okt. 25.

Patay Éva

1. Ólak este · pastell 14 x 18
2. Fák, bokrok —"— 28 x 31

Patay Éva Felvégs Adolf tanár
1969 május

Patay Éva festőművész

kiállítását május 9-én

nyitják meg a Fényes Adolf teremben

Magyar Nemzet

1969 május 7

Patay Éva

Győr

Énekből olaj 100 x 120 (repr.)
Próféták " 50 x 70
Nyitott tenyér " 80 x 120

V. Énekdunantúli Képzőművészek Kiállítása. Bp. Műcsarnok 1970. Kiáll. kat. Bev. Kovalovszky Márta.

Patay Éva

Expressivitás, gesztusok. Nagy képeinek figurái Bokros Birman nabrainek tábolí rokonai

V. Ernst Dunántúli Képzőművének Kiállítása. Budapest, Műcsarnok, 1970. Kiáll.-kat. Bev.: Kovalovszky Márta 4. l.

Palay Éva

festőművész kiállítása. Győr. – Bm.: M.L., Kis-alföld, 1967. jan. 11

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./ 93. l.

Patay Éva

1. Kút ~~ete~~	pasztell	15 × 17
2. Ólak ~~ete~~ I	—"—	14 × 18
3. Ólak ~~ete~~ II	—"—	13 × 20

Patay Éva Fényes Adolf tér
1969 május

Patay Éva

1. Gőré	pastell	17 x 17
2. Városrész	—"—	12 x 19
3. Pasti házak	—"—	24 x 27

Patay Éva Fényes Adolf téren

1969. május

Patay Éva

1. Fák kört	akvarell	29×34
2. Kút	olaj papíron	25×35
3. Kút télen	—"—	38×29

Patay Éva Fényes Adolf terem

1969. május

Patay Éva

1. Sorompók agvarell 16x32
2. Kútnál —"— 14x17
3. Kút este —"— 28x41

Patay Éva Fényes 1 dolt terem

1969. m ájus

Patay Éva

1. Hárkefők II aqvarell 14 x 17
2. Kefék alja —"— 13 x 16
3. Kanalak és fák —"— 10 x 20

Patay Éva Fényes Adolf terem

1969. május

Patay Éva

1. Önarckép vegyes olaj 60×70
2. Ház emberpárral akvarell 15×18
3. Házfedők I — " — 13×17

Patay Éva Fényes Adolf terem

. 1969. május

Patay Éva

1. Soproni dombok olaj 32x34
2. Tél olaj 42x48
3. Lét olaj 20x50

Patay Éva Fényes Adolf tanítványa

1969. május

Pataig Éva

1. Öreg házak olaj 25 x 34
2. Ház kerítéssel olaj 27 x 35
3. Góré és ház olaj 24 x 30

Pataig Éva Fényes Adolt terem

1969. május

Patay Éva

1.	Házak – falak	olaj	28×51
2.	Utcéki házak	olaj	30×40
3.	Kapu és ház	olaj	25×34

Patay Éva Fényes Adolf körút

1969. május

Pataj Éva

1. Olvasó olaj 48x50
2. Találkozás olaj 77x82
3. Egyensúlykereső olaj 80x100

Pataj Éva Fényes Adolf terem

1969. május

Patay Éva

1. Emlék olaj 40×80
2. Háborús anyja olaj 70×100
3. Öregasszony olaj 70×100

Patay Éva Ferenczy Adolf terem

1969 május

Pataj Éva

1. Domboldalon - olaj 60x70
2. Batyusok olaj 70x70
3. Falak közt olaj 70x70

Pataj Éva Tényes Adolt terem

1969 május

Patay Éva

1.	Kivülállók	olaj	70×100
2.	Utcaseprő	olaj	70×100
3.	Vádolók	olaj	70×100

Patay Éva Ifjúsági Adolt terem

1969 május

Pataj Éva.

1. Tehénpucolás olaj 42×52
2. Arc és tükörkép olaj 40×52
3. Horgászok olaj 90×76

Pataj Éva Tényő Adolf krem

1969 május

Pataj Éva

1. Kertek alján olaj 50x70
2. Ültetők olaj 80x60
3. Beszélgetők olaj 49x49

Pataj Éva Tényes Adolf terem

1969 május

Patay Éva

1. Habakuk csete olaj 50x70
2. Kettős arc olaj 50x60
3. Kettős arc olaj 40x40

Patay Éva Tényes Adolf terem

1969 május

Pataj Éva

1. Temető fái olaj 62 x 90
2. Bogáncsos táj olaj 70 x 77
3. Domb os táj házzal olaj 66 x 70

Pataj Éva Fényes Adolf terem

1969. május

Dataj Éva

1. Műterem bábuval olaj 80 x 100
2. Család az erdőben olaj 66 x 100
3. Búcsújárás olaj 76 x 90

Dataj Éva Fényes Adolf terem

1969. május

Patay Éva

1. Emlékük	olaj	100 × 115
2. Tusolók	olaj	100 × 140
3. Kútnál	olaj	80 × 113

Patay Éva Fényes Adolf terem

1969. január

Pataj Éva

1. Gomb-néző olaj 110x115
2. Gyümölcsérés idején olaj 75x115
3. Ágak közt olaj 100x110

Pataj Éva Tényes Adolf terem

1969. május

Patay Éva

Jövő c. műve; Tam és város c. műve
(eml.)

szerepel az alábbi tárlatom

M. I.: győri tavaszi tárlat

Kisalföld 1969 IV. 3

Pataj Éva

1. Felszabadult utak olaj 70 x 160
2. Halász olaj 80 x 110
3. Kocka-civő olaj 70 x 115

Pataj Éva Tényes Adolf kreu

1969. május

Patay Éva

1. Torzó fejtő olaj 80 x 100
2. Nyitott tenyér olaj 80 x 120
3. Nyitott kapu olaj 80 x 160

Patay Éva Tényés Adolf-terem

1969. május

Patay Éva festő

Kiállítása nyílt a tényes Adolf terembon

Magyar Nemzet 1969 V. 16

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Patay Éva festő

A Fényes Adolf teremben kiállítása nyílt

Magyar Hírlap 1969 V. 25

Patay Éva
festő

M.D.K

A Feriyes Adolf keremben volt
kiállítása.

—:—

Műrészet, 1969. junius – 27 lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT.

PATAY ÉVA

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1969 MÁJUS 9-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR
MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:
Z. SZABÓ LÁSZLÓ
TANÁR

FÉNYES ADOLF TEREM
BUDAPEST VII, RÁKÓCZI ÚT 30

1679 fnyv 1

Patay Éva

MDK

Patay Éva, festő

Kiállítása nyílt meg

Győrött

- : Hír

12

Népszabadság, Bp. 1969. júl. 26.

Patay Éva festő

A Fényes Adolf teremben
kiállításra nyílt

Magyar Hírlap 1969 Ü. 23

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Patay Éva Jestő

Szerepel a téli tárlaton

Hamar Mure: Téli tárlat és grafikai kiáll. fyörött

Művészet 1969 IV. n.

M.D.K

Patay Éva
festő

Részt vett a győri tárlaton.

Kamarás Anna: A győri tárlat
Művészet, 1965. szeptember - 47 lap

MDK

Patay Éva

Kiállitási hir

Kisalföld 1968 jan.11.

Patay Éva

M.D.K

Ot Győr-Sopron megyei kiállításon
részt vett

Soós Klára: A Győr-Sopron megyei Képzőművészeti Kiállítás.
Művészet, 1962. április — 38 l.

Patay Éva MDK

Szerepelt a kiállitáson.

Dr. Gáspárdy Sándor: A soproni nyári művésztelep kiállitása.

KISALFÖLD. 1962. aug. 26.

Patay Éva
festő

MDK.

Fiatalok" és Várakozók" című
"műveit mutatta be a győri
tárlaton.

Horváth Gyula: Megyei képzőművészeti tárlat: Győr
Művészet, 1964. április - 37 lap

Patay Éva

MDK

Szerepelt a soproni nyári művésztelep termését bemutató kiállitáson.

(M

(h.i.)Termékeny nyár.(Jegyzetek egy kiállitásról.) KISALFÖLD. 1963. szept. 1.

MDK

Patay Éva

nyáron antvésztelepen dolgozott.

/-á/: Megnyílt a soproni nyári művésztelep.
KISALFÖLD 1964. jul. 8.

Patay Éva MDK

Szerepelt a győri képzőművészeti kiállitáson.

"Őszi táj öreg emberrel"

Borbáth Sándor: Korszerübbet, szinvonalasabbat!
Kisalföld 1962. nov. 7.

MDK

Patay Éva, festöm.

Dombok.	Akv.
Pihenö kofák.	"
Forrás körül.	Olf.
Utcarészlet.	Akv.

Magy. Képzöm.-nök Egyes. XXVIII.kiáll.-a a Magy.Div.
Csarnokban. 1946 márc.3o.-tól ápr.16.-ig. Kat.

Patay Éva

Szerepelt a Győrött máj 12--22-ig rendezett tárlaton.

"Kiskert"

b.s.: Pedagógus képzőművészek megyei tárlata. Kisalföld 1963 máj. 17.

Patay Éva

MTK

szerepelt a győri műcsarnokban rendezett 13. megyei képzőművészeti tárlaton.

"Várakozók"

Rácz Ernő: Örvendetes fejlődés - Sok kiállító művész. Kisalföld. 1963. okt. 20.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD OKT 28

megtörik a vas,

Hanem azt még meg … magyarázni, hogy miért n… neveztem meg a dom… között megbúvó kis falut, miért hallgattam el a V… ember tisztességes, becsüle… nevének felét.

A válasz egyszerű. Jó… bácsi azóta szorgalmasan d… gozik a termelőszövetkez… ben, talán maga is elmosol… dik, ha az eset eszébe … de azért mindezektől függ… lenül, mégsem szereti … nyilvánosan emlékeztetik arra a másik nevére.

— Horváth —

(Mentes Ottó rajza)

A kanadai postások ügyessége

A kanadai postások legutóbbi ottawai kongresszusán elmondottak néhány olyan érdekes esetet, amikor sikerült lehetetlenül címzett leveleket is kikézbesíteni.

Így például megtalálták egy Irországból érkezett levél címzettjét, noha a borítékon csupán ez állt: „Annak a vörös hajú, falábú fickónak, aki tavaly Kanadába szökött". Igaz, hogy a címzettnek három hónapig kellett a levélre várnia, s még portót is fizetett érte.

Vanoouverben megtalálták „azt a lányt, aki múlt hét szombatján egy Ted nevű matrózzal táncolt". Persze, e levél kikézbesítése folyamán a postásoknak sok idős hölggyel is kellett hosszas beszélgetéseket folytatniok, amíg megta-

1021

Patay Éva: **Pontylesen**

Patay

a Magyar Helikon Kiadó Pictura Hungarica c. kötetében művei szerepel.

Dömötör János: Vándorlásai műveinek a Pictura Hungarica-ban

Csongrád Megyei Hírlap, 1942. febr. 2.

Patay

1969-es Magvetője törödött öregembert ábrázol.

Aradi Nóra:A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974

139.o.

Patay Éva festő
(Aranyosmarót, 1900.–

Kiállítása a KKI Kiállítóterében
1977. V. 26 – VI. 19.

– Katalógus a Könyvtárban –

Patay Éva, festő

Megnyílt az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban a kisalföldi képzőművészek tárlata, melyen szerepel a művész expresszív hangú „Sziklára feszítve". c. műve. (említve)

Wehner Tibor: Táguló körben.
Dolgozók Lapja, 1948. ápr. 14.

Patai Éva, festő

A „Rábaközi napok" alkalmából Gornán kiállítás nyílt. A győr-Sopron megyei fiatal képzőművészek pályázatra beküldött művei láthatók. Patai Éva képének címe: „Bontsátok le a falakat": a béke jelképe ez.

Néhány szó, zene közben.

1978. aug. 25. 10.15 Petőfi /BJ./

Pałay Éva

- a 20. as évek komáromi pezsgésiből művészként fogadja el Nagy Márton

Említve: Lenhardt György, Berecz Gyula, Basilides Barna, Pałay Éva Rauscher György, Reichental Ferenc Rafael Victor, Szobel Géza

Simkó Tibor: A szegénysors komáromi festője

Irodalmi Szemle 1975/4

Pałay Éva, festő

L: Holló Hajos

Maróti Zsuzsa: Gyári gyűj kmény

4

Esti Hirlap Bp. 1981. jan. 3

Patay Éva, kiáll

□ PATAY ÉVA festőművész munkáiból nyílik kiállítás szeptember 5-én, pénteken délután 4 órakor a Műcsarnokban.

– □ Patay Éva

Esti Hírlap, Bp. 1980. aug. 30.

2

Patay Éva [ ]

l. Szalay Lajos

-: A hétvégi kult prog.

Népszabadság, Bp. 1980. szept. 5. 9.

Patay Éva, festő

PATAY ÉVA 80. születésnapja alkalmából jubileumi kiállítás nyílt meg pénteken Győrött, a Xantus János Múzeum Képtárában, az egykori Rudnay-növendék képeiből.

-: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1980 máj. 24.

Patay Éva
festőművész

A Műcsarnok meghívja Önt

PATAY ÉVA
FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1980. szeptember 5-én pénteken délután 4 órakor

A kiállítást megnyitja

SALAMON NÁNDOR
művészettörténész
a győri Xantus János Múzeum munkatársa

Budapest, Műcsarnok, Hősök tere

A kiállítás nyitvatartása 1980. szeptember 5-28-ig

80 9677 — FNYV 1

KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
IGAZGATÓSÁG
Épest, XIV, Dózsa Gy. u. 37
1406 Bp. Pf.: 35.

DIJELOLEGES

BUDAPEST
1980.
aug.
28
Se 76

1o

Kiss Sándor

Budapest

Majakovszkij u. 51.

1o72

Patay Éva

és Székely Vera közös tárlata nyilt meg a Mücsarnokban.

Magyar Hirlap 1980/9/6/9

Patay Éva, festőművész

Szelestey László-e cikk írója-mondja: a mércén aluli, a kvalitás nélküli munkák kiállítását nehezményezi. Konkrét példákat is említve, szerencs és-e az Északdunántúli festészeti kiállításon pld. Tóvári Tóth István „Kocsi" c. képe? (említve), vagy Patay Éva expresszívnek alcázott, valójában agyongyötört felületű, zavaros kompozíciói?

Szelestey László: Az Észak-dunántúli festészeti kiállítás.

Vas Népe, 1981. júl. 5.

Patay Éva, festő

Patay Éva festőművész kiállításának ad otthont december 11-től az esztergomi Keresztény Múzeum.

Magyar Nemzet 1983. XII. 10.

Patay Éva, festőművész

Az idei Bajai Nyár keretében megnyílt képzőművészeti kiállításon akad olyan festő, aki Hemingway ösvényén keresi a halászat drámáját, — így Patay Éva, Németh Miklós, Pap Gyula. (említve).

Losonczi Miklós: Halászat a festészetben. Békés Megyei Népújság, 1982. júl. 24.

Patay Éva, festőművész

A Bajai Nyár keretében megnyílt képzőművészeti kiállításon szerepelnek olyan művészek, akik Hemingway örvényén keresik a halászat drámáját. Így Patay Éva, Németh Miklós, Papp Gyula. /említve/.

L.M.: Halászat a képzőművészetben.
Petőfi Népe, 1982. júl. 25.

Patay Éva

Képzőművészet a Felsőoktatási pályázat tükrében

Miskolc 1985/12

PATAY ÉVA

emlitve

Heitler László:IX.Kisalföldi Tárlat.Győr,Muzeumi Képtár
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/40.sz.3-4.o.

Ph.

Ervényes 19.....tól....

Felkérjük,hogy a fenti kutatás
egy példányát az MTA MKCS Könyv
veskedjék.

Patay Éva, festőművész

Az esztergomi Keresztény Múzeum új fejleménye – viszonylag – hogy helyt ad mai magyar művészek kiállításainak is; ezt a profilt természetesen leszűkíti az a tény, hogy elsősorban pietisztikus szándékú művek kerülhetnek bemutatásra. Kaponya Judit, Patay Éva, Prokop Péter, Mihálcz Pál egyéni tárlataira került sor az utóbbi években. Közülük többen értékes adományokkal gyarapították a múzeum újabbkori galériáját.

Tasnádi Attila: A régi magyar művészet kincses háza. Népszava, 1984. márc. 28. 9 old.

PATAY Éva

Csépulvai, Pál: „Kain, töte nicht!": Bilder von Éva Patay. = Budapester Rundschau, XVIII Jg. Nr. 7. 20. Februar 1984 9. p. ill

Esztergom, Keresztény Mús. Viall, 1984 ?

PATAY Éva

Cséfalvay Pál: Kozmikus teológia képekben: Patay Éva festményei az esztergomi Keresztény Múzeumban.= Új Ember. XL. 14. 1984. ápr. 1. 6. p. ill

Esztergom, 1984.

M. KIR. JÓZSEF NÁDOR
MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
MAGYAR GAZDASÁGTÖRTÉNET ÉS
TÖRTÉNETI SEGÉDTUDOMÁNYOK
TANSZÉKE
DR. KOVÁTS FERENC EGYETEMI NY. R. TANÁR
BUDAPEST, XI. KER., MŰEGYETEM-RAKPART 3. I. 56.

Budapest
Városmajor-u. 28c.

Kedves Baráto

Mellékelve átküldöm
szóltam Neked. Nem kell
szönöm a nek küldött
azt, s fejtedetéseidhez
tom a tényeknek megfele
ságot. A földesuri váro
badalmasok is, de minde
Evvel szemben legkésőbb
gészen világosan kialak
dégek) szabadsága s a v

PATAY ÈVA

GYŐRI MŰVÉSZEK

BALOGH István
CZIRÁKI Lajos
FARSANG Sándor
GALGÓCZY György
KELEMEN Benő Benjámin
KUSTÁN Melinda
LEBÓ Ferenc
LIPOVITS János
NAGY Géza
NAGY STOICA Gheorgheta
PATAY Éva
RADOSZA Attila
SELÉNYI Károly István
SZALKAI Károly
TOLNAY Imre
TÓVÁRI TÓTH István

A Műcsarnok meghívja Önt

PATAY ÉVA
FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1980. szeptember 5-én pénteken délután 4 órakor

A kiállítást megnyitja

SALAMON NÁNDOR

művészettörténész

a győri Xantus János Múzeum munkatársa

Budapest, Műcsarnok, Hősök tere

A kiállítás nyitvatartása 1980. szeptember 5-28-ig

80 9677 — FNYV 1

BIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
IGAZGATÓSÁG
Budapest, XIV. Dózsa Gy. u. 3[illegible]
14[illegible] Bp. Pf.: 35,

BUDAPEST aug. 28 Se 76

DIJELŐLEGES

BUDAPEST aug. 28 Se 76

1o

Kontha Sándor

Budapest

Uri u.62.

1o14

Pátay István

Hagyatékának megbízása

Hevesi Szemle 1985/2

Patay Ferenc

Önarckéjével nézzel a
Fiatal Kézrőművének Studiója
IV. Kiállításán

Vigilia, 1963, 9sz. 565old.

M.D.k.

Patay Ferenc
festő

Szerelmesek"

I

Élet és Irodalom, 1964. március 28 - 3 kép.

Patay Ferenc

anfalom

lád

Vöit Pál

Régi magyar okkonok.
Bp. é. n. 311. l.

Patay Ferenc

uti patika terve

l. 1780

Voit Pál

Régi magyar otthonok.
Bp. c. n. 184. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
260
1921 szám
Érk.: 921 ér XI. 20. 46 n.

Orsz. M. Kir. Képzőmü

1921 évi 723 szám.

Vonatkozással a V
terium 1921 évi október 6.-
tisztelettel értesitem a Mü
jelen sorokkal egyidejüleg
pénzszekrények egyikét megk
idemellékelt átvételi elism

Egyben bátor vagy
költségei a Müemlékek Orsz.

Budapest, 1921 no

M.D.K.

Patay Gyula
festő

A Studió „Család" pályaratán
a III. díjat kapta.

Bolgár Kálmán: A Studió „Család" pályázata
(Művészet, 1963. április – 24 lap

Művészet. 1938.
III. sz. 20. sz. 116.

Pátay István:
Éber Anna.

MEGHÍVÓ

AZ ESZTERGOMI KERESZTÉNY MÚZEUM
SZERETETTEL HÍVJA ÖNT

PATAY ÉVA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA

1983. DECEMBER 11. DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA
A MÚZEUM FÖLDSZINTI
KIÁLLÍTÓHELYISÉGÉBE

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE ÉS MEGNYITJA

CSÉFALVAY PÁL
MÚZEUMIGAZGATÓ

A MEGNYITÓ ELŐTT 4 ÓRÁTÓL
ÉNEKKARI HANGVERSENY LESZ
A MÚZEUM GOBELINTERMÉBEN

SZERETETTEL VÁRJA ÖNT A
KERESZTÉNY MÚZEUM

DNy

László Patay: Regenbogen, Tempera, 1986

PATAY László

Panninia, 1988.2. 37.p.

PATAY LÁSZLÓ

festőművész

Fotó: Milos József

Felelős kiadó: Köteles István

mikroprop
mp
kiszövetkezet

PATAY LÁSZLÓ

1932. május 2-án született Komáromban
1950–1956-ig a M. Képzőművészeti Főiskolán tanul.
Mesterei: Fónyi Géza és Szőnyi István.
1956-ban freskós diplomát kap.
1953 óta állít ki itthon és külföldön.
1970 óta a Képzőművészeti Főiskolán tanít (1970–74: adjunktus
1974–83: docens
1983– : egyetemi tanár)
a művészeti anatómia, a tárgyábrázolás, a tér és forma tantárgyak oktatója.

Egyéni kiállítások:

1965 Budapest, Ernst Múzeum
Győr, Műcsarnok
Hódmezővásárhely, Tornyai Múzeum
1970 Ráckeve
1973 Győr, Képcsarnok
1974 Szeged, Képcsarnok
1975–76 Hatvan és Bp. Magyar Nemzeti Galéria – „Realista törekvések" (Hat festő csoportkiállítása)
1976 Budapest, Műcsarnok
Dunaújváros
Hajdúböszörmény
1977 Kispest, Nagy Balogh János-terem
1978 József Attila Színház
Nyergesújfalu
Kölesd
1980 Csepel, Iskola Galéria
1981 Dorog
Kiskunhalas
1982 Hódmezővásárhely, Tornyai Múzeum
Szekszárd
Ráckeve
1984 Simontornya
Hercegszántó
1985 Hatvan
Leninváros

Fontosabb küldöldi csoportkiállítások és nemzetközi szereplések:

1953 Bukaresti VIT
1969 Moszkva (rendezőként is)
1971 Cagnes sur Mer (Nemzetközi Festészeti Fesztivál)
1972 Koppenhága (rendezőként is)
1975 Havanna (rendezőként is)
1976 Szófia (rendezőként is) (II. Realista Festészeti Triennále)
1976 Velencei Biennale
1976 Kosice (Nemzetközi Festészeti Biennale)
1979 Szófia (III. Realista Festészeti Triennále)
Klosterneuburg) (Ausztria)
1981 Eindhoven (Hollandia)
1984 Abu-Dabi
1985 Moszkva

Murális munkák:

1964 Csákvár, TBC szanatórium, freskó
1965 Eger, Házasságkötő terem, freskó
1966 Salgótarján, SZMT Székház, secco
1969 Budapest, Mátyás templom, rekonstrukció, secco
1970–71 Ózd, Járási Tanács, secco
1971 Ráckeve, Járási Tanács, secco
1972 Budapest, Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, freskó
1977 Budapest, Parlament, Nándorfehérvári terem, secco
1980 Szegedi Dóm, secco
1982 Nyíregyháza, Élim, secco
1983 Szekszárd, Vasútállomás, panno
1984 Budapest, Parlament, Vadász-terem, secco
1985 Gyula, Németvárosi templom, secco

Táblaképek:

Magyar Nemzeti Galéria, Tornyai Múzeum, egyéb vidéki múzeumok, közintézmények tulajdonában.
A leningrádi Ermitázsban és a szófiai Modern Múzeumban.
Számos magyar és külföldi magángyűjteményben (NDK, NSZK, Kuba, USA, Kanada, Japán (Gekkoso Gal.), Hollandia (Brueghel Gal.), Franciaország, Ausztria stb.

Díjak:

1957–60 Derkovits ösztöndíj
1967 Munkácsy-díj
1971 Diplome de Prix National (III. Festival de la Peinture, Cagnes sur Mer)
1974 Ezüstdiploma (Magyar tájak, Hatvan)
1976 II. Realista Festészeti Triennale Díja, Szófia
1976 Ex Aeque Díj (III. Nemzetközi Festészeti Biennale, Kosice)
1976 Tornyai Plakett
1977 Aranydiploma (Portré-biennale, Hatvan)
1980 Bronzdiploma (Magyar tájak, Hatvan)
Közönségdíj
1981 Szegedi Nyári Tárlat Díja
1982 Aranydiploma (Magyar tájak, Hatvan)
1983 A Magyar Népköztársaság Érdemes művésze
1985 Bronzdiploma (Portré-biennale, Hatvan)

PATAY LÁSZLÓ: LÓFÜRDETÉS

PATAY LÁSZLÓ lélek-ablakai

Mintha másik világba nézne át a festő, amikor az alakok, a színek megfogannak benne, majd elénk tárulkoznak a képen; már elmúlt vagy még nem is létező tájba, emberi létbe. Emlékek s vágyak sajdulnak egymásba a színek, vonalak szövetében. Hol van már az a szivárvány, amit az Ablak című képen látunk s hol az ott – a megállapított pillanatban – elvillanó madár? A Kiáltás gomolygó ege alatt talán jó időért, jobb sorsért kiáltozik a nőalak? Talán szerelmét vagy keservét mondja a szavait szétfújó szélbe? S lehet, épp Patay László elmondhatatlan titkait? . . . Az Asszony a mezőn valósággal kifut a képből, nekünk szalad az érthetetlen világból, a festő lelkéből, a testet öltött látomásból. Látjuk, de mintha hallanánk is: „Jaj van, jaj van, baj van!" Riadalom, félelem, fájdalom dúlja-tördeli vonásait. Nézzük a látomást és kérdezzük magunkban: ki Ő? Miféle asszony, miféle nő? S honnét, miért e rémület? Patay László hetedhét tudatalatti világűréből vetül föl a megrázóan eltorzult arc? S végül is mit fest meg a művész? Érzést? Gondolatot? A kívülálló már az anyagból való kápráztatást kapja, tehát talán nem is azt, amit a művész lát, látott – látni vélt?! –, hanem annak „földi mását"? Az igazi csoda benne marad, s lehet, olykor maga is érzi, még akkor is, ha a legteljesebben elégedett művével? Bár elégedettsége alighanem ritkán végleges, még akkor se, ha a nézők, értők befogadják, s magukkal viszik tovább az átsugároztatott élményt, ő még gyakran alakítana-formálna művén, hiszen a tökéletesre törekszik.

Patay László azok közé tartozik, akik konok elszántsággal ostromolják a lehetetlent, s közben remekléseket hagynak maguk után. Visszafogott színei nagyobb feszültséget titkolnak, mint mások harsány mutatványai. De olykor keresi a színhatások végleteit, s magunk is nagy lélegzetvételre kényszerülünk önkéntelenül is, amikor a Tavasz örömsikolya harsan ránk a zöldből, a kékből, s halljuk, hogy a Nyár színei mögül Vivaldi muzsikál. Igen, bólintunk: ilyen a pázsit, ilyen a mi pázsitunk és ilyen mibennünk is a tavaszi ég. Ez az a varázslat, ami azonnal összekapcsolja a nézőt az alkotóval, s azt az elragadtatást érezzük, a lélek gyönyörűségesen megdideregtető viharát, amit a Töltésen című kép alakjai az elemektől ziláltatva fejeznek ki. De elénk áll maga a festő is, még mezítelenebbül, még kiszolgáltatottabban, az Állvány című művén, mintha csak azt súgná: íme, ez vagyok, ennyi a dolgom, s ezért vagyok a világon. A festőállvány a látomás bordázata, s ott fekszik kiterítve az ember, az élő-haló. Ő maga, vagy más. Egyikünk. Talán éppen az, aki a Rajz a falon című képen kísérli meg kísérteties ötlet-gondolat fölvillantásával a világ, az ember végső, kifejezhetetlen voltát. Patay László tűnődik, filozofál. Ezt teszi szokatlan aktjaival, a fekvővel, amelyről árad az elmúlás vagy az áttetsző függöny mögé belépővel. A mélyen érző ember, művész szép fintorai ezek! Fatörzs, varjak robbanása az őszi táj fölött, s a fagy sütése mutatják a festő sokoldalú és fölényes tehetségét. Igy diadallal mutathatja föl az esendő ember is a teremtés örök igézetét.

Patay László kifelé vagy befelé figyel lélek-ablakain? Nem tudom!

Csak azt, önmaga világában érzékeli szenvedélyesen a szenvedést, abban a tájban mozog, amit már ő teremtett örömmel, fájdalommal a legnagyobbak, a szépségben–szenvedésben megátalkodottak hetedik napján.

Kiss Dénes

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

PATAY LÁSZLÓ

MUNKÁCSY-DÍJAS, ÉRDEMES MŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1986. MÁJUS 8-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
KISS DÉNES
IRÓ

MEGTEKINTHETŐ
1986. MÁJUS 8–17

MÉSZÖLY GÉZA TEREM
SZÉKESFEHÉRVÁR, KOSSUTH LAJOS U. 15.

ENGEDJÜNK A '77-BŐL?

- Észrevételek egy megjegyzéshez -

A Magyar Értelmező Kéziszótár (Akadémiai Kiadó, 1972) 913. oldalán a "megjegyzés" címszó alatt olvasom: "Az a cselekvés, ill. megnyilatkozás, hogy vki megjegyez vmit. Észrevétel, kijelentés, Gunyos ~-ek." Utóbbi - a szótár bevezető magyarázata szerint - szabad példa, ezért szedték kurzivval. Nem véletlen a köznyelvben elterjedt gunyos értelmezése a szónak: a "megjegyzést tett X-ről, vagy X-re" kétségkívül az észrevétel gunyosságára, sőt az alany nem egészen jó indulatára utal.

Ezek a gondolatok annak ellenére merültek fel bennem, hogy a Népszabadság (1978. február 17. péntek, 7.oldal) cikkének irója maga minősiti Festészet '77 cimü irását ezzel az alcimmel: "Megjegyzés egy kiállításhoz". A -hoz képző pedig arra mutat, hogy az iró szándékát nem motiválta valami nem jó indulat. Hogy ez utóbbi megállapitás helytálló-e, a következőkben kisérlem meg felderiteni. A tárgyhoz tartozik a tény: az irás sajátos vizuális absztrakciója az élő beszéd utján hallhatóvá tehető gondolatnak, amely szubsztanciát a kép (festmény, szobor) a maga közegébe rekesztetten csak "képül" valósit meg. A támadott kép hallgat, a szobor is maradt, legfőljebb tovább mozog, forog (ha mobil). Mondják, a festő fessen, az irás mások dolga. Mi tesszük is, nem vagyunk önelégültek, de ahogy olvassuk - itt, most, és máskor, másutt - méltatlanul a kiállithatóságra, eredményeink igy és ugy nem megfelelőek (oka nem taglalt). Ha néha egy-egy teljesitmény elismerést nyer (ujabb "értelmezési" gondolat: mint a lottón), az mindig ugy cseng, mint a "fehérek közt egy európai".

Azaz a szakma, a magyar piktura rég hullámvölgyben, onnan kievickélni remény sincs és arra az "európaiak" sem elegendők, hogy az "en masse" itéletet jottányit is elmozditsák. Már a látható festészetre vonatkozót. Mert korántsem ilyen elmarasztaló a vélemény a magyar "latens" festészettel kapcsolatosan. Ugyanis gyakorta említés történik arról, hogy jó lenne a kiállitás, ha "bizonyos" jó képek is ott lennének "bizonyos" jóképességüektől: "A Festészet '77, a képzőművész-szövetség festőszakosztályának kiállitása, nem ellenszalon, nem az elutasitottak kiállitása, ez nyilvánvaló. De a Festészet '77 nem is minden festő kiállitása, mert fontos, erős képek hiányoznak." (Népszabadság, 1978. február 17.) Az idézet első fele világos utalás arra a Petit Palaisbeli kiállitásra, ahol volt egy Manet. A második fele pedig arra, hogy itt is van, de ezuttal sem árultatik el, ki az. Meglepő a következő megállapitás a három kolumnás cikk közepetáján: "Ritka az olyan tárlat, amelyről a kritikának ne volna érdemi mondanivalója. A Festészet '77, a Magyar Képzőművészek Szövetsége festőszakosztályának a kollekciója azonban ilyen a Mücsarnokban: birálhatatlan, mert a birálónak nincs semmiféle támpontja az értékeléshez." (ugyanott.) Én eddig ezt az irást birálatnak hittem, és csak ez döbbentett tévedésemre. A cikk tehát nem müalkotások birálata céljából fogalmazódott, hanem az alkotások készitőit birálja. Nem hinném, hogy finomkodó a disztinkció, ha azt tartom, hogy a mübirálat a müvek és nem a művészek birálata. Igaz ugyan, hogy az alkotás és az alkotó egymástól nehezen elválasztható, de az alkotó morálisan nem marasztalható el, ha rosszat állit elő, mert ez nyilvánvalóan szándéka ellenére történik. Természetesen vitatható minden kiállitás. A szerző ugy véli, hogy ez nem értékelhető kiállitás, mert: "olyan kritikus még nem született, aki egyetlen festmény, méghozzá esetlegesen kiválasztott festmény, s ráadásul zavaros környezetben bemutatott festmény alapján - felelős véleményt irt volna le nem is egy-egy életműről, csak egy-egy életmü bármely rövid szakaszáról is." (u.o.)

Nem vitatom, hogy ez a kiállitás (annak tartom) sem a MAI MAGYAR FESTÉSZETET reprezentálja (és itt a "mai" szélesebb, történelmi időszakot jelent), hanem olyan pillanatkép, amelyet a beadási határidő által rögzitett objektiv és szubjektiv lehetőségek is determináltak. A kiállitáson való részvételi "kényszer" sokszor készteti a művészt arra, hogy azt a munkáját küldje (cipelje) a kiállitásra, amely a leginkább mobilizálható. Jelen esetben az "önzsürizésnek" ilyen és hasonló vetületeit sem szabad figyelmen kivül hagyni. Ezek a körülmények azonban akkor is léteznek, amikor a beküldött munkákat az eddigi (és a kritikus által sokszor birált) gyakorlat szerint zsürizik. Nem hinném, hogy a kritika segitségünkre lenne a maga - valóban határozott - koncepciójával, amikor igy vélekedik a szakosztályról: "Ha már kiküzdötte ezt a lehetőséget, megmutathatta volna, hogyan csinálja a szakosztály kizsürizéssel és beválogatással, differenciálva számmal, rendezéssel, elhelyezéssel - etikusan, kritikusan, szakavatottan."

PATAY LÁSZLÓ

Tehát a szakosztály nem volt (ezuttal?) sem etikus, sem kritikus, sem szakavatott, amely nem jelent mást, mint azt, hogy tagjai nem rendelkeznek a fenti kritériumokkal, azok tehát, akik a szakosztályt alkotják, amely viszont: "... az egész magyar pikturát képviselné (nem képviseli)..." (u.o.) Van-e olyan közösség, amely az egész magyar pikturát képviselhetné? Ha egyáltalán ez lehetséges, akkor ez a festőszakosztály egyértelműen nem az - a kritikus szerint. Gondolom, egy valóságos élcsapat képviseleti képességéhez nem férhet kétsége. Akkor tehát van megoldás: a "látens festészet" képviselőit meg kell neveznie végre. Tartok tőle, hogy sok uj név nem hangzana el. Akkor pedig, ha csak egyetlen név azonos a Festészet '77-en ugyancsak kiállitóval, kérdésem az, hogy a valahai kispalotabeli kiállitás Manet ellenére rossz volt-e, vagy jónak minősithető egy kép miatt? Az utóbbi felé hajlok, és ez mondandóm egyik lényege.

A másik, hogy a közönség orientálásában a sikeres, vagy sikertelen koncipiálásu kiállitásokkal kapcsolatos kritikának is részt kell vállalnia. Nem hiszem, hogy olyan módon, ahogy e cikk teszi, amelynek szinopszisa a következő: A Szövetség festő (?) szakosztálya (?) hebehurgya módon óriási falfelületet foglal le un. "kiállitás" megrendezésére, amelyet hozzáneméertők és avatatlanok szerveztek. Ez a konglomerátum (képek és alkotók) etikátlan, önkritikátlan, koncepciótlan és fél a birálattól. Jobb lenne, ha olyan kiállitások lennének, "ami ellen a festőszakosztály (egyébként okkal) általában maga tiltakozik." (u.o.)

Végül ujabb cimszó, a Magyar Értelmező Kéziszótárból (Akadémiai Kiadó, 1972) 400. oldal: kritizál gör. 1. birál, kritikát gyakorol, 2. gáncsoskodik, kákán is csomót keres, 3. leszól, leránt, szapul, ócsárol, becsmérel.

KÁDÁR JÁNOS MIKLÓS

PATAY LÁSZLÓ

A MAGYAR KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE TÁJÉKOZTATÓJA, 1977 5/12

PARLAMENT, RÁKÓCZI, PATAY S MÉG NÉHÁNY DOLOG

Uj seccót kapott a Parlament. Divatjamult szokás a murális alkotás ünnepélyes átadása, utjára bocsájtása. Ezuttal is elmaradt, ezt igyekszik némiképpen pótolni feljegyzésünk, formálisságokat messze elkerülő szándékkal. Szükkörü zsüri, rövid szakmai értékelés néhány tisztségviselő hivatalos személy előtt, egy jegyzőkönyv, amely intézkedéseket tartalmaz a tiszteletdij kiutalására. Ennyi történt, s ezzel be is zárult az ajtó a tucatnyi néző előtt.

A szónokos ünnepély, leleplezési szertartás már csupán politikai demonstráció, évfordulós apropó kapcsolásával létezik, jobbára köztéri szobrok, emlékművek felállitásánál, s ilyenkor a koszoruk, diszlépések árnyékában az alkotás maga és az alkotó személyének méltatása, halvány, kényszeredett mozzanat.

A mü ott marad az ünnepség után és megkezdi sajátságos életét. Háttérül szolgál, gyülekezési helyet jelöl, diplomáciai szertartást tesz ünnepélyessé (mint jelen példánk esetében is). A köztér, az ünnepi terem hangsulyt kap, emlékezetes marad a mü által, olykor politikai, nemzeti, világnézeti hitünk, vagy tévedéseink vetületeként mérlegelésre kényszerit. Tárgyi szerepében legtöbbször tuléli létrehozójának, létrehozóinak pályafutását. Eszmei hátterével olykor fennmaradásának biztosit hosszu utat, máskor rövid aktualitásával együtt semmisül meg.

A megrendelő elhatározásától az átvétel mecénásfölényü itélethozataláig a müvészt a próbatételek sorozata edzi-puhitja. A mü végülis létrejön s a legsulyosabb sérelem, ami az alkotót éri, a hallgatás, a közönyös tudomásulvétel. A kifizetettség kegyetlen szárazsága.

A Parlament baloldali szárnyán, az egyes (1) kapu fölött Dunára-Budára lebbenti gótivü szárnyablakait az egyik legszebb terem. A neostilusokkal szemben finnyás izlésünk meghatódva engesztelődik Parlamentünk bonyolult monumentalitása előtt. Valljuk meg: nemcsak századunk nemzeti történelmének rapszódikusan hullámzó szintere, szemtanusága miatt kötődünk az épülethez, hanem, mint épitészeti teljesitményhez is a közömbösség felé nőtt a viszonyunk. Hajóról megpillantva, az Akadémia felől érkezve, Budáról átbüszkélkedve, mindig bevallott, vagy leplezett elégedettséggel érezzük mienknek. A Parlament belseje is ugyanazt a kicsit hiuságszámba menő érzést kelti bennünk. A boltives folyosók történelmünket idéző diszletek, kedvesen hivalkodó a stukko, kárpitáradat, vesztett csatákat, le nem győzött elnyomatásokat feleltet a sok torony, büszke kupola. A Parlament nem muzeum, és nemcsak ünnepeink alkalmi helyszine, de nemzeti létezésünk, nemzetközi egzisztenciánk élő, eleven, jól karbantartott mühelye is egyben.

A képző- és iparmüvészeti alkotások az épület belső strukturájához hüségesen igazodnak. Ez a nem nagyon hizelgő állitmány talán pontos, még akkor is, ha itt-ott többről is van szó, mint egyszerü diszitésről. A századforduló nemzeti ambicióit reprezentáns boldogsággal illusztrálják a seccók, gobleinek, szobrok, padlóburkolatok, nyilászáróarchitekturák, s kitudja mennyire kiszámitottan, még a belső terek

örökérvényü tulajdonságok hitelesitik. Talán tulzás nélkül állithatjuk, hogy a Parlament első igazi alkotásához jutott s mostmár csak abban reménykedjünk, hogy az ünnepi kézfogások alkalmával a tévé-kamera elkalandozzon a diplomáciai rutineseményről a Rákóczi kompozicióra, hogy többen is részesülhessenek a látványban.

EIGEL ISTVÁN

MAGYAR MŰVÉSZEK MOSZKVÁBAN

VECSÉSI SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA MOSZKVÁBAN

1977. október 20 és november 20 között rendezték meg Moszkvában a Kuznyeckij moszt 20. szám alatti kiállitóteremben Vecsési Sándor Munkácsy-dijas festőművész, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének egyéni tárlatát a magyar-szovjet kulturális munkaterv 48. pontja alapján.

A kiállitást 1977. október 20-án szovjet részről V.M. Kondrasov, a Szovjet Kulturális Minisztérium Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályának helyettes vezetője nyitotta meg, magyar részről pedig Kéri József tanácsos. A megnyitón részt vett T.V. Golubcova szovjet kulturális miniszterhelyettes. A kiállitásra Magyarországról Moszkvába érkezett Vecsési Sándor festőművész.

Vecsési Sándor festőművész moszkvai kiállitását 3180 fizető néző tekintette meg, ami külföldi festészeti tárlat esetén jó látogatottságnak számit. Az élénk érdeklődést az igen sok vendégkönyvi bejegyzés is tükrözte.

Vecsési Sándor lirai hangulatu szocialista realista festészete elismerést váltott ki mind a szovjet nézők, mind a szakemberek részéről. Vecsési Sándor intim, belső szépségekkel teli világa nem áll távol a szovjet nézőktől, hiszen a szovjet festészet 8-10 éve a kamarajelleg, a liraiság irányában kereste a festői eszközök megujitásának lehetőségeit. Vecsési Sándor moszkvai tárlata a tekintetben tanulságos, hogy filozófikus gondolatokkal teli, magas szakmai szinvonalu művei - résztvevő érvelésként - adalékot jelentenek a szovjet képzőművészet e folyamatához. Vecsési Sándor festészete, éppen a hasonló szemléletmód mellett ujszerüségével, a magyar festészet örökségét magába olvasztó munkásságával, csak rá jellemző, sajátos vonásaival vált képessé e hatás elérése. A szovjet nézőket, szakembereket különösen meghatotta az a mély kötődés, őszinte hazaszeretet, amely Vecsési Sándor képeiből árad. E tematikai jellegzetesség a festő sajátos stilusával párosult. A szovjet képzőművészettel való összevetések alapján ezt vázlatosan ugy lehet jelezni, hogy a "szigoru realizmusnál" Vecsési festészete melegebb, emberközelibb, oldottabb, a szovjet képzőművészetben egyre nagyobb teret foglaló, intimitásra törő, fotorealizmushoz képest kevésbé részletező, a tárgyi világhoz lazábban kötődő, elvontabb filozófiai és érzelmi áttételek hordozására képes festészet is.

Vecsési Sándor festészete a mai ember és a természet közti kapcsolatot tükrözi költői egyszerüséggel, zeneiséggel, plasztikus kifejezőerővel, s egyidejüleg a művész feltárja e viszony többirányu érzelmi töltését.

Vecsési Sándor moszkvai kiállitásáról a Szovjetszkaja Kultura 1977. október 28. számában T. Rihlova irt meleg hangu, elismerő méltatást. T. Rihlova elmélyült kritikájában összegezi Vecsési művészetének pólusait: "aszkétikus fegyelmezettségének és sokrétegü összetett gondolkodásmódja dinamizmusának" kettősségét, "a feszültség és könnyedség, visszafogottság és gyöngédség, mosoly és szomoruság" ellentétpárjainak egységbe fogását. Ezt a szintézist "az átélt világ belső, alig érzékelhető vonásainak meglepően érzékeny megfigyelése teszi lehetővé".

"Vecsési munkáinak koloritja választékos, s egyidejüleg kontraszthatásokra törő, kompoziciója egyszerüségében is tudatosan kimunkált, a képek fakturája energikus, mégsem tolakodó."

Vecsési kifejező eszközeiben a szin, a ritmus és a vonal játssza a fő szerepet. Vecsési Sándor festői világa lakonikus, konkrét, reális és igaz.

A szovjet szakemberek kiemelték továbbá, hogy Vecsési filozófiai megközelitésre való hajlamossága ellenére müveiből hiányzik a hangos retorika, a mesterkéltség bármilyen formája, festményeinek egyik fő értéke éppen a nemes egyszerüség. Vecsési Sándor a köznapi témát,

---

A Magyar Népköztársaság Moszkvai Nagykövetsége tájékoztatása alapján

csöndre intő, ünnepélyes légáramlata is. Az épület műemléktelenségéhez hasonlóan, a képző és iparművészeti alkotások is inkább személytelen mestermunkák, mint nevezetes egyéni alkotások.

Az egyes (1) kapu feletti, már említett terem, az Elnöki Tanács Elnökének fogadóterme arányos, tisztaosztású, jól méretezett tér. A követek beiktatására és bucsulátogatására méltó helyiség. Körben a falakat történelmünk kosztümös drámajelenetei díszitik, gondosan kikeresett teátrális pillanatok. A történelmi körkép a nemzeti öntudatra, függetlenségre, szabadságharcra eszméltetés jellemző mozzanatait sorakoztatja fel, zászlókkal, lovakkal, allegórikus figurákkal. A sorozat egyetlen ponton került válságos helyzetbe. Történelmünknek abban a fázisában, amikor a személyek kortársi közelségben mérlegelhetők, az éles megvilágításban egyértelművé lett, hogy nem a mesterségbeli minőséget, hanem az illusztrált eseményt kellett felülbirálni. A levert falkép helyére ujat kellett festetni és nem a sietség az egyetlen hibáztatható ok, amiért az uj secco sem maradhatott időtállóan fenn. Elgondolkoztató, de mégcsak a minőséggel sem volt olyan nagy baj, hiszen Iván Szilárd munkája összehasonlithatatlanul jobb volt, mint a terem többi, leverésre nem itélt seccoja. Művészetpolitikai tévedések, az elkötelezettség félremagyarázott módszeressége, az aktualizálási türelmetlenség tette, hogy a hamis pátoszu történelmi tablók tulélték az ujat. A terem rendeltetésénél fogva nem volt kitéve a szakma mindennapos birálatának, képzőművészeti stilusgondjainkban kevésbé járatos politikai életünk legilletékesebbjeinek érdeme volt a felismerés és az uj pályázat elhatározása.

A kritikus fal tehát kétszer verte vissza az ecsettel rohamozót. De nemcsak ez volt az oka, hogy a kiirt pályázat eredményességében előre hitetlenkedett a zsüri. A megmaradt falfestmények nyelvezete, gondolkodásmódja, kompozicios szerkezete, kivitelezési modora, ugy tünt, megoldhatatlan feladat elé állitja azt, aki most, félszázad elteltével illeszkedni kénytelen és az Elnöki Tanács fogadótermét rendeltetésének megfelelő állapotba igyekszik hozni.

Patay László számára nem az volt a legnagyobb feladat, hogy ezt a stiláris egyeztetést megteremtse. A kompozició perspektiva és szinbeli folyamatosságának megtartása szakmai tudás, felkészültségi kérdés, kicsit a müforditókéra emlékeztető erőpróba. Patay ezzel szemben valódi és teljes alkotói lehetőség után kutatott, saját festői programjához keresett megvalósulást. A tematikus és dimenziós kötöttségek ugyszólván észrevétlenül oldódtak meg az ihletett munka lázában.

Ezzel a falképpel Patay egy sor nyugtalanitó problémát kavart fel az alkotótársak képzőművészeti válságérzés gondjaiból. Hogyan kapcsolható be a tematika az alkotás áramkörébe s mennyi feszültségfokot bir el a rövidzárlat veszélye nélkül. Lehet-e történelmi panorámát festeni? Van-e valamiféle párhuzamositható ság a történelmi témáju drámairás lehetőségeivel? Rákóczi vagy bármilyen más történelmi téma a sok és ugyszólván kizárólag negativ példa után adhat-e lehetőséget a festő számára, hogy magát őszintén, költőtisztasággal megmutathassa? Freskóban, seccóban, társadalmi elvárások kereszttüzében ne csak "teljesitsen".

Patay László emlékezetes műcsarnoki kiállitásán táblaképeivel vezetett be érzelmesen gazdag, tartalmasan elgondolkoztató, elbeszélő, fantáziadus világába. Festészete életmünyi méretekben célozta a leirható, leolvasható tematikusság fontosságát. Agitáció nélkül figyelmeztetett, hogy a festészet többezeréves müalkotássorozatán bizonyitott gondolat-tartalmi igény érvényességét kezdte ki a forma bontásának egyoldalu forradalma. A lázadást a tematikusság silánysága, a valóságértelmezés etikai árulásai és az előadás korlátoltsága, kulturálatlansága indokolta, siettette.

Sasetta, Gentile Bellini, Goya, Ben Shan, s a mégoly nagyszámu többi sem tudta kellően ellensulyozni a mértéktelenül sok negativ, taszitó példát. A formai, gesztikulációs, indulati, kolorisztikus felszabaditás annyi gyors, pozitiv eredménnyel járt, hogy az egyensuly felbillent. A tematikusság nemcsak a sznobok számára okozott fanyalgást, de gyanussá vált az alkotók számára is, megrenditette a mondanivalóban néven nevezhető hitet is. Patay festészetét a tiszta ihletettség megmentette. Nem tudjuk, hogy hány órát és hány képet sujtott a "korszerüséggel", napi felfedezésekkel viaskodás gondja de művészetének hiszünk, szivesen engedjük áthullámozni magunkon ihletettségét. Megfesti a legmegfesthetetlenebbet, az irodalmit, közelhuzódunk a romantikájához, megértjük a grafikusságát. Mondanivalója van egy gyürött arcban, egy görcsös kézben, egy széldütötte nádszálban. A mezitlábas, rongyos gyülekezet nem lelkesiti bizakodásra a fáradt, inkább szellem, mint izom testü Rákóczit, de a fák, a felhők, a fékezhetetlen lovak, a feszült bizonytalan tekintetek sürü levegőt, szimbólikussá növő történelmi feszültséget rejtenek, tulmutatva a jelenet pillanatnyiságán. Más ez a Rákóczi, mint Mányokié, és más, mint Pásztor Jánosé. A Parlament uj seccóján a felületes szemlélő sok hasonlóságot találhat a terem többi falképéével. Azt érezzük, hogy éppen ebben a belső titokban, az érzés rezgésszámában, az őszinteség költészetében van az alapvető különbség, ami miatt másnak kell tekintsük.

Patay azt bizonyitotta, hogy a festészetnek vannak izgalmas kalandjai, de az igazi alkotást

1978.I.13.Kossuth 18.3o Gné
Esti Magazin

- Uj történelmi freskó az Országházban. Eszembe jutott olvastam én valahol, hogy az Országház épitése 37 millió aranykoronába került annak idején. De vajon felbecsülhető-e a különleges diszitések pompája, a szines pirogránit szobrok, bizánci oszlopfők, a mükincsek gazdagsága. A stilus parádé. Hogy például a gótikus folyósokról reneszansz és barok termek nyilnak, tehát mivel mérhető épitészeti nagyvonalusága, amiben ugyancsak első, az ország első háza. No de a kis kitérő után kanyarodjunk vissza az eseményhez, a zsüri ma délelőtt vette át Patai László alkotását. Szatmári Ilona interjuja következik.

- A zsüri véleményéből. A feladatot kitünően oldotta meg a müvész. Témájában is sikerült jól megválasztania egy történelmi fordulópont fölemelő pillanatát. A kompozició ünnepélyes, de nem merev. Külön figyelmet érdemel a gazdag festmény megjelenités. A müvész történelem szemléletében a korszerüség a maiság érvényesül. A képzőművészeti lektorátus szakemberekből álló zsürije az Országházban délelőtt átvett egy uj müvészeti alkotást. Azt hiszem Patai László Munkácsy-dijas festőművész élete egyik legszebb, de legnehezebb feladatát kapta, amikor a Parlament Nándorfehérvári-termének 4. történelmi tárgyu falfestményére az ő pályázatát fogadták el, és megbizták ennek a rendkivüli munkának az elvégzésével. Az Országház déli szárnyának ez a főemeleti reprezentativ helyisége az Elnöki Tanács elnökének fogadóterme. A gótikus hangulatu fogadóterem főbejárata fölötti északi falfelületen a diszitőkép Hunyadi János nándorfehérvári győzelmét ábrázolja. A keleti falszakaszon Kossuth Lajos és az 1848-49-es szabadságharc vezér alakjai láthatók. Mindkét freskó Udvary Géza müve és 1929-ben készült el. A déli ablakok falpilléreire és ez már Dióssy Antal alkotása, Szilágyi Mihály kormányzó lovasképe és páncélos nemesek ábrázolása került, amint Mátyást a Duna jegén királlyá választják. És most már a Nándorfehérvári-terem nyugati falszakaszát is történelmi festmény disziti.

- Célom volt bemutatni a magyar történelem egyik leglelkesitőbb pil-

lantát, a Rákóczi szabadságharc kezdetét. Azt a pillanatot, amikor Rákóczi Lengyelországból hazatérőben még a lengyel földön találkozik Esze Tamással, aki a magyar nép képviseletében megjelent talpasokat, és néhány kurucot vezetett erre a találkozóhelyre. Ennek a jelenetnek a drámaiságát egyuttal meghatottságát, nem tudom másképp kifejezni, az adja, hogy itt még ennél a találkozásnál Rákóczi bizonytalankodik, hogy egyáltalán elfogadja-e, hogy vállalja-e a szabadságharc vezetését.

- Rákóczi itt még fiatal, 27 esztendős.

- A tömeg lelkesültsége meghatja őt, meg is döbbenti őt, ez a pillanat Rákóczi vállalásának elhivatásának a pillanata.

- Háttérben látom Bercsényi Miklóst.

- Bercsényi ennél a jelenetnél természetesen nem volt jelen a valóságban. Ez a jelenet ugyanis 1703 junius 14-én játszódott le a történelem tanusága szerint, mégis szükségesnek látszott az ábrázolása, azon kivül, hogy a szabadságharc második számu fő alakja volt az ő általa vezetett zsoldos sereg jelentette az első bázisát tulajdonképpen a szabadságharc megindulásának. Szerepelnek a képen még néhányan azok küzül a nemesek közül, akik később Rákóczi vezérei lettek, igy Baj Ádám, Rádai Pál, Vak Bottyán, Bertóti Ferenc, Szandai S.János,

- És itt van Mikes Kelemen is.

- Mert ő sem maradhatott el, pedig ő még akkor tulajdonképpen gyerek volt, amikor ez a jelenet játszódik.

- A délnyugati sarokban egy zászlóbontó talpast látunk.

- A hátországot jelképezi, a tarpai piacon ugyanis ekkoriban bontották ki Rákóczi zászlaját és hivták hadba a népet, akkor még Rákóczi tudta és beleegyezése nélkül.

- Ez a 24.7 négyzetméter területnyi falfestmény rendkivül gyorsan készült el.

- 8 hónap állt rendelkezésemre, a vázlat elkészitésétől a megvalósulásig.

- Az Országház termeit diszitő müvészi falfestmények sorában eggyel most már II.Rákóczi Ferenc alakja az ő általa vezetett szabadságharc kezdetének nagytörténelmi pillanata is jelen van.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Patay László

MAGYAR NEMZET

1965 MÁR 13

1021

Magyar Nemzet

Patay László kiállítása

az Ernst Múzeumban

SOKAT VÁRÓ FIGYELEMMEL kísérem *Patay* László festőművész munkásságát. Nem csupán festményeinek formai megjelenítésével kényszeríti magára a figyelmet és nem is színvilágának kivételes kulturáltságával, hanem a művekben jelentkező *gondolat* képi megjelenítése győz meg, amely általános emberi problémát szimbolizál. Lehet, hogy ez a megjelenítés sokszor a fiatalságra jellemzően zsúfoltabb, de jelképei valóssága és az előadásmódban megnyilvánuló technikai ismeretek mesteri alkalmazása elnézőbbé teszi azokat, akik hisznek a fiatal festő tehetségében és közlendőjének indítékában.

Szőnyi-tanítványként teszi meg az első lépéseket. Ez a tény jóval többet jelent számára, mint főiskolai oktatást. A segítőkészségéről és humánumáról ismert kitűnő művész és nemzedékeket formáló nagyszerű pedagógus szellemi atyjává vált a fiatal művésznek. Művészi alázatot, az ember becsülését, a természet csodálását oltotta a fogékony tanítvány első munkáiba. Ezek a művek — mint a most bemutatott *Naplemente falun* vagy a *Szántóföld* — oldott festőiségükkel, a meleg barnák vagy sárgák ragyogásával, a fény és levegő izzásával közelállnak mesterének felfogásához. Később a nagy színfoltok kontrasztjában (mint a *Mária látogatása Erzsébetnél)* a színek dekoratív egymásmellettiségének problémája és ezzel csaknem egyidejűleg a nagy formák térkitöltése izgatta, mint azt a kiállított *Szénagyűjtők* című munkáján is látjuk.

A DÖNTŐ FORDULATOT festészetében 1959-es tanulmányútja hozta. Közvetlen élményt jelentett, találkozást az olasz és északi reneszánsz szépség és emberi méltóság remekműveivel és a XX. század festészetével. Az utóbbi differenciáltságának és technikai bravúrjainak impulzusa, a régi alapok megőrzésével őt is új kifejezések keresésére ösztönözte. A manuálisan gyorsan dolgozó festő új képein a következő években úgy tűnt, hogy a művész sokat kínlódik. A most bemutatott *Galambok*, *Sirályok és dámák* és még a *Lakótelep reggel* című művek is ezt jelzik.

A magáratalálás első jelentős állomása a kiállításon is látható *Termés* című mű. Fogalmazása itt már ridegebb lett, színvilága kifinomultabb. Mondanivalója nem a látványból fakadó indíték elsősorban, hanem a munka eredményét jelképező szimbólum képi megfogalmazása. Roger Garaudy írja Picasso kék korszakáról: »Ez az egyik állomása a naturalizmus elleni harcnak, mely itt a vonalak terén folyik, ahogy az egyetlen kék szín árnyalatainak variálása a színekben vívja ugyanezt a harcot.« Pataynál ennél a fehér-sárga színekre épített kép hideg csengésénél kezdődik a harc a megszokás ellen. A következő évek maximálisan reális fogalmazású képei soha nem válnak az irracionális színek világában naturálissá. A mély emberi gondolatok képi formálásában nála a színnek döntő szerepe van A művészetek sokféle nyelvén elmondott általános igazságok elvontabbak, újat jelentők lesznek; sajátos megfogalmazásai arra kényszerítenek, hogy az ő gondolatával azonosuljunk, az ő szemével nézzünk.

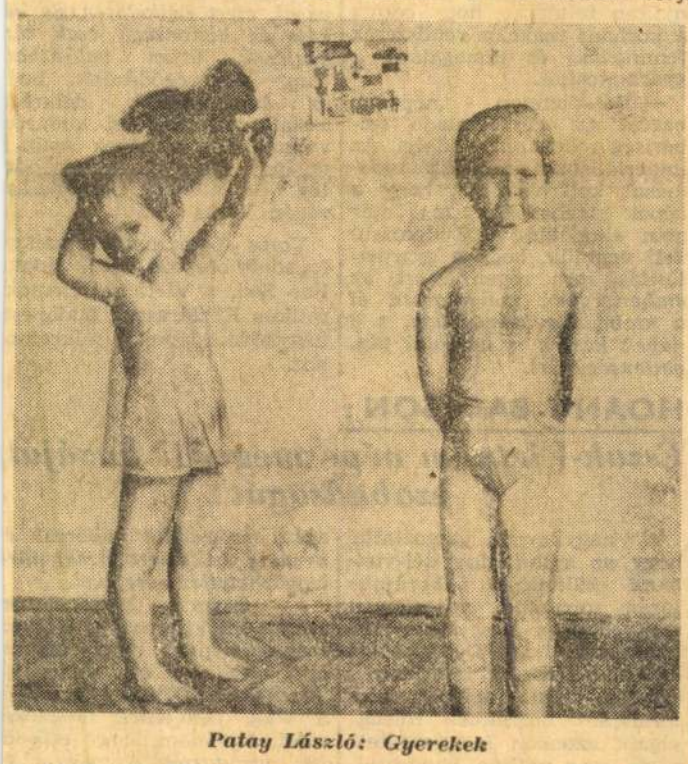

Patay László: Gyerekek

A MUNKA ÖRÖMÉRŐL, a család tiszta együvétartozásáról, a tavasz, a szerelem, az egymásratalálás lírájáról, a gyerekek sajátos világáról, az elmúlás, az új születés jelképeiről beszélnek művei. A fanyar kívülről állítás (az *Önarckép papucsban)*, a mély életszeretet (*Szerelem*, 1964), a művészt érintő fájdalomból született rémült kiáltás *(Kis önarckép)* és a világ újra megtalálása *(Élet)* szövik át képeit. Szükszavúan beszél az *Öregség*-ben, a *Ditte, Dorka*-ban és mintha zenekart vezényelne a sugarakból, a hideg színek ragyogásából, az átlók és félkörök vonalritmusából ötvözött *Tavasz*-ban vagy az *Élet* freskóba kívánkozó monumentalitásában.

Legtöbb képe világos színekben, a fehérek változatában vagy a kékek variációiban fogalmazott. De ezek a variánsok nem válnak technikai, kolorisztikus játékokká, hiszen a képek mondandójában lényeges szerepet kapnak. Az *Esthajnalcsillag* című festményén a végtelenséget, a mindenség utáni vágyódást jelentik, a *Szerelmespár* kékje a félszeg kedvességet segíti, az *Öregség* hideg kékje lírává fogalmazza a visszatekintés szomorúságát. Egyik legjelentősebb művén, a *Szőnyi temetésé*-n, az ég kékje kontrasztjává válik az előtér súlyos gyászának, melegsége feloldja az elmúlást, a ragyogó sárgabarna színekben fogalmazott táj szinte örömmel és örökre magához kapcsolja a táj eltávozott fiát. Szebb és méltóbb tiszteletadást kevés művész kapott tanítványától.

Patay László kiállításának szubjektív hatása tagadhatatlan. A valóságnak és gondolatgazdagságnak ez az átírása, a művek szemlélésénél Arany Jánost idézi: »Nem a való hát: annak égi mása / lesz, amitől függ az ének varázsa.«

Ritly Valéria

gygyűlésen mperialisták ója ellen

szabadítás, a népek szabadságának bajnokai. Nos, vietnami mesterkedéseik megmutatják az imperialisták igazi arculatát, nyíltan feltárják, hogy céljuk a korhadt reakciós rendszerek fenntartása és támogatása, a gyarmatosítás.

— Dél-Vietnam népének harcát az egész haladó emberiség rokonszenve kíséri. Az imperialistáknak pedig tudomásul kell venniük, hogy a népek szabadsága ma már nem alku tárgya. Tudomásul kell venniük, hogy a gyarmatosítás kora régen lejárt, *az emberiségben mélységesen él a szabadság utáni vágy, s a népek készek is harcolni függetlenségükért.*

— Mindenkinek tudomásul kell vennie, hogy Délkelet-Ázsia térsége békéjének rendezése összefügg az egész világ békéjével. Nem tekintjük és nem tekinthetjük perifériának a vietnami eseményeket; nincs korlátozott, vagy nem korlátozott háború. *Egy szocialista állam megtámadásáért a következményeket az agresszornak kell vállalnia.*

— *A Magyar Népköztársaság kormánya és az egész magyar nép nevében követeljük az 1954-eshez hasonló összetételű genfi értekezlet összehívását, mert Délkelet-Ázsia békéje és biztonsága csak tárgyalások útján valósítható meg.* Meggyőződésünk, hogy az imperialisták délkelet-ázsiai mesterkedései kudarcot vallanak és a népek szabadságának ügye diadalmaskodni fog — mondta felszólalása végén Veres József.

Veres József nagy tetszéssel fogadott beszéde után Hoang Bao Son, a Vietnami Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövete lépett a mikrofonhoz.

HOANG BAO SON:

Észak-Vietnam népe megvédi hazáját, szabadságát

A nagykövet hangoztatta, hogy az amerikaiak dél-vietnami *»különleges háborújuk«* során sorozatos vereségeket szenvedtek, s most azzal próbálkoznak, hogy Dél-Vietnam határain túlra is kiterjesszék agressziójukat. Eleinte *»megtorlásról«* beszéltek. Hazugságaik azonban lelepleződtek, s ma már nyíltan hangoztatják: ha nem éri támadás őket, akkor is támadnak. Nem riadnak vissza a legkegyetlenebb eszközöktől sem, hogy vérbe fojtsák a dél-vietnami nép igazságos szabadságharcát, s lehetetlenné tegyék, hogy Vietnam népe maga döntsön saját sorsáról. *Tetteik durván megsértik az 1954-es genfi egyezményeket és a nemzetközi jog legelemibb előírásait.*

— A hős dél-vietnami nép kivívja függetlenségét, s minden fronton döntő csapást mér az ellenségre — folytatta a nagykövet. — *Észak-Vietnam dolgozói pedig egy emberként állnak helyt a munka frontján, s hazájuk, szabadságuk védelmében.* Tudjuk, hogy a világ népei, a szocialista tábor országai támogatnak bennünket. Joggal szögezte le a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányának nyilatkozata, hogy az amerikai imperialisták, akik kalandor módján megsértik a Vietnami Demokratikus Köztársaságot, a szocialista tábor egyik országát, *szemben találják magukat az egész vietnami néppel, az egész szocialista táborral és a világ békeszerető népeinek legyőzhetetlen erejével.*

— Őszinte köszönetemet szeretném kifejezni a testvéri magyar népnek, amely együtt érez velünk, és támogatja harcunkat Délkelet-Ázsia és a világ békéjének megvédéséért. Kívánom, hogy erősödjék, virágozzék a magyar és a vietnami nép harcos, testvéri barátsága. Az amerikai imperialisták vereséget szenvednek, s a *vietnami nép diadalmas győzelmet fog aratni!* Éljen és erősödjék a világbéke! — fejezte be szavait Hoang Bao Son.

Hoang Bao Son nagykövet nagy tapssal fogadott beszéde után *Kauba* Ottóné, a Medicor Művek szakszervezeti bizottságának titkára felolvasta annak a két szolidaritási táviratnak a szövegét, amelyet a budapesti dolgozók nagygyűlése a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányához, illetve a dél-vietnami nemzeti felszabadítási front központi bizottságához intézett.

A svéd király köszönőtávirata Dobi Istvánhoz

VI. Gusztáv Adolf svéd király táviratban mondott köszönetet *Dobi* Istvánnak, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének Louise Alexandra Marie Irene királyné halálával kapcsolatban kifejezett részvétéért.

---

kommunista párt *teljesen független és önálló.* Minden kommunista párt csak maga fogadhat el rá kötelező határozatokat. Mindamellett — mint a konzultatív találkozó részvevői hangsúlyozták — minden párt érdeke, hogy a közös nemzetközi célokért vívott harcban saját erőfeszítéseit *egyesítse* más pártok erőfeszítéseivel.

— A találkozó részvevői megállapították, milyen nagy jelentőségű eszközt jelentenek a nemzetközi tanácskozások a nézeteltérések kiküszöbölésére, a nemzetközi kommunista mozgalomnak a marxizmus—leninizmus, a proletár nemzetköziség alapján nyugvó összeforrottságáért vívott harcban. Az ilyen tanácskozás, mint a kommunisták *legmagasabb nemzetközi fóruma,* lehetővé teszi a kommunista mozgalomban kialakult helyzet kollektív értékelését, azon közös mozzanatok feltárását, amelyek a kommunisták hadseregének valamennyi országban tevékenykedő csapatait egyesítik. Magától értetődik azonban, hogy a tanácskozást senki sem tartja olyan egyetemes módszernek, amelynek segítségével egy csapásra le lehet küzdeni a mozgalmunkban fennálló összes nehézségeket.

— A kommunista mozgalomban jelenleg tapasztalható helyzet, amelyet az jellemez,

— A konzultatív találkozó részvevői egyöntetűen állást foglaltak az ellen, hogy tétlenül ki kell várni, míg létrejön a kommunisták nemzetközi hadseregének összeforrottsága. Hangsúlyozták, már ma tevékenyen küzdeni kell azért, hogy *kedvező légkör* jöjjön létre a kommunista mozgalomban. Ebben az összefüggésben — mint a közös közlemény is megállapítja — nagy jelentőségű lenne, ha *megszűnnék a testvérpártokkal szembeni barátságtalan és sértő jellegű nyílt vita,* amely kárt okoz a kommunisták közös ügyének.

— Természetesen nem arról van szó, hogy ne vitázzunk korunk fontos kérdéseiről, az elmélet és a taktika problémáiról. A marxisták—leninisták mindig azt tartották, hogy a helyes politikai irányvonal kidolgozásának *elengedhetetlen feltétele* az alapvető s különö-

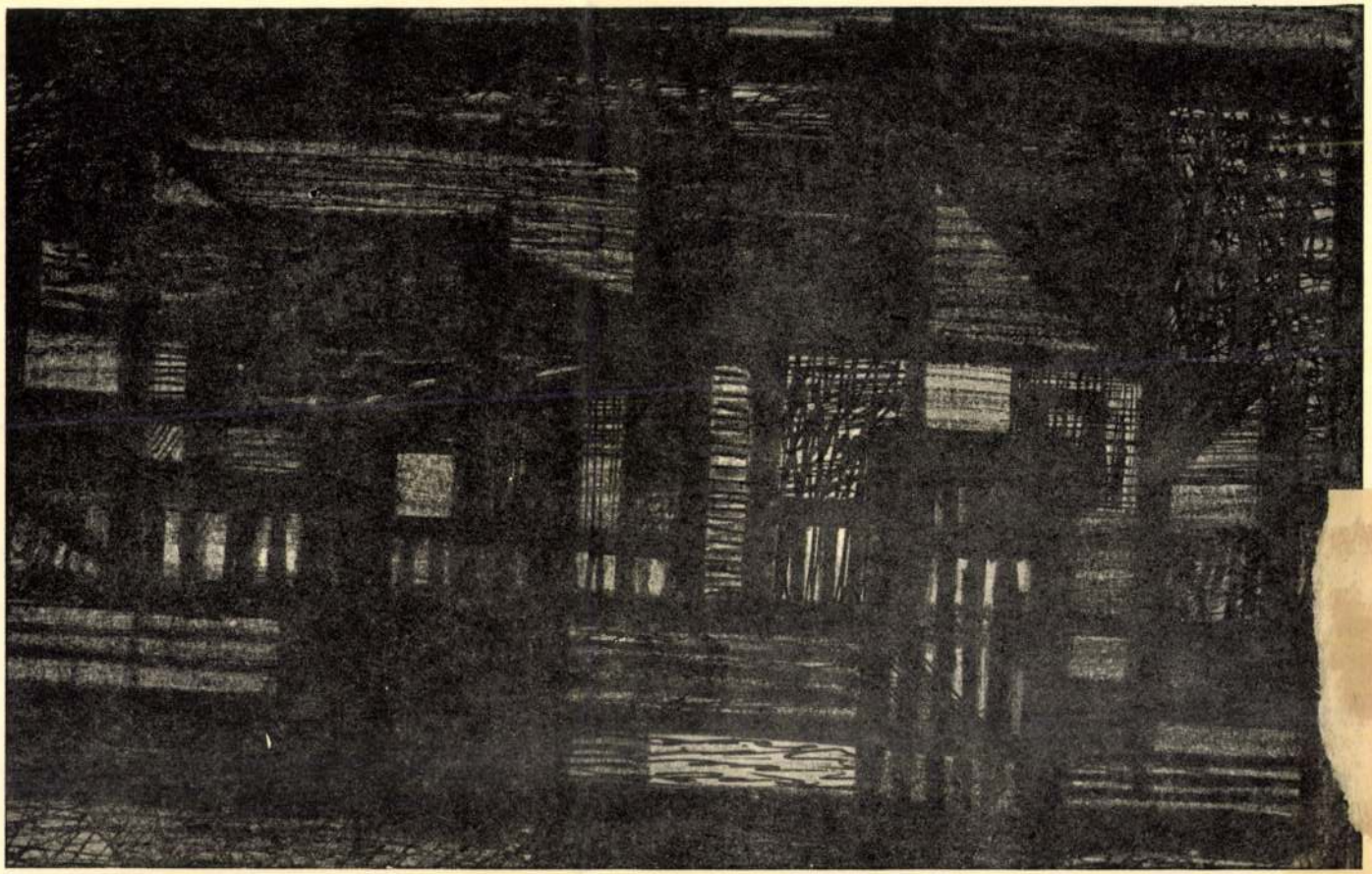

Barcsay Jenő rajza

Ára: 6,– Ft

1021

Az Alföld képcsarnoka

PATAY LÁSZLÓ

1932-ben született Észak-Komáromban. Tízéves koráig Lukaményén élt, ebben a színtiszta palóc faluban, ahol apja tanítóként működött. Középiskoláit Győrben végezte, a Képzőművészeti Főiskolára 1950-ben került s ott a freskótanszakon Szőnyi Istvánnál tanult. 1957-ben Derkovics ösztöndíjat kapott.

Tanulmányúton járt Franciaországban (1959) és Olaszországban (1962). Bár Budapesten a Fiastyúk utcai művésztelepen él, élénk kapcsolatok fűzik Hódmezővásárhelyhez, közelebbről Mártélyhoz, ahol minden évben hosszabb időt tölt.

Rendszeres kiállító a vásárhelyi őszi tárlatokon s 1953 óta a nemzeti kiállításokon. Művei magukon viselik annak nyomát, hogy freskóban gondolkozik, de falfelület és elegendő megbízás hiányában kénytelen vászonra festeni. Előszeretettel nyúl a szürkék és szürkés-fehérek-barnák különféle árnyalataihoz, anélkül, hogy egyénisége eredetiségét „elszürkítené". Ellenkezőleg, éppen ezzel válik el ikonhatású kortársaitól, amit elsősorban színskálája gazdagságának köszönhet. Erős kontúrokkal s finom festői átmenetekkel egyaránt dolgozik. Nem idegen tőle a történet, a pszichologizálás, sőt a részletes leírás, vagy ellentéte, a szükszavúság sem. Mindig bírja festői erővel, akár belülről, akár kívülről szemlélje is a tárgyakat, a cselekményeket. Kapcsolata a valósággal eleven, de képalkotó módszere sokat bíz a képzeletre is, anélkül, hogy álomképekben veszne el. A valóságból csak az ötletet kapja. Például: bukfencet vet a kislánya kint a szabadban, ami két ségtelenül a jókedv jele. Ennyi elég ahhoz, hogy *Tavasz* c. képén – a vidáman bukfencező gyerek mellett – füstölgő gyárkéményeket, villódzó, a tájat elöntő fényzuhatagot, hídon átvonuló embereket, gyümölcsfát gondozó kertészeket, ölelkező fiatal párt vigyen a vászonra. Kedvvel festi az öreg, megrokkant embereket, s a mély emberi kapcsolatokat, ezért gyakori témavilágában a szerelem, a család, a gyermekek, a halál. *(Ölelkezők, Gyerekek.) Öregség* című képe (1963) ma már szinte közismert: a palánk mögül kinéző öregasszony észre sem veszi a kerítés tövében csókolódzó lepkéket, amelyek számára már nem az új tavasz hírnökei. Itt is a szürke szín uralja a képet, de oly gazdag árnyalással, hogy a lepkék külön színe, noha csekély foltocska a hatalmas képmezőben, mégis elég még a kolorizmus hívének is. Színei erejéről az Ernszt Múzeumban 1965 tavaszán megrendezett impozáns méretű kiállítása tanúskodott. Művészete lázadás és harc a megszokott ellen, még ha témái néha a lehető legegyszerűbbek is. Ami másnál elcsépeltnek hatna, az nála új értelmet nyer.

SZÍJ REZSŐ

Magyar
SAJTÓFIGYE
Budapest, V., Petőfi Sándor
Telefon: 188-296 188-307
Patay László
TISZATÁJ

1965 MÁJ
1021

Patay László: Birkózás (Szikla) 1962

Fischer Ernő: Dunakanyar

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ORVOSEGYETEM
Budapest

1970 ÁPR 6

Köszöntjük

1021

Patay László

Szovjet harcosok magyar földre lépnek
(Patay László festménye)

ént

„Paszport" cirill- és latin betűkkel

Február elején ünnepelték dr. Gegesi Kiss Pál professzor 70. születésnapját. A piros virágok, amelyekkel a klinika dolgozói felköszöntötték, még ott pompáztak a professzor szobájában, amikor egy másik születésnapról, a szabadság születéséről beszélgettünk.

A professzor egy dobozból láthatóan féltve őrzött iratokat tett le a kisasztalra: a szovjet hadsereg parancsnokságától kapott dokumentumokat, amelyek akkoriban mindent értek. Egy ilyen „paszport" jelentette Gegesi Kiss Pálnak is a szabad járás-kelést, az életbe való lépést, a szabad lehetőségeket...

— 1944 decemberében a háború legutolsó perceiben katonai behívót kaptam. Korábban sem láttam értelmét a katonáskodásnak, de akkor már végképp nem volt ínyemre az egyenruha. Ezért az illegalitást választottam.

— 1945. január 5-én hallottuk először, hogy az Üllői út és Bókay János utca, tehát a mi klinikánk is felszabadult. A Villám utcában, az én búvóhelyem környékén még süvítettek a golyók, de én már nem tudtam nyugton maradni, siettem vissza a kényszerűségből elhagyott munkahelyemre.

— Siralmas volt az utca, még szomorúbb képet nyújtott a gyermekklinika. Az épület pincéjében és a kerti bunkerben villany, víz, gáz, fűtés nélkül éltek csecsemők, kisgyermekek, orvosok és ápolónők. A találkozás felejthetetlen számomra. Dr. Cséplányi Lóránd, akkori tanársegéd, most a klinika egyik pszichológusa, az óvóhely parancsnoka, értesített arról, hogy a klinika műtő és más felszerelésének egy részét Budára és nyugatra hurcolták a németek.

— Január 20-án régi tanítványom, dr. Kovács István [illegible] sekkel igazol[illegible] fővárosi egészségügyi munkát. A Budapesti Nemzeti Bizottság létrehozta az ún. „Ötös Egészségügyi Tanács"-ot. Ez a lakosság érdekében azonnal munkába állt. Akkoriban még gyorsak, frissek, fáradhatatlanok voltunk. Tagjai voltak többek között Weil Emil, Babics Antal és jómagam is. Többszöri átszervezés után (öttagú, héttagú, tizenegy tagú egészségügyi bizottság) 1945. február 14-én Debrecenből a magyar kormány népjóléti minisztere Molnár Erik is megerősítette a bizottság tevékenykedési hatáskörét s felhívta Bechtler Péter akkori alpolgármester figyelmét munkánk messzemenő támogatására. Kiütéses tífuszveszély miatt Budapesten sok más mellett a fertőtlenítő és szállító lehetőségek, valamint a fürdők felállítása volt az egyik legsürgősebb feladatunk.

Az Egészségügyi Tanács szinte naponta vitatkozott, kilincselt, követelődzött és végezte az egészségügyi munka irányítását az akkori Budapesten. E harc krónikása, egy 1945-ös zsebnaptár, amely kissé megfakult, sűrű [illegible]

Patay László arcképcsarnoka

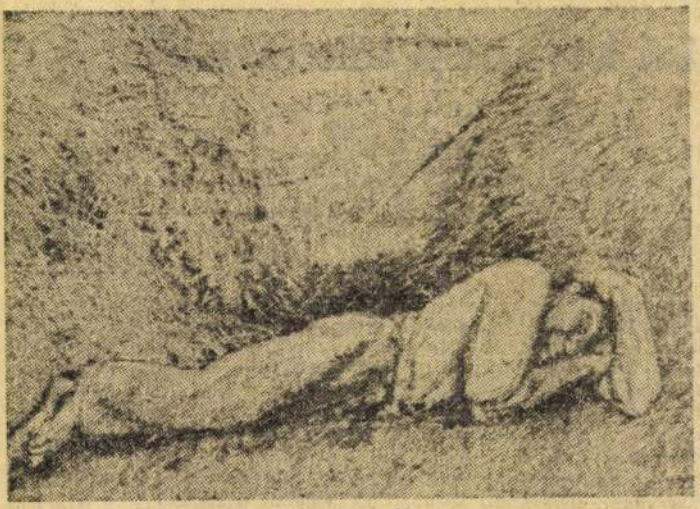

Szénaboglyában

A Csepeli iskolagaléria megnyitóján Moldvay Győző a figuralitás elsőbbségét emelte ki Patay László művészetében. Joggal. Ez meghatározója volt régebbi korszakának is, ma még inkább az. Ez a figuralitás egyrészt magas rajzi tudásán alapul, másrészt közösségi magatartásának jele. Annyira, hogy tájképein is megjelenik az ember ritkán háttérként, a legtöbb helyen azonban azonos jelentőséggel, vagy egyenesen a kép főszereplőjeként. A világ egyszerre érdekli Patayt, aki a valóság iránti tiszteletből alakjait a maguk természetes környezetében idézi, így a portré és a környezet ötvöződik az összetett látványban.

A megélt élet igazságait szerkeszti alkotásokká olyan visszapillantásokkal is, mely az egykori források alapján folytatja festői teendőit. Arra gondolok, hogy gyermekeit játékok társaságában mutatta be másfél évtizede, most unokáit gyermekrajzok izgalmas irka-firka hátterével. A jellemzés kedves és megindító. Édesapja is volt már magvető, háttal felénk forduló horgász, édesanyja is fotókat rakosgató, akinek az emlékezés jelentette a passziánszot. Most mindketten jóságos barna, szürke tónusokban néznek ránk, mint Orlay Petrich Soma, Nagy Balogh János és Egry József édesanyja.

Következetes abban is, hogy szűkebb családjának három nemzedékét jeleníti ráckevei, csepeli környezetükben, portréként is. Önarcképét tükörrel bővíti, lássuk magunkat is. Találékonysága a lényegre tapint. Mesterét, Szőnyit a maga kék riadtságában láttatja, Barcsayt felnagyított vázlatai előtt. Ezek az attribútumok rendkívül jellemzőek a választott modellekre. Az is nyilvánvaló, hogy Patay László olyan embereket gyűjt képeké, akikhez valamilyen mély emberi kapcsolat fűzi, a szerelem, a fiúi és apai, nagyapai érzelem sokrétűsége mozgatja képzeletét, a barátság és tanítványi tisztelet, a kollégialitás. Még akkor is lírai, amikor a magyar festők nagy családját regisztrálja 280 egyéniséget bemutató nagy táblaképén, melyet „szubjektív tabló"-nak nevez, s mely méltán került a Nemzeti Galéria gyűjteményébe. Arcképcsarnokának alakjai kifelé mennek az időből, pontosabban megérkeznek az időbe. Ez a dialektikájuk. Éppen emberi tartalmuk miatt válnak emlékezetessé.

Csepeli kiállításán jóreszt legújabb műveit láthatjuk, melyből kitűnik tudatossága és további térnyerése. Nem idegen tőle a víz, hiszen évtizedek óta él Dömsödön, Ráckevén, a Duna mellett. Ezt az állandósult folyóélményt terjeszti ki a tengerre. Kubában, Jugoszláviában, Bulgáriában járt, s az óceán, az Adria dörgő hullámaiból, sima, végtelen víztükréről képek születtek. Patay itt sem tagadta meg magát, nők, gyerekek, fürdőzők, napernyős asszonyok jelentik itt is számára a különlegességet — a nagy víz általános alany marad, lehetne a világ bármelyik tengere. Ami az újabb előrelépést jelenti, az a „Fények" 1978-ban megvalósított monumentális felhődetonációja, az arabeszkszerű „Esti felhő", a „Rózsaszínű alkony", — mind az utóbbi két év terméke. A csepeli kiállítás katalógusába írta Molnár József a következőt: *„Alkotásain a tartalmi és formai elemek egyensúlyban vannak. Művein nem tapasztalható, hogy valamelyik megjelenítésének alárendelt szerepe volna; a táj nem háttere a figuráknak, a figuráknak nem feladata a táj változatosabbá tétele. Az ember és a természet megbontathatatlan egységben él."* Valóban, ez Patay László fő festői erénye, mely egyben képzőművészetünk fontos tnyezője is.

Losonci Miklós

Békési Gyula

HATÁROLT VÉGTELEN

Előttem járhatott, aki mindig
nyomon követett engem, mert vissza-
világít az időből és az első
szerelem hangulat-rózsáival
ülteti be emlékezésem kertjeit.
Lélek- és csont-mezítelenségemben is majdan
hozzá énekelek, mert magamra is
általa hasonlítok leginkább —
Ó, dimenziók erőtereit
megvilágító élet-állandóság kristály-bogárkája:
röppenj majd velem a végleges mozdulatlanság
örvénylésein át is a Vele határolt
csupa-középpont-végtelen Áramkörében
— örökkön-örökké!

(1980)

Mit látott a kíváncsi kiscsirke?

A faluszélen, egy paraszthéz udvarán ott kapirgált a tyúkanyó a csibéivel a fűben: magvakat meg apró bogarakat, hernyókat keresgéltek. A szomszédos telken viszont egy gazdaság működött, ahol szintén foglalkoztak baromfineveléssel, de ott a csibéket nem a kotlóstyúk testének melege, hanem a villanyárammal fűtött keltetőgép keltette ki a tojásból. Azután napfény helyett mesterséges fényforráson, villanylámpák alatt tartották őket.

Történt egyszer, hogy egy ilyen, keltetőgépben világra jött kiscsirke, hogy-hogynem, véletlenül kijutott ketrecéből a szabadba, és a két telket egymástól elválasztó drótkerítés alatt átbújva, besétált a paraszthéz udvarára. A kóbor kiscsirke, amikor meglátta a tyúkanyó mellett a kapirgáló kiscsibéket, nagyon meglepődött. Azután a maga csipogó csirkenyelvén szánakozva így kiáltott fel:

— Nicsak, ezeknek szegénykéknek mostohaanyjuk van...!

Heves Ferenc

(Görög Júlia illusztrációja)

Minimatek

Zoli nagyon szereti a rágógumit. Neki kétszerannyi rágója van, mint Gabinak, de húsz-szal kevesebb, mint Jancsinak. Jancsinak azonban ugyanannyi, mint Zolinak és Gabinak együttvéve. Hány darab rágógumija van a három fiúnak külön-külön és összesen, ha egyiküknek sincs 100 db-ja?

Két szám összege 50. Ha az első számot megkétszerezed, a másodikat pedig megháromszorozod, a kettő összege 110 lesz. Melyik ez a két szám?

Pisti 17 éves. Hány éves az édesanyja, ha három évvel ezelőtt háromszor annyi volt, mint a fia?

Melyik két idom egyforma?

1–60-ig kösd össze a pontokat!

A CSONTVÁRY-ÉLETMŰ ÉRTÉKELÉSE

NÉMETH LAJOS MONOGRÁFIÁJÁRÓL

1963-ban abban a szerencsében részesültem, hogy magam is részt vehettem a székesfehérvári Csontváry-kiállítás rendezésében, s utána egy fél évig nap mint nap láthattam a képeket, valóban elmerülhettem élvezetükben, együtt élhettem, lélegezhettem velük. A fél év alatt — bár terveztem — egyetlen sort sem tudtam leírni a kiállításról. Látogatók ezreit kalauzoltam a képek között, de végig azt éreztem, hogy valami tiltott, nem megengedett dolgot teszek.

Miért mondom ezt el? Németh Lajos könyvének bírálói többségükben kifogásolják a „szuperlativuszokat", Csontvárynak a legnagyobbakkal való összehasonlítását. Nem érzik eléggé az író objektivitását, úgy látják, nagyobb szerepe van a könyvben az érzelemnek, mint a történetiségnek. Pedig egy írás nem attól lesz objektív, ha az érzelmeket száműzzük belőle. Történelem sincs érzelmek nélkül, s ha az író ezt nem tükrözi, akkor legfeljebb csak száraz lesz, de nem objektív.

Oly könnyű régmúlt korok művészeivel vagy műalkotásaival kapcsolatban a „leg-" szócskát használni. S oly nehéz ezt megtenni, ha hiányzik az idő megnyugtató távolsága, különösen, ha ráadásul magyar az illető. Németh Lajosnak volt bátorsága Csontváry művészetét a legnagyobbakéval összevetni, életművét azokéval azonos szinten tárgyalni. Mert látszólag igazuk van az óvatosan fogalmazóknak, akik félnek kimondani a teljes mondatot, akik megijednek ettől a hirtelen nőtt hegytől a magyar művészettörténetben. Valóban nem könnyű kimondani, hogy ez a hegy megvolt a század eleje óta, a Csontváry-életmű keletkezése óta, csak éppen nem néztünk arra. Németh Lajos könyvének legnagyobb érdeme ezért talán az, hogy úgy vezeti végig az olvasót a völgyeken is, hogy akkor is érzékelteti a hegyet; hogy a kezdeti próbálkozások és törések elemzésénél is a csúcsokra figyel, s a csúcsokra irányítja az olvasó figyelmét is.

Bármilyen nagy is a Csontváryval foglalkozó, korábban megjelent cikkek és tanulmányok száma (az olvasó meg is lepődik a könyv végén közölt bibliográfia gazdagságán!), Németh Lajos monográfiája mégis úttörő jellegű. Először történt meg a fellelhető forrásanyag és művek teljes számbavétele, a képek pontos kronológiájának megállapítása, a művész életútjának meggyőző rekonstrukciója. A gazdag jegyzetanyag, a gondos oeuvre-katalógus, a kitűnő bibliográfia példája lehet a tudományos feldolgozásoknak. A gondolatmenet, a sokrétű képelemzések egyaránt kielégítik a szakembert és a művészetszerető laikust. Stílusa olvasmányos, anélkül, hogy ez a tudományosság kárára lenne. Nagyszerű könyv, de nem ment az úttörő jellegből fakadó hibáktól, melyek azonban nagyban összefüggnek azzal az averzióval, amely Csontváry művészetét a köztudatban övezte. A könyv 15. oldalán olvassuk: „nem lehet a művet a művészből kiindulva megérteni, hanem fordítva, a művészt a műből kiindulva kell magyarázni." Azaz: a képek fontosak elsősorban és nem alkotójuk betegsége. Az őrület katalizátora, de nem meghatározója volt Csontváry művészetének — ahogy egy másik helyen, Kampis Antalra hivatkozva megfogalmazza a szerző. És bár igaz, hogy az életmű elemzésekor nem feledkezhetünk meg e katalizátorról, mégis szomorú az, hogy Németh Lajos rákényszerült könyve minden lapján, az elemzett képek mindegyikénél újra meg újra, hogy bizonyítson, magyarázzon. Van Gogh izzó napjaiban, lobogó fáiban nem ég-e az őrület tüze? Mit von le ez a mű értékéből, miért kell, vagy kellene védeni ezért a művet? Németh Lajos rákényszerül erre a fölösleges dologra, kénytelen részletes pszichopatológiai vizsgálatokba merülni, bármennyire és bármennyiszer hangsúlyozza, hogy ez nem a művészettörténész feladata. — Persze, a könyv értékét ez nem érinti, csak maga az a tény szomorú, hogy csaknem ötven évvel Csontváry halála után még mindig bizonyítani kell: elsősorban a mű a fontos. Ebből adódik azután, hogy a szerző néha a kelleténél jobban elmerül a pszichologizálásban, s ilyenkor ahelyett, hogy oszlatná, inkább sűrűsíti a homályt a művész körül.

Németh Lajos Csontváry monográfiájával a XX. századi magyar művészettörténetírás egyik legnagyobb adósságát törlesztette. Megbízható tudományos gondossággal rekonstruálta a század legnagyobb magyar festőjének életét és oeuvre-jét. A további kutatás a részletekben bizonyára fog még új eredményekkel szolgálni, de a lényegen, Csontváry helyének a magyar és európai művészetben való megjelölésén aligha változtathat. A Képzőművészeti Kiadó igen gondos, az ügyhöz méltóan szép munkát végzett. Kár, hogy a színes reprodukciók szintje nem éri el a valóban elsőrangú fekete-fehérekét. *(Képzőművészeti Alap Kiadó, 1964.)*

KOVÁCS PÉTER

Mit vallanak Patay képei saját magáról és a világról? Arról a csodálkozásról beszélnek, amelyet a dolgok különös aspektusai keltenek, arról a feszültségről, amelyet a dolgok körültapintásának, tapasztalásának izgalma kelt, arról az erőfeszítésről, amelyet a dolgok és az élet, az idézőjelbe tett élet, az emberi sorsproblémák birtokbavétele követel. A dolgok, az emberek és tárgyak sajátos, belső látás diktálta arányokban és viszonylatokban jelennek meg a képeken: parányi birkózó emberpár óriásira növő, fenyegető méretű sziklafal előtt; a palánk, amelyre az idős asszony könyököl, repedéseivel és rajzolataival saját független életére hívja fel a figyelmet és ugyanakkor értelmezi az emberi lény életét is. Az arcképeken a leghalványabb vonások is felerősödnek, s a részletezésből születő összegezés fokozza, megsokszorozza az ábrázolt egyéniségéből eredő sugallatokat.

Patay boncolja, ízekre szedi a jelenségeket, hogy megismerje, ambivalens, többszörös jelentésük leghalványabb árnyalatait is. Festéstechnikájának, faktúrájának módozatait ez a követelmény alakította ki. A felületeket nem a főiskolán tanult naturalista anyagszerűségi elv szerint oldja meg, hanem a belső jelentést kutató, a többértelműséget felszínre hozó látás követelménye szerint. Így az emberi arc vonásai hasonulnak a fa évgyűrűihez, a szikla anyaga egy bizonyos szituációban egy leomló súlyos lepel anyagára emlékeztet, s valami modern metamorfózisban hasonló jegyeket visel a termőföld, mint a földműves.

A szemlélődés, a boncolgatás gyakran alakul bölcselkedéssé. Nemegyszer egészen nyilvánvaló a képek allegorikus tartalma, amely a sorskérdések, a gyermekkor és az öregség, a magány, a családi közösség, az emberi viszonylatok talányai körül csomósodik. Egyik legújabb képén, az 1965-ben festett „Élet" (Család) című nagyméretű kompozícióban foglalta össze a fiatal művész mindazt, amihez eddigi töprengései során eljutott: összesítés ez a kép, amely a kérdésest, a bizarrt, kétélűt is elfogadva bizakodó, derűs és életigenlő.

KÖRNER ÉVA

Patay László: Ember és állat

A SZEGEDI ÁLLAMI TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA KÉPZŐMŰVÉSZ TANÁRAINAK KIÁLLÍTÁSA*

(BUDAY LAJOS, FISCHER ERNŐ, CS. PATAJ MIHÁLY, SZABÓ MIKLÓS, SZATMÁRI GYÖNGYI, VINKLER LÁSZLÓ)

Napjainkban szinte fő kérdéssé válik világszerte a művészetben az etikai kérdés: akar-e és tud-e mondani valamit a művész, vagy pusztán ismétel, utánoz s nem igazi szükségletet, hanem megszokásból vagy divatból táplálkozó keresletet elégít ki? Akar-e, tud-e feladatot vállalni, s feladatával járó kockázatot is vállalni a művész, vagy csak ügyesen lavíroz, hideg fővel számítva ki a pillanatnyi sikerekkel kecsegtető utat?

...De hát választhat-e egyáltalán a művész a lehetőségek között? Mert *válogatni* válogathat; az eklektika éppen a műveltségi követelmény által alig mellőzhető — de hogy választhat-e, az már benső ügy. Látszólag szabad a választás. Mikor a műteremben egyedül marad eszközeivel, sem műkereskedő nem köti meg a kezét, sem kultúrpolitika nem befolyásolja. Mégis vajon csak és egyedül önmaga zárt énjéből kell megszülnie választását? Nem, sőt ellenkezőleg. Minden kor minden nagy művésze igehirdető, forradalmár és pedagógus. Az igazi művész nem ezek gesztusait veszi fel, de választása révén ilyenné lehet ő is...

A művészt tehát irányíthatják lelkesítő eszmék, de nem tehetik ezt meg hivatali regulák. Ez utóbbiak megbosszulják magukat, amint a mi nemzedékünk ezt alaposan megtanulhatta. A jó választásnak azonban csak egyik fontos feltétele az említett őszinteség. Utána mindjárt az a kérdés következik, hogy merre is induljon hát el korunk magyar képzőművésze?

...Ha a kiállítók első lépését akarom jellemezni, akkor általánosságban azt mondhatom róluk, hogy felismerték: európai mű észet egyúttal a magyar művészet is — az elzártság, elszigeteltség elvét és gyakorlatát tagadniuk kell mai képzőművészeinknek. Elmondhatjuk azonban az előbbi fordítottját is. Mert hiszen könnyű volna a tanulmányutak füzérére fűzni, ellesni és követni a világban látottakat. Tanulni s a tanultakat a maguk talaján értékké növelni azonban sokkal nehezebb, de ez az igazi művész feladata...

A nagyközönség és a művészek között még távolról sincs meg a szükséges kapcsolat. Az iskolai oktatásban érdeménél kisebb szerepet kap az e téren szükséges esztétikai nevelés, nem tudjuk elfogadtatni azt a tényt, hogy a vizuális kulturáltság, a korszerű ízlés termelési, mondhatnánk ipari tényező. Kétségtelen, hogy a közönség ennek ellenére szükségszerűen a korszerűség irányába halad, ez azonban csak tendencia, a tömegek ízlése lényegében még mindig a múlt századi mintákhoz tapad. Mivel azonban az akadémizmus szállította művek ürességét közben minden fórumunk felismerte, s ezt folytatni nem kívánja, sokan úgy érezték: középutat kell találni, hogy a közönség is megérthesse, mit ábrázol egy-egy műalkotás, de az mégse legyen akadémikus jellegű, vagy fotográfiákhoz hasonlóan naturalista. Így jöttek lére nagy számban olyan munkaeszközt tartó, kancsót emelő, táncot lejtő figurák épületeken, kinn és benn, amelyek igazában senkinek sem okoznak örömet; se az elmaradott ízlésnek, se a korszerűnek...

Tévedés pedig *általában* elítélni valamely művészi irányzatot; akár a naturalizmust, akár absztrakciót, különösen eszközeiket. Egy műalkotásnál sosem az a baj, ha naturalista, vagy absztrakt, hanem az, hogyha nem mond semmit.

Úgy érzem, hogy a Szegedi Tanárképző Főiskola képzőművész tanárai egészében véve nem az ügyes középút, hanem a szintézis felé haladnak. Ha ezen az úton folytatják művészi tevékenységüket, akkor mind több olyan elemet tudnak feltalálni benne, ami alkotásaikat társadalmi érvényűvé teszi. Kívánatos volna, hogy alkotó útjukat erősítsék s ne akadályozzák a művészetüket érő hozzászólások.

SOLYMÁR ISTVÁN

* Részletek a megnyitón elhangzott beszédekből.

Magyar Hirdetés
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
TISZATÁJ

TANULM

SZAUDER JÓZSEF

DANTE A XIX. SZÁZAD MAGYAR IRODALMÁBAN*

SZÁSZ KÁROLY DANTE-FORDÍTÁSA (1872—1899) ÉS PÉTERFY JENŐ

1870 óta foglalkozott Dantéval, 1870—71-tájt fordította le először, német szöveg nyomán, az *Inferno* első énekeit, melyet 1872-ben ki is adott. (*A Pokol első éneke*, Reform. 1872. 302. sz.) Legelőször Arany maga ösztönözhette a fordításra, illetve keltett benne Dante iránt érdeklődést, azután az Arany-epigonok epikus költészetének hullámain közeledett egyre inkább a világirodalom nagy eposzaihoz, Dantéhoz is; hangsúlyozzuk azt is, hogy egy harmadik, és közvetlenebb indíték lehetett Dante-fordításának gyorsítására Angyalnak fellépése.

Az 1885-ben megjelent *A Pokol*-jának előszavában azt írja, hogy „a szándék, az egészet lefordítani, határozott alakot csak akkor öltött, mikor Tárkányi Béla tiszt. tagtárs nemeskeblű ajánlata kapcsán, az I. osztály megtisztelő felhívását vettem. Akkor a Pokolnak mintegy felével, a másik két részből is, elszórtan bár, mintegy hat-nyolcz énekre menővel készen voltam" (15. l. Az előszó dátuma: Halas, 1883. szept.)

Mikor tette Tárkányi az ajánlatot? Az MTA Értesítője 14. évfolyamának 7. számában (Bp. 1880), a 136. lapon áll a beszámoló arról, hogy Tárkányi, tiszteleti taggá választása alkalmából, Dante magyar fordításának elősegítése és az Akadémia általi közrebocsátása érdekében a tiszteletdíjhoz egyelőre 100 aranyat ajánlott föl... Az „összes ülés", ahol ezt bejelentették, 1880. okt. 25-én volt.

Ha pedig Szász akkor még csak „mintegy felével" volt készen az *Infernó*-nak, melyen 1871 óta, tehát jó kilenc éven át elmélyülten dolgozhatott, három éve maradt arra, hogy az *Infernó*-nak hátralevő másik felét 1883-ig magyarrá tegye. A 9:3 arány akkor is kedvezőtlen egy kissé, ha tudjuk, hogy már utat tört előtte Angyal. Tehát — siettetett is. De — Angyal miatt is.

Hogy Angyal erősen sürgető hatással lehetett rá, kitűnik annak egy kis nyilatkozatából, melyet *A Divina Commedia* című közleményében (*Figyelő*, szerk. Abafi, 1878. IV. köt. 2. füzet, febr. 130—138. l.) olvasunk (ott közölte először a *Pokol* 33. énekének 90 sorát). Ezt írja, azzal kapcsolatban, hogy Szász már az *Inferno* 5. énekét is lefordította: „E sorok íróját szellemes érzet tölti be, midőn Szász Károly mester tolla alól kikerült ezen V. éneknek létesítése iránt némi érdemet vindicálhat magának" (135. l.). Az egyik kiadatlan levélből (OSZK. 1877. jún. 21.) kitetszik, hogy Szász azután fogott hozzá az V. énekhez, miután Angyal a magáét már a Kisfaludy Társaság elé terjesztette. Angyal és Szász fordításainak összevetéséből az is kiderül, hogy Szász ez énekben 8—10 helyen átvette Angyal fordulatait. A rivalizálás feltétlenül megindul.

Azzal a kijelentéssel tehát, hogy csak Tárkányi ajánlatától, vagyis 1880 őszétől számítva öltött volna határozott alakot az egész műre vonatkozó fordítói szándéka, Szász igazat is mond, de el is takarja azt az impulzust, melyet 1877—78-ban kapott Angyaltól. Ennek tehát s utána az akadémiai felhívásnak szintén komoly szerepe volt Szász művének létrejöttében.

Arra, hogy Dante művészetével és a fordítás kérdéseivel, különösen nehézségeivel elvileg is szembenézzen, Szász szintén az Angyallal kialakult kapcsolatban kényszerült. Angyal 1877 nyarán írt leveléből kitűnik, milyen behatóan bírálta őt Szász már akkor. Első jelentős Dante-dolgozatát is Angyal fordításának bírálatában írta meg s adta ki a *Budapesti Szemlé*-ben 1878-ban.

Addigi tudós eredményeivel együtt ez a dolgozat lesz alapjává annak a nagyterjedelmű bevezetésnek — és a fullasztóan elnyúló kommentárnak is —, mellyel *A Pokol* 1885-i kiadását (s aztán a másik két részt is) fogja ellátni.

Érdemes felidézni az 1878-i dolgozatnak (Budapesti Szemle, 18. köt. 185—198. l.), néhány tételét. Miután visszatekint Császár, Bálinth, a két Ábrányi (egy-egy énekre

* A tanulmány első részét áprilisi számunkban közöltük.

szenvedjen csorbát. [illegible]
sokszor ugyanazt a gondolatot többféleképpen is kifejezi, az előadás ugyan[illegible]
gondolatnak többféle kifejezéséből csak egyet, rendszerint a legtermészetesebbet tar-
totta meg, ezzel élénkítette, pergőbbé tette a szöveget. A legnagyobb erőpróbát az
álombeli pokoljelenet színrevitele jelentette. (A legtöbb előadásban vagy kihagyják,
vagy a tizedrészére csökkentik ezt a tisztán filozófiai jellegű részt, bár tudunk olyan
nyugatnémet és amerikai kísérletekről is, amelyek a pokoljelenetet önállóan, a
darab többi részétől függetlenül díszlet nélkül, mint egy kerekasztal-beszélgetést
adják elő.) Az eredeti második és harmadik felvonás összevonásával és a pokoljele-
net bemutatásával az előadás második felvonása két óráig tartott, ami kissé fá-
rasztó; megrövidítése még akkor is előnyére szolgált volna az előadásnak, ha húzni
kellett volna az író szellemességeiből. A színpad elsősorban akciót követel, a pokol-
jelenet meghagyott, hosszú párbeszédeiben pedig több olyan részlet is van, amelyet
Tanner másutt is elmond; ezeket nyugodtan el lehetett volna hagyni az író mon-
danivalójának csorbítása nélkül.

Szász Károly a rendezés során biztosította az egységes vígjátéki játékstílust, s
kellőképpen kiemelte a fordulópontokat. Sikeresen oldotta meg az egyik legnehezebb

PATAY LÁSZLÓ

Harminchárom éves, a Képzőművészeti Főiskolán 1956-ban szerezte meg diplomáját, de az Ernst Múzeumban most megrendezett kiállítása már változatos, többrétegű életművet mutatott be. Korai munkái mesterének, Szőnyi Istvánnak a hatását tükrözik, bár ezekben is kiütközik egyéni látásmódja: a dolgok kevéssé nyilvánvaló tulajdonságai iránti érdeklődése. 1962 közbenső állomás, bár a sajátos tartalom ekkorra kialakította a sajátos formanyelvet. Az 1963–65. évi képek a teljes érés termékei: a kifejezés árnyalt, differenciált, csiszolt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Patay László

NÉPSZABADSÁG

1965. március 19, péntek

1021

Patay László képei az Ernst Múzeumban

Határozott, művészi útját tudatosan járó fiatal festő *Patay László*, aki önálló kiállításon mutatja be ezúttal alkotásait az *Ernst Múzeumban*.

Művészete foltfestői hagyományok nyomán indult, mestere, Szőnyi felfogása határozta meg kezdeti munkásságát. Későbbi képeinek néhány elemét azonban — a festői hatásosságot *(Naplemente falun)*, az enyhe groteszkséget *(Mária látogatása Erzsébetnél)*, a pszichologizáló hajlamot *(Lala bácsi)* és a novellisztikus szemléletet *(Zivatar)* — már itt is fellelheti a néző, ha csak esetlegesen és csak a foltfestés határai között is.

Ahhoz, hogy ezek a vonások teljes hatásukban érvényesülhessenek, új formai elemként a rajzosságnak, a plasztikus, kemény megfogalmazásnak kellett jelentkeznie művészetében. Ennek a stílusfordulatnak azonban mélyebb, tudatosabb okai voltak. Patay mindig érzékenyen érezte művészi felelősségét, közlési, mondanivalóbeli kötelességeit, s néhány éve határozta el (festőnél ritka tudatossággal), hogy mondanivalóját konkrétabbá, közérthetőbbé, direktebb hatásúvá alakítja. Emberalakjai azóta részletesen kidolgozott naturális hűséggel megfogalmazott pszichológiai típusok, igen gyakran részletesen leírható történések szereplői. A képek mégsem egyszerűen naturalisták, nem fantáziatlan illusztrációk, mindig megvan bennük az a festői többlet, amelyet más művészettel nem lehetne így kifejezni. Ez elsősorban a művész színkultúrájának köszönhető, mértékkel használt, de annál hatásosabb, kifejezőbb koloritjának.

Egyik legsikerültebb képén, a *Három gyerek* című, jellemábrázolás szempontjából is érdekes kompozícióján például nemcsak egyszerűen három lélektani típust ábrázol; a kékesszürkék és rozsdásbarnák sajátos színhatása, a három fej halk, finom formaritmusa teszi igazi festménnyé a képet — ellentétben a naturális-pszichológiai, fényképszerű ábrázolásokkal. Ugyanezeket az erényeket érezzük a szerelmet megszólaltató képein *(Szerelmespár, Szerelmespár ablak előtt, Szerelem*, s a felfogásban ezekhez közel álló *Esthajnalcsillag)*, ahol a tartózkodó, komoly-szép fiatal alakok és a jól megválasztott, markáns színek hordozzák a művek tiszta, férfias líráját. A színvonalas festői megfogalmazás, a finom dekorativitás teszi nagyszerűvé a szándékosan egyszerűsített gondolati tartalom — az elhagyatott öregség és a csókolózó pillangók ellentéte — ellenére *Öregség* című megragadó képét is.

Nyilvánvaló: Patay szándékosan választ igen gyakran banálisan egyszerű témát a mondanivalójához; meg akarja mutatni, hogy sikerül festői értékekkel fölruháznia a gyakran szimpla tartalmat is, művészetté alakítani a hétköznapiságot.

Miért vált hát ki ellenérzést néhány alkotása, miért érezzük kissé hatásvadászónak a *Karácsony a temetőben* témáját (behavazott, fekete fák és fejfák monotonsága, ellentétben a tarka, vidám fenyőfával), a hasonlóan érzelmes *Kidobott karácsonyfa*, a kissé laposan bölcselkedő *Maneken*, meg a riasztó *Ember és állat* című művet? A választ két óriási méretű kompozíció (a derűs *Tavasz* és az érdekesen magával ragadó *Élet)*, valamint a *csákvári freskó* nagyszerűen komponált kartonja és jó színvázlata adja meg. Ezek a méretükben és hatásukban monumentális alkotások azért sikerültek, mert ennek a művészi tudatosságnak, egysíkúan hatásos és célratörő festészetnek tulajdonképpen ez a műfaja és nem az intimebb táblakép. Ezért látnánk szívesen falon, monumentális munkákon teljességében érvényesülni a fiatal festő olykor kissé érzelmes, olykor talán túlzottan tudatos, de mindig humánus és etikus mondanivalóját.

Rózsa Gyula

ÁLLANDÓ

KOSSUTH RÁDI

nés műsor. — 5.00: Hírek. Időjárásjelentés. — [illegible]. — 6.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 6.20: Sporthírek. — 7.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 7.05: Új könyvek. — 7.30: A budapesti színházak és mozik műsora. — 8.00: Hírek. — 8.05: Műsorismertetés. — 10.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 12.00: Déli harangszó. Hírek. Időjárásjelentés. — 14.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 16.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 17.56: Műsorismertetés. — 18.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 19.50: Jó éjszakát, gyerekek! — 20.00: Esti Krónika. Időjárásjelentés. — 22.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 24.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 0.30: Himnusz.

PETŐFI RÁDIÓ:

5.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 5.05—8.00: Reggeli zene. — 6.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 6.10: Torna. — 7.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 8.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 14.10: Időjárás- és vízállásjelentés. — 15.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 17.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 19.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 21.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 23.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 23.15: Műsorzárás.

Csókolj meg, Katám! Részletek. — 14.10: Operarészletek. — 14.45: Magyarország felfedezése... — 15.00: Népdalok, népi táncok. — 15.35: Szervánszky Endre: I. vonósnégyes. — 16.10: Hét vége... — Közben: 17.00: Közvetítés a Csepel—Vasas bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. — 18.00: Mi történt a nagyvilágban? — 18.20: Beethoven összes szimfóniái. IV. — 19.28: Nagy nevettetők. — 20.23: A Rádió Dalszínházának bemutatója: Riviéra. — 22.30: Táncoljunk!

PETŐFI RÁDIÓ

8.00—10.10: Azonos a Kossuth rádió műsorával. — 14.00: Magyar rokokó dalok. — 14.25: Könnyű dallamok. — 15.05: Závodszky Zoltán énekel. — 15.25: Kutya a kofferban. Komédia. — 16.00: Heti hangversenykalauz. — 16.45: Ki a szabadba! Versek. — 17.05: Operettrészletek. — 17.30: Bolgár kórusok énekelnek. — 17.55: Hanglemezparádé. — 18.50: Ady Endre szerelmes verseiből. — 19.05: Magyar nóták. — 19.45: A dzsessz kedvelőinek. — 20.00: Az Állami Hangversenyzenekar és a Budapesti Kórus hangversenye. — Közben: 21.05: Tokió az operatőr szemével. Riport. — 21.58: A tihanyi ekhóhoz Vers. — 22.03: Beethoven-művek.

URH-RÁDIÓ

18.30: Hírek. — 18.40: Tánczene. — 19.05: Századunk operáiból. — 20.05: Norvég és francia népdalok. — 20.25: Beethoven-művek. — 21.40: Könnyűzene. — 22.30: Hírek.

VASÁRNAP MÁRCIUS 28.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.10: Ritmikus percek. — 8.40: Felröppennek színes csillagok. — 10.00: Vasárnap délelőtt. — 12.15: Dezséry László írása. — 12.25: Jó ebédhez szól a nóta. — 13.00: Rádiólexikon. — 13.30: A Rádió lemezalbuma. — 15.00: Két Magyarország. XI. — 15.33: Könnyűzene. — 15.50: Versek. — 16.08: Az Állami Népi Együttes műsorából. —

PETŐFI RÁDIÓ

8.00: Chopin-keringők. — 8.20: A Gyermekrádió műsora. — 9.05: Operakalauz. — 10.10: Népdalcsokor. — 10.45: A Leningrádi Filharmonikusok hangversenye. — 12.20: Szép magyar novella. Asztalos István: Emberség. — 12.40: Művészlemezek. — 13.25: A Gyermekrádió műsora. — 15.00: Mérkőzések percről percre, I. félidő. — 16.20: Hogyan születik a műalkotás? Zeneszerzők vallomásai. — 17.10: Kulturális figurák. — [illegible]

A néhány szobor közül Kovács Percinc egyszerű, zárt kompozíciójú Feleségem című portréját emeljük ki, a festmények közül Miskolczi László rokonszenves halk líráját (Falun, Tél). Szabó Zoltán képeinek erős lendületét, feszültségét (Női portré). Óvári László olajzöldre, vörösre, szürkére oldott, poétikusan mély városi táját (Új lakótelep), Patay László archaizáló megoldású, de mai típusokat megfogalmazó higgadtságát (Unokatestvérek). Az akvarellben Szentiványi Lajos táját jegyezzük meg, a grafikák közül elsősorban Duray Tibor, Würtz Ádám kompozícióit, illetőleg illusztrációit.

*

A Csepeli Munkásotthonban érdekes kiállítás nyílt áprilisban a Képzőművészek Szakszervezete és a Munkásotthon rendezésében. A kiállító művészek: Balázs József, Csernó Judit, Gádor Emil, Gyimesi Lajos, Konfár Gyula, Laky Ida, Legéndi József, Moldován István, Somos Miklós, Szabó Lajos, Székács Zoltán és Váli Zoltán gyári élményeiket örökítették meg a bemutatott műveken. A munkás-művész baráti kapcsolatok keretében ankétot is rendeztek a kiállításon, s a csepeli dolgozók és a művészek közt érdekes vita fejlődött ki a kiállított képekről, korunk képzőművészetéről.

*

A Csók-Galériában állította ki új műveit Pap Gyula festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára. A napisajtóban megjelent beszámolók kiemelték, hogy művészi fej-

Patay László

Patay László: Unokatestvérek — Cousin et cousine — Кузин и кузина

Művészet 1962. jul.

hatja-e a modern interieur egészébe beol-

Frunze portréja mellett a szovjet hadsereg

*

Fiatal festőművészeink közül Csonka Ernő Szombathelyen, Kiss József Keszthelyen, Bíró Ferenc Hajdúböszörményben mutatkozott be először önálló kiállítással. Utána a szintén hajdúböszörményi származású Szilágyi Elek műveit mutatta be a Hajdúsági Múzeum.

A miskolci Kamaraszínház előcsarnokában rendezte első gyűjteményes kiállítását Pásztor Miklós díszletfestőművész.

Komlón és Pécsett Tury Nagy Sándor, ugyancsak Pécsett Horváth Olivér és Lantos Ferenc, Egerben Kátai Mihály, Szentesen Kiss Ferenc, Mezőkövesden Pető Margit, Nagykanizsán Gungl László, Keszthelyen Reichstetter József, Debrecenben Tar Zoltán, Szekszárdon Zsámár Tibor, Kiskunhalason Diószegi Balázs, Szombathelyen Illés Árpád festőművész állította ki műveit az év első hónapjaiban.

Együttesen szerepelt a győri Műcsarnokban Párkányi J. Károly és Barabás László; Makón Jámbor Zoltánné, Karsai Andrásné és Kálmán Edit; Komlón Czene Béla, Béres Jenő, Bótos Sándor és Veress Pál; Cegléden Füle Mihály és Zimányi Ernő. Közös kiállítása volt Szegeden Buday Lajos, Fischer Ernő, Major Jenő és Vinkler László főiskolai tanár-festőművésznek.

*

Az 1961 áprilisában önálló képzőművész csoporttá alakult Tolna megyei munkaközösség eddig minden évben november

[illegible] többen említették Uitz Béla hatását. A formai, rajzi rokonság erősebb, színekben és valőrökben eltérő. Szolgai átvétel szóba sem jöhet, inkább a téma miatt emlékezünk Uitzra, meg a szemléleti rokonság miatt. Ezt azonban nemcsak nála lelhetjük fel, a szemléleti konstruktivitás áthatja általában művészetünket (festőket, szobrászokat, grafikusokat egyaránt), különösen az újabb generáció tájékozódik szívesen ez iránytű után. És ezzel, végül is, felelhetünk kérdésünkre. A magyar művészek századeleji szolíd avantgard törekvései, amelyek a társadalom akkori haladó mozgásának voltak szellemi reflexiói, a mai fiatalok munkáiban teljesednek ki; mint általános irányzat, más-más stílus. Nem a soha még nem volt individuális újszerűsége ez, hanem a csatát nyerni képes hadrend felvonulásának újdonsága. Nem hetek és nyolcak maroknyi küzdelme a valóság látásának és láttatásának magasabb, bonyolultabb rendjéért, hanem generációk zömének kollektív munkája, küzdelme. Egy differenciáltabb és mégis egyszerű, a törvényt kereső és kimutató képzőművészeti tevékenység bontakozik ki napjainkban, mely nem akar elringatni, szórakoztatni, hanem figyelemkoncentrálásra kényszerít, elmélyedni, a dolgokat komolyan venni késztet. Ez pedig új, korszerű és szocialista jellemvonás.

A Stúdió IV. Kiállítása 1963. májusában, ahol a nyilvánosság előtt először fognak szerepelni e pályázat munkái, azt hiszem megerősíti a fentebb írottakat.

Bolgár Kálmán

Művészet 1963 ápr
27 lap

Patay László: Ditte és Dorka – Ditte et Dorka – Дитте и Дорка

Patay László

Németh Mihály: Vázlat II.
Esquisse II. – Набросок II.

Jelentések az őszi munka állásáról

A másfél hetes kényszerpihenő után ismét megkezdték a szántást, vetést a gépek. Szeles-napos időjárás köszöntött a megyére, elég jól felszikkadtak a talajok és jelenleg semmi sem akadályozza a munkát.

A termelőszövetkezeti gazdák, a mezőgazdasági üzemek dolgozói nagy felelősségérzetet tanusítottak az elmúlt napokban az őszi munkák iránt. Ha lehetett néhány órára is beindították a gépeket, vagy éppen vasárnap vonultak ki a határba szántani-vetni. De betakarítás érdekében az esők alatt is szedték a répát, szállították a tárolóhelyekre a terményt. Nagyszerűen kifejeződött az a kollektív gazdai öntudat, ami egyre inkább jellemzi a közös gazdaságok tagjait. Amikor szükséges volt, új megoldásokat kerestek a munkákra, lánctalpasokat állítottak be a vetésekhez, összekapcsolt pótkocsikat akasztottak a DT-k után, hogy ezzel is enyhítsenek a munkakiesésen.

Az alábbiakban lapunk munkatársainak, tudósítóinak jelentései ezt a nehéz, mozgalmas munkakampányt tükrözik.

VÁSÁRHELY

A vetőszántás tervét 92 százalékra teljesítették

Hódmezővásárhelyen az elmúlt hét során szinte minden nap megzavarta a mezőgazdasági munkákat az eső. Emiatt sem a betakarítással, sem a vetésekkel nem haladhattak. Vetőszántás-előirányzat teljesítése 92 százalékos. Október 26-ig a 18 131 holdból 16 647-et készítettek elő a vetésre. Jellemző a talajok állapotára, hogy

egy hét alatt csak 324 holdat szánthattak fel a gépek.

Lényegtelen előrehaladás volt az őszi vetéseknél is: egy hét alatt csak 420 holdon kerülhetett földbe a mag. A város határában összesen 14 850 holdnyi kenyérgabonát kellene időben elvetni, de ennek teljesítése csak 61 százalékos. Az elmúlt hét során különösen sok csapadékot kapott a Rákóczi Tsz területe, ezért itt legnagyobb a lemaradás: az 1260 holdas előirányzat teljesítéséhez még 800 hold búzavetés hiányzik.

A város 13 közös gazdasága közül

a Május 1. Tsz-ben legjobb az előirányzat teljesítése.

Ezen az őszön 895 holdon kell a kenyérnekvalót elvetniök és 710 holdon került földbe a mag. Hetvenegy százalékos teljesítménnyel a Ságvári és a Lenin Termelőszövetkezet a második, illetve a harmadik, míg a Dózsa Tsz-ben 70 százalékos a vetésterv teljesítése.

Ahhoz, hogy Vásárhely teljesíthesse őszi búzavetési előirányzatát, hét-nyolc napra lenne még szükség.

Nem haladhatnak megfelelően a betakarítási munkákkal sem a szövetkezetek tagjai, ezért a városi tanács vb mezőgazdasági osztálya javasolta a tsz-eknek: amikor az időjárás lehetővé teszi, a cukorrépaszedés ütemét növeljék. Ennek betakarításával egyébként a Lenin Tsz tagjai állnak a legjobban.

Nagyon meggyorsították ezt a munkát a Vörös Csillag Tsz-ben.

Megértve az időbeni betakarítás fontosságát, még a műhelyek és az irodák dolgozói is 70 hold répa mielőbbi betakarításánál serénykednek. Nagyon indokolt lenne követni példájukat a Viharsarok Termelőszövetkezet tagjainak is, ahol még meg sem kezdték a 25 hold cukorrépa betakarítását.

A vetés védőporzása

(Enyedi Z. felv.)

Két növényvédőgép indult munkába tegnapelőtt a szegvári Puskin Tsz-ben és 10 százalékos HCH porzószert szórt ki az őszi árpa vetésre a futrinka ellen. Ha jól megy a munka naponta 60 holdon folytatja a védekezést egy gép. A terv szerint az összes őszi vetést beporozzák. Felvételünkön Juhász Imre a szentes—szegvári országút melletti határrészen szórja a védekező anyagot az őszi árpa táblára

SZENTES

Hamarabb kellett volna megkezdeni a vetést a Petőfi Tsz-ben is

Kissé restellkedőn fogad az elnök, miután megtudja, hogy mi után érdeklődöm. Úgy csendesen meg is jegyzi, hogy sokkal jobban tenném, ha nem írnék egy sort sem. Még azt hiszik a gazdák, hogy a nyakukra hívták az újságírót. Aztán mégis asztalhoz ülünk, de nem a vetéssel kezdjük a beszélgetést, megkerültük, mint a fogfájós ember a foghúzást...

Alig több mint ezer hold szántón kétszázan gazdálkodnak a szentesi Petőfi Tsz-ben.

A ténylegesen gazdálkodók azonban jóval kevesebben vannak, mert száz gazda öregségi járadékos.

Az aktívan dolgozók többsége is túl van a negyvenen. Idős a tagság. Ez azonban nem látszik meg a gazdálkodáson. A harminc holdon termelt cukorrépát szeptember 15-ig betakarították. A 168 hold kukoricának a felét letörték és behordták, a

több és jobb termést akartak. A múlt évhez hasonló, szép őszre számítottak. Ezért is vártak.

— És érdemes volt?

— Erre nehéz válaszolni — mondja az elnök elgondolkodva, aztán hozzáteszi: — A mi talajainkon a későbbi vetés nem olyan kockázatos, mint a túl korai...

— A legbensőbb lelkiismeret mit mond?

— ...Mégis több óvatossággal kell számolni a jövőben — mondja az elnök és tapasztalatait summázva, hozzáteszi: — Csak hamarabb kellett volna kezdeni a vetést, de azután a jó vetésidő küszöbén visszatartott bennünket az eső. Hatvanegy holdat vetettünk el.

Még kétszáz hold van. Egyheti munka.

Már búcsúzunk, amikor még megjegyzi, nem a szorgalmon múlott, hogy elmaradtak, hanem a számításon. Tehát a tanulság: „Hamarabb kellett volna megke

MAKÓ

Gépátcsoportosítások a betakarításnál

Egy falunyi embert, s egész gépsort tudnak mozgósítani a makói Lenin Tsz-ben, ha valami kampánymunkáról van szó. Ezekben a napokban is több mint nyolcszáz ember dolgozik az őszi munkáknál és annak ellenére, hogy hétfőn 423 holdon kezdik a cukorrépa szedését, mégis 4—5 nap alatt befejezik még a szállítását is.

Jelenleg 54 gép dolgozik a szántásnál, vetésnél, betakarításnál és kettős műszakban hét üzemel. Naponta 90 holdon fejezik be a vetést és ahogy tervezik a szövetkezetben, november 3-ra — a jelenlegi jó idő esetén — túljutnak a kenyérgabona elvetésén.

A munkák meggyorsítása érdekében átcsoportosították a gépi erőket. Ahol nagyobb ütemben kell készíteni a talajt és behordani az őszi terményeket, oda irányult legtöbb gép. Most a rákosi üzemegységben a kukorica betakarításához küldtek 15 szállítógépet és ezenkívül még 20—22 lófogat is hordja a tengerit. Egyetlen gond, hogy a kukorica szárvágó orkánokhoz nincs tartalék ékszíj, s meghibásodás esetén le kell állni a gépnek.

MINDSZENT

Tízezer normálholdas tervtúlteljesítés

Esküt tettek a 18 évesek

Ünnepélyes külsőségek között került sor tegnap, szerdán délelőtt a vásárhelyi helyőrségi laktanyában szolgálatot teljesítő fiatal katonák esketésére. Az új honvédelmi törvény alapján két hónappal ezelőtt bevonult egyetemi és főiskolai felvételt nyert 18 éves harcosok életének jelentős eseményén megjelent Vári Ernő elvtárs, a városi pártbizottság első titkára, valamint a testvéri fegyveres testületek és a városi KISZ-bizottság képviselői.

A korszerű technikai eszközökkel övezett alakuló téren felsorakozott fiatal katonákat Tóth Kálmán, az alakulat parancsnoka üdvözölte, majd ünnepi beszéde után került sor az ünnepélyes eskütételre. Az alakulat parancsnoka elmondotta a nagy számban megjelent szülők és esküt tevő katonák előtt, hogy az elmúlt két hónap során a fiatalok megfelelő eredményeket értek el a kiképzésben és elsajátították mindazt az alapismeretet, ami a korszerű harci technika kezeléséhez szükséges. Az eskütétel után az alakulat párt- és KISZ-szervezete nevében Farkas János köszöntötte az esküt tett harcosokat. Ezt követően került sor az egység parancsnokának az eskütétel alkalmából kiadott, előléptetéseket és jutalomszabadságokat tartalmazó ünnepi parancsának ismertetésére. Ez alkalomból léptették ugyanis elő a tiszteskézpő iskolán elért kiváló eredményeik alapján a hallgatókat.

A 18 éves fiatal katonák eskütételén megjelent igen sok szülő is, akik hosszasan elbeszélgettek fiaik parancsnokaival, majd az ünnepélyes aktust követően megtekintették a körleteket, valamint az egység klubját. Az esküt tett fiatal harcosok legjobbjait, valamint hozzátartozóikat díszebéden látta vendégül az alakulat parancsnoksága.

Bővül a KISZ-lakótelep Szentesen

Ismeretes, hogy Szentesen építésével bízták meg a Felszabadulás út mentén létesült ifjúsági lakótelepen négy, egyenként négy lakással rendelkező emeletes épületet már átadtak. Az érdeklődés továbbra sem csökkent, és a Szentesi Építőipari Ktsz-t újabb emeletes társasházak építésével bízták meg. Ennek alapján három új lakóház építéséhez már hozzáfogtak. Sőt kettőt hamarosan tető alá hoznak és a harmadiknál befejeződnek az alapozási munkálatok. Értesülésünk szerint most szervezik a negyedik, illetve az ötödik új emeletes lakóház építését.

ÚJ *párttház posta* ÉPÜL

Csengelén és Árpádhalmon

A Tatarozó és Építő Vállalat szentesi vezetősége a közeljövőben több munkahelyen befejezi az építést. Ennek nyomán új létesítmények átadására kerül sor a hónap végén, illetve a jövő hónap elején: Csengelén elkészül a postaépület, Árpádhalmon pedig a párthház. Mind a két községben teljesen új építkezés megy végbe. Szintén befejezés előtt áll Árpádhalmon egy 16 lakásos lakóépület, valamint Szentesen a Klauzál u. 40. szám alatti ház felújítása. Már csak a szakipari munkák vannak hátra Csongrádon a Felszabadulás utca 30. szám alatti, valamint az Iskola utca 12. szám alatti háznál.

A nagyobb építkezések közé számít a balástyai egészségház, melyet 1966-ban adnak át. Jövőre elkészül Derekegyházán a négy tantermes iskola, valamint ennek hasonmása Balástyán. Szentesen a vállalat dolgozói mintegy 2 millió forintos költséggel létesítenek új tantermeket a Horváth Mihály gimnázium épületében.

NAPIRENDEN:

a Nőtanács kiadványainak terjesztési módja

Szerdán délelőtt Szegeden ülést tartott a megyei nőtanács végrehajtó bizottsága, amelyen megvitatták, hogy a nőtanácsok tevékenységében milyen szerepet töltenek be a Magyar Nők Országos Tanácsának különböző kiadványai. A vita alapját a makói járási tapasztalatok jelentették.

Hajdú Jánosné, a makói járási nőtanács titkára elmondotta, hogy Makón kí[illegible] községében

hogy e kérdéssel járási-városi szinten is foglalkozni kell. A makói járásban egy hónapon belül megszervezik a valamennyi községet érintő könyvterjesztői hálózatot. A megbízott aktíva foglalkozik majd a megrendeléssel, s aktívákon keresztül megszervezi a kiadványok terjesztését.

November 4-én a szentesi járás, Szentes, Csongrád és Hódmezővásárhely kiadványterjesztő aktívái részé[illegible] tanácskozást

Patai László
1021

Vásárhelyiek — Kecskeméten

„A mai vásárhelyi képzőművészet élő művészetünk egyik legerősebb hajtása. Gazdag és nagyon nemes hagyományokból táplálkozik, a maj valóság erőteljes, friss elemeiből épül" — állapítja meg a kecskeméti művészklub kicsiny, de ízléses katalógusa abból az alkalomból, hogy a vásárhelyi művészek alkotásai kerültek ezúttal a kiállítási terem falaira. A helyes summázásból az is következik, hogy e nagy és szép alföldi város október 25-i kulturális eseményeinek homlokterében a vásárhelyiek bemutatkozása volt. Ilyen alkalommal mindig igaz az a kérdés: vajon az alkotások összeválogatása, tálalása kielégíti-e a felcsigázott érdeklődést? Nos, ezúttal semmi vonatkozásban hibát fellelni nem lehetett. Az idei megyei tárlat legjobb alkotásai, kiegészítve a budapesti tárlat néhány művével, rendkívül ízléses rendezésben kerül a szép képzőművészeti hagyományokkal rendelkező Kecskemét érdeklődő közönsége elé.

Kecskemét és Hódmezővásárhely, e két jelentős alföldi város a képzőművészetet érintő közeledése rendkívül örvendetes és nyugtáznunk kell Hernádi Gyula dr.-nak, a művészklub titkárának ez irányban tett erőfeszítéseit. Ezt hangsúlyozta tartalmas megnyitójában Imre Gábor szobrászművész, a művészklub elnöke is. A tárlat megnyitására összegyűlt nagyszámú közönség előtt dr. Dömötör János, a Tornyai János Múzeum igazgatója mutatott rá tárlatvezetése során nemcsak az egyes művészek művészi törekvéseire, elképzeléseire, technikájára, hanem a város képzőművészeti hagyományainak legsarkalatosabb tényeire is. A tárlatvezetés után a közönség — amelynek soraiban ott láttuk Madarász Lászlót, a megyei tanács vb elnökhelyettesét, Szabó Lajost, a szakszervezetek megyei bizottságának elnökét, Gila Jánost, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának helyettes vezetőjét, a művésztelep számos lakóját, a város kulturális életének igen sok lelkes hívét — hosszasan szemlélődött a magas művészi színvonalat képviselő alkotások előtt.

A hallott megjegyzésekből, a lefolytatott beszélgetésekből megállapítható volt, hogy a vásárhelyieknek kétségkívül nagy sikerük volt.

A délután folyamán a tárlat megnyitásán részt vett vásárhelyi művészek ugyancsak nagysikerű beszélgetést folytattak a művészklub tagjaival és számos művészeti kérdésben cserélték ki nézeteiket.

A Vásárhelyi Tornyai János Múzeumban rendkívüli érdeklődés mellett, mintegy 400 főnyi tárlatlátogató jelenlétében nyílt meg a XI. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Ez a kiállítás sajátos helyet foglal el az Őszi Tárlatok sorában. Sajátos helyzete abból következik, hogy a X. jubileumi Vásárhelyi Őszi Tárlat után és a magyar Nemzeti Galériában megrendezett, a tíz tárlat anyagának reprezentatív alkotásait bemutató Vásárhelyi Tárlat után 3 hónapra került megrendezésre.

Bár a budapesti kiállítás összegező jellege kétségtelen, mégsem tekinthetjük korszaklezárónak, hiszen a művészeti élet függetlenül fejlődik a jubileumi számoktól és aritmetikai alapon nem is osztható fel. A XI. Vásárhelyi Őszi Tárlat nem is új „korszakkezdet" jellege miatt, hanem a korábbi két kiállítás értékelésbeli fénytörése miatt bír sajátos jelleggel. A tárlatlátogatóban ugyanis az előző két kiállítás, elsősorban a Nemzeti Galéria-beli élménye még mindig él — akarva-akaratlanul — s ezek a reminiszcenciák okoznak fénytörést az értékelésben. A kiállítás összképe, éppen a fent már vázolt okoknál fogva más, mint akár a X. Vásárhelyi Őszi Tárlaté, melyre jubileumi jellegénél fogva külön készültek a kiállító művészek, vagy akár a budapesti kiállításé. Elsősorban azért más az összkép, mert a X. Vásárhelyi Őszi Tárlaton elég sok nagyméretű kép került bemutatásra, és ezek nemegyike monumentalitásával uralt egy-egy termet és ezekhez kötődött azután a többi alkotás. Ezen a kiállításon jóval kevesebb a nagyméretű mű, viszont az egyes művek jobban élnek és jobban érvényre jutnak uralkodó bolygók vonzása nélkül. A kiállítás összképe — más jellege ellenére is — megnyugtató az átlag magas színvonala, változatossága és főként a fiatalok, a huszonévesek előtörése miatt. Ezt annak ellenére sikerült elérni, hogy a vásárhelyi műhely reprezentánsai közül többen (Kohán, Németh, Szalay) a korábbihoz, a X. Vásárhelyi Őszi Tárlathoz képest, kevesebb számú művel szerepelnek ezen a kiállításon. Előreléptek ugyanakkor a főiskoláról nem rég kikerültek közül a festészetben Hézső, Lelkes és Fodor, plasztikában pedig Csikai és Meszlényi, akiknek művei egyre inkább a saját hang megtalálásáról tanúskodnak.

A kiállításnak lényegében ez alkalommal is sikerült megőriznie a nagy alföldi festők hagyományaira épülő, a valóságot korszerű formában megjelenítő egységes realista alaphangot. Csak néhány mű, elsősorban *Tóth* Menyhért saját, zárt világában kétségkívül dekoratív és magas színkultúrájú munkái nem tudtak egybe ötvöződni ezzel az egységgel.

A kiállításban most is a festői véna a legerősebb. Nemcsak számszerűen — a kiállított 208 műből 105 festmény, 49 grafika és 54 plasztika —, hanem változatosságban és művészi értékben is. Ezen belül külön is nagy örömmel találkozunk ismét, a korábban a III. és IV. Őszi Tárlaton kiállító nagy magyar mester, *Barcsay* Jenő finomsága és friss festőisége a realizmus korszerűségéről vall. „Gondolkodója" pedig a kis méreteken belül is kifejezhető mélységről és a mondanivaló súlyáról ad bizonyságot. *Kohán* György drámaisága férfias erővel lép elénk. „Öreg falujának" színes festőiséggé izzított egyszerű témájában. A „Szeles idő"-je pedig sötét és világos színeinek merész kontrasztjával tűnik ki. (Szeretnénk remélni, hogy a X. Vásárhelyi Tárlaton kiállított „Vásárhelyi utca" síkfelületű, szárazabb, de rendkívüli feszültséget teremtő kifejezési módjával sem hagyott fel teljesen és véglegesen Kohán György.)

Almási Gyula Béla olajpasztelljeinek száraz, szaggatott művészi kifejezésével ezen a tárlaton a „Bujocská"-ban találkozunk. *Németh* József két, hangulatában és megoldásában is más-más jellegű műve érdemel külön kiemelést. „Kancsós lány"-a határozott, zárt formáin belül is mély bensőséges lírát valósít meg a színei melegével. „Halottak napjá"-nak balladai tömörsége és a Németh művészetére jellemző vonalbeli sarkított summázás a legegyszerűbb festői eszközökkel elmondott drámát jeleníti meg. *Szalay* Ferenc művészetét elsősorban pályázati megbízásainak tervei reprezentálják. Nagyméretű „Házasságkötő" falikép terve két ember érzelmi kapcsolatának szeretettel formált festői költeménye. Nem az öröm alkalomhoz kötött felületi megnyilvánulását kívánta megmutatni, hanem férfi és nő érzelmi kapcsolatának, egymáshoz tartozásának állandóságát, belső örömét és ebből fakadó meghatottságát. A sikerrel megoldott képi kifejezést szerencsésen egészíti ki a jól megválasztott József Attila idézet. Többalakos „Freskó terve" a figurák csoportosításának nagyszerű megoldását, a hideg és meleg színek ellentétében pedig festői feszültséget nyújt. A részletek gazdag megmunkálásának erénye ez alkalommal „Tél" és „Műteremben" c. műveiben jut érvényre. *Kurucz* D. István sajátos népi realizmusa alföldi, paraszti témát állít elénk kiállított négy művében.

PATAI LÁSZLÓ: SZERELEM

Somos Miklós kulturált, magas szinten megoldott munkái közül újszerű ötletgazdag megoldásával az „Akt két fával" lep meg bennünket kellemesen. Részben a kompozíció merészségével, részben pedig a női test érzékiség, de nem érzelem nélküli formálásával. A felületek érzékletes megmunkálását az „Anyaság"-ban és a „Magdolná"-ban érezzük leginkább. *Fejér* Csaba, mint erre már a múlt évi recenzióban is utaltunk, néhány szín, elsősorban a szürke és a barna gazdag változatában egyenletesen magas szinten nagy igénnyel festi és állítja ki sorra képeit. Ritka az igénynek ilyen félre siklás nélküli egyenletessége. Sajnálatos, hogy „Fák"-ja, mely a kiállítás egyik legjobb képe a műanyagfestés rossz felületi tapadása miatt pereg. *Vecsési* Sándor „Tavaszi falu"-ja a konvencionális tavasz idézés rügyes, lombos zöldje helyett kompozícióban és a sárga-barna színek érdekes harmóniájával ad szokatlan, de élményt nyújtó tavasz ízt. *Patai* László ez alkalommal ugyancsak egyetlen művével szerepel, de abban a lélekábrázolás és az érzelmi kifejezés mélységét méltán csodálhatjuk.

A kiemelés mindig igazságtalan és adott keretekhez szabott, mégis szólnunk kell *Csizmadia* Zoltán dinamikus tájairól, *Csik* István kitűnő kompozíciós készségű „Csendélet"-éről és *Magos* Gyula tömondatos egyszerűségéről, valamint *Erdélyi* Mihály kedves gyermeki bájú mesevilágáról.

Mint már korábban említettem, a kiállítás nagy és biztató eredménye a legfiatalabb generáció előrelépése. *Hézső, Lelkes, Fodor* nemcsak számszerűleg szerepelnek az eddiginél jobban, hanem színvonalban is. Hézső Ferenc nagyszerű egyensúlyban tartja a formát és a színt. Színes anélkül, hogy feladná és elmosná a formákat, vagy feladná tér élményét. (Séta, Hétköznap.) Lelkes István koloritjában új vonásként találkozunk a kék olykor irizáló finom árnyalataival. Ez szerencsés és eredményesnek látszó útja a korábbi Szalay hatás alóli szabadulásnak. (Ablak, Este.) Fodor József műveinek ez alkalommal is magas színkultúrája és ezenbelül egyéni fanyar színei a főerőssége.

A grafikai anyagban *Kajári* és *Gacs* ellentétes világa hagy maradandó élményt elsősorban. Kajári krétája csupa nyugtalan, vergődő feszültségben szánt a papíron. Gacs karcoló tűje viszont csupa könnyed elegancia, fölényes biztonság és itt-ott a rációból fakadó hűvösség (Csendélet, Interieur). Kajári expresszivitása a „Gondolatok Széchenyi emlékére" sorozatban már-már a képi kifejezés határát súrolja. Figurájának indulati hőfoka az érzelmi kifejezésből a téboly határára dor kövei (Apám, Lányfej, ér., Öröm, hogy megszokott erőteljes tájképei mellett tematikai bővüléssel és krétájának kiegyensúlyozott nyugalmával is találkozunk (Tanulmány).

A szobrászat fő erejét, mint éveken át, a XI. Őszi Tárlaton is *Szabó* Iván, *Somu* Katalin és *Fekete* János jelentik. Az ő hármasuk vezérmotívuma mellett, mint erre már utaltunk, szintén a húszonévesek, a főiskolát éppen most végzett fiatalok adnak új színt.

Szabó Iván Kecskeméten felállított „Éneklő lányá"-nak kisbronza zártabb kompozíciója és felületeinek nyugalma ellenére is életteljes. „Támaszkodó"-ja az anyagadta lehetőségek érzékletes lírai kihasználásával nyújt élményt számunkra. Érmeiben a vonalak finomsága és egyszerűsége e műfaj legjobb erényeit valósítják meg: Fekete János új, most kiállított domborításaiban, részben a vonalak fokozott hangsúlyára helyezte a súlyt határozott, szinte árokszerű lezárással (Tavasz, Szeretet), másrészt az állati testek tömegének nyugalmát oldja meg sikerrel, szinte teljesen síkban tartott felületen. (Delelés). Samu Katalin „Kutyakölyök"-je a faragás rusztikusságával ősi régészeti leletek nemes hagyományaira utalva hozza elénk a fiatal állat esetlen báját. Csikai Márta „Támaszkodó"-ját térbeli elhelyezése, „Vetkőző"-jét pedig mozgalmassága és a fiatal női test édeskésség nélküli, esztétikus formálása avatják a kiállítás értékes alkotásaivá. *Meszlényi* János rézdomborításai az anyag feletti biztonságot és uralmat, a formálás ötletteli könnyedségét és a síkfelület nagyszerű kihasználását nyújtják. „Lány" című terrakottája pedig igazi szobrászati erényeket mutat még ebben a nem legszerencsésebben választott méretben is. *Tóth* Sándor rézdomborításai (Új hajtás, Család) szűkebb világának érzelem és szeretetteljes, bensőséges költeményei. *Nagy* Sándor (Ébresztő) a zárt kompozíció egyszerűségében nyújtanak élményt.

Összegezve a XI. Vásárhelyi Őszi Tárlat eredményeit, az eddigi reprezentánsok mellett a legfiatalabbak fölzárkózását tartjuk a legjelentősebbnek. Ez a jövő fejlődés bizonyosságát, az új tárlatok, a második évtized sikerét hordozza magában.

DÖMÖTÖR JÁNOS

Táj — a teremben

A táj beköltözött a terembe. Ezernyi színe, formája, szépségének minden jegye művészi alkotássá átlényegülve ott látható a szövetkezet művelődési házának frissen vakolt falán.

Képzőművészeti kiállítást rendeztek a hódmezővásárhelyi Viharsarok Tsz-ben. Az Alföld nagy művész-centrumának, Vásárhelynek festői hozták el ide műveik legjavát, hogy az alkotó- és lakóhelyül választott táj embereinek bemutassák művészetüket.

A tsz félig elkészült klubhelyiségében Szalay Ferenc Szabó bácsi című rajzánál hosszan álldogálnak.

— Akár az öreg Gál — mondják elgondolkozva. — A szeme is, a szája is, de leginkább a feje állása...

A grafika után egy festmény, Füstös Zoltán Házaspárja következik. Itt talán még tartósabb a szemlélődés. A vélemény is lassabban áll össze. A kép fáradt arcú, törődött alakjairól ezt mondják:

— Jó hogy nincsenek már ilyen emberek! Nem kell már senkinek

A két alkalmi látogató hosszan nézi a szokatlan, s számukra még csak egyszeri látványt: Szalay Ferenc, Németh József, Kajári Gyula, Kohán György, Lelkes István, Fekete János, Végvári Gyula, Fodor József, Szabó Iván, Erdős Péter, Almási Gyula Péter, Hézső Ferenc s az örökké fiatal Mári, Kovács Mári színben is, formában is igazat valló festményét, plakettjét, grafikáját. Az új élmény erősnek bizonyul.

Képek függnek egy vásárhelyi tsz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 1
Telefon: 188-296, 188-307

Patay László

MAGYAR NEMZET

1965 MÁR -5.

Patay László festőművész kiállítását az Ernst Múzeumban március 6-án délben nyitja meg dr. Pataky Dénes művészettörténész.

1021

—#

Csongrádm. Hirlap

Patay László

1957 FEB 23

610

Új Derkovits-ösztöndíjasok

Két évvel ezelőtt a Népművelési Minisztérium és a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége Derkovits-ösztöndíjat alapított tehetséges fiatal képzőművészek és iparművészek számára, akik fejlődésük, egyéniségük kibontakozásának nyugodt biztosítására 3 éven át havi 3000 forint ösztöndíjat és művészi munkájukhoz más támogatást is kapnak. Évente 10 fiatal művész kapja meg a Derkovits-ösztöndíjat.

Az eddig kiadott 20 ösztöndíj közül négy hely megüresedett. A négy helyet a beküldött művek alapján Kondor Béla grafikusművésznek, Szurcsik János festőművésznek, Patay László festőművésznek és Kárpáthy Anna szobrászművésznek ítélte oda a Művelődésügyi Minisztérium.

A Művelődésügyi Minisztérium döntése alapján Konok Tamás festőművész és Radó Károly szobrászművész is megkapták a Derkovits-ösztöndíjat.

CSONGRADMEGYEI HIRLAP
A Magyar Szocialista Munkáspárt megyei lapja
Szerkeszti: a szerkesztőbizottság
Felelős kiadó: Az MSZMP megyei intéző bizottsága
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Hódmezővásárhely Kossuth Lajos u. 22.
Telefon: 335. 315
Felelős szerkesztő telefonszáma: 271
Terjesztik: a megyei Postahivatal Hírlaposztálya és a hírlapkézbesítő postahivatalok
Előfizetés: postahivataloknál és kézbesítőknél. Havi előfizetési díj 11 forint

Szegedi Nyomda Vállalat
Felelős vezető: Vincze György

Jókai-ny. 4760

Vulkán

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

szovjet vörös hadsereg gyarapodása, erősödése volt a vigasz. Ebben a haderőben látta a magyar paraszt és munkás azt az erőt, amely előbb vagy utóbb megtáncoltatja betyár urait, elhozza hárommillió koldus szabadságát. Ez a várva

építés megvédésében való helytállás.

A fegyveres erők miniszterének távirata a Szovjetunió honvédelmi miniszteréhez

G. K. ZSUKOV elvtársnak,
a Szovjetunió marsallja,
a Szovjetunió honvédelmi minisztere,
Moszkva.

A szovjet hadsereg megalakulásának 39. évfordulója alkalmából az újjászületett magyar fegyveres erők valamennyi harcosa, tisztje és tábornoka nevében forró üdvözletem küldöm Önnek és a hős szovjet hadsereg egész személyi állományának.

A magyar nép a hála mély érzésével gondol a szovjet nép hős katonafiaira, akik 1945-ben vérüket hullatva szabadították fel hazánkat és a közelmúltban önzetlen segítséget nyújtottak a sötét ellenforradalom erőinek

Magyar
Csütörtök, 19[illegible]. április 16.

Patay László festményeinek kiállítása Dorogon

A *Dorogi Galériában* a látogató tekintetét azonnal magára vonja az ajtóval szemközti falra függesztett *Szubjektív tabló; Patay* László meglehetősen egyéni szelekciójának eredménye. A nagy elől és vallott mester, Barcsay Jenő ül elgondolkodva, kezére támasztott állal a kép egyik súlypontjában; a másikban az ismert Csontváry-önarckép. Köröttük a többi pályatárs; közel háromszáz portré. Az, hogy a festőtársak mekkora méretben jelennek meg a képen — mint Patay egyszer mondta valahol: — számára egyben művészi értékrendet is jelentenek. Szokatlanul őszinte hitvallás!

Életműszerű az egész bemutatkozás; képvilágának jellegzetesebb — egyben legkiforrottabb — reprezentánsait állította ki a művész Dorogon. Itt az ablak keretezte *Téli szivárvány*. Ive alatt a galamb tán éppen át akar repülni; a festő önarcképe az ablaküveg jégvirágai közt sejlik elénk. Itt az elemzésre annyi alkalmat kínáló — sokak szerint túlontúl direkt megfogalmazású —, eleve kérdőjeles *Szemétdomb*? Rajta a valószínűtlenül, már-már giccsesen kék ég alatt a Gioconda s a milói Vénusz kilökve, koponyák, kidöntött fa, elszórt bankjegyek, leomlott görög oszlopfő „társaságában". Itt *A négyzet* is: buja, virágos rétre nyírt négyszögben papírra rajzolt kvadrát. S a *Fények* szürke felhőpamacsok közt kibúvó, pipacstól tarka gabonatáblára zuhogó fénypászmáinak alig akad rokonuk napjaink honi piktúrájában.

E. Nagy Lajos

Fejér a Miniszter

Az ötnapos munk előkés

A kormány Tájékoztatási Hivatala közli:

A Minisztertanács szerdán ülést tartott. Megtárgyalta és elfogadta a Fejér megyei tanács végrehajtó bizottságának beszámolóját a tanácsi szervek tevékenységéről, a munkásosztály helyzetének javítására hozott párt- és kormányhatározatok helyi végrehajtásáról. A végrehajtó bizottság feladatául szabta, hogy a következő tervidőszakban fordítson még nagyobb figyelmet a települések arányos fejlesztésére, az életkörülmények javí-

Egy megye a

Egészében megvalósulóban vannak, ugyanakkor további teendőket is jelentenek a munkásosztály helyzetének javítására hozott párt- és kormányhatározatok — állapította meg szerdai ülésén a Minisztertanács a megyei tanács végrehajtó bizottságának jelentése alapján.

Fejér megyében is fontos társadalompolitikai feladat a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítása, az alacsonyabb jövedelmű munkáscsaládok lakásgondjainak megoldása. Ezt tanácsi erőforrásokból telekkialakítással, közművesítéssel is segítették-segítik. Az V. ötéves tervidőszakban a megyében megépült 18 600 lakásból 7600 munkáscsaládoknak jutott. A vállalatok az elmúlt öt évben mintegy 500 millió forinttal támogatták a szervezett munkáslakás-éní-

PATAY LÁSZLÓ

Magyar Nemzet
1981 ápr. 16.

Patay László

PATAY LÁSZLÓ Munkácsy-díjas festőművész alkotásaiból nyitottak tegnap kiállítást a dorogi Bányász Művelődési Központban. A komáromi születésű és Budapesten élő művész több festménye most kerül először a közönség elé.

Magyar Hirlap 1981/3/18/8

Patay László, festő

● KIÁLLÍTÁS. Patay László, Munkácsy-díjas festőművész kiállítását ma délután nyitják meg a dorogi galériában.

– : O kiállítás

12.

Esti Hírlap, Bp. 1981. márc. 17.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI
HÍRLAP

Patay László

1967 JUN 25

1021

(Egető János felv.)

PATAY LÁSZLÓ: KIS ÖNARCKÉP

gazdasági mech
szólva azt rebes
igazi „maszek el
vetkezik, amik
kedve szerint fel
akarja az árakat,
gyelmébe ajánlom az említett tapasztalatokat, jelenségeket. Mindenekelőtt a piac és a termelői szemlélet változását, amelynek alapja a kialakult helyzet.

„Sok a karfiol" és egyre több lesz. Egyre több és több lesz mindenféle áruból, hiszen megvan már ehhez, és mindinkább gyarapszik a termelői kapacitás. S az új mechanizmus politikai célja nem más, mint éppen az — ami egyébként a réginek is célja volt —, hogy a társadalom rendelkezésére álló eszközökkel jobban kielégíteni a dolgozók igényeit. Ez a fő törekvés gyakorol hatást az árak alakulására is alapvetően annak alapján, hogy a termelőnek és a fogyasztónak nem ellentétesek az érdekei. Ellenkezőleg: csak közös igyekvéssel érhetjük el céljainkat.

KACZÚR ISTVÁN

Nem emberek, hanem könyvek adatait jelzik. Egy-egy példányét a Szegedi Ruhagyár üzemi könyvtárában. A rubrikákban az 1966-os évszám mellett 12 546 bejegyzés — a könyvek olvasóinak nevei. Ennyi alkalommal vették ki olvasni a könyveket az üzem dolgozói. A közgazdasági kérdésekkel kapcsolatban elsősorban az új gazdasági mechanizmussal foglalkozó könyvek kartonjait kerestem, hogy „szóra bírjam" őket: kik és hányan lapozgatták, tanulmányozták az utóbbi hetekben, s megkérdezzem az olvasókat, miért választották olvasmányul e könyveket?

— Ilyen könyveink nincsenek — mondja a könyvtáros. — Évente általában 10 ezer forintot költünk beszerzésre. Van itt társadalomtudományokkal, műszaki kérdésekkel foglalkozó, de a többség szépirodalmi. Maga

Célszerűen, gazdaságosan

Nagyobb teljesítmény, kisebb önköltség

a részmunkák gépesítésével

Brousek fiatal cseh költő, a huszévesek egyik legtehetsé
megszerezte magának a Csehszlovák Írószövetség Kiadó
gai rádió irodalmi szerkesztője.

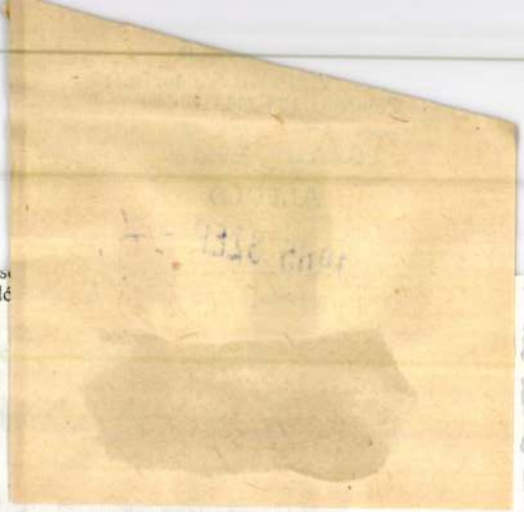

Kakas, ne hívogasd a tegnapot

A nagyanyó a kamrában
lassan kopasztja a kakast
a gyümölcsösben meg a fákat

Levél levél után hull
s mint pisszenés
rezdül a csendes ág

Fejem kókadt mint a kakas feje
hajamban szomorú ajkad
a megalázott taréj

Előttünk a tél
az üveg-délibáb
a borzok ideje
Behavazott szeplőtelen testedre
jéghegy úszik
s a fiúnk Amundsenként szunnyad benne

A nagyanyó a kamrában lassan kopasztja a kakast
Vér fröccsent a csipkebogyókra
és az égre:

Földhöz közeledik a nem szívesen látott
vérbeborult Mars-csillag
a háború istene akinek megkegyelmeztek

László
ALFÖLD
1965 SZEP

1021

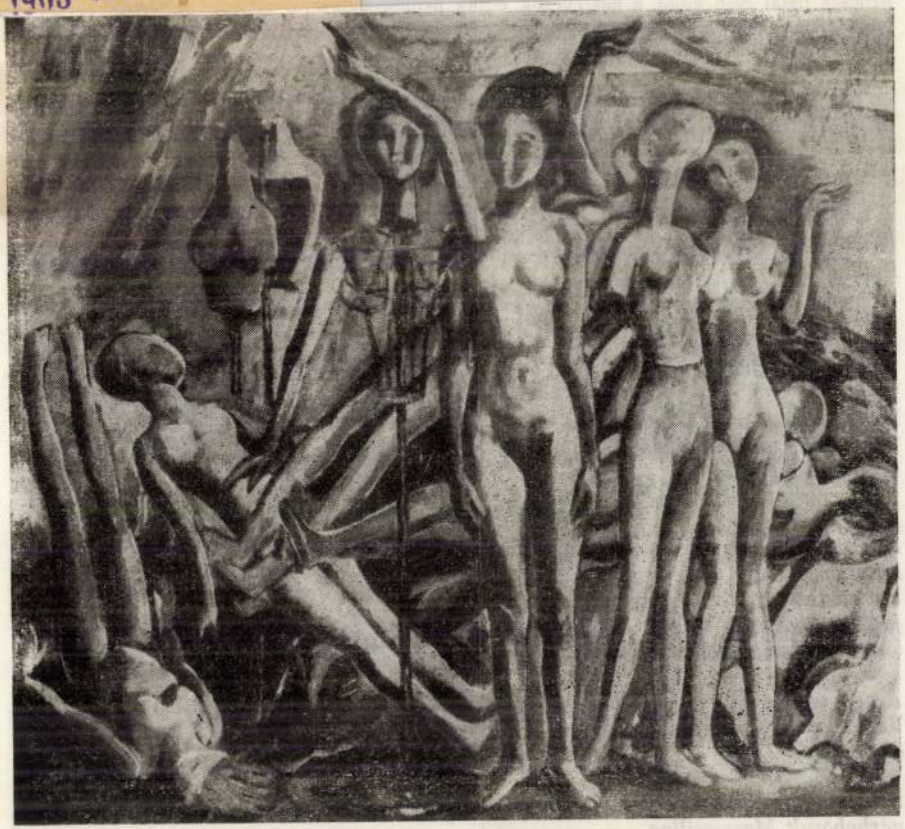

Patay László képe

1965 APR 22

Patay László kiállítása

1021

Élet (család)

KLASSZIKUSOK sajátossága, hogy egyaránt szólnak a művészet rejtett titkait kutatókhoz és a bonyolult érzékelését alapfokon értelmezőkhöz. Patay László műveinek gondolati egységét a festészet kifinomult eszközeivel létrehozott kompozíció és az önmagukban is élő és teljes részletek összehatása teremti meg — ezért jut túl a néző már első látásra is a felületes képzettársításokon.

Az ember, a világ bonyolult kapcsolatainak felismerésében mutatkozik meg elsősorban a művész önmaga iránt támasztott igénye. Ismét egy további lépés: menynyit t u d ebből úgy észrevétetni, hogy a művei keltette visszhang további összefüggések kutatására sarkalljanak. Patay László technikában és szellemi vonatkozásban is felkészült a maga elé kijelölt pályára. A bonyolult őnála nem sokféleképpen értelmezhetőt, hanem tisztán, világosan szólót jelent. Magyarázni már sokkal nehezebb a rajzok, a színek, a kompozíció együttesen jelentkező hatását — a reneszánsztól kezdve valamennyi kor pozitívuma megtalálható a részletekben —, az a csodálatos viszont, a h o g y a n ezt Patay a maga mély humánumú filozófiájához hangolta. Csodálatos — ismétlem —, mert sohasem ismétli a már megtalált formát, mindig és elsőrendűen a téma mondanivalója határozza meg hangsúlyait. Gondoljunk csak az „Eső után" színben teljesen tompított megfogalmazására és ellentéteként az Esthajnalcsillag végtelent megnyitó mélységére. „Milyen giccset lehetett volna ebből a témából festeni" — jegyezte meg a kiállítás egyik látogatója, és kijelentéséből a művészi iránti elragadtatás csodálatát éreztem.

TELJESSÉG és kitárulkozás a megjelenítésben — ez a termékenységet megtestesítő Gea. De miért több ennél az egyszerű szimbólumnál? A részletek gondolatot kiemelő hangsúlyai, a pompás kolorit teszik azzá? — Órákig lehet gyönyörködni egy-egy képében, mert egyre újabb összefüggéseket fedezünk fel a sikeres festői szándék megvalósításában.

Portréi, természeti képei és az élet tartalmát elemző alkotásai mind-mind külön témakör lehetne arra, hogy szimbólikus értelmezéssel is mennyire megközelíthető a korunk eszmei világát, realitását kifejező törekvés. De ahhoz, hogy ez elérhetővé váljék a művész számára, olyan egyszerűen kell szólnia, hogy a Termés, a Birkózás, a Kidobott karácsonyfa beszél hozzánk; vagy a gyermekkor tiszta örömeit hordozó Ditte, Dorka; a szerelem versben is alig-alig kifejezhető líráját formába öntött Szerelmespár, végül — a korábban említett „bonyolult" jelző egyik jellegzetesen értékelhető, nagyméretű kompozíciója, az Élet (Család).

ÖSZINTE elismeréssel köszönjük meg a Műcsarnoknak, hogy bemutatja Győrött — ahonnan Patay László művészi pályája indult — Derkovits-díjas művészünk szuggesztív erejű alkotásait, és annál inkább tartozunk ezzel a köszönettel, mert a Győrött bemutatott művek nemrég az Ernst Múzeum március 6-tól 21-ig rendezett kiállításán szerepeltek kiemelkedő sikerrel.

Rácz Ernő

zülés
ekampányra

lapján az egész nemzetközi ékemozgalom május—jú-iusban fokozott tevékenysé-et fejt ki „a békéért, a le-zerelésért, a nemzetközi gyüttműködésért" jelszó latt és a magyar békemoz-alom, hagyományaihoz hí-en, támogatja az akciót.

Az operatív bizottság ez-tán megtárgyalta és számos avaslattal egészítette ki a ékekampány munkatervé-ek tervezetét. Számot ad-ak a bizottság tagjai arról , hogyan, milyen módsze-ekkel kívánják a maguk erületén a kampány céljait alóra váltani.

Dóczi Róbertné, a megyei ártbizottság agitációs és ropaganda osztályának ve-etője rámutatott arra, hogy z akció sikerre viteléhez inden társadalmi szerv és ozgalom együttes, magas ínvonalú tevékenységére an szükség, és a fontos, agy horderejű munkához egigérte a pártbizottság se-tségét.

jugoszláv szövetségi ne gyűlés küldöttsége köz

A magyar küldöttség beszéléseit *Kállai Gy* MSZMP Politikai Bi gának tagja, a Hazafia front Országos Tanác elnöke vezeti. A megbe sen résztvevő jugoszláv döttség élén *Mijalko rovics*, a szövetségi ne gyűlés alelnöke áll.

A *Kállai Gyula* ve magyar parlamenti küldött-ség szerdán a reggeli órák-ban rövid vajdasági körútra indult. A delegációt elkísérte *Sóti Pál*, a Vajdasági Tarto-mányi Bizottság elnöke és *Zágor György*, hazánk belg-rádi nagykövete.

A küldöttség először a ver-bászi Mezőgazdasági Kombi-nátot tekintette meg, majd a déli órákban Újvidékre, a Vajdaság fővárosába láto-gatott el. A Park Hotelben

Csalódás

Bonni kormánykörökben lehangoltan vették tudmásul, hogy *Erhard* kancellárnak és *Adenauernek De Gaulle* elnökhöz intézett levelei nem hozták meg a várt ered-ményt. Bár a kettős levél-váltás teljes szövegét nem hozták nyivánosságra, kiszi-

Raktárgépesítés

Korszerű, gépesített lánc-hengertárolót rendeznek be a régi vetülékcsévéző üzem helyébe a Győri Pamutszö-vő- és Műbőrgyárban. A múlt héten volt a műszaki átadása a 38 millió forint költséggel épült szövőterem-nek, amelyhez csévélőüzem is épült. A megüresedett ré-gi üzembe így célszerű át-telepíteni a lánchengertá-rolót. A tárolóállványok épí-tése megkezdődött. A más-fél—két és fél mázsás hen-gereket gépi emelővel rak-ják fel majd az állványokra, megkímélve a raktári dolgo-zókat a nehéz fizikai mun-kától. A hengereknek a szö-vödébe való juttatására a gyár tmk-műhelyében készí-tettek olajnyomású szállító-kocsit, mellyel a szövőgépek közé beállva fizikai igényoe-vétel nélkül vehetők le a súlyos hengerek a gépekről. Ugyancsak gépesítik az elő-henger-raktárban is a hen-gerek mozgatását. A meny-nyezetre darupályát szerel-nek, mely az üzemajtón túl is kiér. Az épület elé álló kocsikról így szintén gép-pel emelik majd le a lánc-hengereket.

Áprilisi zápor után...

„Virágozzék sz

Emlékünnepélyt rendez ha-zánk felszabadulása 20. év-fordulója tiszteletére április 24-én, szombaton délután 5 órakor Győrött, a Jókai Mór Művelődési Ház nagytermé-ben a Győri Liszt Ferenc Ál-lami Zeneiskola és a győri Gárdonyi úti Gimnázium. A

Megyei képzőművészeti pályázat

Értékek helye, helyezések értéke

Az 1966-os megyei felszabadulási pályázat képzőműszeti díjait tegnap délelőtt 10 órakor adták át a győri művészklubban.

Nagy Gyula, az MSZMP Győr-Sopronmegyei bizottságának titkára köszöntötte a megjelenteket, majd méltatta a pályázat eredményeit, a díjnyertes műveket. A képzőművészek nevében Horváth István mondott köszönetet az évente megismétlődő pályázat lehetőségeiért.

Lehet, hogy az őszi megyei kiállítás jobban reprezentálja majd szűkebb pátriánk képzőművészetét, mint az idei felszabadulási pályázat, én úgy érzem, a pályázat eredménye, a zsüri véleménye meggondolásra érdemes; és ezen túl: nem lehet haszontalan a pályadíjak odaítéléséről, ennek körülményeiről szólni, a nagyközönséget a megyei pályázat súlyáról, jelentőségéről tájékoztatni.

Kiállításnyi alkotás

Az évente meghirdetett pályázat korántsem minden megyében bevett szokás. A több ezer forintos díjak, az erkölcsi siker lendítője képzőművészeinknek, íróinknak és költőinknek. (Ne szégyelljük e titulust, ha egyelőre nem mindig megérdemelt is az alkotásért — de a törekvésért feltétlenül. A többi akarat, meg tehetség, ám szerencse dolga is.) A pályázat nem pótolja a vásárlást, aligha kelt a megyénk íróit is publikáló Életünk iránt nagyobb érdeklődést, egyszóval nem teszi semmissé mindazt, ami évek óta újra hangzó panasz. (Ne legyen ünneprontás, ha erről is szó van.) A felszabadulási pályázat mindössze lehetőség, évente megismétlődő alkalom a szakértő bírálók előtt való vizsgázásra, művészi értékek elismertetésére, mindössze ösztönözni kíván alkotókat, mint minden pályázat a hétköznapinál nagyobb vállalkozásra. Eléri-e célját a megyei pályázat, közelebbről: elérte-e célját az idei képzőművészeti pályázat?

Patay László festőművész, a zsüri tagja megyénk festőinek jó ismerője. Még a bíráló bizottság döntése előtt mondta: *„Ha ebből az anyagból egy kiállításra valót kellene kiválogatnunk, könnyű dolgunk lenne. Amikor utoljára zsüriztem Győrött megyei kiállítást, nem választhattunk ennyi jó képből."* Azaz a nem díjazott képek között is szép számmal találhatunk sikerült alkotást. Sajnos, ezek erényeiről, hibáiról kevés szó esett, és ami még sajnálatosabb, alkotóik aligha tudják meg mellőzésük (?) okát. Az irodalmi pályázatot is találgatások követték, most sem jártunk jobban. Valahogy ankét vagy vita formájában jó lenne találkozniuk alkotóknak és bírálóiknak, ha az idén már nem, hát jövőre. Sok félreértett megjegyzésnek, sértődöttségnek állhatnánk így útját.

A legjobbak erényei

Ha egyszerűsítjük a kérdést: mi emelte a díjazott alkotásokat a többi fölé, akkor a zsüri véleményét így foglalhatnánk össze (ami ebben a formában nem hangzott ugyan el, de fél szavakból erre lehet következtetni):

A *szobrászati első díjat Cziráky Lajos* három portréjával nyerte. A fejek megmintázása artisztikus, technikailag is jól megoldott. *Melocco Miklósnak*, a zsüri szobrász-tagjának szavaival élve ez a fajta portrékészítés egyaránt csábít a naturalisztikus és a giccsesszirupos megformálásra. Kevéssé látványos, de rendkívül nehéz feladat elé állítja az alkotót. *Sz. Egyed Emma* finom vonalú *Gitáros lánya* harmadik díjat kapott. Az esztétikus formának és a téma kedvességének összhangja teszi vonzóvá kisplasztikáját.

A *grafikai anyagból Barabás László* linometszet-sorozata részesült első díjban. Egységes, zárt kompozíció a sorozat mindegyik darabja. Győr történelmének egy-egy fontos mozzanatát örökíti meg művészien sűrítve. *Gáspárdy Sándor* gouache-képei a tájélmény hangulatát adják vissza megkapóan. *Dohnál Tibor* linósorozata és *Lakatos József* néprajzi tárgyú monothypiái bár díjat nem kaptak, a pályázat vitatott és értékesnek talált darabjai közé tartoznak.

Igényes művekkel

A leggazdagabb anyagot a festőművészek küldték a pályázatra. *Tóvári Tóth István Szőlőmunkás* című képe rendkívüli feszültségével, szenvedélyességével került az első helyre. *Horváth István Árvíz* című képe volt a pályázat legnagyobb vállalkozása. A méreteiben is nagy festményen mozaikszerűen kapcsolódnak egymáshoz az árvizi jelenetek. Egy-egy részlet festőileg kitűnő megoldását értékelte a zsüri, a kép előterét, az alakok mozgását, egymáshoz való viszonyát kevésbé sikerültnek ítélve. *Joanovits István Vízhordók* című képe ugyancsak második díjat nyert, a kép erényeként elsőül a két figura mozgásának érzékeltetését említhetjük, valamint a visszafogott színek harmóniáját. Mint a díjazott festmények mindegyike, *Giczy János* harmadik díjas képe, a *Passzirta* is figurális alkotás. A háttal álló férfialak rajzi megoldása aratott osztatlan sikert. Hosszas vita után szorult a díjazottak mögé *Barabás László Esthajnal csillag* című képe és *Kozák János* festménye.

Távirati stílusban így lehet összefoglalni a zsürizés eredményét. Elérte-e hát célját a pályázat? A megyénkben élő művészek csaknem mindegyike pályázott, láthatóan igényesen készült a pályázatra. Azt hiszem, az igenlő válasz bizonyítékaként ennyi elég. Ami ezentúl következik, az részben a magam megfigyeléseiből, részben az eredményhirdetés utáni beszélgetésekből leszűrt aggályoskodás, ami nem a fentieket cáfolja, csupán további töprengésre kíván sarkallni.

Aggályok, érvek

Jó-e a művészeknek pályázathirdetéssel való támogatása? Évente ismétlődik a kérdés, és mint a beszélgetésekből kiderült, nem annyira a pályázat ellen, mint annak vélt igazságtalanságai miatt ismétlődik.

Ha nem pályázat, akkor mi? Egyetlen ésszerű megoldás kínálkozna, az ösztöndíj. Több helyen próbálták, ám éppen az a szubjektivitás, amit esetenként a bíráló bizottság szemére vetnek, érvényesül ebben a formában egyetlen és megfellebbezhetetlen mérceként (ami persze nem zárja ki az esetenkénti igazságos döntést). Az ösztöndíj ellen szóló másik érv: előre meghatározhatatlan alkotásnak ítélik, ami újabb viták ra ad okot.

Az effajta ösztöndíj-pályázat összehasonlítások vége az, hogy maradjon a pályázat, de... Ezek a *de* kezdetű félmondatok feltétlen figyelmet érdemelnek, akár a mostani pályázat kapcsán is. A díjazott és nem díjazott művek méricskélésétől függetlenül, a bírálók döntésének felülbírálását kizárva is tény, hogy szívesebben fogadja a mindenkori zsüri az egységes, kiérlelt alkotást, mint a részben megoldatlant, akkor is, ha ez utóbbi nagyobb feladatra vállalkozott, ha a vállalkozás újszerű, ha alkotójának a másik, az egységes elkészítése láthatóan nem okozna nehézséget. A kérdés nyitott. Az ítészek védelmében: roppant nehéz eldönteni az alkotók ismeret nélkül, hogy a művészileg problematikus mű miért az, hiszen a megyénkben gyakorolt legtöbb törekvéssel máshol is találkozhatunk, látatlanban nem lehet eldönteni, hogy évek óta ismételt alkotásmód — durvábban szólva rutinmunka — szorította-e háttérbe az előrelépést jelentő művet, vagy dilettáns, félig sikerült alkotásról van szó. (A szembeállítás tudatosan túloz.) Erre, de csak erre jelentene megoldást, ha a bírálók ismernék a pályázók korábbi dolgait, viszont az új tehetségek éppen így, névtelenül vétetik észre könnyebben magukat.

Cziráky Lajos: ÁBC

Mindezt a maga ellentmondásosságában — ismételten hangsúlyozom, nem a pályázat ellen — sorolják, és idézem annak érzékeltetésére, hogy megyénk alkotóinak studiószerű foglalkoztatása szakemberek, mondjuk így, esztéták által figyelemmel kísért foglalkoztatása immáron szükséges. Legyen a pályzat pályázat, de legyen valamiféle műhely is! Hogy milyen fohászokat és legyintéseket ébresztek ezzel a gondolattal újra, azt magam is tudom. Éppen ezért tartom a pályázat alkalmából is feltétlenül említendőnek.

Maros László

Horváth István: Árvíz

Nagy siker a kijevi baromfitenyésztési világkongresszus kiállításán

A Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Gépgyár felszerelt és 10 000 db bábolnai naposcsibével betelepített

HCN húscsibenevelő berendezése

nagy sikerrel vizsgázott az augusztus 15—28-ig nyitva levő, kijevi kiállításon, mely a baromfitenyésztési világkongreszszus alkalmából került megrendezésre.

A naposcsibéket repülőgéppel szállították ki Bábolnáról, és július 13-án telepítették a berendezésbe. A csibék nevelése teljesen zavartalanul,

kíváló eredménnyel

sikerült, melynek bizonyítéka, hogy a kiállítás megnyitásakor, augusztus 28-án időszak végére, szeptem- 50—170 dkg-os súlyt.

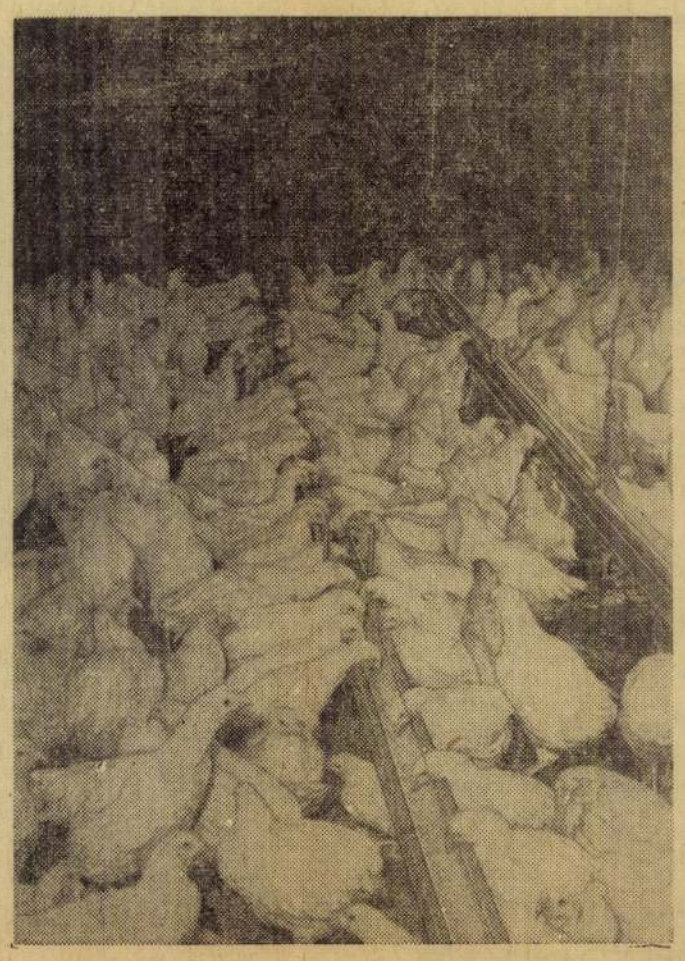

A berendezést a gyártó vállalat ellátta

takarmányszállító és töltőkocsival is,

melynek segítségével a berendezést ellátó külső takarmánytartály gépi úton tölthető fel.

Jellemző a berendezés iránti érdeklődésre, hogy a Szovjetunió részéről nagyobb mennyiségre szerződéskötés várható.

A gyártó vállalat a halászi Rákóczi Tsz-nél, valamint a máriakálnoki Új Október Tsz-nél egy HCN és egy újabb típusú UBN jelű berendezést fog üzembe helyezni.

A berendezések felszerelése lehetővé teszik

a belföldi érdeklődő szakemberek megfelelő tájékozódását,

egyébként 1967. évre a berendezésekből az AGROTRÖSZT eddig 10 berendezés szállítását igényelte.

NYUGDÍJAS VIZSGÁZOTT
uzánfűtőt
KERESÜNK.
Jeletkezni lehet
8—4-ig az 1. sz.
TOTÓ-LOTTÓ körzeti irodában,
ŐR,
Bástya u. 38 sz. alatt

RÓZSA!
legszebb nemzetközi
jdonságok, tulipán,
nt, nárcisz, gladiólus
gyümölcscserjék,
díszcserjék.
Kérje díjmentes
ajtaismertetőnket.
Szállítás postán.
SZÉKELY
ísznövénykertészet,
Budapest, III.
Vörösvári u. 18.

Iparvállalat gyakorlattal rendelkező
gyors- és gépírót
alkalmaz.
Jelentkezés levélben „Azonnal" jeligére a Kiadóhivatalba,
GYŐR,
Tanácsköztársaság u. 3.

Portást és segédmunkásokat
FELVESZÜNK.
SZESZIPARI ORSZÁGOS VÁLLALAT GYŐRI SZESZGYÁRA.

k, figyelem!
ehergépkocsi-szervizt
atáridőre vállalunk.
s kívánalom szerint!

	53,— Ft
honos mosással	61,— Ft
rabnál	11,— Ft
	12,— Ft
nnal	28,— Ft
	16,— Ft
	15,— Ft

VICS vezértipusra értendők.
6 órától 20 óráig.
Autójavító V., Győr, Mártírok útja 6.

Apróhirdetés

ADÁS-VÉTEL

Két új ajtó és ablak eladó. Pinnyéd, Erdőtelep u. 13.

Egy intarziás ebédlőszekrény sürgősen eladó. Győr, Tanácsköztársaság út 23., fszt. 1.

Használt cserépkályhák eladók. Győr, Jósika u. 6., telefon: 43-22.

Angol mechanikás pianinó és keleti perzsaszőnyeg igényesnek eladó. Győr, Rónay J. u. 2/a., I. emelet 2.

Óriás virágú évelő chabaud-szegfűpalánta vegyes színekben, szálanként 1 forintért kapható Toronyi kertésznél, Békéscsaba, Sztraka utca 27.

Cseresznyefa hálószobabútor eladó. Győr, Árpád u. 17., I. 3.

Gladiolusz árjegyzéket díjmentesen küld Járay agronómus, Lövő.

Hálószobabútor, szezlon, ágyak, éjjeliszekrény, tűzhely, sportkocsi eladók. Győr, Köztársaság tér 13.

Prima állapotban levő 1956 és 1958-as kiadású Volkswagen személygépkocsi igényesnek eladó. Megtekinthető vasárnap, 4-én, 9—12 óráig, Győr, Zrínyi u. 5. Szapáry.

Jó állapotban lévő Munkácsy televízió és egy 80 basszusos Weltmeister tangóharmonika eladó. Győr, Felszabadulás u. 10., Farkas.

Rekamié, fotel, szezlon, hálószobabútor, konyhabútor-vétel, eladás. Vörösné, Győr, Kisfaludy u. 34.

Jó állapotban levő Wartburg 312-es eladó. Megtekinthető: 17 órától. Tét, Fő u. 27.

Egy pár harmadéves, hidegvérű, nehéz sárga csikó, betanítva eladó. Nagylózs, Búzakalász MTSZ.

Moszkvics 407-es személygépkocsi kitűnő állapotban, első kézből eladó. Dr. Deák, Győr, Mester u. 14.

Bejáratott Danuvia motorkerékpár, fújott kerekű kocsi, lószerszám eladó. Győr, Kossuth L. u. 148.

Skoda Oktávia Super személygépkocsi kifogástalan állapotban eladó. Győr, Káptalan domb 4.

Volkswagen jó állapotban eladó. Érdeklődés: vasárnap du. 2—6-ig, hétköznap de. Győr, Káptalan domb 15., I. 6.

Kisipari kombinált szekrény, rekamié, kárpitozott székek, asztal eladók. Molnár, Győr, Lenin u. 7., II. em. 7.

250 köbcentiméteres kis kerekű Jawa, 125 köbcentiméteres Danuvia motorkerékpár, középteljesítményű kalapácsos daráló és hegesztőtrafó eladó. Nyúl, Bem József u. 15.

Csehszlovák mélykocsi eladó. Győr, Ipar u. 38/B. Mózes. Érdeklődés: du. 5-től.

Szamócapalánta,
Eszterházi korai és Surprise a kisbaráti „Március 15" MGTSZ-ben,
20 filléres árban kaphatók.

Bontásból eredő faanyag, cserép eladó. Kisbarát, Apponyi u. 11.

Költözködés miatt eladó kombinált szekrény, rekamié, szezlon, kályha, könyvszekrény. Győr, Kisfaludy u. 38., I. emelet, Török.

Volkswagen személygépkocsi prima állapotban, sürgősen eladó. Kisbarát, István út 28.

Körpáncélos, rövid bécsi zongora eladó. Érdeklődni lehet: 17—19 óra között. Köbling, Győr, Bacsó Béla u. 21., II. emelet.

INGATLAN

Kapuváron, a Fő téren egy ház, két szoba, két konyha, két éléskamrával eladó. Egyik lakás beköltözhető. Érdeklődés: Stangl Viktor, Kapuvár, Kórház [illegible] 6.

Háromszobás, hallos, összkomfortos családi ház beköltözhetően igényesnek eladó. Orvosnak nagyon alkalmas. Két család részére is megosztható. Sipos Lajos, Győr, Erkel Ferenc u. 6.

Beköltözhető ház eladó. Győr, Nádorváros, Verseny u. 4.

Győrszabadhegyen, Új utcában 245 négyszögöl házhely eladó. Érdeklődés: Győrszabadhegy, Pattantyús u. 8., Szalai.

Gyárvárosban háromszobás, összkomfortos, kertes családi ház, két lakássá is alakítható, beköltözhetően eladó. Győr, Bajza u. 12. sz.

Eladó megosztva is Badacsonyörsön 1200 négyszögöl szőlő, műúthoz és a strandhoz közel. Cím: özv. Kovács Bálintné, Badacsonyörs.

Kétszoba-összkomfortos, kertes, beköltözhető lakás mint negyed házrész eladó. Bővebbet: Lipkay, Sopron, Lenin krt. 1., 11—15 óra között.

Egyemeletes ház elején két szoba beköltözhetőséggel. Érdeklődés: Czitó János, Győr, Stelczer Lajos u. 3.

LAKÁSCSERE

Belvárosi kétszoba-összkomfortos lakásomat elcserélném két egyszobás lakásra. Leveleket „Kiss 89880" jeligére a Hirdetőbe, Győr, Kazinczy u. 16.

Győri belvárosi, kétszoba-összkomfortos, központi fűtéses, telefonos lakásomat elcserélném hasonló sopronit. Lehetőleg új bérházi vagy kertes villa lakásért. Ajánlatokat: „Októberi csere 108324" jeligére a Hirdetőbe, Győr, Kazinczy u. 16.

VEGYES

Első osztályos kislányom mellé keresek napi 4 órára nagyobb kislányt vagy nyugdíjas nőt. Jelentkezni vasárnap 14 óra után lehet, Győr, V., ker. Botond u. 11., II. 2. Szigetiek előnyben.

Gyermektelen házaspár egy évre albérleti vagy főbérleti lakást keres. Érdeklődés: Győr, telefon: 43-54.

Gallérozásával, szőrmemunkájával ne várja meg a telet! Irhabundák, szőrmebundák, bőrkabátok, kucsmák, kolliék készítését, javítását, tisztítását, festését vállalom
Kohler SZŰCS
Győr, Kazinczy u. 4. sz.

Pliszírozott terliszter aljak kaphatók, mérték után is megrendelhetők. Pliszírozást hozott anyagból is vállalunk. Lachmann János női szabó, Győr, Gorkij u. 15.

Fiatalok, figyelem!
A győri Ifjúsági Irodalmi Színpad, 1966. szeptember 10-én délután 4 órai kezdettel, a Jókai Mór Művelődési Ház nagy termében (Széchenyi tér 7.)
tehetségkutató meghallgatást tart
új tagok felvétele céljából. A meghallgatásra minden fiatal a helyszínen jelentkezhet, aki tehetséget érez magában versmondásra, illetve színjátszásra. Követelmény egy szabadon választott vers vagy próza előadása. A művelődési ház szeretettel várja az Irodalmi Színpad soraiban az irodalmat kedvelő fiatalokat.

Pannonhalmi méretes szabóságunkba keresünk szakmunkás-igazolvánnyal rendelkező varrrónőt és férfiszabót. Jelentkezés: Győri Ruházati Ktsz, Győr, Aradi vértanúk útja 12. sz.

TIHANYI KÁLMÁN KÁLYHÁSMESTER, GYŐR, ÁRPÁD ÚT 14., TELEFON: 39-72.

Külön bejáratú szobába férfi szobatársat keresek. Győr, Eörsy P. u. 13.

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

1021 Patay László

Lidová demokracie, Praha

27. VIII. 1966

ze dne

Současní maďarští malíři

210

(pg): Pod názvem Současní maďarští malíři byla ve výstavních síních ÚLUV na Národní třídě v Praze otevřena reprezentativní výstava maďarského výtvarného umění. Expozice je výběrem z X. celostátní přehlídky maďarského výtvarného umění, uspořádané k 20. výročí osvobození Maďarska v Budapešti. Představuje pražským návštěvníkům díla dvanácti žijících maďarských malířů ve velkém generačním rozpětí: nejmladšímu vystavujícímu umělci je 30, nejstaršímu 83 let. Početně omezená výstava nemůže být souhrnným pohledem na problematiku současného maďarského výstavnictví; podává však aspoň základní orientační nástin, pokud jde o některé směry nebo osobnosti. Jako ukázku z výstavy, která bude otevřena do 18. září, přinášíme reprodukci Malého autoportrétu čtyřiatřicetiletého László Pataye.

byla

Se
jen
Spar
host
přes
li z
pane
Tak by se měla liga hrát!

Letenský útok tentokrát zastínil vlastní obranu, kde na těžkém terénu měl slabší okamžiky Tichý. Především se zlepšila forma Kvašňáka a to bylo patrné na výkonu celého mužstva. Jemu výborně sekundoval Vojta a Migas a ze spojek střelec dne Mašek. Tepličtí po vítězství nad Interem zklamali. Nevydrželi fyzicky a hlavně špatně bránili. Uspokojili jen Malina, Myslivec a Landa.

Útkání řídil dobře před 22 000 diváků

Marko nebude ve Slavii

PRAHA (ld): Předsednictvo sekce kopané jednalo v pátek o žádosti Slavie Praha, aby ústřední trenér vykonával v jejím oddílu funkci trenéra prvního mužstva. Žádosti nebylo vyhověno a tak Marko zůstane pouze ústředním tre-

Branky: Mašek 2, za hosty Dočkal.

Rozhoduje se

**PRAHA (S): Na z
ké federace se 9. z
a sankce FIFA proti
guayi. Solidaritu s
jevily další fotbalov
ky a USA. Peruánec
da jihoamerické
„Disciplinární komis
la prohřešku proti
na svém jednání
z potrestaných." N
novisko, vytvoří se
hý mezinárodní fo
by uspořádal MS ji**

Dvakrát

1021

Praha na palete

Secesia pri Betleheme ■ Maďarskí maliari prídu aj k nám ■ Montmartre pri sv. Františku ■ Zobudí sa sväz výtvarníkov

Uhorková sezóna v kultúre, aspoň tak sa hovorí letným mesiacom, sa v Prahe pomaly končí. Začínajú sa divadlá, výstavy. Ba dokonca vo veci výstav sa ani veľmi nedá povedať, že uhorková sezóna bola, lebo výtvarníci sú už jediní v oblasti kultúry, ktorí nemajú čas spať a vystavujú bez ohľadu na to, či slnko páli alebo by páliť malo, podľa storočného kalendára, alebo podľa obyčajného.

Keby ste zavítali do Prahy, mali by ste v týchto teplých mesiacoch, ktoré sa pomaly míňajú, možnosť vidieť najkrajšie diela z oblasti výtvarného umenia, nášho i zahraničného. Stojí za to ich vidieť. Nechceme tu robiť prehľad, urobme iba tri celkom súkromné výpady do troch výstavných miestností, pozrime si, čo letná Praha na sklonku leta ukazuje zvedavému.

Alojz Mucha: La Samaritaine, plagát k vystúpeniu Sarah Bernhardtovej

DNEŠNÍ MAĎARI

Vo výstavnej sieni ÚLUV-u na Národní třídě je už niekoľko dní otvorená výstava, ktorá nesie nadpis „Súčasní maďarskí maliari". Nevieme, kto robil výber pre túto výstavu, isto nie je to prehľad výtvarnej tvorby maďarských maliarov, čo však nech neslúži ľuďom, ktorí majú radi pejoratívne hodnotenia. Isto je ťažko vybrať z toho veľkého a bohatého výtvarného života, ktorým žijú naši južní susedia dvanásť jedincov, aby charakterizovali celú tvár národnej tvorby. Keby sme boli lepšie inštruovaní, mohli by sme hovoriť o tom, či výber bol dobrý alebo zlý. Takto môžeme len konštatovať, že čo pražská výstava, ktorá sa časom prestahuje aj do Bratislavy, nám ukazuje a že je zaujímavé.

Vystavujú na nej maliari, ktorých fyzický vek kolíše medzi tridsať až šesťdesiat rokov. Konečný efekt pohľadu na túto výstavu možno však vyjadriť jediným slovom: **MODERNÁ**. Ak sa zastavíte pred obrazmi **László Patayho** zarazí vás, že je to vlastne maliar v podstate figuratívny, mohlo by sa povedať, že popisný, keby nebolo tém, ktoré zobúdza na svojich obrazoch. A hneď vedľa „visí" **László Lakner**, ktorého koláže sú experimentom, budiacim obdiv alebo nesúhlas. Ťažko je vymenovať dvanásť mien a na takomto úzkom priestore charakterizovať ich tvorbu. Aspoň v skratke. **Kádar** obľubuje geometrické tvary kubizmu, **Turyová** zjednodušuje vo forme každodenný život, **Vescési** vyniká jednoduchosťou prejavu, či ide o dedinský plenér alebo o ľudí dneška. Jedno charakterizuje všetkých, a to je osobitný, vždy veľmi civilný prejav, o veľmi inteligentný maliarsky rukopis. Závidíme maďarským umelcom, keď čítame ich osobný profil: či sú mladší alebo starší, všetci mali možnosť študovať v srdci moderného maliarstva v Paríži. U mnohých čítame, že sú držiteľmi Derkovitchovej nadácie, o ktorej my veľmi málo vieme, ktorá však pre výtvarníka znamená toľko, že ak je dobrý, nemusí sa báť o každodenný chlebíček, lebo socialistická spoločnosť sa o nich natoľko postarala, že môžu čerpať múdrosti pri prameni.

SECESNÉ PLAGÁTY

Pojem secesia znel ešte donedávna veľmi pejoratívne. Secesné znamenalo toľko ako úpadkové. A teraz tvárou v tvár tvorbe tzv. secesných maliarov naraz zbadáme, aké majstrovstvo sa skrýva v tom veľkom kumšte, ktorý robili výtvarníci na rozhraní nášho storočia. Osobne sa pamätám na toho krásneho človeka, priateľa môjho otca, majstra **Alfonza Muchu**, ktorý liečil svoju nemenej krásnu dcéru v Piešťanoch. Bolelo ma srdce, keď naraz v dobe hrubého schematizmu meno tohto veľkého maliara vymizlo nielen z učebníc, ale aj z vedomia ľudí, ktorí majú radi obrazy. A teraz v malej výstavke — asi sto plagátov, — ktorá je inštalovaná v blízkom susedstve pôsobiska veľkého mislovníka pravdy Jána Husa, pri Betlemskej kaplnke, som sa stretol s úlomkom jeho nezabudnuteľnej tvorby. Hriechy minulosti sa konečne eliminujú, na plagátoch vyslovene užitkového charakteru, či už ide o propagáciu sokolských zletov, alebo výrobkov súkromných podnikateľov, od „šmollpasty" až po divadelné predstavenia nezabudnuteľnej Sarah Bernhardtovej, si dnes opäť pripomíname, že cieľ nesvätí prostriedky, ale že majster sa pozná podľa ťahu štetca, podľa toho remeselného, i toho veľkého, čo predstihne remeslo. Nechceme vymenúvať všetky krajiny, z ktorých pochádzajú plagáty vystavované v tomto vyslovene komornom prostredí. Je isté, že tejto výstave patrí česť, tak ako patrí česť tým veľkým majstrom, na ktorých sme z nepochopiteľných dôvodov kedysi zanevreli. Je to veľké šťastie, že dnes už môžeme povedať, že secesia nebol úpadok, že to nebol prejav spoločenskej formácie, ktorá dožívala, ale, že to bolo také veľké umenie ako povedzme baroko, rovnako bohaté v prejave, bez ohľadu na to, či mocipáni určitého obdobia vývoja to chceli alebo nie.

MONTMARTRE U FRANTIŠKÁNOV

Videl som varšavský Barbakán a videl som Montmartre. Len u nás to dosiaľ nebolo, aspoň pokiaľ vyšiel nový zákon o autorskom práve, aby výtvarníci mohli vystavovať kde chcú. Iste každý pozná meno **Suchý a Šlitr**. Každý ich pozná ako autorov populárnych šanzónov. Menej ľudí vie, že obidvaja majú veľký cit pre výtvarné umenie. Keď som sa minule snažil skratkou dostať v Prahe z Jungmannovho námestia k Semafóru, prešiel som tou krásnou záhradou, ktorú možno aj málo Pražanov pozná, Františkánskou záhradou a prekvapil ma záujem chodcov, ktorí stáli pri starej stene moderného divadla a dívali sa na vystavené obrazy. Veľký nadpis **„KUROVSKÝ"** prezrádzal, kto je autorom obrazov. Na stolíku pred obrazmi som našiel výstrižky z novín. Jeden bol v nemeckom jazyku, a z toho som sa dozvedel, že tento maliar, ktorý budí pozornosť chodcov, budí ju právom.

Ignác Kokas: Večer, 1964 — olejová tempera

Adresát v knihe návštevníkov, v ktorej môžete čítať chválospevy i prejavy hrubého idiotizmu, býva na Pánskej ulici. Navštívil som pána Kurovského i jeho manželku. Tá návšteva stála zato. Keď sme tak hovorili, keď som sa dozvedel, že Kurovský je bývalý filozof, ktorý píše básne, bolo mi všetko jasné. Tie obrazy sú vlastne básne básnika, ktorý síce nemá vysokú školu výtvarníka, ale hovorí vlastnou rečou. V Bratislave je teraz prvé trienale insitného umenia. A bolo to pre mňa motto na zamyslenie. Kurovský je zakladateľom veľkej medzinárodnej „konšpirácie" ľudí, ktorí veria v to, čo robia. Neviem, či je insitný, ani on sám to nevie. Požiadal UNESCO o registráciu. Táto medzinárodná organizácia mu dala svoj placet. Žiaľ, stretá sa s odporom zo strany našich monopolnych výtvarných organizácií. Starý Bar Kochba povedal, že nie je nič nového pod slnkom. Starý pán mal pravdu. Kurovský robí, čo mu srdce káže. Ale to iste robia aj tí z Kovačice a robil to isté aj „colník Rousseau. Vtedy, pravda, keď colník nadchýňal Apollinaira, ešte neboli „inštitúcie". Dnes je iný svet, ale Kurovskému prajem. To isté, čo som prial jednému zo svojich priateľov, ktorý dnes žije v dobrovoľnom exile, len preto, že ho od nás vyeklovali, aby inštitúcie boli múdrejšie.

ALEXANDER KARŠAY

Vo Františkánskej záhrade v Prahe vystavuje Kurovský

ROELANTS NEVYDRŽAL V ZÁVERE SO SILAMI

Medaily do SSSR

(OD NÁŠHO VYSLANÉHO REDAKTORA)

Budapešť (—) Predposledný deň európskeho šampionátu na budapeštianskom Népstadióne mal najzaujímavejší priebeh vo finálovom behu na 3000 m prekážok. Hneď po prvých kolách sa ujal vedenia favorit súťaže a svetový rekordér Gaston Roelants, ktorý si prvenstvo udržiaval až do posledného kola. Na poslednej vodnej prekážke sa však zrodilo jedno z najväčších prekvapení budapeštianskych ME. Viktor Kudinskij z SSSR mal vynikajúci záver a získal zlatú medailu časom 8:26,6 min. pred svojím krajanom Kurjanom 8:28,0 min., 3. Roelants (Belg.) 8:28,8 min., 4. Texereau (Franc.) 8:30,0 min., 5. Letzerich (NSR) 8:31,0 min., 6. Hartmann (NDR) 8:31,6 min.

V skoku do výšky nebude obhajovať svoj titul svetová rekordérka Jolanda Balasová z Rumunska. Hoci je v Budapešti, ne-

reprezentantov kvalifikoval do finále iba **Nemšovský** výkonom 16,07 m, kým Křupala skočil iba 15,73 m.

Vo vrhu guľou sa rozhodlo o novom majstrovi Európy už v prvom pokuse. Maďar **Vilmos Várjú** vrhol 19,43 m, čo mu zabezpečilo prvenstvo v Európe, **2. Karasev** (SSSR) 18,82 m, **3. Komar** (Poľ.) 18,68 m, **4. Sosgórnik** (Poľ.) 18,39 m, **5. Birlenbach** (NSR) 18,37 m, 6. Yrjölä (Fín) 18,19 m.

V hode oštepom žien zvíťazila podľa očakávania vysokofavorizovaná reprezentantka NDR **Marion Lüttgeová výkonom 58,74 m, 2. Penesová (Rum.) 56,94 m, 3. Popovová 56,70 m, 4. Korsakovová 55,96 m, 5. Ozolinová (všetky SSSR) 55,52 m, 6. Rudasová (Maď.) 54,30 m.**

Diaľka žien priniesla značné prekvapenie vo forme víťazstva známej poľskej šprintérky Ireny **Kirszensteinovej výkonom 655 cm, 2. Jorgová (Bulh.) 645 cm, 3. Hoffmannová (NSR) 638 cm, 4. Bakkerová (Hol.) 634 cm, 5. Viscopoleanuová (Rum.) 633 cm.**

Vynikajúcu úroveň mali **rozbehy mužov na 4×400 m.** V prvom behu zvíťazila NSR za 3:07,1 min. pred V. Britániou 3:07,2 min., **štafeta ČSSR bola štvrtá za 3:08,1 min. a postúpila do dnešného finále.** Z druhého medzibehu postúpili štafety NDR, Talianska, Poľska a Francúzska.

V semifinálových **behoch na 110 m prek.** bol najrýchlejší Talian **Ottoz za 13,7 sek.** V semifinálovom behu na 800 m zvíťazil Matusewski (NDR) za 1:49,3 min., v druhom Kemper (NSR) časom 1:47,9 min. pred naším St. Jungwirthom 1:48,0 min.

Dobrú úroveň mali aj **rozbehy mužov na 4×100 m.** V prvom bola najrýchlejšia **NDR za 39,8 sek. pred Talianskom 40,0 sek. a Anglickom tiež 40,0 sek.** Prekvapením bolo až 5. miesto Poľska, **ktoré sa takto do finále nekvalifikovalo.** V druhom rozbehu francúzska štafeta časom 39,5 sek. **vyrovnala európsky rekord,** naše družstvo sa tiež **kvalifikovalo do dnešného finále.**

Vo finálovom behu na 200 m žien dominoval podľa očakávania „poľský tandem" Irena Kirszensteinová a Eva Klobukowská. Foto: ČTK

Najlepší žrdkári na ME v ľahkej atletike v Budapešti — zľava: Christov Papanicolaou (2.), Volfgang Nordwing (1.), Hervé D'Encausse (3.). Foto: ČTK

Výhry v SAZKE

Praha (č) — V 35. týždni SAZKY sa tipovalo za 984 309 Kčs. V I. poradí je 23 výhier po 4280 Kčs, v II. poradí 218 výhier po 450 Kčs, v III. poradí 881 výhier po 140 Kčs a v IV. poradí 2311 výhier po 75 Kčs.

Zaslúžené víťazstvo

Slovan Bratislava-Sparta 4:1 (2:1)

Bratislava (č) — Dobrý futbal videli včera po dlhšej prestávke Bratislavčania na Tehelnom poli v zápase Slovan Bratislava—Sparta Praha. Hráči Slovana na prekvapenie hrali s chuťou a v hre im nezostala nič dlžná ani Sparta.

Z bratislavského mužstva boli iniciátormi väčšiny útokov najmä **Jokl a Cvetler.** Joklove centre i presné prihrávky znamenali stále nebezpečenstvo pre bránku Sparty. Už v 10. min. po jednom z Joklových centrov zle zareagoval Kouba a **Cvetler** hlavou dal prvý gól zápasu. Po vedúcom góle Slovan — ako obvykle — povolil v tempe a k slovu sa dostala Sparta. Nie nadlho, lebo obranca Sparty Kollár zachytil v 37. min. rukou nepresnú strelu Laššu a nariadený pokutový kop **Obert** bezpečne premenil. V 45. min. **Kvašňák** po chybe brankára Slovana Vencla znížil stav zápasu na 2:1.

Aj v druhom polčase dokázali útočníci Slovana neustále ohrozovať brankára Koubu po vtipných bleskových prihrávkach. Z jednej z nich — z ideálnej narážačky Cvetlera s Joklom sa zrodil tretí gól. Štvrtý gól sa zrodil po nasledujúcom výpade **Jokla** z kopačky **Hrdličku.**

Domáce mužstvo konečne zahralo v žiadúcej forme a treba pochváliť najmä krajných obrancov Fillu a Mutkoviča a z útoku Cvetlera a Jokla. Spartanom tentoraz slabšie zahrala obrana a ani dobrá hra Kvašňáka, Maška a Jurkanina nemohla na výsledku nič zmeniť. Rozhodca **Hartman** podal uspokojivý výkon.

Dvojbodový odstup v Nitre

Záver bez vzruchu

(OD NÁŠHO VYSLANÉHO REDAKTORA)

Nitra (nk) — Včera sa skončili zápolenia v kvalifikačných skupinách VI. MS volejbalistov. Posledné zápasy nitrianskej skupiny neboli už zaujímavé, lebo ich výsledky nemali vplyv na prvenstvo skupiny. V poslednom zápase SSSR—Maďarsko išlo iba o to, či sovietski reprezentanti pricestujú na finále do Pra-hy bez prehry.

Poradie v tabuľke sa oproti predvčerajšiemu stavu nezmenilo, a tak vo finálovej skupine budú hrať: **SSSR a NDR.** Jediným mužstvom bez víťazstva v tejto skupine zostali reprezentanti „galského kohúta", od ktorých sa očakávalo viac, nakoľko ich vedie rumunský tréner, ktorý má vo volejbalovom svete veľmi dobré meno.

Včerajšie prvé zápasy mali slabú úroveň, jedine začiatok súboja **USA—Francúzsko** sa začal prekvapujúco. Francúzi totiž vyhrali prvý set a donútili Američanov vypnúť všetky sily pre víťazstvo. V nasledujúcich troch setoch hrali Američania s veľkým zápalom a upevnili si 6. miesto v tabuľke. Prehra s Francúzmi ich mohla stáť účasť na turnaji v Pardubiciach, lebo pri rovnosti bodov by bolo skóre 7:15 lepšie ako 5:11, ktoré by po prehre 0:3 mali Američania. Druhý set Američania vyhrali hladko 15:3 a ďalšie dva už boli vyrovnanejšie. Američania vyhrali 3:1 (—11, 3, 12, 9).

V prvom večernom zápase v nitrianskej skupine **reprezentanti NDR zdolali Kubu 3:0 (15:11, 15:3, 15:12).** Z ostatných výsledkov v kvalifikačných skupinách: V Jihlave **Bulharsko hladko porazilo Fínsko 3:0 (15:5, 15:7, 15:3** a v Českých Budějoviciach **Poľsko Mongolsko tak isto 3:0 (15:8, 15:5, 15:2).** Z pražskej skupinu prišiel neočakávaný výsledok: **Juhoslávia porazila Čínu 3:1.** Juhoslovania sa na stretnutie starostlivo pripravovali, kým naopak reprezentanti ČLR nezahrali zďaleka tak dobre ako proti našim reprezentantom. Ani Šao Čeng-Kang a Teng Žuo-Čchang napriek dobrej hre v poli neboli v hre na sieti istí.

Pokuty cyklistom

Paríž (č) — Až striktný príkaz Francúzskeho cyklistického zväzu prinútil odbojnú profesionálnu cyklistickú päťku podrobiť sa diskvalifikácii medzinárodnej únie UCI.

Tohtoroční majstri sveta, západný Nemec **Rudo Altig** spolu s Francúzmi **Jacquesom Anquetilom, Raymondom Poulidorom** a **Jeanom Stablinskym** a Talianom **Gianni Mottom** boli diskvalifikovaní na dva mesiace (Poulidor len na jeden), za to, že sa nepodrobili „dopingovej skúške moču".

Aj napriek zákazu nastúpili v piatok k „odvete za MS" na tradičné trojetapové preteky Paríž—Luxemburg (664 km). V prvej etape na trati 196 km do Troyes vyhral **Motta** za 4:47 hod. pred svojím krajanom Dancellim a Holanďanom Hertogom.

Včera ráno o 9. hod. dostal rozhodcovský sbor telegram Francúzskej cyklistickej federácie s príkazom odvolať ihneď pretekárov z druhej etapy. Za víťaza piatkovej časti vyhlásili Dancelliho, ktorý si obliekol žlté tričko. Spolu s päťkou diskvalifikovali na dva mesiace aj Taliana Ziliolliho, ktorý v pretekoch Paríž—Luxemburg neštartuje. Anquetil dostal navyše pokutu 2000 nových frankov.

ných mušketierov

skončil...

prezentantmi, ktorí v Bratislave súťažili, boli veľké kvalitatívne rozdiely. Priemerné, ba

ME V BUDAPEŠTI PRE ĽUD KOMENTUJE F. KAŠPA

Zo zápisníka tré

Lehocká podľa očakávania • Aj hod oštepom potvrdil naše slabi hom šprinte nezopakovali úspech zo 100 m

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Patay László
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1966 NOV 27.

1021
6

A szoboralak modelljei és rokonai

Somogyi József „Szántó Kovács János" szobra nem portré, nem az agrárszocialista munkásvezér hasonmása. Ennél sokkal több! *Típus*, a szó esztétikai értelmében, s a XIX. század utolsó negyedének és a XX. század elejének szegénypaszti életformájából kinövő, nagyra hivatott agrárszocialista mozgalom *szimbolikus* alakja. E látszólagos kettősség feloldódik, hiszen *alkotása nem rikító pátosz, hanem férfias eltökéltség; nem színpadias megjelenés, hanem osztályostársai igazát mindhalálig vállaló tartás.*

A magyar irodalomban *Kassák Lajos* képviselt analóg szemléletet: költői képalkotásán, verseinek témaválasztásában, kifejezési eszközeiben megérzik a vasmunkás sziklakemény keze:

„Tegnap még sirtunk s
[holnap, holnap talán a mi
dolgunkat csodálja a
[század.
Igen! Mert a mi csúnya
[tömpe ujjainkból már
[zsendül
a friss erő,
s holnap már áldomást
[tartunk az új falakon."
(Mesteremberek)

Somogyi szoboralakjának ökle nem tesz felesleges mozdulatot. A szobor sajátos „alkatából" el sem képzelhető más kéztartás: a felfokozott belső indulatot sejtető ősi megnyilatkozás.

Mészáros László (1905—1942) *„Parasztfiú"* bronzszobrát (1931) tartom Somogyi József alkotása eszmei elődjének a magyar szobrászatban. Már a megjelenítési formában is sok hasonlóság van. Mészáros László is *frontális* beállítású alakot formázott meg: bár szobrának ruházata még igénytelenebb, de anatómiai felépítettsége ugyanúgy tükrözi a szegényparasztság e jellegzetes figuráját, mint Somogyi kifejező szobra a hódmezővásárhelyi Kossuth téren. A kéztartás is majdnem megegyező. *A kirobbanó mozdulatokat visszafojtó nyugalom a szegényparasztság forradalmi erejét szimbolizálja.*

Miért ábrázol vajon Somogyi József rendkívül megerősödött inakkal szoboralakot?

Kiss Lajos Kossuth-díjas néprajztudós gyűjtő- és feldolgozó tárgyi és szellemi kutatásaiból, ethnográfiai feldolgozataiból megismerhetjük a századvég küzdelmesen nehéz kubikos-életformáját: *„Leginkább intágulást kapnak a nagy teher tolásától. Egy talicska föld súlya 60—80—100 kiló, amit 5—6 méter magasra fel kell tolni. Nem csoda, ha megerősödik az inuk". (A szegény emberek élete. 135. l.)*

Somogyi jól ismeri az alföldi táj múltját, az alföldi szegénység világát. Tudja, hogy a nehezen élő szegény embereknek milyen inszakasztó és derékroppantó erőfeszítést kellett életük során kifejteni. *József Attilánál* a tőke megtörte a proletárasszony törékeny termetét, de „a juhász vad ebét" már nem tudja leinteni a földesúr; költőnk lázadt: *„Le a kapitalizmussal!"* — kiáltotta, a világot szaggató tőkés rend ellen emeli fel költői szavát, az elviselhetetlen életsorsból kiutat követelve: *„Ejh, döntsd a tőkét, ne siránkozz . . ."* Kiss Lajosnál: *„Türelőm köll a szegénységhön."* Mintha József Attila proletárindulatai és Kiss Lajos pihenéstelen életű szegényemberei ötvöződtek volna *Somogyi* szobrának bronzvonásaiban. Évszázadok felgyülemlett jobbágyi-paraszti keserűsége, a Tiborcok fájó megaláztatottsága, Dózsa György és társai kínvallatástól, fájdalomtól eltorzult arcvonásai, kegyetlen földesurak birtokain feljajduló, deresre húzott ősök izzó gyűlölete, az Almássy grófok feneketlen-fekete börtöneiben sínylődő parasztok álmai, „Koldus, rossz álmú zsellérek" ébredése kap nyilvánosságot a szoboralakban. Somogyi a *lényeget* emeli ki. Művészetében kétségtelen előremutató, hogy *egyéni* vonásokkal is felruházza bronzhősét.

Az első emberi szerszám a marokkő volt. *Ivan D. Sadr* „Utcakő — proletárok fegyvere" (1927) c. szobrának alakja hatalmas kőtömböt markol. Nem nehéz elképzelni a következő kézmozdulatot. Pedig csak egy pillanat állóképe a szobor, de ugyanakkor egy egész forradalmi harci eseménysor dinamikus képe is.

1894. április 22-ének viharos délelőttjén az agyonnyomorított, kisemmizett agrárproletárok is lenyúltak az utca kövezetéhez, hogy felszedve azt, majd görcsös kézmozdulatokkal elhajítva a községháza felé, figyelmeztessék Szántó Kovács János őrzőit.

Így fonódik tehát össze a forradalmi múlt és annak XX. századi művészeti ábrázolása. *Ivan D. Sadr, Mészáros és Somogyi szobrai egyaránt a realista művészet remekei.*

Somogyi József kifejező alkotása nem magas piedesztálon áll. A régi sértést visszafizetni készülő szimbolikus alak emberközelben hirdeti Somogyi József ars poetikáját: *elkötelezettségét a mi korunkkal.*

Varsányi Péter „Szobor az olvasókönyvben" című írásában *(Hírlap, 1966. november 13. sz.)* szóvá teszi, hogy a Művészet, Népszabadság, Népszava, a Hírlap és a többi lapokban mindenütt félreérthetetlenül „Szántó Kovács János"-t olvashatunk „Szántó Kovács János-emlékmű" elnevezés helyett. Megállapítása kiegészítésre szorul. *Dömötör János* nyilatkozatában, *Rózsa Gyula* írásaiban *(Hírlap, 1965. ápr. 16; Népszabadság, 1965. nov. 6. sz.)* következetesen Szántó Kovács-emlékműről beszélnek, s az *Új Írás* c. folyóirat 1966. áprilisi száma is így mutatja be a szobrot. Kétségtelenül Varsányi Pétert jószándék vezeti, mikor megállapítja: „ a szobor a holnapnak készült", majd hozzáteszi: „Hát nem szabad a művészi eszmeiségnek megelőznie azt a kort, amelyben megfogant?" Természetesen jogos a „merész" hipotézis, de véleményem szerint nem kell féltenie a cikkírónak saját korát, hiszen Somogyi József nagy vállalkozását, igaz művészetét szocialista jelenünk is megérti. A szobor a jelennek készült, de egyúttal a jövőt is szolgálja. *Juhász Ferencet* idézem igazolásul: *„. . . nála (ti. Somogyi Józsefnél) szebben, vulkáni tűzzel átégetettebben, gyötrelmesebben és lázasabban úgy érzem senki sem tudta megvalósítani önmagunkat, mint éppen ő, a belőlünk való, a velünkégő."*

És ebben van Somogyi József pártossága.

SZIGETI JÁNOS

PATAY LÁSZLÓ: ALVÓK
(A XIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából)

(Ezető felv.)

Külpolitikai figyelő

Uj szelek fújdogálnak Spanyolországban

ÚJSÁGHÍR: Mind erőteljesebben bontakozik ki Franco tábornok diktatúrájával szemben a spanyol nép változást sürgető követelése az élet szinte minden területén.

A Pireneusi-félsziget, amelyen az 503 ezer 492 négyzetkilométer kiterjedésű és körülbelül 31 millió lakosú Spanyolország elterül, Európa *legelmaradottabb* részének számít. *Ha a két világháború között a Balkán-félsziget volt az elmaradottság közmondásos példája, akkor nem fér kétség ahhoz, hogy napjainkban a Pireneusi-félsziget két országa: Portugália és mindenekelőtt Spanyolország Európa fejlődésben leginkább megrekedt „zuga".*

Azóta ugyanis, hogy Franco tábornok Hitler és Mussolini segítségével az 1936. július 19-én megkezdett és 1939. március 29-én befejezett polgárháborúban leverte a fasisztaellenes köztársasági erőket, alig történt valami Spanyolországban. *A Führer és a Duce mellett szívvel-lélekkel kiálló Franco nem lépett be ugyan a németek oldalán a második világháborúba, magatartása azonban akkora felháborodást váltott ki Nyugaton is, hogy gyakorlatilag 1950-ig Franco és rendszere kegyvesztetté vált Londonban, Párizsban és Washingtonban.* Utóbbi törte meg ezt a fagyos viszonyt azzal, hogy gazdasági és politikai kapcsolatokat létesített Madriddal és katonai támaszpontokat is berendezett Spanyolország területén.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy Franco Spanyolországa csak Washingtonnal és a Francóval „lelkileg rokon" nyugatnémet kereszténydemokrata vezetőkkel ért szót. *Párizs és különösen London viszonya Madriddal hűvös, sőt Anglia esetében egyenesen feszült.* Az angolok azért táplálnak mindinkább ellenséges érzelmeket Francóval szemben, mert az erőteljes akciót indított Gibraltár visszaszerzése érdekében, s néhány hónap óta Gibraltár elszigetelésével igyekszik az angolokat engedékenyebb magatartásra bírni.

A tarthatalanul statikussá vált Franco-rendszer az utóbbi hónapokban mind többet hallat magáról. Októberben például jelképes szakszervezeti választásokat rendezett, azzal a tényleges szándékkal, hogy a Fallange — ez a legfőbb, Francót támogató egyetlen politikai jellegű szervezet — révén úgyis bejuttatja a maga jelöltjeit oda, ahová feltétlenül szükségesnek látja. S mit ad a sors? Bizony, *jó néhány városban a francóista jelöltek csúfosan megbuktak*, s a munkásság sok üzemben saját jelöltjeit választhatta meg. November elején visszont Franco azon bejelentése keltett meglepetést, hogy amnesztiát léptet életbe. Rendelkezései értelmében a polgárháborúban a köztársaságiak oldalán harcolt személyeket — akik közül néhány ezren még börtönben ülnek — szabadonbocsátják, ha pedig külföldön élnek, visszatérhetnek az országba, anélkül, hogy különleges bíróságok elé állítanának őket.

Nemsokkal ezután a Caudillo — ez Franco „vezetői" elnevezése — azt közölte a spanyol néppel, hogy lemond hatalmának egy részéről (hivatalosan elnök és miniszterelnök egyszemélyben) szétválasztja az államfői és a kormányfői hivatalokat, és hogy miniszterelnököt fog kinevezni. *Elképzelése szerint az ország élére a jövőben az államfő* (aki király, vagy régens lesz) *kerül*, aki öt évre nevezi ki a miniszterelnököt. A 600 tagú „törvényhozó testület", a Cortez száz (!) tagját az elkövetkezőkben a családfők (?) szavazataival „választják" (ötszázat pedig továbbra is kineveznek).

A jövő hónapban 74. életévét betöltő Franco fenti intézkedéseit az alkotmányban és rögzíteni kívánja s ezt kell a Corteznek megszavaznia. *Lényegében természetesen semmi sem fog változni*, hiszen a hatalom fő letéteményese továbbra is Franco lesz. Rendszere támaszainak a sorsa is az ő sorsától függ, így *a francóista felső tízezer mindent megtesz helyzetének átmentése érdekében.* Madridban találgatják, kit kíván Franco királyá, vagy régenssé tenni. Az 1947-ben elfogadott „alkotmány" biztosítja a Caudillo e jogát. *Valószínű jelöltje Don Juan Carlos, XIII. Alfonz volt spanyol király 28 éves unokája, aki Spanyolországban él s Franco feltétlen támogatójának számít.* „Versenyben" van még a régensi, illetve a királyi „tisztségért" a Portugáliában száműzetésben élő Don Juan, Don Juan Carlos apja, esélyei azonban szinte a *semmivel* egyenlők.

Franco tehát úgy véli, hogy a már említett „reformokkal" kifelé a „demokratikus fejlődés" irányába tett lépés látszatát keltheti, belülről pedig enyhítheti a mindinkább robbanással fenyegető feszültséget. Egy tekintélyes angol lap, a *Times* a „nemzedékek harcának" minősíti a spanyolországi fejleményeket. *Úgy látja, hogy Franco és a korosztályához tartozó támaszai nagyon óvatosan adagolt látszatengedményekkel próbálják az evolúció lehetőségeit kialakítani.* A fiatal, jogaikat követelő és a világ más országainak eredményeit állandóan szemmel kísérő katonatisztek, tisztviselők, gazdasági és kulturális vezetők viszont elérkezettnek látták az időt, hogy *változtassanak* helyzetükön. Jellemzője a Francóval szembeni elégedetlenségnek, hogy még a katolikus egyházi hierarchia is megosztott: a Francóhoz még lojális püspökökkel szemben az alsópapság egyre inkább nem csinál titkot abból, hogy inkább a néppel, semmint a rendszerrel tart márcsak saját. jól felfogott érdekében is. A vatikáni zsinat döntései is ezeknek a nagyrészt fiatal papoknak a helyzetét erősítik, bátorítva őket arra, hogy segítsenek az embereknek bajaikban, gazdasági és társadalmi problémáikban. *Mind gyakoribb jelenség, hogy ezek a „liberális" papok egyszerűen szembefordulnak Franco hatóságaival.*

Ilyen körülmények között még a jobbszándékú reformok is késve érkeznének. *Az évi 300 dollárt alig megközelítő, egy főre jutó nemzeti jövedelem* — ami jó esetben havi 700 forintot jelent — *mindennél többet mond, miért fordult el a rendszert korábban támogató középosztály fiatalsága is teljesen Francótól.* Márpedig: *ha azok is megtagadják a Caudillót, akikre holnap, vagy holnapután kellene támaszkodnia, nem nehéz elképzelni, hogy Franco rendszere az agonizálás időszakához érkezett.*

PERÉNYI ISTVÁN

Az alkotmánymódosítás: manőver

A Spanyol KP felhívása

A Spanyol Kommunista Párt Végrehajtó Bizottsága közleményt adott ki, amelyben leleplezi a Franco által bejelentett „alkotmányreformot". A közlemény megállapítja: *az alkotmánymódosítás manőver csupán*, amelynek egyetlen célja Franco népellenes diktatúrájának meghosszabbítása. *A december 14-re kitűzött népszavazás, amelyen Franco terveit szándékozik jóváhagyatni, csupán arra szolgál, hogy a világ közvéleményét meggyőzze Franco önkényuralmának „demokratizálásáról"* — hangoztatja a közlemény.

A Spanyol Kommunista Párt felszólít minden spanyolt: *„ne vegyen részt a népszavazáson; válaszoljon távolmaradásával e komédiára"* — írja a közlemény.

Az Új-Zélandon megtartott választásokon ugyancsak a kormány szerezte meg a szavazatok többségét.

...ukat szi-
...ki sem ka-
... arra, hogy a
...lépjen vagy onnan

...k.

*

Szombaton a nyugatnémet kormányválság megoldását célzó tárgyalások fontos szakaszukhoz érkeztek: a Kereszténydemokrata Unió koalíciós javaslatot tett a szociáldemokratáknak, akik szombaton este kezdték meg állásfoglalásuk kidolgozását.

*

Az angol kormány kivívta első győzelmét a kalózrádiók ellen indított, régóta folyó és hosszúnak ígérkező küzdelmében: szombaton elhallgatott a Radio—390 ne-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor
Telefon: 188-296, 188-307

Patay László

TANÁCSOK LAPJA
1966 SZEP 29

1021

Egerben

az ünnepi alkalmakhoz méltó házasságkötő termet létesítettek: padozata piszkei vörösmárvány, az emelvény romániai fehérmárvány. Patay László festőművész bensőséges hangulatú freskója díszíti a fő falat, két oldalról pedig valóságos fényözönt ont a színes és fehér égők sokasága. A nászinduló ünnepélyes hangjai a karzaton álló értékes orgonán zendülnek fel.

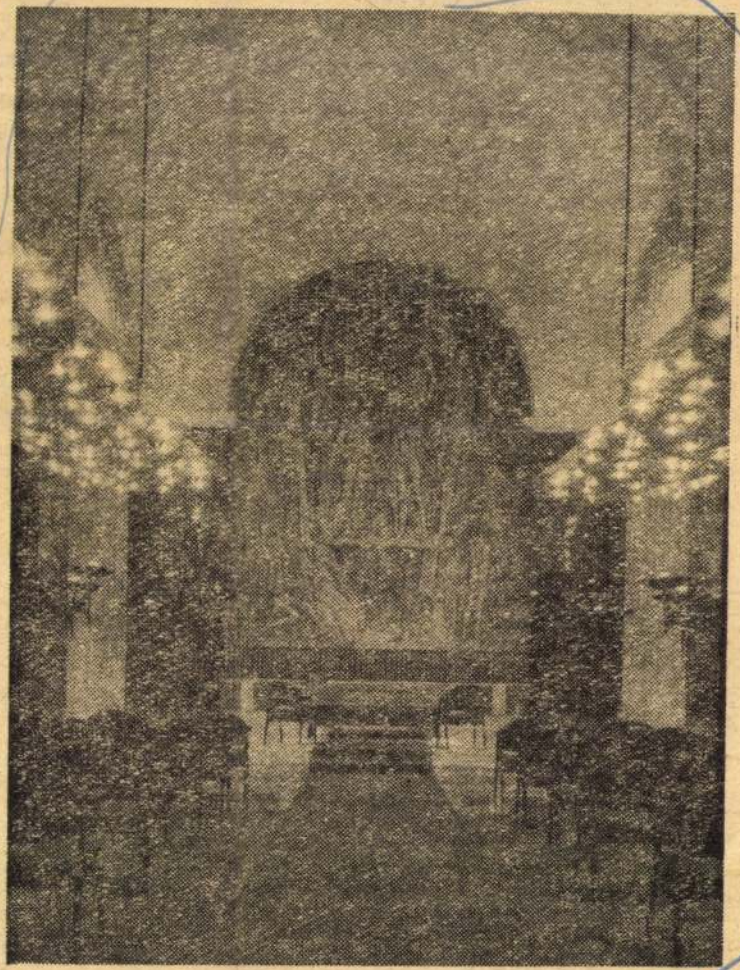

kapcsolatban is előtérbe került a hatékonyabb és korszerűbb pártirányítás igénylése. Hallhatnánk arról, hogy ezen a téren Heves megyében milyen tapasztalatokra tettek szert?

— Természetesnek és magától értetődőnek tartom, hogy a Központi Bizottság határozata után nemcsak a gazdasági mechanizmus reformja, hanem vele összefüggésben a pártirányítás további javítása, hatékonyságának fokozása is napirenden szerepel. A félreértések elkerülése végett azonban hangsúlyozni kívánom, hogy a pártirányítás javítására, hatékonyságának fokozására irányuló törekvés nem új jelenség, nemcsak a gazdasági mechanizmus reformjával összefüggésben került a figyelem homlokterébe. Mindenesetre, ha eredményesen és a lehető legkevesebb zökkenővel akarjuk megoldani a gazdasági mechanizmus reformját és működtetni az új mechanizmust — márpedig egyértelműen ezt akarjuk —, akkor ennek egyik alapfeltétele a pártirányítás megjavítása vagy úgy is mondhatnók, korszerűsítése. Korántsem arról van tehát szó, hogy a pártirányítás eddig hatástalan, illetve eredménytelen volt, hanem arról: önkritikusan vizsgálva és elemezve a helyzetet, megállapítható, hogy a kétségtelen eredmények ellenére a pártirányítás módszereiben, stílusában is sok az elavult vonás, tehát javításra, korszerűsítésre szorul. Viszont nyilvánvaló, hogy a pártirányítás stílusának, módszereinek lényeges változtatása csak az állami és gazdasági élet lényeges változásával egyidejűleg

Nem egy esetben tapasztaljuk hogy elvtársaink egy érti kellően a párti nyegét és úgy véli, h és hatékony párti minden kérdést k pártszervek vagy döntenek el. Hadd ban hozzá: ilyen el csak a pártapparátu tók, hanem az állar is...

Első he a politikai cél

Őszintén meg ke hogy esetenként még ma is tapasz matlanság a pá dolgozó elvtársak állami élet terület társakkal szembe matlanság nem p mégis hiba, tehát olyan jelenség, amely ellen állandóan és következetesen küzdenünk kell. Ugyanakkor az állami szervekben dolgozó elvtársak munkájában ténylegesen jelentkezik is számos fogyatékosság. Igy például egyesek a hosszabb állami munka után kezdik elveszíteni érzéküket és érdeklődésüket a politikai kérdések iránt, nem fordítanak gondot arra, hogy a helyzetet ne csak gazdasági vagy jogi, hanem egyidejűleg politikai szempontból is elemezzék és intézkedéseikben a politikai célt és hatást is mérlegeljék. Némelyek egy idő után kezdenek érzéketlenek lenni az emberek gondjai, problémái iránt is, más szóval bürokratává kezdenek válni.

ves megyében sem ... en szerencsére sehol sem jellemző a pártszervekre és pártfunkcionáriusokra, mert általában a tanácsok tevékenysége, közéleti szerepe elvezi a szükséges megbecsülést és elismerést.

A mégis jelentkező problémák közül kettőt tartok szükségesnek megemlíteni. Az egyik, hogy a pártapparátusban dolgozó elvtársak jelentős része nem rendelkezik közvetlen tapasztalatokkal az állami munkát illetően, mivel nem dolgozott tanácsi vagy egyéb állami szervekben. Ebből természetszerűen következik, hogy gyakran nem értik meg az állami szervekben dolgozók helyzetét, azt, hogy e tevékenység keretei ... teljesen körül-

Patai László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 AUG 11
Hevesmegyei Népujság,

Fényes esküvő novemberben

Orgonaszó, velurszőnyeg és tükörterem várja az ifjú párt az egri házasságkötő teremben

Évekkel ezelőtt az angolkisasszonyok kápolnája volt, most állványok sorakoznak a boltívek alatt. A Kossuth Lajos utca 8. szám alatt épül, készül Eger város új, reprezentatív házasságkötő terme. A terveket a Heves megyei Tanács tervező irodája készítette, a munkálatokat a Tanácsi Építőipari Vállalat végzi. Az átalakítás és a berendezés mintegy 800 ezer forintba kerül.

A szakemberek véleménye szerint nagyon szép lesz az új házasságkötő terem...

Az ifjú pár és a násznép a főbejáraton keresztül lép majd a fogadóterembe. Itt a ruhatáros átveszi a kalapokat, kabátokat, majd az ifjú pár a tükörterembe vonul. Itt még egy utolsó simítás a menyasszonyi ruha fodrain, egy igazítás a frissen berakott frizurán, a vőlegény is megszemléli magát: jól áll-e a nyakkendő, a díszzsebkendő? S ha minden rendben, átmennek a szomszéd szobába, az anyakönyvi hivatalba, ahol bejegyzik a nevüket a „nagy könyvbe". És ekkor, felhangzik a nászinduló, s az ifjú pár, a másfél méter széles, süppedő velurszőnyegen bevonul a házasságkötő terembe. A falakon függönyök, a fényt rejtett reflektorok és kandeláberek adják, a meleget az infravörös és hősugárzók.

A teremben félszáz kényelmes fotel, ezekben foglal helyet a násznép, de kőven jut hely a vendégeknek is. Elől, a főhelyen, hosszú meggyszínű asztal, beépített magnetofonnal, mögötte a falon 38 négyzetméternyi freskó, — Patai László festőművész munkája amely pazar színeivel, művészi kompozíciójával a családi kapcsolatot, a családépítés gondolatát fejezi ki.

S amikor elhangzott a boldogító igen, fent a kóruson megszólal az orgona és az ünnepi dallamok mellett hangzanak el az első gratulációk...

Hogy mikor lesz Egerben ily fényes esküvő? Erre még várni kell. A tervek szerint július 30-án kellett volna átadni a házasságkötő termet. A következő időpont szeptember 30., de csak október végén lesz kész. Elhúzódtak a szakipari munkák! Így, aki ilyen fényes esküvőt akar, annak várnia kell novemberig. És a névadó ünnepséggel is, amelynek ugyancsak méltó keretet biztosít majd a reprezentatív terem...

De csak novemberben! Ha ugyan nem húzódik még tovább az építkezés...!

(m—)

US 2-TÖL 21-IG

VÁSÁR

RUHÁZATI CIKK

60%-OS

edménnyel

házakban és boltokban!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 ÁPR

IFJÚ KOMMUNISTA

Patay László

1021

FERKÓ

Patay László két műve

SZERELMESPÁR

AZ ÚJ KÖZÉ
KISZ-OKTATÁS CÉLJA:

VÁLASZT ADN
A JELENKOR KÉRDÉSEIRI

Az elmúlt évben hónapokon keresztül helyt adtunk lapunk hasábjain a tanintézeti KISZ-szervezetek munkájáról szóló vitának. Diákok és pedagógusok, szülők és ifjúsági vezetők mondták el észrevételeiket, segítő szándékú javaslataikat. A bírálatok középpontjában az az igény állt, hogy az iskolai KISZ-szervezetek találják meg, alakítsák ki sajátos arculatukat, tennivalóikat. Ennek legfőbb módját szinte mindenki a politikai felvilágosító munka megjavításában látta.

A KISZ KB Intéző Bizottsága — a vita tapasztalatait is figyelembe véve — 1965. március 4-én határozatot fogadott el az 1965—66-os évre szóló KISZ-oktatás rendszeréről. Ebben kiemelt helyet foglal el a tanintézeti KISZ-oktatás beindításáról, az oktatás célkitűzéseiről, formáiról és előkészítésének módjáról szóló fejezet. A nagy jelentőségű határozat részletes ismertetésére felkértük *Nádor György* elvtársat, a KISZ KB középiskolai és iparitanuló-osztályának vezetőjét.

— *Mi indokolja Nádor elvtárs szerint a merőben új tanintézeti KISZ-oktatás bevezetését, milyen előzményekre tekint vissza e kérdés?*

— A már említett, s az Ifjú Kommunistában folyó vita kétségtelenül szerepet játszik abban, hogy megkülönböztetett gonddal foglalkozunk a tanulóifjúság körében folyó politikai felvilágosító munka megjavításával. A VI. kongresszus előkészítése során méginkább előtérbe került ez a kérdés; szinte nem volt középiskolai vezetőségválasztó taggyűlés, ahol nem hangzottak el javaslatok és bírálatok, és ne sürgették volna a KISZ politikai tevékenységének kibontakoztatását. Mi az oka ennek? Egyszerűen az, hogy a KISZ-szervezetek a tanulóifjúságnak szinte egészét tömörítik, a diákok magukénak vallják ifjúsági szövetségünk célkitűzéseit; megnőttek a velünk szemben támasztott igények. A fejlődő, mélyülő politikai érdeklődésre a tanóra, a tanterv nem képes teljes egészében választ adni. A KISZ munkája sok alkalommal szinte elengedhetetlen, hiszen a diákok is a társadalomban élnek, s mint legkevesebb élettapasztalattal rendelkezők, számtalan kérdéssel találják szemben magukat.

Aki egyszer is végigült érettsé vizsgát, az tanúsíthatja, hogy jel diákok is sokszor zavarba jönne mikor napjaink fejlődési törvényszerűségeire utaló kérdést kapnak. KISZ-nek éppen ebben, a jelenk sajátosságainak feltárásában kell diákok ismereteit és tájékozódó k pességeit növelni.

Nem mondhatjuk persze, hogy korábbi években nem történt ilye vonatkozásban semmi. Az „Ifjúság szocializmusért" próba keretébe folyt politikai nevelőmunka, de a amit nyújtani tudtunk, ma már ke vésnek bizonyul. Ezek a foglalkozá sok sokszor tanóraízűek voltak, nem egyszer megismételték az osztályfő nöki óra anyagát, s miután gyereke tartották azonos korú gyerekeknek nem elégítette ki a tanulóifjúság ige nyeit. A megnőtt érdeklődés már a elmúlt években is szült marxista ideológiai szakköröket, de ezek kis létszámúak voltak, s anyaguk kevés sé kapcsolódott politikai tevékeny séghez, aktivitáshoz. Az ifjúsági aka démiákon is csak alkalomszerűen nyílt lehetőség pl. felnőttekkel, a ke rület, község politikai, gazdasági ve zetőivel való találkozásra.

— *Milyen feladatokat kell megol dania az új középiskolai oktatás rendszernek?*

— A KISZ VI. kongresz szusa az ismertetett előzményei után hozott határozatot, mely szerint ki kell alakítani a szer vezett politikai oktatást a tan intézeti alapszervezeteknél is. A ha tározat jelentős, hiszen nyolcszáz res KISZ-tagságunk egyharmada kö zépiskolai, illetve iparitanuló KISZ szervezethez tartozik. Az új oktatás rendszer célja elsősorban, hogy má az iskolában segítsen a politikai ér deklődés felkeltésében, hogy megala pozza a diákok politizálási igényé és kedvét. A rendszeres politikai ok tatásnak el kell érni, hogy már diák korban szokássá váljon a politika közéleti tevékenység. Az iskolába tanultakat olyan társadalmi, politi kai, gazdasági alapismeretekkel kel kiegészíteni, melyekhez a tanórákon kevésbé jutnak hozzá. A legnagyob

Kossuth Nyomda, Budapest

MEGHÍVÓ

PATAY LÁSZLÓ

PATAY LÁSZLÓ FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

DR. PATAKY DÉNES

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA MÁRCIUS 6-ÁN, 12 ÓRAKOR

ERNST MÚZEUM VI., NAGYMEZŐ U. 8.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pakay László

NÉPSZABADSÁG

1965 FEB 7

Neves hazai és külföldi művészek alkotásait mutatják be az idei kiállításokon

1021

(Tudósítónktól.)

Csaknem 600 tárlatot rendezett tavaly a *Műcsarnok Kiállítási Intézmény*, az ország legfontosabb ilyen szerve. Hasonlóan gazdag programmal készül erre az esztendőre is; ezekről tájékoztattak bennünket az intézmény vezetői.

Az *Ernst Múzeumban*, Budapest egyik legfontosabb kiállítóhelyiségében több nemzetközi kiállítás lesz az idén. Mától, február 6-ától *Az írás művészete* címmel érdekes, színes UNESCO-anyagot mutatnak be, májusban pedig *csehszlovák iparművészek kiállítására* kerül sor a szomszédos baráti ország felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából. Egy hónappal később az *Egyesült Arab Köztársaságtól* kap értékes anyagot a múzeum, s ezzel egy időben rendezik meg az *indiai miniatúrakiállítást*. Augusztus végén — a néhány évvel ezelőtti brüsszeli Derkovits-kiállításért cserében — *Mondriannak*, a neves modern festőnek képeit küldik hozzánk a belga múzeumok.

Az őszi évadban további három külföldi rendezvény — októberben *norvég*, novemberben *finn iparművészeti gyűjtemény*, decemberben pedig *jugoszláv szőnyeg- és grafikai anyag* — kap helyet az Ernst Múzeumban, s a nemzetközi rendezvények közötti időben igen sok magyar művész is. A többi között *Patay László*, *Udvardi Erzsébet*, *Nolipa István Pál* és *Ridovics László* festőművészek, *Gacs Gábor* grafikus, valamint *Deák László*, *Pál Mihály* és *Marosán László* szobrászok szerepelnek a múzeum kiállítóinak névsorában.

A Rákóczi úti *Fényes Adolf Teremben* legközelebb — február 12-én — *Végvári János* festőművész, utána pedig március elején *három fiatal NDK-beli fotóművész* mutatja be alkotásait. Az esztendő további részében minden hónapra jut egy-egy tárlat: sorrendben valószínűleg *Nagy Gyula*, *Kunt Ernő*, *Móricz Sándor*, majd *Kun-Sebestyén Géza* textilművész, *Bényi László*, *Göllner Miklós*, *Bakai Erzsébet* textilművész, *Udvardi Pál* és *Masznyik Iván* következnek.

Ugyancsak február 12-én nyitják meg *Galamb (Grossova) Erzsébet* festőművész kiállítását a *Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében*, s utána több nemzetközi kiállító következik. Március 5-én *Martin Reiner* csehszlovák szobrász, 26-án *Reskoschek* osztrák festő, majd *Georghiu* ciprusi festő, *Patochi* japán fametsző, *Vaszosz Katrakisz* görög festőművésznő, illetőleg *Vargha Győző* és *Pleidell János* fotós műveit állítják ki. Több *fotóművészeti* kiállítást is terveznek.

Az intézmény több jelentős rendezvényt készít elő vidéken is az év folyamán.

— Mi a hivatalba
vában takarékoskod

— Lám, ez der
Örülök, hogy magu
értették.

— Most már
Eleinte sehogy sem

— A takarékosság

— A. A körlevele
niillik, a T-osztály
kosság tárgyában naponta körleveleket ad ki. Egyszavas körleveleket. Emiatt nehezen értettük...

— Egy szóból állnak? Ilyen rövidek?

— Sok szóból állnak, de egybeírják őket. Tudniillik, a T-osztályon rájöttek, hogy ha ezentúl egybeírnak minden szót, akkor megspórolják a szóközöket. Most már nincs náluk sem margó, sem dupla mássalhangzó, és x-szel írják a tyúkszemet, mert így betűket takarítanak meg.

— Szép dolog a takarékosság, de pont a körlevelekben..

— Nincs.

— Mi az, hogy nincs?

— Nincs pont a körlevelekben. Tudniillik a T-osztályon rájöttek, hogy ha nem tesznek pontot a körlevelekben, akkor... most számítja ki egy bizottság, hogy egy év alatt hány pontot takaríthatnak meg.

— De mit tartalmaznak a körlevelek?

— Takarékossági intézkedéseket. Például tilos már telefonálni.

— Úgy érti, hogy magánügyben...

— Eleinte csak ma
ben

— Átadjuk a T-osztálynak.

— Mi az a T-osztály voltaképpen?

— Mondtam már. A T-osztály adja ki a körleveleket a takarékosság tárgyában. Eredetileg csak egy kis gazdasági részleg volt nálunk, de amikor elrendelték, hogy takarékoskodni kell, akkor a gazdasági részleg felfejlődött T-osztállyá, amelyiknek mind több szék kell. Mert minél jobban kell takarékoskodni, annál nagyobb T-osztály kell.

— De hiszen a takarékosság létszámcsökkentést is jelent!

— Persze. A T-osztály létszámnövekedése szoros kapcsolatban van a létszámcsökkentéssel. Tudniillik a gazdasági részleget kellett volna mindenekelőtt leépíteni, és azért fejlődtek fel rohamtempóban, hogy megmutassák, ők nélkülözhetetlenek.

— És maguk miért tűrik ezt?

— Mert a T-osztály valóban nélkülözhetetlen. T-osztály nélkül nem lenne nálunk takarékosság.

— Ugyan már. A maguk T-osztályának az intézkedései nem a munkát segítik!

— Nem hát. Takarékoskodni nem a munka érdekében kell.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Patay László

PESTMEGYEI HIRLAP

1965 MÁR 9

— **Patay László festőművész** kiállítása szombaton megnyílt az Ernst Múzeumban. A kiállítást március 21-ig tekintheti meg a közönség.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1986 JUN 11

Tárlatok a Tornyai Múzeumban

Vallaurisi kerámia Hódmezővásárhelyen

Ismeretes, hogy a múlt év végén egy francia küldöttség vásárhelyi tartózkodása alatt vetődött fel az a gondolat, hogy a kerámiáiról híres Vallauris (ejtsd: Válorisz) és a magyar kerámia neves központja, Hódmezővásárhely, fűzze szorosabbra kapcsolatait, és egymás termékeinek bemutatásával is mélyítse el a két város művészei és művészetszerető közönsége közötti barátságot. E szép törekvést mind a francia, mind a magyar szervek felkarolták, és a nemes gondolat — megyénk lakosságának igaz örömére — most valóra vált. A kiállítás anyaga már megérkezett, a francia kerámia fővárosának küldöttsége — tagja: Paul *Derigon*, Vallauris város polgármestere, Madame *Durand*, a polgármester helyettese és A. *Kostanda* kerámikusművész — ma este érkezik Hódmezővásárhelyre. A kiállításon, amely június 12-én, szombaton délután 5 órakor nyílik a Tornyai Múzeumban, a francia küldöttséget *Sajti* Imre, a városi tanács vb elnöke (akinek nevét lapunk tegnapi számában *Sajtos*nak szedtük) üdvözli, a kiállítást Paul *Derigon*, Vallauris város polgármestere nyitja meg.

A határokat nem ismerő művészbarátság jegyében megrendezendő első vallaurisi kerámiakiállítás iránt megyeszerte nagy érdeklődés tapasztalható.

PATAY LÁSZLÓ FESTŐMŰVÉSZ TÁRLATA

A kerámiakiállítást követően nyílik meg ugyancsak a Tornyai Múzeumban június 12-én, szombaton du. fél 6 órakor Patay László festőművész kiállítása. Patay László számos alkotását ismeri már a vásárhelyi közönség, hiszen művei állandóan szerepeltek az őszi tárlatok során. A tehetséges művész alkotásainak mostani bemutatása még teljesebb képet ad a kiállító gondolatvilágáról, látásmódjáról, élménygazdagságáról. A kiállítást Lelkes István festőművész nyitja meg.

mekkocsi eladó

53 éves tsz-ta házasság céljá gyermekszerető 50 évig. „Egy van" jeligére 1 be.

Hálószobabútor eladó. I. Ker., Bartók Béla utca 3. x

80-as tangóharmonika eladó. Tanácsköztársaság tér 76. fdsz. 3. Érdeklődni délután 5 után. x

Eladók üstház üsttel, saroglyás talicska, férfi és női kerékpár, 300 kg-os mérleg, asztalok, székek. Marx utca 4. x

Paperében 260 n.-öl gyümölcsös eladó. Érd.: Cukor u. 2. x

A HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI ÁKÖV rakodómunkásokat vesz fel. Jelentkezés: Lenin utca 33. x

Szőlő utca 14. számú ház eladó, elfoglalható. x

Komplett hálószobabútor olcsón eladó. Damjanich utca 17.

Tisza televízió eladó. Mátyás utca 4.

Szép perzsaszőnyeg, asztal, szekrény eladó. Érdeklődni délutánonként, Batthyány u. 1.

Bútorozott szoba kiadó házaspár és egy külön bejáratú magános részére. Görbe utca 59. A délutáni órákban. x

Nagy portás háznak felerésze eladó, elfoglalható. Érd.: Bálint utca 6.

Bútorozott szoba két nő részére kiadó. Zrínyi utca 137.

A PÁLINKAFŐZÉSI előjegyzéseket szeszfőzdéink június 21-től megkezdik. Hódmezővásárhelyi Földművesszövetkezet. x

A HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI Földművesszövetkezet június 15-én reggel 7 órától 12 óráig gyapjúátvételi napot tart. Lenin u. 52. szám alatt.

250-es Pannónia eladó. I. ker. Madách utca 2.

Eladó Szántó Kovács János utca

megegyezés alapján. Cím Csengődi Sándor, Budapest XIX., Kinizsi utca 8.

160 kg-os hízó felerészben eladó. Hattyas utca 7.

90 kiló körüli lesütni való süld eladó. Kölcsey utca 85/a.

Szoba-konyhás ház nagy portá val, beköltözhetően eladó. Gö be utca 46.

Magas költségtérítéssel keresse nagyméretű szoba-konyhá vagy 2 szobás lakást. Lehet bé házi is. „Július 1" jeligére hirdetőbe.

3 ½ kh gyepszéna kiadó. Kla zál utca 4.

„Kékes" televízió tutányos árc eladó. Damjanich utca 76.

Kalap utca 20. számú fél ha eladó.

Zöld övezetben 578. n.-öl gyü mölcsös eladó. Klauzál utc 118.

FELHÍVÁS! A Dózsa Tsz gyü mölcskertészetében június 8-tó július 31-ig folyamatosan Wofa tox-szal permetezünk, amely em berre, állatra veszélyes. Tsz-ve zetőség.

Bútorozott szoba dolgozó nő r szére kiadó. Érd.: Csillag utc 20., délután.

Zongora, bérbe kiadó, esetleg e adó. Paperében 1180 öl gyümö csös, épülettel, Kishomokon 3 öl föld és egy íróasztal elad Érd.: Petőfi utca 9.

Bécsi páncéltökés zongora, t keményfa-hármasszekrény, kon binált szekrény eladó. Ad Endre utca 78.

Eladó NDK keményfa-hálószob bútor, rekamié, hangulatlámp szőnyegek, csehszlovák gázt hely. Marx utca 1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon 198-296, 188-307

1903 SZEP 12

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pataky János

mersekiet.

— **TISZASZEDERKÉNYBEN** is bemutatják Pataky János festőművésznek, a Tiszai Vegyikombinát dolgozójának azokat a képeit, amelyekből a miskolci Szőnyi István teremben rendeztek kiállítást.

Patay László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

1965 ÁPR 15

— Patay László Derkovits-díjas festőművész kiállítása vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg a győri műcsarnokban. A nemrég Budapesten szerepelt tárlat anyagát Zuber Titusz, a megyei tanács művelődési osztályának csoportvezetője ismerteti.

Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Patay László
ÉLET ÉS IRODALOM

KIÁLLÍTÁSI NAPLÓ

PATAY LÁSZLÓ

Halvány freskószínek, világos okkerek fogadnak az *Ernst Múzeum* üvegtetős nagytermében. Eszmék, gondolatok *szimbólumok* útján való közlése, zárt kompozíció, szoborszerű mozdulatlanság, s a színek önmegtartóztató mérséklése. Elsősorban ezek Patay László festészetének jellemzői. Közülük a harsányság tiszteletre méltó temperálása — általa tud még jobban koncentrálni — a legfőbb erénye. Ez a felfogás perszе azzal a veszéllyel jár, hogy a mozdulatlanság nyugalma valamilyen pózba, a színek csökkentése pedig vértelen klasszicizálásba dermed.

Patay szívesen állítja szembe az óriási dimenziókat az egészen kicsikkel — nem formai, hanem tartalmi célzattal. A *Birkózók* alakjai eltörpülnek a hatalmas sziklafal előtt, s a sárga búzakeresztek (a kép címe: *Keresztek)* elé ültetett kislány alakja is szándékosan aránytalanul apró, a háttér terjedelméhez képest. Az *Öregség* című kép felületének háromnegyed részét szürke, korhadt palánk tölti be. A felette mereven kinéző öregasszony arca is szürke. Szín kizárólag a képtábla felső negyedének sávján van — az ég kékje. A palánk deszkái előtt szálló lepkék sem színesek. Kézenfekvő lett volna a kék eget tarka pillangókkal ellensúlyozni, de a művésznek volt ereje hozzá, hogy ezt — az ő szigorú mértékével mérve banalitást rejtő lehetőségeket — elkerülje.

Míg kompozícióin egykori mestere, Szőnyi István hatása látszik, az oldalteremben kiállított régebbi „színes korszakának" jól megoldott többfigurás képein és portréin Bernáth Aurél visszfényét fedezhetjük fel.

A kiállítást Ritly Valéria rendezte, raffinált aszimmetriákkal, úgy, hogy a nyugalmi állapotban levő festménynyeket kissé megmozgassa, de egyúttal — a művek szellemének megfelelően — egyensúlyba is hozza őket. Másutt a kisebb — nagyon keskeny — fekvő és álló képeket, mintegy gondolatjelek és felkiáltójelek váltakozó ritmusához hasonlóan helyezte egymás mellé, merész ellentétekkel.

GYÉMÁNT LÁSZLÓ

Csak két éve végezte el a főiskolát, de máris van karaktere a festészetének. Ábrázolásában a valóság mellett teret enged a látomásnak, megfesti képzettársításait is. Az *Életbenmaradottak karneválja* — ez volt diplomamunkája — a Hősök terén játszódik le, de odakerült, többek között, egy csúcsíves ablaksor is. (A *genius loci* véletlen hatása az egyezés, hogy a kiállítás ott van a Népköztársaság útja végén, a *Fiatal Művészek Klubjában.)* Egy másik festményének címe: az *Idő melléktermékei.* Rongyos tapéta előtt, *quodlibetszerűen* összeszedett tárgyak, kék villanykörte, réz-kávédaráló, kagylók, virágos keményceréptál, lepkegyűjtemény és egy csomó modern művészeti könyv látható. Műveinek határozott bölcseleti tartalma van, mégsem lehetne őt az „irodalmiság" vádjával illetni, mert nyelve eredendően képzőművészeti.

Tökéletesen rajzol, úgy tud festeni, mint valamikor Karlovszky Bertalan. De Gyémánt nem lett brilliáns tudásának rabja, hanem pikturájának szolgálatába állítja, sőt, mintha egy kissé ironikusan élne a technikával. Pedig nyitva állt volna számára a könnyű sikerek útja. Mégsem azt választotta.

Anyagszerű, tárgyias előadása nem vitte leltározó, rideg tárgyilagosságba. Gyémánt László festészetének sajátsága: a líra. Meglepő az ellentmondás, de így van. Érzékenysége nem is engedne mást.

Használja a ragasztás eszközét, a *collage*-t, vagyis az olajfestés közé cimkéket, színes nyomtatványdarabokat ezüstpapírt ragaszt. És van egy különleges módszere, melyet most elneveztem álcollage-nak. Ilyenkor a cimkét nem ragasztja, hanem fölényes eljárással pontosan, „megszólalásig hűen", becsülettel megfesti —, talán erőpróbaként, de sohasem a bravur szándékával.

Festményanyagát kitűnő, elmélyült, újszerű grafikái egészítik ki. Sajnos, egy kegyetlenül rossz világítású teremben kerültek a falra.

Frank János

leleplezése. Az író, az irodalom segít itt a túl
élők gyermekeinek, hogy ne higgyenek, ha a
lem elévülésről prédikál. A kis görög sziget
mondai Ithaka tőszomszédságában — olasz
meit rejti földje mélyén; ezerszámra géppus
náci teuton barbárság. A vezényszót egy K
Oberleutnant harsogta el; az író szerint ez k

Hol van vajon ma Karl Ritter, az egykori filozopter, a germán férfiszépség megtestesítője, aki hidegkék szemmel nézett szembe az olaszokkal, tüzet vezényelt, és újra tüzet, és újra és újra, s a pineák koronája alatt, az olajfaliget árnyékában százával és ezrével haltak meg olaszok a szépfiú főhadnagy, Karl Ritter intésére.

Hol van most Karl Ritter? Hol vannak a karlritterek? Hát lehet úgy élni, azzal a tudattal, hogy a tömeggyilkosok ma Opel Admiraljukon vagy Mercedesükön furikáznak, megbecsült polgárai a bonni államnak, filozófiát adnak elő valamelyik egyetemen, csekket töltenek ki, békés túristaként járnak külföldön, és napbarnította arcukat már nem pettyezi a ráfröccsent vér? S mert régen lemosták róla a vérpettyeket, most elhiggyük, hogy soha nem is fröcsköltvér az arcukba?

Semprun és Venturi és a többi rangos író minduntalan azt kérdezi tőlünk: Hol van Karl Ritter? S nekünk válaszolnunk kell erre a kérdésre.

(n)

ban is? Miért a sok görcsö
letünkben? Miért a felhá
vélt, pedig csak görcs-oldód

Nem lenne jobb, ha d
néznénk már vissza történe
nánk ezzel annak, hogy a
kedtünk végre?

PÓTNYOMOZÁS A

Jánosy István: Almost Arpad ölette meg. (Élet és Irodalom, jan. 30. sz.)

Negyvenegymillió forint különadó

„A pártmunka időszerű kérdései" rovatban *A törvémárciusi száma. A szerző, dr. Nagy Zoltán, összegezi a nyesség két oldala* címmel cikket közöl a **PÁRTÉLET** szocialista jogpolitika alapelveit, mely elvek szerint alaptalanul senki ellen nem lehet eljárást indítani, viszont egyetlen bűncselekménynek sem szabad felderítetlenül maradnia és a bűncselekmény elkövetőjét, a cselekmény súlyának és társadalmi veszélyességének figyelembevételével felelősségre kell vonni. Ezzel kapcsolat
író élesen bírálja azt a kettős
dasági bűncselekmények megí
emberek feljelentenek, nyomo
vonást és teljes kártérítést k
éri kár, ám gyakran mentegeti
a közösség károsul. Az enyhí
se a bíróságok dolga, nem a
vezetőié, s ezért teljességgel t
álláspont bárkit is megkím
mert „nem a saját zsebére dc
ember", „pótolhatatlan szake
ettől a népgazdaság" stb.

Gyakori, hogy a vállalat
lenőrzést, nehogy a bizalmatl
cikkíró hajmeresztő adatokat
vállalati raktáros majdnem fél
egy ktsz-főkönyvelő 592 ezer fo
építőipari vállalat diszponens
csalásait, a „bizalom" és a „h
következményét.

Nem kevesebb kárt okoz
melyek a bűncselekménnyel o
tését nem szorgalmazzák, illet
vagy teljesen elengedik. Emiat
befejezett bűnügyeket vizsgálv
mények okozta károknak csak
22 millió forintból például cs
keletkezett 29 milliós kárból
Negyvenegymillió forint ves

Csak egyetérteni lehet a
Az elvtelen elnézés demoralizál
tag jellemeket pedig egyenest
okolt tehát a nagyobb szigor é
dig a lakosság tevékenyebb tám
dálók leleplezésében.

Az a negyvenegymillió forir
ből, nekem, neked, nekünk ke
ból, vélt presztizs-érdekből, v
szemet huny a lopás és herd
vállal a gazemberekkel az egé
tásában.

Patay László

Patay László: Házvezetőnő,
olaj, 50x50 cm, 1964

Gross Arnold: A művészet dicsérete,
színes rézkarc, 21,5x38 cm, 1970
(fotó Kovács F.)

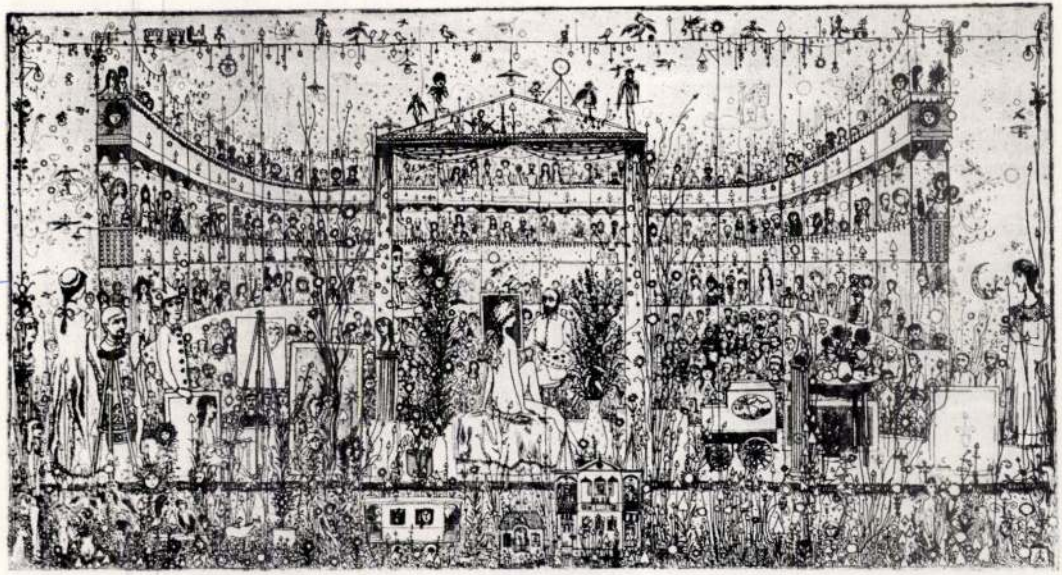

Tatabányáról Nyíregyházára. Erősen morális töltésű grafikáin az ember által felszabadított energiák építő, de felelőtlen kezekben romboló hatására irányítja a figyelmet. Nagy műgonddal készült nyomatain ott érezzük a mestereként tisztelt Szalay Lajos

él Nyíregyházán. Alkotásaival gyakran találkozunk országos tárlatokon, sőt nemrégiben a nemzetközi mezőnyben is jelentős sikert aratott, III. díjat nyert érmével Firenzében, a Vasari-pályázaton.

Hiányos lenne a megyei körkép a mú-

Patay László

Házvezetőnő

Lóska Lajos: Nyirségi körkép.

Művészet,1977.szeptember - 28.oldal.

Tatabányáról Nyíregyházára. Erősen morális töltésű grafikáin az ember által felszabadított energiák építő, de felelőtlen kezekben romboló hatására irányítja a figyelmet. Nagy műgonddal készült nyomatain ott érezzük a mestereként tisztelt Szalay Lajos

él Nyíregyházán. Alkotásaival gyakran találkozunk országos tárlatokon, sőt nemrégiben a nemzetközi mezőnyben is jelentős sikert aratott, III. díjat nyert érmével Firenzében, a Vasari-pályázaton.

Hiányos lenne a megyei körkép a mú-

Peter
64

1021

1983.VIII.3o.Televizió 2o.55

Studió 83

-..Pécsett a Széchenyi téri Galériában az idén harmad izben rendeznek nagy rangos nemzetközi kiállitást. Az idei tárlatnak cime és témája a táj. De azt hiszem, hogyha egy jámbor vásárló betévedne valamelyik üzletbe és lakása diszitésére tájképet kérvén egy olyan képet, olyan müvet kapna, ami ezen a kiállitáson látható, akkor nagyon megdöbbenne.

Patai László Munkácsy-díjas festőművész képei nem láthatók ezen a pécsi tárlaton. Ő egy hagyományosabb festői látásmód, szemlélet képviselője. Ami természetesen nem értékítélet, csupán tény. De véleményével segítségünkre volt abban, hogy jobban eligazodjunk azokban a változásokban, amelyek a képzőművészet területén az utóbbi évtizedekben végbementek.

- Hát a magam számára tulajdonképpen a tájkép valamiféle lehetőség arra, hogy bizonyos talán nem jó szó, de úgy tudnám mondani, hogy bizonyos felelőtlenebb hajlamait az ember kiélje, tehát amikor nem kényszerül arra, hogy különösebben feltétlenül mondjon valamit, vagy feltétlenül valami nagyon komolyat mondjon, hanem valami olyat, ami a legbelsőbb érzelmeiből fakad. Na most ennél az érzelem szónál azért érdemes egy kicsit elidőzni, mert érzésem szerint a tájkép a legalkalmasabb arra, hogy az embernek a legrejtettebb érzelmeit, tehát majdnem hogy napjaink már szégyellhető szentimentális, vagy romantikus érzelmeit is kifejezze, vagy kiélhesse benne. Éppen ezért az én tájaim például soha nem konkrét tájak, a legritkább esetben, tehát az nagyon ritkán fordul elő, hogy én valamit lefessek, szóval ez egyébként is, ahogy észreveszem a kollégáimnál is, ez már úgy nagyjából kezd kimenni a divatból.

- Nem fordul elő, hogy valaki természet után fest, ahogy régen láttuk a festőket, hogy kivitték a vásznat.

- Nagyon ritkán, nagyon ritkán. Legalább is

- Mi ennek az oka vajon.

- Megváltozott azt hiszem a tájkép szemlélési elvárás is, tehát a közönség is már mást keres a tájban, tehát elsősorban érzelmek kivetülését keresi, elsősorban. Hát valószínűleg az is, hogy ugye belépett a fotó, mint művészeti ág. Na most ám a fotó nagyon sok mindent tud a festő helyett elvégezni. Egy szép mit tudom én naplemente fotó, vagy egy szép fáról készült fotó, vagy pláne ezek a közeli fotók növényekről, vagy valami, ezek tulajdonképpen már a természet olyan rejtett szépségeibe vezetik be a nézőt, amit a festő, hogy úgy mondjam csúnya szóval nem tud überolni. Tulajdonképpen a legjobb kísérletező állny a táj, tehát ezen igazából azt hiszem a XX. század festője a tájképen kísérletezi ki az eszközeit például. Én legalább is én úgy vagyok vele, hogy én azt a rengeteg tájat, amit festettem, azt azért nem tartom fölöslegesnek, most függetlenül attól, hogy abban az anyagban esetleg hát a mondjuk ilyen jelentősebb darabok is eset-

leg szerepeltek, azért nem tartom fölöslegesnek, mert egy csomó olyan eszközt találtam meg általa, amelyeket azután más képeimben föltudtam használni. Tehát tulajdonképpen a XX.század egész eszköztárát föl lehet vonultatni egy egy tájon. Amit máshol esetleg nem.

Patay László

Patay László festményeinek kiállítása nyílt meg csütörtökön a Hatvani Galériában.

Magyar Nemzet 1985. IX. 20.

Patay László

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
MAGYAR HÍRLAP

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Fertő 1983 ÚT 22

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021

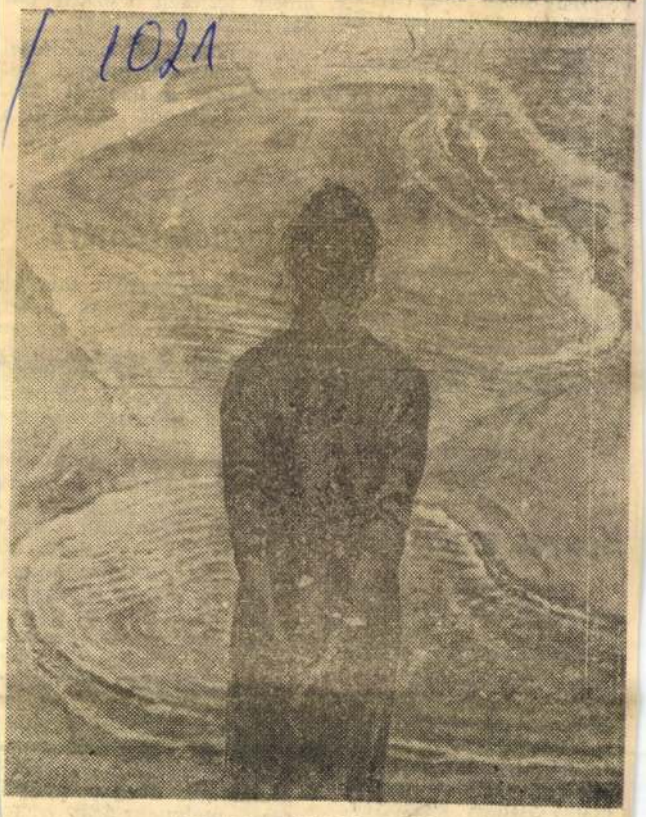

PATAY LÁSZLÓ: APÁLY

minden
a nyugo
tették a
Országjá
dulásra
embert.
kintettél
zetesség
Balaton
érzeték
mes élr
va térte

Az ö
ben be
ság mu
díjasoka
az, mikent dolgoznak a Na-
talok, hogyan gyarapítják a
rájuk bízott értékeket, a
vagyont.

VÁRKONYI ISTVÁN
Csongrád

Kegyes csalás

A közelmúltban, csütörtök este kétkilós kenyeret vettünk. Hazaérve megnéztem a ráragasztott címkét. Azon már a pénteki nap dátuma volt. A kenyér minősége három napig szavatolt. Ez azt jelenti, hogy vasárnap délutánra már jól megszárad az, amelyiket már csütörtök délben kisütöttek.

Nem lenne szükség a ke-
csalásra — csütörtö

építése sok pénzbe kerül
Ennek érdekében úttörőcsa
patunk gyűjtéseket szervez
Először az üveggyűjtés
valósítottuk meg. A faluba
kiskocsival jártuk az utcá
kat, és bekopogtattunk
házakhoz. Munkánk ered
ményes volt. Az iskola ud
varán Tóth Dénes taná
bácsi alig győzte átvenni a
üvegeket. A fiúk — főleg
nyolcadikosok — kesztyű
ben és védőszemüvegbe
szortírozták az üvegeke
Külön rakták a még be
válthatókat, külön a szín
seket és az átlátszóka
Négyszázharminc kil
grammnyi üveget gyűjtö
tünk, melynek árát a to
naterem építésére adtuk.

BERKI SZILVIA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 139-068, 337-148, 340-726

Patay László festő ur

TÁRSADALMI SZEMLE

1984 JAN

1021

Patay László festménye

SOMMAIRE

Ferenc HAVASI: Comptes rendus et dev
ciproques du national et de l'international
Hongrie — János BARABÁS: Campagne d
étrangère impérialiste — Ilona TATAI, Ol
prise — *DE LA VIE CULTURELLE:* János
l'importance de l'apparition des directive
KNOPP: De la politique du parti relative
Szilvia SZEGŐ: Salaire nominal, salaire ré
tolérance — *REVUE:* László KÉRI: Jeunesse
ÉDUCATION: Tibor LITAUSZKI: La démo

INHALT

Ferenc HAVASI: Rechenschaft und Aufgaben — Mátyás SZŰRÖS: Die Wechselwirkung zwischen Nationalem und Internationalem während der Entwicklung des Sozialismus in Ungarn — János BARABÁS: Propagandafeldzug im Dienste der imperialistischen Aussenpolitik — Ilona TATAI, Olivér DESSEWFFY: Unternehmensstrategie — *AUS UNSEREM KULTURELLEN LEBEN:* János MOLNÁR: Die historischen Umstände und die Bedeutung der Entstehung der bildungspolitischen Richtlinien — András KNOPP: Zur Intelligenzpolitik der Partei — *KONSULTATION:* Szilvia SZEGŐ: Nominallohn, Reallohn, Realeinkommen — József BAYER: Toleranz — *RUNDSCHAU:* László KÉRI: Die Jugend und die politische Sozialisierung — *ALLGEMEINBILDUNG:* Tibor LITAUSZKI: Die Demokratie der Allgemeinbildung

Kiadja a Kossuth Könyvkiadó (Steindl Imre u. 6. Budapest, Pf. 127. 1366)
A kiadásért felel: a Kossuth Könyvkiadó igazgatója
Kiadóhivatal: Révay utca 16. Budapest, Pf. 347. 1370. Telefon: 116-660
Előfizethető minden pártszervezetben, valamint a Kossuth Könyvkiadó megyei és kerületi kirendeltségeinél (pénzforgalmi jelzőszám: 215–11529), bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (postacím: Budapest V., József nádor tér 1. 1900) személyesen vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj fél évre 48,– Ft, egész évre 96,– Ft
HU ISSN 0039–971X
84.2542/2-01 – Zrínyi Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató Index: 25-80

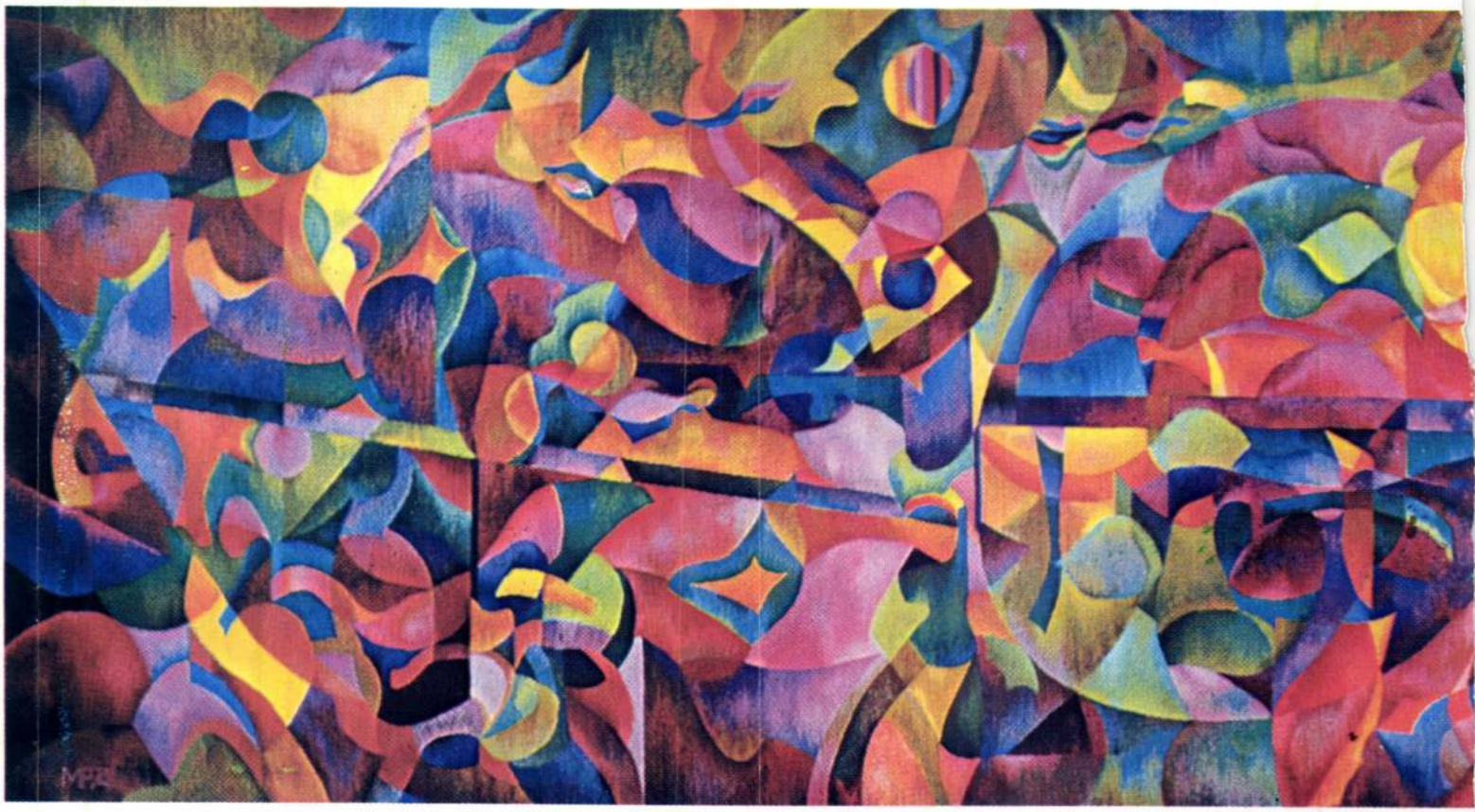

stimmtheit exemplarischer Beispiele aus der Kunstgeschichte als Leitmotive der ungarischen Kunst finden sich auch in der zeitgenössischen Malerei und Plastik. Sie klangen immer wieder in den Ausstellungen des Collegium Hungaricum an, in denen durch viele Jahre hindurch in Wien die traditionellen künstlerischen Verbindungen aufrechterhalten wurden. Seitdem diese Aktivitäten nicht mehr in solchem Maß bestehen, sind wir auf Malraux' „Musée imaginaire" angewiesen, das sich uns in den Medien eröffnet, um die aktuelle Kunst unserer Nachbarn an der Donau weiter verfolgen zu können. „PANNONIA" will dazu ein Kapitel liefern, den Blick über die Grenze ermöglichen. Ein weites Spektrum eröffnet sich damit, die zugrundeliegende spezifische Gestimmtheit der ungarischen Kunstlandschaft aber verbindet als das große Gemeinsame.

Jánossy, die Volkskunst und die Moderne

Beginnen wir mit Ferenc Jánossy, einem sehr bekannten Maler der mittleren Generation. Er wurde 1926 in Budapest geboren, erwarb 1949 sein Diplom und schlug nach langen Wanderungen schließlich in Balassagyarmat seine Zelte auf. Für seine surreal-visionären Bilder gilt der Gegensatz zwischen Volkskunst und moderner Hochkunst nicht. Er sucht das existentiell Menschliche auszudrücken und findet die formalen Mittel dafür sowohl im Expressionismus als auch im Surrealismus. Er holt sich Anregungen aus dem naiven Vokabular bäuerlicher Votivbilder ebenso wie aus dem wirklichen Leben selbst. Realität und Vision verschmelzen zu einer neuen Wirklichkeit, einer Wirklichkeit des inneren und äußeren Menschen.

Sein 1974 entstandenes Gemälde „Karneval in Basel" enthält alle diese Kompetenten. Man assoziiert Ensor und Marterlmaler als geistige Verwandte, ohne Jánossy Epigonentum vorwerfen zu wollen; dafür besitzt er zu viel an urwüchsiger Eigenständigkeit. Zwar sind es die gespenstischen Masken des Belgiers, seine expressiven Pinselzüge, die beim Vergleich vor unserem geistigen Auge erstehen. Aber es fehlt das rauschhafte Pathos, das beklemmend Bedrohliche. Der Anteil der volkstümlichen Elemente darin gibt dem Ganzen einen gesunden Sinn, eine handfeste Realität. Diese Masken sind in Wahrheit ja fröhlich gestimmte Menschen inmitten der heilen Umwelt einer Spielzeugschachtelstadt. Ihre Verfremdung hält die Balance zwischen symbolhafter Beschwörung und ausgelassenem Spiel. Die starken, leuchtenden Farben gehören beiden Ausdrucksbereichen an, sind Signale des Visionären ebenso wie ein Vehikel für Lebensfreude. Das langhalsige Monster und die lustigen Spielleute bedienen sich ihrer gleichermaßen. In dem medusenhäuptigen alten Weißbart haben die „Maler des einfältigen Herzens", wie man die großen französischen Naiven auch nannte, einen Gefährten ihrer Bildgeschichte gefunden. Die Suggestivkraft deftiger Gestaltung verbindet sich darin mit dem formalen Willen einer bewußten geistigen Aussage, die des Poetischen nicht entbehrt. In diesem gemalten Märchenbild für Erwachsene steckt die Parabel von einer zutiefst menschlichen Wirklichkeit. Sie kleidet die Entscheidungsfrage über die Existenz in der Masse oder als Individuum in ein folkloristisches Karnevalkostüm, ohne das Tiefenlot aus der Hand zu geben.

Patay und der verträumte Realismus

Die volksliedhaften Töne Jánossys werden bei László Patay zum Kunstlied. Was hinter der Wirklichkeit liegt, macht dieser 1932 in Komárom (Komorn) geborene Künstler in lyrischer Instrumentierung spürbar. Seit er zu seinem überaus sensiblen Meister in der Naturschilderung. Als Schüler von Ist-

László Patay

Pannónia 1977/3-4

László Patay: Schilf im Winter

den Kunst das Experimentierfeld für neue Ausdrucksformen war, die dann auf alle Bereiche des modernen Lebens angewendet werden sollten. Seine starken plakativen Farben sind ein engagierter Anruf schlechthin, seine späten Plexiglas-Skulpturen könnten utopische Architekturmodelle sein. Vor seinen Bildern erinnert man sich der Weltverbesserungsideale Mondrians, der Symbole für eine „universelle" Wirklichkeit schaffen wollte, Gleichnisse für eine universale Harmonie, die ebenfalls alle Lebensbereiche erfassen sollte.

Die soziale Anklage

Wer nicht am bloßen Abbild haftet, sondern quer durch die Ausdrucksmöglichkeiten des Bildnerischen nach dem Aussagewollen fragt, wird in der ungarischen Kunst spirituelle Gemeinsamkeiten entdecken, die sich hinter dem äußeren Stilkostüm verbergen. Der Bogen spannt sich vom kritisch mitfühlenden Schilderer der Lebensnot armer Bauern und Zigeuner bis zum Weltveränderer, zum creator mundi, der „nicht das Bild der Welt, sondern das Wesen der Welt" ausdrückt, fähig geworden „nicht zu ihrer Nachahmung, sondern zur Schöpfung" (L. Kassák). Oder die Kunst als ein Instrument der Weltorientierung übt Gesellschaftskritik mit den Mitteln des Figurativen, wie es Gyula Derkovits (1894—1934) verstand. In seinem Schaffen wird, jenseits aller politischen Gebundenheit, die humanistisch engagierte Seite des ungarischen Kunstwollens besonders deutlich faßbar. Er gehört zu den Künstlern der sozialen Anklage und steht in einer Reihe mit Ben Shan, Masereel, Grosz und Orozco. Wie er im Vorwort zu einem Ausstellungskatalog schrieb, fühlte er sich verpflichtet, „die Erscheinungen des Lebens und der Gesellschaft restlos zum Ausdruck zu bringen", tat dies jedoch mit jener umfassenden Menschlichkeit, die aus dem Sozialen schöpft, es aber nicht zum Schlagwort vereinfacht. Vor zehn Jahren konnte man ihm im Museum des 20. Jahrhunderts in Wien wiederbegegnen, in der Stadt, in die er 1923 für kurze Zeit übersiedelt war, — also auch er ein Beispiel für das Fortwirken der lebendigen künstlerischen Beziehungen zwischen Österreich und Ungarn.

Die (scheinbaren) äußeren Gegensätzlichkeiten und die innere Gleichge-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 135-065, 387-748, 340-726
1976 JUN – 5
KISALFÖLD

Patay László
1021

PATAY LÁSZLÓ: ANYASÁG

leégés ellen

Mennyi időt tölthetünk fürdés közben a nap közvetlen sugárzása alatt anélkül, hogy azt kockáztatnánk, hogy égési sérüléseket szenvedünk? A lebarnulás kedvelői e kérdést általában „szemmértékre" válaszolják meg. Az idén az NSZK-ban olyan készüléket bocsátottak ki, amely meghatározza a napon való tartózkodás lehetséges maximális időtartamát. A berendezést ugyanúgy állították össze, mint a fotóelektromos fénymérőt, azzal a különbséggel, hogy a fényellenállás ablakát olyan speciális üvegből készítették, amely átengedi az ibolyántúli sugarakat. A készülék skálaján

Patay László, festő

P. Szü

NÉP

RIDEG ALLEGÓRIÁK

Patay László kiállítása a Műcsarnokban

„A teljesség megközelítésének igénye már a múlté, és hitem szerint új szintézisben a jövőé." Cikkírás előtt *Patay László*ból készülve, nem kis meglepetéssel láttam ezeket a sorokat egy régebbi folyóiratban. Szerzője az a Patay László, aki a *Műcsarnok* nagytermeiben éppen most állította ki életről, halálról, szerelemről és elmúlásról szóló táblaképeit, csupa olyan művet, amely legalábbis igényében — ugyancsak az élet teljességéről akar mondani valamit. Lehet, hogy festőjük mégis megkísérelte a hite szerinti lehetetlent, és ellentmondva a főáramlatnak, egymaga próbál hidat verni múlt és jövő között addig is, ameddig a képzőművészet feltételezett válsága tart?

Kétségtelen tény, hogy ma kevesen ábrázolják az élet sarkított helyzeteit, még kevésbé a sarkított helyzetek allegóriáit. Már csak a művészettörténetből ismerősek a virágos, zöld réten körtáncot lejtő lányok, mint az életöröm jelképei, és csak a magyar képzőművészet forradalmi öröksége ad hiteles példákat olyan *Magvetőkre*, akik nemcsak magvakat, de a remény szimbólumait is képesek a földbe szórni.

Így hát egyértelműen üdvözölnünk kellene a feledésbe merült vagy mindeddig elhanyagolt témákat. Örülnünk kellene már csak azért is, mert Patay morális indulatból fogant motívumaiból jó néhányat azok sajátítottak ki, akik nem tartalmi meggondolásból ábrázoltak nádasból kinyúló magányos stéget és megszállott verekedőket, egyszóval a konfliktushelyzetek vizuális megfelelőit. A hatvanas évek magyar szürnaturalistái közül sokuknak azért kellettek éppen ezek a szimbólumok, hogy bravúros technikai felkészültségükkel torz és homályos jelenségvilágra tereljék a figyelmet.

Pataytól mi sem áll távolabb, mint negatív tünetek negatív hangulatú leképezése. Nem vállal semmiféle tartalmi közösséget sem a tegnappá lett szürnaturalistákkal, sem azokkal az idősebb mesterekkel, akik csökönyösen ragaszkodnak a pszichikai automatizmus fél évszázados képépítési szabályaihoz. Végül is Molnár C. Pál Vénasszonyok nyara címet viselő, kísértetiesen lebegő drapériája bármennyire is hasonlít színben és kompozícióban Patay *Száradó ruhájához*, azért az utóbbin ott van az a néhány csipesz, amely nemcsak a libbenő fehérneműt rögzíti a zsineghez, hanem a fantáziát is a látvány valóságához.

De vajon a látható és láthatatlan csipeszek, a nagy témák és becsülendő mondandók önmagukban elégségesek-e ahhoz, hogy kifejezzék a világ teljességét? Patay esetében azért olyan könnyű erre nemmel válaszolni, mert festői eszközei rendszeresen meghazudtolják a képek programját. Hogyan is lehetne hinni olyan boldogságkereső embereknek, virágok között ölelkező szerelmespároknak, orgonabokor előtt gyermekét szenvedélyesen szorító anyában, akiknek meszes, *szakmailag érleletlen* színeiknél csak túladagolt, de korántsem *kifinomult* részletgazdagságuk ingerli jobban a néző recehártyáját. A *tudatos elidegenítésnek* értelme volna, ha Patay le akarná leplezni a keresés, az ölelkezés vagy az anyai gesztus mögött megbúvó ellentétes, negatív érzelmeket. Mint ahogy a túlfeszített aprólékosságnak értelme is volt a húszas évek „Új tárgyiasságában", ahol a világ pontos nevén nevezésével váltak harci eszközökké a kegyetlen vonalak.

Szó esett itt szürrealizmusról — új tárgyiasságról, részben igazságtalanul. Ez a fajta jelenségvilágból kinövő allegorizálás, falak után sóvárgó és falakról visszanéző banális viszonylatrendszer, főképpen pedig a precíz formák és kihűlt színek szenvedélyektől mentes világa, ha valamihez rokonítják Patay képeit, akkor az az *e stílusokból okuló, de e stílusokat megtagadó neoklaszszicizmus.* Ezt a formarendszert annak idején sok mindenre alkalmassá tették művelői. Dekoratív igényeket és hatalmi reprezentációt elégített ki. Csak éppen alkalmatlan volt *humanista közösségi* tartalom kifejezésére, nyilván azért, mert a spontán indulatot *a spekulációk és a doktrínák* eleve őszintétlenné tették. Pedig művelői — Patayval ellentétben — ügyesebb könnyedséggel adták elő spekulációikat.

A kritikák és életrajzok Patayról szólva sohasem felejtik el megemlíteni a hajdani mestert, Szőnyi Istvánt. Ám Szőnyi freskón és táblaképen örökül hagyott világa épp annyira különbözik növendékétől, mint ahogy Szőnyi személyiségének igazi karaktere különbözik *attól a képtől, amelyet Patay festett róla emlékezet után.* A vonások pontosak. De a szemet tágra nyitó riadtság, az arcon megülő hökkenet, a zaklatottságot tükröző felhős égbolt aligha képes felidézni az Este vagy az Eladó a borjú festőjét. Szőnyi fátyolos derűjéhez semmiképpen sem illik ez a szigorú hangulat. Annál inkább illik arra a tanítványra, aki mesterétől megtanulta a festés *technológiáját*, de nem tanulta meg az emberi *harmóniateremtés meggyőző művészi technikáját.* Így történhetett, hogy Patay jobban hasonlít ma azokhoz a római iskolásokhoz, akik annak idején együtt indultak Szőnyivel, de akiktől éppen Szőnyi tudott egyszer és mindenkorra elszakadni.

P. Szűcs Julianna

...rajta kívül,
...lekben sorra-re
...önböző szakág
...k, társaságok (p
..., a technika, a
...delem, a városo
... történetének
...a) és regioná
...eldául Délkelet-
...nerika múltjána
... alapjában po
...sznára van a
...konyos veszélyt
...A veszély, nézet
...ban rejlik, ho
...állósodása eset
...ténettudomány
...an egyes polg
...teszik a kérdé
...r fenyeget, ha a
...k kiválnak, ha
...ténettudomány
...yes szakok műv
...be kerülnek, h
...ják az erdőt, a
... a történeti
...nint ez éppen n
...ri történetírásb
...A mi történetkutatóink sincse-
...k eleve felvértezve az ilyen-
...ta ágazati korlátozottsággal
...emben. A dialektikus materia-
...mus elméletének birtokában
...ndenesetre jóval nagyobb a
...édettségük". Másrészt, mint
...arxisták, tehát olyan történé-
...ek, akik, ha szabad így monda-
...m, nemcsak a múltban, hanem
...jelenben is élnek, a mindenna-
... gyakorlatban tapasztalják,
...gy anyagi viszonyok és erköl-
..., tudati szféra, életmód és mű-
...ltség ezernyi szálon függnek
...sze, hatnak vissza egymásra.
...pen ezeket a szálakat igyek-
...ünk kitapintani a múltban,
...gy a *történeti valóság egészé-*
...k jussunk közelébe. A szakága-
...ti kutatások ösztönzésével,
...y az új ötéves munkatervünk-
...n szereplő ideológia- és társa-
...lomtörténeti vizsgálatok elmé-
...ítésével teljesebbé és életszerűb-
...é kívánjuk tenni egy-egy kor áb-
...zolását. Azért mozdítjuk elő a
...rténetkutatás szakosodását, hogy
...inél több és szilárdabb elemet
...tegrálhassunk a történeti folya-
...at összképébe.

Kékesi Katalin

5); Magator ... **Huszonötödik Színház:** Kartoték (a varsói Nemzeti Színház vendégjátéka, fél 8). **Egyetemi Színpad:** TIT József Attila Szabadegyetem (6); A Bakfark Consort hangversenye (8). **Budapesti Gyermekszínház:** Amit akartok (Ifjúsági ea., de. 10); II. Rákóczi Ferenc (Ifjúsági ea., du. 3). **Állami Bábszínház:** Hencidai csetepaté (de. 10); Arcok és álarcok (Felnőtt ea., fél 8). **Kamara Varieté:** Ófelsége, a nő (fél 6 és 8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Gála '76 (fél 4 és fél 8).

rossz látási viszonyok között egy álló jármű kikerülésekor összeütközött egy szembejövő 30 tonnás hűtőkocsival.

Az autóbusz utasai közül tizenhárman a helyszínen, illetve kórházba szállítás után életüket vesztették, 23 személyt kórházba szállítottak. Több sérült állapota válságos.

Vádat emeltek a Bócsa községi rendőrgyilkos ellen

A Legfőbb Ügyészség közleménye

A Bács-Kiskun megyei Bócsa községben ez év február 24-én elkövetett rendőrgyilkosság ügyében a Bács-Kiskun megyei Főügyészség befejezte a nyomozást. Ennek alapján az ügyészség hivatalos személy ellen elkövetett emberölés, valamint lőfegyverrel és lőszerrel való visszaélés bűntette miatt emelt vádat *Fedor József* 17 éves alkalmi munkás ellen.

Mint arról már hírt adtunk, február 24-én hajnalban a bócsai MHSZ raktárába tört be Fedor József az ugyancsak fiatalkorú féltestvérével, *Csordolás Lászlóval*. Lőszert és kispuskát loptak, majd az utcán lövöldöztek: erre figyelt fel *Kothencz József* rendőr főtörzsőrmester, aki elfogta és a körzetmegbízotti irodába kísérte őket. A fiatalkorúak szökést kíséreltek meg, és Fedor József az asztalról felkapott puskával halálosan megsebesítette a rendőrt. Tettéért a Kecskeméti Megyei Bíróság előtt kell felelnie.

Patay László

Patay László: Secco-karton részlet (Ózd, városi tanács)

Társadalmi Szemle, 1975 márc.

a békés egymás mellett élés elméletét és gyakorlatát alkalmassá tenni a konvergencia-elmélet új válfajai propagandájának céljaira. Különösen divatosakká váltak a legutóbbi években a két rendszer különböző társadalmi elemeinek „szintézisét" valló elméletek. A szociáldemokraták által propagált ún. demokratikus szocializmust például a konvergencia-elmélet gyakorlati megvalósításaként, a polgári demokrácia és a szocialista tervezés „szintéziseként" tüntetik fel.

Ideológiai ellenfeleink ugyanakkor igyekeznek meghamisítani a szocialista közösség országai politikájának lényegét és céljait. A két világrendszer erőviszonyai megváltozásának tételét a szocialista közösség katonai fölényének növekedésére vezetik vissza, és országaik lakosságának megfélemlítésére használják fel; a Szovjetunió és az USA békés együttműködése szükségszerűségének tételét a „két szuperhatalom megegyezéseként" interpretálják. A burzsoá ideológusok — bár nem tagadják a feszültség további enyhülésének szükségességét — mindenáron azt propagálják, hogy az enyhülés és a gazdasági kapcsolatok fejlődése inkább a Szovjetunió és a többi szocialista ország érdekeinek felel meg, mint a nyugati hatalmakénak.

A szocializmus ellenségei. akik kénytelenek számotvetni a marxizmus széles

Patay László festőművész.

MEGHÍVÓ

2855 FNYV 1.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

PATAY LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:

PÉCHY BLANKA

ÉRDEMES MŰVÉSZ

1976. FEBRUÁR 27-ÉN PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MŰCSARNOK
BUDAPEST, HŐSÖK TERE

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 DEC 18

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Patay László

1021

Patay László: APA, GYEREKKEL (olajfestmény)

Csók Istvá
Olajfestmé
A Magyar I

HÍRES FESTMÉNYEK

Csók István is Münchenben tanult. Bár az akadémia egyéniségellenes stúdiuma neki sem volt kedve szerint való. Hamarosan rábukkant tehát a müncheni magyar festőfia-

Műve azonban még mindig befejezetlen volt. Az alkotó később sem lett elégedett vele. Egyszer feldühösödött, és apró darabokra tépte. Nem akarta, hogy lássa – hát még

Patay László

Patay László: Felhőnéző, 1974

is magába szíva – a *Magyar táj* játékosan komoly, izgalmas perspektíva-problémákat felvető, s már a színekkel is bátrabban gazdálkodó világa.

A Magyar táj emlegetésével azonban mint jeleztem is, túlontúl előrerúgtattunk az időben. Vissza kell hát kanyarodnunk kicsit a hetvenes évek elejére. Abba az időbe, amelyben Patay magáratalálása nem csak felszabadult, de bátor és sikeres kísérletsorokat is eredményezett. (Ami természetesen nem jelenti azt, hogy minden lépését egyértelműen gyümölcsözőnek kell kijelenteni, vagy elfogadni. A *Németországi jegyzetek*kel például lényétől idegen területre tévedt Patay, s meg is adta az árát. Hasonlóképpen: a *Hippik a tengerparton,* vagy a *Nemzedékek a hídon* – más okból, de egyformán – erőltetett problémafelvetése és -megoldása munkásságának tágabb egységében vakvágánynak bizonyul. Az előrevivő mozgást azonban nem tudja lefékezni.)

És ez az, ami valóban fontos. Eredményeként ugyanis a természetre rezonáló húrok után újabbak szólaltak meg Patayban: felszínre bukkantak azok a harmóniák, amelyeknek fölmérése annak idején, a reneszánsz művészet megismerésekor megrendítette, és azok, amelyekre – Szőnyi tanításából – most érett meg festészete.

A kettő elválasztása az elsőnek említett problémától és egymástól persze csupán mesterséges preparációval lehetséges. Hiszen a reneszánsz tanulságaira visszautaló perspektíva-kutatás és -alkalmazás (amely ugyan már a *Menekülő*ben és a *Magvető* sajátos „alulnézetében" is élt, tudatos megvalósításától azonban még az a korszak messze állt) egyidőben jelentkezik Patay festészetében a szimbolikusan is értelmezett motívum szerepének újrafelfedezésével, sőt, nem csak egy időben, de azonos képterekben valósul meg. Például az *Emberpár*on, vagy a *Felhőnéző*n.

Különös, kettős jelentőséget kap az emberi lény ezekben a képekben. Jelenvalósága föltétlenül anyagi természetű, hisz

Patay László: Barcsay III., 1975

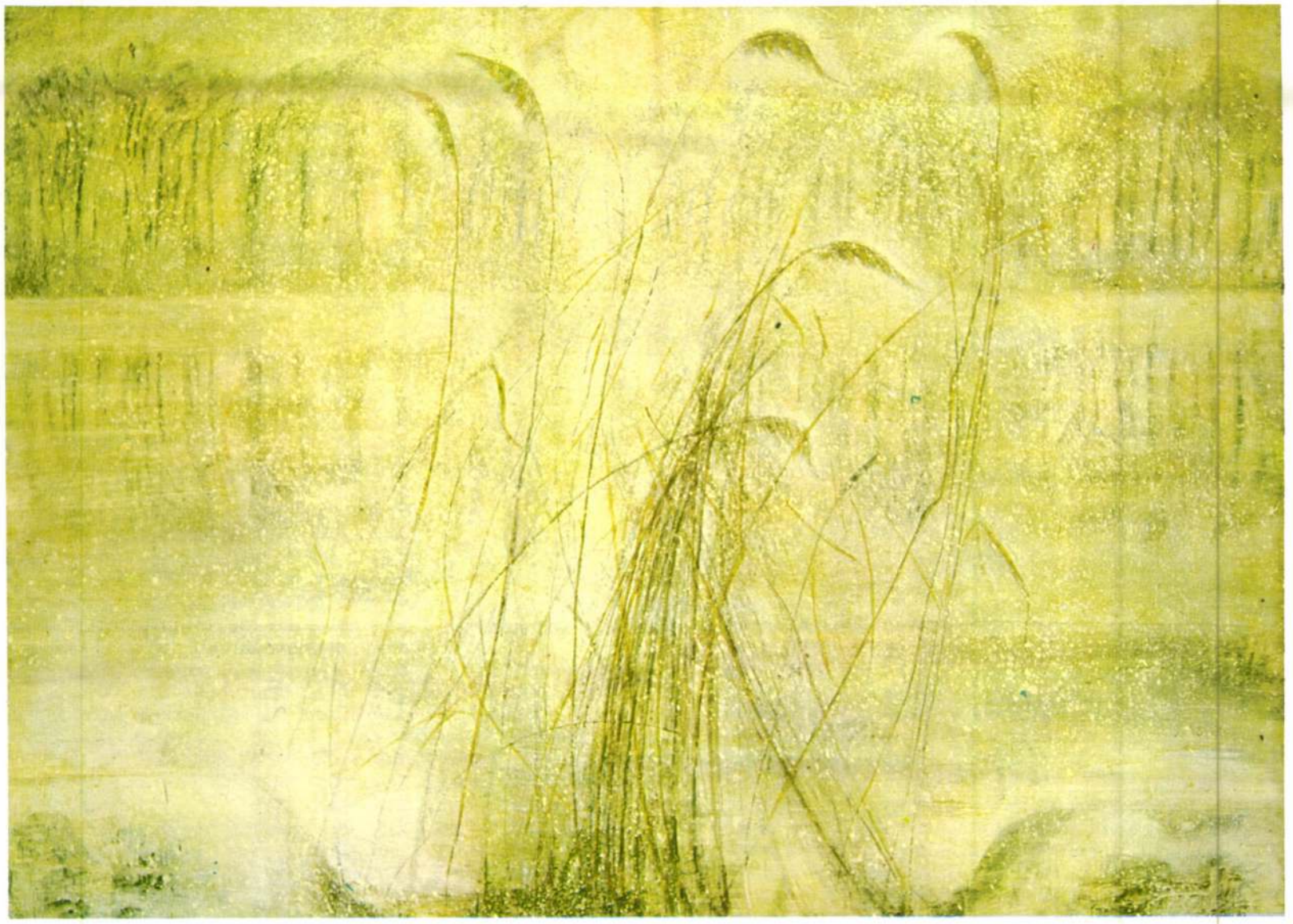

színben is, formában is zökkenő nélkül olvad be a festménytől láttatott tájba, lapul a fű közé, a virágok közé. Ám ez a materiálisan megfogható emberi lény ugyanakkor több is mint egységbe-simuló képi motívum. Középpont. Fizikailag is – a perspektíva révén, olykor szinte mantegnai rövidülésekkel ábrázoltan – és szellemileg is – nem csekély mértékig éppen e tradicionálisan is kitüntetett helyzete, illetve a hozzá kapcsolódó művészettörténeti és nem csak művészettörténeti asszociációs sorok révén.

Mindezt pedig kiegészíti és betetőzi a színek újraélénkülése Patay palettáján. Néha az az ember érzése, hogy kárpótolni akarja magát az elmulasztottakért, a hosszú lefojtottságért, úgy tobzódik a füvek s fák zöldjében, a virágok tarkaságában, a fények és reflexek szivárványaiban. Az *Emberpár,* a *Felhőnéző,* a *Magyar táj* – és társaik – varázsához mindenesetre ez a színesség is hozzátartozik.

Végezetül: van egy sorozata Pataynak – tavaly festette, Barcsay Jenő hetvenötödik születésnapjának megünneplésére –, amely a most elmondottak után új időket sejtet. Nem a képszerkezet „barcsays" hangsúlyozásával, hiszen ez az *hommage* része csupán, hanem a *Barcsay-portrék* sorozatával. Ez a rajzos ciklus – nem kevés kísérlet után – egy jó portretista születésének félig máris beváltott ígérete. (De csak félig... mert a képi környezet, amely körülveszi, az esztendő arcképtermése, ideértve *Péchy Blanka* arcmását, az *Anyám* című portrét és a *Családi kép*et is, még nem jutott el a Barcsay-fejek szintjére. Igaz viszont, hogy nem is torlaszolta el a folytatás elöl az utat.)

Meglátjuk. Patay – így, élet-munkájának áttekintése közben látni igazán – már jónéhány meglepetést okozott festészetének fordulataival. Alig hihető, hogy ezeknek most már vége szakad.

HORVÁTH GYÖRGY

Patay László az idén májusban megrendezett Szófiai II. Nemzetközi Festészeti Kiállítás egyik díjnyertese. A triennálé tíz egyenlő értékű díjának egyikét Patay Ráckevei lakodalom című képére kapta. Kitűnő szerepléséért a nemzetközi zsűri Lóránt Jánost is diplomában részesítette.

Patay László: Téli nádas, 1970 (fotók Roboz)

Játék és művészet

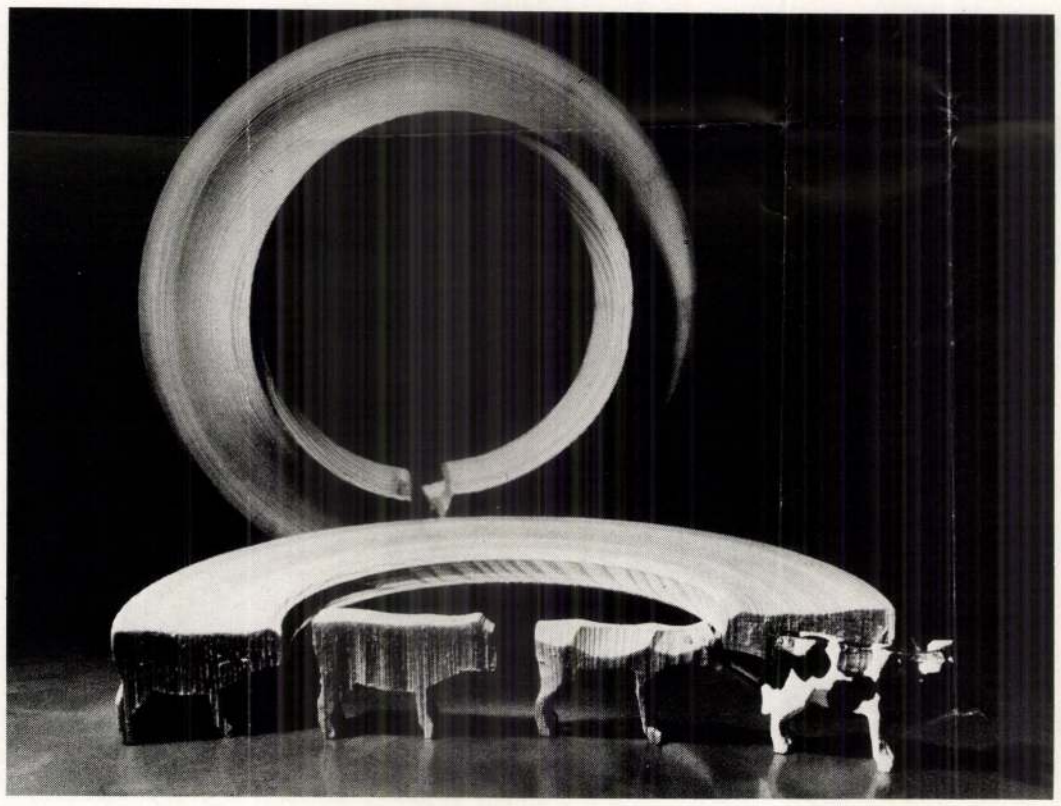

A Magyar Nemzeti Múzeumban 1974-ben megrendezett „Magyarország a századfordulón" c. kiállításon láthattuk a korszak egyik kedvelt játéktípusát, a babaházat is. Elragadtatással csodálhattuk meg az aprólékos gonddal berendezett 11 helyiség tárgyait, melyek tökéletes képet adtak egy korabeli nagypolgári otthonról – és egyben arról is, hogy a játékok ebben az időben a felnőtt világ tárgyainak mintájára készültek, oly hűen, hogy mára értékes kordokumentumok lettek. Visszaemlékezésekből tudjuk, hogy milyen „nagyszabású" játékokat lehetett kitalálni ezekkel a játékszerekkel. „Volt egy kombinált játékunk. A babák a házból vasúttal lóversenyre mentek. Ott Gyuri lejátszotta a nagyobb versenyeket. A babák azután vonaton visszatértek a házba, ahol vacsora várta őket. Ehhez a játékhoz persze sok helyre volt szükségünk. Rendesen két szobán keresztül történt az utazás." Így ír emlékezéseiben *Lukács György* húga.

A játék és a művészet viszonyával kapcsolatos vizsgálódásainkat indokolt a századfordulón kezdenünk, hiszen a művészet ekkor fedezi fel a maga számára a játékok területét. A művészetek legkülönfélébb ágai (zene, költészet, balett, dráma stb.) fordulnak ekkor a bábok, játékszerek, mesevélik azt a zárt, elkülönített területet, ahová a felnőttek sivár és hétköznapi életéből elmenekülhetnek. A gyermekkor iránti nosztalgia a modern irodalom egyik fő témája, megszakítatlan vonulatként ível *Tolsztojtól Andrej Belijen* át *Truman Capote*-ig. (Más hangok, más szobák), sőt tovább. Az eszményített gyerekkor a csalódott felnőtt vágyálma, amelyet az emlékezés időtlenné merevít. *A szegény kisgyermek panaszai* szívszorító verseinek leggyakoribb szava: arany. A századforduló nagy játékkultusza a sajátos szimbolista-szecessziós életérzés következménye is. A *Játékdoboz (Debussy-Hellé)*, a *Gyermekkuckó* (Debussy), *A mutatványos bódé (Blok-Meyerhold)*, a cirkusz és a bábszínház figurái egyaránt szimbólumok lesznek.

Vajon milyen volt az igazi játék, az a tárgy, amelyről a felnőtt *Kosztolányi* így írhatott: „A játék. Az különös. Gömbölyű és gyönyörű, csodaszép és csodajó, nyitható és csukható, gomb és gömb és gyöngy, gyűrű." Valóban csodaszép volt, nyitható és csukható (ezenkívül még húzható is), és mai szemmel nézve oly gyönyörű, hogy már a műtárgyak közé soroljuk.

Abban a korszakban, amikor eszményítették az otthont, amikor pályázatot írtak ki képkeret tervezésére éppúgy, mint a fűtőtest burkolatára, természetes, hogy a játékkészítés is napirendre került. A bécsi *Uchatius* kisasszony 1906-ban megnyerte a „modern Noé-bárká"-ra kiírt pályázatot. Minden darabot maga készített, így körülbelül egy hónap alatt végzett a bárkával és a népes állatsereggel. A kevésbé bonyolult Noé-bárkák rövidebb idő alatt készültek. Az állat sziluettjének formájával fa körgyűrűt fűrészeltek, majd ezt felszeletelték. Uchatius kisasszony egy-egy faállatot három darabból szerelt össze, majd befestette, gondosan ügyelve, hogy minden állat a természetes színét kapja. Voltak bőrrel bevont állatai is. Az, hogy egy játékelefánt ne szürke, hanem például piros legyen, ekkor még fel sem merülhetett. Hogy ezt elfogadják ebben a társadalmi közegben, arra volt szükség, hogy *Franz Marc* megfesse a *Kék lovak*at. És persze arra is, hogy a játék célja – más legyen.

A századforduló csodálatos játékdobozai, a farmok, berendezhető parasztudvarok, istállók, falvak (kilenc fafajtával!), hajók, miniatűr műhelyek – alapfokú tudományos ismereteket közöltek. A gyerekek ezekből pontosan megtanulhatták, hogy milyen az oroszlán, a tigris, az elefánt, – a tehén. Manapság ugyanezen a szinten az autómárkákat ismerhetik meg.

A század elején nálunk is sokat foglalkoztak a játékokkal (azóta sem!) és a gyerekeket körülvevő tárgyakkal. Az írásokban és a tervekben bámulatosan keveredik a kor-

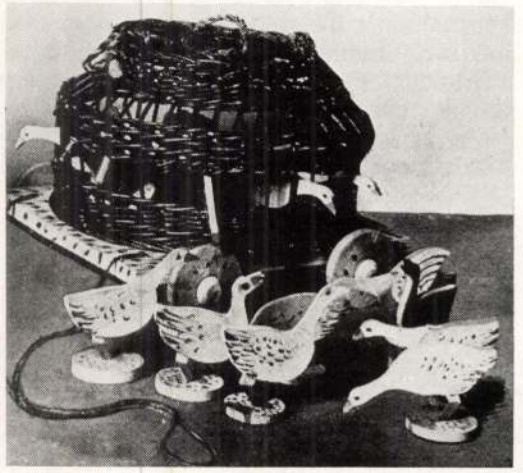

Állattenyésztés futószalagon – Uchatius kisasszony esztergált-faragott állatfigurái, 1906 (fotó Brassnyó)

A Schiffer-villa gyermekszobája (Magyar Iparművészet, 1912)

Burító libákkal, gyermekjáték, XX. sz. eleje (Magyar Iparművészet, 1905)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 JUL – 9.
Napjaink

Patay László festő
1021

Egy realista festő a XX. században

Gondolatok Patay László művészetéről

A XX. században sűrűn elhangzott a jóslat a táblaképfestészet (és azon belül a realizmus) közeli elhalásáról. A táblaképfestők, (köztük a realisták) azonban, úgy látszik, nem olvasnak művészetelméleti szakirodalmat, mert még századunk negyedik negyedében is következetesen festik képeiket. Nincs okuk rá, hogy ne tegyék, hiszen a képzőművészet története több válságot, fölbomló periódust ismer (pl. a római művészet lehanyatlása a keresztény kor elején, a manierizmus stb.), a végleges felbomlás azonban mindezidáig nem következett be. Hogy a táblakép, mint műfaj nem vesztette el a létjogosultságát a különböző művészeti válságjelenségek ellenére, annak egyik bizonyítéka Patay László festészete.

Patay László, a most működő festőgeneráció középnemzedékéhez tartozik. Gyerekkora óta festő szeretett volna lenni; talán nagynénje, Patay Éva festőművésznő hatására. Gimnazista korában a győri szabadiskolában Tóvári Tóth Istvántól tanulta a mesterség fogásait. A Képzőművészeti Főiskolán az első két évben Fónyi Géza növendéke volt.

Harmadik főiskolai évében Patay Szőnyi István növendéke lett a freskófestő tanszakon. Egykori mesterétől azonban csak annak valóságtükröző művészetszemléletét vette át véglegesen. Rajztudását állandóan fejlesztette. Anatómiai rajzai olyan jók voltak, hogy Barcsay Jenő hármat leközölt „Művészeti anatómia" című világhírű albumában. (Bp. 1953., 136., 139. és 140. sz. táblák.) A mester még hosszú évek után is emlékezett kitűnő képességű tanítványára, s nyugalomba vonulása előtt, hogy utódról gondoskodjék, meghívta a főiskolára anatómiát tanítani. (Az együtt töltött időre emlékezik Patay Barcsay-portrésorozatán, amelyen az egyéni jellegzetességeken túlmenően Barcsay Jenő oktatási módszerét is megismerhetjük: mindent, amiről szó volt az óráin, azonnal, nagy méretben felrajzolt a táblára, tanítványai mindig hatalmas Barcsay-kompozíciók előtt láthatták őt a katedrán.)

Patay realista festő, a szó *köznapi értelmezése* szerint. Ezt azért kell kiemelni, mivel a szakirodalomban és általában a művészeti közéletben a „realizmus" szó értelmezése oly mértékben kitágult, hogy (természetesen a különböző „értelmezők" céljai szerint) jóformán minden *irányzat* belefér a hiperrealizmustól az absztrakt expresszionizmusig, tán csak éppen az igazi realizmus marad ki belőle a rásütött „konzervatív" bélyeg miatt. Pedig a realizmus lényege éppen az, hogy nem *irányzat*, hanem alkotómódszer, művészi magatartás. A képzőművészet két alapvető részre oszlik: realista és nem realista művészetre. A különböző irányzatok, izmusok e két főágon belül jelentkeznek. Akárhogy csűrjük-csavarjuk, „értelmezzük" a fogalmat, a realizmus lényege mégiscsak a reália, a tudatunktól független objektív valóság művészi megjelenítése. Éspedig felismerhető, közérthető megjelenítése. — A realizmus *ma* egy irányzat az egymás mellett élők sokasága között, természetesen művelői számára a legfontosabb — vallja Patay László festői felfogásáról — (itt a realizmust szűkített értelemben használja, stíluskritikai fogalomként, értve alatta a geometriailag és optikailag valósághű megjelenítést, illetve az ilyen megjelenítésnek a művészi mondanivaló kifejezése céljából való megvalósítását), a realisták elismerik a többi irányzat kvalitásos képviselőit, de fordítva ez nem igaz. Pedig a nem realista műben a szakmai elégtelenség kimutatása jóval nehezebb, ha ugyan nem lehetetlen. Éppen ezért a mindenáron újat akarás *önmagában* kevés a létrehozott objektum művé válásához.

Patay szocialista módon elkötelezett realista festő. Az eddig elmondottakat összevetvén festményeivel, freskóival, seccoival, ez világossá válik, nem kell „bizonyítékul" a Szófiában megrendezett Realista festészet nemzetközi Triennáléján a „Ráckevei lakodalom" c. képére kapott díjra hivatkozni. Kompozícióin nem magateremtette, de magafejlesztette szimbólumrendszer szolgálja a mondanivalót. Nagy lélegzetű faliképein az egymás melletti-fölötti jelenetek nem egy naturális előkép lefestett változatai, mint ahogy táblaképei sem a konkrét látvány naturális leképezései. Murális munkáin a témát részekre bontva dolgozza fel: az egri házasságkötő terem freskóján pl. egy lépcsőzetes szikla különböző szintjein látjuk a kamaszt és a bakfist, a szerelmespárt és az ifjú házaspárt gyermekükkel. A természeti környezet valószínűtlen, a figurális szimbólum banális, (akár *bármely* tematikus-figurális képen), a kompozíció mégis komplett egész, művészileg egységes, a figurák korrespondálnak a környezettel. Ezt Patay elsősorban formai komponálással éri el. A biztos rajzi készséggel megfestett alakokat biztosvonalúan szerkesztett környezet fogja össze. A kép vízszintes tagolása az idő síkjait érzékelteti, a vízszintes és a függőleges tagolást oldja a figurák átlós elrendezése, metszéspontjában — a kép geometriai középpontjában — a szerelmespár egymást fogó kezével. A gondosan felépített, megszerkesztett kompozíció a gondolati tartalom hordozója e freskón, a színek jelentősége másodrendű a szimbólumok alakításában. Ez Patay többi, nagyszabású történelmi-társadalmi faliképén is így van, aminek csak egyik oka a freskó és secco színmeghatározó technikája. A közvetlen téma, tartalom kifejtésénél az egyes jelenetek pontos, elbeszélő megfogalmazása a szimbólumrendszer alapja, a színeknek hangulatfestő szerepe van.

Patay többi murális munkájának párhuzamos vizsgálata még érthetőbbé teszi szimbólumrendszere alakításának folyamatát. Az egyes, néha sematikus szimbolikájú jelenetek a vonal- és színkompozíció összefogó hatására állnak össze egységes egésszé, szinte zeneműként fogalmazva. E komponálási módszer szerint készült a salgótarjáni szakszervezeti székház seccoja, amely a város munkásmozgalmának történetét dolgozza fel, az ózdi járási hivatal seccoja, amely a mezőgazdaság, ipar és a kettőt összekapcsoló munkásmozgalom, politikai szintézisszerű megjelenítése, a ráckevei járási hivatal seccoja, ahol a jellegzetes helyi táj a kompozíció hordozója.

VIHAR — PATAY LÁSZLÓ FESTMÉNYE

Patay táblaképei éppen olyan elkötelezetten realista művek, mint falképei. Figyelme ezeken elsősorban a hétköznapok jelenségeire irányul, negatívakra és pozitívakra egyaránt. A „Presszóban" barnásszürke öregasszonya és az ablakon kívül nyüzsgő tarka sokaság között feszülő ellentét (színben, formában, festésmódban) kötelezően tudatosítja a magányosság meglétét, a „Galambetetés" a szürke házgyári ház sarka körül röpdöső galambjaival a környezet sivárságát.

Patay László alapvetően optimista művész. Statisztikailag is bizonyítható ez pozitív és negatív töltésű képeinek arányával, de sokkal inkább a képek megfestésének módjával. Festményei is a színek hangulatfestő szerepének felhasználásával készülnek, így van kék képe, zöld képe, szürke, barna, sárga képe. A különböző színek a színegységnek alárendelten jelentkeznek. „Optimista" képei ezért már messziről egészen mások, mint a „pesszimisták". A meleg és hideg színek ellentétére alapított színhangulatrendszer kiegészíti Patay formai-tartalmi szimbólumrendszerét. A „Magyar-táj", a „Felhőnéző" meleg zöld tónusa szükségszerű velejárója a képek derűlátó szellemének. A „Tenger" közép-európai szemnek színes valószerűtlen színei közvetlen élményt nyújtanak a trópusi tengerpartról.

Táblaképeit Patay farostlemezre, olajfestés alapon temperával festi, melynek rögzítőanyaga tojásemulzió. Ezt a régi, közismerten hosszú életű anyagot vékonyan, kis ecsetvonásokkal, több rétegben — nem „alla prima" — viszi fel. Ahol a kompozíció pasztózus felületeket kíván, csak ott használ olajfestéket, aláfestésként. Egy vékony rétegben végigfesti a képet, majd újabb vékony rétegekkel ráfesti. Összefüggéseiben, együtt látja a színeket, a témát. Mielőtt azonban munkához kezd, a témát, a kompozíciót többször végiggondolja, megbeszéli feleségével, művészbarátaival. Azt tartja, hogy a témával kapcsolatos impulzusokat jobb, ha munka közben kapja a festő, így beépülhet a képbe. Nem titokban, zárt műteremajtó mögött fest. Igaz, hogy kompozíciója munka közben nem sokat változik az előzetesen készített ceruzavázlathoz képest. (Szőnyi István megkövetelte tanítványaitól a kép teljes gondolati felépítését a kezdés pillanatában.)

A mű létrehozása folyamatos, nem ér véget egy-egy képnél munkásságában. Motívumok, figurák térnek állandóan vissza, más-más szerepben, más-más tartalommal. (Gyermekek körtánca: Virágos rét, Magyar táj; a Sárkányeregető, a Magvető-figura stb.) Patay László festészete egységes egész, s a mai szocialista magyar képzőművészet értékes része.

POGÁNY GÁBOR

es,

ben

tud, aki meg is érti azt, amit ol-
n hangzik, de nem könnyű fel-
nek nagy nehézséget jelent az ol-
letlen, hogy világszerte foglalkoz-
ktani, módszertani, iskolaszervezé-
ert a szegényes szókincset és az
haradást tartják a hátrányos hely-

resve, a jelenleg alkalmazott ana-
t kombináltuk a korrekciós osz-
sen alkalmazott globális módszer
szóképolvasással indítottuk, s ez-
ba érkező gyermek olvasási ked-
etűtanítás ütemét, vigyázva arra,
téke mindig az osztály összetéte-
ztaltuk, hogy a két módszer ösz-
égítette várakozásunkat, meggyor-
ét és a kapcsolási nehézségek is
tottak a szóképes olvasásig. Ami-
ásunk helyzetét, egyöntetű volt
zereink megújítása mellett jelen-
zűnt az „egykönyves" olvasásta-
értelmes olvasást a feladatlapok
tanulók önálló munkáját igény-
meretlen volt az olvasásórákon.

yanyelvi órákon az Ablak-Zsiráf
a tanult ismeretek kiegészítésé-
ése. Néha „hónaljnyi" könyvvel
olvasás-, környezetismeret-órák-
któl, mert megterheli az amúgy
a gyermekek naponként cipel-
le végső soron az iskolának kell
ndó, kiegészítő irodalom beszer-
űek a gyermekek és a nevelők
Búvár sorozatok. A Bölcs Bagoly
ellemző, hogy negyedik osztály-
Bagoly Társaságot" szerveztek,
környezetismerethez, és a „Bön-
is. A legjobb tanítók munkájá-
kvés, hogy az anyanyelvi órákat
lés szolgálatába állítsák. Így ke-
kon zenehallgatásra, képzőművé-
a, illusztrációk készítésére, ének-
sra.
ntja — érzésem szerint — a szö-
zés. Az évtizedek alatt kialakult
ezen váltja fel a modernebb szö-
gyermekeké lenne a főszerep. A
szerkezet tagolásánál és a tarta-
nyelv szépségeinek feltárása, a
felismertetése elszürkül. Az is-
gy a felesleges memorizálás vád-
tanulást. Arra kell törekednünk,
oz megfelelő hangulatot teremt-
egszeressék a verseket. „A könyv
t egyszerű bevésés; a nyelv lel-
ersekkel" — mondta Bárczi Géza.
eladatai sokrétűek. A 10. tantár-
nehezebben tud eleget tenni an-
korszerűbben tanítson. Tanulnia
jékozódnia a nyelvtudomány, iro-
smernie kell a gyermekirodalmat.
echnikai nevelés is igényes meto-
és még jó testnevelőnek is kell
a környezetismeret tanításához el-
dományos ismeretek megszerzése
lyzeten a tantárgycsoportos okta-
zene, rajz kedvező lehetőség a
shez, a matematika, környezetis-
nterv szerint) szintén hatékonyan
en a tanítónak kéznél sok-sok
gnó, képek, képsorok, bábok, dia-
működik) és sok diakép és film!
reltsége, anyagi ellátottsága igen
eltárásával, szervezéssel még jobb
eni ahhoz, hogy a tanítók köny-
dataikat úgy, hogy minden ener-
atába tudják állítani, gyümölcsöz-

ak új didaktikára és metodikára
kidolgozása az elmélet és a gya-
ul. Egyetérthetünk Kemény Gá-
zocialista társadalom didaktikájá-
munka eredménye kell hogy le-
ség szerint nem is egy nemzedék

DR. FÖLDVÁRY GYULÁNÉ

KALÁSZ LÁSZLÓ VERSEI

Eljőnek

hozzám a varjak
szárnyaikkal betakarnak
eljőnek hozzám a varjak
karmaikkal kikaparnak

vetettek engem vetésbe
véghetetlen emberségbe
sorsomat ha körüljárom
olykor ocsúnak is látszom

tiszta búza ha kikelne
minden magja szívem lenne
oly erősen gyökerezne:
varjak ellen élesedne

Nem ám

csak a hideg gyötör
parázzsá lángulnak az ágak
késik a tavaszi gyönyör:
pattanó rügyei a fáknak

a szél majd mindent elsöpör
és a felhők ha bomlanának
legomolygó gönceinkből
közénk villámok csapódnának

SZERVÁC JÓZSEF

Közzé legyen

Kasza Bélának

Nyár hull tavaszra tél havaz
veti vetéli magvait
a föld vajúdik bevetésre
áldásra áldomásra támad
a tűzvonalból civilek
szökdösnek beállnak bakának.

mi értjük ezt a földet
megtud minket a föld is
minden kimondott dobbanása
kezünkhöz szerszámul szegődik

kocsmálkodunk ország piaclik
dobravert tudatlan szavak
áru vagy fogyasztó kupec —
spájzolni jó magántudat
alkudj kimérem alkumat
eladható már nem szabad

mondd kocsma tudom melyik az
mondom leány tudod ki az
nem több a rend tudott szavak
gyalu fa forgács ennyi csak

lomb hull avarból trágya lesz
vér hull magzatból hulla lesz
éj hull a fényből félelem
félelemből remény terem
de most már hinni volna jó
kimondani mi mondható

kimondassék közzé legyen
amit ma szól az értelem
holnap szíveket szabadít
kimondassék kimondatik

BENCZE JÓZSEF

Cukorrépa-kapálás

Holdalakú kapa vasa
felragyog a dombon reggel,
beékelte a fáradság
tölgyfa-kemény csillag-szeggel.

Réklis anyám s terhes ángyom
csuhéj szatyrot földre téve
ráállnak a rendre, lüktet
szívük fürge dobverése.

A derekuk gyolcskendővel
fujtóra van átalkötve,
isiászos lábuk szára,
mintha ketté lenne törve.

A csisztai meleg fürdőt
látogatják meg szekéren,
többet ér, mint javasasszony
kelekótya rossz beszéde.

Elvásik a válluk bérce,
annyit viszik itt a kapát,
naptól színvak szemük előtt
zöld karéjban ég a világ.

Patay László, festőművész
1021

A »Patay-modell« avagy a »realizmus« diadala

1. A festő

Patay László — nem érdemes óvatoskodni a megfogalmazással — gyenge festőnek bizonyult legutóbb a Műcsarnokban. Kritikusai szerint piktúrája „falak után sóvárgó és falakról visszanéző banális viszonylatrendszer" *(P. Szűcs Julianna, Népszabadság)*, színvilága „meghatározhatatlan matériájú vegetáció" és „penészgombaként lepi el az alkotásokat" *(Vadas József, Élet és Irodalom)*, munkája „inkább illusztrációnak hat, semmint képi ábrázolásnak" *(Harangozó Márta, Esti Hírlap)*, következésképp, „hogy valóban erőteljes, dinamikus hatású közösségi élményt nyújtó kompozíciót hozzon, nem sikerül túl gyakran" *(Horváth Teréz, Népszava)*.

Véleményem szerint ez utóbbi egyáltalán nem sikerül Patay Lászlónak. Ugyanis a monstre kiállítás márciusi napilapkritikusai lényegében elnézőbbek voltak annál, mint ami e kiragadott idézetekből látszik, s feltétlenül elnézőek voltak, amennyiben józserivel csak esztétikai-szemléleti kifogásaikat emlegették fel. A *szakmai elégtelenségről*, a felkészületlenségnek látszó olykori művészi ügyetlenségről és az ügyes-olcsó festői fogásokról szót sem ejtettek. Pedig megtehették volna. Csak a bejárat melletti *Ég és föld* kompozíciót kellett volna vallatóra fogni, hogy kiderüljön, Patay nemcsak rossz szimbólumokat használ, szimbólumfiguráját rosszul is helyezi a szimbólumég alá és festőileg rossz színeket, érleletlen, bántó koloritot alkalmaz, csak a következő *Apa és fiára* kellett volna figyelni, hogy kiderüljön, mennyire élettelen, megfogalmazatlan egy-egy részlet a képen; a *Dömsödi tél V.* egyszerűen perspektívabajokkal küszködik, mert a stégmotívum geometrikusan is megoldatlan, a *Jegenyesor* viszont olyan vonalzóval húzott, iskolás perspektívát kínál fantáziátlanul, mint egy mértankönyvábra, amelyen az enyészpontot szemléltetik.

Elkönyvelték: Patay László kiválóan tud rajzolni, ezért tanít anatómiát a főiskolán. S Patay László valóban megnyerően forgatja a rajzolószenét egy-egy természettanulmányában — csak *amikor kompozícióvá állna össze a sok résztanulmány*, akkor hagyja cserben a szakmai rutinja. Nehezen magyarázható, de így van. A salgótarjáni szekkó rendőr-munkás összecsapása grafikailag nyers, csikorgóan éretlen önmagában is, a *Menekülő* hátvonala, bádogmerev fejkendője életnélküli, megoldatlan mind az önálló képen, mind a falkompozícióban, az egri freskó szerelmespárja mintha külön anatómiai részletekből volna összeszerelve nem egészen gondos munkával, és az ózdi szekkó külön táblaképbe költöztetett *Magvetőjén* halott kezek, merev ujjak kapcsolódnak egy más felfogásban megfestett törzshöz, amely egy harmadik felfogásban készült fejjel fejeződik be.

A komponálásmódról, a falképek rendjéről ennél csak több rosszat lehet megállapítani. Az a bizonyos halott kezű *Magvető* úgy áll az ózdi járási hivatal szekkójának szerkezetében, hogy sem szellemileg, sem formailag nem kapcsolódik a tőle jobbra-balra álló, zászlót bontó, virágot szedő, vasat csapoló figurákhoz, a salgótarjáni murális munka úgy hord össze tüntetőket, művelődő munkásokat, föld alatti bányászokat, kikeletnek örvendőket és ének-zene tagozatot, mint ez a vegyes felsorolás, míg a ráckevei falon olyan primitív „festőiség" próbálja összekapcsolni a külön-külön mozzanatokat, hogy naiv igyekezete már-már megható.

Hogy Patay munkásságában bajok vannak a kolorittal is, azt eddig csaknem minden kritikusa szóvá tette már. Azok a bizonyos penészgombaszínek, kellemetlen, de nem megrázó, tasztító, de nem tragikussá érlelt szürkék-barnák-zöldek-sárgák úgy virítanak, sápadnak halottszürkékbe, hogy semmiféle meggyőző erejük — még igazi ellenszenvkeltő sincsen. S náluk már csak azok a képek elszomorítóbbak, amelyek minden átmenet nélkül kiszínesednek, ahol hirtelen és nem kevésbé indokolatlanul felharsan a kolorit. Ezek a Patay-munkák súrolják a giccs határát. A *Tenger* például hamiskék egével, hazugzöld vizével, szimbolikusnak szánt pucér gyerekével a szimbolikusnak szánt hullámok között a hatásvadászat legbátrabb kísérletei közé tartozik, az *Asszonyok a mezőn* pedig — hogy csak kettőt említsek — Paul Delvaux és a többi figuratív szürrealista eredetileg sem feltétlenül komoly és igényes borzongatósdiját ismétli meg nem túltengő jóízléssel.

Patay tehát figuráiban megoldatlan, a kompozíciója zökken és a színvilága nem a legválasztékosabb — összegezheti a türelmes olvasó —, de miért kell erről újra a fenntartásokkal teli napi kritikák után írni, mintegy még utána is vágva a kritikusi írógépet egy nem sikeres kiállításnak? Azért, mert a kiállítás korántsem volt sikertelen, ellenkezőleg. És a Patay-kiállítás sikere messze vezető tanulságokat kínál, mi több, tanulságok levonására kötelez — szélesebb és szűkebb környezetben érvényes tanulságokéra. Az első konklúzió sem egészen személyes. Éppen tíz esztendeje műbírálói zászlólengetés, feltétlen jóindulat és rokonszenv fogadta az akkor harmincöt éves Patay bemutatkozását az Ernst Múzeumban; a kritika minden „szárnya" tele volt biztatással — e sorok írójának a kritikája is. Azt a Patayt üdvözölték az akkor már

Az egri házasságkötő terem freskója, 1965

élénkülő „avantgarde szárnyon" is, az akkor még igen erős „szigorú szárnyon" is, és ott is (valahol a kettő között), ahol e sorok írója tudni szereti magát — egyszóval azt a Patayt biztatták a kritikusok, aki mesterének. Szőnyinek a formai epigonizálásából kinőve, s egy markánsan-rajzosan realisztikus stílusba, meg egy szimbolikus-lírikus felfogásba látnivalóan belenőve egyike lesz majd az elkötelezett magyar festészet megújítóinak, a határozottat, szépet és felemelőn tragikusat határozottan, szépen és felemelő tragikummal megfestőknek.

Patay az elmúlt tíz esztendőben nem lett azzá, amire akkor reméltük. Hogy mikor, hogyan siklott ki a pályája, miként váltak meglevő képességei is kétségessé, s miként hatalmasodtak el akkor még csak olykor-olykor kibukó gyengeségei, pontosan nem tudhatjuk. De alighanem az történt — az elmúlt évek kiállításai, s kiváltképp ez a szerencsétlenül túlméretezett műcsarnoki bemutató azt bizonyítja —, hogy *Patay kitért a maga vállalta hatalmas feladat elől.* A harmincöt éves Patay ugyanis nem kevesebbet akart, mint hogy egy igen erősen hagyományos, ha úgy tetszik, reneszánszos formarendet, annak kristályos-harmonikus elemeit alkalmazni egy szerinte sem egyértelműen kristályos-harmonikus, egy nagyon is sok diszharmóniát kínáló világ megragadására. A vállalkozás, mint írtam, óriási volt. És egyelőre, úgy bizonyul, meghaladta Patay képességeit. Mert eszközeiben meg akart maradni egy, a dolgok felületénél mélyebbre nem hatoló *látványfestészetnél*, s közben igen bonyolult, *felülettel, általános látvánnyal nem ábrázolható komplikált világot* akart megragadni a műveiben.

Ehhez Pataynak volt egy eszköze, látszólagos erénye és valóságos vesztre: a jelképiség. Mert ha nem sikerült érdes-görcsös kerítéssel, ráncosra festett öregasszonyarccal egyszerre elmúlást is, játszi örömet is egybefestenie, oda tehetett két, még óvatos-tartózkodóan megfestett játszi pillangót a redves kerítés elé, s máris együtt volt öregség-vidámság, halálra készülés és életöröm a képen. És ha nem sikerült a hagyományos, úgynevezett klasszikus eszköztárral — embertípusokkal, tájjal — kifejeznie az önpusztító, fenyegetett, észreterítésre megérett emberiséget, csak sikerült megfestenie apró, egymást pusztító birkózókat, fenyegető sziklafal tövében, s immár együtt volt a konkrét „reális" látvány meg az általános, „kozmikus" mondanivaló.

Csakhogy a kánonos reneszánsz formarendnek — több művészettörténeti példa mutatja századunkban — van egy buktatója: túlságosan hosszan visszaéltek vele, s ha nem rendkívüli tehetség használja, könnyen üressé, technikává válik. És a szimbólumteremtésnek — ezt aztán napjainkban seregnyi félsiker, látszatsiker bizonyítja — ugyancsak van egy veszélye: leszoktat a belső, *festői* eszközökért, a *par excellence* festői kifejezésért vívott harcról. Pataynál ez a „harc" addig tartott, hogy szürkés-taszító színekkel öntötte le harmonikusan semmitmondó formáit, ekképp téve „festőivé" szimbólumait, ekképp markírozva „fanyar-intellektuálissá" képi gondolattalanságát.

Patay festészete ugyanis tíz év alatt formavilágában megmeszesedett és szimbólumrendszerében teljesen külsődlegessé vált. Ma már olyan csörömpölően narratív, kiagyalt jelképeket használ, mint a *Magyar táj* gyermekded szimbólumrendszere a nagy virágos domb tetején vidám körtáncot lejtő kamaszlányaival, s csak olyan közhely-trivialitásokkal képes kifejezni latin-amerikai világot, változóbízó szocialista népet, mint a *Kubában* triptichonja, amely a régi amerikai filmszánerszabadalomból veszi „öreg néger a nyomortanyán"-motívumát. A motívum természetesen önmagában nem perdöntő, perdöntő a kép, ahogyan a motívum megfogalmazódott. Pataynál a banális motívumok banálisan fogalmazódnak meg, mind banálisabban. Mert ha egy festőnek, egy festészetnek nem kell megküzdenie a festői kifejezésmódért — kompozícióért, formarendért, színért —, ha a kompozíció hordta mondanivalót, a formák érzékeltette tragikumot vagy a szín kifejezte érzelmeket kész és előre gyártott *szituációsémák* helyettesítik, a szín, a forma, a kompozíció elcsökevényesedik s másodlagossá, sokadlagossá válik. Patay képein a színek rátéktek: a *Magyar táj* domboldala zöld és virágokkal teli, de ennek a zöldnek és ezeknek a virágoknak semmi közük a kép lényegéhez, azt „kifejezi" a körtánc, és a *Kubában* táblán is villódznak kékek, vörösek, zöldek, tömegével váltakoznak a szürke árnyalatok, éppoly kevéssé érintve a kép lényegét — pontosabban azt, amit a festő lényegesnek szánt a képen. A „lényeget" ugyanis a dundi fekete kisfiú fejezi ki spekulatív módon, amely dundi fekete kisfiú — így hat vissza az eszközökről való lemondás az eszközök *minőségére* — történetesen elrajzolt és szervetlenül komponált. Egy különben részletrajzokkal brillírozó Patay László képén!

Nincs is hátra más ebben a szomorú gondolatsorban, mint megmagyarázni, *mitől olyan népszerű hát Patay festészete*, miért volt akkora sikere a közönség körében — ellentétben a kritikákkal. Mert Patay műcsarnoki kiállításának közönségsikere volt, ezt kár volna tagadni. Inkább magyarázni kell, a magyará-

Nem sokkal a tervezett *Vasárnap* című folyóirat leállítása után a bank, amely a Szikra Könyvkiadót finanszírozta (Dunavölgyi), közölte velem, hogy nem hajlandó több pénzt folyósítani számunkra. És szellemesen hozzáfűzte: „Ha kolbász gyártására kellene a pénz, adna. Ez kifizetődő. De könyvekre nem." Egyben a pártközpontban kérték leváltásomat. A Könyvkiadó új vezetése nem váltja be a hozzáfűzött reményeket — mondták. Az Agitációs és Propaganda Osztály nevében *Farkas Mihály* tárgyalta az ügyet. Jelen voltak: *Szilágyi Pál, Sebes Sándor, Sándor Pál, Seress Géza* és jómagam. Végül megállapították, hogy a hét-nyolc hónap alatt, amióta a Kiadót vezetem, még egyetlen olyan könyv sem jelenhetett meg, amelynek megírását, fordítását én kezdeményeztem. Az eddigi kiadványokért, következésképpen terjesztési lehetőségeiért sem én vagyok felelős. A Dunavölgyi Bankot kötelezték, ne csak kolbász, de könyv előállítására is folyósítson pénzt.

A sok álmatlan éjszakám, terméketlen nappalom nem került szóba.

Közben keményen kellett dolgoznom, hogy a Könyvkiadóból, amelynek irodalmi vezetőjén (Seress Géza) kívül mindössze egy-két lektora volt, modern, nagyméretű vállalatot hozzunk létre, számtalan új, soha nem volt osztállyal, amelyek gyermekkönyveket, szépirodalmat, tudományos és szakkönyveket, s főleg a marxizmus—leninizmus klasszikusait rendezzék sajtó alá magas színvonalon. S a könyvek Magyarországon akkor fantasztikusnak tetsző nagy példányszámban jelentek meg, és mi több, el is fogytak.

Talán a meghiúsult *Vasárnap* folyóiratnak a tudat legmélyebb rejtekéből, kacskaringós utakon feltörő jelentkezése volt, hogy mi is kiadtunk egy kis folyóiratot. *Irodalmi Szemle* volt a címe, és az internáló táborok poklából nemrégen hazatért *Sándor Kálmán* szerkesztette. Mindössze 32 kis oldal terjedelemben. Szervezett a Szikra egy könyvbarátmozgalmat is, és e mozgalom tagjainak (tíz- vagy tizenötezren lehettek) küldtük az évi négy illetménykötet mellett díjtalanul ezt a kis folyóiratot. Azt hiszem, jól szerkesztettük.

Szellemi hónapokban, avagy években számítva — munkánk újabb és újabb állomásait értem ezen — nem sokáig kellett várni, és újból robbant valami. Megjelentette a Szikra a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története című könyvet. Többször is. A harmadik vagy negyedik kiadás szövegében nemcsak értelemzavaró, de joggal ártó szándékúnak, gúnyolódó értelmezésűnek tetsző sajtóhibákat lehetett felfedezni. A megindult vizsgálat a Könyvkiadó igazgatóját is (azaz engem), aki elé sem azelőtt sem azután könyvek nyomdai korrektúrái soha nem kerültek, felelőssé tették. Ez álláspont, a gyanúsítások, vizsgálatok következményének elviseléséhez több erőre lett volna szükség, mint amennyivel ember rendelkezhet. Modern világunkban azonban így játszódnak le a csodák: mégis elviseltem. Illetve nem haltam bele.

Nem sokkal később kiadta a Szikra a kitűnő Hewlet Johnson canterburyi érseki helynök (dean) *Szovjethatalom* című könyvét. Megjelenése után — bár a könyvet később oroszul is kiadták — idehaza kifogást emeltek, hogy a Szovjetuniót rágalmazó könyvet fordítottunk le és adtunk ki. Utóbb a könyvnek a Szovjetunióban óriási sikere lett. Rám azonban megpróbáltató eljárás hetei, hónapjai következtek. Elmúltak? Az idővel együtt minden bizonnyal. De aki mesterséges viharok mesterségesen okozott megpróbáltatásait éli, szenvedi át, talán soha nem nyugodhat meg.

Így múlt el sok év. Kommunista irodalmi folyóiratra nem gondoltam többé. Legyen ez más gondja, más baja, igyekeztem meggyőzni magam. Sikertelenül. A helyette megjelenő *Csillag* engem nem elégített ki. A József Attilával foglalkozó közleményei egyenesen fájtak. Elkerült az írás vágya is, én is kerültem az írást. Kilenc és fél esztendőt töltöttem el a könyvkiadó munkájában, vagy ahogyan én fogtam fel: szolgálatában.

A szelíd, bölcselkedő Hevesy Ivánnak nem volt igaza 1927-ben, amikor szerkesztői tulajdonságaimra tett célzást.

TAMÁS ALADÁR

Szabó István

(1931–1976)

Ezek a gyászkeretek! Ott látni bennük kortársunk nevét, akiről tegnap még azt gondoltuk — és talán írtuk is —, hogy újra megtalálta magát, megint nekilendült, elkezdett valami sokat ígérő újat. Rádöbbenni, hogy akiről így vélekedtünk, az — se szó, se beszéd — itthagyott minket föltevésünkkel, jövendölésünkkel: minden fontoskodásunkkal együtt. Hogy ami ideiglenesnek látszott, az már végleges: azt kell elfogadnunk végsőnek, ami van, ami lett; és már úgy, ahogyan lett.

Szabó István is íme. Az ő „ideiglenes" véglegessége! De sokan akarták valaha — olyanok, akik barátjuknak tartották — megváltoztatni, már csak a maga érdekében is vérmesebbé, határozottabbá, mintegy rámenősebbé tenni! Már a hatvanas évek elején — én akkor ismertem meg —, mint egyik novellistatársa, egy vidéki író-olvasó találkozó után. „Az istenit! — mondta neki akkor az az író. — Megjelentettél egy elbeszélést egy magunkféle plebejus értelmiségi fiatalemberről. Hazavezeted azt az ifjút a falujába — illetve, mert mindig azt írod: abba a hegyközségbe — és nyavalyogtatod ott. Ha jól emlékszem, le kellene ütnie a vasárnapi ebédhez egy házinyulat, de sehogy se áll már rá a keze, illetve a lelke. Habozik, nyűglődik a hősöd a ketrec körül, kihúzza meg visszatolja a nyulat, és nézegeti a többit is: most fedezi föl, hogy milyen jámborak, remegő orrúak, nagyfülűek a házinyulak. Ami nem volna baj, ha a végén elszánná magát az a jótét lélek. Ha odavágna, ahogyan kell, nem szadizmusból vagy valami hasonlóból, hanem csak azért, merthogy az élet is olyan: odavágó, odasújtó. Az istenit! Miért nem csap a végén oda az az alak!"

Nem válaszolt erre Szabó, csak szemérmes-önérzetesen (mesterien tudta elegyíteni akkoriban a szerénységet a méltósággal, s néha még a gőggel is) elmosolyodott. A harci helyzet elmúltával — már nem a szállodában, hanem a vonaton — azonban visszatért a témához. Érdeklődött, hogy én le tudnék-e szúrni egy disznót; s megkérdezte, hogy kavartam-e már *olyankor* vért, és hogy álltam-e bontóasztalnál. És hogy mi volt az érzésem, amikor arra a mesterhasításra — még melegen, gőzölögve — föltárult minden.

Értve — jaj, nagyon is értve —, amire gondolt, azt feleltem neki, hogy én nem álltam olyankor a helyzet magaslatán: nem viselkedtem Hemingway-módra.

„Hemingway! — kapta föl erre a fejét. — Hát erről van szó! Mert most mindenki Hemingway után megy: erősnek, rettenthetetlennek akar mutatkozni... Utánozzák őt mindenképpen: beleszerelmesednek a sportba, ökölvívókkal, súlyemelőkkel barátkoznak."

„Már ott tartunk — tette hozzá —, hogy tisztességes prózaíró nem is fényképezkedhet mással, csak — oroszlánjaink nem lévén — vadkannal, vagy legalábbis farkaskutyával. Figyeld meg, előbb-utóbb előkerül még a bikacsök is, mint a férfiasság jele, s mint fényképezkedési kellék. A kézirattartó táskák meg megtelnek késekkel, némelyike egész bicskasorozattal. És csak a fegyverviselési tilalom miatt. Különben az húzná le őket: a winchester vagy a colt. Most e felé megyünk, és ember legyen a talpán, aki látva férfias, katonás, sportos megjelenésünket, nem tér ki az utunkból. Aki észlelve ezt a nagy életközelséget — életbizonyítékot —, nem kotródik el rögtön a szemünk elől."

Aztán mondta még ezt is:

„Hibás az a nyulas elbeszélés? Ha van valami hibája, hát nem az, hogy elmaradt benne a leütés. A hiba talán az, hogy a könyvekre fogom a dolgot: mintha a sok olvasás miatt gyengült volna el, illetve szelídült volna meg a hősöm. Ez a valóságban nem így volt. Szégyen vagy nem szégyen: én azelőtt sem tudtam leütni a nyulat... Kemény irodalmat kívánunk? Hát ez az én vérre menő irodalmam... Erre azt mondják, persze, hogy »az istenit«. Én meg azt mondom, hogy a szentségit a káromkodóknak! S hogy ne öljön és ne fenekedjen senki!"

Utána tíz éven át alig láttam. És legutóbb — annak is néhány éve már —, amikor véletlenül találkoztunk! „Visszamegyek a gyerekkorba — mondta. — Vissza az alapokhoz. A szavakért is, azért, hogy »muskotály« meg »dödölle«, és a helyzetekért is, az alapállapotokért. A hajdani bolyongásokért, az ünnepekért, a még nem legyűrhetetlen félelmekért, a nem-bűn bűnökért, önmagam föloldozásáért, de még a hivő gyónásokért is, azért, ami azokban élet volt. Tudod, egy szerzetes — más, mint a többi — azt mondta nekem, abban a messzi, de máig érő időben: *Nem vagy te elkárhozni való lélek!*"

Hát nem volt, nem lett elkárhozott. Amit írt, az az életet mondja. Az ő érzékenységét, szorongásait, örömeit, tiltakozásait, mindig-jelenként, s egyre keményebben.

HÉRA ZOLTÁN

zat pedig egyetlen szó: *közhelyszeretet*. Régen láttunk ennyi banalitást együtt egy kiállításon a Műcsarnokban, és a közönség nem kis része — tudvalevő — szívesen fogadja a közhelyeket. A *gondolati* és a *művészi* közhelyeket egyaránt. A művészi közhelyek — a megcsontosodott, elmeszesedett, kilazult reneszánsz formarend — nyilvánvaló, sőt azzal a kis borzongató-szenvelgő penészes színvilággal még némi „intellektuális", „eredeti" látszattal is szolgál az igényesebb közhelyfogyasztók részére. Különösen akkor, ha a festőközhely *jelképközhelyeket* hordoz. A Patay-kiállítás pedig egyebekből sem áll. A *Magvető* öreg, de magot szór a jövőnek, a *Presszóban* ülő öregasszony nagyon magányos és kívül nagyon zsibong az élet, *Apa és fia* gondterhelt jelent és mit sem sejtő jövendőt sugároz felénk magától értetődően egy hegy tetejére állva, és a száradó kombiné természetesen dús nőidomokat vesz fel a szélben. A legtökéletesebb *hátbizonyjános-festészet* ez, idős művész-asszonnyal, aki mi mást csinálhatna, mint hogy almaráncos orcájával kontrasztál a saját, természetesen ovális keretbe foglalt fiatalkori arcképével, s *Barcsay Jenő* sem tehet itt egyebet, mint Patay-naturalizmussal festett fejét — mint az üzletfelek hajdan Helfgott bácsi fotóinál — bedugja egy Patay-felfogásban készült „hamisítatlan" Barcsay-díszletfal közepébe. Ezekért az olcsó hatásokért, állírai és álintellektuális fogásokért pedig már érdemes nemcsak a közönségnek, olykor a szakmának is megfeledkeznie *a valóságos szakmai elégtelenségekről*.

Nem, nem hiszem, hogy Patay ezt a vizuális és gondolati közhelyözönt cinikus tudatossággal, hideg megfontoltsággal nyújtaná át fogyasztóinak: látnivaló, hogy érzelmességét, igénytelenségét komolyan gondolja, hogy maga is hisz bennük. Annál veszélyesebb ez, hiszen érezhetően „önmagából kifestett" közhelyei, modorosságai még hitelesebbnek látszanak, következésképp minden együtt van egy tökéletes — tökéletesen pótlékszerű — kieléguléshez.

2. A festő mecénásai

Sajnálom, hogy fejtegetéseimben idáig kellett jutnom: Patay közhelygondolatokat fest meg közhelyeszközökkel, méghozzá nem is a legigényesebben. Sajnálom, mert ez a tény tompítja általánosabb mondanivalóimat, amelyekkel ezek után kell előhozakodnom.

Hiszen ha most leírom, hogy Patay Lászlónak a katalógus és az előző kiállítás tanúsága szerint legalább hat nagyméretű falképe készült vagy készül el országszerte házasságkötő terembe, járási hivatalokba, szakszervezeti székházakba, könnyen elakadhat ott a következtetés, hogy a hivatásos mecénások sem különbek a közhelykedvelő közönségrétegnél, ők is a banalitásokat kedvelik. S bár a tapasztalatok szerint nem tökéletesen alaptalan ez a feltételezés sem, szeretnék továbbjutni, a mélyére ásni a patayzmus széles körű elterjedésének. Hiszen nyilvánvaló, hogy ha nem igényelték is, feltétlenül tudomásul vették — mert hisz elfogadták — a rendőrattak-banalitást, az olvasómunkás-banalitást, a sárkányeregető-banalitást a salgótarjáni beruházók, az ottani zsüri, meg az ottani ügyben illetékes központi művészeti hivatalok, amint hogy láthatóan nem emelt szót a kaucsukszerelmespár ellen egri zsüri, egri mecénás és Egerbe küldött lektorátusi tisztviselő sem.

Mégis van ebben az ügyben valami titokzatos, ama bizonyos, sok kritikus emlegette penészszínek körül. Az ilyen diszharmónia ellen ugyanis, az ilyen — sőt nem az ilyen: a valódi, művészileg hiteles — drámaiság láttán is húzódzkodni, *tiltakozni szokott járókelő, ügyfél, tisztségviselő*, sőt nemegyszer zsüri is a mai Magyarországon. Hogyan lehet hát, hogy Patay tenyészetszínű falképei, riasztó árnyalatai, halotthideg világa sem a közhangulatot, sem a közhangulat nevében oly szívesen fellépőket nem szólaltatta meg?

Gyanítom, hogy a berzenkedő kedélyeket megnyugtatták és a kétkedőket „esztétikai tekintélyteremtéssel" meggyőzték e művek kiválóságáról. S nemcsak gyanítom, ennek az „esztétikai tekintélyteremtésnek" a nyilvánosan látható, a múzeumpolitikai és publicisztikai megnyilvánulásait látom is Patay László körül. Patay piktúrája ugyanis — nyilván ez volt a fő érv mellette — *művészeti életünk bizonyos berkeiben realista festészetként méltányoltatik*. Nem *realisztikus stíluseszközöket alkalmazó* művészetként. Még kevésbé realisztikus stíluseszközökkel *antirealista, világfájdalmas életérzéseket megszólaltató* művészetként. És a legkevésbé realisztikus eszközökkel antirealista érzéseket *dadogva* megszólaltató piktúraként. Patay festészete művészeti életünk néhány fóruma szerint realista piktúra, minden fenntartás nélkül. Hogy pontosan miért, azt némi utánjárással sem sikerült teljesen tisztázni. A *Nemzeti Galéria* például deklarál. A Nemzeti Galéria ugyanis először Hatvanban, majd a saját termeiben megrendezte Patay László és öt társa kiállítását a télen, és a Hatvanban még csak hat festő csoportkiállításaként bemutatott kollekció mire a fővárosba érkezett a *„Realista törekvések mai művészetünkben"* kitüntető címet kapta. A műkritika nem kis megrökönyödésére. A műkritika nem is késlekedett figyelmeztetni, hogy „mai művészetünkben korántsem ez — tudniillik az alföldi piktúra hagyományait tovább éltető és tovább építő Vásárhelyi Iskola s szellemi aurája — a realista folyamatok egyetlen medre" *(Horváth György, Magyar Nemzet)*, megtoldva azzal, hogy ez „talpalatnyi realizmus" és „a leghűségesebb látványfestészet sem biztosíték arra, hogy művészien feltárt *valóságot* mutasson, ne csak valóság*szerűséget" (P. Szűcs, Népszabadság)*, ám a műbírálat hiába próbálta bizonyítani, hogy ikonosra festett glóriás parasztoknak, római iskolásan klasszicizáló parasztasszonyoknak, szakmailag megoldatlan, dekomponált földosztásoknak és Patay szimbólumainak vajmi kevés köze lehet a mai magyar valósághoz, következésképp a realizmushoz is — akár Vásárhelyen készültek, akár nem Vásárhelyen. A Nemzeti Galéria tájékán más volt a vélemény. A múzeum főigazgatója, *Pogány Ö. Gábor* szerint a realizmust „bölcseleti értelemben vett módszernek" minősíteni annyi, mint „csak a nonfiguratív művek létjogosultságát" igazolni, következésképp a katalógus bevezetője nem is fárasztotta az olvasót bölcseleti fejtegetésekkel. A szövegből még annyi derült ki, hogy „a korszerű realista műalkotás nem fordul szembe a képzőművészet klasszikus tradícióival, a vizuális megelevenítés sok évszázados gyakorlatával", de a továbbiakból nem tudtuk meg, hogy a valóban realista művészetben mi a vizuális megjelenítés *valóságtartalma*, sem azt, mi az a „sok évszázados gyakorlat" — a legkevésbé pedig azt, hogy a hat, állítólag csupa realista festő *a lényeget* illetően, a társadalmi-történeti valóság megismerésében és megismertetésében miként jeleskedett. A katalógus továbbra is csupán „a reális közlés lehetőségét" emlegette. S gondolatát láthatóan egyedül a *Népszava* cikkírója, *Tasnádi Attila* érthette meg, mert ő fejtette ki ezekről a „vásárhelyi" művészekről (köztük tehát a budapesti Patayról), hogy részint „tudatosan szűkebb környezetük, a falusi Magyarország problémáinak felismerésére vállalkoznak", illetve Patay művei „férfias líráját, örök emberi érzésekhez, a nemes humánumhoz való vonzódását mutatják, másutt az évszakokkal együtt változó alföldi táj változatlan ethosza után nyomoz". Ezek után a cikkíró kissé merészen deklarálta: *„bizvást állíthatjuk, hogy a mai magyar művészet fővonalával ismerkedett meg az, aki megtekintette"* — mármint a Patayék kiállítását.

Szerencsére nem nekem és nem más orgánumnak kell válaszolnia e furcsa realizmuskoncepció és művészetpolitikai program ellentmondásaira, arra, hogy „az örök emberi érzésekhez, nemes humánumhoz való vonzódás", meg az „alföldi táj ethosza" — még ha rajta van is a képen — feltétlenül *mai művészetünk fő vonala-e*, hogy a „szűkebb környezet", a „falusi Magyarország" elegendő-e szocialista életünk teljességéhez, vagy e teljesség egy kicsit mélyebben található. Ismétlem, cáfolnom nem nekem kellett a katalógust és a *Népszava* január 16-i közleményét, megtette azt a *Népszava* már említett március 12-i közleménye, s benne *Horváth Teréz* megszívlelendő gondolatai Patay piktúrájáról. Az életművet jól ismerő, már tizenkét évvel ezelőtt is méltató művészettörténész a lényegig hatol Patay értékelésében: képességeiről, a művek szakmai színvonaláról ugyan sokkal jobb véleménye van, mint ne-

A salgótarjáni szakszervezeti székház sekkója, 1966

kem, de ugyanoda konkludál, ahová ez az írás, hogy tudniillik „valóban erőteljes, dinamikus hatású közösségi élményt nyújtó kompozíciót" alig találni az életműben. Hiszen — ezt már magam teszem hozzá — mi köze lehet mai valóságunkhoz, mai közösségi élményünkhöz sötét színre festett, öldöklő, egymást emésztő, szimplán szimbolikus tömeges *Verekedőknek*, nyomasztóan magányos, szenvelgően teátrális csúf öregasszonyoknak a *Presszóban*, s gyötört, kilátástalan — mert rosszul megfestett, hatáskodóra festett — *Felhőnéző* öregembereknek? S mi köze lehet a realizmushoz az ilyen táblaképekből összeállított — méghozzá szervetlenül összerótt — falképeknek, mi köze lehet társadalmi küldetéséhez, a mi társadalmunk megragadásához modorosan szenvelgő freskóknak és szekkóknak?

Ezeknek a műveknek legfeljebb a hagyományos realisztikus stílushoz van kapcsolatuk — amennyiben a gondatlan felhasználás, a felemás kezelés kapcsolatot jelent.

3. A mecénások ideológusai

Még mindig nem érne meg ennyi szót a „Patay-modell", ha itt, Pataynál, vagy a szintén talán realisztikus, de szintén alig-alig *realista tartalmú-szemléletű-módszerű* festőcsoportnál véget érhetne az ügy. Hiszen a vásárhelyiekről már műkritikusi közhelynek számít megírni, miként vált paraszti, mély elkötelezettségük szomorú modorossággá, hogyan hagyta maga mögött egy előreszaladó paraszti valóság a múltba forduló szenvedélyeket és szenvelgéseket; — nem volt olyan műirodalmi fórum és műbírálat az utóbbi öttíz évben, amely ezeket az ellentmondásokat föl ne emlegette volna.

De nem volt évek óta olyan elméleti fórum és elméleti szerző sem, amely-aki *a realizmusnak mint alkotó módszernek a lényegét vizsgálta volna mai képzőművészetünk mindennapjaiban.* Ellenkezőleg: csak olyan publikációk láttak napvilágot — ha egyáltalán készültek —, amelyek a realisztikus *stílus és a realizmus* rendszeres összekeverését „esztétikailag" szentesítették. Nemcsak a stílusrealisták hívei, a stílusrealisták „ellenfelei" is boldogan dobják oda a fogalmat az ókonzervatív ízlésnek, a megcsontosodott szemléletnek, a megújulni képtelen nehézkességnek a képzőművészet esztétikájában. *Aradi Nóra* ugyan egy áttekintő igényű cikkében *(Művészet, 1974. április)* igen plasztikusan meghúzza a határt „a társadalom és az egyén szocialista formálásához hozzájáruló alkotások leginkább közös metodikai meghatározóinak köréig, ami mélyebb és általánosabb érvényű, mint egy adott időszak stiláris vagy tematikai jellegzetessége", és ugyanebben a cikkében alapos kísérleteket is végez, hogy konkrét hazai és külföldi művekkel bejelölje a szocialista művészet térképén az utakat, a zsákutcákat és a lehetőségeket. Ennél az egyetlen cikknél több azonban hosszú esztendőkön át előtte-utána nem született. Ellenkezőleg: ami történt, a fogalom elmosását, használhatatlanságig tágítását, s végeredményében a dogmatikus-voluntarista stíluskategorizálást szolgálta.

Talán komolytalannak látszik, ha ez ügyben a régi *Kritika* egy öt évvel ezelőtti cikkére, *Németh Lajos Realista törekvések a kortárs magyar képzőművészetben* című dolgozatára hivatkozom, de kénytelen vagyok ezt az 1971 februárjában megjelent írást felemlegetni. Részint azért, mert realizmusügyben azóta, fél évtizede nem jelent meg elméleti cikk a magyar képzőművészeti szakirodalomban, s azért is, mert éppen unikumstátusa miatt csak ez az írás, csak ezek a gondolatok hatnak máig a legpallérozottabb szakmai gondolkodásban.

Holott Németh Lajos dolgozata eleve tisztázza, hogy nem szándékozik tisztázni a realizmus körüli terminológiai zűrzavart, jóllehet tökéletes biztonsággal állapítja meg, hogy a mai műkritikánkban használatos „közkeletű jelentésértelmezés nemigen vette figyelembe azokat az esztétikai vitákat, amelyek a marxista esztétikában már jó ideje folynak megmegújuló hevességgel". Azt is élénk figyelemmel állapítja meg a cikk, hogy „a praxis azonban filozófiai aspektusból többnyire eklektikus" — majd valamiféle „a XX. századi realizmus képzeletbeli múzeumára" hivatkozva (ki alapította meg? milyen szempontok szerint?) sorol fel mindenkit a mindent szenvedélyesen tagadó kérlelhetetlen lázadó Grosztól a szenvedélyesen hivő pietista Rouaultig ebben a „múzeumban". Mindenki, aki a hagyományos ábrázolásmódot többé-kevésbé őrzi, felfűzhető „a peredvizsnyikok hagyományába kapcsolódó szovjet festőkig" húzódó szálra, amely szál — szerinte — „nagy általánosságban egybeesik azzal a vonallal, amelyet az irodalomtörténészek rajzolnak fel Gorkijtól Brechten át Solohovig vagy Babelig". S miután le is íratik a cikkben — amely mindvégig tépelődő-ismertető, s korántsem meghatározó-állító —, hogy a realizmus esetleg „azonos a figurativitás tiszteletbentartásával", a folyvást átértékelt, folyvást változó kategóriába minden különösebb erőfeszítés nélkül kerülhet bele „Korniss Dezső szentendrei korszaka" és Szurcsik János, „Bálint Endre több képe is, amely ugyan elveti a téridő korrelációjának azt a jelentési szkémáját, amely a tradicionális értelmű figuratív piktúra sajátja volt", egészen „a népművészeti inspirációt sohasem tagadó Keserű Ilonáig". A sokféle és sokfelé guruló realizmusértelmezés között — méghozzá a cikk végén — felvillan ugyan az a vélelmezés is, hogy a realizmus talán mégis „mindig így vagy úgy a valósággal, mégpedig a társadalmi és természeti valósággal konfrontálódott", sőt megtalálható a szemérmesen „világképi művészetnek" és Oto-Bihajli Merinre hivatkozva „maximal artnak", avagy „humán központi törekvések analízisének" említett már-már tudományos meghatározás, de rögtön e feltételezés után be is fejeződik a cikk azzal, hogy „e művészi jelenségek szemügyrevétele azonban már nem fér" ennek az eszmefuttatásnak a keretei közé. Amelynek a címe — ne feledjük — „Realista törekvések a kortárs magyar képzőművészetben" volt.

Ami „belefér" az eszmefuttatásba: a visszavisszatérő gondolat, miszerint a hajdani *Közösségi művészet felé* kiállítás résztvevőin kívül a hódmezővásárhelyi iskola „realizmusa" a legkevésbé kétséges. Ez a feltételezés átmeg átszövi a rövid dolgozatot, igazán nem kellett hát sokáig keresgélnie a Nemzeti Galériának, ha leszűkítő-kibővítő realizmusértelmezéséhez eszmei elődöt akart találni.

És utóigazolást is találhatott. Németh Lajos stíluskoncepciója, ez az ötvenes évek stíluskategóriájától elméletileg egy fél lépésre sem távolodó szemlélet azóta él a szakmai-tudományos köztudatban, a legplasztikusabban és a legtudatosabban *Láncz Sándor* egyelőre publikálatlan elaborátumának, *Képzőművészetünk 15 éves fejlődése és jelenlegi helyzete (1957—1972)* című kéziratának a parcellázó módszerében. Amely viszont — más, ugyancsak felületi, stílusalapon szelektáló gondolataival — közvetlen előzményévé emelkedett a mai magyar művészet történetét ígérő leendő *kézikönyvnek;* — legalábbis a kötet most közzétett tézisei ezt bizonyítják.

Értse meg az olvasó, miért kellett oly messzire lendülnöm Patay álszürrealista képeitől a tudományig. Ezt az utat egyszer — többször! — végig kell járnunk. Tudniillik az út egyenes. És a konzervatív ízlésen, a rossz iskolai és a nem létező felnőtt vizuális nevelésen kívül ez, a realizmus vulgarizáló értelmezése, az óvatoskodás, a voluntarizmus a magyarázata sok rossz köztéri szobrunk meglétének, sok jó köztéri terv meg nem valósulásának, oka rosszra átdolgoztatott falképeknek, el nem fogadott eleven-realista kartonoknak és kivitelezett nem realista, csak ókonzervatív murális műveknek.

Ez az oka, ez is oka, hogy a jó művek és a „Patay-modell" közül még mindig könnyebben érvényesül elméletünkben is, gyakorlatunkban is az utóbbi, ez a magyarázata a valódi, nagyszerű realizmus helyett sokszor az efféle — még-csak-nem-is-olyan-látszat „realizmus" szomorú diadalának.

RÓZSA GYULA

királyhoz 1945-ből

„Si monumentum requiris circumspice" — Ha emlékművet keresel, csak nézz körül! — így fejeződik be Ránki György Emlékiratok és a valóság Magyarország második világháborus szerepéről című munkája. Ez lehetne a mottója mind az életműnek, mind annak a levélnek, melyet az alábbiakban — részben — közlünk.

Horthy Miklós politikai pályafutása 1944. október 16-án fejeződött be, ezt megelőzően huszonnégy évig volt Magyarország államfője, s ebben a minőségében súlyos felelősség terheli a romba döntött, megtizedelt ország sorsáért.

Német szövetségesei vendégeként, azaz foglyaként október 17-én Schloss Hirschbergbe vitték, ahol ő is élvezhette az SS vendégszeretetét, bár a bánásmód nem volt hasonlatos a németellenes politikusokkal szemben már megszokotthoz. A fogság 1945. május 1-ig tartott, amikor is az amerikai hadsereg felszabadította a helységet. „Azt hittük, hogy ütött felszabadulásunk órája. Csalódás ért bennünket."[1] Bár a körülmények sokban változtak, javultak, a fogság ténye maradt. Németországon keresztül egy belgiumi kastélyba (Lesboiles) viszik 1945. május 11-én. Itt az eddigiekhez képest átmenetileg sokkal jobb körülmények közé került a fogoly kormányzó.[2]

A megváltozott helyzet azt az illúziót ébresztette a 77 éves Horthyban, hogy lehet még reális esély arra, hogy meghallgassák, esetleg nemcsak mint foglyot, hanem mint politikust is. Ez a remény írathatott vele két levelet.

Az első címzettje Churchill angol miniszterelnök. E néhány sorban Horthy csak arra kéri az angol politika tényleges irányítóját, hogy levelét — amennyiben azzal egyetért — továbbítsa az angol királyhoz, de utal arra is, hogy adandó alkalommal szívesen állna rendelkezésre egy eszmecserére, melyen „egy hosszú élet tapasztalatait" adná át.[3]

Tartalmasabb a második, hosszú levél, mely az angol uralkodóhoz — VI. Györgyhöz — íródott. A levél eredetije a londoni levéltár miniszterelnöki irataiban található, de fotomásolatát a közelmúltban az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában is elhelyezték.

Az eredeti levélből kihagytunk egy részt (kb. negyedét), ahol Horthy az első világháborús felelősségről az országterület alakulásáról ad meglehetősen egyoldalú „történeti" leírást, továbbá, ahol azt fejtegeti, hogy a régi Magyarországon a nemzetiségek mennyire egyenjogúak voltak.

Az alábbiakban közüljük Horthy levelének magyar fordítását.

„Felség!

Kérem, hogy drága idejéből szenteljen egy fél órát az alábbi sorok elolvasására. Mivel most több nemzedék sorsáról kell dönteni és mindenki leghőbb vágya a hosszan tartó és igazságos béke, bátorkodom, hogy elmondjam Felségednek az igazságot — és csakis azt — azokról a nehéz és szerencsétlen körülményekről, melyekkel nemzetünknek meg kellett küzdenie. Úgy vélem, hogy ez kötelességem, mert — véleményem szerint — Magyarország katasztrófáját az 1919-es békeszerződésnél az okozta, hogy helyzetét nem a valóságnak megfelelően mutatták be, anélkül, hogy nekünk lehetőséget adtak volna a tiltakozásra és igazunk bizonyítására. [...]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 FEB
Napjaink

Patay László

1021

ASSZONYOK A FÖLDEKEN

PATAY LÁSZLÓ FESTMÉNYE

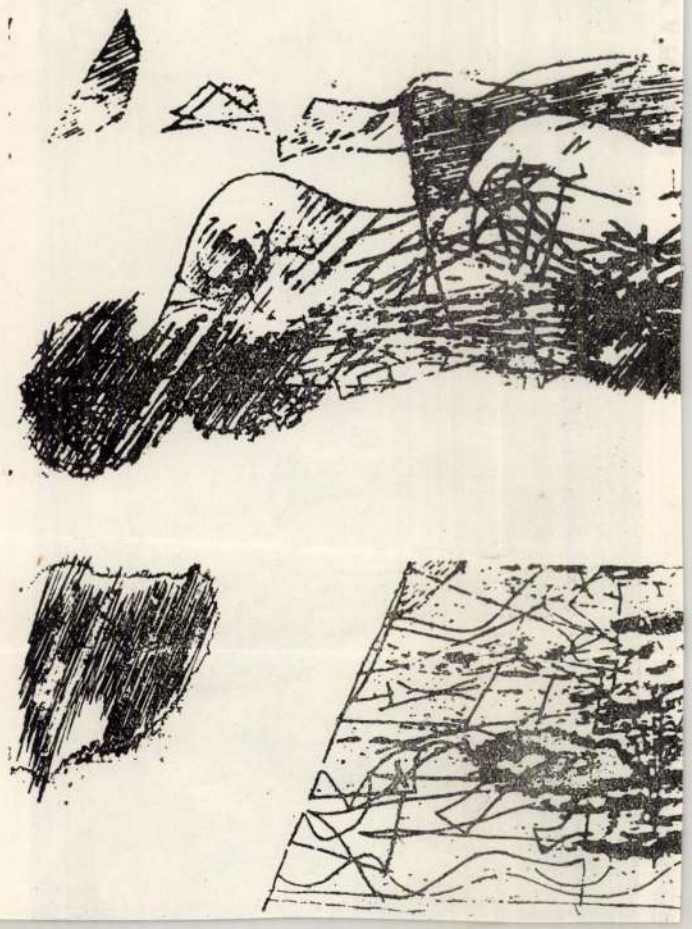

1963 JUN 15.
1021

ERNST MÚZEUM

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA

PATAY LÁSZLÓ: Önarckép

A fiatalok stílárisan sokszínű termésébe harmónikusan illeszkednek az olyan merészen modern szellemű törekvések, amiket a vaskalaposság szívesen titulál művészetünktől idegennek. Ezek közé tartozik *Lakner László* festészete is. *Planimetrikus vonata* szuggesztív képi élményt nyújt századunk világformáló eszközéről, a gépről. Vonalzóval, körzővel konstruál, mint egy mérnök, és sokárnyalatú ecsettel lüktető életet varázsol az önmagában rideg technikai váz köré; a lokomotív kerekeinek az ideges vibrálásában, a vas és acél légies dinamikájában a modern ember nyugtalan életérzése rezonál. A XX. század csendéletének nevezném ezt az olajos-fémesen csillogó, rohanásos pillanatfelvételt, amelyben oktalanság volna mélyebb gondolatiságot keresni. A művészeti objektivitásnak minden időben önmagában is megvolt a létjoga — és mit tudjuk, hogy formai vívmányaival holnap, holnapután miről fog szólani a művésze?

Ez, a nálunk a *Csernus Tibor* által meghonosított, eredeti felülethatású, eddig nem látott anyagszerűségeket és színharmóniákat termő festői stílus *Korga Györgynél* már szenvedélyes mondanivalók tolmácsolását szolgálja. *Ikarusza:* rom és roncshalmaz, csontok, szemgolyó, és haláltusában meggörbedt ujjú kézcsonk közt véres, hajfürtmontázzsal borzongtató hullafej. A háttér stílszerű: csurgatott vakolatú falféle, erre félelmes felkiáltójelként rávetül az antik monda eget ostromló hősének a bukását okozó gépezet szárnya, amely őskori sárkányhüllők tagjára emlékeztet. A pusztulás kétségbeejtően magános tanúja a fal kék egű ablakában könyöklő kopasz tudósféle; operált homloka sebhelyes, vékony ujjai Dürrenmatt fizikusait juttatják az eszünkbe, meditáló pillantása a semmibe réved. Szürrealista mű ez? — Koncentrációs táboros, hirosimás századunk ma is fenyegető rémségeit idézi, kendőzetlen, merész és öngyötrő valóságlátással. *Sugallója a szenvedélyes emberféltés, a humanista felelősségérzet — s mit számít akkor a megfestés hogyanja? Én Korga képét fenntartás nélkül a modern realisták termése közé sorolnám, nemcsak egyetemesen emberi mondanivalója okán, hanem míves stílusa miatt is,* amelyet azok egyébként haszonnal kamatoztatnak. *Patay László* például, a kanapés *Önarcképén* meg a — kissé irodalmias mellékzöngéjű — *Birkózók* sziklájának az anyagszerű megfestésében.

A megoldás kellő színvonalával párosult humánus mondanivaló mindenfajta formálásnak — legyen az még oly „szélsőséges" is — esztétikai létjogot biztosít. A külsőséges moderneskedésnek azonban nem sok értelme van. A kissé is járatos szem az absztrakt munkán is gyorsan felfedezi a csináltságot, az odakentséget, de a festőileg még annyira jól megoldott ábrázolás is érdektelenné törpül, ha tartalma sekélyes. Az egyébként jó ecsetű *Bolgár József Csendélete* például ilyen mű. A vörös háttér előtt a vízszintesre állított deszkázaton egy őszi levél és két egyforma női fotó látható, naturálisan megfestve. Elmúlt szerelem jelképe?... Vagy csupán tréfás ötlet?... — Nincs kedvem a rejtvényfejtésre, mert az ábrázolás mindenképpen bántóan irodalmias. Izzadságszagú, kiagyalt munka, fáradt blickfanggal — nem több ez a kép. Egyedül a színek harmonikus egymáshoz idomítása jelzi a festőt, aki hasonló, *bernáthi* stílusban évekkel ezelőtt szép muzsikus kompozíciókat festett. Ilyesféle ábrákért kár volt letérnie a régebbi útról. *A modernség nem kötelező, csak az csinálja, aki erre komoly ösztönzést, benső kényszert érez.*

A festők jó részénél szembetűnő mesterségbeni műgond dolgában nem maradnak el a nemes anyagba dolgozó szobrászok sem. A nagyméretű munkák közt *Veszprémi Imre* (*Ferenczy Béni* nemes klasszicizmusát idéző) kőfiguráján és *Kovács Imre* rézből domborított kendős *Ülő lányán* kívül nem találunk említésre méltót. Annál gazdagabb a portré-termés és a kisplasztika. *Merész Tóth Gyula* orvos-portréja, *Kalló Viktor* markáns *Marx*-a és nemesen összefogott álomarcmásai, *Weeber Klára, Szlávics Lajos* munkái és *Pató Róza* gondosan csiszolt márványfeje mellől kirí néhány, a tanulmány szintjén rekedt szoborképmás. A szép faszobrok közül kiválik *ifjú Szabó István* finom mozdulatbeszédű *Nyújtózkodója, Ligeti Erika* leheletnyi felületjátékú kisplasztikái; *Cs. Kovács László* erőteljes megformálású *Fiúja* egymagában többet ért volna a közhelyszerűen megoldott táncospár nélkül (*Tavaszköszöntők*), s *Vasas Károly* szereplését is lerontja a konvencionális *Emberpár. Nagy András* lágyan faragott, lírai márványaktja, *Samú Katalin* szép, érdesfelületű *Borjúfeje, ifjú Pál Mihály* architektonikus felépítésű kettős figurája *(Testvérek)*, meg *Tóth Sándor* életteli domborítása, az *Anyaság* sok örömet nyújtanak a formák nüansznyi szépségei iránt érzékeny nézőnek. A modernebb mintázás hívei közé tartozik *Németh Mihály* és *Deák László*. Az előbbi tömbszerűen faragott anyaság-kompozícióival, az utóbbi pedig merész felfogású kerékpárosaival és rézlemezből hajlított asszonyfigurájával *(Vízöntő-hava)* olyan problémákat vetett fel, amelyek érdemesek a továbbfejlesztésre. Legtovább Kalló Viktor merészkedett a monumentális-hatású *Bányász*-szobrával, amelynek robusztusan erőteljes formáiban Moore plasztikájának az ösztönző hatása érezhető.

A merész formálás szabadsága a grafikában sem akasztotta meg a jó realizmus fejlődését. Az aprólékos műgonddal dolgozó *Gross Arnold* tovább gazdagította lírai és humoros lapjainak a sorozatát *(Madarak kertje*, illetve a szellemes öngúnyú *Ecsetrajzok), Ábrahám Raffael, Gy. Molnár István* tárgyilagos stílusú városképei pedig arról vallanak, hogy a realista felfogású grafikusok tábora az utóbbi években gyarapodott. *Kondor Béla* expresszív ihletésű, színes rézkarcai, és a nála harmonikusabb egyéniségű *Tóth Imre* nem kevésbé feszültségteljes *Afrikalapjai* magasan kiemelkednek a grafikai anyagból. *Tóth Imre* vörös-fekete tónusú, tömören konstruált drámai ábrázolásai, amelyek a néger nép szenvedésének és szenvedélyes szabadságvágyának állítanak magasrendű emléket, albumalakban sokszorosítva, határainkon túl is sikert aratnának, ha az illetékes kiadó felfigyelne rájuk.

Boromissza Zsolt Éveim című tusrajza tragikus atmoszférájával, *Kokas Ignác* szép akvarelljei pedig nemesen összehangolt színvilágukkal válnak ki. *Dezső József* erőteljes kontúrú, színes asszonyképe méltó párja a művész *Alvó feleségem* című olajfestményének, amely gyöngédségével és ősasszonyi monumentalitásával vonz egyszerre. *Gacs Gábortól* többet vártunk, *Stettner Béla* kusza összhatású krétarajzai pedig éppenséggel csalódást okoznak. Örömmel láttuk a ritkán szereplő *Képes Judit* finomtollú illusztrációit, amely műfaj egyébként alig van képviselve a tárlaton. Ennek egyrészt az az oka, hogy kiadóink nem nyújtanak kellő munkalehetőséget a fiatal grafikusoknak, másrészt pedig a korhatár túl merev kötöttsége, ami jó néhány kiváló illusztrátort — például *Kondor Lajost, Würtz Ádámot* — kívülrekedtett az Ernst Múzeum falain.

Nemcsak őket, Csernus Tibor, *Váczi András*, a miskolci *Feledy Gyula*, vagy a tatabányai *Krajcsirovits Henrik* munkái — hogy csak néhányat említsek —, igencsak hiányoznak a kiállításról. A képzőművészet hosszú éves manuális gyakorlatot kíván, s a festő, a szobrász általában túl a negyvenen érik mesterré, addig bízvást fiatalnak számítható (Párizsban az ötödik X a korhatár). Jó volna, ha a stúdió eszerint kitágítaná a korhatár mércéjét, hogy hiánytalanul maga köré gyűjthesse azt a nemzedéket, amelynek patronálására hivatott. Érdekképviseleti tisztét, persze, csak akkor töltheti be kellően, ha a jövőben az eddiginél jóval nyomósabb szavazatokkal működhet közre a zsűrikben, a vásárló, a munkaelosztó és a díjkiosztó bizottságokban. Mert elgondolkoztató például, hogy a nagyobb igényű feladatokra megérett kiváló ifjú mesterek alig, vagy egyáltalán nem jutottak eddig monumentális megbízatásokhoz. Aztán: közismert, hogy az igényes kompozíciókra vállalkozó tehetségek milyen nagy hátrányban vannak a könnyen eladható tucatcsendéletek és tájképek piktoraival szemben. Ha összehasonlítanók a tárlaton szereplő művészek teljesítményét exisztenciális helyzetükkel, bizony, sokszor igen meglepő volna az ilyen mérlegelés eredménye (*Orosz* esetében például). *A kiemelkedő tehetségek fejlődésének az érdekében a Stúdió vezetőségének, az Alappal karöltve, sürgősen rendeznie kell az ilyen jellegű problémákat.* A minőségi munka méltányos honorálására államunk számos lehetőséget biztosít — csak a már meglevőkkel kell jobban gazdálkodni.

Artner Tivadar

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-297
MAGYAR IFJÚSÁG

DIPLOMAMUNKAK

A TELEVÍZIÓ NE LEGYEN BÚTOR

Forintos Kálmán
Iparművészeti Főiskola

— A diplomamunkám két készülék, egy televíziós vevő, és egy magnetofonnal egybeépített rádió formájának megtervezése és kivitelezése volt. Televíziómhoz az Orion 650-es műszaki terveit használtam fel, melyet a gyár bocsátott a rendelkezésemre. A készüléket alapvetően meghatározza az a célkitűzés, hogy szakítani kívántam az eddigi gyakorlattal: ne legyen bútorjellegű, hanem formájában is egy bonyolult műszer hatását tükrözze. A képcsőkiválasztás is lehetővé tette e cél megvalósítását. A Telefunken robbanásbiztos képcső ugyanis szükségtelenné teszi a jelenlegi készülékeken még meglevő előtétüveg alkalmazását. Így tehát komoly mértékben csökkenteni tudtam a készülék fakávájának szélességét. A forgalomban levő 40—50 centiméteres kávaszélesség az én készülékemen 18 centiméterre csökkent. Első pillantásra szembetűnik tehát, hogy az általam javasolt forma eltér az eddig gyártott készülékek külső képétől. A fehér, szürke és a fekete színeket is a műszerhatásnak megfelelően választottam ki. A képcsövet körülvevő fehér szín, a káva fekete felületei kellemes hatásúak.

A kezelőgombok elhelyezésénél a kényelmességet, praktikus kezelhetőséget is szem előtt tartottam. A kezelőgombokat különválasztottam, a sötétben működtetés igényel alapján a fehér gombokat fekete háttér elé helyeztem. Szakítottam azzal a gyakorlattal, ami az Orion 650-esnél tapasztalható — ahol is a szabályzógombokat alul helyezték el — én oldalra tettem őket, valamivel a szemmagasság alá, a kép pontosabb beállításának érdekében. A készülék hátlapján kis lámpa világít a szemrontó kontraszt kiküszöbölésére. A lámpa természetesen kikapcsolható.

Magnetofonnal egybeépített rádióm kisalakú, tranzisztoros készülékhez javasolt forma. A magnetofon kezeléséhez nagy kapcsolófelületeket készítettem, s a rádió piros és fehér színű kezelőgombjainak megválasztása is a könnyű kezelhetőség jegyében történt. Arra törekedtem, hogy olyan készüléket tervezzek és építsek, melynek sorozatgyártása nem költséges, és könnyen felszerszámozható.

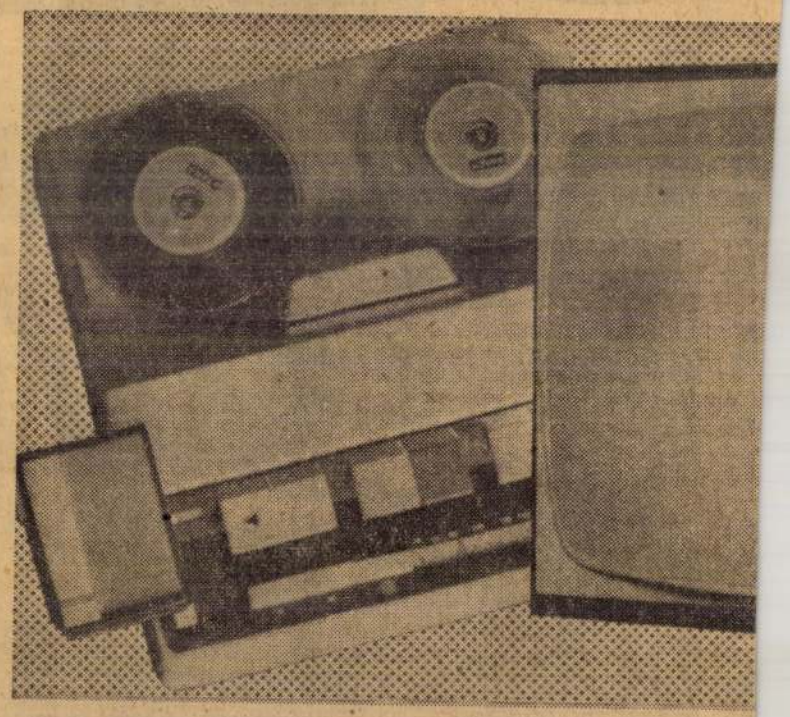

TORONYHÁZAK A DUNA-PARTON

Szebeni András
Építőipari Műszaki Egyetem

— Toronyházak a Dunaparton — ezzel a mondattal tudnám diplomatervem témáját megjelölni. Ezek a toronyházak a Petőfi-híd pesti hídfője és a Szabadság-híd közti területen kerülnének megépítésre a jelenleg raktári célokra használt Duna-parton, amelynek rendezése a városképi szempontból is minél sürgősebben megoldandó feladat. A tervezésnél abból indultam ki, hogy a Dunántúlról érkező autóforgalom nagy része a Petőfi-hídon át jut Budapestre, s összképi hatásában sem közömbös, hogy mit nyújt ez a partszakasz. Azonkívül a Gellértheggyel szemben ellensúlyozó szerephez is jutnának a modern, magas épületek. Ezért én erre a területre öt toronyházat terveztem. Az első a Petőfi-hídtól 90 méterre, az utolsó a Közgazdasági Egyetemtől 200 méterre állna. Egy-egy épület teljes magassága 66 méter: 24 szint, melyből húsz a lakószint. Minden szinten nyolc lakás található, hat kétszobás, és két egyszobás. A lakások fűtését domoterm-jellegű fűtéssel oldottam meg, vagyis nincsenek fűtőtestek, hanem meleglevegő-ventillátoros áramoltatása melegíti a szobákat. (Egy központi gépház olajtüzelésű kazánokból látja el tömbfűtés jelleggel az épületeket.) Minden házban négy lift van, melyek közül kettő csak a tizedik emelet fölött áll meg. Az öt toronyház körülbelül 100—100 méterre van egymástól, valamennyi lakószint loggiás, s a Duna minden lakásból látható. Az épületek közé földalatti garázsokat terveztem. Mivel az öt házban kétezernyolcszáz ember lakik és ez a városrész egyébként sem bővelkedik üzletekben, ezért egy kétszintes szupermarket-jellegű áruházat is terveztem, valamint éttermet, bölcsődét és óvodát. Az épületek között füves terület van.

Minden egyes ház nehézbetonból készül, csúszózsaluzattal, húsz centiméter vastag harántfalakkal. Egy tetőtéri elfalazáson kívül téglát nem használok. A válaszfalak gázszilikátból, a homlokzatok megnyitott üvegfelületekből állnak. A padlót PVC-burkolat borítja.

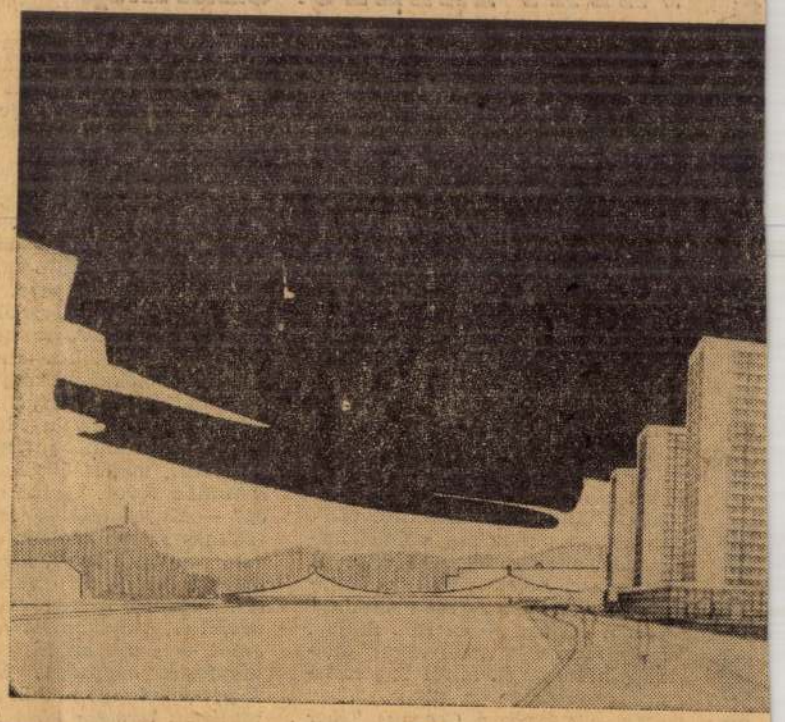

AZ FTC FORMARUHÁJÁT TERVEZTEM

PATAY LÁSZLÓ festő, Munkácsy-díjas
Komárom, 1931

1956-ban végzett a Képzőművészeti Főiskolán Fónyi Géza és Szőnyi István növendékeként. Tanulmányuton Romániában, Csehszlovákiában, a Szovjetunióban, valamint az NSZK-ban, Dániában és Franciaországban járt. 1953 óta állit ki az országos tárlatokon és külföldön; egyéni kiállitása az Ernst Muzeumban (1965), Hódmezővásárhelyt (1965), Győrött (1965, 1973) és Szegeden (1974) volt. 1957-60-ban Derkovits-ösztöndijat, 1967-ben Munkácsy-dijat kapott; 1972-ben Prix Nationale-t nyert a Cagnes sur Mer-i fesztiválon. A Képzőművészeti Főiskola tanára. - Művei magukon viselik annak a nyomát, hogy valamikor freskófestőnek készült. Előszeretettel nyul a szürkék és a szürkés-fehérek-barnák különféle árnyalataihoz anélkül, hogy egyénisége eredetiségét "elszürkitené". Erős konturokkal s finom festői átmenetekkel egyaránt dolgozik. Nem idegen tőle a történet, a pszichologizálás, sőt a részletes leirás, de ellentéte, a szükszavuság sem. Kapcsolata a valósággal eleven, de képalkotó módszere sokat biz a képzeletre is anélkül, hogy álomképekben veszne el. Kedvvel festi az öreg, megrokkant embereket, gyakori témavilágában a szerelem, a család, a gyermekek és a halál. Több murális alkotást készitett.

Művészéletrajzok 1975

GALSAI PONGRÁC:

Bacsó Péter zongoráj

Nem szívesen élnék abban a bérházban, ahol *Bacsó Péter* új filmjének főhőse, Kicsi Dániel zongoraművész lakik. Kicsi ugyanis nagyon ambiciózus fiatalember. Éjt nappallá téve, nyers tojásokkal táplálkozva, szinte az inhüvelygyulladásig gyakorol. Ebbe bele lehet őrülni. Mert nem ám folyamatos Beethoven-szonáták zengenek át a falakon. Hanem skálák, monoton akkord-fogások, pöcögtetések. Plim-plim, plem-plem, plim-plam-plim: többnyire ez hallatszik. Mintha a fejünket ütögetnék, a hátgerincünkön skáláznának, vagy az idegszálainkat feszítenék ki zongorahúrnak. Gondoljuk meg, hogy a vízcsap-csöpögtetés divatos kínzási mód Amerikában. Bacsó Péter csak akkor játszat el a főhőssel teljes koncertműveket, amikor meg akarja győzni a lakókat a művészet szépségéről.

Nagyon mérges lennék én is Kicsi Dánielra. Pedig szeretem a zenét. S előfordulhat, hogy a formámból kizongorázva, magam is egy ostoba tanférfiúhoz, vörös nyakú főkönyvelőhöz, vagy izgatott rovarírtó kisiparoshoz hasonlítanék. Ökölléi verném a zseniális merénylő ajtaját, memorandumot fogalmaznék, eljárnék a tanácsnál, esetleg a rendőrséget is kihívnám. Különösen, ha a fiatalember mindig kékszemű csodálkozással, Ádám-kosztümben nyitna ajtót, s a feleségemet meg a lányomat elcsábítaná. E haragnak pedig semmi köze nem lenne a művészet és a „megnemértő" közönség viszonylatához. Művészetpártolás címén nem szoktunk a Lipótmezőre vonulni.

Bacsó Péter azonban „mély értelmet" akar tulajdonítani egy bohózati ötletnek. Szatírikus indulatokat gerjeszt a csendháborítás könnyű skandalum-témájában. Társadalmi jelenségeket helyez el a hősök *természetes* reakciójában. Torzrajzszerű alaptípusokat kerget végig a bérházi-folyosón. Valósággal üldözi őket. De közben minduntalan elbukik. Ő is, meg a hősök is. És Bacsónak végül meg kell elégednie a bukdácsolás kabaré-humorával.

Szükségünk van-e művészekre? — ezt a kérdést választotta az író-rendező a film jelmondatául. De még hány kérdést pendít meg komolyan, hogy aztán nevetve elejtse őket! A művész elemi igényét a megértésre (a zongorista válságba, jut, le akar mondani a hivatásáról, mert nem örülhet a játékának), a botfülűek hajlamát a dogmatikus gondolkodásra (az iskolaigazgató így szól egy házi összeesküvésen: Ezeket a művészeket korlátok közé kellene szorítani!), a nők különös, érzéki vonzalmát a sikerhez (a főkönyvelő neje és leánya egyszerre bujkál a félmeztelen zseni lakásán). Bohózati terítékre kerül továbbá a hivatali bürokrácia, a fülönfüggőket csilingeltető sznobizmus, a „nagy öregek" állami díjas opportunizmusa, a köznép ártatlan vonzódása a művészethez... De mindennek csupán *szándékolt* köze van az alaphelyzethez. Bacsó

a zong
csak be
kívánó
bosszús
tírikus
sen, de
jut el a
Marad
ráolvasá
történik
nos sze
Durdiak
emlékez
Ferenc,
Nándor
más k
mind a
léte.
Bacsó
gőben f
kozott:
játékot.
beszélné
ról. Ba
egyelőre
tírikus
és a ví
fölfelé,
nám az
ijedt mu
szintre e
dező az
egy saj
mintha
igényeine
témáknal
ő rendez
lenidőt i
Ezért
gyakorol
maibb f
sikereseb

erkesztő csodálkozva nézett rá:
t? Maga szerint ez túlzott becs-

n, nem! — Kibontotta a rojt-fonatot,
ovári szemébe nézett. — Úgy látszik,
ember nagyon bízik magában. Ha
helyesnek találják, elvállalom az új
rt.
vári arca felderült.
val, elvállalja?
Szobiba megint belebújt volna a
enség ördöge.
tel is, Dombovári elvtárs. — És a fő-
ő csodálkozó pillantására hozzátet-
izonyára Ön is tudja, hogy Kodály
névvel és milyen okkal írtja ezt a
ondó töltelékszót: a „szóval"-t,
élkül némelyek már nem is tudnak
Még Dombovári elvtárs sem, aki
— Elnevette magát: — Szóval
ári elvtárs is használja a szóval-t...
erkesztő átvette a nevetést, és ezzel
a beszélgetést.
a megjegyzése is csak azt bizonyítja,
választottunk. Legalább lesz, aki ki-
ilyen töltelékszavakat, s kijavítja a
alanságokat.

•

zi beváltotta ígéretét: regényt írt, és
meg is jelent. Egy illegális kom-
ról szólt; a hős megszökik Horthyék
ből, s rengeteg viszontagság után a
nióba kerül, majd mint a szovjet
főhadnagya tér haza 1944-ben. Da-
ifjúságnak írta regényét. Szobi fa-
, de önmagának becsületesen be-
hogy a regényben van feszültség,
s nevelő hatása tagadhatatlan —
te volna, hogy ennyi is telik Daróczi
ra becsült tehetségéből. Persze iro-
l azért nincs szó, s a mellett a re-
nyelven íródott; hemzsegtek benne a
ökéletlenségek, sutaságok, a hivatali
lcsépelt fordulatai — ami azonban
vés elégtétellel töltötte el.
zi meg volt győződve róla, hogy re-
vet alkotott, s ennek megfelelően vi-
t: rátartibb és fölényesebb lett mint
A két munkatárs viszonya semmit se
mindketten igyekeztek elkerülni egy-

ndolná, milyen konfliktusokat tarto-
let egy segédszerkesztőnek? Aki tör-
n szerelmese a szép magyar nyelv-

jobb a pontosvessző árul el. De egyébként esküszöm, észre se fogja venni. Ez a legnagyobb bosszúság.

Patay László

Patay László: Vihar

Élet és Irodalom, Bp.
1976. MÁRCIUS 27.
XX. évf. 13. sz. 14. lap.

Patay László

Patay Lászlóról

Horváth Terézː Patay László tíz éve,
Népsport, 1976. márc. 12. – 5. oldal.

több telefonhívás is megerősítette.

Nos, amint az a magyar labdarúgásban bevált gyakorlat, a nagyválogatottért mindig a szövetségi kapitány, az olimpiai, az utánpótlás és az ifjúsági válogatottért pedig a kijelölt edző a felelős. Természetesen, de csak közvetve, a szövetségi kapitány is az, mert hiszen ő választja ki ezeket a szakembereket.

Az utánpótlás Európa-bajnokságra Dalnoki Jenő, a Ferencváros edzője kapott ilyen irányú megbízást, tehát ő volt hivatott a cserék eldöntésére is. S így történt ez az angolok ellen is, hiszen Baróti Lajos még a kispadra sem ült le, csak szurkolt... A két csere egyébként indokolt volt, és főleg Fekete esetében — sorsdöntőnek bizonyult. (v.)

A *Daily Express* a magyar csapatot a játéktér átlátásáért, a gyorsabb reagálásokért és fizikai erőnlétért dicséri. „*A magyar védelem* — írja — *kérlelhetetlenül kemény volt, de Anglia az utolsó, aki emiatt panaszkodhat...*"

A *Guardian* szerint „*Angliának kifogytak az elképzelései. Ez a csapat szétesően, hatástalanul játszott, és radikálisan meg kellene javulnia ahhoz, hogy behozza hárómgólos első fordulóbeli hátrányát*".

A *Times* megállapítja, hogy a három nagyválogatott — *G. Francis, Johnson és Hudson* — beállítása nem lelkesítette az angol együttest, ami pedig a magyarokat illeti — írja —, „*a hat ferencvárosi játékos* kivédhetetlen összeszokottságot vitt a hazai csapatba".

VÁSÁR

ELEKTROSVIT HŰTŐGÉP

75 literes, zajtalan üzemelésű, praktikus beosztású

KERAVILL

RÉGI ÁR: 2660 Ft
ÚJ ÁR: 2360 Ft

A Budapesti Húsipari Vállalat V. sz. Gyára (Export sonka konzervgyár)

FELVESZ

jól képzett csontozni, kivágni tudó

húsipari szakmunkásokat

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Patay László tíz éve

Tízévi munkásságának eredményéről számol be a Műcsarnok három nagy termében Patay László festőművész. A kiállításon szereplő mintegy nyolcvan mű (táblakép, falképek, kartonjai és a hozzájuk készített vázlatok) dús termésről és széles műfaji skáláról tanúskodnak.

Patay kezdettől szívesen és egyenletes színvonalon művelte a festészet minden műfaját, a freskótól a bensőséges hangulatú tájképig, a személyiség mélyére látó portréig s a több figurás zsánerkompozíciókig egyaránt. Munkásságának főbb meghatározói, a céltudatos hagyománytisztelő (klasszicizáló) ábrázolás s a bravúros technikai készség, már jóval e tíz év előtt felismerhetők voltak. Korábbi, Ernst múzeumbeli kiállítása (s ezt megelőző jelentkezései) olyan vállalkozást indított el, mely kezdettől több klasszikus szépségű ábrázolást érlelt és ígért. Mint a konkrét, érzelmi élményből táplálkozó realista törekvések egyik legerőteljesebb képviselője, merész célkitűzést állított maga elé. A mindannyiunk által megélt, vagy vágyott, nagy lírai élmények, emberi tapasztalatok tolmácsolója kívánt lenni, olyan módon, hogy elkerülje a banalitás langymelegét, s a meglátás, átélés eredetiségével egyszerre lehessen szimbolikusan általános érvényű és meg nem ismételhetően „különös" — azaz a nagy klasszikusok sorába zárkózni föl, hozzáadva a korábbiakhoz mindazt, amit ő ma többletként hozzátenni képes.

Ezt a többletet pedig korántsem lehet és lehetett egyértelműen meghatározni, vagy jellemezni. Magába foglalta a dolgok kettős — vagy még többféle arculatát, a szemlélet gyöngéd, egyszersmind kegyetlen módját, a szárnyalást és ennek rögtöni megkérdőjelezését, az emelkedettséget, s vele bizonyos groteszkvitást — melyek a kompozíciók ellenpontozásában is érvényre jutottak (a kicsi-nagy, lent-fönt, nyitott-zárt stb. formákban).

Ám a képeivel való korábbi találkozásokban (éppen a fentebb említett kettősség s a benne rejlő veszélyek keltette ambivalencia folytán) mindig maradt bizonyos nyugtalanító várakozás a nemegyszer a trivialitás szakadéka fölötti bravuros kötéltáncmutatvány — stílusa iránt; várakozás, hogy mivé tud válni, hányszor sikerül elérnie igazi csúcsokat, melyek nem a korlátlan lehetőségekkel bíró technikai virtuozitás csábításának szülöttei.

Nos, a jelenlegi, tíz év anyagát felölelő bemutató, e tekintetben is változatos képet mutat.

Megtaláljuk a kettős érzelmi töltésű, fanyar harmóniák folytatását éppúgy, mint a banalitás vonzásába került — szimpla tézist; az egyszerű emberi tevékenységek egyetemes érvényű szépségére épült, már léptékében igényes vállalkozást, s az általánosságok szférájába csúszott romantikus fennköltséget; a bensőségesség gondosan kimunkált finom kis variációit, humorral is vegyest (Barcsay-sorozat), vagy a mindig megejtő (s minden kor festőinél felbukkanó), ritka természeti jelenségek megragadására tett erőfeszítéseket. Mégis, téma és vállalkozás szerint, festészete mintha leginkább a romantikának a színpadiassághoz közel álló érzésvilágát vette volna célba, melynek valóságos hatása lefokozottabb annál, amit akár a festő, akár a közönség várhatott.

Legsikerültebbek azoknak a témáknak a feldolgozásai, amelyek közvetlenebb emlékeit, érzéseit tolmácsolják: portrék, a kisméretű dömsödi képek, a Barcsayval kapcsolatos asszociációk, a főiskola által inspirált Műterem és Művésznövendék, vagy a ráckevei lakodalom. A tájak, illetve a tájba komponált jelenetek többsége már túlhalmozott (motívumában és érzésvilágában is). A töltés sűrűségét ugyanakkor nem támasztja alá a színek dinamikája, mert az apró részletelemek tarkasága a képeket jellegzetes, barnás-szürkés tónusban fogja össze. Az erőteljesebb színfoltokra épített vásznak, mint az Asszonyok a mezőn, vagy a Presszóban című, festészetétől kissé idegeneknek tűnnek.

Témafelvetéseinek egyik jellemzője mégis a figurális kompozíció, melynek nagy skáláján e műfaj jelenlegi állapotát is széleskörűen jellemzi. Nagy és tiszteletre méltó feladatot vállal és teljesít — kétségtelenül magas szakmai szinten — ezekkel a részben gondolati, részben lírai indíttatású témákkal, melyeket megoldásaikra lebontva természetesen szembetalálja magát a műfaj szélsőségeit jelző buktatókkal is: az „illusztráció" szubjektív, illetve elvont-szimbolikus természetével. S ezek között az arányt úgy megtalálni, hogy valóban erőteljes, dinamikus hatású közösségi élményt nyújtó kompozíciót hozzon, nem sikerül túl gyakran. Különösen a sok alakos, nagyméretű falképek esetében, melyek nem érik el az első, a csákvári freskó hatásfokát. Mivel azonban kitűnő képességű művészről van szó, valamennyi kiállított képében találunk olyan értékeket, melyek a festői érzékenység bizonyos jellemzői tekintetében (rajzi, tónusfinomság, plasztikus érzékletesség) elismerésre vagy érzelmi rezonanciára tarthatnak számot.

Horváth Teréz

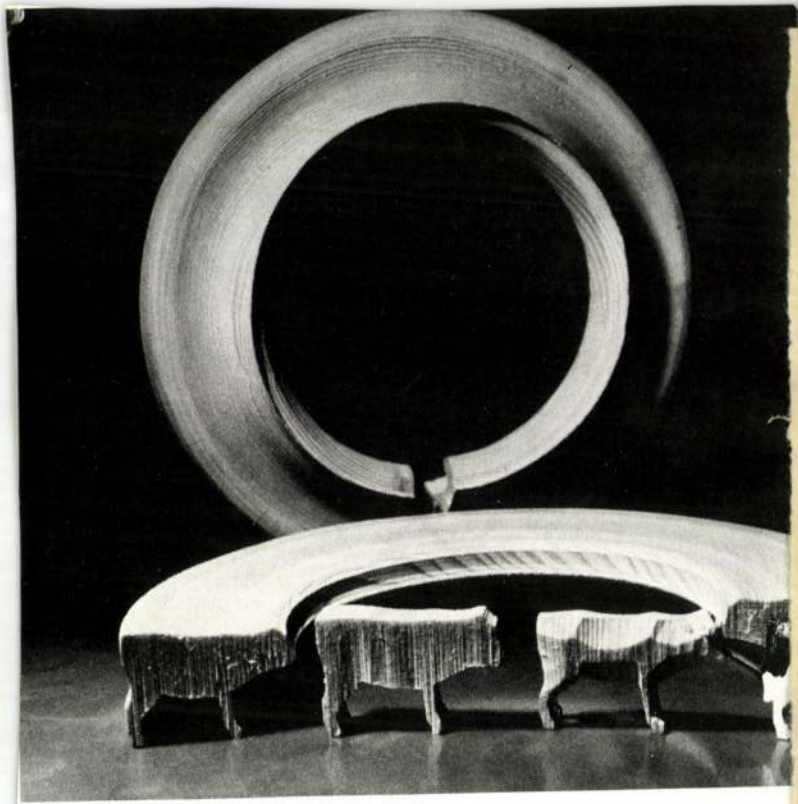

A Magyar Nemzeti Múzeumban 1974-ben megrendezett „Magyarország a századfordulón" c. kiállításon láthattuk a korszak egyik kedvelt játéktípusát, a babaházat is. Elragadtatással csodálhattuk meg az aprólékos gonddal berendezett 11 helyiség tárgyait, melyek tökéletes képet adtak egy korabeli nagypolgári otthonról – és egyben arról is, hogy a játékok ebben az időben a felnőtt világ tárgyainak mintájára készültek, oly hűen, hogy mára értékes kordokumen-

figurák világához,
vélik azt a zárt, elkü
a felnőttek sivár és
menekülhetnek. A
talgia a modern iro
megszakítatlan vor
tól *Andrej Belij*en
(Más hangok, más
Az eszményített gy
nőtt vágyálma, ame
lenné merevít. *A sz*

Patay László

„Télé vadas" 1970

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. junius – 2 oldal

nehézgépgyártásának központja

A Német Demokratikus Köztársaság területének több mint 10 százalékát jelentő Magdeburg megyében nagy barnaszén-, vasérc-, mészkő-, kálisó- és kén-lelőhelyek vannak. A természeti kincsek kiaknázása, feldolgozása az ipar nagyarányú fejlődését hozta magával.

Így például a harz-hegységbeli Elbingerode-ban — KGST-együttműködéssel. — az ország legnagyobb mészüzeme épült fel. Altmarkban termelt kőolajuk vezetéken jut el a Schwarze Pumpe Kombinátba, Cottbus megyébe.

A megyében — és elsősorban a megyeszékhelyen, Magdeburgban, — mégis a nehézgépgyártás a legjelentősebb iparág. Itt, a Georgi Dimitrov Gépgyárban nagy baggereket, brikettgyártó berendezéseket, forgatható autódarukat, nagynyomású gáz-kitermelő berendezéseket készítenek; a Karl Liebknecht Nehézipari Gépgyártó Kombinátban dízelmotorokat, a Karl Marx Cső- és Szerelvénygyárban különféle szerelvényeket, az Október 7-e Gyárban szállítóberendezéseket gyártanak.

A nehézgépgyártás igazi központja azonban a magdeburgi Ernst Thäalmann Nehézgépgyártó Kombinát (SKET), amely ennek az iparnak a kutatási, kísérletezési és termelőközpontja: a KGST-országok együttműködésével elsősorban itt készülnek a finomacélhengerművek, húzalhengerművek, hideg-hengerművek stb.

Ugyanakkor Magdeburg me-

Babol

A Vörös Zászló

— Az a jó gazda, aki kö
Balogh Gyula, a Bábolnai M
catermelő üzemének vezetője
juhot, sertést értékesítünk. E
mányra van szükségünk. A
koricát megtermeljük. Hatez
koricatermelésben kevesen
ban. Pedig nem ideális kuko
kon vagyunk, és a föld is
eredmények titka? — kérdez
dezzük meg! — mutatott ki
zőmök férfira.

Sós József a Vörös Zász
Érdemrenddel kitüntete
kombájnos szocialista briga
vezetője kemény kézszorítás
sal üdvözölt. Aztán újságolt
— Vetjük a kukoricát. H
minden jól megy, a hó végé
be is fejezzük. Aztán kilen
tíz nap alatt kibújik a n
vény, s „árulkodik".
— Miről árulkodhat a n
vény? — faggattam Sós J
zsefet. — Egy pillanatra e
tűnődött, aztán lelkesen ma
gyarázta.
— Sok mindenről, de ve
gyük sorjába. Mi a hateze
hektárt felosztottuk magun
között. Ketten-ketten 110
hektárnyi „birtokot" műve
lünk. A szántástól a betakar
tásig mindent magunk vég
zünk. A felelősséget nem leh
másokra hárítani.
Sós József és brigádja a b
takarítást követően azonna
megkezdi az idei évi term
előkészítését. Ismerik birt
kuk minden darabkáját. Tud
ják hol, milyen mélységbe
kell megforgatni a termőfö
det. Ahol kavicsos a talaj, o
óvatosabban szántanak, me
20-22 centiméternél mélyebb
re nem szabad hatolni.
Arra is figyelniük ke

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA

Patay László

1977. május 1., vasárnap

1021

PATAY LÁSZLÓ: ANYASÁG
(MTI fotó — KS)

Patay László

„Felhőmérő" 1974.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. január — 2. oldal

is magába szíva – a *Magyar táj* játékosan komoly, izgalmas perspektíva-problémákat felvető, s már a színekkel is bátrabban gazdálkodó világa.

A Magyar táj emlegetésével azonban mint jeleztem is, túlontúl előrerúgtattunk az időben. Vissza kell hát kanyarodnunk kicsit a hetvenes évek elejére. Abba az időbe, amelyben Patay magáratalálása nem csak felszabadult, de bátor és sikeres kísérletsorokat is eredményezett. (Ami természetesen nem jelenti azt, hogy minden lépését egyértelműen gyümölcsözőnek kell kijelenteni, vagy elfogadni. A *Németországi jegyzetek*kel például lényétől idegen [illegible] tévedt Patay, s meg is adta az árát. Hasonlóképpen: a *Hippik a tengerparton,* vagy a *Nemzedékek a hídon* – másmás okból, de egyformán – erőltetett problémafelvetése és -megoldása munkásságának tágabb egységében vakvágánynak bizonyul. Az előrevivő mozgást azonban nem tudja lefékezni.)

És ez az, ami valóban fontos. Eredményeként ugyanis a természetre rezonáló húrok után újabbak szólaltak meg Patayban: felszínre bukkantak azok a harmóniák, amelyeknek fölmérése annak idején, a reneszánsz művészet megismerésekor megrendítette, és azok, amelyekre – Szőnyi tanításából – most érett meg festészete.

A kettő elválasztása az elsőnek említett problémától és egymástól persze csupán mesterséges preparációval lehetséges. Hiszen a reneszánsz tanulságaira visszautaló perspektíva-kutatás és -alkalmazás (amely ugyan már a *Menekülő*ben és a *Magvető* sajátos „alulnézetében" is élt, tudatos megvalósításától azonban még az a korszak messze állt) egyidőben jelentkezik Patay festészetében a szimbolikusan is értelmezett motívum szerepének újrafelfedezésével sőt, nem csak egy időben, de azonos képterekben valósul meg. Például az *Emberpár*on, vagy a *Felhőnéző*n.

Különös, kettős jelentőséget kap a emberi lény ezekben a képekben. Jelen valósága föltétlenül anyagi természetű, his

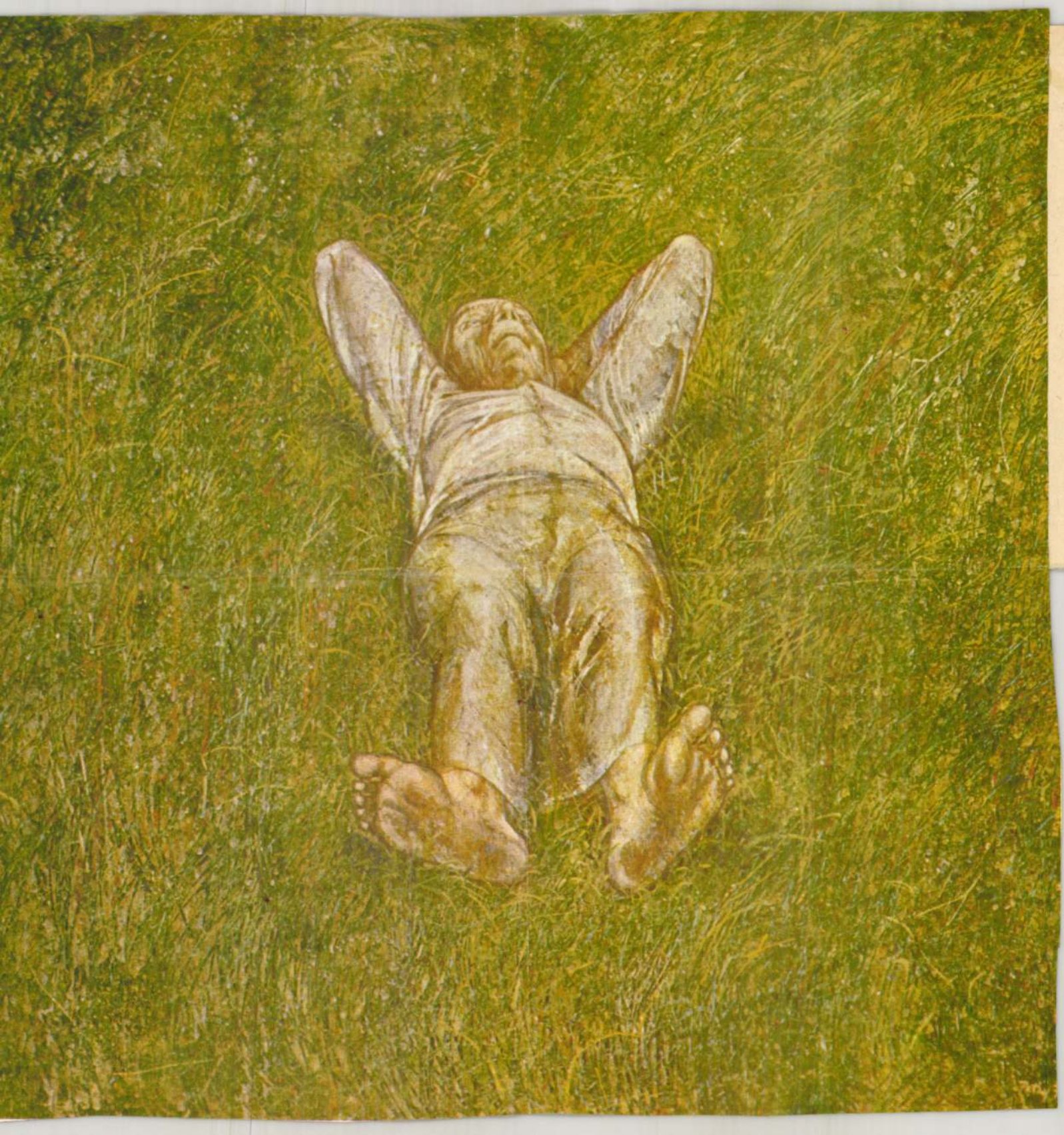

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
Patay László festő
1976 JAN 27

Kiállítótermekben

Realista törekvések mai műve

Ráckevei, dunavarsányi motívumok — Egynapos Bakallár-

1921

A realizmus állandóan gyarapodó stílus és módszer a reneszánsz óta. Érthető, hiszen az ember önmagára ébredése igényli az élet folyamatának rendszeres megörökítését. A realizmus valóságtükrözése a magyar művészet történetében is erős vonulat. Napjainkban ez a szerep tudatos: a realista festő nemcsak jelenít, hanem a társadalom addig pihenő energiáit szabadítja fel együttérzésre, cselekvésre. Felszabadítja és átalakítja gyönyörködtetéssel. Természetesen a realizmus mint módszer nem zárja ki az elvonatkoztatások kisebb-nagyobb mértékét, mivel a valóság maga is absztrahál, igényli az átírásokat, de csak a követhetőség mértékében. A realizmus tiszte, hogy topográfiailag is megörökítse a természet külső arculatát, de feladatvállalása ezzel nem merül ki, tükröznie szükséges az ember lelkületét és a társadalmi valóságot. Ha ennek a jegyében vizsgáljuk a *Hatvani Galéria* és a *Magyar Nemzeti Galéria* közös vállalkozását, mely hat realista festő mostani munkásságát összegezi, akkor józanul mérhetünk: teljesíti ezt a kettős igényt.

Dezső József várandós asszonyt, munkásnőt figyel képein, *Fejér Csaba* halászokat rögzít, *Németh József* hóolvadást, parasztszobát láttat, *Patay László* három öreget és esthajnalcsillagot, *Szalay Ferenc* tsz-vezetőséget, *Szurcsik János* kazalrakókat és Veres Pétert.

Az egyenletesen jó anyagból is kiemelkedik Patay László és Szurcsik János művészete. Patay lendületes fejlődésének azért örülünk különösképp, mert művei *Dömsödön* és *Ráckevén* születtek. Erényei között tarthatjuk számon a mesteri rajztudást és az elmélyülést, azt az élet ajánlataiból választott motívumalaposságot, melyet önmaga számára meghódít és képpé alakít. *Felhőnézőjében* lírai érzelmeket perget az érdekesen ábrázolt figura környezetében, a *Verekedők* drámai hatású, melyet a távoli vízpart békéje old fel.

Patay László: Menekülő

Szurcsik János hétköznapjaink költészetét keresi a kazlak előtt pihenő asszonyok nyugalmat és méltóságot sugárzó alakjában. Az *Olvasó* kalaparca is emberi mélységet tár fel Veres Péter robusztus alakjával egyetemben, aki a táj fölé nőtt a képen is, a valóságban szintén.

★

A Hazafias Népfront budapesti XIX. kerületi székházában nyílt meg *Klinkó József képgyűjteményének* kiállítása. Szenvedélyesen szereti a képzőművészetet hat évtizede. Ma is rendszeresen látogatja a pesti tárlatokat, ő jegyzi be először biztató szavait a vendégkönyvbe. A vízmű dolgozója volt harmincöt esztendeig, s minden anyagi lehetőségét a művészetpártolásra tartotta fenn. A kor festői, szobrászai, *Mészáros László, Barcsay Jenő, Hincz Gyula, Bene Géza* barátságával ajándékozta meg. Ez az igazi teljesítmény, hogy valaki fillérekkel koncentráljon sikeresen remekművekre, mert Klinkó József otthona valóságos múzeum, korunk magyar festészetét bemutató gyűjtemény. Bene Gézát a harmincas években ő invitálta Dunavarsányba, ahol a kitűnő festő több motívumot feldolgozott. Vajon nem lehetne itt Bene Géza-emlékszobát létesíteni, Klinkó József aktív közreműködésével? Egész gyűjteményét egyébként szülővárosának, Ózdnak szándékozik átadni, de minden bizonnyal juttatna házl múzeumából Dunavarsánynak is, ha a községi tanács erre a megtisztelő adományozásra felkéri.

Losonci Miklós

szetünkben

tárlat Dunaharasztin

vízgyörk, Tura; csúfos labancvereség színhelye volt *Pakony;* a ritka történelmi dokumentumok között tartják számon Rákóczi *veresegyházi,* a francia királyhoz írt, pénzbeli segélyt megköszönő levelét.

A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő eseménye volt a nagy fejedelem *Gyömrő* határában, a Mányaréten 1705. július 5-én elmondott beszéde.

Ezért a megyei operatív bizottság állást foglalt: a megyei kiemelt ünnepséget március végén itt, Gyömrőn tartják meg.

Ehhez az ünnepséghez kapcsolódik a gyömrőiek eseménysorozata. Közülük különösen figyelemre méltónak ígérkezik a TÖVÁL Bogdán Flórián ifjúsági klubja keretében működő fiatal utazók és motorosok klubja, valamint a gyömrői Rákóczi ifjúsági klub által szervezett *Rákóczi-emléktúra.* A fiatalok felkeresik a megye és a megye területével szomszédos Rákóczi-emlékhelyeket.

A Pest megyei Levéltár, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Pest megyei szervezete és a megyei művelődési központ megyei szintű *Rákóczi-emléknapot* rendez *Nagykőrösön,* majd *Szentendrén.* A fejedelem életét, illetve a szabadságharcot bemutató dokumentumokat *állítanak ki, tu-*

...utóbbi 15—20 évben, mint a Mechanikai Műveké. Manchester városról azt tartja egy angol szólásmondás, hogy ott mindent gyártanak „from a pin, to a railway-engine" — *gombostűtől a vasúti mozdonyig —;* valahogy így van ez az MM-ben is. Készült itt már elektromos bojler hőfokszabályozó és olajadagoló, téli motorindító berendezés és olajkályha, magasfeszültségű csatlakozó és fürdőszobakályha, kábelsaru és minikalor, ipari préstest és — újabban — telefonalkatrész. Egyik bevált terméküktől népgazdasági érdekből kellett megválniuk — átadni újonnan létesített vidéki gyárnak —, másiktól a piac parancsára: a vevő mást kívánt.

Ahány profilváltozás, annyi gond: a dolgozók átképzésével, megtartásával, a gyártás begyakorlásával, az átmeneti keresetcsökkenés enyhítésével, az új terméknek piac szerzésével, és így tovább.

Mindenki segített!

— Az az igazság — mondja *dr. Sátor János* vezérigazgató —, hogy a pártszervezetek, a kommunisták kitartása, példamutatása nélkül már rég csődbe jutottunk volna. Ők ragadják, viszik magukkal a többieket, a törzsgárda tagjait, a szocialista brigádokat. Amit például tavaly október—novemberben csináltak, az egyszerűen csodálatos volt.

Az történt, hogy a kondenzátor gyáregység — épp importanyaghiány miatt — nagyon elmaradt az exporttermeléssel. A gyáregységben működő III-as alapszervezet kommunistái taggyűlésükön úgy határoztak, a KISZ-esekkel karöltve felhívást intéznek a

exporttervek teljesítésében. Aki nélkülözhető volt új munkakörében, az egész nap a kondenzátor-gyáregységben dolgozott. Aki nem, az egy műszakot letöltött a munkahelyén, majd egy másikat — túlórában — a peremező, tekercselőgépek mellett. Az első hét végén már *az is teljesítette a normát,* aki évek óta meg sem fordult ebben a gyáregységben!

Túlteljesítették az exporttervet

Az eredményről így beszél a vezérigazgató:

— A IV. ötéves tervben megkezdett profilváltás, a tőkés importanyag-ellátási zavarok, az energiaválság, s ebből eredően az olajkályhagyártás nagymértékű visszaesése hatalmas összegű, 42 millió forintos veszteséget okozott a vállalatnak 1974-ben, s ennek következményeit még tavaly is megéreztük. Hála a szocialista és munkabrigádok lendületének, a kongresszusi munkaverseny sikerének, a kommunista műszakoknak — az október 11-i három teljes kommunista műszakban, összesen 1100 ember vett részt —, a párt- és KISZ-szervezetek mozgósító példamutatásának, a IV. ötéves tervet, s az 1975. évi tervet már december elejére teljesítettük. Sőt: *az exporttermelést az 1974. évinek több mint kétszeresére* — 3,5 millió dollárra —, *a nyereséget* — épp a külföldi üzleti lehetőségek fokozott kiaknázása révén — *30 százalékkal növeltük* az előző évihez képest. Mind eközben az anyagkészletünket több mint 10 millió forinttal csökkentettük, készáru készletünk a megtermelt készárumennyiségnek csupán egy egész tizenöt ezreléke! Rendkívül szigorú takarékossági intézkedéseket léptettünk életbe a közvetett költségek, a rezsi, és a központi igazgatás költségeinek csökkentésére. Az ered-

Patay László festő

a Magyar Nemzeti Galériában hat festő csoportkiállítása nyílt meg, melyen a művész képei szerepelnek.

P. Szűcs Julianna: Talpalatnyi realizmus.
Népszabadság, 1946. febr. 11.

Putay László, Jestő

L.: Gadányi J.

L.: Képzőművészeti .... 252 - 256.

XIX/3.

Jelenkor, Pécs, 1976. márc.

Patay László, festő

L.: Szurcsik J.

–: Szerkesztői antal ... 111.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. március XXX/3,

Patay László festő

Dec. végén hat festő kiállítása nyílt meg a Hatvani Galériában. „Realista törekvések mai művészetünkben" – a katalógus borítóján olvashatjuk. – A művész „Magyar táj" c. képe szerepel. (említve).

Kőnüves Gyula: Hat festő Hatvanban. Szabad Föld, 1976. jan. 11.

Patay László festő

Megnyílt Hatvanban a „Magyar Tájak" c. biennálé, melyen szerepel festménye, ráckevei esőtől ázott folyópartja (említve)

Losonci Miklós: Pest megye – a Magyar Tájakon.
Pestmegyei Hírlap, 1974. dec. 3.

Patay László festő

„Magyar tájak" c. kiállítás nyílt Hatvanban. Hatvan fórumot kínált és műveket kapott. Diplomákat és érmeket is osztott Hatvan. A művész is részesült ilyen elismerésben – „Köd és felhő" – „Eső" – „Gesztenyefák" c. művek (említve)

Farkas András: Magyar tájak.

Népújság (Heves), 1974. dec. 5.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész
Hatvanban „Magyar tájak" c. kiállítása
nyílt meg vasárnap. A művészt ezúttal
diplomával és munkadíjban részesítették.

F.L. Magyar tájak,
Nógrád, 1944. nov. 26.

Patay László festőművész

a Bartók Művelődési Központ elkészítette az Uitz Béla kiállítási terem 1976. évi programját, melyben szerepel a művész kiállítása.

Fejér Megyei Hírlap, 1976. jan. 17.

Patay László festő

Ma zárul a Hatvani Galéria 34. kiállítása, melyen hat festő nyújt két évtizedes munkálkodásából válogatást. – Szerepelnek a művész művei is a kiállításon.

Népújság Heves, 1976. jan. 11.

Patay László

Megnyílt Gyömrőn a Nagy István csoport felsőfarkasdi művésztelepének idei kiállítása.
A Nagy István csoport rangját emelné, ha a Ráckevén alkotó művészt is sikerülne tagnak megnyerni.

Sosonci Miklós: Felsőfarkasd, 1976.

Pest Megyei Hírlap, 1976, nov. 25.

Patai László, festőművész

a XXIII. Vásárhelyi Őszi Tárlaton, Tornyay-emlékplakettet a művész kapta, a „Kubában" c. festmény alkotásáért. (említve)

TV-híradó

1976. X. 12. 19.30 N.

Patay László, festő

Megnyílt a XXIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat, melyen szerepelnek a művésztanú művei, a mostani Tornyai-plakett nyertese, kubai utazásának élményeit festette meg nagy méretű triptichonjában. (említve)

Tandi Lajos: Hagyományok és kezdeményezések.
Dél-Magyarország, 1976. okt. 14.

Patay László, festő

a XXIII. Vásárhelyi Őszi Tárlaton szerepel a művész alkotása:
„Kubában" c. (említve)

Szabó Endre: Értőn szólva...
Csongrád Megyei Hírlap, 1976. okt. 24.

Patay László

A 37. velencei biennálén szereplő sal-
gótarjáni várost reprezentáló fotók és
makettek között az itt elhelyezett mű-
alkotások változatai láthatók: a
művész alkotása szekkája.

Bodri Ferenc: Magyar képzőművészet
a 37. velencei biennálén.

Tolna Megyei Népújság, 1976. szept. 12.

Patay László, festő

A II. országos tájképfestészeti biennálé Magyar Tájak c. anyaga a Nemzeti Galériában látható. — Szerepel a művész-műve, Ráckevén megfigyelt felhőzete, ahol a feketéllő madársereg és a repülőgép csikja a föld feletti réteg mozgalmasságát jelenítti | említve

Losonci Miklós: Hazai tájak.

Pest Megyei Hírlap, 1977. febr. 8.

Patay László

Patay László csak szellemi rokonság okán hívódik a vásárhelyi művész koloniához. (lásd Németh József: Alföldi festőink ...)

Tasnádi Attila: Alföldi festőink hatvani demonstrációja
Népszava, 1976. január 16 - 6 oldal

Patay László

"Tájak, utvesztővel" c. kritikájában két kiállitást ismertet Vadas József. A romániai Nagy Imre a Magyar Nemzeti Galériában, Patay László a Műcsarnokban mutatta be müveit. Nagy Imre művészetével kapcsolatban hivatkozik a nagybányai szellemiség hatására, felsorolva az elődök, -Ferenczy Károly, Thorma János és Réti István nevét. Majd megemliti Aba Novák Vilmos és Szőnyi István művészeket, akik kezdetben Nagy Imrével együtt indultak. Némi rokonságot vél fölfedezni Patay László és Nagy Imre művészete között is.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 6.
XX. évf. lo. sz. 13. lap.

Fenti cimü kritikát lásd: Nagy Imre nevénél

Patai László festőművész

A Műcsarnokban február 27.-én nyitják meg Patai László és ifj. Benedek Jenő festőművészek kiállitását,-közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. febr. 21.
XX. évf. 8. sz. 8. lap.

Patay László

Patay László festőművész kiállítása Dunaújvárosban az Uitz Béla Teremben május 28-án nyílt meg.

------: Köztéri munkák.
Művészet, 1976. június - 45. oldal.

Patay László

Patay László is „szőnyiszen" festett.
A napfürdette meleg szinskála
a képeken átömlő fény a mű-
vein szinte tapintható.

Horváth György: Patay László képeiről.
Müvészet,1976. junius - 2.oldal.

Patay László

Patay László, Barsay Jenő 75-ik születésnapjának megünneplésére egy sorozatot készített a mesterről.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. június - 2. oldal

Patay László

A reneszánsz tanulságainak visszautaló perspektíva-kutatás és alkalmazás jellemzik Patay festészetében pl. az „Emberpárok" a „Felhőnéző"

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. június - 2. oldal

Patay László

Lényéből eltérő területre lévedt Patay László a „Hippik a tenger parton", valamint a „Neurodé-hek a hidon" című művekkel.

Horváth György: Patay László képeiről.

Müvészet, 1976. junius - 2. oldal

Patay László

A „Németországi jegyzetek"-
hel kényéből i degen-kenilétre
tévedt Patay László.

Horváth György: Patay László képeiről.

Müvészet, 1976. junius - 2. oldal

Patay Kiadó

„Barcsay III." (repro)

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. junius - 2. oldal

Patay László

Patay László panteisztikus
természet képe az „Akác-
fasor erőben!" A „Magyar táj"
izgalmas perspektíva proble-
mákat felvető képe.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. junius - 2. oldal.

Patay László

Patay készítette a váckevei Járási Hivatal sikhárának tanácstermébe festett seccot.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. junius - 2. oldal.

Patay László

1970-ben készült a „Télé hádas" amely szinte keletiés ízeket sejtet, vonalaknak ritmusával, finom párálassal.

Horváth György: Patay László képeiről.

Müvészet, 1976. junius - 2.oldal.

Patay László

A „Dömsödi tél" című képsorozat a természet felfedezésének egyéni-műtanúja és első gyümölcse volt.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. junius - 2.oldal.

Patay László

Igazán fontos művek az átme-
neti időszakból a kis képek, mint
például a „Mi keltem" című kép.
Ez a mű karakterkompozíciójú.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. junius - 2.oldal.

Patay László

Patay László „Menekülő"-i az átmeneti korszakban készült~~ek~~és a nagy kompozíciók sorába tartozik.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. junius - 2.oldal.

Patay László

Patay László „Verekedők" című képén a feldolgozott cselekmény és a lelkiismeretes festői munka egyenetlen.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. június - 2.oldal.

Patay László

Patay László festette a salgó-
tarjáni SZMT székház secco-
ját.

Horváth György: Patay László képeiről.
Müvészet, 1976. junius - 2.oldal.

Patay László

Patay László első monumentális vállalkozás „Az egri harasságkötő terem freskója.

Horváth György: Patay László képeiről.

Müvészet, 1976. junius - 2.oldal.

Patay László

Patay mesterének hasonlóan
érzelmi állapotok megjelení-
tésére törekedett festészetében.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. junius - 2.oldal.

Patay László

Patayt kinyiló piktúrájának idő szakában az emberi viszonylatok foglalkoztatták, a szerelem, a gyermekvilág, a munka, a szülétés stb.

Horváth György: Patay László képeiről.

Müvészet, 1976. junius - 2.oldal.

Patay László

Patay arcképtermése köze tartozik
Péchy Blanka arcmása, Anyám
anni portréja és a „Galádi kép"
anni műve

Horváth György: Patay László képeiről.
Müvészet, 1976. junius - 2. oldal.

Patay László

Patay László az idei májusban megrendezett Szófiai II. Nemzetközi Festészeti Kiállítás egyik díjnyertese.

Horváth György: Patay László képeiről.
Művészet, 1976. június - 2.oldal.

Patay László

szerepel az MNG és a Hatvani Művelődési Központ Galériája által rendezett "Hat festő csoportkiállitása -realista törekvések mai művészetünkben" c.kiállitáson Hatvanban.

Katalógus a könyvtárban.

Katalógus.Hatvan-1975.Bp.-1976.

Patay László

Patay László grafikusan karcolt, *Kazlak között* heverésző parasztfiúja is merőben más hangulatot kelt, *Patay László Menekülője* szinte klasszicizált madonnatípus.

Magyar Hirlap 1976/17/4

Patai László festő

Hat magyar festő együttes kiállítása nyílt meg ma a Nemzeti Galériában. Ami rokon bennük, az a realizmus. Patai László lírai, érzelmes, finommüvesség jellemzi képeit.

TV-Híradó

1976. I. 20. 19.30 | 11 | V.

Patay László

a Hatvani Galériában Magyar Tájak címmel nyilt kiállitás után most a Hatok tárlatát rendezik meg a MNG -val együttmüködve. A tárlaton szerepelnek: Dezső József, Fejér Csaba, Németh József, Patay László, Szalay Ferenc, Szurcsik János.

Magyar Hirlap 1976/17/4

Wagner: Realista törekvések tegnapi és mai müv-ben

PATAY LÁSZLÓ, festő

A Művészeti Alap vásárlásából esetenként, saját kiválasztással, a múzeum birtokába kerülnek festmények, szo szobrok, grafikák.-Igy az 1970-es évben Patay László festmény is került a Modern Magyar Képtár gyüjteményébe. 289.old

KONVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények,-III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve,-XVII-XVIII.
1972-73.-Pécs, 1973.

Patay László

A Műcsarnokban február 27-én nyílt meg Patay László festőművész kiállítása.

----:Kiállítási naptár.
MŰVÉSZET, 1976.február - 48.oldal.

Patay László festő

a Csontváry-teremben Pest magyeiek mutatkoznak be, melyen festménye szerepel.

Lasonci Miklós: Kiállítóternekben, Pest Magyei Hírlap, 1975. szept. 6.

Patay László

Patay László festő művész tár-
lata a dunaújvalosi Uitz Bé-
la Terembe május 28-án nyílt
meg.

----:Kiállitási naptár.

Müvészet, 1976. május - 48.oldal.

Patay László

A műcsarnokbeli kiállításon bemutatásra kerül az érdi és nádkerti Járási Hivatal fresko, illetve secco kompozíciójának műtermi anyaga.

----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1976.március - 48.oldal.

Patay László

Patay László műcsarnokbeli tárlatán bemutatásra kerülnek falképének kartonjai. Így az egyi kárasságkötő terem, a salgótarjáni MSZBT székkár stb. kartonjai

—: Kiállítási naptár

1976. március – 48. oldal.

Patay László

Patay László műcsarnokbeli kiállításához Végvári Lajos írt katalógus-bevezetőt. Ebben elmondja a tőlli között, hogy a művész keresi az emberek és dolgok közti feszültséget.

----:Kiállitási naptár.

Müvészet, 1976.március - 48.oldal.

Patay László

Patay László kiállítása a Mű-csarnokban február 27-én nyílt meg. 1966-ban készült festmény-anyagának válogatása került be-mutatásra.

----:Kiállítási naptár.
Művészet, 1976. március - 48. oldal.

Patay László

Az Ernst Múzeumban utoljára 1966-ban volt tárlata az Ernst Múzeumban. Patay Lászlót 1967-ben Munkácsy díjjal tüntették ki.

----:Kiállitási naptár.

Müvészet, 1976. március - 48. oldal.

Patay László

1972-ben Patay László a Cagnes sur Mer-ben rendezett III. Festival de la Peinture-ön „Prix Nationale"-t nyert.

----:Kiállitási naptár.
Müvészet, 1976. március - 48. oldal.

Patay László

Patay László a Képzőművészeti Főiskola tanára.

-----:Kiállitási naptár.
Művészet, 1976. március - 48. oldal.

Patay László, Jestő

L.: Kalay Jerem

— :□ Hat Jestő — 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. dec. 20.

Patay László, Jerő

L.: Fejér Csaba

Dömötör J.: Realista ....

TISZATÁJ, Szeged, 1976. április

94-95 s.
96.
XXX/4.

PATAY LÁSZLÓ

2855 FNYV 1.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

PATAY LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:

PÉCHY BLANKA

ÉRDEMES MŰVÉSZ

1976. FEBRUÁR 27-ÉN PÉNTEKEN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MŰCSARNOK
BUDAPEST, HŐSÖK TERE

Moszkva, március 5.

Ma délután Moszkvában befejeződik az SZKP XXV. kongresszusa, amely február 24. óta tanácskozik a Kremlben.

Tegnap délután a Kongresszusi Palotában zárt ülés keretében megkezdődött a negyedik napirendi pont vitája: az SZKP vezető testületeinek megválasztása. Ezen a napon választották meg a Központi Bizottság, illetve a Központi Revíziós Bizottság tagjait és póttagjait.

Patay László festő

PATAY LÁSZLÓ festőművész kiállítását február 27-én, pénteken délután 5 órakor Péchy Blanka érdemes művész nyitja meg a Műcsarnokban.

– Patay László ...

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. febr. 21.

Patay László, Sertő

L.: Fejér Csaba

—: Hír 14.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1976. jan. 18.

Patay Károly, [író]

L.: Martyn Jenő.

Rózsa Gy.: A válogatás ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. jan. 17.

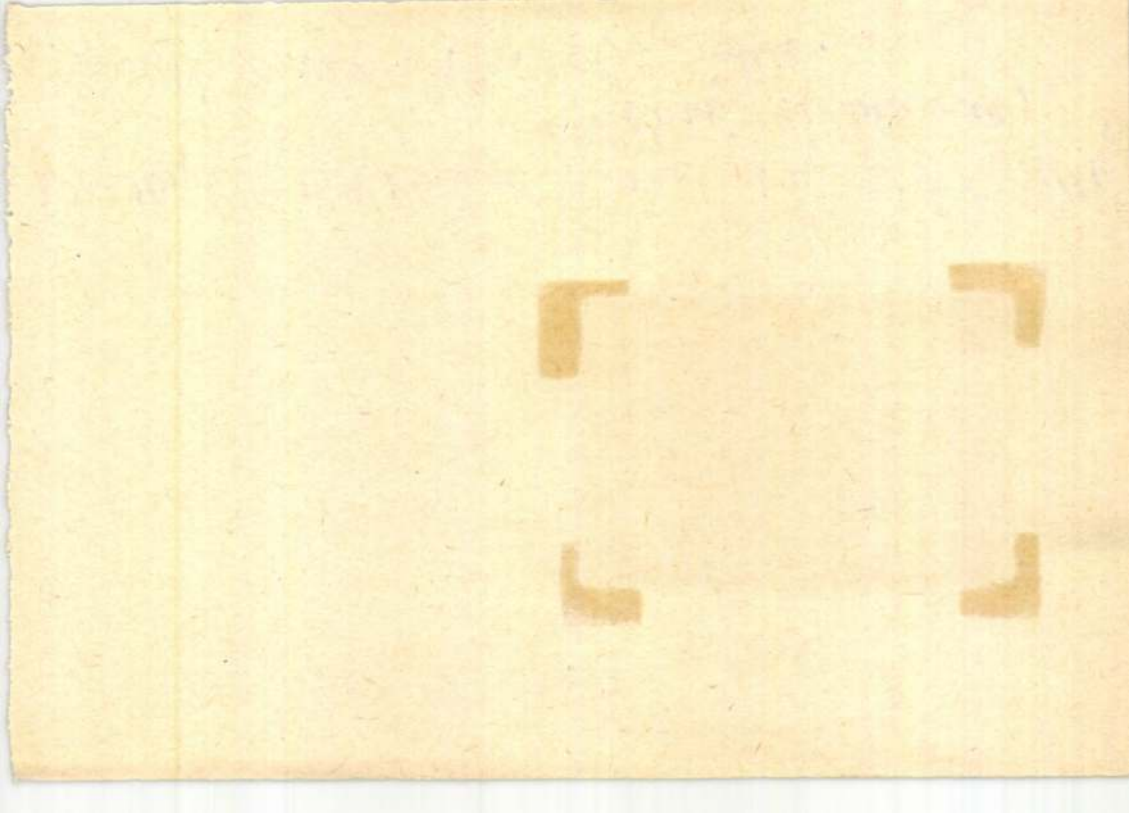

Patay László, festő

Patay László szabad utat enged művészetében a költői megérzéseknek, a bensőséges hangulatoknak. Figyelem és csend van minden festményében; még ha bonyolult tömegjelenetet idéz, a környező természet fensége akkor is elgondolkodóvá enyhíti a néző izgalmát. Merengő vallomásait egyértelműen megrajzolt képelemekkel hitelesíti. A pontos ábra is jelképpé általánosul a műveiben, mert a valóság magába foglalja a legnemesebb érzelmi, erkölcsi tartalmakat.

Pogány Ö. Gábor: Hat festő csoportkiállítása (a Hatvani Galériában)
Hevesi Szemle, 1976. 1976. jún.

Patay László

a hatvanas évek elején-közepén virágzott. a vásárhelyi iskola, melyhez a művész is tartozott. – az új Galéria „Realista törekvések mai művészetünkben" c. kiállítosan szerepel a művész munkája.

Sáncz Sándor: Képzőművészeti Krónika.

Jelenkor, 1976. 3. 253. old.

Patay László

Ember és állat repr.

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Sept.

Patay László

Szerelem o. temp. 44×40
Ember és állat olaj 125×150

Vásárhelyi Tárlat
M. N. G. 1974. Jul-Sept.

Patay László

1975. febr.-ban a Nemzeti Galériában megnyílt Magyar Tájak c. kiállításon részt vett.

Népsport, 1975. febr. 7. 103. évf. 32. sz. 4 p.

Patay László

freskója Ózdon található

Népmüvelés 1975/5 31.o.

Patay László (Dömsöd-Ráckeve térség)

A Nemzeti Galériában rendezték meg a Vásárhelyi Tárlatot, – az elmúlt 10 év anyagából, – melyen szerepeltek művei

Losonci Miklós: Kiállítotermekben.
Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 24.

Patay László

Nov. 24. én Magyar tájak címmel nyílik tárlat a Hatvani Galériában. A művész is elküldte művét e tárlatra.

Népújság (Heves), 1974. nov. 19.

Patay László

Résztvesz a kiállításon
(A katalógust ld. Ferenczy Béniel)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi G. Szimház, 1972.

15.48 Paul Robe
16.05 Az élő né
16.15 Gounod: I
Valpurgis
16.39 Vas István
III. rész
17.05 Ifj. Sánta
zenekara
István nót
17.30 Munkásklu...
Megálmodni a gyárat
18.00 Nyolc Rádió, nyolc dala.
18.30 A Szabó család
19.25 Jelentés az országos öttusabajnokságról
19.25 Jelentés az országos öttusabajnokságról
20.20 Gondolat
21.08 Zentai Anna és Reményi Sándor nótákat énekel

20.00 Pelé.
III. rész. Fejelés és labdalevétel.
(Színes!)
20.15 A filmkomedia aranykora.
Amerikai film.
21.30 Visszaszámlálás.
Paks.
22.20 Tv-híradó, 3.

2. műsor

20.00 Nyári színházi esték.
Bertolt Brecht: a szecsuáni jólélek.
Dráma két részben.
A Nemzeti Színház előadása, felvételről.
Közben:
17.35 Műsorainkat ajánljuk!
18.20 Öt perc meteorológia.
18.25 Jó estét, Győr!
Helyszíni közvetítés Győrből.
19.05 Reklámműsor.
19.15 Esti mese.
19.30 Tv-híradó.
20.00 Idősebbek is elkezdhetik...
Tv-torna.
20.05 Bizonyítás
A per tárgya a történelem.
V. rész: Két világháború között.
21.15 Dalok, táncok a Szovjetunióból.
(Színes!)
21.20 Jó estét, Győr.
Helyszíni közvetítés.
22.20 Tv-híradó, 3.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Patay László, Munkácsy-díjas, a képzőművészeti főiskola tanára

Népújság Heves

1975 JUN 12

1021

Ma nyílik a hatvani festőtábor

Hatvan fejlődő képzőművészeti élete ismét jelentős állomásához érkezett. A Palkó-tanyán ma, pénteken kezdi meg munkáját az első nyári festőtábor, amelynek szervezésében, lebonyolításában a Lenin Termelőszövetkezet nyújt anyagi, erkölcsi támogatást a Hatvani Galériának.

Több napon át hat jeles művész — közöttük a „Magyar tájak" országos kiállítás több díjnyertese — ismerkedik a közös gazdaság dolgos hétköznapjaival, s gyűjt magának témát, új benyomásokat alkotó munkájához.

Komoly élményt és ismeretgyarapodást ígér ez a találkozó a helyi Vörösmarty Művelődési Központ képzőművészeti köre tagjainak is, akikkel — mint *Majláth Györgyné* igazgató mondta — naponta foglalkoznak majd a kiváló művészvendégek. A festőtábort *Patay László* Munkácsy-díjas, a Képzőművészeti Főiskola tanára irányítja, a körtagok kisebb csoportjaival pedig *Fejér Csaba, Szurcsik János, Dezső József, Szalay Ferenc* és *Németh József* Munkácsy-díjas festőművészek törődnek.

A termelőszövetkezet elnöke, *Rabecz Lajos* szerint, amennyiben az idei táborozás gyümölcsözőnek bizonyul, a közös gazdaság minden esztendőben segíti a Hatvani Galéria ilyen irányú tevékenységét, a város képzőművészeti kultúrájának továbbfejlesztését.

Patay László, festő

Író: Németh József

—: Hír

8.

NÉPSZABADSAG, Bp. 1975. jún. 14.

Patay László

A Műcsarnokban résztvevő művészekre emlékezik Vadas József az 1948-ban rendezett, "Közösségi Művészet felé" kiállitással kapcsolatban "Köztulajdon 1945-1975" cimmel s felsorolja az ott szereplő művészeket, majd valamennyiük munkájára vonatkozóan felteszi a kérdést, külön-külön megemlitve műveiket is: Csik István, Rácz András, Garányi József, Marton László, Tury Mária, Óvári László, Patay László, Bigel István, Bencze Lilla, Balázs József.
Patay László szekkokartonjáról idézi az akkori kritika hangját: "azépen megrajzolt figurák arányos kompoziciója még csak a kezdet a szerkesztésben is.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 15.
XIX. évf. 7. sz. 13. lap.

Patay Lajos

Festményei szerepelnek Klamár Ernő Kispesten élő gépészmérnök gyűjteményében

Műgyűjtő 1975/2 39.old.

Patay László

kiforrott festő,kiváló rajzoló és jó pedagógus.A Képzőművészeti Főiskolán Barcsay Jenő utódja.

Magyar Hirlap 1974 27o/6
Menyhárt:Keddi beszélgetésBarcsayval

Patay László, festő

L.: fejér Csaba

P. Szücs J.: Talpalatnyi ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. febr. 11.

Patai László

A szegedi nyári találaton Barcsait ábrázoló képe szerepel. (említve.)

Láttak, hallottuk.

1941. VII. 23. Kossuth 21.03 |6| K i

Patai László festőművész

A győri Bemutatóteremben március 15.-én nyitják meg a művész kiállitását, -adja hirül a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 10.
XVII. évf. 10. sz. 2. lap.

Patay László

– Neve megmaltve a 4. osmagos pontvébicsmálin

Kérd: Szabó István szolvánmův.-nál

Szigetföld, 1913. dec. 6.

Patai László

Munkácsy díjas festőművész kiállitását V.16.-án nyitották meg Szegeden a K épcsarnok Vállalat Kárász utcai bemutatótermében.

Magyar Hirlap 1974/134 8.

Patai László festőművész

Falképe az egri házasságkötő termet díszíti. (emlitve).

Felszabadult művészet

1945. X. 25. 18.05 TV. -vné-

Pataí László festő

Magyar tájak ennel országos tárlat nyílt Hatvanban. – Műveiért ezüst diplomát kapott a művész.

Láttuk-hallottuk

1974. XII. 1. Petőfi, 18.10 Gné.

Patay László

Kiskunlacházán megnyílt Gunszt Ferenc emlékkiállítása, melynek kapcsán felmerült egy múzeum felállításának terve. Gyorsan benépesíthető lenne Ledneczky Gyula, Patay László és mások életművével.

Lasonci Miklós: Tárlatok Érden és Kiskunlacházán.

Pest Megyei Hírlap, 1977. jún. 22.

Patay László, festőművész

Barcsay Jenő festőművész 75 éves koráig tanított: a felszabadulás előtt 14 évig az ipariskolában, majd 1945-től 30 éven át a Képzőművészeti Főiskolán. Utódja Patay László, aki abban a szellemben oktatja az anatómiát, ahogyan Barcsay tette.

Torda István: Barcsayval, a Barcsay ház ürügyén.
Ország Világ, 1978. jan. 11.

Patay László

Kemény, tárgyelagos jellemzés Patay László szürkével festett „Harvezetőnő"-je.

Lóska Lajos: Nyirségi körkép.

Müvészet, 1977. szeptember - 28. oldal.

Patai László, festő

● KIÁLLÍTÁSOK. *Művészet és valóság* címmel nyílik ma grafikai kiállítás az Egri Finomszerelvénygyárban. Patai László Munkácsy-díjas festőművész alkotásait a dunaújvárosi Uitz-teremben állítják ki.

— :o Kiállítások

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. máj. 28.

Patay László. Munkácsy-díjas festőművész.

Patay László: A vihar szele

Gy. L. i.

Kiállítás a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában.
Magyar művészek a Szovjetunióról.

Kelet-Magyarország, 1983. okt. 29.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

a kiállítás a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában a Magyar-Szovjet Baráti Társaság közös rendezésében.

„A vihar szele" c. (repr.)

Gy.L.: Magyar művészek a Szovjetunióról. Somogyi Néplap, 1983. okt. 29.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Gy. L.: Magyar művészek a Szovjetunióról. Kiállítás Budapesten.

Patay László: A vihar szele.

Napló (Veszprém), 1983. okt. 22. 5. old.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Augusztus végéig látható a Patay László kiállítása a Simon tornyai Vármúzeumban. A művész freskófestőnek készült, így a monumentalitás jegyeit érzékelhetjük táblaképein is. A technikai széles skáláját alkalmazza, de a tempera áll hozzá legközelebb. Kedveli a szürkék-barnák különféle árnyalatait a finom festői átmeneteket. Előadásmódja tartózkodó, olykor személytelennek tűnő. Legfontosabb számára a mondanivaló, a képi üzenet örökérvényű megfogalmazása. Éleven kapcsolatban élta természettel, de mindig, mindenkor az ember a legfőbb témája. Humanummal telített képein életünket jeleníti meg a maga teljességében, rettenetes igazságaival, — őszintén, hitellsen.

Férfi-portré /repr./

cs. m.: Patay László kiállítása.

Pesti Műsor, 1984. jún. 64.-old.

Patay László festő

Pest megjenek először Szentendre volt a képzőművészeti központja, később Zebegény és Vác is. Sárkózott, majd az 1960-as évek közepén Dömödön telepedett le Vecsési Sándor, Bazsonyi Arany, Patay László, - 1969-ben alakult meg Egyléd-város támogatásával a Nagy István Csoport, melynek első lelkes szervezője Plattky Iván volt.

Lasonci Miklós: A Nagy István Csoport 10 éve.
Pest Megyei Hírlap, 1977. szept. 21.

Pataky László fa

Erdei forrás 1968-69

→ Berényi Ferenc fa

MŰVÉSZET 1985/2/47

Patay László

Az őszi tárlat az évek során műhellyé szervezte a művésztelepre visszatérők népes táborát. – A leghűségesebbek köse tartozott a művész is.

Dömötör János: Vásárhelyi műhely. Hajdu-Bihari Napló, 1977. júl. 10.

Patay László festőművész

Dömsöd költői óráját Petőfi teremtette, századunkban felfedezte ezt a tájat a festészet is. Ez a feldevítés folyamatos, melyhez hozzájárul a művész munkássága is.

Sasonci Miklós: Az egyik forrás Dömsöd.
Pest Megyei Hírlap, 1977. júl. 21.

Patay László festőművész

Nagymaroson megnyílt a Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak nyári tárlata. — Gerzson, Kakas, Patay, Svály tárgyilagosan nevelik saját szárnyalásuk alapján növendékeiket, talpra állítják festői erzményeiket, hogy ne rokkanjon tétova helybenjárásra a repülés.

Losonci Miklós: Tárlatok Nagymaroson és Vácott

Pest Megyei Hírlap, 1977. júl. 20.

Patay László, festő

L: Zichy Mihály

-: A mai görög műcészettől ... 7.

Nérszabadság, Br. 1978 febr. 1.

Pátay László, festő

L.:Bálint Endre

Bodri Ferenc:Művészeti könyvszemle 910-913

Jelenkor, Pécs, 1977. okt. XX/10.

Patay László, Sestő

Cz. Őszi Tárlat az évek, során műhelyé szerveszte a művésztelepre, évenkent visszatérő alkotók népes táborát, – itt, kell megemlíteni a művész nevét is.

Dönötör János: Vásárhelyi műhely.
Dolgozok Lapja, 1977. júl. 3.

Patay László, festőművész

Az őszi tárlat az évek során műhellyé szervezte a művésztelepre évenként visszatérő alkotók népes táborát. A leghűségesebbek neve ide kívánkozik, - a művész neve is.

Dönötör János: Vásárhelyi műhely.

Békés Megyei Népújság, 1977. júl. 10.

Patay László

Wéprzawa 1985. X. 7.

Patay László

Az Alföldi Galéria

Népszava
1985. X. 26

Patay László

Gondolatok a XXXII. vásárhelyi őszi tárlatról

Nepszava 1985. XI. 29.

Patay László

VI. országos tájfestészeti biennálé Hatvanban

Heves megye 1985/11

Patay László

Beszélgetés Szvogi Józseffel

Mühely, 1985/1

MDK

Patai László (festő)

Galambok c. műve szerepelt a VII. Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

(p):

[redacted] A VII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Tiszatáj, Szeged, 1960. november. 4. l.

Patai László, MDK

Pályázik a Tiszapalkonyai Erőmű és a szepeli Tranzit ámház homlokzatára kerülő „képző=művészeti alkotások" elkészítésére.

—: Nyolcvanszég képzőművész kérút új alkotásokat nagy ipari városoknak, vidéki iskoláknak

Népszabadság, bp. 1959. júl. 3. 8.l

Patai László M.D.K.

festő

„Megjelent a Vörös Ujság" című képe.

Varnagy József: Mit alkotnak a képzőművészek a Tanácsköztársaság 40. évfordulójára

Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 5.

4l.

MDK

Patay László festő

Hajókirándulás

Artner T: Fiatal képzőm. és iparművészek, kiáll.
Szabad Nép, 1955. jun. 29. 4.l.

Patay László, [festő] MDL

Szőnyi István tanítványa volt.

Artner Tivadar: A Tavaszi Tárlat képei között.

Esti Hirlap, II.évf.98.sz. 1957.ápr.28.vas.
2.oldal

Patay László, [festő] MDK

Várakozás c. nagméretű temperája:
Képén meglátnik mesterének (Szőnyi) stílusának bűvölete, Szőnyi formanyelvének világa azonban ecsetje alatt mássá alakul. –
A kép nő alakja egyike a kiállítás legnehkjeinek.

Artner Tivadar: A Tavaszi Tárlat képei között.

Esti Hirlap, II.évf.98.sz. 1957.ápr.28.vas.
2.oldal

Patay László

M.D.K.

Méltatás.

Dutka Mária: Fiatal művészek kiállítása 8 l.
Magyar Nemzet, 1960 jan. 24.

Patay László festőm

Népi táncosok, freskó, (vlpr.)

Péter J.: Diplomamunkák kiállítása

Modalmi Lipság 1956 III. évf. 27. n. julius 7, 8 l.

Patay László

B): A kép röm. Fürsh. évvégi miáll.

Modalmi Nisáy 1955 11 ét. 27 n. jul 2, 8 l

PATAY László grafikus m.

Dutka M: Fiatal művészek... az Ernst Múzeumban

Irodalmi Újság 1955 II évf. 25 sz. jún. 18, 3 o.

MDL

Patay László (festő)

határőrő tehéncsordát ábrázoló festménnyével részt vett a negyedik Vásárhelyi Őszi Tárlaton. (más adat nincs.)

Dutner Tivadar: A vásárhelyi fiatal művészek vallomása.

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 45. sz. [4. l.]

MDK

Patai László

Dutka M: A IV. M. Képzm. Kiáll. festményei. MN.
1954. jan. 10. 5 l.

MDK

Patay László festő

részt vett a III. miskolci országos kiállításon.

Artner Tivadar: A miskolci tárlaton.

Magyar Írás, Bp. 1957. 52. sz. [4. l.]

44. kép. *Magyar festő 1500 körül: Szent Bálint és Toulousi Szent Lajos.*

3. *Töviskoronázás*
(Külső kép.)

4. *Ecce homo*
(Külső kép.)

5. *Keresztvitel* (42. kép)
(Belső kép.)

6. *Krisztus siratása*
(Belső kép.)

7. *Krisztus sírbatétele*
(Belső kép.)

8. *Feltámadás*
(Belső kép.)

Fa, tempera, egyenkint 15·5×45·5 cm.
A garamszentbenedeki apátságból a prefektus lakosztályából, szárnyai annak a megégett, Kálváriacsoportot ábrázoló oltárszekrénynek, melynek alján 1495-ös évszám látható. Knauz vásárolta 1883-ban.

Patay László
Hajókirándulás, olaj
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. 19 l.

Patay László
Pólyás, pasztell
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 22 l.

Patay László

MDK

A Képzőművészeti alap művész telepén a Bezerédy-Görgey kastélyban tartózkodik és ott dolgozik.
/zsennyei alkotóház/

Esti Hirlap 31 sz. 1958. febr. 6 2 old.

Patay László
festő

MDK
1.

Méltatás.

Hradi Nóra: Utólagos megjegyzések a VIII. képzőművészeti kiállításról
Élet és Irodalom, 1960. jul. 1 — 27 szám. — 5 l.

M. Ф. И

PATAY László festő

Részvétel a Miáhitáson

Dutka Mária: A Fiatalok Studió-

Jainak 3. Miáhitása

Magyar Nemzet 1961. máj. 21. 3. l.

Patay László
festő

M.D.K.

Műveiről.

Végh János: A hetedik őszi tárlat Hódmezővásárhelyt – 32 e.
Művészet, 1961. január – 1 szám.

Patay László
festő

M.D.K.

Méltatás.

Esseny Elemér: Országos tárlat Miskolcon.
Művészet, 1961. március. – 36.l.

MDK

Patrimonio
festivo

Termini

Salvador Sánchez - Cómo tratar Vanishelpes
Lit. de Trocadero, 1961 - Cat 21 - 102

MDK

Patay László
festő

"Termés"
"

Lauer Sándor: Őszi tárlat Vásárhelyen
Élet és Irodalom, 1961. okt 21- 10 l.

Patay László festő

M.D.K.

részvétel a kiállitáson

Tamás István: Őszi tárlat Vásárhelyen
Magyar Nemzet 1961. október 19. 7.1.

MDK.

Patay László festő

"Oszi délután" /tempera/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok, 1955. 2o. 1.

Patay Lenke
festő

M.D.K.

Portrét állítottak ki a
kiállításon.

Aradi Nóra: A fiatal képzőművészek stúdiójának III. kiállítása
Művészet, 1961. augusztus. — 12 l.

szon.

lemények. Zöld félvászon.

ndorláskori sirmező. Piros félvászon.

feliratok. Világoszöld félvászon.

ilágoszöld félvászon.

észeti leletek repertoriuma. Barna félvá-
szon

ti Muzeum Érem és Régiség gyüjteménye.
Piros félvászon.

és bujdosó társainak siremlékei. Piros
félvászon.

mezők. Barna félvászon.

yarországon. Világosbarna félvászon.

gyarországon. Világosbarna félvászon.

ócsai templomok. Barna félvászon.

Bazilika. Piros félvászon.

zeti kirándulás. Zöld félvászon.

ínyos Akadémia és a Müvészettörténet.
Világosbarna félvászon.

képzőmüvészetekben. Világoskék félvászon.

Patay László

L.

Szabad Művészet

1957. 359. l.

Patay László

mundrásfestő Győr

Szabad Művészet

1957. 3 sz. 134 il.

Patay

Lezepel a XIII. Lódmezővásárhely.
Ősi Táslatou

Nejmüvelés 1966 XI. sz. 36 old.

MDK

Patay László

Kis önarckép, o.

12. Vásárhelyi Őszi tárlat, Tornyai J. Muz.

1965. okt.

Patay László

Lebombázottak, o.

M. képzőművészek a fasizmus ellen, V.Sal.

1965.

MDK

Patay László

Fiatalség, o.

Móló, o.
Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Patay László

Portréval szerepelt az V. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: Az V. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás
Északmagyarország 1959. okt. 31. 5.1

Patay László, festő

MDK

A Munkácsy M.-díj III. fokát kapta.

— : Erdélyi irodalmi és művészeti díjasok
13

Népszabadság. Bp. 1968. ápr. 7.

Patay, festő

Szerepel a M. képzőművi. kiállításon.

(fenczik): Kurtörök az előcsarnokban 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 11.

MDK

MDK

Patay László, [ ]

A Munkácsy M. – díj III. f. – t

kapta.

– : Új művészeti díjaznak 1/2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 3.

Patay László

„Villamosszerencsétlenség" c. képe
a IV. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: A IV. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás

Északmagyarország 1958. nov. 18. 6.l.

Patay László

„Önarckép" és „Birkorók" c. képe (eml)

szerepel a Fiatal Kép. mův.

Studiója kiállításán

Magyar Hjuság 1963 VI. 15

Patay László

Kezdet a tódmezővásárhelyi
kézzőművészeti kiállítason

Magyar Ifjúság 1963 XI. 2

MDK

Patay László

Fiatalság, o.

Mólo, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Patay László MDK

Tiszalök I-III, akv.

Alvó, pasztell

Mücsarnok 1954.V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Patay László

MDK

Őszi délután, temp.

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Fata y László

Müve a kiállitáson

Rátly Valéria: A XIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Magyar Nemzet 1966. okt. 22. 4.l.

Patai László
festő

MDK

A Fiatal Képzőművészek Studiójának első Kiállitásán (Ernst Muzeum) szerepelt

portréival.

Péter Imre: Fiatal müvészek kiállitása az Ernst Muzeumban.

Népszabadság. 1958. szept. 28.

MDK

Patay László

Perneczky G.: A székesfehérvári téli tárlat.
Népszabadság 1964. febr. 18. 8.l.

Patay Laszló
festő

M.D.K.

"Öregség" című képét állította
ki a Vásárhelyi tárlaton. —
"Öregség" (repro)

Horváth Terézia: Hódmezővásárhelyi őszi tárlat
Művészet, 1964. január — 37 lap.

Patay László
festő

M.D.Y

Öregség" című képet állította
"ki Hódmezővásárhelyen.

Koczogh Ákos: A Tiredik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Művészet, 1964. január — 36 lap

Patay László festő

Mű nem emlitve

Pemeczky Cjeza
Fiatalok Studioja 1966

Magyar Nemzet 1966 ápr. 29

Patay László MDK

szerepelt a miskolci Szőnyi István teremben rendezett kiállitáson.

"Szerelmespár"

(kabáebó): Magyar tájak, emberek. A Képcsarnok vállalat kiállitása.

Északmagyarország 1963. jun. 16.

Patay László, [ ] MDK

Kiállít.

– : A Nemzeti Galériában rendezik a Vásárhelyi Társlatot 2.

ESTI HIRLAP bp. 1964. jún. 12.

Patay László festő M.D.A.

kiállitása az Ernst Muzeumban _

Pest megyei Hirlap 1965. ~~április~~ március 9. 5. 1.

Patay László
festő

M.D.K.

1959-ben Franciaországban volt.
Alig tér esztendőre tehető munkás-
ságát három önarchép jelzi. Be-
mutatta továbbá az „Álvók"
c. művét is a „Álmot"

D. Fehér Ysvesa: Patay László kiállítása
Művészet, 1965. julius – 45 lap.

Patay László
festő

M.D.K

Az Ernst Museumba került találatot.
A „Várakozó", a „Mária és Erzsébet találkozása", a Tengeri parti jelenet
mind szerepel találatai.

D. Fehér Zsuzsa: Patay László kiállítása.
Művészet, 1965. július – 45 lap.

Patay Károly
festő

M.D.K.

Művészetében az öregek ábrázolása
külön fejezet. „Dide és Dorka" c. képe
a „Somogyi szeretet", az „Esthajnal-
csillag" c. művei is szerepelnek
tárlatán. „Esthajnalcsillag" (repro)

D. Fehér Csarna: Patay Károly kiállítása
Művészet, 1965. július - 45 lap

Patai László

Ember és állat c. művével szerepel a „Studió 64" kiállításán

Tinatáj, 1965, 4 sz., 304 old.

Patay László

33 éves. 1956-ban szerzett diplomát. Szőnyi tanítványa. Most volt kiállítása az Ernst Múzeumban.

„Élet" (Csokád) c. műve említve (1965)

„Ember és állat" (vegyes)

Tinatáj, 1965, 5 n., 367 o.

Patay László

Birkózás (Szikla) 1962, repró

Tinatáj, 1965., 5 sz., műmell. III.

Patay László
festő

M.D.K.

Az Ernst Museumban rendezett tárlatot. A „Bérhelők", a „Keresztek", az „Öregség", c. képet is bemutatta.

Frank János: Patay László
Élet és Irodalom, 1965. márc 13. 8 lap

MDK

Patay László

Önarckép	olajtempera	125x140
Birkózás	"	155x128

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiállítása
Ernst Múzeum 1963.Június. Kat. 24.1.

MDK

Patay László

Birkózás c. festm. repr.

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiállítása.
Ernst Múzeum 1963.Június.kat. 16.1.

M.D.K.

Patay László
festő -

„Tavasz" „Dite és Dorka" nagyméretű
„képet állilotta ki a tárlatban.

Somos Miklós: Fiatalok a Memoszban
Művészet, 1964. szeptember – 46 lap

MDK

Patay László

Öregség

Ritly V.: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton. Magyar Nemzet 1963. okt. 15. 4.l.

Patay László
festő

M.D.K.

A XIII. kerületi művészek találatáról
vett részt.

F.J.: A XIII. kerületi képzőművészek
Élet és Irodalom, 1964. május 30-i lap.

MDK

Patay László

Perneczky G.: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Népszabadság 1963. okt. 17.

Patay László, festő MDh

Problematikus modern kedés

jellemzi.

AX.M. Képzőmův Kiállítás

Rényi Péter: festénet és korszerűség 9-10

NÉPSZABADSÁG 1965. okt. 3.

Patay László MDK

szerepelt a tárlaton.

"Öregség"

-s -n: Gondolatok a X.Vásárhelyi Őszi Tárlatról.
Csongrádmegyei Hirlap. 1963. okt. 27.

Patay László, festő MDK

A Képcsarnok csendélet- és tájkép-pályázatán 3000 ft-s II. díjat nyert.

— : Az első díjat nem adták ki 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. okt. 8.

MIK

Patay László

Szerepelt a tárlaton.

"keritésen átnéző öregasszony"

Dér István: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Dél-Magyarország. 1963. okt. 15 / A második
szám nem jól o-
vasható, lehet 3
vagy 8 is. /

MDK

Patay László

szerepelt a tárlaton.

"Öregség "

Dömötör János: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj. 1968. 10.

Patay László

Különös, döbbenetes hatású *Patay László »Öregség«*-e. Valósághű részekből ötvözte költészetté. A háttér kora tavaszi egyszínkék ege és az előtér játszadozó két pillangója között kiáltó kontrasztként a szürke kerítés fölé reménytelen, kiégett, rettenetet és magányt hordozó öregasszonyfej és két csüggedt kéz emelkedik. A lepkék percnyi élte és az ég örök kékje között az ember az út vége előtt a lét értelmére kérdez.

Tárgatáj 1963. 10. ipa

Domótor János. A. X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Patay László festő

MDK

A vidéki életet ábrázoló festménye nagy sikert aratott.

Pernecker Géza: A nékosfehérvári téli tárlat

S. I.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. febr. 18.

Patay László

Szerepelt a Stúdió 64 kiállításon.

ÉS 1964. dec. 12.

Stúdió 64: Frank János

Patay László.

Képe, repro.

Alföld, 1965. 9. sz. 44 l.

Patay László
festő

M.D.K.

Birkózás } repro
Tavasz

Horváth Terér: Patay László műtermében
Művészet, 1964. augusztus - 34 lap

mdk

Patay László

„Öregség" c. műve döbbenétes; előtérben két játszó pillangó, hátlér fovaszi kék ég – szürke kerítés felett reménytelen öregasszonyfej és két csüggedt kéz".

Dömötör János. A X. Vasárhelyi Őszi Tarlat
Tiszatáj 1963. 11. sz 5. l

Patay László
festő

M.D.K.

Öregség" c. képe szerepel a
"tárlaton

Lánc Sándor: Siekesfehérvári tárlat
Művészet, 1964. május - 30 lap.

Patay László

Műnei a Magyar Nemzeti galériában a Vásárhelyi Tárlaton.

Ecsetre.

Népszava, 1964 július 26. 7. l.

Patay László festő M.D.K.

Részt vett a kiállításon

"Öregség" c. képe

Ritly Valéria: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton

Magyar Nemzet 1963. október 15. 4.1.

Patay László

Öregség.

Festmény, reprodukció.

Népművelés, 1964 8. sz. 48. l.

MDK.

Patay László

Kiállitásának hirdetése

Vasas 1965 ápr.lap 8.

MDK

Patay László, festő

A tbilisi tárlaton festményeiből

amutatunk be.

—: A magyar kultúra napjai Grúziában

8

Népszabadság, Bp. 1967. szep. 17

MDK.

Patay László

Kiállitási hir

Magyar Nemzet 1967 aug .9.

MDK

Patay László

Lebombázottak, o.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

MDK.

Patay László

Kiállitási hir

Népszabadság 1967 szept.17.

MDK.

Patay László

Kiállitási hir

Népszsbadság 1967 szept.17.

MDK

Patay László

Öregség, temp.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK

Patay László

Öregség, repr.

lo. Vásárhelyi Őszi tárlat 1963.

Tornyai J.Muz.

Patay László

Birtóżók" c. művel amlélit meg

Tanulmányok a kilmillios Táblakép vásárlás eredményeiről és problémáiról, Magy. képz. Szövetsége, 1966, D. Fehér Ismerse, a Táblakép-akció keretében vásárolt művek szakmai bemutatójáról.

35

Patay lánló

Freskó, fig. komp. 37.5 m?

Heves megye, Eger, Hárasságkölö lesem.

Tájérzlaló, 64/65 - képző és szerművészeti Lektorálás

41 l.

M.D.K.

Patay László
festő

Részt vett a tárlaton.

Péter Imre: A monumentalitás kérdéséről
Művészet, 1966. január - 10 kép

M.D.K.

Patay László

Művei a kiállitáson

Öregség , Élet

Pernecz y Géza Festmények a X. Magyar Képző-
művészeti Kiállitáson

Magyar Nemzet 1965. okt. 3. 9.1.

MDK

Patai László

Önarckép, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

2o l.

MDK.

Patay László

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 7.lap 45.

MDK

Patay László

Krampácsolók, temp. /vázl./

Portré, temp.

Lali bácsi, temp.

VIII. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 1960. ápr.

Patay László
festő

M.D.K.

Akvók cinnü kompozicójával szerepel a tárlaton.

Ritty Valéria: A XIII. vásárhelyi őszi tárlat
Művészet, 1967. január - 37 lap

Patay László

MDK

Szerelem, repr.

Tornyai János Muz. 1964. Vásárhelyi őszi tárlat

Patay László MDK

Szerelem, olajtemp.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Patay László MDK

Eső után, 1963, olf.

Maneken, 1963, olf.

Fenyves, 1963, olf.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Tavasz 1962, olf.

Gea, 1962 olf.

Önarckép papucsban 1963, olf.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László

MDK

Szőnyi temetése, 1962, repr.

Birkozás, 1962. repr.

Öregség, 1963, repr.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Ṕatay László

MDK

Birkózás 1962. olf.

Ernst Museum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Szerelmespár 1962 olf.

Szőnyi temetése 1962 temp.

Szerelmespár ablak előtt, 1962 temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Termés 1961. temp.

Kidobott karácsonyfa 1962. olf.

Ditte, Dorka 1962 olf.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Angyalföldi vénus, 1961 temp.

Vecsési, 1961. olf.

Lakótelep reggel, 1961. temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Kendős Mari 1961.temp.

Apám, 1961. temp.

Anyám, 1961 temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Párizsi bisztró 196o temp.

Galambok, 196o temp.

Unokatestvérek, 1961. temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Krampácsolók 1959 temp.

Szénagyüjtők, 1959 temp.

Siráljok és dámák, 196o. temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Rónai Dénes, 1959 temp.

Lala bácsi, 1959. temp.

Szántóföld, 1959 temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László

Esthajnalcsillag

Elet, o.

[illegible]. Magy. Képzőműv. Kiáll. [illegible]. 1969.

M.D.L.

Patay László
festő

Házvezetőnő" cimi művét
"kúbdte el a vagai muzeum-
nak.

Kovács Gyula: Mai magyarképzőművészet.
Művészet, 1966. október - 41 kcp.

Patay László

Szerepelt a Fiatal Képzőművészek V. Kiállításán.

Magyar Ifjúság 1964. dec. 12.

MDK

Patay László

Szerelmespár, of., repr.

9. Vásárhelyi Őszi tárlat 1962. okt.
Tornyai J. Múz. Emlhely

MDK

Patay László

Szerelmespár, of.

Unokatestvérek, temp.

Temetés, temp.

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962.,okt. Tornyai J.Muz. Hmvhely

MDK

Patay László

Önarckép, o.temp.

Birkózás, o.temp.

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Muz.
1963.jun.

MDK

Patay László

Birkózás, o.temp., repr.

Fiatal képzőművészek szemléje, Ernst Muz.

1963. jun.

Patay László MDK

Várakozó 1956, temp.

Alkonyat 1957 temp.

Naplemente falun 1957 temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Önarckép 1951. olf.

Festőnő 1955. temp.

Őszi délután 1955. temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Kapu előtt, 1963. gouache

Lombok, 1963. gouache

Vicinális, 1964. gouache

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Esőfelhők, 1963. gouache

Tavaszi felhők, 1963. gouache

Táj, 1962. gouache

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Csepeli mozaik pályázat, 1961. temp.

Csákvári freskó terv I-II. 1963 temp.

Csákvári freskó karton I-II. szén

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László

MDK

Élet /Család/ 1965, olf.

Három gyerek, 1965. olf.

Majolika 1961.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Ember és állat, 1964 olf.

Házvezetőnő, 1964, olf.

Ferkó, 1965, olf.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

"Ember és állat", olf.

Ernst Muzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. kiáll.

Patay László MDK

Földmunkások, akv. p. 3ox4o

Napsugarak, akv.p. 3ox43

Várakozás, o.v. 12oxloo

Tornyai János Muzeum 1965. 2o év szerzeményei

Patay László MDK

Alvók, 1964 olf.

Három öreg, 1964, olf.

Eszter, 1964, olf.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Karácsony a temetőben, 1964 olf.

Esthajnalcsillag, 1964, olf.

Szerelem, 1964 olf.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Álom, 1963, olf.

Portré, 1963, olf.

Keresztek, 1964, olaj,temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László MDK

Öregség, 1963, olf.

Bucsu a háztól 1963, olf.

Mari, 1963, olf.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László
festő

M.D.K.

Méltatás.

Bodri Ferenc: Vegyári Gyula kiállítása
Művészet, 1966. Október - 36 lap

Patay László

MDK

Kis akt fövényen, 1963 olf.

Alvó Mari 1963 temp.

Kis önarckép 1963, olf.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

MDK

Patay László

Napsugarak, akv.

Földmunkások, "

9. Vásárhelyi Őszi tárlat 1962. okt.
Tornyai J. Múz. Kmvhely

Patay László

MDK

Önarckép 1957. temp.

Mária látogatása Erzsébetnél, 1958 temp.

Zivatar, 1958 temp.

Ernst Muzeum 1965. márc. Patay László

Patay László M.D.K.

Művei a kiállitáson

Perneczky Géza: Fiatalok Studója, 1966
Kiállitás az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 22. 4.l.

MDK.

Patay László

Prágai tárlatáról

Uj szó 1966 szept.14.

Cordially yours,

Frank Black

MDK.

MDK.

Patay László

Kiállitási hiradás

Csongrádmegyei Hirlap 1966 aug.24.

MDK

Patay László

Termés, temp.

VIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Tornyai J. Muzeum Hódmezővásárhely, 1961. okt.

MDK.

Patay László

Kritika

Uj szó 1966 okt.18.

MDK.

Patay László

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 okt.23.

MDK.

Patay László
festő

Temetés (repro)

Művészet, 1964. ~~szept.~~ október 2. lap.

Patay László
festő

M.D.K.

Ember és állat "c. nagyméretű
"képe szerepel a tárlaton.

Franek János: Studió 64.
Élet és Irodalom 1964. dec. 12-2 kep.

Patay László
festő

M.D.K.

A Medgyaszay-teremben palyázaton
második díjat nyert.

—:—

Művészet, 1963. július - 47 lap.

M.D.K

Patay László
festő

Ditte és Dorka gyermek
portreit mutatta be. + repro

Bolgár Kálmán: A Stúdió „Család" pályázata
művészet, 1963. április – 24 lap.

M.D.K

Patay László
festő

"Vasarchép" című képet
állította ki a fiatal művészek
kiállításán.

Tarnai József: Ismerős képek és gondolatok iránya
Élet és Irodalom, 1963. június 8 - 10 lap

MDK

Patay László

"Temetés"
"Szerelmespár"
"Unokatestvérek"

Dömötör János: A IX. Vásárhelyi Őszi Tárlat. Csongrádmegyei Hirlap. 1962. okt. 21.

Patay László MDK

Szerepelt a fehérvári Csók István Képtárban rendezett téli tárlaton.

"Öregség"

Sobor Antal: Téli ?/? Tárlat.
Fejér Megyei Hirlap. 1964 febr. 9.

Patay László
festő

M.D.K

A „Birkózás", „Önarchipe"-vel vett részt a Fiatal Képzőművészek tárlatán.

Bolgár Kálmán: Fiatal Képzőművészek szemléje
Művészet, 1963. szeptember - 41 kep

Patay László
festő

M.D.K.

Ünnepét mutatta be a Fiatal
képzőművészek stúdiójának tárlatán

Kovács Gyula: Fogunk magunkról
Művészet, 1963. szeptember – 39 kép

mdk

Patay László

képei a kiállitáson

Perneczky Géza: Fiatal Művészek Kiállitása

Uj Irás, 1963 9. sz 1137. L

Pátay László M.D.K.

Művei e kiállításon

Szerelem,

Kitly Valéria: A XI. vásárhelyi őszi tárlat

Magyar Nemzet 1964. október 27. 4.l.

Patay László
festő

M.D.K.

Az „Esthajnal-csillag", a „Birhozás" Tavasz" c. képei önálló benyomások átélései. A „Csákvári Tüdőbeteggondozó Intézet" falmező díszítése az ő műve.

Horváth Terés: Patay László műtermében
Művészet, 1964. augusztus – 34 lap.

Patay László
festő

M.D.K.

A legutolli év táblaképanyagának egyik szép darabja a „Ditta és Dorka" c. mű. Méltatás.

Horváth Terér: Patay László műtermében
Művészet, 1964. augusztus – 34 lap.

Patay László, festő M Dk

Távol áll a vásárhelyiek stílusától.

Perneczky Géza: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Dn. 1963. okt. 17.

MDK.

Patay László

"egemlitve

Müvészet 1965 ápr.lap -

Patay László, festő

MDA

A Szőnyivőf való emlékezéseit magnetofon-szalag őrzi.

Fenczik Flóra: A magnetofon krónikája 2.

ESTI HIRLAP bp. 1964. szept. 3.

Patay László M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Oelmacher Anna: Studio 64.

Fiatal képző,üvészek kiállitása

Magyar Nemzet 1964. december

MDK.

Patay László

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 jan.

Patai Lárl grafikus.

Magyar Nemzet.

1949. VII. 6., 5. old.

(: Ripint. :)

Patai László

Szabad Művészet, 1949.

III. cóf. 7-8. n. 344-346. o. Kiállítások.

Végvári tajos beszámolója:

Honvéd képzőművészeti kiállítás.

62. [illegible]
horvátokkal és a velenceiekkel. - Olajf., v. 53 x 110 cm. Jelz.l.j.:"Döbrentey Gábor 1940".

DUDITS ANDOR :

63. Klasszikus tájkép. - Olajf., v. 111 x 102 cm. Jelz.a.j.s.:"Dudits Andor 911".

DURAY TIBOR :

64. Önarckép. - Olajf., v. 45.5 x 55 cm. Jelz. nélkül.

Patay László

Schwalm László

Szalóky Sándor

Szente Gábor

Szitás Erzsébet

Tamás Ervin

Tóth Imre

M. Tóth István

B. Weisz Zsuzsa

akvarell és pasztell

Fiatal Képző- és Iparművészek kiáll.

Ernst Múz. 1955

jun. – júl.

MDK

Patay László, festö

Vasgyüjtö uttörök. Olf.

Mücs.-IV.M.K.gpsz.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 9.l.

MDK

Patay László, graf.

Tanulmányok. Ceruza.

Műcs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.16.l.

Patay Ádám
festő

M.D.K.

Részt vett a kiállításon.

Székely Zoltán: A VIII. őszi tárlat Hódmezővásárhelyt
Művészet, 1962. január. — 29 l.

…ek, meg a nagyobb f
a német megszállók elől. Cs
radt itt a két nagyon szép
igazán nem értettük, hogy
gyerekek rögtön közelünkl
és Marijka is hamar össze
Olga magyar dalokat tar
Marija meg németül tanu
aki ilyenkor kihúzta magá
ruhájában is visszavaráz
egykori snájdigságából.
Vera Dorohova is minda

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Patay László

NÉPSZAVA

1965 MÁR 7.

Két kiállítás

Szombat délben a Nemzeti Galéria dísztermében nyitották meg Escher Károly fotóművész gyűjteményes kiállítását. Escher Károly munkásságát dr. Mihályfi Ernő, az Elnöki Tanács tagja méltatta. Patay László festőművész munkáiból március 21-ig nyitva tartó kiállítás nyílt szombat délben az Ernst Múzeum termeiben. A mester munkásságát dr. Pataky Dénes művészettörténész ismertette. A kiállítást március 21-ig tekintheti meg a közönség.

Patay László

Festőművész. Kiállítása nyílt az Ernst-múzeumban.

emlékre.

Népszava, 1965. márc. 7. 10 l.

Patay László, festő MDK

Az Ernst Múzeumban lesz kiállítása.

—: Neves hazai és külföldi művészek alkotásait mutatják be az idei kiállításokon

7

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1965. febr. 7.

Patay László festő

Kiállítása nyílt meg az Ernst Museumban, mely márc. 21-ig tart nyitva

Néznava, 1965, márc. 7, 1 oldal.

BYHAN, A. 1923: Nord-, Mitt
kerkunde. II/1. Hrg. v.
CHANTRE, E. 1887: Recherche
IV. Paris-Lyon.
COMENIUS, J. A. Janva lingv
garian Linguam translate
Leutschoviae.
COMENIUS, J. A.

MDK

Patay László

Galambok, repr.

7. Vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz.
Hmvhely, 196o. okt.

MDK

Patay László, Bp.

Füstcsatorna-épités, temp.

6. Miskolci orsz. képzőm. kiáll. Herman O. Muz.
1960.

MDA.

Patay László

Kiállitási kritkka

Kisalföld 1965 szept.27.

MDK.

Patay László

Kiállitási kritika

Csepel 1965 okt.1.

MDK.

Patay László

Kiállitási kritika

Magyar Ifjuság 1965 nov.6.

Patay László

Fresko (2). figurális kompozíció 6.5–6.5 m². (Horváth Terés: Patay László műtermében. M. 1964. aug. v. Évf. 8. sz. 34–35. l.)

Fejér megye. Csárvás. Pósta melleki átjáró fojosó 2 falfelület.

Tájékoztató 64/65, képző és Iparművészeti Lexikonátus

12 l.

Patay László

Krampácsolók, vázlatm temp.

Portré, temp.

Lala bácsi, temp.

Miscarnok 1960. VIII.Magy. Képzőm. Kiáll.

Patay László MDK

Esthajnalcsillag,

Élet, olf.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Palay László, festő

nevét a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás beszámolójában a Vásárhelyen dolgozó művészek közöl említik.

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1956. febr. hó, 2. sz.
33. old.

M.D.K

Patay László, festő

„Hajóbirándulás" és „Festőnő" c. olajképeit nagy elismeréssel emliti:

Virolin Klára: Vásárhelyi Őszi Tárlat

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1955. nov. 4. sz.

32. old.

Patay László
festő

M.D.

Az 1968-as év Munkácsy díjának
III. fokozatát nyerte el

— : 1968. évi Munkácsy-díjas Művészek
Művészet, 1968. május - 32 lap

Patay László
fest.

M.D.K.

A kiállításon bemutatta a
„Menekülő"-t, a „Verekedők"-et.

D. Fehér Lajos: A XI. Magyar Képzőművészeti . . . .
Művészet, 1968. március – 11 lap.

Patay László, költő

L.: Tóth Ernő

Dömötör J.: „... A nehezebb utat választotta." 89-9

Uj Auróra, Békéscsaba, 1981. aug. 1981/2

Patay László

kiállitott a Mücsarnokban, mely a hódmezővásár-
helyi őszi tárlatok anyagából került
megrendezésre

U j Tükör 1979/22/24

Patay László

Méltatás.

Szeromi Pál: Lehetőségek, korlátok.
Művészet, 1980. június – 41. lap.

Patay László

Méltatás.

Kristóf Nagy István: Vásárhelyi művészet...
Művészet, 1980. június — 39. lap.

Pałay László, Jestő

L: Kokas I.

Tandi L. Kiállítási jegyzetek 108–112.

Tiszatáj, Szeged 1980. nov. XXXIV (11

Patay László

Kölesden, Tolna megye egyik
legrégebbi településén a mű-
vész kiállítást rendezett.

Fertőszögi Béláné: Művészetre nevelés Kölesden.
Művészet, 1980. augusztus - 45. lap.

Patay László festő

Szerepel a X. Magyar Képzőművész. kiállításon, a Műcsarnokban.

Bolgár Kálmán: X. Magyar Képzőművész Kiállítás.

Magyar Ifjúság 1965 XI. 6.

Patay László festő

Ember és ánat .. műve (eml.)

szerepel a Fiatal kép. műv.
V. kiállításán az Ernst
Museumban

Kereki Kovács Gyula: Fiatal kép.
műv. V. kiállítása

Magyar Hjuság 1964 XII. 12

Patay László

szerepel a vásárhelyi tárlaton a Nemzeti galeriában

Csek Miklós: Vásárhelyi tárlat

Magyar Hírlap 1964 VII 18

Patay

Szerepel a Studió 66
kiállításán az Ernst Múzeumban

Széki Erzsébet: Studió 66

Magyar Ifjúság 1966 IV. 30

Patay László

Élet és testhajnal csillag c. festménye

szerepel a X. hagy. Kép. hiv.

kiállításon (emeritve)

Kortárs 1965 XII. n. 2004 old.

Papay László

Fiatalság c. tanulmánya (cenzúrázva)

szerepel az Ernst Múzeumban
a „Studió 1966" c.
kiállításon.

Korunk 1966 VIII.-m. 1337 old.

Patay László
festő

M.D.V.

A második teremben vannak a képei kiállítva.

Mellős Pál: A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20 - 7 kép

Patay, Lánló, Jestő MDL

Az Ernst Múzeumban állított Ki.

—: A hét végi kulturális programból 11

NÉPSZABADSÁG 1965. márc. 13.

Patay László, Jertő

MDG

Kiállítása az Ernst Múzeumban nyitva áll.

– A hét végi kulturális programból

11

NÉPSZABADSÁG, 1965. június 6.

MDK.

Patai László

A Fiatal Képzőművésze Budapesti Kiállitásán
szerepelt

Tiszatáj 1965. ápr. 3o4.lap.

Pa tay László festő M.D.K.

kiállitása az Ernst Muzeumban

N apló

Magyar Nemzet 1965. március 5. 4.l.

MDK.

Patay László

Kiál)itásának hirdetése

Szocialista Müvészetért 1965 ápr. lap -

MDK

Patay László, festö

Tiszalök.	Akvarell.
"	"
"	"
Alvó.	Pasztell.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan.Kat.22.l.

Patay László MDK

Tél, temp.

Várakozó, temp.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK

Patay László

szerepelt a tárlaton.

Szabó Andre: AIX. vásárhelyi őszi tárlat.
Tisztáj, 1962. nov. 3.

MDK

Patay László

Őszi délután. Tempera. 70x100

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 20.l.

M.D.K.

Patay László
festő

Haratérő tehéncsorda" a vásárhelyi
"művésztelepen készült.

Ritly Valéria: Vásárhely tír éve.
Művészet, 1964. Október - 14 kep.

Patay László
festő

M.D.K

Az 1955-ös vásárhelyi tárlaton részt vett.

Retty Valéria: Vásárhelyi tik éve.
Művészet, 1964. október - 14 kap.

Patay László

Temetés (könyv. István temetése)
a fes. tmény (emlitve)
Könyv. Zebegényi műtermébe jár
festeni.

Ovnap Világ 1964. 47 sz., 19 old.

PATAY LÁSZLÓ

Fiatal Képző- és iparművészek kiáll.
Ernst Muz. 1955.jun-Jul.

MDK

Patay László

Fiatal képző és iparművészek kiáll. Ernst Muz.
1955. jun.

Patay László MDK

A miskolci V. Országos Képzőművészeti kiállításon alkotása szerepel.

/villamos szerencsétlenség/

Esti Hirlap 259 sz. 1958 nov. 4 2 old.

Patay László
festő

MDK.

Szerelmesek" című képét
"mutatta be a kiállításon

Lányi Sándor: A IX. őszi tárlat Vásárhelyen
Élet és Irodalom, 1962. október 27 – 8 lap

PATAY László festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

Szőnyi István zebegényi temetése

Szerelmespár

Dutka Mária: Őszi tárlat Vásárhelyen
Magyar Nemzet 1962. október 14. 9.l.

MDK

Patay László, festö

Tél. Tempera.
Várakozó. "

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat.12.1.

Patay László
festő

M.D.Y.

„Unokatestvérek" című művét
„mutatta be az angyalföldi ván-
dorkiállitáson. + „Unokatestvérek"
(repro)

—: Hírek
Művészet, 1962. julius – 38 l.

MDK

Patay László festő

Artner T.: A kéőzőm.Főiskola évadzáró kiáll.
Szabad Nép 1956. jul.6.

Patay László MIK

Szerepelt a kiállitáson.

"Zsennyei naplemente"

Dr. K.F.-né: A zsennyei művésztelep kiállitása.
Vas Népe. 1958. máj. 25.

MDK

Patay László

"Ember és állat", of.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Muz.

1964. dec. 9. 1.

Patay László, festő MDK

Kiállított műve értéke a
székesfehérvári téli tárlatnak.

Csek Miklós: Alacsony szinvonal 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. febr. 4.

MDK.

Pataj László

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 okt.11.

Patay László

MDK

Fiatal művész az Ernst muzeum kiállitásán bemutatja munkáit.

/"Szénagyüjtés"/

Esti Hirlap 14 sz. 1960 jan. 17. 2 old.

/Cs. M. cikke/

Pataí László festő

Studió tag volt, nevé emlitve

„Studio 58-68"

Magyar Wenzel

1969 jan 7

MDK.

Patay László

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 jan.p.42.

Patay László MDK

Tanulmányok, ceruza

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Patay László MDK

Vasgyüjtő uttörők, olf.

Mücsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Patay László
festő

M.D.K

„Élet" (repro)

Művészet, 1965. december - 21 lap

Patay László
festő.

MDK

"Esthajnal csillag" című képe
is szerepel a tárlaton.

D. Fehér Lovisa: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállításról
Művészet 1965. november – 28 lap

Pataj

Ez év augusztusában a szegedi Horváth Mihály teremben állította ki „az alföld" című művét.

-bozóky-: Summer art-show at Szeged.

Daily News, Budapest, 1971. aug. 23.

Pataj

The Plains (eml.)

Arcrepel az alábbi Távlatok

- boróky - : Summer art show
at Freyed

Daily News 1971 VIII. 23

MDK

Patay László

neve az előszóban említve

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.
1967. okt.

M.D.K.

Patay László festő

Moló c.

Két öreg c.

müve bemutatva az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán. A Képzőművészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. 6.l.

Patay László festő - M.D.K.

Beszélgetők c.

Menekülő c.

müve bemutatva az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán. A Képzőművészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. 6.l.

Patay László

Szerepel a X. nagy. kép. műv. kiállításon

Kösnek Éva: A XI nagy. kép. műv. kiáll.

Tiszatáj 1965 XII n. 925 old.

MDK

Patay László

Ember és állat, o.

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.
1967. okt.

M.D.K.

Patay László, festő

nevét említi

Fehér, Zsuzsa: Malerei und Plastik
Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t. 288. old.

Patay László

„Élet" c. műve „modern" pürrealista-
hus technikával kidolgozott

Szabó György: Hungarian Art
at the crossroad.
The New Hungarian Quarterly
Budapest, 1966. 21. sz.

1941.

MDK

Patay László

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1968 ápr.28.

MDK

Patay László

Kritika

Művészet 1968 máj.p.13.

Patay László

az onehtódikus festészet egyik legjellegzetesebbje kifejezője

Szabó György: Hungarian Art at the crossroad.
The New Hungarian Quarterly, Bpest, 1966. 21 sz.

1921.

Patay László

a hódmezővásárhelyi festőcsoport tagja, művei egyszerű kivitelezésben, finom perhegedűek

Halász Zoltán: do. vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966

276 l

MDK

Patay László

Verekedők c. képe

Művészet 1968 máj.p.lo.

MDK

Pâtay László

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 okt.p.46.

Patay Lánló

festőművén a Munkácsy Mihály díj
III. fokozatát kapta

Átadták az idei művészeti díjakat
Magyar Nemzet 1968. ápr. 4. 10. o.

Patay László
festő

M.D.K

A Iparrészeti Főiskolára beküldött
secco művét ujabb zárthőni
pályázaton való részvételre java-
solták

Eigel István: A Sorcksár-péteri secco pályázatáról
Művészet, 1969. május - 24 lap.

Patay László
festő

M.D.K.

Művei hűmanumot sugá-
roznak.

Kovács Gyula: Stúdió 1958-68
Művészet, 1969. április - 3 lap

Patay László
festő

M.D.Y.

„Birkózás" című képe
szerepel a Faulton

Losonci Miklós: A Stúdió festői
Művészet, 1969. január – 24 lap.

MDK

Patay László

olaj:

Virágos rét

Menekülő

Verekedők

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

Patay László
festő

M.D.K.

Méltatás.

Losonci Miklós: Három kiállítás.
Művészet, 1968. október - 46 lap

MDK

Patay László

repr.:

Műszerészek

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

Patay

Szekszárd a hódmezővásárhely-
Őszi távlatok

Torday Aliz: Mütekemsarok

Fejérmegyei Hírlap 1968 X. 6

MDK

Patay László

olaj:

Müszerészek

Mai magyar festők et kiáll. Mohács, Galéria

Patay László

Tél, tempera, 45 x 55
Vásárlozó, tempera, 100 x 120 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
Kat. nem. Kirdéginé Kisimi Irén.

17.

Patay László

szerepel a XI. Magyar Képzőművészeti kiállításon.

(2-a) kiváló művének – érdemes alkotások
Pest megyei Hirlap 1968. ápr. 28. 8 o.

Patay László

Szerelmespár c. műve a Képcsarnok pályázatán díjazott művek kiállításán Pesten, majd Miskolcon bemutatva.

Magyar tájak, emberek /kabdebó/
Északmagyarország 1963. jun. 16. 7.1.

Patay László festő

Szerepel az alábbi tárlaton

Kovács Gyula: Studió 1958-68

Művészet 1969 IV. n. 3 old.

Patay László
festő -

M.D.V.

Munkái hiányoztak a vásárhelyi
tárlatról.

Boghay Eva: XV Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Művészet, 1969. február - 46 lap.

MDK

Patay László

Munkácsy dijat kapott

Népszabaság 1968 ápr.4.

MDK

Patay László

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 ápr.17.

Patay László

kiállított festmények:

Tél, tempera, 45 x 55 cm.
Városkép, -"-, 100 x 120 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

12. l.

MDK

Patay László, festő

Szerepel a Műcsarnokban.

Harangozó Márta: A Szövetség tárlata

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 6.

Patay László festő

művével szerepel a XI.

Magyar Képzőművészeti Kiállításon

– említve

Pestmegyei Hírlap 1970 április 28

8. old.

MDK

Patay László, Jenő

A csákvári TBC gyógyintézet könyvtára bejáratánál levő freskó alkotója.

Fejtes János: Szabadpolcos könyvtár a csákvári tbc gyógyintézetben 465-466.

KÖNYVTÁROS, évf. 1968. augusztus XVIII/8.

Patay László

Részt vesz az AIAP és az UNESCO rendezte Cagnes-sur-Mer-i festészeti fesztiválon (VI.27 - IX.30).

Műgyűjtő, 1971.2.sz. 64.l.

Patay László

1957: Derkovits öpstöndij. 1959: kör-
utazást tett Franciaországban. 1962: ben
Olaszországban. A Hódmezővásárhely-i
Művészkolónia tagja. 1965: tárlata az
Ernszt Muzeumban.

Fehete Márton: Prominent Hungarians
Home and Abroad, München, 1966. 334 328 l.

Heintz Henrik

Erdei táj olaj

klári pasztell

A Szentendrei Műrésztelep

jubiláris kiállítása

1926-1956

Katalógus: Lyka károly

PATAY LÁSZLÓ

Pólyás pasztell

Hajó kikötés - olaj

Fiatal képzőművészek és grafikusok
kiáll 1955

Patay László

„Esthajnalcsillag" c. lépe
szerepel a Fiatal Művészek Studiójának
kiállításán a Műcsarnokban

Képzőművészet Vigilia 1969 március
205. old.

Patay László

Szerepelt a "Modern Magyar Grafika" MDK
Kiállitáson kiállitásán a Műcsarnokban.

"Táj", "Esős falu"

K.D.: Kedvünk támad bejárni a földet.
VILLAMOSSÁG 1964 szept. / 5.

Patay László MDK

Szerepelt a székesfehérvári téli tárlaton.
Országos

Cseh Miklós: Alacsony szinvonal.

ESTI HIRLAP 1964 febr. 4.

Patay László

Szerepelt a tárlaton

"Szerelem"

Bitly Valéria:// A XI. vásárhelyi őszi tárlat.

MAGYAR HÍRLAP 1964 okt.27.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

NÉPSZAVA

1971 SEP 16

Patay László festőművész

□ Patay László festőművészt nemzeti díjjal tüntették ki a harmadik nemzetközi Cagnes-sur-Mer-i festészeti fesztiválon.

Patay László

Barcsay c. festménye (eml.)

Szerepel a XII. Szegedi Nyári Tárlaton

Szabó Endre: Igézet és számonkérés

Csongrád megyei Hírlap
1971 III. 25

— A gondok ezekben az esetekben is az átlagbér-megkötöttséghez kanyarodik vissza.

— A középkáderek erkölcsi bátorsága igen fontos. Végre nyíltan kell beszélni az egyéni munka értékéről — s ez az ő kötelességük. Egyszerűbb ma még azt

Van bátortalanság is, objektív okokra visszavezethető tehetetlenség is. Látványos fordulatra azonban nincsen lehetőség. Folyamatos feladat a differenciálás, amit bérpolitikánkba be kell építeni, terveink között fontos helyen kell kezelni.

3.

A munkások körében nem nagyon szívesen fogadott téma a „megkülönböztetésnek" ez a módja. Többen még a közösségi és szociális gondolkodással is ellentétesnek tartják, jóllehet elismerik a munkát, mint az egyik legfontosabb emberi értékmérőt. Mi ennek az oka és az előzménye?

VERESS FERENC:

— Először a fejekben kell megnyerni ezt a csatát. A megvalósítás lehetőségeit erősen korlátozza a bátortalanság mellett az átlagbér-gazdálkodás jelenlegi merevsége, és számos mai szabályozó. Pedig ösztönző hatása kétségtelenül meglenne; azt a célt, amit ma úgy emlegetünk, hogy a hatékonyság fokozása — kitűnően szolgálná.

TAKÁCS IMRÉNÉ:

— A munkások között is van bizonyos szakmai irigység, nehezen adják meg egymásnak az elismerést, de ha azt a közösség hitelesíti, nem irigyek annak előnyeire. Csak nemigen veszi senki a bátorságot, hogy az elismertebb, a szakmában járatosabb munkást ugyanakkor magasabb bérre is ajánja. S ha történik is ilyen, ha mondjuk kez-

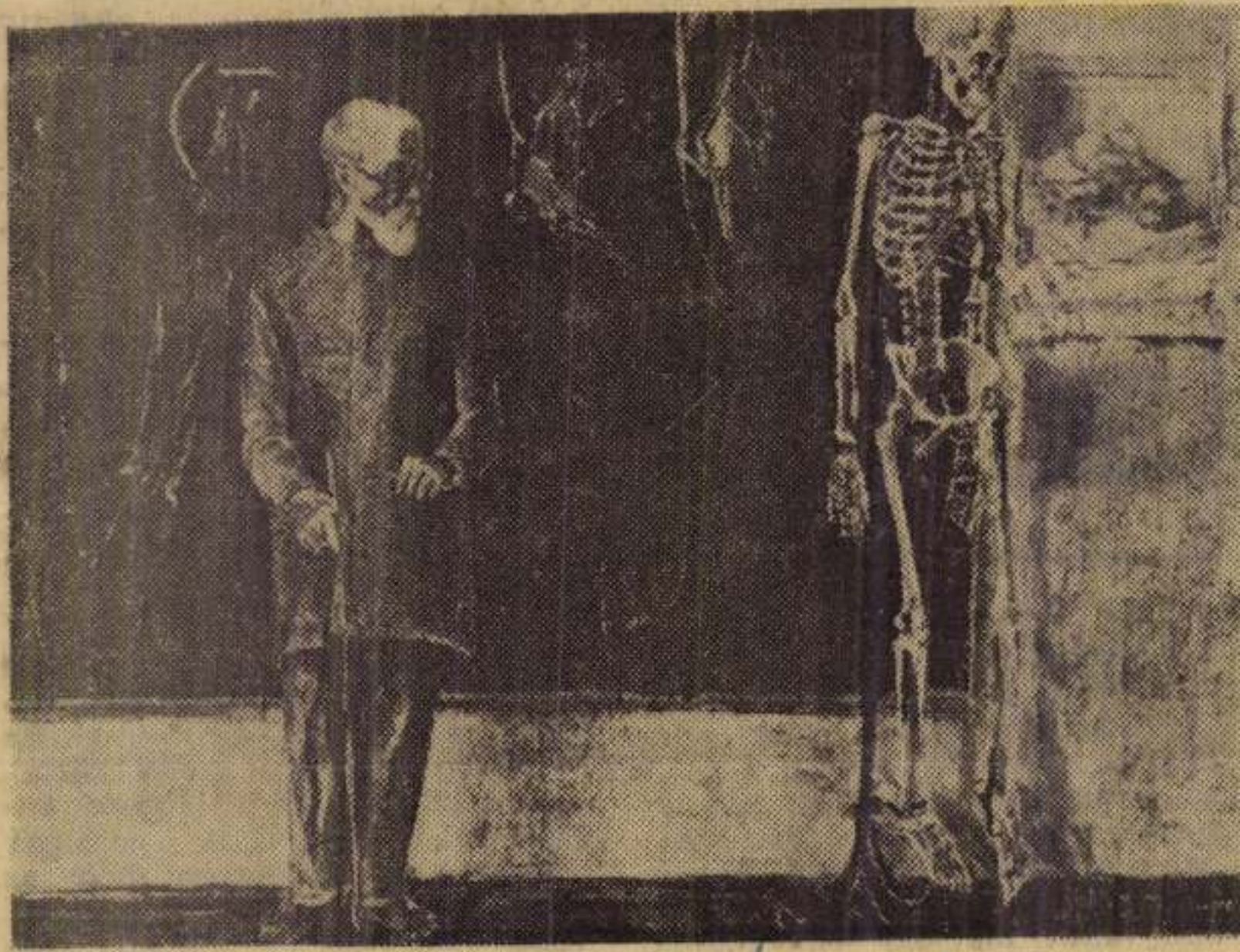

Patay László

Barcsay

Patay Károly
festő

/1932/

Magyar művészet. 10. 26.
Képzőművész. Kiad. 1971.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Patay László

Született Épak-Komáromott 1932-ben. Festő. 1932-42-ig Lukaményén élt. Tanulmányai: a budapesti Képzőművészeti Főiskolán (Szőnyi I. 1950)

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

328 l.

Patay László
festő

Résztvett a Studió 58-68 kiállításán a Műparnokban

M. Kiss Pál: Hazai kiállítások
Látóhatár 1969 V-VI. 554.

Pátoy László festő

Kerepel a Pacheven nyílt kiállítása

N.N.: Emléktábla Tolbuchin marsalmak

Magyar Nemzet 1970 VIII. 20.

Patay László

A hódmezővásárhelyi iskola tagja. Szőnyi-tanítvány. A mindennapi jelenetekben szürrealisztikus jelentést keres.

Németh Lajos: Modern magyar művészet
Corvina 1968.

140. l.

Patay László

Emlitve

Sünes, gazdag program Ösing

Pestmegyei Hirlap, Bp. 1970. máj. 23.

Patay László

Szekkója van a salpótarján szakszervezeti szék házban (ennek)

N.N.: Panoráma Nógrád megye mai akulatáról

Kőszalkalmazott 1970 IV. 3

Patay László festő

Szerepel a „Stúdió 58-68" c. táslatan

a műcsarnokban

M. Kiss Pál: Harai Szánítások

Látóhatás 1969 VI. n. 553 old.

Patay László
festő

Évszak gyűjtő sorozatában szimbolikus
mélységű tájelemzéseket ad. Művészetében pontos szinkoreografiában vonul-
nak az évszakok.

Losonci Miklós: Három festő kiállitása
Müvészet 197o december - 42 lap

Patay László
festő

Patay László – Barsonyi Arany és Vecsési Sándor közös kiállítást rendettek a rácheni Savoyai kastélyban

Losoncilliklós: Szarom festő kiállítása
művészet, 1970. december – 42 kap

Patay László, festő

- Virágos rét,
  Menekülő,
  Versenyzők c. munkái a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Ujvári Béla: A XI. Magyar Képző m. Kiállítás
Magyar Ifjúság, 1968. V. 3. 15. l.

Patay Lajos

„Szovjet katonák magyar földre lépnek" c. festménye szerepel a Képcsarnok Vállalat jubileumi tárlatán a Csók Galériában

Magyar Nemzet 1970 március 27
4. old.

Patay László

Vecsési Sándor portrét készített róla.

László M.: A magyar portré-műv. tört.-ből; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 44. l.

Patay László

k tő, [illegible]

Réntoett a XI. mozgó képzőműcéneti kiállitáson.

A XI. mozgó képzőműcéneti kiállitáson
Északmozgó ovnág 1968 ápr. 28.7.

Patay László festőművész

a Munkácsy díj III. fokozatát

kapta

Népszava 1968 április 4
7. old

Patay László

Esthajnalcsillag repr.

Magyar Műveszet 1945-1969
Műcsarnok, 1969. sep-okt

Petrus László

3. Menekülő, olaj 200×85

4. Szőnyi temetése, olaj 90×110

Magyar Művészet 1945–1969.
Műcsarnok

Patay László ,festő

1967-ben a Képzőműv.Alap táblaképfejlesztésből 27 festményt,kisplasztikai vásárlásból 28 szobrot adott a Pécsi Modern Magyar Képtárnak.Patay egy művel szerepel. 225.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1968 1967.Pécs 1968

Patay László

Kiállítása nyílik Ráckevén

Képzőművészeti kiállítás Ráckevén

Pest megyei Hírlap, Bp. 1970 aug. 18.

Patay László
festő

M.DK

Az „Esthajnali Csillag" földi
és kozmikus összefüggést mutat.

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőművészek..
Művészet, 1969 okt. 19 lap

Patay László

MDK

A Vásárhelyi Tárlato
szerepelt képe repr.

"Öregség"

6

NÉPMŰVELÉS 1964 aug.

Mův. O.), Varró József (ITT), Marou Andor (ELT
Kiadóhivatal: Budapest, VII., Lenin körút 9—11.
Posta. Egyéni előfizetések beküldhetők a P. K. H.
1/4

64.55

MDK

Patay László festő

Új művek c. kiállítás, Műcsarnok.

Rózsa Gyula: Stabil mobil

7.

Népszabadság, Bp. 1971. március 11.

MDK

Patay László festő

Új művek c. kiállítás, Műcsarnok.

Rózsa Gyula: Stabil mobil

7.

Népszabadság, Bp. 1971. március 11.

Patay Lánló, Jestő 3 MDh

Két óriási méretű kompozíciója, a dvűs Tavasz és a magával ragadó Élet, valamint a csákvári freskó kartonja azt mutatja, hogy festészetének a méretükben és határosságban monumentális kompozíciók az igazi műfaja.

Rózsa Gyula: Patay Lánló képei az Ernst Múzeumban

9.

NÉPSZABADSÁG bp. 1965. márc. 19.

Patay László, festő 2 MDK

Kiváló festő: erényeket villogtat a Három gyerek, a Szerelmespár, Szerelmespár-ablak előtt, Szerelem, Esthajnal villag, Öregség c. kompozíciója.

Kissé érzelmes (s'ellenszenves) a Karácsony a temetőben, Kidobott karácsonyfa, Mancken, Ember s'állat c. alkotása.

Rózsa Gyula: Patay László képei az Ernst Múzeum ban 9.

Bp 1965. márc. 19.

NÉPSZABADSÁG

Patay László, festő 1 MDG

Fiatal festő, Szőnyi tanítvány. Foltfestői hagyományokon indul festészete. Későbbi képeinek elemei: festői határosság, groteszkség pszichologizálás, novellisztikus szemlélet korán megjelennek művészetében: Naplemente falun, Mária látogatása Erzsébetnél, Lala bácsi, Zirator.

Rózsa Gyula: Patay László képei az Ernst Múzeumban 9.

NÉPSZABADSÁG

Bu - 1965. márc. 19.

Patay László

M.D.4

Munkáiról - je a tárlaton van

Vidor Loltán: A Fiatal Képzőművészek . . .
Művészet, 1969. október - 21 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Patay László

nagyméretű, egyéni kanopúlyú tábláival
tűnik ki

Képzőművi. Almanach Bp. 1969. 30. o.

Frank: Jegyzetek

Patay László

Kiállítása nyílik Ráckevén

Emléktábla Tolbuhin marsallnak
Magyar Nemzet, Bp. 1970. aug. 20.

Patay László

festő

Réatvett a XI. magyar képrőműv. kiál

lításon

A XI. magyar képrőműv. kiáll

Dunántúli Napló 1968 IV. 21. 7.

Patay László
festő

Munkácsy díjat kapott 1968-ban

új műv. díjasok
Dunántúli Napló 1968 IV. 4. 9.

Patay László

1. Öregasszony a kritéssel olaj 120x100

2. Esthajnalcsillag, olaj 113x115

Magyar Művészet 1945–1969
Műcsarnok

Patay László

Kiállítása nyílik Rácfevén

Telbulin emlékt áblája Pusztazámoron
Magyar Hírlap, Bp. 1970. aug. 20.

Patay László

A Vásárhelyi Tárlato
szerepelt képe repr.

"Öregség"

NÉPMŰVELÉS 1964 aug.

MDK

6

Posta. Egyéni előfizetések beküldhetők a P. K. H.
¼ é
64.55

Patay László, Jestő

Általánosságok olajban

PATAY LÁSZLÓ KIÁLLÍTÁSÁRÓL

Virágos mező, nádas, ülő, álló, fekvő, tűnődő emberek. Ez a leglényegesebb tartalmi jellemzője *Patay László* festészetének, amellyel a Műcsarnokban ismerkedhet a látogató. De mit ábrázol ez a természet és min tűnődik ölén az ember. S főleg milyen ember tűnődik. Patay művészete *időtlen*, s így a hol vidámabb, hol sötétebb színezetű természet az az örökös befogadó valóság, amely nem kötődik időhöz és helyhez, nem függ a benne mindig passzívan viselkedő embertől, magábazártan ragyog, virít és zöldell. Ebben a világban az ember is csak valami végső kérdésen töprenghet, a létezésen vagy talán az elmúláson. Egyik legsikerültebb képe, a Magvető látszólag konkrét, mivel egy magokat hintő öregembert ábrázol. De tartalmát tekintve ez a kép is misztikus, társadalmon túli. Úgy általában szól az életet továbbvivő megtermékenyítésről.

Mindettől még lehetne magvas és mély gondolatokat felfedő, kifejező művészet Patayé, ha a művész nem a felszínt, az emberi kapcsolatokban nem az általánost (általában „a" szerelmet, „a" fájdalmat, „a" derűt, „a" megbékélést) ábrázolná. Ezekből a témakörökből Pataynak ugyanis olyan képi szimbólumok jutnak eszébe, amelyek bárkinek — a festészettel nem foglalkozó embernek is — eszébe juthatnának. Vagyis az emberi általános, nem az egyedíben, a konkrétben testesül meg, hanem valamiféle képi sablonban. Például az elmúlás és a folyamat, mint az öregség és fiatalság ellentéte.

Mindennek kifejezésére Patay László kontrasztos színeket használ, a halvány, elhaló árnyalatokat vad, kemény ellentétpárral hangsúlyozza. Ez időnként tartalmi és formai teatralitást szül, mint például a szürrealisztikus Asszonyok című képen, amely az emberi testet kulisszának tekintve ábrázolt valamilyen fájdalmat, valahol itt a földön és talán éppen korunkban. Ez jellemző a művész nagyméretű képeire is, amelyek szinte kivétel nélkül a megrendelők tematikus előírásainak illusztrációi. Patay nagyméretű munkái készen szállítják a gondolatot a nézőnek, mivel a kép át meg át van szőve *a tematikából adódó általánosságokkal.* Így mindegyik inkább illusztrációnak hat, semmint képi ábrázolásnak, ahol *a festő látásmódja* ráébreszt a gondolatokra.

Patay László érti mesterségét, tud bánni az ecsettel, ismeri a színek világát. Csupán *az eredetiség* átütő ereje, izzása hiányzik belőle.

(harangozó)

Harangozó olajban 2, 5.

ESTI H

Tegnap délután a Kongresszusi Palotában zárt ülés keretében megkezdődött a negyedik napirendi pont vitája: az SZKP vezető testületeinek megválasztása. Ezen a napon választották meg a Központi Bizottság, illetve a Központi Revíziós Bizottság tagjait és póttagjait.

Az újonnan megválasztott Központi Bizottság első plenáris ülésén — ez az esemény is mára várható — megválasztják a Politikai Bizottság tagjait és póttagjait, a titkárság tagjait és a KB főtitkárát. Az SZKP Politikai Bizottsága legutóbb 15 tagból állt és hét póttagja volt. A Központi Bizottság titkárságát eddig *nyolc* tag alkotta.

Az SZKP kongresszusa a Központi Bizottság főtitkárának zárszavával fejeződik be.

A negyedik napirendi pont vitáját, a választásokat *kilencnapos mozgalmas és átfogó tanácskozás* előzte meg a kongresszusi palotában. A három főbeszámoló feletti vitában össze-

---

Romuta

Patay László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

TÜKÖR

ERNST MÚZEUM

1021

PATAY LÁSZLÓ KIÁLLÍTÁSA

A nyugtalan tehetségű, harminckét éves, Derkovits-díjas művész utóbbi négy évben készült képeinek, mozaik- és freskóterveinek gyűjteménye.

Képünk: a művész

Izgalmas élmény nyomon követni egy túlfűtött tehetség különböző stíluskísérletekben vívott harcát az önkifejezésért. A harc még nem ért véget.

írók, szerkesztők, lektorok. Kilencen rendőr-, katonatisztek. Mérnök: nyolc fiú, két lány. Van egy ügyészünk, három rendezőnk és harminckét kiváló munkás kitüntetésünk.

Magyarán: karriert csinált a VIII-as Madisz.

Nem hivalkodásból, de az igazság érdekében le kell írni: mi akkor nagyon hittünk ebben a mai, új világban, és leg-

odajött az igazi Panni.

— Andris, bemutatom a lányomat.

Ezek a 35—40 éves süvölvények, akik húsz évvel ezelőtt az egész világot a vállukra akarták venni, sok mindent tettek azóta. De egyiküknek-másikuknak már van egy kis gyomorsava. Ezért most meleg étel is volt a büfében. Mert a VIII. kerületi Madisz min-

*

A nyilas hatalomátvétel első évfordulója ide
sza Budapestre a Szövetséges Hatalmak nyomozó
főbűnösöket.

Valamelyik október-eleji napon a Jövendő
hogy Szálasit és társait déltájban teszik le a r
rünkkel autóba dobtuk magunkat — elnyűtt kis tragacs volt — és kipöfögtünk Mátyásföldre. Jó darabig ténferegtünk a reptér körül, bejutni nem lehetett, s arra gondoltunk, hogy értesülésünk korai volt. Már indulni akartunk visszafelé, mikor a repülőtér

Patay László

Patay László Munkácsy-díjas, érdemes művész gyűjteményes kiállítása nyílt meg Hatvanban. A tárlat anyagát huszonöt év festői munkásságának legjellemzőbb, legjelentősebb darabjaiból válogatta a művész. A gyűjteményes kiállítás alkalmából Moldvay Győző a következőket írja a festőről: „Művészünk a mai középnemzedék azon vonulatához tartozik, amelynek tagjai a realista szemléletű képzőművészeti kultúrában találták meg igazi önmagukat, ezt a stiláris és szellemi jegyet vélték a legalkalmasabbnak ahhoz, hogy beszélni tudjanak a befogadó közönséggel, és ennek nyomás alakítsák, formálják annak ízlését, gondolkodását." A kiállítás a Hatvani Galériában október 20-ig tart nyitva. Képünk, a tárlaton is látható Mi ketten című alkotás.

— Ami a közműállapotokat illeti, tiszta, vezetékes víz *minden utcában* van. Villany is. Körülbelül 30 kilométeres a csatornahálózat hossza. Kevés. Elsősorban az intézmények és a belterületi lakosság élvezi ennek itt, Gárdonyban az előnyeit. Ugyanakkora a földgázvezeték, amely *társulásos* alapon épült, épül. Csupán *harmadrésze* készült tanácsi keretekből. Esztendőnként öt—hat kilométerrel bővül a rendszer, ami tíz—tizenöt utcát jelent.

[illegible] *élvet kivéve*. Ugyanis valóban demokratikusan tervezni, cselekedni csupán *következetes gyakorlattal* lehet. Amibe az is beletartozik, hogy *mindenki komolyan vegye a közmegegyezésen alapuló játékszabályokat*. Korrektül, a látszólag *legapróbb mozzanataiban is*. Így aztán nem túl ildomos dolog szavazás előtt *lefutottnak tekinteni* a helyzetet. S megfogalmazni mindezt egy olyan — igaz, egyelőre csupán *ideiglenes*, ám a testület által már *magasan*

di Sándorné, tősgyökeres gárdonyi.

Fazekas János másképpen ítéli még ezt a testületileg *egyértelműnek* vélt helyzetet:

— Tagja vagyok a *víztársulásnak*, a *csatornatársulásnak*, a *gáztársulásnak*. A közművek zömét már eddig is a *lakosság* építette. Ráadásul otthont teremtett, házat, kerítést emelt az ember, *saját erőből*. És akkor itt van újként ez a TEHO. Az én zsebemből *nem futja már*

Patai László kiállítása

1976. II. 26. P. 20. 40/11/

Láttuk, hallottuk

– – –

Ugyancsak a Műcsarnokban tekinthető meg február 27-től Patai László festőművész kiállítása

asztlhatatlan.

A tankönyvek egyik legmélyebb
éves azonosítás, hogy a művészet pu
ak eszköze. Az értékskála csúcsár

ichi koncepció hazai támogatóinak, cin-
osainak, valamint az általa annyira gyű-
ölt reformellenzék tevékenységének be-
nutatását.

Metternich hazai szövetségesei terme-
zetesen a nagybirtokosok soraiból kerül-
ek ki. Nem is akármilyen tehetségű, fel-
készültségű mágnások voltak köztük,
mint például *Dessewffy* Aurél gróf és tár-
sai. Érthető, hogy a kiváltságait féltő fő-
nemesség Metternichet, vagyis a feudális
abszolutizmust támogatta. Andics kuta-
tásait megelőzően azonban kevésbé is-
mertük azt a kezdeményező szerepet,
amelyet az 1840-es évek elején kibontako-
zó „újkonzervatív" irányzat töltött be,
amely a pillanatnyi viszonyokhoz adap-
tálta a brutálisan nyers kancellári törek-
véseket. Ez az „újkonzervativizmus" a to-
vábbiakban egészen a felszabadulásig lé-
tezett mint a legsötétebb politikai áramla-
tok diszkrétebb, körmönfontabb, éppen
ezért legmegtévesztőbb szövetségese és
szálláscsinálója.

Gondolatmenetüket jól illusztrálják
azok az érvek, amelyekkel Metternichet
támogatták a magyarországi vasútépítés
megakadályozásában. Orgánumuk, a *Vi-
lág* így panaszkodik 1841-ben: *„A vasúti
szellem megszállta Európa népeit . . ."* Ne
utánozzuk a külföldet, a vasútépítés gon-
dolata *„nem a nemzet lelkéből merített!"*
Hányszor hallottunk hasonlót száz évvel
később is: a nemzeti szellemtől idegen az
általános választójog, a demokrácia, a
szocializmus, a szövetkezeti gondolko-
dás, az urbanizáció . . .

A vasútépítés kérdésében persze más
jelszó is elhangzott, a plebejus forradal-
máré: *„Száz vasutat, ezeret . . ."* A re-
formnemzedék minden törekvése meg-
emelkedik Andics könyvében, aki bemu-
tatja, hogy ezek a törekvések milyen mér-
hetetlen gondot okoztak Metternichne
a történelem gépezetét megállítani és
szaforgatni akaró politikusnak. Ily
különösen szembetűnő a korábbi
rocentrikus történetírás hibája,
történelmünket a nagyobb
sekből kiemelve, azoktól elvág

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 4

Népművelés

Patay László

1021

Műcsarnok: Patay László: Felhőnéző, 1974.

Hétköznapi hivat

VA

Munkások — vasasok. A gép
dása-átka talán őket érintette
lapács, az üllő csengése, a kösz
mán felröppenő szikraeső, az i
maró fehérsége, a hegesztőpák
nye, a marógépek morgása, az
vítása, a hatalmas robajjal dolg
dübörgése kíséri életük napi ny

Tizenöt éves fővel bekerülve
félelemteli áhitattal töltöttek el
mok. Még fejfájást okozott az
zavar, elviselhetetlen volt az e
lyó hűtőfolyadék szaga, aztán h
tozott minden. Természetessé
dübörgés, otthonossá a gyár me
a gépek olajillata. A hatalmas
lopos fúrógépek, síkköszörűk, r
gépek, esztergák már nem rém
gépek voltak, hanem kezes mu

És az első önálló alkotás ör
addig csak bebiflázva ismert
resztszán, kéziszán általunk
nyomán az esztergakés kiha
rúdanyagból az első munkad

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT
Telefon: 138-068, 387-748, 340-72

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

Patay László

1976 APR 25

1021

Anyaság

Patay László rajza

nete

Apostolalak

jzatok kápráztatják. Góti-
s divatrevűnek is elmenne
ódálatos kis galériánk! S
ndehhez még: a szobortor-
k változatos színekben, bő
anyozásban ragyogtak.
Kőarcok, kőszemek. De ele-
nek, portrészerűek ezek az
ok, ráncolt homlokukkal, s
szemzugaikráncaival. S néz-
k látnak

Már mikor a motoscafon
állomásról befelé hajóztak,
elhagyták a Canale Grandét
rövidebb út kedvéért. Mihál
nak feltűntek jobbra és bal
a sikátorok. De ekkor m
nem sokat törődött velük, m
eleinte teljesen lefoglalta V
lence velencesége: a víz a h
zak között, a gondolák, a l
guna és a város téglavör
rózsaszín derűje. Mert Miha
most volt először Olaszorszá
ban harminchat éves korába
a nászútján.

Hosszúra nyúlt vándorévei alatt mindenfelé megfordult, Angliában és Franciaországban éveket töltött, de Olaszországot mindig elkerülte, úgy érezte, még nincs itt az ideje, még nem készült fel rá.

Szerb A

Utc

Olaszországot is a felnőtt dolgok közé tette mint az ivadékok nemzését, tokban félt is tőle, félt, mint erős napsütéstől, a virágok sz gától és a nagyon szép nőkt

Ha nem házasodik meg, nem az a szándéka, hogy sz bályszerű, olaszországi nás úttal kezdődő házaséletet jen, talán mindhalálig hal gatta volna az olaszorszá utat. Most is úgy jött el, ho nem is Olaszországba jött, h nem nászútra, ami egész más. Különben is most m

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR NÉPSZAVA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MÁJ 7

ZALAI HÍRLAP

Patay László

ZALAI HÍRLAP

1021

Patay László: ANYASÁG

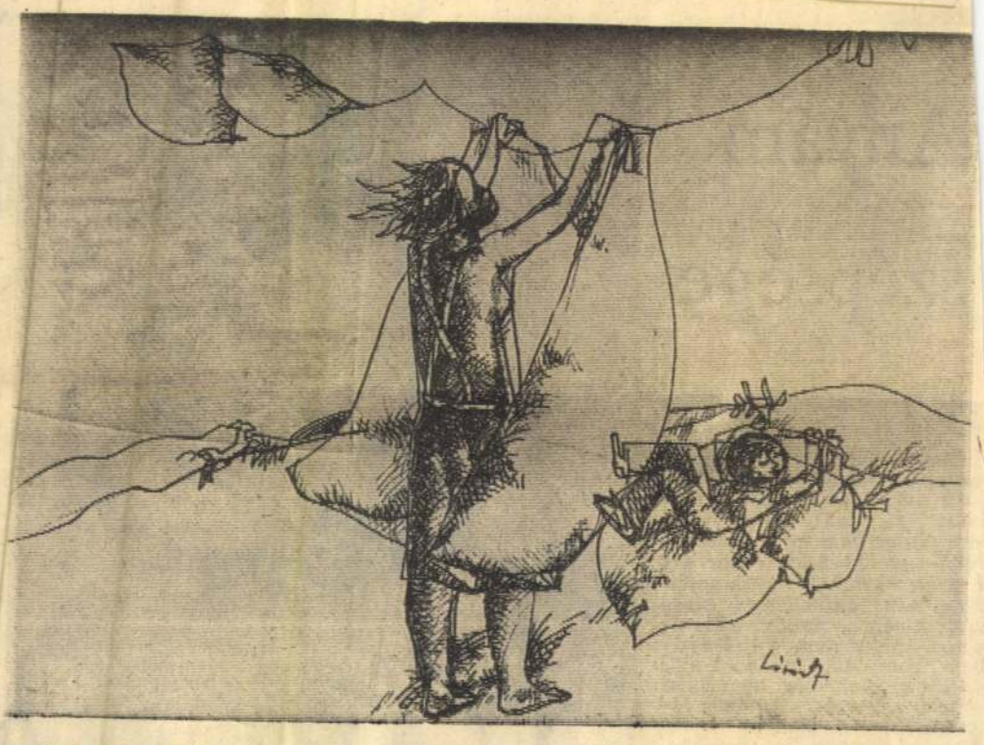

Lóránt János rajza

Szép Ernő:

Május

Május elseje, vagyis első május (így ejtette a pesti népnyelv), az a régi, Ferenc József alatti, azzal kezdődött, április utolsó éjszakájára kiáradt egy vidám sereg a világos vurstlira, proletár, polgár meg a lump gróf is, az autók hűtői, fiakkerek, konflisok lovai fel voltak szalagozva, virágozva, forgott a ringlispil, kelepelt a verkli, rotyogott a rezesbanda, visított a cigány a Zöld Vadász kertjében, ugattak a lövölde puskái, az ifjúság danolt, karaszott, havazott a konfetti, a virsli gőzölgött az óriáskifli mellett, szédült a valcer és ömlött a bor, sör meg a pezsgő a kivilágos kivirradatig.

Elsején pedig vonultak, mint gyalogos sötét fellegek a Liget felé a munkásnép dandárjai, zászlók, táblák, luftballonok alatt, énekszóval és felkiáltásokkal, élükön a rendezőkkel, lovas rendőrökkel a hátuk mögött.

Ezen a mai május elsején megvendégelik az iskolák minden gyerekét a Ligetben. Az összes színházak ingyen játszanak, az Opera is, [illegible]

S nem lehet az, hogy nyomorúságában hiába könyörgi Petőfi végig Pest kiadóit, húsz pengő forintot se kap a kész János vitézért.

Az se, hogy Ferenczy István összezúzza kalapáccsal a szobrait, mert nem akad rendelője, pártfogója.

Se, hogy Barabás Miklós Bécsből elvándorol egy erdélyi nagyúrhoz, annak a feleségét, lányát pingálni, s a nagyúr igás szekeret küld elébe, a botos ispánnál hálatja, s reggel, amikor a híres művész jelenti magát, kezet nem nyújt neki.

Se, hogy egy Derkovitsnak éhen kell elpusztulni.

Hogy zseniális költőknek kölcsön kell kéregetni; operett- és tánczeneiparosok milliomosok lesznek, örökszép vonósnégyesek szerzői meg kifordított öltönyben, foszló ingben járnak.

Meg, hogy Lechner Ödönt, a magyar építőstil költőjét élete végéig üldözzék, csodás palotáit, mauzóleumait a kávéház márványasztalára rajzolja, s azokat a takarítóné mossa le onnét.

Hogy Semmelweis korlá[illegible] és igazság martaléka te, s nem szégyelli magát embertársai butasága, vadsága miatt?

Ezen a május elsején nem a piros luftballonok, hanem a piros szívek emelkednek az ég felé. A jövendők ege ez, olyan tüneményes tündöklő, akár az Óceán felett.

Ó, szerelmes Szabadság, áldott képzelet, őszinteség, emberség, álomnál álomabb valóság, mindenki olyan szép lesz és olyan jó lesz mindenki, mint a jó gyerekek.

Hozd el ezt a világot, ezt az örök majálist minékünk te május, te mosolygó május, te teremtő, te csudatévő, boldogító.

Benjámin László:

Májusi v

Mint aki beomlott bányából
Belémhasit a levegő és meg
Maga a csupasz élet, a hétk
lehetne már nekem —, de n
Te nem hiszel szavamnak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MAJ 1
NÓGRÁD

Patay László
1021

Anyám szépsége

PATAY LÁSZLÓ: ANYASÁG

Ne kérdezzétek szép volt-e anyám?

Nem tudom. Csak azt mondhatom, megismételhetetlenül szép volt. Vissza nem térő belső ragyogás, mely egy-egy mosolyban, simogatásban, féltő-szerető tekintetben süt a gyermekre. Az anyák szépsége nem hasonlítható virágok színéhez, mezők szőkeségéhez, mert nem külsőségeiben pompázik; inkább belül, az anyai emberség legmélyén rejtőző sugárzás. Különös fényű. Éltető. Otthont adó. Biztató. Dorgálva is szerető.

A nők lehetnek karcsúk, izgalmasak, érdekesek, mondhatunk rájuk különböző jelzőket. Az anyák, nagyanyák szépsége egészen más, olyan, melyet nem fakít az arc ráncainak sokasága, a test elnehezülése, görnyedtsége. Ellenkezőleg, mindez hangsúlyozza a gyermekükért fáradozó asszonyok anyai szépségét. Mert legfőbb jellemzője éppen az önfeláldozás, a maga testi-lelki életerejének önzetlen elhasználása — a gyermek felserdüléséért. Az anyák tűnő szépsége így lesz örökkévaló a gyermekek — leendő ifjú anyák, apák — újjászületö szülői szépségében.

De minek bizonygassam az anyák szépségét? Mindannyian éreztük és érezzük naponta, akik gyermekkorunkra eszmélünk.

Anyák napja van, köszöntenünk kéne az édesanyákat. Van-e, lehet-e méltó szavunk e köszöntésre? Vagy talán úgy járunk vele, mint a hazatérő Petőfi, aki a „számtalan szebbnél szebb gondolat" közül a legszebbet választotta? A hallgatást... Ugye, emlékszünk a sorokra: „csüngtem ajkán szótlanul, mint a gyümölcs a fán".

A legszebb anyai köszöntő a szavakon túl kezdődik.

Olyan társadalomban élünk, mely az anyai fáradozást sokféleképpen honorálja: anyai jogok védelmében, a gyermekneveléshez szükséges fizetett szabadságok, segélyjuttatások, illetve gyermekvigyázó intézmények (bölcsődék, óvodák) megteremtésében. A szocialista társadalom sokat tett az édesanyák boldogságáért. Ma alig akad gyermek — hacsak nem a saját vagy a szülők hibájából —, aki nem cseperedhet fel a szülők örömére, iskolázottan, szakképzetten, megbecsülten. Az anyák boldogságához pedig mi más kell még, mint a fiak „fizetsége". Nem pénzben — emberségben! Az anya azért szül, azért nevel csöppséget, mert kimondhatatlanul is reméli: „Nekem nősz nagyra, szentem..." Az anyák napi öröme tehát nem virágcsokrok nagyságától, vagy szóvirágok illatától lesz teljes, hanem elsősorban attól: felnőtt-e bennünk, a fiakban, lányokban az anyai álom? Vigyázzunk örömükre a magunk emberségét őrizve hasznosan, értelmesen élve táplálhatjuk az anyai boldogságot.

Nos, ne kérdezzétek, szép volt-e anyám. Míg van, nagyon szép, és mikor nincs, éppenséggel kimondhatatlanul szép az anyai arc. Úgy emlékszünk sugárzására, mint a napba néző gyermek, ki szemét behunyva érzékeli a ragyogást, a sugaras simogatást.

Anyák napja van. Köszöntsük hát szóval, virággal, hallgatással, megértéssel őket. De főképpen azzal, hogy örömükre élünk.

Balogh Ödön

Az oszt
getésen s
tás" előz
nala, az
több olya
közeljövő
A szege
hogy sok
gadják a
talokat, p
semmivel
Igaz, hogy
mint példa
de az öná
ségérzetük

munka egyik biztosítéka lehet. A gyakorlati érettségi rövidesen kezdődik. Azt azonban még nem tudja, hol sikerül majd elhelyezkednie.

Ocskó Zsuzsát, aki Bordányból jött Csongrádra, már várják az üllési óvodában. Ott töltötte nyári gyakorlatait, úgy érzi, sikerült beilleszkednie a kollektívába. Elhelyezkedési lehetősége adott, így már a jövőre gondolhat. Szeretne továbbtanulni, bővíteni szakmai ismereteit, hiszen a követelmények csak növekedhetnek.

chológia, di
gyermekirod
tárgyak ala
mindezeket
pénzre kell
Szabó Éva
az iskolába,
Szerinte val
várják az é
álló foglalko
gatást, a se
sítják vissza
Túri Mária
véli, bárme
gyakorlathoz
azt, hiszen a
a gyakorlati
szabadultan,
Különösen a
ahol nincse
mek". Olyan
Sajnos, Cson
lehetőség ni
ban találni
A beszélg
osztályfőnök
ték meg ség
fognak érett
nyi átlaga j
gyakat szere
sége más vi
Ha jól át
nevelése, tar
mai felkészü
elhivatottság
videsen 35 f
gazdagodik
már tudják,
zött kell d
akiknek biz
dig szükség
S azt hisze

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 III 1

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Patay László

1021

PATAY LÁSZLÓ: ANYASÁG

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MÁR 6
PEST MEGYEI HÍRLAP

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

lap 1021
1976. MÁRCIUS 6., SZOMBAT

Dömsödi és ráckevei képek

Patay László kiállítása a Műcsarnokban

Patay László seccója a ráckevei járási hivatal tanácstermében

Patay László Munkácsy-díjas festőművész tárlata március 21-ig tekinthető meg Budapesten, a Műcsarnokban, hétfő kivételével naponta 11-től 19 óráig.

Mi szükséges ahhoz, hogy valaki festő legyen? Élménygyűjtés az ifjúkorban, nagy körülnézés a világban, vállalkozási kedv, megszállott munkaáhitat. Az alkotásnak ebben a logikailag is biztosított folyamatos rendjében talál ősi maradékot tájból, emberi arcból, a természet eddig rejtve maradt törvényeiből *Patay László*. Csak azt festette meg felismeréseiből, melyet ő pillantott meg, ő érzékelt először a belső megrendülés hőfokán. Rendelkezik azzal a képességgel, hogy észrevegye és megragadja a dolgok, jelenségek látványszelvényeit, eszmék, gondolatok, tájak, évszakok, emlékek testesülnek az általa fogalmazott népi ábécé szilárd rendszerében. Ehhez járul a megörökítés öröme a vonalak, színek anyanyelvén, azt rendezi festménnyé a világból, ami belül megszólalt. Ez a hang; szín, forma..

A realizmus tágasságát érzékeljük képeiben. Ezt a témaválasztás és a festői feldolgozás sokrétűségében érhetjük tetten. Valami olthatatlan szomjúság és vágy hajtja, hogy rajzzal, színnel, teremtett formával testesítse családtagjait, a dömsödi, ráckevei Duna-partot, sziklákat, kubai nádvágókat, tengert, virágos rétet, magvetőt, esőben ázó akácsort. Arra külön ügyel, hogy minden művének *egyéni értéke* legyen, minden képhez más megoldás kapcsolódjon. Egyszer a figurák nyers megjelenése érdekli, amikor asszonyok telítik a mezőt, máskor az irányok szelíd ellentéte a Péchy Blanka-portrén. A színeket, hol árasztja, hol visszafogja. Van, ahol az élet színes mező, másutt a szürkék szelídsége kormányozza a felületet. Elmélyülve műveinek rendszerezett rendjében, rádöbbenünk, hogy minden festményén található valamilyen képi meglepetés, valamilyen apróságnak látszó, mégis egyedi melléklet, ami boldogít. Németországi panorámáján fellelhetjük applikálva a rajzi jegyzettömböt, édesanyját, mintha kártyát vetne a fotókkal, úgy ábrázolja emlékidézés közben. Sajátos technikája a *lakkozott tempera*, finom fényhatást kelt a műterem hangulatáról, jegenyesorról, hídon kerengő ráckevei lakodalmasokról.

Hogy került *Ráckevére*, hogyan lett a *Kis-Duna festője*, milyen előzmények után emelte a festészet véglegességébe ezt a kedvesen ringó, hullámzó, vízi szárnyasokkal neszező tájat?

Komároban, született 1932-ben, Győrött érettségizett, 1956-ban kapott diplomát a Képzőművészeti Főiskolán a freskótanszakon *Fónyi Géza és Szőnyi István tanítványaként*, jelenleg *Barcsay Jenő utódaként*, a Képzőművészeti Főiskola tanára. Nagy sikerrel záruló egyéni kiállítása volt az *Ernst Múzeumban, Győrött és Hódmezővásárhelyen*, 1970-ben *Bazsonyi Arany és Vecsési Sándor* társaságában nyílt meg a tárlata Ráckevén. *Munkácsy-díjas*, a *Nemzetek-díját* kapta 1972-ben *Cagnes sur Mer*-ben, műveit bemutatták *Szovjetunióban, Dániában és Kubában*. Rengeteget dolgozott, több ezer képet festett, művekkel térképezte fel a Tiszát, Vásárhely környékét, francia tájakat, nagy méretű falfestményei *Egerben, Salgótarjánban, Ráckevén, Ózdon* díszítik középületeink belső terét. Művészetében a képzelet ereje egyensúlyba rezdül a biztos rajztudással, a mesterség tökéletes biztonságával. Az 1960-as években telepedett le *Dömsödön*, onnan nemrég költözött Ráckevére. Mostani kiállításán is kiemelkedő helyet foglal el a *Kis-Dunáról festett sorozata*.

Benne él a *tájban*, ismeri törvényeit. Áll a mólon, de nemcsak halra vár, hanem fényt, esőhozó felhőket, röptéző sirályt, szélben hintázó nádast, ködös őszt, hajnali párából születő téli fákat, öreg fűzfát kap ajándékba környezetétől és szüntelenül figyelő, elmélyült önmagától. Ez az ő nagy zsákmánya, festészetének forrása. Lelkületének érzékeny és alapos antennájával gyűjtötte festmények összefüggő sorozatává a mólon érzékelt évszakvonulást Dömsödön, s a rokontáj, Ráckeve is nádrengetegben rejtőző vízi csibékkel, buzogányos náddal, élethármóniát sugalló horgásszal lepte meg.

Másik nagy tája *az ember*. *Rudas László*, szobros rajzú láttatása mellett a *Holló Eszter* társaságában festett önarckép, *magvető-édesapja, Péchy Blanka* arcmása, fényképekkel mutató *édesanyja* gazdag árnyalatú lírai hullámhosszon jelenik meg. *Barcsay-sorozata* remeklés, hiszen az ember, a klasszikus értéket létrehozó festő motívumainak nyüzsgő

A bizalmiakra támaszkodva

Az ÉDOSZ Pest megyei bizottságának munkájáról tárgyalt az SZMT elnöksége

Az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetének Pest megyei Bizottsága, a választások óta eltelt időszakban a *bizalmiak* tevékenységének erősítését tekintette egyik fontos feladatának. A tapasztalatok szerint, a szakszervezeti bizottságok és a bizalmiak kapcsolatában jelentős a fejlődés. Ez abban is megnyilvánul, hogy a dolgozókat érintő lényeges kérdésekben a döntés előtt minden alkalommal *tőlük kérnek véleményt, javaslatot*, amelyek figyelembe vételével határoznak. Ezt a helyes gyakorlatot tovább kell folytatni — állapította meg tegnapi ülésén a Szakszervezetek Pest megyei Tanácsának elnöksége, az ÉDOSZ megyei bizottsága jelentéseinek vitája során.

A jelentés — melyet *Barna Istvánné*, a megyei bizottság titkára tejresztett elő — részletesen foglalkozott a *választások óta eltelt időszak* tapasztalataival. A megyei bizottsághoz tartozó *nyolc iparág* 13 ezer szervezett dolgozójára növekvő feladatok várnak az V. ötéves tervidőszakban, mivel az ágazat a dinamikusan fejlődők közé tartozik. Ez meghatározza a szakszervezeti munka fő irányvonalát: növelni kell a dolgozók *általános és politikai műveltségét, szakmai képzettségük színvonalát.* Az előrelépés megköveteli a *választott testületek* fokozott támogatását az érdekvédelmi és a nevelő tevékenységben.

Az ÉDOSZ Pest megyei Bizottsága munkájának eredménye, hogy a szakszervezeti bizottságok jól tervezik munkájukat, s mindinkább gyakorlattá válik, a vállalati szakszervezeti tanácsok *önállóan döntenek* a hatáskörükbe tartozó kérdésekről.

A jelentést a Szakszervezetek Pest megyei Tanácsának elnöksége *egyhangúlag* elfogadta. Egyetértett azzal a tervezettel is, amely a Pest megyei Tanács végrehajtó bizottsága és az SZMT elnökségének együttműködési megállapodását tartalmazza, melyet a későbbiek során a két testület együttes ülésén hagynak majd jóvá.

B.

Óvári Miklós látogatása Szegeden

Óvári Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára pénteken Szegeden tett látogatást. Délelőtt a Csongrád megyei pártbizottság épületében tartott megbeszélésen *dr. Tamasi Mihály*, a megyei pártbizottság osztályvezetője ismertette Csongrád megye művelődéspolitikai helyzetét.

A Politikai Bizottság tagja ezután felkereste a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolát. A helyi párt- és KISZ-szervezet, a tanszékek képviselői részletesen ismertették a tanárképzés korszerűsítése érdekében tett intézkedéseket.

Óvári Miklós délután Ópusztaszerre utazott, s megismerkedett az ottani nemzeti emlékpark létrehozásával kapcsolatos tervekkel, a szeri monostor feltárására irányuló régészeti ásatások eredményeivel.

A Politikai Bizottság tagja ezután a Csongrád megyei pártbizottság oktatási igazgatóságán tartott aktívaülésen ismertette a párt kulturális politikájának időszerű kérdéseit.

Két községben egyszerre

Közös vízműtársulat alakul Üllőn és Gyömrőn

A közelmúltban minden üllői és gyömrői családhoz bekopogtattak e két nagyközség közös vízműtársulatának szervező bizottságától. A látogatók mindenütt hangsúlyozták, valamennyiük közös érdeke, hogy *mindkét helységben egészséges, vezetékes ivóvízhez jussanak*, belátható időn belül a lakók. S habár a gyömrőieknek csaknem 80, az üllőieknek 70 százaléka csatlakozott már a társuláshoz, néhány kérdés még tisztázatlan maradt.

Kételkedők

Azok, akik eddig még nem léptek be, többnyire azt hangoztatták: itt a kút az udvarukban, motorral szivatjuk a vizet, minek gyalogoljunk akkor az utcai közkútig? Egy másik ellenvetés így hangzott: *csak akkor érdemes csatlakozniuk, ha beköthetik a házakhoz a vezetéket.* Erre azonban, a kétkedők szerint — úgysem lesz mód. S végezetül megfogalmaztak olyan véleményt is, hogy nem értik, miért kell az elmúlt öt esztendő alatt sikeres kutatófúrások voltak Gyömrőn. Az eddig „feltárt" hat kút a kezdeti induláshoz mindenképpen elegendő lesz, de ugyanitt, a korábbi kutatások színhelyén 1985-ig elegendő vízmennyiséget rejt a föld. *S további tartalékterületeket jelöltek ki Üllőn.* A vezetékrendszerek teszik lehetővé, hogy Gyömrőről Üllőre jusson a víz. Közkutas hálózatot építenek, ami annyit jelent, hogy a vízért *150 méternél többet senkinek sem kell gyalogolnia.* A vízmű a gyömrői Lengyel utcában épül fel, a 31-es műút túli dombon pedig két, egyenként ötszáz köbméteres víztározó medencét létesítenek.

A beruházás teljes értéke — az 1974-es építőanyagárak szerint számolva — 123 millió forint. Ehhez a jogszabályok által előírt állami támogatást kapnak, s a társulat tagjainak tíz éven át — kamatmentesen — *havi 110 forintot kell fizetniük.* Szó sincs tehát arról, ramvölgyi István megemlítette: nem felel meg a valóságnak az a hír sem, hogy a gerincvezetékről nem lehet házi bekötéseket csinálni. De a sorrendet meg kell tartani: először a vezetékrendszereket kell megépíteni — ez nem kis munka — s csak azután lehet továbblépni. *A házi bekötésekre vonatkozó engedélyeket a Pest megyei Víz- és Csatornamű Vállalat bírálja el.*

Sorrend szerint

S mi vár azokra, akik nem lépnek a társulatba? Tudvalevő: az idevonatkozó rendelet szerint, ha a lakosok — fogyasztó egységek — több mint ötven százaléka belép, akkor *a többieket határozatilag kötelezni lehet a hozzájárulási díj megfizetésére.* De nekik már nem tíz év alatt kell megfizetniük az előírt összeget, hanem az építkezés megkezdésétől a befejezéséig számított időszak alatt, s legfeljebb három

Fűzfő visszahódítaná lakosságát

A Veszprém megyei Balatonfűzfő önkormányzatának vezetői – az országban elsőként – a közelmúltban elkészíttettek egy tanulmányt, amely a nagyközség jelenlegi folyamataiból kiindulva 2020-ig bemutatja a település demográfiai helyzetének várható alakulását.

Erre persze sokan legyinthetnek: mi változik azáltal, hogy egy ilyen tanulmány elkészül?

A válasz azonban korántsem egyszerű.

Balatonfűzfőn a nyolcvanas évek közepén megközelítőleg öt és fél ezren éltek. Az 1990-es kis népszámlálás szerint azonban már csak 4730 lakosa volt a településnek, 1997-re tovább csökkent a lélekszám, 4361-re.

Fűzfő népessége tehát – állapítják meg a tanulmány készítői, Hablicsek László matematikus, a Magyar Népességtudományi Intézet igazgatóhelyettese és Oláh Miklós szociológus – évente egy százalékkal csökken, s ez jelentősen meghaladja az országos átlagot.

A népesség fogyásának két fő oka van: a születések száma kisebb a halálozásokénál – a demográfia ezt természetes fogyásnak nevezi –, illetve az elvándorlások száma meghaladja a betelepülőkét.

Mi van a folyamat mögött? – kérdeztük Varjú Lajost, a település polgármesterét?

– Az 1960-as évek végén, a hetvenes évek elején döntés született arról, hogy a Balatonfűzfői Nitrokémia lakásigényeit Veszprémben kell kielégíteni – kezdte a polgármester. – A hivatalos indoklás az volt, hogy a megyeszékhelyen munkásbázist kell kialakítani, elsősorban az egyház szerepének ellensúlyozására. Ez a folyamat Veszprém mesterséges felduzzasztásához vezetett. Tehát egy-másfél évtizeden keresztül a gyár dolgozóit Veszprémben helyezték el, nem pedig Fűzfőn. Ez számunkra óriási népesség-visszaesést jelentett. Hozzá kell azonban tennem: akkoriban nem voltak meg a letelepedés feltételei a községben, a fűzfői tanács nem is foglalkozott ezzel a problémával. A település pedig igencsak elöregedett.

A demográfiai tanulmány szerzői megállapítják, hogy Balatonfűzfőn „az elköltözés két és félszer akkora szerepet játszott a népességcsökkenésben, mint az alacsony születésszám". Fűzfőn 1990-ben az egy családra jutó átlagos gyermekszám valamivel kettő felett volt, 1995-re ez az adat egy alá süllyedt. Az átlagos gyermekszám országosan is jelentősen csökkent, de a fűzfőinél lényegesen lassabban.

A tanulmányírók arra következtetnek: Balatonfűzfő népességének mutatószámai – ezek közé tartozik egyebek mellett a várható élettartam is – a változásokra igen érzékenyen reagáló lakosságot jellemeznek. A fűzfőiek „nagymértékű magatartás-változással reagáltak az átmenet első időszakának problémáira, az utóbbi két évben azonban már mutatkoznak a stabilizáció jelei. Mindennek alapján a jövőt illetően egy mérsékelten optimista demográfiai forgatókönyv vázolható fel."

Mit jelent ez?

A tanulmány szerint a gyermekszám-emelkedés nem valószínű az ezredforduló előtt, de fokozatosan véget ér a negatív vándorlási időszak, vagyis a statisztika a jövő században vélhetőleg több odaköltözőt, mint elvándorlót tart majd nyilván.

A tanulmány szerzői szerint a település lélekszáma 2005-ben 4300 alá süllyed, majd lassan emelkedni kezd, 2020-ra állhat vissza az 1990. évi szintre, vagyis akkorra ismét elérheti a 4700-at.

Varjú Lajos polgármester szerint ezt a tanulmányt azért kellett mindenképpen elkészíttetni, mert így az önkormányzatnak legalább esélye van arra, hogy megfelelően avatkozhasson be a településen zajló folyamatokba. A polgármester megjegyezte: a demográfiai helyzetnek jelentős befolyása van a település gazdálkodására.

Számításaik szerint a nyolcvanas évek közepétől bekövetkezett mintegy ezerfős lélekszámveszteség évi 10-20 millió forintot vesz ki az önkormányzat zsebéből. Hiszen az állami normatívákat a lakosság száma alapján kapja. Veszít a település azon is, hogy Fűzfő területén a lakosság fogyásával együtt kevesebb a személyi jövedelemadó-bevétel.

A helyhatóság – a tanulmány megállapításaira támaszkodva, a negatív folyamatokat megfordítandó – javítani kívánja a helyi lakásépítési feltételeket. A polgármester úgy véli, hogy ennek infrastrukturális feltételei már megvannak, a nagyközség szennyvíz- és gázhálózatát kiépítették. Hatvan telket jelöltek ki házépítésre, összesen 41 lakás létrehozására alkalmas területet alakítottak ki. A helyhatóság évi négy-ötmillió forintot költ lakásépítési támogatásokra. Jelenleg vizsgálják annak feltételeit, hogy egy-egy helyi lakótelepen miként lehetne megoldani az emeletráépítést.

Varjú Lajos szerint Balatonfűzfőt vonzó településsé kell alakítani, s ehhez minden feltétel adott. A nagyközség közel fekszik Siófokhoz, Székesfehérvárhoz és Veszprémhez – a helyi cégeknek: így például a Nitrokémiának és a Papír Rt.-nek köszönhetően –, könnyen lehet munkát találni. Nem elhanyagolható szempont az sem, hogy a település közvetlenül a Balaton partján van, tehát kedvezőek az idegenforgalmi lehetőségek is.

Varjú Lajos úgy véli, hogy a felére lehetne csökkenteni azt az időtartamot, ami alatt a település eléri az optimális népességet, a – szerinte – öt-hatezer főt. A polgármester úgy véli, hogy az előrejelzésnél 10-11 évvel hamarabb, tehát 2009-2010-re elérhető az 1990-es lélekszám.

Tóth Ákos

A MATÁV részvények végleges forgalomba hozatali ára: 730 forint

Az

Hogyan főzhettek s

Azt mondják, a tények önma gukért beszélnek. Az évszáza legnagyobb hazai ételfertőzés járványáról azonban másfél é múltán is kevés tényt lehet fel sorolni. Az egyik, hogy 199(június 5-én ötezer ember bete gedett meg szalmonellabaktéri umtól Budapesten és környé kén. Közülük 823-an kórhá kezelésre szorultak. Az is tény hogy a szalmonellával fertőzöt tek mindegyike a Junior Ven déglátó Rt. főztjét fogyasztotta Azt, hogy ki a felelős a járvá nyért, mindmáig nem tudn Meglehet, hogy a fertőző eperle ves a századvég rejtélyévé válik

A Junior Vendéglátóipar Vállalat háza táján másfél évve ezelőtt még büszkék voltak ar ra, hogy harmincöt éven keresztül soha nem volt szalmonella fertőzéses esetük. Aztán mégis bekövetkezett a baj. Annak hogy a Junior nevéhez fűződik az emlékezetes járvány, több oka lehet. Az egyik, hogy szalmonellafertőzés leggyakrabban a gyermekétkeztetésben fordul elő. A másik, hogy igen sokan fogyasztották és fogyasztják a vállalat főztjét.

❑

A járvány első számú gyanúsítottja annak idején az eperrel dúsított görög gyümölcsleves volt. A 17 hónappal ezelőtt készített eperleves szokatlanul sok baktériumot tartalmazott. Az ételt az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) Fővárosi Intézetében megvizsgálták, és abban számos szalmonellabaktériumot találtak. Alapos fejtörést okozott viszont az, hogy sem a tejben, sem a pudingban nem volt kórokozó. Így terelődött a földieperre a gyanú. A tömeges ételfertőzést követően viszont alig egy héttel nem szalmonellát, hanem a vérhas kórokozóját mutatták ki az épen maradt eperszemeken.

A földieper származási helyéről, Nagykállóból nem késett a cáfolat, miszerint ha az eper fertőző lett volna, akkor a helybéliek is ágynak dőltek volna tőle. De hát Nagykállóban senki nem betegedett meg az epertől. A talány továbbra is talány maradt. Nem sokáig, hiszen a fővárosi tiszti főorvos nyolc nappal a fertőzés után kimondta: minden kétséget kizáróan a Junior Vendéglátó Rt. a felelős. Dr. Lun Katalin akkoriban azt hangsúlyozta, hogy a konyhatechnológiai fegyelmet több ponton megsértették a görög gyümölcsleves készítésekor. Ezért – jóllehet a személyes fe-

PATAY LÁSZLÓ

1997 NOV. 15

A falra festett testület

Tanácselnökből szekkóvá lenni egy katolikus templom falán – nagyívű karrier. Különösen, hogy az illető ma demokratikusan választott polgármester, immár másodszor, s készül a harmadik megmérettetésre is. Keveseknek adatik meg kollégái közül, hogy már életükben a katolikus templom falára kerüljenek, afféle aprószentnek. Kulcsár István ráckevei polgármesterrel pedig ez történt.

Zavarban is van a polgármester, amióta felkerült a templom falára. Három éve, hiszen a második szabad választások után, 1994 decemberében avatták fel a restaurált katolikus templomot Ráckevén. Pedig Kulcsár Istvánnak nincs oka szemlesütve járni a városban: nem lehet véletlen, hogy tanácselnöknek is megfelelt, polgármesternek is bevált. Mégis, ha vendégei vannak, igyekszik úgy terelgetni őket a templomban, hogy a bejárati ajtó melletti falrész ne nagyon kerüljön a szemük elé. Ha ugyanis észreveszik, mindenki felismerheti a tablón a polgármester arcmását. S mit válaszoljon akkor az elhangzó kérdésekre egy hívő református, egy elkötelezett demokrata?

A polgármester persze nem egyedül ékeskedik a bejárati ajtó mellett. A jobb oldalon Ráckeve múltbéli nagyjai, többek között Árpád fejedelem, Savoyai Jenő herceg, Keviczkyné Böske néni és férje, Gulyás Kálmán tanító, Beke Gábor iskolaigazgató, dr. Skultéty István és dr. Póka Kálmán orvosok, valamint Csita, a neves cigányzenész kaptak helyet. A bal oldalon pedig a templom restaurálását segítő e világi személyek sorakoznak: a polgármester mellett az alpolgármester, s még többen a testületből, aztán a ráckevei újság szerkesztője, más helybeli közéleti személyek, egyházközségi tagok, no meg az állványozómunkások. Hogy ki mindenki, arra ma már nehéz választ kapni. A polgármester szerint a testületből azok, akik szervezőmunkával, a festéshez kölcsönadott fémállvánnyal, a közmunkások munkára fogásával, a vízelvezető árok építésével segítették a templom felújítását. A polgármester igazából nem is tudott erről a tablóról, már készült a képmása, amikor szólt neki valaki, nézzen be a templomba.

– Számomra furcsa volt – mondja –, hogy élő emberekről fessenek képet, de azt mondták, ez nem az én dolgom. Azóta zavarban is vagyok miatta, és büszke is egyúttal. Talán ennyire mindenki lehet hiú, hogy hagyja magát lefesteni, más kérdés, hogy most aztán meg kell felelnem ennek a megelőlegezett bizalomnak. Az idő meg majd elvégzi a maga munkáját: ha száz év múlva már nem is tudják, kik ezek az emberek, s melyik voltam én, annyit sejteni fognak, hogy a városért tevékenykedtünk.

A freskó

HANCSOVSZKI JÁNOS FELVÉTELE

A tablóhoz ugyanis nem tartozik magyarázó szöveg, tárlatvezetésen sem részletezik a képmásokat. Aki helybéli erre jár, tudja, kit lát, s a festőművész szerint ennyi elég. Patay László nem is szívesen beszél a képről, annyit mond csak, ő fényképek alapján dolgozott. Két modellje volt, egy női és egy férfi, hivatásosak, róluk rajzolta majd egy évig az alakokat, s csak az arcokhoz kellett a fénykép. S hogy kik vannak a tablón? A művész egy listát kapott a plébánostól, abból dolgozott, s nem is ismer mindenkit azok közül, akiket felfestett a falra. De ha már régi szokás szerint önmagát és segédeit is megrajzolta, már a saját szakállára, illetve a papírlapra...

– Nem játszott itt szerepet a pénz, ne is tessék ilyet kérdezni. – Patay László azt mondja, majdnem ingyen festette ki az egész templomot, hiszen neki Ráckeve a hazája, s ez a munka megtiszteltetés volt számára. – Az egész egyébként a plébános úr ötlete volt, már gyerekkorában megígérte nekem, hogy ha kinevezik, velem festeti ki a templomot. Most csak beváltotta az ígéretét, csodálkoztam is, hogy ilyen hamar.

– Milyen a kép stílusa? Miért tőlem kérdi, ez a nézők, de inkább az utókor dolga, hogy stílusokba soroljon majd engem is. Mondjuk azt, a realizmushoz áll közel.

Brezina Károly plébános szerint a szekkó Patay-stílusban készült, bárki ránéz, tudja, hogy mit lát. A katolikus papnak egyébként az a véleménye, semmi rendkívüli nincs abban, hogy élő, e világi személyek portréi is felkerültek a templom falára, az ő hite szerint az élők és a holtak egyazon lelki közösségben vannak, még a hitük sem lényeges ebből a szempontból. A szereplők körét egyébként hosszú huzavona után állították össze, az ő és a festőművész ötletéhez mások is hozzászóltak, így hol szűkült, hol bővült ez a kör. Azt is elmondja: két tabló készült a templomban, a nagyközönség részére a szóban forgó, s még egy a papi személyek számára. Ez a szintén ökumenikus tabló a sekrestye bejárata mellett található, s azon a plébános is helyet kapott, a fehérvári püspök meg a helybéli szerb pópa mellett.

– Nem szokatlan az egyháztól, hogy szent helyeken élők képmásait ábrázolják – mondja a plébános. – A szentek ábrázolásához is élő alakokat vett modellül a festőművész, Jákobnak is egy élő ember volt a modellje, bár ő nem helybéli, a hit-remény-szeretet szimbolikus alakját a festő a feleségéről mintázta, a bűn oldalán lévő gyerekek pedig a plébániaközösség gyermekei közül kerültek ki.

Az élők realista portréja a plébános szerint dr. Szilárdy Zoltán jelenleg állományon kívüli papnak, a képzőművészeti főiskola tanárának az ötlete volt. Ennek ikonográfiai hátteret adtak, amiből a szekkók tematikája, a festmények alakjai, a biblikusok is, a realisták is kikerekedtek. Egyébként az ikonográfiai háttér kiötlője is helyet kapott a templom falán, ő lett a szentélyben lévő csoportkép központi alakja.

A plébános egyébként a ráfordított forintokat sem titkolja. A templom teljes felújítása, az épületgépészeti és festési munkák együtt 18 millió forintba kerültek, amiből 3-4 milliót fizettek a festőművésznek, akinek munkáját 72 milliós értékűre taksálta az állami lektorátus. Magyarán, ennyiért kínálhatnák eladásra. Az ötlet azonban profán, hiszen ki akarna falra festett polgármestert venni?

Jakubovits Anna

Barikádeltakarítás Beit Haninában. Palesztin asszonyok csütörtökön megpróbálták lebontani azt az úttorlaszt, amelyet az izraeli katonaság épített, hogy megakadályozza az arabok közlekedését településeik és Izrael között. FOTÓ: FEB/REUTER

A szlovák külügyi tárca legfontosabb feladatának nevezte Juraj Matejovsky szóvivő az alapszerződés ratifikációs okmányainak cseréjével kapcsolatos teendőket. Matejovsky egyben közölte: a Magyar Köztársaság a szó szoros értelmében zavaros kampányt folytat a Szlovák Köztársaság ellen.

A nyugati vezetők veszélyesen lassúak és tétovák a hidegháború utáni Közép-Európára vonatkozó céltudatos és áttekinthető stratégia megfogalmazásában – vélekedett Václav Havel a The Washington Post csütörtöki számában megjelent interjújában. A cseh államfő szerint Közép-Európa stabilizálásának történelmi esélye örökre odavész, ha az év végéig nem érkeznek a korábbiaknál világosabb és egyértelműbb jelzések a NATO kibővítésének menetrendjéről.

Rómában összeült csütörtökön az új, baloldali több-

A volt teniszsztár Nastase lemondana a fizetéséről

Bukarest ingyen-polg

Románia választási évet ír. Május végén az önkormányzatokra, októberben a parlamenti képviselőkre és az elnökre szavaznak. Az első erőpróba azért is érdekes, mert nem tudni: marad-e a szélsőséges Funar Kolozsvár polgármestere?

Különösen érdekesen alakul a küzdelem a fővárosban. Úgy látszott, hogy a polgári ellenzék szerezhet többséget, de a jelöltek közé *Ilie Nastase*, a hajdani híres teniszcsillag is feliratkozott, méghozzá *Iliescu* elnök tevékeny támogatásával.

Hatni akartak a bukarestiek sportszenvedélyére is, hiszen Nastase volt a fő szervezője *Nadia Comaneci* volt tornászbajnoknő bukaresti esküvőjének, ahol a násznép között nemcsak az elnök, hanem a kormány tagjainak jó fele is jelen volt. A költségeket, az elnöki palotában rendezett fogadást a *Panescu* fivérek állták, akik a tulajdonukban levő Lido Hotelt, Bukarest legszebb szállodáját a Nadia névre keresztelték át. Ők is az államfő bizalmas barátaihoz tartoznak, ez magyarázza, hogyan vásárolhatták meg a román légitársaság belföldi járatait.

Nastase azonban nem csak az esküvői mutatvánnyal hívta fel magára a figyelmet. Kijelen-

Orosz rulett egy Winds

Az iszákos férj kékre-zöldre verte

Rájár a rúd a brit uralkodói famíliára. Szinte nem múlik el

lyik

neg-

izas-

HAZAI TÜKÖR

Mentős születésnap – kevés fénnyel, sok árnyékkal

Éjjel-nappal akcióban a 04

Csaknem fél évszázados hagyomány, hogy május 10-e hazánkban a mentősök napja. 1948–ban ugyanis ezen a napon jött létre az Országos Mentőszolgálat. A születésnap alkalmából Ábrahám Zoltán főigazgató-helyettes elmondta lapunknak: évente mintegy 2 és fél millió hívás nyomán immár 188 állomásról indul útnak a szolgálat csaknem ezer autója.

Születésnapi ajándék, hogy átadják rendeltetésének a 04 megfiatalított, korszerűsített irányító központját. S ez már csak azért is jó hír, mert bár az utóbbi években betegszállításra több magáncég alakult, a mindmáig legnagyobb mentő-

zaléka betegszállítás, 20 százaléka mentés. Munkájukat 6 helikopter és 2 repülőgép is segíti. Az egészségügy mintegy 7 ezer tagú „rohamcsapatát" orvosok, mentőtisztek, ápolók, gépkocsivezetők, szakmunkástársak alkotják.

– Az ünnepet azonban beár-

lehetetlenülés veszélye fenyegeti – mondja Ábrahám dr. – Működésünk és finanszírozásunk ésszerűsítése, újraszabályozása régóta napirenden levő, sürgető feladat. A mentésért ugyanis az állam a felelős, célszerű tehát az államilag garantált finanszírozás.

– Kórházunk például ma már sem ágyszámával, sem szervezetével nem képes megoldani a feladatokat, amelyeket saját központi gyógyító, tudományos, oktatási és módszertani intézményünkként kellene el-

PATAY LÁSZLÓ

BÉKÉS MEGYEI HIRLAP 1996 MÁJ. 10

Díszpolgárságot kapott a szlovákiai Lukanényén

Szlovákiában felszentelték Patay László festőművész legújabb freskóját

A magyar Michelangelo újabb sikere

Alighanem okkal vethetjük össze a legnagyobb Mesterrel, a sixtusi freskók alkotójával a Ráckevén élő Patay László festőművészt. Névjegyét valamennyien ismerjük, itt hagyta Békéscsabán, a jaminai új kistemplomban, és Gyula két katolikus templomában. Patay Lászlót a napokban nagy elismerés érte, a szlovákiai Lukanénye Jó Pásztor templomában felavatták legújabb freskóját. A részletekről kérdeztük a Mestert.

— *Ne haragudjon a kérdésért, de errefelé kevesen tudják, merre is van Lukanénye? S miért pont abban a csöpp faluban festett templomot?*

— Lukanénye Balassagyarmattól néhány kilométerre fekszik Szlovákiában, még éppen a határ túloldalán. Nagy magyarok lakják, akik most templomot építettek. Engem pedig meghívtak, fessek nekik freskót. Boldogan tettem eleget, hiszen apám ott volt kántortanító 1944-ig, 12 éves koromig magam is ott éltem.

— *Milyen méretű a freskó, milyen technikával készült és mit ábrázol?*

(Folytatás a 3. oldalon)

MEGYEI KÖRKÉP

A magyar Michelangelo újabb sikere

(Folytatás az 1. oldalról)

— Nyolcvanhét négyzetméteres és a Csabán is alkalmazott secco-eljárással készült. Valójában oltárkép, ami két részből áll, az egyik oldalon bibliai jelenetek láthatók, a másikon a jó pásztor, körötte lukanényeiek, akiknek magyarságából, pénzéből, akaratából a templom felépült. A helyiek szerették volna, ha a millecentenárium alkalmából a honfoglalásnak is emléket állítottam volna a képen, de megértették, a felesleges kockázatoknak semmi értelme. Készítettem viszont a témából egy másfélszer két és fél méteres pannót, amit a templom előcsarnokában helyeztek el.

— *Mennyit dolgozott a freskón és hogyan fogadták?*

— Az ősszel kerestek meg, télen elkészítettem a vázlatokat, februárban pedig segítőimmel nekiálltunk festeni. Három hónap alatt végeztünk. Ingyen dolgoztunk, csak az anyag árát kértük. A fogadtatás, a szeretet amivel körülvettek bennünket leírhatatlan. Nagy, szép templomszentelési ünnepség volt, előtte díszpolgárrá avattak. A vázlataimból, amelyeket a freskóhoz készítettem, állandó kiállítást nyitottak a polgármesteri hivatalban.

— *Ki szentelte fel a templomot, a seccót?*

— A kinti egyházmegye szlovák püspöke, aki magyarul beszélt és lelkesen énekelte híveivel együtt a magyar Himnuszt. Tudja, ha nem lennének politikusok, semmi baj nem lenne a magyarok és a szlovákok között.

— *Maradjunk ebben, kedves Mester.*

Á. Z.

MEGHÍVÓ

A **Pegasus-Art Galéria** és a **Budpest Kongresszusi Központ** szeretettel meghívja Önt első közösen rendezett kiállításunk megnyitójára. A tárlat keretei között az egykori **Iskola Galéria** kiállító művészeire szeretnénk visszatekinteni, ahol több mint negyven jelentős magyar művész alkotásait láthatják és vásárolhatják meg.

A kiállítás helye:	Budapest Kongresszusi Központ 1124 Bp. Jagelló u. 1 - 3.
Megnyitó:	1995 június 26., hétfő, 18 óra
Megnyitja:	**Dr. FELEDY Balázs**, művészeti író
Megtekinthető:	1995 július 2.-ig, naponta 10 - 18 óráig

A kortárs magyar festészet művejt felvonultató kiállítás bizonyosan maradandó élmény lesz az Ön számára is, és reméljük, hogy vásárlásával Ön is gyarapítani fogja a magyar művészet mecénásainak táborát. Ha a megvásárolt alkotást külföldre óhajtja vinni, szívesen állunk rendelkezésére a vámkezelés és szállítás teljeskörű lebonyolításában.

Címlap: **PATAY** László: " Néhányan közülünk a csepeli Iskola Galériában"
olaj, farost 72x102 cm

EINLADUNG

Die **Pegasus-Art Galerie** und das **Budapest Kongress Zentrum** würde Sie bei der Vernissage unserer ersten gemeinsamen Ausstellung gern willkommen heißen. Im Rahmen dieser Ausstellung möchten wir auf die Künstler der ehemaligen **Iskola Galerie** zurückschauen, wobei es Ihnen die Gelegenheit geboten wird, die Gemälden von mehr als vierzig namhaften ungarischen Künstlern betrachten und erwerben zu können.

Ort der Ausstellung:	Budapest Kongress Zentrum 1124 Bp. Jagelló u. 1-3.
Vernissage:	26.06.1995, 18 Uhr
Eröffnet durch:	**Dr. Balázs FELEDY**, Kunsthistoriker
Geöffnet bis:	02.07.1995, täglich von 10 bis 18 Uhr

Diese, die zeitgenössische ungarische Malerei repräsentierende Ausstellung wird gewiß auch für Sie ein unvergeßliches Erlebnis, und wir hoffen, daß Sie durch den Erwerb der ausgestellten Werken die Reihen der Mäzenen der ungarischen Kunst erweitern werden. Wenn Sie die erworbene Werke nach Ausland bringen möchten, stehen wir Ihnen bei der vollen Abwicklung der Zollformalitäten und Lieferung gern zur Verfügung.

Dechblatt: Lászlo **PATAY,** "Einige von nus in der Iskola Galerie"

INVITATION

The **Pegasus-Art Galery** and the **Budapest Convention Centre** invites you to the private view of our first collectiv exhibition, which is a retrospect of the former **Iskola Galerys** artists. More than forty significant Hungarian painters works can be seen and are purchasable here.

The scene:	Budapest Convention Centre, 1124 Jagello u. 1 - 3.
Private view:	at 26. 06.1995. 6.00 pm.,
Opened by:	**Dr Balázs FELEDY**, art historian.
Opened till:	02. 07.1995 , daily from 10 to 18

The exhibition takes view over the contemporary Hungarian painting and we hope you will find a great pleasure in it, and by the aid of you will be increased the group of the patrons of the Hungarian art. If you would like to take the purchased paintings abroad, we are at your disposal in all details of customs formalities and transport.

Cover: László **PATAY,** "Some of us in the Iskola Galery"
oil on woodfibre, 72x102 cm

Bráda Tibor
Bazsonyi Arany
Berki Viola
Bér Rudolf
Csáki-Maronyák József
Csomor Katalin
Deák Ilona
Duray Tibor
Duschanek János
Erdélyi Eta
Fábián Gyöngyvér
Galambos Tamás
Garabuczy Ágnes
Gerzson Pál
Giczy János
Gulyás Dénes
Hegyi György
Hincz Gyula
Kapicz Margit
Kádár János Miklós
Kiss Tibor

ISKOLA GALÉRIA

Koszta Rozália
Kovács Péter
Krajcsovics Éva
Kurucz D. István
Lacza Márta
Mattioni Eszter

PEGASUS ART GALÉRIA

Moldován István
Molnár C. Pál
Molnár József
Nagy Sándor
Patay László
Pituk József Viktorián
Pleidell János
Ruzicskay György
Somogyi Soma László
Scholz Erik
Sváby Lajos
Szabó Zoltán
Z. Szabó Zoltán
Szalay Ferenc
Szentgyörgyi József
Szentgyörgyi Kornél
Szinte Gábor
Szurcsik János
Tenk László
Várkonyi János
Vecsési Sándor

~~CSÁKI-MARONYÁK~~ József
PATAY László

PEGASUS ART GALÉRIA

1085 Budapest, Gyulai Pál u. 16.
Levélcím: 1241 Budapest, Pf.: 246
Tel./Fax: 138-4496
Nyitva tartás: H-P: 9.00-17.00 CS: 9.00-18.00

A kiállítás támogatója:

A&M VÁMUDVAR Speditőr Kft.

1239 Budapest, Haraszti út 2533 Hrsz. Levélcím 1734 Budapest, Pf.: 43.
Tel.: 286-0142, 286-0285, 286-0264, 286-0158 Fax: 287-1068

dai ellátás

s nevelést igénylőké

n változott az elmúlt évtizedek-gyszerűen szociális gyermek-olt, amikor „kisiskolának". Ma i, szocializációs és képességfej-k iskolára való felkészítése. A gnap azért gyűltek össze Békés a megye oktatásügyének hely-nokról tájékozódjanak.

- gyeszékhelyen működik. Nyolc ro-
v mán óvoda van a megyében és két
i román tannyelvű – Battonyán és
- Méhkeréken – is működik. A szerb
- nemzetiségű óvoda Battonyán ta-
- lálható. A megye 16 településén
:l foglalkoznak cigány származású
s gyermekekkel. Az önkormányza-
- tokra, mint intézményfenntartókra
a nagy feladatot ró majd a közoktatás
g szerkezetének átalakítása, s ez az
, óvodákat sem kíméli, hiszen a költ-
- ségvetési terv már a parlament előtt
ı van, s amennyiben megszavazzák a
t honatyák, úgy magasabb lesz a
t bölcsődei normatíva (ami eddig
i nem is volt!), mint az óvodai. Tehát
l, a háromévesnél kisebb korú gyer-
n mekeket szerencsésebb lesz böl-
l- csődékbe járatni, mint óvodába.
e A speciális nevelést igénylő gyer-
- mekek intézményhálózatának hely-
- zete korántsem ilyen rózsás Békés-
- ben. Az értelmi fogyatékos gyerme-
- kek elhelyezése és nevelése még
z csak-csak megoldott, de a testi fo-
- gyatékos, vagy a hallás- és látássé-
ı rült gyermekeknek nincs óvodájuk.
- Ezeket a kicsinyeket az óvodák
- megértésből fogadják be. **V. A.**

NAP-szúrás

Schubert és a menedzserek

Az önkormányzati törvény tervezett módosítása után a megyékben működő kormányszerveknek – közigazgatási hivatalóknak – több lehetőségük nyílik a „renitens" önkormányzatok, illetve polgármesterek ellen. Végső esetben akár fel is függeszthetik ezen testületek működését – hangzott el nemrégiben Nagyszénáson a térségi polgármesterek tanácskozásán. Pedig jó lenne bizony, ha a kormány a hét szűk esztendő után inkább igyekezne több segítséget nyújtani az önkormányzatoknak, s nem az alábbi modern történet szerint bírná rá az intézményeket különböző takarékossági intézkedések foganatosítására.

Egy közismert anekdota szerint ugyanis egy menedzser, aki valami elfoglaltság miatt nem tudott elmenni a hangversenyre, melyen Schubert Befejezetlen szimfóniáját játszották, bérletét az elemzési és feljegyzési osztály vezetőjének – azaz a termelékenységi szakértőnek adta oda, hogy kárba ne vesszen. Másnap a következő jelentést találta az asztalán:

1. A négy oboásnak huzamosabb ideig nem volt semmi dolga. A létszám csökkenthető, feladatuk eloszthatóa a zenekar többi tagjai között.

2. Negyven hegedűs mindvégig azonos kottából játszott. Fölösleges munkaerő-pazarlás, a létszám drasztikusan csökkenthető. Amennyiben kívánatos a nagyobb hangerő, az elektromos erősítő alkalmazásával gazdaságosabban is elérhető.

3. Bizonyos félhangok előállítása igen nagy erőfeszítésbe kerül és túlzott minőségi követelménynek tekinthető. Javaslom, minden hangot kerekítsenek fel, miáltal alacsonyabb képzettségű vagy betanított munkások alkalmazása is lehetővé válna ezekben a munkakörökben.

4. Semmi látható értelme nincs annak, hogy a kürtök megismétlik a vonósok által egyszer már előadott részeket. Ha az ilyen fölösleges ismétléseket ki lehetne iktatni, a hangverseny időtartamát mintegy húsz percre lehetne csökkenteni. Ha Schubert figyelembe vette volna ezeket a javaslatokat, valószínűleg be tudta volna fejezni a szimfóniáját.

Elvégre Európába tartanánk!

M. Szabó Mihály

PATAY LÁSZLÓ

Kornéliák kápolnáját avatják

DOMBEGYHÁZ – *Dr. Bisztray Tamásné Csáky Kornélia* Dombegyházán mindenki számára „a grófnő", ám szemtől szembe mindig csak Nellikének szólítják – mert nem is engedi „grófnőzni" magát. Harmadik a Kornéliák sorában abból a vonulatból, amely az egykori Csanád megye főispánja, gróf Lonovics József kultúrtörténeti híresség felesége, Hollósy Kornélia keresztnevét örökíti a családra és az utókorra. Az 1848-as szabadságharc bukása utáni évtizedek csodásnak tartott énekesnője – ha tetszik: Blaha Lujza előtti „nemzet csalogánya" – legendába illően gyors elhatározással leköszönt a színpadról, hogy dombegyházi háziasszonyként éljen családjának, mellyel a korabeli értelmiségben nem kevésbé elragadtatott csodálkozást és elismerést váltott ki.

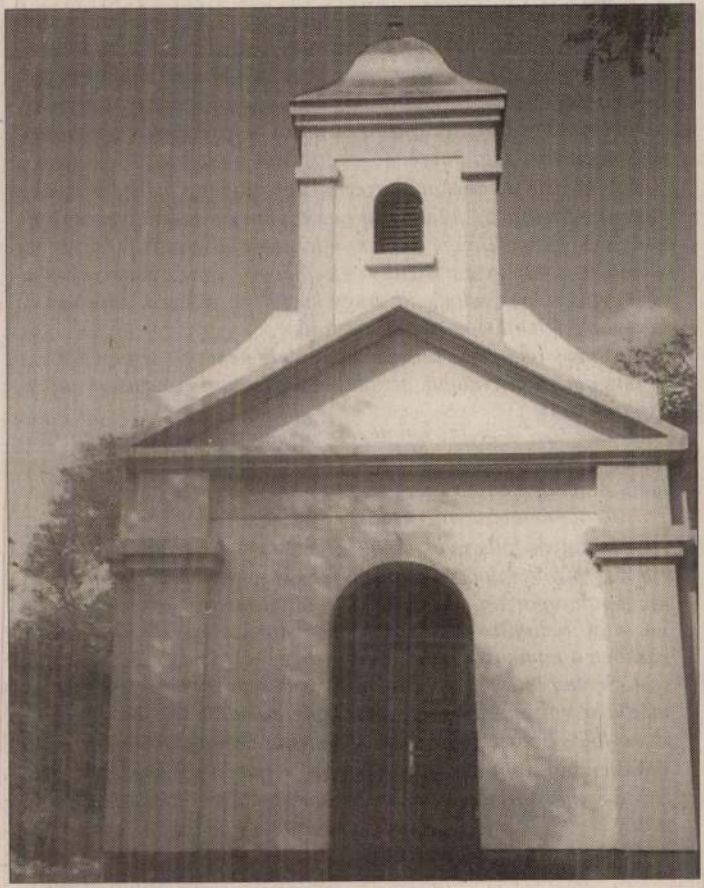

Az újraépített családi kápolna AMATŐR FELVÉTEL

A Lonovics grófné leszármazottai a háború végéig ápolták a színpadi híresség emlékét, hagyományát, aztán a „múltat végképp eltörölni" jegyében a családnak szinte minden tárgyi emlékét szétrombolta-széthordta a falu nem túl hálás népe, s most, hosszú évtizedek távolából, túl a történelmi értékű földkárpótláson, a ma is jó erőben, szellemi frissességben lévő Kornélia – dédunoka –, s leánya, a negyedik Kornélia, az Amerikából visszatért *Káplárné Bisztray Kornélia* – elhatározták, hogy az egykor volt és visszakapott birtok szétdúlt kápolnáját újraépíttetik és mind a család, mind a falu lelki épülésére átadják az utókornak, a családi és nemzeti kulturális emlékezetnek – hagyományőrzésnek. Az egykor meggyalázott és ma feltámadt kegyhelyet – a Szent Kornéliáról, a hit észak-afrikai vértanújáról elnevezett kápolnát –, melynek freskóit az a *Patay László* festőművész alkotta, aki a jaminai Jézus Szíve-templomét is, a hét végén *dr. Gyulay Endre* szeged-csanádi megyés püspök avatja fel szombaton délelőtt 10 órakor.

Igriczi Zsigmond

BÉKÉSMEGYEI NAP
1997 OKT 11

Gyorsan gyarapodik a járműpark

Több mint kétszázezer személyautó a megyében

Minden tizedik gépjármű a megye útjain jár

HANCSOVSZKI JÁNOS FELVÉTELE

Pest megyében az elmúlt évben tovább növekedett a gépjárműállomány. A járműpark valamennyi kategóriájában – személygépkocsik, autóbuszok, motorkerékpárok, teherszállítók és különleges célú járművek, valamint pótkocsik, lakókocsik, utánfutók – emelkedés volt tapasztalható a régióban.

A Központi Statisztikai Hivatal felmérései szerint az elmúlt év decemberében 255 102 járművet tartottak számon a megyében. Ez azt jelenti, hogy az 1994-es évhez képest több mint harmincezer közlekedési eszközzel nőtt a régi járműparkja. A legnagyobb számú növekedés a személygépkocsiknál tapasztalható, hiszen míg 1994-ben különleges célú járművek száma 21 278-ról 25 656-ra nőtt. Motorkerékpárból 1994-ben 11 847, tavaly pedig már 12 496 közlekedett a megye útjain.

A KSH adataiból kiderül az is, hogy Pest megye az ország összes többi megyéje előtt áll járműparkjának nagyságával. A szomszédos Heves megyében például az elmúlt évben 75 671 járművet nak növekedésével továbbra is az ország teljes járműparkjának csaknem tíz százalékával rendelkezik.

P. A.

Piactér és templom épül Újszilváson

Az újszilvási önkormányzat márciusban pályázatot hirdetett a település központjában lévő elhanyagolt terület tájrendezési tervének elkészítésére és kivitelezésére. Az önkormányzat több pályázat közül egy piactér és egy, a köréje telepítendő park tervét fogadta el, és adott engedélyt annak megvalósítására.

Újszilváson néhány hete református templom építését is megkezdték, *Sallai Miklós* debreceni építész tervei alapján a község főútjával párhuzamos Dózsa György úton. Az újszilvási református gyülekezetnek soha nem volt temploma, istentiszteleteiket a község határában található apró kápolnában tartották a hívek.

A tervek szerint mintegy 250 négyzetméter alapterületű templom alapja már elkészült, az épület falainak, tetőzetének és tornyának építését előreláthatólag az év végére fejezik be. Az építkezés költségeit magánszemélyek adományaiból és egyházi forrásokból fedezik, de jelentős segítséget nyújtott az újszilvási önkormányzat is, mely kifizette az építőanyagok szállítási költségeit, valamint elvégeztette az alapozási munkákat is.

B. A.

PATAY László

1996 okt 1

A pénznél többet ér a megtisztelő cím

Patay László szekkós korszaka Ráckevén

A képzőművészek alkotásaira kevés kivétellel több korszak jellemző. Van, aki stílust vált, van, aki kedvenc színét cseréli fel, mások új műfajjal kötelezik el magukat. A Ráckevén élő és alkotó *Patay László* most éppen a szekkós korszakát éli, az elmúlt tíz év alatt több mint 1600 négyzetméternyi falfelületre festette meg szakrális/vallásos és profán/világi kompozícióit. A hazai kortárs festőművészek közül alighanem ő a legtöbbet foglalkoztatott szekkófestő.

A 63 éves festő Szőnyi-tanítvány volt, a Magyar Képzőművészeti Főiskola Anatómiai és Térábrázolási Tanszék professzoraként maga is hosszú évekig tanított. Festményei, freskói, szekkói megtalálhatók az ország minden részében, táblaképei pedig jelen vannak számos hazai és külföldi múzeumban, köztük a leningrádi Ermitázsban és a szófiai Modern Múzeumban. Munkácsy-díjas és érdemes művész, közel húsz hazai és külföldi kitüntetés tulajdonosa. Közülük a legrangosabb a Pro Ecclesi Pontifice aranyérem, amit II. János Pál pápától kapott a békéscsabai katolikus templom 500 négyzetméteres szekkójáért. Ennél, méreteiben csak a ráckevei Keresztelő Szent János-templom falait díszítő sorozat nagyobb, összesen 600 négyzetméter, az előkészítő munkálatokkal együtt másfél évig készült. Ezért is megkapta az elismerést, a ráckevei önkormányzattól a díszpolgári címet, s felvették a Művészetek, Tudományok és Irodalom Európai Akadémiája tagjainak sorába, ami majd egyenértékű a Nobel-díjjal. (Mint festő, egyedüli magyar tagja a rangos fórumnak.)

Az alvó Jákob (részlet a szekkóból)

Mindazonáltal egy jóval szerényebb kitüntetése, a lukanényei díszpolgári cím a legkedvesebb a számára. Ez egy szlovákiai kis település, ahol a gyermekéveit töltötte, s ahonnan 1946-ban a családját kitelepítették. A lukanényeiek nem feledkeztek meg egykori tanítójuk fiáról, a rendszerváltás után megkeresték és megkérték, vegye pártfogásába a kis község templomát. A szekkó elkészült, díjtalanul. Illetve Patay László pénznél többet kapott érte, a díszpolgári címet.

A ráckevei Patay-ház emeletét a műterem uralja, ablakai a soroksári Dunára nyílnak. Az udvarról lejárat vezet a stégre, a móló mellett csónak himbálózik a vízen. Idilli hely egy művésznek, amolyan magyar Velence. Patay László nem Ráckeve szülötte, mégis rácekeveinek vallja magát. Azt mondja, az élete legszebb 25 évét itt élte meg, itt cseperedtek fel a gyerekei, s a legjelentősebb alkotásai is itt születtek meg. Boldog ember, de nem elégedett. Mert mind mondja: az igazi művész mindig többre vágyik, titkon mindegyik leonárdóit szeretne alkotni.

Margitai M. György

A hentes céh vezetői gondoskodtak a fegyelemről, tisztaságról, de a vásárlók érdekvédelméről is. A szabályzat előírta, hogy milyen szerszámaik lehetnek a henteseknek. Az 1883-ban kiadott rendelkezés azt is kimondta, hogy fehér kötő nélkül a hentesek munkájukat ne végezzék. A vevővel szemben legyenek előzékenyek és hamisan ne mérlegeljenek. Szószerint: *„aki pedig ravasz mérésen rajta kapatik, háromszor fog a céh korbácsával megbűnhődni, majd műhely néki nem adatik."*

A hentes céh vezetői igen szigorú rendet tartottak. Segítettek mindenkinek, hogy a szakmát minél jobban elsajátítsák. Vándorutakra indították, hogy ne csak az ország városaiban, hanem külföldön is szerezzenek tapasztalatokat. *A szakmai* ismereteken kívül más tudásban is gyarapodtak ilyen módon. Fokozódott a látottak alapján a kulturáltságuk.

Különös gondot fordítottak arra, hogy a hentesmesterek erkölcsével baj ne legyen. Ezért tették kötelezővé, hogy a hentesmestereknek meg kellett házasodni. Így vették elejét annak,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1916 MÁJ 9

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Patay László

1021

Patay László: Anyaság

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 FEB 2
Budapester Rundschau

László Patay

1976/5 KUL

1021

Die „Alföld"-Schule

Ausstellung von sechs Malern in der Nationalgalerie

Ich vermute, daß nicht gerade wenig Diskussionslust eine Rolle spielte, als die Veranstalter der Ausstellung von sechs Malern *(József Dezső, Csaba Fejér, József Németh, László Patay, Ferenc Szalay, János Szurcsik)*, die sich bezüglich ihrer künstlerischen Auffassung und ihres Stils beträchtlich voneinander unterscheiden, den gemeinsamen Titel „Realistische Bestrebungen unserer heutigen Kunst" gaben. Im Vorwort des Katalogs — verfaßt vom Generaldirektor der Budapester Nationalgalerie, der den 85 Ölgemälden Unterkunft gewährte — wird diese Tendenz noch verstärkt: „Snobs begleiten auf den Realismus hindeutende Bedürfnisse mit immer verzerrterem Mienenspiel. Sie bewerten diese höchstens als Methoden im philosophischen Sinne, was im wesentlichen nur die Existenzberechtigung von Werken nonfigurativen Charakters beweist."

Nur ungern ließe ich mich in eine Diskussion über diese etwas hitzige Stellungnahme ein. Gewiß ist, was der Verfasser der Einführung später als Darstellung der Wirklichkeit oder besser als Menschennähe bezeichnet, ist nicht ausschließlich Spezifität dieser Kunstrichtung. Man könnte eher feststellen, daß den Bildern der sechs Künstler eine traditionellwichtige Linie der ungarischen Kunst zu eigen ist. Sie sind die heutigen Vertreter der sogenannten „Alföld"-Schule, auf deren Werken die Landschaft — die Ungarische Tiefebene, ungarisch: Alföld — der Mensch fühlbar werden, die sie zur Verewigung inspirierten.

Der gereifteste Künstler unter ihnen ist *József Németh*, den die Ikonen anregen. Deren Zeitlosigkeit bringt er in seinen Frauengestalten, beispielsweise in dem Werk „Frau mit Kuh", aber auch in anderen ausgestellten Gemälden zum Ausdruck.

Der Jüngste unter den Ausstellern ist *Csaba Fejér*, ein recht vielversprechendes Talent der ungarischen bildenden Kunst. Mit Pastellfarben, behutsam und zurückhaltend legt er ein Bekenntnis für jene Lebensform ab, der er sich stark verbunden fühlt („Fischer").

Ferenc Szalay charakterisiert ausgezeichnet von der Arbeit ermüdete Bauern („Onkel Szabó"). Im allgemeinen bringt er seine Gefühle überschwenglicher, direkter zum Ausdruck als die übrigen Künstler der Ausstellung.

Die Porträtmalerei ist auch die Stärke von *József Dezső*.

László Patay: Wolkenseher (Öl)

Vielleicht strebt er unter den sechs Realisten die „Allgemeinverständlichkeit" am meisten an. Dies beweist auch sein Gemälde „Zwei Kilo braunes Brot".

László Patay verknüpft mit Erfolg glaubwürdige Darstellungen des dörflichen Lebens mit gewissen surrealistischen Visionen.

János Szurcsik stellt sich auch auf dieser Ausstellung als Meister der monumentalen Malerei und der Aktualität vor. Seine Gestalten und die expressive Darstellungsweise sprengen fast die Rahmen seiner Bilder („Liegende Frau").

Selbstverständlich haben die ausgestellten Werke der sechs Maler nicht alle das gleiche Niveau, in ihrer Gesamtheit vertreten sie dennoch eine Gruppe der heutigen ungarischen Malerei, die vom Gesichtspunkt der Thematik und der Lösungen eine ganz spezifische, wertvolle und betont gesellschaftliche Aussage in sich trägt.

J. N.

einziges. Von den insgesamt fünf Kunsteisbahnen des Landes befinden sich vier in Budapest. Die eine wurde zwar mit einem Zelt überdacht, was aber den Regen und Wind nur wenig störte. Zsuzsa Almássy konnte nur deshalb einigermaßen mit ihren Rivalen Schritt halten, weil sie vor Saisonbeginn monatelang in London trainierte.

Unter ähnlichen Miseren haben auch die Eishockeyspieler und die Eisschnelläufer zu leiden — die „Erfolge" sind dementsprechend.

Der ungarischen Sportleitung könnte man freilich die Vernachlässigung des Eissportes vorhalten, doch hat auch sie ihre Gegenargumente: Mit den Hundertmillionen, die zum Aufbau der Eisstadien nötig wären, können Dutzende andere Sportzweige unterstützt werden — und das betrachtet man als wichtiger.

Den Skiläufern, den Bob- und Schlittenfahrern fehlen Schnee und Hochgebirge; es wurde bisher keine Sprungchanze mit Skilift gebaut.

Trotzdem rechnet man sich in Ungarn für die Innsbrucker Winterspiele bescheidene Erfolge aus. In der neuen olympischen Disziplin, dem Eistanz, wurde das Doppel Regőczy—Sallay bei der Genfer Europameisterschaft Vierter und dürfte auch in Innsbruck trotz zusätzlicher amerikanischer Konkurrenz bei der Vergabe der 5. und 6. Plätze ein Wörtchen mitreden. Hingegen verspricht im Eiskunstlauf der Herren der 8. Platz von László Vajda bei der Europameisterschaft nichts Gutes unter den Besten der Welt.

Die Hauptsache: Ungarn wird in Innsbruck doch vertreten sein und kann schließlich etwaige Mißerfolge im nächsten Sommer in Montreal wettmachen.

Róbert Zsolt

Mitten am Rande

Puskás' Telefonzentrale

Wer den Namen Puskás hört, denkt heute zuerst an den, der zusammen mit den anderen der aranylábú fiúk, der „goldfüßigen Jungen" 1953 den Engländern im Wembley-Stadion die Niederlage von 6:3 beibrachte.

Doch man sollte den Puskás vor ihm nicht vergessen, der am 11. Februar 1886 — also genau vor 90 Jahren — für die eben neu entstandene Welt der Quasselstrippe in der Budapester Telefonzentrale seine bedeutende Erfindung, den sogenannten Multiplex-Schaltkasten aufgestellt hatte. Man muß sich diese Sensation nur einmal vorstellen! Da nahm der glückliche Telefonbesitzer den Hörer ab, worauf sich eine liebliche Stimme meldete: Hier Puskás Zentrale! Oder so etwas. Der Mensch am Ende des Drahtes nannte die Nummer, mit der er zu sprechen wünschte, und [illegible]

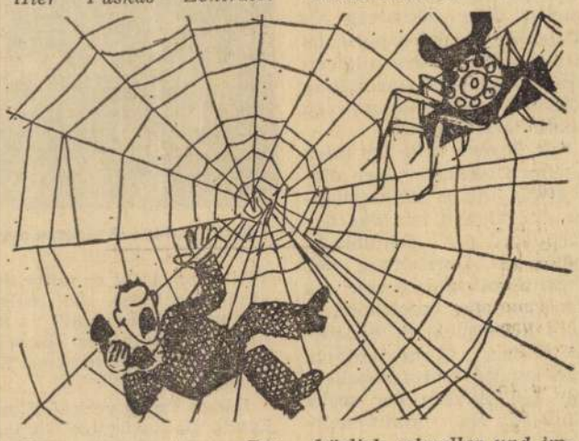

den Hörer nicht abhebt oder vielleicht nicht zu Hause ist. Nur das Freizeichen für mich (damit ich wählen kann) bleibt aus. Ich lege den Hörer einige Sekunden auf in der Hoffnung, daß sich die durcheinandergeratene Automatik beruhigen wird. Als ich ihn wieder abnehme, das gleiche Wirrwarr von Stimmen und Tönen. Jetzt behalte ich mit der rechten Hand den Hörer am Ohr und beginne mit der linken die Taste zu drücken, zuerst langsam, schön ruhig, im Rhythmus der Vernunft und des Verständnisses für den Unverstand einer Automatik, die durch alle möglichen Einflüsse aus den Fugen geraten sein kann. Nach zwei bis drei Minuten wird der Rhythmus des Niederdrückens unwillkürlich schneller und immer schneller, bis die Nerven in den Fingerspitzen durchdrehen und schließlich die Wählerscheibe ziehen, rupfen, stoßen. Verflucht! Es muß doch... Nein, es muß nicht! Eine Automatik hat kein Gefühl für meinen Nervenzustand. Ich nehme Mantel und Hut und laufe zur nächsten öffentlichen Telefonzelle, um die Störungsstelle anzurufen. Besetzt. Besetzt. Ich gehe in die Telefonzentrale, zu der meine Nummer gehört. Höflich führt man mich in einen Saal, wo sich mit großem Lärm unzählige Scheiben auf vertikalen Achsen drehen. Aber nichts klappt hier mehr wie bei Puskás.

Woran liegt es? will ich wissen. Die Zentrale weiß es auch nicht. Die Zentrale ist überlastet! Es

Sovány kamaszfiú, széken ül, keresztbevetett karokkal. Előadása száraz, élesen megfigyelő, kesernyésen objektív. Modigliani művészetét ekkor már ismerte, és kissé az olasz mester formaadására emlékeztet. Még jellemzőbb műve az ugyanebben az évben készült *Munkásnő* (1928). Az összekulcsolt karú fiatal lány csípőig látható. Nyugodtan tekint szembe, szürkészöld ruhában, kék háttér elé ültetve. Előadása sokkal sommásabb és nyersebb, mint a *Szegény gyereké* volt, annak térbelisége is eltűnt és helyet adott szinte reliefszerű traktálásnak, amennyiben a tér összefüggéseit csak jelzi. A formák – és ez igen jellemző – vastag kontúrok közt feszülnek. A pontos elhatárolás a rend teremtésének egyik formája, s Barcsay ezzel a vásznával megjelölte az utat, amelyen haladni akar . . .

(A negyvenes évek elején) . . . *Néma* faluban a képek egy sorozatát készítette. Stílusa is változott, a kontúrok megvastagodtak, még feketébbé és ijesztőbbé nőttek. Ezen a nyers vázon gyengéd

egymással kibékíteni csak látszóla
nehéz. Az egyik a részt, a jelent, a
utóbbi az egészet, a múlttal együtt viz
gálja. Barcsay elérkezett a kubizmusho
de van valami, ami a hasonlóan erdél
Nagy István piktúrájával összeköt
Nemcsak a nyomasztó hangulat, mely
ben ember és környezete összemosódil
nemcsak az azonos, gyakori kis méret,
barna harmóniák. Túl mindezeken a kép
szerkezet tisztasága, annak gondos mé
legelése . . .

. . . Mesteri a *Kisvárosi utcasor* (195
mely ismét Barcsay sajátságos átképz
erejét mutatja: a valóságos konkré
motívumokat oly módon szedi össz
hogy kishíján absztrakt kompozíci
kerekedik ki belőle. Erre – ideértve
Festőállvány asztallal-t is – tudunkk
még nem akadt példa se itthon, se
absztrakcióba merült nyugati műv
szetben . . .

. . . Hátra maradnának a következt
tések, melyek kedvéért íródtak a fe
tebbi sorok. Miért is pendítettük meg
bevezető sorokban, hogy Barcsay műv

12 Patay László: Barcsay portré

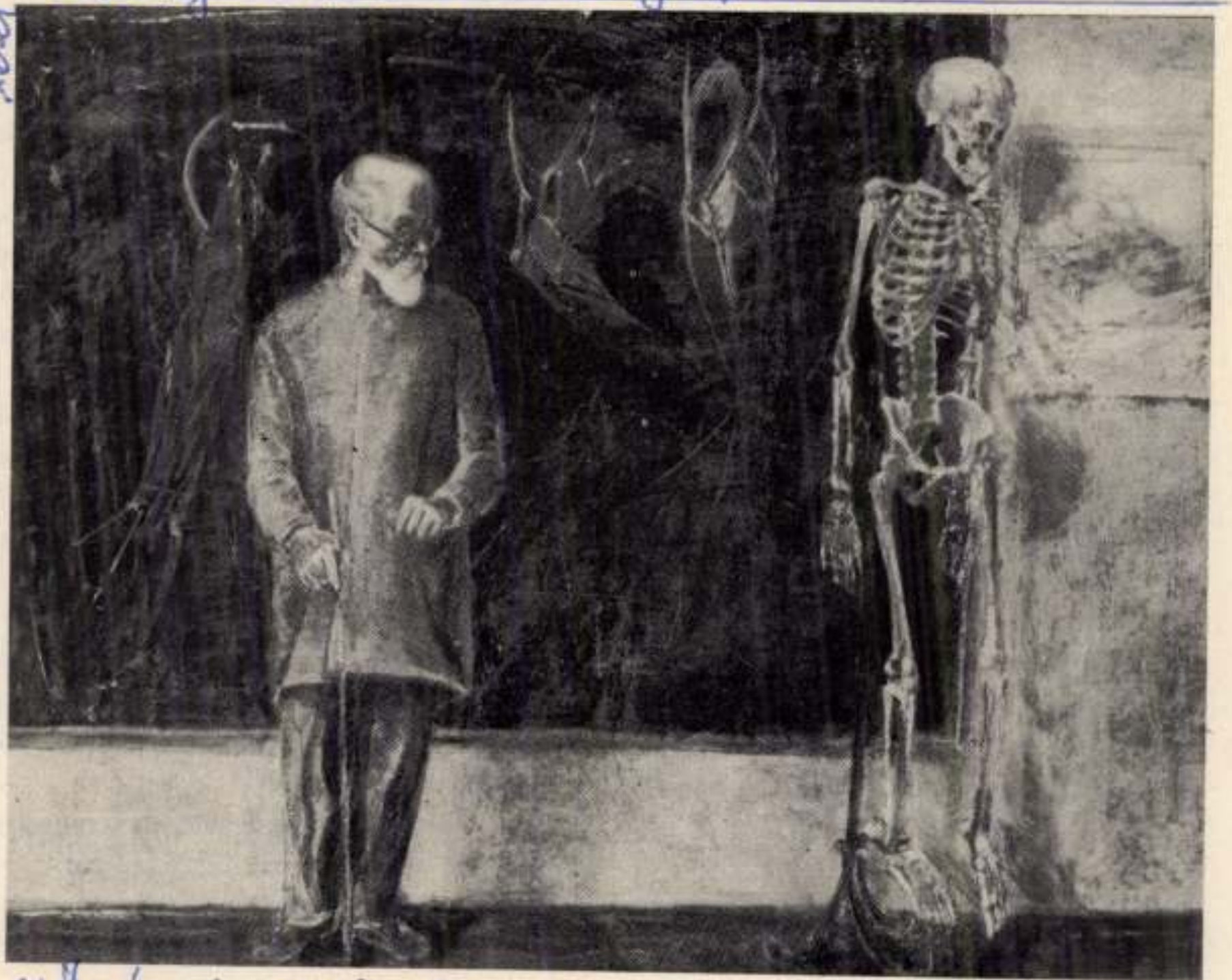

Művészet, 1974. 2.

a Kisalföld sportja —

enszövő

pat: öten dobtak közülük négyszáz fán felül. Ld.: Juhász 450 fa, illetve Németh J. 422 fa.

S. Téglagyár—MOFÉM Hubertusz 2:6 (2367:2433). — Idegenben is biztosan nyert a MOFÉM jól felkészült csapata. — Ld.: Németh J. 417 fa, illetve Mádi Gy. 427 fa.

Csorna—Győri ÉPFU 2:6 (2403:2503). — Fölényesen nyert a győri újonc a gyengélkedő csornaiak ellen. — Ld.: Varga I. 418 fa, illetve Gyömörei 444 fa.

A hét idegenbeni legjobbjai: 1. Antalics (Gy. Richards B) 458 fa, 2. Gyömörei Z. (Gy. ÉPFU) 444 fa, 3. Győri L. (Gy. ÉPFU) 434 fa, 4. Mádi Gy. (MOFÉM Hubertusz) 427 fa, 4. Juhász J. (Gy. ÉPFU) 426 fa, 6. Benkei J. (Gy. ÉPFU) 425 fa.

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA:

1. MOFÉM Hubertusz	2	14:6	4
2. Gy. ÉPFU	2	13:6	4
3. Rába ETO	2	12:5	4
4. S. Medosz	2	9:6	2
5. Gy. ESE	2	9:2	2
6. Gy. Richards B)	2	8:3	2
7. S. Téglagyár	2	7:5	2
8. M. Kötöttárugyár	2	7:1	2
9. MOTIM TE	2	6:2	2
10. SFAC B)	2	5:3	—
11. M. Vasas	2	4:1	—
12. Csorna	2	2:10	—

Minden kész a rajtra a megyei Labdarúgó-szövetségben

A hosszú téli csend után, amikor csak néha-néha lehetett egy-egy tisztségviselővel, játékvezetővel találkozni a megyei Labdarúgó-szövetség helyiségében, e héten már pezsgő élet, igazi bajnoki hangulat fogadta a látogatót. Látszott, hogy alig néhányat kell már csak aludni, s újra indul a küzdelem a bajnoki pontokért.

Kontermann János, szövetségi titkár az igazolásokat rendezgeti.

— Ezen a téren nem volt holtidény — mondja —, igazolási kérelmek szinte naponként érkeztek hozzánk. Többségében szűz igazolások, de akadt néhány átigazolási kérelem is. Főleg a leszerelt katonák visszatérése régi egyesületükbe adta ezen a téren a munkát. A megyénken belüli egyesületcsere esetében gyors a lebonyolítás, ha azonban más megyéből kell átigazolni, az hosszabb időt vesz igénybe. Tölünk telhetően mindent megteszünk, hogy a rajtra minden kérelem elintézést nyerjen, s minden játékos pályára léphessen már az első fordulóban is.

Budai László főtitkár panaszszal kezdi:

— Március 4-én évadnyitó értekezletet tartottunk, s arra meghívtuk az NB III. északnyugati csoportjában és a megyei bajnokság első és második osztályában szereplő csapatok képviselőit. Az NB III. tizenhat csapata közül kettőnek a képviselője hiányzott, az egyik megyei csapat volt. A megyei bajnokság negyvennégy egyesülete közül azonban mindössze öten érdemesítették arra a szövetséget, hogy megjelenjenek az értekezleten. Pedig érdekes és hasznos tudnivalókat ismertettünk az évadnyitón.

A keddi elnökségi ülésre egyébként meghívást kaptak a fegyelmi bizottság tagjai is, s velük is ismertette a vezetőség azokat az irányelveket, amelyekkel egységessé szeretné tenni a szabálysértések elbírálását.

★

A játékvezető-bizottságban hasonlóképpen megélénkült az élet. A bírók arra használták fel a holtidényt, hogy kiegészítsék soraikat. Nagy sikerű tanfolyamot tartottak Győrött, s az annak végén vizsgázók közül hatot azonnal a megye vett pártfogásba. A legjobbak tehát itteni mérkőzéseken kezdhetik a sípolást.

— Az ősszel összeállított játékvezetői kereteken nem változtattunk — mondja Szakács János, főtitkár —, ugyanazok működnek a tavaszi idényben is az NB III-ban és a megyei bajnokságokban, akik az előző idényben. Gárdánk jól felkészült a bajnokságra, s reméljük, hogy most sem lesz semmi különösebb hiba a játékvezetéssel.

A küldöbizottság elkészítette az első heti küldést. Eszerint a bajnoki rajtnál a következők vezénylik a találkozókat:

NB III.: S. Textiles—MOFÉM Hubertusz: Kezes (Komárom megye), Petőháza—Rákóczi SE: Szabó J. (Vas m.), MOTIM TE—Tokod: Vörös (Komárom m.), SVSE—Almásfüzitő: Farkas L. (Gy-S. m.), Bábolna—Fertőd: Gősi (Gy-S. m.), Siófok—BNASE: Rácz (Fejér m.), Vértes SC—Sárisáp: Pesti (Somogy m.), Komárom—KOFÉM SC: Csákvári (Komárom m.).

Megyei I. osztály: Gy. Élelmiszer—Farád: Bognár, S. Postás—Győr-Szentiván: Brattengeier, SFAC—S. AFIT: Csordás, S.Vasas—Csorna: Szakács J., M. Vasas—Gy. Textiles: Kovács L., Kapuvár—Jánossomorja: Oláh, Fertőszentmiklós—Máriakálnok: Mester L.

●

Az irányítás tehát készen áll a küzdelem megnyitására, a csapatok már hetek óta szorgalmasan készülnek. Már csak a szurkolók kellenek, s minden meglesz ahhoz, hogy újra elinduljon a bőrgolyó négyhónapos útjára! (—ll)

Labdarúgó MNK

A Bp. Honvéd és a Vasas vívja a döntőt

A labdarúgó MNK hosszú idő óta tartó mérkőzéssorozata szerdán az utolsó előtti felvonáshoz érkezett. A legtovább versenyben maradt négy csapat küzdött a döntőbe jutásért. A Szolnoki MTE—Vasas és a Bp. Honvéd—VIDEOTON összecsapáson is erős küzdelemben dőlt el a továbbjutás. Mind a két mérkőzésen a fővárosi együttesek bizonyultak eredményesebbnek, s így a május 1-i döntőt az angyalföldiek és a kispestiek vívják a Népsta-

BP. HONVED—VIDEOTON 1:1 (1:0, 1:1, 1:1)

Kispest, 2500 néző. Vezette: Somlai.

A két, jó formában levő NB I-es csapat mérkőzésén az első félidőben a hazaiak, másodikban a vendégek játszottak jobban. Kilencven perc alatt nem is dőlt el a továbbjutás, így hosszabbítani kellett. Az újabb harminc perc sem hozott azonban döntést, s akkor tizenegyes rúgásokra került sor. **Bicskei, a Honvéd kapusa egymás után három tizenegyest is kivédett, a kispes-**

„Párbeszéd a sportról" a soproni KISZ-bizottságon

A megyei TS kezdeményezésére **Csonka Győző**, a városi TS elnöke hívta össze hétfőn a város sportköri elnökségeinek képviselőit és az üzemi, intézményi KISZ-szervezetek sportfelelőseit, hogy közös megbeszélésen mérjék fel a város fiatalságának részvételét és problémáit a sportmozgalomban.

A meghívott felnőttek hiánytalanul megjelentek, a fiatalok

minőségi sportja, egyszerre élénkült a hangulat, s a majdnem 3 óráryra nyúló megbeszélést úgy kellett befejezni, hogy nyitott kérdések maradtak a résztvevők előtt.

A kérdésre Csonka Győző alapos tájékoztatást adott az NDK sportmozgalmáról, s hangoztatta, hogy nem az ottani sportmozga-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Kisalföld

Patay László festőművész

1973 MÁR 15

1021

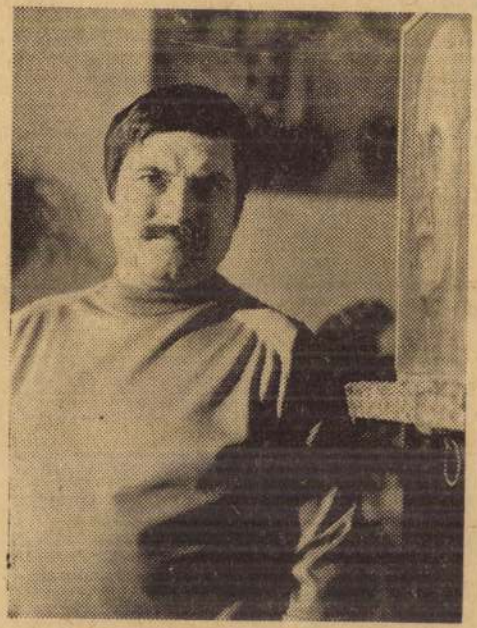

Kötődés a szűkebb hazához

„Biztos alapot kaptam Győrött"

Ma nyílik Patay László kiállítása

Patay László Munkácsy-díjas festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára önálló kiállítással másodszor mutatkozik be Győrött. Ezúttal a múlt évi németországi és dániai utazásának emlékeit — mintegy harminc olaj és tempera képét láthatjuk a képcsarnok helyiségében.

A fiatal művész jelentős állami megbízatásokat, hazai és külföldi sikereket vallhat magáénak. Számos intézmény számára készített nagyméretű freskókat, faliképeket. Patay László sajátos karakterű festő, aki a táblafestésben is méltán hívta fel magára a figyelmet. 1965-ben az Ernst Múzeumban volt nagy sikerű kiállítása. A kritika egyöntetűen nagy elismeréssel övezte a szuggesztív erejű művészt. Ugyanebben az évben mutatkozott be Győrött és Hódmezővásárhelyen is. Éveken át dolgozott Derkovits-ösztöndíjasként. A múlt esztendőkben Franciaországban járt, műveivel Prix Nationale-t nyert 1972-ben.

A képzőművészet kedvelői, a tárlatlátogatók tudják, hogy Patay Lászlót erős szálak kötik Győrhöz, hogy innét indult művészi pályája, s gyakran látogatott el zsüritagként s mint magánember is a Rába-parti városba.

Budapesti műtermében beszélgettünk a pályakezdésről, a győri évekről, festőtársakról.

— Életem jelentős időszaka kapcsolódik Győrhöz. Ott érettségiztem, ott jegyeztem el magam a piktúrával, s ott állítottam ki első festményemet is. Jó indítást kaptam Győrött *Patay Éva* festőművész nagynénémtől, *Horváth Dezsőtől*, *Gallyas Frigyestől* és *Tóvári Tóth Istvántól*.

— Gyakran jártunk ki a folyópartokra, öntésekre akvarellezni Tóvári Tóth Istvánnal. Szerettük őt, már akkor olyan atmoszférát tudott teremteni maga körül, ami vonzott bennünket, s ami mindnyájunknak példa is volt. Számos, ma már jónevű művész került ki a győri szabadiskolából, *Jáki György* építész, *Horváth János* festő, aki Szombathelyre került, *Konok Tamás*, aki Párizsban szerzett nevet magának. Jó alapokat kaptam Győrött, s a Képzőművészeti Főiskolára már úgy kerültem, hogy biztos technikai ismereteim voltak. Negyed századdal ezelőtti első képemet Győrött állítottam ki, meg is vásárolták. Még egy másik kedves epizód is fűződik a győri pályakezdő évekhez. Egy ízben megnyertem egy plakátpályázatot linóleummetszetemmel.

— A Főiskolán előbb Fónyi Géza, majd Szőnyi István tanítványa lettem, tőlük kaptam életre szóló indítást.

Patay László nemcsak freskóin, faliképein, de táblaképein is széles áradású, epikai igényű eseményeket dolgoz fel, tájakat ír át. A hatalmas sziklafal alatt birkózó emberpárja szinte eltörpül, *Horgászó* figuráját is (a ráckevei Járási Hivatal tanácstermét díszítő seccója) széles horizontba fogja, s az *Esthajnalcsillag* című kompozíciója is azt sugallja, hogy a természet roppant arányait nagy tiszteletben tartja. Sok figurát vonultat fel a salgótarjáni szakszervezeti székház falára festett freskóján, *Virágos rét* című kompozícióján. Ember és táj meghitt kapcsolatát példázza az *Ég és a föld*, a *Móló*, a *Tavasz* című kompozíciója.

Patay László fiatalon olyan sajátos hangú piktúrát teremtett, olyan eredményeket ért el, amilyeneket csak nagyon kevesen mondhatnak magukénak. Képei szuggesztív erővel vallanak egy bensőséges világról. Aki először feledkezik rá Patay László festményeire, az is megérzi, milyen mélyen éli át a művész témáját, s milyen hőfokon azonosul figuráival. Mennyi líraiságot, gyengédséget mond el Tavasz című kompozíciójának szerelmespárja, vagy a gyermekét féltőn magához ölelő *Menekülő*-je. Epikus áradású freskói, seccói, drámai hangulatú kompozíciói is erőteljesen mutatják, hogy lázad minden megszokottság ellen, hogy a tér formáinak kutatásában is új megoldásokat talál, s szinte minden alkotásában jelen valónak érzünk egy drámai magot, a fiatalon is sokat megélt ember megpróbáltatásait: nagy mélységeket és felemelő élethimnuszokat, emberi viszonylatokat. Patay László képi világa egy rendkívül rokonszenves, szuggesztív erejű alkotót sejtet. Ebből a sajátosan egyéni világból kap ízelítőt ezúttal is a képzőművészetet kedvelő győri közönség.

Hamar Imre

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUL – 7

EVANGÉLIKUS ÉLET

Patay László festő-művész

1021

Szórványokban

A „futóhomok" hazájában

KÉT SZÓRVÁNYGYÜLEKEZET társult. Nincs oly község, hol evangélikus tömb van. Nincs központ, anyagyülekezet, hanem *a szórványok összessége* alkotja azt. A „futó homok" hazájában, *Petőfi és a Kiskunság* földjén, a gyülekezet tagjainak többsége *tanyavilágban* él. *40 km* hosszú és majdnem ilyen széles a gyülekezet. *3 járásra* terjed. *9 községben 21 egyházi körzetben* élünk. Együtt 1100 lélek.

Az *útviszonyok* közepesek. *Páhiról Kaskantyú* 16 km-s kerülővel közelíthető meg, *Kisbócsa* és *Döbrögec* csak dűlőúton. A lelkész közegyházi autóval, saját motorral, vagy gyalog közlekedik. Ha szükséges vannak autóval is segítő presbiterek.

A SZOLGÁLAT ELLÁTÁSA *éves rend* szerint történik. Ahol nincs minden vasárnap istentisztelet, ott a gyülekezeti tagok is megkapják évre előre az időpontokat. Egy „rendes vasárnap" menetrendje: 3/4 8 órakor gyermekeknek, 1/2 9-kor gyülekeznek Döbrögecen, vagy Páhin. 3/4 10-kor Kaskantyun és 11-kor Csengődön istentisztelet. Előtte mind a két helyen gyülekezeti munkások gyermekbibliakört tartanak. Délután a többi szórványokba. Pl.: Akasztó (1 óra), Soltszentimre (3 óra), vagy Kisbócsa 1/2 2, 2 óra, vagy Tabdi 2 órakor stb.

A *hétköznapi rendben* sorra hittanórák, konfirmációi oktatás, bibliaórák, énekóra.

A VASÁRNAPI „MENETREND" a *harangozók* és *kántorok* nagyon pontos összmunkájával valósítható meg.

Látogassuk meg az olvasóval a gyülekezet részeit. Induljunk délről. *Kisbócsa.* Nekünk is és a szomszédos bócsai gyülekezetnek is van ilyen. Az I. világháború után iskolát építettek a hívek a községnek, hogy egyben legyen összejöveteli helyük is. *Szedmák Pál* gondnok és felesége hűségesen hordja az oltárfelszerelést 12 éve. Mindentől messze itt 173 testvérünk él. 30—50 lélek jön el az istentiszteletre: szorong az iskolapadokban, vagy ül a mozi székeire.

Kaskantyún már a múlt század végén lévita-kántortanító volt. Lakásán, majd a falu első iskolájában tanított és minden egyházi szolgálatot végzett. Beépített oltár-szószék mellett az iskolások dekorációja is a falon van. Egyházi tulajdon, de iskola is használja. *Valuska István* gondok végzi e tfsztét több, mint negyedszázada, sok szeretettel a 289 evangélikus közt. Mind kiskőrösi származásúak.

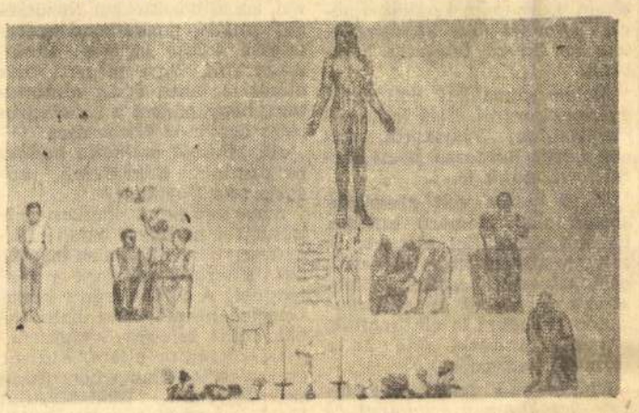

Fali festmény a páhi-i templomban
(Patay László festőművész alkotása)

Páhin a századforduló előtt már evangélikus iskola volt lévita kántortanítóval. Ma 168 lélek él itt. Iskolából átalakított modern templom van. *Luca Sándor* gondnok és felesége hűséggel segít közel két évtizede. Sajnos sok idős van és kevés gyermek.

Csengődön előbb a reformátusokkal közös leányegyház volt (1914—1936). Majd önálló gyülekezet lett. 10 éve kész új templomunk. Sajnos túlméretezve, a sokfelől ide költözött gyülekezeti tagok számához mérten. A többségnek magas az életszínvonala. Mégis alacsonyabb a fenntartói járulék, mint a többi helyen, de a „mozgó" persely eredményes.

Akasztón csak 24 evangélikus él, erősen vallásos római katolikus környezetben. Váltakozva házanként jövünk össze. Kocsit el-„akasztó" utcái vannak. Előfordult, hogy ki kellett tolni belőle az autót.

Döbrögec az előbbi község külterületi tanyaközpontja. Mind kiskőrösiek voltak. Egyetlen hely gyülekezetünkben, hol az evangélikusok többségben vannak. Azt mondta róluk egy gyülekezeti munkás: Ide öröm jönni! Több fiatal család is van. *Kriskó Pál* alakulástól 38 éve gondnok, megbecsülve a gyülekezettől.

Soltszentimrén a kevés református templomát használjuk. Csak 14-en vagyunk.

Fülöpszálláson csak 4 hittestvérünkről tudunk. Itt temettem úgy, hogy csak reformátusok voltak és lelkészük szíves szeretettel segített kántorkodni.

Szabadszálláson 7 hittestvérünk él. Református lelkészi hivatal nyújt otthont, és lelkészük messzemenő segítségét is élvezzük. A híveket elvonzotta Harta, Kecskemét, vagy a temető.

Tabdi egyházilag érdekes község. Utolsó utcájának fele a kiskőrösi gyülekezethez tartozik. Helyiség is van. A község és többi külterülete hozzánk tartozik. A hívek többsége eljön az összejövetelre, mellet a kiskőrösi lelkészek szívességéből az ő helyiségükben tartunk. A talán máris fárasztó „statisztika" után a többi kisebb szórvány felsorolását hadd hagyjam el.

Előfordul, hogy ütköznek a szolgálatok, leginkább ha valami „rendkívüli" esemény van. Ilyenkor a gyülekezeti munkások szívesen segítenek. Leginkább előre kidolgozott igehirdetés alapján végzik szolgálatukat. *Drobina Ferencné, Pivarcsi János, Kis János, Pétermann Ádámné* (46 éve kántor!). *Drobina Erzsébet, Huley Alfrédné* (kántor Kaskantyún és Csengődön) és *Huley Péter* megérdemlik, hogy nevüket megemlítsük.

SZÓRVÁNYVOLTUNKNÁL FOGVA jobban keressük egymást, szeretetvendégségeken szolgálunk egymásnak. Kirándulásokon nagy gyülekezeteket, szeretetintézményeinket keressük fel. Gyülekezeti ünnepségeken a távoli szórványokból is eljönnek óvodáskorúaktól nagyszülőkig. Ismerkedünk és erősítjük egymást a gyülekezet nagy területén szétszórtan élő család tagjai.

Huley Alfréd

A HAZAI BÉKEMOZGALOM, mint ahogy ugyancsak a Világtanács főtitkára megtisztelő módon emelte ki, kezdettől fogva az első sorokban küzdött a nagy cél megvalósításáért. Ennek a hátterében is ott találhatjuk társadalmunknak a szocializmus alapjain kialakult gyümölcsöző egységét. Nem véletlen, hogy a Béke Világtanács a jubileum alkalmával Kádár Jánost, az MSZMP Központi Bizottságának első titkárát a legmagasabb kitüntetéssel, a Joliot Curie aranyéremmel tüntette ki. Természetesen adódik a hazai területen a további feladatok számbavételekor a hazánk felszabadulásának 30. évfordulójára való felkészülés, az ehhez kapcsolódó társadalmi, gazdasági és politikai célkitűzések támogatása.

FIGYELEMRE MÉLTÓ VOLT az eddigieken túl az ünnepi beszédnek az a megállapítása is, hogy lényegében véve ma minden nemzetközi gyűlés békekonferenciává válik. Ezek között említette meg, s ez megtisztelő és elkötelező is számunkra, az egyházak nemzetközi gyűléseit. Kétségtelen, hogy az elmúlt 25 esztendő alatt egyházunk képviselői is számos nemzetközi összejövetelen szolgálhatták az egyetemes béke ügyét. Tehettük ezt azért is, mert helyet kaptunk és jó szívvel vállaltunk részt a szervezett békemozgalom keretében és ez segített megérteni és képviselni is az ügy igazát. Meggyőződésünk szerint a kapuk tovább nyílnak számunkra is az új feladatok felmérésében és vállalásában. Ott vagyunk az együtt ünneplők táborában és szeretnénk a továbbiakban it ott lenni az együttküzdők seregében egy más, egy új világért.

M. Gy.

ZAMBIA

Az afrikai keresztyén egyházakat tömörítő Összafrikai Egyházi Konferencia május 11—24. között Zambia fővárosában, Lusakában tartotta közgyűlését. 31 afrikai ország 103 képviselője jött el protestáns, ortodox, kopt és független egyházakból. A küldöttek kifejezték szándékukat, hogy az afrikai egyházi és társadalmi és politikai kérdések megoldásában az afrikaiaknak a saját kezükbe kell venni az irányítást. Az Egyházak Világtanácsát *dr. Philip A. Potter* főtitkár képviselte és meglátogatta a konferenciát *dr. Kenneth D. Kaunda*, Zambia elnöke is. (öpd)

feleségével.

Igen — tájékoztat Beguinné asszony —, bár Pozsonyban születtem, 6 éves koromtól férjhezmenetelemig Magyarországon, közelebbről Pécsett éltem. Édesapám az akkori pécsi Erzsébet Tudományegyetem keretében folytatta hivatását.

Meleg szavakkal emlékezik gyermekkoráról. Első lelkészéről, Baldauf Gusztávról, akinek nevét hordozza pécsi szeretetotthonunk is.

Az ő halála volt gyermekkorom első szomorú emléke. Később a halállal többször is volt találkozásom, de erről nem szívesen beszélek. (Hozzátartozói közül a fasizmus idején többeket is elhurcoltak, s nem mindenki élte át a szörnyű szenvedést.)

Ifjúkorában találkozott először komolyan a Bibliával és akkor még aligha tudta, hogy ez örök eljegyzés lesz.

Mindig hálásan gondolok azokra, akik az akkori időkben ismétlődő konferenciákon élővé tették számomra az igét: „Nem ti választottatok engem." (Név szerint is említ közülük többeket.)

Azon a beszélgetésen, ahol D. Káldy Zoltán püspök fogadta a Magyar Bibliatanácsot meglátogató hivatalos küldöttség tagjait, S. Smaadalt, a Nemzetközi Bibliaszövetség [illegible] *latok fűzik.*

Káldy Zoltán segédlelkészként jelen volt Pécsett az esküvőnkön. A nehéz időkben, amelyekre már céloztam, hitvalló lelkipásztori bátorságával, az üldözöttekkel közösséget vállaló gondoskodó szeretetével szinte egyetlen támaszom volt. Ugye megérti már abból is, amit eddig elmondtam, hogy engem a kapott szeretet ösztönöz viszonzásra.

Az esküvőt említette kedves vendégünk. Rákérdezek, hogyan lett Beguinné?

Amszterdamba kaptam kiküldetést az akkor haladó irányú egyházi Diákszövetségtől. Ott ismerkedtünk meg a férjemmel. A Biblia iránti közös szeretet hozott össze bennünket. Mint felesége végigkísértem szolgálata útjain. Először az Egyesült Államokban, majd az Egyesült Bibliatársulat 1946-ban történt megalakulásától Londonban éltünk. Így kerültem új kapcsolatba Magyarországgal is. Férjem felfigyelt az itthoni törekvésekre az új Biblia kiadásával kapcsolatban. 1947-ben járt itt először. Rajtam keresztül jobban meg tudta érteni a problémákat is, de az egész új helyzetet is. Ő azok közé tartozott, akik mellé álltak az itteni egyházaknak. Többször is járhattunk itt, és férjem szakértői tudásával igyekezett segíteni a Magyar Bibliata-

megdöbbentett és melyen a [illegible] *éreztük fájdalmát.*

Igen, őt sokan szerették. Halála után tiszteletére egy alapítványt hoztak létre a beküldött adományokból. Amikor megkérdeztek, hogy ezt mire fordítsuk, azonnal az új magyar Bibliára gondoltam. Javaslatomat el is fogadták. Részben azért vagyunk most itt, hogy ezt hivatalosan is bejelentsük. A rendelkezésre álló összeg felhasználása tekintetében természetesen az illetékes helyi szerveknek kell a szükséges megoldásokat megtalálniok. A nemzetközi szövetség a bibliafordítás, kiadás és terjesztés szolgálatát az itthoni egyházak feladatának tekinti és ebben kész a nemzetközi tapasztalatokkal segíteni, ahogy ezt a megelőző megbeszélésen hallhatta.

A Bibliával foglalkozó nemzetközi szövetség munkájában való nagy tájékozottsága adja számba a kérdést, hogy nem kíván-e a jövőben ennek az ügynek hivatalos munkása is lenni?

Talán meglepődik rajta, de van egy olyan érdeklődési területem, amely ma is új tanulmányok folytatására ösztönöz és pedig a hit és a pszichológia kapcsolatai. Ebben az irányban szeretném majd ismereteimet hasznosítani a rászoruló emberek tanácsolásával.

[illegible] *időre való tekintettel egyet* emelek ki. Ez pedig a kulturáltság emelkedése a társadalomban, az emberek egymással való érintkezésének formáiban a közösségi élet területén.

Bizonyára Beguinné, Mansfeld Ágnes szolgálata is hozzájárult annak a bizalmi légkörnek a kialakulásához, amelyben a mostani tanácskozások is folytak a Nemzetközi Bibliaszövetség hazánkban járt kiküldöttei és egyházainknak a Biblia fordításáért, kiadásáért és kézbeadásáért felelős szervei között. A kölcsönös bizalomnak, megértésnek és segítőkészségnek a levegője vette körül azt a találkozást is, ami a fenti interjút megelőzte, amikor is D. Káldy Zoltán püspök fogadta hivatalában munkatársai körében a vendégeket. A beszélgetésben a kölcsönös tájékoztatás mellett szó esett az új fordítású magyar Biblia kiadásával kapcsolatos részletkérdésekről, a jelentkező igényekről, lehetőségekről és feladatokról.

örbiger 80 éves

áló mulattatója, Paul Hörbiger a minap töltötte be nyolcvanadik rgtheater színpadán, a Tévedések vígjátéka előadásán fivére, At- er köszöntötte a jubilánst. A Hörbiger-fivérek Budapesten szü- nően beszélnek magyarul. Paul Hörbiger a harmincas évek kö- yar filmszerepeket is játszott. (Stern)

nkából Anna

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 339-748, 340-776
1974 JUN

FILM, SZÍNHÁZ, MUZSIKA

Budapest

Patay László festőművész

[illegible] ismét nagy sikerrel vetí-
[illegible] a *Korda Sándor* produkciójában 1940-ben készült *A bagdadi tolvaj* című színes angol filmet *Conrad Veidt* és *Sabu* főszereplésével. *A képen: jelenet a filmből.*

1024

Kiállítás Szegeden

A Képcsarnok szegedi kiállítótermében nyílt meg *Patay László* Munkácsy-díjas festőművész kiállítása. Mesterei *Fónyi Géza* és *Szőnyi István* voltak. Az élet és a természet alapos ismeretéből született lírai ihletésű alkotásai méltán keltettek nagy érdeklődést a kiállítás látogatóinak körében.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1973 DEC 2
Pestmegyei Hírlap

Patay László

r-lap 1973. DECEMBER 2., VASÁRNAP

1021

Dömsödi fasor

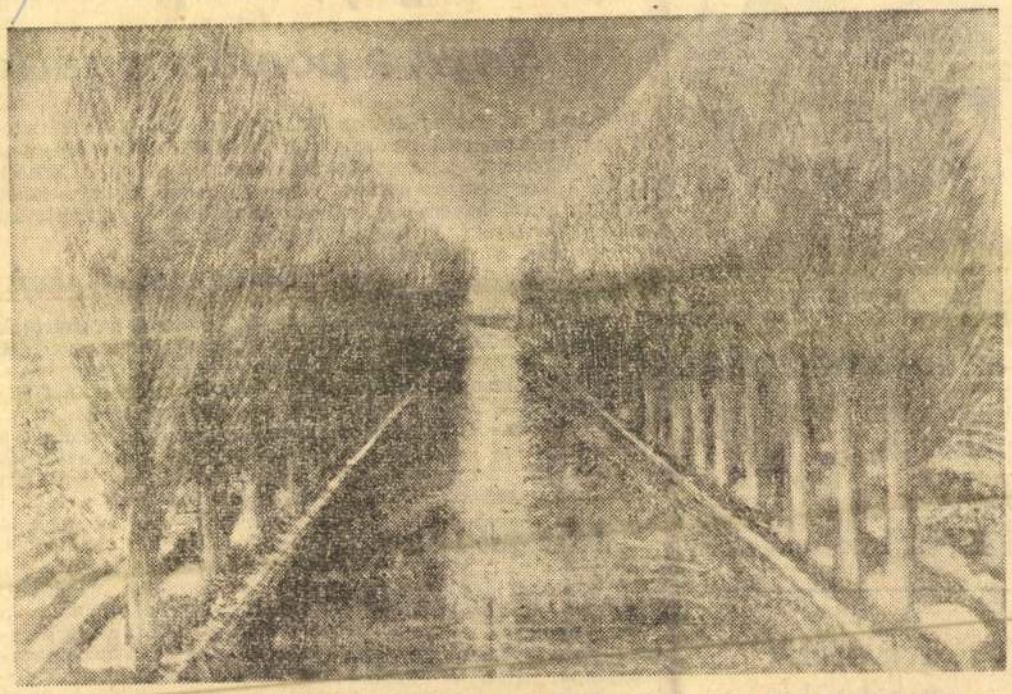

Patay László festménye

TUDOMÁNY TECHNIKA

E HETI TUDOMÁNY—TECHNIKA ÖSSZEÁLLÍTÁSUNKBAN

az automatizálás

KÜLÖNBÖZŐ TERÜLETEIT MUTATJUK BE. AZOKAT A GÉPEKET, VAGY HA ÚGY TETSZIK ROBOTOKAT, AMELYEK SOK ESETBEN HELYETTESÍTIK AZ EMBERT, SEGÍTIK MUNKÁJÁT.

Kísérleti technika

A közelmúltban Dubnában nemzetközi szimpozionon vitatták meg a fizikai kísérletek

Leáll a gép, ha pontat

Segít a pomázi adatfe

Pomázon a Szerb utcában áll egy takaros, régi parasztház. Alacsony, nyeregtetős épület. Lakói nem az ősi foglalkozást űzik, hanem egy új szakma mesterei. E házban van ugyanis a *Könnyűipari Gépi Adatfeldolgozó Vállalat* VI. számú telepe. Három évvel ezelőtt alakult, s azóta huszonnyolc fiatal lány munkahelye a vállalat költségén átalakított, halvány zöldre festett két szoba. Két műszakban dolgoznak. Munkaeszközeik a francia gyártmányú *Sontron* lyukasztó és ellenőrző (kontroll) gépek.

Letapogató kefék

Az adatokat lyukkártyákra dolgozzák föl, amelynek felületére nyolcvan számoszlop kerül. Az egyik szobában lyukasztják, a másikban ellenőrzik a kártyákat. A gépeken tizenkét billentyű és számklaviatúra van. Miután a megfelelő számjegyet leütik, a billentyű végén levő kés vágja ki ugyanazt a számot a lyuk-

kat dolgoznak föl, de készítenek vállalati statisztikát, s ha szükséges, a rögzített adatok alapján évekre visszamenőleg összehasonlítást, árváltozást is tudnak közölni.

Ellenőrök a kontrollszámok

Az itt készített lyukkártyák ugyanis bekerülnek a vállalat központjába, ahol mágnesszalagra rögzítik adatait. Ezt követi a szalag rendezése, programozása, majd betáplálják a Bull—Gamma típusú számítógépbe, s ez néhány perc alatt feldolgozza, és közli a kívánt eredményeket. A megrendelő kimutatást kaphat mindenről, ami egy nagyvállalat működéséhez szükséges. Például: mennyi a bevétel, mennyi a kiadás, hogy áll a raktárkészlet, milyen volt a pénzforgalom, az árukészletből mi fogyott el, mi szükséges, mit kell rendelni. Tíznaponként vagy kéthetenként megy az információ, de ha a vállalat kívánja, egyes cikkekről napra kész információkat is ad, a

tartott három felolvasáson, amelyen az író A fotográfia szép története című könyvéből és más írásaiból olvasott fel, s bemutatta egyebek között Saját halál című írását, amely az Élet és Irodalom című hetilapban látott napvilágot. Az osztrák lapok kritikákat még nem közöltek a felolvasóestekről, de a Der Standard című újság a rendezvénysorozatot beharangozó kis írásában Európa egyik legfontosabb szerzőjének nevezte Nádast. Az egyetemi beszélgetésen, amelyet Wendelin Schmidt-Dengler, az egyik legjelesebb osztrák germanista professzor vezetett, a jelenlévők – a tudós egyetemistákhoz méltó módon – rendkívül elvont kérdéseket tettek fel a felolvasáson elhangzottakkal kapcsolatban, és írói módszereiről faggatták a szerzőt, már-már az alkotási folyamat intim részleteit kutatva.

Zenei díjat nyert a Hungaroton

(MTI–MH) A Hungaroton kiadó 29 lemezből álló, Bartók Béla összes művét tartalmazó CD-sorozata nyerte el a MIDEM Klasszikus Zenei Díját a legjobb különleges kiadvány kategóriában. A világon ez az első összkiadás a zeneszerző műveiből, amelyen hallható a Hungaroton által korábban 38 bakelitlemezen megjelentetett Bartók-összkiadás anyaga, kiegészítve néhány azóta készült új felvétellel, valamint egylemeznyi, eddig soha nem rögzített – nagyrészt fiatalkori – Bartók-művel. A MIDEM Klasszikus Zenei Díja, amelyet ezen a héten Cannes-ban adnak át, a világ hanglemeziparának egyik, ha nem a legrangosabb elismerése.

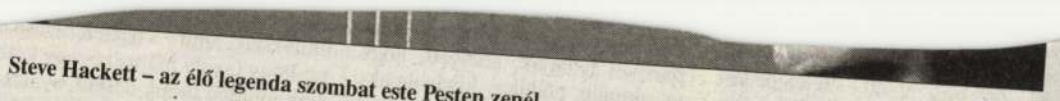

Steve Hackett – az élő legenda szombat este Pesten zenél

Magyar fesztivál és Kossuth-évforduló Angliában

Nagyszabású programsorozattal folytatódik a hazai művészetek bemutatkozása Nagy-Britanniában. Márciusban Mádl Ferenc köztársasági elnök nyitja meg a magyar tavaszi fesztivált, mely összekapcsolódik a Kossuth-bicentenárium rendezvényeivel.

A londoni Magyar Kulturális Központ idei programsorozata múlt hétfőn vette kezdetét. A Covent Garden-i intézményben óriási sikerrel mutatták be Márai Sándor A gyertyák csonkig égnek című regényének angol fordítását, mely az esemény házigazdája, Tibor Fischer szerint az első magyar bestseller lehet a szigetország könyvpiacán. „Az 1999-ben indított Hungary in Focus (Fókuszban Magyarország) projekt organikus felépítéssel, egyre rangosabb helyszíneken mutatja be a különböző társművészetek eredményeit a brit közönségnek. A 2002-es évad rendezvényeinek összeállításánál kultúránk még koncentráltabb és színesebb, mind teljesebb reprezentációjára törekedtünk" – mondja a tervekről Bogyay Katalin, a Magyar Kulturális Központ igazgatója. Míg tavaly nyáron az irodalom állt a középpontban, az idén a képzőművészet, a film és a zene kapja a legnagyobb hangsúlyt. Gothár Péter Paszport című, többszörös díjnyertes mozija csütörtökön debütált a Covent Gardenben. Ma este a Belvárosi Művészek Társasága mutatkozik be, a műveket a Nádor Galéria gyűjteményéből válogatták. Holnap, a magyar kultúra napján az Auer vonósnégyes kíséretében tartanak felolvasást Kosztolányi Dezső költeményeiből. A filmszemle díjkiosztója után egy nappal, február 7-e és 10-e között rendezik meg az évad egyik legnagyobb eseményét: a Betiltott filmek fesztiválját, ahol a szocialista érában mellőzött lengyel, cseh, szlovák és magyar mozgóképes klasszikusokkal ismerkedhet a közönség. A hazai színeket Gazdag Gyula Bástyasétány 74, Bacsó Péter A tanú és Mészáros Márta Napló gyermekeimnek című mozijai képviselik, s az utóbbi két rendező személyesen is részt vesz az eseményen. 13-án a magyar underground egyik legjelentősebb együttese, az Anima Sound System lép fel a kelet-európai etnikai és zsidó kultúra mai arculatát szemléltető esten.

Március 17-én Mádl Ferenc köztársasági elnök nyitja meg Londonban a magyar tavaszi fesztivált, mely a Kossuth-évforduló nagy-britanniai ünnepségeinek nyitányát is jelenti. Ugyanezen a napon a winchesteri katedrálisban szentmisét rendeznek, s megnyitják Kicsiny Balázs szobrászművész kiállítását. A Kossuth-bicentenárium fő eseménye a Londoni Egyetem szláv és kelet-európai intézetével közösen szervezett konferencia, melyre neves gondolkodókat és tudósokat hívtak meg. Ha megkapják az engedélyt, a tervek szerint Kossuth-szobrot állítanak a liberális politikus volt lakhelyének kertjében, a Portobello Road sarkán. *RJ*

közreműködött.

Hackett 1977-től jórészt szólistaként dolgozott, s a rockzenétől fokozatosan jutott el a klasszikuket ugyanolyan klasszikutekintek, mint Bachot és B vent" – mondja a budapes certre készülő Steve Hacke

Patay László emlékére

(1932–2002)

Patay László nagy festő – lesz. Több képet nem fest ugyan, az életmű lezárult, de előtte már sok festő volt, akiket az utókor sokkal többre becsült, mint a kortársaik. A legnagyobbak majd mind így jártak. Patay kapott megbecsülést életében is – Munkácsy-díjas, Érdemes Művész volt, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, a Képzőművészeti Főiskolán majd egyetemen Barcsay Jenő után 22 éven át ő vezette a művészeti anatómia tanszéket.

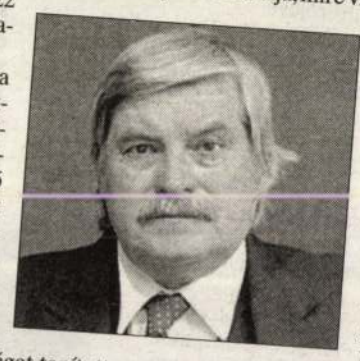

Vezethette volna tovább is, de a rendszerváltás körüli zűrös időkben egy semmire sem kötelező bizalmi szavazáson a növendékeinek egy része ellene szavazott, s ő nyomban felállt, noha erre a saját elhatározásán kívül senki és semmi sem kényszerítette. Minden „leszavazott" tanár maradt, ő ment, haza Ráckevére, festeni. Pedig nagyon szeretett és tudott tanítani. „Bűne" az volt, hogy mesterséget tanított, melyet sokan fölöslegesnek tartottak az „önmegvalósítás" divatja idején. Azt vallotta: egy igazi művész csak azt tudja átlépni, azt képes elhagyni, amit birtokol, amit tud.

Talán nem túl eredeti festőről ilyet mondani, de: nagyon tudott festeni. Megfestette például egyetlen képen a magyar festészet arcképcsarnokát, az illető festők képeivel együtt. (Hódolt egy hasonló tablóval a világ festőóriásai előtt is.) Ezek a festő- és festményenciklopédiák egyetlen vásznon egyedülállóak a maguk nemében. Kiválóak a miniatűr portrék, s lenyűgöző, hogy volt képes ennyi festő modorában festeni. Egyszer tréfásan mondtam neki, jó hamisító lett volna belőled. Csak mosolygott, a jó és szerény emberekre oly jellemző kedves mosollyal. Mintha azt mondta volna: van nekem saját mondanivalóm, csak győzzem mind megfesteni. Kaján Tibor mondta a minap barátjára emlékezve: nem különös, hogy az a kéz többé egy vonalat sem húzhat, egyetlen ecsetvonást sem tehet? Nem botrányos, hogy Patay le van tiltva, s mostantól nem születhet több ké egyetlenegy sem?

Az életmű így is hatalmas. Nagy részét évekk ezelőtt választott városának, Ráckevének adom nyozta. Nem messze a házától, elárvult műterm ott áll a Patay-gyűjtemény a Duna-parti galériáb Ki tudja, mire vihette volna egy kicsit több egoiz sal, önmenedzselő képes Gazdagabb, híresebb, elisn lehetett volna, de persze tő nem. Őt pedig csak te. Sokat dolgozott, tudo ris lenni, anélkül, hogy a ből engedett volna. Abszt hajlamos gondolkodása realizmusa sajátos, összeté hetetlen képi világot terem Képeinek tematikája rendkí változatos, talán az emberi test, a arc és a tájkép állt hozzá legközelebb, a tájak közül pedig a Rácke vei-Duna, mely alighanem az ő vízből, fényből, nádasból épített roueni katedrálisa volt: megfestette minden évszakban, minden napszakban, mindenféle fényben és mindenféle árnyékban.

Sajnos kissé későn fedezték föl, hogy nagyszerű freskófestő – eredetileg freskó szakon végzett –, amiben persze közrejátszott, hogy a szocializmusban nem a templomok belső falainak szépsége volt az egyházak legfőbb gondja. De aztán jöttek sorban a hatalmas falfestmények (seccók): Békéscsaba, Szeged, Lukanénye (Szlovákia), Győr és – szerintem – a csúcs: Ráckeve. Az építészetileg jelentéktelen copf stílusú katolikus templom belső tere most valósággal ragyog Patay László áhítatot és művészi merészséget ötvöző képeitől. Ahogy a reneszánszban csinálhatták: ikonográfiai hűség és teljes festői szuverenitás.

Ebben a templomban ravatalozták föl szombaton Patay László tetemét. Ha van szép halál, ez az. A festő nyugszik, körötte barátai, hívei, s fölébe saját festett univerzuma boltozódik.

Szále Lás

Magyar Hírlap 2002 január 21.

as volt.
dolom egyetértünk abban,
Magyarország nem (csak)
r négyzet-kilométernyi te-
jelent, hanem elsősorban
lió embert, a lakosságot.
dig az itt hivatkozott cikk-
globalizálódó világgazda-
z való magyar alkalmazko-

rző mérnök-közgazdász

KAJÁN TIBOR RAJZA

ló „gazdaságról" a letelepedést megkívánó mezőgazdasági termelésre és építésre alapozott gazdaságra történő átállás. Ha így jobban tetszik: a szerzésről az altalmát az objektív valóságnak megfelelően feltárják, ahelyett, hogy az aktuális politikai kívánalmakhoz igazodva igazolást kutassanak a megmagyarázhatatlanra. Ha ehhez hozzáfognának, pillanatokon belül kiderülne, hogy nem megszerzett babérjainkon ülünk, hanem egy rakás meghagyott, rohadt káposztalevélen.

milyen megkülönböztet
emlékszik, amire a tisztelt olvasó nyilván
ra, hogy tavaly májusban egy kései órán, lakásunk környeken
alak minden indok nélkül, nyakamnak váratlanul kést szegezve, fejemet a falba verve, gyorsan és némán, de egyszersmind elismerésre mél-
tó hóhéri szakszerűséggel – kissé „megagyalt".

Aznap reggel éppen a budapesti olimpia álmának blöffölős lényegéről merészeltem írni, de barátaim határozott gyanúja ellenére a cikket és a verést mégse kötöttem össze egymással. Olyannyira nem, hogy a kórházi megfigyelést követően, leszerelendő a városban terjengő szóbeszédet, rögtön egy nagyvonalú (hogy ne mondjam: naiv) nyilatkozatot adtam közre – éppen ezeken a hasábokon. Gondoltam egy úr az fejbe verve is úr, ne vádaskodjon hát, ha már a támadóitól nem kapott névjegyet. De mert a fenn forgó titán az Indexen az „agyalás" repetáját tartja szükségesnek, üzenem neki(k), hogy a naivitásnak vége. Kacérkodom a gondolattal, hogy nagy nyilvánosság előtt elkövetett felbujtásért feljelentem eme vitéz, ám mégis rejtélyes „kronosz 314" urat. Továbbá ha állampolgári bizalmam a jelenlegi belügyminiszter úrban valaha is fennállt volna, most ez úton is kérelmezném az önvédelmi okokkal indokolt, megfelelő kaliberű fegyverviselési engedélyt.

No de ne privatizáljunk. Felejtsük el az 1998-tól menetrendszerűen érkező névtelen – ámbár töményen családcentrikus – telefonokat. Ne firtassuk a Tóth, Nagy, Kiss vagy éppen „Kovács László" aláírással érkező hősies leveleket, amelyek rendszerint „hülye gojnak", „önkéntes körülmetéltnek", „flekkdíjas tel-avivi csekktulajdonosnak" neveznek (jut eszembe, honnan tudják ezek, hogy nem vagyok zsidó?!), s olyasféléket ajánlanak, mielőbb kérnék már egy mélyinterjút Golda Meirtől. (Fiatalabbak és gyengébbek kedvéért: ez azt jelenti, a másvilágon mihamarabb felkeresve, férfiúilag illessem a néhai izraeli politikus asszonyt.) Ám mindez nem érdekes. Végtére tanult szakmám szerint politológus lennék, s az a munkám, ne a cseppet elemezzem – hanem a cseppben a tengert. Jól tudom tehát, hogy e jelenség a szerény személyem körüli mostani és álságos felhajtásnál jóval általánosabb. Nem milyen mélyebb társadalmi folyamatokat akar álcázni ez a rendszerváltás óta kitartóan gőzölgő csatornaszag? Vagy ami ennél is fontosabb: hogyan lehet ellene védekezni?

Ne áltassuk egymást: áprilisig sehogy.

A bűz keletkezéséről, álcázó funkcióiról persze tanulmányokat lehetne (fogok is) írni, de a tét az intellektuális megértésnél jelenleg jóval egyszerűbb. Most minden a zsozsóról, a hatalomról szól, mi pedig, Orbánék nyilvános kritikusai csak arra számíthatunk, hogyha ők győznek, számunkra nincs irgalom. (Mellesleg, szegény – igazi – konzervatívok még nem tudják, de írják fel az ajtófélfára, hogy számukra se lesz.) Nincs, mert ott összetart a brancs, miközben másutt hiánycikk a legelemibb szolidaritás. Áprilisig meg kiváltképpen az.

Hogy is mondta szombaton Bóta Gábornak az „Ahogy tetszik"-ben Agárdy Gábor, a nemzet keserű színésze? Most „mindenki be van tojva a választások előtt, mert nincs egy fix fenék, amit nyalni lehetne".

Mélységesen egyetértek a művész úrral.

A szerző politológus, publicista. E-mail: gallobela@mhirlap.hu

arc Fumaroli, a kiváló fran-
cia irodalomtörténész és
lmányíró, a patinás College
France tanára, ahová 1995-
3 éves korában választották
ugene Ionesco helyébe,
yelmet keltett Amikor
rópa franciául beszélt
ével. Ebben a művé-
ancia írástudó, diplo-
ató fájdalmát fejezi ki
gy a XVIII. század óta,
ha nem is egész Euró-
z európai elit, az udvarok-
emesi kúriákig és szabadkő-
es páholyokig valóban min-
ki franciául olvasott és be-
élt, a francia nyelv nemzetközi
elyét nem a kudarcot vallott esz-
erantó, hanem az angol vette
t. Persze nem a shakespeare-i
agy shelleyi angol, hanem az üz-
eti, hirdetési, marketingnyelvnek
szolgáló. A francia nyelv vissza-
szorulását a nemrégen meghalt
kiváló etnológus és nyelvtörté-
nész, Etienble is szenvedélyesen
kárhoztatta a világháború utáni
években nagy port felvert „Frang-
lais" című művében – magyarul
úgy lehetne fordítani, hogy fran-
gol –, amelyben az angol szavak-
nak, címeknek, kifejezéseknek
tömeges behatolása ellen a tör-
vényhozás beavatkozását sürget-
te. Etienble éppen ezzel a köny-
vével vált a Franciaországból az
egész európai intelligenciára át-

rző író

Az anyanyelv szerelme

terjedt antiamerikanizmus egyik úttörőjévé.

Ilyesmiről Fumarolinál, aki hosszú évek óta minden évben több hónapot tölt előadóként amerikai egyetemeken, nem lehet szó. Ő mint a francia nyelv szerelmese hullajt könnyeket nem csupán a francia kultúra tévesztettsége fölött, hanem amiatt is, hogy a jelenlegi franciák s főleg a tollforgatók, mind kevésbé mutatják ki gyöngéd szeretetüket anyanyelvük iránt. Kevésbé óvják, ápolják, kevesebb gonddal kezelik a francia nyelvet, mint a régebbi nemzedékek. „A francia nyelv – írja – olyan, mint egy kecses, bájos, igen-igen csábító nőszemély. Én magam több nyelvet megtanultam gyermekkorom óta – írja – és örömmel olvasok angolul is, tudok valamelyest németül s elég jól spanyolul, de azért mindig növekvő gyönyörűséggel vetem magamat a francia nyelv karjaiba."

Nem gondozzuk eléggé a nyelvet, nem gondoskodunk eléggé a tisztaságáról, az egészségéről, a továbbfejlesztéséről, illatának minőségéről. Parkjainknak, kertjeinknek jobban gondját viseljük. Nem méltatjuk eléggé fontosságát életmódunkban. Mind többször angol címet adunk könyveinknek, filmjeinknek, regényeinknek, nem is beszélve boltjaink cégéreiről, és elfelejtjük számon tartani nyelvünk szerepét emberi és nemzeti identitásunkban.

SZÉLJEGYZETEK PÁRIZSBÓL

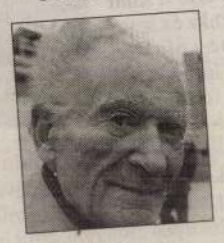

FEJTŐ FERENC

Egy több mint húsz évvel ezelőtt írt művében Fumaroli (akinek egyébként neve hangzása is olasz származására tanúskodik) az ékesszólás hanyatlását panaszolta. Valóban, a francia középiskolák tananyagából eltűnt az azelőtt nagyon fontos retorika, ami mellékesen szólva nagyon is megérződik a közéleti fórumokon és a médiában hallott vagy írt szólások mind hanyagabb, kopárabb és egyhangúbb nyelvezetében.

Fumaroli elmélkedéseit olvasva elgondolkoztam azon, mennyiben érvényes mindez a magyar nyelv jelenlegi használatára. Mintha Magyarországon is kezdenék elfelejteni az első nagy magyar nyelvésznek, Révai Miklósnak Herder árnyékában írt mondását: nyelvében él a nemzet. Kosztolányi Dezső jut eszembe, aki ifjúságom idején a Pesti Hírlapnak adott tárcáiban igyekezett hangsúlyozni a szép beszéd, a „szép szó" civilizációs fontosságát. Utóbb, ha jól emlékszem, Kolozsvári Grandpierre Emil hívta fel erre a közvélemény figyelmét egy 1979-ben kiadott tanulmányával. Ő is hangsúlyozta, hogy magyarnak lenni annyi, mint szépen beszélni magyarul. És erről, – írta –, elsősorban a magyarországi magyaroknak kellene gondoskodniuk, akiknek több módjuk és lehetőségük van rá, mint a határokon kívülre szakadtaknak.

Persze hallani, olvasni lehet ha az ember Magyarországon jár – főleg vidéken – férfiakat, nőket, öregeket és fiatalokat, akik igyekeznek szépen, okosan, csiszoltan mondani, amit mondanak; írni, amit írnak. De általában, azt hiszem, nem túlzás a műgond hanyatlásáról beszélni. Sok a hanyagság, a zavarosság. S ez utóbbi annál inkább feltűnő, mert a magyar nyelvnek egyik különössége a magyarázat szó használata. Minden más nyelvben, amelyet ismerek, külön szó van arra, hogy valaki valamit közérthetően fejezzen ki. A magyar az, aki magyaráz. Amiből azt a következtetést lehet levonni, hogy a magyar nyelv természetesen közérthető. Próbáljuk hát ezt magunknak megmagyarázni, és aszerint cselekedni!

...ötszobás öröklakás tető-
...900 000 Ft. 269-5190, 06
...s.
...ns, többgenerációs családi
...0Baross Gábor-telepen,
...ámcs (garázs, pince, 5 szo-
...nun 50 n.-öles telken eladó.
...ogké 990-2688. (A240318)
...el szintes, sokat tudó lakás
...állá34-4795, 201-3711.
...adással, kiváló fekvésű
...dákat és lakásokat kíná-
...le Belső kialakítás, válasz-
...d) nm, ár: 420 000 Ft/nm,
...ódni: 288-0717, 06 (30)
...norámás, II. emeleti luxus-
...dom. 06 (20) 968-3939.
...szobás, hallos, két fürdő-
...000 000 Ft-ért eladó. 06
...ás garázzsal eladó. 06
...háromszobás, felújított
...dó. 06 (30) 383-0764,
...klakás, gépkocsibeál-
...nyár: 15 900 000 Ft.
..., 231 nm-es, panorá-
...02-0582.
...elmi terület mellett,
... 4 szobás, 2 fürdő-
...járatú, saját kertes
...llió Ft-ért eladó. 06
...2 félszobás, világos,
... 06 (20) 394-1154.
...ás személygépkocsi-
...376)
...li beköltözéssel, új, 3
...ját kertrésszel eladók,
...06 (30) 436-0190.
...es, 2+2 félszobás, nagy
...l, fedett gépkocsibeálló-
...ó Ft helyett 18,95 millió
...ögöles, parkosított, sík,
...kkal, 150 nm-es házzal,
...intért eladó. 06 (30) 944-
...iglaépítésű társasházban,
...ületes, erkélyes öröklakás
...n: 368-5491, 06 (30) 257-
...ti, örökpanorámás, 64 nm-
...irányáron eladó. 16 órától:
...vadonatúj, egyszintes, 200
...yszögöles telekrésszel, 55
...) 921-9900.
...nm-es ikerházfél. Irányára:
...72-4259.
...tes, 8 szobás, 6 fürdőszobás
...ön kerti lakkal, 69 millió Ft-
...9606)
...1,5 szobás lakás eladó. Ér-
...5,9 millió Ft. 06 (70) 310-
...bás, felújított lakás. Irányár:
...13-3382. (B076445)
...V. emeleti, gondozott, szép,
...öröklakás, 9 millió forintos
...) 257-9367. (B076619)
...es, négyemeletes házban
...m 11,5 millió Ft-ért el-
...um-es, csendes, nem panel
...nm-384-2024. (B076347)

☎ **Vályog** utcában, 3 éve épült garzonlakás eladó. 06 (20) 398-5049. (A240029)

VÁROLDALBAN, 3 szobás, 92 nm-es, polgári öröklakás azonnal beköltözhetően, 26,8 millió forintért eladó. 240-4402. (B076325)

VI. kerület diplomatanegyedében, 49 nm-es, kertre néző öröklakás, felújított házban, 11 900 000 Ft-ért eladó. 269-5888.

VI. kerület, Bajza utcában, gyönyörű házban, II. emeleti, 2 + 2 félszobás, gázfűtéses lakás 23,9 millió forintért eladó. 06 (20) 945-1214. (B076484)

☎ **VI.,** Délibáb utcában, 1,5 szobás, magasföldszinti, felújított lakás eladó. Irányár: 16 200 000 Ft. Telefon: 06 (30) 418-1373, este: 413-6773. (A235413)

VI., Felső erdősor utcában (Köröndnél), kétszobás, felújított, utcai öröklakás 8,5 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 259-5793, 269-5190.

VI., Hősök terénél, kétszobás, igényesen felújított lakás eladó. Irodának, rendelőnek kiváló. Vételár: 10 500 000 Ft. 06 (30) 276-6085, 302-0479.

VI. kerület, Eötvös utcában, 3 szobás, egyedi fűtésű polgári lakásom (111 nm), 26 millió Ft-ért eladom. 06 (20) 338-4253.

VI., Székely Bertalan utcában, igényesn felújított, 78 nm-es, 2,5 szobás lakásunk kocsibeállóval, 11,5 millió Ft-os irányáron eladó. 269-4990.

VI., Székely Bertalan utcában (Andrássy útnál) földszintes, csendes udvari, jó állapotú 2 szobás HÉRA fűtésű lakás eladó. Irányár: 10,9 millió forint. Szász Lívia, 06 (30) 257-9367. (B076627)

VI., Weiner Leó utcában eladó 41 nm-es, egyszobás, komfortos, gázfűtéses, földszinti, felújított öröklakás, 6,3 millió Ft-os irányáron. 06 (20) 321-3412. (B076175)

VIII., Mária utcai, új társasházban, Krúdy u. közelében eladó még 2 db kulcsrakész, 92 nm-es öröklakás, 23,8 millió Ft/lakás áron, valamint egy kétszintes, 153 nm-es, földszinti üzlethelyiség 20 millió Ft + áfa áron. Az ingatlanokhoz parkolóhelyek is vásárolhatók az épület teremgarázsában. Telefon: 485-0700, munkaidőben.

VIII., Magdolna utcában, 31 nm-es, galériás, gázfűtéses, komfortos, tégla öröklakás eladó. Irányár: 4,9 millió forint. Telefon: 06 (30) 977-5472. (B076560)

SZÉPILONA
LAKÓPARK ÉS SPORTKÖZPONT
25 m-es fedett uszoda, squash-pálya
28 és 110m² közötti lakásméretek
10 személyes jacuzzi, fitness- és kondicionálóterem, szauna, szolárium
asztalitenisz és biliárdasztal
1 hektáros csendes, gondozott belső park
gyermekmegőrző és házimosoda
konferenciaterem
14 hektáros erdő közvetlen szomszédságában
24 órás portaszolgálat, éjjelnappali őrzés
egyedülálló hitellehetőség
kedvező kamatfeltételekkel
1021 Bp, Budakeszi út 55/D,
P8 ép., IX. em. T.: 200 8928,
Mobil: 06 30 200 5858

VIII., Krúdy Gyula utcánál, Rökk Szilárd utcában, 90 nm-es, 2,5 szobás, hallos, I. emeleti, utcai, polgári öröklakás eladó. Irányár: 17 500 000 forint. 06 (20) 995-3868. (B076528)

☎ **VILLA NEGRIA** Ingatlaniroda eladó ingatlanokat keres. 297-4380. (A239984)

X. kerület, Hungária körúton, X. emeleti, 2,5 szobás, étkezős, erkélyes, keleti tájolású lakás 11,5 millió forintért eladó. 420-3510. (B076488)

X., Pöttyös utcai metrónál, csöndes téglaházban, II. emeleti, teljesen felújított, 29 nm-es, 1 szobás, étkezőkonyhás, egyedi fűtésű öröklakás, 6,8 millió forintos irányáron eladó. Szász Lívia, 06 (30) 257-9367. (B076618)

XI., budai, kertes, felújított társasházban, igényesen felújított, cirkofűtéses öröklakás, kocsibeállással, 26 millió Ft-os irányáron eladó. 269-5888.

☎ **XI.,** Rőf utcában eladó, világos, 1,5 szobás, felújított lakás. Irányár: 15,3 millió Ft. 466-6141. (A239691)

XI., Ulászló utcában, négyé...

XVI., Kolozs utcában 2 szintes, 250 nm-es, exkluzív családi ház, irodával sürgősen eladó. Tel.: 06 (30) 948-3312.

☎ **XVI.,** Sashalom egyik legszebb utcájában kétgenerációs, jó állapotú családi ház, 200 n.-öles telken, 34 000 000 Ft-ért eladó. 240-4623, 06 (20) 946-5944. (A239827)

XVII., Rákoskerten, 804 nm-es telken háromszintes, felújított családi ház (120+50 nm-es), garázzsal, csendes, összközműves mellékutcában, 20 900 000 Ft-ért eladó. 06 (20) 944-5423.

XVIII. kerület, Kerékkötő utcai, „Antracit" lakóparkban új társas- és ikerházak eladók: 230 000 Ft/nm-től. Érdeklődni: Grünfelder Kft.: 214-1337; LAKÁSINVEST KFT.: 463-0130.

XX. kerület, Berkenye sétányon, VII. emeleti, másfél szobás, erkélyes, vízórás, szuper lakás 7,9 millió forintért eladó. 276-1077. (B076486)

☎ **XXII.,** Budatétényben kétszintes, garázzsal rendelkező, ötszobás ház, 400 n.-öles telekkel eladó. Irányár: 25 000 000 Ft. 362-0302. (A239936)

☎ **XXII.,** Baross Gábor-telepen, 114 nm lakóterületű, kétszintes ház félkész állapotban, 150 n.-öles telken eladó, 19 900 000 Ft-ért. 362-0302. (A239938)

XXIII., csendes zöldövezetében, HÉV-től 5 percre, 2 szintes (2x70 nm) elkerített ikerház fele, saját kerttel, garázzsal 18,9 millió forintos irányáron eladó. Szász Lívia, 06 (30) 257-9367. (B076625)

☎ **Zuglóban** 66–140 nm-ig új lakások eladók, hitellehetőséggel. 222-9752, 06 (20) 388-3994. (A240080)

Zuglóban, ötlakásos társasházban 70 nm-es, tetőtéri, 140 nm-es, földszinti lakás áron alul eladó. 364-2118, 06 (30) 952-4226.

☎ **Zuglóban,** Fűrész utcában, 41 nm-es, földszinti, kertkapcsolatos lakás eladó. Irányár: 7,8 millió Ft. 06 (30) 942-7663. (A239777)

☎ **Zuglóban,** négyszintes, cseréptetős házban, 2+2 félszobás, erkélyes, felújított lakás 16 700 000 Ft-ért eladó. 06 (20) 387-1731. (A239608)

ZUGLÓBAN, Hungária körúton, 58 nm-es, 2 szobás, étkezős, nem panel lakás 11,5 millió forintért eladó. Telefon: 383-2024. (B076346)

Zuglói téglaépületben 33 nm-es, összkomfortos, egyszobás lakás felújítva eladó. Irányár: 7,5 millió Ft. Tel.: 250-8694, nappal 06 (30) 850-4800.

Zuglói, 11 éves, 134 nm-es, négyszobás családi ház, 37 600 000 Ft-ért eladó. 220-4855.

☎ **III.,** Mátyáshegyi úton (Szépvölgyi út mellett) családi ház jellegű, teljesen szeparált, 200 n.-öles telken álló, kétlakásos ikerházfél eladó. Alsó lakás: 105 nm-es + 18 nm-es, kertkapcsolatos terasz. Felső lakás: két szinten 165 nm-es + 2 db terasz (24 nm-es). Felső szintről parlamenti és rózsadombi panoráma. Kitűnő fekvés és közlekedés. A kertben dupla, fedett gépkocsitároló + 5 gépkocsi-parkírozó hely. A ház újszerű állapotú, 2000-ben kívül-belül felújított. Ára: 79,9 millió Ft. Telefon: 06 (20) 931-7187. (A238830)

INGATLANT vennék III., XI., XIV., XV., XVI., XXII. kerületekben. Készpénzes fizetés 6 héten belül. 215-6101, 476-8334, 06 (30) 990-2229. (B075237)

Szépvölgyi út aljánál (Dereglye utcában), félemeleti, 79 nm-es, 2,5 szoba-hallos, csendes lakásomat eladom. Irányár: 19 900 000 Ft. 06 (20) 389-4970.

☎ **Tarcalon,** 400 n.-öles telken, kertes, szuterénes, háromszobás, családi ház garázzsal, melléképületekkel eladó. 06 (47) 380-598. (A239292)

V., Fejér György utcai, 83 nm-es, csendes, félemeleti, 2,5 szoba-hallos, úri lakásunkat eladjuk. Irányár: 19 800 000 Ft. 06 (20) 389-3727.

☎ **Azonnal** beköltözhető, XIII., Dévai és Tüzér utca sarkán, csendes környezetben 85 nm-es, 3,5 szobás, erkélyes, komplett IKEA-konyhabútoros, felújított öröklakás eladó kábeltévével, vízórákkal, redőnyökkel. Irányár: 16 500 000 Ft. Érdeklődni: 06 (30) 986-4589. (A240559)

☎ **Eladó** Nagykovácsiban, 160 nm-es, 5 hálószobás, 2 garázsos, teraszos, kertes ingatlan, 33 millió Ft-ért. 06 (20) 966-1408. (A240570)

■ LAKÁSKIADÁS, -BÉRLÉS ■

Patay László +

HALÁLOZÁS

Hosszú, türelemmel viselt betegségben, 82 éves korában, 2002. január 10-én elhunyt

VASS HENRIKNÉ SZÉKELY KLÁRA.

Hamvasztás utáni búcsúztatására 2002. január 21-én, 14.30 órakor a Fiumei úti temetőben kerül sor.
Drága halottunkban a forrón szeretett feleséget, az imádott anyát és nagymamát gyászolják:
férje, gyerekei, unokái, menyei.

A gyászoló család és Ráckeve Város Önkormányzata mély fájdalommal tudatja mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy 2002. január 10-én életének 70. évében elhunyt

PATAY LÁSZLÓ

festőművész,
Munkácsy- és Pázmány Péter-díjas,
Érdemes művész,
ny. egyetemi tanár,
a Pro Ecclesia et Pontifice kitüntetettje,
Ráckeve város díszpolgára.
Felejthetetlen halottunkat 2002. január 19-én 13 órakor a ráckevei katolikus templomban kezdődő szentmiséről kísérjük ki a ráckevei Szent Domonkos temetőbe, ahol a római katolikus vallás szertartása szerint helyezzük örök nyugalomra.
Gyászolják: felesége Eszter, családja, barátai és tisztelői.
Táviratcím:
2300 Ráckeve, Szent István tér 4.

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapám és nagypapink 88 éves korában örökre itt hagyott bennünket.

PERL ERNŐ

a GRABOPLAST Győri Műbőrgyárának 50 évig volt dolgozója.
Temetése január 20-án 11 órakor lesz a Kozma utcai zsidó temetőben.
Siratják felesége, leánya, veje és unokái Türingiában.

☎ **A Duna** Plazában jól bevezetett szoláriumszalon eladó. 06 (30) 932-8161. (A240363)

☎ **Bajza** utcánál, 2 bejáratú, 150 nm-es szuterénhelyiség kiadó. 332-0018. (A239448)

BUDAGYÖNGYE bevásárlóközpontban, 17 nm-es, első emeleti üzlethelyiség berendezéssel együtt eladó. tel.: 06 (30) 418-3213.

Csepelen 165 nm-es raktár és 17 nm-es iroda kedvező áron, őrzött területen kiadó. Érdeklődni: 277-4722, 06 (30) 984-9444.

SZONDI utcában 56, 14 nm-es üzlethelyiségek kiadók. 06 (30) 365-1389. (B076276)

VII., Thököly út legforgalmasabb részén, 160 nm-es, utcai, portálos üzlethelyiség tulajdonjoga 49 millió Ft-ért eladó. 332-0880, 06 (30) 273-3532.

☎ **XXIII.,** Soroksár központjában, Grassalkovich úton irodahelyiségek sürgősen kiadók. Ügyanitt 120 nm-es helyiség raktározásra kiadó. 06 (24) 462-386, 06 (30) 241-1546. (A239989)

ZUGLÓI, 84 nm-es iroda 100 000 forintért kiadó. 06 (30) 332-0900. (B076645)

☎ **Balaton** északi partján, a révfülöpi Birka csárda eladó. (20) 434-0597, (20) 333-4000. (A240067)

ÁLLÁS

ÁLLÁST KERES

☎ **Fiatal** hölgy angol szakos diplomával, külkereskedelmi asszisztensi gyakorlattal, számítógép-ismerettel állást keres. 06 (20) 421-4699. (A240355)

☎ **Főiskolai** végzettségű, pályakezdő közlekedésmérnök közlekedési vagy szállítmányozási területen budapesti állást keres. 06 (30) 854-0972. (A240415)

JOGTANÁCSOS huszonegy éves gyakorlattal állást keres. Megbízhatóság, számítógépes ismeretek. Közigazgatás, nonprofit, human terület előnyben. Telefon: 326-0848. (B076170)

☎ **Nemzetközi** testőrdiplomával, vagyonőri igazolvánnyal, érettségivel állást keresek. Többéves szolgálatvezetői és személyvédelmi múlttal rendelkező, harmincas, agilis hölgy vagyok. 06 (30) 982-9666. (A239972)

ÁLLÁST KÍNÁL

A Magyar Nemzeti Múzeum gazdasági igazgatósága gyakorlattal rendelkező titkárnőt keres középfokú végzettséggel, nyelvtudással, gyors- és gépírni tudót, számítógépes ismeretekkel. Bérezés: Kjt. szerint. Jelentkezni írásban, szakmai önéletrajzzal: Németh Lászlóné gazdasági igazgató, 1450 Budapest 9., Pf. 124.

☎ **A Molnár** Ferenc Általános Iskola takarító-portás munkakörbe munkatársat keres. Tel.: 06 (20) 976-5410. (A240482)

A Tessedik Sámuel Főiskola Gazdasági Főiskolai Kar (5600 Békéscsaba, Bajza u. 33.) marketingmenedzsment oktatására, főiskolai docensi munkakör ellátására pályázatot hirdet. Pályázat feltétele: egyetemi végzettség, meglévő vagy folyamatban lévő tudományos fokozat, felsőoktatási vagy szakmai gyakorlat. Az állás teljes vagy részmunkaidőben is betölthető. További információ: dr. Erdmanné dr. Jenes Margit kari titkárnál (66) 447-447, ienes@zeus.kf.hu

ACCREDITED AND REPUTABLE LANGUAGE SCHOOL SEEKS QUALIFIED NATIVE AND NON-NATIVE TEACHERS. APPLICATIONS AND ENQUIRES TO: Európai Nyelvek Stúdiója, 1053 Bp., Múzeum krt. 39. Tel./fax: 266-3889, e-mail: enys@mail.datanet.hu

☎ **Alapítványi** iskola iskolamenedzsert keres. 277-0059. (A239715)

Amerikai világcég bővülő irodáiba munkatársakat keres. Céltudatos, sikerorientált, élettapasztalattal rendelkező? Akkor Ön az, akit keresünk. Tel.: 350-7401.

☎ **Angol** tulajdonban lévő cég keres mérlegképes könyvelőt, min. 3 éves gyakorlattal, főkönyvelői feladatok ellátására, a cég százhalombattai telephelyére. Nyelvtudás előnyt jelent. Önélet- [illegible] igény megjelölésével „Profizmus A238946" [illegible]ába. (A238946)

ELADÓNŐT KERES [illegible] tembe, budapesti, érettségi [illegible] sében, aki megbízható, kedve [illegible] gű. Kereskedelmi gyakorlat [illegible] baidő alatt a fizetés nettó 55 [illegible] (20) 470-0995-ös telefonsz[illegible]

Figyelem! Dél-pesti [illegible] speciális befektetési, jelzál[illegible] tésére megfelelő ismeretekk[illegible] 1 fő középvezető részére [illegible] 276-8562.

☎ **Gépkocsival** rendelkez[illegible] sében jártas, megbízható üz[illegible] lalkozási formában). Ér[illegible] (A236256)

☎ **Gyakorlott** hirdetéssz[illegible] megjelenő magazinhoz. 06

☎ **Hitel-tanácsadói** és as[illegible] munkatársakat keresünk [illegible] (A239257)

☎ **Internetes** szolgálta[illegible] keres telemarketinges c[illegible] tőt. Feltétel: hasonló m[illegible] tői affinitás, jó komm[illegible] munkavégzés, számít[illegible] (Office, Internet), szám[illegible] rendszerben. Részlete[illegible] megjelölésével a 235[illegible] park.hu e-mail címre [illegible] 8–18 óráig. (A23985[illegible]

☎ **Internetes** keres[illegible] belvárosi irodájába é[illegible] ismeretekkel rendelk[illegible] san 350 000 Ft, azon[illegible] ativitást és határoz[illegible] tunk. Küldje el önél[illegible] hívjon minket: 06 (2[illegible]

☎ **Kihelyezett** nyelv[illegible] keres. 06 (30) 200-68[illegible]

A MASCO Bizt[illegible] Automatizál[illegible] keres gyakorlat[illegible] **„nyílászáró automatizá[illegible]** *Elvárásaink:* jó kommuniká[illegible] angolnyelv-tudás, felhaszn[illegible] **Jelentkezés: a 390**

Kintlevőség kezelésé[illegible] főállásba. Önéletrajzot vár[illegible]

☎ **Költségvetési** intézmé[illegible] lentkezni lehet: 1053 Budaj[illegible] sági osztály, munkaidőben.

KÖNYVELŐIRODAI [illegible] velőt keresünk Zuglóba. 38[illegible]

☎ **Külkereskedelmi** levelé[illegible] szünk, angolnyelv-tudással, [illegible] pes önéletrajzzal: 1119 B[illegible] Mallory Sport. (A240223)

☎ **Külkereskedelmi** kft. [illegible] szervizbe műszaki felsőfokú [illegible] nyelv-tudással, jogosítvánny[illegible] alkatrész-menedzseri mun[illegible] Bálintné, 297-1335. (A24007[illegible]

Kutatóintézet keres fels[illegible] informatikus munkatársat ac[illegible] lesztéséhez. MsAccess, SQL [illegible] golnyelv-tudás előnyt jele[illegible] „A240089" jeligére a kiadóh[illegible]

Nemzetközi orvosi cég h[illegible] mékmenedzsert keres (varróf[illegible] pos és sebészeti kéziműszer[illegible] angolnyelv-tudás. Önéletrai[illegible] várjuk. Telefon: 204-1560.

☎ **Pénztárost,** eladót felv[illegible] életrajzzal: 1119 Buapest [illegible] Sport. (A240224)

☎ **Pénzügyi** világcég lehe[illegible] tes szolgáltatási [illegible]

QUÆSTOR

Veresegyházon, a „Termálfaluban" összközműves telkek (3500 Ft/m²), zöldövezeti sorházi szerkezetkész, félkész, kulcsrakész lakások nettó 35–75 e Ft/m² áron eladók.
Ugyanitt induló társasházi, illetve 50–60 m² alapterületű bővíthető sorházi lakások építéséhez jelentkezőket várunk.
Érdeklődni a 212-1964-es telefonszámon lehet.

1996/97. évad Pesti Páholyának Tagjai

Arany fokozat: 4U INFORMATIKAI KFT., dr. Lakócai László, BUDA-PIÉRT KERESKEDELMI KFT., BUDABER Mérnöki Kft., MEDICOR HOLDING RT., Bp. Főváros XIII. ker. Polgármesteri Hivatal, ALGÉP KFT., ÉGSZI-BÖRZE Értékpapír Kereskedő és Szolgáltató Kft., COMEX KFT., BRÓDY JÁNOS, BBN Élelmiszerkereskedelmi Rt., ÓBUDA SZÖVETKEZET KERESKEDELEM, ANGYALFÖLDI VAGYONKEZELŐ RT., CALIBRA KFT., MEGALUX Fénytechnikai Kft., „MAI NAP" KIADÓ ÉS SZERKESZTŐSÉG, Erdősi György–Vermes Viktória, INFO-BÖRZE Vállalkozássegítő Információs Központ, DRILL KFT., FIGURA FAIPARI ÉS RUHAIPARI KFT., NAPI GAZDASÁG, FILM SZÍNHÁZ MUZSIKA KULTÚRA, OBSERVER MÉDIAFIGYELŐ, ÚJ PEST MEGYEI HÍRLAP.

Ezüst fokozat: IDENTIK ELEKTRONIKAI KFT., STORK SZERVIZ, KAPPATRADE KFT., ÁB-AEGON Általános Biztosító Rt. Budapesti Területi Igazgatóság, Hotel IBIS VOLGA, DETANT Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., Rákospatak Lakásszerviz Kft., BARTHA Pénzügyi Tanácsadó Kft., PORTOCOM KFT., KONTAKTORG, Csemez Antal, Kishonti Magdolna, ASTA MEDICA KFT., RÓMAI VIRÁG, MSE TOURS UTAZÁSI IRODA „MAI NAP" KIADÓ ÉS SZERKESZTŐSÉG, ARITON KFT., INFO-BÖRZE Vállalkozássegítő Információs Központ, NAP KIADÓ, MERTCONTROL RT., KARABUKA KFT., RESONATOR Vállalkozási és Kereskedelmi Kft., MAGYAR MINŐSÉG TÁRSASÁG, ARANYPONT, GEMMA REPROSTÚDIÓ.

Bronz fokozat: ACTIV COLOR KFT., MÉRADÓ KFT., INSPECTOR KON„Z"OL BT., NÉZŐTÉRI „BABA" BÜFÉ, REMIZ KFT., IMINFO KFT., Sárkány Judit, KAR-TÁRS BT., NOVA-PACTUM KFT., Szakadáti László, BONNIE AND CLYDE, DÍSZLET BT., II. SZEREPOSZTÁS FILM., HAIR AND VOICE KFT., TEMPO TRANS PACK KFT., dr. Murányi János, Szekrényi György, GL BT. Galambos és Társa Mérnöki Iroda és Szolgáltató Bt., HUNGUEST TRAVEL Nemzeti Üdülési és Utazási Iroda, NN Újlipótvárosi Igazgatóság, Bérczes Noémi, DEANDEL BT.

Új Pest m.-i hírlap

Patay László: Az alvó Jákob

'87. aug. 6.

A ráckevei templom híres faliképei jelzik, mennyire fontosak művészetünk számára a sokáig nélkülözött vallási tárgyú ábrázolások – úgy is mint lehetőség, úgy is mint téma. *Patay László* festőművész az utóbbi évtizedben produkált seccói révén szinte egyedülálló munkát végzett a hazai murália e századi történetében. „A ráckevei templom seccóinak mestere – írja Fecske András művészettörténész – sem a figurális elrendezésben, sem pedig kompozícióban nem követi elődeit. Gondoljunk csak *Aba Novák Vilmos* jászszentandrási seccójára, vagy a pécsi temetőkápolna munkáira. Amíg nála világosan követhető az út a gödöllői elődökön keresztül a preraffaelita szépségeszményig, addig Patay elődeit a barokk illuzionisztikus falfestészetben fedezhetjük fel."Az alvó Jákob a nemrég 65. életévét betöltött művész ráckevei seccói közül való. Minap nagyszabású rendezvénnyel köszöntötték Patay Lászlót a ráckevei Keve Galériában. *(Az esemény kapcsán a művész méltatására visszatérünk. A szerk.)*

Az 1849. július 31-i segesvár–fehéregyházi ütközet szinte az egyetlen ...lyi hadjárat összecsapásai közül, amelyről a közvélemény tud. Közismertségét az magyarázza, hogy ebben az ütközetben tűnt el nyomtalanul Petőfi Sándor, a forradalom és szabadságharc költője.

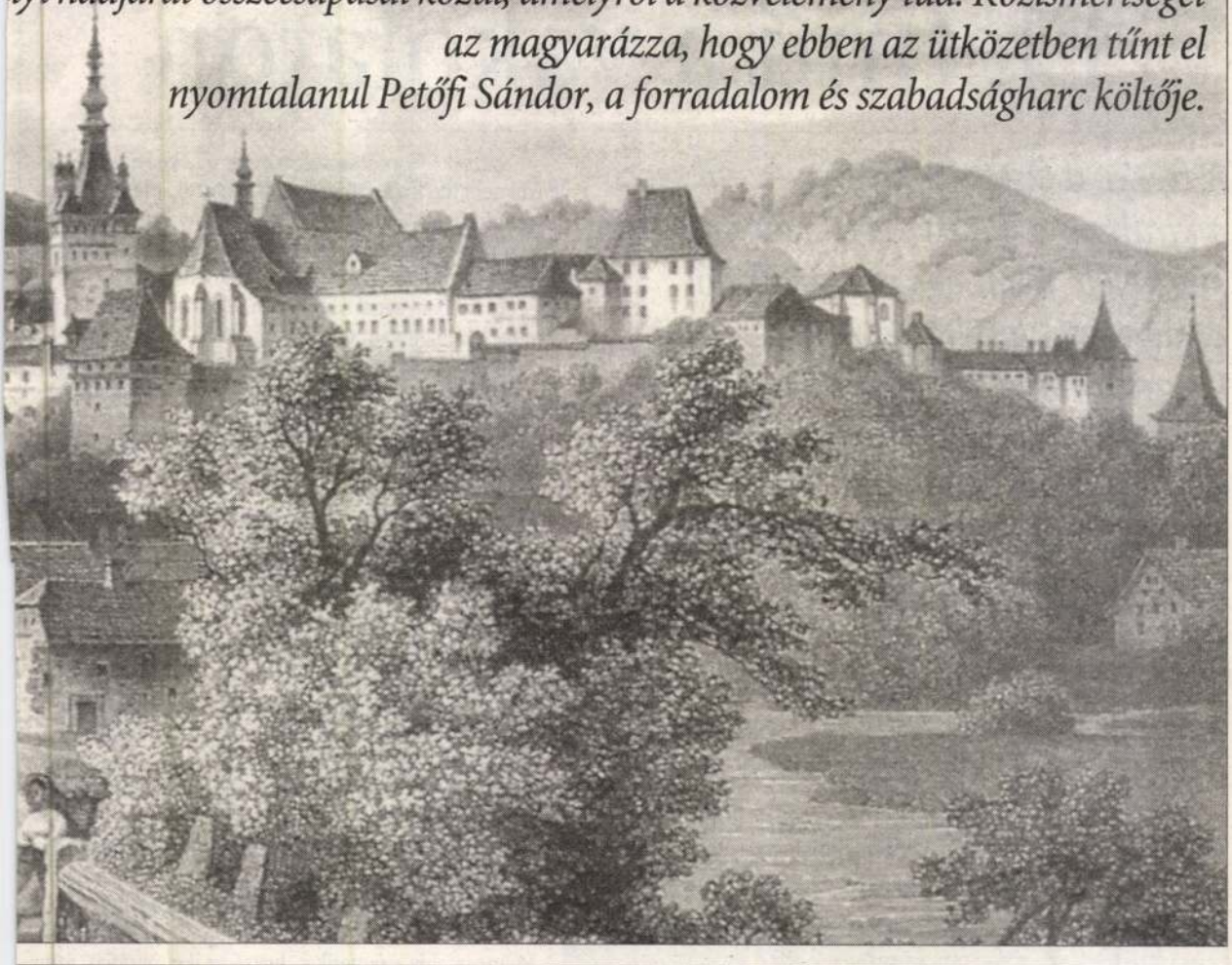

...goly után

...élybe

...yarországi és erdélyi
...ányában foglalkozik
...glyok kérdésével is.
...ogy az önként távo-
...tkozó cári parancs is
...a cári rendszer hadi-
...ában aláírt, formális,
...érzékenységét is tük-
...orlátozni" (106. o.).
...a idézi (nota bene: en-
...alóban fontos lenne).
...ésőbb parafált, 31 cik-
...n az utolsó cikkelye
...Ha a foglyul ejtett lá-
...dom alattvalói talál-
...egymásnak. Ugyan-
..." Ez a megfogalma-
...t a két nagyhatalom
...i szakirodalomban
...usztria valamennyi
...megígérte Oroszor-

...az oroszok a *Bem*-
...dunai fejedelemsé-
...oglyokkal másként
...akik osztrák felség-
...zerint „az orosz re-
...lott terület katonai
...olt a magyar, de fő-
...ilyen fokon beszélő
...gy a bukaresti oszt-
...kezzenek". A széke-
...t 1848–49 fordulóján
...*erenc Józsefre,* s részt
...alvak felgyújtásában:
...egette őket, a vásárok
...niuk, hogy a román
...k rajtuk. Ezek után
...ették Józsa –, hogy so-
...elepítésre váró távol-
...edés lehetőségét föl-
...nint kínálkozó alkal-
...08. o.).
...június 9-én kiadott
...még az orosz–osztrák
...is, s miután fontos
...ózreadni:
...kedett megparan-

...ar tiszteket ejtenek
...átjönnek hozzánk,
...tanúsítanak, mert
...ni lázadásban, vala-
...y megbánásukat bi-
...magyarok ellen in-

2. A megbánás bizonyítékaként szolgálhat olyan kötelezettségvállalás, hogy más tiszteket is átcsal az ellenség táborából.

3. Ezen esetekben Ő Cári Felsége megengedi fenséges (recte: felséges) nevében kinyilvánítani a kegyelmet.

4. Ha viszont az Osztrák Kormány megtagadná a kegyelem megerősítését, akkor Ő Cári Felsége kegyeskedik megengedni, hogy az ezen kegyelemben részesült magyar tiszteket magunkhoz vegyük" (121–123. o.).

Józsa szerint a direktívát nem vonták vissza, tehát a kölcsönös segítségnyújtási egyezmény után is életben maradt. Mindez értelmezés kérdése, csakhogy ez az utasítás egyértelműen az árulókra és kollaboránsokra vonatkozik, s nem lehet hivatkozási alap arra, hogy az oroszok – mint Józsa később írja – több ezer hadifoglyot vittek volna ki. Mivel az okmány közzététele közvetve érinti a barguzini őrületet (azaz: orosz nő volt-e Petőfi Szibériában?), le kell szögeznem: ha valaki ezzel az okmánnyal véli bizonyítani Petőfi kihurcolását, amire a barguzini sarlatánszövetség eddig egyetlen, tudományosan értékelhető adatot sem volt képes produkálni, az nem kevesebbet állít, mint hogy Petőfi áruló vagy kollaboráns volt. (Józsa ebben a kérdésben viszonylag józan álláspontot foglal el, de másutt riasztó tájékozatlanságról tesz tanúbizonyságot a Petőfi-életúttal kapcsolatban.)

Józsa két diplomáciai jelentésre hivatkozik a foglyok kihurcolását illetően: *Timoni* bukaresti osztrák konzulére, illetve *Huber* galaci ügyvivőére. Timoni augusztus 17-én jelentette *Schwarzenberg* osztrák miniszterelnöknek: „Háromezer fogoly felkelőt fognak Brassóból Havasalföldön és Moldván keresztül Bukovinába szállítani" (111. o.). Huber pedig augusztus 28-án jelentette: „Az hírlik, hogy a magyar nemzetiségű felkelőket – fegyvereik leadása után – hazaengedik, míg a felkelő seregben található németeket és lengyeleket hadifogolyként visszatartják, és Oroszország belsejébe viszik. A moldvai helyi hatóságok arra kaptak utasítást, hogy biztosítsanak szállást és ellátást háromezer hadifogoly számára, akiket Erdélyből Oroszországba szállítanak" (111. o.).

Józsa szerint: „Az idézett dokumentum egyértelműen bizonyítja, hogy orosz részről történt jelentős hadifogoly-kiszállítás Erdélyből Havasalföldön és Moldván keresztül. Másodszor: a formális katonai egyezménytől eltérően az oroszok nem csak lengyel nemzetiségűeket szállítottak Oroszország belsejébe, így az az axióma, miszerint a lengyeleken kívül minden más nemzetiségű hadifoglyot átadtak az osztrák félnek, tudományosan tarthatatlan. Ennek az ellenkezője, miután az orosz 5. gyaloghadtest hadműveleti dokumentációját – néhány parancs kivételével – a levéltárba nem adták le, kizárásos alapon nem bizonyítható" (112. o.). Józsát odáig ragadja a fantáziája, hogy már az amerikai magyar emigráció egy részét is Szibérián és Alaszkán át érkezteti Amerikába, hivatkozva arra is, hogy „Kossuth amerikai előadóútja alkalmával Kaliforniában már voltak magyar emigráns közösségek" (113. o.).

Nos, az első dokumentum nem bizonyít semmit, hiszen abban egyértelműen az szerepel, hogy a foglyokat a Habsburg Birodalomhoz tartozó Bukovinába viszik. A második okmány megfogalmazásánál már kételyekre adhat okot az, hogy az eredetiben is a bizonytalan értesülésre vonatkozó „Es verlautet..." olvasható. Az is figyelemre méltó, hogy az említett fogolyszállítmánynak nincs nyoma a későbbi konzuli és ügyvivői jelentésekben, holott a hadifoglyokra vonatkozó adatokat a korábbi jelentések igen részletesen közlik. (Erről Bécsben módomban állt meggyőződni.) Mindez azonban még nem lenne elég a cáfolathoz. Ám a bécsi Kriegsarchivban, a lembergi (galíciai) főhadparancsnokság iratanyagában nyomon kísérhető a fogolyszállítmány útja.

Pjotr Andrejevics Dannenberg altábornagy, a moldvai és havasalföldi orosz megszálló erők parancsnoka augusztus 16-án közölte *Karl Fischer See* vezérőrnaggyal, a bukovinai császári és királyi dandár parancsnokával, hogy *Lüders* gyalogsági tábornok július 28-án (azaz augusztus 9-én) arról értesítette őket, miszerint mintegy 3000 főnyi magyar hadifogoly-szállítmányt küld Erdélyből a fejedelemségeken át Galícia felé. A szállítmány Brassónál (azaz a Tömösi-szorosnál) lépte át a határt, s az egy zászlóalj gyalogságból és ötven kozákból álló kíséret Gherzáig, Moldva határáig kísérte, ahová körülbelül szeptember 20-án érkezett. *Dannenberg* kérte Fischert, tegye meg az intézkedéseket a foglyok átvételére. Fischer ezt augusztus 26-án jelentette a galícai főhadparancsnokságnak azzal, hogy miután alig van a szolgálat ellátására elegendő katonája, s a foglyok nem a magukat (önként) megadók, hanem a Segesvárnál és másutt fogságba esettek közé tartoznak, küldjenek számára elegendő számú gyalogságot és lovasságot a foglyok kísérésére. Emellett utasítást kért, hogy a foglyokat – ahogy az eddig érkezetteket – beavatva és felruházva a magyar gyalogezredek kiegészítésére Bécsbe küldje-e, avagy hova és milyen módon küldje, valamint mit tegyen a honvédtisztekkel és az alkalmatlanokkal. A főhadparancsnokság mindezt augusztus 28-án jelentette a császári és királyi hadügyminisztériumnak, Fischerrel pedig közölte, hogy amint megérkeznek a hadügyminisztériumtól a kért utasítások, közli vele a teendőket. A hadügyminisztérium szeptember 2-án küldte meg az utasításokat azzal, hogy a 3000 hadifoglyot, valamint az esetleg később még érkezőket 300-400 fős csoportokban, kíséret mellett Morvaországba kell szállítani, ahol beosztják őket a császári és királyi hadsereg egységeibe. A nem osztrák alattvalókat – kivéve a magyar hadseregben törzstisztként és tábornokként szolgáltakat – kíséret mellett hazájukba kell küldeni. Akiknek átadása akadályokba ütközik, azokat be kell osztani a büntetőszázadokba. A galíciai hatóságoknak azonban végül mégsem kellett foglalkozniuk az üggyel, mert Fischer vezérőrnagy szeptember 20-án jelentette, miszerint *Moller* altábornagy, a 14. orosz gyaloghadosztály parancsnoka szeptember 14-én közölte vele: az említett háromezer hadifoglyot nem Moldván át Galíciába, hanem a közben kötött megállapodás szerint Erdélybe, éspedig Brassóba kísérik. A foglyokat tehát nem vitték sem Bukovinába, sem Szibériába, hanem a Tömösi-szoroson keresztül tértek vissza Erdélybe.

Egyszóval: az Oroszországba kihurcolt háromezer hadifogolyról szóló történetet a legendák birodalmába kell utalnunk.

Patay László, a realista piktor

Életmű a vakolaton

A freskó a festészet királya, az al secco a királynője. Patay László elmondhatja, hogy élete javát ebben az előkelő környezetben töltötte. A XX. századi magyar művészek közül ő festette be a legtöbb falfelületet. Úgy gondolja, művei között van, amelyik évszázadokra meghatározója lesz egy-egy épületnek.

HANTHY KINGA

A számtalan elismerés, kitüntetés csak jelzője a művészi életpályának, mit sem ér, ha a műveket eltünteti az idő. A hetvenedik életévében járó *Patay László* ráckevei műtermében most épp a közelmúltban átvett MS mester díj áll a fő helyen, de ha a festőművész dicsekvésre hajló ember lenne, akkor megmutatná a látogatónak Munkácsy-díját, érdemes művész elismerését vagy a *II. János Pál* pápától 1993-ban kapott Pro Ecclesia et Pontifice kitüntetést, amely a Vatikán által civileknek adható legmagasabb díj. Ez a békéscsabai templom kifestéséért járt. A békéscsabai ugyanis jelenleg az egyetlen olyan magyarországi modern templom, amelynek teljes belső falfelületét képek borítják.

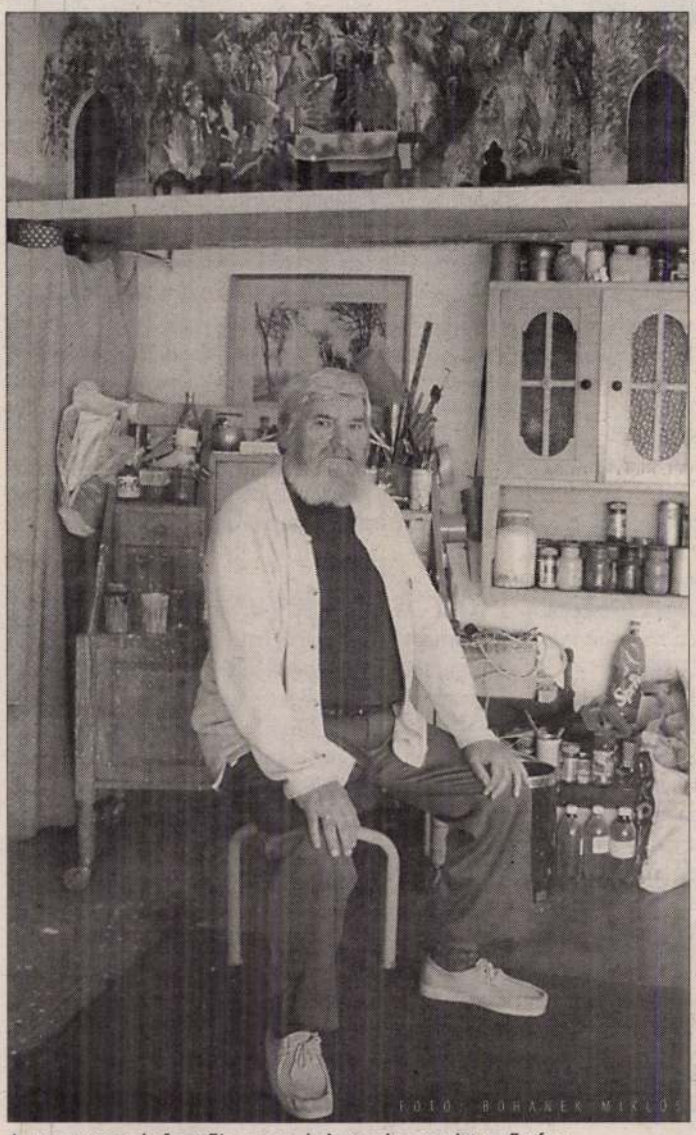

A nagy terek festője nem lehet absztrakt művész

A Komárom szlovák oldalán született Patay László szüleivel a lakosságcsere során került Magyarországra. A győri bencéseknél érettségizett, a főiskolán *Fónyi Géza*, *Szőnyi István* és *Barcsay Jenő* tanítványa volt. Autentikus mesterektől, Szőnyitől és a technikát oktató *Kurucz D. Istvántól* sajátította el a freskó és az al secco készítésének a tudományát, mondja. Évente csupán három-négy festőnövendék érdeklődött e műfaj iránt, igaz, többnek nem is jutott volna munka. „Nekem szerencsém volt az egyházzal – meséli Patay László –, mert korán felfedeztek, azután meg már kézről kézre adtak. Máig nem tudom, hogy esett éppen rám a választás. Talán harminc éve történt, hogy felhívott *Lékai* bíboros egyik munkatársa, készítsek néhány szentképet pünkösd alkalmából. Kérdeztem tőle, miért éppen én. Visszakérdezett: miért olyan furcsa ez? *Varga Imre* épp a Vatikánban dolgozik. Na, mondtam, ha majd lesz munka a Vatikánban, akkor csak szóljanak. Fél év múlva csengett a telefon, hogy a szegedi dómban kellene falfestményt készíteni. Azt a felkérést már elvállaltam, és láttam, olyan sok ott még az üres fal, hogy lesz később is munka bőven. Tavaly fejeztem be a kupolát, azzal lett teljes a mű."

A freskó és az al secco rokonok, a laikus húsz méterről nem tud különbséget tenni közöttük. Mégsem teljesen azonos értékűek. A freskó kötőanyag nélkül a frissen vakolt falra kerül fel. A festék beleivódik a vakolatba, nem tüntethető el, csak a vakolattal együtt. Az al secco kötőanyaggal a száraz, kész vakolatra készül, így a fal felszínén van, tehát lekaparható. Ha jól csinálják, magyarázza Patay László, akkor nincs nagy különbség a két technika között. A jelenleg freskónak tudott művek legtöbbje al secco, vagyis freskónak kezdték a mesterek, de időközben megszáradt a vakolat, ezért al seccónak fejezték be. Tartósságát tekintve az al secco kicsit gyengébb, ám ha folyamatosan restaurálják, akkor időtálló, ezer évig is megmarad. A freskót viszont legfeljebb tisztítani kell, egyéb karbantartást nem igényel. Két-háromezer évet biztosan kibír.

Aligha van falképfestő, aki ne az örökkévalóságnak szánná műveit. Patay László szívesebben készített volna egész életében freskót, ám a technikát nem a művész, hanem a megrendelő határozza meg. A freskó igen költséges műfaj. Kell hozzá egy kőművesbrigád, amelyik hajnali háromkor felvakolja az aznapi felületet, és ha a festő mégsem végez vele, akkor leveri a szabadon maradt részt, hogy másnap hajnalban újravakolja. Patay László számtalan egyházi munkája között a megrendelő anyagi korlátai miatt nem találunk tehát freskót, sőt mint mondja, már ingyen is készített templomnak falfestményt.

Az egyház szigorú megrendelő, mondja Patay László, megszabja a tematikát, hozzá az ikonográfiát, azon túl kezdődik a művészi szabadság. Egy több tíz, esetleg több száz négyzetméteres falfestményt alaposan meg kell tervezni, ezért a festő előbb jelenetekre bontja a témát, amihez alapos kutatómunkára van szüksége. Ha ezzel elkészül, akkor következik a forgatókönyv, majd ezután kezdődik a komponálás, a figurák, a történetek és a színek felvázolása. Ez kerül az egyházi és a művészeti zsűri elé. A falfestészet kollektív műfaj, mondja Patay László, valamikor festőiskolák művelték. Az utóbbi években ő maga is igénybe vette a tanítványai segítségét. A ráckevei templom több mint hatszáz négyzetméteres falfelületének festését nyolcadmagával készítette el. Jó két tucat tanítványa van, bármilyen megrendelést ki tudnak elégíteni.

Akinek legnagyobb, legfontosabb művei templomok falát díszítik, részei a hívő emberek mindennapjainak, segítik őket a lelki elmélyülésben, vajon ő maga hívő ember-e? Szükség van-e hitre ahhoz, hogy autentikus festmények születsenek? Patay László nem vallja magát vallásos embernek, bár otthon katolikus neveltetést kapott. Apja kántortanító volt, és édesanyjában is erős volt a hit. Ő maga a győri bencéseknél érettségizett. Mindebből, mondja, megmaradt a hit, és megmaradtak a fő igazodási pontok. Mindezt tudomásul vették megrendelői, a püspökök is, mert a lényeg mégiscsak az, mennyire tudja elhitetni, hogy megfelelő beleérző képessége van, meg tudja-e hittel tölteni a témát. A festő úgy érzi, sikerült megtalálnia a kellő egyensúlyt, anélkül hogy egyházi ember lenne. El tudja hitetni, hogy a munkái bennfentesek, és ez a lényeg. „Nem tudjuk, hogy *Michelangelo* mennyire volt vallásos, de ez nem is érdekes. Az a fontos, mit sugároznak a művek. És érezzük, hogy Michelangelo hitt abban, amit alkotott" – magyarázza Patay László.

A falképfestészetből elegendő megrendelés híján persze nem lehet megélni. Állami megbízatás évtizedek óta nincsen. A festés mellett Patay László huszonkét évig anatómiát tanított a képzőművészeti főiskolán. Nem akart anatómus lenni, végül a visszavonulni készülő Barcsay Jenő beszélte rá, hogy vállalja ezt a munkát. Tudta ugyanis, hogy Patay tud rajzolni, és ismeri az anatómiát is. A rajzkészség azonban ma egyre kevésbé követelmény a főiskolán. A rajztudás régen kapaszkodó volt a mondanivalóhoz. Az volt a csontváz, véli a festő. Ezt ma már nem tartják így. Pedig az a hiteles mű, amelyik mögött van szakmai biztonság és arányérzék.

A nagy terek festője nem lehet absztrakt művész. Táblaképeit is a realista piktúra jellemzi. A sznobok mindig a legújabbat keresik, mondja Patay László, de az „avíttas" festők szerencséjére a többség szereti tudni, hogy mit ábrázol a kép a falán, hiszen az kelt érzelmeket. Nehéz együtt élni az olyan művel, amelyik csupán tapéta a falon, és gyorsan meg is unható. Ugyanakkor a realista festészetben nehezebb kvalitást létrehozni, mert a kép gyakran elcsúszik a giccs felé, és ez ugyanolyan veszélyes, mint a semmitmondás.

Patay László megkapta a művészi öröklét esélyét. Tudott-e élni a lehetőséggel? Elégedett ember-e? „A XX. században én festettem be a magyarok közül a legtöbb falfelületet – mondja. – *Aba-Novák Vilmos* közelíti meg ezt a teljesítményt. Ez azonban nem érdem. Ha rossz, amit csináltam, akkor semmit nem ér. Úgy gondolom, hogy van a műveim között olyan, amelyik meg fog maradni, és évszázadokra meghatározza a helyet. Ez megnyugvást ad, mert azt jelenti, hogy nem telt fölöslegesen az életem. És ezt viszonylag kevesen mondhatják el. Biztosan sokan lettek volna még alkalmasak ezekre a munkákra. Nekem volt szerencsém."

Patay László

Napsin 2001. dec.

Patay László

festő (Komárom, 1932. május 2.)

Hetven év. Szép, kerek szám.

Ha arra gondolok, hogy immár öt évvel túléltem Mesteremet, Szőnyi Istvánt, aki szakmánk nagy öregje volt, a maga idejében megfellebbezhetetlen tekintély, idol, igazodási pont – nos, akkor én hol vagyok, mi vagyok? És mit akarok még?

Egyébként az utóbbi egy-két év látványosan figyelmeztetett az élet végességére: szívműtét, epeműtét, ritmuszavarok, rosszullétek... Feleségem aggódó arca, barátaim hátbaveregetős biztatásai – mindez még egy félkegyelmű figyelmét is arra az egy meghatározott, de előre nem látható időpontra irányítaná, amikor is elkövetkezik a végső elszámolás pillanata.

Kortársaimhoz képest némileg kalandosabb volt a kamaszkorom, pusztán azon körülmény miatt, hogy bár ugyanott – a Csallóközben – laktunk, hirtelen más országba kerültünk a háború után. Így aztán, hogy a győri bencés gimnáziumban megkezdett tanulmányaimat folytatni tudjam, a határon át kellett szökdösnöm – vizsgázni. A Dunán úszva, csónakon, jégtáblákon bukdácsolva, majd hosszabb győri tartózkodás után vissza, hogy szüleimmel együtt legálisan áttelepülhessünk. Jellemző, hogy Komárom és Győr között három napot kellett marhavagonban töltenünk.

A kántortanító apa által meghatározott kispolgári létforma, mint tudjuk, ebben a korszakban nem volt preferált. Ennek ellenére elsőre fölvettek a Képzőművészeti Főiskolára, ahol is életem egyik legjobb döntése az volt, hogy fölvettem a murális képzést. Ez meghatározó volt egész pályámra.

Azt hiszem, hogy saját falképfestő tevékenységemen túl valószínűleg a legfontosabb küldetésem az volt, hogy legalább két tucat fiatal művészt bevezettem a falfestés technikájába, így ez a szép, de már-már haldokló szakma túlélése hosszú időre biztosított.

Ez a küldetéstudat döntött bennem akkor is, amikor Barcsay mester kiválasztott utódjának a művészeti anatómia katedráján, és büszke vagyok rá, hogy néhány évtizedre legalább meg tudtam őrizni tanítását, egy ellehetetlenülő követelményrendszerben.

Sorsom megadta, hogy az elmúlt évszázad magyar festői közül én festhettem a legtöbb falképet, főleg templomainkba. De munkahelyeim közt szerepel az Országház is. Képet is festettem eleget, talán többet is, mint szabad lett volna. De hát ez megélhetési kényszer volt, egyébként csak egyike azoknak a kényszerűségeknek, kompromisszumoknak, melyeknek kortársaimmal együtt kénytelenek voltunk megfelelni.

Ma már leginkább az foglalkoztat, hogy képes leszek-e még így, a vége felé, valami igazán jót csinálni?

Először még a Főiskolán nősültem meg. Egy rajztanár szakos növendéket, Ittzés Máriát vettem feleségül. Három gyermekünk született, a két lány közti fiú sajnos csak félóra életet kapott. Tízéves házasság után, egy hirtelen jött leukémiában feleségem meghalt.

A gyászév elteltével feleségül vettem Holló Eszter színésznőt.

Saját első házasságából származó fiával együtt két lányomat felnevelte (hivatásáról már vagy 25 éve lemondott).

Eszter ma egyetlen társam. Szakmai segítőm. Hét unokám Nagyija, két dédunokám Dédije.

Reménykedhetem, hogy a szaldó pozitív?

Patay Laci

Kovács Dezső Ödön

műkritikus (Érsekcsanád, 1932. május 8.)

Hetven év – tízszeres kabalaszám. Születésemben hetedíziglen benne vannak az ősök génjei.

A hétfejű sárkány, a hétmérföldes csizma, a hetet egy csapásra meséi után jött a hét csapás, benne a hétéves háborúval és a hét szűk esztendővel.

Forradalommal és hétpróbás csirkefogók uralmával és nem tudom, vége szakad-e a Heti Hetes képviselte kultúrcsőddel. A hétszentségit!

Bevallom, hogy ha visszatekintek, nem volt könnyű eljutnom a mostani hetvenkedésemig.

Rossz útravalót kaptam iparos és paraszti őseimtől, Lónyai utcai református gimnáziumi tanáraimtól. Jellemszilárdságra, szuverén gondolkodásra, racionalitásra, hazafiasságra neveltek, és ez a kollaboránsokkal teli, pártfegyelemmel nyomorított kortársaim között a perifériára taszított.

Egyben meghatározta életpályámat is, melynek jellemzője lett a befelé fordulás, az elsősorban magadban bízzál filozófia.

Széttördelt ország széttördelt társadalmában mindig kellettek ügyeletes bűnbakok, és én leginkább ezek között voltam. Egy berzenkedésem alkalmával író barátom megjegyezte, hogy „Te egy magyar-Don Quijote vagy!" Mire azt feleltem, szívesen lennék Don Quijote, de nem kapok útlevelet a szélmalmokhoz. Igen...

A szigorú öncenzúrázás időszakában nemcsak írni, de beszélni is elfelejtettünk, mert nem a gondolat jelben, beszédben való megjelenítése, hanem a még megtűrhető fogalmazásé lett a vezérlő szerep.

A pótcselekvések bő tárházában természetes volt, hogy a sebész, a jogász, a közgazdász vasárnap segéd-

1021

Patay László, festő - zsennye

1979.VIII.16.Petőfi, 12.54/KJné/
Kapcsolás a győri studióba

- Egy nap a zsennyei művésztelepen. A Magyar Rádió győri studiójának müsorát hallják.

- Zsennyén amerre csak jártunk mindenütt azt mondták, hogyha sokat akarunk tudni a kastélyról, ahol most a művész telep van, akkor a Juhász bácsiékat kell megkeresni. Annakidején inaskodott benn a kastélyban

- Igen.

- Ki volt akkor a háziur ott ?

- Először volt a Békási István

- De mikor már én voltam, akkor már Görgeiék voltak.

- Nagy élet volt a kastélyba bent ?

- Hát elég jó, Görgei nagy ur volt. Mikor nem volt ugy vendég akkor lejjebb vitték, még a darás tésztát is megették.

- Ez milyen időben volt, hány évtizeddel ezelőtt .?

- Hány éve ? Huszonötbe jöttünk

- Lajos bácsi nem jár be mostanába ?

- Nem. Egyszer néztem meg valamit, de minden másként van

- Juhász bácsi hány esztendős most ?

- Most ? Én 96, szeptemberi vagyok.

- Nagyon szép ez a ház, gondfolom a maguké, Juhász bácsiéké ugye ?

- Igen.

- Azt hiszem annakidején nem gondolta, amikor inas volt, hogy egypár évtized elteltével itt saját házában itt látja vendégül a saját vendégeit. Ott laktak szemben a kastéllyal és az a ház milyen volt ?

- Hát ha most vóna mostmár már én sem mennék be, ha már kijöttem.

- Na most akkor amikor végetért a háboru, többékevésbé rendeződtek a dolgok, a kastélynak a falai megmaradtak

- Meg. Jöttek festők, azok akkor maguk kosztolták, aztán 1953-ba tavasszal akkor lett üzemeltetve. Lett konyha,

lett személy zet, a müvésztelep akkor kezdett az élet lassanként menni. Nem ugy ment mint most, de ugye azért mindig mindig jobban.

- A zsennyei hajdani Bezerédi kastély ma müvésztelep, mindenki igy ismeri. Itt állunk a főbejárónál Cser Lászlónéval, aki ennek az otthonnak minden gondját viseli, ő a gondnok és a vezető helyettes egyben.

Ha beljebb lépünk a háziasszony hogyan kalauzolja vendégeit, akik lehet hogy először járnak itt ? Menjünk beljebb jó ?

- Egy széles falépcső vezet fel a vendégek szobájához. Minden vendég már Budapesten megkapja a szoba nevét, ahova őt beutalják.

- Szoba nevét, nem számát ?

- Nem. A szobáknak neve van, régi hires elismert müvészekről kapták a szobák nevüket, igy pl. itt közvetlenül felérve a hallba, nyilik két vendégszobánk, az egyik Madarász, a másik Csók. Csók Istvánról kapta nyilván a nevét.
A szobák mellett közvetlenül található az ebédlő, társalgónak is szolgál

- Egyébként az ebédlőnek egészen különleges régi hangulata van, maga a terem is olyan, boltives falaival és az

- ebédlő végén található az egyetlen zeneszobánk a Rudnay szoba, ahol pillanatnyilag Károlyi Pálné van családjával, ő zenetörténész és két hetet tölt most itt.

- A zeneszoba előtt egy pillanatra azért idézzünk el. Nagyon sok ismert zeneszerző komponált már itt

- többek között Szokolay Sándor, Petrovics Emil, Durkó Zsolt.

- Recsegtetjük itt a parkettát ahogy megyünk kifele.

- Továbbmenve található az iroda, ahol az egész napomat töltöm, Ide jönnek minden gondjukkal bajukkal.

- Álljunk meg még egy pillanatra ! Ez egy olyan kis beugró féle egy csigalépcső vezet lefelé, itt egy nagyon szép berakásos ablak van és az ablak alatt van ez a pihenésre csábitó fa karosszék.

- Igen, ez a fa karosszék is nagyon régi. Hogy honnan került ide pontosan nem tudom, valószinü, hogy a nárospatoki müvésztelepről, ami azóta már megszöpnt ezt a célt szolgálni és onnan, ami olyan antik régi butor volt szép volt és en-

nek a kastélynak a hangulatát emelheti azt áthoztuk ide Zsennyére.

- Egy pillanatra elmosolyodtam, mert a többszáz éves fa karosszék mellett egy összecsukható kemping ágy van. Imje a mult és a jelen.

- Itt egy csigalépcsőn lejutunk egy fraskó szobába, terembe, aminek falát Patai László freskója diszíti, ezt a freskót kb. 15 évvel ezelőtt festette.
Továbbmenve egy kis télikertbe mehetünk, ahol pillanatnyilag folyik a munka

- takaritás

- ide szintén elvonulhatnak vendégeink akár irni, olvasni, pihenni

- Csodá-latosan szép innen a kilátás a hires zsennyei parkra.

- Harminc hold ez a park, többszáz kilométeres sétautunk van. Ezeket a növényeket eredetileg Bezerédi Elek a régi tulajdonos ültette, hozta haza Angliából, ahol ő botanikát tanult, azóta mi is ujakat ültetünk, ugyhogy már a mai napig több mint kétezer cserjét ültettünk el mi is, amik remélj̈ük idővel ugyanolyan szép nagy fákká, bokrokká nőnek, mint a jelenlévők.

- El kell azt is mondani, hogy már a bejáratnál a zsennyei alkotó házat hirdető tábla mellett az is ott található, hogy természetvédelmi terület.

- Igen, természetvédelmi terület, védjük a fákat, bokrokat, madarakat

- és magát az épületet is. Mennyi idős ez a kastély épület?

- Ez az épület nagyon régi, a XVI.századtól lehet már nyomonkövetni létezését. Ezekről irásos dokumentációink vannak, amit egy kis könyvtárba itt őrzünk a házba.

- Azért állitottam meg ezen a lépcsőn egy pillanatra, hogy ezt megnézzük.

- Igen, van egy régi kolompunk, a reggeli, ebéd és vacsora alkalmával kolompolunk, erre mindenki tudja, hogy étkezni lehet menni.

- Én most nem rázom meg a kolompot, mert valaki tévedésbe esik, mert még nincs itt az ebéd ideje. Majd kivárjuk.
Egy terraszra értünk ki.

- Ez a főbejárat fölött található, a bejárati kapura néz, nagyon szép innen a kilátás.

- Most bizony a délelőtti órákban elég üres ez a kastély

- Szajkra mentek többségbe, ők ott fürdenek, nagyon szeretik az itteniek a szajki tavat. Vannak olyanok is, akik ellátogattak ma délelőtt a csempekovácsi templomhoz és egyéb régi müemlékeket keresnek fel.

- A kolompszó azt jelenti, hogy teritve van, ebédhez gyülekeznek, ugye ?

- Igen, MÁRIS lehet ebédelni.

- Jó étvágyat !

- Az ebéd után jól esett a fekete és gondolom Rékasi Levente is szivesen fogyasztotta. Ez itt hagyomány, hogy feketét adnak ebéd után ?

- Hagyománynak nem nevezhető, de kellemesen érint bennünket, mert a szobába nem kell ebéd után kávé főzéssal bajlódni.

- Viszont ebéd közben ugy hallottam van itt valami hagyomány

- mostmár negyedik éve minden nyáron lejövök és itt örömmel vettem az első alkalommal, hogy az iparik formás kollegák sárkányt készitenek szabadidejükbe és itt a réten, a parkban nagyogó lehetőség van arra, hogy összemérjük erőnket

- Az ötvös müvészek az ipari formatervezőkkel ?

- Az ipari formatervezők, ötvösök, szobrászok, de még a festők is.

- Mikor lesz ez a verseny ?

- Ebéd után szoktunk közösen, vagy szobába félrevonulva sárkányépitéssel foglalkozni és a délutáni esti szeleket kapjuk el és utána a vacsoránál következik a dijkiosztás

- És mi lehet a dij ?

- Egy vagy két üveg sör.

- Szili Balázs kirándulást szervez. Hova ?

- A Rába partra szeretnénk menni, én még nem voltam ott a Rába szakaszon sohasem és kiváncsi vagyok, hogy milyen a viz, örvényes- e, milyen a sodra és a szajki tavak

nyugodet fürdőzése utánmost szeretnék egy kicsiot a Rába is fürdeni.

- Mit tud Vas megyéről, ennek a környékéről ?

- Én elég sokat jártam s megyébe és a főiskolán a diplo-
ma munkám a sárvári várk a restaurálása volt, amiért e-
lég sokat dolgoztam, el sokat utaztam Sárvárra

- Ami nagyon szép lett, avaly adták át

- Igen, az nem az én mű m eredménye, az csak egy elvi ta-
nulmány terv volt az é diploma munkám. De volt itt
Sárváron egy kiállitás ől e és elég szép elismerést kap-
tam.

1021

Patay László festőművész

1979.IX.4.TV.21.45/KJné/
Művészeti Magazin

- Köszöntöm a nézőket a Művészeti Magazin mai estje a tehetség kérdésével foglalkozik. Természetesen csak néhány klasszikus és mai művész munkásságának történetében nem is elsősorban művészettörténeti szempontból, hanem a tehetség öröklődésének, továbbfejlesztésének megmaradásának, az alkotói periódus hosszának terjedelmének a kérdésével.

Keresve sem találhattunk volna jobb bevezetőt, mint az előtt képsorokat, amelyek Patai László Szubjektiv tabló című nagyméretű képéről való. Ez a kép a magyar festészet klasszikus és mai mestereinek összefoglalt portré együttese, időbeli határokat nem tekintve a legkorábbi kezdetektől a mai napig egy sereg érdekes figurát, felismerhető művészi portrékat hozott egybe tablóján.

- Kialakult bennem az a gondolat, hogy össze kellene hozni egy képre mindazokat, akik a saját szakmámban, tehát a festészet és a rajzolás területén valamit valami lényegeset létrehoztak a kezdetektől máig.
Óriási vállalkozásnak tünt és a válogatás tulajdonképpen az csak szubjektiv lehetett, ezért az a cime, hogy Szubjektiv tabló. Kb. 284-285 fej van rajta a kezdetektől Emes mester monogramjától kezdve egészen a legfiatalabbakig holottunkig Ország Lilliig. Kérdés, hogy ebből a nyüzsgő élő tömegből és a majd utánunk következőkből ki kerülhet még bele ?

- Ez a kiválasztódásnak egy folyamata is ?

- Igen, igen. Nem is képnek szántam, hanem tulajdonképpen egy leltárt készitettem, de azzal az elképzelással, hogy egy leltár is kifejezheti esetleg azt, hogy milyen vagyonosak vagyunk.
Ez a tömeg igy együtt azért egy nagyon komoly sulyu tömeg. Nemcsak a mi számunkra, hanem az európai művészet, hanem a világ számára is. Azt hiszem, hogy ez nem tul sulyos, amit itt mondok.
Gondoljunk csak arra, hogy itt a holtak tablóján van néhány nagyobbra festett fej, akik bizony a maguk idejében koruk legjobbjai voltak.

- Jónéhány képről felismerhető, hogy a művész önarcképe alapján készült. A többi hogyan ?

- Többnyire fotók alapján, márcsak azért is, mert az élőket pl. titokban festettem, mert nem lehetett volna hirverést csapni hogy ugy mondjam, mert az befolyásolt volna azt hiszem munka közben.

- Ha valaki látja ezt a táblót és nem ismeri a magyar művészet nagy festőit ráismer- e ebből az együttesből arra, hogy nem akármilyen emberekkel van dolga ?

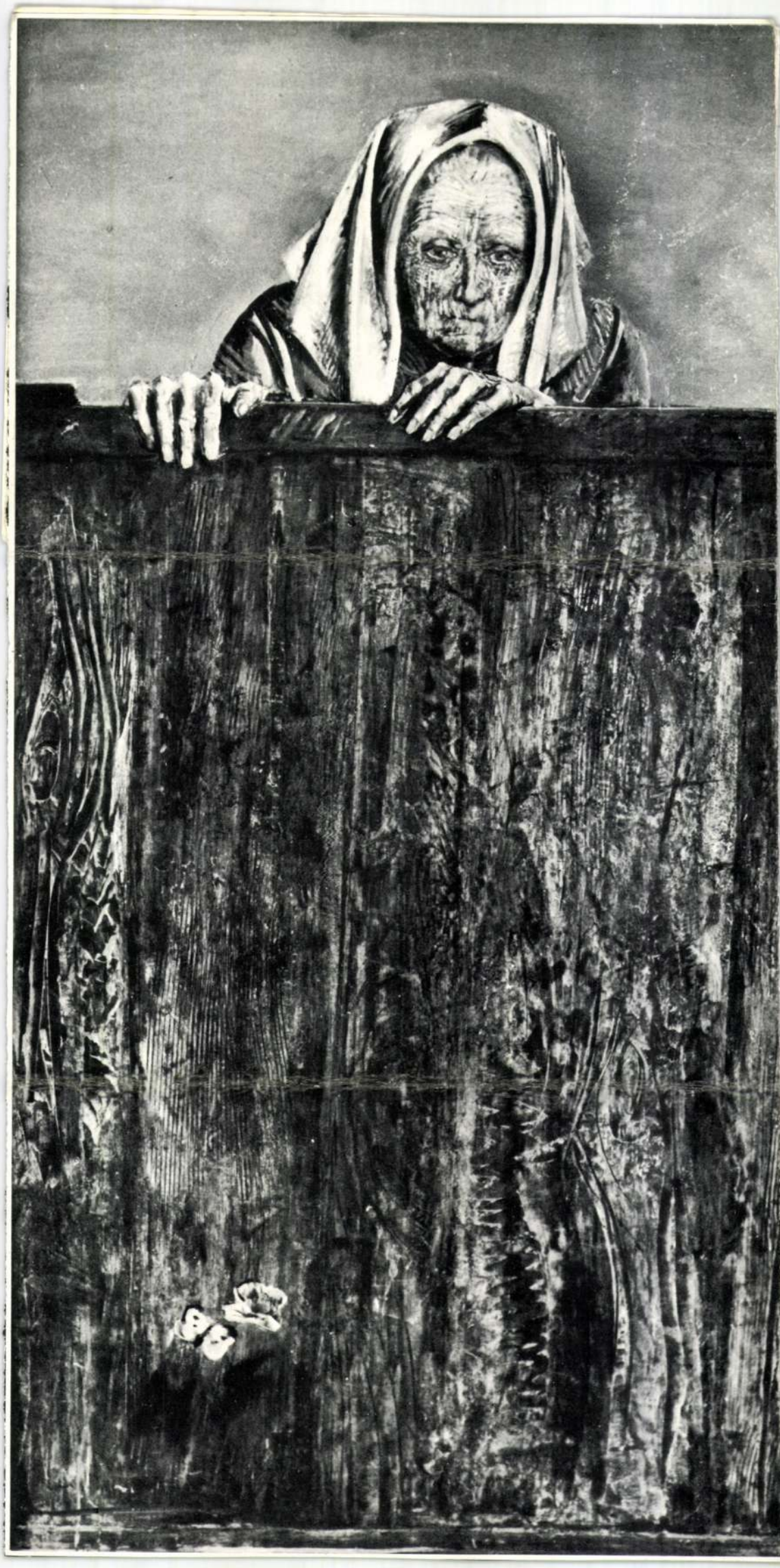

Patay László

Öregség

Pap Gábor: A meg nem gondolt gondolat/Alföldi festészet/ Művészet,1978./december/ boritón

Ára: 8,– Ft

Patay László
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 6
Társadalmi Szemle

Patay László: Más portré egy vöröskatonáról

1021

Művészet

ALFÖLDI FESTÉSZET
tegnap és ma

Látomások az Alföldről

Előkép, élőkép, pillanatkép

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-725

1979 JUL 23

László Patay

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Festőművész

1021

László Patay: Alter (Tempera)

Kunst aus Hódmezővásárhely

Kunstdü
Getreide
halb der
der Welt
zens in
um 83%
um statt
ist. Auch
Kupfer-
nicht un
mische
scherte
obenerw
relative Abwertung um 42%.

Diese Veränderungen vermitteln den Produzenten schwerwiegende Informationen. Der Getreidebauer, der relativ mehr Geld für Kunstdünger ausgeben muß als er für seine Feldfrüchte kassiert, muß mit sparsameren agrochemischen Methoden vorliebnehmen; oder (unter sonst gleichen Bedingungen) von Weizen auf Mais umsatteln. Oder: technologische Verwendbarkeit vorausgesetzt, ist es von der Rentabilität her vorteilhafter, statt Aluminium Kupfer zu benützen.

Das von den Proportionen der Weltmarktpreise vermittelte Werturteil hat aber die wesentliche Eigenschaft, daß es sich fortwährend ändert. Gegenüber dem Fleisch wurde beispielsweise die Sojabohne, ein wichtiges Eiweißfutter, von 1972 bis 1974 um 57% aufgewertet. Da aber seither die Weltmarktpreise der Eiweißfutter fluktuierten ohne je den Spitzenwert von 1974 zu erreichen, während gleichzeitig die Fleischpreise langsam aber ständig anstiegen, wurde bis 1978 zwischen den beiden Produktengruppen praktisch die 1972 geltende Preisproportion wiederhergestellt. Infolgedessen kann sich jenes Land auf dem Weltmarkt günstige Aussichten versprechen, wel-

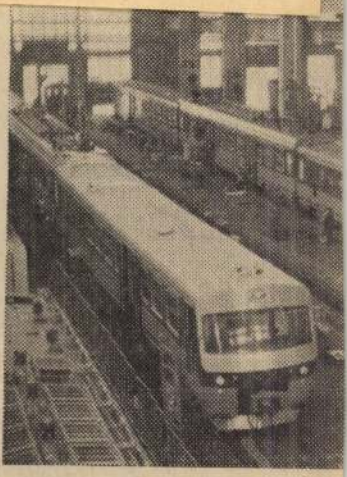

Im Eisenbahn-Montagebetrie wurde der erste von vier Lu sche Bestellung montiert

Unter den Exportländern der MEDICOR-Werke nimmt Nigeria einen wichtigen Platz ein. In Oyo in der Provinz Ibadan wurde ein weiterer Vertrag unterzeichnet, demzufolge das ungarische Unternehmen Krankenhausausrüstungen im Wert von 18 Millionen Dollar exportiert. Die Ausrüstungen werden in 9 neuen Krankenhäusern mit je sechzig Betten und bei der Renovierung schon bestehender Einrichtungen verwendet.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 JÚN 17

DAILY NEWS

László Patay

1021

Kunsthalle Budapest:

Jubiläumsschau aus Hódmezővásárhely

László Patay: „Das Alter", Gouache, 125×70 cm.

Was die Künstlerkolonie in Worpswede (bei Bremen) für die Malerei im Deutschland um die Jahrhundertwende bedeutete, das etwa sind für die ungarische Malerei die Malerkolonien in Nagybánya, Gödöllő, Szentendre und Hódmezővásárhely. Hier versuchten und versuchen zum Teil auch heute Gemeinschaften von Künstlern, die Malerei zu erneuern.

Die Stadt Hódmezővásárhely in der Großen Ungarischen Tiefebene spielte vom Anfang dieses Jahrhunderts an in der bildenden Kunst eine bedeutende Rolle, ihre Ausstrahlungskraft erneuerte sich in den 30er Jahren, als so namhafte Künstler sowie Gyula Rudnay, Jenő Barcsay und Ferenc Medgyessy hier arbeiteten, und noch einmal nach 1945 mit Malern wie György Kohán oder Gyula Béla Almási und zahlreichen anderen. Die Malerkolonie von Hódmezővásárhely entstand in den 50er Jahren, und seit 1954 wird in der Stadt alljährlich ein Herbstsalon („Vásárhelyi Őszi Tárlat") veranstaltet, dessen Kern die Werke der hier arbeitenden Künstler bilden, zu dem aber auch junge Künstler aus anderen Gegenden Ungarns eingeladen werden, die in der Malerkolonie von Hódmezővásárhely mehr oder weniger regelmäßig eine Zeitlang arbeiten.

Dieses Jahr feiert der Herbstsalon von Hódmezővásárhely sein 25. Jubiläum, und aus diesem Anlaß wird gegenwärtig (bis zum 22. Juli) in der Budapester Kunsthalle eine Retrospektive der Hódmezővásárhelyer Schule gezeigt. Mancher Künstler, dessen Weg sich in letzter Zeit von der Malerkolonie Hódmezővásárhely entfernte, ist hier nicht vertreten.

Menschlich-warme Bilder

Bäuerliche Interieurs mit sparsamen Linien, kräftigem Rot und leuchtendem Gelb; Häuser und Menschen im Dorf, in der Nachmittagssonne und im Septemberwind; Bäuerinnen und Bauern bei der Arbeit und in einer Ruhepause, ein Begräbnis; ein altes Ehepaar auf dem Diwan vor den hohen, altmodischen Ehebetten, die Hände gefaltet, die Frau etwas geduckt, den Kopf zwischen die Schultern gezogen und beide wie auf dem Sprung, als sei das Sitzen eine unfreiwillige Unterbrechung ihrer Arbeit; Schlafende in der Eisenbahn, die Strohtasche auf den Knien, eine große Komposition „Geschichte" — in der Mitte eine Dorfversammlung bei der Abstimmung, rundherum Szenen und einzelne Vertreter des dörflichen Lebens —, der Vorstand einer Landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaft am Tisch, treuherzige Gesichter. Interessant ist, daß diese menschlich-warmen, volkstümlich-einfachen Bilder von zwei Malergenerationen stammen, die eine mit dem Geburtsdatum um die Jahrhundertwende, die andere in den 30er Jahren geboren. Da sind auch ikonenhafte Bilder, die etwas maniriert erscheinen. Ist das Leben stehengeblieben? Gibt es keine Spannungen und Konflikte?

Es zeigen sich jedoch auch andere Aspekte. Ein Muttchen hinter einem Bretterzaum, ihr Blick ziellos ins Leere gerichtet („Das Alter", László Patay). Vom gleichen Künstler ein „Subjektives Tableau", das an Guttusos „Begräbnis Togliattis" erinnert.

Nach Sojus—Umkoppelung

Kosmonauten ko
Salut-Bordsysteme

Moskau (TASS) — Das sowjetische Raumschiff Sojus 34 ist am Donnerstagabend entsprechend dem Flugprogramm der wissenschaftlichen Orbitalstation Salut 6/Sojus 34 umgekoppelt worden.

Nach dem Umstieg der Kosmonauten Wladimir Ljachow und Waleri Rjumin in das Raumschiff war Sojus 34 um 17.18 (MEZ) abgekoppelt worden und hatte sich 100 Meter von der Station entfernt. Danach führte Salut 6 eine Schwenkung, aus und Sojus 34 wurde an der Umsteigssektion der Station angekoppelt.

Die Befehle zur Abtrennung des Raumschiffes wurden von den Kosmonauten gegeben, die auch die Orientierung von Sojus 34 und seine Bewegung bis zur Einschaltung des automatischen Angelegensystems von Hand steuerten. Nach der Überprüfung der hermetischen Abdichtung des Kopplungsaggregats stiegen Wladimir Ljachow und Waleri Rjumin in die Station um.

Die Bordsysteme der Station und des Raumschiffes funktionierten in allen Phasen normal. Die erfolgreiche Umkoppelung ermöglicht die weitere Versorgung des Orbitalkomplexes durch Transportraumschiffe.

Die Kosmonauten Wladimir Ljachow und Waleri Rjumin nahmen am Freitag eine prophylaktische Durchsicht von Salut 6 vor. Sie kontrollierten einzelne Bordsysteme und bereiteten außerdem wissenschaftliche Apparaturen für bevorstehende Experimente vor Ferner soll das Kondenswasser-Regnerierungssystem demontiert und durch ein neues ersetzt werden, das mit dem automatischen Frachtraumschiff Progress 6 zur Orbitalstation gebracht worden war.

OECD-Minister:

Gürtel enger schnallen

Paris (ADN/DPA) — Die Außen- und Wirtschaftsminister der 24 kapitalistischen Mitgliedstaaten der Organisation für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (OECD) haben am Donnerstag auf ihrer Jahrestagung in Paris erklärt, eine Verringerung der Realeinkommen der Arbeitnehmer in ihren Ländern sei „unausweichlich". Gegenstand ihrer Beratungen

ner zur Einsicht in die Notwendigkeit einer realen Einkommensverringerung" zu bewegen.

Die Minister legten Leitlinien für ihre konzertierte Politik in den nächsten zwölf bis 16 Monaten fest. Zu den Hauptpunkten gehört eine „konjunkturelle Beruhigung" und Inflationsverringerung in den USA und die Vermeidung einer spürbaren Verlangsamung der Inlandsnachfra-

Boskowsky 70

Wien (DPA) — Willy Boskowsky wird seinen 70. Geburtstag am heutigen Samstag vermutlich genauso beschwingt feiern, wie man ihn von den Fernsehübertragungen des Neujahrskonzertes aus Wien kennt. Er ist ein Wiener geblieben, auch wenn er seinen Wohnsitz vor einigen Jahren in die Schweiz verlegt hat. Er ist Wiener Philharmoniker geblieben, auch wenn er schon Ende 1970 in Pension ging. Denn mit der Pensionierung wurde er Ehrenmitglied, und als Dirigent kommt er mindestens zum Jahreswechsel zu seinen Kollegen. Aber es kann auch vorkommen, daß sie ihn zwischendurch einmal ans Dirigentenpult bitten, natürlich zu einem Programm mit Werken der Dynastie

Eine bewegte Menge von Menschen ist porträtiert, die dem Künstler nahestehen (auch solche, die nicht mehr leben), so die Maler Barcsay, Csontváry, Rippl-Rónai. Unten in der Mitte eine Spiegelscherbe, daneben ein Kranz mit Schleife in den ungarischen Nationalfarben. Und ein anderes Bild von Patay: Auf einem engen Felsplateau ist eine Massenschlägerei im Gange, erbittert prügeln Menschenpaare aufeinander ein, mancher stürzt in den Abgrund.

Nostalgisch, etwas trist, aber doch menschliche Wärme ausströmend erscheinen die artistischen Ölbilder von Csaba Fejér, eine Art Superrealismus. Ein silberner, abgewetzter Löffel wie zum Wegnehmen von dem alten Schemel, ein Fenster, dessen eine Scheibe durch ein Blatt (echtes) Zeitungspapier ersetzt ist, ein verrottetes Haus, abgestorbene Bäume im Morast, ein blinder Lastenträger, eine Blechschüssel auf einem Maisstrohstuhl, eine verschlammte Straße im Dorf — ganz zart getönter Himmel, Farben nur hingehaucht, Silbergrau und erdige Töne.

Von den rund 400 W
die wiederum von etwa
Arbeiten aus 25 Jahren
wählt wurden, soll hier
eine Plastik von László
erwähnt werden: Rebeka
kokett und zugleich stol
einem barock geschwu
Sessel mit Samtpolster (all
Bronze). Der Ausstellung
cher, der heutzutage scho
ran gewöhnt ist, mit mon
men Riesenflächen oder su
stischen Kunststücken ko
tiert zu werden, wird d
sonderen Charakter diese
stellung zu schätzen wiss

K. Rö

erken,
5000
ausge-
noch
Kutas
sitzt
auf
ngenen
es aus
sbesu-
n da-
ochro-
rreali-
nfron-
en be-
Aus-
en.
sicke

ie aus rotem Satin ist mit Schmetterlingen und
d, kleinem Schleier geschmückt.

f dem

ind auch in Paris
auf Taxis ständig
d der Hund ist in
beliebteste „Waf-
digung geworden.
e Glasplatten zwi-
nd Passagier, wie
oder London ver-
. sind die Pariser
telklassewagen, zu
ndere Schutzvor-
Warnanlagen, ha-
nicht als sehr ef-
n. „Das schlimm-
un kann, ist einen
assagier abzuwei-
n ihm sagt, man
e Schicht beendet.
u die Einladung zu
, weil ein Räuber

DC-Startverbot verlängert

Washington (Reuter) — Ein amerikanisches Bundesgericht hat am Donnerstag in Washington das Flugverbot für alle in den Vereinigten Staaten registrierten Großraumflugzeuge vom Typ DC-10 um weitere zehn Tage verlängert. Am Mittwoch vergangener Woche hatte Richter Aubrey Robinson erstmals das Flugverbot angeordnet, nachdem bei der Überprüfung aller Flugzeuge dieses Typs an zwei Maschinen Risse an den Triebwerkaufshängungen entdeckt worden waren. Das Amerikanische Luftfahrtbundesamt (FAA) folgte dieser Anordnung und verhängte über alle DC-10-Maschine ein Flugverbot von umbestimmter Dauer. Bei dem Absturz einer DC-10 am 25. Mai in Chicago waren 273 Menschen ums Leben gekommen. Vor dem Ab-

Patay László

Patay László (1932–): festő. Szimbolikus képei narratív jellegűek.

Mihályfi Ernő:Művészek,barátaim Bp.Corvina 1977.

Szigorú fegyelem

Patay László festészetéről

Azt hiszem sokan és sok mindent leírtak már a nemrég Dorogon kiállító Patay Lászlóról. Emiatt izgatott a gondolat: ugyan mit tehetek az eddigiekhez, csaknem életműszerű bemutatkozása kapcsán, mivel bővíthetem a festészetéről megfogalmazott téziseket. Ilyesféle szorongásaim közepette került kezem ügyébe egy birítékban megbúvó küldemény, Végvári professzor Patay László pályafutását fölmérő könyvecskéje, amelyet tavaly adott ki a Képzőművészeti Alap. Megpörgetvén a kötet lapjait, fölfedezem benne a festő Koffán Károly által készített portréját, ami rögtön kezembe adta a kulcsot.

Többször és sokáig vizsgáltam e fotót, miközben emlékezetemből jelentős műveit idéztem meg. *Hol a kapocs?* Hol a jegy, ami képmását egybefűzi több tucatnyi munkájával, lelkének jobbik felével? A kibuggyanó kérdésekre leghamarabb a következő két szóval tudtam válaszolni: *szigorú fegyelem!* Valóban, mennyire jellemző ez Patay László arculatára, első megjelenésbeli pillanataira. És a szigorú fegyelem milyen könnyen rávetíthető műveinek vonulatára. Komponálási módjára éppen úgy, mint palettájának szikár, visszafogott színvilágára.

„Ditte, Dorka." Két gyermek 1962-ből. Konvencionálisan szirupos családi kép kerekedhetett volna a kis emberpalántákból, ha elengedi magát a művész. Ő azonban merészen fölbontja a felületet, hogy — csupán egy falra függesztett színes rajzzal jelezve az összetartozást — két szuverén világ megtestesítőjeként, karakterüket néhány jellegzetes pózzal juttatva kifejezésre, fesse meg gyermekeit, Dittét és Dorkát... *„Szénaboglyában!"* Jóval későbbi, panteisztikus indíttatású mű, akárcsak a *„Fények"*, amely három esztendeje a hatvani tájképbiennálé különdiplomáját hozta meg Patay Lászlónak, több külföldi siker és a Munkácsy-díj után. A szigorú fegyelem, a művészre oly jellemző attitűd e két munkán is nyomon követhető. Az elnyúlt, fáradt, boglya közt pihenő test nem tolakszik a szemünkbe, hanem szinte azonosul a táji elemekkel, színeiben, gesztusában eggyé válik a természettel. A *„Fények"* földi vegetációja, amely a felgomolygó felhőkkel ütközik meg, ugyancsak az élet igenlését emeli ki a festő művészetéből.

De lépjünk túl a Végvári-könyv képanyagán, és Patay László egyre gazdagodó piktúráját jellemezzük néhány további, friss keletű alkotással! Éspedig annak ismeretében, hogy a mester az utóbbi években kitekinthetett a határokon túli világba, új tájélményekkel töltekezvén, illetve szembesülhetett azzal az emberi-társadalmi közeggel, ahol az elidegenedés jelei a miénknél még pregnánsabban jelentkeznek. Mi született mindebből, példákat idézve?

Íme a *„Mélység"*. A tengeröböl víztükre fölé hajoló figurával, talán valamelyest önportréként, Patay mind mélyebb lelki fundusok feltárására irányuló törekvését tükrözve. Színei is meditatívabbak, mintsem csupán a látványt képezze le annak naturális összetettségében. Mit közvetít ugyanakkor a kérdőjeles *„Szemétdomb"*, Mona Lisájával és a vele szembeállított talmi rekvizitumokkal? Úgy érzem, e műve átvitt értelemben ars poetica, felsorakoztatva az ember életét, kultúráját jelentő tárgyakat, s akként ellenpontozva, hogy a művészet formáló ereje váljék benne döntővé. És micsoda szellemi, mesterségbeli truváj a *„Szubjektív tabló"*, amely hatalmas felületén 280 pályatárs közelállóságáról tudósít olyan portrészínvonalon, ami e műfaj legjobbjai közé emeli művészünket.

Munkássága során egyébként középületeink belső arculatának alakításába is beleszólhatott Patay László, hiszen Ózdtól Ráckevéig, Egertől Salgótarjánig jó néhány murális művével találkozhatunk. Eme alkotások, természetükből eredően, figurákban igen gazdagok, nemesen rajzosak. És bár elütnek a táblaképek világától, általuk teljes a festő ed-

Patay László: Felhőkapu (olaj)

Patay László: Szubjektív tabló(részlet, olaj)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Hevesi Szemle

1981
Patay László ?
1981
Munkácsy-díjas
festőművész

digi pályája. Mi több: ezen a ponton kapcsolódik pedagógiai tényked éséhez, amelyet tíz esztendeje Barcsay mester örökségeként vállalt föl a Képzőművészeti Főiskolán. *Milyen elől!* De milyen *örökös*, tehetjük is rögtön hozzá, megint csak a szigorú fegyelemre hivatkozással. Mert a rajz, azon a szinten, ahogyan falfestményeiből elénk lép, egyértelmű bizonyosság, mondhatni tanúvallomás. Rengeteg elmélyült, szigorú stúdiumot feltételez,, s olyan készségről tanúskodik, amit ma a szakmában egyre inkább lekezelnek. Holott a rajz nem csupán az ember testének anatómiai hitelű megfogalmazásához elengedhetetlen. A rajz voltaképpen mindennek a *kezdete*, s mindennek a *kiteljesedése*. És ebbéli fogyatékosság bármilyen művön úgy érhető tetten, mint a hazug ember. Az egész csupán *idő* és *ideológia* kérdése. Gondolok itt, az olyan festőkre, szobrászokra, akik minden félresikerült mozdulatukat, szellemi ficamodásukat szükségszerűen megideologizálják.

Patay festői világa, erkölcsi magatartása egyébként ennek tagadásaként kapcsolódik az „alföldi iskola" lényegéhez, illetve a szakma *ilyen megfontolásból* számítja őt Kurucz D. István, Szalay Ferenc, Fejér Csaba, Németh József, Zombori László áramköréhez. Pedig ahogyan maga mondotta nemrég, ez a besorolás *merő hipotézis!* Töltött egy-két hónapot Vásárhelyen, az 1950-es években, néha azóta is megfordult a városban, annak művészei között, de nem többször, mint a századelőn Barcsay Jenő, konstruktivizmusunk majdani legigazabb kiteljesítője. Néhány művén, különösen munkássága kezdeti szakaszában, fedezhetők is fel rokon vonások, illetve *ugyanaz az ethosz*, a népélet iránt táplált nemes érzület sugárzik eme képeiből, ami sajátosan az alföldiek jellemzője. Életének, ecsetjének utolsó évtizede azonban egészen más szférába emelte át piktúráját. *Egyetemesebbé vált*, és még az olyan művekben is, mint a *„Felhőkapu"*, a gondolatiság, a táji és természeti elemekkel kapcsolatos meditatív vonások erősödnek fel. A megbúvó, dimbes-dombos vidék, mint a földi lét milyenségének, *felszabdaltságának* letéteményese, a reá komoruló felhőktől, a napsugárzástól remél kiegyenlítő választ.

Festményeket, murális munkákat, pedagógusi vonásokat tehát már szembesítettünk a Koffán-fotóval, amelyről egy meghatározhatatlan korú, és éppen ezért *időtlenül fiatalnak tűnő*, dús bajszú, markáns férfi néz ránk vesező tekintettel. Szigorú ez a pillantás, mint ahogyan az egész arcot fegyelem, összefogott márványhit jellemzi. És aki ismeri kicsit Patay László pályaívét, életének alakulását, az megérti, hogy *nem maszkot hord*, de nem is valami ösztönösen befelé forduló, tüskéket eresztő lélek. Egyszerűen küldetéstudattal *indult*, e küldetés *beteljesítéséhez* méretezett szellemi, fizikai képességgel, és tudja, hogy az ilyen hosszú távú küzdelem nem enged szertelenséget, nem enged lazítást. Persze olcsó alkukat, kupecfogásokat sem! Némely, bugylibicskával a háta mögött ólálkodót, *ez ingerel* talán. Még jó, hogy nem ügyel rájuk, s a *miértnél* fontosabbnak véli a *csakazértist*, a júdáspénznél, a rézgarasnál a szívéből fakadó szavakat és igaz műveket.

Hogy ezen emberi, művészi magatartásával nem áll egyedül Patay László? Hogy realista szemléletű, közösségi indíttatású festészetét sokan mások is magukénak vállalják ebben a hazában? Mesterünk nyugodt lehet a kérdések felől. És hitem, feltételezésem szerint nincs is messzire az idő, nincs messzire a bizonyosság, miszerint az olcsó divatok fölfalják kiélőiket. Majd egy olyan értékrend stabilizálódik a világon, amely az értelmes kifejezés, a nemes esztétikum, az igény és szakmai tökély jegyében szolgáltat mindenkinek igazságot. Csak a hadrendet kellene rendezni, hogy ez a művészetesztétikai, egyben társadalmi szükség mind közelebb kerüljön jelenünk pillanataihoz.

Moldvay Győző

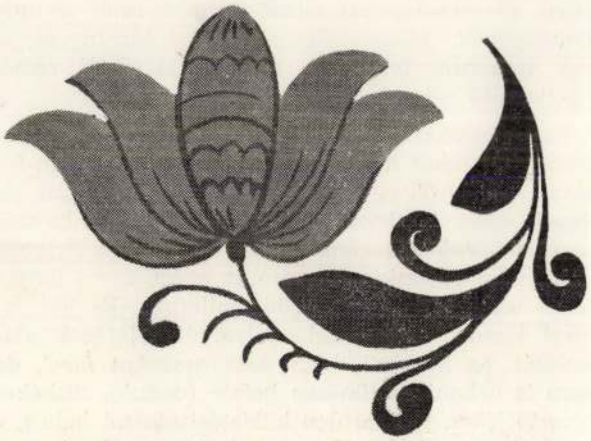

Tulipán a noszvaji templom mennyezetéről

nika bonyolult, természethez, motívumismerthez, kézügyességhez való kötődését említhetjük, mely a modern nagyipar produkcióival nem veheti fel a versenyt. Ám amit az imént hátrányként említettünk, a ma emberének előnyt jelent. Aki panellakásban, műanyag ruhákban, műanyag edényekkel, gépekkel van körülvéve; állandó információzuhatag éri, annak jólesik megsimogatni egy fenyőszagot árasztó bútort, amin a festett virágbokréták minden eleme szimbolikus erővel idézi fel az ember által megélt időt, és figyelmeztet az ősi anyagra: fára, földfestékre, gyantára.

Az asztalos festők által készített bútorokat hazánk és *Erdély néhány helyén még ma is használják.* Malonyay Dezső 1907-ben kiadott „A magyar nép művészete" c. munkájában nagy részletességgel, bőséges illusztrációval dolgozta fel a lakóház berendezése c. fejezetben ezt a tárgykört. Találkozhatunk ilyen berendezéssel Csucsán is — a két költő — Ady és Boba emlékmúzeumában, de gazdag gyűjteménye van több erdélyi múzeumnak is. Jobban megközelíthető a Magyar Néprajzi Múzeum, bár sajnálatos módon egy állandó országos nagyszabású r
még várat magára.

Az eredeti techn
zása nélkül félő, h
restaurált magyaro
nyezetek és karzat
tékű (pl. a szenna
csarodai stb.).

A népi bútorfestés első magyar mesterei között voltak vándorfestők, akik egy-egy református templom famennyezetének festésére kaptak megbízást. Fő megbízatásuk teljesítése mellett a környék lakói részére bútorok díszítését is vállalták. Az esetek többségében azonban maguk az asztalosok végezték a bútor és mennyezet festését is.

A mennyezetfestések és így a festett mintákkal díszített bútorok elterjedése a XVI—XVII. században a magyarországi reneszánsz idejére tehető, de nagy jelentősége van a reformációnak, ugyanis a szabadabb, emberközelibb hit nem tűrt meg a templomban egyéb díszt, mint a fára festett szimbolikus jelek, geometriai elemek, növényi motívumok, ritkábban állat- vagy emberfigurák variánsait. A népművészet ezen ágát tehát (a parasztbútorok festését) a templomi mennyezetfestésen keresztül a „magasművészethez" is kapcsolhatnánk némi áttétellel, ahogy sok ilyen templommennyezetünk művészettörténeti értékkel bír. Természetesen a vallás ilyen nagy szerepe azt jelentette, hogy festett mennyezetkazetták és -táblák, illetve templomi és paraszтbútorok ott terjedtek el leginkább a Kárpát-medencében, ahol a reformáció hatása erős volt. Hazánk mai területén is szép számmal akadnak ilyen értékek. *Heves megye ma már nem versenyezhet az erdélyi vagy tiszaháti festett emlékekkel, de a XVI. sz.-i Egerben készültek festett templommennyezetek, sőt az egri festett bútort távoli piacokra is szállították.*

A várban álló volt püspöki palota „palatinum maius"-ának mennyezetkazettáját az 1550 körüli években készítették, melyhez 50 db aranyozott, fafaragású „modulus"-t szállít 1551-ben eperjesi Nagy János. A mester Egerben maradt, de későbbi

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
1980 NOV 16

Patay László
festőművész

1980. november 16. NÉPS

1021

Patay László arcképcsarnoka

Szénaboglyában

A Csepeli iskolagaléria megnyitóján Moldvay Győző a figuralitás elsőbbségét emelte ki Patay László művészetében. Joggal. Ez meghatározója volt régebbi korszakának is, ma még inkább az. Ez a figuralitás egyrészt magas rajzi tudásán alapul, másrészt közösségi magatartásának jele. Annyira, hogy tájképein is megjelenik az ember ritkán háttérként, a legtöbb helyen azonban azonos jelentőséggel, vagy egyenesen a kép főszereplőjeként. A világ egyszerre érdekli Patayt, aki a valóság iránti tiszteletből alakjait a maguk természetes környezetében idézi, így a portré és a környezet ötvöződik az összetett látványban.

A megélt élet igazságait szerkeszti alkotásokká olyan visszapillantásokkal is, mely az egykori források alapján folytatja festői teendőit. Arra gondolok, hogy gyermekeit játékok társaságában mutatta be másfél évtizede, most unokáit gyermekrajzok izgalmas irka-firka hátterével. A jellemzés kedves és megindító. Édesapja is volt már magvető, háttal felénk forduló horgász, édesanyja is fotókat rakosgató, akinek az emlékezés jelentette a passziánszot. Most mindketten jóságos barna, szürke tónusokban néznek ránk, mint Orlay Petrich Soma, Nagy Balogh János és Egry József édesanyja.

Következetes abban is, hogy szűkebb családjának három nemzedékét jeleníti rácskevei, csepeli környezetükben, portréként is. Önarcképét tükörrel bővíti, lássuk magunkat is. Találékonysága a lényegre tapint. Mesterét, Szőnyit a maga kék riadtságában láttatja, Barcsayt felnagyított vázlatai előtt. Ezek az attribútumok rendkívül jellemzőek a választott modellekre. Az is nyilvánvaló, hogy Patay László olyan embereket gyűjt képeké, akikhez valamilyen mély emberi kapcsolat fűzi, a szerelem, a fiúi és apai, nagyapai érzelem sokrétűsége mozgatja képzeletét, a barátság és tanítványi tisztelet, a kollégialitás. Még akkor is lírai, amikor a magyar festők nagy családját regisztrálja 280 egyéniséget bemutató nagy táblaképén, melyet „szubjektív tabló"-nak nevez, s mely méltán került a Nemzeti Galéria gyűjteményébe. Arcképcsarnokának alakjai kifelé mennek az időből, pontosabban megérkeznek az időbe. Ez a dialektikájuk. Éppen emberi tartalmuk miatt válnak emlékezetessé.

Csepeli kiállításán jórészt legújabb műveit láthatjuk, melyből kitűnik tudatossága és további térnyerése. Nem idegen tőle a víz, hiszen évtizedek óta él Dömsödön, Ráckevén, a Duna mellett. Ezt az állandósult folyóélményt terjeszti ki a tengerre. Kubában, Jugoszláviában, Bulgáriában járt, s az óceán, az Adria dörgő hullámaiból, sima, végtelen víztükréről képek születtek. Patay itt sem tagadta meg magát, nők, gyerekek, fürdőzők, napernyős asszonyok jelentik itt is számára a különlegességet — a nagy víz általános alany marad, lehetne a világ bármelyik tengere. Ami az újabb előrelépést jelenti, az a „Fények" 1978-ban megvalósított monumentális felhődetonációja, az arabeszkszerű „Esti felhő", a „Rózsaszínű alkony", — mind az utóbbi két év termése. A csepeli kiállítás katalógusába írta Molnár József a következőt: *„Alkotásain a tartalmi és formai elemek egyensúlyban vannak. Művein nem tapasztalható, hogy valamelyik megjelenítésének alárendelt szerepe volna; a táj nem háttere a figuráknak, a figuráknak nem feladata a táj változatosabbá tétele. Az ember és a természet megbontathatatlan egységben él."* Valóban, ez Patay László fő festői erénye, mely egyben képzőművészetünk fontos tnyezője is.

Losonci Miklós

Mit látott a kíváncsi kiscsirke?

A faluszélen, egy paraszthéz udvarán ott kapirgált a tyúkanyó a csibéivel a fűben: magvakat meg apró bogarakat, hernyókat keresgéltek. A szomszédos telken viszont egy gazdaság működött, ahol szintén foglalkoztak baromfineveléssel, de ott a csibéket nem a kotlóstyúk testének melege, hanem a villanyárammal fűtött keltetőgép keltette ki a tojásból. Azután napfény helyett mesterséges fényforráson, villanylámpák alatt tartották őket.

Történt egyszer, hogy egy ilyen, keltetőgépben világra jött kiscsirke, hogy-hogynem, véletlenül kijutott ketrecéből a szabadba, és a két telket egymástól elválasztó drótkerítés alatt átbújva, besétált a paraszthéz udvarára. A kóbor kiscsirke, amikor meglátta a tyúkanyó mellett a kapirgáló kiscsibéket, nagyon meglepődött. Azután a maga csipogó csirkenyelvén szánakozva így kiáltott fel:

— Nicsak, ezeknek szegénykéknek mostohaanyjuk van...!

Heves Ferenc

(Görög Júlia illusztrációja)

60-ig kösd össze a pontokat!

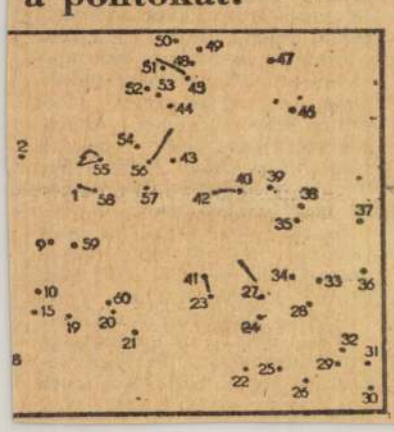

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-746, 340-726

Patay László, munkácsy

DOLGOZÓK LAPJA

díjas festőművész

1981 ÁPR 3

1021

Színek és gondolatok

Patay László festőművész kiállítása Dorogon

Megfogható-e világunk, a bennünket körülvevő környezet színeinek tobzódása, érzékeltethető-e a bennünk felgyult gondolatnalmaz színekkel, ezek harmóniájával? Vissza tudja-e adni a festészet azokat az élményeket-érzeteket, amelyeket szemünk finom optikai rendszere rögzít a világból? Meglehetősen egyszerű kérdések ezek. Mégsem érzem haszontalannak az érdeklődést.

A Dorogi Galériában (a művelődési központnak ez a remek kiállító csarnoka nagyon raszolgál a galéria titulusra) még láthatók *Patay László* Munkácsy-díjas festőművész képei. A festőről sokat kellene mondanunk. Legfontosabb szerintünk az, hogy lokálisan is sajátunknak valljuk őt — Komáromban született, innen indult el. A Képzőművészeti Főiskolán (1956-ban kapott diplomát) Fónyi Géza és Szőnyi István voltak a mesterei. Művészünk ma a főiskola tanára. Hogy neveket soroltunk mesterei közül, nem az életrajzírás kötelező érvényű fordulata miatt tettük.

Derkovits-ösztöndíj, Munkácsy-díj, Diplome de La Prix Nationale, a Magyar Tájak ezüstdiplomása, a szófiai Triennále díja, a portrébiennálé aranydíja — ezek voltak munkásságának fontos elismerései.

A mesterek neve is mutatja, honnan örökölte, netán kitől tanulta el a színek viharainak csendesítését. A bennünket körülvevő világ megannyi apró, jellemző mozzanatát állítja elénk olyan megfogalmazásban, ahol a színek játéka, burjánzása teszi a nézőnek könnyűvé, elfogadhatóvá a képek tartalmi, gondolati közléseit. A kiállított 27 alkotás (jegyezzük meg, példásan rendezett tárlat) egy letisztult világ „jegyzőkönyvei". Hogy mégis kiemelünk egyet a sok közül, annak oka van. „Szemétdomb?" — ezt a kérdőjeles címet kapta az az alkotása, amelyen halomra dobált emberi értékek, képzőművészeti alkotások, irodalmi művek halmaza hever. Még a Mona Lisa is másként mosolyog a „szemétdombon". A kérdés talán az: elvethetők-e az ember legnemesebb szenvedélyéből fakadó alkotások. Nyilván nem — a kép is ezt sugallja.

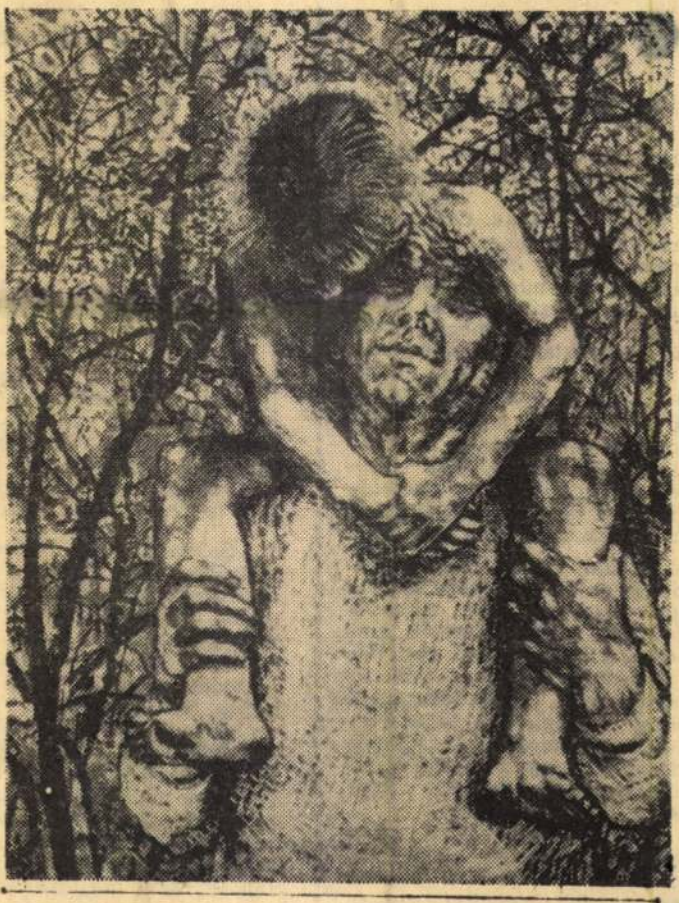

Apa és fia

A művész nem öncélú játékként ragasztott tükördarabkákat a képekbe. Mégcsak nem is a mindenáron meghökkenteni akarás miatt tette ezt. Talán elgondolkodik a néző a mûben megjelent tükörképe láttán — mi lenne, ha tényleg ott szerepelne képmása az alkotásban, annak szerves reszeként?

— csolnoki —

ász

e...

állattenyésztőként tevékenyke-

csisokkal, meg öreg embe-
k a határt. Fiatalok nem lép-
előszövetkezetbe, inkább az
segédmunkásnak. Ott három-
restek, mint amennyi az én
nem volt. Az első évben csak
ért ért egy munkaegység. Nem
m rendelkeztünk gépekkel. A
t évvel a tsz megalakulása
k közös istállóban elhelyezni.
tehénistállót, tojóházat épített-
uhhodályt, növendékistállót.
, gondolatai a múltban kutat-
ke szünetet használja ki Mrá-
konyi Tsz elnöke, hogy szó-
ék. Köszönő szavak kíséreté-
nyújt át a két ünnepeltnek.
elvtárs veszi át a szót.

, az újat vállaló, többet aka-
berek nélkül ma nem tartana
eti mozgalom, ahol jelenleg
ozzátok hasonló vezetők, akik
ajos, a bakonybánki volt Elő-
elnöke is tartozik — voltatok
zászlóvivők. Nehéz időszakban
alusi társadalom, a falusi élet-
ásának előmozdítását. És nem
lemetek, hogy a tagság bizal-
ig élveztétek, hanem, hogy
sták is helytálltatok.

ost már bő vízű patakként
radnának ajkukról a történe-
ek. Apróbb, nagyobb esemé-
még évtizedek múltán is ag-
ztenek, vagy mosolyra kész-
gükre emelem a poharam,
ök. Magukra hagyom őket a
legutóbbi közvetlen munka-
akonyi Tsz vezetőivel. Gondo-
még sokáig náluk időznek.
zatos bakonyalji táj. Az ápolt
n művelt táblák, a korszerű
elszerelt majorok. Mind-mind
legtevékenyebb évtizedeire
akár a dús kalász a magve-

Szandi Anna

Részesedésünk...

Aligha van olyan vállalat, ahol ne fizették volna már ki a múlt évi munkával megtermelt nyereségből a dolgozókat megillető részt. Kevés az olyan gazdálkodó egység is, amely nem oszthatott fel nyereségrészesedést. Mindez azt jelenti, hogy alapjában véve jól gazdálkodtak a népgazdaság különböző ágazataiban, sőt a vártnál több nyereség képződött a vállalatoknál.

Még ma is ismerősen cseng a fülekben több vezető síráma, hogy most aztán elvágták a fejlődéshez, a fejlesztéshez vezető fő útvonalakat. Mondták ezt akkor, amikor napvilágra kerültek a módosított szabályzók, amelyek éppen arra hívatottak, hogy hatékonyabbá, szervezettebbé tegyék a gazdálkodást. Többen voltak viszont, akik nem panaszkodtak, hanem összedugták a fejüket, és a némileg módosult követelményekhez igazodva határozták meg feladataikat. Időben kapcsoltak, és a tétlen várakozás helyett a cselekvést választották. A helyes választás egyik eredménye lett a számítottnál több nyereség. Ha azt is megvizsgáljuk, hogy az miből ered, a gondosabb gazdálkodás sorolható első helyre az okok között.

Sokkal inkább előtérbe került a gazdaságosság vizsgálata, és a ráfordítások elemzésével keresték a költségek csökkentésének módját. A vártnál lassabban ugyan, de tovább korszerűsítették a termékösszetételt és a gyártmányok újabb tekintélyes részét állították elő hatékonyabb termelési folyamatban. A termelés igazodott az előző évinél mérsékeltebb belföldi keresletheż. Nem törekedtek mindenáron a mennyiség növelésére, hiszen a magasabb termelői árszínvonal következtében is nőtt a nyereség. A kapacitások kisebb mértékű leterheltsége is hozzásegített, hogy jobban törődtek a minőséggel. A gondosabban gyártott, kifogástalan termékek arányának növelésével ugyancsak javult az eredményesség. Az anyag- és energiatakarékosság ma már szinte mindenhol több, mint kampányfeladat, és a megtakarítások értéke sem lebecsülendő.

Mindent egybevetve, a színvonalasabb vezető, irányítómunkának meghatározó szerepe volt a tervezettnél több nyereségek elérésében, és ehhez hozzátartozik az is, hogy a helyesen meghatározott feladatok megoldására jól tudták mozgósítani a dolgozókat. A szervezettebb, fegyelmezettebb munka sikere az eredményesség javulása, de ez egyúttal arra is példa, hogy bőven vannak még tartalékaink a gazdálkodásban. A módosított szabályzók sokat a felszínre kényszerítettek ebből, hiszen a fokozott nyereségelvonás is arra késztette a vállalatokat, hogy még nagyobb nyereséget érjenek el. A gazdálkodóknál csak így maradhatott több pénz, amely fő céljaik megvalósításának anyagi fedezetét jelentette és jelenti.

A több pénzzel több gondot tudtak megoldani, vagy legalábbis enyhíteni. A bérek, a szociális juttatások, üzemi szolgáltatások szinten tartására, vagy némi fejlesztésére teremtettek elő forintokat a nyereségesebb gazdálkodással. Jutott emellett a fejlesztési elképzelések megvalósítására, és ez a következő évben.

Patay László Munkácsy-díjas érdemes művész képeiből nyílt kedden kiállítás a simontornyai várban.

Magyar Nemzet 1984. V. 3.

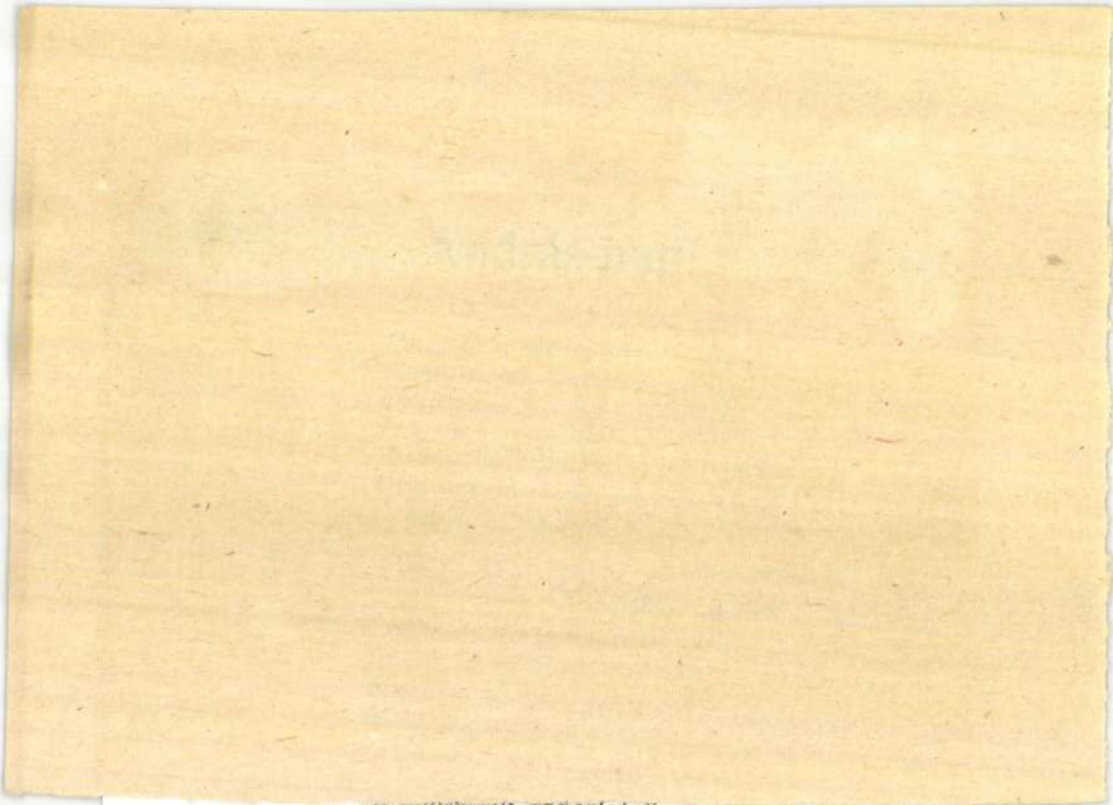

„a nadvasak zadorlata"
elnyomja a mi panaszunkat.

Patay László, festő

PATAY LÁSZLÓ: EGY ÖREG

Patay 6

Tiszai /11

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 339-648, 340-726
Postay László, Munkácsy-díjas festőművész
TISZATÁJ
1981 1 7
1021

PATAY LÁSZLÓ: EGY ÖREG

...ncíska mondja, akaratlan *Hiába.*
...gnézhette a ravatalon
...szép Miskin-arcodat.
...ugodt volt, épp csak átsimult
...omlás aranyába.

András-nap

János már majdnem
olyan magas mint én.
Együtt megyünk az esti térre.
Patyolat-prém alatt a város.
Vastag hó mindenütt. Jó ragadós.
Ülő embert szobrászkodunk a padra
s dobáljuk egymást . . .

Ázott-kesztyűsen
állítok be az Astoriába.

Barátom űzött-keserű.
Földiktál néhány verscímet:
olvassam A halottak élént!
Míly pontosan megjósolta a költő
ezt a Hamupipőke magyar kínt.
A kűlvilág hisztériája,
„a hadvasak zadorlata”
elnyomja a mi panaszunkat.

1983. VII. 09.

1021

Patay László
Munkácsy-díjas festőművész

TV-Híradó

- Ennek a 183 fiatalembernek emlékezetes nap lesz ez a mai. Menyasszonyaik, feleségeik, a vőlegények, a szülők, a párt és a társadalmi szervezetek képviselői előtt a Magyar Államvasutak tisztjeivé avatták őket. 30 éve, minden év júliusának második vasárnapján társadalmunk a vasutasokat köszönti. Ezen a napon értékeljük azt a felelősségteljes munkát, amit a vasutasság végez. Szűcs Zoltán vezérigazgató a Keleti-pályaudvar előtt a többi között ezeket hangsúlyozta a fogadalomtételre felsorakozott fiatal vasutastiszteknek. Elmondta azt is, hogy mától ők is gazdái lesznek annak a 160 milliárd forint értékű vasuti vagyonnak, amellyel hazánk áru- és személyforgalmát biztositják. Az ünnepség a MÁV Tiszti és Továbbképző Intézetben végzett forgalmi és kereskedelmi tisztek fogadalomtételével fejeződött be.

- Kedves utasaink, köszöntjük Önöket Szekszárdon! A 33. Vasutasnap alkalmából tisztelettel meghivjuk mindnyájukat állomásépületünk felújitott várócsarnokába, és Patai László festőművész táblaképeinek felavatására.

- Igy üdvözölték ma a vonattal érkező utasokat, vendégeket Tolna megye székhelyén. Amire a meghivás szól, a művészi alkotásokkal diszitett, felújitott váróterem valóban szép vasutasnapi ajándék Szekszárd városának, és az utazóközönségnek egyaránt. Patai László Munkacsy-dijas festőművész két,

8x4 méteres táblaképe montász-szerűen ábrázolja Szekszárd múltját és jelenét. Mezőgazdaság, szőlőmüvelés és borászat, a mai is élő népi kismesterségek alkotják az egyik festmény fő témáit. Tolna megye hires népmüvészete, viszszatérő motivuma a másik képen is, amely az emberi élet jellegzetes fordulópontjai közé szőve méltó emléket állit a város és a megye nagy szülötteinek. E műalkotások létrejöttét a pécsi MÁV Igazgatóság, Tolna megye és Szekszárd Város Tanácsa, valamint a Képző- és Iparművészeti Lektorátus együttes támogatása tette lehetővé.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész 1.) Folytatás

Nagy Imre: A nádi Boldogasszony templom secói, Patay László gyulai mennyezetképéről.

1. A gyulai belvárosi katolikus templom belső képe az orgonakarzatról. (repr.)

1 A gyulai belvárosi katolikus templom belső képe az orgonakarzatról

4. Az 1848–49-es eseményeket idéző mennyezetkép, 1987. (repr.)

4 Patay László: Az 1848–49-es eseményeket idéző mennyezetkép, 1987

7. Az egyházi és világi személyek Immanuel két oldalán, 1987. (repr.)

7 Patay László: Az egyházi és világi személyek Immanuel két oldalán, 1987

Művészet, 1988, 11–12, 12–14–16–

FALKÉPEK

Patay László, Munkácsy díjas festőművész 2.) Folytatás.
Nagy Imre: A nádi Boldogasszony Templom kecsi. Patay László gyulai mennyezetképeiről.

FALKÉPEK

2 Patay László: A Szent László korát idéző mennyezetkép, fenn Szent István, Szent Imre és Szent Gellért glóriás portréi (B), 1987

Művészet, 1988 11-12, 13-old.

1.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész 3.) Folytatás
Nagy Imre a nádi Boldogasszony Templom szecsi, Patay László
gyula i mennyezetképeiről.

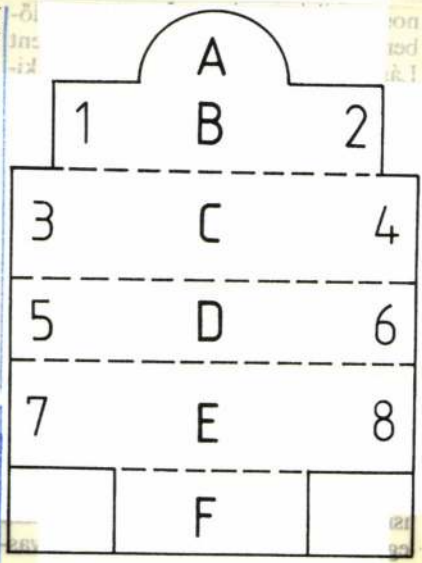

3 Patay László: A jelenetek helyét jelölő vázlat (a szerző rajza)

Művészet, 1988., 11-12. 13-old.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész 4. Folytatás
Nagy Imre: a nádi Boldogasszony Tényleges sejtő, Patay László
gyoldi mennyezetkép-ével

5 **5 Patay László:** A gyulai tűzvészt és a Nádi Boldogasszonyt ábrázoló jelenet, 1987

Művészet, 1988, 11–12, 15-old.

6 Patay László: A gyulai Nádi Madonna virágbúcsú-jelenete, 1987

7

the central section of the vaulting the haloed portaits of *St. Stephen, St. Imre* and *St. Gellért* can be seen (B).

On the western half of the second section is the picutre: *the Hunyadi-family and the 150 years of Turkish occupation* (3), on the eastern half a scene in remembrance of the 1848–49 war of independence (4). In the center of this section a bell, referring to the victory at Nándorfehérvár, but

8 Patay László: A háború és a békaakarás jelenetei a pápa két oldalán, 1987
(fotók Dömötör Mihály)

Dienes Gábor: Csatakép/Battle-scene, secco, 15 m², 1988 (fotó Sulyok Miklós)

AZ EGRI CSATAKÉP

DIENES GÁBOR SECCÓJÁRÓL

Az egri Városháza előtti szépen rendben tartott területet a két végén egy-egy jellegzetes szoborcsoport zárja le. A vár felőli oldalon, annak látképével mintegy megtámogatottan áll elölnézetből ábrázolva, szembefordulva a mindenkori járókelőkkel, korzózókkal; a potenciális nézőkkel a várvédő kapitány, Dobó István életnagyságnál nagyobb, hitet, erőt, energiát, hősiességet sugárzó monumentumként, páncélba-vértbe bújtatva, romantikus-nemzeti jelképként. A szabadságért harcoló, a túlerőben levő, betolakodó törökökkel szemben ádáz csatában diadalmaskodó közmagyar küzdelmét a Dobó-szoborral átellenben fölállított, több nézetre komponált, mozgalmas jelenet, egy ütközet kiragadott, bronzba fagyasztott pillanatát megjelenítő, heroikus plasztika tárja elénk.

Eger együtt él a történelmével. Önmaga azonosságtudata, identitása érdekében építkező műalkotás? Tud-e mindkét „irányban" időszerű lenni, fölvállalva tés kényes egyensúlyát, méghozzá úgy, hogy érzékeltetni tudta a tör-

Boldogasszony Anyánk

Nádi Boldogasszony ne hagyd el népedet!

Erdély és a Nagyalföld egységének egyik történelmi kapocsvárosa, a mai román határ menti Gyula október 4-én — az aradi vértanúk gyászünnepéhez is kapcsolódva — a lehető legszebb módon összegezte a történeti Magyarország és azon belül saját helyi 1000 éves magyar és keresztény múltját.

A belvárosi barokk plébániatemplom, amikor épült, csak ornamentális architektúrát utánzó díszítő festést kapott. Gyula város mostani plébánosa, *Bielek Gábor* felkérésére *Patay László* Munkácsy-díjas művész idén nyáron a templom teljes boltozatát, 470 négyzetmétert freskóival díszítette.

Századunk legnagyobb méretű összefüggő freskókompozíciója nem a barokkban megszokott egyetemes bibliai üdvtörténetet, hanem az Isten alkotta világban jogaiért küzdő, Boldogságos Szűz oltalmába ajánlott, 1000 éves keresztény magyarság „megváltatlanságának" históriáját komponálta meg.

A szentélyben, a barokk Szűz Mária mennybemenetele oltár felett helyet kapott új szentháromság kompozícióban a Szentlélek galambja mellett az Atyaistent a hagyományos mindent látó szemmel szimbolizálta a művész. Ami igazán eredeti, hogy a gondviselő Isten szemgolyója egyben a földgolyót ábrázolja, s benne egy kis csillanással a kicsiny Magyarország rajzolódik ki.

A hajó első boltszakaszában látható államalapító Szent királyunk és a magyarországi kereszténység elterjedésének szimbolikus megjelenítése. Középen *Szent Gellért* csanádi püspök, hazánk nagy apostola, *Szent István*, felesége, *Boldog Gizella* és fiuk, *Szent Imre* láthatók, amint a király hazánkat Szűz Mária oltalmába ajánlja.

A második boltszakaszban *Szent László király* kora elevenedik meg. A nagyváradi egyházmegye (melyhez Gyula is tartozott) alapítója, a lovag király eszközölte ki István, Imre és Gellért szentté avatását. Hármójuk glóriával övezett portréja látható középen, valamint Várad képe és a bajvívó király kunok elleni küzdelmei, csodás tettei.

Máriás lányok nemzeti viseletben

1949-től hívják így a teret

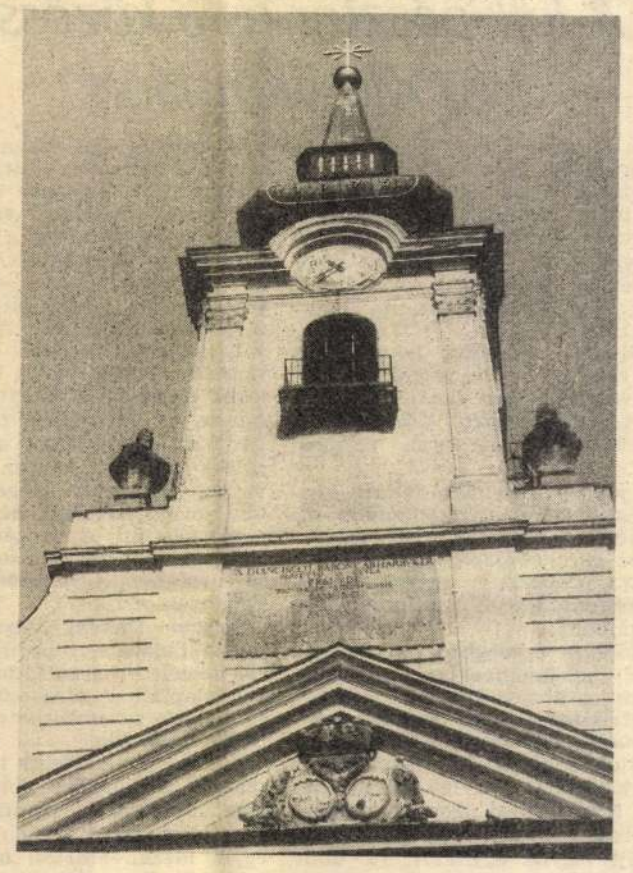

A gyulai plébániatemplom

A magyar reneszánsz kiemelkedő alakjainak, valamint a török elleni harcoknak állít emléket a *Hunyadi nemzetség* és a 150 éves török uralom című falkép. Középen *Hunyadi János*, „a török egyetlen félelme" és *Maróti János*, a gyulai vár ura csatázik sikerrel a törökkel, *Kapisztrán Szent János* buzdítja harcra a magyarokat. Balra hazánk nagy korszaka, *Mátyás királlyal, Bakócz Tamással, Vitéz Jánossal, Janus Pannoniusszal* és *Temesvári Pelbárttal*. A magasban Buda látképe és a török elleni küzdelemben minket támogató *XI. Ince pápa*.

E boltszakasz középen a harang a nándorfehérvári győzelemért és az 1848—49-es szabadságharcért is szól. Az aradi vértanú tábornokok közül kilencet az oroszok Gyulán adták át az osztrákoknak kivégzésük előtt. Nekik is emlékeket állított a művész. E falkép egy képzeletbeli sűrített pillanat megjelenítése. Az aradi vértanúk mellett ott látjuk a Budán kivégzett *Batthyány Lajos* miniszterelnököt, a csoport bal szélén takarásban egy orosz katona áll, a háttérben bitófák és jobbra a sortűz jelzése. A halálraítélteket feloldozó pap mellett a szabadságharc bukását sirató nép látható, a gyászra lehajtott máriás honvédzászlókkal. E kép két oldalán egy-egy szimbolikus alak, a riadót fújó lovas huszár, s a nemzeti szalagos koszorút magasba emelő nőalak, a szabadságharc és az örök szabadságvágy megtestesítői.

A harmadik boltszakasz nyugati részének kettős témája van. A főjelenet az 1801-es nagy gyulai tűzvésznek állít emléket, a következő falikép pedig Nagyboldogasszonynak, a helyi egyházközség védőszentjének legendás helyi történetét idézi. A török elől annak idején a templom Mária-képét a hívek a nádasba rejtették és sohasem került elő, de emléke és tisztelete a nép szívében ma is él. A nádi boldogasszony virágbúcsúja a középkor óta máig jeles ünnepe a Viharsarok népének. Messze vidékről jönnek október első vasárnapján Gyulára a hívek.

E boltszakasz másik oldalán Gyula közelmúlt történetének jeles alakjai láthatók, így *Apor Vilmos* győri püspök (korábban gyulai plébános), az üldözöttek hős védője és *Karácsony János* püspök, helybeli születésű jeles egyháztörténész, és a hajdani gyulai szerzetes rendek egy-egy reprezentánsa.

A mostani Nádi boldogasszony virágbúcsún áldotta meg *Udvardy József* püspök az új freskókompozíciót. A főpásztor, aki jeles egyháztörténész, kezdettől támogatta a mecénás plébános és a festőművész vállalkozását, mert mint beszédében mondotta, a ma keresztény magyarsága csak akkor lehet hitében és magyarságában erős, ha ismeri és becsüli történetét. Az egyház nem múzeum, mindig a jövőnek alkot, de a múltat sem felejtheti el.

„Manapság az egyházon belül a papok és a hívek körében is sokszor találkozom rezignációval, kedvetlen belenyugvással. Ezt a rezignációt fel kell oldani, meg kell szüntetni. Nem szaban szégyellni hitünket. A keresztény hit és egyház mindig is segítette a nemzetet a boldogulásban. S a nemzet nem feledheti el, nem tagadhatja meg múltját. Gyulán ezt jól tudják, méltón hirdeti ezt a nagy mű."

A Szent Szűz tiszteletében fogant 1000 éves magyar kultúrát, melynek e freskók emléket állítanak, őrizzük tovább — kérte *Pálos Frigyes* hatvani prépost, művészettörténész a templombúcsúra egybegyűlt gyulai és távolabbról érkezett híveket, a freskókat bemutató beszéde végén.

*

Az ünnepi szentmise után sétálgatva a városban, a másik katolikus templom előtti tér sarkán örömmel fedeztem fel, hogy e teret Apor Vilmos térnek hívják. A plébániára visszamenve megtudtam, hogy 1949-ben nevezték el. Feltehetően ez az egyetlen közterület az országban, amely az ő nevét viseli. Kis szépséghiba, hogy a tér közelében bementem egy presszóba, cigarettáért és megkérdeztem a felszolgálót, vajon ki lehetett, akiről a teret elnevezték. Válasza: valami báró ... Bizony nem árt a történelmet ébresztgetni.

Szerdahelyi Csongor

Lengyelország és a Szentszék viszonya

A lengyel fővárosban ülésezett a kormány és a püspöki kar vegyes bizottsága, amely a Lengyelország és a Szentszék közötti diplomáciai kapcsolatok normalizálásáról tárgyalt. A PAP lengyel hírügynökség közleménye szerint az említett kérdést a pápa harmadik lengyelországi útja szerencsés lefolyásának tanulsága alapján vizsgálta meg. Nyugati sajtóügynökségek szerint — jóllehet a lengyel egyház és az állam viszonyának jogi rendezésében előrehaladás történt — a lengyel kormány és a Szentszék közötti diplomáciai kapcsolatok helyreállítását valószínűleg nem jelentik be ez év vége előtt.

Tízéves a Levelező Tagozat

Október 10-én, szombaton este fél 7 órakor *Udvardy József* püspök tanévnyitó ünnepi szentmisét celebrált az Egyetemi templomban a másod- és harmadéves akadémiai Levelező Tagozatosok részére, abból az alkalomból, hogy egy évtizeddel ezelőtt a budapesti Hittudományi Akadémián a teológiai képzés levelező formában is megindulhatott.

Rövidebb a katonai szolgálat

Bányász Rezső államtitkár, a kormány szóvivője október 8-i sajtótájékoztatóján bejelentette, hogy a teológiai hallgatók katonai szolgálati idejét csökkentették. Az egyetemi előfelvételisekhez hasonlóan a leendő teológus-hallgatók is 12 hónap sorkatonai szolgálatot teljesítenek, a korábbi 18 hónap helyett.

Sokszínű világegyház

A NEMZETKÖZI PAX CHRISTI
katolikus békemozgalom képviselői és az orosz ortodox egyház delegátusai Antwerpenben tartották 7. megbeszélésüket, szeptember végén. A megbeszélések középpontjában Oroszország megkeresztelkedésének közelgő milleniuma állt. A szovjet delegátusok hangoztatták, hogy az eltérő társadalmi, politikai és kulturális rendszerek ellenére lehetőség van a keresztény egység és a népek közötti béke érdekében való közös munkára.

CZESTOCHOWAI MEGHÍVÁS AZ UKRÁN BÍBOROSNAK
Jozef Glemp lengyel bíboros prímás meghívta Myroslav Ivan Lubachivsky ukrán bíboros érseket, hogy a jövő évben látogasson Lengyelországba, és a jasna-górai Mária-kegyhelyen vele együtt ünnepeljék a kijevi nagyhercegség megkeresztelkedésének millenniumát. Lubachivsky bíboros, az ukránok lvovi főérseke Rómában él. Az ukránok millenniumi ünnepségeire júliusban kerül sor Rómában. Azután látogat el a bíboros a Szentföldre, Jugoszláviába és Lengyelországba.

AZ ELŰZÖTT PLÉBÁNOS VOLT HÍVEIÉRT...
Martien Noordemeer atya, oblátus szerzetes az egykori holland gyarmaton, Surinamban működött misszionáriusként. Paramaribo helységben volt plébánosa a Fatimai Szűzről nevezett plébániának. 1985-ben indok nélkül kiutasították az országból. Martien atya hazájában, Hollandiában lett plébános, Musselkanaal nevű helységben. Itt se tudott azonban megfeledkezni régi barátairól. Zenei talentummal bír, ezt használta fel, hogy támogassa volt surinami híveit, akik szegénységben élnek. Kórust szervezett és lemezeket készített. A bevételből tízezer dollárt juttatott a paramaribói szegényeknek, egy szociális központ létesítésére.

A VATIKÁN ÉS AZ OLASZ KORMÁNY
közötti ellentétet az iskolai hitoktatás ügyében *Casaroli bíboros államtitkár* és *Goria miniszterelnök* megbeszélése mérsékelte. A Vatikán egy szeptember 27-i jegyzékében óvott a konkordátum megsértésétől. A hitoktatás az iskolában nem melléktárgy hanem a tanterv szerves része — szögezi le a jegyzék. A hitoktatást nem lehet azáltal diszkriminálni, hogy a tanítás előtti és utáni időre helyezik a hittanórákat. Akik kiiratkoznak a hittanról, azoknak más tartalmú tanórát kell beiktatni (hogy ne legyen „lyukas órájuk"). Egy újabb közvéleménykutatás szerint az olaszok 89,7 százaléka az iskolai hitoktatás mellett van, és csak 8,9 százaléka van ellene. A Szentszék és Olaszország közötti konkordátummal az olaszok 62 százaléka egyetért.

PÁRBESZÉD A DIAKONÁTUSRÓL
Velencében teológiai megbeszélést tart a moszkvai pátriarkátus és a katolikus egyház egy-egy küldöttsége a diakonátus egyházi szerepéről. A moszkvai delegáció vezetője *Filaret* kijevi metropolita, a katolikusé pedig Willebrands bíboros, a vatikáni Egységtitkárság elnöke.

NEM DOGMATIKAI KÉRDÉS
Karl Lehmann mainzi püspök, a nyugatnémet püspökkari konferencia új elnöke a nők pappászentelését dogmatikai lehetetlenségnek állító, tíz évvel ezelőtti vatikáni nyilatkozatot jónak nevezte, de nem tartja meggyőzőnek. Az, hogy a katolikus egyházban nők nem lehetnek papok, régi egyházi hagyományra vezethető vissza, de dogmatikus alapja nincs. Az egyház már sokat tett a nők szerepének átértékeléséért. Ha a nők méltósága a társadalomban korlátozások nélkül érvényre juthatna, akkor meg lehetne vizsgálni: „hogyan is áll egyáltalán a papságra vonatkozó kérdés". A „nők az egyházban" problémakört nem helyes részletkérdésekre bontani. Először azt kell tisztázni, miként értékeljük a férfi és nő viszonyát antropológiailag. A keresztény értelmezés különbözik az alárendeltség, a polaritás és az emancipáció modelljeitől.

FIGYELŐ

Pázmány
— Sumonyi Zoltán drámája a képernyőn —

Pázmány Péterről drámát írni nem könnyű vállalkozás. Sumonyi Zoltánnak a televízióban bemutatott drámája mégsem keltett bennünk hiányérzetet, jóllehet a szerző csak két mozzanatot ragad ki hősének életéből: Pázmányt a reálpolitikust és Pázmányt a nevelőt — Zrínyi Miklós és Zrínyi Péter gyámját — állítja a nézők elé. De ebben a két mozzanatban egyúttal az *egész* Pázmány *is* benne van, életének, jelentőségének minden vonatkozásában.

Mindenekelőtt a dráma nyelvezetéről kell szólnunk, erről a magasrendűen költői nyelvről, amelyben újra meg újra elhangzanak eredeti pázmányi idézetek is, anélkül azonban, hogy „betétként" hatnának: Sumonyi mesterien és szervesen ötvözi eggyé őket a prózával és a jambikus lejtésű versszakokkal.

Ami pedig a történelmi hűséget illeti: a drámabeli Pázmány éppúgy a nemzeti egységet munkálja és építi (és tartja féltenivalóan drágának), éppúgy a békét sürgeti, ahogyan azt az életrajzokban is megírták. Találkozása Bethlen Gábor követével, Kemény Jánossal, a fejedelemnek küldött szóbeli üzenete a törökkel való békességre, azután szembeszállása Esterházy Miklós nádor háborús terveivel: izzóan drámai és valósághű mozzanatok. A dráma csúcspontja az utolsó, befejező kép: Zrínyi Miklós nem érti meg — félreérti — gyámjának koncepcióját és elsiet Esterházyhoz, a haditanácsba. Pázmány magára maradva zuhan a térdeplőre, hogy nemzetét Isten oltalmába ajánlja.

A tévéjátékot Babiczky László rendezte korhűen és híven alkalmazkodva az írói mondanivalóhoz. A címszerepet nagy beleéléssel, kitűnően alakította Gáti József.

(balássy)

Szentmihályi Szabó Péter:

Édua és Kun László
— Történelmi regény —
Szépirodalmi Kiadó

Tíz kötetre tervezi történelmi regénysorozatát a szerző, melynek ez a negyedik kötete. A 13. századvégi Magyarországot IV. László király idején eláraszto, össztársadalmi anarchia ördögi köreit, országpusztítását, belső és külső háborúk véres láncolatát idézi elénk és vallja: „... egyre világosabban látom, hogy történelmi regényeimmel tehetek legnagyobb szolgálatot nemzetemnek, melyből vétettem, s mely nyelvével és keserédes örökségével véletlenül — vagy sorsszerűen — megajándékozott."

Ilyen értelemben igyekszik föl-idézni a nemzet történetének sorsfordulóit és sorsfordító egyéniségeit, „régmúlt dolgokat szabadít ki a föld és az idő mélyeiből", okulásul a magyar történelemben még járatlan olvasóknak és mesés merengés, elgondolkozás ajándékait nyújtva a több-kevesebb ismerettel rendelkezőknek.

Édua, a kun leány és IV. — Kun — László király olthatatlan, halálos szerelmi története voltaképpen a király klerikus nevelőjének, tanácsadójának és históriusának, Kézai Simonnak alakját és történelmet örökítő igyekezetét foglalja keretbe. Vele együtt kér szerepet a magyar história: a megőrzött tényeket, legendás elemeket írásba rögzítő szándék. Motívumai és részletei mélyhullámként föl-fölbukkanva sejtetik a mesés-regényes történet mögött viaskodó tragikus erőket s a jellemek alakulását, színvallását az ellentétes próbatételek kihívásaiban. A tatárjárás pusztulásából éledt ország képe a 13. század vége felé arra a megdöbbentő fölismerésre és csodálkozásra készteti: hogyan is élünk mi még itt, magyarok, a végső pusztulásnak, a fenyegető nemzethalálnak ilyen sötét évtizedei s az azokat követő, emberfölöttien súlyos megpróbáltatások után?!

Dékány Endre

A lelkipásztor és a közösség az élő liturgiáért

Az olasz egyház életében különös jelentősége van a *Nemzeti Liturgikus Hétnek*, amely mindig augusztus utolsó hetében kerül megrendezésre valamelyik olasz városban. A 38. Liturgikus Hetet ez évben *Bergamóban* rendezték, közel ahhoz a helyhez, ahol XXIII. János pápa született. Nem messze Milánótól, ahol szent Ambrus működött, s ahol megkeresztelte tizenhat évszázaddal ezelőtt Ágostont.

A Liturgikus Hétnek különös jelentőséget adott az a tény, hogy 40 évvel ezelőtt alapították a Hét szervezését végző CAL-t (Centro di Azione Liturgica), a Liturgikus Központot.

A találkozón több mint kétezren vettünk részt.

Az elnökségtől jobbra hatalmas felirat hirdette Szent Ágoston megkeresztelkedésének 16. centenáriuma alkalmából rendezett Hét mottóját: *„A lelkipásztor és a közösség az élő liturgiáért."* A Szentatya üzenetében szerencsés választásnak nevezte Szent Ágostont állítani vezetőül a Hét programjához.

Az egyház bensőséges egységben van Krisztussal a liturgikus cselekményekben, de különösen az eucharisztikus közösségben. Ez létének, tevékenységének, Krisztusról való tanúságtételének forrása és csúcsa. Egy egyház van, de a szolgálatok, feladatok sokfélék. Ez megkívánja a helyes viszony kialakítását a lelkipásztor és a közösség között. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy nem lelkes emberek alapították, hanem Krisztus gyűjti egybe egyházát. Itt utalt megnyitó beszédében Egidio Caporello püspök Szent Ágostonra, aki mindig nagyon világosan beszélt a lelkipásztorról és a közösségről. Megtérése az egyházzal való azonulást jelentette számára, elfogadva hívőként, majd később lelkipásztorként való szerepét: *„értük püspök, velük keresztény"*.

Szent Ágoston 16 évszázad múltán is a lelkipásztorok példaképe — írta a bergamói újság a második nap előadásait tömören összefoglalva. *Pietro Meloni* Tempio-ampuriasi püspök *„Az Isten igéje, a szentségek és a közösség szent Ágoston lelkipásztorkodásában"* c. előadását a kérdéssel kezdte: ki is volt tulajdonképpen Ágoston? Fáradhatatlan volt az igazság átadásában, a hívek érdeklődését felszólította és bátorságot öntött a fiatal szívekbe.

Carlo Ghidelli, a milánói katolikus egyetem asszisztense bemutatta azt a fejlődést, amit az olasz egyház átélt az utolsó két évtizedben a liturgia terén. A püspöki kar körleveleiből és kiadványaiból idézve kimutatta, hogy a hetvenes években az Isten Igéjére fordítottak nagyobb figyelmet, míg a nyolcvanas években a közösség áll a vizsgálódás középpontjában. Érzékeny pontként említette a liturgikus lelkiség hiányát.

Inos Biffi, a kiváló liturgikus író előadásában Ágoston Vallomásait idézve bemutatta *Ambrus* püspököt, a milánói egyház nevelőjét. Mint igehirdető, bevezette hallgatóit a Szentírás titkaiba; mint elöljáró vezette a liturgikus cselekményeket, nagy gondja volt a katekumenek felkészítése, az újonnan megkeresztelt oktatása, az eucharisztia ünneplése, a szent zene művelése. A vértanúk tiszteletében ő mutatott példát és volt ideje még külön is foglalkozni a rábízottakkal. Az Egyház tanítómestere volt, aki gazdag tapasztalatából oktatott másokat.

A milánói egyházban Ambrus püspök vezette be a zsoltárok liturgikus használatát. Ezért jól illett ide *Giuseppe Liberto* előadása, melyet „A válaszos zsoltár" címmel tartott. A történeti áttekintés után a gyakorlati életre adott tanácsokat. Kiemelte, hogy a válaszos zsoltár az igeliturgia szerves része, amely gondos lelki és technikai felkészülést igényel mind a szólisták, mind a közösség részéről.

A bencés *Mariano Magrassi*, Bari érseke szintén a zsoltárokról tartott előadást. A zsoltárok nemcsak a Szentírás részei, hanem költői művek és imádságok, melyeket maga az Úr is használt. Egyházának azért adta át, hogy helyesen tudjon imádkozni, és megismerje az üdvösség történetét. Megértéséhez egyetlen kulcs van: maga Krisztus, aki az üdvtörténet középpontjában áll. A zsoltárok akkor lesznek „élő" imádságok, ha Krisztussal és a közösséggel benső egységben, a Szentlélek számára nyitott szívvel imádkozzuk.

Antonio Donghi, a bergamói szeminárium liturgia tanára a liturgikus ünneplés résztvevőiről beszélt a használatban levő liturgikus könyvek alapján. A CAL 40. évfordulójáról Virgilio Noe érsek, az Istentiszteleti Kongregáció titkára emlékezett meg.

A Liturgikus Hetet igazán széppé és bensőségessé a liturgikus ünneplések tették. Minden nap koncelebrált szentmise és vecsernye volt. A főcelebránsok gondolataiból érdemes egyet-egyet idézni. *Martini bíboros*, milánói érsek a családok és a plébániai közösségek nevelői tevékenységét emelte ki. A város patrónusának ünnepén a bergamói származású *Locatelli, Rimini püspöke* ezekkel a szavakkal állította a résztvevők elé *Szent Sándort*, a III. századi ifjú katonát és vértanút: ő nem a lelkiismeretét és a hitét áldozta fel, hanem odaadta Krisztusnak az életét. *Szent Monika* életéről és lelki erejéről a mai kor embere is példát vehet — hangoztatta *Biffi bíboros*, bolognai érsek. Szent Ágoston emberi és lelki nagyságát *Noe érsek* állította a résztvevők elé.

A bensőséges és szép ünneplést, a testvéri közösséget a gondos felkészülés és szervezés biztosította. A liturgiában mindenki a saját feladatát végezte: a főcelebráns és a koncelebrálók (8—10 püspök 250 pappal), a kar, a szólisták és a közösség éneke olyan volt, mint a tenger morajlása (Szent Ambrus). A testvéri közösség tagjaiként szeretettel köszöntöttük egymást akkor is, ha először találkoztunk.

A rendezők nagyon kedves gesztusa volt, hogy a fáradtságos napok estéin a Dóm kórusának művészetében, majd a fiatal és tehetséges *Mario Valsecchi* orgonajátékában és egy-egy portugál és lengyel folklór műsorban gyönyörködhettünk. XXIII. János pápa szülőfalujába való zarándoklásunk egy életre emlékezetes marad valamennyiünk számára.

Hazafelé többször felidéztem e szép napok eseményeit, majd egyre inkább kérdések vetődtek fel bennem. Miért van, hogy annyi kiváló liturgikus élt hazánkban, mint *Radó Polikárp, Szunyogh Xavér Ferenc, Pantol Márton* és mások, és mennyire lemaradtunk. Hol van egy vasárnapi misekönyv a hívek részére, vagy egyéb kézikönyv? Jó lenne, ha virradna már valami a honi tájakon.

Verbényi István

Vajdasági író centenáriuma

A jugoszláviai vajdasági magyar irodalom és sajtó ismert képviselője volt *Juhász Ferenc*. Az Arad és vidéke s a Torontál lapok munkatársa volt, jelentős cikkei mellett több kötete is megjelent a század első évtizedeiben. Két figyelemre méltó verseskötete mellett szép emléket állított a 48-as szabadságharcnak is: gondozta és kiadta *Galsai Kovách Ernő* honvédőrnagy naplóját Arad város egykori védelméről. Ezen kívül számos régészeti és néprajzi tanulmányt jelentetett meg, szívén viselte a hazai színház ügyét is, hosszú időn keresztül komoly munkásságot fejtett ki a magyar műkedvelő színészet műveléséért és érdekeiért.

szeghalmi

Orgonakíséretek az új népénektárhoz

Az új népénektár, az „Éneklő Egyház" nagyobb népszerűségének és térhódításának komoly akadálya volt eddig, hogy hiányoztak a kántorok részére hasznos orgonakíséretek. Most a Szent István Társulat kiadásában ezek is megjelentek. Ahogyan a bevezetőben található eligazítás mondja, a kíséret szerzői a közepes tudású orgonistát tartották szem előtt, később megjelenik majd egy füzet a kezdők számára is.

(a. a. b.)

SZERGEJ FAGYEJEV:

Dal az emberről

Oly szép az ember, amíg fiatal,
oly szép, ha az öregkor ráköszönt,
mikor a kinti fény homályba hal
és nyoma vész a spaletták mögött.

Akkor föltámad szívében a vágy:
újra élni, és bár csúnya legyen,
de térjen vissza még az ifjúság,
s zene szóljon egy régi ünnepen.

Visszaálmodja megint a tavaszt,
a zöld mezőt és a kakukk szavát,
és csókolózna a meggyfák alatt,
nézné az esőt s varjak csapatát.

Oly szép az ember, amíg fiatal,
oly szép, ha az öregkor ráköszönt,
de a fény oly korán homályba hal
és nyoma vész a spaletták mögött.

Balássy László fordítása

Sz. F.: orosz költő, a Szovjetunió Írószövetségének magyar referense. 1949-ben született Moszkvában, egyetemi tanulmányait hazánkban végezte.

Az Országos Egyházművészeti és Műemléki Tanács őszi ankétja

Az elmúlt esztendők gyakorlatának megfelelően szeptember utolsó keddjén és szerdáján rendezte meg az Országos Egyházművészeti és Műemléki Tanács idei, őszi ankétját. A kétnapos tanácskozás alkalmat adott arra, hogy az ország minden egyházmegyéjét képviselő intézmény új elnököt köszöntsön *Dankó László* kalocsai érsek személyében. A főpásztort a Magyar Katolikus Püspöki Kar őszi ülésén bízta meg a *Kádár László* volt egri érsek halálával megüresedett tiszt betöltésére. A Tanács részéről *Arató Miklós* alelnök köszöntötte az új elnököt, vázolva az immár két évtizede működő intézmény legfontosabb feladatait: *„A Magyar Püspöki Karnak ez a tanácsa arra hivatott, hogy az egyházi műemlékek sorsával törődjék, az Országos Műemléki Felügyelőséggel munkatársi és baráti kapcsolatot ápoljon, de ugyanakkor a kortárs egyházi művészetben is eligazító segítséget nyújtson. A Tanács mindenkor kész a főpásztorokat támogatni a liturgikus funkció és az építészet elvi kérdéseiben ugyanúgy, mint a régi értékek megvédése és az új alkotások nagy körültekintést igénylő előkészítésében, így tervpályázatok kiírásában és elbírálásában.*

Mi nem kívánjuk az Ordináriusok döntési jogát elvitatni, de kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy egyházi művészetünk kevés kivételtől eltekintve nem képes a középszerűség szintjéről felemelkedni. Ennek oka az, hogy a mai papnevelésben nem szerepel az esztétikai nevelés, sem a műértékek gondozása és védelme. Az új létesítmények terveit a jobb érdekében kiírt pályázatok nélkül nyújtják be, és azokat megfelelő szakemberek mellőzésével engedélyezik. Ezért hazánkban az esztétikai kultúra egyházi vonatkozásban sem éri el azt a színvonalat, amely kevés kivételtől eltekintve maradandó értéket képviselne."

Az Országos Műemléki Felügyelőség részéről *Horler Miklós* tudományos tanácsadó üdvözölte az új elnököt.

Dankó érsek-elnök válaszában meleg szavakkal emlékezett meg tanárairól és professzorairól, akik először irányították tekintetét a művészetek felé, s azokról, akikkel együtt munkálkodott Rómában, ahol nyolc évet töltött el a Pápai Magyar Intézet rektoraként. Az Örök Város és Itália, a művészetek hazája nagy előtanulmány volt számára új feladatainak ellátásában, melyeket elődeinek, Cserháti püspöknek és az elhunyt Kádár érseknek szellemében kíván megvalósítani. Az előtte álló feladatok megoldásában minden munkatársára és az összes tanácstag tevékeny közreműködésére számít.

Az ankét előadásai alapvető gyakorlati kérdésekre kerestek választ. *Zádor Mihály* egyetemi tanár a műemléki épületekben oly gyakran károsodást okozó falnedvesség okaival és azoknak következményeivel foglalkozott, ismertetve a hagyományos és a legújabban kikísérletezett szigetelési eljárásokat. Jelezte, hogy a Műszaki Egyetem Építészettörténeti Tanszékének műemlékvédelmi osztálya szívesen ad tanácsot ezekben a kérdésekben. *Debreczeni Gábor*, a Világítás-technikai Állomás gépészmérnöki vezetője a templomok belső terének és berendezéseinek világítási problémáiról, a különböző világítótestek alkalmazásáról és hatásfokáról tájékoztatta az ankét résztvevőit.

A tanácskozás első napjának délutánján *Marosi Ernő*, a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatócsoportja igazgatóhelyettese mutatta be a Budavári Történeti Múzeumban megrendezett nagyszabású *„Zsigmond és kora"* című kiállítást.

Másodnapon a Tanács az egri főegyházmegyébe látogatott el, ahol a felszentelésének 150. évfordulóját ünneplő főszékesegyházban köszöntötte *Seregély Istvánt*, az új egri érseket, majd Kádár László érsek sírjánál rótta le kegyeletét. Megtekintették a volt ferences templom egykori kriptájában rendezett barokk ereklyekiállítást, melynek anyagát a művészettörténész plébános, *Valuch István* kanonok válogatta össze az egri Vármúzeum és a város templomainak kegytárgyállományából. Délután hazánk Árpádkori építészetének két kiemelkedő gyöngyszemét keresték fel: a tarnaszentmáriai és a feldebrői templomot. Az Országos Műemléki Felügyelőség által a közelmúltban felújított két páratlan értékű műemlékegyüttes a 11. században az Aba nemzetség egykori szállásbirtokán létesült. Mindkettőnek altemploma és központi sírhelye van, amelyek rendeltetése mind a régészek, mind a történészek részéről mindmáig vitatott. A műemlékek megkutatásáról és helyreállításáról *Mendeléné Anda Judit* építész, *Kovalovszky Júlia* és *Dávid Ferenc* régész számolt be a Tanács tagjainak.

Farkas Attila

Új Ember 1985. XI. 3

Patay László

Gyulai krónika

Patay László falfestménye a történelmi személyekkel

Mint annyi városunk története, *Gyuláé* is egy-egy monostorral kapcsolatban tűnik fel először okleveleinkben. A Zsigmond kori viszonylag gyorsabb fejlődés után a török hódoltság következtében 129 esztendeig csak épületek pusztulásáról és a lakosság menekléséről olvashatunk.

Az 1694-ben történt török alóli felszabadulás után valójában újraalapították Gyulát. A 18. században épült az úgynevezett „anyatemplom" (plébánia), a *most felújított* józsefvárosi templom és a fogadalmi kápolna.

Belépve a plébánia épületébe, a látogató látja az egykori plébánosok fényképeit. Köztük *Göndöcs Benedekét* (1824—1894). A Magyar Életrajzi Lexikon szerint: *„Részt vett a Békés vármegyei történelmi társulat munkájában és alapításában. Az Országos Magyar Méhész Egyesületnek sokáig elnöke volt. Sokat tett a méhészet, a selyemhernyótenyészet és dohánytermesztés érdekében."* Az utóbbi időben felfigyeltek régészeti kutatásaira. *Apor Vilmos* (1892—1945) 1918 szeptemberétől 1941 februárjáig volt Gyula város plébánosa. A fent idézett Lexikon Apor Vilmosról a következőket írja: *„A fasizmus ideje alatt számos beadvánnyal fordult a kormányzathoz az üldözöttek megmentése érdekében."* A fényképek emlékeztetnek továbbá *Karácsonyi Jánosra* (1858—1929), Gyula nagy fiára, a kiváló egyháztörténészre.

Az *Apor Vilmos téri templom* a 18. század utolsó negyedében épült. A városba telepített németek temploma volt egykor. A *Bielik Gábor* apátplébános vezette kb. 14 000 lelket számláló egyházközség vállalkozott a nagy anyagi áldozattal járó teljes felújításra. A belső munkálatoknál megállapították, hogy a két mennyezeti kép oly rossz állapotban van, hogy felújíthatatlan. A két új seccót *Patay László* festőművész, képzőművészeti akadémiai tanár és *Marosvári György* békéscsabai festőművész készítették.

A Patay László által festett seccón Gyula múltjának kiemelkedő személyiségeit ismerhetjük föl: *Apor Vilmost, Erkel Ferencet, Göndöcs Benedeket, Karácsonyi Jánost* és *Munkácsy Mihályt*. A művész a secco közepére helyezett egy térden állva imádkozó nénikét. E jelképes alak képviseli azokat a híveket, akik egy életen át hűségesen megőrzött hitükben élnek, teszik a dolgukat, imádságos lelkű látogatói a templomnak és mindenkor s mindenben áldozatos munkásai az egyházközség életének.

Apor Vilmos még jó néhány hívőnek személyes ismerőse. Hiszen negyvennégy évvel ezelőtt innen indult el kinevezett püspökként székvárosába, *Győrbe*. Élénken él a város lakosságának emlékezetében, hogy lelkipásztori tevékenységének kezdetén mit tett a politikai üldözöttekért. 1919-ben a Gyulára bevonuló román csapatok hatvanhat *katonaviselt magyart a Tanácsköztársaságra tett esküje miatt Romániába internáltak*, s még 1919 télelején is fogságukban tartottak. Kiszabadulásuk érdekében a fiatal plébános Bukarestbe utazott. Közbenjárására 1919 karácsonyát egytől egyig már családjuk körében tölthetnemcsak hívei tisztelete és bizalma vette körül. Keresztény humánumában gyökerező emberszeretete és tisztelete megnyilvánult szociális és karitatív tevékenységében.

A képzőművészet eszközeivel történő tisztelgés az első a hívek részéről volt plébánosuk előtt, amit az írók előztek meg: *Gáli József* (1930—1981) *A püspök madarai* című novellájában (Szúnyogok és nemeskócsagok Bp. 1981. 122—158. l.) és *Gyárfás Miklós* (1915—) *Uzsonna* című novellájában (Népszabadság, 1985. május 18. 14. l.).

Az idei szeptember 29-én püspöki szentmise kerestében került sor a teljesen megújult istenháza megáldására. *Udvardy József* szeged-csanádi megyéspüspök végezte a szertartást. A szentbeszédben megköszönte a templommal kapcsolatos munkálatokban részt vevő társadalmi munkások, szakmunkások, művészek és adakozók segítőkészségét. A hatalmas költségek nyolcvan százalékát a hívek adták össze. A hiányzó összeget külföldi katolikus segélyszervek egészítették ki.

Az egyházközség ünnepét magáénak érezte a város is.

Hölvényi György

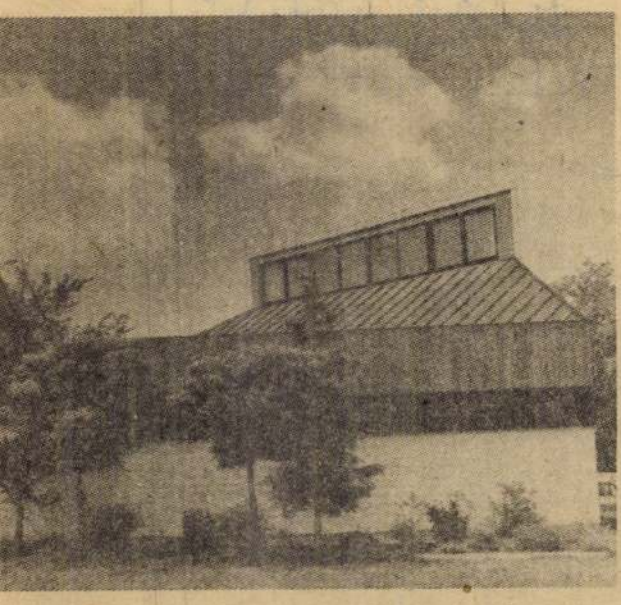

Udvardy József püspök és Singer Ferenc plébános a jubileumi oltár mellett

hatunk belőlük. A falak fölött szalagablak fut végig, ának az őszi fák sárga lombjai s közöttük a kék ég. kok szögei és a beáramló fények összhangja az oltárra a figyelmet. A sekrestyéből kerámiarácson át pil- nk az oltárra, amely mögött a nagy fakeresztre vö- töviság van fölerősítve, jelképezve, hogy aki rajta merő szenvedéssé lett értünk... Tegnap, szombaton Nap volt ebben a templomban, jobban mondva s a környékén. Annyi fiatal jött el, hogy székeket és eket kellett kivinni nekik a szabad térre. Ma, vasár- megérkezett főpásztor, Udvardy József püspök hívei- ütt ünnepli az évfordulót s megáldja Varga Mátyás triptikonját és Tóth Sándor bronz Szent Gellért

et ad, majd *Men-* nos Fiamnak című anem a vélemény ő óhaja, a vallás ronzérmeket nyújt a megkezdődik a lékezés arra, aki- öröm és igyekezet, risztusra.

V. P.

d?

ádon. Az egyház- ász Kálmán írta: — egy nagy ki- vármegye név- dt, és soha sem tőségét."
szabadulása után, lett Csanád egy- 8-ig, amikor Fal- Temesvárra tette der Gyula 1923- Szegedre. 1982 óta a is benne van e nádi.)
Szeged története egadnia az idő- eged egyházszer- 776-ban csatolta g IX. Pius, amint i) Szegedet vég- megyéhez. Téves áptalan 1749-ben mesvárra; valójá- 51). A székhe- ndelet keltezésé- Szeged története ványi április 10- yetlen lapon eny- elt gyanút az ol- nélkülözhetetlen ik és kiaknázat- vag, amelyet Ta- László csanádi könyve tárt föl

Péter László

S
vil

ELSŐ ÍZBEN: N HIVATALVEZET

II. János Pál p vezte ki a Szerzete gációja hivatalvez rint a kinevezés a kívüli megbecsülés a világ 1 200 000 s vatalt irányítsa. „Azért is örülök a vezésemmel előré bevonása az egyh Padihamban szüle tanárnő volt. A M burni középiskolá pooli egyetemen n nult. 1942 és 1949 kongregáció egyik lépett be a rendbe rű fogadalmat és ö Néhány év tanítás Egyesült Államokb szerzett. 1968-ig a 1969-ben megválas láló rend legfőbb választották, 1970 Nemzetközi Uniój 1974-es és 1977-es ként tagja a Világ nők helye az egy bizottságnak.

MAGYAR KATO FRANKFURTBAN

A 37. Frankfur meg, azon 77 orszá könyvet mutattak volt. A teológia 19 könyvvel a hetedi senyében". A kat volt, összesen 114 A magyar könyvk gyar katolikus és

LA BAMBINA V.

Amikor Rosem a Lateráni egy voltak, de női sőoktatási intézi Rosemary Goldie Pius pápa által lágiak Állandó E Afrikában, Ázsiá ferenciákat szerv makörében. Ő re világkongresszusá meg a Világiak T egyik másodtitká apostolkodásának vel itt a nyugdíj sokan La bambin jának neveznek, iratain fog dolgoz

KÖNIG BÍBOROS

König bíboros verek korában m kek megvédése e fogalma ma már nem lesz győztes mindkét fél szán ros a Pax Chris lom Nemzetközi előtt fejtette ki

EGYHÁZI ÁPOL

Negyvenen vég képzőt, amely az ponti házában n dek növendékei államilag is elis megegyezik az á összesen 125-en a szerzetesnővére ségügy területérő sal foglalkozó sze tották. Különböz lami hozzájárulás új intézetet.

POGGI ÉRSEK S

Szófiában az U 23. ülésén a Szen Poggi érsek, renc nuncius október mondotta többek ügyi, tudományos tevékenységét és elismeréssel adózi támogatja célkitűz ségét, szolidaritás mozdítja elő.

LENGYEL ÁLLA A PÁPÁHOZ

Táviratban üdvö lépésének hetedik hadseregtábornok, lonski, az Államta

MTI SAJTOFIGYELO
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Patay László, Munkácsy-díjas festőművész
NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1984 MÁR 31

1021

1984. március 31.

Kiállítás a szekszárdi múzeum képeiből

A szekszárdi múzeum raktári anyagából kiállítást rendeztek a tanítóképző főiskola aulájában. A kiállítást a megye több részében is bemutatják.

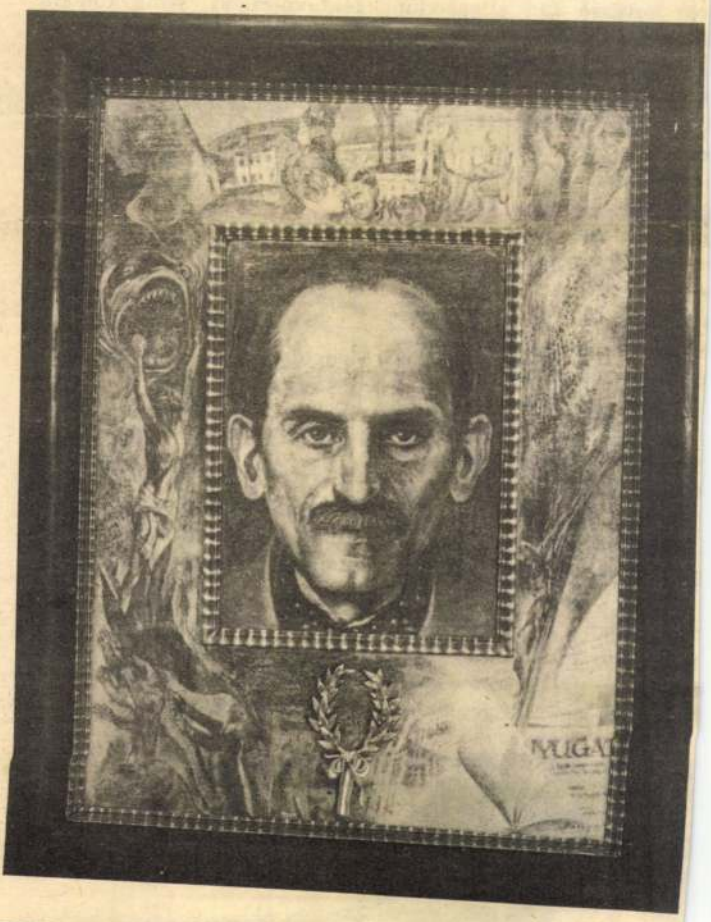

Patai László: Babits

Kelend

Változhat a forma, vál-ozhat az építési stílus, di-atba jöhetnek új módsze-ek, tért hódíthat a mű-nyag, de — a szakértők vé-eménye szerint — a kő to-ábbra is fontos építési nyag marad. A hozzá nem rtő kevéssé tud eligazodni ülönböző fajtái között, pe-ig tudnivaló, hogy az út-s vasútépítésnél vagy akár nyaraló építésénél közel em mindegy, milyen követ asználnak fel. A magán-píttetőt — bár a kőbánya-par termelésének csak el-nyésző hányadát használja el — érdekli a kőtermelés ielyzete és jövője. Más-észt a közlekedő ember épten-nyomon azt hallja és átja, hogy útjaink sorsa, artóssága is nagymérték-en a felhasznált kő minő-égétől függ.

A kőtermékek közötti el-gazodáshoz röviden ennyit: többi között van termés-ő, építőkő és faragott kő, úzott kő, és vannak kőőr-emények. A zúzott követ íz minőségi követelmény szerint vizsgálják. Az úgynevezett kubisztikus alakú zúzott kövek ellenálló képessége például jelentős mértékben javítja az utak közlekedésbiztonságát (a sajátos kocka alakú, szemcsés zúzott kövön kisebb féktávolságon belül tudnak megállni a gépjárművek).

Hazánkban szigorú törvények szabályozzák a bányaművelést és a kőfejtést. Legelőnyösebb az volna, ha ott lehetne bányát nyitni, ahol a legnagyobb szükség van a kőre (a szállítási költségek ugyanis tetemesek). Ám Magyarországon csak bizonyos helyeken van lehetőség kő kitermelésére, de egyes területeken — például az Alföldön — egyszerűen nincs kő. Oda tehát messziről kell szállítani.

Az elsősorban vulkáni kőzeteket feldolgozó hazai kőbányászat egyik fontos üzeme az uzsai kőbánya, amely körülbelül évi 1,3 millió tonna bazaltot termel ki, s abból mintegy tízféle zúzalékkövet állít elő.

ermelői ára

gia beszerzése pedig — még alacsonyabb áron is — a külkereskedelmi egyensúly további romlásához vezetne. A termelői árcsökkentés visszafogja a vállalatok áremelési szándékát, tehát antiinflációs hatása lesz.

kár megelőzésére és nem a pénzre tartunk igényt. *Azt nem lehet pénzzel megváltani, mikor a legkedvesebb fámat pusztítja ki a vad,* vagy a különleges, holland tulipánhagymámat túrja ki. Honnan veszek mégegyszer ugyanolyanokat?

— Én bizony bejelentettem — mondja *Kiss Sándor-*

— *Másfél millió forintot fizetünk ki évente vadkárra a parkerdő 40 ezer hektáros területén.* Bizony, nem keveset. És hiába törekszünk a békességre, az is fel-fellazul a gazdaság és a kerttulajdonosok, mezőgazdasági üzemek között.

— Volt itt egykor kerítés is az erdőn — jegyzem meg.

— Volt, igaz. *A múlt rend-*

Patay László

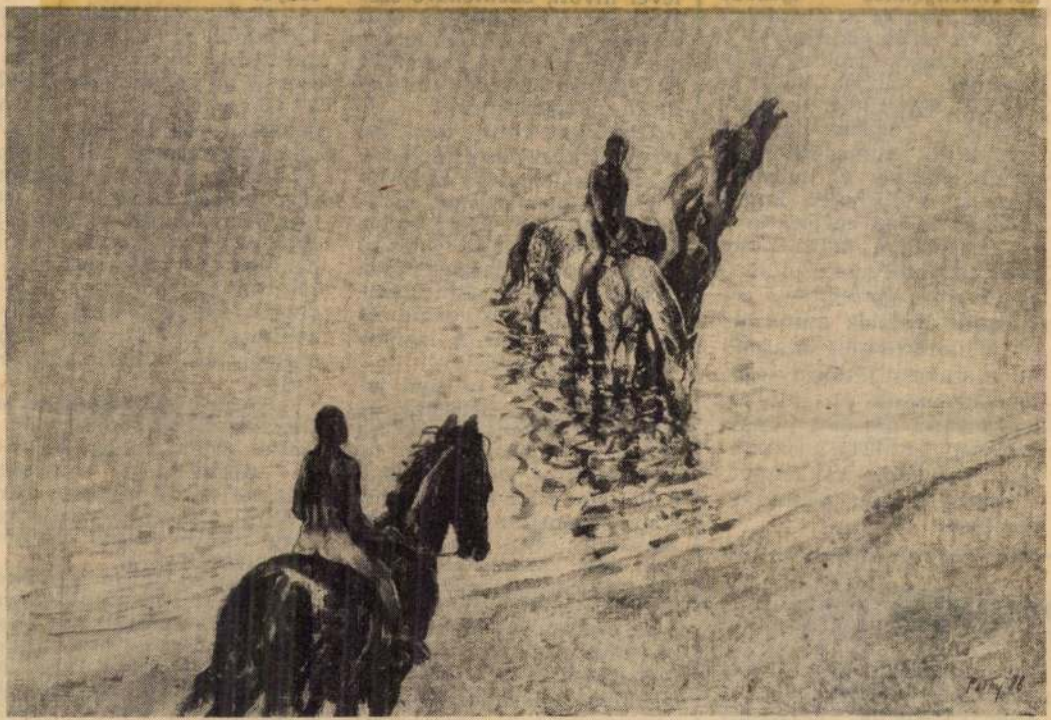

Patay László Munkácsy-díjas, érdemes művész kiállítása nyílik május 8-án, csütörtökön délután 5 órakor Székesfehérváron, a Képcsarnok Mészöly Géza Termében (Kossuth u. 15.). A festőművész tárlatát Kiss Dénes József Attila-, és SZOT-díjas író nyitja meg. A kiállítás megtekinthető május 17-ig.

Patay László

festőművész

Nógrádság (Tolna)
1983 nov. 6.

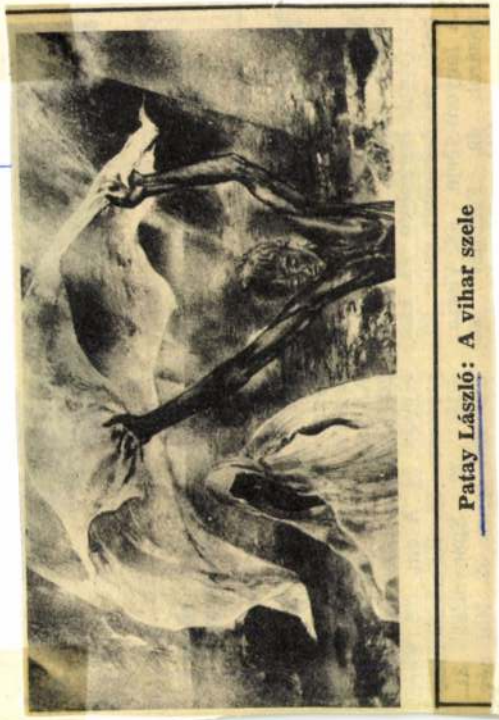

Patay László: A vihar szele

PATAY LÁSZLÓ

ASSZONYOK

Csepelen, a Rákosi Endre úti általános iskola galériájának új kiállításán Patay László Munkácsy-díjas festőművész képeit mutatják be. Képünkön az Asszonyok című festmény.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek me

3. A dijazás számitásánál alapulvett mu

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes e

A kifizetésre kerülő dijból progressziv j
levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

UJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 25. sz. 3.

a szaktudomány is homályos képet őriz, és öröklődő félreértéseket ad tovább. Később, ahogy a gyűlő anyag terebélyesedett, kiterjesztette kutatási körét a XIX. századiakra is, mint beismeri, nem minden fanyalgás nélkül: „A mesterségbeli tudás, a költői nyelv fölhígul, devalválódik, a hangba elviselhetetlen negédesség nyomul. Képességeik határát nem ismerik, erőn fölül erőlködnek, egymást éri a sok borzas zseni. Valóban így igaz nagyjából. Mégis: közelebbről, egyenként tekintve a század verselőit, megint nem árt egy kicsit pironkodnunk: őket sem ismerjük igazán..." Nem egy. végképp feledésre kárhoztatott vagy alaposan félremagyarázott köl-

PATAY LÁSZLÓ
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

PATAY LÁSZLÓ

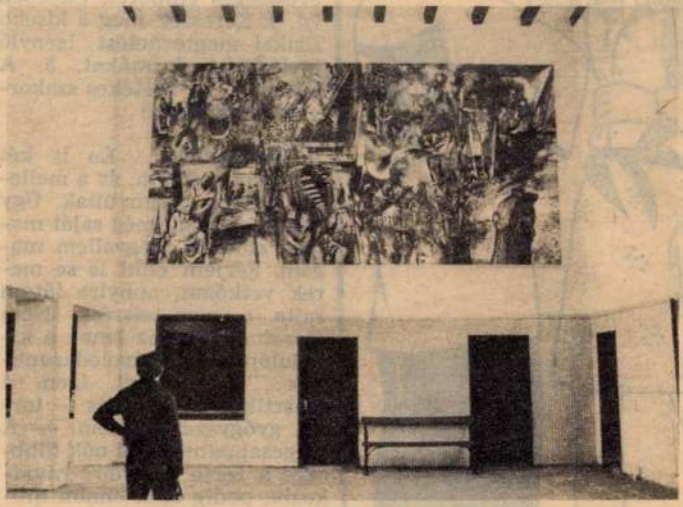

SZEKSZÁRDI ÁLLOMÁS

A felújított szekszárdi vasútállomást Patay László festőművész nagyméretű, jelképes tartalmú képtáblái díszítik.

benne sajtó alatt levő könyvéne

Korfuba levélben elküldtem

érkezett lapját - egyszer alkal

Sajnáltam, hogy nem mehettem,

Ελλας ott van, ahol én vagyok

nem vigasztalt meg semmi.

Öleli

Patay László

Magyar Hírlap 35. évf. 7. sz. 2002. jan. 11. 7. l.

Meghalt Patay László festőművész

(MH) Életének hetvenedik évében elhunyt Patay László Munkácsy-díjas, érdemes művész, a Képzőművészeti Főiskola művészeti anatómia és térábrázolás tanszékének vezető tanára (1970–1992), a Magyar Művészeti Akadémia tagja, a legújabb kori magyar templomi falfestészet legjelentősebb alakja. Választott lakhelye, Ráckeve városa – ahol Patay Közép-Európa legnagyobb seccóját festette – saját halottjának tekinti.

Hibaigazítás!

Sajnálattal tapasztaltuk, hogy a "nyomda – pontosabban a fényszedő computer – ördöge" ezúttal is megtréfált minket és csak a Derkovits ösztöndíjasok 1988. évi katalógusának kinyomása után vettük észre azokat a kellemetlen hibákat, melyeket a computer az utolsó korrektúra után "becsempészett" a volt ösztöndíjasok visszaemlékezésébe. Így Patay Lászlótól, Klimó Károlytól és kedves, figyelmes közönségünktől e l n é z é s t k é r ü n k, valamint közöljük az említett művészek szövegének helyes változatát.

a kivitelező

Patay László (1957)

"Életem egyik legnagyobb szerencséjének tartom, hogy szinte közvetlenül a diploma után részese lehettem. A 3 éves sine cura legalább 3 tucat képet eredményezett, melyek közül néhányat még ma is életművem lényeges részeként tartok nyilván. Ez az ösztöndíj tette lehetővé első párizsi tanulmányutamat is, amely meghatározó volt pályámra... Az ösztöndíjat odaítélő bizottságnak nagy a felelőssége, a lehetőségek leszűkülése miatt egyre nagyobb."

Klimó Károly (1965)

"A díjakat szubjektív, ‚valami' iránt elfogult emberek adják. Így is lesz ez egészen addig, amíg az ISTEN vagy kulturális helyettese meg nem gondolja magát. Sajnos a világegyetem működésének üzemzavarai (csillaghullás stb.) miatt az égi hatalmak olyan elfoglaltak, hogy a művészeti díjak odaítélése ezután is gyarló emberek feladata marad. És ez talán nem is baj, mert a díjak ‚isteni odaítélése' ugyan teljesen igazságos, méltóságteljes, ám (egy idő után bizonyára) nagyon unalmas lenne.

A Derkovits ösztöndíjat mint koncessziót a Bernáth-tanítványok rendre elnyerték – így kaptam én is 1965-ben. Kivételt képeztek olyan élvonalbeli fiatal művészek, mint Lakner László vagy Major János és lehetne még további neveket is említeni. Ami magát az ösztöndíjat illeti, az természetesen jó dolog, mert támogatást és pénzt kapni, viszonylag gondtalanul dolgozni: mindenkinek jóleső érzés. Egy váratlan díj esetleg lélektani mélypontról hoz fel valakit. Viszont – és ez a fent írtakhoz viszonyítva akár ellentmondásnak is felfogható, vagy ‚hálátlanságnak' hangozhat egy volt ösztöndíjpusztítótól, mégis leírom – az ösztöndíj még senkiből sem csinált művészt. Ezt igazolja azoknak a száma, akik az ösztöndíj ellenére ellaposodtak, elvesztették ambícióikat és gyakorlatilag megszűntek művészek lenni. Mások viszont, akik többszöri próbálkozás után sem jutottak Derkovits ösztöndíjhoz, bebizonyították, hogy e támogatás nélkül is meg tudják csinálni a maguk művészetét."

Meghalt Jász Dezső

Október 11-én, vasárnap reggel, az NDK fővárosában, Berlinben, 84 éves korában hirtelen elhunyt Jász Dezső, a magyar és nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosa, újságíró, hadtörténész. Munkásmozgalmi tevékenységét Magyarországon kezdte; a Tanácsköztársaság idején ezredpolitikai megbízott volt. A húszas évektől a csehszlovák, majd a romániai munkásmozgalomban tevékenykedett. Részt vett a spanyol polgárháborúban. A második világháború éveiben jelentős szerepet játszott a francia katonai ellenállási mozgalomban.

Utolsó évtizedeit az NDK-ban élte, de rendszeresen hosszabb-rövidebb időt töltött Magyarországon, ahol könyvek, tanulmányok, cikkek egész sora jelent meg tollából.

A Rozmaring és a Pilisvölgye

Két tsz egyesíti erejét

Az elmúlt évtizedben már többször felvetődött az a gondolat, hogy a *nagykovácsi Rozmaring* és a *solymári Pilisvölgye Magyar—Bolgár Barátság* tsz egyesíti erőit. A VI. ötéves terv fejlesztési célkitűzései most megérlelték elhatározásukat. A két szövetkezet tagsága hétfőn külön-külön megtartott részközgyűlésén támogatásáról biztosította az erre vonatkozó javaslatokat. Kimondották: *1982. január 1-től solymári székhellyel* Rozmaring Kertészeti Mgtsz néven egyesülnek.

Az egyesülés után mindkét szövetkezet — most már közös irányítás alatt — fenntartja eddigi eredményes gazdálkodási ágazatait, de azokat tovább bővíti. A tervek szerint a VI. ötéves terv végéig egyebek között *100 hektár új gyümölcsöst* telepítenek, növelik az állatállományt és a tejtermelést. Természetesen tovább fejlesztik *a virág és dísznövény exportját.*

Az ipari tevékenység keretében egyebek közt az *élelmiszeripari ágazatot* fejlesztik, s az ez évi 8 millió forintos előirányzott forgalmat 1985-re 13—14 millióra kívánják növelni.

Az egyesülés kedvező hatású lesz a *szállítókapacitás* gazdaságosabbá tételére, minthogy a Rozmaring jelenlegi szállítóparkja az egyesült tsz igényeit is képes kielégíteni, s ugyanakkor lehetőség nyílik mintegy 100 gépkocsi folyamatos karbantartására és műszaki vizsgára való felkészítésére. A mezőgazdasági tevékenység gépesítettségének növelésére a tervek szerint, Solymáron *központi mezőgazdasági gépjavító bázist* létesítenek.

Az ötéves terv során az előirányzott tervek szerint *építési* beruházásokra több mint 100 milliót, *gépberuházásokra* 140 milliót, *meliorációra* 10 milliót, ültetvénytelepítésre több mint 10 millió forintot tudnak majd fordítani az erők egyesítése révén.

K. Z.

Új termék — hazaiból

Körülfont cérna

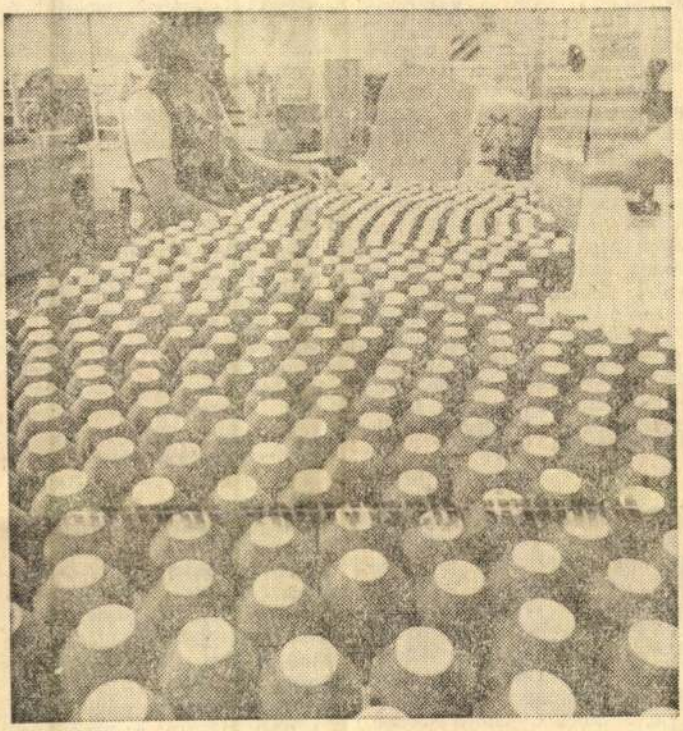

A Pamutfonóipari Vállalat Cérnagyárának új terméke az ESTERCERO, körülfont cérna, amely alkalmas nagyteljesítményű, automata, illetve gyorsvarrógépek folyamatos, gazdaságos üzemeltetéséhez. A konfekcióipar korábban főleg az NSZK-ból hozatta a nagy teherbírású cérnát. Ma már van a

gy ötvenkét tonnát gyártanak.

Dunakeszin is

Gazdaságosan, sorozatban

Az ország legnagyobb lakásépítőjének, a 43. számú Állami Építőipari Vállalatnak *négy házgyárában* több mint kétezerféle panelt és más elemet készítenek az új városrészek lakóházaihoz, de már nem sokáig, mert korszerűsítik a négy üzem termékszerkezetét. Az egységesítés révén az egymástól eltérő méretű elemek számát a több mint 2000-ről 500—600-ra csökkentik, s így lehetőség nyílik arra, hogy *gazdaságosan, sorozatban* készítsék ezeket a termékeket. Egyebek között a jelenlegi 36-ról tízfélére csökkentik a házgyári épületek lakásaihoz használt *ajtótípusok* számát.

Az újfajta panelek és egyéb betonszerkezetek acélsablonjainak tervezését *a jövő hónap végéig fejezik be*, s az így elkészített formákkal a jövő évben kezdik meg az egységesített panelek gyártását.

ácskozásán

apok az ünn

programok határozzák meg az MSZBT-tagcsoport tevékenységét. Nálunk nem így van! A mi szervezetünknek akár mottója is lehetne, hogy a hétköznapoknak kell megalapozniuk az ünnepeket; meg-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1981 OKT 13

Patay László

Hírlap 1021

1981. OKTÓBER 13., KEDD

VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLAT

Érték, útkeresés, szolgálat

PEST MEGYEI FESTŐK SIKERE

Dr. Kornidesz Mihály, az MSZMP KB tagja nyitotta meg vasárnap a XXVIII. Vásárhelyi őszi tárlatot. A Tornyai-plakettet az idén az a Fülöp Erzsébet kapta, akinek nemrégen láthattuk emlékezetes önálló kiállítását Cegléden. A Pest megyében alkotó festők közül Patay László és Vecsési Sándor Munkácsy-díjasok részesültek jutalomban és oklevélben kiemelkedő teljesítményükért. Az érdeklődők november 22-ig tekinthetik meg e nagyszabású seregszemlét.

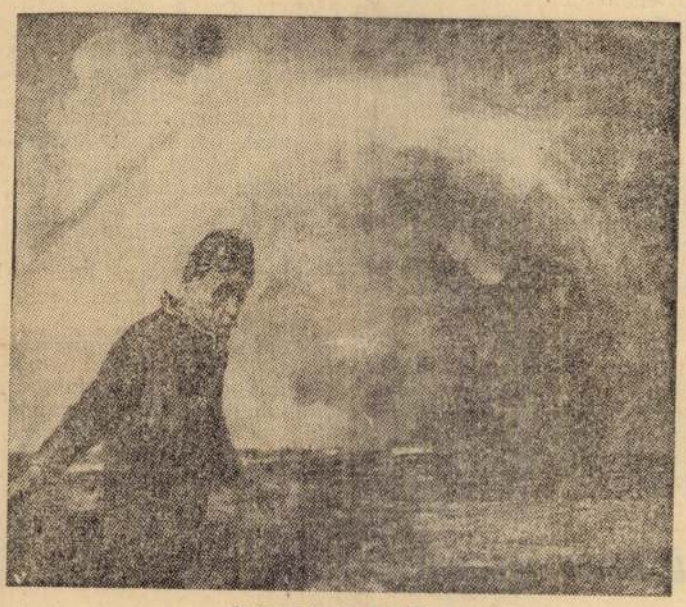

Patay László: Egy öreg

Világnézet és tehetség

Az ország nyilvánossága előtt adnak számot eredményeikről a vásárhelyi festők immár huszonnyolcadszor. — hangoztatta *Kornidesz Mihály* megnyitó szavaiban. Megállapította, hogy méltóan gazdálkodnak *Tornyai, Pásztor János, Rudnay* örökségével. A mi világunkat azonban csak akkor idézhetik, tükrözhetik hiánytalanul a ma festői, szobrászai, grafikusai, ha eszmei elkötelezettségüket a megálmodott formák tisztázott újdonságaival véglegesítik és alakítják művekké. Mint Kornidesz Mihály fogalmazott: *Az értékes művészet csak így válhat közkinccsé, egyúttal így töltheti be magasztos hivatását. Ez természetesen nem zárja ki az alkotói szabadság meglétét, ellenkezőleg; a nép szolgálatában végzett művészi munka a világos és egyértelmű társadalmi programadásban széles és gazdag lehetőségeket kap. Világnézet és tehetség dolga, hogy alkotóink mennyire képesek az előbbiek értelmében a művészi válaszadásra, mennyire progresszív tevékenységük, mennyire töltik be a szocialista művészet és népünk kultúrájának, életmódjának gazdagításában szerepüket.*

Igen, gazdagítás, gazdagodás. Nem is akármilyen, hanem *a korszerű realizmus jegyében;* frissített, újított stiláris eszközökkel az immár kozmikus léptékű társadalmi eszmék alakító tükrözésében.

Meghatározó egyéniségek

Megnyugtatóan és folyamatosan, zökkenők nélkül emelkedik az átlagszínvonal. A legtöbb, az ország minden részéről — a fővárosból, Hortobágyról, Szolnokról, *Dömsödről, Ráckevéről, Szentendréről* — érkező művész saját szintjén szerepel, nem alatta. Ez mérce, általános követelmény, mely a vásárhelyi tárlatok inspiratív műhely-jellegéből, fejlesztő, értéktermető közérzetéből adódik.

Kik a meghatározó egyéniségek, melyek azok a művek, melyek mértéket és irányt jelentenek? *Kurucz D. István* téli pusztája méltó Petőfi verséhez és saját holnapjához is. *Patay László* remekelt az *Egy öreg* portréjával, a rajzi tudás ezúttal benső, intim, valós világot tárt fel — az *öregség ősi nyomorát,* ahogy *Füst Milán* írta, s egyúttal a bölcsesség beteljesedését is. *Vecsési Sándor* és *Bazsonyi Arany* egyaránt újabb lépést tettek előre. Meglepetés *Bor Pál Dömsödi temploma,* melyet még 1946-ban festett, *Razekas Magdolna, Meggyes László* érett, finom, érzékeny művészete. *Fontos Sándor* csöndes megújulása is esemény — önmaga törvényeihez zárkózott fel ugyanúgy, mint *Fülöp Erzsébet, Marosfalvi Antal, Lakatos József. Németh József, Szurcsik János* most is, mint mindig, a tárlat erőssége. Akárcsak *Szalay Ferenc,* aki a vásárhelyi festészet egyik megalapozott mértéke magatartásában és eszközeiben egyaránt.

Nemzedékek találkoznak

Nemzedékek találkoznak itt. *Gábor Móricz* elmúlt kilencvenéves, a *gödöllői Zayzon Ágnes* alig harminc — mindketten szép csendélettel szerepelnek. Elmés, találékony portrét festett *Kádár János Miklós* Gyurkovics Tiborról, meghitt *Miskolczi László* önarcképe és *Nagy Előd* grúziai emlékezése.

Vásárhely új erőssége, hogy növekednek új hajtásai. *Decsi Ilona* grafikái, *Ligeti Erika* érmei, *Kollár György* festményei, *Kádas István* litója annak számít. Először fordul elő, hogy grafika, szobrászat és festészet értékegyensúlyban van, a kiállítás nem korlátozódik a festészet hegemón szerepére. A plasztikák igen jó átlagából is élen van *Szabó István, Gyurcsek Ferenc, Nagy Sándor,* a monori *Kampfl József* művészete, szellemes a ráckevei táj tornyait felhasználó *Rátonyi József Vízi tája.* Tiszta érték csendül meg *Kotsis Nagy Margit* terrakottáiban, az iparművészek közül *Szelényi Attila* és *Cságoly Klára* munkái jelentősek.

Még egy örvendetes tényről számolhatok be. Arról, hogy nő *Vásárhely és Szentendre kapcsolata.* Adódik abból is, hogy Tornyai János, Vásárhely vezető festője élete egy jelentős részét Szentendrén töltötte, s az is igazság, hogy jelenünk magyar képzőművészetének két fő műhelye Szentendre és Vásárhely. Az értékben, az útkeresésben, a művészet társadalmi szolgálatában. Szép pillanata volt a tárlatnak, amikor *dr. Barát Endre,* a szentendrei városi pártbizottság első titkára a város és annak művészei nevében érmet nyújtott át Vásárhely tanácsának és alkotóinak.

Losonci Miklós

*

A Műcsarnok*ban márciusban az 1932-ben született* Patay László *Munkácsy-díjas festő kiállítását láthattuk. Patay 1956-ban fejezte be tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán (Szőnyi-növendék volt), majd Barcsay Jenő tanársegédje lett a főiskolán, ahol — Barcsay mester nyugállományba vonulása után — ő vette át a művészeti anatómia és tárgyábrázolás oktatását. A művész számos murális megbízásban is részesült, így például ő rekonstruálta — az eredeti Székely Bertalan-kompozíciókról fennmaradt fényképfelvételek alapján — a budavári Mátyás-templom falképeit.*

Patay — aki egy időben sokat dolgozott a hódmezővásárhelyi művésztelepen — főleg tájképeket és életképeket fest; stílusára — a Művészeti Kislexikon *(1973) szerint — „a narratív, némileg szimbolikus hangvétel jellemző".*

Patay László munkái alapos mesterségbeli felkészültségről-elmélyültségről, nagyfokú igényességről tanúskodnak, sajnos azonban e pedánsan előadott festményekből vigasztalan, apatikus hangulat árad. A művész dermedt világát nem járják át az élet meleg áramai, s úgy tűnik, hogy a színek zamata iránt is tökéletesen érzéketlen. Alig van ma nála szegényesebb koloritú magyar festő, pedig hát a festészettörténet atyamestereinek — Tizianónak és Delacroix-nak, Monticellinek és Matisse-nak, Léger-nek és Mirónak, Szinyei Mersének és Csontvárynak — alkotásai azt példázzák, hogy a piktúra lelke, sine-qua-non-ja: a szín...

A fáradt és rideg összhatást keltő tárlat anyagából alig egy-két mű tudott szívünkhöz közel férkőzni... Ezek a következők voltak: „Mesterem, Szőnyi István", az egészen újkeletű, a nyugat-európai hiperrealizmusra rezonáló „Anyám" és a Barcsay Jenő tiszteletére festett — jórészt kisméretű — munkák, amelyekben a derű, a humor (ez a Patayra egyébként kevéssé jellemző lelki adomány) is megcsillan.

102

1983. II. 20. Televizió 1. müsor 21,30 Áné

Müteremben

- Patay László festőművész műtermében. A művésszel D. Fehér Zsuzsa művészettörténész beszélget.

- Patay László festőművész műterme itt van Ráckevén, az ablakból csodálatos panorámát látunk, a Dunának ezt a mozdulatlan ágát, a vizekhez mindig erős volt a kötődése.

- Hát talán egész pici gyerekkoromban kezdődött ez a szerelem, a kertünk végén egy kis patak csordogált, és abba már tavasszal beleálltam, és őszig azt hiszem csak akkor jöttem ki belőle, amikor anyám kihajtott belőle.

- Aztán Győr következett, az iskolai évek. Ott is sok viz van.

- Gimnáziumba Győrbe kerültem, igen, hát ott is, mindenütt van viz, és azóta is akármerre megyek a világba, tulajdonképpen mindig először a vizet keresem.

- Kezdjük rögtön a főiskolai évek után, mert azt hiszem az nyilvánvaló, hogy Szőnyinek a hatása egy életre meghatározó volt.

- Feltétlenül, talán nem is elsősorban a festői hatása, hanem az emberi magatartásának a hatása, én soha nem törekedtem arra, hogy Szőnyit, mint festői kiindulópontot tekintsem, viszont az ő embersége és emberi magatartása, és a művészet bizonyos dolgaiban való hite és elkötelezettsége az meghatározólag hatott rám egy életre.

- Gondolom az, hogy ő az embereket szerette, és az emberek életét akarta ugy megörökiteni, amely egy mai művész számára egy egészen nagy spektrumot jelent, sokféle módon lehet, maga mégis általában, mint figuralista, igy tartják számon, hiszen ez a hitvallása. Hogy alakult ez ki?

- Hát nem tudom, szóval azt hiszem ez inkább arányok kérdése, tudniillik a munkásságomnak azért nagy része nem kifejezetten figurativ, nagyon sok tájképet festettem, de az ember azért azokon is mindenütt valahol megvan, ha másképp nem, az az ember, aki nézi a tájat, tehát nevezetesen a festő, a képet önmagáért, tehát, hogy ugy mondjam l'art pour l'art nem nagyon csináltam, már kicsi gyerekkoromban sem. Mindig valamit akartam vele, tehát valamit, talán egy kicsit ezt hátrányomul is szokták felhozni, hogy kicsit irodalmiasak a dolgaim, de én ezt vállalom, mert én azt hiszem, hogy anélkül, hogy az ember mondani akarna valamit a képpel, anélkül legalábbis én nem tudom elképzelni a festészetet.

- Ez a programvállalás ez magánál nagyon következetes volt.

PATAY László

Ha most nézem a dátumokat, 56-ban végzett, 59-ben találkoztunk Párizsban, akkor tanulmányuton volt, és akkor ott egy érdekes élmény, végül is lett volna egy lirai realista a Szőnyi nyomdokain tovább lépő, akkoriban ez volt a divat.

- Igen, nemcsak hogy divat, hanem egy természetes utnak látszott akkoriban, tehát, hogy abból a posztinpresszionista légkörből természetesen következett volna, hogy egy ember valami olyanfele menjen, ami az egész világban általános volt, tehát ezt tapasztalta az ember, hogy ebből egyenes ut vezet, mondjuk az én részemről a foltfestés felé. De a Párizsban járva, még akkor nagyon, tényleg kölyökként ugyszólván, ha jól emlékszem a Musée d'Art Moderne-ben, bár erre nem emlékszem most már egész biztosan, láttam a falon egy üres keretet kiállitva, és akkor ez egy olyan megdöbbentő élmény volt számomra, hogy nyilvánvalóvá vált, hogy ha én azon az uton megyek tovább, amin jártam, akkor előbb-utóbb odáig kell eljutnom, mert hiszen annak az utnak, annak az elágazásnak a végét az jelenti.

- Tehát egy keret, amiben nincs semmi.

- Amiben nincs semmi. Az absztrakcio non plus ultrája, végül is, az ember azt képzel bele, amit akar. És akkor, ez teljesen furcsán, valószinüleg életemben még ennyire tudatosan elhatározás bennem nem született semmit illetően, mint akkor, szinte percek alatt egy valami furcsa elhatározás született bennem, hogy akkor valami mást kell csinálni. És akkor kezdtem el a müvészettörténetet igazából tanulmányozni, mert addig ugye csak tanultam, de nem tanulmányoztam, és a kora reneszánsz müvekben találtam meg azt a példaképet, aminek a nyomdokain esetleg, ugy gondoltam, hogy kiindulópontnak jó lesz és valamit ki tudok alakitani magamnak, és elkezdtem nagyon szigoruan elsőéves főiskolás módjára ujra rajzdni és akkor születtek azok a kis portréim, amiket azóta is szeretek és ki is állitok többször, többnyire családi portrék, az ember ugye azt festi, ami közelében van és ezek magától értetődően adottak voltak, ezek az emberek, akiket én festettem, és hát ebből alakult ki végül is az a kicsit narrativ, vagy nem tudom minek nevezzem munkálkodás, ami azóta is jellemző rám, és erről az utról most már azt hiszem mondhatom, mert elég öreg vagyok ahhoz, hogy ezt kijelenthessem, hogy nem nagyon hiszem, hogy le tudok és le akarok térni. Ez a választás, tehát, amit az előbb emlitettem, ez főként formai dolgokra vonatkozott, tehát amit a kora reneszánsszal kapcsolatban emlitettem, ezek formai kérdésekre vonatkoznak, a mondanivaló az egy egészen más dolog. Tehát a mondanivalót mindig a társadalom léte határozza meg, és ez alól én igyekeztem soha nem kivonni magam, és hagytam szabadon hatni magamra a különböző hatásokat, akár társadalmi, politikai vagy általános dolgokat jelentő hatásokat.

És én azt hiszem, hogy ez egy magától értetődő tevékenység volt, tehát semmiféle azóta bennem semmiféle ehhez hasonló elhatározás nem született, tehát, hogy én ezt akarom, vagy azt akarom, ilyesmiről nem volt szó. Nagyon következetesen és határozottan, de különösebb váltások nélkül csináltam végül is azt, amit egyedül tudtam, tehát nem, ma már ugy gondolom, hogy nem is tudnék mást.

- Most, hogy világos legyen a dolog, maga kitünően rajzol, nem véletlenül, hogy egyetemi tanár tartozik a neve mellé, ugy hivják most a Főiskolán.

- Docens.

- Docens, szóval, hogy a müvészeti anatómiát átvette Barcsaytól a Főiskolán.

- Igen, ezt a Barcsaynak köszönhetem, mert nekem eszem ágába nem jutott volna, hogy én ezt tudom csinálni, és nagyon féltem is tőle, ő bizott bennem, nem tudom miért, nagy hálával tartozom neki, mert végül is egy olyan területre bocsátott, amit most már hittel csinálok, most már kb. 12 éve, és hiszek abban, hogy hasznos, amit csinálok, annak ellenére, hogy most már bizonyos küzdelmembe is kerül az embernek ezt a hitét másokra átsugároztatni, mert hiszen a világ azóta is változott, és egyre nehezebb elhitetni a növendékekkel, hogy erre szükség van.

- Az eszközökről beszéltünk az előbb, és a tartalmat egy kicsit felületesen érintettük csak, az én megitélésem szerint sokat változott, tehát az, hogy a lefestés, a környezet, ezen belül egyfajta álomvilág is beszürődött a képeibe, és a realizmusnak egy másfajta, egy mai megfogalmazását látom, sok-sok képen keresztül, azt hiszem, hogy talán tudunk ebből valamit érzékeltetni. A saját megitélése szerint, hiszen az idén 50 éves, hogy érzi, tudniillik egy nagyszabásu életmü van már készen, hogy ez a rendkivüli képesség, amellyel nemcsak olajképeket, hanem murális dolgokat, nagyon sok falfestményt is készitett, ez a nagyon sokfigurás, ma már szinte montázsszerüen összefoglaló anyag, ez milyen fázisokon keresztül változott, tehát a világgal való kapcsolata mit változott?

- Azt hiszem, hogy azzal tudok válaszolni, hogy eleve meghatározó volt számomra a murális dolgokhoz való vonzódás, tehát maga az a tény, hogy én Szőnyinél a freskó szakon végeztem, és freskó diplomám van, és a murális müfaj az olyan, hogy ott azt nem is lehet másképp csinálni, csak, szóval az arra való, ma is akár tudomásul vesszük, akár nem, pontosan arra való, ami valamikor volt, amikor megszületett tehát egy olvasható képeskönyv.

- Melyik volt az első ezek közül?

- A murális munkáim közül? A csákvári tbc-szanatóriumba készült két egymással szemben lévő falra két kép, az egyik a betegségnek a szimbolikus ábrázolása, másik az egészségnek az ábrázolása, ez volt az első, de ez kb. mikor is, 64-ben készitettem, a főiskola után eltelt 8 vagy 9 év mire az első munkámat megkaptam.

- Többféle technikával is dolgozott és sokféle funkcióju épületben.

- Igen, hát mindig amire szükség van, a murális műfajoknak tulajdonképpen minden csinját-binját megtanultuk a főiskolán, És mondjuk itt soha nem a technika okoz gondot, az olyan embernek, aki ezt tanulta, hanem inkább azt, hogy melyiket válassza a megfelelő témához és a megfelelő épülethez. Tehát az architektura mindig meghatározó, meghatározó a mondanivaló, hogy mit kell ott kifejezni.

- Van itt például Ráckevén is.

- Ráckevén is, ez egy kis tanácsterem, ami egy ideális munka volt tulajdonképpen, mert az egész tanácstermet ugy, ahogy van, minden szabad falfelületét be lehetett festeni. Tehát ez ritkán adódik, hogy az ember egy egész termet, minden négyzetcentiméterét kihasználva befesthesse, hát ez itt más, ez egy könnyü feladat volt. Én ugy gondolom, hogy és azt hiszem, hogy ugy is csinálom, hogy minden képnek minden távolságról és minden megközelitési fokozatról, tehát szellemi szinteket értem alatta, a különböző szellemi szintekről való megközelitésnek is lehetőségét kell biztositani. Nevezetesen, hogy egészen pontosan fogalmazzak, ha elkezdek egy képet mondjuk 50 méterről közeliteni, akkor50 méterről is képnek kell, hogy hasson, tehát nem luknak a falon és nem valami nem tudom minek, ugye, tehát szétfolyó dolognak, hanem akkor is igenis képnek kell, hogy hasson, már akkor, és, ha 10 centire odamegyek elé, akkor is még mindig képnek kell, hogy hasson, tehát nem csak festéknek.

- Egy ilyen sokat dolgozó festőnek, aki bejár a Főiskolára is tanitani, aztán biztosan utazik külföldre, általában milyen a napi beosztása, hogyan él? Mikor pihen? Mivel pihen?

- Itt pihenek, sokféle elfoglaltsága van az embernek, ez van általában, és aztán időnként, ha megengedhetjük magunknak, akkor levonulunk ide Ráckevére, és itt néha elhatározom, hogy egy hétig mondjuk semmit nem csinálok, hát ez aztán szintén nem szokott sikerülni, persze, mert vagy kedvem támad festeni, vagy éppen valami más jön be, családi dolgok, elfoglaltság, hivatalos ügyek.

De mindenképpen a pihenést az jelenti számomra, hogy kinézek itt az ablakon, vagy lemegyek a stégre, és ránézek a vizre, ha 5 percig nyugodtan tudom nézni a vizet, akkor egy hónapi hajszát el tudok feledteni.

- Olyan keveset tudtunk konkrét képekről beszélni, nekem valamilyen módon meghatározó szinte az a mondata, amit erre az Emlékmű cimü képére irt rá, a családi körülmények nyugodtak, a környezet szép, és mégis ez a mondat valamilyen izgalmasan nyitva hagyott dolog, mi volt ez a szöveg?

- Azt nem tudom, hogy szó szerint tudom-e idézni, valami olyasmit irtam oda, hogy emlékmü, melyet hit és kétségek közt készitett Patay László 1982-ben, vagy 81-ben, nem is tudom mikor fejeztem be, ez a mondat arra utal, hogy sem hit nélkül, sem kétségek nélkül élni nem lehet. A hit szükséges ahhoz, hogy erőt adjon az embernek a munkájához, a kétségek pedig arra kellenek, hogy az ember örökös kontrollban éljen. Nem lehet elfogultan élni. Sem önmagunk iránt, sem a világ iránt, mindig kell valamiféle belső meghajtóerő, egy pozitiv és egy negativ állandó ütközése, ami az embert sinen tartja. Ez idáig a dolog szakmai része, a másik, ami ennél fontosabb, az a szellemi megközelitésnek a dolga, tehát azok a jó képek véleményem szerint, ahol ez az elmélyülés, lehetőség egyre több és egyre nagyobb, tehát minél jobb egy kép, annál mélyebbre lehet belehatolni, szellemileg, és annál több réteg képes magáévá tenni és élvezni. Igy gondolom, és eszerint élek, tehát eszerint munkálkodom. Ha sikerül egy ilyen dolgot létrehozni, akkor jó kép születik, ha nem sikerül, akkor születik a rossz kép.

- A közvetlen élményeken tul, hát egy csomó gondolat van ezekben a képekben, talán az öregekről beszél, talán az életörömről, az elmulásról, szóval ilyen közhelyes dolgokat, amelyeket viszont maga rendkivül sokoldaluan fejez ki.

- A közhely szóhoz kapcsolódnék. A közhely, vagy fogalmazzunk durvábban a trivialitás, az tulajdonképpen az általános megközelitésnek a lehetőségét nyujtja, tehát amiről az előbb beszéltem. Nem hiszem, hogy közhelyek nélkül igazán komoly dolgokat el lehet mondani, ebben nem hiszek. És a müvészettörténet is erre tanit, hogy ez soha, senkinek nem sikerült, a legnagyobb müvek mindig közhelyből indultak el. Igen ám, de hogy a közhelyből hogyan lehet kilépni, és hogy lehet abból általános érvényü, mindent ember érdeklő és komoly dolgot csinálni, hát erre nincs recept, s nem is tudok erre válaszolni, és ha ezt valaki tudná, és ha én tudnám, akkor nyilvánvalóan nem kéne mindig ujra és ujra megküzdeni mindenképpen, hanem akkor recept szerint az ember állandóan csak ezeket alkothatná.

Tehát ez a remekmü születésének a titka, ezt még eddig nem tudtam megtanulni.

- Ez a fajta küzdelem, ami magánál arra vonatkozik, hogy a gondolatot teljességében adja át az embereknek, tehát ne kelljen nekik otthon tovább következtetni, hanem a kép adja az érzelmi tartalmat is, ez nagyon sokat változott. Ott hagytuk abba, hogy portrék családtagokról, emlékszem a Menekülőre, emlékszem az Öregemberre, a Magvetőre, egypár olyan dologra, ami aztán később egy kicsit szomorkásabbá vált, tehát amit az előbb mondtam az életöröm és az elmulás, pár ilyen képről beszéljen nekünk.

- Azt hiszem, hogy minden festő valamiféle kr jelképeket keres, amilyen volt valamikor egy Golgota, vagy egy Piéta, vagy ilyesmik, és ugyanez vonatkozik a születésre, a szerelemre, a családra, a, tehát tulajdonképpen az életnek minden fázisára, egyuttal, és ugyanakkor az emberi élet és a társadalom összefüggéseit is be lehet általa mutatni.

- De ez a kép a háborunak a maradványai, egy mindent elpusztitó háboru után, ahol nagyon sok szeméttelepszerü,

- Ez talán nem kifejezetten háboru, háboru is lehet, tehát ez egy kicsit ilyen plakátos dolog, ez egy agitativ kép, legalábbis annak szántam, tehát egy nagyon közönséges agitáció, ki is lóg a lóláb, arról van szó, hogy szerettem volna a magam módján a figyelmet arra, hogy bizonyos értékeket nemcsak müvészeti, hanem kulturális és civilizációs értékeinket óvnunk kell, és nem szabad a szemétdombra kidobnunk. Tehát ez a szemétdomb lehet jelképe a háborunak is, de lehet jelképe a környezet pusztitásának és egyáltalán minden olyan tevékenységnek, amikor, amitől félünk most a XX. században, és ami egyre fenyegetőbben lép fel, szóval én nem vagyok politikus és nem vagyok, szóval a müvészetpolitikába az ember óhatatlanul is beleártja magát, csupán azzal, hogy fest, de vannak bizonyos dolgok, amiben hiszek, és vannak bizonyos dolgok, amiért harcolok is.

- Miben hisz?

- Például abban, hogy a magyar müvészet az igenis elismerésre méltó a világban, például. Tehát például a Szubjektiv tabló cimü képemen az a 270 valahány fej, az azért készült, hogy felhivjam rá a figyelmet, hogy ez a 270 müvész ez volt és van, tehát ezekről tudomást kell venni, és igenis merjük őket propagálni. Másoknak is, külföldre is például, tehát külföldön ismerik most már Csontváryt, nagyjából, ismerik Munkácsyt, ugye aztán nem tudom, hogy sok mást, most talán a fiataloknak van egy ilyen betörő tendenciájuk.

De a magyar művészet egészét azt nem ismerik külföldön. És az a mi bününk, hogy nem ismerik, a mienk is, tehát festőké is, mert nem is ugy élünk, hogy elhiggyük magunkról, hogy igenis vannak előzményeink, nekünk is itthon. Na hát ez az egyik része a dolognak, a másik része az, hogy a kortársakkal pedig azt szerettem volna kifejezni, hogy én azokat becsülöm, akiket odafestettem, tisztelem, és a jövőre bizom azt a válogatási munkát, amit én nem tudtam elvégezni. Azért neveztem el Szubjektiv tablónak.

- Ez egy bizarr gondolat, a kép, végül is meg kellett fosztania magát annak az örömétől, hogy az ecsetje gátlástalanul száguldjon, hogy azokon a tájképeken, amelyeket ezekkel párhuzamosan festett, ahogy szinte a párát, ezt az egész furcsa szép környezetet itt, vagy akár távolabbi tájakat megfogjan, ez majdnem montázsszerü, ez valamire válaszadás volt, és beszéljünk most arról, mi történt 1976-ban a mücsarnoki nagy kiállitáson, ha erről beszélne.

- Én azt gondolom, hogy ez valamiféle sokkot okozhatott a kritikusokban. Legalábbis a reagálásaikból ez derült ki. Egy nagyon nehéz az embernek saját magáról beszélni, de van egy olyan érzésem, hogy egy negativ dicsőségnek a részese vagyok, tehát olyan rosszat és olyan sokat még magyar festőről nem nagyon irtak, mint rólam akkoriban.

- Igen, azt mondtuk, hogy sortüzet nyitottak magára.

- Valami olyasmi történt, én azt hiszem, hogy egyébként verébre lőttek ágyuval, mert akkor az az anyag, és sem az én személyem, sem az az anyag talán szinvonalát tekintve sem érdemelt akkora figyelmet, mint ami végül is lett belőle, mert hiszen a negativ reagáláshoz is valamilyen nyilvánvalóan valami kell, hogy azt előidézze, tehát valami jelentősnek kell lennie, tehát vagy nagyon jelentősen rossznak kellett lennie, vagy nagyon jelentősen jónak, hát én egyiket sem hiszem. En nem hiszem, hogy az valami nagyon jó volt, és azt sem hiszem, hogy olyan nagyon rossz volt, mint amit irtak róla. Valószinüleg maga az alapállás, tehát az, hogy én hogy gondolkozom a világról és hogy festek, hogy merek festeni akkor, amikor ma egészen más dolgok érdeklik általában a festőket, ez hatott provokálólag valószinüleg a kritikusokra, és azóta is egyébként, bár azóta ugy elcsendesedtek a dolgok, de, ha véletlenül valaki leirja a nevemet, akkor azt rendszerint negativ előjellel teszi, ha csak nem azok irnak, akik hát engem szeretnek, van azért néhány olyan is. A szakma mellém állt, tehát én tudom, hogy voltak sokan, akik dörzsölték a kezüket, hogy, mert hát mikor nincs ilyen, és bizony a Főiskolára annak idején félve mentem be először a cikkek után és féltem, a fiatalság az kegyetlen tud lenni.

De nem volt az. Nem volt az. Tehát egy árva szót nem szólt senki, azóta se, de sugárzott a szimpátia. Az irányomba. Azt viszont éreztem. Na most hát aztán az, hogy, ugye az nagyon aranyos dolog volt, hogy ilyen kondoleáló leveleket kaptam tucatszám, szóval ezek nevetséges dolgok, nem volt nevetséges annak számára, aki irta, és nem volt nevetséges a számomra, aki kaptam, igy utólag visszatekintve nevetséges, mert mondjuk egy rossz kritika miatt részvétet nyilvánitani, ez nem volt szokásos a művészettörténetben eddig, velem megtörtént. En szeretek őszinte lenni a munkámban, nem is tudnám másképp elképzelni, azt hiszem, hogy őszinteség nélkül művészetet csinálni nem lehet, semmit se lehet. Persze az őszinteségnek megvannak a maga korlátai, tehát csak azt érdemes őszintén kimondani, ami valakit érdekel, tehát itt sem szabad l'art pour l'art őszintének lenni, valószinüleg. Na most nekem van egy olyan gyanum, hogy ingerlőleg hathat bizonyos közönségrétegekre az, amiből kiindultunk, tehát a munkálkodásomnak az az alapgondolata, amiből, amiről már beszéltünk, hogy szándékosan választom, és ez félreértésekre ad okot, hogy szándékosan választom magamnak a közhelyes témákat. De ez nálam, mint mondtam, alapvető szempont. Tehát nem, a gondolkodásom is közhelyes, be kell vallanom, tehát én nem tudok másképp gondolkodni az élet fontos dolgairól, csak ahogyan az évszázados konvenciók azt meghatározták. Tehát mint az ember ugyanugy születik és ugyanugy hal meg, mint az ősember, ma is, legfeljebb egy picit kulturáltabb körülmények között, mert fehér lepedője az ősembernek nem volt, ugyanugy az élet a legfontosabb dolgai azok tulajdonképpen állandó érvényüek. Szóval ez nálam nem, ehhez nem kell filozófia, ez egy meggyőződés, itt érdekes megemliteni talán, hogy egy mai festőnek, nemcsak nekem, általában a kortársaimnak az átlagteljesitménye, hogy ugy mondjam, az borzasztóan sok, tehát majdnem megengedhetetlenül nagy számu, a multkoriban összeszámoltam a képeim, felirom magamnak a képeimet, mert szeretem tudni, hogy hol vannak, hova kerültek, és csináltam egy ilyen röpke számvetést, hát jóval több mint 2000 képet festettem eddig életemben, durván 30 év alatt, ez borzalmas, ez körülbelül a háromszorosa egy barokk festő, akkor se dolgoztak keveset, átlagának, tehát ezt tulajdonképpen nem volna szabad, csak ezt az élet hozta magával, ugye, egyrészt a megélhetés, tehát bizonyos időben, tehát amig az ember fiatal és birja is erővel, és szüksége is van a pénzre, mert családot alapit, családot tart el, gyerekeket nevel, házat épit, kocsit tart, stb. tehát mondjuk ezeket mind nem volna kötelező mellesleg egy festőnek, lehet remete életet is élni, de miért éljen másképp egy festő manapság, mint mondjuk egy téeszelnök, nem?

- Azért nehogy valami félreértés legyen, itt nem kisméretü képekről van szó, általában, legalábbis egy nagyobb mennyiség az, ami rengeteg figurával, és igen nagy méretben készült.

És ide besorolta gondolom a murális dolgait is, a falfestményeket is.

- Igen, hát én most nem tudom hirtelen egészen pontosan, de azt hiszem, hogy 8 murális munkám van, ez mondjuk 30 évre elosztva nem olyan sok, de azok meglehetősen nagy munkák voltak, és van jó néhány nagyobb méretü ilyen összefoglaló jellegü kép, az utolsót, például ezt az Emlékmü cimü képet, ezt másfél évig csináltam egyfolytában. Ezt mellesleg az tette lehetővé, hogy előtte volt egy nagyobb murális munkám, a szegedi Dómnak a falképeit festettem, és annak a tiszteletdijából megengedhettem magamnak, hogy másfél évig ezzel a képpel foglalkozzam. Szóval ez ritkán adódik szintén egy mai festő számára, ilyen lehetőség. És én ezt kihasználtam. Lehet, hogy soha többet elő nem fog fordulni ez az életemben, hogy egy ilyenbe foghassak.

- Abban az emlékezetes évben, amikor annyi bánata volt, azért öröm is érte, az élet kiegyensulyozta ezt.

- Ha arra gondol, hogy külföldi dijakat kaptam akkor, akkor valóban igy történt, mert, sőt hát ez ráadásul pontosan egy időben történt, ugyhogy ha jól emlékszem három dijat is kaptam abban az évben, egy Tornyai-plakettet Vásárhelyen, egy szófiai triennálé nagydijat, és egy kassai festészeti biennálé nagydiját, az utóbbi kettő ez nemzetközi dij, ugyhogy mondjuk nem hazai rekompenzáció volt,hanem egy nemzetközi vélemény.

- . -

PATAY László

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)

1983 JUL 16

1021

Vecsési Sándor:

Patay László szekszárdi pannójához

Évezredek napsütése, fagya, esője, hava, szele és szélcsendje — a földet művelők robotja, értelme, szorgalma által új művel lett gazdagabb az arany ragyogású, ezüst csillogású, tündérszép Tolna.

Patay László életmű-összefoglalású, egész emberi mivoltunkat megmutató munkája került ide; Tolna fővárosának mindenki által látható központjába.

Vasútállomás. Vasút. Végtelen sínpár. Századunk nagy alkotása

Szíven üt a sok emlék... Bejáró diákként a háborús zűrzavar alatt váltam gondolkodó emberré. Mennyi mindenkit szállított a vonat: gyógyulni vágyókat, ünneplőket, aggódó szülőket, hiába meghalt katonákat, mártírokat, dölyfös uralkodni vágyókat, győzteseket, veszteseket, és minket, tágra nyitott szemű diákokat...

De jó lett volna egy ilyen falképre nézni a piszkos, vakolatja hullt, összefirkált várótermi falak, letépett plakátok helyett!

Megremegtet Illyés Gyula kölesdi vasútállomásról írt verse. A szegénység, a kilátástalanság megrázó dokumentuma.

Úristen! Micsoda utat tett meg ez az ország! — és közte Kölesd. Hiszen országos hírűvé vált kultúrát terjesztésével, befogadásával.

Vasút, utazás — mennyi örömmel-bánattal, akarással — belenyugvással, közösségi vagy kis és nagy magángondjaikkal utazó ember fog e képekre nézni. Hány csillogó, tiszta szemű kisgyermek és szerelmes és hány csalódott ember, hány munkától fáradt és hány hosszú élettől bölccsé vált ember fog szembesülni önmagával? Vajon tud-e felelni majd e mű mindenkinek? Biztos tudom, hogy igen. Hiszen drámát-örömet, kitárulkozást, csendet, lírát, tragédiát, múltat-jelent-jövőt hordoz a kép.

Történést, népszokást, életmódokat és amit csak kép tud hordozni; színek, formák, vonalak hallatlan bőkezűségét, sokféleségét.

Hatalom a művészet, tisztelt hallgatóim! Életünk, emberré válásunk, erkölcsünk, vágyaink egyik legnagyobb alakítója. Ki a megmondhatója annak, hogy az embereknek, akik végtelen hosszú sorokban fognak e kép előtt elvonulni, mit ad, mit tud adni? A befogadó lelkének kinyilását, befogadni akarását, hogy fogja gazdagítani? Hatalom a tudás, a művészet, Patay művészete különösen az. Hiszen nem önmagáért, nemcsak magának, mindnyájunknak készült. Minden ember számára hozzáférhető, megérthető, magunkévá tehető.

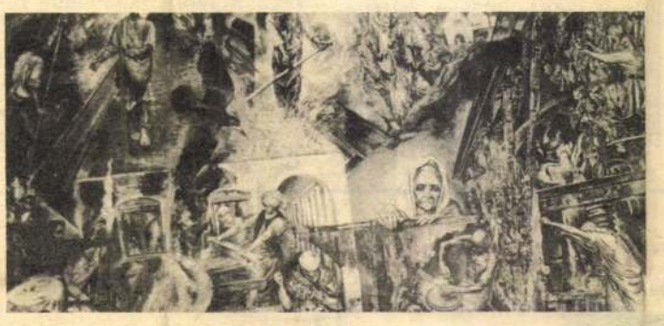

Nézzük a minden korok magvetőjét; a csodát az arcán, a csodát, amit ő művel — az öreg emberpárt, aki már kimegy az életből —, az anyát, aki az új életet hordozza, — a mindnyájunk nagyanyját, aki a kerítés fölött visszanézve látja egész élete sorát, annak minden terhével, ritka, bár nagyon megérdemelt örömével — és én tudom, hogy aggódik, aggódik úgy, mint a szálfaegyenes költő-író Tamás Menyhért a Csöndelltessék című versében.

CSÖNDELLTESSÉK

Csöndelltessék
az éjszaka
a feketülő sírás
csöndelltessék
a virrasztó
a szelek ideje
erdőink törzs-
fogyatkozása
csöndelltessék
a madarak
riadalma
csöndelltessék
az utak hörgése
tisztásaink
forrást-
vesztő szomja
csöndelltessék
minden égtáj-
szaggató
szándék
arcszínünk
haraguvása
Csöndelltessék
a virrasztó
dadogás
a feketülő sírás
csöndelltessék
a dögletes
század
a vérszagú
világ

Csöndelltessék minden rossz, ember- és természetellenesség, fegyverkezés és az élet anyagiasságának hajszolása.

Patay tablója harcol a tiszta-szép egyenlő emberi életért, Tolnát múltjának-jelenének-jövőjének felidézésével megszeretteti velünk.

A lámpa fénykörében olvasó, fonó, elmerengő alakjaival a családi élet szépségét hirdeti. A szőlővel, borral, aratással foglalkozók a munkát, az emberi tevékenység egyik legszebbjét hordozzák.

Nagy László gyönyörű aggodalmát, „Ki viszi át a szerelmet", Patay képe egészében vállalja. Miként a vasút acélpárjai az egész megyét, országot, világot behálózzák, ez a pannó ezen keresztül el fog jutni Pusztahencsétől Kisdorogig, Gyulajtól Gerjenig, Budapesttől Rómáig, Moszkvától Havannáig. Köszönöm Patay Lászlónak mesterhez illő remekét, köszönöm mindenkinek, aki munkájával, gondolatával segítette létrehozni.

Mint első látogatókat, a jelenlévőket arra kérem, vigyék hírét s legyenek pártfogói.

(Elhangzott 1983. július 10-én, az avatóünnepségen.)

millió személy közül 359 000 nő sosem volt férjnél. Az ilyen korú agglegények száma 118 000.

— Washingtonban a legnagyobb az országban a városi alkalmazottak aránya — minden 10 000 lakos közül 605. A legalacsonyabb a kaliforniai San Joséban, ahol minden 10 000 lakos közül 63 a városi alkalmazott.

— Tavaly az egy napra jutó kórházi ápolási költség általánosan 165 dollár volt. A legmagasabb Washingtonban volt: 233 dollár, a legalacsonyabb Mississippi államban: 94 dollár.

— A forgalomban levő 106 millió kocsi átlagos életkora 6,9 év — ami 26 százalékkal magasabb az 1970-esnél.

Zenélő iskolatábla

A Párizsban megtartott audiovizuális kiállításon új elektronikus berendezést mutattak be a szolfézs tanítására. Az iskolatábla zenei hangokat képező elektronikus rendszerhez kapcsolódik. Amikor a zenetanár ujjával vagy pálcájával megérinti a táblát, a kottának megfelelő zenei hang megszólal.

átviteléhez. Megjelent az ún. időosztásos átviteltechnika is. Közismert: a gyorsan hadaró beszédet annak ellenére is megértjük, hogy a beszélő a szavakat elharapja, mert fülünkkel a szavaiból hangmintát tudunk venni, s ezt a mintát ki tudjuk magunkban egészíteni. Az időosztásos kapcsoló elektronikus berendezése a századmásodperc századrésze alatt képes ilyen mintát venni, s

kül is ugrás
ni lehet a tá
teljesítményé
a vonalon eg
is beszélhetne
egymást zava
csak akkor l
kábeles átvi
zavar nincs.

A modern
ban jelenleg
az úgynevezett koaxiális kábel, amely lehetővé teszi a telefonbeszélgetések többcsa-

különbség kimutatása, a földcsatolások kiegyenlítése.

Ismét divat a selyemharisnya

A konzervatív Le Figaró nak a sznob társaság részére kiadott kalendáriumából kiderül, hogy mi az, ami Párizsban éppen divatos és mi az, ami már teljesen kiment a divatból.

Aki lépést akar tartani a divattal, annak 1983-ban Diana hercegnő példáját kell követnie, és a selyemruhája alatt hűvös időben feltétlenül meleg fehérneműt kell viselnie. Este harisnyanadrág nem, csak fekete selyemharisnya a megengedett. Divatos ezenkívül az 50-es évek „BB-look"-ja darázsderékkal és harangszoknyával, a hamis gyémánt, valamint étkezés után a kávé helyett felszolgált gyógyteák. Egy esti vendégfogadás akkor sikerült, ha a ház asszonya régi ruhákat tudott eladni a vendégeinek. A drága és elegáns butikokban a „normális" árakon való bevásárlás teljesen kiment a divatból.

Vörös rózsák helyett a vázákban most feltétlenül fehér virágoknak kell pompázniuk. Divatos, ha valaki beismeri, hogy problémái vannak. Szerencsésnek lenni viszont teljesen divatjamúlt az 1983-as Párizsban

Szerencse

A részeg már a tizenkettedik pénzdarabot dobja be az automatába, és a tizenkettedik sonkás szendvicset szedi ki.

— Még mindig nem elég? — kérdi az egyik vendég.

— Most hagyjam abba — feleli a részeg, és nagyokat csuklik, amikor éppen ilyen szerencseszériám van?!

Érik a g

VÍZSZINTES: 1. Illyés Gyula Egy barackfára című verséből idézünk. (Zárt betűk: A, A, A, L, R.) Folytatás a függőleges 16. számú sorban. 13. Juharfa népies neve. 14. Csatorna a Balatonon. 15. Egyforma betűk. 16. Azonban. 17. Angol férfinév. 19. Pest megyei község. 21. Római 501. 22. Határozószó. 24. Az emeletre. 26. Község Komárom megyében. 28. Munka argóban. 29.

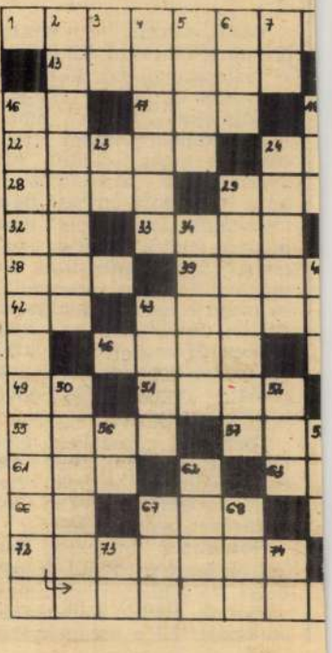

A hét karikatúrája

Szöveg nélkül

Kémiai lámpás

A Cyalume teljesen új világítótest, egyelőre főként szükség- és vészvilágítás céljára szolgál. Amerikai kutatók állították elő. Maga a világítótest kb. 10 centiméter hosszú átlátszó műanyag henger, amely egy szalicilsavas vegyületet tartalmaz. A hengerben egy vékony üvegampullába hidrogénperoxidoldat és egy katalizátor van beforrasztva.

Amikor a fényre szükség van, meghajlítják a műanyaghengert, az ampulla eltörik, és a hidrogénperoxid reakcióba lép a szalicilvegyülettel. Az eközben keletkező fényhatás, a kemolumineszcencia eléggé erős sárgászöld fény sugároz, amely messziről is jól látható, közelről pedig olvasáshoz is elegendő. Mintegy három órán át világít.

Az újfajta világítótestek bányákban ipari üzemekben, kórházakban szükségvilágításként igen hasznosak. Állítólag rövidesen a magánforgalomba is bevezetik.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

PETŐFI NÉPE
1983 OKT. 26.

PATAY László

MAGYAR ALKOTÓK A SZOVJETUNIÓRÓL

1021

Kiállítás a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában

Az az épület, ahová egy kiállítás ünnepélyes megnyitójára tértünk be, egyszerre bensőséges és reprezentatív. A burkolatok, a bútorok, a berendezés, a helyiségek harmóniája, szépsége a magyar belsőépítészek alkotó fantáziáját dicséri. Az épület: a Szovjet Tudomány és Kultúra Háza, amelyet száz- és százezrek ismernek országszerte. A kiállítás: Magyar művészek a Szovjetunióról. A megnyitón Ivan Ivanovics Bagyul, a szovjet nagykövetség tanácsosa mondta el, hogy a ház belső terének kialakítása magyar alkotók munkája, vagyis a ház kezdettől fogva közös tevékenységet folytat velünk, magyarokkal.

A kiállítás a Szovjet Tudomány és Kultúra Házának tízéves évfordulója alkalmából nyílt meg a két ország képzőművészeti szövetségének és a Magyar—Szovjet Baráti Társaság közös rendezésében. Ez a kiállítás, amelyen ötven magyar képzőművész kétszáz alkotása szerepel, sorban a százhetvenedik. Kiss István, a Magyar Képzőművészek Szövetségének főtitkára a kiállítás lényegét úgy fogalmazta meg nyitó szavaiban, hogy az a Szovjetunió iránti tisztelgés, vallomás a két nép emberi, érzelmi kapcsolatairól. Nem hivalkodó, ám reprezentatív, intim és bensőséges.

Pusztai Ágoston és Kelemen Kristóf plasztikái.

Patay László: A vihar szele.

Az alkotások műfaja a legkülönbözőbb: festmények, szobrok, grafikák, érmék, plakátok láthatók a ház kiállítótermében, s az előterek falain. A művészek több nemzedéke van jelen Uitz Bélától, Mészáros Lászlótól, Bortnyik Sándortól a legfiatalabbakig: Pusztai Ágostonig, Szemethy Imréig. A kiállítás nem deklarál, nem tematikus: magyar tájakat, parasztházakat is láthatunk vologdai, moszkvai városképek mellett. A kiállítás rendezője, Sós László, a nehezebb utat választotta: olyan alkotásokat gyűjtött össze, amelyek rejtetten sugallják a két nép barátságát, sőt azon túl azt a hitet is, hogy az emberiség legnagyobb értéke a humánum; az ember képes a létét megvédeni, ha barátságban, egyetértésben él társaival.

Gy. L.

tézek tere 39. fszt. 3. 18 óra után. 3070

KÉT családnak is megfelelő új kertes családi ház 190 négyszögöl telekkel eladó. Kiskunhalas, Pipacs u. 10. (Kertváros.) Érdeklődni 15 óra után. 3069

300 NÉGYSZÖGÖL zártkerti ingatlan, 60 férőhelyes tégla sertésóllal Kiskunhalason az új temető mellett eladó. Víz, villany van. Érdeklődni Zalka M. u. 26. Fizetési kedvezmény lehetséges. 3077

KISKUNHALAS külterületén 400 négyszögöl földterület eladó. Érdeklődni Kuruc vitézek tere 18. IV. em. 14. szombat, vasárnap. 3085

JÁNOSHALMÁN Kazinczy u. 18. szám alatti új családi ház 600 négyszögöl gyümölcsössel eladó. 165

LAJOSMIZSÉN, Vörösmarty út 20. szám alatti központi fűtésű, 2 szoba, + nappali, komfortos családi ház pincével, gazdasági épülettel és 400 négyszögöl rendezett gyümölcsössel, beköltözhetően eladó. Érdeklődni: helyszínen minden vasárnap és a lajosmizsei ügyvédi munkaközösségnél, vagy Budapest 168-787-es telefonszámon. 13 103

HÁROMSZOBÁS, összkomfortos ház, udvarrésszel központban eladó. Érdeklődni reggel 8—10-ig, du. 17 órától. Polyák Zoltán Kecskemét, Erkel u. 1. vagy 23-031-es telefonon. 14532

BELSŐ házrész eladó. Kiskunhalas, Hársfa u. 4. Ambrusné. 3116

TŐSERDŐ Furmint u. 1. alatt kétszintes üdülő pincegarázzsal, medencével igényesnek eladó. Érdeklődni: este Kecskemét, Pákozdi csata u. 1. Álmosdiné, Vagy 22-268-as telefonon. 5305

CSALÁDI ház, négylakásos, vagy két-kétlakásos társasház építésére alkalmas nagy telek külön-külön eladó. Kiskunhalas, Kilián Gy. u. 26. Érdekődni vasárnap 8—12 óráig. 3108

SZOBA, konyha, spejz, kamrás egynegyed udvari házrész eladó. Irányár 140 ezer Ft. Kiskunhalas, Kmeth S. u. 4. 3113

KISKUNHALASON a Felsőöregszőlőkben, zártkertben 700 négyszögöl szántó és külterületben 5 hold szántó és erdő eladó. Érdeklődni Rekettye 75. sz. alatt Tóth Istvánnénál, szombat délután.. 3114

deklődni 86. sz. alatt 16—19 óráig. 3092

CSEREPES, kétszobás tanya 1 hold területtel Kiskunhalason a Kertváros mellett eladó. Érdeklődni: Korvin u. 31. Mondáné. 3094

BOROTÁN, tanya 120 négyszögöl szőlő-gyümölcsössel bekerítve eladó. Érdeklődni, Jánoshalma, Táncsics M. u. 8. 3098

Lakás

GÁZFŰTÉSES háromszobás lakás garázzsal, melléképülettel eladó. Kiskunhalas, Huber Oszkár u. 10. (KISZ-lakótelep.) 2945

KÉTSZOBÁS, gázfűtéses lakás készpénz plusz OTP-hitelátvállalással eladó. Kiskunhalas, Erdei F. tér 2. A. III. em. 11. 2978

KISKUNHALAS, Kuruc vitézek tere 29. III. emelet 10. alatti 2 szobás, gázfűtéses lakás eladó. Érdeklődni 17 óra után. 2997

EGYSZOBÁS lakás eladó. Kiskunhalas, Semmelweis tér 12. Kazinczi. 2324

ELADÓ kétszobás gázfűtéses lakás OTP-hitelátvállalással. Kiskunhalas, Erdei F. tér, 5. III. em. 10. Érdeklődni 18 óra után. 3046

KÉTSZOBÁS gázfűtéses szövetkezeti lakás eladó. Kiskunhalas, Kuruc vitézek tere 28. IV. em. 13. Érdeklődni 17 órától. 3079

KETTŐSZOBÁS, III. emeleti, 10. számú öröklakás sürgősen eladó, készpénz plusz OTP-hitelátvállalással. Erdei Ferenc, Kalocsa, Széchenyi út 37. III. em. 10. 4811

KÉT és félszobás öröklakás garázzsal, 1984. nyári beköltözéssel eladó. Kiskunhalas, Bem u. 8. II. em. 24. Érdeklődni szombat és vasárnap délelőtt. 3136

NÉGYLAKÁSOS társasházban 3 szobás központi fűtéses lakás garázzsal eladó. Kiskunhalas, Széchenyi u. 34. Borkúti. 3137

KISKUNHALASON kétszobás gázfűtéses lakás készpénz plusz OTP-hitelátvállalással eladó. Érdeklődni: Tuba u. 6. 3143

ELADÓ Bácsalmás Lenin u. 1. szám alatti társasházban 3 szoba összkomfortos lakás. 1380

Gépek és alkatrészek

JÓ állapotban lévő pianínó olcsón eladó. Baja, Kígyó u. 21. II. e. 2. 1313

TL-E
szem
Cím:
kunh
dekl

EGY
V al
ös el
zet 2

50-E
Árpá
órát

IB-S
friss
elad
u. 9. 3150

ELADÓ Lada 1300 köbcentis Gr. 1/B csoportú versenyautó. Soltvadkert, Koltói A. u. 20/1. 3131

SIMSON SB—50-es frissen vizsgáztatva igényesnek eladó. Tompa, Kossuth u. Kardos műszerész. 3133

50-ES MTZ eladó. Kiskőrös, Nagyatádi u. 86. 3147

4.5 LÓERŐS Diesel-motoros háztáji kocsi és egy szovjet láncfűrész eladó. Kiskunmajsa, Dobó K. u. 8. 3150

KR-ES Wartburg Kombi és KR-es Dacia 1310-es eladó. Szank, Hunyadi u. 2. 3151

AUDI 100—L 8 éves, jó állapotban (keveset fogyaszt, tágas csomagtartó, nagy tehervontatásra alkalmas) eladó. Érdeklődni lehet: Dr. R. Kiss Sándorné Tompa Tel: 17. 3154

FÜLKÉS vizsgázott Trabant motoros platós munkagép újszerű állapotban eladó. Érdeklődni: Mélykút, Május 1. u. 108. 178

ÚJ, Skif M—21 sátras utánfutó eladó. Érdeklődni, Dunavecse, Bocskai u. 13. Majer. 104

JÓ állapotban levő 380 cm³-s Jawa motorkerékpár olcsón eladó. Baja, Erkel F. u. 5. 1377

BARKAS teherkocsi jó állapotban, sürgősen eladó. Baja, Damjanich u. 6. 1382

UP-S Zsiguli 1985-ig érvényes műszakival eladó. Kiskunhalas, Szatmári S. u. 34. 3101

KÉTTÜÁGYAS Naumann kötőgép eladó. Kiskunhalas, Kulich Gy. u. 5. III. em. 5. Lakosék. 3093

Egyéb adásvétel

ALIG használt gyermekszobabútor eladó. Kiskunhalas, Pataki I. u. 1. Racsmán. 3088

2 ÉVES gyökeres ezerjó szőlővessző eladó. Luca Mihály, Kiskőrös, Jókai u. 12. 3119

u. 11. 3110

KUNFEHÉRTÓI tóparton 3 hold szántó kiadó, vagy eladó. Érdeklődni Kunfehértó, II. ker. 129. Gusztonyi István. 3127

BÚTOROZOTT szoba kiadó. Kiskunhalas, Kazai J. u. 7. 3140

MEGNYÍLT BAJÁN A „KICSI" Gyermek Áruház Vadászbolt és a gyógyszertár közötti utcában. Nyitva: 9,30—17,30-ig. 1369

BEDOLGOZÁST vállalok, Butikosnál besegítés is érdekel „Varrni tudó" jeligére. Leveleket a bajai Magyar Hirdetőbe várom. 1384

BAJÁN Kálvária utcában garázs kiadó. Érdeklődni: Gara Táncsics u. 37. alatt. 1390

GÉPÍRNI, gyorsírni megtanulhat szakember irányításával. Tanulási igényét „Magánszorgalom" jeligével jelezze a kiskunhalasi Hirdető címére. 3099

TEGYE PÉNZZÉ FELESLEGES HASZNÁLT CIKKEIT! Ehhez nyújtunk segítséget, csekély közvetítési díj ellenében. Eladók és vevők jelentkezését várjuk, a széktől az autóig mindent közvetítünk. Szolgáltatást Szervező Gazdasági Munkaközösség Baja, Táncsics u. 4. Nyitva: hétfőtől péntekig 10—12 óráig. 1396

Házasság

65 ÉVES, minden káros szenvedélytől mentes egészséges, 2500 Ft. ipari nyugdíjjal, szép otthonnal rendelkező, magányos férfi vagyok. Megismerkednék olyan asszonnyal, aki nem dohányzik és elfogadna házastársnak, akkor az ő otthonába is hajlandó lennék költözni, csak a magánytól szabadulnak. Leveleket „Várok türelmesen" jeligére kérem a kiskunhalasi Hirdetőbe Magyar u. 2. 3152

CONC

R · E · C · C

NEW AND USE
CLASSICAL RE

Patay László

M. Német
1993. dec. 22.

Patay László kitüntetése

Pro Ecclesia et Pontifice arany emlékkeresztet adott át kedden Szegeden *Patay* László *Munkácsy*-díjas festőművésznek *Gyulay* Endre, a szegedcsanádi megyéspüspök. A kitüntetést 13. Leó pápa alapította 1887-ben. A Püspöki Hivatalban Gyulay Endre köszönetet mondott a művésznek azért az önzetlen munkáért, amivel az egyházmegyét, az egyházmegye több templomát gazdagította. Patay László festményei, freskói láthatók a szegedi Dómban, a gyulai templomban és a november végén felszentelt új békéscsabai templomban is.

Tanárok Közép-Európában

A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete által szervezett 3 napos tanácskozáson egy-egy németországi, cseh, szlovák, lengyel és magyar tanárszakszervezet képviselői tárgyaltak a szakszervezetek és a politika, illetve az egyház és a közoktatás kapcsolatáról. Véleményük szerint a szakszervezeteknek nem az egyes pártokat, hanem az országgyűlési képviselőket kell támogatniuk. Kelet-Európa-szerte egyre inkább előtérbe kerül a sztrájk, mint a tiltakozás eszköze.

Magyar diáksiker Japánban

Sikeresen szerepelt két koppánymonostori diák a japán Televízió idei gyerekrajz-pályázatán. Török Renáta aranyfokozatú, Körmendi Dávid pedig bronzfokozatú oklevelet kapott pályamunkájára. A pályázatra hatvanhét országból 88.265 gyerek küldte el egy-egy alkotását.

Hangművészeti oktatás

Befejeződött a Hangár színiakadémia első féléve. A hangművészeti és oktatási központban nemcsak színinövendékek ismerkedhettek meg a szónoklástannal, a hang- és beszédművészettel. Csengery Adrienne, Jancsó Adrienn, Ladik Katalin foglalkozott a fiatalokkal.

Műcsarnoki kiállítások

Két kiállításnak is otthont ad a Műcsarnok nagymező utcai bemutatóhelye. Nádler István festőművész Róma című, illetőleg az Alpok-Adria Nemzetközi Grafikai Biennálé 2. Grand Prix kiállítása tegnap nyílt meg az Ernst Múzeumban. Az Alpok-Adria Nemzetközi Grafikai Biennálé 1992. évi díjnyertes művészei mutatkoznak be. A több évtizedes múltra visszatekintő ljubljanai nemzetközi művésztalálkozó szervezői 1990-ben határozták el, hogy a biennálékon nagydíjat nyert művészek munkáit mindazon országokban is bemutatják, amelyek képviselői Grand Prix-díjat nyertek. Mindkét tárlat augusztus 22-ig tart nyitva.

Patay László freskói

Jó száz éve nem készült Magyarországon olyan méretű — csaknem 500 négyzetméter — freskóegyüttes, mint amilyet Patay László Munkácsy-díjas érdemes művész készít Békéscsabán a Jamina (Erzsébethely) nevű városrész közadakozásából épülő új katolikus templomban. Patay Szőnyi István tanítványaként 1956-ban freskó tanszakon végzett, majd Barcsay Jenő utódjaként a Képzőművészeti Főiskola művészeti anatómiai tanszék vezetője lett. Azon kevesek közé tartozik, akik freskófestő diplomát szereztek. Az oltár, a szószék, a keresztelőpult, valamint a különböző szobrok elkészítésén Kiss György Munkácsy-díjas szobrász dolgozik. A tervek szerint a templomot november 19-én Erzsébet napján szentelik.

Pécsvárad ünnepe

Pécsvárad hatnapos ünnepséggel teszi emlékezetessé városi rangjának visszanyerését. Pécsvárad képekben címmel kiállítás nyílik a vár galériájában, Székely Miklós Pécsvárad szülötte pedig orgonahangversenyt ad majd a katolikus templomban.

Térzene és majorettek

Nyár'93 címmel hétfő hajnalig tartó rendezvénysorozat kezdődik ma Balatonmáriafürdőn. Este hét órakor térzene fogadja az érdeklődőket a strand bejáratánál. Szombaton szintén térzenével köszöntik a nyaralókat. Tizedik alkalommal rendezik meg a balatonkeresztúri fúvószenekari találkozót. Ezen a Tapolcai bányák és a fonyódi ifjúsági fúvószenekar, a Mecseki Szénbányák Koncert fúvószenekara, a barcsi Városi fúvószenekar, a balatonkeresztúri ifjúsági fúvószenekar és majorett csoport, a szuloki német nemzetiségi fúvószenekar, valamint a kaproncai városi fúvószenekar és majorettcsoport. Este a Benkó-Dixieland Band koncertezik a sörsátorban, majd a barcsi Ba-Rock tánczenekar muzsikál. Vasárnap sem marad el a térzene, lesz felvonulás is. Este cigányfolkórműsor és a Somogy Táncegyüttes várja a közönséget.

Bertolucci legújabb filmje

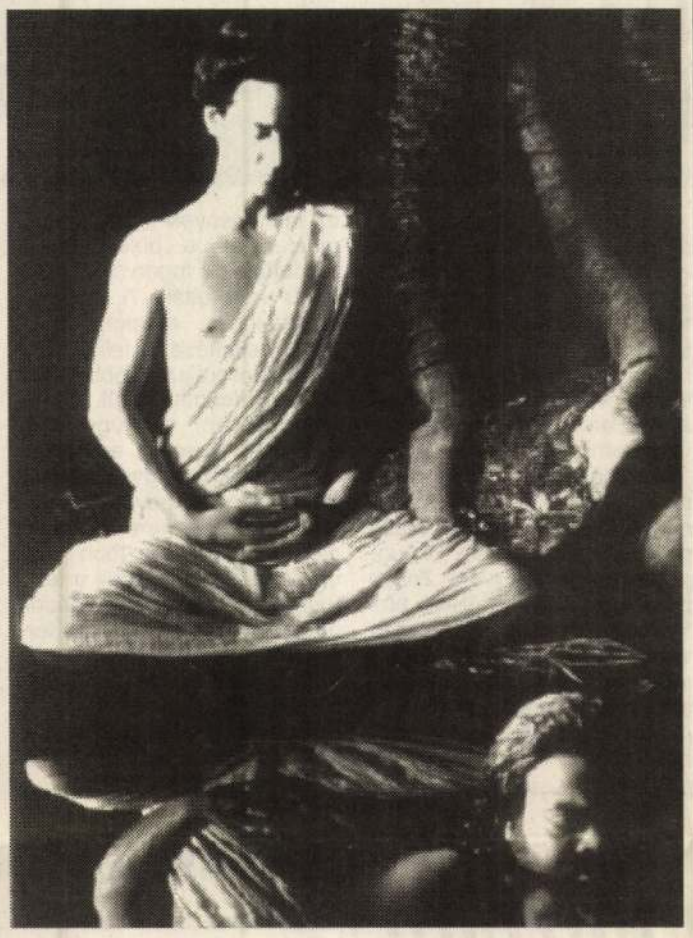

Úgy tűnik, a távol kelet nagyon nagy hatással volt az olasz filmrendező Bernardo Bertoluccira. Legújabb filmje is azon a tájon játszódik. Címe: a Little Buddha. Címszereplője Keanu Reeves. A történet Amerikában kezdődik, ahol a Dalai Láma egy amerikai családnak megmondja, hogy három gyermekük közül az egyik a reinkarnálódott Buddha.

NEVELÉSÜGYI KONGRESSZUST RENDEZNEK BUDAPESTEN

Megújuló pedagógia

Több mint félszáz szervezet vesz részt a hatodik alkalommal, augusztus 25-28 között megrendezésre kerülő Nevelésügyi Kongresszus előkészítő munkáiban. Budapesten, az Állatorvostudományi Egyetemen zajló kongresszusnak az a célja, hogy megfogalmazza a magyar oktatásügy korszerűsítésének távlati fejlesztési elgondolásait, tekintettel a XXI. század kihívásaira és a magyar valóság reális feltételeire.

„Akár a gazdaság, akár a politika elsőbbségét vallja valaki, az oktatás fejlesztése mindkét út alapja." A rendezők Eötvös József igazát választották a kongresszus mottójául. Speciális témaként olyan kérdéseket dolgoznak fel, mint az óvodai nevelés, a gyermekvédelem, a gyógypedagógia, a nemzetiségi oktatás és a kollégiumi nevelés problematikája. Ezekben a témákban egyébként előkongresszusokat szerveznek, amelyeknek összefoglalója és ajánlásai bekerülnek a kongresszus teljes anyagába.

A nyitó plenáris ülés augusztus 25-én lesz. Ezt szekcióülések követik 26-27-én. Itt szó esik többek közt a társadalmi-gazdasági korszakváltás és a magyar oktatásügy kapcsolatáról, az európai oktatási rendszerhez való igazodás feltételeiről, a nevelés társadalmi szerepéről, a korszerű műveltség kritériumairól, a szakmai képzésről, az önkormányzat és irányítás lehetőségeiről, a pedagógusképzésről és -továbbképzésről, a neveléstudomány helyzetéről és fejlesztésének feltételeiről a másság-toleranciáról és a pedagógiai alternatívákról. Ezeket a témákat egyébként szakmai nyilvánosság vitájára szánják.

A kongresszus tudományos-szakmai bizottságának elnöke *Ádám György* akadémikus lesz, s a tagok között van *Jelenits István* piarista tartományfőnök, *Ranschburg Ágnes* pszichológus, *Marx György* akadémikus is.

A záró plenáris ülést augusztus 28-án tartják.

L. S.

Hasznosítják a majki Eszterházy-kastélyt

Pécsi építészek sikerét hozta a közigazgatásilag Oroszlányhoz tartozó majki Eszterházy-kastély és környékének hasznosítására kiírt tervpályázat. A Majkon megtartott eredményhirdetésen a neves szakemberekből álló zsűri szerint a Horváth Magdolna és kollégái, a Pécsi Építész Kör Kft dolgozói által készített terv felelt meg leginkább a pályázat kiírói az Országos Műemlékvédelmi Hivatal, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, valamint az oroszlányi önkormányzat elvásárainak.

A pályázat meghirdetésére azért került sor, mert a hazai barokk építészet egyik legszebbjének számító kastélyt 1945 után több, funkciójától erősen eltérő célra is hasznosították, miközben állagának megóvásával keveset törődtek. Bő egy évtizede pedig üresen áll az építmény.

A pécsi kollektíva egy-egy kemping, sporttelep, majáliskert és kisállatkert kialakítását javasolta a kastélyt övező területen.

A tervek komplett megvalósítására sajnos az önkormányzatnak nincs elegendő pénze — mondta az eredményhirdetéskor Sunyovszki Károly, Oroszlány polgármestere. A legjobb ötleteket viszont bedolgozzák a kastély megmentését célzó önkormányzati tervbe, amelynek megvalósítása nagy valószínűséggel már a jövő évben megkezdődhet. Az önkormányzat gazdasági céljai közt kiemelt szerepet kapott és kap a turizmus, illetve az idegenforgalom. A majki műemlékegyüttes másik részét, a 17 egykori remetelakot a 80-as évek elején széles összefogással eredeti szépségükben felújították, s azokat azóta szabadidős célokra hasznosítják. Egy épen fennmaradt templomtoronyból kilátót alakítottak ki.

Székelykeresztúri hangverseny

Augusztusban Budapestre érkezik a székelykeresztúri árvaház 42 tagú fuvolazenekara és hangversenyt ad a Budapesti Művelődési Központban. Műsorán erdélyi népénekek, egyházi dalok, népi vallásos énekek szerepelnek. A hangversenyt követően a 42 erdélyi gyermek, családok vendégeként, két hetet tölt Budapesten és vidéken.

Ez a csoport volt a 15., amely az elmúlt másfél évben a Szent István Alapítvány szervezésében Erdélyből és Kárpátaljáról hazánkba érkezett. Összesen hatszáz árva vagy szegény sorsú gyermek tölthetett íly módon két hetet Magyarországon.

Az alapítvány megalakítja a Szent István Klubot. Annak tagja lehet mindenki, aki az év meghatározott időszakában rendszeresen fogad határontúli magyar gyerekeket. Jelentkezni a Szent István Alapítványnál lehet, 1119 Budapest, Etele u. 23.

A népi imádságlíra

Erdélyi Zsuzsanna: Századokon keresztül elrejtve éltek, az utóbbi egy-két évtizedben kerültek felszínre

Az idén 145 éves Szent István Társulat legutóbbi közgyűlésén adták át a közelmúltban alapított Stephanus-díjat azoknak, akik a vallási tudományok, jelesül a teológia és a keresztény kultúra terén maradandót alkottak. A kuratórium *Gál Ferencnek,* a teológiai tudományokban elért eredményeiért, *Erdélyi Zsuzsannának* pedig az archaikus népi imádságok és a középkori eredetű szakrális közköltészet kutatásaiért, és különböző műfajú publikálásáért ítélte oda a díjat.

Erdélyi Zsuzsannával a kitüntetés napján, egy előadása után beszélgettünk, amelynek témája „Az Ómagyar Mária-siralom és a népi imádságok kapcsolata" volt.

— *Előadásában évszázadokra visszamenőleg idézett népi imádságokat, holott köztudott, hogy a késő középkorból igencsak szegényesek a magyar nyelvemlékek...*

— Ennek végtelenül egyszerű a magyarázata: Magyarországon a szóbeliség őrizte meg azt, amit szerencsésebb országokban az írásbeliség. Magyarországon a történelmi események jóformán mindent elpusztítottak, ami a késő középkortól, az Árpád-háztól kezdve ennek a kornak a kultúrájához tartozott. Latin emlékek persze találhatók, de a magyar irodalomnak mindössze öt nyelvemléke van. A Halotti beszéd, amely próza, az Ómagyar Mária-siralom 13. század végéről, ami töredék, ismerjük a kőnigsbergi töredéket, ami az előbbivel szemben karácsonyi ének, aztán a gyulafehérvári glosszák, amelyek már csak feljegyzések, prédikációk a 14. századból, és végül még néhány töredék, amelyek szinte össze nem függő szavakat tartalmaznak.

A 15. század második felében jönnek a bibliafordítások, majd az 1493–94-es Festetich-kódex, amelyben megtaláltam a magyar népi imádságok megfelelőjét.

— *Milyen gyökerekre vezeti vissza a magyar népi imádságokat?*

— Ezek bölcsője, forrása az a Szent Ferenc által meghírdetett és élt szellemiség, amely a vallásosságot érzelmeken keresztül közelítette meg. Ez tehát egy érzelemhangsúlyos vallásos élmény, amelynek középpontjában a Nagyhét története volt, Krisztus halála, a Golgota-dráma. „Hőse" tehát Krisztus, de a szenvedő Krisztus mellé a ferences gondolkodásmód odaállította Máriát, a fájdalmas Anyát, akinek érzelmein keresztül az egész Krisztus-halál megrendítőbben érzékelhető.

Az „imitáció Christi" szellemisége az, amit Szent Ferenc hírdetett, hogy Krisztust kövessük, és igyekezzünk hozzá hasonulni. Így került előtérbe az Isten-anya, akinek számtalan képzőművészeti megjelenítését is ismerjük.

— *Többször említette előadásában a „gyógyító imádságokat". Ennek mi a magyarázata?*

— Ezek a népi imádságok, amelyek századokon keresztül elrejtve éltek, az utóbbi egy-két évtizedben kerültek felszínre. Én véletlenül találkoztam egy olyan szöveggel, aminek a nyomába eredtem, húsz esztendő alatt több tízezer imádságot sikerült „kiásnom". Tovább kutattam a hazai nemzetiségek körében, a szomszédos országokban, majd végig Európában, kerestem a kapcsolódásokat, a történet- és eredetkérdést. Ennek során az derült ki, ami más kutatásokból is nyilvánvaló, hogy a keleti-nyugati keresztény egymást átjárta. Visszavezethető ez az Árpádok kétpólusú politikájához, ami éppúgy kötődött Bizánchoz, mint Rómához. Több kiadást megért könyvemben kifejtettem, hogy a népi imádságok tulajdonképpen három részből állnak: van egy lírai rész, ez egy látomásos mozzanat, utána megjelenik a szenvedő Krisztus, a fájdalmas Mária képe, amelyben a passió tűnik fel, s a záradék vége fejezi ki azt a jutalmat, kegyes — lelki — hasznot, amely az imádság elmondóját illeti azért, mert elmondta az imát. Tehát felidézte Krisztus szenvedéseit, beleélte magát, azonosult vele. Például: „aki ezt az imádságot este lefektiben, reggel felkeltiben elmondja, két halálos bűne megbocsáttatik..."

— *Van valami köze ezeknek a magyar népi balladákhoz?*

— Tulajdonképpen nem sok, talán ritmikai, verstani... Abban viszont igaza van, hogy az imádságok stílusa kicsiszolódott az évszázadok során, ugyanis ez a késő középkor szakrális közköltészetének, a passió költészetének, a Mária-siralom lírának a népi, a néphagyományban megmaradt továbbélése. Jellegzetesek a párbeszédek is, hiszen abban a középrészben, ami a passiót jeleníti meg, van egy nagyon fontos motívum, amikor Mária keresi Krisztust (Mária Jánostól tudja meg, hogy „elfogták szent fiadat"). A Mária-siralmaknak a középkori vallási színjátékokban volt szerepe, bizonyos jelenetekbe beleilleszteték Mária panaszát. Ezek a színdarabok nem elégedtek meg a bibliai, a kánoni iratok szűkszavúságával, felhasználták az apokrif, tehát a nem éppen elfogadott bibliai elemeknek a forrását is. Talán még annyit, hogy a szent színjátékban három Mária-siralom lehetőség van: amikor keresi Krisztust, amikor áll a kereszt alatt, és amikor a halott Krisztust az ölében tartja. Ez csodálatos Mária-költészetet hozott létre, ami tükröződik a népi imádságokban. S hogy az előző, a gyógyító népi imádságokkal kapcsolatos kérdésére válaszoljak: a régi időkben, a középkorban a misztikum és a mágia nem vált annyira szét. Olyan középkori szövegek vannak, amelyekben az imádság-záradékokat ma babonásnak minősítenénk. De akkor ezeket nem tekintették annak. A szenvedés magában hordozta a tisztulás ígéretét is, voltaképpen a gyógyulást.

— *Széleskörű kutatásai közben tapasztalta-e ennek — az ön fogalmazása szerint népi imádságlírának — a továbbélését?*

— Hogyne! Az a sok tízezer népi imádság, amivel találkoztam, azt bizonyítja, hogy a nép évszázadokon keresztük csiszolta, formálgatta, s használja ma is. A felfokozott vallási élmény újabb színekkel gazdagítja a szenvedés költészetét.

Juhász Ferenc

Patay Lánb

Tatarozzák a jegyzőséget Vízváron

Pályázati pénz segítségével építettek utat Vízváron. A templom előtti mintegy 300 méteres szakasz 2,5 millió forintba került. Elkészült egy 200 méter hosszúságú járdaszakasz is. Most tatarozzák a jegyzőség épületét, aminek a költsége előreláthatóan 400 ezer forint körül lesz.

Gázra vár Heresznye

Heresznyén elkészült a tervezett negyven személyt kiszolgálni tudó konyha és a műholdas programok vételére alkalmas antennarendszer is működik már. Most a vezetékes gáz bevezetése a főcélja a községnek, amely megvalósítása érdekében összefogtak a környező településekkel. A kivitelező a Kögáz, és lakásonként a fővezeték 40 ezer forintba kerül.

Rendőrt akar Rinyaújnép

Rinyaújnép — Somogyaraccsal közösen — régóta szeretné, hogy egy körzeti megbízott rendőr teljesítsen szolgálatot a faluban az ott élők biztonsága érdekében. Ezért most úgy döntött a két község önkormányzata, hogy építenek a leendő rendőrnek egy szolgálati lakást. Az építkezéshez mindkét testület megszavazott 500 ezer forintot.

Csurgói boraranyérem Horvátországban

173 horvátországi és 7 olasz bor mellett egy magyar termelő is részt vett az elmúlt hónapban egy horvát borversenyen. A csurgói gimnázium matemetikatanára, Horváth Lajos „Csurgói vörös" elnevezésű borára 18,6 pontot kapott. A pontszám alapján a nemes nedű aranyérmet kapott.

Szociális segélyezés Berzencén

Rendszeres szociális segélyezésre idén 370 ezer forintot különített el a költségvetésből a berzencei önkormányzat. Ebből a pénzből az első félév során 138 ezer forintot fizettek ki. Átmeneti segélyezére 59 kérelem érkezett a testülethez, s ezek közül 30-at elfogadtak, s összesen 101 ezer forintot fizettek ki. Rendszeres nevelési segélyben 35 család 84 gyermeke részesül, részükre eddig 622 ezer forintot utalt ki az önkormányzat.

Eladó csurgói bérlakások

Kétszázharminc önkormányzati bérlakást szeretne eladni a lakóknak a csurgói polgármesteri hivatal. Eddig, a kedvező feltételek ellenére mindössze harmincra akadt vevő. A 15 éve fel nem újított lakásokért az értékének mindössze 40 százalékát kellene kifizetni.

A barcsi vekker-orvos

— Jónapot kívánok, doktor úr! Mi történt az órámmal?

Így köszönnek a „pácienseri". *Bencze Antal* barcsi órásmesterben van is valami doktorbácsis. Nemcsak az, hogy fehér köpenyben jár. Amíg az elemcserét végzi, illetve javítja a ketyegőt, meghallgatja a betérők panaszát, óhaját is.

— Türelem kell mindenhez, de legfontosabb az udvariasság — mondja. — Nem szabad becsapni az embert. Az órásmester tulajdonképpen a véletlennek köszönheti ezt a szakmát.

— Pécsen tanultam a mesterséget Varga Lajos maszek órásnál a Király utca 22. szám alatti műhelyben. Három évig szakmai oktatásban részesültem, egy évig pedig segédként dolgoztam.

1970-től javítja Barcson az órákat, a jelenlegi, a harmadik üzlethelyiségében. Kezdetben ébresztőórákat, faliórákat hoztak be, később zsebórákat, most pedig a kvarcóra a sláger. Munka mindig van, de régebben több volt az elfoglaltság: az emberek ma gyakrabban cserélik újra az órákat

— Már csak egyedül maradtam hírmondónak — jegyzi meg —, bár reménykedem, hogy a kisunoka a papa örökébe lép, mert a berendezéseket különben kire hagynám. Még tanulót sem veszek fel, mert mindössze évi 3000 forint adókedvezmény járna, és az időm is véges...

Gamos Adrienn

Turnén Olaszországban

A barcsi Riverside Big Band és a Boróka táncegyüttes július 12-én útra kelt Olaszországba.

— Úgy kezdődött minden mint a mesében — mondta *Vértes György,* a művelődési központ vezetője. A Csokonyavisontáról elszármazott *Greksa Erzsébet* azzal keresett meg, hogy mit szólnánk egy itáliai úthoz. Természetesen elfogadtuk a tálcán kínált lehetőséget. A hétezer lakosú Altawilla Silentina Nápolytól délre, 80 kilométerre fekszik. Itt négyszer léptek fel, foklórbemutatót is tartottak. Állítólag nagyobb sikert arattak, mint a legnépszerűbb olasz táncegyüttes.

— Jó volt magyarnak lenni Amalfiban a sorrentói félszigeten és Castelcivitán is. Rengeteg ajándékot kaptunk, sőt, még az üzletekben is olcsóbban vásárolhattunk.

Magyar együttes most először szerepelt Altawilla Silentinában és ez egyfajta különlegességnek számított: a szegény országból gazdag kulturát vittek.

Bepillantottak az olasz családi életbe is, és kirándulások is színezték az amúgy sem szürke napokat.

— Úgy búcsúztunk az üdülőközponttól, hogy két év múlva visszatérünk — mondja Vértes György.

G. A.

PÁLYÁZAT JÁRDAÉPÍTÉSRE

Butiksor épül Berzencén

Meglehetősen gyorsan végeztek a berzencei képviselők a falu első félévi költségvetésének beszámolójával. A pénz nagy részét a működési költségek elviszik, ami megmarad, abból nagy dolgokat nem lehet véghezvinni. Tervek azért persze vannak, hisz az még nem kerül pénzbe.

— Legnagyobb eredménynek azt tartjuk, hogy intézményeink működtetése stabil pénzügyi alapokon nyugszik— mondta *Kovács Zoltán* polgármester. A feltételek biztosítottak. A költségvetési bevételek 59 százalékát teljesítettük az első félévben, s a tervezett kiadásoknak is több, mint a fele megvalósult. A nyár közepén megkezdődtek az intézmények karbantartási munkálatai: a bölcsődét, a rendelőt és a fogorvosi rendelőt is kifestették. A jelenlegi legnagyobb munkánk az óvoda felújítása. A teljes tetőzetet kicseréljük, több, mint 800 ezer forintba kerül.

Berzencén, csakúgy mint sok más hasonló adottságú nagyközségben igyekeznek a fejlesztésekbe bevonni a lakosságot. Az önerős munkák olcsóbbak, és így több mindenre futja. Így készült a telefonhálózat, és a javítások nagy része is. Most járdát terveznek, aminek az építését szintén szeretnék olcsóbban megoldani.

— Pályázatot adtunk be egy 1 kilométeres járdaszakasz megépítésére. A forgalmas határhoz vezető főút mellé feltétlenül kellene egy járda. 2,7 milliós a költségvetése, de ha a saját közhasznú munkásainkkal építtetnénk, 1,2 millióból magvalósítható.

A faluban fellángolt a vállalkozói kedv is. A benzinkút mellett tervezi az önkormányzat egy butiksor kialakítását. Nyolc kis üzletnek lenne ott hely, s amikor ez a terv napvilágra került, igen hamar akadt jelentkező az összesre. Közel a határ, ha enyhülne a helyzet a szomszédban, nagyobb lenne a forgalom, minden bizonnyal lenne forgalma a kis üzleteknek. És az emberek bíznak a jövőben.

V. O.

MUNKÁT AD A SOLANUM

„Csemegézők" a határban

Szemetel az eső a berzencei határban. Sokak szerint már késő, sokkal előbb kellett volna a csapadék a földeknek. Bár akik most a kukoricásban vannak, csupán önös érdekből nem akarják az esőt: nem tudnának dolgozni. A nyolcvan ember ugyanis szeretne pénzt keresni ha már eljött napszámba. A munka pedig a csemegekukorica törése.

— Idén 250 hektáron vetettünk csemegekukoricát— mondja *Dömötör Lajos* a Solanum kft termelési főmérnöke. Tavaly is jól bejött, és ha mást nem is, de legalább alkalmi munkát jelentett sok embernek a faluban. Idén a jég alaposan megverte, és a tervezett 100 mázsa helyett csak 60-70 lesz hektáronként. De még így sem lesz rossz üzlet.

Ottjártunkkor nyolcvanan járták a kukoricatáblát és szedték a csöveket. Tavaly jóval többen jelentkeztek a munkára, a főmérnök sem érti, miért nem jöttek többen. A kilónkénti 80 fillér nem hangzik soknak, de egy nap akár tíz mázsát is meg lehet szedni, s akkor már forint húszat fizet a kft.

— Nekem minden pénz jól jön— mondja az egyik fiatalasszony. Akinek nem büdös a munka, az itt jól kereshet. Csakhát sokan szívesebben fekszenek odahaza, és várják a segélyt.

A Solanum kft a volt téesz növénytermesztési ágazatából jött létre. Teljesen önálló cég, a 17 alapító saját pénzét tette bele a vállalkozásba, összesen 2,3 millió forintot. Huszonegy embert foglakoztat főállásban, a nagy munkák idejére, mint most is, alkalmi munkásokat vesznek fel. Igyekeznek minden terményére szerződést kötni. A csemegekukoricát átveszi a Nagyatádi Konzervgyár, a gabona zömét megvette a GMV, másszóval a piaci biztonságot sikerült megteremteni.

— Aki a téeszben karbantartó volt, az ha nem volt rossz gép, nem csinált semmit— mondja Dömötör Lajos. Most mindenki mindent csinál, mert tudja, hogy saját magáért is csinálja. Minimális költségekkel gazdálkodunk, és ha majd a banki hozzáállás is jobb lesz, ha kaphat a mezőgazdaság kedvezményes hiteleket, akkor biztos, hogy meg lehet élni az ilyen vállalkozásokból.

Az elhagyott Alexandra

Ennyi maradt a pusztából

Csokonyavisontáról jó öt kilométer után, fákkal övezett, világtól elzárt kicsi fészekre bukkantam: Alexandra-pusztára. Nevét Széchenyi Imre feleségéről, gróf Szirmay Alexandráról kapta. 1952-ben viszont nem hivatalosan Béke-puszta lett.

Mintha megállt volna az élet itt: a rombadőlt istállók, a mozdulatlanság. Szívfacsaró a látvány. Azt azért nem mondhatjuk el, hogy a kutya se volt kíváncsi az idegenekre. De a csahos ebeken kívül az omladozó házakból nem jött elő senki. Az úton egy idősebb bácsika tolta kerékpárját, otthonosan mozgott a tájon.

— Jártak már itt, ahol a madár se jár? — kérdezte. *Druzsin Jánosnak* hívják és több mint húsz éve él itt. — Nem volt mindig íly siralmas az élet itt. Kezdetben 38 család lakta, ma tizenheten keressük a boldogulást... csak nem találjuk meg. Tudja, valaha működött itt iskola, kultúrház, szeszgyár.

Most hiába keressük a szeszgyárat, a kultúrházat. Pedig a szeszgyár 28 méteres kéménye messziről látszott. A puszta közepén az 1900-as években felállították a haranglábat, mellette pedig egy Mária-képet.

— Néhány éve ellopták a harangot — fűzte hozzá —, akkor az se szólt. Aztán előkerült: a Lábod melletti Sallér-pusztán találták meg. Akkor költöztek el innen az emberek, amikor megépült a kövesút. Sertéstelepet létesítettek ugyanis és az itt lakók félve a fertőzéstől elvándoroltak.

1912-ben épült fel az alsótagozatos iskola a halastó partján. Kultúrház is létesült: bálokat, teadélutánokat rendeztek ott. Dombóvári László volt az egyetlen, aki csak a puszta népét tanította. Jelenleg Budapesten él, de kötődését bizonyítja, hogy megvette az itteni iskolát. Megmentve tán a teljes pusztulástól.

Azóta minden megváltozott. Druzsin János azt mondja: — Halálra vagyunk ítélve, pedig még két-három éve műemlékvédelmi területté szerették volna nyilvánítani.

Gamos Adrienn

Patay László

Segélyezés

A megyeszékhelyen is egyre gyarapszik a szociális segélyezésre szorulók száma. Az önkormányzat az elmúlt évben az előirányzott 49 és fél millió helyett 73 milliót fordított pénzbeni segélyezésre. A legtöbben a rendszeres nevelési segélyt veszik igénybe, a tervezett 18 millió 700 ezer forint helyett 47 millió 141 ezret fizettek ki.

A Sebes György kétszer

Szeghalmon a hagyományos „Az iskola bemutatkozik" sorozatban most a Sebes György Általános Iskola következik a héten. Eredetileg egy előadás lett volna szerda este fél hétkor, de már elővételben jóval több jegy kelt el, mint ahányan a művelődési központban elférnek, így péntek este ugyanabban az időpontban megismétlik a szerdai előadást.

A hivatal

Kardoskút önkormányzatának képviselő-testülete soron kívüli ülést tart csütörtökön 14 órai kezdettel. Napirenden szerepel a háziorvosi állás betöltésének véglegesítése; a hivatal tevékenységéről szóló beszámoló; az egyes szociális ellátási formák szabályairól szóló rendelettervezet megvitatása.

Egyszólamú orgánum Eleken

Isten óvja Eleket?

Lapozzunk. Ez volt az első benyomásom, amikor kezembe vettem Elek új „közéleti lapját", melynek háza táján a polgármester nagy ismeretségnek örvendhet. Szántó Istvánról ugyanis megannyi mélyen szántó gondolatot kanyarítottak a lapba. Nézzünk néhány megállapítást!

„Elek évtizedekig nem fogja kiheverni a Szántó-uralmat" — hirdeti egy termetes cím. Ám a polgármester „sztárstátusát" nem ez, hanem a több cikkben való szereplésének összegezése alapozza meg. A képviselő-testületnek pedig arról a döntéséről, hogy megkísérlik a városi cím elnyerését, a következőket olvashatjuk: „Szántó István végső érve: Már címer is van! A testületet orvos még nem látta, a felhőkből pedig még senki nem tudta lehozni." Egy másik írás szerint: „A régi idők lejártak, Szántó úr, a falu választói nem segítenek Önnek, be kell látni, megbukott, mint független polgármester." S néhány megállapítás a már idézett című írásból: „Szántó István uralmát végig Elek vagyonának elherdálása kísérte... Néhány felelőtlen beruházást tud felmutatni, amelyek közös jellemzője, hogy fele annyiból is meg lehetett volna csinálni, s jobban (kábeltévé, iskola, óvoda, telefon, utak)... tétlenül nézi a helyi ipar pusztulását, soha egyetlen ötlete nem volt arra vonatkozólag, hogy miként lehetne megmenteni (téglagyár, keverő, fa-fém, kosárfonó)... a választás előtt Szántó mindegyik munkahelyre elment maga mellett agitálni. Azóta miért nem volt egyetlen

Szántó István polgármester (archív felvételünkön) nem a kritikát, hanem a tájékoztatás egyoldalúságát és stílusát kifogásolja

FOTÓ: KOVÁCS ERZSÉBET

munkahelyen sem?... A gázt nem vezette be... Szántó István felelős a szeméttelep rossz elhelyezéséért... 50 év múlva is emlegetik Szántót. Mint aki megmérgezte Eleket. Neki köszönhető, hogy a rendszerváltás Eleken nem következett be... ez a testület a joggal és az igazsággal áll szemben... Szántó István uralkodása alatt, mai árakon számítva milliárdok felett döntött... Ez a csapat (a képviselő-testület — *a szerk.*) felhagy a demokrácia lejáratásával? Nem hiszem." Majd az írás azzal zárul: „Isten óvja Eleket!".

A helyi lappal ellentétben — nem a polgármester védelmében, hanem jogainak érvényesítését biztosítva — az állításokról megkérdeztük Szántó István véleményét.

— Jó lett volna, ha a lapot is szerkesztő cikkíró tényekkel alátámasztott, konkrét ügyeket említ — mondta a polgármester. — Nem keresett meg, anyagot sem kért a munkájához. Azt is jó lenne tudni, hogy miként készíthettük volna el az említett beruházásokat félpénzért, s mit kell érteni azon, hogy „jobban"? A felsorolt üzemek közül 3-nak Eleken kívül van a központja. Aligha férne össze a piacgazdaság elveivel és gyakorlatával — ehhez az önkormányzatnak eszközei sincsenek —, hogy a polgármester beavatkozzon az egyes cégek gazdasági döntéseibe. Egyébként a téglagyár megszüntetéséről a cikkíró nálam bővebb felvilágosítást kaphat az édesapjától, aki — ha jók az értesüléseim — abban az időszakban a vállalat üzemgazdasági osztályvezetője volt.

— Igaz, hogy megválasztása óta egyetlen eleki munkahelyre sem tette be a lábát?

— Voltak és vannak olyan feladatok, melyek helyszíni megbeszélést igényelnek. Természetes, hogy ilyenkor elmegyek a munkahelyekre. A gáz bevezetésének lehetőségeiről más olyan települések, üzemek vezetőit is megkérdezhetik, ahol szintén szerették volna a bekötést, ám nem volt rá módjuk. Ami a költségvetési pénzeket illeti: ezek felett nem egyetlen személy rendelkezett, rendelkezik. Azzal is támadják a testületet, hogy nagy hiteleket vett fel a tornaterem építésére. A valóság: eddig egy fillért sem. A lapot jegyző és gyakorlatilag író szerkesztő — üresedés következtében — hamarosan maga is képviselő lehet...

Nem lepne meg, ha az ügy a bíróságon folytatódna. Ám mi inkább abban reménykedjünk: nem állandósul az a helyzet, hogy az olvasók kiegyensúlyozott, valamennyi érintett véleményével számoló tájékoztatása csak egy másik lap — most éppen a mi lapunk — közreműködésével valósítható meg. Isten óvja — ettől — Eleket...

KISS A. JÁNOS

A „kamuválasztás" tétje

A napokban egy békéscsabai fórumon a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete országos titkára, a SZEF soros ügyvivője, Vadász János meglepő következtetéseket fogalmazott meg a közalkalmazotti tanácsok választásával kapcsolatban.

Kiindulópontja szerint a közalkalmazotti tanácsok választásáról szóló törvény a német munka törvénykönyve és az osztrák adaptációjának hibás fordításán alapszik. Arról nem is beszélve, hogy ott minderre azért van szükség, mert nincs munkahelyi szakszervezet. A közalkalmazotti képviselőket és tanácsokat pedig olyan munkahelyen választhatják, ahol a foglalkoztatottak száma meghaladja az ötszázat. A választott testület pedig a vezetéssel, gazdálkodással és tulajdonlással kapcsolatos kérdésekben képviseli a munkavállalók érdekeit.

A magyar művelődési intézményekben pedig tulajdonlásról szó sincs, nem beszélve arról, hogy jelentős részükben 2-3 munkavállaló van mindössze.

A gazdálkodásról szóló döntéshozatal is nevetséges a közgyűjteményi és közművelődési intézményhálózatnál — folytatta okfejtését —, mert a közalkalmazotti tanácsok jogosítványa a munkahelyen belül érvényes, gazdasági lehetőségük pedig a fenntartóknál, az önkormányzatoknál dől el.

Az új formának vannak jogosítványai, de szankcionálási lehetőség nélkül, ami csak a szakszervezeteknek van meg a munkahelyeken.

Akkor mi ennek a választásnak a tétje? — tette fel a kérdést Vadász János, majd válaszolt is:

— A kiszorítósdi, amivel a kontrollszervezetek jogait és működését próbálják ellehetetleníteni. Ugyanis sem a kormány, sem az önkormányzatok nem kedvelik az opponáló, ellenőrző érdekvédelmi szervezeteket.

Valószínű, sokan azt gondolják, hogy ezt felismerve a dolgozók nem mennek el választani. Ezzel viszont a szakszervezetek kerülnének hátrányos helyzetbe, tudniillik a képviseleti és kollektív szerződés jogát a közalkalmazotti választások során a szakszervezetekre leadott szavazatok alapján határozza meg a választási szabályzat. Tehát a dolog lelke a szavazatszámlálásban rejlik, valamint a szavazatra jogosultak körének megállapításában. Ugyanis a főfoglalkozásúak mellett a nyugdíjasok, a rész- és mellékfoglalkozásúak is szavazásra jogosultak.

A szavazólapokon fel kell tüntetni, hogy szakszervezeti vagy független jelölt indul. Jó tudni, hogy a munkahelyen belül annak a szakszervezetnek van kizárólagos joga kollektív szerződést kötni, amely munkahelyen elérte a 65 százalékot. Arra is érdemes figyelni, hogy az önkormányzat a választásokat követően jó néhány kérdésben köteles lesz egyeztetni a reprezentatív jellegű szakszervezetekkel, de csak azokkal, amelyek az adott település közalkalmazotti létszámát figyelembe véve — a fő szakmacsoporton belül — megszerezte a szavazatok tíz százalékát. Ez a nagy tét.

B. SAJTI EMESE

Ugyanolyan. Sőt... A négyajtós Swift Sedan ugyanolyan összetéveszthetetlenül eredeti SUZUKI, mint jól ismert ötajtós testvére.

Ugyanolyan fürge, ugyanolyan áramvonalas, éppoly gazdaságos, ugyanolyan megbízható és legalább olyan szép.

Ugyanaz a legendásan kisétkű motor hajtja, ugyanaz a kiterjedt és széleskörű szolgáltatásokat nyújtó márkakereskedői hálózat áll mögötte és ugyanolyan kedvezőek garanciális feltételei is. (3 év vagy 100.000 km általános és 6 év átrozsdásodás elleni garancia).

Ráadásul mostantól ugyanott is készül. Itthon, Esztergomban. Bárhogy nézzük is: többen lettünk.

SUZUKI. A mi autónk.

hat

Márkakereskedőink:

AJKA Suzuki Kovács Kisfaludy u. 16/1. Tel.: (88)12-914 · **BAJA** BVFSZ Autójavító Szegedi út Tel.: (79)22-014 · **BALASSAGYARMAT** Privát Transz Autó Bt. Kóvári u. 11. Tel.: (35)10-429 · **BARCS** Karvalics Ottó Jókai u. 1. Tel.: Barcs 544 **BUDAPEST** Sztráda-Coordinát II. Szentendrei út 217. Tel.: 160-8209 · Vízivárosi AutójavítóVállalat II. Lövőház u. 5. Tel.: 135-8574 · Hungaroszerviz Suzuki Center IX. Hentes u. 12-14. Tel.: 114-0831 · Magyar Autóklub Suzuki Márkakereskedés XI. Boldizsár u. 2. Tel.: 185-0875 · Spirál XIII. Dózsa Gy. út 63. Tel.: 270-2699/241 · TOP AUTO XIII. Röppentyű u. 27-29. Tel.: 149-7538 · UNIVERZUM XIV. Miskolci u. 157. Tel.: 183-2939 · Budapesti Autószöv Suzuki Shop XVIII. Hengersor u. 25. Tel.: 128-5863 · Merkur Vállalat Csepel XXI. Áfor u. 4. Tel.: 276-3767 · **CEGLÉD** Jansik István Kőrösi u. 28. Tel.: (53)14-005 · **DEBRECEN** Debreceni Autójavító Kerekedelmi Szövetkezet István út 149. Tel.: (52)28-644 **DOROG** STAR-MOTOR Szerviz Puskin u. 24. Tel.: (33)31-109 · **DUNAÚJVÁROS** Allegro Kft. Petőfi S. u. 114. Tel.: (60)92-275 · **ESZTERGOM** EVM Klub Schweidel J. u. 5-7. Tel.: (33)16-666 · **GYÖNGYÖS** Autó és Motorkerékpár Javító Szöv. Pesti út 14. Tel.: (37)13-650 · **GYŐR** Blaskovics László Bajza u. 3. Tel.: (96)24-063 · Győri Autójavító Vállalat Tompa u. 2. Tel.: (96)14-811 · **GYULA** AFIT Autójavító és Kereskedelmi Kft. Csabai u. 9. Tel.: (66)463-062/15 · **HATVAN** Suzuki-Sós Szalon Móra F. u. 6. Tel.: (38)42-353 · **KAPOSVÁR** Kaposvári Autójavító Vár u. 16. Tel.: (82)12-826 · **KECEL** Suzuki Autós Centrum Császártöltés u. 75. Tel.: (78)21-905 · **KECSKEMÉT** Magyar Autóklub Jász u. 26. Tel.: (76)321-875 · **KEREPESTARCSA** Benkő Pál Ifjúság tér Tel.: (28)70-638 · **KESZTHELY** Autójavító és Értékesítő Kft. Tapolcai u. 40. Tel.: (83)14-349 · **KISKUNHALAS** SEPSIKER Kossuth L.u. 29. Tel.: (77)22-366/102 · **KISVÁRDA** Speciál Forma Autójavító Kft. Árpád út 27. Tel.: Kisvárda 278 · **KOMÁROM** Géringer Szerviz Igmándi u. 65. Tel.: (34)40-490 · **MAJOSHÁZA** MOLNÁR Kft. Kossuth Lajos u. 27. Tel.: (24)76-055 · **MISKOLC** Babus-Suzuki Márkakereskedés Zsolcai kapu 13. Tel.: (46)323-705 · Multi Autó Jókai u. 13-15. Tel.: (46)324-111 · **MOHÁCS/LÁNYCSÓK** Suzuki-Varga Márkakereskedés Tel.: (69)22-583 · **NAGYKANIZSA** Nagykanizsai Autójavító Balatoni út Tel.: (93)73-310 **NYÍREGYHÁZA** Autó Tempó Jég u. 14. Tel.: (42)15-052 · VAGÉP Kelet Mobil Kft. Jókai tér 4. Tel.: (42)43-745 · **PÁPA** DIBA Kft. Külső Veszprémi út 38. Tel.: (89)13-512 · **PÁSZTÓ** Euro Autó Kft. Fő út 9. Tel.: (32)60-270 · **PÉCS** Autófit Autószerviz Kft. Szigeti út 131. (72)33-499 · **SALGÓTARJÁN** Tarján Plaszt Kft. Rákóczi u. 247. Tel.: (32)10-944 · **SOPRON** Gépjárműértékesítő és Kereskedelmi Kft. Bánfalvi út 14. Tel.: (99)12-861 · **SZEGED** AUTOFER Autószerviz Kft. Sárosi u. 11. Tel.: (62)486-560/15 · Szentgyörgyi Kereskedelmi Kft. Hajnóczi u. 15. Tel.: (62)321-397 · **SZEKSZÁRD** Szekszárdi Autójavító Palánki u. 1. Tel.: (74)15-611 · **SZENTENDRE** Suzuki Szentendre Rév u. 6. Tel.: (26)10-921 **SZENTES** DIREKT Autójavító és Szolgáltató Kft. Vásárhelyi u. 116. Tel.: (63)11-211 · **SZERENCS** Szerencsi Autójavító Gyár u. 9-11. Tel.: (41)31-022 · **SZÉKESFEHÉRVÁR** SUN Kft. Donát út 2. Tel.: (22)312-872 SUZUKI-Kőnig Fiskális u. 32. Tel.: (22)325-053 · **SZOLNOK** ALFA Autójavító Százados u. 1. Tel.: (56)341-655 · NESZTOR Kft. Konstantin u. 1. Tel.: (56)375-201 · **SZOMBATHELY** Sipos Autóház Zanati út 48. Tel.: (94)10-870 · **TAPOLCA** Autó Pék Autókereskedés Fő tér, Tel.: (87)12-236 · **TATABÁNYA** Sztráda Skála Autós Üzletág Szanatóriumi u. 1-3. Tel.: (34)11-611/180 · **VÁC** Szikriszt László Balassagyarmati út 29. Tel.: (27)16-413 · **ZALAEGERSZEG** Generál Autójavító és Kereskedelmi Kft. Balatoni út Tel.: (92)13-355/4

Testületi munka — számokban

Mezőhegyes város képviselő-testülete tavaly év végéig 31 ülést tartott, 550 határozatot hozott, és 43 rendeletet alkotott. Az idei határozatok száma 55, a rendeleteké pedig 10.

Tűzoltószövetség alakul

Békéscsabán a Békés megyei Tűzoltó-parancsnokságon május 14-én 14 órai kezdettel tartja alakuló ülését a Békés megyei Tűzoltószövetség.

Rendőrségi fogadóóra

Dr. Bánfi Ferenc sarkadi rendőrkapitány minden héten csütörtökön 8-tól 12 óráig fogadóórát tart a kapitányság épületében, ahová közérdekű bejelentésekkel és egyéb, a rendőrségre tartozó panaszos ügyekkel lehet fordulni.

A Fiatal Művészek Stúdiójának különdíja

A Magyar Televízió Fiatal Művészek Stúdiója Grunwalszky Ferenc Napról napra című filmjével nyerte a Győri Nemzetközi Vizuális Művészeti Fesztivál különdíját. Erről a Magyar Televízió sajtóreferense kedden tájékoztatta az MTI-t. A forgatókönyv Kálnoky László Hőstettek az ülőkádban című könyve alapján készült. A filmet a televízió nézői a Közjáték című sorozatban korábban már láthatták. Az operatőr Nemes Tibor, szereplők: Kóta Béla, Cserhalmi Sára, Gáspár Sándor és Csomós Mari.

My Fair Lady

(Folytatás az 1. oldalról)

Kusza évadot zár e zenés darab, amely akár el is hiteti velünk, hogy mint oly sokfelé a világban, a Békés Megyei Jókai Színház háza táján is, ezután lesz minden „csudijó, csudijó, csudijó...” És mivel a közönség forró lelkesedéssel fogadja a produkciót, a krónikásnak se lehet más feladata, mint azon töprengeni, hogy kinek szól a taps.

G. B. Shaw neve ugyan nem szerepel a színlapon — Frederick Loewe és Alan Jay Lerner jegyzi a My Fair Lady című musicalt —, de az élet fintoraiból oly sokat felmutató, jó öreg drámaíró szelleme — szerencsére! — jelen van. Művét, a Pygmaliont, csak elrontani lehetne, ám a zenés színpadra átdolgozók szerencsére nem követték el e szörnyűséget, így ők sem menekülhetnek meg a sikertől. Ha nem Bernard Shaw írja, akár giccsbe is fulladhatna az egyszerű virágáruslány és a nyelvészprofesszor története. Hiszen a „főnök és a gépírónője” mintájára készült, édesbús szerelmi históriákban zsebkendők millióit áztatta már az együttérzés könnye. Ám ha humorral, csípős iróniával ábrázolt alakok élednek a színen, s főként ha az ír mester formálja őket, bizony nincs más út, csak a siker útja.

Zenés bemutatóról lévén szó, méltán kap elismerést a Harányi Márton vezényelte zenekar. A karmesteri pálca intésére szépen, pontosan csendül fel sok ismerős dal, s a derék hangászok érdemeit az se csorbítja túlzottan, ha időnként annyira belefeledkeznek zeneszerzőszámaik biztatásába, hogy a hangerő akár egy szabadtéri előadáshoz is elég lenne, de e csöppnyi színházban bizony sok.

Az előadás végén felcsattanó tapsokból arra lehet következtetni, hogy elérte célját a rendező, Kerényi-Miklós Gábor azon törekvése, hogy a legkülönbözőbb igényeket is megpróbálja kielégíteni. A finom részletekre is ügyelő, pontosan felépített jeleneteket a vásári komédiákat idéző, harsány képek váltogatták. S ha a különböző színészi alakítás nem csak egy-egy művész önálló szerepformálása lett volna, hanem egymásra is nagyobb hatással bírnak a színpadi figurák, talán az egész előadás nem hatott volna már-már fárasztóan hosszúnak.

Higgins professzor Pickering ezredessel koccint (Kovács István, Tamás Simon, középen Szentirmay Éva)

FOTÓ: KOVÁCS ERZSÉBET

Forog az élet, forgott a színpad, szinte elszédültünk. A „Kentaur” által jelzett díszletek között, Bartha Andrea jelmezeiben, népes statisztériát mozgatott a koreográfus, Gajdos József. Volt, ki cigánykereket vetett, más csak billegett, s a túlzsúfolt színpad a bőség zavarába ejtette a nézőt.

Ha lehet olyat mondani, hogy egy színházi előadást valamely művész neve „fémjelez”, akkor ez a bemutató Kovács István vendégszereplése miatt emlékezetes. Szerepe szerint nem csak hirdeti az igényes beszédet, de Henry Higgins figurájában meg is valósítja azt. Csabai jelenléte bizonyára sok női szívecskét hevesebb dobogásra késztet, s a leányszobák rózsaszínmű álmaiban most ő a sztár. Nem mellékesek ezek a vélemények sem, de hadd idézzem inkább egy „jó nevű kolléga” szavát: ez jó mulatság, férfimunka volt.

Ezen az estén tanúi lehettünk a női átalakulás csodájának: a szutykos kis virágáruslány szemünk láttán olyan tündöklő jelenség lett, amilyen Jacqueline Kennedy is csak fénykorában volt. Zsila Judit vitte végbe ezt a varázslatot, aki Eliza szerepében ím visszatért pályakezdésének színhelyére. Érdemes volt hazajönnie, szeretettel köszöntöm őt. Játékát látva talán megerősödik hitében az a sok ifjú színházi ember, akik nagy reményekkel vágnak neki e csábítóan szép, veszélyes pályának. Kedves fiúk és lányok! Figyeljenek jól, például Szentirmay Évára, ki néhány mondatos szerepében is milyen fantasztikus. Nézzék csak, hogyan képes a merev pózból fokozatosan feloldódni. Vagy micsoda helyzetgyakorlat, ahogy titokban felhörpint egy kis itókát. Nem sorolom, bizonyára a színpadról nézve is hatásos minden mozdulata. S az a többlet még, ami igaz művésszé varázsolja őt.

Igen, a többlet, amely hiányzik például Bank Tamás Freddy-alakításából. Érződik, hogy „megcsinálja” a figurát, ügyel minden részletre, éppen csak az a csöppnyi „spiritusz” kellene még, amelyre idővel — akár váratlanul is — rátalálhat. Nagy kincs, meg kell majd becsülni. Szántó Lajos pedig — elnézést a szóért — „hülyét csinált” Kárpáthy Zoltán figurájából. Csak ő tudhatja, miért?

Mivel az életnek számtalan formája van, a humor is megannyi alakot ölt. Ezért is képes Gálfi László szerepről szerepre megújulni. Szerencsés alkat: benne lakozik az ember ezernyi formája, „csupán” elő kell bányászni, megformálni. Ennyire egyszerű. Tamás Simon, mint Pickering ezredes volt Higgins professzor barátja, s vetélytársa egy furcsa „szerelemben”. Az életben hálátlan dolog vesztesnek lenni, de a színész számára ez is izgalmas feladat.

Kisebb szerepet kapott Felkai Eszter, Hodu József és Mészáros Mihály, Muszte Anna és Géczi József még ennél is kisebbet, de valamennyien tisztességgel megoldották feladatukat, s voltak részesei az előadás sikerének.

ANDÓDY TIBOR

Olvasóink írják

Az itt közölt vélemények nem okvetlenül azonosak a szerkesztőségével. Az olvasói leveleket a szerzők előzetes hozzájárulása nélkül, mondanivalójuk tiszteletben tartásával, rövidítve jelentetjük meg.

Kedves Kis A. János!

Nem feladatom, hogy megítéljem, mibe nyúltál, ezt döntsd el magad. Néhány szerény megjegyzésem azért van nyúlkálós cikkedhez. (Békés Megyei Hírlap, 1993. május 5., Garázsfészek Gyulán című írás.) Mindenekelőtt nem tudom mire vélni cikkednek ezt a mindenkit gyanúsítgató, mocskoló, sárdobálós hangütését. Ezt az alpári, alantas szóhasználatot, ezt a szánalmasan nívótlan és szellemtelen jópofáskodást. Ezeket a „fuserákat”, ezt az összemosást, ezt a „mindenki gyanús, aki él” szemléletet. Nem tudom, mi lehet az a lélektani indíték, pönális vagy függőségi viszony, ami egy alapvetően szellemi foglalkozású embert erre rávihet.

Mert mi is történt valójában. A Gótika Kft., egy kezdő vállalkozó nagy keservesen 4061 Ft/m² áron — ami az eddigi legmagasabb — + több milliós közműépítési kötelezettséggel vett egy csúnya telket és azon rekordidő alatt szép kivitelű irodákat, lakásokat és üzleteket épített. Jó néhány embernek munkahelye, a városnak egy szép épülete, a környéken lakóknak bevásárlási lehetősége lett. A vállalkozó (talán) pedig némi pénzzel lett gazdagabb, nézhet az új vállalkozás után. Ez bizony nem botrányos, inkább dicséretes. Nosza, csináljunk akkor belőle botrányt. Sejtessünk a dolgok mögött suskust, összefonódást, „kettős életet”, ugrasszunk össze mindenkit. Ha állításunkban nem vagyunk biztosak, akkor még véletlenül se kérdezzük meg az érintetteket, inkább csak kérdésként vagy hallomásként állítsuk a valótlant. Hogy mi a valótlan? Hát vegyük sorra csak a reám vonatkozó „jószomszédi” megjegyzéseidet.

1. A Gótika Kft. és az önkormányzat közötti adásvételben ügyvédként nem működtem közre. Erre sem a Gótikától, sem az önkormányzattól nem volt megbízásom. Kaptam viszont kérést a jegyzőtől és a jogi osztály vezetőjétől — mint több más jogi természetű ügyben is —, hogy segítsek nekik a szerződés szövegezésében, amit meg is tettem.

2. A Gótika pályázatáról való szavazásnál arra figyelmeztettem a testületet és a jegyzőt is, hogy ha pályázatot írunk ki és annak valaki megfelel, úgy a szerződés kötésére kötelezettségünk van, ha a pályázat kiírásában eltérő kitétel nem szerepel. Maga a nyilvános pályázat jelenti az ajánlati kötöttséget. Nem jogász ezt nem feltétlenül tudja, de aki nem tudja, az nem lehet jogász.

3. Az épületben nem akarok ügyvédi irodát nyitni, erre nézve elkötelezettségem nem volt. Mátrai ügyvéd úrnak sem, sőt tudomásom szerint más gyulai ügyvédnek sem, egyetlen testületi tagnak sem. Így „saját ügyben” nem is szavazhattam.

Mindezek ellenére, mint ahogy eddig, továbbra is biztatlak: ha valamit nem értesz az önkormányzati ténykedésem vagy az ügyvédi praxisom körül, kérlek, fordulj hozzám nyugodtan.

Ha pedig úgy írsz rólam valótlant vagy valós dolgot hamis színben, hogy meg sem kérdezel, úgy engedd meg, hogy erről véleményem legyen. Kérlek, hogy levelemet nyílt levélként, cikkedre reagálásként — és a lapotokra jellemző saját vagy szerkesztőségi kommentár nélkül közöld.

Gyula, 1993. május 6.

Barátsággal üdvözöl:

DR. LIPTÁK ANDRÁS

* * *

Egy ilyesféle levélre elegánsabb lenne nem válaszolni. De hát olykor a helyreigazítási szándék is helyreigazítást igényel. Ráadásul a magánvéleményt akkor is tiszteli az ember, ha gyanítja: vélhetően nem mindenki azonosul vele. (Ahogy nem mindenki „sáros” a cikkben sem, még kevésbé Gyulán...) A történet természetesen dokumentumokon alapul, a képviselők által elmondottakat a testület hitelesített jegyzőkönyvéből szó szerint idéztük. Ennek felismerését igyekeztünk — a jelek szerint változó eredménnyel — elősegíteni azzal, hogy a képviselők által elmondottakat idézőjelbe tettük.

Magyarázkodásra — nekem — nincs okom, így a cikk és a válaszlevél megítélését nyugodtan rábízhatjuk az olvasókra. Ez a szerény indítvány talán még egy nem jogászi képesítésű újságírótól sem hat túlzottan pönálisnak...

KISS A. JÁNOS

Patay László festőművész júliusban munkához lát a jaminai templomban

Elkészült a secco tervezete

Igen, elkészült a Békéscsaba-Erzsébethelyen (Jaminában) épülő katolikus templom falfestmény terve. Patay László Ráckevén élő festőművész kapott megbízást a secco elkészítésére. A művész — több rangos művészeti díj kitüntetettje — nem kezdő ebben a „műfajban”, hiszen ő készítette a Parlament Nándorfehérvári termének és Vadásztermének seccóit, de letette már névjegyét megyénkben is, hiszen a gyulai belvárosi és németvárosi katolikus templomok mennyezeti képeit is ő festette.

Mostani megbízatásának nagyságrendjét jól jellemzi a következő két adat: a befestendő falfelület 450 négyzetméter, a munka várható értéke pedig 22 és fél millió forint. Talán túlzás nélkül állíthatjuk, ilyen méretű templomi falfestmény az utóbbi ötven évben nem készült Közép-Európában. Jellemző a művész szakmaszeretetére és a téma iránti mélységes alázatára, hogy e nagy értékű munkáért mindössze négymilliót kért a megrendelő Templomépítő Alapítványtól, illetve az egyházközségtől. „Tekintettel a realitásokra és a megbízó anyagi lehetőségeire, az ezt meghaladó jelentős összeg kifizetésére a festő a szent cél érdekében nem tart igényt.” — rendelkezett szerződésileg munkadíja többi részéről Patay László.

A falfestmény négy részből áll. A templom két oldalfalán a kereszt út stációinak seccója fut körbe. Az oltár mögött egyik oldalon az élet szomorú, háborús, tragédiával terhelt jeleneteivel, másik oldalán pedig vidám, boldog pillanatokkal találkozhatunk majd, s a két, félkörívnyi képet Krisztus alakja fogja össze. A mennyezeti seccokat a művész négy mezőre tagolta. Az oltár felöli részben az Újszövetség főbb eseményeiből, a másodikban a templom védőszentjének, Szent Erzsébetnek a legendáiból láthatunk jeleneteket, a harmadikban az európai, illetve a magyar szentek portréival találkozhatunk, míg a negyedikből az európai és a magyar egyházzenészek arcmásai néznek le ránk. A templom bejárati oldalán egyfelől a magyar—szlovák kapcsolatokat megtestesítő személyekkel találkozhatunk, köztük Pázmány Péter portréjával, aki az első magyarországi szlovák bibliát nyomatta. A másik oldalon a csabai polgároknak állít emléket a művész, középre pedig II. János Pál pápa portréja kerül.

A seccoegyüttesnek várhatóan sajátos atmoszférája, levegője lesz. Amikor belépünk a templomba visszafogott, tarka egyveleget látunk, s a képeket olvashatjuk, mintha regény lenne előttünk. Patay László festőművész júliusban lát munkához, s három hónap elmúltával már csodálhatjuk, remekműnek ígérkező seccóját.

Á. Z.

Amikor a templomba lépünk, tarka egyvelegnek látjuk majd Patay László seccóját

FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

Kivégeznek egy katonát

A Magyar Rádió híradásaiból tudom, hogy Jugoszláviában bíróság elé állítottak egy katonát, aki háborús bűnöket követett el. A katona beismerte, hogy húsz embert lemészárolt és részt vett mintegy százötvennek a meggyilkolásában. Parancsnokai sertéseken gyakoroltatták vele azt, hogy miként vágja el késével emberek torkát. Mindezekért a katonai bíróság halálra ítéli.

Még egy gyilkosság lesz, ám ez „törvényes”! Ugyanolyan törvényes, mint az, amikor a kivégzendő katona nem a polgári személyekkel kegyetlenkedett, hanem az ellenség soraiban szolgáló katonát ölte meg. Az ellenségét. Igen ám, de kinek az ellenségét? Az övét? Azt, aki nem szerb, hanem bosnyák, horvát, pravoszláv, keresztény, muzulmán. Ellensége volt-e a soroltak valamelyike? Sok-sok éven át nem volt az. De azzá tették azok, akiknek az érdekei ezt diktálták.

Ám ezeket az embereket nem állítják háborús bűnösként bíróságok elé, mert hiszen nem ők vágták el a más fajú, más hitű embertársuk nyakát, nem ők lőttek sorozatot a bármilyen gyártmányú uzival, berettával, kalasnyikovval. Nem bizony. Ők csak odaadták vagy eladták azoknak, akik a katona kezébe nyomták és vezényeltek. S azokat sem állítják bíróság elé, akik politikájukkal, ideológiájukkal ellenségekké tették a más fajú, más nyelvű, más vallású, más hitű embercsoportokat, akik önös érdekeik miatt felfegyverezték és egymás ellen ugrasztották őket. Nem kerülnek bíróság elé, mert ők nem gyilkoltak, csupán megteremtették a feltételeket a gyilkosságokhoz. Ez azonban nem minősül bűntettnek. (Legalábbis most még nem.) Mindaz, amit a katonán kívül az emberölésért elkövettek mások, teljesen megfelel a törvényességnek, a szabadkereskedelem, a szólásszabadság, a szabad véleménynyilvánítás stb. eszméjének. Mert a nacionalizmust, a sovinizmust, az irredentizmust, az embertelenséget szító gondolatközlés az ember szabadsága. Ennek jegyében végeznek ki majd egy katonát valahol Dél-Európában. Lehet, hogy nem csak egyet, de tábornok, nagy politikus, miniszter, kormányfő nem hiszem, hogy lesz közöttük.

(BOTYÁNSZKI)

ORBÁN VIKTOR SAJTÓTÁJÉKOZTATÓJA

A siker záloga

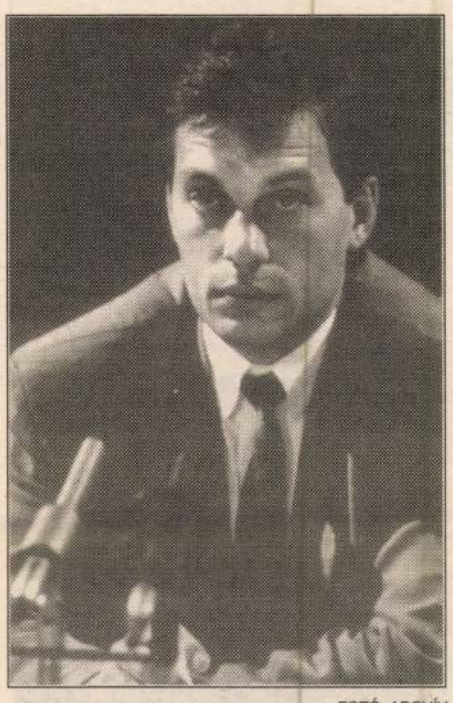

FOTÓ: ARCHÍV

MUNKATÁRSUNKTÓL

A Liberális Internacionálé Budapesten megrendezett világkonferenciája nem elsősorban a hazai liberális pártok, hanem egész Magyarország számára volt jelentős esemény, hiszen a konferencia résztvevői jó benyomásokkal távozhattak hazánkból — mondta *Orbán Viktor*, a Fidesz elnöke az LI Végrehajtó Bizottságának vasárnap délutáni ülését követő sajtótájékoztatón, amelyen megjelent *Otto Lambsdorff Gráf* , az Internacionálé elnöke is.

Orbán Viktor úgy vélte, hogy a hét végi rendezvény rendkívül nagy lökést adhat a hazai liberális pártoknak ahhoz, hogy sikeresen szerepeljenek a jövő évi választásokon.

A Végrehajtó Bizottság ülésén többek között határozat született arról, hogy az európai modernizáció keretében javítani kell a kelet-közép-európai országok esélyeit, mégpedig úgy, hogy termékeik eljuthassanak a fejlett országok piacaira. Ezzel kapcsolatban Otto Lambsdorff elmondta: a nyugati liberális pártoknak a kormányban vagy éppen ellenzékiként azon kell dolgozniuk, hogy megnyíljanak piacaik, ne az emberek, hanem a termékek jelenjenek meg.

A végrehajtó bizottság határozatot fogadott el arról is, hogy speciális jogokat fog biztosítani a nemzetiségi kisebbségeknek identitásuk fenntartására, ugyanúgy a koszovói albán, mint a vajdasági magyar nemzetiségek számára.

Végül Orbán Viktor hangsúlyozta, hogy a világkonferencián számos olyan ország liberális pártja képviseltette magát, ahol nincsenek történelmi hagyományai a liberális kormányzásnak. A kelet-közép-európai országokban azonban a diktatúrák bukása után megnyílt erre a politikai lehetőség.

TEGNAP VÉGET ÉRT A LIBERÁLIS VILÁGKONFERENCIA

Visszalendülőben a politikai inga

folytatás az 1. oldalról

Otto Lambsdorff, a Liberális Internacionálé elnöke, a magyar államfőt követve a szószéken, megjegyezte: a világkonferencia résztvevőinek széles köre — 50 országból 70 politikai szervezet küldte el képviselőit Budapestre — már önmagában is sikerként könyvelhető el.

Politikai kérdésekre áttérve egyebek között megállapította: a liberálisok túl optimisták voltak a vasfüggöny lehullásakor, és alábecsülték azoknak a terheknek a súlyát, amit a szocialista rendszer hagyott maga után. — Csak a szocializmus neve az, ami meghalt, hiszen időről időre újra felbukkan, igaz, már egy új álarcban — hangoztatta. A német politikus megjegyezte: veszélyes jelnek kell tekinteni a lengyelországi választások eredményeit.

Lambsdorff bírálta a Nyugatot, amiért habozik világos perspektívát vázolni a kelet-európai országoknak az Európai Unióhoz való csatlakozásukat illetően. Úgy vélekedett: gyorsítani kell Közép-Kelet-Európa és a Baltikum országainak integrálódását. Kifejtette azt is, hogy Oroszország — függetlenül a december 12-i választások eredményétől — továbbra is fontos tényezője az európai folyamatoknak, s hiba volna továbbra is ellenségnek tekinteni.

A magyarországi konzervatív kormányzás kudarcáról, a szocialisták visszatérésének veszélyéről beszélt a liberális világkonferencia megnyitóján *Orbán Viktor*. A Fidesz elnöke, a tanácskozás házigazdája úgy fogalmazott, hogy „a politikai inga Litvániához és Lengyelországhoz hasonlóan Magyarországon is visszalendülőben van". Ezért a magyar liberálisok célját abban jelölte meg, hogy „középen állítsák meg a visszafelé lengő ingát". Hangoztatta: az átalakítás kettős feladatát, a demokratikus politikai berendezkedést és a piacgazdaság kiépítését egyedül a liberális pártok által kínált alternatíva biztosíthatja.

A fiatal demokraták elnöke külön is hangsúlyozta: magyar részről nem segélyeket várnak, hanem kereskedni kívánnak a Nyugattal.

Pető Iván, az SZDSZ elnöke a résztvevők előtt a liberálisok erejének egyik következményeként szólt arról, hogy Magyarország a térség országai közül a legstabilabb. A közelgő választásokkal kapcsolatban kijelentette, hogy pártja az ország Európához történő fokozatos felzárkóztatására alkalmas programmal rendelkezik. Reményét fejezte ki, hogy liberális többségű kormány kap bizalmat programja megvalósításához.

Orbán Viktor, a fiatal demokraták elnöke több kétoldalú eszmecserét is folytatott, így többek között találkozott *Zselju Zselev* bolgár államfővel, *Sir David Steellel*, a Liberális Internacionálé leendő vezetőjével és Otto Lambsdorffal, a jelenlegi elnökkel. Ez utóbbi politikusokkal folytatott eszmecseréin a Fidesz elnöke szorgalmazta, hogy támogassák hathatósan Magyarország csatlakozását a NATO-hoz és az Európai Unióhoz.

Főként külpolitikai és gazdasági kérdésekről tárgyalt a liberális világkonferencia külföldi vendégeivel *Kuncze Gábor*, az SZDSZ parlamenti frakciójának vezetője. A szabaddemokrata politikus rövid sajtótájékoztatóján az elhangzott felszólalások sorából külön is kiemelte Otto Lambsdorff szavait, amelyekkel a német liberális vezető a Liberális Internacionálé támogatásáról biztosította azokat a törekvéseket, hogy 2000-ig a kelet-európai országok is csatlakozhassanak az Európai Unióhoz.

A SZOCIALISTÁK ORSZÁGOS PÁRTÉRTEKEZLETE

Horn Gyula nem kér bizalmi szavazást

folytatás az 1. oldalról

Horn Gyula azt mondta: az MSZP meg akarja állítani a lecsúszást, az elszegényedést, a jövővesztést. Nem fogad el olyan modernizációt, amelynek milliók válnak veszteseivé. Tiszteletben tartja a jogszerűen szerzett tulajdont, de nem fogadja el a korrupt módon szerzett vagy a párthűségért kapott javakat, a munkások kisemmizését.

Az MSZP nem ígér megváltást, hangoztatta a pártelnök, csak olyan megoldásokat, amelyek nagyobb biztonságot teremthetnek. Ezek között sorolta fel a társadalmi békét, amelynek alapvető letéteményesei a szakszervezetek.

Nagy Sándor, az MSZOSZ elnöke azt emelte ki hozzászólásában, hogy a jelenlegi kormánypártok az MSZP—MSZOSZ összefogását az országot fenyegető legnagyobb veszélyként tüntetik fel itthon és külföldön. Holott — mondotta — az MSZOSZ különböző platformjai hitet tettek a többpárti együttműködés, a társadalmi kontroll, a szociális biztonság mellett. Vallják, hogy a távolságtartás, a függetlenség, a szakszervezetek önálló arculatának megtartása a demokrácia fejlődésének újabb lépcsője. Az MSZOSZ elnöke következőképpen fejezte be beszédét: a szakszervezetek higgadt, komoly partnerei lesznek a politikai és a gazdasági élet szereplőinek.

Horn Gyula felvetette azokat a személyi kérdéseket is, amelyekről a közelmúltban sok szó esett. Elmondta, hogy olyan vélemények láttak napvilágot a sajtóban és a tömegkommunikációban, amely szerint az MSZP és személy szerint ő „kutyaházi és szemétdombra való". Ezt — mondotta — emberileg nem lehet tolerálni, mert ez már nem úri pimaszság, hanem otrombaság. Ezért vetődött fel benne, hogy bizalmi szavazást kér az országos pártértekezlettől. Ám meggyőződött arról — több ezer levél és telefonhívás alapján —, hogy a tömegek és a párt tagjainak többsége nem vonta meg tőle a bizalmat, ezért lemond az indítványról.

Békesi László is kitért a személyi kérdésekre és arra, hogy a Hornnal való vitájuk mindvégig elvi volt. Egyetértésük azon alapszik, hogy a párt kormányozni akar, reálpolitikát akar folytatni és szociálliberális arculatának kiteljesítésére törekszik. Békesi úgy összegezte a kérdést, hogy egyetértettek abban Horn Gyulával: nemcsak zászlóvivőre, hanem lámpahordozóra is szüksége van az MSZP-nek, függetlenül az egyes személyiségek népszerűségi indexétől.

ÜLÉSEZIK AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Terítéken a sajtótörvény

MTI • Az Alkotmánybíróság hétfőn és kedden teljes ülést tart. A testület hétfőn folytatja a lakástörvény alkotmányossági vizsgálatát. Az alkotmánybírák elé kerül az az indítvány, amely sérelmezi, hogy — a köztisztviselői törvénnyel ellentétben — a végrehajtási rendelet melléklete a fővárosi és megyei adóigazgatóságokat nem sorolja fel a törvény hatálya alá tartozó szervek között. Megtárgyalják azt az indítványt is, amely szerint a védett természeti területek megmaradását veszélyezteti egy a szövetkezetekre vonatkozó korábbi rendelkezés hatályon kívül helyezése. Megvitatják: indokolt-e a nyugdíj összegének megállapításakor — bizonyos időtartam kereset hiányában — a minimálbér figyelembevétele.

A teljes ülés keddi napirendjén szerepel az az indítvány, amely szerint a levéltári dokumentumok megismerésének és tudományos kutatásának szabályozása sérti a közérdekű adatok megismeréséhez való alkotmányos jogot, valamint a tudományos élet szabadságát. Az alkotmánybírák megvizsgálják a háborús bűncselekmények el nem évülésének elvi problémáit is. Foglalkoznak azzal az indítvánnyal, amely szerint a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságát sérti egyrészt a sajtótörvény, amikor a sajtótermékek nyilvános előállítását és közlését engedélyhez köti, másrészt a Büntető törvénykönyv, amikor a sajtórendészeti szabályok megsértését szankcionálja.

ELNÖKVÁLASZTÁS HAJDÚ-BIHARBAN

Az FKGP és a népmese

MTI• — A népmesében és a Független Kisgazdapártban mindig győz az igazság — e szavakkal kommentálta *Gyimóthy Géza*, hogy Hajdú-Bihar kisgazdái kiálltak korábbi megyei elnökük mellett, s az országos elnökség szándékaival ellentétben vasárnap ismét *Kapronczy Mihályt* választották elnöküknek.

Az ülést megelőzően a Független Kisgazdapárt (FKGP) november 23-i országos elnökségi ülésén felfüggesztették párttagsági jogaiból, és fegyelmi eljárást kezdeményeztek Kapronczy Mihály elnök és *Tajthy Zoltán* megyei alelnök ellen, s kitiltották őket a debreceni pártszékházból. A megyei kisgazdák többsége ezt nem fogadta el, Kapronczy és hívei is megjelentek a vasárnapi nagyválasztmányi ülésen. A rendészek nem tudták megakadályozni, hogy bejussanak a székházba, mint később azt sem, hogy Kapronczy Mihály elnökjelöltként felkerüljön a szavazólapra.

Gyimóthy Géza országos főtitkár — *Torgyán József* teljes körű felhatalmazásának birtokában — kilátásba helyezte a nagyválasztmányi ülés felfüggesztését, s bejelentette: élve hatáskörével a következő nagyválasztmányig *Szabó Imre*, eddigi megyei alelnököt bízza meg az elnöki teendőkkel. A résztvevők visszautasították a főtitkári bejelentést, s azonnali választás mellett döntöttek. Ezen hét jelölt közül — 132 szavazatból 111-et megszerezve — Kapronczy Mihály korábbi, felfüggesztett elnök kapott újabb bizalmat a tagságtól.

A szavazást követően Gyimóthy Géza elmondta: az országos elnökség önkritikát gyakorol ebben az ügyben, s továbbra is Kapronczy Mihályt tekinti az FKGP Hajdú-Bihar megyei elnökének.

A KDNP ORSZÁGOS VÁLASZTMÁNYÁNAK ÜLÉSE

A népnek kellene elnököt választania

folytatás az 1. oldalról

Mészáros Gyula, a párt mezőgazdasági és vidékgazdálkodási terveiről számolt be. Szerinte a legfontosabb teendő, hogy a kárpótlás minél előbb végbemenjen hazánkban. A tulajdonviszonyok rendezését legkésőbb jövő év közepéig végre kell hajtani. Elmondta, hogy a mezőgazdaság szükségszerű átalakulását hátráltatja a középszintű agrárszakemberek képzésének megoldatlansága, hiszen felsőfokú végzettséggel kitűnő agrármérnökök dolgoznak a földeken. Sürgős feladatok közé tartozik a párt szerint, hogy a mezőgazdasági vállalkozások számára kedvező feltételeket és az intézményi hálózatot létrehozza. A vállalkozások szabadságát és a vállalkozási formák esélyegyenlőségét az agrárpolitikában is támogatják. Azonban különös hangsúlyt fektetnek a családi mezőgazdasági vállalkozások, a farmergazdálkodás kialakulásának támogatására. A programban leszögezték, hogy magyar földet külföldi tőkebefektető nem vásárolhat meg.

Füzessy Tibor a jogi bizottság állásfoglalásában kiemelte, hogy indokoltnak látják az Alkotmány átfogó szabályozását és a köztársasági elnök választási rendszerének átformálását. Magyarország első emberét a nép válassza meg közvetlenül.

Rubovszki György a párt szociálpolitikai téziseiről beszélt. Kiemelte, hogy a KDNP ember- és családközpontú politikát folytat, támogatja a család alapvető jogainak érvényesülését és a család intézményének elismerését, védelmét. A női szerepvállalások közül hangsúlyozzák az anyaság elsődlegességét.

A családot alapértéknek tekintik és ezzel egyetemben az ifjúsági törvény megszületésének támogatását tartják fontosnak.

Csépe Béla, a párt frakcióvezetője a gazdasági fellendülés esélyeinek lehetőségeit sorolta fel: a KDNP-nek határozott lépéseket kell tenni a gazdasági válságból kivezető úton. Legfőbb célkitűzésünk a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtése, stabilizálása. A vállalkozók érdekében az egyensúlyi követelmények figyelembevételével, az infláció féken tartásával lehet végrehajtani a szükséges hangsúlyváltást a magyar gazdaságban. Ezért nélkülözhetetlen, hogy a gazdaság valamennyi területére kiterjedő stratégiát alakítsanak ki pártunk szakemberei. Elkötelezett hívei vagyunk a tulajdonosi struktúraváltásnak, a technikai-technológiai szerkezetváltásnak, a működő gazdaság hatékonysága megteremtésének, a versenyképes termelőszerkezet kialakításának és a piacérzékeny tudat kialakításának. Szükségesnek tartjuk a privatizáció tervezett, ellenőrzött, hatékony végrehajtását széles tulajdonosi réteg kialakításának érdekében és a folyamat átláthatóságát visszamenőleges hatállyal is. A privatizációból befolyt pénzeknek reorganizációra történő fordítását sem lehet tovább halogatni. Nélkülözhetetlen feltétel az egységes gazdaságpolitikai irányítórendszer, ezen belül a gazdasági csúcsminisztérium megszervezése.

Caritas-válság

MTI• A Rompres hírügynökség jelentése szerint mintegy 10 ezer ember vett részt szombaton délután a válságba jutott kolozsvári Caritas piramisjáték támogatására szervezett Pro Caritas társaság gyűlésén. *Ioan Stoica*, a Caritas cég vezetője ismét arról biztosította híveit, hogy a pénzügyi körforgás újra megindult. Stoica szerint a kifizetések hamarosan ismét elérik a korábbi szintet, és új fiókok nyílnak Craiován, Marosvásárhelyen, Szebenben és Gyulafehérváron. Stoica szerint „türelemre, megértésre és hitre" van szükség a résztvevők részéről. A nehézségek a Caritas elleni sajtókampánnyal és egyes alkalmazottak szabálytalanságaival magyarázhatók — fejtette ki.

LÉPÉSEK AZ OBJEKTÍV TÁJÉKOZTATÁS FELÉ

A hír legyen csak hír

Lezsák Sándor, az MDF ügyvezető elnöke a rádió Vasárnapi Újság című műsorában azt mondta: most állt helyre a rend a rádióban és a televízióban. A párt meghatározó személyiségének kijelentéséről kérdeztünk meg két másik kormánypárti politikust, Kulin Ferencet és Andrásfalvy Bertalant.

HAMMANG HENRIK

Kulin Ferenc, a Kulturális Bizottság elnöke a nyilatkozat pontos szövegének ismerete nélkül nem kívánt véleményt formálni az említett kijelentésről. Azt azonban elmondta, hogy a két alelnök által létrehozott felügyelőbizottságok működnek és esélyt lát a médiumokra vonatkozó törvényjavaslatok idei kormányelőterjesztésére is.

Andrásfalvy Bertalan, az Országgyűlés kulturális bizottságának tagja szerint az ellenzék az egyoldalú véleménynyilvánítást védelmezi akkor, amikor pártatlanságra hivatkozva *Csúcs László* és *Nahlik Gábor* eltávolítását követeli. Véleménye szerint a két alelnök alapvetően jól látja el feladatát. Az egyoldalúan ellenzéki hangvétel után jelenleg kiegyensúlyozottabb a helyzet, s megtörténtek az első lépések az objektív tájékoztatás felé. A rádió és a televízió semmiképpen sem nevezhető kormánypártinak, hiszen az ellenzék jelen pillanatban is nagyobb teret kap a médiumokban, mint a kormánykoalíció. Reményei szerint hamarosan eljön az az időszak, amikor a hír valóban hír lesz, és a negatív hangvétel mellett helyet kapnak az ország fejlődését reálisan bemutató nyilatkozatok is.

Patay László

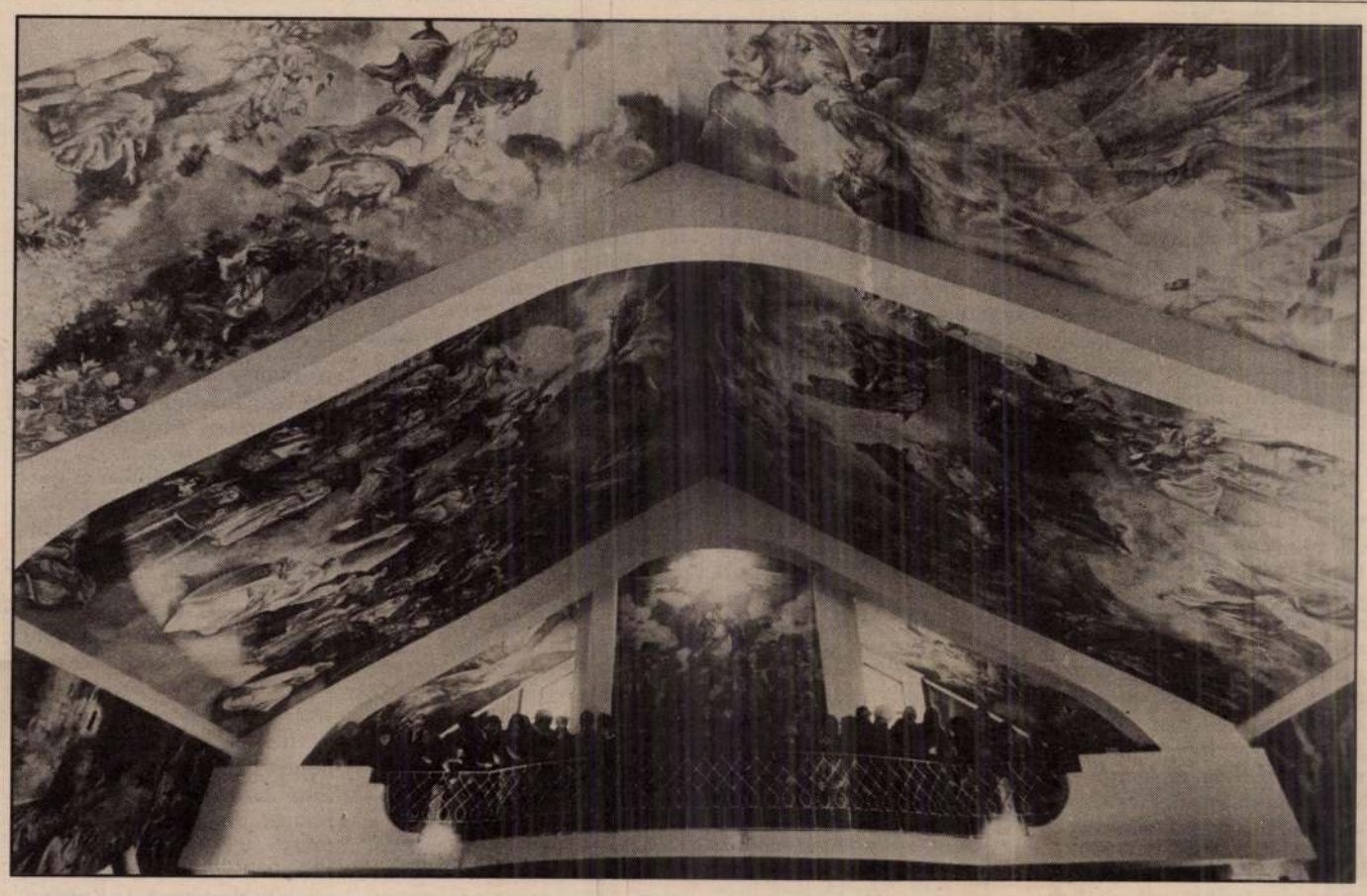

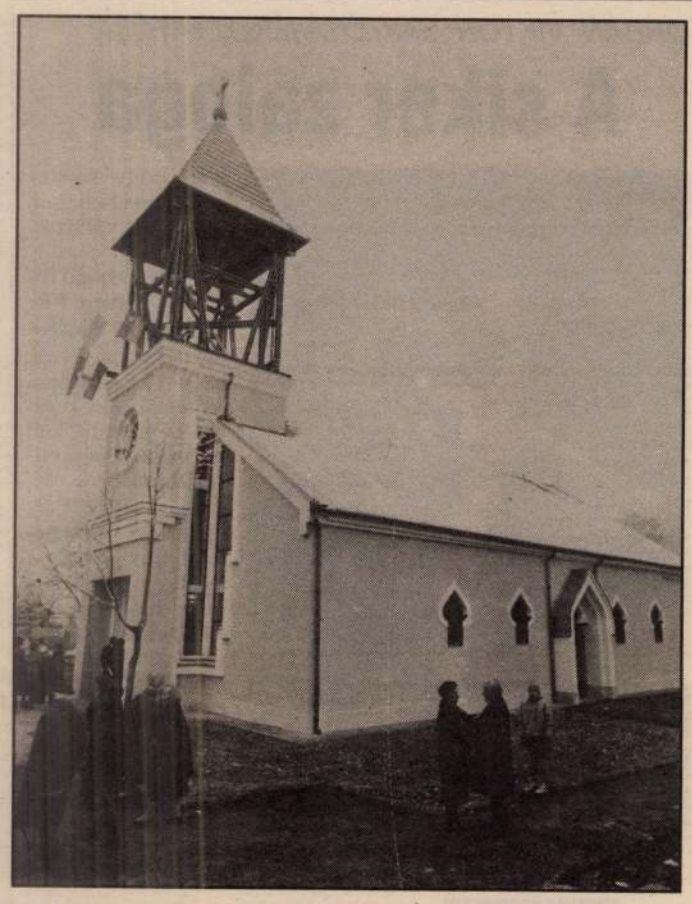

Templomszentelés Békéscsabán

T. L.

A neves békéscsabai városrész Erzsébethely első római katolikus temploma 1930- ban épült fel, amely 1944-ben a repülőbombáktól elpusztult. A háború után megkezdődött egy új templom építése, de az 1950-es években a félig felépült épületet kisajátították, helyén az SZTK rendelőintézete áll.

A most felépített templomot *Bielek Gábor* apát-plébános kezdeményezésére, 1992-ben kezdték el építeni, az alapkő ünnepélyes elhelyezése tavaly november 15-én volt.

Az egyházközség a templom építésére létrehozta a „Pro Ecclesia" alapítványt, amelynek elnöke *Mosonyi László*, az építés vezetője volt. Az alapítvány pályázatot írt ki a templom megtervezésére. A beérkezett hét pályázat közül a *Ferenczy Béla—Papp Zoltán* által készített tervet fogadta el az alapítvány, de a terv végleges formájában *Vukovich Miklós* városi főépítész közreműködésével *Szabó János és Kocsis László* építészmérnökök keze alól került ki.

Az építkezéshez szükséges telket a város önkormányzata adományozta, a szükséges anyagok jórészét a támogatók kedvezményesen biztosították. A Jamina Téglagyár például a téglát és a cserepet jelképes áron adta. A kivitelezést a vállalkozók jórésze kedvezményesen végezte, ám mindez még nem lett volna elég a helybeli hívek és szponzorok önzetlen támogatása nélkül.

Az építők és a művészek a múlt hét szombatján mutatták be munkájukat a nagyszámú hívő gyülekezetnek. Tegnap *Gyulai Endre* szeged-csanádi megyés püspök felszentelte a Jézus Szíve templomot. Az épület faragott, kazettás főkapuját *Mladonyiczky Béla* szobrászművész készítette, a belső tér szakrális tárgyait és szobrait *Kiss György* szobrászművész, carrarai márványból és bronzból alkotta meg.

A belső tér falfestményeit (szekkóit) *Patay László* Munkácsy-díjas, érdemes művész festette. A festett falfelület több, mint 500 négyzetméter, az ábrázolt alakok száma is meghaladja a félezret, amelynek mintegy fele hiteles portré.

Képriportunkat az ünnepségről Csabai István készítette

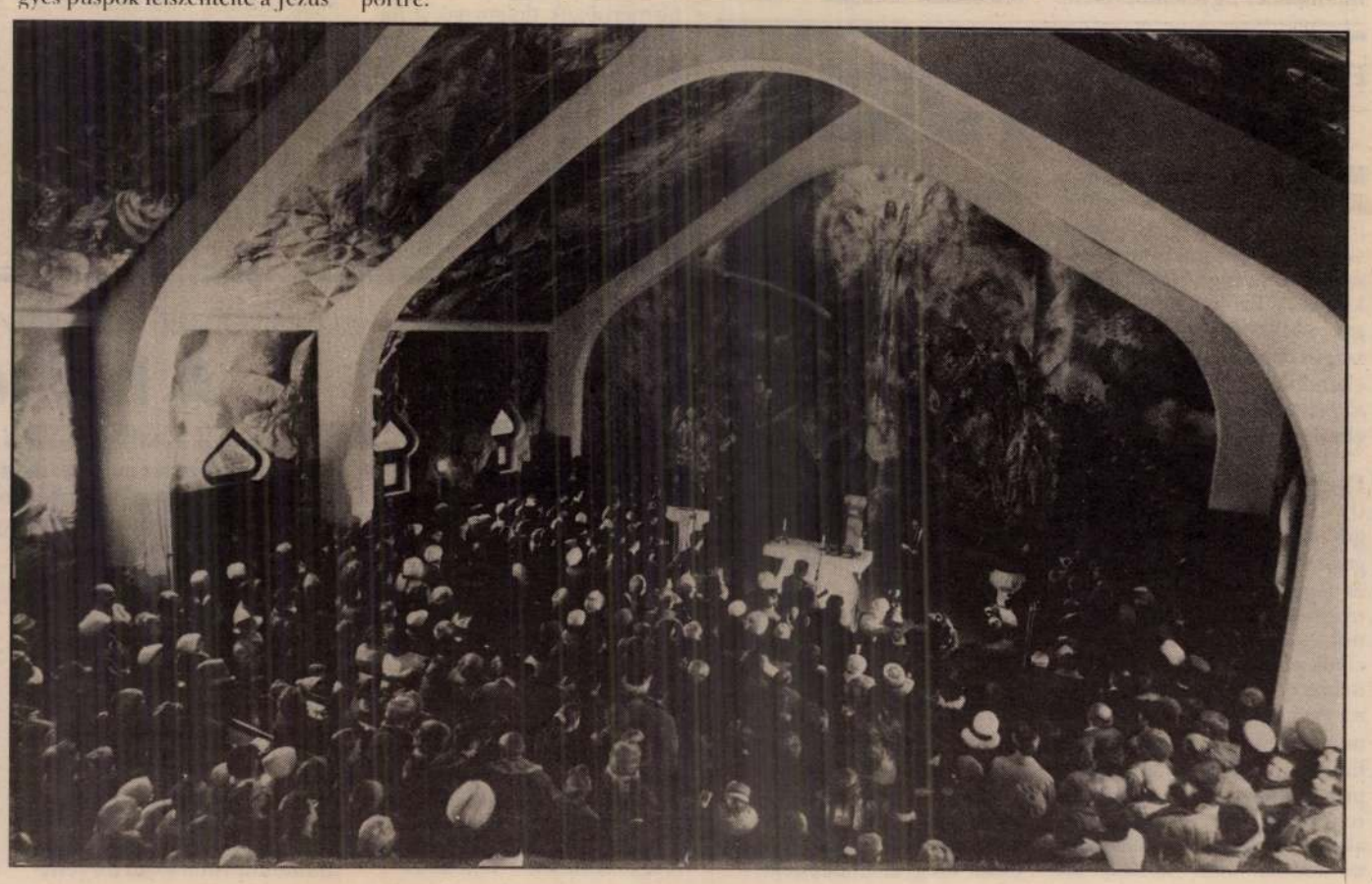

HÍR PLUSZ

Ová nemová

Július 7-én a szlovák parlament szentesítette a névhasználatról szóló törvényt. A nemzeti kisebbségek ezt teljes megelégedéssel fogadták. Egy hét sem telt el és a szlovák kormány bejelentette: Vladimír Meciar nem írja alá a törvényt, és azt javasolja Michal Kovác államfőnek, hogy a törvényt tárgyaltassa újra a parlamenttel, mert helytelen, hogy az új törvény megengedi a női nevekhez tartozó „ová" toldalék elhagyását. Egy nyelvtudományi szakember megerősíti, hogy az „ová" toldalék a szlovák nyelvben egyedül a férfi és a nő megkülönböztetését szolgálja.

* * *

Meciar — mint tudjuk — akkurátus ember. Számára nincs „kis ügy". Az „ová" toldalék léte legalább annyira fontos neki, mint az Európába való bejutás, vagy a bősi erőmű sorsának megnyugtató rendezése Hágában. Hogy hová vezet az ová nemová? Talán majd egyszer Meciar is belátja, hogy nem Európa felé.

K. I.

Elégedetlenség a nemzetiségek soraiban

Magyarországi szlovákok Ivan Gasparovicnál

Ivan Gasparovic, a szlovák parlament elnöke csütörtökön Pozsonyban fogadta a magyarországi szlovák nemzetiség alternatív szervezeteinek küldöttségét.

A vendégek a szlovák törvényhozás elnökét tájékoztatták a magyarországi szlovák nemzetiségi kisebbség helyzetéről, amely — szerintük — a Magyar Köztársaságban most elfogadott nemzetiségi törvény ellenére is folyamatosan romlik. A nemzetiségi szervezetek tevékenységére szánt költségvetési keret szűkös — állítják az alternatívok — és a Szlovákok Szabad Szervezetének (SOS) képviselői szerint ez a támogatás a magyar kormány iránti lojalitás függvénye is. A kormány már a nemzetiségi folklórcsoportokat sem dotálja és veszélyeztetett a Ludové Noviny című magyarországi szlovák hetilap további megjelenése is — hangzott el a tájékoztatón.

A küldöttség tagjai annak a véleményüknek adtak hangot, hogy — a hivatalos támogatásáról szóló proklamációk ellenére — a magyarországi nemzetiségek soraiban nagy elégedetlenség uralkodik. Hírügynökségi jelentés szerint a csütörtöki megbeszélésen szó esett annak lehetőségéről is, hogy az Európa Tanácshoz fordulva kérjék a magyarországi nemzetiségi kisebbségek problémáinak vizsgálatát.

Ivan Gasparovic segítséget ígért a Magyarországon élő szlovákoknak. A parlament elnökének szóvivője egyben arról is tájékoztatott, hogy Leo Danihels, a Szlovákok Világkongresszusának elnöke magyarországi látogatásra készül.

Megerősítik az orosz egységeket a tadzsik—afgán határon

Az orosz parlament, a Legfelsőbb Tanács csütörtökön felhatalmazta a kormányt, hogy a tádzsik—afgán határon állomásozó orosz csapatok védelmében hadműveleteket indítson a térségben. A határozat feljogosította a kormányt, hogy a helyzetnek megfelelő eszközökkel védje meg az orosz állampolgárokat. Borisz Jelcin elnök parancsot adott a védelmi minisztériumnak a tádzsik—afgán határon állomásozó csapatok megerősítésére és harckészültségük fokozására, hogy minden támadást határozottan visszaverhessenek — mondta Vjacseszlav Kosztyikov, az államfő szóvivője a dpa jelentése szerint.

Draskovic elhagyta a kórházat

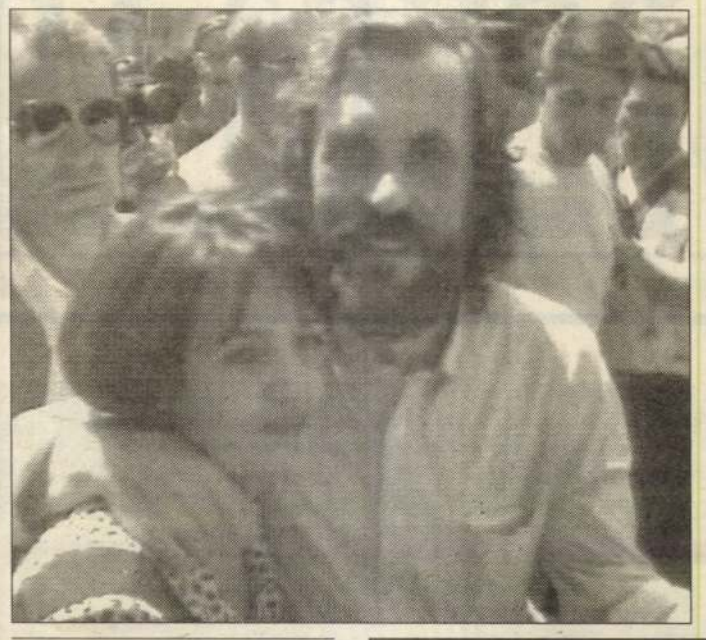

Tegnap kiengedték a belgrádi idegsebészeti klinikáról Vuk Draskovicot, az ellenzéki Szerb Megújhodási Mozgalom vezetőjét, aki éhségsztrájkkal tiltakozott vizsgálati fogsága meghosszabbítása ellen. A klinikánál összegyűlt tömeg előtt a még mindig támogatásra szoruló ellenzéki vezető kijelentette: azért volt szükség az éhségsztrájkra, mert a szerb bíróságok teljes egészében a hatalom befolyása alatt állnak, s a tiltakozó akció volt az egyetlen módja az igazság kiharcolásának. A vizsgálati fogság beszüntetése nem jelenti a Draskovic elleni vádak elejtését; elképzelhető, hogy a politikust bíróság elé állítják, s a szerb törvények szerint akár tíz vi börtönbüntetést is kiszabhatnak rá.

Éhségsztrájk

Bajgyik László romániai egészségügyi szakszervezeti vezető éhségsztrájkja tegnap 25. napjába lépett. Bajgyik tiltakozó akciójával az egészségügyi költségvetés növelését akarja elérni. Iulian Mincu egészségügyi miniszter — mint azt Bajgyik László telefonon elmondta az MTI tudósítójának — kedden felkereste nagyváradi betegágyánál a szakszervezeti vezetőt, és megkérte, hogy ha folytatja is éhségsztrájkját, vizet mindenképpen vegyen magához — így két napja ismét iszik ásványvizet. A miniszter jelezte, hogy előterjesztéseket tett a kormányban. Bajgyik László azonban, mivel követeléseit nem teljesítették, folytatja tiltakozó akcióját.

Mindennap feladhatja ☎ 441-311

SZUPEREXPRESSZ **hirdetését**

50%-os felárral, ha azt szeretné, hogy a másnapi újságban megjelenjen.

Hirdetését személyesen és telefonon is feladhatja 8—16 óráig.

Simson S 50 segédmotor-kerékpár **felújított**, 22 000 Ft-ért eladó. Újkígyós, Apponyi u. 2/2. sz.

Nyúlátvétel! Vasárnap 9.30—10 óráig 80 Ft/kg-ért. Békéscsaba, Árpád sor 98. sz.

Kétszobás, 70 négyzetméteres, udvari, gázfűtéses lakásom garázzsal 2 szobás, bérházi lakásra cserélném értékkülönbözettel, IV. emeletig. Békéscsaba, Hajnal u. 8. Érdeklődni: 17 órától.

Az Újkígyósi Tüzép és fiókboltjainak ajánlatai: oltott mész 440 Ft/q, szőnyegpadló 269 Ft/négyzetmétere, fekete kazánszén 689 Ft/q. Áraink az áfát is tartalmazzák.

Békéscsabán 10 négyzetméteres üzlethelyiség bérleti jogát 150 000 Ft-ért átadom vagy gépkocsira cserélhető. Érdeklődni a 352-443-as telefonon.

A Kígyós Kft. újkígyósi takarmányboltja felvásárol takarmánybúzát, borsót, árpát. Érdeklődni a 356-202-es telefonon.

Magyartarka előhasú tehén, 1,5 hónapos bikaborjúval és 1,5 éves üszőborjú eladó. Méhkerék, Bajcsy-Zs. u. 19. Telefon: 375-742.

Rokonlátogatóban Göncz Árpáddal a finnugor köztársaságokban

Engedjék meg, hogy szeressük őket!"

5. rész: Ha ezek barbárok, megeszem a kalapomat!

Ismeretlen világba repül a két helikopter. Alattuk a tajga, a rengeteg víz, a hatalmas folyók és a végeláthatatlan erdőségek. A leszállópálya ezúttal egy erdei tisztás. A helikopterek számára készítették elő a terepet, vágták ki a fákat nemrégiben a munkások. Valahol az Ob és az Irtis folyók torkolatánál járunk.

A családfőnek két barátja volt eddig. A harmadik: Göncz Árpád

Szinte hihetetlen, hogy a földkerekségnek van még olyan pontja, ahol az ember úgy él, mint elődei sok száz évvel ezelőtt, s kapcsolata oly' harmonikus és bensőséges a természettel, mintha örök időkre elválaszthatatlanok lennének. Mi, akik a magunkfajta civilizációban élünk, könnyen rásüthetnénk az itt élőkre a bélyeget, hogy primitívek a körülményeik, az életmódjuk, a munkájuk. Pedig nem! Hallatlanul gazdag, érintetlen és értékes a kultúrájuk. De halljuk, mit is mond erről Göncz Árpád:

— *Egy másfajta civilizációba csöppentünk, sokkal nagyobb mértékben ritualizált az életük, mint nálunk. Minden lépésük, még a ház körüli terület is szent szabályok által megszentelt. Hová léphet férfi, hová a nő, ki mit csinál, mindenkinek megvan a feladata a kisgyerektől kezdve. És a feladatával együtt megvan az élete értelme is. Ha ezek barbárok, akkor én megeszem a kalapomat. Gyönyörűek a gyerekeik... Az a sok vadidegen, akik idejönnek mindenféle ketyerével... hát lehetett volna ennél méltóbban, teljesebben és természetesebben fogadni minket? Szóval... mélyen meg vagyok hatva tőlük!*

A külvilágtól teljesen elzárva élő, hét gyermeket nevelő család halászlét főz a vendégeknek, és a tiszteletükre egy szarvast is levág, ugyanolyan szertartással, mint máskor. A szarvast pokrócokkal letakarják, meghajolnak a négy égtáj felé, eljárják a maguk táncát, azután egy jókora ütéssel leteritik az állatot. A megnyúzása, feldarabolása nem tart sokáig. Aztán főhet, sülhet az ebéd.

A természet megtanította küzdeni, harcolni ezeket az embereket. Küzdelem az életért, harc a betegségek, a hatalmas szúnyogok, legyek, fertőzések ellen. Itt sokkal nagyobb az összetartás, az egymásrautaltság, mint nálunk. De tartózkodóbbak is az emberek. Vendéglátónk büszkén mondja, hogy életében eddig két barátot szerzett. Most ismerte meg a harmadikat, aki nem más, mint a Magyar Köztársaság elnöke.

A feleség törékeny, halk szavú asszonyka. Szaporán vagdossa éles késével a halakat. Egy óvatlan pillanatban megcsúszik a kés, és elvágja a kezét. Egy perc alatt bekötözik, aztán folytatja a munkát, ahol abbahagyta. Gyönyörű, vidám gyerekeket nevel ez a cserzett bőrű, megtörtségében is szép nő. Odabent a házban megmutatja a hetedik gyermeket, a legkisebbet, aki még csak pár hónapos. Beteg. Talán kullancs csípte meg. Hetek óta küzdenek az életéért.

Előző nap Hanti-Manszijszkban, a hegytetőn láttunk egy skanzent. A faház, a terménytartó, az állatbőrökből készített sátor, a medvecsontok számára ácsolt állvány, a szabadtéren elhelyezett kemence, a faragott oszlopokkal díszített szent hely egy sok száz évvel ezelőtti életmódra utaltak. Ki gondolta volna, hogy a XX. század végén ezek az eszközök még mindig használatosak a megközelíthetetlen tajgában?

A tajga világából ezúttal csak egy szeletkét mutathattunk be, de a későbbiekben, egy másik sorozatban még visszatérünk a témára. Most azonban utazzunk tovább, pontosabban vissza Európába. Sorozatunk utolsó részében olvasóink megtudhatják, miért nem ült Göncz Árpád Csajkovszkij zongorája elé, és miért irigyeltek bennünket a baskír újságírók.

LÁSZLÓ ERZSÉBET

(Folytatjuk)

Együtt a család és a magyar államfő

Patay László festő

Mai lapunkban Orosháza, hétfőn Békéscsaba és környékéről olvashatnak beszámolókat a 7. oldalon

A HAZA MINDEN ELŐTT!

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

KÖZÉLETI NAPILAP

1993. JÚLIUS 16., PÉNTEK ÁRA: 13,80 FORINT XLVIII. ÉVFOLYAM 164. SZÁM

A vizsgálat lezárult

Orosháza jelenkori történetének szomorú dátuma 1993. március 29. Ekkor égett ki az úgynevezett Tóth-malom. Mi okozta a tüzet? A közelmúltban lezárult vizsgálat szerint súrlódás okozta a malomtüzet. (3. oldal)

Cigánybáró

Ma este ismét premier lesz a Gyulai Várszínházban: Johann Strauss Cigánybáró című operettjét láthatja a közönség a Tószínpadon. Szinetár Miklós rendezővel és Leblanc Győző operaénekessel készült interjúnk a 11. oldalon olvasható.

Fesztivál a Tisza mentén

A politikai uborkaszezonban, augusztus közepén — a szabadelvű körök és liberális klubok kezdeményezésére — fesztivált tartanak a Tisza mentén. Augusztus 15. és 21. között Szatmárcsekétől Szolnokig zajlik majd a Múltunk jövője — Szabadelvűek a népi kultúráért rendezvénysorozat, amelynek fővédnöke Göncz Árpád író, a köztársaság elnöke. A program megszervezését az Európai Magyarországért Alapítvány (négymillió forinttal), valamint a Szabad Demokraták Szövetsége támogatja.

A fesztivál üzenete az lehet — mondta el a beharangozó csütörtöki sajtóbeszélgetésen a rendezvény kitalálója, Fodor Tamás, Szolnok SZDSZ-es honatyája —, hogy a népi kultúra nem tekinthető politikai kérdésnek. Az SZDSZ egyik legnagyobb hibája — fűzte hozzá —, hogy ez idáig nem dicsekedett el azzal, hogy szereti a népi kultúrát.

Festik Jaminában a templomot

Patay László **Munkácsy-díjas festőművész, a Képzőművészeti Akadémia nyugalmazott tanára vezetésével az elmúlt héten megkezdődött Békéscsabán, az új erzsébethelyi templom mennyezetén és falain a szénkontúrokkal már előrajzolt képek festése. A mester négy Barcsay-díjas munkatársa a főoltárképpel már majdnem elkészült, de jól haladnak az oldalfalak képeinek munkálataival is**

FOTÓ: KOVÁCS ERZSÉBET

Gazdakör a maffiák ellen

A sarkadiak igazságot akarnak a gabonapiacon

A sarkadi 48-as gazdakör már több mint egy évszázaddal ezelőtt is létezett. A kör tagjai annak idején Kossuth Lajost választották tiszteletbeli elnökükké. Nem csoda hát, hogy a jelenlegi utódszervezet is méltó szeretne maradni a hajdani hírnévhez. Ezzel indult beszélgetésünk a közelmúltban *Dobi Imrével*, az idén tavasszal újjáalakult sarkadi gazdakör alelnökével.

— Nemcsak formális működést akarunk, hanem egy tényleges érdekképviseletet a tagjaink számára — mondta az alelnök, majd az egyik legaktuálisabb gondjukra terelte a szót: — Szégyen, ahogy a gabonafelvásárló maffiák garázdálkodnak. Semmit sem tesznek, csak kihasználva a parasztok kényszerű helyzetét, olcsón felvásárolják a terményeiket, magtáraikban eltárolják, majd tavasszal, mikor felszökik a gabona ára, méregdrágán eladják azokat. Ezzel sem a magyar gazdaság, sem a termelők nem járnak jól, csupán a maffiák hája növekszik anélkül, hogy a tűző nap kiszívta volna az utolsó csepp erejüket vagy a sok munka tönkretette volna az egészségüket. Szégyen, hogy az elvégzett munkának csupán ennyi a becsülete napjainkban, de még nagyobb szégyen volna, ha mi, a 48-as gazdakör szó nélkül beletörődnénk ebbe.

Dobi Imréék úgy tervezik, hogy a kör tagjai számára „kijárják" azt az utat, amellyel megkerülhetik a maffiákat. Szeretnék megszervezni a tárolási lehetőségeket, és szeretnék kiharcolni a „túléléshez" szükséges kedvezményes hiteleket.

— Ha ugyanis a termelő nem merülne ki a nyár közepére anyagilag, és tárolni is tudná

(Folytatás a 3. oldalon)

Jó időt, csendes vizeket!

A békéért úsznak

A sporttörténet szép lapjaira illő vállalkozás helyszíne lesz július 17-én Szanazug. Gyulánál négy helybeli fiatalember — Boros Zoltán, Hajdú Pál, Szabó Jenő és Szegedi Zsolt — a folyami úszás veszélyes, kockázatos feladatát vállalja. Boros Zoltán úszás közben támadt ötlete nem maradt puszta elképzelés: magához hasonló, gyakorlott társakat talált, akik 200 kilométert váltva úsznak vele a Kettős-, a Hármas-Körösön, a Tiszán. Az úticél Szeged, a valóságos cél pedig: a nem mindennapi erőpróbával tiltakozni a háború ellen. Ha a béke hírét nem is vihetik el délszláv szomszédainknak, a Békés és Csongrád megyeiek aláírásokkal kifejezett békeóhajtását, a harcok között élőknek igen. Meggyőződésük, az ország akarata is ez.

Az aláírásgyűjtések, az út szervezésének megkezdése óta Boros Zoltán nem sok időt tölthetett a vízben, noha első pillanattól segítője volt Lovász Sándor, az önkormányzat sportelőadója. Egy ilyen úthoz nem kevés hivatalos engedély

(Folytatás a 3. oldalon)

Új problémákhoz új szakemberek

Segítők nyári egyeteme Békéscsabán

A mai világban már a felszínen vannak azok a szociális problémák, amelyekről korábban beszélni sem lehetett, sőt a régiekhez keletkeztek újak is — mondta megnyitó beszédében *dr. Simon Imre*, a Békés Megyei Önkormányzat elnöke a tegnap délután Békéscsabán megnyílt *Segítőfoglalkozásúak Nemzetközi Nyári Egyetemén*. Arra is rámutatott beszédében, hogy az ország keleti fele több szempontból is különösen válságos, a munkanélküliek száma például kétszerese a dunántúliakénak, de fokozottan nő a szellemileg hátrányos helyzetbe kerülők száma is.

Minden bizonnyal a térség feszítő szociális gondjai is hozzájárultak ahhoz, hogy a TIT Körösök Vidéke Egyesülete vállalta magára azon szakemberek tudásának bővítését, akiknek sokszor speciális tudás

(Folytatás a 3. oldalon)

A TIT Körösök Vidéke Egyesülete vállalta magára azon szakemberek tudásának bővítését, akiknek sokszor speciális ismeretek nélkül kell emberi sorsokat megmentő döntéseket hozni

FOTÓ: KOVÁCS ERZSÉBET

A magyar csoda

Mint aki jól végezte dolgát, fellélegezhet és végre nyugodtan töltheti megérdemelt nyári szabadságát sok képviselő úr és hölgy, hiszen a felelősségteljes törvényhozás gördülékenyen működött, sikerült elfogadtatni a pótköltségvetést, megszavaztatni az oktatási törvényt. A pedagógustársadalomra is nagyon ráférne a pihenés, a megújulás, ám az ő napjaik nem ilyen felhőtlenek, és nemcsak az újdonsült törvények megszületése óta, hanem már hosszú ideje, folyamatosan. Együttérzésem az övéké, a nemzet napszámosaié, megértem aggodalmaikat a közeli, szeptemberi kezdéssel és a távoli jövővel — a jövőnkkel! — kapcsolatban.

Mert már-már emberfeletti erőfeszítések kellenek ahhoz, hogy nap mint nap tanítványai elé tudjon lépni az a tanár, az a tanító, akinek a bére méltatlanul, megalázóan alacsony, nem számíthat határozott, előremutató és egységes oktatáspolitikára, tantervre, iskolája működéséhez biztos anyagi háttérre. Aki tanszabadság nélkül, megkötött kézzel kénytelen dolgozni, és gyermekeinek nem ígérhet esélyegyenlőséget. Akinek sztrájkolnia kell, hogy a nemzet jövőjét, fejlődését vagy hanyatlását nagyban befolyásoló oktatás kulcsszerepére a 24. órában egyáltalán ráirányítsa a törvényhozók figyelmét.

A tudás és a tehetség megbecsülésével persze mindig is bajok voltak ebben az országban; számos példa bizonyítja, tudósok, művészek hagyták el a hazájukat az érvényesülés, az elismerés reményében. S miközben a japán csodáról már régen lehullt a lepel (szó sem volt csodáról, pusztán a felismerésről: a nemzet felemelkedése az oktatásra fordított pénzek függvénye), egyre nehezebb beletörődni, hogy a japán csoda számunkra távoli, netán elérhetetlen maradjon örökre.

NIEDZIELSKY KATALIN

Ford-alkatrészek a Mezőgéptől

Korábban az Orosházi Mezőgép Vállalat kukorica-csőtörő adaptereket gyártott. Később, a cég átszervezése után, megváltozott a gazdasági helyzet és vele együtt a tulajdonos is. A vállalatot 100 százalékos arányban megvásárolta a kanadai Linamar Corporation. A külföldi gazdálkodó egység megpályázta a General Motors (GM) egyik angliai gyárának alkatrész-előállító üzemét. Itt fékrásegítő vakuumszivattyúkat készítettek Opel, Ford és Peugeot személygépkocsikhoz és haszonjárművekhez. Már csak azt kellett eldönteni a kanadai cégnek, hogy a pályázaton nyert üzemet melyik egységénél építse fel.

A tulajdonos, Frank Masenfratz úgy döntött munkatársaival együtt, hogy az Orosházi Mezőgép Rt.-nél hozzák létre a 3240 négyzetméteres, háromhajós szerelőcsarnokot. Az épület az esztergomi Suzuki gyár mintájára készült és ugyanaz a Vegyépszer Vállalat volt a kivitelező. Sitkeiné Matuss Katalin gazdasági igazgató arról tájékoztatott, hogy a 6 millió forintos beruházás az idén már 1 milliárdos bevételt hoz a Mezőgépnek. Az Angliában lebontott gyár alkatrészeit vásárolták meg és helyezték Orosházán üzembe, egy hajóban, ezer négyzetméteren. A másik két hajó újabb autóalkatrészeket fog gyártani.

Az építkezés december végén kezdődött, és a próbaüzemre tegnap délelőtt került sor. Avatóbeszédet Ivanics János, a Mezőgép Rt. vezérigazgatója mondott. Dr. Gulyás Mihály polgármester hangsúlyozta, hogy az új szerelőüzem 100 fő alkalmazását is lehetővé teszi.

Sitkeiné Matuss Katalin elmondta, hogy jelenleg 53 személyt alkalmaz az új fékrásegítő vakuumszivattyúkat gyártó üzem. A gyáregység később több mint hetven dolgozót foglalkoztat, zömében munkanélkülit.

P. J.

GYÓGYSZERTÁR-
TERVEZÉS
AZ EGÉSZ MEGYÉBEN.
HARGITA PLUSZ
Érdeklődni:
HARGITA PLUSZ
Hargita plusz Kft.,
Békéscsaba, Irányi u. 2. sz. Telefon: 327-971.

Egészségügyiek a BNV-n

A Telefondoktor a szeptember 13-ától 19-éig terjedő héten meghívja az érdeklődőket a Budapesti Nemzetközi Vásárra. A II. kaputól megközelíthető 32-es pavilon „Zöld pont" standján az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Fővárosi Intézetének Életmód Laborja és Egészségnevelési Központja egészségügyi szolgáltatásokkal áll a látogatók rendelkezésére. Vérnyomást mérnek, s korlátozott számban koleszterinszűrést és számítógépes rizikómeghatározást is végeznek. A mért eredmények alapján részletes tanáccsal szolgálnak a helyes életmód kialakítására. Kiadványokat is adnak a látogatóknak a dohányzásról való leszokás legjobb módszereiről, és az AIDS-szel járó fenyegető veszélyekről. A Telefondoktort a 117-2111 számon hívhatják fel az érdeklődők.

RIZI TERMÉKCSALÁD

Európában kizárólag általunk gyártott, konyhakész, egyedi ízhatású, házias jellegű, minőségi, szárított ételkészítményeink

termelői áron megrendelhetők.

Cím: **Békéscsaba, Mednyánszky u. 3. sz.**
Telefon/fax: (66) 324-538.

1989 ETON

Vidéki bankhálózat „vidék-nézetben" (2)

Falun még a pénz is drágább

A településhierarchia mentén felülről lefelé terjeszkedő és napjainkban mintha megtorpanó kereskedelmi bankokkal ellentétben a takarékszövetkezetek alulról „építkeztek". Hosszú ideig csak községekben működhettek, városokban 1985-től nyithattak kirendeltségeket. Jelenleg 256 takarékszövetkezetnek 1771, azaz átlagosan hét egysége van egymással szomszédos településeken (illetve közeli városokban). A takarékszövetkezetek a települések felében vannak jelen, az ezer főnél népesebbek szinte mindegyikében. Az igen változatos képet mutató, de átlagosan 6—7 ezer fős tagság tulajdonában lévő kis létszámú (28—30 fő) és kis alaptőkéjű (1991 év végén 19 millió forint) pénzintézeteknek elsősorban lakossági ügyfélkörük van, de már elkezdték vállalkozások finanszírozását is.

A takarékszövetkezetek egymástól teljesen függetlenül működnek, viszont még napjainkban sem sértik meg a „szomszéd vadászterületét", így

nincs közöttük rivalizálás,

legfeljebb a megyeszékhelyeken. Míg a kereskedelmi bankok általában teljes tevékenységi körű bankfiókokat hoznak létre 15—20 alkalmazottal, addig a takarékszövetkezetek kirendeltségei 2—4 főből állnak. A takarékszövetkezetek vezető testületeiben a tagság képviselői kétharmados többségben vannak, a pénzintézet, mint vállalkozás üzleti érdekeivel a helyi társadalom és gazdaság érdekeit folyamatosan ütköztetik és többek között emiatt jó néhány gazdaságtalan kirendeltséget is üzemeltetnek.

A pénzintézetek vidéki ügyfélköre a települések helyi gazdaságának résztvevőiből áll: a (magán vagy állami tulajdonú) nagyvállalati telephelyek, a helyi termelő magánvállalkozások, a termelői és lakossági szolgáltatások, az önkormányzatok és intézményeik, valamint a háztartások (a lakosság). Mindegyik ügyféltípusnak alapvető érdeke egy bankfiók könnyű elérhetősége. Ha a fiók az adott településen van, akkor az ügyfél számára rövid idő alatt és „olcsón" elintézhetők a banküzyek. Ha azonban gyakran el kell utazni egy másik településre, ami költséges és időigényes, akkor csak az ügyfelek egy része mozog: a vállalati részlegek és intézmények ügyintézői, a jól menő vállalkozók és tehetősebb (autós) lakosok. Nagyobb városba (megyeszékhelyre), ahol a bankok között válogatni lehet, a közlekedés nyilván

jóval drágább

és még több időbe kerül. A vidéki ügyfelek többsége ritkán vállalkozhat az utazásra, egyrészt a költségek miatt, másrészt a munkából is kiesik, mivel a bankok nyitva tartása általában egybeesik az ő munkaidejével.

A „vidéki bankhálózatnak" éppen az lenne a feladata, hogy a lassan formálódó és főleg a második gazdaságból kinövő falusi helyi gazdaságoknak tegye lehetővé a bankszolgáltatásokat: számlavezetést, pénzügyi információkat és tanácsadást, hiteleket stb. Ebbe a városi bankfiókokat nehezen elérő rétegbe sorolhatók a termelő, szolgáltató stb. szférába működő vállalkozók, akik általában alkalmazott nélkül dolgoznak (például a minden településen meglévő boltosok, kocsmárosok, szerelők, kisiparosok stb.), a részmunkaidőben vállalkozók (például a mezőgazdasági kistermelésben), a szaporodó mindenféle „kényszervállalkozók" stb. mellett a települési önkormányzatok intézményei is. Ha megváltozik a mezőgazdasági kistermelés szabályozása (jelenleg 750 ezer forint árbevételig adómentes) és előírják nagyobb körben a könyvelést, akkor

tömegesen kell bankszámlákat nyitni

falvakban is. A helyi gazdaságban kiemelten fontos szerepet töltenek be a háztartások, nemcsak mint fogyasztók, hanem mint pénzintézeti ügyfelek: számlavezetők, megtakarítók és hiteligénylők is. A korábbi egyoldalú megtakarítási formák (betétek, takaréklevelek) helyett egyre változatosabb alkalmak adódnak a „vagyonmegőrzésre", de nincs aki ismertetné a falusi emberekkel ezeket a lehetőségeket és megszervezné az ügyleteket. Az alapvető pénzügyi ismeretek hiánya miatt gyakori személyes konzultációk is kellenek, amiket csak helyben lévő kirendeltségeken (és az utcán, boltban, meccsen összefutva) lehet megtartani. Továbbá a falvakban élők vagyonának döntő része a „házakban van bekövesedve", az elmúlt 20 évben tömegesen épültek olyan családi házak, amelyeket manapság sokan sem fenntartani, sem eladni nem tudnak. Becslések szerint a lakossági vagyon megoszlása Magyarországon: 20 százalék pénzmegtakarítás, 20 százalék ingóság és 60 százalék ingatlan (ház, lakás). Falvakban a házak 90—95 százaléka magántulajdonban van, ezért az ignatlanpiac finanszírozása (jelzálog ügyletek formájában) előbb-utóbb előtérbe fog kerülni. Ingatlanpiacok pedig helyi információk nélkül nem működhetnek.

(Folytatjuk)

LENGYEL IMRE

Szeptemberben több pénzt hoz a postás

Emelkednek a nyugdíjak és a járadékok

Az Országgyűlés ez év februári döntése alapján szeptember 1-jétől 4 százalékkal emelkednek az 1993. január 1-je előtt megállapított nyugdíjak, baleseti nyugellátások és a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások. A gyeshez járó kiegészítés — függetlenül a gyermekek számától — ezentúl havi 5 ezer forint lesz — erről az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság tájékoztatta az MTI-t pénteken.

A parlamenti döntés értelmében szeptemberben magasabb összegű ellátást kap minden érintett öregségi, rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjas, az, aki özvegyi, szülői nyugdíjban vagy árvaellátásban részesül, illetve a baleseti járadékos, a mezőgazdasági szövetkezeti és növelt összegű szakszövetkezeti öregségi, munkaképtelenségi és özvegyi járadékos. Az intézkedés kiterjed továbbá azokra, akik a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság vagy a MÁV Nyugdíj Igazgatóság által folyósított nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátást kapnak.

A szeptember 1-jétől esedékes emelést az augusztusi nyugdíjak alapösszegéből számítják ki. Az emelés összege azonban az öregségi teljes nyugdíjnál és a rokkantsági nyugdíjnál havi 300 forintnál kevesebb, illetve havi 1000 forintnál több nem lehet. Az öregségi résznyugdíjnál, özvegyi nyugdíjnál és szülői nyugdíjnál havi 250 forint az alsó határ, míg a maximum 700 forint. Árvaellátás esetében az emelés havi 400 forintnál, míg baleseti járadéknál havi 250 forintnál nem lehet több. Szeptember 1-jétől mindemellett havi 200 forinttal emelkednek a kisnyugdíjak, a meghatározott összegű nyugellátások és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, valamint a MÁV Nyugdíj Igazgatóság által folyósított nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások összegei.

A nyugdíjakkal azonos mértékben, de attól függetlenül emelik fel az egyes személyes szabadságot korlátozó intézkedésekkel és a semmissé nyilvánított elítéléssel összefüggő járadékot. Ez az emelés a nyugdíjemelés legmagasabb összege felett — tehát öregségi, teljes nyugdíj esetében havi 1000 forint felett — is jár.

Az emelt összegű ellátást a nyugdíjasok szeptemberben, a szokásos nyugdíjfizetési napon kapják kézhez.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság végezetül felhívja a figyelmet arra, hogy ez a nyugdíjemelés független a Nyugdíjbiztosítási Önkormányzat által javasolt egyösszegű, szintén 4 százalékos kiegészítő nyugdíjemeléstől. Ezt viszont még a Parlamentnek jóvá kell hagynia.

Randé Jenő: Nagykövet voltam Egyiptomban

Időtlen háború

27.

A távirat, amit a miniszterelnök megbízásából Izrael Galili tárcanélküli miniszter írt alá, egyértelműen kimondta, »biztos tudomásunk« van arról, hogy az egyiptomiak és a szírek együttes és összehangolt támadást fognak indítani később a nap folyamán azzal a céllal, hogy állásokat foglaljanak el a Szuezi-csatornánál és a Golan-fennsíkon... Galili hozzám intézett üzenetének volt még kiegészítő mondanivalója. Amikor a táviratot elküldte, a miniszterelnök tárgyalt az amerikai nagykövettel, akivel közölte, Izrael úgy határozott, hogy nem indít megelőző akciót. Fegyveres erőink felfogják az első csapást és visszavágnak. Azonnal felhívtam Kissingert, aki akkora már áttanulmányozta az amerikai nagykövet jelentését Golda Meirrel folytatott beszélgetéséről."

Henry Kissinger: „1973. október 6-án, szombaton 6 óra 15 perckor békésen aludtam lakosztályomban a new yorki Waldorf Towersben, mely az ENSZ-közgyűlés ülésszakának idejére főhadiszállásom volt, amikor váratlanul berontott hálószobámba Joseph S. Sisco, a Közel-Keletért és Dél-Ázsiáért felelős energikus külügyminiszter-helyettes. Ahogy kitöröltem az álmot a szememből, hallottam, amint Sisco érdes hangján csaknem kiabálva közli, hogy Izrael és két arab ország között kitörőben van a háború. Ő azonban bízik abban, hogy félreértésről van szó, mindegyik fél félremagyarázza a másik szándékát. Ha én azonnal és határozottan eligazítom őket, helyrehozhatom a dolgot, mielőtt elkezdődne a lövöldözés. Képességeimnek ez a hízelgő felbecsülése sajnos túlzásnak bizonyult..."

Jitzhak Rabin: „Október 6-án reggel 8 óra 30 perckor telefonhoz kértek, s megbeszélésre hívtak délután három órára a többi volt vezérkari főnökkel együtt. Ilyen értekezletet összehívni szombatra — ami egyetlen szabadnapunk Izraelben —, önmagában is furcsa lenne. Ez a szombat azonban éppen Jom Kippur volt — a legszentebb nap a héber naptárban, így a meghívás egyenesen bizarr volt. Előtte való nap fiam, Juval első hétvégi eltávozására érkezett haza a Haditengerészeti Kiképzőközponttól, ahol szolgálatban volt. Alighogy hazaérkezett azonban, utasították, hogy azonnal térjen vissza a bázisra. Vejemnek, aki százados volt egy páncélos zászlóaljnál a Színai-félszigeten, másnap kellett volna befeküdnie a kórházba. Amikor azonban megtudta, hogy Juvalt visszarendelték eltávozásáról, ő is azonnal visszatért egységéhez. Nem kellett egykori vezérkari főnöknek lenni ahhoz, hogy rájöjjek, az izraeli hadsereg riadókészültségben van, de még akkor sem gyanítottam, hogy lehetséges a háború."

Anvar el-Szadat: „October 6-án, szombaton pontosan délután egy óra harminckor, ahogy abban megállapodtunk, megjelent nálam Izmail Ali tábori marsall. Együtt utaztunk katonai jeepen (egyenruhában voltam) a főhadiszállásra, ahova néhány perc múlva megérkeztünk. Helyet foglaltam a parancsnoki poszton, mellettem a hadsereg főparancsnoka. A Korán-szakértők véleménye alapján elrendeltük, hogy senkinek nem kell böjtölnie, de egyáltalán nem voltam biztos abban, hogy a rendelkezést betartják. »Miért nem dohányoztok, miért nem iszik senki? Ez a bevetés rendkívüli figyelmet és koncentrálást követel tőletek.« Észrevettem, hogy a jelenlévők zavarban vannak, ezért teát rendeltem magamnak és rágyújtottam a pipámra. Erre azután a többiek is dohányozni kezdtek és teát rendeltek. Pontosan két órakor, amikorra ki volt tűzve a légierőnk támadása a csatorna fölött, megérkezett a jelentés, hogy repülőgépeink megindultak."

Jitzhak Rabin: „Délután két órakor megszólaltak a légvédelmi szirénák. Egy órával később a volt vezérkari főnökök összeültek, hogy meghallgassák Mose Dajan helyzetjelentését. Hatalmas csata volt kibontakozóban."

Anvar el-Szadat: „222 lökhajtásos gép vett részt a támadás első hullámában, s húsz perc alatt végrehajtották feladatukat. Csak öt repülőgépet vesztettünk. A háború első perceiben elesett testvérem, Latif, aki a légierő pilótája volt. Olyan közel állt hozzám, mintha a saját fiam lett volna, mert én neveltem fel...

A légitámadás terveinknek megfelelően teljes és tüneményes siker volt. Mi magunk is meglepődtünk, mert céljaink 90 százalékát elértük. Éppen így meglepődött Izrael és az egész világ — Kelet és Nyugat."

(Folytatjuk)

A BELGA NOVATIO ÁLTAL szakipari felhasználásra kifejlesztett, csúcsminőségű javítási és karbantartási anyagok forgalmazására szakosodott magyarországi önálló cége, a Main-Systems Hungary Kft.

Felvételre keres

ÜZLETKÖTŐT/TERÜLETI KÉPVISELŐT

Elsősorban – Nógrád – Heves – Szolnok – Hajdú-Bihar – Békés megyeszékhelyeken lakó,
• műszaki érzékkel, • megnyerő, magabiztos fellépéssel,
• kereskedelmi tapasztalattal,
• saját gépkocsival rendelkező
hölgyek/urak jelentkezését várjuk.

Felvételi és szakmai tájékoztató
1993 szeptember 14-én 14 órakor

MAIN SYSTEMS HUNGARY

Kedvező kereseti feltételek!
Jelentkezés telefonon 8-17 óráig.
1149 Budapest, Angol u. 6-8.
Telefon: 163-6219.

PRP

VÍZGÉP-Ac KFT GYULA

FERRADIÁL

5700 GYULA,
Henyei M. u. 17.
Telefon: (66) 361-144,
(66) 463-074.
Telefax: (66) 463-068.

VASUDVAR ÚJ

Tisztelt partnereink!
Kis- és nagyfelhasználók!

Vasanyag-értékesítés:
1993. szeptember 13-ától (hétfő)

— lemezek, zártszelvények, csövek
— idomacélok, hegesztőfelszerelések
— hegesztőanyagok, elektródák
— betonacélok (négyzethálós táblában is!).

HA KÍVÁNJA: — méretre szabjuk — revétlenítjük — festjük — házhoz szállíttatjuk.

HÍVJUK, VÁRJUK!

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 8—16.30 óráig, szombaton 8—12.30 óráig.

Patay László

Krónika

JM Sanders misszionárius

ismét gyógyít Jézus Krisztus szolgálatában Gyulán 1993. szeptember 18-án, szombaton 14 órakor a Jókai Művelődési Házban (Gyula, Kossuth u. 13.). A ténylegesen gyógyultak bizonyítják a realitást, ezért minden testvérüket szeretettel és tisztelettel várják. A Medicomplex—Gyula—Coop Kft. tagjai hitükkel és bizalmukkal ingyen szervezik a rendezvényt. Természetesen a gyógyító szolgálat Jézus Krisztus nevében ingyenes és mindenki ajándéka.

Térzene

A szarvasi Önkéntes Tűzoltó Fúvószenekar szlovákiai kirándulása miatt — a meghirdetettel ellentétben — szeptember 12-én, vasárnap délelőtt 10 órakor ad térzenét a Szarvasi Arborétumban. Ekkora várják az érdeklődőket.

Kerékpárral ütközőket keresnek

1993. szeptember 10-én 5 óra 20 perc körüli időben Békéscsaba lakott területén, a Lencsési úton lévő kerékpárúton közlekedett V. L.-né helyi lakos kerékpárjával. A Lencsési Étterem mellett lévő összekötő útnál balra szándékozott kanyarodni, miközben összeütközött az őt előző, eddig ismeretlen nővel, aki szintén kerékpárral közlekedett. V. L.-nét a mentő a békéscsabai kórházba szállította. Ez idő alatt az ismeretlen kerékpáros nő a helyszínről elment. Az ügy tisztázása érdekében az ismeretlen kerékpáros hölgy, valamint a sérültnek segédkező ismeretlen férfi jelentkezzen a Békéscsabai Rendőrkapitányság közlekedési osztályán.

Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet

Az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet nem azonos a bankcsődök által érintett Vállalkozói Takarékszövetkezettel — tájékoztatta az MTI-t Farkasinszki Sándor ügyvezető igazgató. A közleményből kiderül, hogy Gyomaendrődön egyetlen takarékszövetkezet működik, mégpedig az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet. Félreértésre adhat okot viszont, hogy a csődbe jutott Vállalkozói Takarékszövetkezetet ugyancsak gyomaendrődi székhellyel jegyezték be. Az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet 36 éve nyereségesen gazdálkodik, s ellene sem rendőrségi, ügyészségi, sem bankfelügyeleti vizsgálat nem folyik.

Bombariadó a Közgében

Tíz perc múlva robban a Közgé épülete — telefonáltak be tegnap délelőtt 10 órakor a Békéscsabai Rendőrkapitányságra. Az akciócsoport tagjai a Széchenyi István Közgazdasági és Külkereskedelmi Szakközépiskolába siettek, kivezényelték a gyerekeket, átkutatták az épületet, de nem találtak semmit. Azt még nem tudni, ki űzte velük ezt a rossz tréfát.

POZVÁNKA – MEGHÍVÓ

SRDEČNE ČAKÁME SLOVENSKÝCH OBYVATEĽOV NAŠEJ ŽUPY 11-EHO SEPTEMBRA DO TELEKGERENDÁŠU NA DEŇ SLOVENSKEJ KULTÚRY KTORÝ SA BUDE KONAŤ POČAS CELÉHO DŇA.

PROSÍME, ABY STE PRIŠLI NA PROGRAMY AJ SO SVOJOU RODINOU.

RODIČOM, STARÝM RODIČOM, DEŤOM PRAJEME DOBRÚ ZÁBAVU.

ORGANIZÁTORI

***

Szeretettel várjuk megyénk szlovák lakosságát az 1993. szeptember 11-én, szombaton Telekgerendáson megrendezésre kerülő egész napos Szlovák Anyanyelvi Kulturális Napra.

Kérjük, a majális jellegű programon családjával vegyen részt. Nagyszülőknek, szülőknek, gyermekeknek jó szórakozást kívánunk.

Rendező szervek

Hirdessen a templomért!

Közeleg a Békéscsabán, Erzsébethelyen (Jaminában) épülő római katolikus templom felszentelése. Az építkezés utolsó fázisához érkezett, most készül a 450 négyzetméter felületű secco Patay László festőművész irányításával. Lapunk — olvasóink támogatását élvezve — kezdettől fogva figyelemmel kíséri és segíti az építkezést. Olvasóink adományai megközelítik a két és fél millió forintot. Most, a végső munkálatok megsegítéséhez újabb összefogásra hívjuk mindazokat, akik szívükön viselik a templomépítés sorsát.

Lapunk október 1-jei számában hirdetési mellékletet jelentetünk meg a templomépítés támogatására. Ebbe a lapszámba a hirdetési tarifa 30 százalékáért veszünk fel hirdetéseket, a fennmaradó 70 százalékot pedig az ECCLÉSIA Templomépítő Alapítványra kérjük befizetni. Elsősorban közületi hirdetéseket kérünk és várunk. Lapunkban külön közöljük azok névsorát, akik ilyen formán is segítik a szétbombázott erzsébethelyi templom újjáépítését.

A betegek jogait boncolgatják

S hadd említsem meg: három hónappal balatonaligai tanácskozásunk után — a Medicom jóvoltából — itt Gyulán máris tagjaink kezébe adhattuk az ülés anyagát feldolgozó szakkönyvet.

Dr. Papp Jánostól, a szekció elnökétől megtudtuk, hogy az országban közel 300 endoszkópos orvos dolgozik. A szekció tagjait elsősorban informális csatornákon érik el. Szükség is van erre, mert a nyugati gyógyszergyárak támogatásának köszönhetően a magyarok számára is megpezsdült a kongresszusi élet.

— Meglepetés számomra, hogy ez a tanácskozás ilyen nagy számú résztvevővel zajlik — válaszolt kérdésünkre. — A kongresszusoknak az a varázsa, hogy nem igazán az a fontos, ami a teremben hangzik el: a folyosón megtárgyaltak adják az igazi értéket. Magam is sok szakmai módszert, trükköt, fogást ott sajátítottam el. Az intim hangulatú kongresszusok — ellentétben a 6—8 ezresekkel — töltik be igazán a feladatukat. Legutóbb, egy bostoni nagy kongresszuson legfeljebb az elhangzottak tíz százalékának megismerésére nyílt módom.

K. A. J.

Megjelenni vagy meg nem jelenni

Szabotázs a Szarvas és Vidéke Hetilap ellen

A Békés megyei sajtó történetében is kirívó eset történt — történik a legutóbbi órákban Szarvason. A kisváros népszerű hetilapját — amely mögött a várost környező településekkel együtt több, mint 20 ezer olvasó áll — csütörtök este és péntek reggel hiába keresték előfizetői a postaládákban és a szarvasi piacon. Mindennek egyetlen prózai oka van: az újbóli privatizációs folyamat alatt álló Szarvasprint Kft. szedői és montírozói ügyvezető igazgatójukkal, Hornok Péterrel szemben már jó éve nem tudják érvényesíteni a túlórákra vonatkozó követelésüket. Ezért szerda délutántól apróbb időközökre leálltak a Csongrád című lap és a Szarvas és Vidéke munkáival. A szedők egy része csütörtök reggel sürgősen orvosi vizsgálatra ment. Mint azt Boros Antal, a nyomda vezetőhelyettese elmondta, akciójukat nem tekintik sztrájknak. A dolog pikantériája, hogy a Csongrádot és a Szarvas és Vidékét kiadó városi önkormányzatok mindmáig a Szarvasprint Kft. legprecízebben fizető megrendelői.

A Szarvas és Vidéke 1986-os újraindítása óta ez a legszélsőségesebb eset, amely a lap olvasóival szemben történt. Összességében jól példázza, hogy a saját nyomdával vagy éppen terjesztőhálózattal (bár ez utóbbi sajátja a Szarvas és Vidéke című lapnak) nem rendelkező vidéki kisszerkesztőségek kiszolgáltatott helyzetben vannak.

Sportcsarnokavatás Békésen

(Folytatás az 1. oldalról)

Az ünnepséget követően Boross Péter belügyminiszter találkozott a sajtó képviselőivel, akik országos horderejű kérdéseket vetettek fel neki. Így többek között a bankügylettel, a Dabas-Sári iskola ügyével, a közelgő választásokkal kapcsolatban tettek fel kérdéseket. Ezután pedig az új csarnokban bemutatkoztak a tornászok és taek-wondo-sok, majd kispályás focimeccsen a Békési Öregfiúk, az Integrál Gmk és a parlament válogatott tagjai mutatták be labdazsonglőrködésüket. Az igazi sportcsemegének mégis a 18 órakor kezdődött kézilabda-mérkőzés ígérkezett. A magyar ifjúsági válogatott ellenfele a román NB I B-s bajnokságban második helyen álló Kolozsvár együttese volt. A vendéglátók az első perctől — ahogy megszerezték a vezetést — végig 2—3 gólos előnyben játszottak, s ízelítőt adtak a román kézilabdából. Végül is a kolozsvári együttes 24—21-re diadalmaskodott a magyar fiatalok felett. A közönség jó mérkőzést látott, s a hármas sípszó után méltán zúgott a vastaps.

—SZEKERES—

Játsszunk együtt...

...ha van kedve tesztelni egy csúcstechnológiával készült autót. Amennyiben játszótársunk kíván lenni, akkor nincs más dolga, mint a jövő héttől, több napon át, folyamatosan figyelni lapunkat, melyben a márka nevének egy-egy betűje feltűnő helyen jelenik meg. A kivágott betűket helyes sorrendbe rakva kapja meg a megfejtést. Ezeket a kivágott betűket — sorrendbe rakva — ragassza fel egy levelezőlapra és küldje be szerkesztőségünk címére 1993. szeptember 27-éig, akár többet is.

A helyes megfejtők között a megfejtésként szereplő márkából október elsején két gépkocsit sorsolunk ki egy-egy heti tesztelésre. De ezzel még nincs vége! Öten öt-öt százalékos vásárlási kedvezményt nyernek, mely érvényes az adott márka valamennyi típusára. Az ötszázalékos kedvezmény bárkire átruházható, s november 30-áig autóvásárlásnál felhasználható.

Tehát hétfőtől játsszunk együtt!

„A JÓ FESTÉSZET ZENE, MELÓDIA"
(MICHELANGELO)

MDF: két biztos jelölt

Lapzártakor még tartott az a választmányi ülés, amelyet az MDF Békés megyei szervezete rendezett tegnap a békéscsabai székházban. A résztvevőket Boross Péter, az MDF ügyvezető alelnöke tájékoztatta az MDF taglétszámáról és a választási kampányról. Ezt követően a választmány az egyéni képviselőjelöltekről, valamint a harmadik negyedévi pályázatokról döntött. Mindezt dr. Varga István, az MDF Békés megyei szervezetének elnöke ismertette a sajtó munkatársaival.

Mint mondotta a választmány két jelölt személyében döntött eddig, mint ismeretes dr. Varga István a 6-os választókerületben indul, a 3-as számúban a békési orvos, dr. Csiby Miklós jelölését fogadták el. Arra a kérdésünkre, hogy a békéscsabai szervezet szétzilálódása nem okoz-e gondot a jelöltállításban a megyeszékhelyen, dr. Lipták András, az országos választmány tagja azt válaszolta, ugyan ezen az ülésen senki sincs a csabai szervezettől, de a Csurka-ügy lecsengett Békéscsabán. A vezetés stabil, nem fog gondot okozni a jelöltállítás.

A tájékoztatón arról is szó esett, hogy lemondott országos választmányi tagságáról a szarvasi dr. Kondor Gábor, s helyére még nem jelöltek utódot.

B. S. E.

Sarokba szorítva

Napjaink Jágói

„A mór megtette kötelességét, a mór mehet." Shakespeare nagy szervezője, Jágó mondja ezeket a szállóigévé vált szavakat. A vidéket járva lassan-lassan kezdek rájönni, jó néhány minijágóval hozott össze már a sorsom. Nem volt könnyű kiismerni őket, hiszen mindig igyekeznek a háttérben maradni és igazi sakkjátékoshoz méltóan a bábuikat tolják előtérbe. Ez lehet nagyhangú, de üresfejű tagtárs, egy alkalmatlan, bizonytalan polgármester és még számtalan variáció sorolható. A lényeg azonban ugyanaz, észrevétlen úgy irányítani a történéseket, ahogy azt a játékos érdekei megkívánják. Ha a dolog rosszul sül el, csak a bábu veszíthet, ő maga lesz az első, aki belerúg a feleslegessé váló játékszerébe. Az igazi Jágó „rendszersemleges", az előző időszakban épúgy megélt, mint napjainkban és félek, még komoly perspektíva áll előttük. Ennyiben tér el a valóság a színdarabtól, hiszen míg ott Jágót eléri jól megérdemelt sorsa, addig napjaink Jágói legfeljebb bábuikat veszíthetik, de — sajnos — mostanában nem nehéz újat találni.

GILA KÁROLY

Kardiológusok tanácskoztak

A szívkoszorúér-betegségek és az agyvérzés megelőzésére irányuló felvilágosító munkáról folyt az eszmecsere a Kardiológiai Társaságok Nemzetközi Szövetsége (ISFC) hétfői budapesti tanácskozásán, az Orvostovábbképző Egyetem I. Gyermekgyógyászati Klinikáján. A megbeszélésen az ISFC által Nyugat-Európában és Észak-Amerikában kikísérletezett és alkalmazott megelőző program kelet-európai bevezetésének lehetőségeiről is tárgyaltak. A programban az orvosok képzése mellett a népszerűsítő és felvilágosító anyagok kimunkálása és a szakújságírók képzése is fontos szerepet kapott.

Kinevezés

A Magyar Köztársaság elnöke — a miniszterelnök javaslatára — 1993. szeptember 9-ei hatállyal dr. Szapáry Györgyöt a Magyar Nemzeti Bank alelnökévé kinevezte. A kinevezési okmányt Göncz Árpád hétfőn a Parlament Nándorfehérvári termében nyújtotta át. Az újonnan kinevezett alelnök egyidejűleg letette a hivatali esküt. A kinevezési okirat átadásán jelen volt dr. Szabó Iván pénzügyminiszter. (MTI)

Családi kör – ismét

Néhány évi szünet után újra indítja a Családi kör című műsorát a Magyar Televízió Oktatási és családi műsorok stúdiója. Az első adást szeptember 15-én, szerdán este 20.05 órakor láthatják a nézők a Tv-1 csatornáján. A havonta jelentkező műsor írói között szerepel Végh Antal, Bárány Tamás, Bertha Bulcsú, Gyurkovits Tibor, Páskándi Géza és Szakonyi Károly.

Ha a vártnál kevesebbet hoz a postás...

Nyugdíjügyben reklamáció kizárólag a pesti központban

Hatalmas adminisztrációs feladat a szeptemberben esedékes nyugdíjak emeléssel korrigált végösszegének pontos kiszámítása. Persze nem a 4 százalékos többlet számszerűsítése okoz gondot, hanem az, hogy több mint 2 millió 700 000 jogosultnak kell módosítva számfejteni, folyósítani a járadékot. Mivel a tréfás szállóige szerint a gép is ember (tegyük hozzá: méginkább, aki az adatokat betáplálja), egészen bizonyos, hogy lesznek hibásan számolt nyugdíjküldemények.

Mint az illetékesektől megtudtuk: ilyen esetekben kizárólag a fővárosban, a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál (Bp. 1139, Váci út 73.) lehet reklamálni. Az Árpád híd pesti hídfőjénél levő toronyházban az ügyfélszolgálati iroda szerda kivételével naponta 7.30-tól 15 óráig, szerdánként 7.30-tól 18 óráig kereshető fel.

— Ezek szerint az ország legtávolabbi részeiből is Budapestre kell utaznia annak, akinek rosszul számfejtették a nyugdíját?

— A járadékok emelésével kapcsolatos minden teendőt központilag intézünk és központilag folyósítjuk a nyugdíjakat is; így a reklamációk indokolt vagy indokolatlan voltát is csak a központban tudjuk megállapítani — hangzott a válasz. — Vidéki ügyfeleink természetesen levélben is kérhetik panaszuk orvoslását a nyugdíjfolyósító már említett postacímén. A reklamációkat azonban csak akkor tudjuk érdemben kivizsgálni, ha a levélben a néven és a címen kívül a panaszos feltünteti nyugdíjas törzsszámát is.

A kérdésre, hogy az idős vidéki embereknek nyilván sok nehézséget és költséget okozó „Budapest-centrikus" ügyintézést hogyan lehetne könnyebbé és egyszerűbbé tenni, egyelőre nem tudtak biztató választ adni.

(FERENCZY EUROPRESS)

Talajelőkészítés a dobozi határban

Lucernavetés előtt.

FOTÓ: FAZEKAS FERENC

Főkapitányjelölt: Sutka Sándor

Tisztakezű rendőrséget ígért a debreceni helyhatóságnak Hajdú-Bihar megye rendőrfőkapitány-jelöltje, aki a törvényesség helyreállítását, a törvényes rend biztosítását tartja a legfontosabb feladatának. *Sutka Sándor* rendőr alezredes, a Békés Megyei Rendőrfőkapitányság jelenlegi helyettes vezetője minderről hétfőn a debreceni városi közgyűlés előtt beszélt.

A Hajdú-Bihar megyei rendőrfőkapitány elbocsátás miatt megüresedett posztjára Pintér Sándor rendőr vezérőrnagy, országos rendőrfőkapitány írt ki pályázatot. A hét pályázó közül a szakmai bíráló bizottság egyhangú szavazással Sutka Sándort sorolta az első helyre. Ezt követően Hajdú-Bihar megye önkormányzata, majd hétfőn Debrecen város közgyűlése is egyhangú támogatásáról biztosította a jelöltet.

Az önkormányzati véleménynyilvánítások után az országos rendőrfőkapitány nevezi ki Hajdú-Bihar megye új rendőrfőnökét, aki várhatóan október 1-jétől foglalja el hivatalát.

Csák Elemér – kölcsönben

Csák Elemér az ismert rádió- és tévériporter lett az 1996. évi Expo sajtófőnöke. A Világkiállítási Programiroda kérésére a Magyar Televízió 3 évre „kölcsönadta„ főszerkesztőjét.

Tekintve, hogy az eddigi médiaigazgató, Szalay Péter hathónapos szerződése lejárt,Barsiné Pataky Etelka főbiztos új személyekkel kívánja megerősíteni azt a csapatot, amelynek fő feladata a hazai és a külföldi közvélemény tájékoztatása. Csák Elemér külföldi tudósítóként több világkiállításon szerzett személyes tapasztalatokat. (MTI)

Az ÁVÜ gyorsítani szeretne

Az Állami Vagyonügynökség szeptember végéig — Pest megye kivételével — mindenütt megnyitja megyei privatizációs központját — hangzott el hétfőn Nyíregyházán, az ÁVÜ szabolcsi ügyfélszolgálati irodájának átadóünnepségén.

A térségi privatizációs központok létrehozásával a vagyonügynökség a helyébe viszi az információt a befektetőknek. Az irodák számítógépes adatbankjában az ügyfelek valamennyi tulajdonváltással összefüggő kérdésről értesülhetnek. Megkaphatják a kiírt tendereket, hozzájuthatnak privatizációs technikákra, a vásárlás lehetséges pénzügyi konstrukcióira, valamint a módszertani és eljárásbeli kérdésekre vonatkozó tájékoztatókhoz. Informálják őket a meghirdetett ingatlanok, vagyontárgyak helyzetéről, és szaktanácsadást is kérhetnek. A 18 vidéki irodától az ÁVÜ a privatizáció gyorsítását várja.

Harmadik hagymafesztivál

Csütörtök és vasárnap között a híres termék „szülőhazájában", Makón immár harmadik alkalommal rendezik meg a nemzetközi hagymafesztivált, amely bővelkedik majd fontos és igazán látványos eseményekben.

Csütörtökön, 16-án reggel először a település zászlaját vonják fel, majd lovasbandérium és a közreműködő helyi, környékbeli táncegyüttesek vonulnak fel a város utcáin.

A kiállítást és vásárt Medgyasszay László, a Földművelésügyi Minisztérium politikai államtitkára nyitja meg, míg a különböző díjakat Mihály Zoltán országgyűlési képviselő adja majd át, aki igen sokat fáradozott a fesztivál létrehozása érdekében.

A délutáni órákban az országgyűlés mezőgazdasági bizottsága tart kihelyezett ülést. Ezt követően szórakoztató műsort rendeznek az Árkádia Parkszínpadon.

Másnap, azaz pénteken, a hagymatanács szervezésében szakmai napot tartanak, ahol többek között az agrárpiaci rendtartásról, valamint a minőség javításáról, továbbá az eredetjegy szerepéről esik majd szó.

Szombaton szintén a szakmai jellegű eseményeké lesz a főszerep, hiszen a gazdasági fórumon Szabó Iván pénzügyminiszter, Pongrácz Tibor, az Állami Vagyonügynökség igazgatótanácsának elnöke, valamint Bogár László, az NGKM államtitkára is jelen lesz.

A további események már a szórakozás jegyében zajlanak: este a hagymásbálon rophatják a táncot a vendégek, míg másnap, vasárnap pedig a megyei lovasbajnokság harmadik fordulóját rendezik meg Makón.

NAGY ATTILA

Földrajzi kollokvium

Az Európai Elméleti és Kvantitatív Földrajzi Kollokvium budapesti tanácskozásán a geográfia kutatási módszereinek robbanásszerű fejlődését elemzik a szakemberek.

A hétfőn kezdődött háromnapos kollokviumon a számítógéppel segített környezeti vizsgálatok eredményeiről, az urbanizáció által felvetett kérdésekről és a régiónkban zajló társadalmi-gazdasági változások feltárására és bemutatására kidolgozandó földrajzi információs rendszerek tartalmáról és felépítéséről tanácskoznak a résztvevők.

A földrajz, mint tértudomány, a természeti tényezők, társadalmi összetevők és gazdasági körülmények kölcsönhatását vizsgálva általános következtetéseket von le a Föld felszínén bekövetkezett változásokról. Az ezekről tanúskodó adathalmazok rögzítéséhez, a légi- és űrfelvételek matematikai statisztikán alapuló kiértékeléséhez, térképek felújításához is számítógépet használnak.

Randé Jenő: Nagykövet voltam Egyiptomban

Időtlen háború

29.

A magyar turisták becsületére legyen mondva, bár egy pár napba beletellett, míg a központ, a Malév kairói és a Mahart alexandriai kirendeltségének segítségével útnak indítottuk őket, nem rendeztek olyan jeleneteket, mint néhány amerikai hölgy, akik azzal fenyegették az amerikai érdekképviselet tehetetlen munkatársait, hogy majd ellátják a bajukat államuk szenátora vagy más befolyásos politikus segítségével, ha nem utazhatnak el azonnal Kairóból. A magyar turisták sok tárgyalás, egyeztetés után végre elindultak autóbuszon Alexandriába.

Ez a szakasz veszélyesnek ígérkezett, mivel az út egy része repülőgépek számára felszállópályának is alkalmas volt, s ahogy napok múltán Egyiptom fölött megjelentek izraeli harci gépek, számolni lehetett a kairó—alexandriai műút bombázásával. Amikor azonban zavartalanul megérkeztek az alexandriai kikötőbe, már minden rendben volt, szovjet luxusgőzösön kaptak helyet, azzal hajóztak a bolgár Aranypartra, s onnan magyar különrepülőgéppel utaztak haza. A földközi-tengeri utazás, az Aranypart és a kairói háborús hangulat élménye csak ráadás volt Luxorhoz és Asszuánhoz, ahonnan éppen a háború kitörésére érkeztek vissza Kairóba. Utóbb csak amiatt panaszkodtak — nem lettek volna magyarok, ha nem ezt tették volna —, hogy a nagykövetségen, amikor csoportostól megjelentek, nem kínálták meg őket semmivel.

A csatorna mindkét partján...

Kairóban az első napok lelkesültségét lassanként szerteoszlatják a légiriadók, a távolból hallható bombázás, a Damaszkusz ellen végrehajtott légitámadás híre. A hangulat azonban alapvetően nyugodt, az ellátás kitűnő, a kereskedők udvariasak, mint mindig, a tisztviselők udvariasabbak, mint máskor. Naponta megfordulok a Külügyminisztériumban, ahol a háború második napján, hétfőn azt hallom, hogy „a mai és a holnapi nap döntő lehet".

Kedden, amikor átadom a magyar kormány nyilatkozatát, Bolbol külügyminiszterhelyettes közli, hogy most érkezett hír a Szinai-félszigetről egy izraeli páncélos brigád megsemmisítéséről. Céljuk az, hogy lépésről lépésre nyomuljanak előre a félszigeten. A következő mondatban azonban már bizalmas tárgyalásokra utal, amelyekben amerikai részről az az álláspont, hogy az arabok vonuljanak vissza az október 6. előtti vonalakra.

Azt már a szovjet nagykövettől hallom, hogy Szadat magabiztos. Szombaton kora délután felhívta a nagykövetet, s örömmel közölte vele, hogy csapataik megkezdték az átkelést a csatornán. Hétfőn, amikor a nagykövet jelezte, hogy rövidesen megindul a fegyverutánpótlás, azt üzente a szovjet vezetőknek, hogy a fegyverek remekek. „Nagyszerű! Nagyszerű! Mondja meg Brezsnyev elvtársnak, hogy szívem mélyéből hálás vagyok neki. Mondja meg Brezsnyevnek, hogy a szovjet fegyverek valóra váltották az átkelés csodáját."

A szovjet nagykövetre azonban, amikor Szadat a főhadiszálláson fogadta, az ott látottak nem voltak jó hatással. „A tábornokok kedélyesen diskurálva teázgattak, mintha nem élethalálharc folyt volna a Szinai-félszigeten." Vinogradov akkor már tudta, hogy az egyiptomi csapatok tíz-tizenkét kilométeres előnyomulás után megálltak. Ez annál meglepőbb volt, mert a csata másnapján már nyolcvanezer egyiptomi katona harcolt a csatorna túlsó partján, áttörték a Bar Lev vonalat, jórészt elfoglalták erődítményeit. A kibontakozott tankcsatákban, mint azt nemcsak a Kairói Rádió harsogta, jórészt a külföldi rádióadások is elismerték, az arab erők voltak fölényben. Izrael beismerte harmincöt nagy teljesítményű repülőgép elvesztését.

Mint az utóbb nyilvánosságra került, a valódi veszteségek ennél jóval nagyobbak voltak. Három nap alatt negyvenkilenc repülőgép, köztük tizennégy Phantom pusztult el, s az izraeliek ötszáz tankot veszítettek, csupán az egyiptomi fronton négyszázat.

Ilyen sikerek után a szovjet nagykövet nem értette, miért torpant meg az egyiptomi támadás lendülete. Hiába sürgette az elnököt — a nagykövetség katonai attaséi hivatalának vélményét tolmácsolva vagy még valószínűbb, Moszkvából kapott utasításra —, hogy a páncélosok, kihasználva a meglepetésszerű támadás biztosította előnyt, nyomuljanak előre a Szinai-félszigetet szorosaiig, ahol védőállásokat foglalhatnak el. S hiába figyelmeztette: számolni kell azzal a lehetőséggel, hogy a csatorna nem ellenőrzött pontjain az izraeliek csapatokat dobhatnak át. Szadat csak annyit mondott, hogy minden a terveknek megfelelően alakul, a harcot a politikai megoldás érdekében folytatja, erejét akarja bizonyítani az elkövetkező tárgyalásokon. S készült a népi gyűlésben elmondandó beszédére, amit ezekkel a szavakkal szándékozott bevezetni: „Boldog vagyok, hogy veletek lehetek történelmünknek ebben a diadalmas órájában..."

(Folytatjuk)

Krónika

Orgonahangverseny

A Kulturális Kapcsolatok Egyesülete és a Petőfi Művelődési Központ közös szervezésében Malcolm Rudland orgonaművész ad hangversenyt ma 19 órai kezdettel Orosházán a római katolikus templomban. A koncerten fellép az orosházi III. Számú Általános Iskola és a Petőfi Művelődési Központ Kodály Zoltán Gyermekkórusa.

Testületi ülés Mezőhegyesen

A mezőhegyesi képviselő-testület ma 16 órakor tartja soron következő ülését a Centrál emeleti dísztermében. Első napirendi pontként Sápszki András őrsparancsok tájékoztatja a képviselőket a város közbiztonsági helyzetéről. Az ülés bejelentésekkel zárul.

Feljelentés kormánytagok ellen?

Torgyán József a legfőbb ügyésznél feljelentést tett több személy — köztük országgyűlési képviselők, magas rangú állami és párttisztségeket betöltő vagy betöltött személyek — ellen pénzügyi visszaélések, illetve súlyos pénzügyi szabálytalanságok elkövetése miatt.

A Munkáspárt egyetért a demonstrációval

A Munkáspárt Békés megyei koordinációs bizottsága a megye másfél ezres munkáspárti tagsága nevében szolidaritását fejezi ki a magyar parasztság — köztük a termelőszövetkezeti tagság — 1993. szeptember 14-ei, fővárosi demonstrációjával. Támogatják az agrárágazat működőképességének helyreállításáért, a jövedelmező gazdálkodás feltételeinek megteremtéséért támasztott követeléseiket — tartalmazza többek között nyilatkozatuk.

A VOSZ-választmány Békéscsabán

A Vállalkozók Országos Szövetsége választmánya szeptember 16-án Békéscsabán, a Garzon Szállóban tartja kihelyezett ülését. Ezen bemutatkozik a Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Társaság, szó lesz a soron következő VOSZ-közgyűlés előkészítéséről és megvitatják a VOSZ területi csoportok helyzetét.

„AZÉRT NEM ÍROK VERSET, MERT AMILYET SZERETNÉK, NEM TUDOK, AMILYET TUDOK, NEM AKAROK."
(RHETORICA AD HERENNIUM)

A MEZŐHEGYESI MÉNESBIRTOK RT.
gépárverést rendez
az 57-es major gépműhelyében
1993. szeptember 24-én
9 órai kezdettel!

Bevezetés a seccofestés rejtelmeibe

Öt rész túró és egy rész oltott mész összekeverve, töményen a legjobb ragasztó; van olyan festék, melynek kilója 16 ezer forint — többek között ilyen érdekességeket is megtudhattak a Békéscsabai 11-es Számú Általános Iskola 6/b. osztályos tanulói, akik rajzórán látogattak el a Békéscsaba-Erzsébethelyen épülő katolikus templomba. Patay László festőművész, a Mester vezette végig a tanulókat a szentélyben, megismertetve őket a seccofestés menetével, a technikai folyamatokkal. Szó esett arról, hogy a seccót száraz felületre festik, míg a klasszikus freskót nedves vakolatra, hogy a kivitelezést hosszú tervezőmunka előzte meg.

Közben Bielek Gábor plébánostól megtudtuk, más iskolák osztályait, csoportjait is örömmel fogadják és bejelentkezni a plébánián (Békéscsaba, Könyves u. 55. Tel.: 326-874) lehet. A plébános végezetül elmondta, hogy a festést szeptember végére fejezik be, a templomszentelést pedig november utolsó vasárnapján tartják. NY. L.

Hirdessen a templomért!

Közeleg a Békéscsaba-Erzsébethelyen (Jaminában) épülő római katolikus templom felszentelése. Az építkezés utolsó fázisához érkezett, most készül a 450 négyzetméter felületű secco Patay László festőművész irányításával. Lapunk — olvasóink támogatását élvezve — kezdettől fogva figyelemmel kíséri és segíti az építkezést. Olvasóink adományai megközelítik a két és fél millió forintot. Most, a végső munkálatok megsegítéséhez újabb összefogásra hívjuk mindazokat, akik szívükön viselik a templomépítés sorsát.

Lapunk október 1-jei számában hirdetési mellékletet jelentetünk meg a templomépítés támogatására. Ebbe a lapszámba a hirdetési tarifa 30 százalékáért veszünk fel hirdetéseket, a fennmaradó 70 százalékot pedig az ECCLÉSIA Templomépítő Alapítványra kérjük befizetni. Elsősorban közületi hirdetéseket kérünk és várunk. Lapunkban külön közöljük azok névsorát, akik ilyen formán is segítik a szétbombázott erzsébethelyi templom újjáépítését.

A hegyek egeret szültek?

(Folytatás az 1. oldalról)

Próbáltunk utánajárni a hírnek. A Békés Megyei Rendőrfőkapitányság a bankokkal kapcsolatos bűnügyekkel összefüggésben az alábbi közleményt adta ki. „1993-ban 9 esetben indult a megyében büntetőeljárás, valamennyi ügyben a pénzintézetek sértettként szerepeltek. Az elkövetéssel alaposan gyanúsítható személyek valamennyien kívülállók voltak, bankalkalmazott gyanúsítottkénti felelősségre vonására nem került sor. Jelenleg egy ügyben folyamatos a nyomozás, 8 ügy vádemelési javaslattal került befejezésre, részben befejezett bűncselekmények, míg két esetben bűncselekmények kísérletének alapos gyanúja miatt."

Surinás János, a megyei rendőr-főkapitányság vizsgálati osztályvezetőjétől annyit tudtunk meg, hogy ezek az ügyek nem hozzájuk tartoznak, mert a szarvasi ügyészség már három, a békéscsabai négy ilyen bankkal kapcsolatos ügyet fejezett be, illetve egyet még vizsgál a Békéscsabai Rendőrkapitányság. Ez ugyan csak nyolc eset, de a nyolcadik, vizsgálati szakaszban lévő ügyről is csak annyit tudtunk meg Viczián László vizsgálati alosztályvezetőtől, hogy az is egyszerű csalási ügy volt. Egy furfangos állampolgár a csekkfüzetében lévő kétszáz forintos összeget 200 ezerre javította, s azt próbálta — sikertelenül — a Posta Banknál beváltani.

A többi „nagy horderejű" ügy is hasonló volt az említett nyolcból, de ezekről már dr. Kovács László megyei főügyész szólt. Egy néni az ötven forintos sorsjegyéből akart ötmilliósat varázsolni, ezt az átlátszó próbálkozást alkalmatlan kísérletnek nevezik. Volt, aki a csekkszámlán lévő összeget „kerekítette fel", volt, aki a takarékkönyvében található számokat próbálta megtöbbszörözni. Akadt, aki hitelfedezetként a gépkocsiját jelölte meg hitelfelvételnél, ám azt később eladta, mivel másból nem tudott törleszteni.

A főügyész arra is felhívta a figyelmet, hogy a banktitok folytán a banki ügyletekbe csak a bankfelügyeletnek van betekintési lehetősége.

Ezek után az állampolgár már csak arra kíváncsi, de nagyon, hogy vajon mire is utalhatott a pénzügyminiszter? Mert a fenti esetek se nem hitelezési csalások, se nem hamisított fedezetigazolások vagy szabálytalan kihelyezések, netán fedezetlen váltóra bankgarancia-nyújtások. Valaki, valakik valamit félreértettek.

Reméljük, egyszer választ is kaphatunk a kérdéseinkre.

B. SAJTI EMESE

A Kossuth-centenáriumra készülnek

Szabad György egyetemi tanárnak, neves Kossuth-kutatónak, az Országgyűlés elnökének vezetésével az elmúlt héten Budapesten Kossuth-emlékbizottság alakult. Jövő év március 20-án lesz száz esztendeje, hogy elhunyt Kossuth Lajos. Ebből az alkalomból az emlékbizottság felhívást adott ki, hogy a nagy magyar forradalmár halálának centenáriumáról minden honfitársunk és minden magyar testület, intézmény bárhol is működik, méltó módon, jelen viszonyainkhoz illő szerénységgel, de a leghívebb magyar iránti bensőséges tisztelettel és szeretettel emlékezzék meg. A Kossuth-emlékbizottság tagságát számtalan neves közéleti személyiség alkotja.

Megyénkből dr. Erdmann Gyula, a Békés Megyei Levéltár igazgatója tagja a bizottságnak. Mint lapunknak elmondta, az emlékbizottság felvállalja, hogy a centenáriumi megemlékezésekkel kapcsolatban megkeresi a partnerintézményeket, az önkormányzatokat, koordinációs szerepet vállalva a rendezvények szervezésében, illetve maga is kezdeményez megemlékezéseket. Hozzátette, szívesen venné azoknak a Békés megyei önkormányzatoknak, intézményeknek, társulatoknak a jelentkezését, akik rendezvényekkel kívánnak tisztelegni a nagy forradalmár emléke előtt, hogy bevonhassa őket az országos Kossuth-megemlékezések láncolatába.

(MAGYARI)

Vita a pénzügyminiszter banki bejelentéséről

Az Országgyűlés tegnap délutáni ülésén napirend előtti felszólalóként Palotás János (független) bírálta annak módját, ahogyan Szabó Iván pénzügyminiszter a 20 milliárdos banki korrupció ügyét a héten a rádióban bejelentette. Kifejtette: megítélése szerint ez nem spontán, hanem előkészített nyilatkozat volt, amellyel azonban a miniszter hazánk külső és belső megítélését jelentősen károsította. Palotás szerint a miniszter meggyanúsította az egész társadalmat és a bankrendszert, ahelyett, hogy pontosan közölte volna: mely bankok milyen összeggel keveredtek bele az ügybe. Józsa Fábián belügyminisztériumi államtitkár közölte: bűncselekmények alapos gyanújáról van szó, amelyek ügyében még folyik a nyomozás, és a kár becsült értéke 20 milliárd forint. A tényleges kárnagyság csak a bírósági ítéletek után válik ismeretessé.

. Első napirendi pontként az Országgyűlés a Magyar Köztársaság és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagállamai között Genfben március 29-én aláírt szabadkereskedelmi megállapodás kihirdetéséről szóló törvényjavaslatról tárgyalt.

A délutáni szünet után az Országgyűlés a vasútról szóló törvényjavaslat részletes vitájával folytatta munkáját. A vitában Pelcsinszki Boleszláv, a szeghalmi körzet képviselője ahhoz az SZDSZ-es módosító javaslathoz kérte képviselőtársai támogatását, hogy az állam biztosítsa a tulajdonában lévő vasúti pályák és tartozékaik működtetését. A kormány előterjesztése ezzel szemben mindössze azt mondaná ki, hogy az állam hozzájárul ezekhez a költségekhez. Amennyiben kevés lesz a pénz a pályák fenntartására, akkor az elsősorban a mellékvonalakat sújtaná. Bizonyos mellékvonalak teljes megszüntetése nem jöhet szóba (ezt a kormány is többször cáfolta), az azonban elképzelhető, hogy a forgalom szünetelne. Pelcsinszki szerint a néhány évi szüneteltetés káros hatással lenne nemcsak a pálya, hanem az egész térség állapotára, az ott élők életére is.

Az Országgyűlés előreláthatólag a jövő héten határoz a törvényjavaslatról. (MTI)

Kell-e beszélni a bankkorrupcióról?

Palotás János eléggé egyedül maradt a Házban napirend előtti felszólalásakor. Az ellenzéki pártok hűvös közömbösségbe burkolóztak, a kormánypártiak pedig a *bántják a mieinket* ösztönével ellenségesen zúgolódták végig a beszédét. Mi egy *független* képviselőnk véleményét kérdeztük.

— Maga az a tény, hogy Szabó Iván miniszter úr szóvá tette azt a problémát, amit a színfalak mögött nagyon sokan korábban már jeleztünk a bankfelügyelet vezetőinek is, önmagában helyes — mondta Varga Zoltán orosházi képviselő. — A bejelentés időpontját tartom kicsit korainak, kicsit elhamarkodottnak. Sokkal meggyőzőbb és megnyugtatóbb lenne, ha konkrétumokkal, már lezárt vizsgálatok befejezése utáni eredményekkel tudna szolgálni a miniszter a nyilvánosságnak.

— Nem lehet, hogy azért volt sürgős, mert ez valamiféle politikai üzenet volt? „Figyelünk ám benneteket, öcsi, tudjuk, hogy mit csináltok!"?

— Amennyiben ez volt, akkor még veszélyesebbnek tartom a dolgot, mert a magyar bankok iránti bizalom sérülhet meg. Akár a belföldi, akár a külföldi befektetők, pénzüket elhelyező állampolgárok rémülhetnek meg egy általános bejelentés okán, nem tudván azt, hogy ez a bejelentés vajon érinti-e a pénzük biztonságát, a befektetni szándékozott tőke biztonságát vagy sem. Nekünk különösen nem mindegy, miután a vidéki befektetések, az elmaradott térségek hitellehetőségei eddig is sokkal rosszabbak voltak az átlagosnál. S. Á.

Békés megyét 1300 tüntető képviseli a demonstráción

(Folytatás az 1. oldalról)

célját, hogy nyomatékosítani tudják követeléseiket, valamint ahhoz a fórumhoz forduljanak — a kormány után —, amelynek még van mozgástere: az Országgyűléshez. Gazdasági tüntetés lesz, ahol senki leváltását nem követelik, csupán azt, hogy a parlament szánjon egy napot a mezőgazdaság helyzetének megtárgyalására.

Mint megtudtuk, előreláthatólag 1300 tüntető képviseli Békés megyét, akik összesen 34 autóbusszal, 8 mikrobusszal és 24 gépkocsival érkeznek a fővárosba.

B. T.

Sarokba szorítva

Az ország kirakata

Vegyes érzelmekkel fogadják az idei Budapesti Nemzetközi Vásárt. Többen flancnak, céltalan pénzszórásnak ítélik, mert ilyen gazdasági helyzetben — mondják — másra is lehetne költeni. Mások úgy ítélik meg — s velük értek egyet —, hogy szükségesek ezek a vásárok, hiszen teret adnak a hazai nagyvállalatoknak, magánszemélyeknek a bemutatkozásra.

Az ilyenfajta nyilvánosság adhatja hírül sikerünket országnak, világnak, s mutathat jó példát arra, tudunk világszínvonalú produktumokat teremteni. Békés megyei szemmel az idevalósi kiállítókat külön érdemes kiemelni, s senkit meg nem bántva, az orosházi Tropika Kft. ékes példája annak, mit lehet a Viharsarokból produkálni. Ez a vállalkozás néhány évvel ezelőtt egy fizikai dolgozó szellemi produktuma volt, s vietnami barátai révén ma az ország egyik leghíresebb bútorgyártója. Trópusi fából készült székei, étkezősarkai, előszoba-garnitúrái a legkeresettebbek közé tartoznak. Nagyon sok ilyenre lenne szükség.

PAPP JÁNOS

Mint virág, a szerénység jelképe – csomagküldőként az elérhetőségé

Margaréta, te sokszínű!

A témával kapcsolatos ötletet a „Margaréta" Katalógusáruház még az ősszel megjelenő, karácsonyi katalógusából merítettem. A bőséges kínálatot tartalmazó füzetet lapozgatva megakadt a szemem azon a körösladányi családon, akik vásárlásuk nyomán, Fortuna jóvoltából felejthetetlen napokat töltöttek Franciaországban.

Még az ünnepek előtt kerestem fel Magyarország legnagyobb, az egyébként a német OTTO-csoporthoz tartozó Margaréta csomagküldő szolgálatot, ha úgy tetszik, hazánk legnagyobb áruházát. Dr. Moskovits László ügyvezető igazgató készségesen állt rendelkezésemre, annak ellenére, hogy időnként a sajtó „úgy általában" cikizi az egyre szaporodó csomagküldő szervezeteket.

— Mindenki kapja meg azt, amit megérdemel: ha jól dolgozik, akkor az elismerést, a hiányosságokért pedig a kritikát, de konkrétan, s ne csak úgy általában... — zárja rövidre a témát Moskovits László, miközben áttérünk beszélgetésünk fő témájára, az idei karácsonyi csúcsforgalomra. Mire e sorok megjelennek, bizonyára mindenki pontosan azt az ajándékféleséget kapja meg a Margarétától, amit számára megrendeltek.

A csomagküldő szolgálat, a kereskedelemnek ez a formája a világban nem ismeretlen. Az USA-ban több mint 100 éve indult útjára ez a fajta eladási mód, ami annak a következménye volt, hogy a hatalmas területeken egyáltalán nem voltak üzletek, a farmok távol voltak a városoktól, azok áruházaitól. S mivel nehéz volt a városokba való bejutás, a kiépített postai rendszeren keresztül mindenhová eljutottak a legkülönfélébb áruféleségek. Európában közel 80 éve létezik, a '40-es évektől Magyarországon is voltak már nyomai. Akkor a Weis-Manfred Kerékpárgyár forgalmazta így járműveit és azokhoz az alkatrészeket.

Az OTTO-csoport tagja

— Magyarországon a '80-as években kelt életre újra a katalógusáruház, amelynek alapjait mi raktuk le — folytatja az ügyvezető igazgató.

Mint megtudtuk: az első 200 ezer katalógust az indulás évében a postások véletlenszerűen dobták a postaládákba, s ezekből közel 30 ezres rendelést kaptak, s közel ennyien olyan választ adtak a kérdőíveikre, hogy a jövő évben szívesen lennének vásárlóik. Ezen felbuzdulva döntötték el, hogy 1990 szeptemberétől rendszeres katalógusáruházi tevékenységgel foglalkoznak, s ekkor választották a Margaréta nevet.

— Miért pont a Margaréta mellett döntöttek?

— Ez egy kedves női név, ami véleményünk szerint a meleget, a családi hangulatot sugallja. Mint virág, a szerénység jelképe, ugyanakkor mindenki számára hozzáférhetőséget reprezentálja. Ezért lett nevünk és jelképünk a Margaréta virág. Évente két nagy katalógussal, egy tavaszival és nyárival, valamint őszivel és télivel jelenünk meg, ezenfelül piacra lépünk divat- és ősszel egy karácsonyi katalógussal is.

— A céget 1990. szeptember 1-jén teljes egészében megvette az OTTO-csoport...

— Ilyen módon csatlakoztunk az OTTO család tulajdonában lévő, a világ egyik legnagyobb katalógusáruházi cégéhez, mely Európában a Quelle után következik. A forgalmuk Németországban tavaly meghaladta a 21 milliárd márkát, ami csaknem azonos napjaink magyar adósságállományával.

A körösladányi Turbucz család többszörösen is nyert a Margarétától

— Akkor önök az OTTO család legfiatalabb tagjai?

— Két hónapja az OTTO-csoport tagja lett a legnagyobb olasz csomagküldő cég, így ők a legfiatalabbak. Viszont változatlanul mi vagyunk a legkisebbek, s mi vagyunk a volt KGST-országok közül az egyetlen olyan ország, ahol ilyen formában az OTTO-csoport jelen van és dolgozik.

— Forgalmukról hallhatnánk?

— Ez bizonyos fokig üzleti titok, elégedjen meg annyival, hogy forgalmunk az idén minden bizonnyal meghaladja az 1,6 milliárd forintot.

— Ahhoz képest, hogy alig három évvel ezelőtt a nulláról indultak, ez nem rossz. Hányféle terméket forgalmaznak, milyen a vevőkörük?

— A mostani szezonban 2400 termékünk van forgalomban. Vevőink 15 százaléka budapesti, a többi az ország legkülönbözőbb helyén lakik. Vevőkörünk nagyobb hányadát a fiatal családok alkotják. Vásárlóink többsége családos, egy-két gyerekkel. Saját kereskedőink választják ki és állítják össze az általunk kínált különféle kollekciókat, s mintegy 130-an csomagolják a kért áruféleségeket. Az áru beszerzése, raktározása, csomagolása nálunk történik, s ugyancsak mi foglalkozunk a reklamációkkal is.

A siker és a kudarc együtt jár

— Van reklamációjuk?

— Természetesen előfordul. Oka általában kettős. Ha nem tudunk azonnal szállítani valamit, akkor türelmetlenek a vevőink, s ezt szóvá teszik. A másik ok kimondottan a divatos ruhák terén adódik. Sokan, főként a hölgyek azt hiszik, ha vesznek a katalógusból kinézett ruhadarabból, akkor ők is pontosan úgy fognak festeni, mint abban a manökenek. Előfordul, hogy a konfekcióméret nem pont jó annak, aki rendeli. Ha a vásárló úgy kívánja, akkor azt kicseréljük vagy visszafizetjük a pénzét.

— Mennyi csomagot szállítanak ki naponta?

— Több teherautónyit...

— Mik az idei slágercikkeik?

— Mint mindig, most az év vége felé a fenyőfadíszek, a karácsonyi abroszok és a különféle dzsekik.

— Honnan szerzik be termékeiket?

— Mintegy 70 százalékát, főként az OTTO-csoport kapcsolatai révén importból, a többit a hazai gyártók szállítják. A mi katalógusainkban szereplő külföldi termékeket az OTTO-csoport nemzetközi hálózatának katalógusaiban is megtalálhatjuk. A belföldi áruk közül mi többet szeretnénk forgalmazni. Minden olyan gyártócéget szívesen fogadunk, amelyik hosszú távra előre gondolkodik, árait tudja tartani, megfelelő minőséget produkál és a szállítási határidőknek könyörtelenül meg tud felelni. Az önök környékéből a Békéscsabai Kötöttárugyár ilyen megbízható partnerünk.

— Az elmúlt évek legnagyobb sikere és bukása mi volt?

— A siker is, a bukás is egyazon termék volt, mégpedig egy gyermekkocsi. Az első katalógusból eladtunk 12 ezret, s bizony kevés volt. Ezen nagyon felbuzdultunk, s mondogattuk: ha ez így fogy, akkor a következő katalógusból még 5 ezret el tudunk adni. Megvettük ezt a mennyiséget, melyből akkor összesen 40-et adtunk el.

— Sikerüknek mi a titka?

— Nekünk nincs titkunk. Csinálni kell, s ha az ember a szívét adja bele a munkába, akkor minden simán megy. Az embereket meg kell tanítani vásárolni, valamiféle vásárlói kultúra kialakítása szükséges, mert nálunk ennek Magyarországon nincsenek hagyományai.

— Versenytársak?

— Vannak, méghozzá szép számmal. Ha igaz, akkor több mint 100 olyan hazai cég van, amelyik nem a boltban ad el. Ezek között vannak szélhámosok is.

— Önök uralják a hazai piacot...

— Összességében vezetjük a mezőnyt. Ruházati cikkek között 550—600 millió forintos eladással áll mögöttünk a legnagyobb riválisunk, a Quelle.

Merész elképzelések

— A jövő évre mik az elképzeléseik?

— Nem szívesen beszélek róla. Az idén 40—50 százalékkal nagyobb forgalmat bonyolítottunk le, mint egy évvel ezelőtt. Ezt a növekedési ütemet szeretnénk tartani jövőre is.

— Merész...

— Minket ezért tartanak; katalógusaink vastagsága, így természetesen választéka is tovább nő, tovább nő azon termékek részaránya, melyek ott vannak a német és osztrák katalógusokban is. Az a tapasztalatunk, hogy ezeket a termékeket a magyarok szeretik. Szeretnénk még több elégedett vevőt, s még kevesebb reklamációt. Ebben segít, hogy januártól új számítógépes rendszerünket üzembe helyezzük, s a beérkezett rendelést egy héten belül kiszállítjuk. Az első negyedévtől újabb tíz telefon fővonalunk is lesz, mely könnyebb elérhetőséget teremt. Aztán szeretnénk újabb játékokat is szervezni vásárlóinknak.

Felejthetetlen napokat töltöttek Párizsban

— A karácsonyi megrendeléseket meddig teljesítették?

— Ami december 15-éig befutott megrendelés, azt legkésőbb december 18-áig ki is szállítottuk. Ha hiány miatt valamit nem szállítottunk ki, azt legrövidebb időn belül pótoljuk.

Házassági évforduló az Eiffel-torony tetején

Korábban említettük: a Margaréta Katalógusáruház különféle játékokat szervez vásárlóinak. A körösladányi Turbucz család felejthetetlen napokat töltött a Párizstól 40 kilométerre lévő Euro Disneyben.

— Tavaly karácsonyra a családnak a Margarétától rendeltük meg a legkülönfélébb ajándékokat, több mint nyolcezer forint értékben. Nekünk sokat kell utaznunk, hogy egy nagyobb áruházba eljussunk. A Margarétától 2—3 éve rendszeresen vásárolunk, mert szép és divatos termékeiket elfogadható áron kínálják, s ráadásul mindent házhoz is szállítanak — kezdi a feleség.

— Az év elején, pontosan január 12-én, kedden kaptuk az értesítést, hogy bennünket sorsoltak ki egy párizsi utazásra. Nem nagyon hittem benne, legalábbis addig, ameddig a repülőgép fel nem emelkedett velünk — folytatja a férj, miközben előveszi a párizsi „szállodájuk" kulcsát, a mágneskártyát, aztán a bőröndnyi apróságot. — Az időpontot mi választhattuk meg, hogy mikor akarunk utazni.

— Tizenkilencedik házassági évfordulónkat április 6-án, 325 méter magasban, az Eiffel-torony legfelső szintjén ünnepeltük — folytatja a feleség.

S az élmények között csapongunk. A család egymás szavába vág, amikor a repülőútról, a Hotel Sequoia-ban töltött napokról, a szabadidő-központban látottakról mesélnek.

— Minden pazar volt: a két óra tíz perces repülőút előtt a Margaréta vezetői virágcsokorral köszöntöttek, mindennel elláttak bennünket, Párizsban a repülőtéren mikrobusz várt bennünket — sorolja Mária asszony.

— Csodálatos volt 11 ezer méter magasban, a legmagasabb komfort osztályon repülni. Végig kitűnő ellátásnak örvendhettünk. Az egyik vacsorára például mindenki, egyebek között, egy egész sültcsirkét kapott. Magyar szokás szerint gyorsan ki is számoltuk, hogy mennyit kellett volna fizetnünk érte. Szóval több mint ezer frankba került, amire a kettőnk pedagógus fizetése kevés lett volna — magyarázza a férj.

Aztán elém kerülnek a legapróbb, ám annál becsesebb emlékek, melyek Európa legnagyobb szabadidőparkjából, az Euro Disney-ből valók. Az idén egyébként mintegy 11 millió látogató fordult itt meg.

— Szeretünk utazni, amolyan menőkés család a miénk — summázza Turbuczné.

— Jövőre hová utaznak?

— Sehová, '94-ben nem lesz nyaralás — szögezi le a férj. A gázbekötés 150 ezer forintba kerül, s a családi költségvetés nem teszi lehetővé az utazást — mondja, miközben alkalmi divatbemutató keretében előkerülnek a jellegzetes, Disney-figurás, sárga esőkabátok. Búcsúzáskor azért még megkérdezem:

— Karácsonyra rendeltek valamit a Margarétától?

— Természetesen. Azt hiszem mi, bármi is legyen, továbbra is ennek a csomagküldő szolgálatnak törzsvásárlói leszünk — nyújta jobbját Turbucz Sándor.

SZEKERES ANDRÁS

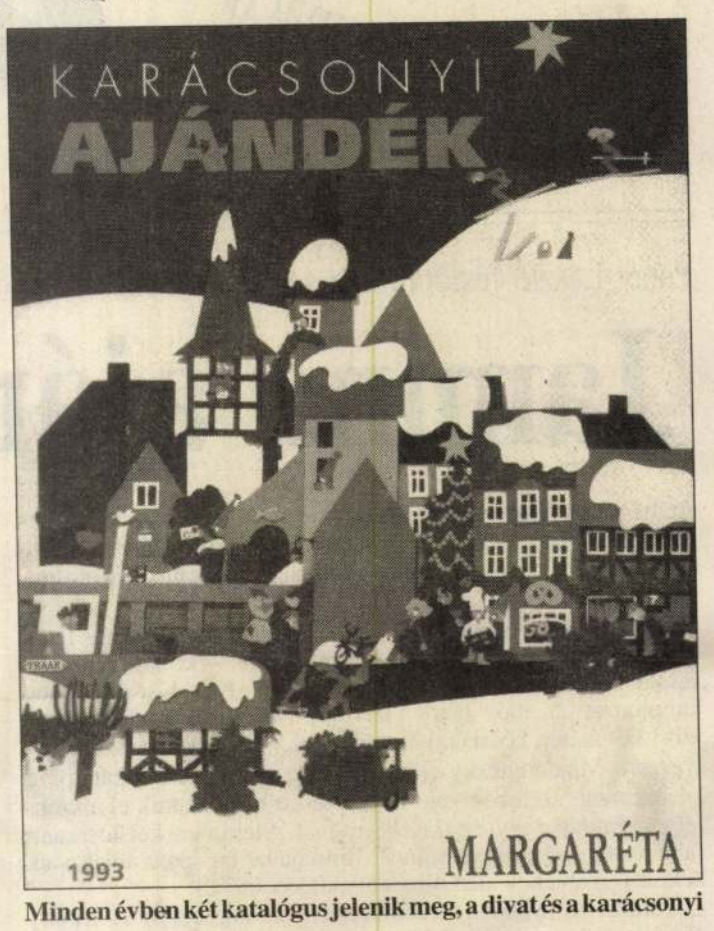

Minden évben két katalógus jelenik meg, a divat és a karácsonyi

Patay László

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

KARÁCSONYI melléklete

Patay László festőművész seccója a békéscsabai Jézus Szíve templomban

Jamina ajándéka a világörökségnek

Óriási jelentőségűvé varázsolta e vidéket Patay László falfestményeivel Békéscsaba városának új templomában. Műve egyedülálló a mai magyar művészetben és gyarapítója az egyetemes művészet értékeinek.

Bielek Gábor apátplébános közadakozásból építtette fel a templomot és adta meg a művészi munkára — közös megegyezéssel a művésszel — a programot. A Kós Károly ihlette templomot Szabó János tervezte. Egyhajós, alapterülete 16x13x9 méter, hosszanti elrendezésű. Főbejáratán került elhelyezésre Mladonyiczky Béla szobrász műve. A bejárat fölött kóruskarzat, szemben vele félkörívesen helyezkedik el a szentély, két oldalán egy-egy kisebb ajtóval. A templom két hosszanti falán öt-öt égő gyertya stilizált formájával tervezett ablak van. A középső ablakok alatt mindkét oldalon ajtó áll.

Tömzsi tornyába a későbbiekben harang kerül. A torony alapjába helyezték el az 1992 novemberében lerakott alapkövet. A templom szobrászatf alkotásait (tabernákulum, keresztelőmedence, gyertyatartó, örökmécses, Lourdes-i Szent Szűz) bronzból Kiss György készítette. A templom hosszanti falának boltozatát jobbra és balra három mezőre osztja a fehér diadalív.

A Jamina városrészben álló templom a Jézus Szíve nevet viseli.

A kb. 500 m-es, 530 alakos seccót (álfreskónak is nevezik) teljesen száraz vakolatra, porfestékkel és kötőanyaggal festette fel a művész. A freskóval szemben előnye, hogy nem behatárolt időben és száraz vakolatra kell festeni. A restaurálást is könnyebben viseli el, átfesthető és javítható is.

A szentélyfalon a jézusi szeretetet jeleníti meg, Jézus központi alakjával. A középrészen fénykeresztet sejtető, fénnyel övezett Jézus, áldást osztó karjaival lebeg bőven omló fehér köntösében. Alább, ugyancsak a szentély középtengelyében, a térben messzire nyúló hullámzó patak vize majdhogynem kettéválasztja a teret. Tőle jobbra és balra az élet derűs, illetve tragikus oldalának jeleneteit ábrázolja. Jézus alakjától balra az elesettek és az őket istápolók helyezkednek el. Az apszis záróívénél a donátorok, egyházi személyiségek és a világi segítők, valamint a templom művészeinek (Kiss György és Mladonyiczky Béla) portréja látható. Jobbra az élet idillien derűs szép pillanatai, az anyaság, a család, a gyermekek és a fiatalság csoportja. Közöttük, szinte megbújva a művész portréja, „Visszhangra várva" című táblaképének kis figuráját idézve. Az élet szépségeinek ábrázolására a kompozíció finom szeretetteljes atmoszféráját a színvilág is erősíti.

A földet szimbolizáló természeti táj kitágítja a teret messzire nyúló horizontjával. Nemcsak a mű mondanivalója határozta meg e természetes hangulatú szétválást, hanem Kiss Györgynek az oltáron elhelyezett tabernákulumának és korpuszának is a patakkal határolt hátterét biztosítja. A szentélyfalak két oldalán álló ajtót, égbolttal a háttérben, virágzó bokrok veszik körül, jelezve a mondanivalót az orgonavirágzás teljességével, illetve a drámai bal oldal borúsan hajladozó rózsabokrával. A sokalakos életképszerűségével az egész oltárfal a föld mindenségének, az

(Folytatás a 20. oldalon)

A templom főfalán a fénykeresztet sejtető, fénnyel övezett Jézus lebeg, áldást osztó karjaival, bőven omló fehér köpenyben (részlet a szentélyfal seccójából)

FOTÓ: KISS ZOLTÁN

Jelenetek Jézus csodáiból — középen: Jézus lecsendesíti a vihart és átmegy a vízen

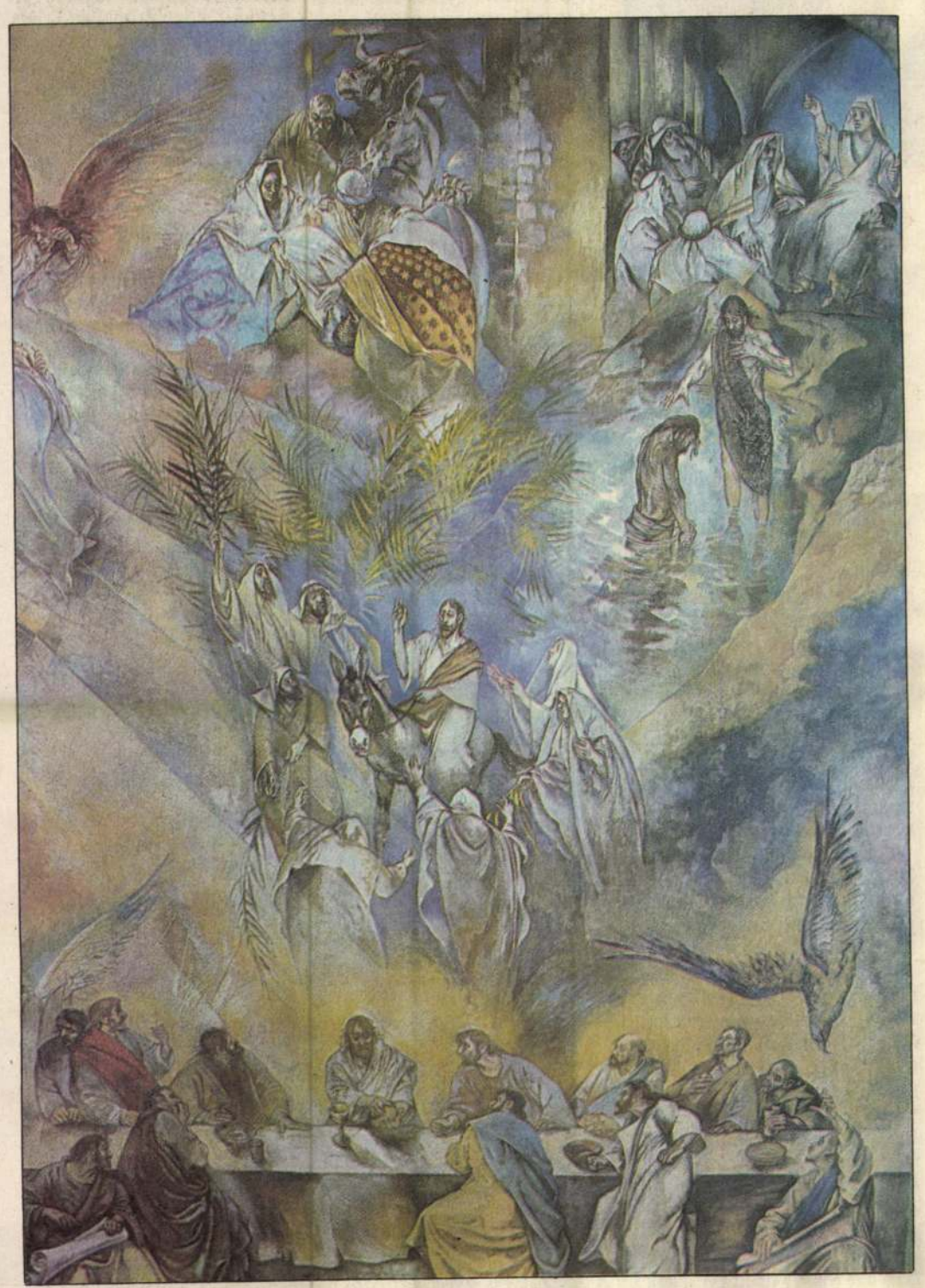

Jelenetek Jézus csodáiból — középen: Jézus szamárháton bevonul Jeruzsálembe

Jamina ajándéka

(Folytatás a 17. oldalról)

emberi létnek számtalan variációját érzékelteti és érzelmi sokrétűsége harmonikusan egésszé formálja.

Az oltártól visszafordulva, szemben a kórus. Jobb oldalán az építészeti rajzokkal a templom tervezője és a makettet tartó építész alakja. A makett mögött a nagy mecénás, a jaminai téglagyár kéménye magaslik. A templom építői — ácsok, asztalosok, kőművesek csoportja — szorgalmas munkálkodással tevékenykednek. Emellett a mennyezetrészen csoportosan állnak a nagy középkori magyar egyházi zenészek, továbbá Erkel, Liszt, Kodály alakja és jelenünk kiemelkedő jelentőségű zeneszerzői, mint példaképp Bárdos Lajos, Szokolay Sándor, de itt találjuk Szörényi Levente és a Tolcsvay testvérek portrészerű ábrázolását is. Fölöttük a csodálatos egységbe szervezett hét szolmizáló szárnyas angyalka.

A kórus bal mennyezetképén Szent Cecília ül orgonája mellett az égi zenélő alatti ívben, a nagy európai egyházzenészek számos — köztük Beethoven, Mozart, Haydn — alakja veszi körbe a kórust. Emellett a szlovák—magyar kapcsolatokat bemutató képsor, a Szent Jobbot körülvevő szlovák csoport, a hely szellemében igazodó öltözékben a szlovákok, akik első királyunkat nagy tisztelettel övezik. A kórusfal középső részén — körülvéve híveivel — II. János Pál pápa áldást osztó alakja jelenik meg.

A kórustól a szentély felé vezető, fehér ívvel határolt első mennyezetszakasz két oldalán az európai és magyar egyházi muzsikusokhoz kapcsolódóan az európai és magyar szentek kiemelkedő alakjaiból komponált mű áll.

Jobbra az egyetemes egyház szentjeinek legendás alakjai attribútumaikkal. A kompozíció felső terében, a gomolygó felhők között két angyal szárnyal, lángoló karddal az egyik, pálcával a kezében a másik.

A kép középtengelyében három alakos kompozíció, ettől jobbra és balra félkörívesen helyezkednek el a szent asszonyok és férfiak. Még a felsorolás is hosszú oldalakat foglalna el, a majd ötven figura időrendbe helyezett jellemzésével. Ám mégis kiemelkedő jelentőségű a sárkányos Szent György csodálatos lovas figurája, szinte repülve az égi mezőben. Szent Johannának, az égő máglyán, a hős lelkisége tükröződik alakján és arcvonásain.

A szentek történetét jól ismerő alkotó felhasználja a már ismert előképeket. Az újabb vértanúknak és szentekké avatott hősöknek, akik a közelmúltban éltek vagy máig is közöttünk fejtik ki áldásos tevékenységüket, maradandó emlékképét viszont ő alakítja. Példaként a képtér jobb alsó részén Teréz anya portrészerű térdeplő alakjával, vagy balra a lengyel pap, Maksymilian Kolbe ábrázolásával, aki nem élte túl Auschwitzet.

A templom bal oldalán, ebben az ívben, kapcsolódva a kórus magyar egyházi zenészeinek képéhez, a magyar szenteknek szánt falfestmény van. A kép kompozíciójának felső részén, lepleit óvón terjesztve ki a képmezőben, Szűz Mária a kisdeddel, fénnyel telítetten ül a felhőkön. Tőle jobbra Gizella, Imre herceg, Asztrik, Gellért püspök társaságában Szent István, amint felajánlja koronáját Magyarország Nagyasszonyának. A mozgalmas faliképen egymásból következve és folytatódóan a szentek csoportjai. Az ugyancsak majd ötven alakos falikép középterében Kapisztrán János kivont harci karddal rohanó figurája, tőle balra lejjebb Habsburg IV. Károly, mellette Erzsébet királynő portrészerű megjelenésben állnak, kik mellett felismerni Habsburg Ottó bencés tanárát, dr. Bánhegyi Jóbot, valamint Kaszab Istvánt Batthyány Strattnerrel, a szegények szemorvosával. Előttünk térdre borulva a mártír püspök, Apor Vilmos. Jobbra fenn Szent Mór Boldog Özsébbel, és itt áll a győri hermájának vonásaival, Szent László magyar király alakja is.

A kép alsó mezejében minden mártír emlékére égő gyertyákkal körülvett, leplekkel takart, merész rövidülésben ábrázolt fekvő alak. Fölötte kitárt karú gyászoló, fájdalmas mozdulattal siratva az elhunytat. Külön kell kiemelni a csoportosan álló magyar női szenteket, többek között Boldog Margitot, ki a Nyulak szigetén élte életét és Szent Hedviget, valamint vörös palástjában a bizánci császárnét, Piroskát (Irén).

A szentek legendáriumával egyenértékű falikép megjelenítése, olvasata világos, áttekinthető, bámulatos kompozíció.

A templomhajó középső, ívekkel körbevett képmezejében, a két oldalkapu fölött jobb és bal oldalon Árpádházi Szent Erzsébet legendás életének képsora helyezkedik el. A jobb oldalon, tájképi környezetbe ágyazottan négy jelenet mondja el Erzsébet földi életének mozzanatait. Felső szakaszában a felhős ég alatt két, egymással szembetalálkozó lovas, a Szentföldről hazaérkező Szent Lajos, tőle jobbra felesége, Erzsébet üdvözlésre tárt karokkal. E jelenettől lejjebb a két oldalt fiatal szerelmespár és gyermekek képe, majd a kép alsó részében Szent Erzsébet kötényében a rózsákká változott kenyérrel a híres csoda. A jeleneteket virágos bokrok, zöld mezejű szelíd dombhajlat köti össze és teszi egységesen kiegyensúlyozott képpé. Ezen ív baloldali felfutó falrészén architektonikus környezetben fekvő beteg, sugárzó fénypászmákkal, akinek Erzsébet az égiektől kapott mennyei leplet nyújtja. A kép alsó felében, a finom mintázatú kőpadlószerű építészeti háttér előtt, féltérdre ereszkedő, segélyt kérő alak látható. A kép kinyíló terét és a leplekkel lezárt fal síkját befelé mozgatja a kompozíció, amely ezáltal nyer intimitásában is mozgalmas képet.

A szentélyhez legközelebb eső mennyezeti ívmezőben balra Jézus csodái, jobbra Jézus élete, az Új-testamentum történetírását idézve.

A legkiemelkedőbbeket ábrázolta a művész balra, Jézus csodáiból. A kép középterében Jézus lecsendesíti a vihart és átmegy a vízen a hajóban evezők szeme láttára.

A víz egyébként majdhogynem a felső kétharmadát uralja a képnek, alóla folyatódóan a csodálatos halászat jelenete és a termérdek hallal hálót húzókkal. Ettől balra Lázár feltámasztásának pillanata, majd a képmező alsó részében a kánai mennyegző borcsodája és a csodálatos kenyérszaporítás.

A kép előterében jobbra az evangélista Szent Lukács az ökrökkel, balra pedig Szent Márk az oroszlánnal.

Ezen ívmező jobb oldali mennyezetrészének középpontjában Jézus szamárháton való bevonulása Jeruzsálembe, tanítványaitól körülvéve

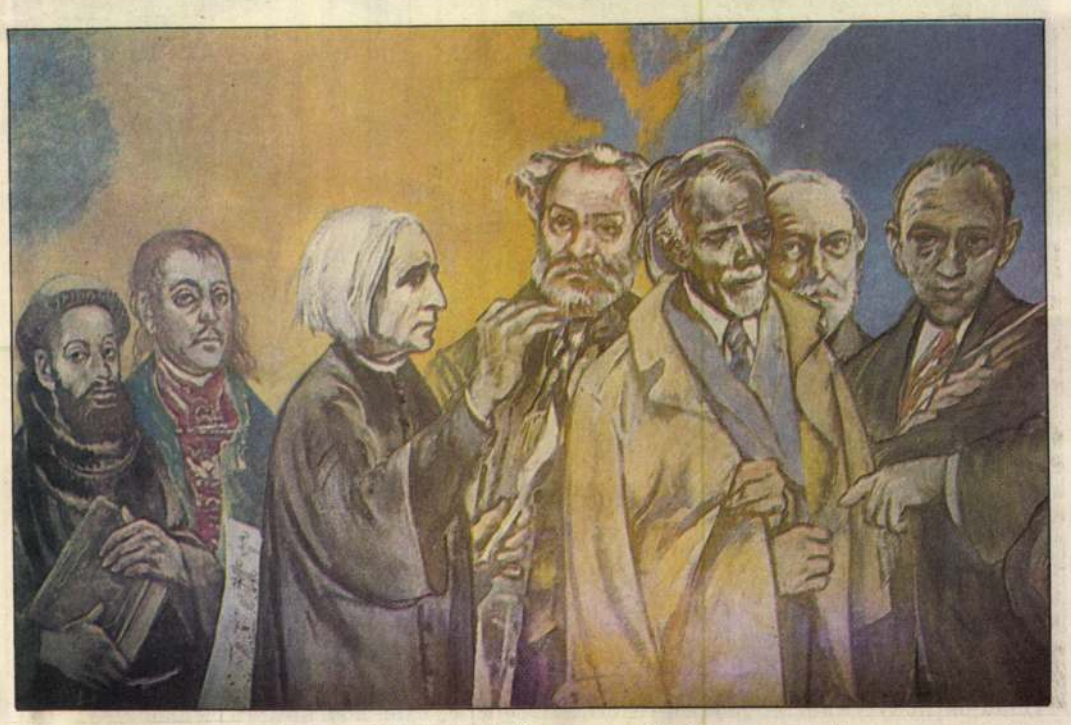

A magyar történelem kiemelkedő jelentőségű zeneszerzőinek egy csoportja

„Visszaadjuk a népnek azt, ami az övé..."

Az endrődi betlehemes Hirosimába is eljutott

A század első felében szinte még minden faluban élt a népszokás: karácsony előtt betlehemes játékkal vitték el az örömhírt Jézus születéséről minden házhoz a fiatalok, később a gyerekek. Verses, énekes formában — vidékenként módosuló tartalommal —, általában négy jelenetben mutatták be a betlehemi eseményeket. Először illedelmesen köszöntötték a ház lakóit, majd elmondták jövetelük célját. Ezután Mária és József szálláskeresésének feleleventése következett, majd a pásztorok szerepébe bújtak bele az ünnepköszöntő szereplői. A pásztorok két jelenetben is főszereplői a betlehemes játéknak: először az angyal keresi meg őket a mezőn, ahol nyájaikat legeltetik, hogy siessenek Betlehembe, mert megszületett a Megváltó. A következő jelenetben már a kisded jászolánál találjuk őket, ahol köszöntik Jézust és átadják szerény ajándékaikat. Ezután a legtöbb helyen a betlehemes játék szereplői a házigazdákhoz fordultak, hogy szolgálatuk jutalmát kérjék, majd — az új évre vonatkozó jókívánságaik elsorolása után — elköszöntek vendéglátóiktól.

A három király — Gáspár, Menyhért, Boldizsár — a Messiás világrajöttét jelző csillagot követve érkeztek Betlehembe

Az endrődi betlehemes abban tért el a más vidékeken szokásostól, hogy kiegészült a három király (Gáspár, Menyhért, Boldizsár) jelenetével is, akik a pásztorokhoz hasonlóan hírét vették a zsidók királya megszületésének, és ők is üdvözlésére siettek Betlehembe. Az úgynevezett „három király járás" különlegességének híre még Japánba is eljutott, de erről már meséljen *Vaszkó Irénke*, nyugdíjas endrődi pedagógus.

— Két évvel ezelőtt vízkereszt napja — január 6-a — vasárnapra esett. Nem sokkal a délelőtti pesti gyors megérkezése után kopogtattak az ajtómon. Legnagyobb meglepetésemre két japán fiatalember állt a kapuban. Jól érthető magyarsággal elmondták, hogy Hirosimából érkeztek Budapestre azzal a szándékkal, hogy videóra vegyék a betlehemes játék három király járását. A Magyar Tudományos Akadémiáról Gyomaendrődre küldték őket, mert a három király járás itt él már csak egyedül az országban. Bevallom őszintén, hogy először azt mondtam nekik, elkéstek, hiszen azt karácsonykor szoktuk bemutatni. Amikor viszont megtudtam, hogy néprajzkutatók, és csak a betlehemes játék megértése céljából tanultak meg magyarul, megnyugtattam őket, délután látni fogják a betlehemest. Elszaladtam a plébániára, értesítettem pedagógus kollégáimat, összeszedtük a gyerekeket, a ruhákat és minden szükséges kelléket, délután bemutattuk a japánoknak a betlehemest. Ők videóra vették, s így jutott el a mi több évszázados népszokásunk Hirosimába.

— Hogyan maradt fenn Endrődön mind a mai napig a betlehemes?

> *„Nosza pajtás hagyjuk itt,*
> *Hagyjuk itt a csordát és a nyájat.*
> *Szép csendesen ballagjunk,*
> *Muzsikálva induljunk.*
> *Úgy, úgy, úgy - úgy, úgy, úgy.*
> *Áldott kis Jézus aludj."*

— Az Endrődi Honismereti Kör tagjaiként hosszú évekkel ezelőtt elhatároztuk, hogy összegyűjtjük és megőrizzük a környék népszokásait. Óriási gyűjtőmunkát végeztünk, terveink szerint tíz könyvet töltünk meg a megmentett hagyományokkal. A nők és a gyerekek életével kapcsolatos szokásokat már ki is adtuk, most van nyomdában a parasztság élete, s jelenleg a nyelvjárások feldolgozásán dolgozunk. Tehát nemcsak a betlehemest mentettük meg, de a lakodalmas verseket, az időjárással kapcsolatos mondókákat, a jeles napokhoz fűződő hagyományokat s mindent, ami még megmenthető. Sajnos későn fogtunk hozzá, rengeteg kincs örökre elveszett, a régiek magukkal vitték a sírba a múlt emlékeit.

A pásztorok kifejezik hódolatukat a kisded jászolánál

> *„Nincs a Jézusnak bundája,*
> *Posztóba van bepólyálva.*
> *Hogy is volna kis bundája,*
> *Elveszett a báránykája."*

— Irénke testnevelő tanár volt. Mi késztette és ösztönzi a mai napig is arra, hogy néphagyományok megmentésével foglalkozzon?

— Ezt láttam édesapámtól már gyerekkoromban. Csudaballa-pusztán laktunk, ahol ő egyszerű számvevő volt, de nemcsak faragni, fonni tanult meg, hanem ismerte a nép dalait, meséit, archaikus imáit, s nagyon gyakran hallottam tőle, hogy „ezt meg kell menteni, a parasztság ősi kultúráját meg kell őrizni". Idős korára már nagyon komoly gyűjteménye volt, melyet nekem átadva azt mondta: „Amit én megmentettem, add vissza a népnek." A hagyományokat azonban nemcsak írásban őrizte meg, de sokat közülük meg is tanított velünk. Tehát lényegében ezekben én benne éltem, s számomra természetes volt a gyógynövénygyűjtés, a néptánc vagy éppen a betlehemes. Tizenegyen voltunk testvérek, édesapánk minden karácsony előtt eljátszatta velünk a betlehemest. Az életem úgy alakult, hogy nemcsak a szülői háztól kaptam nagyon erős késztetést a népi kultúra megmentésére, hanem később a tanáraimtól is. Budapestre kerültem gimnáziumba, ahol a tanáraink — köztük Kodály első felesége — arra neveltek bennünket, hogy mentsük meg a paraszti kultúra gyöngyszemeit, és adjuk vissza a népnek. A hagyománygyűjtést tehát ugyanolyan fontosnak tartottam, mint a tanítást, s a tájházban a tárgyi emlékek mellett ott őrizzük mindazt, ami a környék paraszti kultúrájából fennmaradt.

— Úgy tudom, hogy a nagy hagyománymentő munka első kész anyaga a betlehemes szokások gyűjteménye volt.

— Igen, ezt mindenki már gyerekkorától ismerte, emlékeztek rá az emberek. Nagyon kedves szokás volt, a gyerekek szerették, hiszen — a nagyon szegény házakat kivéve, ahol nem fogadtak el semmit — mindenhol kaptak valami ajándékot. Persze a betlehemezésnek tartalmi jelentősége is volt. A parasztság nem értette a Biblia nyelvét, ezzel viszont közel került hozzá, s a gyerekek is egész könnyen megértették Jézus eljövetelének jelentőségét, ráadásul meg is maradt a fejükben egy egész életre.

— Az elmúlt évtizedek nem kedveztek túlságosan a karácsonyi szokások elevenen tartásának, az endrődi betlehemes mégis világhírű lett.

— Az első betlehemes bemutatóra 1982 utolsó hónapjaiban kezdtünk készülődni. Bizony az iskola akkori igazgatója minden gyereknek intőt ígért, aki szerepet vállalt a játékban. A szülők ennek ellenére ragaszkodtak a megtanulásához, bemutatásához, s a tájházban még az udvaron is álltak, amikor karácsonykor előadtuk. A gyerekek megmenekültek az intőtől, csak én kaptam szóbeli figyelmeztetést. Időközben azonban híre ment a játéknak, s 1984-ben fölvette és bemutatta a Szülőföldem rádió. Néhány héttel utána sorra érkeztek a külföldön élő magyarok levelei Kanadától Dél-Amerikáig, amelyekben kazettán kérték tőlünk a műsor anyagát.

— Itthon mennyire ismert az endrődi betlehemes?

— A megyében többfelé is bemutattuk, de jártunk Debrecenben, Budapesten többször is, és még néhány megyén kívüli városban. Időközben felnőttek azok a gyerekek, akik az első bemutatók résztvevői voltak, s ők éltetik tovább jelenlegi lakóhelyükön ezt a kedves hagyományt. Így például az egyik volt tanítványom, aki a Műszaki Egyetemre került elérte, hogy diáktársai ott is láthassák a mi három király járásunkat. Ugyanígy említhetném azokat az egyházi középiskolákat, ahova endrődi diák került, vagy azokat a településeket, amelyek templomaiban Endrődről elszármazott papok teljesítenek szolgálatot. A betlehemes tehát él, és remélem, hogy még nagyon sokáig élni is fog.

(Amíg Irénkével beszélgettem, fotós kollégám azon mesterkedett, hogy legalább egyetlen felvételt készíthessen róla, de ő — a testnevelő tanárok kemény határozottságával — mindvégig ellenállt: „Nem rólam van itt szó, hanem a parasztság ősi kultúrájának megőrzéséről, amit én egész életemben nagy-nagy alázattal végeztem a honismereti kör többi tagjával együtt.")

LENTHÁR MÁRTA

> *„Serkenjetek pásztorok,*
> *pásztorok,*
> *kik nyáj mellett alusztok,*
> *alusztok,*
> *mert született uratok,*
> *néktek is Jézusotok."*

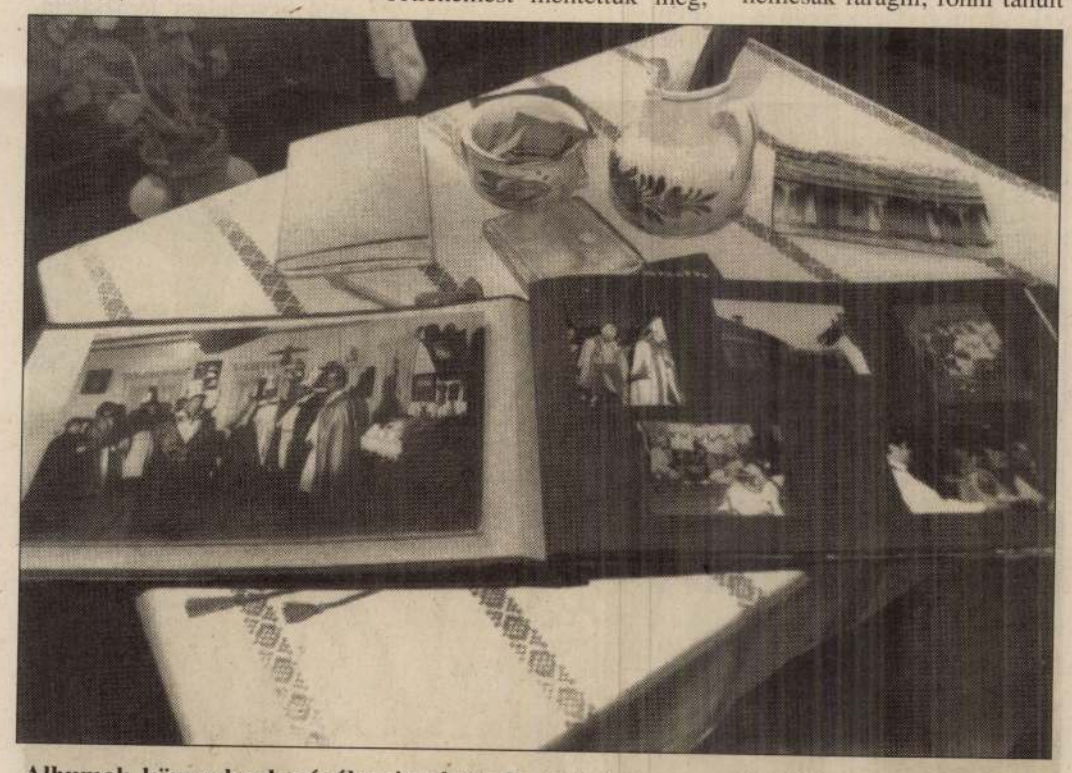

Albumok, könyvek sokaságában igyekeznek megőrizni a paraszti kultúra elemeit

FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

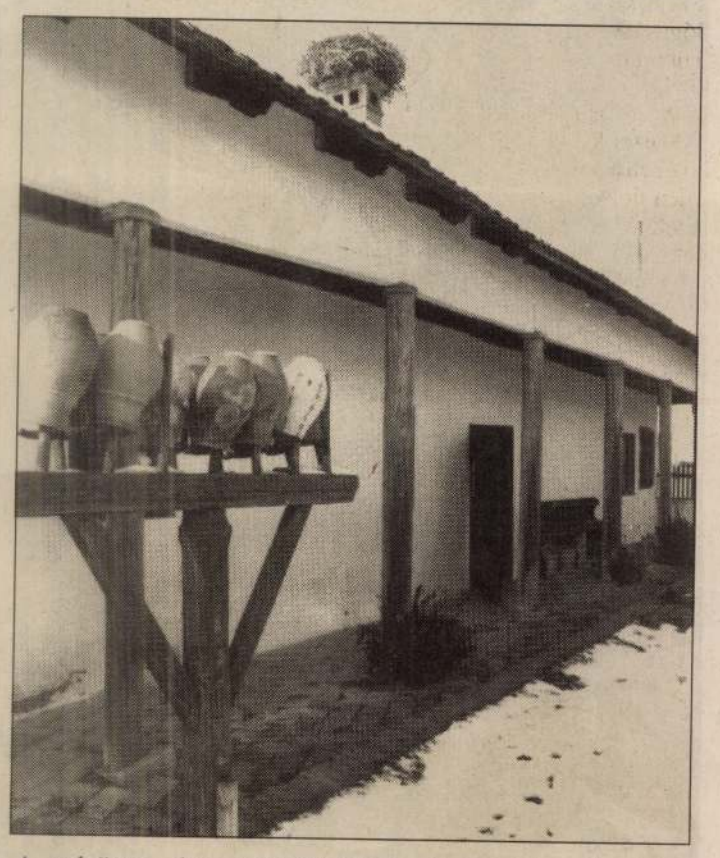

A százötven éves endrődi tájház őrzi a környék tárgyi emlékeit, népi hagyományait

Juditka, nem ismer meg?

NŐ VE DOLG... betűzgetem az alumínium feliratot a műtőajtó fölött. Megtenné este a tévében, a Szerencsekerékben is.

Egészségügy kilencvenhárom? Erre még a miniszterasszony azt találná mondani, hogy minek kezdtek a békéscsabaiak nagyberuházásba a „múltban", most aztán nincs pénz rendesen befejezni. A fülorr-gége osztálytól is elvettek egy kórtermet közben, most csak harmincnégy ágy van.

Mondta is különben egy rádióműsorban.

No persze, ahhoz nem kell a tárca, hogy holnap kiírják rendesen: NŐVÉRDOLGOZÓ... Milyen balgaságok jutnak az ember eszébe. Ahogy közeleg a pillanat: *„Tessék bejönni...!"*

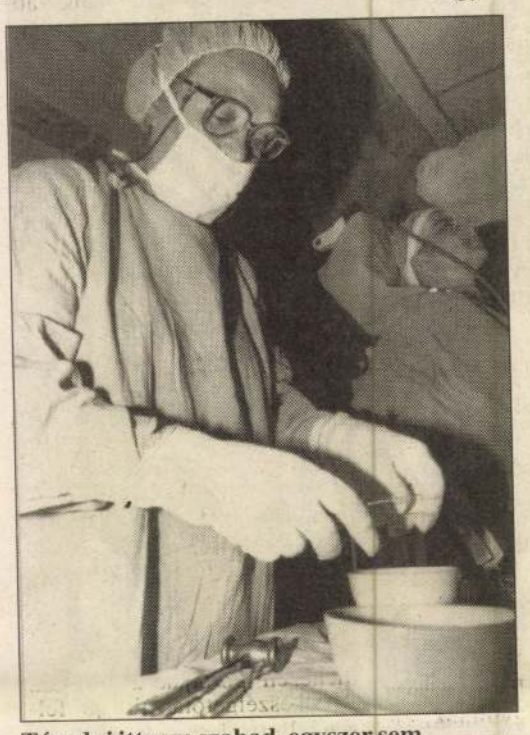

Tévedni itt sem szabad, egyszer sem

Megtapogatom az arcomat, most már nincs visszaút. Bevallhatom, ha kisműtét is, félek. Föntről fény villan, de még látom a szájkendő fölött megcsillanó szemüveget, a kék szemét. *„Tessék megnyugodni, minden rendben lesz."* Lásd csodát, ettől az egyetlen mondattól olyan nyugalom száll meg, mintha habos süteményre készülnék a Gerbeaud-ban... Pedig a helyzet sokkal prózaibb. A beteg közben elalszik.

◆◆◆

Mesélik, ha az orvosok néha egy kicsit „kiborulnak", akkor mindig ott van Jutka néni! *„Enyje, ejnye doktor úr!?"*

És helyreáll a béke, mindenki megnyugszik.

— Hogyan is repült el harmincöt év és kétszáz nap az egészségügyben?

— Gyorsan, mint ahogy most telik a ráadás. Látja, visszajöttem. Hívtak is, akartam is. Döntsék el mások, hogy tízezer-kétszáz — no most már ötszáz, mert emeltek — elég-e, de reggelenként, amikor otthon mindent elrendeztem és leültem, egyszer csak azon vettem észre magam, hogy hív Ágika, a kolleganőm: *„Juditka, kávé!"* Ilyenkor már túl voltunk az első műtéten, most meg itt téblábolok — mondogattam magamban, de nem sokáig, mert csak fél évig voltam igazi nyugdíjas. Néha sétáltam a városban és egyre-másra azon vettem észre magam, hogy valaki megszólít: *„Kezit csókolom, hát nem ismer meg, Juditka? Na látja, ez is egy fizetéskiegészítés..."*

— Nyilván mindig is a műtőben képzelte el az életét.

— Egy csodát, a kígyósi mezőgazdasági technikumban érettségiztem ötvenhatban és utána olyan munkanélküliség volt, mint most. Hiszi, nem hiszi, éppen a Népújságban olvastam egy hirdetést, hogy ápolónőket keresnek Gyulán. Ott kezdtem havi 800 forintért, a belgyógyász Hermann főorvos úrnál, aztán a sebészeten Fröhlich főorvos úrnál. Gondoltam, bárhová sodor az élet, ezzel mindenütt tudok valamit kezdeni. Érdekes, mégsem az volt a legnehezebb, hogy tehenet fejni tanultam korábban, hanem hogy — mint első érettségizetteket — kigúnyoltak bennünket. A kórház is furcsa világ. A műtősöké meg különösen, mi háttérben vagyunk, a betegek alva jönnek be, alva mennek ki. Most már bevallhatom, hiányoztak a betegek, a kórtermi élet. Pedig csak egy fal választ el bennünket.

Valamikor országos szervezetünk is volt, de megszűnt. Igaz, alig hinném, hogy a fiataloknak ez hiányzik a legjobban... Különben is kevesen vagyunk, Oszlács Jucikát is alig várjuk már vissza a gyesről.

— Régebben jobban érezték magukat a műtős asszisztensek?

— Talán igen. Itt a csabai kórházban Csiki főorvos úrnál varázslatos hangulatban dolgoztunk még az alagsorban, fejünk fölött a sok csővel is. Lehet, hogy csak öregszem... de mára minden megváltozott. Az emberek képtelenek levetkőzni napi gondjaikat, kavargós az élet. Nincs idő semmire, senkire. Nem mindenről mi tehetünk, belátom. Pedig néha elgondolom, mivégre rohanunk. Mintha ma lenne, mikor Bándy főorvos úr utoljára operált. Egyszer csak gyöngyöző homlokkal odament a csaphoz, megfordult, láttam nincs jól. Alig fél év múlva itthagyott bennünket. Végleg. Tudja, ha van egy kis időm, elmerengek, az én életemből is kitelne egy regény.

◆◆◆

— Ez most jó alkalom, hogy keressük az alakító epizódokat.

— A jókat? Vagy a rosszakat? Azon nem kell gondolkodnom, hogy boldogan pillanthatok-e vissza. Mindig nagyon szerettem a munkámat és végül is a családi életem is szépen alakult. A férjemmel jól megértjük egymást, ő már szintén nyugdíjas, előtte ő is itt dolgozott a kórházban. Jönnek sorra az unokák, kárpótolnak azért is, hogy nekünk nem lett közös gyerekünk. Így alakult. De nem erre gondoltam, amikor a felejthető epizódokat említettem. Hanem arra, hogy gyerekként és felnőttként is megkeserítette a múlt rendszer az életemet, noha én nem vádolok senkit, nem is haragszom senkire.

—?

— Nyolcéves voltam, amikor egy reggel beállítottak hozzánk, itt laktunk a kereki tanyákon. *„Egy napot adunk, hogy elköltözzön! Tagosítás van, holnapután jön a dózer."* Huszonöt holdja volt apámnak, azon gazdálkodtunk. Nagy bűnt vittünk, ugye? Aztán felcseperedtem, munkát kaptam, később férjhez mentem. Akkor még csak azt nem értettem, miért nem mehettem ki Moszkvába a férjem diplomakiosztójára. De innen megint egy hosszabb történet következne, aligha érdekel valakit. Már nekem is csak ritkán jut eszembe, hogy megkérdezzem magamtól: miért nem kaphattam hetvenhatig útlevelet, amikor máig sem mondta meg, miért maradt kint nyugaton? Ő sem, más sem. Nekem kellett volna hajnalban arra válaszolni, hogy miért így hálálta meg, hogy a Szovjetunióban tanulhatott? Hogy miért nem akarták az istennek sem megérteni: én nem akarok kimenni, nekem itt nagyon jó, szeretek itt!

◆◆◆

Nyílik az ajtó, mindketten „visszarebbenünk" a kórház ötödik emeleti nővérszobájába.

A folyosó csendes, már elmúlt a reggeli, kicsit nyüzsgősebb időszak jön. Mindenki teszi a dolgát. Az orvosok gyógyítanak, a betegek pedig gyógyulnak és csak nagynéha téved tekintetük oda feljebb: NŐ VE DOLG...

— Tolókocsin vitték-e már a műtőbe a NŐ VE..., akarom mondani Judit nénit?

— Bizony, egyszer vittek. Akkor én is egy szürke kis beteg voltam. Aki egy kissé szorongva nézett föl a vakító lámpába.

És Burghardt Ferencné is pillanatokon belül elaludt. S nem sokkal utána sikeres epemőtéten esett át...

FÁBIÁN ISTVÁN

Megtanultam paplant varrni is

FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

Túllátni a kereszteződésen!

(A gerendási tanyákról az Úri utcáig)

„A világiaknak főként az a feladat jut, hogy jelenlévővé és tevékennyé tegyék az Egyházat azokon a helyeken és olyan körülmények között, ahol csak általuk lehet az Egyház a föld sója."

LUMEN GENTIUM, 33

Tekintetnyugosztaló innen lenézni a Vérmező bíborvörös fáira. A Várnegyed talán legcsendesebb szögletéből a Déli pályaudvaron túlra is ellátni. A Prímási Palota legfelső szintje ez, csupa üvegborítás, mintha közelebb lennének ide a felhők is. A Genesis Részvénytársaság irodája világi intézmény, nem tartozik szorosan a rezidenciához. Kötődését, ahogy fent, a Lumen gentium is magyarázza.

Az igazgató úr ma a szokásosnál is korábban érkezett, kisfiával a Krisztina téri templomban adventi rorátén voltak.

— Néha elgondolkodom, hogy mit válaszolt volna, ha valaki megkérdi édesapámat, eljut-e a fiad Pestre valaha? Nos, a kantárszárat markolva nemigen jutnak ilyenek az ember eszébe. Szegény tavalyelőtt hagyott itt bennünket. Ügyeskedő, fortélyos ember volt. Boldogan hitte, hogy vihetem valamire.

— Valamire?! Kinek mit is takar a szó, amely néha arra is alkalmas, hogy felejtessük vele mondjuk a rokonféle karriert.

— Játszhatunk a szavakkal, nekem a valamiről egykori csabai tanárom, Mladonyiczki tanár úr jut eszembe. Egyszer rajzórán felolvasta Nikosz Kazantzakisz görög író Jelentés Grecónak című könyvét, melynek bevezetőjében Istenhez fohászkodik az író. Hogy adja meg a lehetőséget könyve megírásához és akkor mindent bevet magába, amit egy ember bevehet s mindent kiadott magából, amit egy ember kiadhat. És akkor a halál már nem rabol el mást tőle, csak egy zsák csontot.

Nos, ebben minden benn van a vállalkozásomról, a munkám értelméről, amelyet a Genesis Rt. kelet-európai irodájának igazgatójaként végzek. Egyszerűbben mondva: egyházgazdasági vállalkozás ez. Ki kell mondani, hogy az egyháznak is kell gazdálkodni s ezt a gazdálkodást ma inkább a kiadás, mint a bevétel jellemzi. Cégünk — amely több másikat is magába foglal — feladata segíteni a templom vagy az iskola fenntartásában, javításában, hiszen ezek a kultúra és az erkölcs letéteményesei. Túl ezen igyekszünk kapcsolatot találni a nyugati világ nagyobb vállalataival, bankjaival. Így lesz képviseletünk a közeljövőben New Yorkban és éppen ott tartunk, hogy esetleg Békéscsabán is nyitunk területi irodát. Ha ez valami s egy út közepének tekintjük, akkor vállalom Nikoszt és Mladonyiczki tanár urat egyaránt, mert megadták a kerülőkhöz is elegendő útibatyut.

— Arról persze, ugye, majdnem ostobaság lenne faggatni, hogy ott a gerendási faluszélen, a barázdában is ilyesmin törte a fejét?

— Legfeljebb azon, hogy nagygyerekként a városba is jó lenne beutazni, szétnézni, karácsony előtt igazi, párás kirakatokra tapasztani az orromat. Persze csak a vasárnapi mise után, mert ha azt elmulasztom, kaptam volna egy jó nagy pofont. Amint egyszer — hatásos ideológiai magyarázatként — előjött is fordult. A grafikusi képzettségemnél fogva büszkébbé tett, én rajzolhattam meg az első perspektívikus Budapest-térképet. Hát nem izgalmas, ha meglátja az ember egy trafikban a művét, amit ha nagyon forgat a turista, felfedezheti a sarkában: rajzolta Szőke István. Mindig is hittem az alkotás gyönyörűségében, legyen az egy szépen meghúzott színes csík a falon, vagy bármi. Pedig akkor már a Magyar Nemzeti Galéria kiállítástervezőjeként dolgoztam, de lehet, hogy éppen a Radnóti Színpadon terveztem díszleteket. Persze kristálytisztán tudtam, még ez sem az igazi. Akkor már jobban motoszkált bennem a mai munkám, amelynek kezdete a Mindszenty bíboros halála előtt tett alapítványhoz kötődik. Ezt az alapítványt a liechtensteini hercegi család fogadta be Vaduzban, elnökének Habsburg Rudolfot kérték fel. Ennek az alapítványnak a segítségével kezdtem hozzá most kibontakozó vállalkozásunkhoz, de kitérők jócskán akadtak eközben is.

Nem is akármilyenek. Már tizenöt éve is vitték az erdélyi parókiákra a gyógyszert, könyvet, írógépet, templomi fűtőtesteket. Akkor még titokban, csomagtartó-rejtekekbe dugva az éltető kalmopyrint, vegetát, sósborszeszt. Természetes, hogy a romániai forradalom másnapján is ott állt autójuk a gyulai határon, tízezer dollár értékű gyógyszerrel, II. János pápa ajándékaként. A humanitárius-egészségügyi célú Segítő Jobb Alapítvány már önálló kezdeményezés volt, azóta közel háromezer erdélyi magyart gyógyítottak-kezeltek hazánkban. azok közül, akik egyházi ajánlással jöttek hozzánk.

— Olyan egyszerűnek, magától értetődőnek tűnik ez az egész „sztori". Mi kerekítette leginkább?

— Ahogy az eddigiekből is nyilvánvalóan kitetszik, némi pénz, aztán agilis társak — mint például a mindig szárnyaló Vadas Tamás barátom — és a szerencse. De leginkább — istenemre mondom, legjobban az —, hogy igyekeztem túlnézni a kereszteződésen! A legtöbben ott rontják el, hogy még az agyukból is szaműzik azt a szót, hogy befektetés. Nem feltétlenül a pénzre értem, mert különben körbemosolyogtak volna, amikor nyolcvannyolcban — a dátum nem lényegtelen — Rómában társszervezője voltam a magyarok '45 utáni legnagyobb katolikus világtalálkozójának, a Szent István-ünnepségnek. Mellesleg az itt készült filmünk — ami ma már a történelemről mesél — hamarosan látható lesz a Duna tévében. Említhetném, amikor Sophia spanyol királynéval kapcsolatba léptünk és meglátogatta intézményünket. Hinné-e, volt amikor cementet importáltunk Romániából, ez kötött le egész nap... Tudom, bizarr így együtt, de mégis a kör egy-egy szeletei. Most már azonban csak a Genesisre koncentrálok. Talán nem véletlen, hogy a Biblia első könyve sugallta névválasztásunkat. Hallatlanul izgalmas feladat, csodálatos misszió ez. Annyi szépet, jót merítettem a hit erejéből, hogy szeretném szolgálni is az egyházat a magam lehetőségeivel. Meggyőződésem, hogy még mindig komoly ellenállást kell legyőzni itthon és határainkon túl is. A napokban például Újkígyóson jártam, ahol arról beszélgettünk papokkal — akik kemény munkával végzik feladatukat —, hogy miképpen tudnánk közösen segíteni a környéken a szószéktől távolabbra is a gazdaság kibontakozását. Kérem, ne hitetlenkedjen, ez nagyon is valós lehetőség, hiszen az egyház a történelem során már sokszor felvállalta a gazdasági oltó szerepet, hogy ezzel adakozó helyzetbe hozza híveit. Gondoljon csak Pázmány Péter dúsan termő kertjére, Tessedik Sámuel híres lucernájára...

— Andrea, a titkárnő, kedvesen figyelmeztetett ideérkezéskor, hogy Kolozsvárra készül. Hosszú az út odáig, jobb pihenten indulni.

— Majd rágyújtok néha, ez a hobbim... Más kikapcsolódásra nem nagyon van időm, hiszen aki a gazdasággal foglalkozik, az tudja, ez minden percét leköti az embernek. Liszt Ferencre hivatkozom, aki zongoraművészként azt mondta: „ha egy nap nem gyakorlok, azt másnap észreveszem én, ha két nap nem gyakorlok, azt következő nap észreveszi a közönség is."

F. I.

Szeretnén szolgálni az egyházat — vallja Szőke István

a világörökségnek

látható. Tőle fenn, balra, félkör alakban jelenetek: az angyali üdvözlet, a betlehemi jászol a három királyokkal, architektonikus részlettel bekapcsolva, illetve elválasztva a tizenkét éves Jézus prédikál a templomban jelenete. Kissé alatta Keresztelő Szent János a Jordán vizében megkereszteli Jézust.

Az ezután elhelyezkedő bevonulás Jeruzsálembe pedig már átvezet a kép alsó terének teljes szélességét elfoglaló Utolsó vacsorához. A vacsora élénk mozgalmassága, középütt Jézus alakjával, a felettük lévő képrészek nyugalmával ellenpontozzák a kompozíciót. A tizenkét apostol figyelő tekintetét követve Jézushoz fut a szem, a bal oldalon ülő Júdás az egyetlen, aki elfordítja tekintetét róla. A asztaltól kissé távolabb, jobbról János evangélista szintén ülő alakja hangsúlyozza és követi az eseményt.

Ez az utolsó vacsora jelenti kezdetét az oltártól jobbra, a két függőleges falon elhelyezkedő Keresztút stációinak.

A fenséges drámaisággal megalkotott Keresztút sorozat, bár sokszor megfogalmazták már történetét, egyedülálló és páratlan a maga nemében. A kompozíció a teljesség erejével állította elénk a tizenhat részből álló, mai szóval kifejezett „képregényt". A ritmikusan sűrű tömeg és az egyedül álló Jézus, a képtér kinyílása és leszűkülése az előtér történéseire, a drámát és a mondanivalót hangsúlyozza ki, a szenvedés történetét egyedül átélő Jézus személyében.

A kompozíció számos alakja mindegyike magán viseli személyiségét és szerepét, karakterük leolvasható mozdulataikból és arcvonásaikból. Korhűen viselik magukon a történetiség légkörét, tevékenységükre irányuló cselekvésüket. Közelállóként szemléjük azáltal is a sorozatot, hogy majdnem a padlózatig ér le a kép alsó síkja. Csak az alacsony ülőalkalmatosságoknak maradt hely a kép és a padlózat között.

Kompozíciós osztásokkal, folyamatában életnagyságú figurákkal kel életre a mű, belevonva nézőit is a történésbe, gondolatban módot nyújtva a szenvedés mozzanatainak végigélésére.

A 14 stációt, Jézus Keresztútját a művész kikerekíti egy előképpel — az Olajfák hegyének — és az utolsó képpel, a Feltámadás jelenetével.

Az első, ívekkel lezárt mező két ablakával, az Olajfák hegyén az angyal kelyhet nyújt a háttal térdelő Jézusnak. Alatta jelzés a kakas. A hétteret Jeruzsálem épületrészei alkotják, ahol is Jézus Pilátus előtt áll (I.), majd vállára veszi a keresztet (II.). Itt esik el először a kereszttel Jézus (III.). A zsúfolt tömegű, mozgalmas utcai jelenetsort az épületek mögött kinyíló felhős ég, és az épület egyik ablakából kihajló, karját széttáró kendős nő teszi még drámaibbá. Az egész mű a feszültséget árasztja, a hallatlan izgalommal és együttérző részvéttel, valamint a megfélemlített bamba római katonák magatehetetlenségével.

A következő, fehér íves, kisebb képmező ablaka és kapuja mellett két szárnyaló angyal a háborgó felhős égbolt előtt, krónikásként döbbenettel adja hírül a végigkísért történeteket.

A következő, ismét két ablakkal tagolt ívmezőben a Keresztút stációinak további képsora következik. Jézus találkozik Szent Anyjával (IV.), Cyrenei Simon segít vinni a keresztet (V.), Veronika kendőjét nyújtja (VI.), majd Jézus másodszor esik el a kereszttel (VII.). Ez a Jeruzsálem utcáin zajló esemény, a komor éggel és felhőzettel a hangulat aláfestője. Az alakok nemcsak oldalt, hanem a kép hátteréből előre szaladva mélyítik a képsíkot. A leplek, amelyek alakjaikat takarják, fokozzák a mozgást és a belsőkben dúló harcot. A kép fő figurái között döbbent alakok, egy anya gyermekével, egy falpárkányzaton bámuló nő, mind mind a viharra utal.

A főbejárati kapu és a felette húzódó kórus, valamint a Lourdes-i Szűz Mária szobra és az őt körülvevő barlang szándékoltan oldja fel a döbbenetes erejükkel tomboló tragédiát, a valóság és a vízió keveredésének összhatásában a nézőket is magával ragadóan emeli be a kompozícióba.

Kezdésként, Jézus találkozik a jeruzsálemi asszonyokkal (VIII.), majd a templomablak mögött magasba emelkedő jeruzsálemi falrészlet előtt Jézus harmadszor esik el a kereszttel (IX.). E kompozíciós rész átvezet a kép alsó terében a kockázó katonákhoz és Jézus alakjához, amint megfosztják ruháitól (X.). A második ablak mellett a háttérben már a kereszten a két lator, előtte Jézus keresztrefeszítése. A fokozódó dráma pillanatai ismét viharfelhőkkel jelzettek.

Az ajtó, felette az ablak ismét megszakítja a cselekményt. A képtár két angyala, szárnyalásával és tragikus, vergődő mozdulataival, egyik még arcát is eltakarja, vetíti előre és adja hírül a végzetet.

A következő, komor hegyekkel övezett képtérben Jézus meghal a kereszten (XII.). Előtte a fájdalmasan zokogó asszonyok, a leírásokból tudott, teljes sötétségbe boruló Jeruzsálemmel, a tetőpontjára emeli az expresszíven megalkotott történetet. Ezt követi levétele a keresztről (XIII.) és a sírbatétel (XIV.) mozzanata. Végül az ablak és fehér ív lezárulása között a feltámadás jelenete.

A síri csendet árasztó sziklabarlangnál, a leplekben sejtett Jézussal a már lassan kivilágosodó égbolton megjelenő angyal jelzi a Feltámadást.

A tervek, rajzok sokaságát Patay László már akkor kezdte készíteni, amikor a templom rajzai, tervei készültek, 1922-ben. Meglévő tervei alapján tanítványaival (Bokor György, Cserba Tamás, Fecske Orsolya, Füzessy Gergely, Kecskés András, Siklósi Attila), akik a művész mintegy 300 rajza és terve szerint a felvázolást végezték a falakra, az 1993-as év júliusában kezdték el a templom festését, a tudós kutatásnak is beillő egyháztörténeti ismeretanyag birtokbavétele után.

Patay László érett, férfias kiteljesedett művészetével páratlan alkotást hozott létre Békéscsabán. A dekoratív falfestészet általa átalakult egy mélyreható cselekményláncolatot bemutató folyamatos falképsorozattá, amely csak a Biblia Pauperumból, a Szegények bibliájából volt eddig ismert.

Monumentális remekművével állunk itt szemben e templomban. Eddig kiváló és nagyszerű életművére tette fel ezzel a koronát, amely lehetőséggel maga a művész is számolt akkor, amikor minden egyéb szempontot félretéve, ilyen óriási mű megtervezésébe és megalkotásába kezdett. Mert ilyen alkalom a nagy művészek életében kevés adódik, amellyel nemcsak az egyházi művészetnek, de a világörökségnek is maradandó művek ajándékozott.

KRATOCHWILL MIMI
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ
KISS ZOLTÁN FELVÉTELEI

Az egyetemes egyház szentjeinek legendás alakjai az attribútumaikkal

A magyar egyház szentjei — a kép felső részében Szűz Mária a felhőkön a kisdeddel

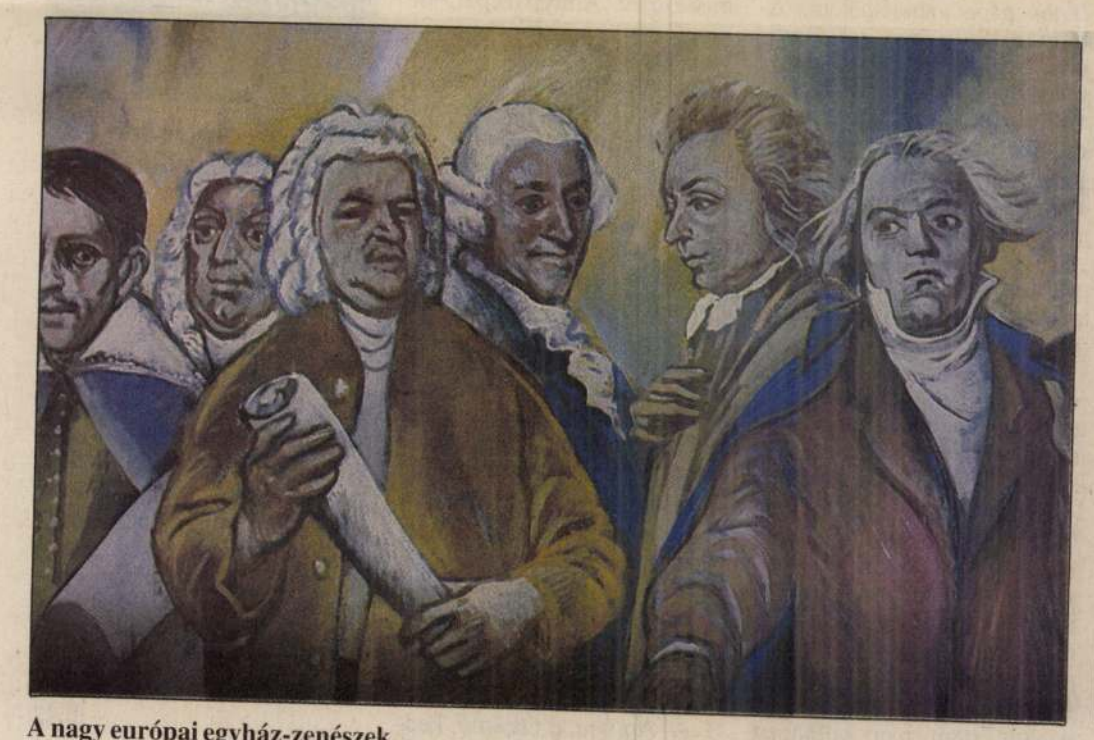

A nagy európai egyház-zenészek

Serédi János novellája:

Boldog karácsonyt, Ilonka!

Az idő kegyetlen. Ami elmúlt, soha többé nem jön vissza. A gondolat nem fogalmazódott meg benne, csak a torkát szorongatta.

— Anyád várt, folyton csak várt, harmincöt éven keresztül a várakozás tartotta életben. Mikor legutóbb meglátogattam, éppen főzött. Megkérdeztem tőle, mit csinál? Várom a fiamat. Mama, hiszen főz! Ilonka, én bármit csinálok, mindig a fiamat várom. Ha elvakkantotta magát a kutya, vagy a szél megzörgette a kerítés léceit, már felcsillant szemében a remény.

Miközben beszélt, látta az öregasszony összetöpörödött alakját, ahogy levegő után kapkodott. Dehogy főzött! Mozdulni se tudott, a halálán volt. Nem hallotta a kutya ugatását, sem a szél zörrenését. Senki se nyitott rá ajtót. Körös-körül a tanyák romosodtak, csak ő ragaszkodott görcsösen a sajátjához. Fel akart kiáltani, szemébe vágni a kegyetlen valóságot. Ám csak a szavakat cikornyázta.

A külföldi pénzen csillogóvá varázsolt szálloda presszójában a fal melletti márvány asztalnál ültek. Zahorán István, egy tőkeerős német bank elnök-vezérigazgatója, tenyerébe temette arcát. Somogyiné suttogóra fogta a hangját.

— Mindent megírtam, amit levélben meg lehet írni.

Rápillantott a férfi ápolt kezére, az ujján szikrázó zafírköves gyűrűre, oldalt fésült hajára, végigsiklott a tekintete elegáns, galambszürke öltönyén. Egy idegen ült vele szemben. Egy olyan férfi, akiben nem tudta felismerni azt a vidám szemű, nyakigláb fiút, akivel együtt álmodta ifjúságát. Idegen volt a hangja, a tekintete, az eleganciája, a mozdulata, ahogy a zsebébe nyúlt és kivette cigarettatárcáját. És mégis! Ami feléje sugárzott, ami megfoghatatlan és leírhatatlan, ami a ködbe vesző messzeségből sejlett fel, az a valami a lelkébe nyilallt. Akarta is a találkozást, meg félt is tőle. Ugyanaz az érzés fogta el, mint tegnap, amikor felbontotta a táviratot.

„Kedves Ilonka! Szeretnék veled találkozni és megköszönni, amit anyámért tettél. Nagy idő telt el, hogy utoljára láttalak. Remélem, megismerjük egymást. A szállodában várlak. István."

A sírás környékezte. Megrohanták az emlékek. Az álmok, a remények, a vágyak, melyeket asszonykorára olyan mélyen eltemetett, mintha sohase éltek volna benne. Az első csók, a szenvedélyes ölelések, az eljegyzés ünnepélyes pillanata. Aztán a várakozás, az őrlődés az idő fogaskerekei között. Miért nem jött ez a távirat hamarabb, huszonöt vagy harminc évvel korábban? Most már késő! És a megkeseredettség haragra lobbantotta. Éppen szét akarta tépni, amikor belépett a férje a konyhába. Kivette a kezéből.

— Ni, az idegenbe szakadt hazánkfia!

— Nem akarok vele találkozni.

— Butaságot beszélsz. Együtt láttuk a tévében. Ennek a pasasnak még a bőre alatt is pénz van. Míg mi idehaza güriztünk, és ezen felül te még az anyját is ápoltad harmincöt éven keresztül, addig ő odakint degeszre tömte magát. Fizessen, és kész!

Megalázónak találta a férje felvetését. Hangja most is követelőzően dobolt a dobhártyáján. Idő kellett, míg gondolatai, akár a szélkergette pihék megnyugodtak, helyükre zökkentek. És bátortalanul megszólalt.

— Én is vártalak, István.

A férfi hátradőlt. Rebbenetlen arcán halvány mosoly suhant át.

— Tudod, Ilonka, én semmit se változtam. Odakinn is ápoltam a magyarságomat.

Más választ várt.

— Magyarságodat? — és majdnem elnevette magát. — Gyerekkorodban csak potyeszoltál. Nekem könnyebben állt rá a szám a magyarra, mint a tied.

— Csakhogy a föld, melyben gyökeredzünk — mondta a férfi, minden szónak nyomatékot adva —, magyarrá formált minket.

Nagy szavak. Fellengzősek. Olyanok, mint az árnyék. Megfoghatatlanok. Somogyinéban ismét fellobbant a keserűség.

— Lehet, hogy te odakinn ápoltad a magyarságodat és büszke is voltál rá, de kérdezd meg csak tőlem, mit éreztem én attól a pillanattól kezdve, hogy itt hagytál. Ha csak egyszer írod, menjek utánad, hát rohanok, ha hazajössz és bajba kerülsz, hát harcolok érted. De nekem nem maradt más, csak a várakozás. Várni, hinni, remélni, ahogy anyád tette küszködve a betegséggel, viaskodva az életben maradásért, hogy a végén mindenben csalódjon. Hát mi ez, ha nem kiszolgáltatottság?! És most hazajössz, hogy egy pillantást vessél a sírjára és elcsevegj velem a múltról. De minek, István? Az Istenre kérlek, válaszolj! Minek?

István elsápadt. Homlokán gyöngyözött a verejték. Szemét lesütötte. Ajka meg-megrebbent. El akarta mondani, mennyire kínozta a honvágy. Éjszakákon át álmatlanul gyötrődött. Rá gondolt, a menyasszonyára és az édesanyjára. Csak őrájuk. Kettőjükre. Az emlékek tartották benne a lelket. Azt is el akarta mondani, hogyan sodródott bele '56-ban a forradalomba, s amikor külföldre szökött, már nem volt mersze hazajönni. Félt a börtöntől. Mindezt el akarta mondani, de a szavak megakadtak a torkán.

Ilonka megsajnálta. Vigasztaló simogatásra készen felemelte a kezét, hogy az övére tegye. Ám ekkor kinyílt a szálloda felőli ajtó. Felpillantott a falon lévő tükörre, mellyel szemben ült. A nő, ott az ajtóban, Istvánra nézett és rá. Aztán diszkréten visszahátrált a szálloda halljába.

— A feleséged? — és tudta a választ.

Egy pillanatig tartott az egész. Megszégyenülve húzta vissza a kezét. A nő azután is, hogy elment, ott maradt a tükörben. Nyúlánk volt, ápolt, szőke és szép. Fehér estélyiben, csípőig érő bundában. Ahogy kezét az ajtó kilincsén tartotta a bunda kinyílt, és felszikrázott a nyakláncának gyöngysora. Mintha divatlapból vágták volna ki. És magát is látta a tükörben. Egy őszülő hajú asszony nézett vissza rá. Töredező arcán a mélyülő ráncok életének kitörölhetetlen lenyomataként árkolódtak a bőrébe. Ekkor tudatosult benne végérvényesen, fényévek választják el egykori vőlegényétől. Újra hallotta férje hangját. „Ne fecsegj vele sokat! Vágd a szemébe, hogy harmincöt éven keresztül ápoltad az anyját. Gombolja le a manit, aztán pucolj haza a pénzzel!" A férjének igaza van, harsogott benne a gondolat. Csakhogy Somogyiné születésénél fogva Králik Ilona volt. Tudata mélyén egész lényét a Králikok paraszti önérzete határozta meg. Remegő kézzel ölébe vette a táskáját. Belekotort és egy karikagyűrűt vett ki.

— Ezt a gyűrűt húztad harmincöt évvel ezelőtt az ujjamra, most visszaadom. Itt a pénz is, amit anyádnak küldtél. Neked kuporgatta, még a saját nyugdíját is hozzátette. Én is csak annyit költöttem el belőle, amennyi a temetésére kellett.

A pénzt az asztalra tette a gyűrű mellé. A férfi megkövült.

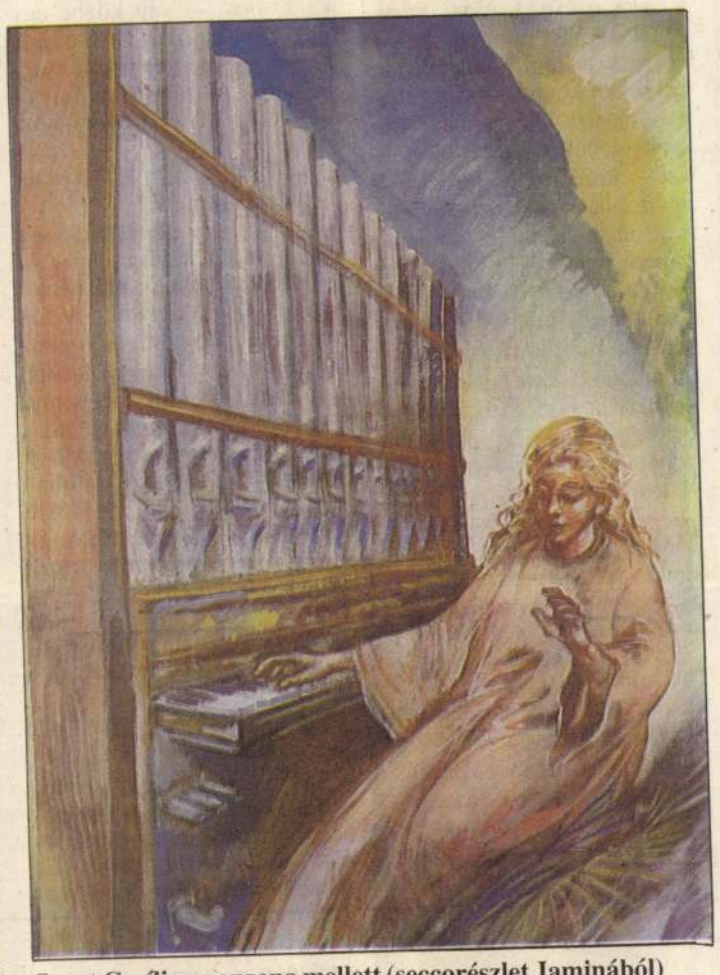

Szent Cecília az orgona mellett (seccorészlet Jaminából)
FOTÓ: KISS ZOLTÁN

— Kérlek, tartsd meg a pénzt! Ennél sokkal többel tartozom.

— Semmivel se tartozol, István — válaszolta diadalmasan az asszony és magára öltötte kopott télikabátját. — Most pedig mennem kell, vár a családom.

István zavartan állt fel az asztal mellől. Hozzá lépett. Kezét az ajkához emelte. Mintha bocsánatért esedezett volna.

— Boldog karácsonyt, Ilonka!

Somogyiné, ahogy a kezére hajló férfi fejét nézte, kicsordultak a könnyei. Micsoda karácsony vár rá odahaza? A férje, amióta munkanélküli, folyton iszik. Már bizonyára lerészegedett. Ha hazaér, kezdődik a veszekedés. Követelni fogja a pénzt. Hogyan vágja ki magát, mit mondjon neki? Istvánnal más lett volna az élete. De erre soha többé nem szabad gondolnia. Csak ez a néma pillanat marad meg. A kézcsók. Amíg el nem mossa az idő, mint annyi mást.

Futva menekült a szálloda presszójából.

Zahorán István másmilyennek képzelte hazajövetelét. Fehér karácsonyról álmodott. Ehelyett nyálkás, lucskos volt az idő. Permetezett a téli eső, csípős szél csapkodott. Csak a városháza előtt felállított karácsonyfa kölcsönzött némi meghittséget. A főtér sivárnak, kihaltnak tűnt. Elsétált egészen a nagytemplomig. Felpillantott a gimnázium felső emeletének szélső ablakára. Ott, abba az osztályba járt négy éven keresztül. Kicsinynek, semmitmondónak tűnt az épület, pedig valamikor óriásinak látta. Aztán gondolatai visszatértek Ilonkára, és összeszorult a szíve. Visszament a szállodába.

Felesége, Erika von Baumann a hallban várta. Keresztbe vetett lábbal ült a fotelban. Szoknyájának ívszerű vágása félrecsúszott és ingerlően kandikált elő a térde. A fia a portáspult mellett lévő telefonfülkéből beszélt Hamburggal. Ők ketten bementek az étterembe, s a fiú vacsora közben toppant asztalukhoz.

— Képzeld, apu, Martinék farmot vásárolnak — újságolta. — Kíváncsi vagyok a ti farmotokra. Mikor megyünk már?

— Holnap, Stefánka — válaszolta kedvetlenül.

Stefánkának hívta a kisebb fiát. Magyar kicsinyítőt illesztett a német keresztnévhez. A fiú értetlenül nézte. Meghökkentette a komorsága. Régóta tervezgették ezt az utat. Ahányszor csak szóba került a dolog, apját mindig elragadta a boldog izgalom. Mi történhetett? Csak fokozta értetlenségét, amikor a pincér a tálcán egy csomó pénzt meg egy gyűrűt tett az asztalra, és az apja arca megvonaglott.

A szobában éber szemekkel feküdt a felesége mellett. A vékony falon keresztül áthallatszott a fia horkolása a másik szobából. De nem ez zavarta. Próbált tárgyilagosan gondolkozni. Hogyan juttasson pénzt Ilonkának úgy, hogy meg ne sértse? Félálmában hol anyját, hol Ilonkát látta. Anyját fiatalon, fürgén, napsütésben, és sehogy se tudta elképzelni, milyen lett öregségére. Magát is látta a fehér szőrű komondorral, ahogy versenyt nyargal a pusztán Ilonkáék tanyája felé. Hangokat is hallott. Távoli harangzúgást és lélekharangot. Nem tudta, honnan jönnek. Az emlékezet mélységéből vagy a képzelet játszik vele?

Másnap elmentek a temetőbe. Egymás mellett sorakoztak a Zahorán-sírok. Átellenben a Králik família nyugodott. Összekulcsolt kézzel mondta el a Miatyánkot, ahogy gyermekkorában a nagyanyjától tanulta: szlovákul. Fia és a felesége a virágokat rendezgette. A tanyát nehezen találták meg. A jegenyesornak, mely a kövesúttól a dűlőutat szegélyezte, se híre, se hamva. Tanyák nem is voltak, csak néhány rom, néhány fa, mely jelezte, hogy ott valaha élet volt.

— Hová tűntek a tanyák?

Végül a kéklő messzeségben felfedezte az akácost, meg az öreg nyárfát, melyet surbankó legényként annyiszor megmászott, mert a tetejéről látni lehetett a várost.

— Ott van, ott van! — ragadta el az öröm. Visszaültek a kocsiba. Ráfordultak a dűlőre.

A dűlőt is, meg a tanyát is belepte a gaz. Az istálló falai összedőltek. A ház még állt. Tetőzete azonban megroggyant. A szarufák úgy meredeztek elő, mint egy oszlásnak indult testből a bordák. Fejük felett varjúraj krákogott.

Mi húzza ide, ehhez a földhöz? Micsoda istentelen átok — idéződött fel benne apja hajdanvolt kifakadása. Nem tud elszakadni a gyökerektől! Hiszen nincs itt más, csak rom, és az anyja is halott. Nincs, aki várja, aki önzetlenül csüngjön rajta. Dac és harag, valami ősi ösztön mozdult meg benne.

— Felépítem a tanyát, fel én!

— Megteheted, Stefán, van pénzünk. A világ bármely részén építhetsz magadnak farmot — válaszolta a felesége.

— Felépítem, aztán gazdálkodni fogok.

— A papa, úgy gondolod beleegyezik?

Hogy mit tesz a nagyhatalmú Baumann papa, az ebben a pillanatban Zahorán Istvánt nem érdekelte.

— Majd rábízza a bankot Antonra.

Anton Erika von Baumann fivére volt. Alkoholista. Élete az ital, a kártya, a rulett és a nők körül forgott. Évente nagy összegű apanázst kapott. A vagyoni ügyekbe nem volt beleszólása. Baumann papának Zahorán Istvánra volt szüksége. Az eszére, a találékonyságára, a munkabírására. Ám csak akkor fogadta el végérvényesen vejének, amikor egészséges unokákat nemzett neki. Így, szó szerint, mert az utódlás veszélybe került. Az esküvő előtt az volt a kérése, hogy az első szülött fiú vegye fel a Baumann nevet. Kérés? Ugyan! Üzleti feltétel vagy inkább parancs, mely ellen nincs apelláta. Így lett a nagyobbik fia Wolfram von Baumann. Teljesen a nagyapja befolyása alatt áll. Évről évre egyre távolodik tőle. Most már a tanácsait se hallgatja meg. Egyszerűen átnéz rajta. A saját apján! Valószínű — bár még nem került szóba a családi tanácsban — ő fogja örökölni a hatalmas Baumann-vagyont, a kisebb fia csak apanázst kap. Wolfram született német, igazi Herrenvolk! — kérkedik vele a nagyapja.

Útközben, amikor Budapest felé tartottak, már bánta, hogy felhozakodott Antonnal. Felesége oldalt fordult. A suhanó tájat nézte. Ahogy rápillantott, eszébe jutott ismerkedésük napja. Akkoriban egy századrangú tisztviselő volt a Baumann-cégnél. A tengerparton találkoztak. Erika egy gardenpartyról illant el, hogy sétáljon egyet a csillagokkal teleszórt, fülledt augusztusi éjszakában, hoppon hagyva udvarlóját. Ismerkedésükből szerelem lett. A család hallani sem akart házasságról. Erika először a mamát nyerte meg, aztán a papa is beadta a derekát, és sebtében, még az esküvő előtt hóna alá nyúlt jövendőbeli vejének. Úgy, hogy Erika von Baumann nem egy kistisztviselővel kötött házasságot, hanem a cég öt vezérigazgatója közül az egyikkel. Jóval később lett a bank első embere. Az elnök-vezérigazgatói tisztet tehetségével, sikeres ügyleteivel érdemelte ki, amikor a többi részvényes is elismerte rátermettségét. Ám azon az augusztusi éjszakán nem unaloműzésből sétált a tengerparton. Az öngyilkosság gondolata foglalkoztatta. Magányos volt, nem tudott beilleszkedni a német kistisztviselők világába. Otthonról is rossz hírek érkeztek. Bebörtönzésekről, akasztásokról. A kör bezárult. Mélyen beúszik a tengerbe, amíg csak a karjai bírják, aztán elnyelik a hullámok. Ekkor jött Erika. Levette a cipőjét és vele szemben belegázolt a vízbe.

Mérhetetlenül sokat köszönhet ennek az asszonynak.

— Bocsáss meg, Erika!

— Megértelek, Stefán, valami szépet akartál mutatni, amiről annyit meséltél. És mit láttunk? Pusztaságot és pusztulást — válaszolta egykedvűen a felesége, de a hangjának némi éle is volt, amit csak az vett észre, aki ismerte a Baumannok kifinomult sznobizmusát.

— Éppen ezért fel kell építeni a farmot! — vetette közbe Stefánka először németül, hogy az anyja is értse, aztán az apja kedvéért magyarul is. István félkézzel a hátsó ülés felé nyúlt és szeretettel megpaskolta a fia fejét.

Akiket nem várnak haza

„Én azt kérném, hogy találkozzam a szüleimmel, és szeressenek..."

Legalább harminc riadt szempár szegeződik rám, amikor belépek a magyarbánhegyesi nevelőotthon épületébe. Egy idegen a megszokott környezetben. Vajon mit akarhat? — méregetnek gyanakvó szemmel kicsik és nagyok. A kíváncsiság azonban legyőzi a félelmet, mert valamivel később minden gyerek ott tolong a kicsiny „fiús" hálószobában.

Meleg otthon, szeretet és béke. Sokak számára természetes fogalom, mint ahogy természetes a családi fészek adta biztonság, az egymáshoz tartozás érzése, vagy a rokonok segítőkészsége. A karácsony a család legszentebb ünnepe. Ilyenkor újjáéled az egymás iránti szeretet, és nyugalom tölti el a lelkeket. De mit csináljon a gyermek, ha sem szülő, sem rokon nem várja haza? Az otthon melege számára csupán távoli ábrándkép marad.

A sors kegyetlen szeszélye folytán vannak, akik nevelőotthonokban kénytelenek tölteni mindennapjaikat, így számukra a karácsony egy a sok családon kívüli esemény közül. Bár a nevelőotthonok dolgozói — mint Magyarbánhegyesen is — megpróbálják a lehetetlent: minden igyekezetükkel pótolni a szeretetet, az együvé tartozás érzését. De a szülőt nem pótolja semmi. Az egyedüllétnél nincs szomorúbb. Hogyan ünnepelnek ezek a gyerekek? Szerencsére a nevelőotthonban mindannyiuknak jut hely, és mint megtudtuk, az otthon dolgozóival közösen számukra is szerveznek karácsonyi ünnepséget.

— A magyarbánhegyesi nevelőotthon 1960-tól fogadott gyermekeket. Az első lakók a gyulai gyógypedagógiai intézetből jöttek. Ötvenöt férőhelyesre tervezték az intézetet, ami a mai napig fennáll. Zömében állami gondozottakat foglalkoztatnak és egy-két környékbeli gyermeket, akiket nem tudtak általános iskolában elhelyezni — mutatja be röviden az intézetet *Tompa László* igazgató. — Először csak fiúk voltak itt, jóval később váltottunk a koedukált létszámra. A rendszerváltáskor megkérdőjeleződött a létünk, de szerencsére, ma már inkább a fejlesztésekről számolhatunk be. Az itt levő gyerekek közül 30 az állami gondozott, akiknek nincs olyan családi háttere, ahová az ünnepekre hazamehetne.

Félve mondon, de nekünk a karácsonyi felkészülés nem mindig örömteljes. Aki nem megy haza, vagy akivel tartják ugyan a kapcsolatot, de nem jönnek érte, annál borzasztó látni a szomorúságot: „nincs rám szüksége senkinek". A dolgozók megpróbálják a bentlakók életét úgy szervezni, hogy hasonlítson az otthoni életformára, igyekeznek ráhangolódni az egyéni problémákra, próbálják a családmodellt átadni. Nálunk szerencsés a helyzet, hogy az iskola és a diákotthon együtt van, mert ez egyfajta védettséget ad, és sokkal bensőségesebb a légkör. Szeretnénk ezt a karácsonyt is emlékezetessé varázsolni. Hogy hogyan, erről szóljanak maguk a gyerekek!

Miközben végignézzük a szépen felújított épületet, találomra benyitunk az egyik szobába. Három kislány éppen fürdés utáni hajszárítással foglalkozik. Érdeklődésünkre lelkesen mutatják be „lakosztályukat". *Megyeri Tímea, Mezei Mariann és Angyal Gizella* már régóta az otthon lakója, és mint elmondják, nagyon várják a karácsonyt. Ez évben walkmant, filctollat, rádiót és egy kőmosott farmert kértek a fa alá. Hogy ne zavarjuk a pihenést, az egyik fiú hálóba hívjuk össze a gyerekeket. Tizenöt bátor fiú és lány szorong a szobában levő néhány széken, illetve lekuporodik az ágyra, a szőnyegre, ki hol talál helyet. Először is megismerkedünk: *Lévai Róbert, Kovács János, Fodor János, Raffael Mónika, Koós Márta, Bogár Sándor, Fülöp Barbara, Csicsák Vera, Szalai László, Raffael Erzsébet, Horváth József, Lévai Albert, Hőgye János, Szalkai Zsolt, Sallai Tamás* — mutatkoznak be. Igaz, a beszélgetés kicsit vontatottan indul, de hamarosan felszabadultan mesélik az élményeket.

— Tavaly az igazgató bácsi a Lajos bácsival (itteni dolgozó) vette meg a fenyőt, és akkor még a régi épületben, az egyik sarokban állították fel. A hatalmas fa telis-tele volt díszekkel, cukorral és csillogókkal — kezdi nekibátorodva az egyik fiú. — Mi is segítettünk a díszítésben, majd mindenki elment átöltözni az ünnepi vacsorához. Kérték, hogy mosunk kezet, amelyen jót nevettünk, mert korábbi évekről tudtuk, hogy eközben csempészik elő a raktárban eldugott csomagokat. Ezért kicsit bebelestünk az ajtórésen — nevetnek össze.

— Az ünnepi beszéd után felolvasták a neveket, és megkaptuk az ajándékot, sőt még egy-egy puszit is — szólal meg az előttem ülő szöszke kislány.

— Ezután szerepeltünk is: a Három királyokat, a Vera babás mesét, meg a télapósat. Márti volt az angyalka, Móni volt a Mária, mi meg a pásztorok — mondják kórusban. — Voltunk az öregek otthonában is — fűzik össze a gondolatokat —, ahol három krampusznak meg télapónak öltöztünk, és az öreg nénikkel le is fényképeztek bennünket. A télapó ünnepen báboztunk is a „Sürgős levél" című mesét, amit karácsonykor is előadunk.

— Nekem azért tetszik a karácsony — vág közbe egy igen rövidre nyírt fekete hajú kisfiú —, mert mindent megkapunk, amit kívánunk, és mindenki olyan kedves hozzánk.

— És ki találja ki, hogy mi legyen az ajándék?

— Az úgy történik, hogy minden szobában van egy csoportvezető nevelő, aki összeírja a kívánságokat. Aztán megnézik, hogy mennyi pénz van összesen, és egy olcsóbb helyen igyekeznek megvenni, amit kértünk. Ilyenkor mindenki együtt van, még Albert bácsi is eljön, aki a faluban lakik, nagyon idős és sokat tud mesélni. — Lehet, hogy most nem fog jönni — szól közbe egy kormos képű gyerek —, mert úgy hallottuk, hogy nagyon beteg. Pedig hiányozni fog — bólintanak rá a többiek.

— Van-e valami különleges terv az ünnepekre?

— Hallottuk az igazgató bácsitól, hogy most minden szobában állítanak egy-egy kis fenyőt, ami csak a miénk. Ez sokkal érdekesebb, mert magunk díszíthetjük fel. Készülünk is nagyon. Gipszből kis angyalkákat csináltunk, papírból gömböket és sok-sok színes díszt, láncot és függőket. Reméljük, erről nem lopkodják el titokban a szaloncukrot, mint azt a nagy fenyőről szokták.

— ?!

— Ezt úgy lehet észrevenni, hogy látszatra a fán van a cukor, de valójában csak a papírja. Ugyanis aki este vagy korán reggel, amikor a többiek nem látják, megeszi a cukrot, az visszacsavargatja a színes papírt. És így pórul járnak, akik később jönnek — nevetnek, miközben felidézik a huncutságot.

— Én azért is örülök a karácsonynak, mert ilyenkor mindenki mindenkit szeret, és a pinceklubban sok szép mesét hallgatunk a Jézuskáról — folytatja az egyik szőnyegen ülő kislány. — Este vacsora után gyertyákat gyújtunk, elénekeljük a Mennyből az angyalt, és a színes égők egész este úgy csillognak, mint az igazi csillagok. A vacsora is csuda finom, van sütemény, hurka, kolbász, meg egy csomó másféle étel. Nincs kötelező takarodó, bármeddig fennmaradhatunk, beszélgetünk, játszunk a hálóban. Sőt, éjjel is ki lehet menni süteményt csemegézni. Kötetlen az egész karácsony, három napig azt tesszük, amihez kedvünk van — néznek rám cinkos mosollyal.

— Ki mit szeretne ajándékba?

— Melegítőt, cipőt, kisrádiót, filctollat, karórát, játék főzőcskét, tini-titok könyvet, színező készletet, tolltartót, legót, dömpert, babát, új nadrágot, kindertojást — záporoznak a kívánságok. Az egyik lányka csendesen megjegyzi: ha lehetne, én a legfontosabbat kérném, hogy találkozzam a szüleimmel, és hogy szeressenek...

S amíg a másik elmeséli, hogyan halt meg az apukája, és hogy hat testvérével sokat sírtak, eszembe jut saját gyermekkorom. Mert bizony szép a sok ajándék, a szikrázó fenyő örömet ad, de a szülői simogatást, az igazi otthon melegét nehezen pótolják a tárgyak. Kis beszélgetőtársaim jól felszerelt, modern nevelőotthonban, szakszerű felügyelet mellett és meleg szobában ünnepelhetnek. A gyermeki szemekben mégis ott bujkál a remény: ha él valahol szülő vagy testvér, előbb-utóbb eljön érte és hazaviszi. Búcsúzáskor új barátaimmal közösen kívánunk egymásnak kellemes karácsonyt.

HALASI MÁRIA

A gyerekek az otthonba kerülésük pillanatától kezdve gyűjtik a róluk készült fotókat és leírják a legjelentősebb eseményeket. A fotóalbumok közül a lányoké a legszebb — bizonygatják a kis lakók

FOTÓ: KOVÁCS ERZSÉBET

Szentestén a cigánylányok nem fésülködhetnek!

Julis néne receptjei

A karácsony mindenkinek ünnep, s mint kiderült, a cigány családok a legfontosabb ünnepnek tartják. Hogy mit is jelent a karácsony és hogyan várják, erről beszélgettünk egy vésztői családnál, az öt gyermeket nevelő Kókai Lajosnéval. A rendezett, tiszta lakásban a héttagú családból a vasutas férj és a katona nagyfiú, Lajos hiányzik. A többiek, a húszéves Annamária, a tizenhatéves Andrea, akik munkanélküliek, a tízéves, általános iskolás Zsolt és a másfél éves kis örökmozgó, Nikolett itthon vannak. Először a cigány karácsonyról esik szó.

— Nálunk cigányoknál a karácsony egy kicsit mást, érzelmileg talán többet is jelent. Ilyenkor egybegyűlnek a rokonok, családtagok, legalább ennyivel megtiszteljük egymást, akár több száz kilométerről is. A családok a számunkra legnagyobb ünnepet minél dúsabb kínálattal várják, még akkor is, ha ezt előtte és utána is a hétköznapokon megkoplalják.

— Vannak-e a cigányokra jellemző ételek, viselkedésmódok, babonák a karácsonnyal kapcsolatban?

— Vannak bizony! Ilyen babona például, hogy az ünnepek alatt nem szabad babot főzni, az asszonyok a szentestén nem fésülködhetnek, ha idegen ember érkezik, a szentestén nem hagyhatja el a házat.

— Mennyivel volt más a karácsony az Ön gyermekkorában?

— Kántálni jártunk a magyar családokhoz, felköszöntöttük őket, és bizony volt olyan család, ahol az ünnepi asztalra csak az került, amit a kántálással szereztek. Akkor összetartóbb volt a cigányság, a telepen az asszonyok megosztották, amit kaptak. Egy-egy putriban összegyűltünk sokan, a felnőttek kártyáztak, az öregek meséltek. Sajnos, manapság már sokan kezdik elfelejteni, hogy honnan jöttek, pedig szerintem senkinek nem kell szégyellnie magát, mert cigánynak született. Ráadásul a megítélés sem sokat változott, lehet egy cigány család a legtisztább, legrendesebb, az a „C" betű mindig előtte jár.

A három legkisebb Kókai gyerek az édesanyjukkal együtt gazdagabb karácsonyt remél

FOTÓ: FAZEKAS FERENC

Amíg beszélgetünk, Nikolett kezdeti félénkségét leküzdve, egy cumisüveggel a szájában, jóízűen hancúrozik bátyjával. Kisvártatva felfedezi a magnetofont, és attól kezdve figyelme megoszlik a magnó és a tejesüveg között.

— Milyen volt a tavalyi karácsony és milyen lesz az idei?

— Az elmúlt karácsony nagyon szegényes volt. Én előtte idegösszeroppanást kaptam, ideiglenesen lebénultam. Ha akkor nem kaptunk volna a polgármesteri hivataltól segítséget, nem lett volna mit enni a gyerekeimnek. Egy hónapig gyűjtögettünk arra, hogy az egyéves pici lányomnak fenyőfát tudjunk venni. Nemcsak nálunk volt ilyen szegény az elmúlt karácsony. Volt a faluban olyan család is, akinek nemhogy fenyőfára, de még élelemre sem volt pénze. Ez nemcsak a cigány családokra volt jellemző, hanem sokan a magyarok közül is így álltak. Hogy mi lesz az idén, azt a jóég tudja. Ajándékot tavaly nem tudtunk venni, és valószínűleg az idén sem lesz rá lehetőségünk. Kell a pénz tüzelőre, ki kell fizetni a villanyszámlát, a vízdíjat, és bizony egy fizetésből, a megélhetés mellett nem futja ajándékra. Szegényes karácsonyunk lesz most is.

— Ha lehetne egy kívánsága, mit kérne karácsonyra?

— Legalább kettőt. Egészséget mindannyiunknak és egy kicsivel gazdagabb karácsonyt. Ebbe az is belefér, hogy legyen munkalehetősége három nagyobbik gyerekemnek.

Mi kerül Vésztőn az asztalra?

Arra is kíváncsiak voltunk, milyen különleges ételeket főznek a vésztői cigánycsaládok karácsonyra. Íme most közreadunk két eredeti cigány karácsonyi ételreceptet, úgy, ahogy azt egy helybeli öregasszony, Julis néne elmondta.

— Veszünk néhány jó kövér tyúkot, megpucoljuk őket. Felkészítjük a káposztát, úgy, mint a disznóhúsnál. A fazék aljára káposztát teszünk, majd rá a feldarabolt tyúkhúst. Ez a combja, melle, háta, vagyis a nagyja. Az aprajából meg finom levest főzünk. De folytassam a káposztát. A tyúkhús után megint egy réteg káposztát teszünk, és ez így megy, míg a fazék meg nem telik. Amikor félfővésben van az étel, akkor beleteszünk egymásfél deci rizst és visszafedjük a fazekat. Amikor pedig megfőtt, csinálunk neki egy kis vékony zsíros rántást piros paprikával és összekeverjük. Attól a jó zsíros tyúktól olyan finom lesz még a káposzta is, mint a vaj.

Persze, az ilyen káposzta a cigánypogácsával a finom. Sütik ezt ma már tepsiben is, de én emlékszem, gyerekkoromban ganétűzben csinálták, az volt az igazi. Az eredeti cigánypogácsa zsír nélküli volt, összegyúrtuk a lisztet egy kis vízzel, élesztővel, majd amikor megkelt, akkor a ganétűz közepét kitakarították, odarakták a tésztát, majd visszahúzták rá a parazsat. Amikor megsült, kivették a tűzből és kész is volt.

A karácsonyi otthon melegéből és Julis néne ízes eledeleiből jusson mindenkinek!

GILA KÁROLY

Patay László

NÉPSZABADSÁG

Viharsarok

1993. december 15., szerda

Békés-csanádi melléklet

Az újrakezdődött történelem

Népességi vákuum volt Magyarországon a török hódoltság megszűnése után. Ez azt is jelenti, hogy az elnéptelenedett vidékeken – történt, ami történt a korábbi évszázadokban – a török kiűzése után újrakezdődött a történelem. A mai népesség, településszerkezet, gazdasági viszonyrendszer a XVII. század végén kezdődött betelepítések nyomán alakult ki. A pusztává változott, többmegyényi területen akkoriban megindult és máig tartó folyamatokról, kölcsönhatásokról dr. Juhász Antallal, a szegedi József Attila Tudományegyetem néprajzi tanszékének docensével beszélgettünk.

– A török hódoltság idején az Alföldről eltűntek a jellegzetes Árpád-kori aprófalvak, mert ezeknek nem volt esélyük a portyázókkal szemben. Csak a nagyobb mezővárosok maradtak meg, amelyek meg tudták védeni a falaik közé menekülőket. De elpusztult például a szeri monostor mellett lévő település, amely pedig a maga 90 családjával már szinte mezővárosnak számított – ezután írták le először még jelzős szerkezetként a szót, hogy puszta Szer.

– Hogyan került lakosság e néptelen vidékre?

– Közvetlenül a török kiűzése után megindult egy spontán migráció: a Felföldről, a Felső-Tisza-vidékről sok szökött jobbágy menekült az Alföldre. „Kurrentálták", kerestették őket, de akkoriban azért elég jól el lehetett bújni. Az államnak az volt az érdeke, hogy ezeken a területeken újraszerveződjék az élet, újraalakuljon a birtokrendszer, legyenek tulajdonosok, nekik jobbágyaik, akik megművelik a földet és fizetik az adót. A kezdeti spontán migrációt ezért a XVIII. század elejére felváltotta a tervszerű betelepítés.

– Milyen jellegzetességei voltak ennek?

– Az Árpád-kor aprófalvainál sokkal nagyobb településeket alakítottak ki. A földesurak különböző kedvezményekkel igyekeztek idecsalogatni Nógrád, Heves, Gömör megyéből a telepeseket. Falvakat alakítottak ki, de ezek körül már korán kialakultak a szállások, tanyák. Gazdasági célszerűség formálta ezt így: az állatok téli szálláshelye környékén előbb-utóbb elkezdték megművelni a földet. 1719-től kezdődött Kiskundorozsma, Kiskunmajsa, Soltvadkert, Kiskőrös betelepítése. E vidéken az utolsó hullámban Kistelek alakult ki 1776-ban. II. József 1783-as katonai összeírásának dokumentumaiból tudjuk, hogy 7 év múltával Kistelek körül már 60 tanyán éltek katonaköteles legények.

– Sokféle nemzetiséget telepítettek akkor egymás közelébe. Nem okozott ez konfliktusokat?

– Főleg a későbbi időszakban ügyeltek arra, hogy lehetőleg azonos nemzetiségű, nyelvű, vallású emberek kerüljenek egy településre. Soltvadkertre például evangélikus németek érkeztek, Kiskőrösre evangélikus szlovákok. A Tiszántúlon nagyobb volt a keveredés. Mezőberényben szlovákok, németek és magyarok kerültek egymás mellé. Kétegyházán és Eleken magyarok és románok, Magyarcsanádon szerbek, románok és magyarok települtek le. Kübekházán németek és magyarok éltek együtt.

– Lehet-e azt mondani, hogy míg a korábbi évszázadokban a háború, az erőszak formálta leginkább az Alföld migrációs folyamatait, a hódoltság után újrakezdődött történelemben a gazdasági és közigazgatási szempontok játszották a fő szerepet?

– Igen, ez így volt. Jellegzetes epizód például a dohánykertészek telepítése, amely 1790-től kezdődött el. Előzőleg megszűnt a Bánság katonai közigazgatása, itt is vármegyerendszer alakult ki. Ekkor már egy jellegzetes foglalkozási csoportot telepítenek, és itt már nemcsak távoli vidékekről kerülnek ki a letelepülők, hanem például a közeli Szegedről is származnak a dohánykertész települések lakói.

– A XIX. század elejére benépesült az Alföld. Lezárult-e ezzel a különféle nemzetiségű, vallású, foglalkozású emberek belső vándorlása?

– Nem. A következő nagy hullám a településeket körülvevő puszták, közbirtokossági területek felosztása volt. A szaporodó népesség aránylag olcsón földhöz jutott, tanyát épített, élt, gazdálkodott. Ez a folyamat még a XX. század elején is tartott. S jött még egy nagy változás, az 1945–1950 közti időszak, amikor a földosztás során a nagybirtokok is rengeteg gazda tulajdonává váltak. Ekkor alakultak ki azok a tanyaközségek, amelyeknek korábban nem volt központjuk, hanem közigazgatásilag a közelükben lévő nagyobb településhez tartoztak. Szegedből például kilenc önálló község vált le ezzel az átszervezéssel. Ez a korszak sem nélkülözte azonban a megrázkódtatásokat, hiszen a második világháború utáni erőszakos népességmozgatások, ki- és betelepítések erősen érintették az Alföldet.

– Úgy tűnik, ez a vidék mindig is a hadak útja volt, és ebben nem szűnt meg a folytonosság a honfoglalástól, a tatárjáráson, törökvészen át a XX. század világháborúiig.

– A hódoltság kora mégis cezúrát jelent. Annak, ami előtte történt, történelmi jelentősége van ugyan, s persze nem változott az ország földrajzi helyzete, talaja, éghajlata, de a tatárjárás vagy a kunok betörése a mai viszonyokkal nincs olyan közvetlen oksági összefüggésben, mint az 1686 után elkezdődött folyamatok.

– Kevesebb szó esett az etnikai, vallási konfliktusokról, mint amennyit vártam.

– Talán azért, mert én néprajzkutatóként vizsgálom e vidék történetét. Kutatóként is meg tudom erősíteni azt a véleményt, amit sokan vallanak magukénak: ezek az egymás mellett élő, egymásra utalt közösségek nem voltak érdekeltek a konfliktusokban. Amikor mégis egymás ellen fordultak, azt sosem saját kezdeményezésükre, hanem külső politikai erők hatására tették, és több káruk származott belőle, mint hasznuk.

Tanács István

Késnek a jövőt szolgáló kutatások

Mint arról már hírt adtunk, december elsején és másodikán Békéscsabán Alföld-kongresszus volt, amelyen elsősorban a kormány számára készülő Alföld-projekt kutatási eredményeit vitatták meg a szakemberek. Az összegzéskor elhangzott, hogy sok fontos részeredmény született, ám hiányzik a szintézis. Dr. Csatári Bálintot, a Regionális Kutatások Központja igazgatóját rövid összegzésre kértük.

– Az Alföld-kutatási program nem más, mint a Környezet- és Területfejlesztési Minisztérium kutatási megbízása. Nem átlagos kutatási programról van szó, felkértek bennünket, hogy működjünk együtt az alföldi önkormányzatokkal és kutatóhelyekkel. Mi annyit tettünk, hogy a kormány Alföldről szóló határozatának megfelelően az első pontot végrehajtottuk. Ez úgy szólt, hogy készüljön tudományosan megalapozott koncepció az Alföld fejlesztésére, mely figyelemmel van az ökológiai-ökonómiai konfliktusokra, és egyúttal integrálja a korábbi és a jelenlegi kutatási eredményeket. Ezt tematikusan, a tudományos igényeknek megfelelően felparcelláztuk, és több száz kutató részvételével elkészítettük az alapelemzéseket. Elkészült egy rövid és egy hosszú távú fejlesztési szinopszis, s ezeket valamennyi szaktárca, önkormányzat és nagyobb város megkapta. A jelzések visszaérkeztekor készítettük el az összegző 13. kötetet az Alföld-fejlesztés tudományos koncepciójáról.

– Mit rejt ez az összegzés?

– Stratégiai elveket fogalmaz meg, amelyek az egész Alföldre érvényesíthetők lesznek vagy lehetnének. Kijelöli a fő fejlesztési és védelmi irányokat. A kutatókat persze a helyi és regionális települési, gazdasági társulási folyamatok, az Alföld elmaradottságának kérdései izgatták és egy kissé a gondolatmenetük is más. Az, hogy a rendszerváltozás utáni Alföld problematikájának a tudományos szintézise elkészüljön, az nem egy-két éves akciókutatás eredménye lehet. A kongresszus fő mérlegét a negyedik szekció levezető elnöke, Erdősi Ferenc adta meg. Szerinte ez a két év az Akadémia és a kormány által kért koncepció kidolgozására elegendő volt, de a jövő meghatározására nem. Az új, jövőt szolgáló lehetőségek megkeresése e tájon még várat magára.

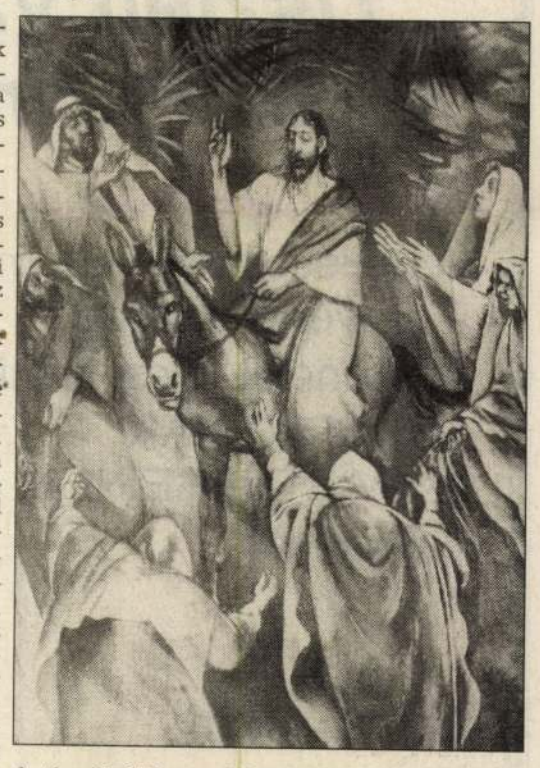

– Enyedi György akadémikus azt mondta előadásában, hogy az „Isten háta mögöttiség" hangoztatása csak kormánypénzek kicsikarásához elegendő, másra nem. Az országnak ez a fertálya éppen átalakulóban van, s nincs miért aggódni. Más előadók viszont sötétebb képet festettek erről a régióról. A javaslatok azt sugallták, hogy kisebb térségekben, településegyüttesekben érdemes gondolkodni.

– Az Enyedi által elmondottakra válaszolnék először. Úgy gondolom, hogy az Alföld-problematika a magyar társadalomban mindig a modernizációt, a felzárkózási képességeket latba vetni képes stratégia volt. E tekintetben mindig együtt van e tájon a súlyos elmaradottság vagy a válságtünet, és éppen az Alföld rebellis, tagolt sokszínűségének a pozitív eredményei is. Tehát az Alföld egységessége a vizsgálatokban – ez az országgyűlési határozat kívánalma is volt – elsősorban a makrorégió természet- és környezeti állapotából történő meghatározása volt. Majdhogynem mi erőszakoltuk mögé azt a kérdést, ami a gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi problémákkal foglalkozik. Ez a gazdaságilag súlyos helyzetben lévő régió képtelen a fejlődéshez szükséges lehetőséget maga megvalósítani.

– Sok kérdés a települési közösségekkel megoldható lenne.

– Van öt olyan makroelem, amelyikre ez nem áll: a vízprobléma, a kiszáradás veszélye, a mezőgazdasági művelés alól kivonandó területek gyepűsítése, a fásítás vagy a biológiai divezitás, avagy eltérés ilyenek. Ugyanakkor támogatandónak tartjuk a régión belüli munkamegosztás újraélesztését, hogy mondjuk ne vigyék az alföldi sertést feldolgozni Zalába, a tejet meg Borsodba. Ez egységesítési probléma, ugyanakkor úgy látjuk, nem minden térségnek azonosak a feltételei. A startlehetőség különböző, s ezt nem szabad egybemosni azzal, amikor 10-12 település átgondolja a tennivalóit a környezet állapotában, a földhasznosításban, a munkaerő értékének felmérésében, tehát mindabban, amit a világon mindenütt csak együttműködve lehet megoldani. Az új önkormányzati törvény igen csak dezintegrálta ezeket a folyamatokat, s mindez hátrányosan érintette az egész Alföldet. A jelenlegi elosztási normatívák – véleményem szerint – 15–20 milliárd forintos hátránnyal érintették az Alföldet. Mondanom sem kell, hogy ennyi pénzzel mit lehetne kezdeni.

– Mik jelentik a legnagyobb problémát ma az Alföldön?

– Az előnyökkel kezdeném. Erős az Alföld identitása, az itt élő emberek tájhoz való kötődése. A legsúlyosabb probléma a környezeti szennyezettség, a gazdaság kicsi teljesítőképessége, a munkanélküliség, az infrastruktúra elmaradottsága, s a keleti, déli határokról ide zúduló külső konfliktustömeg.

– A kutatók nem foglaltak állást a déli autópálya ügyében.

– Az akadémiai vitán az államtitkár kifejezett kérése volt, hogy mellőzzük ezt a problémát. Mondván, elterelhetnék a lényegről a figyelmet. Az ország centrális közlekedési hálózatának az oldása lassan évszázados ügye már a magyar történelmi fejlődésnek. E kérdésben – mint mondják pusztán ökológiai és társadalmi problémákat kellene megoldani. Holott ennél többről van szó. A jelenlegi kormányzati álláspont az, hogy az autópálya ügyét egy kellemes, kétsávos autóút is kiválthatja, amihez már épül is a szekszárdi híd. Hadd ne mondjak erről többet...

B. Sajti Emese

Patay László a jaminai „sixtusi kápolna" festője

Magyarország e századi legnagyobb falfestménye, seccója díszíti, uralja annak a közadakozásból felépült s november végén felszentelt új katolikus templomnak a belsőjét, amelynek alapkövét éppen egy esztendeje rakták le Békéscsaba „történelmi" munkásnegyedében, az idetelepült szlovákok által az itteni téglagyári agyaggödrökről Jaminának is nevezett Erzsébethelyen.

A templomavató szentmisét megelőző napon külön ünnepség keretében mutatták be a 20 millió forintnyi közadakozásból, s mintegy 6 millió forint társadalmi munkával épült, 200 millió forintos eszmei értéket képviselő új templomot a nagyközönségnek.

A templomot a viharsarkiak máris a jaminai „sixtusi kápolnaként" emlegetik, s mint újkori zarándokhelyet nem szűnő csapatokban látogatják, miután a falakon és a mennyezeten mintegy 500 négyzetméter felületen *Patay László* Munkácsy-díjas érdemes művész seccói lenyűgöző módon idézik meg Jézus életének fontosabb eseményeit s a kálvária stációit.

A falfestményeken szereplő 530 figura fele hiteles portré. A festő ily módon örökítette meg mindazokat – így többek között a templom főkapujának fakazettáit készítő *Mladonyiczky Béla*, és a belső tér szakrális tárgyait, szobrait alkotó *Kiss György* szobrászművészek arcképét vagy a templomépítést kezdeményező *Bielek Gábor* apát-plébános alakját –, akik az ökumenikus összefogással emelt templom építéséhez bármilyen módon hozzájárultak.

Patay László a szlovák Komáromban született 1932-ben. A Képzőművészeti Főiskolán 1950-től 1956-ig Fónyi Géza és Szőnyi István tanítványa volt. 1970–1974-ig a Képzőművészeti Főiskola adjunktusa, majd 1983-ig docense, 1992-ig, nyugdíjba vonulásáig pedig tanszékvezető egyetemi tanára. Munkácsy-díjat 1967-ben kapott, érdemes művész 1983-ban lett.

Fő művei: Az egri házasságkötő terem freskója, a Parlament Nándorfehérvár termének és Vadásztermének seccója, a szegedi dóm seccója, a szekszárdi vasútállomás pannója, a gyulai plébániatemplom és legutóbb a békéscsaba-erzsébethelyi Jézus Szíve-templom seccója.

Melléklet szerkesztő:
Fejér Gyula
Szerkesztő:
Kőváry E. Péter
Grafikai szerkesztő:
Hirsch Lajos

Békéscsabai
Baromfifeldolgozó
Részvénytársaság

5600 Békéscsaba, Orosházi u. 2.

Valljuk:
„A vevő bennünket
sohasem zavar,
soha nincs terhünkre.
Ő a mindennapi kenyerünk."

Tisztelt Vásárlóink és Partnereink!

A Békéscsabai Baromfifeldolgozó Részvénytársaság köszönetét fejezi ki mindazon VÁSÁRLÓINAK és PARTNEREINEK, akik termékeinket vásárolják.

Ezúton kíván

KELLEMES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS BOLDOG, EREDMÉNYEKBEN GAZDAG ÚJ ESZTENDŐT

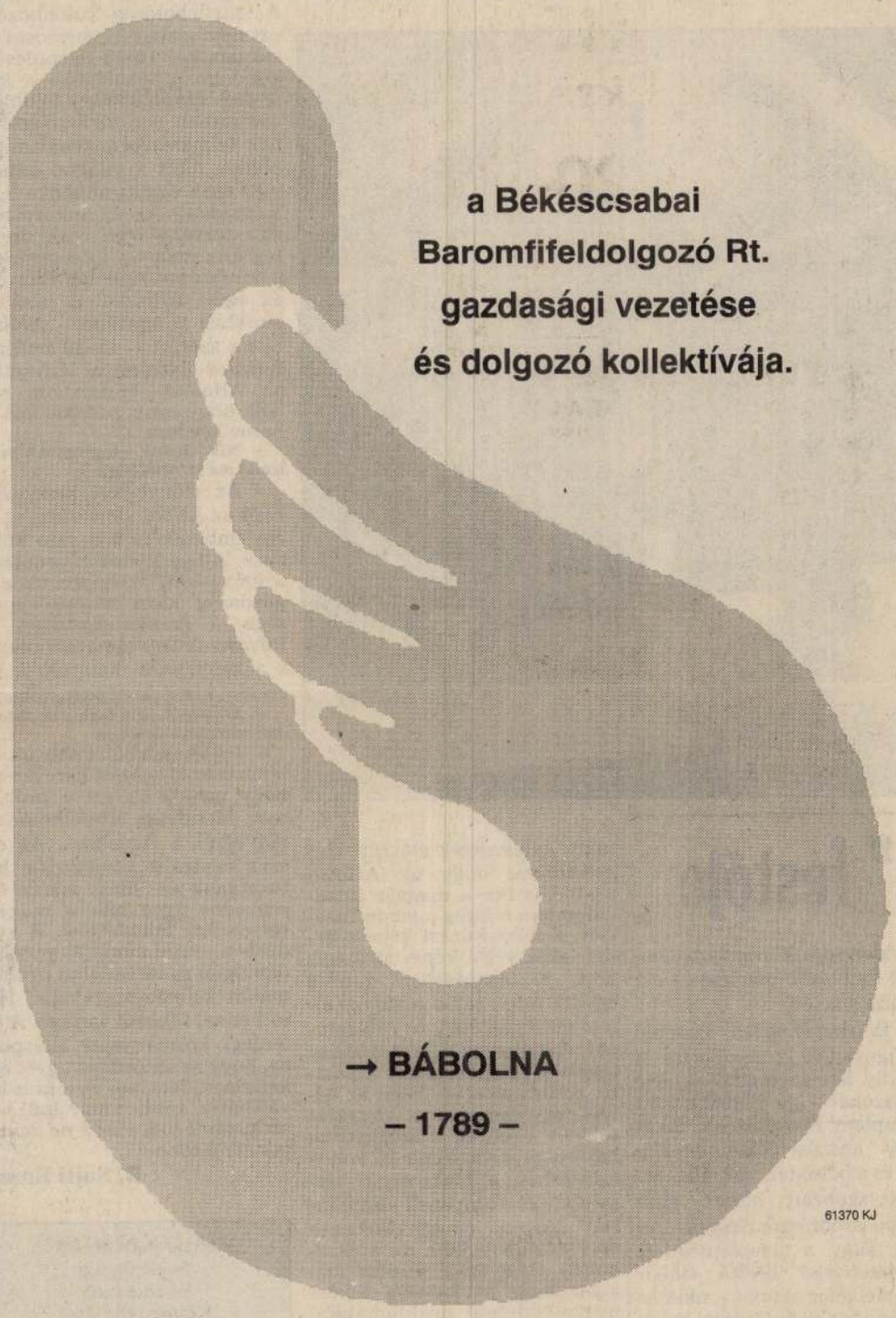

a Békéscsabai Baromfifeldolgozó Rt. gazdasági vezetése és dolgozó kollektívája.

61370 KJ

Magánkrónikák

A sikóci pusztán A háború után szerencsét próbáltak a sikóci pusztán. Gátakat, csatornákat húztak, rizst termesztettek. Volt rá eset, hogy húszan is kubikoltak két-három napig egyhuzamban, hozzácsatolva a fél éjszakát is, hogy vadvizet tudjanak szerezni a kására. Az ottani vad szikeseken még mező sem termett, ezeken a földeken még a sáskának is felkopott az álla. Tavasszal, mikor kikelt a rizs, levékonyították rajta a vizet, és gyomlálták feleségestől, családostól. Kézzel. Összeütöttek nádból egy kis kunyhót, de amikor esett az eső, csepegett, csurgott a nyakukba a víz. De ezt is kiállták, mert nagy reménység táplálta őket.

Volt két-három jó évük. Házat vettek vagy építettek. Úgy látszott, bizakodhatnak a jövőben, boldogulni fognak. Ekkor kellett belépniük a téeszbe. Dolgoztak tovább, a közösben. Amint kiengedett a föld fagya, kezdődött a víztelenítés, hogy a telep mielőbb alkalmas legyen a talajmunkára, vetésre. Vetés után száznál több gátkivágást berakni földdel, árasztani a rizstelepet, aztán újra kivágni a gátakat, újra berakni, majd segíteni a vegyszerezésnél, s amikor már a víz rajtamaradt a telepen, akkorra a gyom derékig ért a gáton, következett a kaszálás, azután jött a vízpótlás, figyelték a kártevőket, aztán következett a sarjúkaszálás, a lecsapolás, az aratás. Így teltek az évek, évtizedek. Még mindig együtt voltak. Ha valamelyikük a rizstelepén elmaradottabb kásafoltokat talált, meghintette műtrágyával, hogy kinövesse a rizst a kártevő foga alól. Sokat dolgoztak.

Már repülőgépről szórták a műtrágyát is, de ezt nem szerették, mert a gép odafentről a rizsgátakat is leszórta, így rettenetesen nőtt rajtuk a gaz, sokat kellett kaszálni. Hatalmas, modern rizstáblákon dolgoztak már, lassan megszűntek azok a telepek, ahol minden kutrica mellett került legalább három rend gyékényes, ami csak szél ellen volt jó. Egyik évben az egyik, másik évben a másik rozoga kis rizsőrkunyhót csapták agyon, újakat építettek helyettük. Egy-két ember nyugdíjba ment közülük, a többiek pedig már készültek rá. Úgy látszott, mindent rendben hagyhatnak ott. Ekkor omlott össze a szövetkezet.

A rizstermesztés szinte teljesen megszűnt. A rizsőrök eleinte tanácstalanul téblábóltak a székházban, aztán munkanélküliek lettek. Az egyik az unokájával osztozott. „Nekem még Petőfi és Arany kell, a mostani versekbe beletörik a nyelvem" – tolta félre a könyvet. „Mert a feje nem arany, hanem tompa" – vigyorgott az unokája. Eljött hozzá egyik rizsőr társa panaszkodni, hogy az ő unokája úgy felhangosítja a magnót, hogy a hang nekiütközik a szomszéd ház falának, s amikor jön visszafelé, leveri a fáról a barackot. Kiültek a kapuba, szidták a világot. Hirtelen öregek lettek.

A gyakorlat Szia, mondom. Szia, mondja. Trombitálsz még? Évek óta elő sem vettem. Nem szereted? Nem szerettem. Csak fújtad. Csak fújtam. Amúgy mi van veled? Semmi különös. Suli? – kérdezem. Főiskola. Műszaki? Műszaki. Matek? A gimiben tagozatos voltam, úgy éreztem, sokat tudok, így nem féltem a vizsgától sem. És? Rögtön az elsőn úgy kivágtak, mint a macskát... Erre fölszívtad magad és... És a következő tárgyból is kirúgtak. Nahát! Ez van. És többször is előfordult ilyesmi? Értékes tapasztalatokat szereztem az utóvizsgázás módszertanából. Pedig tanultál. Pedig tanultam. Sokat? Hajtottam, mint mókus a kerékben. Évismétlés? Kihagytam egy évet, melóztam, aztán folytattam a sulit. És? Ez az év már prímán sikerült. Nem vágtak meg? Nem vágtak meg. Szereted a szakmát? Megszerettem a szakmát. És most mit keresel itt? Gyakorlaton vagyok. Miért éppen itt? Tetszik ez a város, jó lenne majd itt letelepedni. Ahogy mondják: lakva ismered meg. Na persze. Eddig mit láttál a gyakorlaton? Egy arborétumot. Mit? Egy melós szobájában aludtam eddig a szállón, és ő így nevezi a virágait. Ennyi az egész? – kérdezem. Már vezethettem az úthengert is. Százhússzal a kanyarban? Nem, csak úgy öregesen. Sokat kell dolgozni? Á, halálra unom magam! Miért nem kérsz valami munkát? Nekik sincs. Láttál már ezt-azt? Hát, ezt-azt. Például? Most csináltak budit, eddig a söder depóniájának a gödreibe járt a nép vagy az erdőbe. Aztán? – faggatom tovább. Kivittek egy csomó fóliát a munkahelyre, lerakták, az emberek mindjárt körülvették, hogy neked mennyi kell, hát neked, sipp-supp, vágták, vitték, mondjam még? Mondjad! Kivittek egy csomó üzemanyagot, másnap reggelre eltűnt. Ajaj! – hitetlenkedek. Eltűnik a fűrész, a kanna, mindenféle szerszám, a billencsesek seftelnek a fuvarokkal, jóval többet akarnak elszámoltatni, mint amennyit valójában teljesítenek, s amikor a kinti főnök nem akarja nekik igazolni, akkor hőzöngenek. Csak jó ez a gyakorlat valamire. Jó. Sok mindenre. Igen, sok mindenre. Látod a nagy büdös életet. Látom. Ez vár rád. Ez vár rám. Alig várod, hogy kilépj a nagybetűs Életbe, igaz? Alig.

Évtizedek Vízeresztő gyereknek vették fel. Hat osztálya volt, nem szeretett tanulni. A katonaság után kubikos lett. A hatvanas évek elején elküldték egy fűrészestanfolyamra. Mikor nem volt fakitermelés, kubikolt. Egyszer kitalálták, hogy drága a gaz irtása kiskaszával, vegyszerezni kell. Ő volt a legfiatalabb. Eridj, Jóska fiam! Ment. Elvégzett egy tanfolyamot, néhány évig vegyszerezte a csatornákat. Akkoriban nemigen lehetett kismotorkezelőt kapni. Jóska, nem mennél? Hogyne mennék! Megtanulta, szívatta a kubikosok csatornaszelvényéből a vizet. A hatvanas évek közepén traktorosiskolára irányították. Ettől kezdve mindenféle munkát elvégzett. Fuvarozott, kaszált a géppel, talajmunkázott. Mindene volt a gumis gép. Később csatornákat tisztított. Évekig a legkisebb hiba sem fordult elő a traktoron. Át-átnézte, fényesítgette, még beszélt is hozzá. Ha valamiért nem dolgozhatott a géppel, beállt kubikolni. Aztán ismét iskolába járt, elvégezte a hiányzó két osztályt, mert szerette volna letenni a nehézgép-kezelői vizsgát is. A hetvenes években sokat bajlódott a gyomrával. Mindenkinek azt mondta, hogy a gyomrára ment az ideg. Nem is csoda. Veszélyes volt a munkája. A csatorna szélétől húsz centire haladt a gépének a kereke, beakasztotta a kanalat, húzta, a gép pedig szép lassan csúszott a mederbe. Nehéz volt megtartani. Az orvos azt tanácsolta, szálljon le a gépről. Csak éjszakára! – mondta a férfi. Dolgozott tovább. Kórházba került. Kivizsgálás, műtét. Amikor végre felgyógyult, rögtön iskolára ment. Kitanulta a nehézgép-kezelői mesterséget. Utána csatornaépítéshez került. Pótkocsis traktorral vitték a munkahelyre, a platón két lóca állt, kézzel leseperték róluk a havat, leültek, rázatták magukat. Beállt. Borzasztóan csúszott a bánya, a láda úgy farolt lefelé, hogy attól félt, elüti a gépet. A zúgástól azt hitte, megsüketül, éjszaka majd megvakult, az egyik gép elölről, a másik gép hátulról világított. Várta a nyarat. Hiába. Nyáron legalább ötven fok volt a gépben, felforrt az ivóvizük is, beteg lett tőle. Így telt el néhány év. Egyre nehezebben bírta a munkát. Ismét megműtötték, a gyomrával. Amíg lábadozott, vágyott vissza a gépéhez. A többiek közé. A felesége nem értette, hogy szeretheti ezt az életet: le a gépről, be az ágyba, ki az ágyból, fel a gépre. Veszekedtek. Így lépett át a nyolcvanas évtizedbe. Otthon nem tudott magával mit kezdeni. Egész nap csak lézengett, nem találta a helyét. Éjjel a gépéről álmodott. Törölgette róla az olajat, a port, közben panaszkodott neki. Olyan vagyok otthon, mint a süket disznó, csak állok, hegyezem a fülemet, hogy mi van, mi újság, mire alakul az élet? Aztán beült a gépbe, dolgoztak. Reggel mosolyogva ébredt, de hamar elkomorult. Szorította a szemét, hátha visszaálmodná magát a géphez. Hiába. Az orvosok eltiltották a géptől, végleg. Le akarták százalékolni. Ő nem akarta. Vissza akart menni dolgozni. Legalább hadd kubikolhasson, könyörgött. A régiek között, a Petőfi brigádban. Amikor először ment dolgozni, boldog volt, mint egy gyermek. Megtalálta a Petőfi brigádot: egy sem volt már benne a régiek közül. Csalódottan állt a csatorna partján.

Körmendi Lajos

Bődi János vállalkozó

A Köztársaság Párt és az SZDSZ közös szarvasi jelöltje

Ismét eredményes évét – fennállása óta immár a tizenkettediket – zárja december 18-án hagyományos év végi baráti vacsorával a szarvasi Integrál Gmk. A cég Szarvas város legrégebbi, még a gazdasági munkaközösségek magyarországi indításának az évében, 1982-ben alakult magánvállalkozása, mely ma már közel száz alkalmazottja révén a város és vonzáskörzete legnagyobb komplex tervezést és generál kivitelezői tevékenységet folytató építőipari munkáltatója.

A cég vezetője és tulajdonosa az építészként, vállalkozóként és helyi önkormányzati képviselőként is helyben közismert Bődi János, aki a Köztársaság Párt és az SZDSZ közös jelöltjeként indul a jövő évi országgyűlési képviselő-választásokon.

– Nagy fába vágta a fejszéjét. Miért döntött úgy, hogy elvállalja a jelöltséget?

– A Köztársaság Párt, az SZDSZ és a Fidesz is megkeresett, hogy vállaljak pártjuk színeiben képviselői jelöltséget. Palotás Jánoshoz tíz éve baráti szálak fűznek, hiszen mindketten ott bábáskodtunk 1983-ban a Vállalkozók Országos Szövetsége jogelődjének, a Magyar Kereskedelmi Kamara Kisvállalkozói Tagozatának a megalakításánál. Az SZDSZ és a Fidesz támogatásával szerettem – pártokon kívül állóként – egyéni választókerületben önkormányzati képviselői mandátumot 1990-ben, már az első választási fordulóban. A Fidesz viszont most kizárólag önálló jelöltként akart volna indítani, ezt nem vállaltam. A Köztársaság Párt és az SZDSZ viszont meg tudott egyezni a közös támogatásomban.

– Ön sikeres építész vállalkozó. Mi önben most az erősebb, az építész vállalkozói vagy a politikusi ambíció?

– Én az emberek siker iránti vágyára építek, azt szeretném mozgósítani. Minden időszakban és helyzetben az értékteremtésre igyekszem helyezni a fő hangsúlyt. Vállalkozóként természetesen a gazdaságra koncentrálok, de megpróbálok válaszolni a társadalom más fontos kérdéseire is. Meggyőződésem, hogy az engem támogató két párt programja választ ad majd az ország jelenének és jövőjének a kihívására. Én építészként és vállalkozóként az alkotás és a konstruktivitás emberének vallom magam, ezért politikusként is nyílt együttműködést kínálok minden hozzám hasonlóan gondolkodó egyénnek. Vallom, hogy gyakorlatias, a tudást, szakszerűséget, hozzáértést az ideológiai szempontok elé helyező, az üzleti élet logikáját megélni tudó politikusokra van szükség.

Patay László

Történelmünk szentélyei

„Maradnánk meg, miként a csillagok.
Mert nem volt könnyű megmaradni ezen a tájon."
(Sütő András)

A fenti idézetet választotta mottónak Sisa Béla a Száz fénykép – száz népi műemlék című fotónaplójához. Most a Műemléki Világnapra emlékezve vele beszélgetek, felidézve 30 éves értékvédő munkáját.

Barangolva az országban újra és újra rácsodálkozunk egy-egy szép falusi utcára, tornácos házra, szélmalomra, kis kálváriára vagy a temető öreg kopjafáira. A múlttal való kapcsolat, a szellemi, lelki közösség jelenik meg építészeti értékeinkben. Esztétikai szépsége a népi építészetnek, hogy pontosan közli az életformát, anyaghasználatában tiszta. Századokon át kiérlelt formahordozók. A történelmi települések, épületek és a hozzájuk kapcsolódó tárgyak az emberiség legszélesebb értelemben vett kulturális örökségei. A még megmaradottak megőrzése, megmentése fontos feladata a műemlékvédelemnek. Ebből választotta Sisa Béla a számára legkedvesebbet, a népi építészetet. Sisa Béla húsz éve kötődik Vásárhelyhez, nevéhez fűződik többek között a Tájház, a zsinagóga, a kopáncsi tanyamúzeum és a Mátyás utcai városvédő székház helyreállítási terve. Történelmet kereső szemével, kutató képzeletével felfedezi és újraálmodja, lélekkel tölti meg a régi épületeket.

Sisa Béla. (Fotó: Révész Róbert)

A jászberényi fiatalember családi örökségként hozta magával az építészet szeretetét. Anyai ágon a család építési vállalkozó volt, a nagyapa 86 éves koráig dolgozott mint kivitelező.

– A történelem és az építészet, ez a kettő töltötte be eddigi életem. Egészen fiatalon a jászok őseit akartam megtalálni és ez döntően meghatározta további sorsom. Húszéves lehettem, amikor kijutottam a Kaukázusba, ahol még élnek az oszétek a jászok közvetlen rokonai. Ennek az utazásnak emlékei máig is elevenen élnek bennem.

● ***1968-ban került az Országos Műemléki Felügyelőségre a mai Műemléki Hivatal elődjéhez.***

– Műemlékfelügyelőként kerültem a felügyeleti osztályhoz, olyan szerencsében volt részem, hogy dr. Holler Miklós professzor irányítása alatt tervezhettem is. Első „kicsi" munkám a Táncsics szülőházának helyreállítása volt, később Békés megyében már nagyobb feladatot kaptam, a szárazmalom felújítását. Mendele Ferenc, a nemrégen elhunyt igazgatótól nagyon sok erőpróbáló szakmai lehetőséget kaptam.

● ***A sokszínű népi építészetből mi foglalkoztatja most?***

– A harangtornyok. A történelmi Magyarország fából készült harangtornyait kutatom. Megtaláltam ennek középkori szerkesztési módszerét. Régen nem centiméterben számoltak, hanem egy kör négyszöges szerkesztési módjával készítették ezeket a tornyokat. Élmény volt a nyíregyházi Sóstóban ilyen módszerrel tervezett harangtornyot felállítani. Nagy produkció az alap nélküli, macskakövekre helyezett farácsos, önsúlyos szerkezet. A másik, hogy február másodikán, Gyertyaszentelő Boldogasszony napján születtem, ezért e kultusz emlékeivel kezdtem foglalkozni. Erdélyben találtam még a magyar keresztség felvétele előtti építészeti emlékeket, ugyanezt a régi peremvidéken, a Fertő-tó ausztriai részén. Most ez foglalkoztat.

Népi műemlékek, tájházak, szélmalmok. Sérülékeny épületek.

● ***Mit jelent ma a népi építészet?***

– Több alkalommal elmondtam már, hogy a rendszerváltástól azt vártuk, hogy a nemzeti színekbe öltözött pártok kultúránkért többet tesznek. Sajnos, a régebben kínkeservesen helyreállított épületek veszélyhelyzetbe kerültek. Kiszolgáltatottak, sok helyen nem oda illő gondolatokból született funkcióknak. A népi építészet emlékei történelmünk gazdagságának szentélyei.

Ocsovszky László

● ***Mit gondol, miért kapja ezt a plakettet?*** – kérdeztem Rózsa Gábort pénteken délután szentesi múzeumi otthonában.

– Nem az az ember vagyok, aki kitüntetéseket szokott kapni. Van is egy közhely, mely szerint (s amit régóta vallok) az elismerést meg kell vásárolni, az irigységet ki kell érdemelni. Irigyelnek a Ligetért, mert benne lakhatok. Sokan nem tudják, hogy a Liget két kocsmája a péntekjeinket, szombatjainkat tönkreteszi. De nem beszélünk róla, örülünk a Ligetnek. Az élet úgy egységes, ahogy van. Sokáig nem tartottam nagyra ezt a kitüntetést – melyről írásban értesített dr. Fejérdy Tamás, a Műemlékvédelmi Hivatal elnöke –, meg is próbáltam kihúzni magamat azzal, vegye át ezt helyettem másvalaki, mert ebben az időpontban itt, Szentesen nekem műemléki világnapi rendezvényem lesz.

● ***Miért nem akarta elfogadni?***

– Mert azt gondoltam, hogy ez olyan dolog, amelyhez háromszázan sorba állnak, s mikorra mondjuk tizediknek odajutok átvenni, akkor már nem is tapsol a közönség. Fölhívott telefonon Széphegyi László, a régió műemléki felügyelője, amikor megtudta, hogy a plakett átvételét rá akarom testálni. Azt mondta, tulajdonképpen ezt a kitüntetést ő is javasolta, mert úgy ismer, régóta teszegetek a műemlékvédelemért. S higgyem el, volt, akit háromszor javasoltak, s egyszer sem fogadta el. Engem egyszer javasolnak, tehát legyek már ott az átadásán személyesen.

● ***Mivel érdemelte ki a plakettet? Mit gondol?***

– Úgy gondoltam, a kitüntetések átadását általában a statisztikák határozzák meg – emlékszünk az átkosból. Hogy mivel indokolták, ezt még nem tudom, de régen kellett munkás, paraszt, értelmiségi, technikus, mérnök...

● ***...szőke, barna, alacsony...***

– ...igen. Akkor most úgy látszik a kövér, szakállas és deklasszált értelmiségi kategóriájában kerültem sorra.

● ***De félre a tréfával...!***

– Ha komolyan kell szólnom, akkor végső soron kevés olyan ember van a múzeumoknál, aki területi hatáskörrel bír és mérnök végzettségű. Vagyis egy kicsit más szemmel nézi a világot. Valahol talán az emberi produktumok, az építmények oldaláról is. Hogyha ez a világ csúnya, akkor szomorkodik, ha szép, akkor öröme van benne. Szentesen egyébként egy széles látókörű ember előzött meg még a harmincas években. Féja Géza, aki nagy port felverő Viharsarok című munkájában azt írja Szentesről, hogy az olyan, mintha egy nagyon szép cserepet földhöz csaptak volna, s bár annak az egyes részei önmagukban is szépek, de az összetartozásuk nem látszik. Ezt a város fejlődésével lehet magyarázni, meg az utóbbi 300–400 évben elfoglalt történelmi szerepével, s azzal a különlegesen egészséges építési móddal, amit manapság megpróbálnak visszaédesgetni: a vályoggal. Egy ilyen vályogház három-négy emberöltőt bír ki, de aztán lehet építeni a következőt, mert érdemes. A város pedig tele volt vályogházakkal. Nagyon sokáig sajnáltam azt a főutcát, melyet csak fényképekről és térképekről ismerek.

● ***Térjünk vissza önhöz!***

– Nekem a legnagyobb meglepetést az okozta, amikor 1983-ban idekerültem, hogy a város néhány utcája csaknem teljesen azt a képet mutatta még, amit a századfordulón nyert el. Ilyen volt például a Petőfi utca. A Petőfi szállóval a Takarékkal, a Gálffy, a Fekete, az Önódi házzal, majd a csodálatos postaépülettel. A megszűnt posta egyik rácsán még látható a tizedes beosztás. Ahogy megyünk tovább a Petőfi utcán, a sarki nagyon szép romantikus ház után, egy különleges angol romantikus következik, aminek, sajnos, már lelopták a lámpáit, beverték az üvegeit – s Rózsa Gábor folytatta még hosszan a különböző típusú épületek felsorolását, ahogyan annak majdminden szegletét, építészeti jellegeit betéve ismeri.

● ***Aki eddig elolvassa a beszélgetésünket, az tulajdonképpen választ kap arra a kérdésre, miért is kapta a plakettet, ha nem is közvetlen módon. Mi lett ezeknek a házaknak a sorsa, mert ma sehol sincsenek?***

– Az elmúlt tíz évben csaknem teljesen eltűntek. Először egy rettenetes valamit építettek a Petőfi 3. telekre, s másutt a rosszul befestett elemek teljesen belevesznek az épületbe. Ha azok helyesen lennének kifestve, mindjárt díszesebb lenne a város, s az emberek is jobban éreznék magukat. Így hiába szép épület a Szent Anna templom és a volt Úri Kaszinó, a zeneiskola, csakhogy mintegy negatívként, fordítva vannak kifestve, s elvész szépségük.

● ***Ösztönzésnek érzi a díjat – hogy visszakanyarodjunk az eredeti témánkhoz – vagy elismerésnek?***

– Inkább bizonyosságnak arra, minden nehézség ellenére nem járok rossz úton. Még akkor sem, ha időnként nem tartom be a szolgálati utat. De hát egy tanyában is azért tartanak kutyát, azért adnak neki enni – igaz láncon tartják – hogyha jön valaki, akkor jelezzen időben. Én ilyen kutyának érzem magamat. Nem is kérek olyan nagy csontot ezért, de ugatok, ha olyasmit látok, ami nem helyes.

Korom András

Rózsa Gábor a szentesi vasút-centenáriumi ünnepségen. (Fotó: Enyedi Zoltán)

● A Műemlékvédelemért díjazottja: Rózsa Gábor

„Ha szép a világ, akkor örülök!"

Ma, hétfőn Szécsényben adják át a „Műemlékvédelemért" emlékplakettet a szentesi Koszta József Múzeum mérnök- muzeológusának, Rózsa Gábornak, akinek neve a közelmúlt eseményeihez fűződik. Igaz, nem egymaga szervezte, csak egyike volt a Szentes–Hódmezővásárhely vasútvonal centenáriumi ünnepség elökésztőjének. S aki interjúnkat azzal kezdte, úgy érzi, ezt a kitüntetést nem csak ő kapta, hanem egy csapat lelkes helytörténész nevében veheti majd át. Ebbe a csapatba beletartoznak a helyi levéltárosok: dr. Barta László, Labádi Lajos és Ternei László városi főépítész.

Fotó: Somogyi Károlyné

● Tata nem eszik húst

Vaslakodalom Dócon

– Úgy szeretlek most is kedvesem, mint akkor régen, azon a szép napon... – E késői vallomással a 92 éves Sata János köszöntötte feleségét dóci családi otthonukban, házasságuk hetvenedik évfordulóján. A Pallavicini uradalom hajdani fiatal béreslegénye azon a régi szép napon vezette oltár elé a 17 éves tömörkényi kislányt, Ormándi Ilonát.

Kevés beszédű, csöndes ember János bácsi – különösen mostanában, egy lezajlott tüdőgyulladás óta – pedig igen tréfás, jó kedvű ember volt mindig fiatalabb korában. Ilonka nénit „a mamát" nem kell sokat biztatni, hogy meséljen életükről. Családjának tagjai szerint ő volt a ház „ura és parancsolója" – a Tatának csak dolgozni kellett, a többit, az otthonit én elintéztem – meséli nevetve.

Munkás éveik alatt öt gyermekük született. (Ilona néni szemei itt váratlanul könybe lábadtak, nem múló fájdalmában. Szépen kéri, emlékezzünk meg ötvenhárom éves korában váratlanul elhunyt Mátyás fiáról, a község egykori, köztiszteletben álló tanácselnökéről is.)

Szép, megható ünnepükön gyermekei, unokái, dédunokái és egy ükunoka köszöntötték az idős házaspárt. A lakodalmas ebéd – a tyúkhúsleves és paprikás mellett – némi bővítésre szorult, mert „a Tata nem eszik húst! Soha nem szerette, csak a tésztát, a gombócot, a pogácsát".

Az idős házaspárnak szeretettel kívánunk mi is jó egészséget és nyugodt, boldog életet.

Patay László festőművész a szegedi Hágiban

Patay László festőművész, Munkácsy-díjas érdemes művész, nyugalmazott egyetemi tanár ugyan Komáromban született és évtizedek óta Budapesten él, mégis nagyon sok és erős szállal kötődik az Alföldhöz. Legrégebben Vásárhelyhez, szinte alapítóként 1955 óta rendszeresen szerepel műveivel az Őszi Tárlatokon. A kapcsolat azonban a kiállítási szereplésnél emberileg és alkotóként is sokkal mélyebb, hiszen képzőművészeti főiskoláskori barátság fűzi Németh Józsefhez, Szalay Ferenchez. Szellemi rokonságát a Vásárhelyi Műhelyhez a hagyománytisztelet, a humánum és a szélesebb értelemben vett realista, ábrázoló látás és megjelenítési mód képezik.

Kapcsolata az Alfölddel, és közelebbről Szegeddel az utóbbi években tovább erősödött, az itt alkotott templomi falfestmények által. Egyik első biblikus festményét a szegedi dómban alkotta meg. Ezt követte a gyulai templom mennyezet seccója, majd a legutóbbi és egyben legnagyobb vállalkozás, a békéscsabai erzsébethelyi új templom hatalmas (500 négyzetméter!) falfestménye.

Az alkotói pályáról, személyes élményekről, a falfestmények történetéről bővebben hallhatnak mindazok, akik április 18-án, hétfőn este 6 órakor a Közéleti Kávéház következő rendezvényén a Hági Étteremben megjelennek és, akiket tisztelettel, szeretettel invitál és vár az est házigazdája:

Dömötör János

Gorazsdénál a szerbek lelőttek egy Harriert

Szombat délután Gorazsde légterében lelőtték a NATO egyik Harrier típusú vadászgépét – jelentette be az ENSZ egyik illetékese Zágrábban. A brit gép pilótája katapultált – közölte az ENSZ szóvivője.

Gorazsdéből szemtanúk is beszámoltak rádión keresztül a NATO-gép lelövéséről, amely szombaton délután helyi idő szerint háromnegyed ötkor történt. Elmondásuk szerint két NATO-gép repült a város fölött, amikor az egyiket a szerb erők lelőtték. A NATO-gépek nem avatkoztak be a város térségében folyó harci cselekményekbe.

A BBC londoni védelmi forrásokra hivatkozva jelentette, hogy ENSZ-illetékesek a NATO-tól légitámogatást kértek Gorazde térségében. A kedvezőtlen időjárási viszonyok azonban megakadályozták, hogy a harci repülőgépek újabb csapást mérjenek a szerb egységekre. A NATO-gépek elrepültek a kelet-boszniai város fölött, azonban szombaton nem hajtottak végre támadást.

Szerb nehézgépfegyver a boszniai hegyekben. (MTI – Telefotó)

külföld

• Olasz parlament

A jobboldal sikere mindkét házban

A március végi parlamenti választások után az új olasz törvényhozásban is megnyerte a jobboldal az elsú csatát: a parlament mindkét házának – a szenátusnak és a képviselőháznak – az élére a jobboldali választási szövetség jelöltjeit választották elnöknek.

A képviselőházban a győztes jobboldalnak nem volt miért nyugtalankodnia. Kényelmes többséggel rendelkezik, s így az első három forduló (amelyben minősített többség kellett volna az elnök megválasztásához) sikertelensége után a negyedikben (amikor már elég volt a jelenlévők abszolút többsége) biztosan nyert Irene Pivetti 347 szavazattal.

A 31 éves milánói hölgy az Északi Liga képviselője. Az olasz köztársaság történetének ő a legfiatalabb képviselőházi elnöke, s csak azért nem a teljes ismeretlenségből került az egyik legmagasabb olasz állami pozícióba, mert a mélységesen katolikus Pivetti a vallási kérdésekben folytatott szenvedélyes küzdelmével már kivívta magának „a jobboldal Szent Johannája" elnevezést.

A szenátusban a legutolsó pillanatig nyílt volt a verseny, olyannyira, hogy a negyedik, döntő fordulóban csak a szavazatok másodszori összeszámlálása után hirdették ki győztesnek Carlo Scognamigliót, a jobboldal jelöltjét. Az első összeszámlálás után azt közölték, hogy döntetlen eredmény született, így a házszabályok értelmében az idősebb jelölt, Giovanni Spadolini, a szenátus volt elnöke nyert volna. Spadolini már boldogan fogadta a gratulációkat, amikor elhangzott a hivatalos bejelentés: egy érvénytelennek vélt szavazat valójában Carlo Scognamiglio eredményét javítja, így ő lett a győztes 162-161 arányban.

A kettős siker után elhárult minden akadály annak útjából, hogy Olaszország új, jobboldali kormánya a törvényhozás mindkét házának támogatását élvezve kezdje meg működését. Mindenki biztosra veszi, hogy Oscar Luigi Scalfaro államfő a jobboldali szövetséget összehozó Silvio Berlusconi dúsgazdag milánói üzletembert, az alig néhány hónapja alakult Forza Italia nevű párt alapító-elnökét fogja felkérni kormányalakításra.

• Kozirev szerint

Válaszúton Jugoszlávia

Andrej Kozirev szerint válaszúton van Jugoszlávia. Az orosz erőfeszítéseknek köszönhetően egyrészt nyitva áll az út a harci cselekmények befejezését célzó átfogó megállapodás aláírása előtt. Ugyanakkor nem kizárt az öldöklés folytatódása és az, hogy az ENSZ-békefenntartók túszokká válhatnak. Kozirev egyben közölte: nem biztos abban, hogy sikerül elkerülni az események utóbbi forgatókönyv szerinti alakulását.

Az orosz külügyminiszter az államközösségi tévének nyilatkozott erről szombat este azelőtt, hogy Belgrádba indult volna. Kozirev a napok óta a helyszínen tartózkodó helyettesével, Vitalij Csurkinnal közösen megpróbálja elejét venni az egy héttel ezelőtti gorazsdei bombázások nyomán kiéleződött helyzet végzetes elmérgesedésének. Másrészt nyilván igyekszik a tárgyalásos rendezés útjára visszaterelni a szemben álló feleket.

Kozirev nyilatkozatában ismét nehezményezte, hogy Moszkva megkérdezése nélkül dönttöttek a gorazdei bombázásokról és figyelmeztetetett: Oroszország keményen fellép, ha békefenntartóit támadás érné. Hangsúlyozta: jelenleg teljességgel képtelen helyzet alakult ki a bombázások miatt és az ENSZ kéksisakosok lényegében körül vannak zárva, könnyen tússzá válhatnak. Az orosz külügyek irányítója meggondolatlannak nevezte egyes nyugat körök magatartását.

Leszögezte, hogy Moszkva kész latba vetni teljes erejét, ha támadás érné békefenntartó egységeit a térségben. Hangsúlyozta, hogy az ENSZ-erők védelmében a legkeményebb fellépés, akár a légicsapások is indokoltak. Mérlegelni kellett volna viszont korábban azok hatását. Kozirev szerint a légicsapások a helyzet kiéleződését okozták.

Kifejtette: véleménye szerint a szerbeket egyáltalán nem ijesztették meg a bombázások és nem zárta ki, hogy mindkét fél a helyzet kiéleződését várta, hogy folytatni tudják a háborút. Kifejtette: Csurkin jelenleg mást sem tesz, mint hogy megpróbálja visszatartani a szemben álló feleket és a Nyugatot a meggondolatlan lépésektől.

A külügyminiszter elmondta, hogy véleménye szerint válaszúton van Jugoszlávia. Nyiva áll az út a harci cselekmények befejezését célzó megállapodás aláírása előtt, ami után el lehetne érni a politikai rendezést és a területi kérdés megoldását is. Ehhez egyrészt kilátásba kell helyezni a szankciók feloldását, hogy legyen a szerbek előtt távlat, a muzulmánoknak viszont be kell szüntetni a provokációkat – szögezte le Kozirev.

POLITIKAI HIRDETÉS, POLITIKAI HIRDETÉS, POLITIKAI HIRDETÉS

FIDESZ

ÉRIK A NARANCS!

ÉN LEGJOBBAN A LAPOS,
A KOCKA, A HOSSZÚKÁS,
A KEREK ÉS A MINDENFÉLE
NARANCSOT SZERETEM!

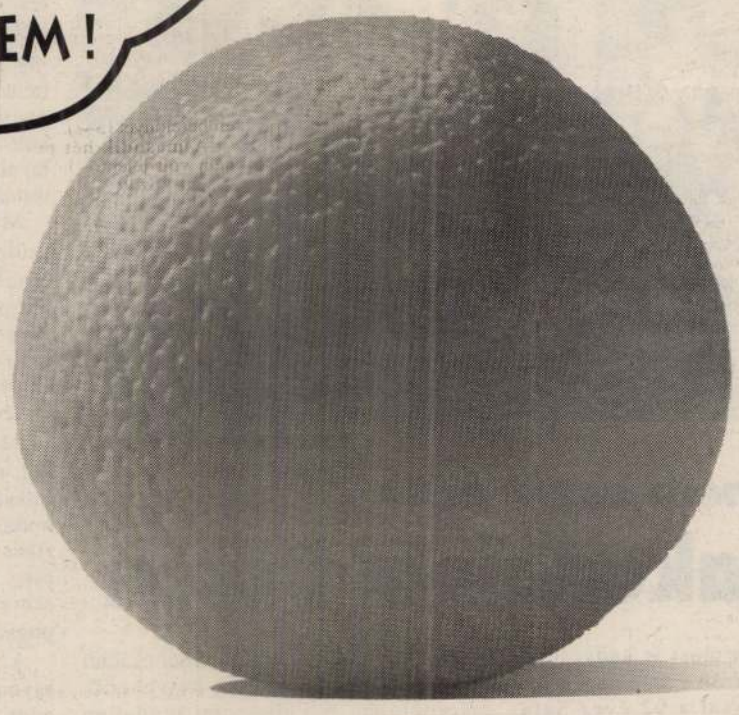

HAPPY END PROD.

PRO7

7.25: Kung Fu
Amerikai akciósorozat
Caine és az aranyrablók (ism.)
8.20: Pánik New Yorkban
Amerikai fantasztikus film
9.45: Kettő kettővel szemben
Klaus Wilken és Thomas Vosskuhl talk show-ja
10.15: Meneküljön, aki örökre lekötelezte magát
Amerikai krimisorozat
Ne higgy a beszélő kutyáknak (ism.)
11.05: Utcai flört
Randevú-játék. Georg Holzach műsora (ism.)
11.45: Bill Cosby-show
Amerikai családsorozat
Ajtóról ajtóra (ism.)
12.15: A Föld természeti csodái
Francia dokumentumsorozat
13.15: Emmeran
Varázslat öt percben
Kis tolvajok
13.25: Az inkák titka
Amerikai kaladfilm
15.25: Gung Ho
Amerikai vígjáték
17.35: Afrika ege alatt
Amerikai családsorozat
A vörös szél
18.05: A szerelem magánügy
Német családsorozat

Kis csalók
19.00: Matlock
Amerikai krimisorozat
A sikkasztás
20.15: Trabi zűrben
Amerikai vígjáték
Az álomautót, a „létező szocializmus" termékét feltalálója Amerikában szeretné piacra dobni. Az óránként 250 km-t lezavaró Trabit azonban ellopják...
Főszereplők: Thomas Gottschalk, Billy Dee Williams, Michelle JOhnson
22.00: A zöldfülű
Amerikai akciófilm
0.15: Special Squard
Ausztrál krimisorozat

A rocker menyasszonya
1.15: A hüllő
Angol fantasztikus film
3.00: Perry Mason
Amerikai krimisorozat
A halált hozó szárazjég esete (ism.)
3.55: Ezer mérföld por
Amerikai westernsorozat
Buddy Randolph hagyatéka (ism.)

RTL

8.00: Mó-Ka-Maci
Metty jön, rajta, rajta!
8.30: Flintstone-ék mókaparádéja
Amerikai rajzfilmsorozat
8.55: Hanna—Barbera-parti
Születésnapi ajándékshow gyerekeknek
9.25: Fred és Barney-show
Rajzfilmsorozat
A profi golfozó
9.55: Jó reggelt, vasárnap!
Egyházi műsor
10.00: Wonder Woman
Amerikai fantáziafilm-sorozat
A vidámpark fantomja I.
11.00: Vissza a múltba
Amerikai sci-fi sorozat
Rejtélyes napló
12.00: Big Hawai
Amerikai kalandfilm-sorozat
Egy régi barát
13.00: Fehérnemű-hadművelet
Amerikai vígjátéksorozat
13.30: Micsoda bábu
Amerikai sorozat
Eladó egy személyiség
14.00: Major Dad
Amerikai sorozat
Száraz parti
14.30: Disney-riport
Thomas Gottschalk rajzfilmeket, vetélkedőket és Disney-riportfilmeket mutat be.
Disney-filmparádé:
A bozontos kutya visszatér
Amerikai kalandfilm
17.05: Bud Spencer és Terence Hill legjobb filmjei:
Joe, a holló
Olasz western
18.45: Hírek
19.10: Halló, idesüss!
Show
20.15: Álomesküvő
Romantikus esküvői show
Linda de Mollal
21.55: Spiegel-tv
Hírmagazin
22.40: Prime Time — késői kiadás
Mai téma: A sikeres öngyilkos
23.00: Éden
Erotikus szappanopera
24.00: A 4. csatorna — Hullámhossz
0.35: Fehérnemű hadművelet
Amerikai sorozat
Bébi a fedélzeten (ism.)
1.05: Egy rém rendes család
Amerikai családsorozat
Akiért a harang szól
1.40: Ki a főnök?
Amerikai vígjátéksorozat
Álomban beszélni
2.10: 227
Amerikai sorozat
Fogadjunk!
2.40: Családi kötelékek
Amerikai sorozat
A gyors Keaton II.
3.10: Vigyázat, robban!
Magazin (ism.)
3.40: Hans Meiser
Tv-kerekasztal-beszélgetés (ism.)

RTL2

7.45: A pajta mögött van egy sárkány
Csehszlovák mesefilm (ism.)
9.25: A kornétás
Német játékfilm (ism.)
11.15: Egybenyíló szobák
Brit játékfilm
13.05: Bravo-tv
A legújabb sikerek és hírek a zene és a kultúra világából
15.25: California Highschool — Szüneti stressz és első szerelem
Amerikai sorozat
Választási harc
15.55: Throb
Amerikai sorozat
A szépségfarm
16.25: Kérjük nevetni!
Kandi kamerék és filmes bakik — házi videózás (ism.)
16.55: Daktari
Amerikai sorozat
Judy és a beteg oroszlán
17.55: Class of '96
Amerikai sorozat
Egy apró félreértés
19.50: Hírek
19.00: Dr. Quinn — Szenvedélyből doktornő
Amerikai sorozat
Elpuskázott örökség
20.00: Hírek
20.15: Melvin és Howard
Amerikai játékfilm
22.05: A fekete angyal
Amerikai thriller
23.55: Runaway Dreams
Amerikai játékfilm (ism.)
1.40: Melvin és Howard
Amerikai játékfilm (ism.)
3.20: Best Direct Home Shopping
Reklám
3.35: A fekete angyal
Amerikai thriller (ism.)

MTV

8.00: Rebecca klipműsora
10.30: Hírhétvége
11.00: A nagy kép
A filmvilág hírei, újdonságai
11.30: 20-as európai slágerlista
Ismerteti: Pip Dann
13.30: Első pillantásra
Paul King műsora
14.00: Valódi világ
Amerikai filmsorozat
14.30: Marijne klipműsora
18.30: Hírhétvége
19.00: 20-as amerikai slágerlista
Ismerteti: Adam Curry
21.00: 120 perc
Paul King klipválogatása
23.00: Beavis és Butthead
A két rajzfilmfigura kalandjai
23.30: Headbangers Ball
A kemény fémzene kedvelőjinek
2.00: Marijne klipműsora
3.00: Videósok éjszakája

SAT1

7.55: Szamárfül és ördögfarok
Jürgen Fliege evangélikus lelkész gyerekek kérdéseire válaszol
8.00: Ezüsthéják — A világmindenség megmentői
Amerikai rajzfilmsorozat
A bűvös golyó (ism.)
8.30: Peter Pan és a kalózok
Amerikai rajzfilmsorozat
A kőfiú (ism.)
9.00: Az úr-dinoszauruszok
Amerikai rajzfilmsorozat
A dino-vadnyugaton
9.30: Feivel meséi
Amerikai rajzfilmsorozat
A halott aranyásó kincse (ism.)
10.00: Black — A fekete villám
Kanadai kalandfilmsorozat
A gyilkos
10.25: Zoff
Családi műsor. Most megmondjuk a magunkét!
11.00: TeHát
Politikai vitaműsor
12.00: „jump ran"
Kosárlabda a SAT 1-en
13.00: Zorro — A fekete bosszúálló
Amerikai kalandfilmsorozat
Méreg és ellenméreg
13.30: Uschi Glas-sorozat A tüzes bólé
Német filmvígjáték
15.35: Karl May—Uschi Glas-sorozat Winnetou és Apanacsi
Jugoszláv—német western
17.10: Űrszekerek: A kilences számú űrállomás
Amerikai sci-fi sorozat
Gyanúban
18.10: „ranissimo" — Focishow
19.00: Hírek
19.25: Szerencsekerék
Nyereményes játékshow Berlinből
20.15: Idegenek az ágyamban
Amerikai tv-film
22.10: Talkshow a toronyban
Erich Böhme élő műsora
23.40: Az aktuális riportsorozat
24 óra — A SAT 1 riporterei bevetésen
0.10: Nézőpont
Időszerű gondolat
0.10: Rio az oka mindennek
Amerikai filmvígjáték
Feltehetően a napszúrás az oka annak, hogy Matthew Hollis szerelmi viszonyt kezd a barátja lányával
Főszereplők: Michael Caine, Joseph Bologna, Michelle Johnson
1.55: Karl May-sorozat Winnetou és Apanacsi
Jugoszláv—német western (ism.)
3.25: Idegen az ágyamban
Amerikai tv-film (ism.)

3SAT

8.00: Időjárás-panoráma
8.50: Líra mindenkinek
9.35: Nézőpont
Kultúrlási magazin
10.05: A nagy koncert
250 éves a Gewandhaus zenekara
Paul Smaczny filmje
10.05: Lola Montez
Francia-német játékfilm
13.45: 25 évvel ezelőtt
Tallózás a svájci tv archívumában
14.00: Az évszázad tanui sorozat:
Beszélgetés Alfred Acklin író és rádiószerkesztővel
14.45: Két úr szolgája
Carlo Goldoni vígjátéka
16.30: Vasárnapi magazin
Kulturális képeslap
17.00: Fotópanoráma
A fényképészet elragadó világa
17.30: Teletippek állatbarátoknak
18.15: Körkép
Politika és gazdaság svájci szemszögből
19.10: Jelszó: tizenkilenc-tíz
Élő talk show sok vendéggel
20.15: Hardi Hutter: Micsoda sajt!
Bohózat
21.15: Max Ophüls-díj '94
22.00: Sertschawan
Dokumentumfilm Kurdisztánról
23.25: A rendőrség hívószáma 110
Krimisorozat
A szakítás
1.00: Charlie Haden's Liberation Music Orchestra

DSF

9.00: Vadvilág
10.00: Őrült rekordok
10.30: Idegek nélkül
Határtalan teljesítmények
11.30: DSF-utazások
12.00: Normálisan
Mozgássérültek magazinja
12.30: Reflektorfényben a vízisportok
31.00: Vitorlázás
14.00: Gilette World Sport Special
14.25: Labdarúgás
16.30: Tenisz
ATP-világkupa torna Marseille-ben
18.15: Kötelező és szabadon választott
Bundesliga sztandardtáncbajnokság Berlinben
20.15: Olasz Labdarúgó Liga
22.15: Gyorskorcsolya VB
Közvetítés Inzellből
22.45: Sportriport
23.00: Box Classics
24.00: Sport Special
1.00: Box Classics (ism.)
2.00: Műsorzárás

ARD

7.55: Disney-klub
9.20: Zenei riport
9.50: Sportextra
Sílesikló-világbajnokság
1. futam, férfiak
10.00: Zenés portyázások
Az örök siratóének
Barangolás a spanyol dalárdában
10.03: Vasárnapi magazin
Kulturális képeslap
11.30: Műsor az egérrel
Gyerekműsor (hallássérülteknek is)
12.00: Sajtóklub
12.45: Sportextra
Sílesikló-világbajnokság
2. futam, férfiak
Női lesiklás
14.00: Fejelő játék
15.05: Spooner, avagy hős apró hibákkal
Amerikai játékfilm
16.40: 10 éve aktuális film
17.00: ARD-tanácsadás
18.10: Sporthírek
18.40: Hársfa utca
Filmsorozat
Gyötrelmek
19.10: Világtükör
20.15: Tetthely
Bűnügyi filmsorozat
A Barisnya-ügy
21.44: Hírtávirat
21.45: A bűnügyi rendőrség tanácsai
21.50: Címek, tézisek, temperamentumok
22.35: ZAK
Heti áttekintő
23.05: A fürdőorvos
Tv-film Doktor Grässler novellája nyomán
1.00: Elalvás előtt

EUROSPORT

8.30: Aerobic
9.00: Alpesi sízés
Női világkupa
Sierra Nevada, Spanyolország
Élő adás
11.00: Alpesi sízés
Férfi világkupa, Garmisch
A szlalom, első futam
Élő adás
12.00: Alpesi sízés — női Világkupa
Sierra Nevada, Spanyolország
13.00: Jégmotorrali
24 órás verseny. Chamonix
14.00: Alpesi sízés
Férfi Világkupa, Garmisch
A szlalom, második futam
14.30: Tenisz
16.00: Jégmotorrali — 24 órás verseny, Chamonix
17.00: Alpesi sízés — Világkupa
A versenynap összefoglalója
18.00: Tenisz — ATP-torna, Dubai
Január 31.—február 6., Dubai
20.00: Gyorskorcsolya női VB, Butte
22.00: Ökölvívás
23.00: Golf — Johnie Walker Classic
24.00: Tenisz

TV 2

7.59: Műsorajánlat

8.02: Juli-suli
32. rész (33')
Sorozatszerk.-műsorvez.: Kudlik Júlia. Szerk.: Németh Éva. Op.: Lukin Sándor. Gy.-vez.: Kiss G. János. Rend.: Szűcs László

8.35: Videák
Videózó diákok magazinja (29')
A tartalomból: Két éve kezdődött... — Szentei Videák — A diákszerkesztőség válogatása — Külföldi diákvideós alkotások.
Fel. szerk.: Kelemen Endre. Műsorvez.: Seres Tamás. Szerk.: Góhér Gyula. Op.: Kocsis Jenő. Gy.-vez.: Bárczai Zoltán. Rend.: B. Nagy Tibor

9.04: Taneszköz és játékmagazin (10')
A hatásos taneszközök és az értelmes játékok között elég nehéz határvonalat húzni. Egy jó taneszközzel sokszor szívesen játszunk, a jó játékokból viszont gyakran tanulhatunk. A műsor miközben bemutatja a téma pedagógiai, pszichológiai alapelvét, igyekszik ízelítőt adni a legújabb taneszközökből is, oktató játékokból is.
Műsorvez.: Dombóvári Gábor. Szerk.: Hegyi István

9.14: Alfréd, a kacsa
Belga—holland—francia rajzfilmsorozat
32. rész: **A csodavilág** (23')

9.37: Kelly
Ausztrál filmsorozat
XIII/9. rész: **Csöndes vidéki hétvége** (23')

10.00: Az élet megpróbáltatásai
Angol ismeretterjesztő filmsorozat
XIII/7. rész: **Együttélés** (49')
David Attenborough sorozata az állatok viselkedéséről
Akár hasznukra van, akár nem, az állatfajok jó része meglepő társkapcsolatokat köt. Madarak kínálják személyes és intim testápoló szolgáltatásaikat, amelyekkel segítenek az ügyfélnek megszabadulni a rájuk akaszkodó élősködőktől. A remeterákok csalánozó tengeri rózsák egész seregét hívják segítségül, hogy elriasszák a falánk polipokat, a harcias hangyák viszont nemcsak fejik „háziasított" hernyóikat, de mint a jó gazda, istállót is építenek nekik. Nem minden lakót látnak szívesen. Sok a tolvaj, mások lassan ölő gyilkosok, megint mások a legkülönösebb módon manipulálják gazdáik viselkedését, amelyek így saját balvégzetük kovácsai.
Sorozatszerk.: Vargáné Böröndy Erzsébet.
Közrem.: Végvári Tamás

10.49: Tizenkét hónap az erdőn
Február (ism. — 31')
Dramaturg: Benkő Gyula. Narrátor: Mécs Károly. Filmszöveg: Lázár István. Vágó: Farkas Éva. Op.: Németh Attila, Szommer Tamás. Gy.-vez.: Karakas Péter. Rend.: Rácz Gábor

11.20: Lumen 2000
„Veletek vagyok" (30')
A Tyúkól Színház Londonban — Az ikonok gazdasága az orthodox templomokban — Maria Lundvik alapítványa a venezuelai szegényekért — Az éneklő Robert atya Afrikában
Szerk.: Dörr Ágnes

11.50: Ameddig a harang szól
Erdélyi János és Zsigmond Dezső sorozata
Ház a hazában (Kápolnásnyék) (10')
Vörösmarty szülőföldjén, Kápolnásnyéken él a mindenes mesterember, költő, a falu történetírója.

12.00: SOrSok
Munkavállalók magazinja (40')
Fel. szerk.: Balogh Mária. Szerk.: Bőle István. Rend.: Béres János

12.40: Gazdaképző
Házigazda: dr. Bálint György (30')
Közreműködik: dr. Bőő István, Kurucz Miklós, Tóth Ágnes, dr. Radics László
Szerk.: dr. Antal András. Gy.-vez.: Szűcs Istvánné. Op.-rend.: Mayer Béla
Postacím: Nagyváthy János Gazdaképző Egyesület 1367 Budapest 5. Pf. 123.
13.10: Műsorajánlat, időjárás

13.15: Balerina
Angol ismeretterjesztő sorozat
IV/2.: **Vegykonyha** (60')
Írta: Natalia Makarova. Rend.: Derek Bailey
A partner szinte a legfontosabb a balerina életében. Tőle függ, hogyan néz ki a színpadon, mennyire segíti vagy gátolja mozgásában. Kettőjük együttes munkája teszi széppé, élvezetesebbé a balettet.
Natalia Makarova magyar hangja: Hámori Ildikó
Magy. szöveg: Fucks Lívia. Szerk.: Bársony Ágnes. Szink.-rend.: Apricz László

14.15: Baywatch
Amerikai tévéfilmsorozat
XXII/10.: **A kirándulóhajó** (48')
Írta: Jill Donner és William A. Schwartz. Fényképe.: James Pergola. Zene: Cori Lerois és John D. Andrea
Eddie és Shauni makacsul harcolnak egymás iránti érzelmeik ellen. Shauni dacból egyre inkább belebonyolódik egy kapcsolatba az elkényeztetett Andrewval. Amikor a viszony drámai fordulatot vesz, mégiscsak Eddie az, akiben a leány igazi támaszra talál. A mentőknek meggyűlik a baja egy sétahajóutakat szervező vállalkozóval, akinek életét és hajóját mégis az ő szakszerű közbelépésük menti meg.
Mitch — David Hasselhoff (Forgács Péter), Craig — Parker Stevenson (Malcsiner Péter), Jill — Shawn Weatherly (Orosz Helga), Eddie — Billy Warlock (Görög László), Shauni — Erika Eleniak (Udvarias Anna), Trevor — Peter Phelps (Kerekes József), Hobie — Brandon Call (Szentessy Gergely)
15.03: Reklám

15.10: Delta
Tudományos híradó (25')
Újdonságok, érdekességek a tudományok, a technika világából.
Műsorvez.: Kudlik Júlia. Fel. szerk.: dr. Juhász Árpád. Szerk.: Montskó Éva. Írta és összeáll.: Várhelyi Tamás. Gy.-vez.: Szabó László. Rend.: ifj. Kollányi Ágoston

15.35: Monda és történelem
A szentgalleni kaland (46')

16.20: Nézze meg az ember! (5')

16.25: XX. századi költőportrék
Károlyi Amy (21')
Beszélgetőtárs: Albert Zsuzsa költő
Szerk.: Farkas Katalin. Op.: Haraszti Zsolt. Gy.-vez.: Pellei Zsuzsa. Főgyártásvez.: Gerhardt Lajos. Rend.: Babiczky László
(Cikk a 27. old.)

16.45: Élő halhatatlanok
Templomépítők Békéscsabán (23')
A Civil kurázsi különkiadása
Templom épült kőből, fából és tengernyi közös akarásból Békéscsaba peremén, Erzsébethelyen. Fel kell jegyezze az utókor Bielek Gábor apát úr nevét, aki elindítója és motorja volt a Jézus Szíve Templom teremtésének, Patay Lászlóét is, aki ötszáz négyzetméteres szekkót festett, európai látványossággá emelve ezzel Isten kicsiny hajlékát. Őrzi majd talán az emlékezet Kiss György és Mladonyiczky Béla szobrászok nevét, s a többiekét, akik nem művekkel, hanem pénzzel vagy kétkezi munkájukkal segítették az építkezést. A szekkón mindenesetre ott sorakoznak valamennyien, akik ily módon még életükben lettek halhatatlanok.
Szerk.-rip.: Bayer Ilona. Gy.-vez.: Popik Gyula. Op.-rend.: Kálmán János

17.10: K + P
(Kárpótlás és privatizáció)
Szolgáltatóműsor (20')
Telefon- és faxszám: 269-4415
Fel. szerk.: Pomezanski György. Gy.-vez.: Németh Miklós

17.30: Korkép (29')
Magyarországról jövök — kamerával
Műsorvez.: Pálffy István. Fel. szerk.: Simkó János. Szerk.: Darab Gyula. Gy.-vez.: Cseh József. Rend.: Kígyós Sándor
A műsor telefonszáma: 138-7541, 138-8031 hívható az adás ideje alatt, melyen az alkotók várják a nézők észrevételeit, véleményeit, javaslatait és ötleteit.
Levélcím: Magyarországról jövök — kamerával, Magyar Televízió, 1810 Budapest, Szabadság tér 17.

18.00: Nagylátószög
A körzeti televíziók műsora
Budapest
Debrecen
(Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megye)
Pécs
Itthon
Kulturális műsor
Klasszikus Jazzparádé
Bagi Dániel (zongora) és Közs Tamás (ének, cselló) előadásában
Szeged
Alföldi Tükör
A térség művészeti és tudományos televíziós hetilapja
Szombathely
(Győr-Moson-Sopron, Vas, Veszprém és Zala megye)

18.30: „Költő, felelj!"
Lezsák Sándor (6')
Szerk.: Kuczka Judit. Op.-rend.: Horváth Tamás. Gy.-vez.: Gál Gabriella
18.36: Műsorajánlat, időjárás
18.40: Reklám

18.45: Gyerekeknek Kicsinyek képeskönyve
Kanadai rajzfilmsorozat (13')
27.: **Duzzogok — Emberrági úr**
18.58: Reklám

19.00: Artisjus díjátadó gálahangverseny
A Zeneakadémia Nagytermében (90')
Műsorvez.: Vitray Tamás. Szerk.: Várbíró Judit. Rend.: Horváth Ádám
Az idei Huszka Jenő-díj átadása a könnyűzene legjobb alkotóinak, valamint a legsikeresebb komolyzenei előadók kitüntetése a mai magyar zene tolmácsolása terén.
20.30: Reklám

20.35: Szülőföldemen
Bemutatja: Benkő Samu (55')
Szerk.-forgatókönyvíró: Major Sándor. Op.: Ducsay Gábor. Gy.-vez.: Bakos László. Rend.: Kovács András

21.30: Palestrina-ünnep (50')
Műsorvez.: Kovács Sándor. Szerk.: Bulla Károly, Igric György. Gy.-vez.: Kovács Károly. Rend.: Apró Attila
A zenetörténet legkiválóbb alakjának műveit idézi fel a műsor, a mester halálának 400. évfordulóján.
22.20: Műsorajánlat

22.25: A tudomány és a technika mérföldkövei
Német ismeretterjesztő filmsorozat (15')
XIII/11.: **Samuel Morse és a távíró**
Fényképe.: Johannes Kirchlechner, Ralf Weiss. Rend.: Thomas Amman

22.40: 25 éves a Magyar Filmszemle

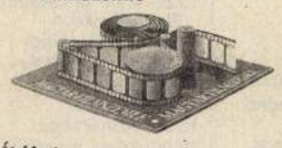

Ítélet
Magyar—román—szlovák film (1970 — 90')
Írta: Csoóri Sándor, Kósa Ferenc. Fényképe.: Sára Sándor. Zene: Durkó Zsolt. Rend.: Kósa Ferenc
Érdemes volt-e a magyar kereszteshadat, melyet eredetileg a Szentföld védelmére toboroztak, az elnyomók ellen felázítani? Megérte-e a nagy véráldozat? Dózsa György vállalta a tűzhalált. De mit változtatott tette a nincstelenek helyzetén?
(A film a VI. Magyar Játékfilmszemlén a közönség díját kapta.)
Szereplők: Bessenyei Ferenc, Major Tamás, Koltai János, George Mottoi, Sebők Klára

DUNA TV

11.00: Business az biznisz
Hogyan lehet sikerünk a piacgazdaságban, XV—XVI. (ism.)

12.00: Déli harangszó, Hírmondó

12.25: Ameddig a harang szól
Rend.: Bucsek Tibor
Erdélyi János és Zsigmond Dezső sorozata

12.35: Ágról szakadt madár
Kilyén Ilka énekel

13.10: Mi magunk és egyéb állatfajták
Színes, angol ismeretterjesztő filmsorozat
XII/11. rész: **Mítoszok és szörnyetegek**
Op.: David Barlow, Stephen Bolwl, Roxney Borland. Rend.: Jeremy Marre
Közreműködik: Gerald Durrell és Lee Durrell

13.35: Rinaldo Rinaldini
Német tévéfilmsorozat
XII/5. rész: **A kivégzés**
A forgatókönyvet Christian Vulpius regénye nyomán írta: Ernst von Solomon. Op.: Gerhard Krüger, Ivan Marincek. Rend.: Franz Cap
Szereplők: Fred Williams, Ursula Mellin, Ursula Heyer, Stevo Zigon

14.40: Bors néni
Magyar tévéfilm
Írta: Nemes Nagy Ágnes. Zene: Novák János. Rend.: Novák János, Bohák György
Főszereplők: Dayka Margit, Horváth Péter, Kútvölgyi Erzsébet, Novák János

15.05: Postabontás
Op.: Sólyom László. Szerk.: Jármy Csaba

15.20: Jean Vanier bárkája
Francia dokumentumfilm

15.50: Tanár úr kérem
Magyar film (1956)
Zene: Polgár Tibor. Op.: Hegyi Barnabás. Írta és rend.: Mamcserov Frigyes
Szereplők: Pethes Sándor, Bihary József, Makláry Zoltán, Uray Tivadar, Gobbi Hilda, Kabos László, Alfonzó, Bárdy György

17.00: Nyugat-Európa kolostorai és lakói
Holland ismeretterjesztő sorozat
XII/5. rész: **A Montserrati Bencés Apátság — Spanyolország**
Forgatókönyvíró: Michel van der plas. Op.: Ben Tenniglo. Rend.: Jan Gruyaert

17.30: Mese
Fabulák
A farkasról és az éhes komondorról
Magyar népmesék
A csillagszemű juhász

17.55: Műsorismertetés

18.00: Híradó

18.10: Húszéves a Muzsikás együttes (ism.)

19.05: Versről versre

19.15: Emberek a havason
Magyar film (1942 — FF)
A forgatókönyvet Nyírő József Kopjafák c. novellásköteteből írta: Szőts István. Op.: Fekete Ferenc. Rend.: Szőts István
Az erdélyi havasokban boldogan él egy favágó fiatal feleségével. Kisfiuk születik, a favágó bemutatja az erdőnek, növényeknek, vadaknak, élettát szentel neki. Egy szép nyári napon városi emberek jelennek meg...
Szereplők: Görbe János, Szellay Alice, Bihari József

20.45: A 25. Magyar Filmszemléről jelentjük

21.00: Híradó

21.10: A bűn szépsége
Színes jugoszláv film (ism.)

23.00: Vers
Faludy Ferenc: **Forgandó szerencse**
Elmondja: Papp Zoltán

Hibaigazítás!

Sajnálattal tapasztaltuk, hogy a "nyomda – pontosabban a fényszedő computer – ördöge" ezúttal is megtréfált minket és csak a Derkovits ösztöndíjasok 1988. évi katalógusának kinyomása után vettük észre azokat a kellemetlen hibákat, melyeket a computer az utolsó korrektúra után "becsempészett" a volt ösztöndíjasok visszaemlékezésébe. Így Patay Lászlótól, Klimó Károlytól és kedves, figyelmes közönségünktől e l n é z é s t k é r ü n k, valamint közöljük az említett művészek szövegének helyes változatát.

a kivitelező

Patay László (1957)

"Életem egyik legnagyobb szerencséjének tartom, hogy szinte közvetlenül a diploma után részese lehettem. A 3 éves sine cura legalább 3 tucat képet eredményezett, melyek közül néhányat még ma is életművem lényeges részeként tartok nyilván. Ez az ösztöndíj tette lehetővé első párizsi tanulmányutamat is, amely meghatározó volt pályámra... Az ösztöndíjat odaítélő bizottságnak nagy a felelőssége, a lehetőségek leszűkülése miatt egyre nagyobb."

Klimó Károly (1965)

"A díjakat szubjektív, ,valami' iránt elfogult emberek adják. Így is lesz ez egészen addig, amíg az ISTEN vagy kulturális helyettese meg nem gondolja magát. Sajnos a világegyetem működésének üzemzavarai (csillaghullás stb.) miatt az égi hatalmak olyan elfoglaltak, hogy a művészeti díjak odaítélése ezután is gyarló emberek feladata marad. És ez talán nem is baj, mert a díjak ,isteni odaítélése' ugyan teljesen igazságos, méltóságteljes, ám (egy idő után bizonyára) nagyon unalmas lenne.

A Derkovits ösztöndíjat mint koncessziót a Bernáth-tanítványok rendre elnyerték – így kaptam én is 1965-ben. Kivételt képeztek olyan élvonalbeli fiatal művészek, mint Lakner László vagy Major János és lehetne még további neveket is említeni. Ami magát az ösztöndíjat illeti, az természetesen jó dolog, mert támogatást és pénzt kapni, viszonylag gondtalanul dolgozni: mindenkinek jóleső érzés. Egy váratlan díj esetleg lélektani mélypontról hoz fel valakit. Viszont – és ez a fent írtakhoz viszonyítva akár ellentmondásnak is felfogható, vagy ,hálátlanságnak' hangozhat egy volt ösztöndíjpusztítótól, mégis leírom – az ösztöndíj még senkiből sem csinált művészt. Ezt igazolja azoknak a száma, akik az ösztöndíj ellenére ellaposodtak, elvesztették ambícióikat és gyakorlatilag megszűntek művészek lenni. Mások viszont, akik többszöri próbálkozás után sem jutottak Derkovits ösztöndíjhoz, bebizonyították, hogy e támogatás nélkül is meg tudják csinálni a maguk művészetét."

Patay Lâuli

KÖZÉP-EURÓPA FÖLDJÉN

Téli tárlat '89

A kiállítás egyik képe viseli ezt a címet: Közép-Európa földje. Szikkadt, kiégett, éles törésekkel szabdalt, sok rengésről tanúskodó, ugyanakkor megállíthatatlanul sarjadó zölddel borított, elpusztíthatatlan életerőt sugárzó földdarab; ilyennek ábrázolja, vagy inkább ilyenként érzékelteti a művész, Paizs László. Ráismerünk, mert ilyennek tudjuk, ilyenként ismerjük magunk is azt a földet, amelyen élünk.

És ilyen most ez a kiállítás: középeurópai, minden értelemben. Valahogy tehát a helyünkre rázódtunk. Ezúttal nem lendültünk se túlságosan nyugatra, se túlságosan keletre, ahogy az utóbbi negyvenöt év során gyakran megesett. A viharok, amelyek más vonatkozásban életünk minden területét áthatják, itt mintha elcsendesedtek volna. A különböző irányzatok békésen megférni látszanak egymás mellett. Igaz, nincsenek nehezen elviselhető szélsőségek; nem kell az orrunkat befognunk, a szemünket behunynunk, háborgó gyomrunkat csillapítanunk. Voltaképpen „illem és jómodor" uralkodik a Műcsarnok összes termében.

Mindebből következtethetően: a zsűrimentességnek most feltétlenül az előnyei érvényesülnek. Itt – úgy általában – az önkontroll működött, s a válogatás mégsem volt túlságosan liberális. Sőt, olykor inkább meglehetősen szigorú lehetett, s talán némi előítélettől sem volt egészen mentes: „én ebbe nem illek bele, én ide nem küldök" – gondolhatták jónéhányan azok közül, akik (mintegy a szövetség tagjainak kétharmada) valóban nem küldtek be semmit. Ami – szögezzük le – nem baj. Nem lehet mindenki mindig, mindenhol jelen. A kiállítási tér korlátozott; a túlzsúfoltság zavaró lenne.

De a zsűrimentesség legnagyobb előnye: a „kizsűrizés" lehetetlensége; az, hogy semmiféle tábornak, klikknek nem volt alkalma „túszszedésre", a „ti akkor kihagytatok minket, most mi szórunk ki titeket" reagálásokra és tényked ésekre. Az eredmény, az összbenyomás, a „színvonal" pedig, ha emlékezetem nem csal, talán még jobb is, mint a zsűrizett országos tárlatokon lenni szokott.

Mégse feledjük: kiégett talajon, járványok, csaták, viharok, tizedelések után vagyunk. A pillanatnyi helyzetképet bemutató mostani tárlat alkalmat ad arra, hogy sebtében leltárt készítsünk, mink maradt, mire alapozhatunk, hogyan léphetünk tovább.

Biztató, hogy a sok évtizedes tékozlás, önpusztítás következtében se veszett ki egészen a mesterségbeli tudás és igényesség, semmilyen műfajban. Az utóbbi évtizedek sokféle irányzata" próbálta ugyan bizonyos rekvizitumai közé sorolható, jelentőséggel egyáltalán nem bíró valami. Nevezhetik azonban bárhogyan is, bármilyen súlyos és tudományos és reprezentatív kiadványban akár: a lomtalanítás hulladékait kevesen képesek műtárgynak tekinteni (noha az ilyenféle „művészet" gesztusértéke, s a gesztusok jogosultsága a mai világban nehezen vitatható).

Még biztatóbb, hogy nem veszett ki egészen a nemes gondolat világ sem, az, ami egy művet igazán művé, igazán értékké, igazán maradandóvá tesz; ami nélkül a legcsillogóbb anyag, technika és tudás birtokában sem születhet igazi műalkotás.

A legbiztatóbb pedig, hogy a fentebbi megállapításokat művek igazolják a kiállításon. Vállalva a szubjektivizmus, sőt az elhamarkodott ítélkezés talán nem is teljesen alaptalan vádját (hiszen a gyors kritikai reagálás óhatatlanul ezzel jár), említsünk meg néhányat a „biztató" művek közül.

Bár a hagyományos értelemben most nincs „első terem", s főleg nincs „utolsó terem", azaz nincs tendenciózus rangsora a kiállítóknak és kiállított műveknek, mégis kétségtelen, hogy az első teremben látható munkákat kiemelte, s indokoltan emelte ki a rendezés. A kedvező összbenyomást elsősorban itt kapjuk, s itt találhatjuk a legkiemelkedőbb műveket is. Absztrakt és konstruktivista jellegű (maradjunk e tág, nem éppen naprakész meghatározásoknál) munkák uralják a teret, teljes öntudattal, magabiztossággal – és jogosultsággal is: ezek az alkotók, ezek a képek és plasztikák Európa bármely országában megállnák a helyüket. Megkülönböztetett figyelmet érdemel Friedrich Ferenc krómacél oszlopa: az anyag, a forma, a technikai megoldás szépsége, párosulva az oszloptetőbe hatoló ék talányosságával, emlékezetes művé avatja (Civilizáció, 1988). Varga Géza Ferenc állatcsontvázat, agyarakat, egzotikus világot idéző, kissé bizarr hatású műve ugyancsak magára vonja a látogató figyelmét (Onagadongoui éjszaka, 1989).

A festmények közül El Kazovszkij múzeumra érett, az expresszionizmus és szürrealizmus elemeit sejtelmes és szuggesztív egységbe olvasztó, zöld, sárga, vörös, sötétkék színekre épülő olajképe igazi meglepetés. Nem kevésbé az Kóka Ferenc hosszas szemlélődésre késztető, rendkívüli precizitással festett és rajzolt vászna, melyet Pilinszky János emlékére készített (Terek II., 1982).

Az időben és térben tágabb határok között mozgó művek mellett vannak olyanok, melyek kizárólag itt és most, azaz napjaink történései között születhettek. Például Patay László Mekét halott fekszik (mint Mantegna Krisztusa), egyik vörös, másik lyukas nemzeti zászlóval letakarva. Mögöttük gyertyák lángjai lobognak. A kép, bizonyára nem véletlenül, hangulatában némi rokonságot mutat Madarász Hunyadi László siratása című festményével. Értelmezhetősége ezzel természetesen csak gazdagodik.

Ha az első terem művészeiről szólván öntudatról, magabiztosságról beszélhettünk, a jobb oldalsó terem alkotói (akiket a diszkrét rendezés bizonyos szellemi rokonság alapján csoportosított ide) egy–két kivételtől eltekintve inkább az önbizalomcsökkenéséről tanúskodó művekkel jelentkeztek. Pedig ezeknek a művészeknek a szándéka, törekvése művészetünk egy nem lényegtelen vonulatának („alföldiek", „hódmezővásárhelyiek") folytatására jogosult – és szükséges is. Nem kétséges, hogy egyikük-másikuk képes lenne az átállásra (ahogy művészeink közül sokan tették), a teljesen elvont festői eszközök alkalmazására, izgalmas felületek létrehozására (Hock Ferenc, Hézső Ferenc), de nem biztos, hogy ez az út önmaguk igazi kibontakozásához vezetne. A több-kevesebb joggal ide sorolt festőknél valamivel makacsabb eltökéltséggel „őrzi a lángot", a hagyományos értelemben vett szobrászat értékeit a középgenerációhoz tartozó Kaubek Péter (Portré, 1987) és Kubisch János (Kamilla, 1989).

Szembetűnő, hogy az iparművészek népes táborából viszonylag kevesen képviseltették magukat műveikkel, ám a beküldők hangsúlyosan jelen vannak. Különösen a textilesekre vonatkozik ez. Különböző tendenciát, de egyformán magas színvonalat képvisel a „hagyományos" Savaria gobelin (Kecskés Ágnes) és az „avantgard" Marospart (Kubinyi Anna).

A biztató példákat tovább sorolhatnánk, de éppen a művek, köztük a jó művek hatalmas mennyisége ezt lehetetlenné teszi. Összefoglalóan tehát hadd hangsúlyozzuk: a tehetség jelen van! De a nagy kérdés éppen ebből adódik: mi lesz ezzel a sok tehetséggel? Mi lesz ezzel a sok jó művel?

„Letűntek a Maecenasok, akiknek a palotája hosszú nemzedékeken át a remekművek csarnoka volt, s akiknek családjában műalkotások helyettesítették a nemesi kutyabőrt" – írta mintegy másfélszáz esztendeje Delacroix. Megváltoztatva a megváltoztatandókat: a helyzet most valahogy hasonló. Most az állam mecénási szerepe van megszűnőben. S még azt sem mondhatjuk – amit ugyancsak a nagy romantikus festő fogalmazott meg –, hogy „ezek a mi nyomorúságos képeink nyomorúságos lakásaink falaira készülnek". Sajnos nem. Nekünk arra nem telik.

PATAY László

g des letzteren in einer Fülle von
artigen Monumenten gehört den Nord-
eginn fällt in die zweite Hälfte des
nzeitig mit den anderwärts auftau-
des romanischen Stiles. - Es unter-
ben: die der Monumente der östlichen
France, Picardie - und die der Nor-
hatte bereits im letzten Viertel
rk empfangen, welches in sehr wesent-
der beginnenden Gotik darlegt, - der
anterbury. Der Bau, seit 1175 und
französischen Meisters /Wilhelm von
n Grundzügen seines Systems und in
bertragung französischer Elemente

PATAY Lánló

10. 18. Bogyamati lejtán, „üres, unalmas, posztimpresszionista lépe"

Új Müvészet 1992

Patay Laszlo

Tamás Menyhért: Jegyzőfüret. =
Népszava, 112. 200. 1984. aug. 26. 6. p. ill

már nem is nagyon ritka 124 oldalas körforgógép közötti különbség talán megközelítően fejezi ki a technika és kultúra haladását.

Bár a közel öt évszázad — Gutenberg feltalálásától a mai napig — szintén nem csekély idő, de közelebbről vizsgálva, azt fogjuk találni, hogy lényegileg három főperiódusra osztható. Az első Gutenberg szétszedhető betűitől a König által feltalált gyorssajtóig számit, vagyis 1450—1807-ig. A második 1807-től körülbelül 1890-ig, végül a harmadik 1890—1929-ig.

Ahhoz, hogy az utóbbi periódus legújabb alkotásairól, de főképpen az újításokról beszámolhassunk, szükségesnek tartjuk röviden visszapillantani a nyomógép fejlődésére általában, s már most kell előrebocsájtanunk, hogy mindazon helyeket kivéve, amelyeknél ez külön hangsúlyozva nincsen, mindenkor a grafikai iparban könyv- vagy magasnyomtatás elnevezése alatt ismert eljárásról, illetve az ennek elvégzésére szükséges gépekről lesz szó.

Bár az évszámoknak a mi szempontunkból nincs sok jelentőségük, a történelmi hűség kedvéért a

PATAY Lanka

Kiállítása a Simontornyai Vaibar muzeumba

1984. május 1.–aug. 31. / [bev Fertőszögi Béláné]

[H] [k] [n] [8] p.-ll

PATAY László

91 3. 62

Új Művészet

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Immáron hagyomány, hogy kétévenként képzőművészetünk java termését láthatjuk, – most a bpesti Műcsarnokban nyílt meg az Orsz. képzőművészeti kiállítás. Szembetűnő, hogy minden műhely – dolgozzon a fővárosban, vagy vidéken – számos új árnyalat jegyében lép a porondra. – Akadnak hiányok is: a Ráckevén dolgozó Patay László és még több művész hiányzik.

Losonczi Miklós: Országos képzőművészeti kiállítás.

Vas Népe, 1984. ápr. 7.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész
Fényes Adolf Terem.

Bakányi Gyula festőművész kiállítása 1984. okt. 12-nov. 1

Cifka Péter írja előszavában: „A művész Egléden született 1955-ben. A Képzőművészeti Főiskola tanárai közül Domanovszky Endrét, Barcsay Jenőt, Patay Lászlót és Iván Szilárdot vallja mesterének."

Műcsarnok és kamaratermei, 1984. október.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Fényes Adolf Terem.

Bakányi Gyula festőművész kiállítása 1984. nov. 11-ig tekinthető meg. – A művész a Képzőművészeti Főiskola tanárai közül Domanovszky Endrét, Barcsay Jenőt, Patay Lászlót és Iván Szilárdot vallja mesterének.

Műcsarnok és Kamaratermei, 1984. november.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

a VI. országos tájfestészeti biennálé Hatvanban látható 1985. jan. 14.-ig. — Hagyomány, hogy a ráckevei-dömsödi baráti kör Patay László, Vecsési Sándor és az idei bronzdiplomában részesült Bazsonyi Arany, új művekkel szerepelnek a tárlaton.

Losonci Miklós: Magyar táj, magyar ecsettel.
Pest Megyei Hírlap, 1984. dec. 5.

PATAY LÁSZLÓ

emlitve ld.~~ná~~ Bráda Tibor

Losonci Miklós:Díjazott tájak és Bráda Tibor képei
Hatvani Galéria
UJ TÜKÜR 1980/XVII/31.sz.4.o.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Az országosan is ismertté vált alkotó-egyéniségének, – mint a művész is, – közös a törekvésük: az alföldi világképének érzékeltetése.

Hevesi Szemle
„Irodalom Művészet".
1981, 1. 5-old.
Szelesi Zoltán: Madarassy és az alföldi művészet.

Patay László

festőművész

„Villámlás" (arany-diploma) [repr.]

Népújság (Heves)

1982. XII. h.

accessaria; et cum omnia ex

est, et iterum quaecunque
ecedens est verum; modo ista
ta sunt a deo quae eveniunt,
ergo erit necessarium, puta
nihil ignoret, et omne ab eo

quod non omnia sint de neces-
ore de necessitate.
quamvis fiant a causa impe-
adhuc oportet, quia necessa-
ecessarium simpliciter dic-
mpore in quo fit res. Modo
tate, non tamen hic erit ne-
de necessitate curso dum cau-
ecessitate fiunt. Tunc ad
cam quod nihil evenit per se,
; sed si intelligat de illo
st verum. Vel etiam potest dici

PATAY LÁSZLÓ

emlitve ld. Galambos Tamás

Fecske András: Magyar tájak .Hatvani Galéria

UJ TÜKÖR 1980/XVII/49.sz.3.o.

Patay László.

Vásárhelyi őszi tárlat

Képtár
1986. XI. 21.

Patany László

Mincsetti Alap

Nivódij 1986

Magyar Nemzet 1986. XII. 19.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Németh József festőművész a hatvani városi tanács megbízásából nagyméretű pannot készített a házasságkötőteremben. A „boldogság kertje" c. alkotást ünnepelyes keretek között adta át Patay László festőművész az elmúlt napokban.

Népújság (Heves), 1984. ápr. 7.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

„Barcsay", tempera, 80 × 125 cm, 1971. (repr.)
XII. Szegedi Nyári Tárlat.

Tárlat a Szegedi Nyári Tárlatokról.
Művészet, 1973. jún. 36. old.

Patay László

P. Kücs Julianna: Magyar Kunszt
Szortárs képzőművészeti kiállítás
a Kücsarnokban

Népszabadság, 1987. IV. 13

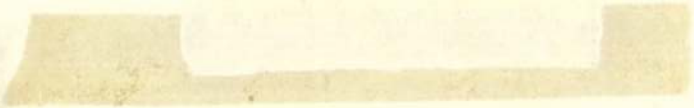

Patay László

EGYEDÜLÁLLÓ ALKOTÁS: négyszáz négyzetméteres freskó készült el Gyulán a belvárosi római katolikus templomban. Alkotója Patay László Munkácsy-díjas művész, a Képzőművészeti Főiskola tanára, aki tanítványaival három hónap alatt végezte el a munkát. A 180 alakos, hatalmas freskón megelevenedik a város története, szerepelnek rajta jeles gyulaiak, köztük Erkel Ferenc is.

[illegible] központot hoztak

Népszabadság, 1987. IX. 18

Patay László

festőművén

A csönd négyége - vázlevei mólóján.

Pest Megyei Hírlap
1979 dec. 24.

Losonci Miklós
ciklus

Patay László

testőműrény

Kiállítása Művészeti Hlap vásárlásaina 2 anyagából.

Lovonci Miklós
ám c

1980 I. 19.
Pest Megyei Hírlap.

Patay László

festőművén

Kiállítás az újépületbe Tölgyvett Hatsanú Galériában.

Szabó László.
ú.k.

Népműrelé,
1980 2 11

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Klossy Irén grafikusművész a Képzőművészeti Főiskolán Patay László és Bráda Tibor tanítványa volt. –

Klossy Irén mondja: „Élménygazdag, felejthetetlen esztendők voltak ezek, hiszen kiváló mesterek, tehetséges művések között dolgozhattam, akik úgy tudtak adni, tanítani, szemléletet formálni, hogy közben nem sértették meg az egyéniséget."

Kolozs Elek: Klossy Irén.
Petőfi Népe, 1983. júl. 24.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Vasárnap nyitják meg a XXIV. nyári tárlatot Szegeden. – Miközben változatlanul jelen van a törzsgárda, pld. Kurucz D. István, Koszta Rozália, Patay László, Zoltánfy István, – sok a fiatal, pályája elején tartó művész is.

Jó reggelt!

1984. VII. 21. Kossuth 4.25

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

A Hatvani Galériában rendezték meg az országos portrébiennálst, „Arcok és sorsok" ünnel. — Az öregség ábrázolása – számos változatban – a hatvani kiállítás visszatérő, tisztelettel méltó motívuma: Patay László: „Babits Mihály anyja" képe (említve).

Mucsi András: Arcok és sorsok.

Hevesi Szemle, 1984. márc. 2-5-old.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművésze

Negyedszer találkoznak új művekkel magyar festők, szobrászok a hatvani portrébiemálén, mely nem egyszerűen seregszemle, hanem fontos tapasztalatcsere. – Amikor a portré országos jelenlétét hangsúlyozhatjuk, Patay László, Vecsési Sándor révén, akkor egyben a változatok és megoldások megfelelő árnyalását és bőségét is hangsúlyoznunk kell.

Losonczi Miklós: Arcok és sorsok.
Nógrád, 1983. dec. 3.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész.

„A vihar szele". /repr./

Gy. L.: Magyar művészek a Szovjetunióról.
Élek – Magyarország, 1953. nov. 19.

Patay László festőművész

Szuromi Pál: Triptichon
Országos tárlatok ke
geden és Vásárhelyen

Művészet, 1982. január

Patay László festőművész

Tóth Attila: Volt egyszer egy nyári tárlat (?)

Művészet, 1983. június

Patay László festőművész

Popáry Gábor: Patay László

Művészet, 1982. május

Patay László festőművész

Szuromi Pál: Díjnyertesek

Művészet, 1982. november

Patay László festőművész

Salamon Nándor: A Kiskalföld festője

Művészet, 1982. december

Patay László, festő

L: Németh József

R. Gy. Grafika és kerámia
Népszabadság, Bp. 1981. okt. 28.

7.

Patay László, festő

l: Keri Ádám

Lóncz I.: Képzőműv. krónika 715-718

Jelenkor, Pécs, 1982. júl-aug XXV/7-8

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

A Bajai Nyár keretében megnyílt képzőművészeti kiállításon szerepelnek Vecsési Sándor, Bazsonyi Arany és Patay László művéik: a ráckevei Duna-ág részleteivel öltöztetik fel témáikat. (emlthe).

L.M.: Halászat a képzőművészetben.
Petőfi Népe, 1982. júl. 25.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Az 1962-1963-as Szegedi Nyári Tárlaton a helyi és környéki művészek mellett felbukkantak az ország képző-művészeti életének kiemelkedő mesterei mellett tehetséges fiatalokat: Szalay Ferencet, Németh Józsefet, Patay Lászlót, Orosz Jánost, Kokas Ignácot.

Tapdi Lajos: A XXIII. Szegedi Nyári Tárlat anyagából.
Dél-Magyarország, 1963. júl. 24. 5. old.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész.

Az idei Bajai Nyár keretében megnyílt képzőművészeti kiállításon a ráckevei Duna-ág halászati részleteit örökíti meg Patay László, Bazsonyi Arany és Vecsési Sándor.

Losonczi Miklós: Halászat a festészetben.
Békés Megyei Népújság, 1982. júl. 24.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Tíz esztendő indokolatlanul hosszú szünet után helyes, hogy a Műv. Minisztérium és a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének azon közös törekvése, hogy felújította a nemzeti tárlatokat. – A Vücsarnokban rendezett Orsz. Képzőművészeti kiállításon Patay László monumentális tablója a képzőművészet eddigi állomásainak bravúros összefoglalása. (említve).

Losonczi Miklós: Országos képzőművészeti kiállítás a Vücsornakban.
Hevesi Szemle, 1982. jún. 11. old.

Patay László Munkácsy-díjas festőművész

Ápr. 8. án nyílt meg az Országos Képzőművészeti Kiállítás. — a második teremben látható Patay László „Emlékmű" c. műve, melyen az egyetemes és magyar művészettörténet nagyjait láthatjuk, Michelangelótól Derkovitsig, Rembrandttól Kondor Béláig, az adott művészre jellemző alkotásjegyekkel együtt. (említve).

P. Szabó Emő: Visszanézni a csillagokra.
Magyar Ifjúság, 1982. máj. 28. 3k. old.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

1) Folytatás

Képünkön Patay László apjáról készült festménye látható. A kiállítást május 30-ig Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János Múzeumban, június 4-től pedig Szekszárdon tekinthetik meg az érdeklődők

Pesti Műsor, 1982. máj. 26. 68-69. old.on.

Patay László, Munkácsy- és nívó-díjas festőművész

Nagy Imre: Aradi vértanúk. Kéri László pannójáról.

1989. okt. 6-ban, 140 évvel a tragikus esemény után, Budapesten, a Néphadsereg Közp. i Tisztiklubjának Aradi vértanúk-termében felavatták az „Aradi vértanúk" c. pannót. – A pannó története 1988-ban kezdődött, amikor nyilvános pályázatot hirdettek meg rá. A pályázaton Eigel István, Korga György, Marosvári György, Patay László és Kéri László festőművészek vettek részt. – A pályamunkák egy-egy tábornok arcképének elkészítését jelentettek, – a döntés Kéri festőművészre esett. – Egy Kérinek egy 2,7 x 6,8 m-es formátumot kellett megkomponálnia, a tábornokok portréit.

Művészet, 1989., okt., 54-old.

Patay László

festőművész

alkotása a 31. őszi vásárhelyi
tárlatra

Petőfi Népe
1984. 10. 08.

Patay László

festőművész

munkái a vásárhelyi őszi tárlaton

Népújság
1984 okt. 27.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész 2) Folytatás

„Hiszek a művészet mágikus erejében"

Arca markáns, testalkata erős. Azt mondják róla, ideális férj, apa, művész és pedagógus. Ismerősei, barátai polihisztorként emlegetik. Alkotói pályája egyéni, határozott és következetes. Elkötelezett. Ember, ember és munka, ember és természet, szerelem, születés, család, gyermek, öregedés, halál... Erős kontúrok, finom festői átmenetek, részletes leírás vagy szűkszavúság. Változó színek, könnyed vonalak, a tónusok és az alakok megbonthatatlan egysége. Biztos rajztudás. S minden alkotásán látható-érezhető: hisz feladatában, küldetésében. Művészetével nemcsak szolgálni akar, hanem értéket formába önteni, eszméket megjeleníteni, formailag általánosítani. Minden festményén érzékelhető valamiféle rejtett líraiság, s szembeötlő tartózkodó előadásmódja. „... *Tisztelem a festészetet* — mondja —, *mint mesterséget, s hiszek abban, hogy bizonyos szerencsés konstellációk esetén művészetté magasztosulhat a munka...*"

Patay László vállalja, hogy festészete természetelvű, s a hétköznapi élet valóságaiból teremti képeit. Így hát örömbánat, szépség-fájdalom, szorongás-küzdelem egyaránt megtalálható alkotásain. Szembenéz a világ s életünk kérdőjeleivel, s felfedi, megjeleníti sejtéseinket, zaklatott érzelmeinket. Céltudatos művész, akinek élményeiből fakadnak festményeil. „*Keressem a banálisban az igazságot, az extrémben a szépséget, a felületen a mélyrétegű asszociációkat...*" vallja Patay László.

csorba

Pesti Műsor, 1982. máj. 26.
68-69-old.-on.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Az Országos Képzőművészeti Kiállítás a budapesti Műcsarnokban látható. – Patay László óriás képe szerepel a kiállításon, a 140×245 cm.-es „emlékmű", „melyen mindenki és mindaz feltalálható, aki és ami az emberiség kultúrtörténetében örökéletű.

/említve/.

Sass Ervin: Tárlatsétán a Műcsarnokban.
Békés Megyei Népújság, 1982. máj. 15. 8. old.

Patay László Munkácsy-díjas festőművész

A törekvések rokonsága, a kiállításpolitika hasonlósága tevmészetesen involválta a két város közötti kulturális, művészeti kapcsolatok szorosabbra fűzését. Annak igazolására, hogy ez mennyire a „levegőben lógott", idézzük Patay László ez év máj.-ában a Vásárhelyi Őszi Tárlat előkészítő bizottságához intézett levelének egy mondatát: „Az alakulóban levő „alközpont" Hatvan is (elnézést a minősítésért) vásárhelyi fogantatású, a kettő közötti kapcsolat felerősítésére törekedni kell!"

Dömötör János: Hatvani képzőművészek kiállítása Vásárhelyen.

Hevesi Szemle, 1982. 4. 5-6 old.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

A közelmúltban nyílt meg a Hatvani Galéria harmadik országos portré biennálója „Kortársaink" címmel. Ez az összeállítás kis és nagyobb falvakban is bemutatkozott, így ismerték meg az érdeklődők Patay László festői témakörét, amelyben társadalomriasztó, lelkiismeret-ébresztő szerep jut például a hétköznapok „Leszázalékolt"-jának. | említve |.

(szabó): Kortárs vándorok, utazó tárlatok.
Szabad Föld, 1981. dec. 20.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Tóth Ernő festőművész a Képzőművészeti Főiskolán 1974-1978 között Iván Szilárd, Barcsay Jenő és Patay László növendékeként végzett.

Dömötör János: Tóth Ernő festőművész kiállítása Hódmezővásárhelyen

Békés Megyei Népújság, 1981. márc. 29.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Jó gazdának bizonyult a Művészeti Alap tavaly, jól válogatott az év képzőművészeti terméséből. A ráckevei Duna-ág festői közül Vecsési Sándor és Patay László szerepeltek műveikkel. A Műcsarnokban látható tárlat febr. 11.-ig látogatható.

Losonci Miklós: Köbe, bronzba álmodott élet.
Pest Megyei Hírlap, 1981. febr. 1.

Patay László Munkácsy-díjas festőművész

Barcsay Jenő 1945-ben a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanára lesz és itt tanít 30 éven át, hetvenöt éves koráig. Elsőként már gondoskodik arról, hogy főiskolai munkásságát Patay László folytassa.

Takács Gábor: Barcsay-monitor.
Korunk, 1980. 12. 900. old.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

Megnyílt a 22. Szegedi Nyári Tárlat, mely szept. 15-ig tekinthető meg a Fekete Mihály út-i Képtárban. — A Csongrád megyei Tanács alkotódíját Patay László festőművész; a Szeged megyei Tanács alkotódíját Galambos Tamás festőművésznek adják át.

Megnyílt a nyári tárlat.

Dél-Magyarország, 1981. júl. 19.

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

„Felhőkapu", (olaj)
(repr.)

Moldvay Győző: Patay László festészetéről
Hevesi Szemle, 1981. 2. 4.-ik old.

Patay László Munkácsy-díjas festőművész

„Közművelődés Tolna megyében. Rapcsányi László műsora"
Kölesden parasztemberek, munkásemberek is laknak, de főleg földművelődéssel foglalkozó emberek. Patay László kiállításán bolgár tengerpartot ábrázolt az egyik képe, az egyik bácsi a nézők közül vitatkozott a művésszel, mert a művén a tenger sárga-színű volt, mert ő is látta a tengert, de nem volt sárga. A művész nem tudta meggyőzni arról, hogy változik a tenger színe.

Magyarország kicsiben.

1980. XI. 31. Kossuth 16.05 |S. J.|

Patay László, festőművész

új kiállítóhelyiségében nyitott meg a Galéria. Első kiállításán az eddigi magyar tájak és portrék biennáléinak díjnyertes alkotásait mutatja be. Jó művek adnak egymásnak találkozót: többek között Veczési Sándort, Patay László képei.

Losonci Miklós: Díjjazott tájak és Bráda Tibor képei. Hatvani Galéria. Tükör, 1980. aug. 3.

Patay László

Munkácsy díjas

1983-ban Érdemes művész lett

Magyar Nemzet 1983. IV. 2.

Patay László, festőművész

„Arcok és sorsok" címmel összeállított gyűjteményt Hatvanban rendezték meg. Ezen az országos tárlaton a művész „Önarckép tükörrel" c. művét szerepel, /említve/, ez a portré őszinte, úgy néz szemle, mint aki vall és vallat. A kép hatását bontó tükör úgy néz vissza a művész arca mellől, hogy mi is beletekintünk, akaratlanul is és belátjuk, hogy ezzel a szuggesztív arccal nem kelhetünk versenyre. — Egerben, a házasságkötő teremben látható alkotása, az életútról festett allegóriája. /említve/.

Farkas András: Portrébiennálé Hatvanban.
Hevesi Szemle, 1980. márc, 5. old.

Patay László

Részt vett a Hatvani Galéria tárlatán.

Magyar Hirlap 1980/8/5/6

ZSM:Megujuló összegezés

PATAY LÁSZLÓ
festőművész

Felhősi István mestere a Képzőművészeti Főiskolán Patay László festőművész volt.

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei.
MŰVÉSZET, 1980. február - 17. lap.

Patay Lajos

neve említve P.Szűcs Julianna

"Töprengések Vásárhely zárójelei felett" c.

cikkében.

/A cikket lásd Kurucz D.István-nál!/

Kritika 1980/1 10-11.o.

Patay László

A Parlamentben megvalósult „Rákóczi" seccojáért nivó jutalmat nyert.

— : A Kulturális Minisztérium képzőművészeti.. Művészet, 1979. május – 46. lap.

Gs. Patay Mihály, grafikus.

Grafikák: Rep.

Gs. Patay Mihály: Záródások.

Új Auróra, Békéscsaba, 1978. aug. 78/2.

Patay László festőművész

A XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlat alkalmával a tárlatok résztvevői közül a művész munkásságát méltatja a cikkíró

A cikket l. "Dr. Dömötör János muzeumigazgató" címszó alatt

~~Dr. Dömötör~~ János cikkei: „25 éves a Vásárhelyi Őszi Tárlat" címmel Élet és Tudomány 1978. X. 6

Patay László

A KAPCSARNOK egy rendszeresen kialakult "törzsgárdá"-tól vásárolt, egyrészüknek több, másrészüknek kevesebb a másfél évtizedes összehonoráriuma. A törzsgárda névsora egészében nem a husz legjobb mai magyar művész névsora. Egyrészük valóban a legjobbak közé tartozik, mások ellenben még nem mutattak fel a támogatás mértékét megütő alkotói eredményeket. A nagyobb sulyu életművel rendelkező festőknek csak a töredéke jutott a közpénzből. 15 művész másfél évtized alatt befolyt együttes honoráriu nem éri el a 200.000.- Ft-ot, tőlük összesitve sem vásároltak harmadannyit, mint pl. Vecsési Sándortól, Óvári Lászlótól, Gerzson Páltól, Patay Lászlótól, Sváby Lajostól.

Kerékgyártó István: Festészet, mükereskedelem, mecenatura. MŰVÉSZET, 1979. november - 8. lap.

Patay László festőművész

részt vesz műveivel a XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

[citálja: „Agatha Margit grafikus művész" címszó alatt

Losonci Miklós citálja: „Megnyílt az Őszi Tárlat" címmel

Pest Megyei Hírlap 1978. X. 10.

Patay László festőművész

Kiállít a XXV. Vásárhelyi őszi Tárlaton

(cikk: „Szalay Ferenc festőművész" címszó alatt
Halász Miklós cikke: Vásárhelyi őszi Tárlat" címmel
Pesti Műsor, 1978. X. 18.

Patay László, festőművész:

Most októberben láthatjuk a Nemzeti Galéria új szerzeményeit, mely tudatos gyűjtésről tanúskodik. Patay László „Felhőszakadás" c. (említve) és Vecsési Sándor „Szép ház" a c. (említve) művek, mely Ráckeve és Dömsöd tájékán születtek.

Losonci Miklós: Klasszikusok és mai alkotók. Pest Megyei Hírlap, 1978. okt. 21.

Pataky László

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 82, 84,

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész

A művész kiállítását a kölesdi Kossuth Művelődési Házban rendezték meg. Patay festői elve, hogy a mű csak alapos szakmai tudással közelíthető meg. Karakterének erőssége, hogy rajztól a freskóig minden festői műfajt magas színvonalon gyakorol. Patay Munkácsy díjjal, Tornyai plakettel és a szófiai triennálé díjával fémjelzett szakmai tudását, most az 1978-ban készült új képek sorozatával is messzemenően igazolta.

Losonci Miklós: Patay László megújulása.
Pest Megyei Hírlap, 1978. okt. 18.

Patay László festőművész

kiállít a "Vásárhelyi őszi Tárlat" – on

(l. cikket Buza Barna szobrászművészről)

Új Tükör, 1978. X 22

Losonci Miklós: A Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Patay László, festő

L: Mágori Ágnes

-: □ Mágori Ágnes

2.

Esti Hírlap Bp. 1978. szept. 19.

Patay László. festőművész

A múlt évben rendezte meg a Hatvani Galéria első portrébiennáléját, amelyen ötven meghívott művész szerepelt alkotásával. – A nov. 20.-i megnyitó ünnepségen 14 művész részesült aranydiplomában – köztük volt a művész is, – valamely művük rangja, becsu alapján.

Hevesi Szemle, 1978. márc. 7. old.

Patay Lajló festő
(Komárom, 1932 -
Címe: Bp. XIII. Máglya-köz 3.

müve szerepel a salgótarjáni városközpont kialakitásával kapcsolatban az 1976.XXXVII.Velencei Biennálé magyar kiállitásának anyagában.

-katalógus a könyvtárban-

Patay László, festő

L: Tornyai János

Dömötör J.: A Vásárhelyi Őri Tárlat 1263-1266.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. okt 6. XXXIII/40

Pałay Lánló, festő

L: Szkok Iván
[Szkok Iván]

– : Hír 21.

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 14.

Patay Károly

Méltatás.

Dömötör János: A vásárhelyi tárlatok...
Művészet, 1978. december-14. lap.

Patay László

A művész képei a natu-
valizmusról tanuskodnak.

Meryhárt László: Előkép-előkép-pillanatkép.
Művészet, 1978. december - 10. lap.

Patay László, festőművész

a váckerei járásban növekszik a képző-
művészeti alkotások száma, vásárlás,
adományozás útján. A váckerei gimnázi-
um Ady Galériájának Patay László felaján-
lotta a Parlamentbe készült falfestményé-
nek kartonját. (emlitve)

Losonci Miklós: Dömsödi képek, váci arcok,
Pest Megyei Hirlap, 1948. szept. 20.

Patay László, festő

PATAY LÁSZLÓ Munkácsy-díjas festőművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás Csepelen, az Iskola Galériában. A tárlatot november elsejéig tekinthetik meg az érdeklődők.

– Kr.

8

Népszabadság, Bp. 1980 okt. 15-

Patay László, festő

PATAY LÁSZLÓ *Munkácsy-díjas festőművész kiállítása nyílt meg a Dorogi Bányász Művelődési Központban. A tárlaton 27 alkotás, vegyes technikával és temperával készített portrék és hangulatos tájképek láthatók.*

8.

– Hír

Népszabadság, Bp. 1981. márc. 18.

Patay László, festőművész

A Tolna m. i Kölesd „Mai magyar művészet" ümmel 15 kiállításra tervezett sorozatot valósít meg. Mivel minden kiállító művész – mint Vecsési Sándor, Patay László is, – adomanyoz művei közül a képtárnak, épül, terebélyesül a kölesdi képtár.

Losonci Miklós: kiállítási kalauz.

Népszava, 1949. szept. 28.

Patay László festőművész

a nyergesújfalui galéria Vecsési Sándor, Patay László, Kajdi Gyula után, most Fodor József festőművész kiállítását látható.

Fecske András: a megújuló hagyomány. Dolgozók Lapja, 1979. okt. 17.

Patay László, Festőművész

Megnyílt a Műcsarnakban a vásárhelyi Őszi Tárlat negyedszázados anyagából rendezett kiállítás. A magyar képzőművészeti élet elhunyt és ma élő, iskolát teremtő művészeinek alkotásai láthatók itt. —
A művész művei szerepelnek a kiállításon.

Veszeli Lajos: Jubileumi kiállítás a Műcsarnakban.
Napló (Veszprém), 1949. jún. 26.

Patay László, festőművész

Hatvan városa hozta létre a tájfestészet kétévenkénti bemutatóját s a harmadik tárlat anyagát látja most vendégül a Nemzeti Galéria, Panteisztikus fényszimfóniája hasonló Csavlek András természetélményű felfogásától.

Horváth Teréz: Kiállítás a Nemzeti Galériában.
Népszava, 1979. ápr. 8.

Patay László, festőművész

a XX. Szegedi Nyári Tárlaton a művész művei szerepelnek. Groteszk-szókimondó világú a „Négyzet" c. műve. /említve./

Fecske András: a XX. szegedi Nyári Tárlat. Dolgozók Lapja, 1979. aug. 7.

Patay László festőművész

a Műcsarnokban láttuk a Hódmezővásárhelyi Ősi Társat megszervezésének jubileumi alkalmával rendezett ~~retr~~ retrospektív kiállítását. — A Műcsarnok körcsarnok termeiben szinte életműveket sorakoztattak fel: Kmetty D. Gyula, Patay László, Vecsési Sándorét — és még több művészét.

Tandi Lajos: Negyvenek két társaságról. Tiszatáj, Szeged, 1979. 10. 88. old.

Patay László

Tornyai-plakettal díjaz-
ták a művészt 1976-
ban

grafikusművész

A h. vásárhelyi őri tárlat anyagából

„Szubjektív tabló" c. – „Konyorcsik János két portréja" c.
(repr.) (repr.)

Népművelés

1979 szept

Patay László, festőművész

Kölesden, a Kossuth Műv. Házban kiállításokat rendeznek 1974-től. Itt eddig még nem volt saha kiállítás. Patay László, Szentgyörgyi Kornél művei szerepeltek a kiállításon.

Kölesd – a művészetpártoló falu.

1979. szept. 24. Petőfi 13.25 /M./

Patay László

Részt vett a vásárhelyi
őszi találkon.

Losonci László: Vásárhelyi őszi találat.
Ifj. Tükör, 1978. október 22. – 4. lap.

Patay László

Magyartájak jutnak szerephez képben.

Losonci Miklós: Magyartájak - Biennale
Új Tükör, 1978. december 17 - 4. lap.

Patay László festő

Az „Alföldi festők" c. kiállítás Szegeden aug. 5.-én nyílt meg, melyen szerepel a művésznő műve.

Halász Miklós: A természet szépsége.
Pesti Napló, 1948. aug. 9.

Patak Jenő

Táblakép.

"Házi jelenet reggel".Bethe festő műve,a Müegylet nyereménytárgya.

Fővárosi Lapok 1864.I.V.4.441.old.

Patay László
festő

Ord, járási Tanács, tanácsterem,
secco, 200 cm × 700 cm + 1 □².
(repro)

-.-: Nivódijas müvek.
Müvészet, 1973. április - 35.oldal

Patay László

A Sárospataki Galéria új szerzemé-
nyei között látható Patay László
festőművész alkotása.

Új művek kiállítása a Sárospataki
Galériában

Észak-Magyarország 1972/199 4 old.

Patay László
festő

Októberben, koppenhágában
egy képzőművészeti kiállításon
részt vett a művész.

-.- Magyar művészek külföldön.
MŰVÉSZET, 1972.október- november - 75.oldal

Patay László

1972 augusztus 29-én
5270 Ft-ért szerepelt eladó
Zépe a Képcsarnok Vállalat Csontváry
termében

Kritika 1972 november
7. old.

Patay László

Képe szerepel a Csontváry Teremben rendezett tájképkiemutatón

Mépszava 1972 augusztus 1[illegible]
2. old.

Patay László

„Vihar" c. Zépe szerepel a XIII. Szegedi Nyári Tárlaton - említve

Népszava 1972 augusztus 2

2.old.

PATAY LÁSZLÓ, festő

A Mohácsi Galéria 1969.évi átrendezését a Művészeti Alap vásárlásából a Képtárba került anyag tette lehetővé. Igy került oda PATAY műve is. 302.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 301.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII. 1968. Pécs, 1971.

Patay László, Jertő

hegedűn nyílik még tárlata. (V. 16.)

— :o Patay László ...

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. máj. 16.

Patay Ránló, festő

Szegeden nyílik meg tárlata. (V. 16.)

— : Hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. máj. 15.

Patay László

A harmadik nemzetközi lagnes-sür-mer-i festészeti fesztiválon a magyar művészek közül Patay László festőművészt Nemzeti-díjjal tüntették ki.

Magyar Hírlap 1971/258 8 old.

Patay László

dr. Kalász Mátyás kiskomárami orvos képgyűjtő-tulajdonában van a művész festménye: „Öregasszony" – a c. (sulitve)

Zalai Szerlap, 1969. febr. 7.

Patay László
festő

" Barcsay portré "
(repro)

-----: Tanitványok a mesterről.
Művészet, 1974. február - 10.oldal.

Pátay László
festő

Pátay László beszámol a peda-
gógus Barcsay Jenőről.

---: Tanitványok a mesterről.
Müvészet, 1974.február - 10.oldal

Patay László
fillő

A tárgyábrázolást egy ideje Patay László tanítja, folytatván Barcsay mester gondolatmenetét.

---: Tanitványok a mesterről.

Művészet, 1974.február - 10.oldal

Patay László

D.K.: Ózd, Tanácsháza. Építész Dósa Károly, statikus Szabó József, mélyépítő Árvai Károly. Belső képzőmüv. díszítés: Patay László /secco/, Rác András /mozaik/. - Képes ismertetés.

667-669.1.

Magy. Ép.ip. 1971. 11-12.sz.

Patay László
festménye

Szönyi temetése

Ország-Világ 1967/26 23old.

Patay László

A Képzőművészeti Főiskola hallgatói hat hete
töltöttek különböző művésztelepeken. Ezalatt
közel hatszáz képet és szobrot készitettek,
melyekből a Főiskolán kiállitást rendeztek.
A két hétig tartó kiállitás után a müveket
a Hidépitők Kulturtermében, majd a Főv. Ope-
rett Szinh. előcsarnokában mutatták be.
A lap felsorolja a kiemelkedő festmények al-
kotóit, közöttük a művészt is.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. nov. 6.
V. évf. 34. sz.7. lap.

Patay László

Diabolos olajtemp 120×80 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. júl. – szept.

Patay László

A Képcsarnok Vállalat Csontvári termében vásárolhatott képet a művésztől a látogató.

A hallgatás érthető /Gábor-Nagy, a "heti zsüri" vitához/

Látóhatár 73 máj 158. old.

Patay László
festő

A művész nélvány festményével gyarapodott a képzőművészeti Galéria.

Sz.Kürti Katalin: Képzőművészeti Galéria Debrecenben.
Művészet, 1974.október - 20.oldal.

Patay László
festő

Orosz János növendéktársai Fónyi Géza festőstúdiumain Somos Miklós, Patay László, Szurcsik János, Németh József voltak.

Tóbiás Áron: Orosz János műhelyében
Tükör, 1974. ott. 15 - 16 lap.

Patay László

Esthajnalcsillag; olaj, 11ox 125 cm /MNG/

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o

Passay László

Kolozsvárott született 1932-ben. Tanulmányai: Képzőművészeti Főiskola. Társasága: Budapest 1965; Munkácsy díjas 1967.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica I. A mai magyar táblafestészet, Budapest, 1971

Patay László

Szines reprodukció egész táblon:

70. sz. „Öregség," olaj, 124 x 70 cm.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica I. A mai magyar táblafestészet, Budapest, 1971

Patay László, festő

1968-ban Munkácsy-díjat (III fokozat) kapott.

Képző- műv. Almanach 1, Coroina 1969, 74. l.

Patay László

A harmadik terembe (a negyvenévesek között) hitűnt nagyméretű tábláival.

Franck János: Jegyzetek a XI. H. Képzőmű. Kiállításról; Képzőmű. Almanach 1, Corvina 1969, 30. l.

Patay László

Nemzeti díjat kapott a

III. nemzetközi festészeti fesztiválon

Cagnes-sur-Merben

– Napló – Magyar Nemzet 1971 szeptember 16
4. old.

Patay László

a Képcsarnok Vállalat „Tiszai tájak" c. szegedi képzőművészeti bemutatójának művei szerepelnek.

Dér Endre: Tiszai tájak.

Délmagyarország, Szeged, (dátum nélkül)

Patay László

Mahácson 1968-ban nyílt meg a magyar művészet galériája, ahol művei szerepelnek.

Jelenkor, Pécs, 1972. 3. 246. old.

Patay László festő

A III. Cagnes-sur Mer-i festészeti
fesztiválon Patay Lászlót
nemzeti díjjal tüntették ki.

— : Hír

8.

Népszabadság Bp. 1971. szept. 16.

Patay László
festő

A művész a Cagnes sur Mer-i festészeti fesztivalon való sikeres szereplése eredményeként egy francia Vermeteti Díjat nyert.

—: Ki állítási naptár.

Művészet, 1974. május – 48 lap.

Patay László
festő

A mintegy hiszéves alkotói munkássággal rendelkező művész szegedi kiállításának anyaga témakörét tekintve a Tavasz csinszával foglalkozó össze.

—: Ki állítási naptár.
Művészet, 1974. május – 48 lap.

Patay László
festő

Patay László Munkácsy díjas festőművész kiállítása Szegeden május 16-án nyílt meg.

— Kiállítási naptár
Művészet, 1974. május – 48 lap.

Patay László
festő

A művészi nevelő- oktató munkával is foglalkozik, a Képzőművészeti Főiskolán tanított.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. május - 48 lap.

Patay László
korábbi intim, befelé forduló képeinek helyét ízesen fogalmazott, gazdag, színes, új világ foglalta el, amelyben a vihar veszélyei és a virágzás örömei közepette egyaránt megkülönböztetett hely jár a madár alakjában megjelenített lélek-nek (Viharban, Virágzó fa).

Láncz Sándor: A szegedi nyári tárlat.

magyar Hírlap 1972/219 6 old

Patay László, festő

Szerepel a mohácsi állandó tárlaton.

— : A pécsi képzőművészet kistükre (14.)
285–288.

JELENKOR, Pécs, 1972. március XV/3.

Patay László, festőművész

A XXIV. vásárhelyi őszi tárlaton szerepelnek a művész műve: „Csepel, Erdész u. 10." című alkotása idős házaspárt ábrázol a kis ház előtt, körülöttük fák, dús növényzet. (említve)

Kőműves Gyula: Őszi Tárlat Vásárhelyen.

Szabad Föld, 1977. okt. 23.

Patay László

„Esthajnalon" 1965 Olaj
110 x 125 cm
120. lép.

Kritikák és képek Corvina Bp.1976.

Patay

Résztvett a Magyar tájak cimü biennálén

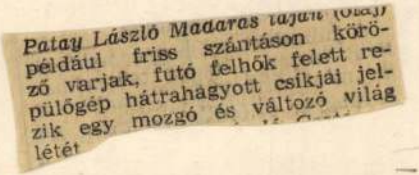
Patay László Magaras tájak (olaj)
például friss szántáson körö-
ző varjak, futó felhők felett re-
pülőgép hátrahagyott csíkjai jel-
zik egy mozgó és változó világ
létét

Magyar Hirlap 1977/7o/6

Wagner:Egy biennálé adósságai

Patay László

Megbízták Patay Lászlót, hogy
Rákóczi szobrát az Országház
részére készítse el.

—: Köztéri munkák.
Művészet, 1978. április - 45. lap.

Pa ay László

Szerepelt a Budavári Palotában a Magyar Képző-
művészek Bulgáriáról c. tárlaton.

Magyar Hirlap 1978-86--6

Wagner: Jubiláris tárlat a Várban

„ *Patay László* a bolgár tenger, a Napospart ihlette festménysorozatában

Patay László

Szőnyi István tanítványa volt.

Pestmegyei Hírlap 1971. szeptember 26.
9. old.

Patay László

1

Seccót lényit a záčlevei Sárási Hivatal kis Tanácsterme számára.

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 26
9. old.

Patay László

Halászat - vadászat

triptichon, olaj 90 × 135 cm

Vadászati Világkiállítás 1971.

Műcsarnok

Patay László

Harmadik díjat nyert a
Képcsarnok Vállalat „Táj- és rendeltetés"
pályázaton

Magyar Nemzet 1972 július 27
4. old.

Patay László

Képe szerepel a szegedi Nyári Tárlaton

Magyar Nemzet 1972. augusztus 23
4. old.

Patay László

Műve szerepel az „Állami vásárlás" című válogatás - neve említve

Pestmegyei Hírlap 1972 január 22
4. oldal

Patay László

144. p. „Udvar", gouache, 28 x 38 cm;

145. p. „Szürt fény (hid), akvarell, 33 x 46 cm.

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell biennálé, Eger, 1972

Patay László

141 p. „Két síróly", akvarell, 33 x 46 cm;
142 p. „Bárányfelhők", akvarell, 33 x 46 cm;
143 p. „Virágzó fa", gouache, 28 x 40 cm.

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell biennálé, Eger, 1972.

Patay László

138. sz. „Vörös macska," akvarell, 34 x 42 cm.

139. sz. „Sirályok", akvarell, 34 x 47 cm;

140. sz. „Alkonyat," akvarell, 34 x 47 cm.

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell biennálé, Eger, 1972

Patay László

Bemutatott művei:

136. sz. „Vaskerités", gouache, 34 x 47 cm.

137. sz. „Szárazdó ruha", gouache, 34 x 47 cm

(:reprodukció:)

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell biennálé, Eger, 1972.

Patay László

Bercsay fényképe 80x125

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Patay László festőművész

Megnyílt a Flatvani Galériában az első portrékiállítás, melyen a Pest megyében élő művész műve is szerepel.

Losonci Miklós: Arcok és sorsok.
Pest Megyei Hírlap, 1974. nov. 22.

Patay László, festőművész

Heiling György a Nagy István-csoport tagja, végzi a Képzőművészeti Főiskola kicgészítő tagozatát, Patay László szakmai irányításával.

Losonczi Miklós: Abonyi festő Nagykörösön. Pest Megyei Hírlap, 1978. febr. 14.

Patay László

Barcsay rajz.

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Patay László

Bemutatott művei:

"Virágos rét", olaj, 170 x 125

"Menekűlő", olaj, 85 x 200

"Verekedők", olaj, 170 x 125

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás, Budapest, 1968.

Patay László.

A szegedi nyári tárlaton „Vihar-ban", – „Virágzó fa" c. vünnkái szerepelnek. (említve)

Láncz Sándor: A szegedi nyári tárlat. Magyar Hírlap, 1972. aug. 9.

Patay László

A Képcsarnak pályázatára beküldött festmények kiállítása megnyílt a Csontváry-teremben, ahol a Ráckevén dolgozó művész Vértes szikláit ábrázoló díjnyertes képe szerepelt. (említve)

Lasonci Miklós: Pályázat és bemutatkozás.

Pest m. Hírlap, 1972. aug. 6.

Patay László

a XIII. szegedi nyári tárlaton képei szerepelnek.

Dél Magyarország, 1972. júl. 25.

Patay László

Munkácsy-díjas festőművész kiállítása nyílt meg csütörtökön a Képcsarnok Vállalat győri bemutató termében. A tárlaton több mint 30 tempera- és olajfestmény látható.

Magyar Ifirlap 1973/74 Sold.

Patay László

Megnyílt jún. 4.-én a Debreceni Képzőművészeti Galéria, ahol látható a művész alkotásai.

Hajdúsági Napló, 1944. jún. 5.

Patay László

Patay László a jaminai "sixtusi kápolna" festője. =
Népszabadság, 1993. dec 15. 25. é s ill.

Békéscsaba, Erzsébethely Jézus-szive templom

Patay László

Ember és állat, repr.

Vasárhely i Tárlat 1964–
Retrospektiv kiállítás, 1973.

Patay László

Szerelem – XI. oltemp. 44×40 cm
Ember és állat, olaj, 125×150 cm

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Patay László

Festményei szerepelnek a Csontváry-kiállítáteremben.

Palesinszky Veronika: Kultúrpalota a Belvárosban.

Népszava, 1942. jan. 12.

Patay László (Ráckeve)

A Műcsarnokban rendezett állami Vásárlások kiállításán művei szerepelnek.

Lasonci Miklós: Fővárosi kiállítások.

Pest Megyei Hírlap, 1972. jan. 22.

Pátay László
festő

Pátay László „Élet" cimmi freskója Egerben a Hárasságkötő Teremben látható.

----:Kiállitási naptár

Müvészet,1975.február - 49.oldal

Patay László, festő

kerepel a hatvani biennálén

– : Magyar tájak 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. nov. 18.

Patay László festőművész

nemzeti díjjal tüntették ki

a III. nemzetközi Cagnes sur

Mer-i festészeti fesztiválon

Moszkva 1971 szeptember 16

2. old.

sárhelyi Őszi Tárlaton nagy és megérdemelt sikert arat *„Öregség”* című kiváló alkotásával, nem kevésbé az 1966-ban ugyancsak Vásárhelyen kiállított *„Alvók”* című kompozíciójával. Egy évre rá még láthatjuk képét a vásárhelyi őszi seregszemlén, s csak sajnálhatjuk, hogy azóta, ha baráti kapcsolatai nem is, de jelentkezése megszűnt az alföldi piktúra központjában.

Patay László alapállása más, mint a vásárhelyieké. Ez nem titok, s bizonyíték rá éppen mostani — témában azonos, feldolgozásában rendkívül változatos — alkotásainak ezúttal látható sora. A téma: *a tavasz.* Így vall erről:

„Figyelem a tavaszt. Megrendít, felemel, gyönyörködöm benne. Költészetté válik a Nap sugaraiban, rögök mozdulásában, virágok felénkfordulásában, az emberek szívében. Erről akartam beszélni, ezt közvetíteni csupán szemünk-lelkünk jó közérzete érdekében.”

A kiállítást megnyitó *Szalay* Ferenc

világba
nünket.
Képesse
mai ko
Nem fe
mert tu
vasz is
ember

Valók
küli! P
öröme
perával
ívelő n
szen le
köd”, v
mögött
„Tisza
rok vir
lódó fes
érzéken

A tá
vésszel
sét, s
közérze

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 MÁJ 17
Csongrádmegyei Hirlap

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész
1021

Tavasztfigyelő

Kedves, régi és becsült művészegyéniség tért vissza önálló kiállítás keretében mintegy évtizedes távollét után a megyébe, — a Képcsarnok szegedi kiállítótermében tegnap, az esti órákban nyílt meg *Patay* László Munkácsy-díjas festőművész tárlata. A kiállító tagja annak a kiváló festőnemzedéknek, amely az ötvenes évek első éveiben szerzett diplomát a Képzőművészeti Főiskolán. Mint évfolyamtársai — *Németh* József, *Szalay* Ferenc, *Kajári* Gyula, *Szurcsik* János és mások — már főiskolásként kiállított hazai és külföldi tárlatokon, hogy 1965-ben egyéni kiállítással mutatkozzék be Budapesten, Hódmező-

Munkác
kezdte
s együt
Szőnyi-

„Pata
A szem
csalni a
a barac
minden
kuics.
vény.
egyéni
ezekből
tunk, n

Patay László

Halászat-vadászat triptichon, 1971.
vegyv. olaj, 90×135

Vadászati Világkiállítás – Képzőművészeti
Kiállítás, Bp. 1977.

Patay László

A ráckevei járási hivatal kis tanácstermében látható seccója.

Losonci Miklós: Képzőművészeti alkotások a tanácsházán.

Tanácsok Lapja, 1943. szept. 4.

Patay László festőművész

A szegedi Képcsarnok kiállitó termeiben május 16.-án nyitják meg a művész kiállitását,- közli a lap kulturális eseményekkel foglalkozó rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 11.
XVIII. évf. 19. sz. 2. lap.

Patay László

Orgonaszóval a kertésznél

Műgyűjtő 1972/4. sz. 33.l.

Patay László

Egerben, a III. orsz. akvarellbiennálén tájképsorozata szerepel.
(említve)

Farkas Aladár: A III. országos akvarell-biennáléról.
Népjság, 1942. aug. 27.

Patay Károly festő

Patay Károly festményeit bemutatja Győrben a Képcsarnok Kiállító Terem-ben III. 15-31 ig.

-.- : Kiállitási naptár.
MÜVÉSZET, 1973.március - 46.oldal

Patay László

A Képesarnok Vörösmarty tér Csontváry termében rendezett téli festménybemutatón részt vett képével.

Népszava, 1974. márc. 1. 102 évf. 50 sz. 4p.

Patay László

Szerepel munkáival a Koppenhágában (október), majd Aarhusban nyíló mai magyar képzőművészeti kiállítás anyagában.

Művészet, 1972/2. sz. 63. l.

Patay László

Virágzó fa repr.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Patay László

Kiállít Győrben (Bajcsy Zsilinszky út 35).

Műgyűjtő 1972/4. sz. „kiállítási naptár"

Patay László, festő

Kiállítása nyílt meg
Győrött.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1973. márc. 16.

Patay László festőművész

A Balatonboglári Kápolna Tárlaton Czóbel Béla kiállitását május 23.-án,
a Schönherz Zoltán Kollégiumban Bankó Viktor kiállitását május 24.-én,
a dunaujvárosi UITZ teremben Patay László kiállitását május 28.-án,
a Helikon Galériában Bányai István kiállitását május 27.-én,
a Studió Galériában Szabó László kiállitását május 26.-án,
a Csók István Galériában Ardai Ildikó kiállitását május 27.-én,
a Debreceni Megg Medgyessy Teremben Mácsai István kiállitását május 27.-én nyitják meg,
mint a lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 22. XX. évf. 21. sz. 8. lap.

Patay László

Méltatás

Tasnádi Attila: Biennálé Kassán.
Népszava, 1976. dec. 19. – 8. old. a.

Patay László festőművész

a Hatvani Galériában „az alföldi iskola" hat képviselőjének közös bemutatója nyílt meg, melyen a művész művei szerepelnek. Festői világa külön képlet az alföldi piktúra keretein belül. Szemlélődő alkat, aki belső meditációit, a jelenségek rejtett tartalmaival kapcsolatos megfigyeléseit fogalmazza képpé.

Tasnádi Attila: Kiállítási kalauz.
Népszava, 1976. jan. 16.

years of the 19th century and developed in the 1920s. Then in 1953 — following the general efforts at „centralisation" — first the matrial was annexed by the *Museum of Fine Art,* and in 1957 (according to the new change of conception) it was transferred to the *Hungarian National Gallery* from where only works and portraits closely related to local history were returned to Óbuda. Two years later, in 1959, the Town Council decided to establish an art collection, and so revived the gallery as a department of the Budapest Historical Museum; exhibitions from the growing collection were organized in 1964, 1969, 1977 and 1983. The field of collection was also modified from period to period from narrow local history in the initial period through „contemporary themes related to the capital" in the 1960s to our days and general Hungarian art on the range from the 1920s to the closure of the old Municipal Gallery.

The collecting activity started in the early 1960s has laid the foundation of a collection of works of this cen-

PATAY László

Széchenyi Ágnes: Reneszensz mesterek álma volt : Beszélgetsé Patay Lászlóval. = Magyar Hirlap, 1993. julius 3. II. ill.

.i.Erdős Tibor,Cs.:;.i.Páll

Eszik Alajos

kiáll. Vác, Könyvtár Galéri
Eszik Alajos kiállítása. =
.i.Eszik Alajos:;.i.Golovic

Etaix, Pierre

FÁBER András: Yoyo rajzol:
Filmvilág, 28, 1985, 9. 17-
.i.Fáber András:;.i.Etaix,

Fábri Zoltán

FÁBRI Zoltán kiállítása, Bp
június 1. Bev. Fábri Zoltár
ill. **ism.** BOGYAY Katalin: F
1985. június 9. 3-4., ill.;
festményei. = Magyar Hírlap

KÜRTI László: "Újra megkis
[beszélgetés]. = Film-Szinh
ill.
.i.Kürti László:;.i.Fábri
András:;.i.Bogyay Katalin:

PATAY László

Széchenyi Ágnes: A legnagyobb
harai falfestmény Békéscsabán.
=M. Hírlap, 1993. nov. 27. 6. + ill

Békéscsaba - Erzsébet hőf. Rk. templom

Patay László

Mai magyar képzőművészek alkotásaiból rendezett kiállítást az egyi megyei tanács művelődési osztálya, melyen a művész munkái szerepelnek.

Népújság, 1976. febr. 20.

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 MÁJ 17
Csongrádmegyei Hirlap

Patay László, Munkácsy-díjas festőművész 1021

Tavasztfigyelő

PATAY LÁSZLÓ MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ TÁRLATA SZEGEDEN

Kedves, régi és becsült művészegyéniség tért vissza önálló kiállítás keretében mintegy évtizedes távollét után a megyébe, — a Képcsarnok szegedi kiállítótermében tegnap, az esti órákban nyílt meg *Patay* László Munkácsy-díjas festőművész tárlata. A kiállító tagja annak a kiváló festőnemzedéknek, amely az ötvenes évek első éveiben szerzett diplomát a Képzőművészeti Főiskolán. Mint évfolyamtársai — *Németh* József, *Szalay* Ferenc, *Kajári* Gyula, *Szurcsik* János és mások — már főiskolásként kiállított hazai és külföldi tárlatokon, hogy 1965-ben egyéni kiállítással mutatkozzék be Budapesten, Hódmezővásárhelyen és Győrött. Az 1963-as Vásárhelyi Őszi Tárlaton nagy és megérdemelt sikert arat *„Öregség"* című kiváló alkotásával, nem kevésbé az 1966-ban ugyancsak Vásárhelyen kiállított *„Álvók"* című kompozíciójával. Egy évre rá még láthatjuk képét a vásárhelyi őszi seregszemlén, s csak sajnálhatjuk, hogy azóta, ha baráti kapcsolatai nem is, de jelentkezése megszűnt az alföldi piktúra központjában.

Patay László alapállása más, mint a vásárhelyieké. Ez nem titok, s bizonyíték rá éppen mostani — témában azonos, feldolgozásában rendkívül változatos — alkotásainak ezúttal látható sora. A téma: *a tavasz.* Így vall erről:

„Figyelem a tavaszt. Megrendít, felemel, gyönyörködöm benne. Költészetté válik a Nap sugaraiban, rögök mozdulásában, virágok felénkfordulásában, az emberek szívében. Erről akartam beszélni, ezt közvetíteni csupán szemünk-lelkünk jó közérzete érdekében."

A kiállítást megnyitó *Szalay* Ferenc Munkácsy-díjas festőművész — aki együtt kezdte és végezte a főiskolát a kiállítóval, s együtt álmodták a jövőt diákéveikben a Szőnyi-osztályon — jogosan mondotta:

„Patay gyönyörködtetni akar bennünket. A szemnek ünnepet teremteni. Ezzel elcsalni a nézőket a tavaszba, a természetbe a baracknyílástól a villámlásig. Fölfedezni mindent. Patay képeihez nem kell jel kulcs. Nem ravaszak, mint a keresztrejtvény. Mégcsak a manapság oly divatos egyéni szimbólumrendszerek is hiányoznak ezekből a képekből. Megmutatja, ha látunk, mennyi mindent fedezhetünk fel a világban, ami jobbá, gazdagabbá tesz bennünket. S mindezt képi eszközökkel teszi. Képessége, fölkészültsége nem ismer szakmai korlátokat. Trükkökre sincs szüksége. Nem fél attól, hogy nem lesz korszerű, mert tudja, hogy a művészet időtlen. A tavasz is mindig öröm volt és lesz, amíg ember él a földön."

Valóban: ilyen ez a kiállítás — póz nélküli! Patay minden egyes képéről az élet öröme sugárzik. A mintegy negyven, temperával készült alkotás-bokra egy szépen ívelő művészpálya jelentős állomása. Hiszen lehetetlen nem érezni a *„Tavaszi köd"*, vagy a *„Villám"* leheletfinomsága mögött a gazdag lírai tartalmat, vagy a *„Tisza* (Csónak)", avagy a *„Szerelmespárok virágok közt"* című képeiben realizálódó festői erényeket a képépítéstől a színérzékenységig.

A tárlatlátogatók a tavaszt-figyelő művésszel együtt figyelhetik az élet ébredését, s bizonyos, hogy *„szemük-lelkük jó közérzete"* nem marad el.

SZABÓ ENDRE

fejlődik a szántó-
ldségtermesztés
kói körzetben

meszt az idén a Lenin Tsz sárgarépát is, ami tavaly nem volt. Ugyanis

sikerült több alapvetően fontos gépesítési problémát megoldaniuk.

Így például egy SVA—6-os jelű aprómag-vetőgéppel meg tudták oldani a gyökérgumós növények magjának szemenkénti vetését. Ezáltal az egyelések idején rengeteg kézi munkaerőt lehet megtakarítani. A növényvédelemben is háttérbe szorítják a „kapazint", ahogyan a kézikapát nevezik napjainkban. Hatásosabb a vegyszeres gyomirtás.

Mivel a dughagymatermesztés gépesítési problémáit is sikerült megoldani

a Lenin Tsz 115 hektárra emelte az idén hagymamag vetésterületét.

A dughagyma-termesztésben kézi munkaerőt már leginkább csak átmeneti szükségszerűségből foglalkoztatnak. Addig is foglalkoztatni kell az asszonyokat, amíg jobb munkát biztosítanak a részükre. A gépesített étkezési vöröshagyma területe 550 hektárra növekedett az idén a Lenin Tsz-ben, 50 hektárral emelték a tavasz idején az eredeti tervet. Míg a kézi hagymaművelés 133 hektárra szorult vissza.

A pénzügyi árbevételi tervek is bizonyítják a változást. Tavaly a növénytermesztési ágazat bevétele 74 millió forint volt a Lenin Tsz-ben, most kellő óvatossággal 80 millió forintra tervezték ezt. S

a hatmilliós felfutást teljes egészében a zöldségtöbbletre alapozták.

A másik gyorsan fejlődő ágazat a szarvasmarha-tenyésztés és a tejtermelés lett. A tavalyi — takarmányozási napokra számított — átlag szarvasmarha-létszám 1577 volt. Ami az idén terv szerint megközelíti az 1800-at. A tehénállomány pedig 591-ről 670-re növekszik. A húsipar részére történő hizómarha értékesítésben pedig 100 darabbal kívánnak előbbre lépni az idén. Üzemi tenyésztéspolitikájukkal lényegében a „Dália" elvet követik. Tudniillik, hogy tavasztól — őszig legelőn tartják az állatokat. Az elléseket is zömmel erre az időre programozzák. Minden üszőt legalább egyszer leelletnek, a jól tejelőket tenyésztésben hagyják, a gyengébbeket pedig az első borjú után vágóra értékesítik.

Elsősegé
verseny C

Hagyomány már, hogy Vöröskereszt minden évben Csongrád megye minden városában elsősegélynyújtó versenyt rendez az általános iskolák tanulóinak részvételével. Ennek jegyében került sor a napokban Csongrádon, a városi Vöröskereszt-szervezet rendezésében az általános iskolások vetélkedőjére.

A nemes versengés során szerzett tapasztalatok azt igazolták, hogy az ilyenfajta számvetés jól szolgálja a Vöröskereszt célját. Nevezetesen azt, hogy az általános iskolát végzettek mindegyike elsajátítsa az alapfokú elsősegélynyújtáshoz szükséges ismereteket. Az iskolai oktatási tervhez kapcsolódó tanfolyamon szerzett ismeretekről, azok gyakorlati alkal-

Cukr
a korszerű te

Tegnap délelőtt a Csongrád megyei Vendéglátóipari Vállalat gasztronómiai bizottsága árubemutatóval egybekötött tanácskozást tartott Szentesen. Megállapították, hogy a korszerű táplálkozás követelményei mind-

kötetbe kívánkoznak. Egy [illegible] műfajú, anekdotikus írástól eltekintve általában elég élesen elválnak ezek a dialógusokkal tarkított elbeszélések és a csupa hiteles adatból szőtt, jobbára leíró jellegű néprajzi fejezetek, amelyek azonban szintén híján vannak minden tudományoskodásnak és nehézkességnek.

A művészi stílus az egész kötetet roppant élvezetes olvasmánnyá teszi. Nem tudom megállni, hogy búcsúzóra ne idézzek még legalább néhány mondatot, étvágycsinálóul azoknak, akik csak ezután veszik kezükbe a könyvet. „Csikászó pákászaink az ingólápokon tevékenykedtek. Volt ilyen sok; a nád, gyékény avarjából, vízinövények indáiból szövődött, és zöld pázsitként borította a víz színét. A járatlan ember azonban könnyen beleszakadhatott, s akkor menthetetlenül elnyelte az alatta levő ombolyos víz. A pákász gyékényből font talpalót kötött bocskora talpára, és úgy lépegetett rajta, három ágcsonkban végződő, hosszú botjával tapogatózva."

Aki így ír magyarul, s így idézi a hazai múltat, annak a könyvei bizonyos, hogy kései unokáinknak a kezéből sem kopnak majd ki. A mi becsülésünket pedig nem kevésbé megérdemlik, mint a majdani hálás utókorét.

(Magvető Kiadó, 1977)

VARGA DOMOKOS

Egri Mária: A Szolnoki Művésztelep

Egri Mária könyve a Szolnoki Művésztelepről alkalmas arra, hogy újfajta érdeklődést is keltsen témája iránt, akkor is, ha címe elsősorban azoknak ígér kedvükre való találkozást a művészettel, akik valamiképp már kapcsolatba léptek azzal a festői világgal, amit az alföldin belül Szolnok és környéke jelentett és jelent. Az ilyen olvasó már eleve helyesen tapintja en-

egy szikes talajból [illegible] növényke majdhogynem véletlen sorsa? Attól, amiről az egykori hírlapi jelentések e könyvben tájékoztatnak, hogy ez az egyszeri forgalmi előnyhelyzet a város részéről teljesen kiaknázatlan maradt — e táj és népe — a külföldi szem számára — még sokáig a betyárkalandok és -emlékek lelőhelye maradt csupán. Milyen véletlenek és reális okok tették mégis a művészet ihletőjévé — ezt tudjuk meg a könyvből.

Írójának szerencsés és okos álláspontja e témával kapcsolatban: az elfogulatlan lelkesültség és az a rokonszenvesen-tudományos eltökéltség, amellyel az idefűződő művészet elismert értékeit nem csupán a megszokott, hanem többféle megvilágításban mutatja be, és viszonyítja az általános művészeti fejlődéshez, másrészt a fel nem ismert vagy elhanyagolt értékeket nem hagyja nyomtalanul a feledésbe merülni.

Mindaz, ami az olvasó számára a lényegében száraz statisztikai adatokból a szöveg nyomán művészteleppé kerekedik, olyan váratlan, mint az, amikor a kispénzű bohém, fedél alá jutván, bármely oduból műtermet varázsol, elhivatottságának és kedélyének bőségével. Mert amúgy rejtélyesnek kell tűnjék, hogy az egykori szolnoki vár hűlt helyére képzelt kolónia létesítésének akadtak istápolói a kulturálisan alvó városban. Kolumbuszok, akik egy nem lakott földrészecskét fedeztek fel egy jövendőbeli eszmei kincs, az itt keletkező művészet kivirágoztatására.

Tudjuk a múltból is, hogy a lelkes ideák zöme miként fut zátonyra a megvalósítás küszöbe előtt. E művésztelep benső történetének leírásából azonban a helyi ihletődésnek, a genius locinak olyan termékenyítő vonásaival ismerkedünk meg, amelyek realizáláshoz segítették a tervet. Ezeket a művészettudomány gyakran figyelmen kívül hagyja, mintha bizony a művek keletkezése és minősége csak a látható tárgyi környezettől, meg olyan fontos tartalmaktól függene, amilyen a kor és a társadalom — ugyanakkor azonban nem tulajdonít jelentőséget az olyan alapvető dolgoknak, amilyen az egyszerű csend — méghozzá a „vidéki",

a benne születő otthonossággal, s nem utolsó sorban a művésztelepi kollegalitás színezetével, ami, tegyük hozzá, olyan érzékeny, mint az operaénekes hangszálai. Egri Mária könyvét olvasva — s ez érdeméül szolgáljon szakmai alaposssága mellé — nagy és kimondatlan igazságokat sejtünk meg intimitásként, mint például azt, hogy miért is a művészek azok, akik a művészettörténetet csinálják, s miért nem fordítva történik ez. Igaz, hogy ilyen éles konzekvenciákat a szerző maga nem von le a jelenségekből, de útba indít ilyen gondolatokat, és nagyobb körültekintésre, a mesterség nagyobb tiszteletére kötelezi a művészetkritikát.

Teheti ezt azért, mert a szerző számára nincsenek érdemben alárendelt fontosságú kérdései a művészet fejlődésének: fogaskerékszerűen kapaszkodnak egymásba a haladás szerkezetének alkatrészei, irányzatok keletkezésének és sorvadásának okait ismerjük fel az adott, szolnoki művészetre vonatkoztatva. Az impresszionizmus itt sem deus ex machinaként toppan be a képek világába, szerény követőiben nem árt olykor a bátortalanabb úttörői gesztust sem felfedezni, mint ahogyan a dekoratív stilizálás korszaka egy-egy életműben is megfelelő, pozitív értékeléshez juthat, amióta leszoktunk a szecesszió dorgálásáról, és annak nyűgös hangoztatásáról, hogy miben lettünk nyugatmímelők. Nem oktalan dolog ezt a szolnoki kezdeményezést olykor a nagybányaival is egybevetni, ahogyan ezt Egri Mária teszi, vagyis úgy, hogy ne a tájak és „iskolák" közötti versengés derüljön ki belőle, hanem olyan egyszerű tények, mint az, hogy a nagy egyéniségek megkeresik a művészetüknek megfelelő környezetet, s hogy ez egyénenként és időszakonként változó — állandó pedig csak a táj és népe, amennyiben *az* egy helyben marad.

A könyv megszabott csoportprofiljához képest érdemleges, tágabb esztétikai kérdésekre is kitér a szerző, egy-egy művész munkássága kapcsán, azzal, hogy tehetségük, ismeretségük valamely kevésbé felderített oldalát mint műfaji kérdést veti fel, például a monumentalitást Aba-Novákkal kapcsolatban, a sajátlagos grafikusi vénát és groteszk humort Gácsi Mihálynál, a festői lírát tartalmi oldaláról is Antal Ilonánál és holtuk utáni figyelmet hív ki Szüle Péter és Patay Mihály számára, — hogy csak kiragadottan említsük a valóban hiányt pótló megfigyeléseket.

Érdeme a szerzőnek, hogy láttatóan elemzi a szobrászati alkotásokat, egy kissé az alkotók személye, ihletődése felől is közelítve ezt a művészeti ágat, amelynek tárgyai a maguk térbeliségében és színezetlenségében a nagyközönségtől távolabb állanak, mint a képek.

Mellékesként kezelt kérdéseket is felvet Egri Mária a művészettel kapcsolatban, amilyen például a kiállítások miként-rendezésének, az elrendezésnek, a tárgyak helyzetének kérdése a kiállítások keretében. Ami voltaképpen különálló művészet, különálló tanulmányt is megérdemelne, — csakúgy mint az a másik kérdés, amit zokszóként hallunk: a művészetkritika a „vidéki" művészetet úgy általában a „városi" oldalágaként, látókörének peremén fekvőnek tekinti — keveset foglalkozik vele. Mi vígasztalót gondolhatunk erről? Azt talán, hogy állott már az „alföldi festészet" árfolyama roszszabbul is a jelenleginél a városi jegyzéken. Hátha még javul.

Végül még azt kell elmondanunk a könyvről, hogy nem csupán az állandó és vendégművészek illusztrisabb névgárdájának tudható be, hogy végül is a művésztelepi krónika nem lett csupán a „kismesterek", a „hagyományőrzők és folytatók" „tisztes sorából álló" kiegyensúlyozott, de nem túlságosan izgalmas olvasmány, hanem, hogy a művekről készült reprodukciók színvonala, jó válogatása is meggyőző, ki-ki tehetsége summázott jegyeivel szerepel azokban, vagyis azzal, amit hozzáadott az egész karakterképhez, s nem azzal, amit ismételt belőle. Egyéniségek párbeszéde elevenedik meg, vallomások váltják egymást, és érdekes egybevetést kaphatunk abból, ahogyan az egykoriak látták a jövőt, akár már a ma művészetének várható útjait a múltban. Vajon kortársművészeink tudnának-e, merhetnének-e ily pontosan következtetni művészetünk jövendő arculatára?

(Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1977.)

B. SUPKA MAGDOLNA

Patay Mihály
gráfikus
Szobrok
l.
Szabad Művészet
1947. 154. l.
8. 4.

a lelkeket nem a templom *fölött*
odottságához" s nem a templom
k pogánykodásához, hanem *belől*
z Úr lélekben és igazságban való
ogatjuk.
olgálat terhét s ismerjük édességét is.
ık el.
'éktek Atyáink, hogy bennünket erre
jelmeztettetek, a bárkát eloldottátok
vakkal utunkra eresztettetek!

169. *D. Dr. Révész Imre püs*
november hó 19-én a következő leve
kerületi közgyűlésünkhöz :

„Mélyen tisztelt Egyházkerületi

Püspöki székfoglaló beszédemben
3-án, a közgyűlési jegyzőkönyv 2
(a 29. lapon) olvasható következő n
volt az egyházkerületi közgyűlés szín

»Egyébként 3 év és 3 hónap m
formák között módja lesz egyházke
presbitériumának teljes szabadsággal
ményét — nem arról, hogy a progra
tam-e, hanem arról, hogy a kötelesség

Ezt a nyilatkozatot akkor az e
gyűlésnek méltóztatott észrevétel nélkü
és így — ha hallgatólag is — rámnézv
lező erővel felruházni.

Az egyházkerületi főgondnok úr
házmegyei gondnok, egyházkerületi ta

PATAY MIHÁLY

93	Cséplési ebédpihenő, tempera	300.—
94	Kubikolás a tiszti gátnál, tempera .	300.—
95	Falusi parasztlakodalom, tempera . .	~~300.—~~ 250
96	Tiszai kompátkelés, tempera	200.—

Patay Mihály
Jestő

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1936

XI-IK

TAVASZI SZALON

Patay Mihály

festő- és grafikus.

A Szendrei-Szentiványi-féle Nagy Magyar Müvészlexikon
Szerkesztőségének,

Budapest
XI. Lagymanyosi-utca 16.

A Szabad Müvészet f. évi 8. számában közzétett felhivasra hivatkozva életrajzi adataimat csatoltan tisztelettel megküldöm.
A Lexikonból egy példányt előjegyzek. Kérem, sziveskedjék közölni, hogy a Lexikon előrelathatólag mikor jelenik meg és az előjegyzési dijat mikor és milyen összegben küldhetem.
Szives fáradozásukaz előre is megköszönve vagyok

Szolnok, 1947. október 26.

Patay Mihály

festő- és grafikusmüvész.

Válaszolt am
1947. nov. 3

Patay Mihály

*9

Római Coll. Hungaricum Orszösz. 1939/40

28. p.

Patay Mihály (1910, Szolnok, róm. kat.) festőművész és grafikus. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte (v. Aba-Novák, Glatz és Varga professzorok). Olaszországi tanulmányait először Rómában, majd később Firenzében a R. Accademia di Belle Arti-n Felice Carenánál folytatta. Résztvett a Római Magyar Akadémia 1940. évi képzőművész-kiállításán, ahol fametszeteivel szerepelt (Mussolini, XII. Pius arcképei, négerfej, firenzei látkép stb.). Nagyobb utazásokat tett, bejárta Nápoly, Herculaneum, Pompei, Paestum, Salerno, Ravello, Amalfi, Sorrento, Capri, Cumea, Baia, Pozzuoli, Siracusa, Tripolisz, Sabrata, Leptis Magna, Palermo, Arezzo, Bologna, Imola, Faenza, Milano, Pisa, Siena, Assisi, Padova és Velence vidékét.

szerepelt hegy nagy közgyüjtemény főigazgatói közül
Országos Levéltár főigazgatója: *dr. Herzog József*
Szépművészeti Múzeum főigazgatója: *dr. Csánki Dénes*

Az 1934. évi VIII. t.-c. intézkedései következtében átszervezett többi közgyüjtemény képviseletét biztosító intézkedések ebben az időpontban még nem tétettek meg.*

b) A külföldi magyar intézetek kurátorai és igazgatói:

Bécsi Magyar Kutatóintézetek főigazgatója: *dr. Miskolczy Gyula*
Berlini Magyar Intézet igazgatója: *dr. Farkas Gyula*
Római Magyar Intézet kurátora: *dr. Gerevich Tibor**
Római Magyar Intézet igazgatója: *dr. Koltay-Kastner Jenő*

III. Kiküldetés alapján tagok:

A budapesti jog- és államtud. kar részéről: *dr. Kolosváry Bálint*
„ „ orvostudományi „ „ *dr. Nékám Lajos*
„ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Kornis Gyula*
A szegedi jog- és államtud. kar részéről: *dr. Kiss Albert*
„ „ orvostudományi „ „ *dr. Issekutz Béla*
„ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Sik Sándor*
„ „ mat.-természettud. „ „ *dr. Szentpétery Zsigmond*

* A csillaggal megjelöltekre vonatkozólag l. a névsort követő megjegyzéseket.

Patay Mihály

Csánky Ung Mad
43. l.

PATAY, Mihály

227. *Zimmer in Kalotaszeg*
228. *Neapel*
229. *Viergespann.* — *Schweineschlachten* (in einem Rahmen)

graphisch

EZPK

KÉRJEN MUTATVÁNYSZÁMOT A KIADÓ

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDÁTÓL

BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KRT. 6 (GÓLYAVÁR)

Száz és száz csillogó

TANGÓHARMONI

mesebirodalma a

MARNITZ tangóharmonika szal

VIII., József-körut

Nagy képes árjegyzék ingyen!

A világhírű Hohner-gyár összes típusai ismét kap

Művészi sportdíjak

herendi

porcellánból

FORUM

MAGYAR-OLASZ SZEMI

Patai Mihály

Patai Mihály fametszetei a grafika e fajának méltó képviselői. A tárgy, a gondolat, még az érzelem is lehető legnagyobb mértékben érzékelhető nála, ami a fametsző számára, akit az anyagkötöttség, a színek hiánya szűk korlátok közé szorít, a legnagyobb dícséret. Itt minden kis fehér vonalkának és fekete mezőnek megvan a maga jelentése, hiányokat épp oly kevéssé találunk, mint fölösleget. A kidolgozás technikája elsőrangú, nagy gyakorlottságra vall, de ez talán nem is fontos, mert a fametszetnél az egyes részletnek vajmi kevés a művészi értéke. Az értékest, az artisztikust az egységes összkép adja, a művész érzéke, amely a fametszetnek megfelelő témát talált.

Budai O. Gábor: Az Ernst-kiállítása.

Museum CLII.
Képzőművészet
1935. 85. sz. 116. l.

~~Budapest.~~

VI. ~~Lendvay ucca 15. sz.~~

VÜ.237.-RK.447.

Budapest, a póstabélyeg kelte.

T.

lovag B á n r é t i Zoltán urnak,

Budapest.

Kérem, hogy engem -minden kötelezettségem nélkül- felkeresni szíveskedjék.

Található vagyok_____hó

_____n d.e./d.u._____órakor.

Név:_____

TELEFON: 127-233. Hol?_____

Patay Mihály

Magyarország. Esti lap
1940 máj. 9.

— **MAGYAR FESTŐ LEFESTETTE XII. PIUS PÁPÁT.** *Patay* Mihály Olaszországban élő magyar festőművész elkészítette *XII. Pius* pápa arcképét és a képet megküldötte a Szentatyának. A magyar festőművész a vatikáni államtitkárságtól a következő levelet kapta:

»A Szentatya örömmel elfogadta hódolatteljes ajándékát és szívből küldi apostoli áldását.«

Varga Nándor: Adagio **Fametszet**

fekete nemes arányban áll úgy, hogy még a legkevésbbé grafikus látással rendelkező egyént is megragadják. A sok ezer festő és grafikus által sok ezerszer megrajzolt bibliai jelenetek nála újszerűkké, a fametszetek ezáltal modernekké válnak. Csodálatos szépség nyilvánul meg spirituális lapjain. Milyen transzcendentális hatása van a „Keresztelő szent János" lapjának, vagy az Annunziazione című művének, melyben az isteni hatalmat abban a nagy csodában, — mely az angyal megjelenése által jött létre, — ábrázolja. Egészen más jelentősége van az apáca ruhának, ha azt alakon látjuk és milyen geniális ötlet volt az angyal testetlenségét az üres ruha beállításával víziószerűen érzékeltetni. Amit ő a lapon elhelyez és annak természetes egyszerűsége a legnagyobb rendezőre vall. Nem csoda, ha a Cyrano-sorozat megoldására vállalkozott. Érdekes, hogy festői elgondolása nem engedi, hogy alakjai színpadiassá váljanak, semmi pózolás nem látszik meg művein és mégis van valami, ami emlékeztet a színpad világára. Milyen könnyen válhatott volna színpadiassá Ölelkezés, Csók című lapjain. Anélkül, hogy manirossá válna, a párhuzamos vonalak vésőjének használatában a fametszők között ma talán az első. (Folytatjuk)

Iván Szilárd: Madonna
Fametszet

Patay Mihály: Tanulmányfej
Fametszet

lágszerte még kevesen foglalkoztak. Művészi felhasználása alig 30 esztendős. 1907-ben Olgyay Viktor a linometszetről mint egészen új technikáról beszél: „A grafikai technikák" című értekezésében.[3]

A fametszet és linometszet abban különbözik a rézkarc és rézmetszet elkészítési módjától, hogy a rézkarc mélynyomású technika, vagyis a kivájt vonalakba kerül a festék és ez adja a rajzot, a linometszetnél és fametszetnél pedig a kivájt rész fehér marad. A fametszet technikáját Rosner Károly Az új magyar fametszet című cikkében ismerteti.[4] A rézkarc és metszet nyomtatása előtt a lemezt megmelegítjük, a papírost pedig nedvesen készítjük elő, a fa- és linometszetnél nincs felmelegítés és száraz papíron dolgozunk.

A fametszet technikájának ismertetéséről Conrad Gyula is hossabb tanulmányt irt A grafikai eljárások címen.[5] Ugyancsak Conrad Gyula volt az új fametszők közül az, aki hazánkban a modern értelemben vett fametszetet elindította. Új terméséből bibliai tárgyú fametszetei különösen szépek. A Karácsonyi üdvözlet, Krisztus születése költői meglátású. A rajz biztos tudása és az anyag szeretete látszik minden művén. A fehér és feketével mindig kellemes rítmusban van, Karácsonyi üdvözletének tájképi része aquarelljeivel van összhangban és jól oldja meg a földi és égi világ összekapcsolását.

Fáy Dezső a fametszet régi típusa szerint a fehér és fekete formáknak kis területen való váltakozásával mondja el érzéseit. Fáy fametszeteiben a sok megbontás fárasztja a szemet és így inkább csak a szakember előtt válnak kedveltekké. A fametszet technikája kívánja a nagy formák kiemelését s lehetőleg egyenes vonalak metszését, de az legyen a cél, hogy a néző ne vegye észre, hogy a sok párhuzamos vonal metszésével a formákat széttagoltuk. A fametszet is csak akkor lesz élvezetes, ha vonalai könnyűek és természetesek.

Molnár C. Pál olaszországi metszetein a fehér és

Patay Mihály: Kaszafenő **Fametszet**

[3] Melléklet az Országos Magyar Mintarajziskola és Rajztanárképző 1906—7. tanévi értesitőjéhez.

[4] Debreceni Szemle, VI. évf. 3. szám. 102—103. lap.

[5] A Gyűjtő, Siklóssy László szerkesztésében az Ex Librisekről készült külön számában 113—133. lapokon.

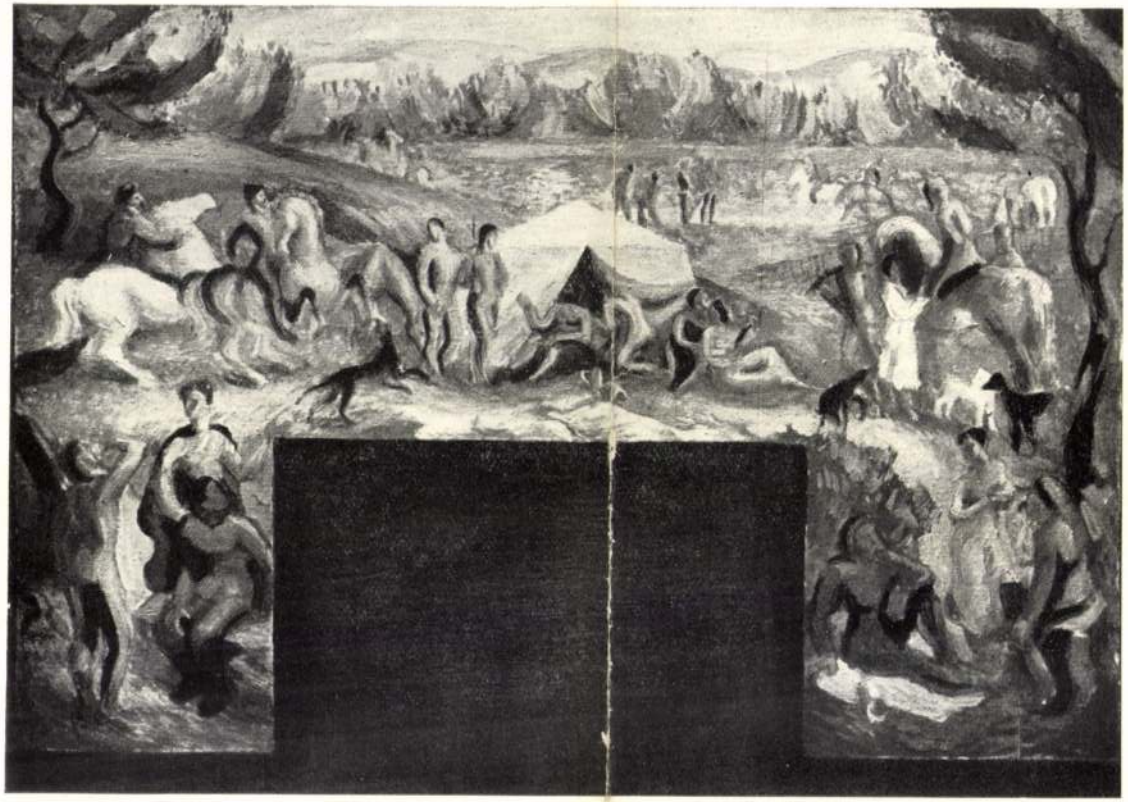

SZERVÁNSZKY JENŐ: FALKÉP TERVE EGY SÖRÖZŐBEN. TANÁR: NAGY S.

PATAY MIHÁLY: TEHENEK A VÁLYUNÁL. TANÁR: VARGA N. L.

Képzőműv. Főisk. Évk.
1936/37

Cs Pataj Mihály
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

OKI 20
1021

Cs. Pataj Mihály kiállítása

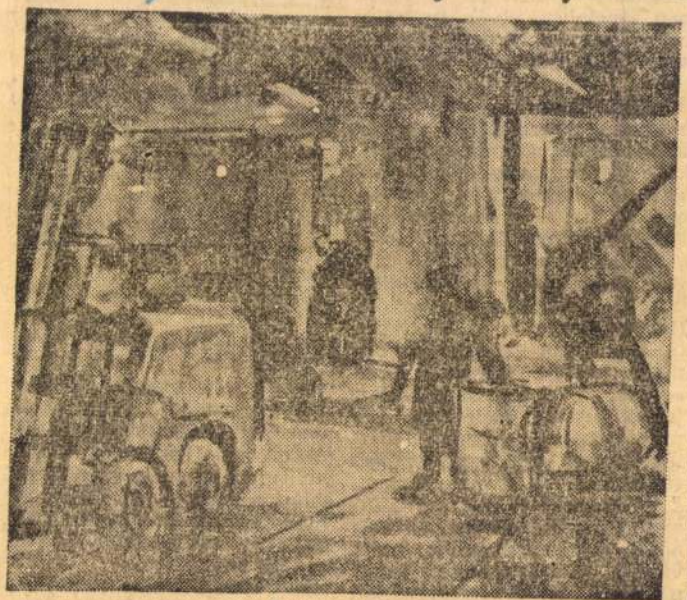

Kábelgyárban

Cs. Pataj Mihály, a szegedi Felsőfokú Tanítóképző Intézet rajztanára gyakran feltűnt már az országos tárlatokon. Az utóbbi időben a többi között a miskolci Grafikai Biennálén és a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállításon láthattuk egy-egy tehetséges alkotását. Önálló kiállításokat is rendezett szűkebb hazájában: Békéscsabán, Gyulán, Orosházán, Szarvason és Szegeden, de gyűjteményes kiállítással a fővárosban most mutatkozott be első ízben.

A Derkovits-teremben bemutatott, mintegy negyven képből álló gyűjtemény a művész alkotókedvének és művészi gazdagságának meglepő szépségű kifejezése. A »*Tisza-part*«, a »*Duna-kanyar*« derűs tájai mellett a szegedi »*Dóm tér*«, a »*Kacsaetetés*«, az »*Épülő gáztartály*«, a munkapadnál dolgozó »*Kábelgyári munkások*« elevenednek meg alkotásain. A képek formai megjelenítését mindenekelőtt az egyszerűsítésre és nagyvonalúságra való törekvés jellemzi, s érezhető az alföldi festők egyik jellegzetessége, a nagy színbeli kontraszt heve is. Cs. Pataj meghökkentően sommás, szinte tömondatokban fogalmazó festői nyelvezetéből a szín és a forma összhangja árad. Bár művészetében a mondanivalót kifejező módok és formák még nem tekinthetők véglegesen kialakultnak, a kiállítás mégis egy tehetséges, őszinte szándékkal kísérletező vidéki pedagógus-művész alkotóműhelyébe adott betekintést a fővárosi közönségnek.

Bizonyos, hogy az első budapesti bemutatkozás méltó összegezése Cs. Pataj Mihály eddigi munkásságának. Eredményei nyomán joggal reménylhetjük, hogy művészi életútján még további nagy fejlődéssel örvendeztet meg bennünket.

Juhász Antal

...ezetésének új, valóban ...alista vonásaiig. De nem ...edhetjük el ugyanakkor, ...ogy ez a növekedés, ez a neveléstörténeti jelentőségében felmérhetetlen tartalmi változás tekintélyes részben *a személyi kultusz, a dogmatizmus idején következett be, s ezek káros hatását nem kerülhette el.* Ha ezt elfelejtjük, további fejlődésünket lassítjuk vagy éppen keresztezzük.

Persze, ne legyünk igazságtalanok! Amint az ország életének többi területén, éppúgy az oktatásügyben is nagyon sok történt az elmúlt években a személyi kultusz, a dogmatizmus káros maradványainak elsöpréséért.

Kell erre bizonyíték? Említsük csak — szinte találomra — azokat a kérdéseket, amelyek az utóbbi években a pedagógia és az oktatásügy érdeklődésének homlokterébe kerültek.

A legszembeötlőbb: *az iskola és az élet kapcsolatának szorosabbra fűzése.* Jól emlékszünk, hogy erről a személyi kultusz idején is sok szó esett. De már a gyakorlati megvalósításra nemigen mutatkozott törekvés. *Amilyen mértékben a felső vezetés elszakadt az élet gyakorlatától, amilyen mértékben nőtt a távolság szavak és tettek között, olyan mértékben távolodott egymástól az élet és az iskola is.* S csakis az elmúlt évek tisztultabb légkörében kerülhetett — és valóban került is — sor arra, hogy végre hozzáfogjunk ennek az ellentétnek

zsoá, liberális áramlatok ... a párt az ötvenes évek el... szegezte szembe a pedag... vezető szerepének helyes, ... ban szocialista elvét. De ... helyes elv szinte már szü... sének pillanatában elto... Egyes esetekben a nev... megfélemlítettsége — például a munkásgyerekekkel, munkásszülőkkel szemben jelentkező elbizonytalanodás — vetett neki gátat, más esetekben viszont — a személyi kultusz, az önkény légkörében — a gyermeket megfélemlítő, túlzott szigor rideg, antiszocialista gyakorlatába torkollott. (Így rakhatta ki a szocialista pedagógia gyékényére a maga gyanús »áruját« nemegyszer még a jezsuita-fasiszta-militarista pedagógia könyörtelensége, a testi fenyítéktől sem idegenkedő emberellenesség is.) *A pszichológia, a gyermek megismerése szintén ebben a légkörben szorult háttérbe.* Emlékezzünk csak vissza: aki a gyermek iránti megértés, a gyermeklélektan szükségessége, a gyermekkel való valóban egyéni bánásmód húrjait kezdte pengetni, arra egyhamar rásütötték a pedológia, a burzsoá szemlélet bélyegét. Itt is van mit pótolni és helyrehozni. Ezért olyan nagyarányú az igény az elmúlt években a lélektani ismeretek, a tanulói személyiség megismerése iránt, ezért lehet — sőt: kell! — ma már nagyon bátran hangoztatni a gyermekszeretet, a gyermek iránti megértés fontosságát a pedagógusmunkában, s ezért

tonoknek a vezetése ... gozni. Miről van itt szó? Arról, hogy *a félelem sok helyen nemcsak a múltbéli emlékekből táplálkozik, hanem abból is, hogy egyes vezetők még ma sem szakítottak véglegesen a régebben megszokott módszereikkel.*

S végül hadd említsem meg az igazán éles vita hiányának még egy okát: azt, hogy egyesek még nem érzik eléggé szilárdnak saját eszmei, világnézeti, pedagógiai biztonságukat, nem érzik magukat eléggé vitaképesnek. Nos, ebben feltétlenül van annyi igazság, hogy ehhez a vitához és ehhez a munkához — szocialista oktatásügyünknek a személyi kultusz és dogmatizmus hibáitól való végleges megszabadításához — *csakis a szocialista elviség alapján, csakis jó és egyre jobb felkészültséggel* szabad hozzáfogni. Úgy vélem azonban, hogy erre a pedagógusok közül sokkal többen lennének képesek, mint ahányan valóban megteszik, vagy mint ahányan egyáltalán gondolnák.

A fentiekhez — tudom — sok mindent lehet hozzáfűzni. Elmondhatják a vitázók a többi között, hogy nem adtam eléggé mély elemzést, nem törekedtem teljességre, némi-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cs Pataj Mihály

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1964 ÁPR 19.

102

Cs. Pataj Mihály: NAPRAFORGÓTISZÍTÓ
(Linómetszet)

tós viselet.
alál a
uház

AVARTALAN!

80266

t

zési tárgyakat,

ámokat,

ilönféle anyagokat.
zére. — Részletes
i tanács bármikor
efon: 1.

(x)

Még nem késett el

selyemtermeltetési szerződést kötni.

A selyemhernyók kiosztása május első napjaiban kezdődik.

Befektetés nélkül

1000—2000 forint

mellékjövedelmet érhet el egy vagy két adag selyemhernyó felnevelésével.

A fonható I., II. osztályú selyemgubó átvételi ára 40,— Ft kilogrammonként.

Jelentkezés és felvilágosítás a helyben földművesszövetkezetnél

2319

Cs. Patai Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1958 AUG 17

BÉKÉSMEGYEI NÉPÚJSÁG

Munkás- és parasztmozgalmi kiállításra készülnek Orosházán

610

A Hazafias Népfront Békés megyei bizottsága a Viharsarki Hónapok alkalmából munkás- és paraszt-mozgalmi kiállítást rendez augusztus 31-től Orosházán. A kiállítás anyagát már rendezik az orosházi Szántó Kovács Múzeum négy termében, egy részét a Békés megyei múzeumokból, valamint Hódmezővásárhelyről, a szegedi és a gyulai Állami Levéltárból válogatták össze, s felkutatták a különféle szervezeteknél és magánosoknál őrzött, a viharsarki paraszt- és munkásmozgalom hőskorából eredő írásos és tárgyi emlékeket. Megfakult újságokat, a Vörös Ujság és más korabeli lapok tudósításait a Tanácsköztársaság és az őszirózsás forradalom idejéből, földmunkás sztrájkok és kommunista perek iratait, a nagybirtokos rendszer, a cselédsors vádló emlékeit, a féltve őrzött Lenin-képet, a titokban terjesztett röpiratokat, korabeli fényképeket, munkásegyleti zászlókat és más tárgyakat állítanak ki. A munkásmozgalom fejlődésével párhuzamosan a régi munkagépeket is szemléltetik.

Cs. Patai Mihály festőművész a Békés megyei paraszt-mozgalmak történetét összefoglaló képes tablókat festett a kiállításra. Láthatók lesznek a régi céh-emlékek. Kossuth Lajosnak a megyéhez sajátkezűleg írott levele, és a századforduló földmunkás-, illetve parasztvezérének, Szántó Kovács János és Áchim L. Andrásnak nagy olajképe. Bemutatják majd a régi munkáskultúrát és művészetet is.

1

és szépen berendez
konyhás, verandás
lyen Saleczkinek v
lyan embernek lehe
kában is megköve
a pontosságot, a jó
Pedig van elég dol
szabad óráiban.

Mikor meglátogat
kat eteti. Felesége
lánya mos, 8 éves fia pedig a szomszéd gyerekekkel játszadozik az udvaron.

Hogyan rajzoljuk le őt? Középmagas, 44—45 év küröli, vaskos ember. Nyugodt, kimért a járása, hanghordozása. Mélyen ülő szemeiben szerénység, jóindulat, értelem csillog. Meg sem kellene szólalnia, ha nem is hallottunk volna róla, akkor is tudnánk: ez az ember mélyen átérzi cselekedeteit, olyan jellem, aki megfontoltan, minden körülmények között kitart amellett, ahová állt.

1953 óta tagja a Dózsa Termelőszövetkezetnek.

— Az enyém is ez a zsíros, fekete föld, úgy járok-kelek

— Tán jobb volna, ha véglegesen elköltöznél hazulról!... Biztos valami menyecske körül sündörögsz a szabad időben...

Persze ezt csak úgy zsörtölődésből mondta.

— ...De mindig megbékél, amikor a fizetést hozom — mosolyog Saleczki. Nem egy olyan hónap volt, amikor 3 ezer forinton felül vitt haza.

Tavaly ősszel

már szakadt a hó, bekötött fejjel óvta magát a szélvihartól, de azért szántott a traktoros. Tavasszal is éjjel-nappal pöfögött a Hoffhere. Szinte össze van nőve azzal géppel, ismeri minden alkatrészét. Ezért tudja any-

Cs. Pataj Mihály kiállítása

Cs. Pataj Mihály a vidéken élő festők középgárdájának egyik olyan tagja, aki most kerül első ízben Budapesten munkáival a képzőművészetek iránt egyre inkább fogékony közönség elé. Szegeden, ahol a Felsőfokú Tanítóképző tanára — már több alkalommal állított ki s akvarelljeivel bebizonyította, hogy a természetelvű szemlélet mellett tartalmi és formai igényességre törekszik. Munkássága évekkel ezelőtt Szarvason indult meg, ahol szintén pedagógiai munkakörben dolgozott s a különböző mezőgazdasági munkaábrázolásokkal a fametszés területén tette meg első lépéseit. Elsősorban figurális megoldások foglalkoztatták, majd amikor néhány évvel ezelőtt áttért az akvarellre, témája a táj, a természet változó arculatának fürkészése, városok utcáinak, tereinek hangulatának visszaadása lett. Szarvasi tartózkodása idején a Körös-part növényzetének színpompája, füzeseinek ihletet nyújtó zöld szimfóniája indította az akvarelltechnika felé. Számtalan, gyors kézzel felvetett tanulmánya tanúskodik róla, szívéhez mily közel áll szűkebb szülőföldje.

Erőteljes színekkel alakítja az elé jetáruló képet, szinte drámai hangvétellel, szenvedélyes frissességgel. A Duna-kanyar kutatási területeinek egyik kedves pihenőhelye, itt szinte évente megfordul s ahonnan számtalan jegyzetszerű élmény festői megoldásának emlékével tér meg. De szívesen jegyezte fel kutatásainak útvonalán látottakat is. Így nyerünk lírai megfogalmazású képet Drezdáról, a lengyel tengerpartról is, ahol több hetet töltött tanítványaival.

Egy-egy korábbi próbálkozása még Tornyai emlékét is felidézi, ami a hatalmas horizont megjelenítését illeti, vagy az Alföld végeláthatatlan pusztaságának eleven erővel való lerögzítését jelenti. Legújabb képein Szeged, lakóhelye elevenedik meg, és a Főváros egyes részleteinek változatos, színes visszaadásával találkozunk. A Pasaréti út behavazott házai, vagy a Madách tér vörös színekben izzó félköríves épület tömbje, a narancs és sárga színeknek bátor használata csakúgy jellemző városképeire, mint a Felszabadulás tér sárga-lila színpompája. Szegedről különösen jellegzetes, szép hangulatképeket kapunk. Mondanivalója kiterjed a Tisza-parti költői tájrészletekre, de épületekre és a gyárak környékére is. A gázgyárat ábrázoló friss, élményszerű, változatos színharmóniája, a vörösek, barnák és rózsaszínek árnyalataival, lendületességével a színekben való gondolkodását magyarázza.

De Szeged fejlődésének, városképi vizsgálatának újszerű megoldású feljegyzésén is kísérletezik. Az évekkel ezelőtt felhagyott technikát, a fametszést ismét felújítja. Jövő terveibe illeszkedik a városról húsz jellemző „portré" komponálása.

Munkálkodása reményteljes fejlődést ígér, szorgos kísérletei, a hazai táj szeretete biztosíték arra, hogy még sok friss, eleven szemléletű akvarelljén keresztül élvezzük majd országunk változatos szépségeit.

Telepy Katalin

◆

ÉLETRAJZI ADATAI:

Cs. Pataj Mihály 1921-ben született Békéscsabán. 1940-ben a Képzőművészeti Főiskolára került, mint Rudnay tanítvány, de mesterének tekintette Elekffy Jenőt és Varga Nándort is. 1945-ben középiskolai, majd 1947-ben tanítóképző intézeti tanári oklevelet szerzett. Emellett a szegedi és budapesti egyetemen művészettörténetet is hallgatott. 1946-ban került az orosházi gimnáziumba, majd a szarvasi tanítóképzőben 14 évig tanított. 1959 óta a szegedi Felsőfokú Tanítóképző Intézet tanára. A Képzőművészeti Alap tagja, önálló kiállítást Békéscsabán, Gyulán, Orosházán, Szarvason és Szegeden két ízben rendezett. Az utóbbi időben a miskolci Grafikai Biennálén, a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállításon, a Műcsarnokban, továbbá a szegedi Nyári Tárlaton vett részt. Ez a tárlat első fővárosi önálló kiállítása.

A KIÁLLÍTOTT KÉPEK JEGYZÉKE:

1.	Magas Tátra	aquarell
2.	Bárka a tengerparton	„
3.	Balti tenger	„
4.	Tátra alján	„
5.	Szegedi strand	„
6.	Aradi vértanúk tere I.	„
7.	Aradi vértanúk tere II.	„
8.	Pasaréti út	„
9.	Drezda	olaj
10.	Háztetők	aquarell
11.	Tórészlet a Tsz-ben	„
12.	Sertésólak	„
13.	Tengerpart	„
14.	Bükszenti házak	„
15.	Eső után	„
16.	Gyümölcsös	„
17.	Vihar után	„
18.	Tisza-part	„
19.	Duna-part	„
20.	Udvar	„
1.	Kert, sárga fákkal	gouache
2.	Visegrád	„
3.	Kacsaetetés	„
4.	Borpincék	„
5.	Duna-kanyar	„
6.	Este Nagymaroson	„
7.	Művésztelep környéke	„
8.	Beszélgetők	„
9.	Felszabadulás tér	olaj
10.	Épül a gáztartály	gouache
11.	Strand a Tiszán	„
12.	Vörös házak	„
13.	Szabadtéri próbák	„
14.	Kilátás a molóról	„
15.	Gázgyár környéke	„
16.	Munkapadnál	„
17.	Tisza-part	„
18.	Dómtér	„

AZ ANYAGOT KIÁLLÍTÁS ALÁ RENDEZTE:

Fischer Ernő

FŐISKOLAI TANÁR
FESTŐMŰVÉSZ

626701 Pátria nyomda, Bp. F. v.: Földi V.
Felelős kiadó: dr. Balázs Istvánné

DERKOVITS GYULA TEREM
VI., LENIN KÖRÚT 63

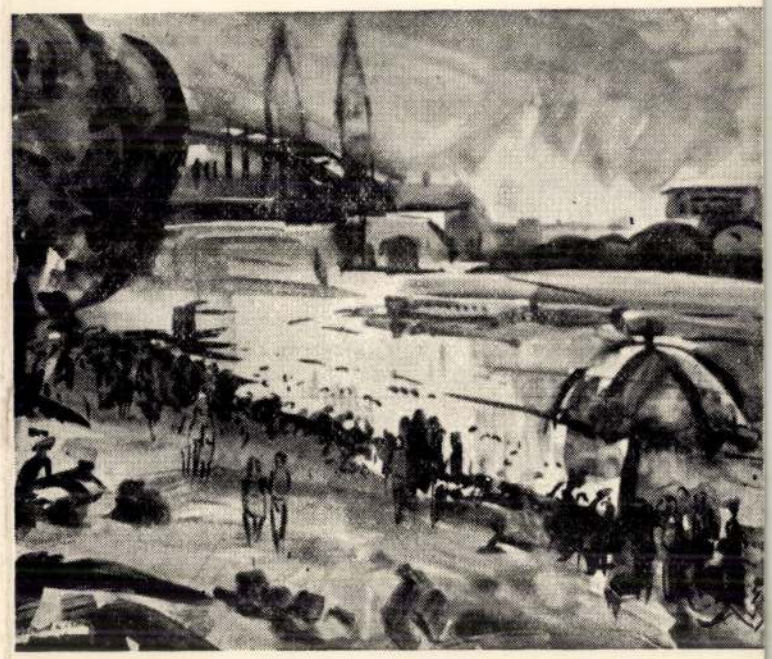

CS. PATAJ MIHÁLY

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1962 SZEPTEMBER 15—29-IG

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Cs. Pataj Mihály

6

DÉL-MAGYARORSZÁG

1021

CS. PATAJ MIHÁLY TANYA

Hús szójafehérjéből

Az egyik amerikai cég nagy érdeklődést keltett teljesen új élelmicikkeivel, amelyek nagyon hasonlítanak a húskészítményekhez, de húst egyáltalán nem tartalmaznak. A cég kidolgozta a fehérje kivonásának eljárását a szójából és a búzából, s e fehérjék felhasználásával, a sonkához hasonló színnel, konzisztenciával és ízzel, azonos cikkeket hozott piacra, amelyeket nagyon nehezen lehet megkülönböztetni a valódi húsból készült élelmiszerektől. Ezeket a különleges élelmiszereket elsősorban a diétás étkezés terén használják fel.

Azoknak, [illegible] kednek, ninc[illegible] a gépkocsi [illegible] lett sem ros[illegible] férfiak. A [illegible] is legalább [illegible] ják forgatni, [illegible] remtés koronái" és a hatóságoknak sincs velük több baja, mint a férfivezetőkkel.

Ezt bizonyítandó, körkérdést tettünk fel:

Az Autóközlekedési Tanintézetben így vélekedtek:

A pályaalkalmassági vizsgáló állomásokon ugyanolyan szigorúan próbára teszik fizikai alkatukat, idegrendszerüket és alkalmasságukat, mint a férfiakét. A nem megfelelők aránya hasonló a férfiakéhoz.

— Azt tapasztaltuk, hogy női gépkocsivezető-jelöltjeink szorgalmasabbak, körültekintőbbek a férfiaknál, bár utóbbiak ezt nagyon nehezen ismerik el.

Az Autótaxi Vállalat szerint:

— Kétszáztíz taxisofőrünk van, akik 10—15 éves gya- [illegible] sabbak is, mint férfikollé[illegible] gáik.

Hogyan látja a női gép[illegible] kocsivezetőket egy vidé[illegible] AKÖV igazgatója?

— Tehergépkocsira ritká[illegible] ültetünk nőket — bár jelen[illegible] kező lenne elég. Inkább sz[illegible] mélyygépkocsit bízunk a n[illegible] vezetőkre, ez megfelel f[illegible] zikumuknak: szorgalmasak felveszik a versenyt férfiko[illegible] légáikkal. Taxira ritká[illegible] osztjuk be őket, mert vid[illegible] ken még él az ellenszenv [illegible] női vezetők iránt.

Végül megkérdeztük [illegible] Autóklub főtitkárát, Maty[illegible] Vilmost: mi a véleménye [illegible] női autóvezetőkről?

— A többség a nyugod[illegible] megbízható, minden megl[illegible] petésre felkészült nővezet[illegible] feltalálja magát a legsűrűb[illegible] forgalomban is. Már a t[illegible] nulásnál megbízhatóbb, mi[illegible]

[illegible] krémmel

Meddig tart

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

Cs. Pataj Mihály

2-3

1957 SZEP 15

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Három fiatal festőművész tárlata Szarvason

Másodízben gyönyörködhet Szarvas népe jól megrendezett képzőművészeti kiállításában. A járási művelődési otthonban szeptember 8-án nyitotta meg kapuját Koszta Rozália, Hajdik Antal festőművész házaspár és Cs. Pataj Mihály, szarvasi festőművész, tanítóképzőintézeti tanár kiállítása, melyet a megyei Erkel-hónap tiszteletére rendeztek.

A kiállítást Molnár György művelődési felügyelő ünnepélyes keretek között nyitotta meg, majd Koszta Rozália festőművésznő tartott tárlatvezetést.

A kiállításon sok kitűnő alkotást láthattunk. Koszta Rozália és Hajdik Antal témaválasztása igen változatos: tájképeik, portréik, csendéleteik és figurális kompozícióvázlataik igen figyelemreméltóak. A tárlat egyik legszebb képe a „kosaras csendélet", mely egy nagyobb kompozíció előtanulmányaként készült.

Cs. Pataj Mihály képeit szemlélve hatalmas fejlődést állapíthatunk meg művészetében. Bátran halad a realizmus útján, és kiállított képei közül különösen szépek a könnyed, változatos akvarellművek, de fametszetei is kiváló művészi érzékről tanúskodnak.

A kiállítás látogatottsága napról napra fokozódik. Eddig közel ötszázan tekintették meg, jó lenne, ha Szarvas és a környék ifjúsága is minél nagyobb számban meglátogatná a három művész tárlatát.

BÉKÉS MEGY

ódszere

AN

zepette is sok szó esett — hogy mennyire hiányzik a pedagógusok neveléséből ez.

Még alig néhány nappal ezelőtt nyitották meg kapuikat az iskolák, amikor Sarkadon jártunk és Dér elvtárssal beszélgettünk. Így természetesen arról sem Dér elvtárs, sem a többi kollégája nem beszélhetett még, hogy a gyakorlatban milyen eredményt hozott az erkölcsi nevelés ilyen módszere. Azonban nagy reményeket lát tott Dér elvtárs ebben. Hogy mennyire válik be ez a nevelési forma a sarkadi I. sz. iskolában, arra kíváncsiak vagyunk mi is, de a megye valamennyi tanítója, tanára. Éppen ezért itt az újság hasábjain kérjük meg Dér Lajos elvtársat és a tantestület többi nevelőjét, írják meg tapasztalataikat az erkölcsi nevelésről a Népújság szerkesztőségének, hogy lapunk segítségével jusson el a megye valamennyi pedagógusához. Várják ezt pedagógusaink a megye minden részében.

Balku

Százezrek temetője

Ezt a nevet adtam a Mezőhegyesi Állami Gazdaság gépjavító üzemének. Nem is ok nélkül. Százezrek vesznek itt el, gépekben, forintokban. Százezrek mennek veszendőbe a közöny, a feletlen cselekedet következtében. Drága gépeket emésztesztik tönkre, juttatják őket maholnap a szemét-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Cs. Pataj Mihály

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1965 MÁJ 9

RÖSTÁJ

RÁLIS MELLÉKLET

1021

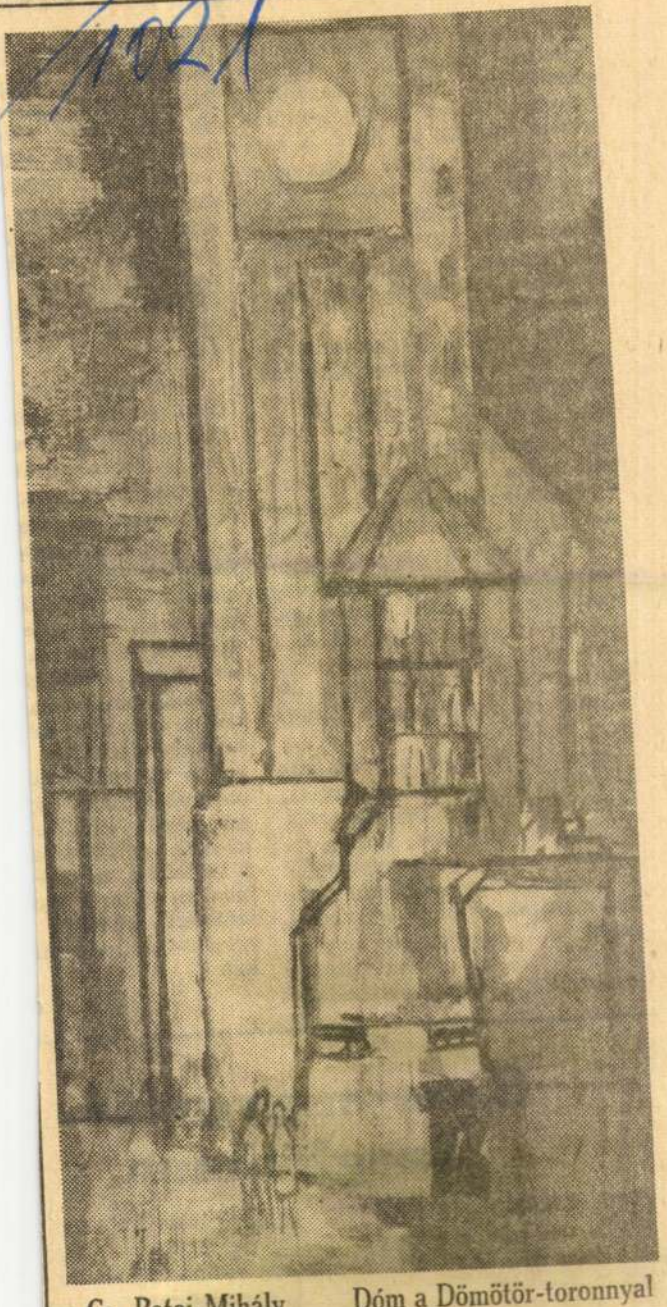

Cs. Pataj Mihály Dóm a Dömötör-toronnyal

Mocsár Gábor:

Tücskök párban

Tegyék szívükr a kezüket a praktici

Különböző terminológiával ismételten találkozunk a tömegszervezetek, tömegmozgalmak szerepét. Olykor ünnepélyes pátosszal hintjük be őket. A terminológia, a pátosz néha-néha megsérül, erejét veszti, mert az elhangzott szavak itt-ott megbicsaklanak, egyesek kisajátítják, mintha ők volnának a tömegek, a százak és ezrek megtestesítői.

Mint mindig, a napokban is szükségessé vált, hogy az egyik tömegszervezet sok-sok embert nyerjen meg egy ügynek. S amikor érdemi megbeszélésre került volna a sor, természetesen az érintett tömegszervezet járási titkárának is ott kellett volna lennie, s valaki csak úgy foghegyről odavetette: Mi köze van neki hozzá! A másik esetben pedig egy felsőbb szerv előadója egyszerűen elkerülte a helyi tömegszervezet képviselőjét, a tömegméretű ügyben nem váltott vele szót.

Mindkét esetnek, ha más-más előjellel is, azonos a forrása, mégpedig: a valóságos élet szűk, praktícista felfogása, amely ismerheti ugyan a terminológiákat, ünnepélyes pátosszal tudhat a százak és ezrek szerepéről szólni, de a gyakorlati megvalósulást csak az adatok felsorolásában látja. Citál statisztikákat, „csupán" az számításaiban, hogy lopok összeállítása és ezrek szíve, esz gott, hogy élő em tették meg a szám damentumát, hogy munkája, cselekvés legkitűnőbb számol sen kattogó-zörgő görgők lennének, a rókat — a semmit nák...

A valóságos élet cista felfogása csal ményezheti. A töm ket, a tömegmozgal a társadalmi lét k teremtették meg, ma az ezrek. S a termi foglalták össze, ezt elméletileg. Az el másoknak ezt ke szívniuk ésszel és társadalmi szükségl dő feladatokat csak kel, a százakkal és hetséges megoldani. nak a tömegszervez megmozgalmak. E sok közük van mi ha még azt is hozzát a százakért, az ezre minden, akkor a pra szükséges szívükre züket — és rendezni kat.

Béke-nagygyűlés Szeghalmon

(Tudósítónktól)

Május 7-én este, a szeghalmi járási Móricz Zsigmond Művelődési Házban a községi Hazafias Népfront, a községi pártbizottság és a községi tanács rendezésében békenagygyűlést tartottak a békéért, a nemzeti függetlenségért, s a lezerelésért jelszóval.

A békegyűlés egyben a me- iusi helsinki Béke-világkong-

A gyűlés résztvevői néma felállással adózt rég elhunyt *Szakasits* Béke-világtanács tagja, gos Béketanács elnöke

Ezután dr. Dezséry I tatta beszédében a nem kemozgalom jelentőség ját, hangsúlyozva a lesz tosságát.

Majd Sándor Jan

1967 LXI
Cs. Patai Mihály
1021

SZEGEDIEK A GALÉRIÁBAN

A szegedi képzőművészek több éves törekvése valósult meg a közelmúltban: kollektív kiállításon mutatkozhattak be a Magyar Nemzeti Galériában. A gondosan válogatott anyag hű tükörképe a város képzőművészeti életének, bizonyítéka a határozott fejlődésnek. Mind a közönség, mind a szakmai körök elismeréssel szóltak a tárlatról, színvonala azok érdeklődését is felkeltette, akik eddig nem sokra értékelték, vagy egyáltalán nem ismerték a város képzőművészeinek törekvéseit, eredményeit.

A kiállítás értékelésére — amely egyébként Szegeden is bemutatásra kerül — s ezzel kapcsolatban a város mai képzőművészeti életének bemutatására folyóiratunk későbbi számaiban visszatérünk.

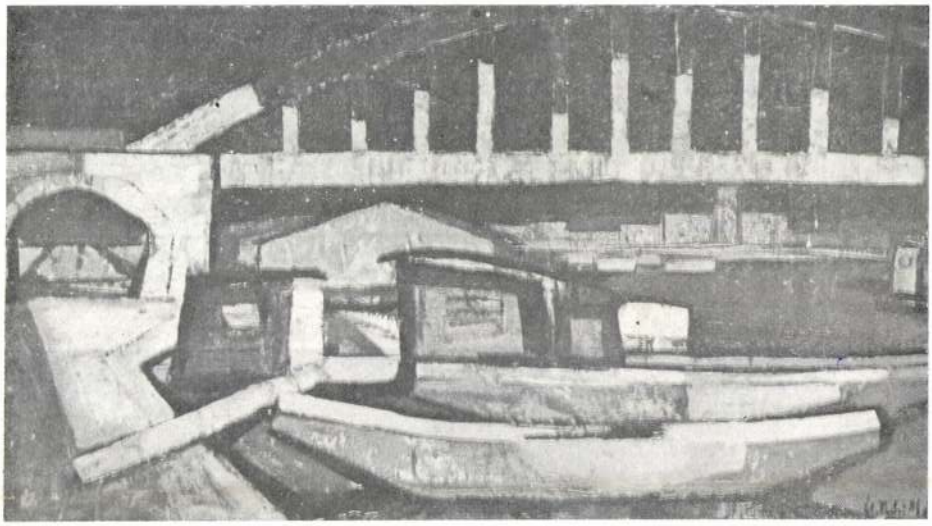

Cs. Pataj Mihály: Tiszahíd

Dér István: Itatás

Zombori László: Halászbárka

Dorogi Imre: Sugárzás a Tisza felett

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1900 DEC 18

Dél-Magyarország

G. Pataj Mihály

1021

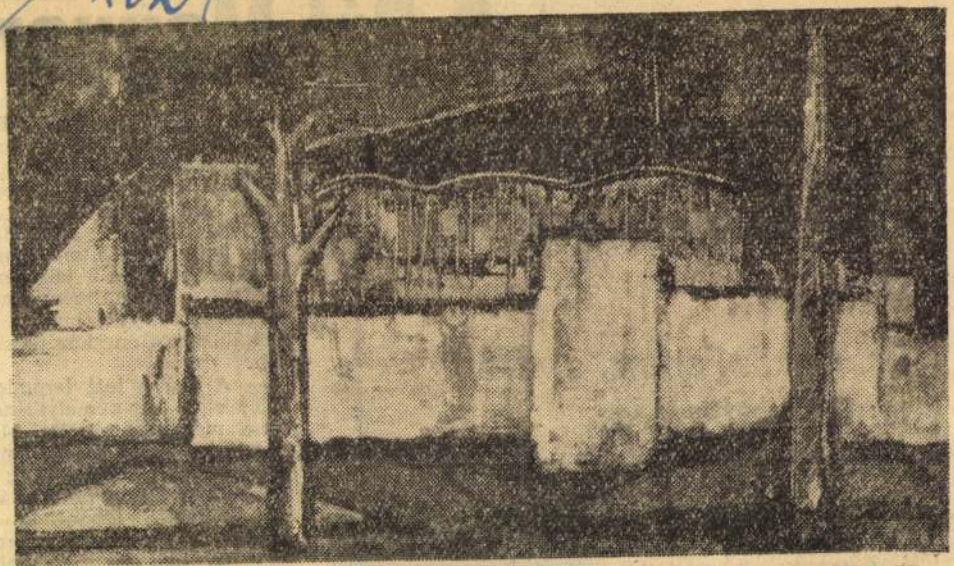

CS. PATAJ MIHÁLY IPARTELEP

Téma:

A kereskedelem és az új mechanizmus, a hiánycikkek, a kereskedelmi morál

Válaszol:

Dr. Csikós Ferenc, a városi tanács vb titkára

A Dél-Magyar

A Dél-Magyarország szerkesztősége a héten megtartotta második nyilvános interjúját. Ezúttal — kereskedelmi szakemberek és más meghívottak jelenlé-

gyorsítsuk a fejlődést. Eddig azonban ehhez nem volt elegendő anyagi erő. A saját beruházási költségeket amúgy is korszerűtlen kis üzletek javítgatására kellett fordítani, hogy megfeleljenek a közegészségügyi követelményeknek és fenn tudjuk tartani a nélkülözhetetlen közétkeztetést.

— A szóvá tett leromlott üzletek egynémelyikének sorsa megpecsételődött. Már ismeretes, hogy a *Jégkunyhót* bezárják, átalakítják; a *Takaréktár utcai halászcsárda* épületét lebontják; a *Roosevelt téri halászcsárda* jelenlegi helyén megszűnik a jövő évben és más helyen nyitják meg; az újszegedi *Liget-vendéglőt* valószínűleg

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

G. Patai Mihály
1967 NOV 2 B.

DÉLMAGYARORSZÁG

1021

Cs. Pataj
Mihaly

Rialtó

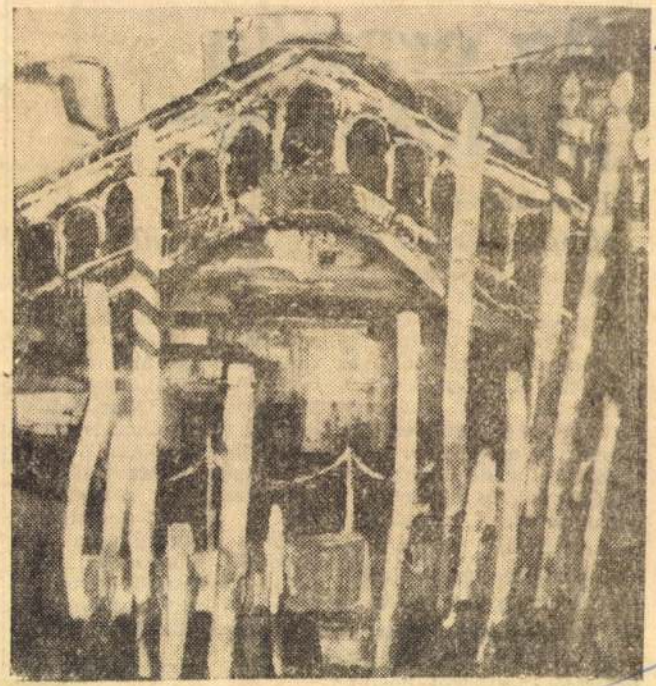

Az ország „telefonja"

Tizenhétezer igénylő
Mindenütt lesz segélykérő vonal

Városainkban — nem számítva Budapestet — még mindig 16 ezer 886 igénylő várja a telefon bekapcsolását. Miskolcon már ebben az évben 400, Kecskeméten 350, Tatabányán 400, Székesfehérvárott 264, Lentiben 240, Aszófőn 30 és Selypen 25 állomást befogadó központot szereltek fel, és bővítették a dunaújvárosi, badacsonyi, zalaszentgróti, kazincbarcikai, pécs-uránvárosi, kiskőrösi, balassagyarmati és a kiskunmajsai központokat is.

Ez év őszén 1200 állomás befogadóképességgel bővült a

Jelenleg a postahivatallal nem rendelkező községekben és külterületi helyeken 577 községi és 146 tanyai telefon működik. Ma még 460 olyan külterületi lakott hely is van, amely nem rendelkezik telefonállomással, és ezek bekapcsolása a nagy távolságok miatt rendkívül költséges. Ezért a posta azzal a tervvel foglalkozik, hogy a közvilágításba bekapcsolt erősáramú oszlopokra távbeszélő áramkört létesít — kellő biztonsági berendezések alkalmazásával.

Zs. L.

tott tárgyalások jelentőségét.

A késő délutáni órákban Szurdi István tisztelgő látogatást tett Arturo Costa e Silva tábornoknál, a Brazíliai Egyesült Államok elnökénél. Az Elnöki látogatáson részt vett Szarka Károly külügyminiszterhelyettes és Kovács Zoltán, hazánk rioi követe.

A magyar kormányküldöttség egy része Szurdi István vezetésével szombaton este indult vissza többhetes latin-amerikai útjáról. Szarka Károly külügyminiszterhelyettes vezetésével a delegáció másik része jószolgálati küldöttségként vasárnap indul el Rio de Janeiróból Limába. (MTI)

Cs. Patai Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 NOV 12.

CS. PATAJ MIHÁLY

festőművész új műveinek kiállítását novemberben 13-án 5 órakor nyitják meg a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képcsarnokában. A megnyitót dr. Tamás Attila irodalomtörténész, egyetemi docens tartja. A festő 35 képét mutatja be a kiállításon a közönségnek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ
Cs. Patai Mihály
1968 JUL

1021

CS. PATAJ MIHÁLY RAJZA

rénylet által felszakasztott, viszolyogtató amerikai élményekből is. „Jártunk az arlingtoni temetőben, / míg John Kennedy síremléke épült" — indítja sorait Weöres, majd ily következtetéshez jut el: „meggyilkolt mellé meggyilkolt kerül, / John mellé Robert, testvérhez a testvér, / modern korunkban, mint egy balladában." Weöres tárgyias hangvételével, hideg objektivitásával szemben Károlyi Amy *Emlékmű*-je nagyívű képekbe fogott, s lágyabb, érzelmesebb tónusát ellentétek

Hanem ezúttal ne
vántam lenni sajá

— Gyakran lát
táj budapesti mat
közösséget a szege

— Valóban szo
roshoz, hogy mié
Baráti kapcsolatok
szinte egyedül a Ti
dig csak a felszaba
az 1951-es könyvhét óta annál gyakrabban. Jutka lányom a Szegedi Tanárképző Főiskolára jár, a minap éppen náluk voltam zsüritag egy szavalóversenyen. Ott is elmondtam: nem Jutka miatt jövök Szegedre, éppen fordítva; azért jelentkezett Jutka a szegedi intézetbe, hogy magam is sűrűbben jöhessek. A Tisza, a város tágas, levegős utcái, hangulatos sétányok, ligetek, mind-mind megannyi varázserő; ide vissza kell jönni. Egy időben komolyan fontolgattam, hogy leköltözöm... Aztán maradtam Pesten. Azóta csupán alkalmi vendégek vagyunk Szegeden, én és a verseim.

Cs. Pataj Mihály

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 AUG 30

asszony. Idegen házban, idegen emberek között tízen feküdtek

kon meredtek rá, mint a koponya szemgödrei.

ten, kifelé a faluból.

7021

Halász

Cs. Pataj Mihály

önként vállalta a sárga csillagot.

Lengyel József Újra a kezdet című kisregényének oldalait péntek este a tévé *Nyitott könyv* című műsora lapozta fel. A műsorvezető *Dersi* Tamás, két jeles kritikus: *Almási* Miklós, *Ungvári* Tamás — és természetesen a szerző jelenlétében. Lengyel Józsefnek ez a kevésbé ismert könyve idén került a kirakatokba — a Magvető gondozza, adja ki a teljes életművet, a már meglevőket és a még születendőket. Az *Újra a kezdet* mozaik, miként Lengyel József egy-egy munkájában a következetesen áthaladó hősök csak részben futják le a nekik szánt teljes pályát. Rész az egészből, az életműből. Jellegzetes rész: a műsorban megszólalók rámutattak a mű vázlatszerűségében is balladisztikus áttörtségére, a lírától sem mentes tényirodalom azon értékeire, melyek a viszonylag későn beérkezett írót gyorsan népszerűvé tették. Lengyel József tud haladni az időben nélkül, hogy az olvasó lihegő tempót, darabosságot, kényszerű felgyorsítást érezne (az *Újra a kezdet* is jóval túlszalad eseményanyagával a felszabaduláson) — a képernyő azonban kényesebb. Cseppet sem csodálha-

nyomon követni a m
rete nélkül. Kár, h
szűk műsoridő nem
még lehetőséget má
dok bemutatására.
Stuhr és Strümer lá
akciója a tetovált je
lyeg eltüntetésére,
Stuhr kórházi kalan
tétlenül idekívánkozott volna a dramatizált szeletek mellé.

Ha jól emlékszem, egyszer már ideírtuk: a *Nyitott könyv* kitűnő, hatásos akciója az Olvasó Nép mozgalomnak. Egyre biztosabbak lehetünk benne...

N. I.

Ez azt jelenti, hogy csúcsidőben ötpercenként tudnak indítani.

A várost vidékével összekötő helyközi járatok menetrendjeit már olvashatták az érdeklődők korábban is. Most a már kibocsátott menetrendek fölé odakerülhet az „Érvényes 1970. szeptem-

Piac

Drága a tojás, olcsóbb a dinnye

A szegedi piacokon még mindig 1,30—1,40 a tojás ára, míg Szolnokon, Békéscsabán, Kecskeméten, Győrött, Budapesten 90 fillérért, vagy ennél is olcsóbban lehetett kapni.

A görögdinnyét Szegeden 1,50—2 forintért árulták, míg Budapesten 1,80—3,60-ért. A múlt héten is sokat keresett gyökér átlagára a fővárosban 1,60—6 forint volt, nálunk csak 5—6 forintért lehetett találni. Pesten viszont a paradicsom drágább, kilójáért 2—5 forintot kértek, míg nálunk 1,40—2,00 forint az ára.

Áru:	Ára: -tól	-ig
Burgonya, kg		2.80— 3.20
Sárgarépa, kg		3.50— 4.00
Vöröshagyma, kg		3.50— 4.00
Fejeskáposzta, kg		3.00— 4.00
Kelkáposzta, kg		4.00— 4.50
Karfiol, kg		5.00— 6.00
Főzőtök, kg		0,80— 1.00
Zöldpaprika, kg		4.00— 5.00
Saláta, db		1.00—
Uborka, kg		2.00— 5.00
Zöldbab, kg		4.00— 5.00
Zöldborsó, kg		
Fokhagyma, kg		
Csemegekukorica,		
Alma, kg		
Körte, kg		
Cigánymeggy, kg		
Őszibarack, kg		
Szilva, kg		
Szőlő, kg		
Sárgadinnye, kg		
Dió, kg		
Mák, literje		
Csirke, kg		
Pecsenyekacsa, kg		

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

VASÁRNAP, 1970. OKTÓBER 18.

Cs. Pataj Mihály

Öreg halász

Cs. PATAJ MIHÁLY

DON JUA

Állítólag Casanova is ott ült 1787-ben Prágában a *Don Giovanni* ősbemutatóján, de nyugtalan lélekkel távozott. *Da Ponte* szövegét túl szolídnak találta, s hagyatékában némi módosítást írt az utókornak. Amelynek persze mit sem mond a hölgybálvány szakmai ítélete — a Don Juan Mozart zseniális, felkavaró élményű muzsikájától időn túli értéke maradt az operaszínpadoknak. Semmi esetre sem véletlen, hogy a szívtolvaj és halottgyalázó lovag 17. századi első irodalmi feltűnése óta, a számtalan kisebb és nagyobb sikerű adaptációkat messze maga mögé utasítja a mozarti. Vele kapcsolatban annyit érdemes megjegyezni, inkább kultúrhistóriai adalékként, hogy az ősbemutató évében Európa-szerte tetőző Don Juan-láz másik premiert is elért: *Bertati-Gazzaniga* operáját. Ez, a néhány esztendővel korábbi *Gluck*-balett, illetve *Moliere* drámájának Elvirája szolgált torzómintának Mozart számára. A sztori spanyol, de a mögöttes hazugerkölcsű, elfáradt színekben csillogó feudális környezet sírrajza sokkal több, a mának is átüzenő tartal-

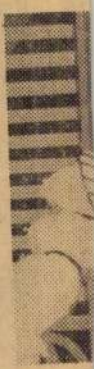

Gyimesi

egy az
akiket
en fels
kusabb
lemzést
Meglep
Börcsök
és le
Akik r
élete
máris
lották.
Halmi
A sze
ugyan
lésébe
a dar

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest, VII., Lenin-körút 9—11.
TELEFON: 227—651, 221—285

Viharsarok Népe
Békéscsaba

1956 ÁPR 8

Képzőművészet

Pataj Mihály képkiállítása

Pataj Mihály jó évtizede hagyta el a Képzőművészeti Főiskolát. Jelenleg a Szarvasi Tanítónőképző tanára. Művészi egyéniségét nem elégíti ki csupán az oktató munka. Szabadidejében töretlen energiával alkot, keres, kutat. Próbálkozott már minden technikával és témakörrel. Ha most bemegyünk a Múzeum nagytermébe, melyben csupán az ő képei vannak, látjuk a fametszetek éles, fehér-fekete játékát és a vízfestmények egymásba folyó áttetsző színgazdagságát. Úgy látszik, a grafikában találta meg önmagát. Olajfestményeiről csak egy tabló ad felvilágosítást, melyen a szarvasi és kondorosi kompozícióinak fényképmásolatait láthatjuk.

Nézzük először fametszeteit. Ez a technika egyszerűségre és határozottságra kényszeríti a művészt. A fehér-fekete foltoknak és vonalaknak a természet lényegét kell kihámozniok. Bár remekmű készítésére receptet nem lehet írni, mégis az anyag stílusformáló erejét mindig ki lehet mutatni. Témakörök arány-, vagy rövidülési hibáknak látszanak. Ezen sok természettanulmánnyal lehet segíteni. Például Körösparton c. művén, a szép tájképen a nőalak anatómiailag hibás. A markáns Dózsa-fejben a szemek beépítése lapos. A jégszedésben a karok indokolatlanul hosszúak. Áchim L. András alakja a dráma forrpontján szinte közömbös hatású. A Lófürdetésben viszont az egyszerűség tartalmas és életteljes. Különösen az úszó lovak sikerültek remekül. A részleteket és az egészet itt dícsérhetjük legjobban. Az akvarellek elárulják, hogy festőjük megyénk szülötte. Igazi békési tájak, széles, nagy foltokban folynak egybe a földszagú rónák a felhős éggel, a látóhatár sejtelmességében. Kevésbé sikerültek az alkonyatok és napfelkelték. A sárgák és vörösek nem eléggé uralkodó fények A kép tónusait nem rendelte alá e nagyszerű színjátéknak. Minden szín és fény nem játszhat prímet.

Legőszintébb képei közül említsük meg a „Hófoltokat"

relte meg, hogy a hirtelen ha
kintsen, hogy megkeresse, mi
az ember?! Igy aztán, talán
pán a felszínes ismeretek alapj
mény: Kár érte! Rendes emb
jót tudunk mondani. S ami
berek is ilyen meggondolások
zésként.

Nemrég jelentéktelennek tűnő eset híre jutott a fülembe. Az egyik építőanyagipari vállalatnál beszélték, hogy K. J. lakatos egy törtető, kapzsi ember: sokszor szinte könyökkel veszekszik a túlórákért, a legjobb munkákért, amelyeken keresni lehet. Meg kell hagyni —, mondták —, hogy jó munkát végez, becsületes ember, ha kell, éjjel-nappal dolgozik —, de mégiscsak csúnya az ilyen viselkedés.

Az eset felkeltette a figyelmem, utánajártam az üzemben, s amikor már a különböző vélemények káoszában álltam, elhatároztam, hogy felkeresem K. J.-t a lakásán; hátha otthon, fesztelenebb környezetben hamarabb rátalálok a valóságra.

Kicsiny lakásban, egyetlen szobában találtam őket, amelyhez még egy kis kamra tartozott. Egy régimódi ágy, egyetlen, igénytelen szekrény, egy asztal és három hokedli. A tűzhelyen, egy ládán és a kézhezvaló holmikon kívül semmi több. Minden ragyogott a tisztaságtól. Az asszony az ágy szélén egyéves kis csöppséget dajkált, mi pedig, ahogy felengedett a tartózkodás, leültünk beszélgetni.

...És lassan kikerekedett előttem egy emberpár mindennapi

re vonzó ezeknek a metszetek-
nek. A jelen alkotó lendülete,
a magyar történelmi múlt har-
cos alakjai, az alföldi táj szép-
ségei tűnnek itt is ott is sze-
münkbe. Komponáló készsége
fejlett. Alakjai színesen néple-
sek. Kifogásolható még jelen-
legi stílusában, hogy túlzásai
nem mindig a kifejezés erejét
szolgálják. Sokszor inkább

és a „Havas boglyát." Egészben
véve egy tehetséges, fejlődő
művészt ismerhetünk meg
ezekben a képekben, és szeret-
nénk, ha olajfestésű kompozí-
ciókkal is tovább kísérletezne.
Olajfestésében még meglévő
keménységét tanulmányokkal
csakhamar feloldhatná.

Kerekes György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cs. Pataj Mihály

DÉL-MAGYARORSZÁG

1985 MÁR 28

1021

CS. PATAJ MIHÁLY: DÓM A DEMETER-TORONYNÁL

A főiskola művésztanárainak kiállításáról

A Szegedi Tanárképző Főiskolán az elmúlt héten rendezett nemzetközi tudományos ülésszak alkalmából nyílt meg tegnap délben a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában a főiskola művésztanárainak kiállítása. A szép számban megjelent érdeklődőket dr. *Csukás* István, a főiskola igazgatója köszöntötte, majd *dr. Solymár* István művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria igazgatóhelyettese nyitotta meg a kiállítást.

A művek hat tanár — *Budai Lajos, Fischer* Ernő, *Cs. Pataj* Mihály, *Szabó* Miklós, *Szatmáry* Gyöngyi és *Vinkler* László — alkotásai. A művészek közel nyolcvan alkotást mutatnak be; egyenként mintegy 10—15 nagyobb méretű, jelentős kompozíciót.

Az egész vállalkozás szemléletesen mutatja és bizonyítja, hogy a főiskolán a tanárképzés szorosan és eredményesen fonódik össze. A művészi alkotás esztétikuma, tartalma és módszere az alapja mind a rajztanításnak, mind a művészi munkának.

A tárlat azért is nagyszabású vállalkozás, mert a főiskola tanárai *ilyen reprezentatív módon eddig még egyszer sem léptek* a nyilvánosság elé.

Képeink a tárlat anyagából készültek.

VINKLER LÁSZLÓ: DÓZSA FEJÉT SZEG EDEN TEMETTÉK

A díszszemle előkészületei

Megérkeztek Budapestre a vidéki alakulatok díszegységei

A fővárosban folytatják felkészülésüket a fegyveres erők április 4-i díszszemlé-jére. A felvonulási téren — a Dózsa György útnak a Hősök terétől az Ajtósi-Dürer sorig terjedő szakaszán — a Néphadsereg műszaki és híradós katonái megkezdték a lelátók építését, s a hangosítás szerelése is befejezéshez közeledik.

Mint ismeretes, a főpróbát április 2-án, reggel 6 órakor tartják, a díszszemle pedig 4-én délelőtt 10 órakor kezdődik. A főpróbát és a díszszemlét együttesen mintegy 70—80 ezren láthatják majd. Fegyveres erőink díszegységeinek április 4-i felvonulását a párt és a kormány vezetőin kívül megtekintik a testvéri szocialista és más országokból érkező külföldi vendégek is. Ott lesznek a lelátókon a budapesti és vidéki üzemek, gyárak, vállalatok, intézmények, a mezőgazdaság dolgozói, továbbá az iskolák és egyetemek tanulóifjúságának küldöttei is. (MTI)

Ünnepi magyar filmhét a Szovjetunióban

Felszabadulásunk 20. évfordulója alkalmából magyar filmhetet rendeznek a Szovjetunióban. A filmhét során Moszkvában, Leningrádban, Gorkijban és Talinban mutatnak be magyar játékfilmeket. A március 31-én kezdődő magyar filmhétre filmművész-delegáció utazik, amelynek vezetője *Ranódy* László filmrendező, tagjai: *Nagy* Anna *Szemere* Vera, *Pécsi* Sándor és *Szirtes* Ádám színművészek. (MTI)

Új házak a Ságvári-telepen és a Szél utcában

Mérlegzáró közgyűlés az építő ktsz-nél

A Szegedi Építőipari Ktsz tegnap, szombaton rendezte meg a Móra Ferenc Művelődési Otthonban mérlegzáró közgyűlését. A közgyűlésen megjelent *Csadon* Gyula, az MSZMP Szeged városi bizottságának munkatársa is. A vezetőség beszámolóját *Bali* Ervin elnök ismertette.

A szövetkezet tavaly 99 százalékra teljesítette tervét, nagyobb részt közületeknek, kisebb részt a lakosság számára dolgozott. A Blaha Lujza utcában befejezte a 80 lakásos OTP-társasházak építését. Idén a Ságvári-telepen 32 lakást, a Szél utcában pedig több szintes OTP-házakat építenek. A közületek részére több felújítási és karbantartási munkát végeznek.

Aláírták a magyar–mongol kulturális egyezmény idei munkatervét

A Kulturális Kapcsolatok Intézetében szombaton *Lugossy* Jenő művelődésügyi miniszterhelyettes és Bat-Ocsirin *Dasceren*, a Mongol Népköztársaság magyarországi nagykövetségének ideiglenes ügyvivője, aláírta a Magyar Népköztársaság és a Mongol Népköztársaság kulturális egyezményének 1965. évi munkatervét. Az ünnepélyes aktuson részt vett *Pataki* János, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének főtitkára, a Művelődésügyi Minisztérium és a Külügyminisztérium több vezető munkatársa.

A munkaterv szerint bővülnek a tudományos kapcsolatok: a magyar és a mongol tudományos akadémia munkatársai tanulmányúton vesznek részt, s a központi könyvtárak kölcsönösen kicserélik tudományos információikat. Mindkét fél részt vesz az egymás országaiban rendezendő nemzetközi tudományos kongresszusokon, konferenciákon. Rendszeresen kicserélik az orvostudomány- és az egész-

sainak forrásanyagait cserélik ki kölcsönösen. Kapcsolatot létesítenek a két ország írószövetsége között: megküldik egymásnak a fordításra és kiadásra javasolt művek listáját. Mongóliában kiállítást rendeznek Magyarország felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából. Együttműködést építenek ki a két ország rádió szervezetei és újságíró-szövetségei között is. (MTI)

Megnőtt az érd a honvédelmi szak

Megyei küldöttértekezlet a

A Magyar Honvédelmi Sportszövetség tegnap, szomi ton a Tisza Szálló koncerttermében tartotta meg meg beszámoló és tisztújító küldöttértekezletét. Résztvett a t nácskozáson *Rózsa* István, az MSZMP Csongrád meg bizottságának titkára, *Várkonyi* László ezredes, az M országos elnökségének alelnöke, *Kovács* Imre, Csongr megye tanácsa végrehajtó bizottságának elnökhelyette *Gudmon* Mihály alezredes, a szegedi honvéd helyőrség p rancsnoka is.

CSALÁDI KÖRBEN

Jó tudni

A kemény rostú, öreg húst megpuhíthatjuk, ha két órán át jó erős ecetes vízben áztatjuk. Utána tisztára mosva már könnyen főzzük.

*

Ha az égett testrészt azonnal bekenjük olajjal és kevés sót hintünk rá, 10 perc alatt megszűnik a fájdalom, eltűnik a vörösség. A bőr visszanyeri természetes szí-

Paplankészítés házilag

Nagyon tisztára mosott hulladék, vagy rövid, fonásra nem alkalmas birkagyapjúból is igen könnyű és nagyon jó meleg paplant varrhatunk.

A gyapjút megkártoljuk vagy csak egyszerűen megtépjük. A paplan nagyságának megfelelő léckeretet készítünk, s a paplanselyem egyik lapját ráfesztíjük. A brokátra körös-körül varrjunk vászoncsíkot, s azt szögezzük a keretre. A gyapjút (egy paplanra 1,80—2 kilónál nem kell több) egyenletesen elosztjuk a selymen, beborítjuk a paplan másik lapjával, s azt is a keretre szögezzük. A steppelés mintáját vékony, de erős selyempapírra rajzoljuk, gombostűvel tűzzük a brokátra és a rajznak megfelelően varrjuk át a paplant centiméterenkénti öltésekkel, éspedig egyszerre két hosszú tűvel, úgy, hogy az egyik tűvel leöltünk, a másikkal fel. Amikor a munkával kész vagyunk, a papírt letépjük. A paplan széleit körben sűrű, apró öltésekkel varrjuk be.

A citr neve

A mi szélsőséges éghajlatunk mellett a Kelet-Indiából származó citrom csak üvegházakban nevelhető úgy, hogy termést is adjon. Örökzöld, mutatós lombja azonban szép szobanövénnyé teszi, sőt ahol kedveli a helyet, ahol az üvegezett verandák ablakain át télen is elég fényt, napot, meleget kap, még termést is hozhat.

A citrom magról nagyon könnyen nevelhető. Az egyket napig langyos vízben áztatott magot, homokos, könnyű lombföldbe dugva

Öltözködjünk nőiesen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1988 OKT 27

Cs. Pataj Mihály

1021

~~Cs. Pataj~~ Cs. Pataj
~~Mihály~~ Mihály

CS. PATAJ MIHÁLY ALSÓVAROS

Dr. Sipos Miklós

A GYENGE TÉESZEK JÖVŐJE

Hazánk mezőgazdasági termelőszövetkezetei a szocialista átszervezés befejezése óta eltelt közel egy évtized alatt jelentős fejlődést értek el. A nagyüzemi gazdálkodás rendszerének megteremtése révén a gazdálkodásuk színvonala évről évre fokozatosan javult, termelési eredményeik nagymértékben növekedtek. A szövetkezeti mozgalom alapvetően egészséges, dinamikus fejlődését azonban kedvezőtlen jelenségek is kísérték. E kedvezőtlen jelenségek között — bonyolultsága, gazdasági súlya és politika hatása alapján — az egyik leglényegesebb a szövetkezeti gazdaságok egy részének az átlagos fejlődésből való *túlzott lemaradása.*

Országosan a szövetkezetek közel egyharmada tartozik az úgynevezett gyenge termelőszövetkezetek kategóriájába, ahol a gazdálkodás színvonala alacsony, az eleven- és a holtmunka-[illegible]

mezőgazdaság szocialista átszervezésének történelmi kiegészítéseként elvégezni, mert ezek a befektetések az államnak viszonylag rövid idő alatt (4—6 év, ahogy ezt e lap hasábjain is olvashattuk) megtérülnek a kedvezőbb gazdálkodási eredményekből.

Különösen a homoki és a dombvidéki közös gazdaságok dinamikusabb fejlődése tekintetében, ahol a nagyüzemi szervezet kialakítása időigényesebb és bonyolultabb, jelentős fejlesztési lehetőség a háztáji gazdaságok és a közös gazdaság közötti *termelési kooperáció fokozása* Már ma is szoros kapcsolatok vannak a háztáji és a közös gazdaságok között. De a háztáji gazdaságok termelési kapacitását a szövetkezeti közös gazdaság megerősítése érdekében még alig használjuk ki. Pedig gazdaságilag racionális lenne például az állattenyésztés-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

Cs. Pataj Mihály

1970 NOV. 29

VASÁRNAP, 1970. NOVEMBER 29.

1021

VASÁRNAPI MAGAZIN

Cs. Pataj Mihály Olajbányász

DÉL-MAGYARORSZÁG

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21

Telefon: 138-088, 337-748, 340-720

TÉLI VIRÁGOK

jött az életünk. Amikor nehezebb volt, szűkösebb esztendők jártak, akkor mindig arra gondoltam, ha nincs, ha szűkösségben vagyunk is, nemcsak nekem fáj, nemcsak nekem gond, de másnak is. Most könnyű. A munka meg a legnagyobb orvosság, a legnagyobb lehetőség. Ennyi az én életem.

Az ember

épület, ott meg egy új gép. A napok múlnak, mi öregedünk, a szövetkezet meg egyre gyarapodik, gazdagabb lesz. Az olajosok sok földünket elvettek, mégis megy itt az élet, örül az ember szíve. A gyerekek felnőttek, most már könnyebb. Két fiam szintén traktoros, szintén itt, a Felszabadulás Tsz-ben. Már csak négyen vagyunk otthon, hárman a gyerekek közül a maguk lábára álltak. Személyenként 30—35 ezer forintot hazaviszünk évenként a téeszből. A kislány kevesebbet, ő irodista. Meg a háztáji. Ezek után panaszra hogy nyithatnám a számat? Aztán lehetőség is van, a föld meg a gép barátja lett az embernek. Változik a paraszti világ, s mi vele változunk. De éppen ez a jó benne. Aki dolgozik, az akar valamit, az megtalálja számítását. Dolog [illegible] meg nem is lehet élni,

P. Szőke Mária

B RÁJUK

Ma már szinte mesebeli távolságra kerültek azok az évek.

Hogy indultak hát a pályán, akik a legjobbak voltak?

Az élet nem sztorikból áll, azt csak az újságíró szeretné. „Mindössze" ilyen érdekes témákat lehetne megírni dr. Julesz János népköztársasági gyűrűs orvosról: mit jelent az apa árnyékában tanulni, dolgozni? Árnyékban érzi-e egyáltalán magát? Mit jelent az édesapja klinikáján dolgozni? Kinek kell bizonyítani nap nap után: az édesapjának, a kollégák-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 DEC 25

1021

PENT

Cs. Pata Mihály

Cs. Pata Mihály

Kisablakos ház jó

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1969 ÁPR 21

— **Kiállítás nyílik** Cs. Pataj Mihály szegedi festőművész alkotásaiból április 6-án, vasárnap déli 12 órakor a Hódmezővásárhelyi Tornyai múzeumban. Megnyitó beszédet mond Mocsár Gábor író.

1021

Cs. Patai Mihály

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG

Szeged

1970 MÁJ 31

1021

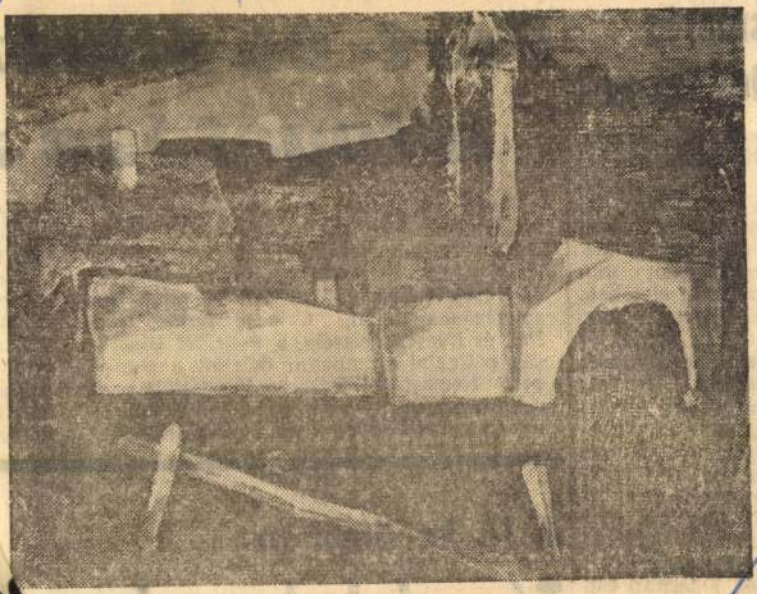

Cs. Pataj Mihály

Nagymaros

Elismerés
j Elet Tsz-nek

esztendővel ezelőtt. én 825 alsóvárosi és eleki család indította a a felfejlődött Új Termelőszövetkezetet. zed nem nagy idő. történelemben, sem s gazdaság életében. Mihályteleken szép bontott a kollektív gyekezet, s egy szép közösség vonásai apra jobban kibon-. Nemcsak az embe- példázatával, hanem kezetben elért gaz- redményekkel is bi- z Új Élet, ma már legdinamikusabban azdaközössége. Ezért merés, a tegnap esti pság, amelyet a mi- napközi otthon ben tartottak, ki- vezetőségi ülés ke-

P látogatása a

Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, *Losonczi* Pál, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, *Apró* Antal, *Biszku* Béla, *Gáspár* Sándor és *Nemes* Dezső, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, *Czinege* Lajos, *Ilku* Pál, és *Németh* Károly, a Politikai Bizottság póttagjai szombaton délelőtt a Budapesti Nemzetközi Vásárra látogattak. A vendégeket *dr. Bíró* József külkereskedelmi miniszter és *Droppa* Gusztáv, a Hungexpo

vezérigazg László, a tese és *dr* ja kalauzo vezetők n külföldi p

A vende gyar ipar közi gazdas núsító kiá rendezésér

A II. kerületben:

Társadalmi munka –

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

10.21 1970 APR 16

Cs. Pataj Mihály

Szegedi művészek

Cs. Pataj Mihály

A „Cs." betű azt jelenti, hogy csabai; vagyishogy *békéscsabai*.

Persze, ennyi erővel egy nagy „B" betűt is illeszthetett volna a neve elé *Cs. Pataj* Mihály, hiszen élete sokkal inkább *Békés megyéhez*, mint annak fővárosához, Csabához kapcsolódik. Dehát Pataj Mihályból Cs. Pataj lett. Így ismerték meg 1959-ben Szegeden, s így emlegették, emlegetik a város határain túl is...

Merthogy emlegetik — tagadhatatlan. Tetszett a közönségnek, amit *szarvasi* tanárként, vízfestékkel kartonra vitt, fába metszett, s tetszik az is, amit mostanában — immár a *Szegedi Tanárképző Főiskola* adjunktusaként — olajjal fest a kisebb-nagyobb pozdorjalemezekre.

— *Melyik készül könnyebben: a kicsi vagy a nagy kép?*

— Egyelőre a kicsi! A szorosabb keretekben tömörebben valósítható meg a téma; szenvedélyesebb színekkel, nagyobb drámaisággal. A szélesebb méreteket viszont nehezebb befogni; a tágasabb táblákkal keservesebb a munka.

De hát Cs. Pataj Mihálynak a nagyobb méretek sem maradnak idegenek. Ahogy mondja kijárja ő ezt az iskolát is, mint ahogy kijárta a korábbiakat. Az akvarell festését, a táblametszését, amelyekkel első sikereit aratta, s amelyekből első kiállításainak anyaga összeállt.

— *Hol is voltak ezek az első tárlatok?*

— *Szarvason, Békéscsabán, Gyulán*, majd *Szegeden*.

Később — az újabb munkákból pedig — a budapesti *Derkovits-teremben*, ahol már a magára talált *Alföld-festőt* ismerhette meg a *főváros közönsége*.

— *Alföld-festő! „Elviseli" vagy vállalja ezt a minősítést?*

— *Vállalom!* Paraszti indíttatásom, eddig leélt életem mindenképpen az Alföldhöz köt.

— *A valóságos világot valóságos motívumok tanulmányozása után festi?*

— Nem! Már nem járom a határt, nem odakint, hanem a magam emlékei között keresek témát. Ez — véleményem szerint — nem annyira az eltávolodás, mint inkább az *érdeklődés*, a szükséges *elvonatkoztatás* jele.

Cs. Pataj Mihály műteremben festett, de „műteremszagúnak" aligha nevezhető munkái, jelenleg határainkon túl is láthatók. Ott sorakoznak a szegedi képzőművészek *odesszai* tárlatán éppúgy, mint az NDK fővárosába, *Berlinbe* kiküldött Alföld-kiállítás darabjai között.

Ami pedig munkásságának kritikai értékelését illeti, erről ugyancsak idejegyezhető egy nem mindennapi újdonság. A szovjet képzőművészeti folyóirat, az *Iszkusztvo* márciusi számának cikkírója elemzi — több más szegedi pályatársaéval együtt — művészetét a következő szavakkal: *erőteljes kontrasztokat, nagy dinamizmust mutatnak Cs. Pataj Mihály képei, s új faktúrát a felvillanó falakkal megtört, barna világban.*

Felvillanó falak, barna világ...

Egészében véve pontos is ez a minősítés, melyhez legfeljebb még a *szerkesztés* gondosságát, meg a gyakori *szimbólumhasználatot* kell hozzátenni.

Tervek?

Cs. Pataj Mihály a 6—7 éve megtalált önmagát akarja a következő esztendőkben is kiteljesíteni, megmaradva az Alföld-témáknál, a drámai előadásmód mellett.

S természetesen próbálgatni fogja azokat a bizonyos nagyobb méreteket is.

Akácz László

Munkaalkalmak

Kereskedelmi vállalat érettsé-
zett férfi munkaerőt keres,
ervező-üzletkötő munkakörbe.
lentkezés Pf. 59. x
Könyvelőket, kocsikísérőket,
lműszakos konyhai kisegítőt
onnali felvételre keres a VI-
A Kereskedelmi Vállalat sze-
di telepe, Bakay Nándor u.
sz.
A PNYV Szegedi Textilművek
akorlattal rendelkező gyors- és
pírót keres. Jelentkezni lehet
Textilművek munkaügyi osz-
lyán.
A Szegedi Mérlegkészítő Ktsz
lvételre keres fiatal lakatos
akmunkásokat és segédmunká-
kat. Szabad szombat van. Je-
ntkezni lehet Szeged, Lengyel
26. sz. alatt, a részlegvezető-
l.
A Szegedi Közlekedési Vállalat
vételre keres lakatosokat, vil-
yszerelőt, villanyhegesztőt, se-
dmunkásokat, irodai takarítót
KALAUZOKAT. Jelentkezni
et: Zrínyi u. 4—8., kalauznak
lső Pulcz u. 2.
Élelmezési irányítói munkakör-
férfi közétkeztetés-vezetőt
resünk felvételre. Fizetés meg-
vezés szerint. Erkölcsi bizo-
ítvány szükséges. Jelentkezés
életrajzzal. Szeged, Postafiók
sz.
Magyar Vagon- és Gépgyár
yői külsőszerelési munkáihoz
vesz dolgozókat vill.-hegesztő
lakatos munkakörben. Felvi-
osítás, felvétel: MVG Kiren-
tség, Algyő.
Adminisztrációs munkakörbe
pelési gyakorlattal rendelkező
nkaerőt felveszünk. Jelentke-
rövid önéletrajzzal „Azonnal"
537. jeligére a Sajtóházba.
pítésztechnikust, kőművest.

MI? HOL

1970. ÁPRILIS 16., CSÜTÖ

A NAPPALI FELM

Várható időjárás csütörtök estig: változóan felhős idő, eső nélkül. Fokozatosan mérséklődő északi, északkeleti szél. A nappali felmelegedés kissé erősödik. Legmagasabb nappali hőmérséklet 9—14 fok között.

A Nap kel 4 óra 55 perckor, és nyugszik 18 óra 34 perckor.
A Hold kel 13 óra 03 perckor, és nyugszik 3 óra 01 perckor.

VÍZÁLLÁS

A Tisza vízállása Szegednél szerdán plusz 802 cm. (Áradó.)

SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ

Este 7 órakor: Mindenki városa. Somlay-bérlet.

MOZIK

Szabadság: Utazás a Nap túlsó oldalára. (Színes angol. fél 4, háromnegyed 6 és 8.) **Fáklya délután:** Az alvilág professzora. (Magyar, 2 és 4.) **Fáklya este:** Nem születünk katonának. (Szovjet, 6 és 8.) **Postás Mozi:** Az Angyal lesen. (5 és 7.)

VIDAM PARK

Nyitva 13 órától 21 óráig.

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁR

Klauzál tér 3. sz. (13/57-es) este 10 órától reggel 7 óráig. Csak sürgős esetben.

BALESETI ÜGYELET

Ma a balesetet szenvedett személyeket Szegeden a II. sz. Sebészeti Klinika (Pécsi u. 4.) veszi fel.

együttes tagjaival. 12.20 Ruszalka. 13.00 Hírek. időjárás. 13.03 Pécsi stúdiónk jelentkezik. 13.20 Romantikus kórusmuzsika. 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00 Kettőtől hatig... A Petőfi Rádió zenés délutánja. 18.00 Hírek, időjárás. 18.10 Rádióegyetem. 18.40 Hangverseny a stúdióban. 19.20 Utak — terek — emberek. 19.50 Jó estét, gyerekek! 20.00 Esti Kronika II. 20.25 Új könyvek. 20.28 Az ifjúsági rádió színpad bemutatója. Egyszerű történet. 21.15 Rádióhangversenyekről. 22.45 Színes népi muzsika. 22.30 Egy beteg nagyváros. 22.45 Britten: Peter Grimes. — Négy tengeri közjáték. 23.00 Hírek, időjárás. 23.15 Könnyűzene éjfélig. 24.00—0.10 Hírek.

TÉVÉ

Budapest

9.00 Iskola-tv. Élővilág. (Ált. sk. 7. oszt.) Gyökér, szár, levél. 55 Számtan-mértan. (Ált. isk. oszt.) 10.50 Magyar nyelvtan. Ált. isk. 6. oszt.) Ezerszem indent megmagyaráz. (Növutok, ekötők.) 11.55 Filmesztétika. Középisk. I. oszt.) A képi kompozíció. (Ism.) 14.00 Élővilág. sm.) 14.55 Számtan-mértan. sm.) 15.50 Magyar nyelvtan. sm.) 17.15 Irány az egyetem! lőkészítő a felsőfokú felvételi zsgákra. (Matematika. III. szt.) Egyenletek, egyenlőtlenségek. függvények — I. rész. sm.) 17.58 Hírek. 18.05 Vendégsztal — „Mi a megoldás?" 18.35 eklámműsor. 18.45 Esti mese. 5.55 Ebédszünet... — Balogh ária riportműsora. 19.15 Lajna László. — A Felszabadult elódiák sorozat adása. 19.50 amir '69. 8. Huszárok Szamarandban. 20.00 Tv-híradó. 20.20 rancia négyes. — Magyarul beszélő nyugatnémet film. 21.45 kadémiai nívódíjasok... 22.20 v-híradó. — 2. kiadás.

Belgrád

8.00 Az Apollo—13-ról. 14.45 Isolatévé. 15.40 Német nyelvoktatás. 15.50 Angol nyelvoktatás. 6.10 Az általános műveltség lapismeretei. 16.45 Tv-krónika agyarul. 17.00 Beszélgessünk, ondolkozzunk! 17.30 Tv-újdonágok. 17.45 Hirdetések. 17.50 Iesszelátó. Gyermekműsor. 18.30 smert népdalénekesek és népi enekarok. 19.00 Hirdetések. 19.05 nciklopédia. 19.20 Jerry Lewis-how. 19.50 Hirdetések. 20.00 Tvíradó. 20.30 Hirdetések. 20.35 dószerű beszélgetések. 21.35 Mit enne Faber? Sorozatfilm. 22.25 v-híradó.

Bukarest

14.30 Az Apollo—13-ról. 16.30 Magyar nyelvű adás. 17.05 Twist Olivér. Folytatásos film. 17.35 omán nyelv: és irodalmi műor. 18.25 A munkáról és a bér-

Cs. Pataj Mihály

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

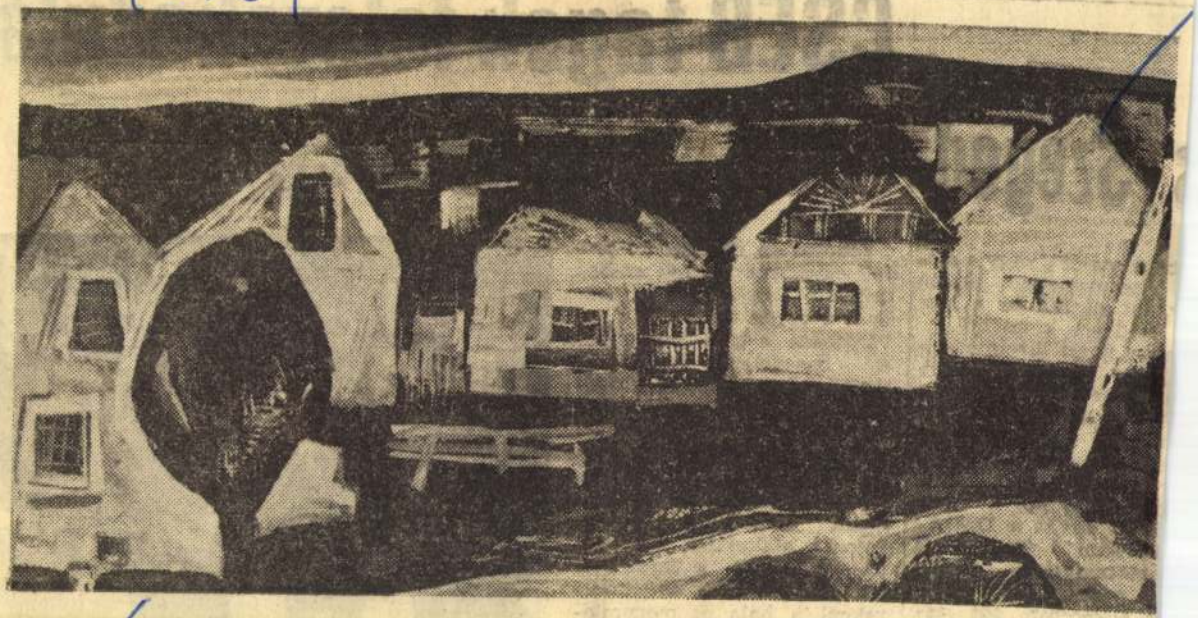

Cs. Pataj Mihály

Új házak

CSEB-la lá

Szeged ünnepségei

be a száját", vagyis elő- természetes módon edet elégítik ki a szemedence kincséből. ajon miért türelmetlenk a lakosság? Mert , hogy a Nagykörúton i városrészekben csimpóra váltottak át a elők, annak ellenére, a városi párt-végreóbizottság egy évvel ött is bírálta a DÉGÁZ kájában észrevehető atékosságokat. Persze a munkások hibáztatk elsősorban, sőt laskán az a közmeggyős ver gyökeret, hogy a ÁZ sem egymagában ős a késedelemért, jól kisebb-nagyobb mu-

Szombaton délelőtt 10 óra felé egyszerre megtelt emberekkel a Széchenyi tér, autóbusz autóbusz után gördült a városháza elé: a biztosítási és önsegélyző csoportok tagjai érkeztek Hódmezővásárhelyről, Makóról és Szentesről szegedi felszabadulási ünnepségükre. Először is, s ez szinte természetes, ők, valamint a hazánkban ideiglenesen állomásozó szovjet katonai alakulatok képviselői elhelyezték a Széchenyi téri szovjet hősi emlékműveknél a hála és megemlékezés koszorúit. Ezután az általános iskolás gyerekek a Szabadság és a Fáklya moziba mentek filmvetítésre, a CSÉB vidéki

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

Cs. Pataj Mihály

1978 JAN 9

Péntek

Huszonöt év képzőművészet

1021

A Békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum nagytermében új kiállítás nyílt; a megye képzőművészetének negyedszázadát feltérképező gyűjtemény alaposan rácáfol a szkeptikusabb műbarátokra és bizonyítja egyik, ugyancsak itt élő festőnk állítását, miszerint „az európaiság fogalmát, az alkotások európai színvonalát nem elsősorban a produkció létrejöttének színhelye, hanem az alkotók kvalitásai határozzák meg". Vagyis, élhet valaki Párizsban vagy bármelyik világvárosban, egyáltalán nincs rá garancia, hogy jobbat alkot, mint esetleg a „provinciák" festője. Szeretnénk, ha a fentiek nem képzőművészeink önigazolásának tűnnének, hiszen a látott anyag alapján erre semmi szükségük, hanem annak a meggyőződésnek, amelyet e sorok írója a tárlat megtekintésekor ugyanolyan határozottsággal érzett, mint az eddigi jó néhány kiállítási alkalom során.

Alaposabb értékelésre helyhiány miatt a következőkben aligha vállalkozhatunk; azokat a műveket emeljük ki, amelyek tartalmi mélységük és ezzel párhuzamosan formai erényeik révén feltétlenül megérdemlik a látogatók figyelmét.

Cs. Pataj Mihály képe, a Házak a domboldalon ezúttal a Dunántúl hangulatát idézi, *Ezüst György* Népi táncosok, Békéscsabai utca, Tehénvásár című művei viszont a tőle megszokott biztonsággal, jellegzetes színekkel az Alföld, pontosabban a Viharsarok atmoszféráját sugallják.

Az ifjabb generációt képviselő *Gaburek Károly* lüktetően mozgalmas olajképe, a Gyümölcsszedők és a Tanulmány. A külföldön élő *Hajdik Antal* néhány ragyogó, bár ismert alkotásával is itt találkozhatunk. *Jankai Tibor* jelenleg a Los Angeles-i művészeti kollégium tanára, egyetlen kiállított képe a Zsilipek, az impresszionizmus iskoláját járó, kísérletező kedvű Jankait mutatja.

Koszta Rozália hangulatos portréi mellett (Gyurika) régebbi, nagy méretű olajképére, a Földosztásra hívjuk fel a figyelmet. A korán elhunyt *Kohán György* hagyatékából ezúttal néhány kevésbé ismert grafikát állítottak ki a rendezők, köztük a drámaian szép Siratót. Hangulatos alkotás *Lipták Pál* Tanyaudvar-a és a Pásztor, *Mladonyiczky Béla* ismertebb plakettjei (Gyóni Géza, Békéscsaba, Bábjátékos Napok, Szegedi Kiss István) mellett a költői szépségű kisplasztikákra is felhívjuk olvasóink figyelmét (Fohász, Torzó).

Az idősebb generációhoz tartozó *Ruzicskay György* ezúttal nem a szűkebb pátriát ábrázoló képeit állította ki, hanem néhányat Párizsról. A Párizsi utca, a Palace de Concord és az Autókaraván csodálatos színei, kékek, forró-lilák, világító fehérek és derengő sárgák egy nagy művész játékos kedvét idézik.

B. M.

Esténként valamennyi asztal foglalt a KIOSZ szeghalmi székházában, amelyet a közelmúltban adtak át a község kisiparosainak.

(Fotó: Balkus)

Gyermeknevelés

Viszem a fiamat az óvodába. Mellettem két szülő öltözteti a gyermekét.

— Ugye délután jól megverjük a cigányokat? — kérdezi a pöttömnyi emberke az apjától.

— Meg hát, csak vesd a cipődet — válaszol, segédkezve a gyereknek. A másik szülővel összenézünk.

Így is lehet nevelni emberszeretetre!?

Más.

Szalad két óvodás forma kislány az utcán. Hógolyóval dobálják egymást. Játszanak. A fal mellé húzódom, utat engedve az ifjúságnak. Megyek tovább. Hirtelen földbe gyökerezik a lábam.

— Az anyád... — hallom a hátam mögött.

Visszafordulok.

Biztosan keményebb hógolyót kapott az egyik kislány a nyakába, amint ömlik belőle a szóáre-

Szövetkezetünk MEGK

vaskapuk,
vasajtók,
vasblokkok
kerítések k

és mindenféle vasipari
Készítünk és

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1969 APR 27

1021

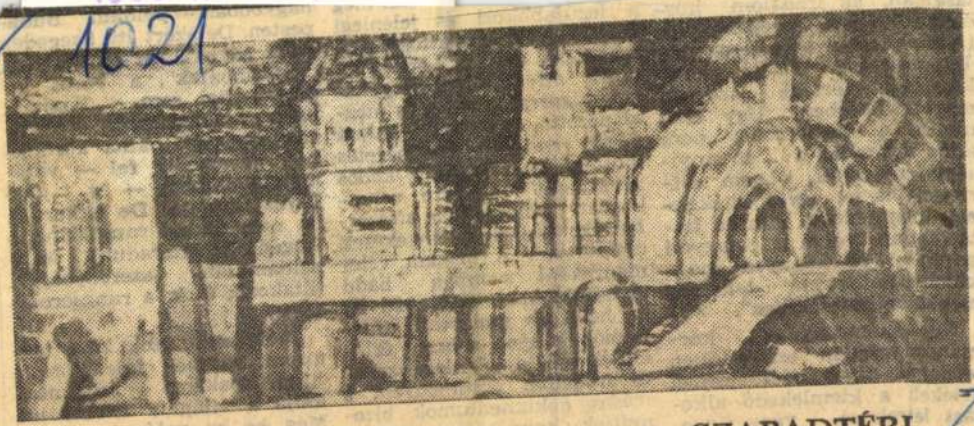

CS. PATAJ MIHÁLY

SZABADTÉRI

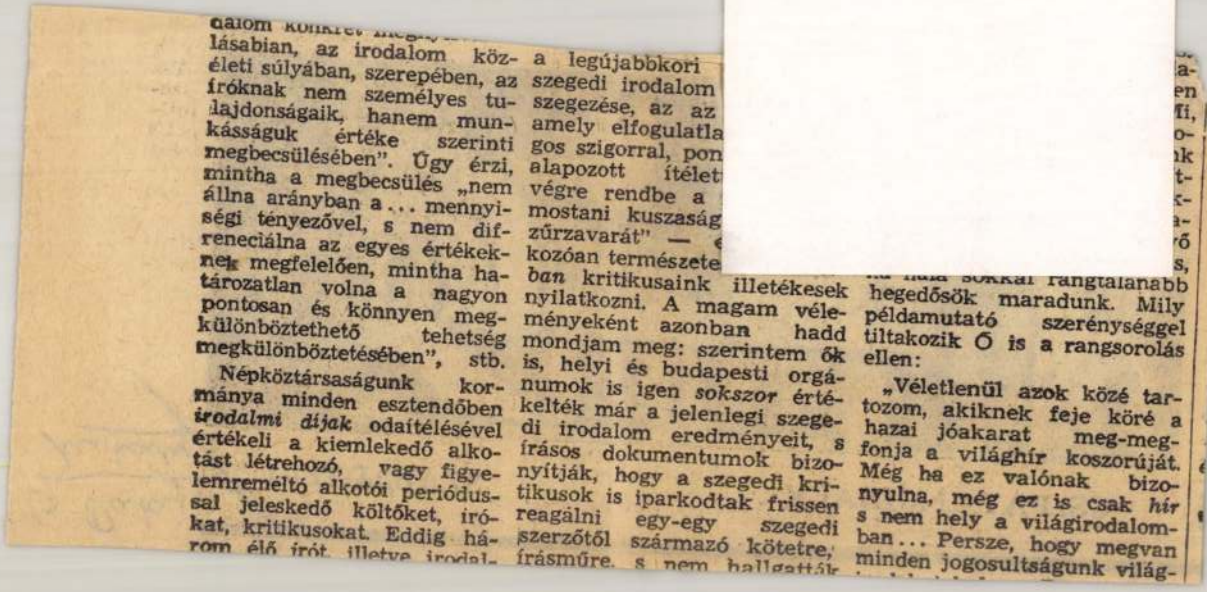

dalom konkret megny...
lásabian, az irodalom közéleti súlyában, szerepében, az íróknak nem személyes tulajdonságaik, hanem munkásságuk értéke szerinti megbecsülésében". Úgy érzi, mintha a megbecsülés „nem állna arányban a ... mennyiségi tényezővel, s nem difreneciálna az egyes értékeknek megfelelően, mintha határozatlan volna a nagyon pontosan és könnyen megkülönböztethető tehetség megkülönböztetésében", stb.

Népköztársaságunk kormánya minden esztendőben *irodalmi díjak* odaítélésével értékeli a kiemlekedő alkotást létrehozó, vagy figyelemreméltó alkotói periódussal jeleskedő költőket, írókat, kritikusokat. Eddig három élő írót, illetve irodal-

a legújabbkori
szegedi irodalom
szegezése, az az
amely elfogulatla
gos szigorral, pon
alapozott ítélet
végre rendbe a
mostani kuszaság
zűrzavarát" — e
kozóan természete
ban kritikusaink illetékesek nyilatkozni. A magam véleményeként azonban hadd mondjam meg: szerintem ők is, helyi és budapesti orgánumok is igen *sokszor* értékelték már a jelenlegi szegedi irodalom eredményeit, s írásos dokumentumok bizonyítják, hogy a szegedi kritikusok is iparkodtak frissen reagálni egy-egy szegedi szerzőtől származó kötetre, írásműre, s nem hallgatták

...a-
...en
...fi,
...o-
...nk
...t-
...k-
...a-
...ő
...s,
... sokkal rangtalanabb hegedősök maradunk. Mily példamutató szerénységgel tiltakozik Ő is a rangsorolás ellen:

„Véletlenül azok közé tartozom, akiknek feje köré a hazai jóakarat meg-megfonja a világhír koszorúját. Még ha ez valónak bizonyulna, még ez is csak *hír* s nem hely a világirodalomban ... Persze, hogy megvan minden jogosultságunk világ-

Cs. Pataj Mihály

CS. PATAJ MIHÁLY

Debreceni akvarell 1969 XI. 30

bőven lesz választék. Sok a pulyka, liba, kacsa is.

A piac koronázatlan királynője Szegeden még mindig a vöröshagyma, nem szólva természetesen a babról, ami most már az ínyencségek közé számít: a fehérnek tizenöt, a tarkának huszonkét forintba kerül literje. Érdekes az is, hogy — Makó közelléte semmit sem számít — a vöröshagyma ára az országos átlag fölött van.

Akárcsak az ország valamennyi piacán, Szegeden is bőven van zöldség, burgonya és alma. Minden mennyiség-

Áru	ára (-tól -ig)
Alma kg	2 — 5
Körte kg	3 — 6
Szőlő kg	4 — 7
Mák kg	35 — 38
Dió kg	14 — 18
Gyökér kg	4 — 6
Sárgarépa kg	2,50— 3
Karfiol kg	4 — 6
Kelkáposzta kg	3 — 4
Fehérkáposzta kg	2 — 2,20
Spenót kg	4 — 5
Zöldpaprika kg	4 — 7
Saláta db	1 — 1,20
Vöröshagyma kg	5,50— 7
Fokhagyma kg	22 — 24
Tojás db	1,80— 2
Csirke kg	24 — 28
Tyúk kg	24
Pulyka kg	26 — 28
Hízott liba kg	30 — 32
Hízott kacsa kg	28 — 30

A tejellátás javítása

A közelmúltban sok panasz volt a tejellátásra: Szegeden a délutáni és az esti órákban már nem lehetett tejet kapni. Mint minden esztendőben, az idén is megszűnt a nyári időszakban szokásos délutáni kiszállítás amint a hideg idő beköszöntött, viszont ez zavarokat okozott a folyamatos ellátásban. A tejüzem igen rugalmasan intézkedett: december 1-től újra szállít délután néhány forgalmasabb boltba a délutáni órákban fehér fóliával lezárt palackozott tejet. Ezek a boltok: az Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat 1-es (Petőfi Sándor sgt. 55.), 8-as (Széchenyi tér 6.), 29-es (Marx tér 6.), 31-es (Kölcsey u. 5.), 43-as (tarjántelepi ÁBC), 79-es (Hunyadi János sgt. 39.), és az újszegedi ÁBC-áruháza Ezenkívül a Csemege Vállalat 109-es számú (Széchenyi tér 8.) és a 110-es számú (Kárász utca 3.) üzlete is. valamint a 8-as számú Városelláto Bolt (Széchenyi tér) üzlete kap délutánonként friss tejet.

Szeged szobrai

Térdelő leány

(112.) A Rózsa Ferenc Gimnázium új épülete előtt kapott helyet a realista stílusban készült Térdelő leány. Készítőjének nevét nem közli a rendelkezésünkre állt lista.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 JAN 6

Cs. Patay Mihály

ESTI HÍRLAP

Budapest

SOROKBAN

Ma este nyílik Gyulán Cs. Patay Mihály festő- és grafikusművész kiállítása. + Ma délben koszorúzási ünnepséget rendeztek a Gorkij fasorban a Vörös Brigád emléktáblánál.

1021

Cs. Patay Mihály

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

CS. PATAJ MIHÁLY **SZEGEDI SZABADTÉRI**

zágos Agrobotanikai In-
et igazgatójának és *dr.*
rányi Sándornak, az intéz-
et tudományos osztályvezető-
jének kezdeményezésére
1964. január 30-án, a ME-
DOSZ védnöksége alatt 16
kutatóból és növénynemesí-
tőből alakult meg a *Tessedik-brigád*. Célul tűzte a
pillangós virágú takarmány-
növények széna- és magter-
mesztésének növekedését,

állattartás
takarmány
tségyen.
A brigád
szer nyerte
címet. El
mert azok
amelyekkel
kapcsolatba
országos átlag
túlteljesítette
magtermelés
kétszeresére

A Tessedik
matosan tovább szervező-
dött. Minden megyében ta-
gozat létesült és már 232-en
tartoznak a kötelékébe.

A Békés—Csongrád me-
gyei tagozat augusztusban
alakult meg Békéscsabán, s
így a brigád az egész ország
területét átfogó tevékenysé-
get fejt ki. Az alakuló ülé-
sen a tagozat vezetőjéül *Mu-
rányi* Miklóst, a Békés me-
gyei Növényvédő Állomás
igazgatóját, helyetteséül *Ko-
vács* Gábort, az állomás fő-
mérnökét, a vezetőség tag-
jaivá pedig *Szirony* Máriát,
kertészmérnőt

szobrai

egyenes úton boldogulni l
Így születik, s ilyen fe
a protekció sok-sok legen
juk talán merő tájékozatl
tűségből pattant. De van
élnek, s tudatosan, megf

PIA

Azt is megértük, hogy Sze-
geden általában

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Cs. Patay Mihály

1984 NOV 13

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

☐ *KIÁLLÍTÁS NYÍLIK ma, pénteken du. 5 órai kezdettel a Képcsarnok Vállalat szegedi üzletében Cs. Patay Mihály festőművész alkotásaiból. Megnyitót dr. Tamás Attila irodalomtörténész mond.*

zést nézzük, úgy sikeresnek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1971 MÁR 26

1021

Cs. Pataj Mihály

CS. PATAJ MIHÁLY: HÁZSOR

akkor nagyon komolyan, megfontoltan nyilatkoztak. Vagy említhetném az 1-es tanácsi választókörzetet, ahol a mi ajánlottuk mellé még két másikat javasoltak, majd vita kerekedett arról: ki tudná jobban intézni az ügyeket, ki felelne meg jobban a város meg a kerület érdekeinek? Végül a népfront jelöltjét fogadták el.

Azt tapasztalom sok éves népfrontvezetői pályafutásom során, hogy sok más véleménnyel ellentétben egyre aktívabbá válik Csongrád politikai közélete. Igénylik az emberek, hogy teremtsünk lehetőséget a demokratizmusra. Mondhassák el a véleményüket és legyen súlya a megfontolt felelősséggel kimondott szónak.

Legutóbb meghívtak két pártalapszervezet taggyűlésére. Jól esett látnom, hogy mindenekelőtt elvtársaim, a kommunisták tartják ezt szem előtt. S jó volt hallanom különösen azt, hogy a párt tagjai a X. kongresszus szellemében első helyen említik a szocialista demokratizmus további fejlesztésében a különböző vezetők

tovább[illegible]

tartozik, hogy a szocialista fejlődést ne csak külsőségekben nézzük, hanem a biztatóan szépülő városképpel együtt változzunk mi magunk is. Legyen az ember jobban közösségi szemléletű és magatartású résztvevője a város életének. Legyünk felelősebbek ne csak a kapun belül, hanem kapun kívül is, önmagunkért, egymásért, a városért, és vele együtt szépülő szocialista hazánkért.

Magyar
SAJT
Budapes
1964 NOV 28.

1021

Cs. Pataj Mihály kiállítása

A MŰCSARNOK Kárász utcai helyiségében Cs. Pataj Mihály legújabb képeit láthatja a tárlatlátogató közönség. Akik figyelemmel kísérték a kiállításokat, már ismerik szimpatikus festői egyéniségét, tapasztalhatták fejlődésének egyenes útját, egyre bontakozó, teljesebb piktúráját. Sokáig mint aquarellistát ismertük, de nem elégedett meg e műfaj könnyed eleganciájával, melyet egyébként mesteri fokon művelt. Komolyabb hangvételű témái már nem is fértek bele eddigi munkásságába. Kétségtelenül nagy munkára vállalkozott akkor, amikor addig elért sikereit otthagyva új utak keresésére indult. Nagyban segítették fejlődését franciaországi és olaszországi utazásai, melyek hozzájárultak ahhoz, hogy megtalálja az egyéniségének legjobban megfelelő témákat, kifejezésmódokat. A ragyogó napsütötte olasz tájakat, a tengert, vitorlásokat, a patinás városok ezer varázsát, mindezt oldottan, derűsen pompázatos színekben. Mert szines ez a kiállítás. A mi szemünkben talán egy kicsit túlságosan is. De a mi szemünk valóban nincs hozzászokva ahhoz a színpompához, amelyeket láthatott. A mi tradíciókra épült alföldi festészetünk kissé komor, magábaforduló szemléletéből itt csak jelzéseket találunk egy-egy hazai témán.

LEGJELENTŐSEBB képei ezeknek az élményeknek hatására születtek. Városképek, utcarészletek, tengerpartok. A Párizs Szajnájával című alkotása a kiállítás talán legszebb darabja. A képen elúszó ezüst-szürke ragyogást finom-zöldek, s apró fel-felvillanó narancsfények motiválják. Az aranycsinálók utcája a festő képzeletében valóban azzá vált: csorgó aranyszínű házak, nagy oldott kék árnyékokkal. A „Rialtó". Velence csodálatos hídja, kedves csendélete gazdagon — citrom és hasas borosüveg — jól komponált, színes alkotássá vált a festő fantáziája által. A tengerpartok puszta csodálásával sem elégedett meg. Az Olasz tengerpart árbócerdeje között röpködő, sikoltozó sirályok, a tintakék ég és víz és a verőfényben fürdő házak is komoly alkotássá értek. Szerkezeti kompozíció és szín szempontjából a „Tengeri vitorlások", a „Vitorlások a Balti-tengeren", a „Halászbárkák a [illegible]-tengeren" egyaránt jól megoldottak.

Szemünk elkalandozik a vitorlaárbócok között, belebonyolódik a kötelek kusza, kibogozhatatlan rendszerébe, játékos, szellemes vonalaiba. A csendéletek közül kiemelkedik a meleg-szürkébe ágyazott, dinamikus színekkel festett vázás kép, melyen a sárga, vörös, fehér, fekete színek harmonikus egységet alkotnak és a citromos csendélet, finomvonalú kosárkájával, fekete-vörös hátterével. Szépek a Tiszáról készült képi vallomásai, bár az említett képei érdeltebbeknek, jobban megoldottaknak hatnak. A „Tornyok" című kép azonban ismét jelentős alkotás. A függőleges szerkezeti vonalrendszert jól variálja ferde és vízszintes síkokkal. Színskálája nagyon szép mélyzöldektől, barnáktól a tüzes narancsokig finom árnyaltsággal jut el.

VÉGÜL SZÓLNI kell néhány kedves, idillikus falusi képéről is. Itt az alföldi festészet hagyományai alapján alkotott saját egyéniségét azonban nem adta fel. A lendületesen festett szántó barna húsa húzza alá a „Tsz istálló" fehér falát, melyet a mély kék ég még csak fokoz. Fojtott hangulatú a „Falu" című képe, de az „Este Nagymaroson" ismét derűs, nyugalmas.

Cs. Pataj Mihály s kiállítással is új színt hozott Szeged piktúrájába.

Dér István

Rádió- és televízióműsor

Szombat

KOSSUTH RÁDIÓ

4.30 Hírek. 4.35 Vidáman-frissen! 5.00 Hírek. 5.05 Falurádió. 5.30 A postát bontja: Kapusi Rózsa. 6.00 Hírek. 6.20 Orvosi tanácsok. 6.35 Hirdetőoszlop. 7.00 Hírek. 7.10 Új könyvek. 7.30 Színház- és mozimúsor. 8.00 Hírek. 8.05 Műsorismertetés. 8.15 Lányok, asszonyok... 8.33 Händel operáiból. 9.20 Szürke köpeny. 10.00 Hírek. 10.10 Rimszkij-Korszakov: Aranykakas. 10.39 Mese. Rádiókomédia. 12.00 Hírek. 12.15 Tánczenei koktél. 12.57 A vidéki színházak műsora. 13.00 Az albán népköltészet gyöngyszemeiből. 13.16 Zongoramuzsika. 13.50 Hét nap a külpolitikában. 14.00 Hírek. 14.10 Hétvége... 16.00 Hírek. 16.10 Mosolygó Itália. 17.10 Vezényel: Reiner Frigyes... 17.58 Hallgatóink figyelmébe! 18.00 Hírek. 19.52 Jó éjszakát, gyerekek! 20.00 Esti Krónika. 20.30 Jó ez nekünk?... 21.28 Nóták. 22.00 Hírek. 22.15 Sporthíradó. 22.30 Táncoljunk! 24.00 Hírek.

PETŐFI RÁDIÓ

6.00 Hírek. 6.10 Torna. 7.00 Hírek. 7.15 A postát bontja: Kapusi Rózsa. 8.00 Hírek. 14.00 Pezsgő: Operettzene. 14.10 Időtállóslelemények. 14.25 Tudósítás az ENSZ-ből. 14.35 Gianni Pagel énekel. 15.00 Hírek. 15.05 Adjunk példát! Olvasók. Mesetárlók. 15.47 Orvosi tanácsok. 15.52 Heti hangversenykalauz. 16.35 Könnyűzene. Bukarestből. 17.00 Hírek. 17.05 Magyar nóták. 17.33 A filozófia nagy problémái. 17.48 Zenés est Ráday Imrével. 18.45 Az árva. Elbeszélés. 19.00 Hírek. 19.05 Részletek Offenbach operettjeiből. 19.50 De Falla műveiből. 21.00 Hírek. 21.05 Wagner: Ünnepi Játékok, 1964. 22.24 Új művek a világirodalomban. 22.52 Három Mozart-kórus. 23.00 Hírek.

TV-MŰSOR

17.23 Hírek. 17.30 Házunk tája: a díjnyertes és gazdája. 17.35 Albán tájak és emberek. Kisfilm. 17.45 A méhek világa. Nyugatnémet kisfilm. 18.10 Gyermekeink érdekében... Beszélgetés a gyermekek jogaira vonatkozó ENSZ deklaráció megvalósításáról. 18.30 Legújabb a technikában. 18.40 Egy kis jazz. Részletek a Budapesti Ifjúsági Napok alkalmából rendezett jazz-koncertből. 19.00 Ki minek mestere? Portréfilm. 19.10 Hétről — hétre. 19.20 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 19.45 Mara. Magyarul beszélő olasz kisfilm. 20.05 Varázslatos melódia. Operett-összeállítás. 20.45 „Angyal" kalandjai. A szélhámosság művészei. Magyarul beszélő angol film (14 éven felülieknek!) 21.35 Lakatos Gabriella. Portréfilm. 22.05 Az érem harmadik oldala. Komlós János műsora. 22.15 Tv-híradó, 2. kiadás. (MTI)

Folyó hó 29-én, vasárnap de. 10 órai kezdettel a

Szegedi

Időjegyzés. | Orion 820 A rádió

Elutazott a csehszlovák parlamunkáskülöttség

Vámos Gergely megyei

elmutatni tartozpak. N. 557

Modern tánctanfolyam indul december 5-én este 7 órakor az Ifjúsági Ház nagytermében, kezdők-haladók részére. Legújabb táncok tanítása: Jiva, Csacsacsa, Twist, Madizon, Hully-Sully, Surf. Jelentkezés a helyszínen. Tánctanár: Kertész Éva. xK. 691

Emlékek

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett fiunk, testvérünk, TÖRÖK SÁNDOR, életének 20. évében, tragikus körülmények között elhunyt. Temetése folyó hó 28-án 12 órakor lesz az újszegedi temető ravatalozójából. A gyászoló

Cs. Pataj Mihály

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Szeged

1971 MÁJ 1

1027

SZERZŐI EST, KIÁLLÍTÁS. A szegedi Sajtóház Művészklubjában május 3-án, hétfőn este 19 órai kezdettel rendezik meg Vaszy Viktor szerzői estjét. A nevés karmesterrel dr. Nikolenyi István újságíró beszélget. Ezt követően Dér Endre, József Attila-díjas író nyitja meg Cs. Pataj Mihály festőművész kamaratárlatát.

FÖLD, PÉNZ, GAZDASÁG

Autarkia vagy agrárkivitel?

A gyáripar köréből ismételten kifejezésre jutott a legutóbbi időben az az álláspont, hogy Magyarországon az autarkia gazdasági és társadalmi szükségesség, mert bár megtagadása a gazdasági munkamegosztás elvének, mégis a szociális szempontok parancsolólag írják elő az ország erőteljes iparosítását és ezzel kapcsolatban az önellátás kiterjesztését.

Készséggel osztjuk a gyáripar véleményét az *iparfejlesztés szükségességét* illetőleg, ami azonban szerintünk egyáltalában *nem azonosítható az autarkiával.* Teljes mértékben elismerjük az iparfejlesztés gazdasági és szociális nagy jelentőségét a munkanélküliség csökkentése, a belső fogyasztás emelése szempontjából. *Ez azonban nem igazolja még az autarkia gazdaságpolitikai rendszerének jogosultságát és szükségességét, ami magyarul beszélve, az ipari kartelek korlátlan uralmát jelenti.* Az ipar állami fejlesztése és támogatása addig a mértékig közérdek, amíg az egyéb termelési kategóriák érdekeit nem sérti és elsősorban *agrárkivitelünket* nem veszélyezteti.

Magyarországnak létfeltétele, hogy *agrárcikkei részére biztositsa az exportpiacokat* és így nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy a gazdasági önellátás programját hirdesse. Az autarkia rendszere a magas vámok, behozatali korlátozások és devizanehézségek mellett a belső fogyasztást úgyszólván kizárólagosan az ipari kartelek részére biztosítja, ami azzal a komoly veszéllyel jár, hogy a nyugati *ipari államok retorziókkal élve, a magyar elzárkózó gazdaságpolitikával szemben fokozott mértékben leeresztik a sorompókat agrárcikkeink előtt.* Nem oszthatjuk ezért egyes gyáripari körök ama álláspontját, hogy Magyarországon az autarkia rendszere feltétlen szükségesség és meg kell állapítanunk, hogy ezt az elgondolást sem a nemzeti munkaterv, sem a kormányelnök nyilatkozatai nem támasztják alá.

Bornemisza Géza kereskedelmi miniszter szegedi beszédében egyenesen leszögezte, hogy *a kormány nem törekszik autarkiára,* mint ahogy nem látja a gazdasági liberalizmusban sem a nemzet gazdasági boldogulásának útját. Hangsúlyozta a kereskedelmi miniszter azt is, hogy *a kormány legnagyobb gondja lesz a hazai termelés külföldi értékesítésének problémája.*

A kartelek igazi feladata az volna, hogy a termelést fokozzák, racionálissá, olcsóbbá tegyék, nem pedig az, hogy az autarkia rendszerében iparfejlesztés címe alatt kihasználják a részükre biztosított monopolisztikus helyzetet, amire az *Uj Magyarság* számos kartel esetében már részletes adatokkal reámutatott.

Mezőgazdaságunk és állattenyésztésünk létkérdése a termelési költségek csökkentése, mert agrárcikkeink a külföldi piacokon csak akkor lehetnek versenyképesek, ha olcsóbban tudunk termelni. A mai kartelárak ezt igen nagy mértékben gátolják, már pedig exportpolitikánkat nem építhetjük teljes egészében politikai természetű gazdasági egyezményekre, hanem elsősorban régi exportpiacainkat kell versenyképességünkkel megtartani.

Az autarkia rendszere ezért semmiképpen sem egyeztethető össze exporttörekvéseinkkel és az agrárkivitel erőteljes támogatását, agrártermékeink értékesítési lehetőségeinek feljavítását nem lehet elválasztani az ipari cikkek árreviziójától.

Gömbös Gyula miniszterelnök éppen a *GyOSz*-ban tartott egyik beszédében hangsúlyozta, hogy *„igenis jogosult a magyar agrároknak az a kívánsága, hogy revizió történjék az ipari árakban".* A kormányelnök annakidején elsősorban magára az ipari érdekeltségre bizta az árkérdés szabályozását, mert hiszen a mezőgazdaság prosperitása magának az iparnak elsőrendű érdeke. A gazdasági élet törvényei azonban nem ismernek szentimentalizmust, a kartelek nem ismernek altruizmust, amíg a verseny szükségképpen nem kényszeríti őket az árak revíziójára.

A *statisztikai hivatal* kimutatása szerint az árindex (1913 = 100) ez év február végén a mezőgazdasági cikkeknél 75, az ipari cikkeknél pedig *magasan a békeidő színvonala felett 109.* Az ipari termelés indexe pedig a népszövetség statisztikája szerint az 1928. évet 100-nak véve, Magyarországon 1934 végén 105, a textilipari termelési index pedig 147.6. Ugyanakkor pl. Franciaország termelési indexe 73.2, a textilindex pedig 63.6-ra süllyedt.

Gyáriparunknak valóban nincsen oka panaszra. *Örvendetes fejlődése azonban nem lehet ok arra, hogy az autarkia politikájának inaugrálását kívánja.* Az autarkia a kartelek érdeke és veszélyezteti úgy a gazdák, mint a kis- és középipar, valamint a fogyasztók érdekeit. A miniszterelnök rádióbeszédében hangsúlyozta, hogy eddig is szívós harcot kellett folytatni minden vagón magyar árucikk exportjáért. *„Ezt a szívós munkát ezután még lankadatlanabbul kell folytatnunk"* — mondotta. — Már pedig az autarkia rendszerének keretében igazán eredményes exportpolitikát folytatni nem lehet.

A Tébe közgyülése

A *Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete* szombaton tartotta meg évi rendes közgyűlését. *Hegedüs* Lóránt dr. elnök üdvözölte *Fabinyi* Tihamér pénzügyminisztert, *Imrédy* Bélát, a Magyar Nemzeti Bank elnökét és angolnyelven *Tylert,* a népszövetség képviselőjét és *Bruce*-t, a Magyar Nemzeti Bank tanácsadóját. Ezután emlékbeszédet tartott *Popovics* Sándorról, a jegybank nagynevű elnökéről, amelyet a közgyűlés mély meghatottsággal hallgatott végig. Az évi jelentést és zárószámadást egyhangúan elfogadták. Az elnök javaslatára a közgyűlés elismerését nyilvánította *Kresz* Károlynak és *Nyulászi* Jánosnak, a TÉBE igazgatóinak, *Nyáry* Pál igazgatóhelyettesnek, *Görög* Frigyes előadónak, *Jármay* Pál főtitkárnak és *Némethy* Kálmánnak. A napirend utolsó pontja az elnökválasztás volt. Annak tartamára *Weiss* Fülöp, a Kereskedelmi Bank elnöke vette át az elnöklést és méltatva Hegedüs Lóránt érdemeit, indítványozta, hogy ismét őt válassza meg a TÉBE elnökévé. *A közgyűlés Hegedüs Lórántot egyhangúan újból elnökké választotta.*

A közgyűlésen *Fleissig* Sándor, az Angol-Magyar Bank vezérigazgatója, a tőzsde elnöke, érdekes előadást tartott. Arra mutatott rá, mennyi gyujtóanyagot lehetne a közéletből kikapcsolni, ha belevinnék a köztudatba a pénzvilág szervezetének ismeretét. A pénzintézetek szerepe *csak a pénz összegyüjtése és észszerű elosztása.* Amint ahogy a vízvezetékek feladata a víz éltető áradatának felvétele, gyüjtése, átszűrése és helyes elosztása. Amint a víz nem a Vízművéké, úgy *a pénz sem a banké, mert mindaz, ami a banknak van, arra szolgál, hogy fedezete legyen a betevő, a hitelező és a részvényes reábizott pénzének.* A magyar bankok a legválságosabb időkben is *szigorú kereskedői tisztességgel, gondossággal és konzervativ üzleti elvekkel dolgoztak.* Végül azt hangsúlyozta, hogy a TÉBE-nek fontos feladata volna a közönség bizonyos részében uralkodó *tájékozatlanságot* a bankok üzletviteléről, szervezetéről kitartó, szigorúan tárgyilagos felvilágosító munkával *eloszlatni.*

— (Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság) április hó 27-én tartotta 1935. évi dendes közgyűlését, amely az 1934. évi nyereséget 283.541.29 pengőben, az osztalékot pedig 8 pengőben állapította meg.

— (Az Okisz) társasvacsora keretében tagértekezletet tartott, amelyen Quitt Lipót, a magyar részletkereskedők országos egyesületének elnöke, beszédében kiemelte az aktuális fővárosi törvényhatósági választásokat és indítványozta, hogy a kereskedők is vegyenek részt azon, annál is inkább, mert amint a miniszterelnök is hangoztatta, programjának sarkalatos pontja, hogy mindenütt a szaktudás érvényesüljön.

— (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület) május 3-án tartja legközelebbi igazgatóválasztmányi ülését, amelyen számos, a mezőgazdaságot igen közelről érintő kérdések kerülnek megvitatásra. A gyülés során ismertetik a mezőgazdaság helyzetét és az újabb mezőgazdasági vonatkozású kormányintézkedéseket. Napirendre van még tüzve a meggy, a kajszín- és őszibarack állami ellenőrzőjeggyel való ellátásának, a korai burgonya vámjának és szállítási díjtételeinek, valamint a tőzsdei árujzleti szakértői eljárás módosításának kérdése. Az igazgatóválasztmányi ülésen fognak tájékoztatást adni az OMGE által jünius hó folyamán rendezendő állattenyésztési vándorgyülés programjáról, továbbá szó lesz a gyapjúértékesítés ügyével kapcsolatos kérdésekről is.

— (Tárgyalások újabb magyar búzaexportról Ausztriába.) Ausztriának az új aratásig újabb 5000 vagón búza bevitelére van szüksége. Mivel az osztrák kormány ennek a hiányzó búzamennyiségnek nagy részét Magyarországról kívánja fedezni, ezért tárgyalásokat kezdett 2500 vagón búzának preferenciális vámok mellett Magyarországról való bevitelérőI. Ezenkívül tárgyalásokat folytat 2—3000 vagón búza bevitelérőI Szerbiával is. Csehországgal ezirányban folytatott tárgyalások megszakadtak, Románia pedig csak abban az esetben szállíthatna búzát Ausztriának, ha létrejönne a román-osztrák kliringmegállapodás, melyről a tárgyalások folynak.

— (Búzahiány Olaszországban az abesszíniai felhalmozás miatt.) Rómából jelentik: Olaszországban búzahiány lépett fel, aminek oka abban rejlik, hogy a keletafrikai csapatszállításokkal kapcsolatban nagymennyiségű búzát is kellett Eritreába és a Szomáli-földre szállítani. A multévi termésből visszamaradt készletek annyira megcsappantak, hogy az olasz kormány most egyre nagyobb tételekben vásárolja külföldön a búzát. Legutóbb egymillió métermázsa búzát kötöttek le Franciaországban, most pedig kétmillió métermázsát vásároltak Argentinában. Az argentinai búzát Olaszország olasz ipari termékekkel fizeti meg.

— (Idén különösen szép haszonnal kecsegtet a selyemtenyésztés.) Az ország városaiban és községeiben 1900 helyen megkezdődött a mostani idényre előkészített selyempetének a kikeltése. Összesen 416 kiló petéből 1,360.000 kis hernyó származik, a 416 kiló petéből tehát 565.760.000 selyemhernyó buvik ki. Ha ezt a hernyómennyiséget mind kitenyésztenék, akkor közepes eredmény mellett közel egymillió kiló gubót termelnének az országban. A kitenyésztésre kerülő selyemhernyókat május első napjaiban a helyi megbizottak már mindenütt kiosztják. Nagyon kívánatos, hogy minél többen vállalkozzanak gubótermelésre és hogy a megbizottaknál e szándékukat már most bejelentsék. A selyemtenyésztés ugyanis olyan keresetforrás, amelyet bárki kihasználhat, mert semmiféle befektetéssel nem jár s rövid ideig tartó mellékes nyáreleji munka után számbavehető keresetet biztosit. Az idén még külön kedvezményeket is állapítottak meg a selyemtenyésztők részére. A legtöbb és legjobb gubót beszolgáltatók ugyanis pénzjutalomra tarthatnak számot és minden egyes tenyésztő, aki legalább 10 kiló gubót termelt, egy női fejkendőt kap ajándékba.

— (Londoni fémtőzsde.) Réz és ólom barátságos, ón tartott, horgany jóltartott. Vörösréz standard 31 öttizenhatod—31 héttizenhatod, 3 hónapra 31¾—31 tizenháromtizenhatod, lesz. árf. 31 háromnyolcad, elektrolyt 34¾—35½, best. sel 34—35¼, ón standard 224½—224¾, 3 hónapra 220 háromnyolcad—220½, lesz. árf. 224½, straits ón 233½, ólom külföldi prompt 12 héttizenhatod, 3 hónapra 12 ötnyolcad, lesz. árf. 12½, horgany prompt 13¼, 3 hónapra 13 háromnyolcad, lesz. árf. 13¼. Nemhivatalos jegyzések: ólom külföldi prompt 12 héttizenhatod pénz, 3 hónapra 12 ötnyolcad—12 tizenegytizenhatod, horgany prompt 13¼ pénz, 3 hónapra 13 öttizenhatod—13 háromnyolcad, öntöttvas 67, réz strong sheets 60, nikkel bel- és külföldi 200—205, aluminium belföldi 100, antimón regulus 79—80, platina 140, higany 11 ötnyolcad—11¾, antimón kínai 52—53, Wolfram-érc 35—36, fehérbádog 18¼—19¼, vörösrézszulfát 15—15½, rúdezüst prompt 36¼, kés. száll. 36 háromnyolcad, finomezüst prompt 39⅛, kés. száll. 39¼, arany 144/9½.

Az Uj Magyarság állandó borakciója

Az Uj Magyarság *állandó borakciója* olvasóink és barátaink körében biztató, kitünő visszhangra talált. Az a körülmény, hogy megállapodásainkkal hazánk bármely borvidékének legnemesebb, világhirű borait közvetlenül a termelőtől, gondosan ápolt és kezelt minőségekben tudjuk *egyszerű telefonrendelés esetén* is házhoz küldeni, az *Uj Magyarság* borfogyasztó táborát széles körben építette fel.

A gyöngyös visontai borvidék borainak teljes árai (kimérve):

1 liter	asztali fehér	52 fillér
1 „	nemes kadarka	56 „
1 „	ezerjó	60 „
1 „	olasz rizling	66 „
1 „	visontai mulatós (édaskés)	68 „
1 „	szemelt rizling	80 „
1 „	vörös burgundi	88 „
1 „	édes furmint	90 „
1 „	édes leányka	1 pengő

Ezek a borok palackozva is kaphatók. Vidéki olvasóink legalább 25 liter egyfajta rendelése esetén, kimért árainknál literenként 20 fillérrel olcsóbban (ab Gyöngyös állomás utánvét és hordóbetét ellenében) kapják a bort.

Változatlan ezüstláz az egész világon

Az ezüstűzérkedés lankadatlan erővel tombol az Óceán mindkét partján. A londoni ezüstpiac pénteki forgalma meghaladta a 30 millió unciát és négy alkuszcég egymagában 15 millió uncia ezüstöt adott el. Az elért 36.25 század pennys ár *a legmagasabb,* amelyet Londonban 1922 június óta jegyeztek. Ez az ár meghaladja a hivatalos washingtoni árat is. Az ezüstláz váratlanul fellendítette Angliában a királyhűséget is. Az uralkodó ezüstjubileumára vert emlékérmékből ugyanis rövid idő alatt 250.000 darabot vettek meg, mivel az érmék ezüsttartalmának értéke rohamosan emelkedik. A newyorki nyilt piacon az ezüstár 81 centre ugrott és így 3.5 centtel haladja meg a hivatalos beváltási árat.

Morgenthau kincstári államtitkár hosszasan tanácskozott *Roosevelt* elnökkel az ezüsthelyzetről, de nem volt hajlandó nyilatkozni a legközelebbi jövőről. A *Wall Street* azt hiszi, hogy a hétvégi tőzsdeszünet alatt újból emelni fogják az ezüstárakat.

A *Reuter*-iroda jelentése szerint a legtöbb newyorki tőzsdecég óvatosságra intette ügyfeleit. Az „ezüstszenátorok" a kincstári hivatal tisztviselőivel folytatott tanácskozás után kijelentették, hogy tudomásuk szerint Morgenthau kincstári államtitkár egyelőre tartózkodik az ezüstűzérkedésbe való tevékeny beavatkozástól és csupán annak megfigyelésére szorítkozik, milyen befolyást gyakorolt ezüstpolitikája a világpiacra.

Kung, a nankingi kormány pénzügyminisztere, szózatban kérte fel a kinai népet, hogy tartózkodjék minden pénz- és ezüstűzérkedéstől. Hozzátette a pénzügyminiszter, hogy a Kínában működő idegen bankok megigérték közreműködésüket Kína ezüstállományának megmentése körül.

Washingtonban utalnak arra, hogy az ezüst árfolyamának gyors emelkedése *az üzérkedés és nem az amerikai kormány tömeges ezüstvásárlásának a következménye.* A jelentés szerint az ezüstláz Kanadára is átterjedt, ahol a bányatevékenység lényegesen fellendült.

Mexikó kivonta a forgalomból az ezüstpénzt

Newyorkból jelentik: A mexikói kormány rendeletileg kivonta a forgalomból az ezüstpénzérméket, amelyeket 30 napon belül a nemzeti banknak kell beszolgáltatni, ahol a bankjegyforgalom fedezetéül szolgálnak. Az ezüstpénzeket kényszerárfolyammal bíró papirjegyekkel és új egy peso névértékű elismervényekkel fogják helyettesíteni. A kormány egyidejüleg bezáratta az összes bankokat, hogy megakadályozza az üzérkedést, amíg az ország hozzászokott az új rendhez. Valószínűnek tartják, hogy új szinvonalon rögzítik a pesot, amely alkalmasint a dollárral szemben 3.50 lesz. A kormány egyidejűleg rendelettel megtiltotta a pénz kivitelét Mexikóból.

Sertéspiaci hetijelentés

Az elmult héten a ferencvárosi sertésvásár irányzata végig lanyha volt. Bár a felhozatal alkalmazkodott az előrelátható ünneputáni pénztelenséghez, mégis a kereslet gyengébb volt, mint várni lehetett. Az uradalmi zsirsertés ára 1 fillérrel esett és csak azért tudta jobban tartani az árát, mert a piacra csak kevés érkezett. Ugyanez okból az angol hússertés ára sem mutat gyengülést. A szedett zsirsertésekben azonban 4 filléres árcsökkenés is mutatkozik a mult heti árakkal szemben. A húspiac árai is gyengültek, de csak a nagyhéten mesterségesen felhajtott árakhoz viszonyitva. A zsir ára is komolyabb árveszteségeket szenvedett, ami a világpiaci árak gyengülésére vezethető vissza.

Az Angliába irányuló zsirkivitelünk szünetelése a szakkörökben éppen ezért nem okozott meglepetést. Chicagóban a zsir ára újra esett és emiatt Londonban fokozott nehézségekkel kell megküzdeni a magyar zsirnak. A helyzet tanulmányozása és végleges tisztázása végett most egy exportörökből álló csoport utazott ki Angliába. Teheráru kivitelünk ezen a héten csak mérsékelt volt. Németországba 1700 métermázsa zsirt és 300 métermázsa szalonnát, Csehországba 400 métermázsa szalonnát vittünk ki. A németországi zsirkontingens májusra 80 vagón zsirban és 10 vagón szalonnában van megállapítva az áprilisi árakon.

— (Londonban május 22-én kezdődik a nemzetközi búzakonferencia.) Londonból jelentik: A nemzetközi búzakonferencia, amely legutóbb Budapesten tartotta ülését, május 22-én újabb tanácskozásra ül össze Londonban. A konferencián huszonegy állam megbizottai vesznek részt, közöttük Magyarország is. Napirenden a budapesti konferencián megállapított exportkvóták új szabályozása és a búzával bevetendő területek nagyságának megállapitása szerepel. A budapesti búzavilágkonferenciát — mint ismeretes —, a mult év novemberében tartották meg.

Színház Zene. film Művészet

Saljapin sulyos beteg

Saljapin, a világhírű orosz énekes, súlyos betegen fekszik a „Páris" nevű francia gőzös fedélzetén, amely a mult éjszaka érkezett Le Havreba. Állapota olyan komoly, hogy orvosai egyelőre nem engedték meg, hogy partraszállítsák. Saljapin amerikai körútja befejeztével Newyorkba repült, hogy elérje a hajót. Útközben megnőlt és tüdőgyulladást kapott.

Itt a színészsorsjegyek huzásának eredménye

Szombaton este a *Színészszövetség* Lipót-körúti székházában nagy izgalom uralkodott. Színészek, polgári érdeklődők lepték el a folyosót és várták, mikor kezdődik meg a húzás: a színészsorsjegyek kisorsolása. Nemsokára elfoglalta helyét a bizottság, Békeffy László, Rátkay Márton, egy közjegyző, a főváros megbizottai és az elnökség tagjai, hogy megkezdjék a sorsolást. *Raffay* Erzsi, a fiatal primadonna húzta ki az urnákból a számokat. Az első díjat, egy Balilla-tipusú autót a *16.825.* számú sorsjegy tulajdonosa, az értékes szobaberendezést a *3107.* számú sorsjegy és a harmadik-negyedik díjat, motorkerékpárt a *29.967.* és a *15.547.* számú sorsjegyek tulajdonosai nyerték. Tessék tehát átvenni a nyereményeket!

* **Szabadtéri színpad Nyiregyházán.** *Mikecz* Ödön dr. főispán kezdeményzésére Nyiregyháza város a sóstói erdőben a strandfürdő közelében szabadtéri színpadot épittetett. A szabadtéri színház tizezer néző befogadására készült.

* **Diákleányok a hangversenydobogón.** Vagy százan, százhuszan fehérruhás, kékgalléros leánykák lepik el a zeneakadémia nagytermének díszes dobogóját és akik nem férnek el, azok az orgonaalatti üléseken helyezkednek el. A sok fehér batisztruha között kivirit a rózsaszin, vörös és kék magyar pruszlik és aranyos párta. Üditő szép látvány. A *Szilágyi Erzsébet leánygimnázium* énekkara ad hangversenyt, kitünő tanárának, B. *Sztojanovits* Adrienne lelkes vezényletével. Remekelnek a kislányok, gazdag müsort énekelnek végig. *Palestrina, Vittoria, Bach, Marenzio, Gastoldi, Mozart, Cherubin* és a ma élő szerzők közül *Kodály*, a francia *Roussel, Bárdos* Lajos, *Péter* J. és *Kerényi* György művei kerülnek előadásra. A pompás hangversenyt a mai kari irodalom gyöngye, a *Pünkösdölő* zárja. A legszebb ének is még szebbé válik, ha a gyerekszájak zengik. Azzal a hamvas tisztasággal, bájos elfogulatlansággal, természetes, napsugaras derüvel soha felnőtt nem énekelhet, mint a gyermek. A legjobb út a karirodalom iránti érdeklődés felkeltésére a gyermekkórusok hangversenye. Évekkel ezelőtt *Kodály* gyermekkórusai törték meg a közönyt a kórushangversenyek iránt s azóta egyre nagyobb tért hódit a, kórusremekek megbecsülése és ápolása.

Ezüstlakodalom

Geraldy remekművének felujitása a Vigszinházban

ELŐSZÖR: CSÜTÖRTÖKÖN, MÁJUS 2-ÁN

A *Vigszínház* játékrendjének egyik legértékesebb, legszebb darabja, Paul *Geraldy*

EZÜSTLAKODALOM

című színműve, csütörtökön, május 2-án, ismét megjelenik a műsoron. *Geraldy* világhirű munkája tíz év óta nem került színre.

Teljesen új szereposztás teszi érdekessé a reprizt, amelyen néhai *Varsányi* Irén és *Kürti* József szerepét

GÓTHNÉ KERTÉSZ ELLA ÉS GÓTH SÁNDOR

játsszák.

Gombaszögi Frida régi szerepét

MAKAY MARGIT

alakítja.

ÁGAY IRÉN, TOLNAY KLÁRI LADOMERSZKY MARGIT, ZALA KÁROLA, PÉCZELY MÁRIA VÉRTES LAJOS, GELLÉRT ENDRE ÉS DÓZSA ISTVÁN

játsszák a darab főszerepeit.

Rendező: *Hegedüs* Tibor.

Díszlettervező: *Vörös* Pál.

Az első előadások jegyelt már árusitják.

Jubilál a Nemzeti Színház Barátainak egyesülete

A *Nemzeti Színház Barátainak egyesülete* fiatal alakulat. Mindössze egyesztendős multra tekinthet vissza, mégis emlékezetes és dicséretreméltó munkát fejtett ki eddig is a Nemzeti Színház életében: *az N. Sz. B. jelzésü előadások kezdettől fogva telt házakat jelentettek.* Már akkor ragyogó estéket hoztak a Nemzeti Színháznak, amikor nézőtere sorozatosan sötét és szomorú képet nyujtott. Hogy a Nemzeti Színház az idei évadban végre fellendülésről beszélhet, abban nem kis része van a Nemzeti Színház Barátai szervezetnek.

Az N. Sz. B. vasárnap este ünnepet ül. Ekkor éri el az idei évad huszonötödik telt házát töretlen sorozatban. Ez alkalomból beszélgetést folytattunk a mozgalom megindítójával és szervezőjével, *Gyomlay* László dr.-al, aki a következőket mondotta:

— Az N. Sz. B.-mozgalmat a szeretet és a lelkesedés hozta össze, mert a színház hibáján kivül nehéz helyzetben volt. *Csak egy kis számvetés kellett hozzá és tisztán állt előttünk, hogy a mai gazdasági nyomorúságunkban is lehet segiteni szervezett erővel egyik legnagyobb nemzeti értékünkön.* Hozzáfogtunk a munkához és meg kell mondanom, hogy az N. Sz. B. néven megindult mozgalom ma még tervezetünknek csak egy kis részét mutatja megvalósulásában. *Egyelőre a színház látogatására megszerveztük a középiskolai ifjúságot, hogy ezzel neveljük a jövő közönségét,* de megszerveztük az ifjúság mögött álló szülői társadalmat is. Ezzel visszaszoktattuk a színházba a közönség egyik elmaradt részét, viszont új rétegeket is felsorakoztattunk a színház javára.

— Voinovich kormánybiztos úr szivessége tette lehetővé, — folytatta Gyomlay László dr. — hogy *Hóman* Bálint kultuszminiszter úr intenciói szerint az N. Sz. B. is olcsó helyárakkal jusson a színházba. Megtette tehát azt, amit a sajtó annyira követelt a Nemzeti Színháztól és amit most, amikor megvan, egyrészről a színházat a károsodástól féltik. A színház nem károsodik! Az olcsóbb helyárak nagyobbá tették a forgalmat. Igy az N. Sz. B. csak hasznot jelent a színháznak. De ha még egyelőre a haszon elmaradt volna is és áldozattal járt volna a N. Sz. B. működése, akkor is pártolni kell, mert a Nemzeti Színház az egész nemzeté, joga van tehát oda azoknak az adófizetőknek is, akik hibájukon kivül nem rendelkeznek annyi anyagival, mint egyes szerencsésebbek, holott müveltségüknél, magyarságuknál fogva elsősorban odavalók.

Ennyit mondott a fáradhatatlan szervező, *Gyomlay* László dr., amihez csak annyit tehetünk hozzá, hogy szivből kivánjuk az N. Sz. B. tagjainak a további nemzetmentő munkát.

Két kiállitás

A Majovszky-gyüjtemény. Az utóbbi évek egyik legérdekesebb gyüjteménye nyilik meg vasárnap a Szépművészeti Múzeumban. Az a grafikai anyag kerül kiállításra, amelyet *Majovszky* Pál, a kiváló művészeti esztétikus és a Szépművészeti Múzeum mecénása gyüjtött. Majovszky Pál őszinte és igaz rajongója a képzőművészeteknek, finom lélekkel és nagy felkészültségekkel gyüjtötte a különböző külföldi művészek festményeit és rajzait. Magyarországon azon kevesek közé tartozik, akik elmondhatják magukról, hogy látták, átérezték és tanulmányozták az utóbbi évtizedek pikturájának kifejlődését és egyben nem kiméltek pénzáldozatokat, hogy egy-egy remekművet megszerezzenek gyüjteményük számára. De Majovszky Pál, a műgyüjtő, mindig nemes gesztussal dolgozott, az a cél lebegett előtte, hogy gyüjteményével a Szépművészeti Múzeumot fogja gazdagítani. Ezt több alkalommal megtette, most is. Neves külföldi festők grafikai munkáit ajándékozta oda az ország első művészeti múzeumának és minden műbarát csak hálával gondolhat Majovszky Pálra, amikor az érdekes, művészettörténeti szempontból is sajátságos grafikákat végigtekinti. Ezek a rajzok és vázlatok, legyenek csak pár vonással megörökítve, sok olyan név hirdetői, akik a képzőművészeti világban és a nagyvilág előtt is nagy értékek, márkák és különböző iskolák, stilusok úttörői. A hazaiak közül aránylag kevés szerepel itt, Munkácsy, Lotz Károly, László Fülöp több Ripl-Rónay, de annál több a külföldi mester. Többek között itt van a nagy barbizóni művész: J. F. Millett, Courbet, az impreszszionista Renoir, a kezdetben annyira mellőzött, nagyszerű Cezanne, az előkelő angol Whistler, Hogarth, a kiváló karikaturista: Daumier, és Delacroix egyik híres művének („Villámlástól megrettent ló") vízfestménye. A gyüjteménynek külön érdekessége Rodinnak, a nagy francia szobrásznak vázlata a Pokol kapujához. Majovszky Pál értékes gyüjteményét Hoffmann Edit dr. rendezte kitűnő beosztással a Szépművészeti Múzeum grafikai termében.

Csoportkiállitás az Ernst-Múzeumban. Két festő és két grafikus szerepel a kiállításon, de többet ad és többet mond annál, mintha sokan lennének. Az egyik eddig ismeretlen név, csak önmagáról tudott, tépelődéseiről és gondolatairól, nevét senki sem ismerte: *Ámos* Imrének hivják. Álmodozó költői lélek, de van benne öntudat, sőt merészség is. Finom színekkel dolgozik, nem vibráló technikával, hanem olyan lehalkitottsággal, mint amilyent Pompei és Herkulánum kiásott házainak freskós falain látni. Egyéniség, aki már messziről hirdeti a felfogását, egy nagyon érdekes prae-rafaeritás hangulatot és az enyhe naturalizmusnak impresszionizmusba vitt, leegyszerüsitett beállítását. Ha témáit kiszélesíti és nem ragaszkodik már ahhoz a sok, csendesen üldögélő halászhoz, falusi emberhez, akkor *Ámos* Imre még több elismerést fog szerezni, mint most. És ezt meg is érdemli, mert komoly, elmélyedő festő és nyitott utak vannak előtte, hiszen még fiatalember. — A kiállítás másik érdekessége *Remsey* Jenő, — a megváltozott Remsey Jenő! A valamikori annyira materialista, száraz és zárkózott forma egyszerűen eltűnt nála s helyébe vibráló, eleven, csupa szín hangulatok és képek támadtak fel. Mély lira, a tájképeknek csodálatos színgazdagsága, a levegőnek állandó vibrálása jelenti a mostani Remsey Jenőnek a legszebb témáit s a néző számára a legérdekesebb élményt. A két grafikus közül *Patai* Mihályé, a kitünő Vargha professzor tanitványáé az elsőség. Egyszerű eszközökkel dolgozik, fekete alapba dolgozott fehér vonalakkal és ebből a kettősségből hozza ki a forma szempontjából is helytálló, nagyon becsületesen kidolgozott, kedves, eleven falusi hangulatait. Fametszetei sokkal dekorativebbek, mint kiállító társáé, *Redő* Ferencé. Hiába látni nála *Aba-Novák* Vilmos hatását, újat nem ad, sőt torzitja azt is, amit adhatna, ha őszintébb lenne, becsületesebb és mellőzné a feltűnéshajhászást.

Dékány András

* **Székely Gábor szerzői bemutatói hangversenye** (a Verlag der Spezial Weltbücher-Edition intercontinental Newyork rendezésében) május 12-én, vasárnap este ½8 órakor lesz a Zeneakadémia kamaratermében. A müsor egyik legkiemelkedőbb száma lesz „Az alvó csókpalota" (müdal Ady Endre versére), mely a vállalat ezévi — egész Európára kiterjedő — dalpályázatán (közép- és keleteurópai csoportban) második díjat ezüstérem) nyert.

* **Rozgonyi** a nagy képek árait is leszállitotta.

ROZSAVÖLGYI HANGVERSENYEI:

Prof. Nilius ma Z. ½9. vezényeli a Hangv. Zenekart. Közreműködik: **Rose Simone.**

Kleiber Erich máj 4. vezényli a Hangv. Zenekar bécsi estjét.

1500 gyermekdalos hangversenye máj 4. Z. d. u. 5. Már csak néhány jegy kapható.

Ormándy Jenő dr. vezényli a Hangv. Zenekart Rózsavölgyi nagy zenekari bérletében május 9.

*

Thomán Mária hegedüest 7-én

Müsoron: Mozart: Adelaide hegedüverseny (bemutató), Bach: C-dur szonáta, stb. (Koncert)

Végre!

A „Történnek még csodák" magyarszínházi premierje után egyhangúlag állapította meg a közönség és a kritika, hogy Ábrahám Pál—Halász—Békeffi új zenés komédiája, amelynek főszerepében Bársony Rózsi lép a Magyar Színház közönsége elé, az utóbbi évek legkedvesebb, legszebb zenéjü ujdonsága. „Végre egy igazi, nivós zenés darab, egy pompás előadás!" — ezt hallani mindenfelől és ebben ért egyet mindenki. A remek, színes, változatos, táncos és énekes komédia minden este és vasárnap délután müsoron van. Jegyekről ajánlatos előre gondoskodni. (Telefon: 33—8—33.)

Poklokon keresztül

Uránia

Az Ufa legújabb produkciója a tengerentúli Mexikóban és Jamaika szigetén játszódik a háború kitörésekor. A mexikói gyárakban dolgozó német mérnökök nem térhetnek visszsza hazájukba, mivel a tengereket őrző angol hadiflotta minden Európa felé igyekvő személyszállító hajót átvizsgál. Hagen mérnök (Carl *Ludwig Diehl*) pár német barátjával azonban kiszabadul az internálótáborból és meglehetős kalandos utazások után mégis csak hazatér hazája védelmére. A cselekmény persze nem nélkülözi a filmeknél annyira szükséges szerelmi jeleneteket sem, melyek azonban igen sokszor vontatottá teszik a filmet. A női főszerepet — a mexikói leányt — a nemrégiben feltünt Brigitte *Horney* játssza és Paul *Wegener* nemigen pergő rendezésü filmjében is bebizonyitja, hogy neve ma már az elsők közé tartozik. A film legérdekesebb jelenetei azok, amelyek a távoli Mexikó vadregényes és emberhajszára alkalmas vidékein játszódnak le. Carl Ludwig Diehl markáns férfiassága kissé bágyadtan mozog Wegener filmjében, de annál nagyobb szerepet kap Hermann *Speelmaus*, aki nagyszerű humorával a legtragikusabb jelenetek között is megnevetteti a nézőket. A film az új Ufa-filmek közé tartozik és mindúntalan kiütközik belőle a harmadik birodalom új vonalvezetése. Ez természetesen nem árt a filmnek, mivel nem irhatjuk a film rovására, ha ostoba, léha és tartalomnélküli cselekmény helyett markáns és férfias történeteket kapunk.

* **A kecskeméti dalárda mutatja be Bartók Béla négy új kórusát.** Bartók Béla zeneszerző a kecskeméti városi dalárdát bizta meg négy új kórusának bemutatásával. A dalárda, amely a közelmultban mutatta be a fővárosi Zeneművészeti Főiskolában Kodály Zoltán három új korusát, nagy örömmel vállalkozott a feladatra és Vásárhelyi Zoltán karnagy vezényletével készül megfelelni feladatának. A négy új kórust először Kecskeméten mutatják be — a művész kivánságára — decemberben pedig Budapesten.

* **Kamaraest.** A Róth-kvartett (Róth—Antal—Molnár—Scholz) kitünő hirre tett szert a külföldön. Megbecsülik, lemezekre felveszik játékukat és érdeklődéssel látogatják hangversenyeiket. Megérdemlik. Kitünően összetanult, gondosan, izléssel játszó kamaraegyüttes. Egyetlen budapesti estjüknek is szép sikere volt, bár a müsoruk nem elégitett ki. Az újdonságul bemutatott s a Róth-vonósnégyesnek ajánlott Kósa-vonósnégyes bizony unalmas. Nem tud megfogni, nincs mondanivalója. Nehéz dolog érdeklődést kelteni. Nagyobb tehetségekkel is megesik, hogy eljár fölöttük az idő s csak részletekben, egyes frázisaikkal maradnak frissek, hervadhatatlanok. Schubert d-moll vonósnégyeséből csak a lassú tétel néz szembe üdén az idővel. Örök mondanivalójával ellenállhatatlanul lenyügöz: zenei képben oldódik fel, él és hat. A müsor utolsó száma, Beethoven hárfakvartettje szerezte az egyetlen zavartalan müélvezetet. A zenei titán, a legnagyobb küzdő: mindig győz: s jólesik minden kor hallgatójának legyőzetnie magát, hiszen az igazi müélvezet a legszebb győzelem...

Kedden este GAÁL FRANCISKA diszbemutató a FORUM-ban

A legnagyobb sikernek igérkező *Gaál Franciska*-film: *A kis mama*, elkészült és kedden este mutatja be a *Forum Filmszínház.*

Az óriási érdeklődésre való tekintettel két díszelőadás lesz: fél 8 és 10 órakor, mindkettőt bűbájos kis színpadi szám vezeti be: *A kis mama és gyermekei* cimen.

Mindkét előadásra, valamint a további előadásokra jegyek rendes áron elővételben válthatók.

Cs. Pataj Mihály.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1962 OKT 7

Cs. Pataj Mihály festőm

1021

Budapesten

Cs. Pataj Mihály festőművész hosszú éveken át tevékenykedett megyénkben: Orosházán, Szarvason, Békéscsabán. A művész jelenleg Szegeden él és dolgozik, és a napokban érkezett hír budapesti kiállításának sikeréről. Örömünkre szolgál ez azért is, mert a Derkovits-teremben megrendezett tárlatával áttörte a fővárost és a vidéket „elválasztó" jeget. Ez a tény komoly értékmérőnek számít. A kritikusok véleménye szerint Cs. Pataj Mihály elsősorban témagazdagságával és színkultúrájával vonta magára a figyelmet.

Közölt képe is a Derkovits-teremben rendezett tárlat egyik darabja, címe: Kábelgyárban.

űvész sikere

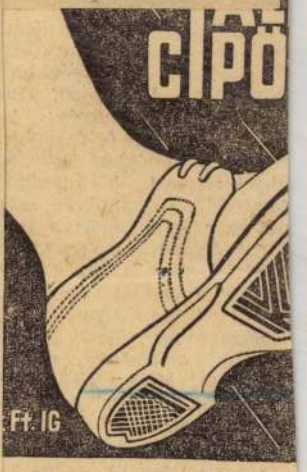

MI ÁRUHÁZAKBAN, SZÖVETKEZE
SZAKÜZLETEKBEN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
Cs. Pataj Mihály
TISZATÁJ

MVDZ OKT

1021

Szegedi festőművész alkotásainak sikere Budapesten

BÉKÉSCSABÁN, Gyulán, Orosházán, Szarvason és Szegeden rendezett önálló kiállítás s több nagy tárlaton, a miskolci grafikai biennálén, a IX. magyar képzőművészeti kiállításon, a Műcsarnokban és a III. szegedi nyári tárlaton való szereplés jelzi Cs. Pataj Mihály festőművész eddigi útját. Budapesten a Derkovits-teremben most megrendezett kiállításával azonban áttörte a főváros és a vidéket „elválasztó" jeget. Ez a tény a mai gyakorlat és fogalmaink szerint már rang- és értékmérő, s a fiatal művész számára egyben tanulmány, olyan „stúdium" is, amely feltétlen kihatással lesz további útjára.

A budapesti fogadtatás légköre más, mint a vidéké. Tárgyilagos, de lehet hűvös, vagy meleg, aszerint, hogy milyen a bemutatkozás összképe, a gyűjteményes tárlat anyaga: mond-e újat tartalomban és formában? Cs. Pataj közel negyven alkotásával, főleg akvarellel, gouache-sal és néhány olajképpel jó hatást gyakorolt budapesti tárlata közönségére.

Elsősorban témagazdagságával és szinkultúrájával vonta magára a figyelmet. A tájak nála éppoly csapongóak, mint a színei. Hogy csak címekkel érzékeltessük a dús változatosságot: Magas Tátra, Balti-tenger, Duna-part, Drezda, Bükkszenti házak, Visegrád, Strand a Tiszán, Szabadtéri próbák, Beszélgetők, Művésztelep, Háztetők, Munkapadnál, Eső után stb.

Megannyi villanások ezek. Lágy líraiság és drámai hangsúly egyaránt szerepel Cs. Pataj táj- és emberábrázolásában. Ez a kutatókedv néhol csak vázlatos színekbe fogódzik, de mindig frissen, lendületesen. Szinte filmszerűen pergő ez a zaklatott látásmód, ez a pár ecsetvonással minden lényeget magába foglalni akarás.

CS. PATAJ „alapszínei" a vörösek, a barnák és a r zsaszínek végigjátszott ska lái már önmagukban is erős képi- és színgondolkodásra ösztönöznek. Szinte már bravúros kifejezési mód a fiatal művésznél ez az akvarelltechnika, de sohasem öncélú. Tájaiba, hangulatos színeibe szinte lehetetlen bele nem képzelni az embert ott is, ahol láthatóan nincs jelen, „csak" természetalakító erejével.

A Békéscsabáról származó és nagy kerülővel most már Szegeden megtelepült fiatal művész alkotásainak első budapesti sikere jóleső érzés mindannyiunknak, akik Cs. Pataj Mihály fejlődését a biztató ígéret jegyében látjuk az új alföldi piktúrában.

L. F.

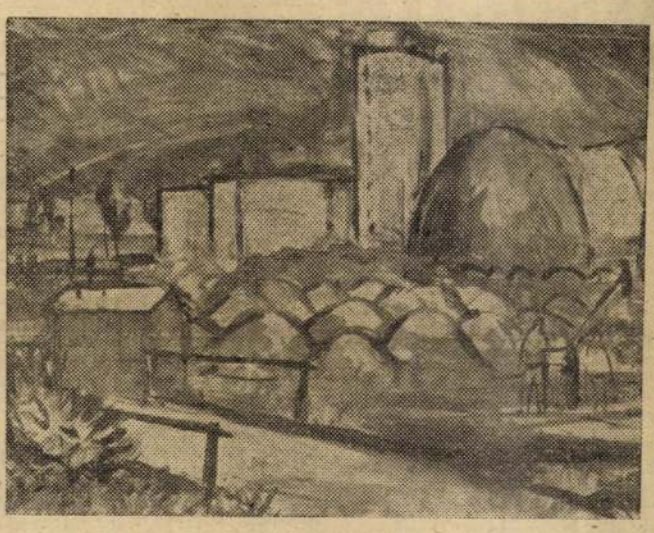

SZÉNABOGLYÁK

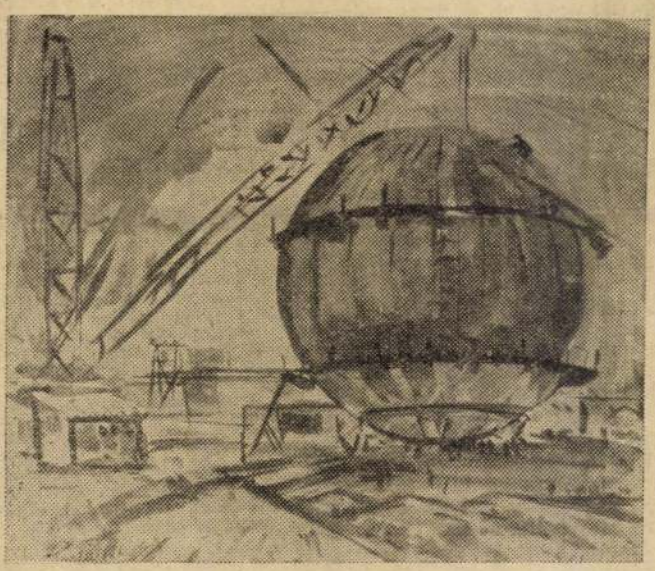

GÁZTARTÁLY

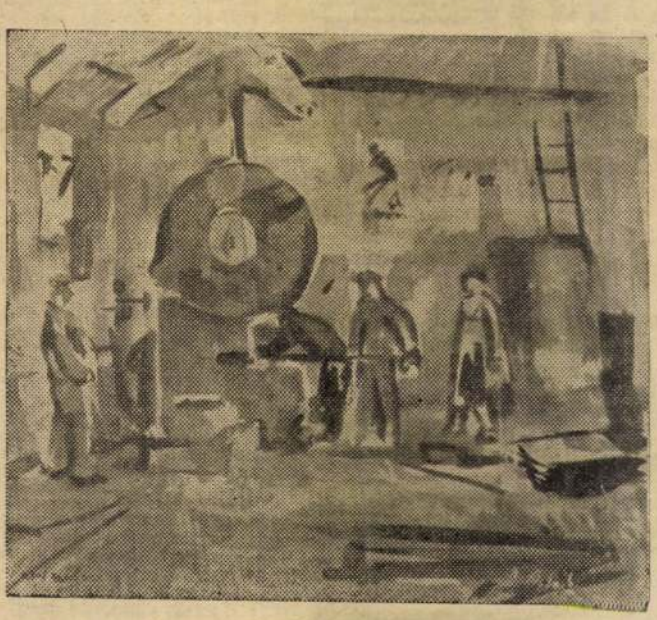

KÁBELGYÁRBAN

ŰRZAVA

DOS PÁL KISREGÉNYE

írás van, amelyben a főhős ennyi kérdést tesz fel önmagának. Ez természetes is, minden gondolkodó, a saját helyét felelősséggel kereső ember így tett azokban a napokban. De a kérdések többnyire megválaszolatlanok maradnak, vagy ha van válasz, az eléggé felületes. Veres Zoli vívódása nem elég mélyenszántó, meggondolt. Vagyis belsőleg ő is határozatlan, tanácstalan, tetteiben viszont ennek ellenére határozottan és egyértelműen helyesen foglal állást. Nincs teljes összhang gondolatvilága és tettei között. Ez azt a benyomást kelti, hogy a kisregény hőseit nem a konkrét helyzetek mozgatják, cselekedeteik nem az események logikájából és a jellemekből fakadnak, hanem maga az író, az írói magatartás szabja meg őket.

Az ellenforradalom tényleges kitörése pozitív irányú fejlődést hoz a kisregényben. A tények krónikás leírása háttérbe szorul, helyette az író konkrét emberi kapcsolatokon, konfliktusokon keresztül ábrázol. Stílusa is élénkebb, magával ragadóbb lesz, és csúcspontját a fegyvert követelő gyűlésen éri el. Bárdosnak az a törekvése — amely egyébként az egész kisregényből kiérződik —, hogy a korszerű, modern prózaírás számára legmegfelelőbb eszközeit megtalálja, itt termi meg legjobb gyümölcsét.

Sajátosak, újszerűek a konfliktusok is. Veres Zoli, a kommunista, saját apjával vív szócsatát, Merényi pedig Szoboszlaival és a pincérrel. Vagyis a közvetlen konfliktusok nem a szemben álló erők között, hanem az egyes táborokon belül mennek végbe. Jól érzékelteti ez egyrészt az ellenforradalom irányát, fokozatos jobbratolódását, másrészt a forradalom erőinek szétforgácsoltságát, a köztük levő bizalmatlanságot. Veres Zoli és apja konfliktusa olyan emberek között megy végbe, akik a lényeget illetően ugyanazt akarják, egyért harcolnak, és mégis szinte haragosként állnak egymással szemben. Az író meggyőzően állítja elénk ezt az ellentétet (még akkor is, ha néhol mesterségesen élezi), és ezt azzal is emeli, hogy itt már az egyébként dokumentáló jellegű részletek is ebbe a konfliktusba ágyazódnak bele, ennek vannak alárendelve (Széchenyi téri sortűz, a csőcselék tüntetése a pártház előtt).

A családi viták *sorozatának* azonban hátránya is van. Az író túlságosan a fő kérdésekre koncentrál, a kisregényt a valóságnál jobban áthatja a közélet. A hősökről, mint magánemberekről alig tudunk valamit, és ez közéleti szereplésük teljesebb megértésének is rovására megy. Az a cselekményszál, amely ezt az űrt betölthetné, elnagyolt. Éva szerepe a kisregényben meglehetősen homályos és kidolgozatlan, mind Merényi, mind Veres Zoli vonatkozásában; nem illeszkedik be szervesen a mű fősodrába. Szorosan összefügg ez azzal is, hogy az egyébként jó jellemábrázoló képességekkel rendelkező író (amit a kisregény alakjai is, főleg a kitűnő negatív figurák bizonyítanak) Éva jellemét nem tudta határozott vonásokkal megrajzolni.

A *Zűrzavar* nem kiforrott alkotás. Erősen érezhető rajta, hogy olyan író műve, aki első ízben próbálkozik ezzel a műfajjal, s aki bizonyos fokig maga is kísérletnek szánta kisregényét. Nagy szintkülönbségek, egyenetlenségek találhatók benne: az útkeresés mindenkori velejárói. Olyan írás, amely semmiképpen sem értékelhető egyértelműen: komoly hibák és komoly erények egyaránt jellemzik. Olyan hibák, amelyek sok tanulsággal szolgálnak, és olyan erények, amelyek sok jóval biztatnak a jövőre nézve. Átmeneti állomásnak kell tekintenünk ezt a kisregényt, bízva abban, hogy Bárdos Pál következő írásainak fényében a *Zűrzavar* is új értéket nyer. *(Tiszatáj—Magvető Könyvkiadó, 1962.)*

VÖRÖS LÁSZLÓ

---

ség mint esztétikai kategória
rdés lényegének egyik részét
eg abban, hogy a pártosság
álláspontjára való helyezke-
már nem emelte ki — ami
a lényeghez tartozik —, hogy
az is: melyik osztály állás-
lik a művész és milyen az il-
e az adott időszakban. Ezzel
teljesen elmosta a burzsoá
ság közötti minőségi különb-

et fontosságának és az osz-
észi tükrözést befolyásoló ha-
Shakespeare esetén — Forgács
nem hangsúlyozza kellően az
itás" esztétikai szerepét.
ést csak futólag érinti, nem
yomatékkal arra sem, hogy
fejeződése a szocialista rea-
íróknál mennyire *spontán*,
a proletariátus, illetve a
lenése következtében lesz.
us az az osztály, amely világ-
ntosan körvonalazza és meg-
ifejezi saját osztályérdekeit.
vetkezetesen tudja képviselni
épp úgy, mint osztályharcát egy más osztály művésze
érdekeiből, annyit feltétlenül
yos értelemben tehát pártos,
theti is alkotó munkájában.
iselt osztály haladó szerepet
lőszakban, akkor osztálykor-
: a valóság megismerésében,
éppen reális ismeretei alap-
tehát, hogy a művész, ha
de osztálya szolgálatára tö-
a valóságról minél átfogóbb
próbál alkotni. És mivel ez a
e törekvés eredménye min-
áló fróját jellemzi, ebben te-
eltétlenül rokonok. De csakis
előfutára Gorkijnak Szophok-
re.

ből hiányzik az általáno-
, ami az ilyen típusú össze-
ér, bár megállapításai abba
nak. Ha a részeredmények
el annyira az irodalomtörté-
nas anyagában, sokkal szem-
további általánosítás lehető-
g és költőiség természetesen
esztétikai irodalmunknak (s
omtörténetnek is), bár kész
kább csak gondosan előké-
. Ha szerzője következete-
az esztétika módszereit,
nölcséből esztétáink — de
többet tudnának profitálni.

Pályázat irodalmi színpadi műsor összeállítására

A Magyar Szocialista Munkáspárt soron következő történelmi jelentőségű VIII. kongresszusa tiszteletére a KISZ Csongrád megyei bizottsága Csongrád megye tanácsa vb és Szeged m. j. városi tanácsa vb művelődésügyi osztályaival egyetértésben pályázatot hirdetett irodalmi színpadi műsorok összeállítására.

Tekintettel arra, hogy a kongresszusig még megfelelő idő áll rendelkezésre, és szeretnénk, ha még több pályamű érkezne be, a fenti szervekkel egyetértésben a beküldési határidőt meghosszabbítjuk 1962. november 10-ig.

Pályázati feltételek:

A pályázók állítsanak össze olyan irodalmi műsort, amely a művészet eszközeivel érzékelteti a párt érdemeit a szocialista Magyarország felépítésében.

A pályaműben kérjük az egész műsort teljes összekötő szöveggel leírni. Feltüntetendő az előadás tervezett időtartama (kb. 1 óra).

A legjobb pályázatokat sokszorosítjuk, és a megye, illetve Szeged irodalmi színpadai műsorra tűzik.

Pozitíve értékeljük, ha a pályázatra beküldött összeállítást valamelyik irodalmi színpad közben bemutatja, és a pályázat elbírálásánál a bemutató tanulságait is figyelembe tudjuk venni.

Az I., II. és III. díjat nyert pályamunkákat a szerzőknek az eredményhirdetés után kötelező érvénnyel be kell tanítani, illetve bemutattatni valamelyik irodalmi színpaddal. A pályázat és a bemutató alapján dől el, hogy mely munkák kerülnek sokszorosításra.

A pályázaton mindenki részt vehet Csongrád megyéből, illetve Szegedről. A legjobb pályamunkák díjazásban részesülnek, pénzben, illetve emléklappal.

Pályadíjak a következők:

egy I. díj 1500,— Ft
II. díj 1200,— Ft
III. díj 800,— Ft

A pályázatokat a következő címre kérjük beküldeni: KISZ Csongrád megyei Bizottsága Szeged, Rákóczi tér.

Beküldési határidő: 1962. november 10.

Elbírálásra: 1962. december 10-ig kerül sor.

Ezúton is felhívjuk az irodalmi színpad-vezetőket, munkatársakat, pedagógusokat, és mindenkit, aki ilyen irányban tevékenykedik, minél több színvonalas műsor beküldésére. Ezzel is segítsék elő, hogy megyénk irodalmi színpadai a kongresszus tiszteletére a tartalmi és formai téren egyaránt magas színvonalú műsorokkal készülhessenek fel.

KISZ Csongrád megyei Bizottsága

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cs Pataj Mihály

MAGYAR NEMZET
1962 SZEP 22

Cs. Pataj Mihály kiállítása

Budapesti művész nehezen tudja elképzelni, milyen sorsdöntő eseményt jelent egy vidékről indult festő életében az első fővárosi bemutatkozás. Nemcsak és nem elsősorban anyagi szempontból — bár ez a szempont sem hanyagolható el —, hanem mindenek előtt azért, mert ilyenkor »vizsgázik« a tehetség: vajon megérdemelte-e az odahaza eddig számára előlegezett bizalmat vagy sem. És ez a vizsga sikerülhet jelesre, de bizony sikerülhet rosszabbul is.

Cs. Pataj Mihály szegedi festőművészünk, akinek első budapesti önálló kiállítása a múlt szombaton nyílt meg a Derkovits-teremben, elégedett lehet az elért eredménnyel. A kiállítás egy tehetséges, ittott még kissé kiforratlan, útját kereső, de a bizalomra feltétlenül érdemes művésszel ismertetett meg bennünket. Néhány legújabb alkotása pedig már az érett mester magabiztosságát árulja el.

Cs. Pataj Mihály a Képzőművészeti Főiskolán *Rudnay* Gyula, *Elekffy* Jenő és *Varga* Nándor Lajos tanítványa volt, majd megszerezte még a középiskolai, illetve a tanítóképző intézeti tanári oklevelet is, miközben művészettörténetet hallgatott a szegedi és a budapesti egyetemen. Lankadatlan munkabírás és sokoldalú érdeklődés jellemezték már ekkor is, és ezek az értékes jellemvonások mindmáig nem hagyták cserben.

Tanulmányainak befejeztével gimnáziumi, majd tanítóképzői tanári állást vállalt. A festéssel csak alkalomszerűen foglalkozott, inkább a fametszés kötötte le érdeklődését. Ebben a műfajban rövid idő alatt bámulatos fejlődést tett meg. Olyan magaslatokra jutott el, amelyeket más technikákban, olajban, gouacheban, aquarellben legfeljebb megközelíteni tudott mindmáig, de túlszárnyalni még nem.

Szegeden tanít, a Felsőfokú Tanítóképző Intézetben. Itt készült képei már zömükben aquarellek. Furcsa pálfordulásnak tűnhet, hogy valaki a fametszet után minden átmenet nélkül a vízfestésre térjen át. Az egyik: komor, drámai, összefogott, a másik: derűs, lírai, elomló — két szélső pólus a festőművészeten belül. A művész válasza egyszerű. »Mikor már úgy éreztem, hogy ura vagyok a technikának, nem volt többé érdekes számomra. Nem volt, ami izgasson, új ötleteket sugalljon benne. Új terület után kellett nézni. Így jutottam az aquarellhez.« Pedig akkor már olyan nagyszerű fametszet-lapokat írt alá, mint a Faúsztatók, a Bivalyok, a Lófürösztés vagy a Halász, és egész eddigi munkásságának talán legszebb teljesítménye, a Szántás is linóleummetszet.

Mégis, az új próbálkozás ingere erősebbnek bizonyult. Az utóbbi néhány évben úgyszólván teljesen felhagyott a fametszéssel és leginkább aquarellben, kisebb részt gouache-ban, illetve olajban dolgozik. Az első pillantásra könnyűnek tűnő aquarell-technika azonban nehéz feladatok elé állította az önmagával szemben igényes művészt. A gazdag vízfestmény-sorozat tanulságosan példázza küzdelmeit, hogy az új, kezdetben szokatlan formanyelven maradéktalanul meg tudja valósítani elképzeléseit. Néhány alkalommal megalkuvásra is kényszerült, amikor a kompozíció egyensúlyának megóvása érdekében vastagabb gouacheréteggel ment rá a vízfestékalapra, s így az aquarell-technika természetétől idegen elemek helyenként zavarják a kép egységes hatását.

A kísérletek azonban végülis meghozták eredményüket. A fejlődés csúcspontját olyan kiérlelt, szép darabok jelzik, mint a két változatban is megfestett Aradi vértanúk tere, a Strand a Tiszán vagy a Beszélgetők. Úgy érezzük — de ő maga is tisztán látja —, hogy ezen az úton kell tovább haladnia, hogy tehetségéhez méltót, igazán szép, maradandó műveket alkosson.

Pap Gábor

előkész

E hónap el
kezdte meg üz
éves tervünk
könnyűipari lé
Dunai Szalmacel
tervezésekor elh
dék volt, hogy a
feldolgozó üzem, *papírgyár is*
csatlakozik az alapanyagot
előállító cellulóz-gyárhoz. *Az idén sor kerül a papírgyár építésének előkészületeire is.*

Az új papírgyár fő tervezője a Könnyűipari Tervező Iroda, amelynek szakemberei alakították ki annak idején a cellulóz-gyár terveit is. Az el-
reláthatólag 850 millió forintos költséggel épülő papírgyár tervezéséhez már hozzáláttak, sőt megkezdődött az előkészítő munka a leendő gyár színhelyén is. Az építkezés zömére

lesznek az ország legnagyobb, legszélesebb papírgyártó berendezései. A gyárhoz kapcsolódó facsiszoló üzem gépeinek szállítását az NDK vállalta.

A Dunai Szalmacellulózgyár bővítése a papírgyár építésével sem fejeződik majd be. A Könnyűipari Tervező Irodában tanulmányt dolgoztak ki arról, hogy a későbbiekben milyen műszaki és gazdasági feltételekkel létesíthetnek mellette vékonypapír-gyárat és nyárfacellulóz-gyárat.

Egész sor közérdekű kérdéssel foglalkoznak a budapesti népfront akcióbizottságok

A főváros kerületeiben jelenleg mintegy 300 népfront akcióbizottság tevékenykedik. Számuk úgyszólván hétről hétre változik, mert nagy részük olyan közérdekű és rövidebb lélegzetű feladatok megoldására vállalkozott, amelyeket a főváros életének hétköznapjaiból merítettek. A közelmúltban például előtérbe került a túlzott alkoholfogyasztás elleni küzdelem. Ezzel egyidejűleg több városrész népfrontbizottsága mellett orvosokból, egészségügyi szakemberekből, pedagógusokból stb. *társadalmi testületeket* hívtak életre, amelyek mint például a XV. kerületi is, nagyon hasznos tevékenységet fejtenek ki. Segítenek a tanácsoknak és az egészségügyi hatóságoknak az ellenőrzésben, s meggyőző szóval próbálnak hatni azokra, akik megtévedtek.

Az illetékesek fővárosszerte napirenden tartják *a gyermek- és ifjúságvédelmet.* A közelmúltban népi ellenőrök is megvizsgálták: mi a helyzet e téren, s a különböző szervek hogyan töltik be hivatásukat. A Hazafias Népfront XIV. kerületi bizottsága ezzel egyidejűleg *gyermeknevelési, tanácsadási akcióbizottságot* alakított, amelynek tagjai elsősorban a »megelőzésben« tevékenykednek.

ig nyitva a Lo

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 OKT 3

ORSZÁG VILÁG

Cs Pataj Mihály

Cs. Pataj Mihály szegedi festőművész kiállítását nyitották meg a közelmúltban a Derkovics-teremben. A művész rajzai, akvarelljei a paraszti munka erejét, lendületét, s a Körös-parti táj különös hangulatát tükrözik. Az értékes kiállítás megnyitásán Ruzicskay György festőművész méltatta pályatársa alkotásait.

Barátí Társaság hetilapja. Főszerkesztő: **Alpári Pál.** Szerkesztő:
Felelős kiadó: **Sala Sándor,** a Lapkiadó Vállalat igazgatója. — Ki
seum Nyomda mélynyomása. Felelős vezető: Soproni Béla igazga
esítő hivataloknál és a kézbesítőknél. Előfizetési díj egy hónapra ny
gy a Kultúra külföldi képviseletei. — Kéziratokat nem őrzünk meg
nyomással

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cs Pataj Mihály

MAGYAR NEMZET
1962 SZEP 15

Cs. Pataj Mihály festőművész kiállítása szeptember 15-én délután nyílik a Lenin körúti Derkovits-teremben. A megnyitót Ruzicskay György festőművész tartja.

∞

Francia képzőművészek körében nevesen támadják Malraux kultuszminisztert, amiért Chagallt bízta meg a párizsi Opera menynyezetfreskójának festésével. Az Arts című művészeti lap szerint Chagall munkája megzavarná az Opera neobarokk összképét.

*

delet népgazdaságunk és államigazgatási rendszerünk jelenlegi helyzetéből kiindulva *megszabja az útügyek továbbfejlesztésének főbb célkitűzéseit.* Az ország egységes úthálózatát a belső, valamint a nemzetközi közúti forgalom

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Cs. Pataj kiállítás

1965 FEB – 5
1021

KIÁLLÍTÁSOK

Cs. Pataj Mihály kiállítása

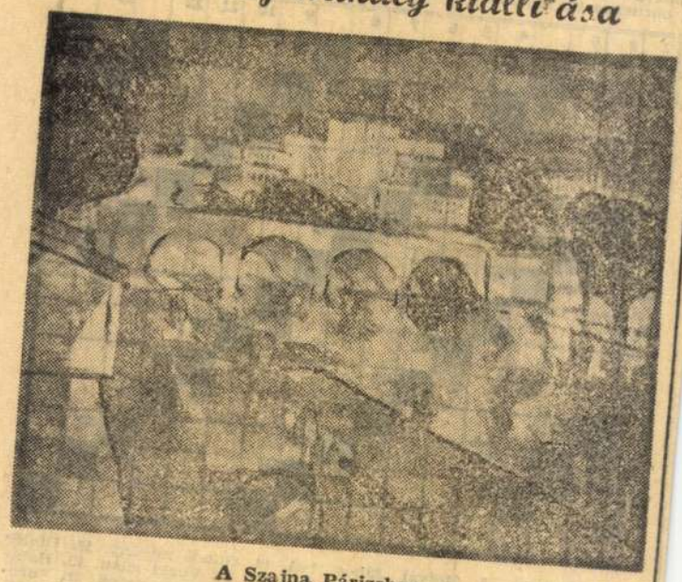

A Szajna Párizsban

A szegedi Műcsarnokban mutatta be legújabb festményeit Cs. Pataj Mihály, a kitűnő pedagógus-festőművész.

A kiállításon szereplő alkotásokat a művész jórészt külföldi tanulmányútjai során készítette, s a bemutatott képek ékesszólóan bizonyítják: franciaországi és itáliai utazásai számottevően hozzájárultak az egyéniségének leginkább megfelelő kifejezésmódok kialakításához. A napsütötte *délvidéki táj*, a tenger, a vitorlások, az ősi városok látványát megkapó közvetlenséggel, pompás kolorizmussal ragadta meg. A *Szajna Párizsban* című festmé- [illegible] a kiállítás egyik kiemel- [illegible] A hideg ezüst- [illegible] mellett finom [illegible] bálokmak, a jelmezes mulatságok- [illegible] megvoltak az álarcos [illegible]

villannak fel. A táj perspektívájára épülő kompozició egyensúlyát a híd játékosan statikus ívei biztosítják. A távlattan törvényeinek alkalmazása egyébként a művész többi alkotásán is szerves egységbe fonódik a dekoratív törekvésekkel (*Vitorlások, Halászbárkák.*) A mélykék víz és az ég harmónikus egységben öleli körül a napfényben fürdő bárkákat, hajókat.

A külföldi tájak mellett a tárlaton jelentős képek dolgoznak fel hazai — elsősorban alföldi — témákat is.

Cs. Pataj Mihálynak az alföldi hagyományokkal ötvözött újszerű festészete a művészt a szegedi festők csoportjának jelentős tagjává avatja.

D. Krusnyák Magdolna

Halászbárkák

A kel Bolyai

190 évvel ezelőtt (február 9.) született Bolyai Farkas, korának egyik legnagyobb matematikusa és 105 évvel ezelőtt (január 27.) halt meg Bolyai János, a legnagyobb magyar matematikus. — Beküldendő a vízszintes 1., 89. és függőleges 1., 24. sorok megfejtése — legkésőbb 1965. március hó 5-ig — a szerkesztőség címére: Budapest VI., Gorkij fasor 10. A borítékra kérjük ráírni: REJTVÉNY.

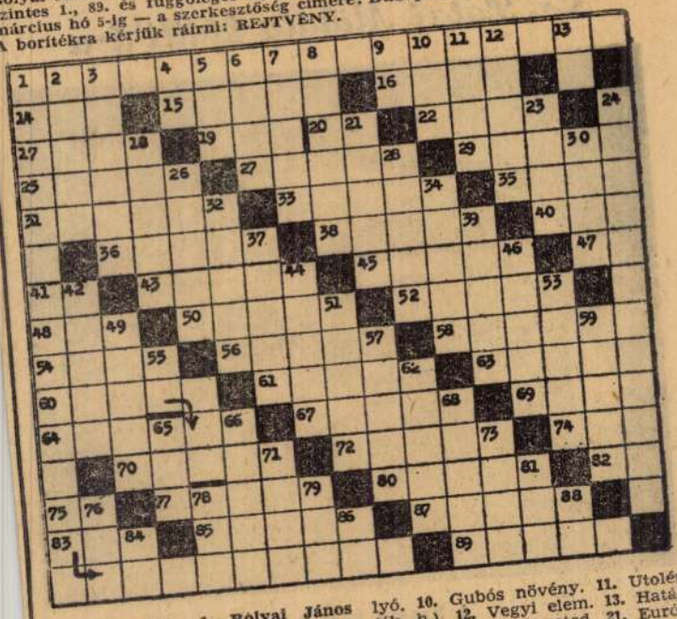

VÍZSZINTES: 1. Bolyai János világhírű felfedezése. 14. Számnév. **15.** Görög városka a peloponnészoszi félszigeten. **16.** Ilyen belépő is van. **17.** Altatószer. **19.** Ömleszt. **20.** Háziállat. **22.** Lengyel városka. **25.** Prémem. **27.** ROSEN betűi keverve. **29.** Volt egészségügyi miniszter. **31.** Vegytan névelővel. **33.** Tavaszi hónap rövidítve. **35.** NÁLA betűi felcserélve. **36.** Duna mellékfolyója Németországban. **38.** Egy betű híján patent. **40.** Latin előljáró. **41.** Tagadószó. **43.** Csehszlovákiai labdarúgócsapat. **45.** Taszít. **47.** Névelő. **48.** Zsolca közepe. **50.** Építőanyag. **52.** Igavonók. **54.** . . . . király (Shakespeare). **56.** Átnéz (vissza). **58.** Félig beleavatkozik. **60.** Budapest IV. kerületi. **61.** Kétségbe vonja. **63.** Állam betűi keverve. **64.** Mongol városka a Szelenga partján. **67.** Tenger északon. **69.** Szeretet (latin). **70.** Kerti virág. **72.** Fiastyúk. **74.** Győri labdarúgócsapat. **75.** Állathang. **77.** Vízi sportolók. **80.** Omló (ék. h.). **82.** Azonos mássalhangzók. **83.** Franciaországi folyó. **85.** Város az USA Ohio államában (vissza). **87.** Bántja (ék. h.). **89. Bolyai Farkas nagy barátja, akivel folytatott levelezését németül is kiadták.**

FÜGGŐLEGES: 1. Bolyai János világhírű munkájának eredeti (magyar) címe. 2. Akasztófák. **3.** Kocsi. **4.** Határozórag. **5.** Oroszlán. **6.** Görög település az enboiai öböl partján. **7.** Széntetraklorid rövidítve. **8.** Lóverseny. **9.** Szibériai folyó. **10.** Gubós növény. **11.** Utolér (ék. h.). **12.** Vegyi elem. **13.** Határozórag. **18.** Képkereted. **21.** Európai főváros (vissza). **23.** Pest megyei falu (vissza). **24. Bolyai János emléktáblájával megjelölt szülőháza. 26.** Befejezetlen perc (fr.). **28.** A tudományok nyelve (vissza). **30.** . . . . Musztafa. **32.** Értekezlet. **34.** Lehajít. **37.** Egysejtű növények. **39.** Arckrém. **42.** Sornak is van. **44.** Olasz városka (vissza). **46.** Ilyen kert is van (vissza). **49.** Olasz szíget. **51.** Roham. **53.** Ruhaanyag. **55.** Határozórag. **57.** Bírom. **59.** . . . . . legel (népdal). **62.** Boros. **65.** Angliai folyó (vissza). **66.** . . . . billeg. **71.** A »Nana« írója (ékh.). **73.** Borsod megyei falu (vissza). **76.** Kárt okoz. **78.** Holland város (vissza). **79.** Szenvedés. **81.** Ilyen szó is van. **84.** Uccu fele. **86.** Kétjegyű mássalhangzó. **88.** Kötőszó.

A Pedagógusok Lapja 1965. január 5-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: Magyar Encyclopedia; Tanács; Alettát; Bethlen Miklós; De mente humana; Hardervijki.

A megfejtők közül jutalomban részesültek: **dr. Balsay Józsefné,** Bp; **Barkász Anikó,** Csenger; **Brávász Ottó,** Bp; **Benkő Veronika,** Rétság; **Fábián László,** Csenger; **Harsányi Elemér,** Tereske; **Kováts István,** Pécs; **Nádasdi István,** Bp; **Orosz Márta,** Sümeg; **Olajos Imre,** Derecske.

Történelem a bálteremben

Kevesebb a bál, az ifjúság az új divatnak, a házimulatságnak, az ún. »házibuli«-nak hódol. Közben nem tudják a fiatalok, mitől fosz-

ber fiai, Szegény gazdagok, Há-ború és béke, Egri csillag-

Valamil-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Cs. Pataj Mihály
DÉLMAGYARORSZÁG

1021 OKT - 7

Szegedi művészek

CS. PATAJ MIHÁLY

A vidéki festőművész pályáján jelentős eredménynek számít, ha műveit a fővárosi közönségnek is bemutathatja. A művészi elismerésnek ez a foka most Cs. Pataj Mihály szegedi festőművésznek jutott, aki Budapesten a Derkovits Gyulateremben mutatott be képeiből egy nagyobb válogatást a Képcsarnok Vállalat rendezésében. Cs. Pataj munkássága Szarvason kezdődött, de neve akkor kezdett ismertté válni, mikor Szegedre került. Erőssége főleg az akvarellben és a fametszetben mutatkozik meg. Olajfestményei is figyelemre méltóak, különösen az újabbak, amelyek útkereséseiről vallanak.

Műveinek Budapesten megrendezett kiállítása zömmel akvarellből állt, noha Cs. Pataj korábban inkább fametszeteivel vált ismertté. Jeles bizonyítékai ennek a Faúsztatók, a Bivalyok, a Halász, a Lófürösztés című metszetek, amelyek azt mutatják, hogy a fiatal művésznek érdemes a megkezdett úton haladni. A technika biztos ismerete azonban egyben gátjává is vált ennek a fejlődésnek. A művész maga említette, hogy az általa még kevésbé ismert területek izgatják legjobban. Ezeknek művészi megformálása mind témában, mind pedig technikában új és új utakra viszi. Így jutott el kitűnő fametszetei után az akvarell-festészethez.

Amig korábban az akvarell-festészet csak izgalmas kiruccanásokat jelentett számára, most már állandó jellegű munkálkodássá vált. S ebben a műfajban viszonylag rövid idő alatt olyan eredményeket ért el, amelyeket nemcsak vidéken, hanem Budapesten is bemutathatott. Húsz akvarelllel és ennél valamivel kevesebb gouache-sal s egy-két olajfestményével jelentkezett Cs. Pataj Mihály első budapesti kiállításán. A fővárosi bemutatkozás mindenképpen sikerült, noha ittott még apróbb kiforratlanságok is jelentkeznek műveiben. Erősebb azonban nála a mindig friss, újat kereső szándék, amellyel a leghétköznapibb témát is művészi rangra tudja emelni. Vízfestményeinek sorozata, az első pillanatra egyszerűnek tűnő akvarelltechnika is ezt a mindig újat kereső szándékot bizonyítja. Kompozíciói néha éppen a bátor kísérletezés miatt hordanak magukon »idegen«, gouasche-elemeket. Mindenesetre a kétféle technika egyszerre történő alkalmazása érdekes kísérlet, ha egyelőre zavarja is egy-egy kép egységes hatását. Valószínű, hogy e kétféle technika »összeolvasztását« némely esetben a téma határozottabb arcélének kifejezése kívánta, vagy maga az a tény, hogy az azonos témákat többféle technikában is megfogalmazza.

Első pillanatban feltűnő Cs. Pataj Mihály rendkívül színes és gazdag témavilága. Szinte nem tud elmenni semmilyen jelenség mellett anélkül, hogy a színeket meg ne ragadná azonnal. A Magas-Tátra, a Balti-tenger, a Szegedi strand, a Háztetők, a Gyümölcsös, a Borpincék, a Művésztelep környéke, a Beszélgetők, a Szabadtéri játékok próbái, a Gázgyár környéke egyaránt izgalmas művészi feladat. S e képek többet adnak a hétköznapi valóságból, mint amit egyszerű látásra elárulnak magukból. A művészi fantázia hozzáadásával egységes élet- és tájszemléletről vallanak e képek, s természetesen ott van bennük az ember a maga alkotó munkájával még akkor is, ha egyetlen figurális kompozíció sem jelzi ezt. Az ember táj- és környezetalakító tevékenységében nyilvánul meg ez az állandó emberismeret és emberszeretet Cs. Pataj munkásságában, s ez nagy ereje a fiatal művésznek, akitől még igen sokat várunk.

L. F.

meglátogatta a velük levelező kapcsolatot tartó szocialista brigádot.

Szidorova elvtársnő tolmácsolta a Prosenkova kommunista brigád jókívánságait, és átadta ajándékait az újszegedi gyár szocialista kollektívájának. A brigád tag-

ri iparvágány alma

a Német Demokratikus Köztársaságba, Csehszlovákiába és néhány nyugati országba indul innen útnak.

Az új iparvágány igen jól bevált, de

a rakodás még nem eléggé gyors,

nem eléggé korszerű. A kocsikat villamossal tolják be helyükre, de az új vágány fölött még nem építették meg a vezetéket. Emiatt vagy vontatóval, vagy kézzel tologatják a kocsikat, s ez veszélyes.

Tótka Károly

E a ifjú

A ba
iskola Le
szövetkez
tottak a termelési év eddigi 3 ezer forintos bevételéből. A 22 úttörő lelkes figyelemmel kísérte Frányó Jánosné tanítónő, mint »tsz-elnök« beszámolóját. Ezután vita következett és egyöntetűen elfogadták a javaslatot a közös vagyon gyarapításáról, a »beruházásról«. Bába István javasolta, hogy a Szirtusvirág Tsz vezetőitől kellene kérni néhány kocsi trágyát a talajerő utánpótlására, Hegedűs Sándor pajtás pedig kezdeményezte, hogy nyolcvan darab őszibarackfát ültessenek. Faiskolát is szeretnének létesíteni, hogy a szemzést, oltást még jobban megismerjék. Dicséretet kapott Borbola Feri: ő locsolt legtöbbet. A közgyűlés nem volt híjával az új tagok felvételének sem. Az ifjúsági tsz-tagja csak az lehet, aki a közepesnél jobb tanuló.

Munkaegységenként az elnök 20 forintos előleget osztott a brigádvezetők könyvelése szerint. 100 forinton felül kapott több pajtás, de hátra van még a paprika betakarításának teljes jövedelme. Vetró Ica iskolköpenyt vesz a keresetből, Bába Gyöngyi cipővásárlásra fordítja a pénzt.

Pásztor János

értetődik a következtetés; ha nincs lehetőség a külföldi tanulmányok bővítésére, bizonyára annál jobban élnek vállalataink a hazai tapasztalatcsere-látogatások szerényebb, de nagyon hasznos lehetőségeivel.

Kevés szegedi vállalatnak van terve tapasztalatcserére. Sajnos még a házon belüli munkamódszerátadásokat is elhanyagolják. Vajon miért? Nem érdeklődnek az emberek a gyár, a szakma, a munkatársak jó tapasztalatai iránt? Vagy nem szívesen adják át tapasztalataikat? Lehet, hogy akadnak ilyenek, dehát ez elenyésző kisebbség. A nagy többség akarja és át is adja szakmai tapasztalatát, s ha a vezetők nem teremtik meg ezek átadásának, átvételének lehetőségét, maguk kezdeményeznek, sajátos módon igyekeznek közkinccsé tenni a jót.

A szocialista és e címért küzdő brigádok szaporodó baráti találkozói élénkséget hoztak a tapasztalatcsere hasznos mozgalmába is. Különösen figyelemreméltó a Szegedi Kenderfonógyár Vörös Csillag brigádjának, az Újszegedi Kender-, Lenszövő Vállalat néhány szocialista brigádjának ilyen tevékenysége. Az újszegediek rendszeresen eljárnak a testvérüzemekhez Szegeden, de utaznak Pestre, sőt még Győrbe

Cs. Pataj Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

1960 MÁR 16

NÉPSZABADSÁG

117

Békés megyében a kondorosi Dolgozók Termelőszövetkezet most ünnepelte fennállásának 10. évfordulóját. A jubileumra Cs. Pataj Mihály, a Körös-vidék egyik legtehetségesebb festőművésze nagyméretű olajfestményt készített, amelyen a 13 alapító tag tanácskozását örökítette meg.

bírálatot is hangoztatott. Még

gázelosztórendsz

Szeged: regionális közp

A Nehézipari Miniszter — mint jelentettük — átszervezte a vidéki gázelosztó hálózatot. Vidéken a gázelosztást az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt felügyelete alatt tizenkét vállalat intézte. Ezeket a vállalatokat most a miniszteri határozat július 1-i hatállyal

öt regionális vállalattá vonta össze Győr, Szeged, Pécs, Hajdúszoboszló, illetve Nagykanizsa székhellyel.

A határozat megszabja az új vállalatok működési területét. Eszerint az Északdunántúli Gázgyártó és Szolgáltató Vállalat Győr—Sopron, Vas és Komárom megye, a Dél-alföldi Bács—Kiskun, Csongrád és Békés megye, a Dél-dunántúli Baranya, Tolna és Fejér me-

sa, a fúrá
a termelés,
feldolgozás
is az Orszá
Gázipari T
marad,

hogy jóval nagyobb erőforrásait országos koncepció alapján valóban ott használja fel, ahol az a népgazdaság szempontjából a legelőnyösebb. (MTI)

ar
ú
ete
ság
bes
mir

100 millió fiatalját tömörítő világszövetség új otthonának építkezését a tervek szerint 1968. augusztus 1-ig fejezik be. (MTI)

A kakaslevesb

Szegeden a Marx téri piacnak egyik forgataga ott zajlik az autóbuszpályaudvar környékén. Az „árut" itt nem rakodják ki. Kézben, karban tartják, vagy nylon

asszony már úgysem leszek.

Nagy derültség fogadja a valóságot híven tükröző ki jelentést, s a fiatalember eloldalog. Talán azt gondolta, hogy rajta nevetnek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Cs. Pataj Mihály
DÉLMAGYARORSZÁG
1961 JÚL 9.

1021

Elhagyatva

Cs. Pataj Mihály festménye a III. Délalföldi Tárlat anyagából

ESZTIVÁ
EGED — 1967

Irta: Papp Gyula

BAN még
városlakó
egváltozik
etőbb, di-
em észre-
nemcsak
k, hanem
yan most
az Ünne-
akossága.
az egész
mert az
ppen azt
rendez-
ıdtak tár-
ahhoz a
része va-
ktíve is
en forma
skálát

nül szükséges, mert ez megóv bennünket attól, hogy valamiféle gigantomániába esve, a nagyvonalúság köntösébe bújtatva légvárakat építsünk fel. Világosan kell látnunk a realitásokat, azt, hogy Szeged fesztiválvárossá fejlődése függvénye a város általános gazdasági, kulturális fejlődésének. A fesztiválváros kialakításához szükséges jelentős anyagi erők nem teremthetők elő egyik napról a másikra, évek, évtizedek szívós munkája szükséges ehhez. A további kulturális objektumok megépítése, új szállodák építése nemcsak anyagi eszközök előteremtésén múlik, hanem — ezt ma már szinte mindenki tudja — azt meg kell építeni és ez

ban. Nem rossz dolog, ha a közeledés országaink között éppen a kultúra területén és éppen a mi városunk közvetítésével lesz egyre inkább gyümölcsöző.

Ezek után már könnyebb válaszolni a felmerült kérdésre: Mi legyen a távlati koncepció?

Kilenc évvel ezelőtt a város politikai és kulturális vezetői helyes célokat, ha úgy tetszik, távlati koncepciót tűztek ki. Az elmúlt kilenc év bebizonyította, hogy ezek a célok helyesek, megfeleltek a várakozásnak, meghozták a várt eredményt. A több mint 120 Dóm téri előadás, a kb. hétszázezres nézősereg, az ünnepi hetek évi 250—300 ezres látogatója méltán reprezentálja az elért sikert. Ez a koncepció biztosította váro-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG
Cs. Patai Mihály
1967 JUL 15

1021

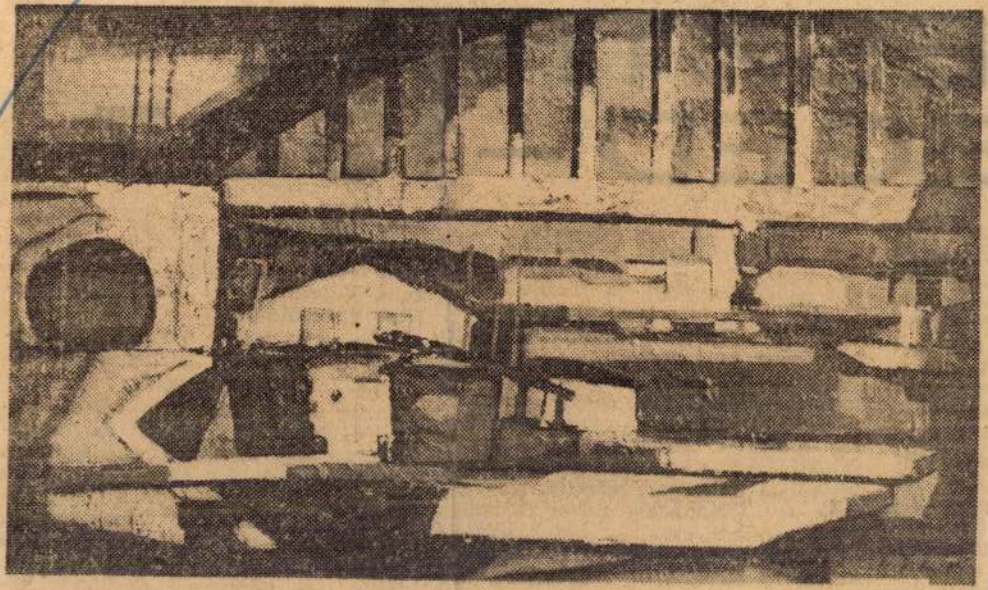

CS. PATAJ MIHÁLY — TISZA-PART

Felkelő parasztok — Cs. Pataj Mihály festménye

A szobor Békésszentandrás főterén

EGY MEGYE-

BÉKÉS MEGYE — BÉ

KÖZEL

1021

RÉGMÚLT

Békésszentandrás főterén, terméskőkockák talapzatán áll egy mellszobor, amely kiütköző járomcsontú, magas homlokú, széles bajszú férfit ábrázol, aki valamikor — a XVIII. század harmincas évei idején — a falu bírája volt. A szoborfelirat Vértesi Mihálynak, a történeti forrásmunkák jó része, például Maday Pál tanulmánya a békésszentandrási parasztfelkelésről — Vértessy Mihálynak nevezi. Akár Vértesinek, akár más ortográfiával Vértessynek írta a nevét, ennek a férfiúnak sorsa, lázadása, alakja körül van betemetve Békésszentandrás régmúltja.

Fényes régmúlt ez; még bukásában is bevonult a magyar történelembe.

A falu a XVIII. század elején keletkezett, s a Rákóczi-szabadságharc után bujdosó kurucokkal, szegénylegényekkel kezdett betelepülni. Földesuruk báró Száraz György táblabíró volt, aki később Tolnay István megyei tisztviselőnek adta bérbe tengernyi földjét. Békés megyében egy hadiszállító, báró Harruckern György volt a legnagyobb birtokos; a harc leverése, hadiszállításai körül szerzett érdemeiért megkapta Békés megyének majdnem a háromnegyed részét, amellett még a megye főispánjává is megválasztották. Mikor beiktatták, akkor látta ezt a termő, kövér, folyók szabdalta földet „először és utoljára".

Bercsényi küldötte, Jávorka Ádám, koldusruhában járta végig az országot, reménységet keltve. A népben már csak a halovány bizakodás tartotta az életet, hogy Rákóczi visszatér. Minden bujdosóban a fejedelem küldöttét sejtették, még az utak fölszállt porá is reményeket keltett: talán Rákóczi lovasai érkeznek porfelhőkbe burkolózva.

Jobban elnyomva nép már nem lehetett, mint Békésszentandrás szűrös, subás, vályogházas szegénysége: volt kilenced, tized, a paraszt tizenkét napon át ingyen szekerezett a földesúrnak, volt füstpénz, kappanpénz, a földesúrnak csigabeszolgáltatás, rész a méztermésből, a vargányát ingyen kellett szedni, a helyi hússzékben kimért marha nyelve is az uraságot illette.

A magyar urak legfőbb törekvése az volt, hogy a török alól szabadult Temest az országhoz csatolják. Bécs beleegyezett. A föltétel ez volt: ha a jezsuiták katolizálják a temesi határőrvidék rácait. A nyolcvan év körüli aggastyán, egy cseresznyepiros arcú, dús, sűrű, lobogó szemű vénember, Szegedinecz Jovanovics Péter — a nép ajkán Péró —, a szerb határőrök vén kapitánya tisztikarával megesküdött, hogy ősei hitét nem hagyja el, nem katolizál. Bécs csak úgy erősítette volna meg régi szabadságjogaikat, ha áttérnek. Nem tértek át, hanem a magyar szegénységgel szövetkeztek Bécs ellen. Pedig valamikor Bécset szolgálták és Rákóczi ellen küzdtek. A magyar szegénység megbocsátó volt, s elfogadta a békejobbot és a szövetséget: Péró megüzente a békésszentandrásiaknak, hogy „rácaival együtt készen áll"; a békésszentandrási parasztokhoz, ha fölkelnek, rácaival kész csatlakozni s a fölkelt parasztságot „utolsó csepp vére hullásáig" megvédeni. A szentandrásiak a nagycsontú, nagy orrú, lapátbajszú, gyújtó tekintetű, rettenthetetlenül bátor vén rácot — távollétében — vezérükké választották, s 1735. április 27-én tartott végső gyűlésükön Vértessy Mihályt, a fölkelés fő szervezőjét megtették alvezérnek, kinevezték a sereg őrnagyává, a szentandrási Sebestyén Jánost a lovasok, Pap Gáspár parasztot a gyalogosok kapitányává, Tóth János szentandrási paraszt kezébe adták, a korabeli följegyzések szerint a vörös posztóból készült és mogyorófarúdra erősített zászlót, s azzal a jelszóval, hogy Rákóczi már a lengyel határon van, elindultak fegyvert, lovakat rabolni s fegyvert, lovakat rabolva, puskákkal, fütykösökkel, lándzsákkal, kardokkal, fejszékkel, bunkósbotokkal fölszerelve, lovakon és gyalog megindult a kései dózsai parasztha d az urak, kastélyok, várak megvívására. Vad és reménytelen, gyönyörű és bukásra ítélt fölkelés volt ez.

Állok a főtéren, lassan szállingó esőben, nézem Vértessy községi bíró uram és őrnagy uram vad, széles, csontos magyar parasztfejét: sorsod mi lett vajjon, hol pihensz, hová lettél?

S fölidézem a végigzúgott, végigperzselő történelmet: a bunkós parasztha dhoz Sarkad, Doboz, Túr, Öcsöd, Békés, Karcag, Erdőhegy népe is csatlakozott — de Péró nem jött, Péró Pécskán vesztegelt rácaival, mi több, a történelem tréfájaként ő kapta a császári parancsot, hogy határőreivel induljon meg a „rablócsőcselék" ellen. Péró megindult „ellenük", közben a császáriak elfogták a felkelt parasztha dhoz Péróhoz menesztett két küldöttét és kínvallatások során kiverték belőlük titkukat, hogy Péró a vezérük, Péróhoz indultak, hogy siessen, a fölkelés megindult, már a gyulai várat ostromolják. A vén rácot lefogták, az aradi vár tömlöcébe vetették, s a császári had megindult a „rablócsőcselék" kiirtására. Az 1300—1500 lázadó parasztból álló had Erdőhegynél ütközött meg a túlerővel. Négyszázan a csatatéren maradtak holtan, háromszázat lekaszaboltak menekülés közben, 169-et foglyul ejtettek, Vértessy azonban vagy száz kuruccal megszökött. Észak felé vették útjukat, a váradi katonaság üldözni kezdte őket, Vértessyt megsebesítették, „lováról lehanyatlott", azután végképp nyoma veszett a békésszentandrási parasztfelkelés alvezérének. Meghalt? Élt tovább? Hová menekült? Milyen föld fogadta be porát? A budai bíróság úgy ítélkezett, hogy Vértessy és bujdosó társai csak akkor kerüljenek bíróság elé, ha előkerülnek.

A többiek felett kegyetlen ítéletet mondtak, a dózsai tüzes trónhoz hasonlót. 1736. április 4-én, a Wiennerisches Diarium 1736. évi 30-ik számának tudósítása szerint a budai várnegyed „Parade Platz"-án, a Szent György téren hajtották végre az ítéleteket. Pérót és három társát kerékbe törték, testeiket négy részre vágták, s ezeket „ilyen gaz merénylet megutáltatása céljából" Pécska, Várad, Sarkad és Békésszentandrás községek határában még föl is akasztották. Sokakat karddal levágtak és kerékbe törtek. Hatvannyolc elítéltet a budai várban bilincsben teljesítendő közmunkára ítéltek. Tizenkét halálra ítélt sorsát császári kegyelem „enyhítette". Ez volt a legborzalmasabb. Kockát kellett vessenek, s csak azt a négyet végezték ki, aki a kockajáték során a legkevesebbet vetette.

A községi tanács dísztermében Cs. Pataj Mihály festőművésznek a békésszentandrási fölkelésről és parasztfelkelőkről készült mai festményeit nézem. A tanács a fölkelés 225-ik évfordulójára megíratta dr. Maday Pállal a fölkelés történetét. Békésszentandrás főterén fölavatta Vértessy Mihály mellszobrát s megfesttette Cs. Pataj Mihállyal a régi fölkelők nagy csoportképeit. Ez 1960-ban történt.

Az elbukott, fölnégyelt nép ivadékai 225 év múlva sajátos módon győztek. Az egyik festmény a lázadók utolsó gyűlését ábrázolja, mielőtt elindult volna a fergeteg.

— Kikről mintázták a figurákat? — kérdezem a helyettes tanácselnöktől, akivel együtt nézzük a lenőtt hajú, bajszos, csontos, subás, kucsmás férfi-alakokat.

— Az, aki lúdtollal kezében, az asztal mellett ül, Kozák János, a mai tanácstitkár. Ez a födetlen fejű nagyhajú, szakállas férfi Szécsi József mezőőr. Ez a magas homlokú, Bandi Dénes hivatalsegéd, ez a másik, az asztalnál ül, Kozák Márton népfront-elnök, s itt a háttérben, a kucsmás alak pedig Ambrus Imre, az egyik téesz brigádvezetője.

— És Vértessy nevű van még a faluban?

— Egy sem.

Kihaltak. Csak egy szobor hűvös köveiben lángolnak tovább.

Ruffy Péter

A határ fele Léderer Rudolfé volt, aztán élt itt húsz 150 holdas gazda és sok 40 holdas, de a többi... a többinek csak keze volt, inas, eres, széles lapátkeze, s tenyere olyan, hogy rajta a bőr fémmé merevült.

Ezeknek az embereknek nem volt hasuk, csak középütt egy horpadás, hátukon görcsös izmok futottak, hosszú, csontkemény izmok, és lábuk volt, erős, akár a lovaké és nagy szemük volt, mert a nap és a szél az arcukat megaszalta, nyári hőségben csak a szemük élt; ő, nem voltak ám szelíd emberek ezek.

Kubikosok, talpasok, a Viharsarok legelesettebbjei és legrendíthetetlenebbjei, a föld örökös vándorai. A munka tette őket ilyenné, a mindennap újra kezdődő kemény erőlködés, s az együvétartozás. „Bandákban" jártak, „bandákban" éltek. A békésszentandrási kubikosok bejárták a fél világot, ahol földet mozdítani kellett — csatornaásásnál, útépítésnél —, ott megjelentek, maguk előtt tolták a rövid talicskát, abba volt belevetve az ásó, a lapát, egy váltás ing, egy falás kenyér.

A ricsói telepről 200 ember indult útnak minden esztendőben, mikor zsendült a föld, s emberek a tanyás falu más részeitől, akiknek mása nem volt, csak a tenyere és testének ereje. Elvetődtek az ország túlsó végéig, Fűzfőig, Zaláig, dolgoztak a fővárosban is: kellett a kezük, mert ebben a dologban, a földmozgatásban náluk különb sohase termett.

Volt úgy, hogy Pestre indultak, s a 150 kilométeres úton végig maguk előtt tolták a talicskájukat, öt nap alatt tették meg ezt a távolságot, s másnap munkába álltak, mert mindent bírtak, minden fáradságot el kellett viselniük. Ételük rendszerint szalonna volt, hagyma és kenyér. Azt mondják, ez erőt adott.

Miféle nép volt ez, mitől vált ilyen keménnyé és nyomorulttá? Ugy vélem, attól, hogy sose volt semmije. Gyermekeket nevelt fel ez a nép és nyomorúságában töretlen maradt. Mocsarakat csapoltak le a szentandrási talpasok a Balaton vidékén, földterületeket tettek termővé, hegyeket hordtak el Erdély tájain, megbirkóztak a „bugyogók", a lápok emberre szakadó keserveivel, de ami a munkájuk nyomán kivirágzott, nem változtatott az életükön.

Szólítsuk csak Bontovics Imret, aki belekóstolt ebbe a sorsba, hogyan emlékezik.

— Apám kordés volt, úr a kubikosok között. Én öt gimnáziumot kijártam, akkor roppant össze a sorsunk, hat lány között én voltam az egyetlen fiú, dolgoznom kellett.

Kivették a szarvasi gimnáziumból és akkor megismerkedett a föld kínjával, a körösi duzzasztógát építésénél dolgozott egy ideig.

— Akkor körülöttem s bennem volt a kubikosok sorsa. Mihez is hasonlíthatnám azt a munkát? Egy antik legenda jut az eszembe: a túlvilágon azzal büntettek egy embert, hogy hegynek fölfelé kellett görgetnie egy sziklatömböt, ami a hegy tetejéről aztán visszagördült mindig a völgybe. Ilyen emésztő munka volt a miénk, még akkor is, ha a világ számára értelmet jelentett, mi nem juthattunk előbbre semmivel. A kubikos napról napra élt, dolgozott, hogy fönnmaradjon és fönnmaradt, hogy dolgozhasson. Talán azért nevezték el ezt a tájat Viharsaroknak, mert emberi vihar mindig olyanok között támad, akiknek veszítenivalójuk nincsen, akiknek sorsa rosszabbra nem válhat. Ők mernek perelni a sorsuk ellen. Az ilyenek számára a halál gondolata is könnyebb.

A szentandrási nagygazdák cselédet tartottak, a negyvenholdasok is. Kevés kenyeret adott a föld, egy holdon ez idő tájt 7 má-

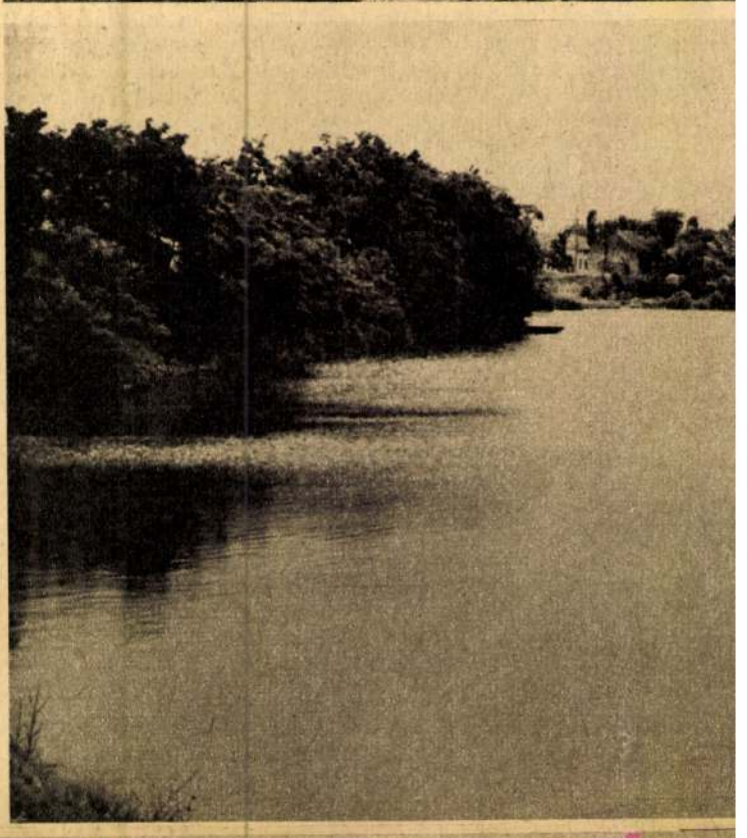

Ez nem festmény, hanem élő, ősi táj

-MÁS FALU

KÉSSZENTANDRÁS I.

Békési búzaföld

MÚLT

zsa búza termett. Békés zsíros lapályai itt mintha kiszikkadnának. Szentandrás arról nevezetes, hogy kevés, erőtlen esőt kap.

A kubikosok a háború után, a földosztáskor négy-öt hold földhöz jutottak, de sokan közülük azután is eljártak dolgozni innen, mert ezen a nehezen termő földön és földből nem tudtak embermódra élni.

Bontovics Imrének 1943-ban jobbra fordult a sorsa. A községházára került kisegítőnek. Távoli atyafia volt a főjegyző, az hozta be, azért tehette, mert öt gimnáziumot elvégzett, az irodai munkához konyított valamit.

Két évvel később, 1945-ben Szentandrás népe ítélethozatalra gyűlt össze a községháza előtt. A zsellérek, akik a sors segedelmével a földnek urai lettek, mérlegre tették azokat, akik azideig a sorsukat intézték. Eldöntötték, ki maradhat meg a falu egykori vezetői közül továbbra is és ki szolgált rá a távozásra. Bontovics Imre is eléjük állt. A falu népe úgy döntött, maradjon. Az akkori ítélet mostanra sem változott meg, ő a községi tanácsban dolgozik azóta is, az elmúlt esztendőben tanácselnök-helyettesnek választották. Az emberek bizalma veszi körül, pedig hát 1943 óta sok bizalom roppant össze a változó idők forgatagában.

— A tanácson dolgoztam a beszolgáltatások idején is, az ötvenes években, akkor, amikor tisztára söpörték a padlásokat, elhajtották a jószágot, s a gazdák dühe azokra zúdult, akiknek ezeket a dolgokat intézni kellett. Én nem szereztem az idő tájt sem ellenséget a faluban, tudták, hogy közülük való vagyok. A község vezetése sokat változott a háború óta. Voltak olyan idők, amikor idegen emberek álltak a falu élén, mert a bizalmatlanság légkörében úgy tűnt, hogy az idegen alkalmasabb erre a posztra, mint az idevaló. Mondom, voltak ennek a huszonhárom évnek súlyos szakaszai, de az igazság mégis az, hogy a semmiből mostanra kinőtt valami. Nagyon-nagyon szegény falu volt ez. Nem volt vize, nem volt útja, roskadtak voltak a házak, munkába fásultak az emberek. A múlthoz képest most jómódban és elégedetten élünk.

— És a jelenhez képest?

— Csak a jelenről szólván azt tudom mondani, a mi életünk embernek való. A vándorlás megszűnőben van, azok, akik a nyomor, azután meg a téesz elől elmenekültek, lassanként visszatérnek. Két jó szövetkezet működik nálunk, s most már egy hold föld nem 7 mázsa búzát terem.

És mennyit fejlődött a falu az elmúlt esztendőkben?

Körülpillantva azt lehet megállapítani: egész utcasorok épültek, nagy ablakú, szép házak állnak az alvégen és a felvégen, betonozottak a járdák, jólöltözöttek az emberek.

— Amit nem látni, az is változott. A régi időkben nem múlt el vasárnap anélkül, hogy valami viszálykodás miatt a kocsmában egymásnak ne estek volna botokkal az emberek. Ingerlékeny, kemény nép volt ez. Bőr repedt, csont hasadt. Elmúlt az is. Azt se látni így, hogy 25 kilométer hosszú vízhálózat épült ki, 700 házban van már vízvezeték. Itt valamikor az emberek kilométerekről hordták az ivóvizet, hiába volt közel a Körös. Gyönyörű népfürdő épült, kultúrház, iskola.

És a kubikosok?

Néhány ember még fővárosi építkezéseken dolgozik. De hét végén kedvezményes jeggyel a gyorsvonat második osztályán látogat haza. A kubikostalicskát most már senki sem tolja maga előtt. A kezek erősek maradtak, de amellett gazdagodott az értelem s enyhült az élet is.

Kristóf Attila

A közelmúlt tanúja. Balra: kubikosház

A falu a víz felől

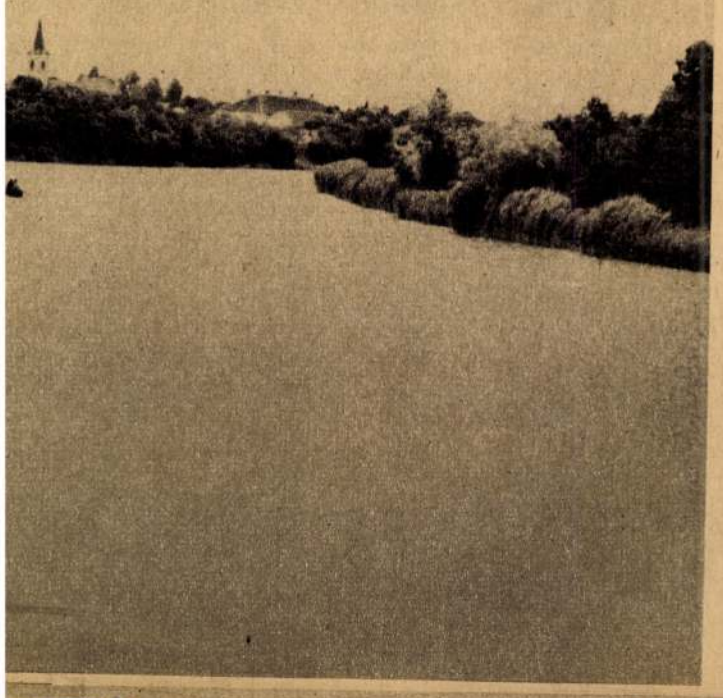

JELEN

A hajdan kerékbe tört, utóbb a kubikos-talicska mögött világgá ballagott szentandrási nép jelenét két ponton lehet megközelíteni. A mezőgazdaságban és a szőnyeggyárban. E két egymástól élesen elütő munkaterület közül a paraszti munka ősi és hagyományos, természeténél fogva hibátlanul illeszkedik a történelmi folyamatba. A szőnyegipar, amelynek mindössze 50 éves múltja van Békésszentandráson, olyan új vonásokat teremtett a falu életében, hogy arról külön — a krónika második fejezetében — részletesen beszámolunk.

De hogyan él manapság Békésszentandráson a közrendű földművelő ember, milyen a falu mai közérzete a történelem árnyékában, miképpen boldogulnak azoknak az ivadékai, akik Péró alá állottak, hogy sanyarú sorsukon változtassanak?

Ahhoz az emberhez fordulok, aki a község határából 4000 holdat bír, ha nem is saját tulajdonában, hanem a Zalka Máté Tsz tagságának közös tulajdonaként, de valamennyi gondjával és megpróbáltatásával, egyben a felemelkedés örömével. Ezt a naptól-széltől borveresre cserzett arcú, rozsszőke fiatalembert Hrabovszky Mihálynak hívják, a Zalka Máté Tsz elnöke. Családja a Magas-Tátra északi oldaláról származott Békésbe a XVIII. század második felében. Lengyel hegylakó — gorál — származású tehát az elnök, aki Debrecenben szerezte agrármérnöki diplomáját, saját szavai szerint bekalandozta Magyarország mezőgazdasági területeit.

A kis Magyarországot bekalandozni némileg nagyképűen hangzik, de ha átgondoljuk, hogy Hrabovszky abban az időben lett mezőgazdasági szakmérnök, amikor az egész magyar mezőgazdaság a képtelen kalandosság állapotában volt, amikor a magyar lóállomány 80—90 százalékát kiirtották, mondván: a gépek világában lóra már nincs szükség, amikor az alföldi parasztokat gyapotültetésre ösztönözték a siker parányi reménye és lehetősége nélkül — akkor elfogadhatjuk a fiatal elnök szavait, valóban bekalandozta Magyarországot.

A Békéscsabáról származott elnök jó tíz éves kitérővel érkezett a 70 kilométerre fekvő Békésszentandrásra. A termelőszövetkezet, amely elnökké választotta, mérleghiányos volt. A Kőrösök gazdag árterületén az országos átlag alatt termettek a földek. Ekkor 1962-t írtak a naptárak. 1967-ben holdankint 22,6 mázsa búzát takarítottak be azokról a földekről, amelyeken korábban sok szalma és kevés szem termett, a munkaegység elszámolásról áttértek a készpénzfizetésre. Egy munkanapra most húsz fillér híján nyolcvan forintot fizetnek, július-augusztusban, a legnehezebb mezőgazdasági munkálatok idején még többet.

— Hogyan kezdődött? — kérdezem a nyugtalan elnököt, aki azt mondja, hogy jobban szeretne kinn a földeken beszélgetni, mert a zárt hely, az iroda légköre zavarja.

— Úgy kezdődött, hogy mindent felforgattam. Először azt hittem, csak a termelési tervet, a hagyományos vetésforgókat változtatom meg, azután megértettem, hogy ezek az emberek sziklaszilárdak és konzervatívak. Ahhoz, hogy a termésátlagot meg lehessen változtatni, meg kellett változtatni az emberi gondolatokat is a kemény koponyákban.

— Ez hogyan történt?

— Mindig példákkal, mert ezek az emberek nem nagyon hisznek a szavaknak. Példákkal kell előttük bizonyítani. Tudtam, hogy itt, a rengeteg víz közelében a rizs jól menne, mégis félve vágtam bele, mert mi lesz, ha nem sikerül? Szerencsém volt, az első rizstáblákra sikerült jó vetőmagot kapnom, nem buktam meg a tagság előtt. Azóta még tovább javult a vetőmag minősége, most már bátran lehet terjeszkedni. Ugyanígy volt a paradicsom, valamint a zöldségkertészet, ugyanígy a hússertés-tartás és nagyüzemi termelés.

Az elnök erre a beszélgetésre is a közeli repülőtérről érkezett, ahol felszállt a vegyszeres gyomirtók repülőgépén, és megtekintette birodalmát felülről, összefüggő egységében. Valószínűleg ő az első paraszti származású falusi vezető, aki a levegőből is látta, mire ment a falu a munkája árán.

— Mit mutat felülről a határ?

— Érdekes módon sokkal többet, mint amikor az ember mesgyéről mesgyére jár. A repülőgépről messzebbre is ellátni, így alkalom kínálkozik összevetni a magunk földjeinek állapotát közeli és távoli szomszédok földjeivel. A mi négyezer holdunk nagyon jól mutat, és azt hiszem, fölösen óvatosak voltunk, amikor a termésátlagokat beterveztük, bár az óvatosság sohasem árt. Úgy vélem, cukorrépából 200 mázsa fölött terem holdankint, a paradicsom pedig több lesz, mint 260 mázsa, ami szintén jó, mert 120 vagonnal szerződtünk a békéscsabai konzervgyárhoz, de a konzervgyár akár kétszer annyit is átvesz. A háromszáz holdas öntözött kukoricánk valóságos kiemelkedő sziget, messze földön nem látni annyira fejlett kukoricát, mint a szentandrási határban.

1967 őszén és telén s 1968 tavaszán oly kevés csapadék hullott errefelé, hogy a hiány elérte a 200 millimétert. Ez a csapadék-kiesés már az aszály fogalomkörébe tartozik. Szentandrás a Kőrösök élő és holtágainak ölelésében fekszik, úgy vélem tehát, hogy itt a csapadékhiány nem okoz nehézséget, hiszen a község határában működik a szentandrási duzzasztómű. Itt semmiképpen sem jelenthet csapást a szárazság.

— Ahhoz, hogy öntözhessünk, éppúgy le kellett küzdeni az emberek ellenállását, mint az újfajta mezőgazdasági termelő ágazatok bevezetésekor. Az idén valóságos palotaforradalmat idézett elő, hogy az aszálytól már-már kisült őszi búzánkat megöntöztem. Olyan szentségtörésnek hatott ez, amiért fél évszázaddal ezelőtt kiközösít a falu vagy elkerget. Kikelt és lábon álló búzát ezen a földön még senki sem öntözött. Majdnem titokban, néhány beavatott emberrel egy két holdas darabkát elárasztottam, s egy álló napig csorgattam rá a vizet, azután azt lestük, megmarad az öntözött búza, vagy gutaütötten beledől a sárba? Nem dőlt bele, inkább magához tért, úgyszólván felserkent aléltságából... Csak ezután mertem újabb 640 holdat elárasztani.

Később megnéztük a magyar agrártechnika történetében első árasztással öntözött búzát. Kötésig érő hamvaszöld sűrűség, acélos rugalmasságú szár, tömött kalászok, 27 mázsánál nagyobb átlagot ígérnek.

A földművelő munka tehát hasznos és eredményes, nem szükséges a férfinépnek nyakába venni a kubikos-talicska vonóhevederét, s a száraz élelmet felpakolva, nyikorgó talicskák mögött nekivágni a világnak. Mégis megkérdezem, vannak-e még a faluban vándor kubikosok, mivel a Viharsarok vándormadarai Csongrádról és Békésszentandrásról rajzottak ki a legnagyobb sűrűségben.

— Kubikos-talicskát már nagyon régen nem adtak el a bognárok a szentandrási vásárban. A régi talicska még sok háznál megvan, de lassan megeszi a szú. Kubikosok azonban még vannak, a nagy útépítéseknél, vasútvonal áthelyezéseknél dolgoznak, de már nem ásóval és lapáttal, hanem munkagépek nyergében.

Néhány nappal e beszélgetés után a Balatonnál jártam. Alsóörs határában áll az útépítők városa, sárgára és pirosra festett komfortos lakókocsik, mint a kempingjárók autó-vontatta guruló otthonai. Azokban laknak a hajdani szentandrási kubikusok fiai és unokái, talajgyaluk, dömperek, markológépek kezelői. Apjuk, nagyapjuk a harmincas években pár kilométerrel távolabb a Grác felé vezető 8-as főútvonalat építette ínségmunkában, napi egy forintos napszámért, lapáttal és talicskával. Az unokák negyven perc alatt keresnek annyit a gépen.

Baróti Géza

A garabonciás tsz-elnök

(Vámos László felvételei)

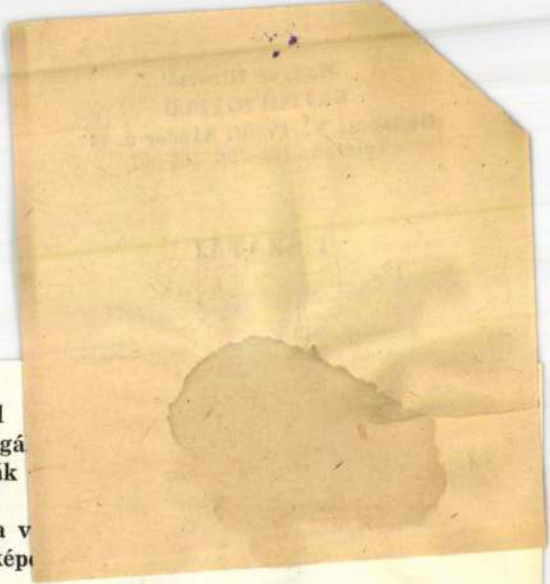

hívnak harangok hozzád
tested mezétláb szolgá
óvják bebalzsamozzák

kinyílt piros virág a v
fejjel lefelé lóg a kép

tüdőszín-arcú nevetésed
minden csodánál szomorúbb

hívnak harangok hozzád
neved zenélik bongják
mondják te vagy a jóság
oly egyedül vagy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ
1968 JÚN

Cs. Patay Mihály

1021

CS. PATAJ MIHÁLY LINOMETSZETE

VÉRTES

JÓ

A MAGYAR MUNK

Kommunisták a költőr

A szárszói tragédiával egyidőben a szerkesztő letartóztatása következtében az illegális kommunista párt legális folyóirata, a *Gondolat* is kénytelen volt működését beszüntetni. A *Szép Szó* József Attila emlékének szentelt különszámban az »ortodox marxisták« folyóirata — ahogyan Fejtő Ferenc minősítette a *Gondolatot* — egyetlen munkatársát sem szólaltatták meg a *Szép Szó* szerkesztői. Útjára indulhatott a legenda... (Vértes György: József Attila és az illegális kommunista párt. *Irodalomtörténeti Közlemények*, 1963/2.).

Az egyre fokozódó fasiszta terror mégsem hallgattatta el a kommunistákat. Egy hónappal József Attila halála után, Mátyás Ferenc verse jelent meg a Válasz-ban (1938/1.) »József Attila emlékére« címmel:

»Mi vagyunk ott egy szál virággal
üldözöttek: »gyalázó váddal« —
Hallgatjuk, ahogy lent a kukac
féregnek is a szívedből adsz...«

Ugyanekkor Moszkvában ugyanaz a Gergely Sándor írt nekrológot József Attiláról, akinek révén József Attila összeköttetésbe került az illegális kommunista párttal (Vértes György: A Kékmadár nevezetességei. *Élet és Irodalom*, 1963. aug. 17.), és aki 1932-ben Moszkvában megcáfolta, hogy József Attila a fasizmus táborában keresi a kivezető utat, és hangsúlyozta, hogy József Attila a proletárforradalom mellé állt (Vértes György: József Attila és az illegális kommunista párt i. h.). Gergely Sándor közvet-
lenül József Attila halála után meg-
egyik láncszeme vol
fasiszta felszabadító
nak, amelyet Schönl
tésével a KMP az
tüntetés után szerve
György: Goldman G
zet: A KMP újjász
1942.) »Az est műso
tották össze, az elő
rátja rendezte — Ho
mindenben igyekezet
intencióját« — írta
ban (1942. febr. 8.)
Kállai Gyula (k. gy.
(1942. febr. 8.) besz
»ezres tömeg ember
gyarságához kiáltott
A vigadói esten... a
kások, diákok, halad
helytállás eltökéltség
és figyelték a figye
kat«. (És hol voltak
Szó-»barátok«...).

1942-ben Bo
zső — kérésemre —
Attila mellszobrát, a
ért került forgalomb
gő a felállítandó Jó
lék javára folyt be.
Szocialista Képzőmű
jus 12-én megtartot
séről P. I. Arch.)
antifasiszta akció
ugyanis az illegális
kásmozgalom legál
portjai (főleg a bő
szakszervezetekben)
kal szövetkezve te
József Attila teten
zatiák. Széles kö

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ 1 Q

Cs. Pataj Mihály

1021

Október: Cs. Pataj Mihály rajza.

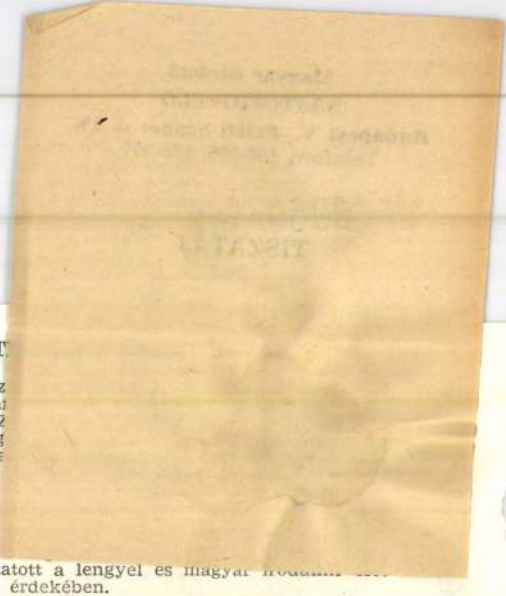

T

A Dél-Magyarorsz
sét december 9-én ta
vezető: dr. Havasi Z
tem Könyvtárának ig
állapításokat tartalma
mosan szólaltak fel.
kivonatosan közölte.

Bárdos Pál író,
tagjaként december
megbeszéléseket folytatott a lengyel és magyar
szorosabb kapcsolata érdekében.

ROMANTIKA ÉS HAMIS ILLÚZIÓK

A „Fejlövés" c. filmről

A film — elszakítva a társadalomtól — kitűnően szerkesztett, salangmentesen rendezett, mindenféle modorosságtól elzárt; logikája éles, szépen fényképezett, tehát zárt egészet jelentő alkotás. Mihelyt azonban összefüggést keresünk a film és a valóság, a film és hatása, a film és a mai ifjúság problémái között, egész sor kérdéssel kell szembenéznünk.

Miért fest hamis illúziót az élet mindennapi és egyedi eseményeiről? Vagy talán nem illuzórikus az, hogy a halált, a halál közelségét olyan egykedvűen fogadja a három fiatal, mint ahogy láttuk? Vagy nem illuzórikus az, hogy a halál csak a nőt döbbenti meg, s férfi társát hidegen hagyja? S ugyan mire való, hogy „ezeknek" a fiataloknak az emberi vonásait bizonygassuk? Minthogy embernek születtek, vannak bennük ilyen hajlamok is. (Nemcsak itt, hanem újságcikkekben, rádióriportokban, bírósági tárgyalásokról készült tudósításokban is divat manapság kozmetikázni a galerik és betörő bandák tagjainak jellemét. „Alapjában véve", „szíve mélyén azért", „bezzeg gyermek korában, amikor a nagyapa térdén...", „anyukája véleménye szerint" stb.) Azaz miért kell elhitetni a nézővel, hogy ezek a fiatalok tényleg sajnálnák összevérezni az autó belsejét, vagy hogy lemossák a poros kocsitetőt? — a néző arra gondol, hogy nem is bűn ez a „kis" lopás, „lopkodás", elvégre humánus indítékú, egy barátnőjüket akarják hazavinni anyukájához... Meg aztán nem használják a kocsikat egyébként sem feketefuvarra. Vigyáznak rájuk... Hát igaz ez?

Miért kell becsapni továbbá a nézőt és elsősorban a valódi megpróbáltatásokkal megtűzdelt élet előtt álló fiatalokat azzal, hogy az őszinteséget idealizáljuk? A Kecskemétről Pest felé tartó autó utasai arról gondolkodnak, hogy az „otthontalan" nőtársuknak hogyan biztosítsanak szállást. S amikor kiderül, hogy a problémát nem tudják megoldani, a hölgy megálljt parancsol, s mintegy bejelentve, hogy „Nem fogok a terhetekre lenni!", kiszáll, s elindul a semmibe, a céltalanságba. Mert „őszinte". Minden habozás nélkül cselekszik. Fél órával korábban így hagyta ott a szülőanyját is. Megsértődött. Nem volt „megalkuvó!" „Őszinte" volt! Meg „mai fiatal!" Mint ahogyan „őszinte" volt akkor is, amikor minden különösebb indok nélkül otthagyta korábbi munkahelyét. Igaz ez? Az igaz élet, a valóságos élet ilyen őszinteséget kíván, pontosabban: az életben így nyilvánul meg az őszinteség? Vajon az emberek egymás mellettisége nem jár együtt kompromisszumok sokaságával? S vajon ezek a kompromisszumok kizárják az őszinte cselekedeteket, az őszinteséget? Nem! Semmiképpen.

Joggal vethetné valaki a szememre, hogy a fiataloknak ez a cselekedete kitűnően beleillik a film általam is elismert logikájába, s a szereplők jellemébe. Ez az ellenvetés jogos is, igaz is. Csakhogy éppen arról van szó, hogy a rendező

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 JAN
TISZATÁJ

TISZATÁJ ÍRÓ-OLVASÓ TALÁLKOZÓK

Folyóiratunk szerzői és szerkesztői gyakran találkozhatnak színvonalas, igen népes rendezvényeken olvasóikkal. A folyóirat tevékenysége iránt megnövekedett társadalmi érdeklődésnek igen impozáns megnyilvánulásai voltak ezek, s ha alaposabb értékelésükre nem is térhetünk itt ki (egyéni találkozóik száma ugyanis nehezen mérhető fel), viszont a közelmúltban történt néhány kollektív rendezvényről röviden beszámolhatunk.

A Budapesten, Szegeden, Békéscsabán, Szabadkán és Bajmokon rendezett találkozókon Andrássy Lajos, Bárdos Pál, Dér Endre, Fenákel Judit, Kos Jan, Lődi Ferenc, Mocsár Gábor, Papp Lajos, Petri Ferenc, Simai Mihály, Sz. Simon István, A. Szmerdov (Novoszibirszk), Tóth Béla, Urbán János (Szabadka), Veress Miklós írók és költők, valamint Cs. Pataj Mihály festőművész léptek műveikkel olvasóink elé.

A találkozókon köszöntőt és bevezetőt mondtak: dr. Lőkös Zoltán, a Magyar Hírlap helyettes főszerkesztője, dr. Szabolcsi Gábor Művészklub-vezető, Budapesten november 17-én a Hazafias Népfront I. ker. Művészklubjában, a Hazafias Népfront budapesti I., V. és XXII. kerületi, a Hazafias Népfront szegedi bizottsága, a Magyar Írók Szövetsége és a Tiszatáj rendezésében tartott irodalmi matinén. Urbán János (Bajmok, november 19.) és Dér Zoltán (Szabadka, november 20.) jugoszláviai magyar írók a vajdasági könyvhónap keretében rendezett irodalmi esteken. Filadelfi Mihály, a TIT békéscsabai városi titkára a TIT értelmiségi klubjában dec. 11-én rendezett író-olvasó találkozón. Dr. Kemenes Béla oktatási rektorhelyettes, dr. Kovács Sándor Iván egyetemi adjunktus, kritikai rovatvezető Szegeden, a József Attila Tudományegyetem rendezésében megtartott december 16-i Tiszatáj-esten.

Az esteken közreműködő művészek: Jancsó Adrienne, Móni Ottó (Budapest), Demjén Gyöngyvér, Szabó Kálmán (Szeged) és a szegedi Dzsessz-trió, dr. Hulin István vezetésével (Budapest, Szeged).

Irodalmi esten a szabadkai tanítóképző intézetben

A szabadkai találkozó alkalmából tárgyalásokat is folytattunk a további együttműködés lehetőségeiről, amelynek lényegesebb részeit az új Szabadkai Rádió interjúként november 24-i adásában sugározta.

szikust próbálni, a ...ikus, aki húsz éve ugyanazzal a fintorral nevetteti a közönséget, valószínűleg élete végéig nem fog a „nagy" kritika reflektorfényébe kerülni, és vidéki színész marad. Felmerül a kérdés: vinné-e vajon többre, ha elkerülne vidékről? Azért nem törődik vele a kritika, mert vidéken játszik, vagy azért játszik vidéken, mert az országos kritika soha semmit nem talál a munkájában, amire felfigyelhetne?

Úgy gondolom, a kérdés föltevése akkor is jogos, ha nehéz egyszerű igennel, vagy nemmel válaszolni.

BISTEY ANDRÁS

KABDEBÓ LÓRÁNT DAYKA-KISMONOGRÁFIÁJA ÜRÜGYÉN

Kabdebó Lóránt, miskolci laptársunk, a Napjaink fiatal rovatvezető-szerkesztője csak a minap védte meg sikerrel a város nagy szülöttéről, Szabó Lőrincről írott kandidátusi disszertációját, s máris, szinte értekezésének vitájával egyidőben, új irodalomtörténeti munkával jelentkezett. Megjelentette érettebbé munkált, még 1961-ben Szauder Józsefnél elfogadott egyetemi doktori értekezését Dayka Gáborról.

Nem ismertetni, méltatni vagy bírálni akarjuk e hasábokon a szerző *Dayka Gábor költői pályája* c. kismonográfiáját — majd mérlegre teszi a szakkritika —, csupán hírt kívánunk adni róla — egy gondolat erejéig. Az immár 6. számához ért *Borsod-Miskolci Füzetek* irodalomtörténeti sorozatában jelent meg 71 nyomtatott lapnyi terjedelemben, kiadta a Miskolci Városi Könyvtár. Dayka Gábor, a magyar szentimentalizmus kiváló költője is Miskolc ...

Cs. Pataj Mihály

CS. PATAJ MIHÁLY: KÚTGÉM A SZÉRŰN. (LINÓ)

A szintén Szegeden élő és alkotó Cs. Pataj Mihály Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban mutatta be újabb önálló kiállítását, amellyel tulajdonképpen szűkebb hazáját ajándékozta meg, hiszen — mint köztudott — a művésznek Szarvasról indult a pályája.

Még egy érdekes bemutató várta a déli országrész képzőművészetkedvelőit: a szegedi Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában állították ki azokat a jugoszláv freskómásolatokat, amelyek 13—14. századi falfestmények nyomán készültek. Ez a különös tárlat már több mint hét éve járja a világot, s hozzánk többek között egy New York-i bemutató után érkezett el. A freskómásolatok többsége a pravoszláv vallás szentjeit mutatja, s stílusa szerint jobbára a bizánci ábrázolásmódhoz igazodik. Néhány munkán azonban már felfedezhetők az itáliai mesteriskolák nyomai is — főképp a sienai, és a bolognai mesteriskoláké.

(—cz)

Tiszatáj 1969 IV.

magában maga a kísérlet, a tudatosan vállalt kockázat.

Hiszen ahol a kockázat megszűnik, ott kezdődik a rutin, és ahol a rutin kezdődik, ott ér véget a művészi alkotás szférája. Ám az is igaz, hogy éppen a teremtés kockázatvállalása, a minden igaz műben testet öltő prométeuszi gesztus az, amely a művészetet az egyén, a társadalom nagy intellektuális kalandjává avatja, és amely kiemeli abból a szférából, amely — Babits szavaival — „a vak megszokás és a süket hivatal" — egyszerűbben: a biztos középszer, a lapos közhelyek féltve őrzött birodalma.

BORVENDÉG BÉLA

A BÉKÉSCSABÁRÓL INDULT MŰVÉSZEK JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA

Békésről újabban azt szokás megállapítani, hogy történetíró vármegye; Csabáról, hogy történetíró város. E jelzőre csakugyan reászolgált megyénk, nemkülönben a megyeszékhely, Békéscsaba, hisz Csabán a helytörténetíró szorgosság imponáló szervezettséggel buzog vagy tíz-tizenöt esztendeje.

Ám szűkebb pátriám nem csupán a lokális mozgalmi-históriai hagyományok avatott ápolója, hanem — amint e kiállítás is foghatóan bizonyítja — a város falai közül előemelkedő képzőművész-tehetségek buzgó s szeretettel teljes ajnározója is. A város jubiláris ünnepségeinek sorába tartozó képzőművészeti seregszemle pregnánsan érzékelteti, hogy ez a különös arculatú, sajátos atmoszférájú alföldi város meglepően gazdag, kiemelkedően sokszínű képzőművészeti múlttal és jelennel is dicsekedhet. E kiállítás falain lelhető alkotások arra ösztönöznek bennünket, hogy kertelés nélkül jelentsük ki: Békéscsaba legalább olyan mértékben *művészt teremtő*, képzőművészek népes és rangos rendjét felmutatni képes város, amily mértékben „helytörténetíró" centrum.

Valóban, mintha Munkácsy, a hajdani csabai asztalosinas, az Európát s a nagyvilágot csakhamar meghódító festőgéniusz léptei minden időkre átszellemítették volna a nehéz békési sarat — mintha a képzőművészet számára elsőrangúan alkalmas humusszá varázsolták volna a csabai tarlót: művészettörténeti szakkönyvek egész sora értékeli ma már Perlrott-Csaba Vilmos, Vidovszky Béla, Csabai Wagner József, a Munkácsy-díjas Jakuba János, a messzire szakadt Jankai-Deutsch Tibor és mások művészetét. Ezek, az immár kiérlelt piktúrájú művészek más és más festőkarakterrel rendelkeznek — olykor egymástól merőben elütő, vagy egymással feleselő ábrázolóművészeti irányzat hatása alatt alkottak vagy alkotnak. Egyikük ötvözni szándékozott vásznain a francia „Fauves" formabontó elszántságát, az expresszionizmus drámaiságát s a magyar posztimpresszionizmus formajegyeit; a másik intim fénnyel finoman átszórt enteriőrjeivel, poétikus tájképeivel keltett feltűnést a Csók Galériában; akad köztük, aki Rudnay és Réti István tanítványaként indult, s mindmáig frissen sorjázza elibénk pasztelles színvilágú, summázó jellegű kompozícióit; ismét mások a szégyenletes közelmúlt ellen iparkodnak bennünket lázítani döbbenetes szénrajzaik gyűjteményével — olyan kor ellen, „mikor az ember úgy elaljasult, hogy önként, kéjjel ölt...". Kortársaik közül a műtörténészek által mindmáig méltánytalanul elhanyagolt Mazán László a groteszk iránti vonzalmát páratlan humorú gúnyrajzokon érvényesítette. A századforduló művésze, Veress Gusztáv, valamint a ma is munkálkodó Gyoroki Pál az emberi benső világ titkait — telibe találó portrék sokaságára vetítette ki. Mokos József és Sas Árpád líraian realisztikus alkotásai a csabai táj s a táj emberei iránti nemes érzelmekről tanúskodnak, Miklós István finom vonalvezetésű, olykor geometrikus tusrajzai férfias lírát sugároznak.

Az utánuk következők, a „derékhad" képviselői jobbára Mazán László, Sas Árpád és Mokos József értő irányítása alatt tették meg a kezdeti lépéseket a művészszé emelkedés útjain, s egykori mestereiket ma is a hálás ragaszkodás hangján emlegetik. A városban maradottak közül egyesek a természetelvűbb megfogalmazások híveiként iparkodnak képekké fogalmazni e különös, „kétarcú" város jegyeit.

Mások az expresszionista irányzat híveiként kedvelik a belső viharokat kivetítő, tördelt, foszlányos formákat, s az életjelenségek drámaiságát színekben is igyekeznek érzékeltetni — olykor tragikus hangoltsággal, olykor pedig témáikba, alakjaik

tartásába, arcuk kifejezésébe, megörökített
— a végső aláhangolódástól megszabadító, n
mozzanatai iránti fokozott érzékenységet árul
Mazán Lászlóék.

Vannak, akiknél a kubisztikus kontúrok határozottsága költői finomságú színskálával felesel, vagy olvad egyedi harmóniába. Egyesek a magyar folklór elemeit — a pásztor- és betyárvilág jellegzetességeit — „lopkodják" vissza vonalakkal ritmizáló, víziókká átkomponált, sajátos faktúrájú alkotásaikba — az európai világvárosok: London és Stockholm művészetrajongó közönsége körében is öregbítve a honi ábrázolóművészet hírét-nevét. Többen főiskolákon tanítanak-oktatnak közülük, s figyelemre méltó elméleti tevékenységet is folytatnak.

Ám bármily változatos és sokszínű is tevékenységük, s alkotásaik ábrázolásmódja, egy dologban mindenképp rokonok, még a legkísérletezőbb kedvűek is: az elvonatkoztatás fázisait *megelőző* alapélményt egyetlen alkotásuk sem tagadja meg, s mind az expresszív izgatottságú, mind az éteri lebegésű, zenét idézőn cizellált vagy vízióvá lényegített művek — *emberszabásúak*, emberközeliek végső soron; eredetien vallanak érzelmekről, indulatokról, rendteremtő szándékról — s mindegyikük *embertársaival* szándékozik közölni mondandóját, a *mai kor* színes lelkületű, *tevékenykedő emberével* iparkodik megosztani a szépség adta gyönyörűségeket. *Ezért* van sikere kiállításuknak.

DÉR ENDRE

CS. PATAJ MIHÁLY: SZÁNTÁS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1989 APR 4

CSONGRÁD MEGYEI
HÍRLAP

Cs. Pataj Mihály

⊙ KIÁLLÍTÁS. Cs. Pataj Mihály festőművész műveiből kiállítás nyílik vasárnap délelőtt 12-kor Vásárhelyen, a Tornyai János Múzeum emeletei termeiben. A kiállítást Mocsár Gábor író, a Magyar Írók Szövetsége dél-magyarországi csoportjának titkára nyitja meg.

1021

ki. Kár, hogy
számai van-
ltak. A legna-

— *Hogyan?*
alapján ez lehet
— A Petőfi u
voltam. Most

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP

1069 ÁPR 10

Cs. Pataj Mihály

1021

Láttuk – hallottuk

Cs. Pataj Mihály kiállítása Vásárhelyen

Békéscsabai és szegedi bemutatkozása után a hódmezővásárhelyi Tornyai-múzeum emeleti termeiben nyílt meg *Cs. Pataj Mihály* jeles szegedi festőművész önálló kiállítása. A vásárhelyi bemutatkozása iránti érdeklődést két ok magyarázta: egyrészt Cs. Pataj munkássága egészének megismerése, másrészt *Mocsár Gábor* megnyitója. A József Attila-díjas író érdekesen fejtegette, miként befolyásolták az alföldi művészetet értelmi és érzelmi indítékok. Finom árnyalatok segítségével érzékeltette végkövetkeztetését: a vásárhelyi iskola alapállásában inkább az érzelmi, míg a kibontakozóban levő sajátosan szegedi irányzatban — amelynek figyelemre méltó képviselője Cs. Pataj is — inkább az értelmi hatások uralkodnak.

S hogy egymás mellett mennyire megfér e két város művészete, mi sem bizonyítja jobban, hogy legutóbb Zombori László nemrégen zárult szegedi tárlata komoly sikert aratott Vásárhelyen is.

Cs. Pataj Mihály mostani anyagára a legjellemzőbb színeinek fénytelensége. Tematikájának széles skálája nem változott, az Alföld sajátos tája és az ebben a tájban élő ember ezernyi alakban jelenik meg, de érzékelhetően — egy belső rendet követően. A szemlélődő, aki figyelemmel kísérte Cs. Pataj Mihály eddigi munkásságát, örömmel szól most tapasztalt tömör közlési módszeréről, s reméli, hogy a jövőben ez a folyamat újabb igen értékes alkotások bölcsője lesz.

Szabó Endre

BÁTORSÁG

(Kaján Tibor karikatúrája)

ség megvizsgálta a Szegedi Járási Ügyészség eljárását, valamint a Szegedi Járásbíróság megszüntető határozatát az ismeretes ásotthalmi „boszorkányüldözési" ügyben, amelyben — mint emlékezetes — Csupity Antalné 64 éves asszonyt, volt ásotthalmi lakost, Hebők Istvánné és öt társa boszorkánysággal gyanúsított, s azzal vádolta, hogy egy fiatalember betegségét megrontással idézte elő.

A szegedi ügyészség — mint annak idején közöltük — azzal tette át az iratokat a járásbírósághoz, hogy közérdek hiányában nem vállalja a vád képviseletét. E téves ügyészi indítvány folytán becsületsértés miatt indult meg a bírósági eljárás, amelyet a járásbíróság megszüntetett, miután Csupity Antalné és férje

Bondor József építésügyi miniszter nyilatkozata

Bondor József építésügyi és városfejlesztési miniszter vezetésével vasárnap 10 tagú építésügyi küldöttség utazott Berlinbe, a KGST építésügyi állandó bizottságának november 18—23 közötti jubileumi ülésszakára. Elutazása előtt Bondor József nyilatkozott az MTI munkatársának.

— A bizottság megalakulásával kezdődött a KGST-országok építésügyi ágazatainak szervezett, sokoldalú együttműködése. Ennek a közös munkának jelentős része van abban, hogy *a KGST tagországok 1961 óta csaknem másfélszeresére növelték építőipari termelésüket.*

— Berlinben terjesztjük elő az eddigieknél gazdaságosabban megvalósítható, évi 1000—4500 lakást termelő házgyárak építéséről kidolgozott elképzelésünket. Elkészítettük javaslatunkat a házgyári termékek gyártásának, szállításának és szerelésének fokozottabb automatizálásáról is.

— Megtárgyaljuk a termelés szakosításának előzetes vizsgálatáról kidolgozott közös szovjet, csehszlovák, NDK és magyar jelentést, amelynek alapján a fontos építőipari hiányanyagok — felvonók, szerelvények, kazánok, különböző épületlakatos- és épületasztalosipari cikkek — termelésének problémáit kívánjuk megoldani.

Andrej Gromiko az Erkel Színházban

A. A. Gromiko szovjet külügyminiszter és felesége — *Péter János* külügyminiszter és felesége társaságában — vasárnap este az Erkel Színházban megtekintette Verdi Nabucco című operáját.

Újabb pártküldöttségek érkeztek Budapestre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1968 NOV 18

1021 MAGYAR HÍRLAP

Tisza-parti szó a Duna-parton

Az ablakon túl, a novemberi ködben a Duna hömpölyög, de a Bem-rakparti klub közönségét néhány órára a Tisza mellé varázsolta a vasárnapi irodalmi matiné. A „legirodalmibb magyar város" — amint azt *dr. Lőkös Zoltán*, a Magyar Hírlap főszerkesztő-helyettese bevezetőjében kifejezte — küldte el íróit, a Tiszatáj folyóirat szerzői gárdáját, az Írószövetség, valamint a Hazafias Népfront I., V. és XXII. kerületi bizottsága meghívására.

Tájirodalom? Nem először bizonyították a szegediek Budapesten személyesen, és bizonyítják megjelenő műveikkel is: munkásságuk élő irodalmunk kiszakíthatatlan, szerves része. Líránk legizmosabb tehetségei, illetve legbiztatóbb ígéretei közé számít *Andrássy Lajos*, a SZOT-díjas *Papp Lajos*, *Simai Mihály*, *Veres Miklós*. Maradandó szépprózai és drámai alkotások szerzői *Dér Endre* és *Mocsár Gábor* József Attila-díjasok, *B. Fenákel Judit*, *Tóth Béla*. Műveik sajátos színt, szólamot jelentenek az egyetemes kórusban; a nagy elődök — Móra, Tömörkény, Juhász Gyula — nagy hagyományait korunk szintjén, méltóan folytatják.

Kedves külföldi vendége is volt a találkozónak: *Alekszandr Szmerdov* költő, a Novoszibirszkije Ognyi című, a Tiszatájjal szoros kapcsolatot tartó folyóirat főszerkesztője: megragadó zeneiségű versét mondotta el. A szegedi szerzők részben maguk, részben *Jancsó Adrienne* és *Móni Ottó* művészi tolmácsolásával mutatkoztak be; hangulatosan egészítette ki műsorukat a Szeged dzsessz-trió *dr. Holin István* vezetésével.

S túl az ízes, szép szón a Tisza-vidék sajátos atmoszféráját hozta el *Cs. Pataj Mihály* szegedi festőművésznek a klubban a matiné alkalmából megnyitott tárlata is. Emlékezetes marad tehát a most induló *Tájak, versek, történetek*-sorozat első műsora.

G. SZ. L.

Cs. Pataj Mihály

Nagymama és unoka „társbérlete”

A társbérlet szónak rossz csengése van. Valami kellemetlen, kényszeredett állapotot juttat eszünkbe, ahol az emberek egymás bosszúságára és bosszantására kénytelenek együtt élni. De mint mindenben, ebben is találunk kivételt, és ez a kivétel: a nagymama és unoka „társbérlete”.

A társbérlet alapja a közös szoba, amelyben együtt lakik a nagymama és az unoka. A kisebb, vagy nagyobb helyiséget úgy kell megosztani, berendezését *úgy kialakítani, hogy mindkét lakója otthonosan érezze magát benne.*

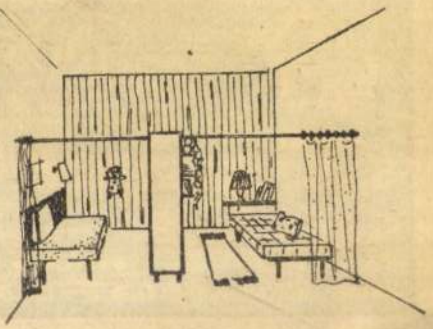

A bútorok elrendezésével és ha szükséges és lehetséges egyéb megoldások alkalmazásával *a maximális elhatárolás-*

térválasztó megoldást. A heverőket él

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1968 DEC 8

Cs. Pataj Mihály

1021

Cs. Pataj Mihály metszete: Gémeskút a szérűn

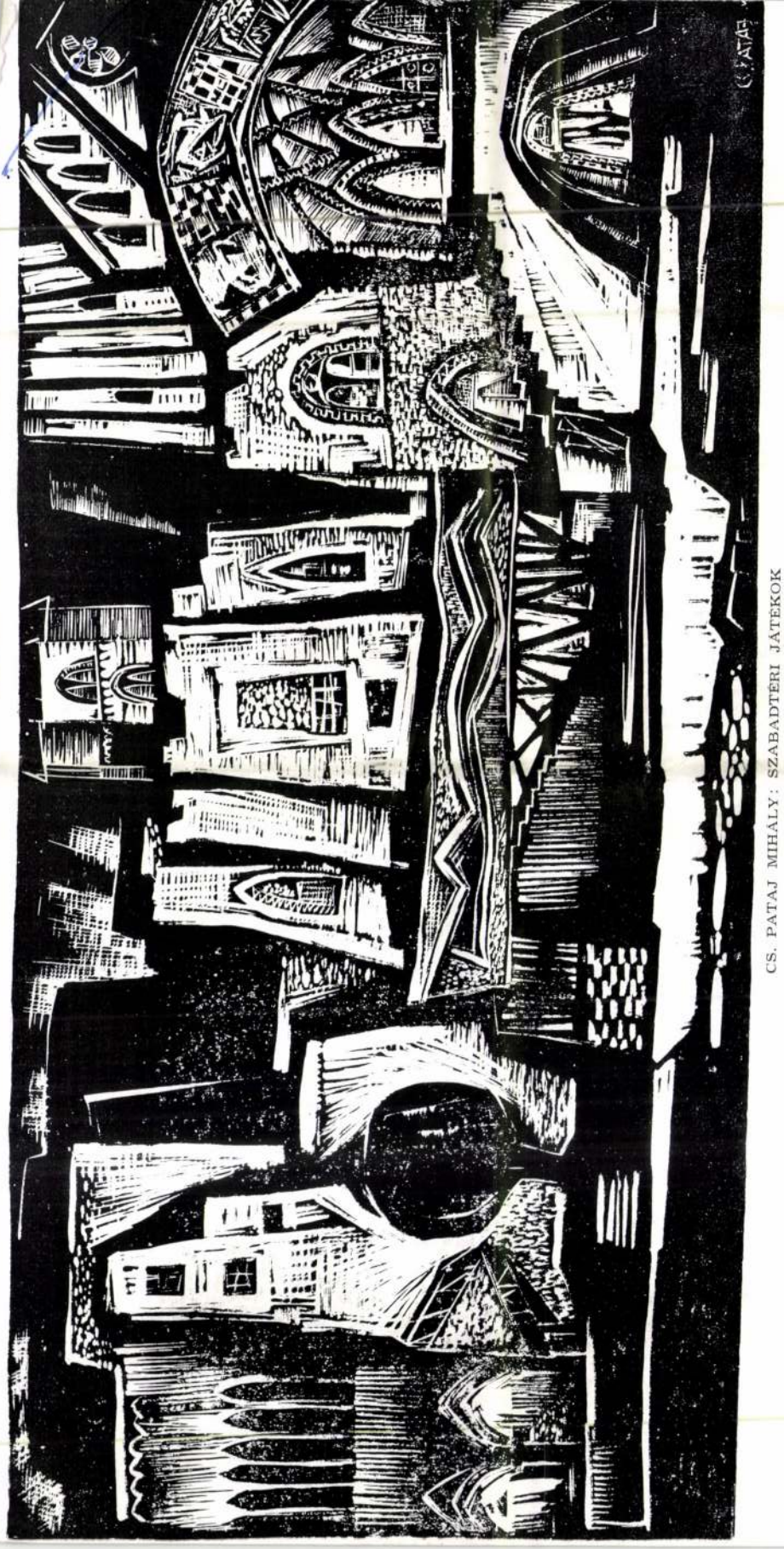

CS. PATAJ MIHÁLY: SZABADTÉRI JÁTÉKOK

irodalmi és kulturális folyóirat

Tisza táj

1969.
AUGUSZTUS

XXIII.
ÉVFOLYAM

8

MUNKATÁRSAINK

A pedagóguspályával alighanem már elemista koromban eljegyeztem magam, amikor szülőfalum, a csallóközi Csicsó egy tanerős iskolájában tanítóm bizalmából — míg ő a nagyobbakkal foglalkozott — a betűvetést gyakoroltattam a fekete táblán az első osztályosokkal. Az irodalom iránti vonzódásom is valahol ott jelentkezett először, amikor a padláson hányódó könyvekben, porosodó kalendáriumokban lelt verseket megtanultam és magányos perceimben magam elé mormolgattam. Ez a kétféle hajlam ösztönzött arra a pályára, amely hivatásommá lett. Gimnáziumi tanári évek és a népi kollégiumi mozgalommal való találkozás után innen-onnan húsz éve lesz, hogy a felsőoktatásban dolgozom. Pedagógiai, oktatáspolitikai tárgyú cikkeim jelentek meg a magyar és külföldi folyóiratokban. Az irodalomtudomány területén főként összehasonlító irodalomtörténettel foglalkoztam. Feldolgoztam Petőfi, Ady, Juhász Gyula, Babits, Tóth Árpád és József Attila költészetének szlovák kapcsolatait. Közben főiskolát igazgattam, szerkesztettem a Felsőoktatási Szemlét és magyar szakos tanárokat neveltem. Három év óta a József Attila Tudományegyetem tanára vagyok. Jelenleg a közép-európai szimbolizmus összehasonlító vizsgálatán dolgozom. Szeretném, ha sikerülne kibontakoztatni Szegeden egy komparatista iskolát a magyar és a szomszédos irodalmak összefüggéseinek kutatására. Úgy vélem, hogy ennek — a tudományos érdeken kívül — politikai jelentősége sem elhanyagolható.

CSUKÁS ISTVÁN

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÖ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1969 AUG 10

1021

Cs. Pataj Mihály

Cs. Pataj Mihály: Kútgém a szérűn

...napló

Margit

...részlet)

...asta Benkő János beszámoló-
... a helyére tett, minden nél-

...mondta hangosan, és hosszút
...berek szoktak. Aztán bekopo-
...is nyitott.

Benkő föl se nézett egy má-
...újtotta a beszámolóért — Ta-

...ítottam. Persze csak olyasmit,

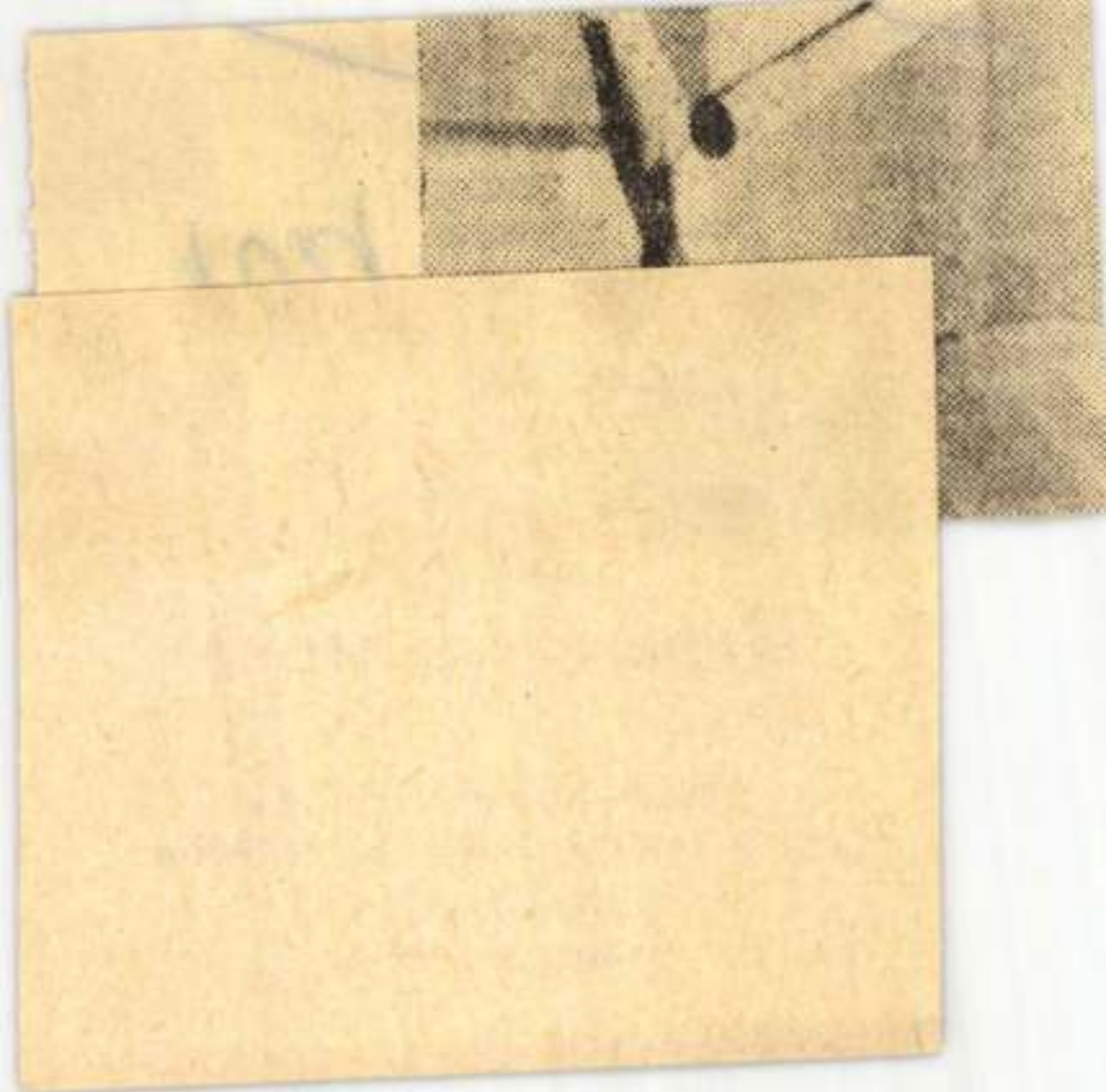

Cs. Pataj Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 FEB 21

CSONGRÁD MEGYEI
HÍRLAP

1

102

☐ **KIÁLLÍTÁS NYÍLIK**

Cs. Pataj Mihály festőművész műveiből február 23-án vasárnap déli 12 órakor Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum képtárában. Megnyitó beszédet mond D. Fehér Zsuzsa dr. művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa.

A fordulás után isr
azonban a Kossuth SE
hárított. A 25. percben
be. A befejezés előtt i
labdát, a tizenegyest a

Az erős iramú mér
letett. A Kossuth SE leg
és Molnár voltak.

BÉKÉSCSABAI VTSK—H. MEDOSZ 1:0 (0:0)

Békéscsaba, vezette: Molnár (Baja). H. MEDOSZ: Békefi — Szabó, Jánosi, Béni (Rákosi II.), Szathmári, Szilágyi, Nagy I. — Maczkó, Bozó, Boros, Bánfi. Az első félidő ideges, kapkodó, erősen küzdő jellegű játékot hozott. Egyetlen jelentős esemény történt: Boros tiszta helyzetből kapu mellé lőtte a labdát. Szünet után az 51. percben Bozó — saját hibájából — megsérült, s 10 emberrel játszott tovább a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 ÁPR 9

CSONGRÁD MEGYEI
HÍRLAP

● MEGNYÍLT CS. PATAJ MIHÁLY KIÁLLÍTÁSA VÁSÁRHELYEN

Békéscsabai, majd szegedi bemutatkozása után április 6-án, vasárnap megnyílt Cs. Pataj Mihály szegedi festőművész gyűjteményes kiállítása a vásárhelyi Tornyai Múzeum emeleti kiállítótermeiben. A megnyitó beszédet mondó Mocsár Gábor finom árnyalatokban gazdagon mutatott rá arra, miként hat az Alföld művészetére az érzelem és az értelem — míg a vásárhelyiek alapállása inkább érzelmi, addig a kibontakozóban levő szegediekre inkább az értelem hat. A kiállított mintegy hatvan alkotás — főleg olajfestmény — jól illusztrálja Cs. Pataj piktúrájában bekövetkezett változást, színeinek érettségét és képépítésének tömörségét.

SPORT

Bizonytalan a SZEAC összeállítása

A SZEAC labdarúgó-csapata vasárnap délután Szegeden a Dunaújvárossal játszik bajnoki mérkőzést. A SZEAC összeállítása bizonytalan, és valószínű, hogy dr. Bánáthy János edző csak a találkozó kezdete előtt jelöli ki a pályára lépő tizenegyet. Kozma és Nemes is sérült.

Kozma az Újpesti Dózsa elleni mérkőzésen vált harcképtelenné, a második félidőben le is ment a pályáról. Nemes a keddi edzésen súlyos kézsérülést szenvedett, és bal kezén most gipszkötés van.

Asztalitenisz

Megírtuk már, hogy a Móravárosi Kinizsi labdarúgócsapata kiesett a Csongrád megyei labdarúgó-bajnokságból. A nagy múltú egyesület sorsa igen balszerencsés körülmények között dőlt el. Minden azon múlt, hogy az NB III-ból a szentesieken kívül lesz-e még másik Csongrád megyei kieső. Mivel a Szegedi Spartacus nem tudott „megkapaszkodni" az NB III-ban, ezért a Kinizsi egy osztállyal lejjebb csúszott, jövőre a városi bajnokságban indul.

Az idei gyenge szereplés váratlanul érte a vezetőséget, de a szegedi szurkolókat is. Köztudomású, hogy a móravárosiak valamikor jobb napokat láttak, szerepeltek már az NB III-ban is. Mindig nevelő egyesület volt a Kinizsi, és sok jó labdarúgót adott a szegedi sportnak. Két országos válogatott, Sándor,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DÉLMAGYARORSZÁG

1024

Cs. Pataj Mihály budapesti kiállítása

Immár kedves hagyománynyá kezd nőni, hogy a szegedi folyóirat, *a Tiszatáj* műsoros estjeivel, matinéival összekapcsolódva egy vagy több — szegedi képzőművész kiállítására is sor kerül. Így történt ez tavaly Szolnokon, az idén a KISZ központi klubjában — legutóbb pedig Budapesten, a Hazafias Népfront I. kerületi kultúrtermében, ahol *Cs. Pataj* Mihály főiskolai adjunktus, festőművész kiállítása nyílott meg.

A mindmáig nyitva tartó tárlat *sajátos atmoszférát teremtő képeit* sokan megnézték már, elismeréssel adózva a művész tevékenységének, aki most is bebizonyította, hogy *méltó tanítványa* a magyar művészet klasszikus alakjának, *Rudnay* Gyulának.

A falakon látható *húszegynéhány* alkotás kisebb részlete csupán a művész Békéscsabán, Hódmezővásárhelyen és Szegeden sorra kerülő nagyobb tárlatának, mégis pregnánsan jellemzi Cs. Pataj művészi útjának *újabb stációját*. A szegedivé vált művész láthatóan ötvözni igyekezett eddigi pályája jényeges jegyeit: a dolgok felülete alatti összefüggéseket kutatja, s a meleg puhán lírai színritmikát a valóság jegyeit logikai rendszer szerint, építkezően válogató és átlényegítő képszerkesztéssel fogja együvé, s hozza szerencsés szintézisbe. Bemutatott képein a ritmusosan konstruktivisztikus kontúrok határozottsága költői finomságú színskálával felesel, s teremt a vásznakon és papírfelületeken megragadó feszültséget. Feltétlenül „tájjellegű" e piktúra, nem a szó elmarasztaló értelmében, hisz a képek minden négyzetcentimétere a rosszízű provincializmus ellen lázít; az Alföld, az alföldi táj szeretetét azonban *feltétlenül* érzékeltetik, korszerű festői nyelvezettel sugározzák — s ez nem bűn, sőt — ahogyan a kiállítás tapasztalható sikere is bizonyítja — *erény*, s követésre méltó példa.

Dér Endre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1969 FEB. 2

Cs. Pataj Mihály kiállítása Békéscsabán

1021

A Békés megyei tanács művelődésügyi osztálya, a békéscsabai városi tanács művelődésügyi osztálya és a Munkácsy Mihály Múzeum közös rendezésben mutatja be február 9-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a békéscsabai születésű Cs. Pataj Mihály festőművész, a Szegedi Tanárképző Főiskola adjunktusának mintegy ötven képből álló tárlatát Békéscsabán, a múzeum kiállító csarnokában.

A tárlatot Dér Endre József Attila-díjas író nyitja meg.

Cs. Pataj Mihály

ti részvétsé
halálát és t
mények kö
kétségtelen
nyeinek te
pozitív. Ké
szlovákia egészséges
tivitására, hogy a hét elején a prágai rendőrség fellépett a felelőtlen utcai rendbontók ellen és 199 személyt őrizetbe vett. Ezek nagy részét hamarosan szabadlábra helyezték, mások ellen pedig rendbontásért rendőrbírói eljárást indítottak. A jobboldal mindenesetre úgy látja, hogy a jelen helyzetben jobb visszavonulót fújni, azzal az átlátszó céllal, hogy erőit sértetlenül átmentse későbbi akciói számára.

Nyilvánvalóan lehangolóan hat a jobboldal aktivitására, hogy Jan Palach mesterségesen keltett nimbuszát máris alaposan megtépázta a halála rejtélyes körülmé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL
MAGYARORSZÁG

Cs. Pataj Mihály
1021

CS. PATAJ MIHÁLY

KÚTGÉM

a postán

Lovas Lajos, a pályafenntartási főnökség vezetője arról értesített bennünket, hogy az épület alagsori részében fedezték fel a vezeték hibáját s ez után azonnal intézkedett a javításról. Közlése szerint a postahivatalban 1—2 napon belül újra lesz hideg és meleg víz.

Megjegyzésünk: A mi érdeklődésünk után órákon belül megtalálták a hibát s hozzáfogtak a munkához: miért nem tették meg ugyanezt 1968 nyara óta?

g a konyha?

konyháját is. De — a házkezelő szerint — ők erről

Ötvenezer tonna olaj

A Nagyalföldi Kőolaj és Földgáztermelő Vállalat szegedi üzemének dolgozói az algyői olaj- és földgázkitörés okozta nehézségek ellenére is túlteljesítették januári tervüket: az előirányzott negyvennyolcezer-hatszáz helyett több mint ötvenezer tonna olajat hoztak a felszínre és továbbítottak a finomítóba.

Ezt a mennyiséget tovább növeli a kitört százhatvan-

Nem gebinesség

Bolt a múzeumban

A cím senkit ne riasszon el. Nem arról van szó, hogy a múzeum átalakult gebines fűszerüzletté. Nem is valami újfajta régiségboltról. A múzeum ezután sem árusítja ki képritkaságait vagy régészeti aranyleleteit.

A múzeumban *vadonatúj régiségeket* árulnak. Úgy kezdődött az egész, hogy a Központi Múzeumigazgatóság nemrégiben létrehozott egy *műtárgymásoló osztályt*, azzal a feladattal, hogy a

solatok történetileg értékes és érdekes *eredetikről?*

A műtárgymásolók munkához láttak. A tárgyak, amelyeket létrehoztak, a valósággal művészi szépségű és értékű másolatok az ország különböző múzeumaiban, Budapesten és vidéken, mindenütt kaphatók. És természetesen *csak múzeumokban!*

Szegeden *Pócs Mártonné*, a Móra Ferenc múzeum adminisztrátora kezeli az anyagot. A múzeum előcsar-

Cs. Pataj Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP

1969 FEB 23

▲ CS. PATAJ MIHÁLY festőművész kiállítása Szegeden. Ma délben D. Fehér Zsuzsa művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa nyitja meg a szegedi Móra Ferenc Múzeum képtárában Cs. Pataj Mihály festőművész önálló kiállítását.

1021

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1989 FEB 20

DÉLMAGYARORSZÁG

1021

Heti naptár

Hova menjünk? Mit nézzünk?

Ezen a héten, mától a jövő csütörtökig, a színház műsora így alakul: ma este és vasárnap délután a *Carmen*, holnap, pénteken és vasárnap, valamint a jövő szerdán este a *Doktor úr*, szombaton a *Nebáncsvirág*, kedden pedig a *Trubadúr* kerül színre. A Játékszín műsora: a *Játszik a családot* pénteken és vasárnap este láthatja a közönség, szombaton a *Lulut*, vasárnap délután pedig a *Koktél hatkort*.

A Szabadság-moziban folytatódik a *Kleopátra* sikersorozata. Vasárnapig a délutáni előadásokon továbbra is ez a film szerepel. Az újdonságként meghirdetett új magyar film, a *Veréb is madár*-t csak este vetítik, egészen vasárnapig. Attól kezdve pedig a szokásos módon, három előadásban szerepel a programban, egészen február 27-ig. A Fáklya-mozi délutáni programjában ma és holnap, a *Barátnőm, Sibyll* című NDK-film szerepel, szombaton és vasárnap a *Bolondos vakáció* című magyar film. Az esti műsorban — vasárnapig — a *Tragédia az őserdőben* című brazil film szerepel. Hétfőtől a Fáklya-moziban délután és este is a *Július 6.* című szovjet dokumentumfilmet vetítik.

Érdekes programot ígér a filmmúzeum: vasárnap a *Táncrend* című világhírű francia filmet játsszák.

A rádió és a tévé heti műsora *szegényesebb* szegedi vonatkozásokban, mint az elmúlt hetekben. Egyetlen ilyen műsorra hívhatjuk fel olvasóink figyelmét. Az URH-adó február 25-én este 7 óra 10-kor közvetíti hangszalagról *Szabó* Ferencnek a Tisza Szállóban tartott *szerzői estjét*. Két érdekesnek látszó műsort azért ezenkívül is kiemelnénk a műsorokból. A Kossuth-adón pénteken este fél 8-kor összeállítás hangzik el — *Hunok Párizsban* címmel — a magyar —francia irodalmi kapcsolatokról. A tévé szombaton este 8 óra 20 perckor közvetíti Karl *Wittlinger Reggelire két férfi* című vígjátékát.

Két kiállítás nyílik a héten a múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. Szombaton déli 12 órakor a II. emeleti teremben *postaügyi kiállítás*, vasárnap — ugyancsak déli 12 órakor — pedig *Cs. Pataj Mihály* festőművész tárlata nyílik meg.

Tartalmas szórakozást ígér az irodalombarátoknak a szombati *Ady-emlékest*. A költő halálának 50. évfordulója alkalmából a József Attila Tudományegyetem és a városi tanács művelődésügyi osztálya este fél 8 órai kezdettel emlékestet rendez az aulában. A nagy költőre *dr. Csukás* István tanszékvezető egyetemi tanár emlékezik, s közreműködik *Nagy* Attila, a budapesti Thália Színház, *Kovács* János, *Szabó* Kálmán, *Gregor József*, *Lengyel* Ildikó és *Katona* Irén, a Szegedi Nemzeti Színház tagjai.

A szokásosnál *gazdagabb* a hét ismeretterjesztő programja. Vasárnap két érdekes szabadegyetemi előadásra is sor kerül. Délelőtt 11 órai kezdettel az irodalmi szabadegyetem keretében K. *Nagy* Magda kandidátus *Balázs Béla filmesztétikájáról* beszél a Somogyi-könyvtár olvasótermében, a szemészeti klinika előadótermében pedig — ugyancsak 11 órai kezdettel — *dr. Juhász* Jenő tanszékvezető docens *a sejtkutatás és az orvostudomány összefüggéseiről* tart előadást a biológiai szabadegyetemen. Még két érdekes előadás. Holnap, pénteken este 7 órakor *Új messziségek tárulnak fel előttünk* címmel *Márki-Zay* Lajos, a szegedi csillagvizsgáló vezetője tart előadást a tudományegyetem Béke-épületének előadótermében. Február 25-én, kedden délután 5 órai kezdettel *dr. Boglár* Lajos *Dél-amerikai indiánok között* címmel tart élménybeszámolót a TIT Kárász utcai klubjában.

OMAGJA

ban és a turista-

k sérő árumozgás szerkezetét
y tehát az árarányok, ország-
e gok közötti eltérése határoz-
- za meg. Köztudott, hogy ná-
j lunk az élelmiszercikkek ár-
- színvonala — a külföldi ár-
s színvonalhoz képest — ala-
i, csony, az élelmiszeripari ter-
- mékeket az állam dotálja,
- tehát nem véletlen, hogy 50
- —60 százalékos arányban
ezek alkotják a kiutazók
útícsomagját. Ugyanilyen
törvényszerű a „behozatal"
áruszerkezete is, miután az
iparcikkek fogyasztói árszín-
vonala nálunk magas.

Miért vámkötelesek?

Felvethető: miért vámkötelesek a külföldről érkező ajándékcsomagok, általában a külföldön élő rokonok, a külföldi ismerősök ajándékai? Legyünk pontosak: a rokon, vagy ismerős, ha Magyarországra jön, vámmentesen hozhat be 1000 forint értékű ajándékot, a csomagban és az egyéb módon érkező ajándékok azonban túlnyomórészt nem szokványos ajándéktárgyak, hanem használati javak; olyan ipari termékek, amelyeknek külföldön alacsony, nálunk pedig magas az árszínvonala. (A tipikus külföldi ajándék a textília, a tranzisztoros rádió és a használt autó.)

Tegyük fel a kérdést: mi kár származna abból, ha külföldről megkötöttségek nélkül áramolhatna be a turista „import" az országba? Ha nem lennének vámelőírások, semmi sem gátolná a forintkiajánlást, amely csak azok számára szül „új értéket", hoz hasznot, akik megszegik a deviza-jogszabályokat. Ez viszont a forint értékét rontja, s a belső piacon is zavarokat okozhat. Végül; utalni kell arra is, hogy az ajándékozásnak, a hazai rokon támogatásának vannak a csomagküldésen kívül egyéb legális lehetőségei is. Az OTP keretében működő IKKÁ-n keresztül például mód van valutaátutalásokra, öröklakás vásárlására, sőt életjáradék folyósítására is.

Garamvölgyi István

„Csod
a pol

— Az ökörfarkkóró kifogyott, tessék érdeklődni a jövő héten. — A különös szó hallatán már nem kerülget a nevetés, hiszen az imént békarokkát, bodzavirágot és kutyabenge-kérget vásároltak itt. A Herbária szegedi gyógynövény boltjában vagyunk.

Egy idősebb bácsi, Kiss Imre, mustármagot kér.

— *Mire jó ez?* — kérdezzük. — Többek között gyomorégés ellen és epebántalmakra, ha nem rágja szét a mustármagot az ember gyereke, egyben kell lenyelni belőle egy kiskanállal, csak úgy, éhomra

— *Honnan hallotta ezt?*

— Ki tudja azt már, régen ismert dolog ez családunkban.

A „csodafüvek" használata egy-egy családban apáról fiúra száll, sőt több generációra öröklődik a hagyomány. Nem túlzás azt mondani, ősi tudomány ez. Thébában három és fél ezer éves gyógynövény-receptkönyvet találtak az egyik sírkamrában. A mirha, balzsam, rózsaolaj, alve, mustármag gyógyító hatása ős ismerete az emberiségnek, a Talmud és a biblia is többször emlegeti. Hippokratész a nagy görög polihisztor is jól ismerte a gyógynövényeket. A szakirodalom a középkori tudós Paracelsus számtalan növény gyógymódját tartja számon. Ebből az időszakból, az 1500-as évek végéről származik

Vitat
a vásárló

kocsirendelést intéző Havasi nevű diszponens összekülön-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V, Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Patay Mihály
NÉPFRONT
1985 FEB

1021

Szűts László

Vadállatok tekintetében...

Kettétört kókuszdió héja
áll itt az asztalomon. Néha
el-elmerengek rajta hosszan.
Pedig nem is hazulról hoztam,
nem a Balaton partján termett,
nem ott, ahol én voltam gyermek;
nem fűződik hozzá emlékem,
nem kincsem, talizmánom nékem.
Mégis ki-kihallom belőle,
hogy susog az őserdők zöldje,
hogy száll a fák között a tam-tam,
hogy kering a gép a magasban,
hogy futkosnak lent a feketék,
hogy fáj a föld, hogy borul az ég.
Ki-kihallom, mert ilyen, lám, a
világ mai akusztikája!
Mintha ott nevelkedtem volna
és az a dob nekem is szólna,
enaem nem hagyna elaludni,
fejemet lombsátorba dugni,
engem tartana folyton ébren
vadállatok tekintetében.

Patay Mihály fametszete

k rémülten k
ik annak jele

zébe vett egy csibét, úgy, hogy a csibe feje kilógott
il. Talán ha egy másodpercig babrált a csibe hátsó
te a baloldali üres tepsibe.

olmács. Balra rakják a kakasokat, jobbra a jércéket.
zerencséje — jegyezte meg nevetve az egyik idegen.
a került, egy megint balra.
ötlött eszébe Borisnak. Jobbra állítják az igazakat,
k itt a szemüveges Futaki úr az Igaz Bíró, ő ítél az
ttő jobbra, egy balra. Hát nem csodálatos?
gyenként hajoltak a japánok válla fölé, hogy alapo-
om kis nőies kezek mozgását. Odébb mások már egy-
lkoztak s restellkedve ismerték be, hogy nem megy
gyakorolni.
vége is a cécónak, amikor újabb fordulat következ-
bemutatták, mi történjék a kiskakasokkal.
agyar kísérő nagy gombolyag vattát és egy üveget
solta a vattát s ettől az egész terem tele lett éter-
néhányszor meglátogatta az édesapját a kórházban.
mikor a műtétet csinálták. Most teljességgel maga
adtan, álomba bódulva feküdt a fehér vaságyon,
ihegett, úgy hogy ők is majdnem elaludtak az ágy

úr a kiskakasok tepsijének tetejére simította, a tol-
tepsit ki lehet máris vinni a helyiségből.
alatt már nem csipogtak a csibék. Elaludtak, elhall-
lkozva tette le a keltetőállomás fala mellé a különös
issza, mert Bódi elvtárs az eligazításnál nagyon szi-
Szatócs Jucival állandóan a bemutató asztal köze-

égbe, éppen a tolmács beszélt.
gyelmet, hogy a kiszelektált hímivarú egyedeket nem
rálva a takarmánytáp készítésénél jól felhasználhatók.
a tartalmas bemutatót a kedves japán vendégeknek.
serege.
ik — mondta Szatócs Juci és most is csak kuncogott,
c kuncogni.
Az ember mindig megette az állatot. Csak a hibban-
anári madarat — jegyezte meg bölcsen Lénárt mama
ánok köpenyeit. Úgy döntött, kár lenne mosásba kül-
naradtak.
gy volt nekik egyszer egy kis kopasz csirkéjük. Fele
indig megkereste, hová süt a nap és ott melengette
volt egy-két toll.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ný. Miklós Radnóti. Prelo- teljesebb
žil a doslov napísal Ctibor kép néhány olyan vers
Štítnický. Slovenský spiso- fordításával, amelyekb
vatel' Bratislava. 1967.) Az Radnóti költészetének le
ünnepi köntös, az ötezres értékesebb vonásai, a
példányszám, az ízléses ti- sziszta barbárság elleni b
pográfia és az életmű mo- tor tiltakozás, a haladás és
tívumait ábrázoló művé- humánum melletti művés
szi illusztráció külsőségek- elkötelezettség válnak kü-
ben is kifejezi az őszinte lönösen hangsúlyossá. Az
tiszteletet a költő emléke újabb várható kiadás nem
iránt. mellőzheti az olyan verse-
ket, mint a Zsivajgó pál-
Radnóti szelíd hangú, mafán, a Töredék (Oly kor-
mély szenvedésekről és ban éltem én e földön . . .),
gazdag emberi értékekről a Nem tudhatom, a Nem
hírt adó lírájára méltán fi- bírta hát.
gyelt fel a háború iszonya-
tából felocsúdó európai Ctibor Štítnický nem
közvélemény. A szlovák ol- Radnóti szép lejtésű sorain
vasó is régóta ismeri már próbálta ki először a mű-
a költő nevét a mostani vészi tolmácsolásra alkal-
válogatást fordító Ctibor mas képességeit. Számos, a
Štítnický jóvoltából. A ko- modern magyar költők ver-
rábban elszórtan közölt seit közvetítő munkáján kí-
egyes darabok most kötet- vül olyan kötetek jelzik a
be foglalva s kiegészülve kultúra eszközeivel hidat
újabb versekkel, átfogó ké- építő tevékenységét, mint a
pet adnak modern líránk e Forbáth-kötet vagy az Ady-
kiemelkedő alakjáról. A novellákat válogató Tízmil-
szlovákok költője fejlődé- liós Kleopátra. A teljes fo-
si folyamatában mutatja kú nyelvtudás, irodalmunk
be Radnótit az olvasónak. ismerete és szeretete, jó
A kiválasztott ötvennégy fordítói érzék és nagy gya-
vers a Pogány köszöntőtől korlat segíti most is a Rad-
végigkíséri a költő útját a nóti-versek tolmácsolását-
kötetek sorrendjében. Štít- ban. Egyéni költői tehet-
nický hozzáértését dicséri, ségéről nem is beszélve,
hogy könyve nagyobbik fe- amely sok rokon vonást
lét Radnóti utolsó éveinek mutat új költőink legjobb-
alkotásai töltik ki. A Taj- jaival. Sajátos műfordítói
tékos ég címen megjelent munka a Štítnickýé. Nem
posztumusz kötet húsz követi a tolmácsolás két
verssel van képviselve. Az szélsősége közül egyiket
arányok ilyen meghatáro- sem. Sem a túlzott önállós-
zása teszi a válogatást az ságot, sem a kínosan pon-
életpálya tükrévé, mert a tos szöveghűséget. Megőrzi

a részletekbe ve-
széstől, a puszta utánzás
kényszerétől s érvényesül-
ni engedi a tolmács egyéni
költői képességeit. Ez a jó
értelemben vett „három lé-
pés távolság" olyan egyen-
letesen van kimérve — ta-
lán nem is tudatosan —,
hogy végighaladva a kötet
egészén, az eredeti költői
alkotás és a tolmácsoló
művészi teljesítmény szin-
te szabályosan párhuzamos
vonalait fedezhetjük fel.
Kisebb görbületek, törések
vannak persze e vonalak
mentén. Ez arról tanúsko-
dik, hogy a distancia segít-
ségével biztosított egyen-
súly eredeti költő és mű-
vészi tolmácsa között egy-
egy pillanatra mégis meg-
inog, labilissá válik. Ennek
nyomait a versszövegek ér-
zékenyen kimutatják. Ide
sorolhatnám azokat a je-
lenségeket, amikor a fordí-
tó a korai Radnóti-versek
olvatag, szabad áradású
nyelvezetét keményebbé,
intellektuálisabbá teszi az-
által, hogy tagoltabb mon-
datszerkesztést alkalmaz.
Ide tartoznak azok az ese-
tek is, amikor az eredeti
költői kép finom rajzát
nem követi a fordító, vagy
csökkenti egyes képek

TISZATÁJ
Cs. Pataj Mihály
1960 MÁR
1021

Cs. Pataj Mihály: Kertésztanulók (linó)

A leffegő cipőtorzók ide-oda topognak az avarban. Végre a kisebbik kiböki, de a nagyobbra pislog:

— Anyunak.

Valami elkapja a torkom és úgy megszorítja, hogy csak valami nedves fátyolon át látom őket.

— Anyátoknak visztek virágot... sírról? Nevenapjára éppen sírról loptok neki virágot? Te, ha megtudja, megszakad a szíve.

A pöttömnek legörbül a szája széle s a törött Jézus-kézre dűlve hüppögi:

— Jancsi mondta.

Jancsi is nagyot nyel. Alig tudja kinyögni:

— Kértünk a Molnár úrtól, de nem adott.

— Pedig annyi virágja van a kertben! — kanyarítja rá a kisebb

LEPY KÁROLY (1828—1906)
ramszentkereszti püspöki park
r, vízfestmény.
polyi-gyűjteményből.

AN MÓR (1828—1899)
torok
r, vízfestmény.
polyi-gyűjteményből.
Gerevich IPGY, 94. l.

MŰVEK

POFER
argó
r, vízfestmény.

ona
r, vízfestmény.

ATZ, GEBHARD (osztrák festő, 1800—1881)
kép
r, színes ceruza.

HRICH, JOSEPH VON (osztrák festő,
o—1876)
s Lázár striándi

Patay Mihály

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Élet és Jövő

Megjelent: 1949

MŰVÉSZET

HÉT FESTŐ ÉS EGY SZOBRÁSZ KIÁLLÍTÁSA

(Andrásy-út 69.)

Bizonyára csak egyéni kapcsolatok, barátság, stb. hozta egybe e kis csoportot, mert művészetükben semmi olyan hasonló törekvést sem látunk, ami egyező vagy legalább is rokonszenvemre mutatna. A Czene házaspár régi ismerős még a Műcsarnok falairól. Czene, Béla határozott kontúrokkal, biztosan, nyugodtan ábrázol, de van benne valami szárazság. Felesége, Hikády Erzsébet, a női lélekben olyan gyakran megtalálható misztikum iránti hajlandóság révén oldottabb s melegebb is. B. Haigató Ferenc néhány képe modern szellemű, komoly festőként mutatja be az alkotóját. Balogh András meleg líraisága különösen anyjáról festett képén hat meggyőző erővel. Vadon Benjámin a kiállítók közt talán a legidősebb, naturalizmusának egyszerű, problémátlansága mutatja, mennyire kívülesett vadon a művészi problémák modern, forrongó világán. Becsületes, jó technikájú, nem igényes piktura az övé. Patay Mihály fametszeteit láttuk még és Török Jenő képeit. Balázs O. Árpád linóleummetszetei, ha elmaradtak volna, nem okoztak volna értékcsökkenést a tárlatnak általában nem nagyigényű elegében. Jó szobrászt ismertünk meg Farsang Györgyben, aki a mozgás ritmusát, impresszionista biztonsággal meglátja s tudja érzékeltetni anyagával.

Z. L.

Cs. Patay Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
1960 FEB 14

117

Békésszentandráson emléket állítanak a 225 évvel ezelőtti jobbágy-felkelés hőseinek

Békésszentandráson a községi tanács kezdeményezésére tavasszal megemlékeznek a 225 évvel ezelőtti jobbágyfelkelésről. 1735-ben *Vértesi Mihály* falubíró forradalmár-társaival együtt kiáltványt adott ki, amelyet lovasfutárok vittek messze vidékekre, s magyar, szlovák, román és szerb jobbágyok álltak csatasorba a népnyúzó uralom, az osztrák gyarmati elnyomás ellen. Vezérnek *Szegedinacz Jovánovics Pétert*, népszerű nevén *Péró*, Maros menti rác kapitányt kérték fel. A békésszentandrási parasztfelkelést a Habsburg-ház az uralkodóosztály segítségével vérbefojtotta, a népvezéreket Péróval együtt kegyetlenül megölték.

A 225 évfordulón méltó emléket állít a felkelés hőseinek a békésszentandrási tanács. *Cs. Patay Mihály* szarvasi festőművész három nagyméretű olajfestményen örökíti meg a felkelés eseményeit. Ezenkívül szobrot emeltatnak Vértesi Mihályról, a parasztmozgalom elindítójáról. A szobrot a községi mozi előtt állítják fel, a képeket pedig a tanácsháza gyűléstermében helyezik el. Az évforduló alkalmából *ünnepi tanácsülést* tartanak.

máikkal szerettek volna talá
a mozivásznon.

Természetesen az idősebb
terek sem zárkóztak el az
Bizonyítja ezt az a tény is,
Ivan Pirjev, a harmincas
közismert zenésfilmjeinek a
ja is új utakra lépett. Elkés
te *A hűség próbája* című mu
ját, amely egy munkáscsalád sor-
sának tükrében ábrázolja a szov-
jet társadalom erkölcsi problé-
máit. *Pirjev* lépése csupán kezde-
te volt egy úttörő művészeti kez-
deményezésnek.

Nyomában a forgatókönyv-
írók és filmrendezők mind bát-
rabban nyúltak a bonyolultabb, s
főleg a mai témákhoz: a házas-
ság, a becsület, az etika kérdéseihez. S a magánélet bensőséges ábrázolásával több oldalról, plasztikusabban tudták bemutatni a hétköznapok szocialista emberét. Szükséges is volt ez, hi-

főiskolák tovább képezik a fiatal tehetségeket, akiknek néha már az első bemutatkozása is figyelemre méltó. Különféle rendezőtanárok tanítványairól beszélhetünk. *Mihail Romm* ízlése nevelte például *Grigorij Csuhrajt*, s ha *A negyvenegyedik* című filmjén még némileg érződött mestere klasszikus művének a *Sivatagi tiszenhármaknak* a hatása, a poétikus *Ballada a katonáról* sok tekintetben már az egykori mestert is túlszárnyalja!

A negyedik és ötödik nemzedéket immár különböző művé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cs. Pataj Mihály

TISZATÁJ

1967 8.

1021

Cs. Pataj Mihály: Elhagyatva

Könyvesbolt,
Kárász u. 16.

*

„Tömörkény“
Lenin krt. 34. sz.

*

Antikvár Könyvesbolt,
Kárász u. 16. sz.

MDK

Patay Mária

Mai magyar kerámia kiáll. Siklósi várban 1968.
Janus Pannonius Mu. füzetei 14.

Patay Mária

Kerámia falrép (piaci árus-
léggőcibárus) 2 m².

Heves megye, Eger, Gyermek,
vázon, ovodai foglalkozható.

Tájékoztató, 64/65, - képrőtés
Dnamnüvénet lehtnálus

42 l.

MDK.

Patai Mária

Kiállitási kritika

Hajdubiharmegyei Népujság 1967 aug 23.

Pataj Mária MIK

A /békéscsabai/ Gutenberg utca 3. sz. alatti műteremben dolgozik.

Sass Ervin: Műteremlátogatás tehetséges, fiatal csabai szobrászoknál és festőknél.

MDK

Patay Mária, Békéscsaba

Tanulm.fej, szén

" gipsz

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. B.Szal. 1950. jun. 9.l.

Patay MDK

Hozzáj árult Mártély a mártélyi művészet gazdagodásához.

Dömötör J nos: Mártély a művészetben.

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP. 1962. jul. 11. 4. lap.

Patay
festő

M.DK

Méltatás.

D. Fehér Ismesa: Hírn év után
Művészet, 1965. április - 3 lap

MDK

Patay Mihály, grafikus

fametszeteit láttuk még.

Z.L.: Hét festő és egy szobrász kiállítása.
/Andrássy- ut 69./
Élet és Jövő. 1949. ápr.2. Művészet rovat.

PATAKY

M. D. K

PATAY Mihály gratikus

(1910 – 1956)

Famelszelet

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945

Bp. 1958. 462,

MDK

Patay Mihály

Hazafelé, fam.

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I.Képt. 1966. okt.

Patai Mihály.

Kiállitotta müveit az Ernst muzeum 1935-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

MDK

Patai Mihály [grafikusművész ?]

Fametszete: Fej a Dózsa-sorozatból (Szolnok) — repr.

(Szöveg a tábla hátlapján.)

Alföld, Debrecen, 1956. 2. sz. 54-55. l.
(beillesztett tábla)

PATAY MIHÁLY / Kolnoki grafikus

Zagyvapart télen cérna

2.

Vidéken élő képzőművészek kiállitása. Bp., 1955. /Kat./

/19

MDK

Patay Mihály

Földmunkások

Nagy T.: Hét festő és egy szobrász. Kis Ujság 1949. márc. 27.

MDK

Patay Mihály grat.

a kitünö Vargha professzor tanitványáé az elsöség. Eleven falusi hangulatait fekete alapba dolgozott fehér vonalakkal hozza ki nagyon becsületesen.

Dékány András: Két kiállitás. -Csop.kiáll. az Ernst-Uj Magyarság. 1935.IV.28. Muzeumban.
23.1.

Patay Mihály MDK

Szovjet foglyok, fametszet

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Patay Mihály

MDK

Virágos vonat, fametszet

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Patay Mihály MDK

Honvédroham, fametszet

Mücsarnok 1944.VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK.

Patay Mihály

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 jan.

Patay Mihály

Emlitve

Egri Mária: Képzőművészeti „újszerzemé-nyek"...

Szolnok megyei Néplap, Szolnok 1970. jún. 16.

Patai Mihály

grafikus

koll. kiáll.

l.

Ernst Mur. kiáll.

152. sz.

1935. ápr.

Patay Mihály

festő, grafikus

Ütközet előtt 150 P
Szovjet foglyok 150 P
Honvédroham 150 P
Virágos vonat 150 P

c. ~~[illegible]~~ -fametszetei

Hadítudósító kiállítás
a Pesti Vigadóban
1943 máj. 2-12.

ɾetlen művész.

századból.

arczélben és sima karimájú
va. Haja hosszú, bajusza nyi-
ltözete : lovassági tábornoki
ntével, nyakravalója felett és
ı rend jelvényével, melynek
az emelkedett perem mentén :
NG. PALATINO. IVBIL. CELEB.

nzat, átmérője 5·3 cm. — Lelt.
911 évi római nemzetközi kiállí-
Ödönnek ajándéka 1912 január
ott 1912 április 23-án (195–912).
15-én (465–913).
an meg.

Patay Mihály

festő

l.

Szépművészet

1943. 221. l.

— Művészeti hetek Pécsett. *Magyar Iparművészet* XLIV. évf. p. 1—2.

— A regélő utcakép. *Szépművészet* 2. évf. p. 254—255.

— Rudnay Gyula. (Német és olasz kivonat p. 23.) *Szépművészet* 2. évf. p. 8—12. 2 t. [4 kép.]

Roska Márton: Adatok Erdély bronzkorához. (Német kivonattal.) *Archaeologiai Értesítő* III. folyam 2. k. p. 15—19

— A gyulavarsándi (Arad m.) Laposhalom rétegtani viszonyai. (Magyar-francia.) Budapest: [Egyházmegyei ny. Veszprém] 4°, 18 p. 24 kép. — Kny.: *Folia Archaeologica* III—IV. k.

— A Torma Zsófia-gyüjtemény az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárában. (Magyar-német.) Kolozsvár Minerva 4°, [6] 350 [4] p. CLI t., 38 kép.

Ruzicska Ilona: A herendi porcellángyár új művészi sport díjsorozata. *Magyar Iparművészet* XLIV. évf. p. 75. 12 kép [p. 77—82.]

— „Művészet az iparban". Az Iparművészeti Társulat Karácsonyi Kiállítása. *Magyar Iparművészet* XLIV. évf. p. 133—136. 29 kép [p. 137—148.]

Salamon Henrik: Petrich András művészi hagyatéka és eddig lappangó képe. *Győri Szemle* XII. évf. p. 77—86. 1

Say Géza: Balatoni „Művésztelep." (Német és olasz kivonat p. 182—186.) *Szépművészet* 2. évf. p. 166—167.

— A műkereskedelem. (Német és olasz kivonat p. 335—336.) *Szépművészet* 2. évf. p. 315—316.

Schmidl Ferenc: A székesfehérvári kultúrház. *Technika* XXII. évf. p. 133—135. 8 ábra.

Schulek Alfréd: Vegyesházi királyaink pénzei és korrendjük III. Albert és Erzsébet. (Német kivonat p. 98—99. Francia kivonat p. 101—102.) *Numizmatikai Közlöny* XL. évf. p. 34—48.

Schulek Frigyes. 1841—1919. *Építészet* I. k. p. 98. 1 kép

Patay Mihaly

Erod
z

Tóth Ervin
Európai grafika
Bp. 1943, 173. l

Disrek, lyra alakú VII. 247

Patay Mihály

Férfi fej 1938
Repr.
Varga fametszet

3. tábla

Patay Mihály

l

Szépmüvészet
1944. ~~III~~ l
215.

Patay Mihály

festő

Szolnok

Horánszky Nándor

u. 61

MKSz 1947

Osztrák festő (Österreichisch) 19. század

446. NÉGY TESTVÉR (Vier Geschwis
Miniatür. 7×6 cm.

Osztrák festő (Österreichisch), 19. század

447. SZENT GYÖRGY (Sct. Georg).
Vászon (Leinwand). 69×52 cm.

Osztrák festő (Österreichisch), 19. száza

448. FÉRFI KÉPMÁS (Männliches Bil
Miniatür. 5.5×4 cm.

Osztrák festő (Österreichisch), 19. száza

449. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis).
Miniatür. 5 cm. átm. (Durchm.).

Osztrák festő (Österreichisch), 19. száza

450. CSENDÉLET (Stilleben). Jelezve
Vászon (Leinwand). 24×26 cm.

Osztrák festő (Österreichisch), 19. száza

451. KÉT GYERMEK KÉPMÁSA (E
Miniatür. 8×6,5 cm.

Anfang des 19. Jahrhunderts).

HITEKTURÁVAL (Italienische Landschaften mit Archi-

Anfang des 19. Jahrhunderts).

lis. 2.2×4.8 cm.

(Bezeichnet): „Olgyai F. 909 Szolnok."

ABAN (König Mathias im Hause Peterdis).

ırhundert).

EL (Erzengel Michael mit Heilige). Eredeti keretben

Patay Mihály

Szolnok, Művésztelep

l.

Győrdunántúli tájról.

1944.

Patay Mihály

l.

Nagy Imodkönyvéből

20. l.

Patay Lihály

irod

Tóth E Szmgr

13. l.

Ónarcheje repr-

u.o. 14. l.

Kincstár

Kollok Immaculata-képes mizerukája

Lepold Adatok 34 l.

KI

Patay Mihály

l.

Tóth Ferenczet

31. l.

Gyermekek gyümölcsével

431. Maximilian Pfeiler

Patay Mihály

erőd
2

Tóth Egrafunkis

21. l.

Herodias

481. Onorio Marinari

Patay Mihály
festő

l.

Művész-Élet
1932. okt. 15.
9. l.
17. l.

Patay Mihály

Lásd

Szépmüvészet
1942. 218. l.
224. l.

Patay Mihály

grafikus

lásd

Szépmüvészet

1940. 22. l.

MELLER SIMON

A 7

Patay Mihály

Képzőm. fősk. kiáll. 1937

Komp a Tiszán, olaj

Tanár: Glatz O.

Patay Mihály

linoleum és
fametszetei a kör-
kiadványban –

Képzőművészeti Főiskola

graf. osztályának munkáiból –
1933–34. Bpest 1934

Patay Mihály

(1346)

fametszeti a kör-
kiadnaigban -

Képzőművészeti Főiskola

graf. oszt. munkáiból -
1934-35. Bpest 1935

Patay Mihály

1 fametszet, 1 linoleummetszet és 1 rézkarca a Kör. kiadványban:

Képzőművészeti Főiskola

grafikai osztályának munkái. 1932–33. Budapest, 1933.

930

Nagy tekintetu

Műemlékek Or.

Patay Mihály

1931/32 - 1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

120. 0.

lójában soha népszerűvé nem lett művészetet, amelynek formai elemeit sokáig anélkül használták föl, hogy lényegét megértették volna. Finom, sőt filigrán módon kezelték a dekoratív formákat, akár az aranyművesek, platerók (*platereszk stílus*, l. o.). A mesterek nagy része ez időben külföldi volt. A renaissance első alkotásai (részletek egyes késői gót profán épületeken) a toledói dóm belga születésű mesterétől, *Egas*tól származnak, akinek művészete egyébként még a késői csúcsíves művészetben gyökerezik. Érettebb terméke a renaissancenak V. Károly granadai kastélya, *Pedro Machuca* műve. Kiváló mestere volt az új művészetnek *Diego de Siloe* (l. o.), a burgosi iskola feje. *Sevilla* renaissance-nagymestere *Diego de Riano* volt; ő építette az igen nemes városházát és a székesegyház egyes részeit (Sacristia Mayor, Sala Capitular). Egyéb említésre méltó emlékei a spanyol renaissancenak Baeza és Jerez városházai, a valenciai Audiencia, szép artesonado-famennyezetes termeivel, a salamancai egyetem homlokzata és az alcalái kollégium, *Covarrubias* műve. Az új művészet azonban nem tudott mértéket tartani. Ornamentikája egészségtelen irányban fejlődik, elburjánzik s egyre groteszkebb lesz (*Estilo monstruoso*), míg a reakció meghozza az ellenkező végletet jelentő *Estilo desornamentado*t. Ekkor már jobban belemélyednek az olasz renaissance lényegébe, amelyhez teoretikusan is igyekeznek közelebb férkőzni; Serliót és a többi író-építészt tanulmányozzák. A reakció reprezentatív nagy műve az *Escorial* (l. o.).

A XVII. és XVIII. sz. építészetében nagy szerep jut az olasz és francia mestereknek; ahol spanyolok dolgoznak, ott természetükhöz híven merész és festői megoldásokra törekszenek; így a sokoldalú *Alonso Cano* a granadai székesegyház homlokzatán s *Juan Gómez de Mora* a salamancai jezsuita kollégium pompás barokk templomán. A XVIII. sz. nagy műve a nemes ar-

Patay Mihály

a Szinyei Társaság
Tavaszi Szalon kiállí
tásán kitüntető elis-
meres

Magyar Művészet
1936. 191. l.

Patai Mihály

V. évés fest. szakos
rendk. hallg.

Ferk. pzomfolsk. vk

1936/37. 76 l.

BOLK

Patai Mihály

V. éves.

A Főiskola tanulmányi kiállításán egy fametszetére Budapest szekesfőváros 200 pengős grafikai díját kapta.

Képrism. Főisk. Évk.

1936/37. 57. l.

Ferkèpzomfoiskèvk

Museum

)

bronz

Kerk, Thomas Jr.

Patai Mihály

III. é.

fest. szak

Ferk'pzomfoiskèvk

1933-34. 45. P.

ünemre a felmentvényt

ik.

a hitel egy rinét felhatal-

lhogy az munkás is anyag

egyházi munkálatokra nem

rodosloi Rákosi ebédlőhá

án való felépítési munk

sept. 10

[illegible]

Patai Mihály

fotó

l.

Ferképzomfoisk vk

1939-41. 105. l

I., II., III., IV., VI., VII. évf.

V., V. köt. Minta szerint.

e et gauloise. Barna.

quités chrétiennes. Zöld.

el. Szürke.

a. ~~XXXXX~~ I - II - III. kötet. Piros.

s bőr !

rna bőr !

rétien de Syrie. Piros bőr.

inie. Piros bőr.

égei. Bőrkötés, minta szerint. II–III. kötet.

VIII, XII. Bőrkötés minta szerint.

nkmalpflege. Szürke.

rálovny rejcky. Szürke.

Patay Mihály

graphus

l.

Szabad Művészet

1949. 4.31. l.

a jelenlegi 700.- korona évi

orona évi bért fizetni, illetve a

való felemelését javaslatba hoz-

zonkivül a villamos világitás ve-

geinek szobafestő és mázoló mun-

tmi.

ladott nyár évadra bátor vagyok

zi évad beállta előtt leendő esz-

mielőbb megadni kegyeskedjék.

mély tisztelettel

Kiv. közjegyző.

Patay dudák

l.

Kisgrafika

1938. 4. n. 35. l.

m.kir.minister 1911.május 24-én
.állampénztárhoz intézett rende-
sa:

gyárba valamint a Salamon torony-
állitási költségeire Egyszázhusz
utasitom az állampénztárt, hogy ez
Bizottsága elnökének, hivatalos
lezettsége mellett, fizesse ki s
olójában kiadáskép számolja el.
jus 24. A minister meghagyásából:
t. tanácsos.

Patai Mihály

Szolnok

l.

Kisgrafika

1937. 4. 22. 23. l.

13. 28.

Patay Mihály

grafikus

Kolozsvár

l.

Szabad Művészet

1948. 336. l.

...i és Műemlékek

...tági Elnök Úr!

...ettel vettem Méltóságá-
...ra 7. én kelt 503. számú
...ét, a mely szerint eljár-
...cáém /. a. idecsatoltan
... Habel és Kratky épitő-
... nékik kifizetett 550
...ló nyugtáját. A kegyes

Patay Mihály

Kisgrafika

1941. 3-4. sz.

18. p.

A hivatalos más

igazgató

Patay Mihály

l.

Kisgrafika

1943. 1÷2. fő.

12. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
542/911. 1 db. VII/18

Palay Antal

l. Kisgrafika

1940. 1—2½. 10. l.

11. l.

IR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

lor Urnak
olsága elnökének

Budapest

április hó 4-én 274 sz. a. kelt becses
ém Méltóságodnak tiszteletteljel érlesíte-

Patay Lajos

l.

Kisgrafika

1940. 3-4. sz. 14. l.
19. l.
20. l.

KIR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

ter Gyula urnak,
. bizottsága elnökének,
Budapest.

ember hó 6-án, 748. sz. a. kelt becses át-
sal, van szerencsém Schneider János
tiszánláját 18 K. 80 f.-re érvényesitve

Patay Miklós

l.

Szabad Művészet

1949. 21 o.l.

~~Brissa X 84.~~

Patay Mihály

(Pataj-nak írva)

ält tanf.

Ferk pzomfoisk vk

1939-41.147.l.

PATAY MIHÁLY

GY 4/1998

folyóirat

Hölzel Mór bántfai műfarogó 776 korona biztosítékának

Kiutalványozása szánti felkeresztes

1904 évi 674 szám Exp. deczember 5 én

105230/904.

Eperjesi törvényszék

I/5.905

Patay Mihály

a fedőlap fametszete

Csillag. 1948. aug.

II. évf. 9. sz.

MDK

Patay Mihály, festő.

35. l.

Ernst Mur. - Vidéki mův. kiáll. - SzM. 1955. - Artur T.

Palaj Miklós. festő

M.D.K.

a békéscsabai Munkácsy Muzeumban Békés megye képzőművészeinek harmadik grafikai és kisplasztikai kiállitásán akvarellekkel szerepel.

Kerekes György, Békéscsaba, Megyei Kiállitás

Müvelt Nép, 1956, jul. 22.

Cs. Pataj Mihály MDK

Szerepelt a III. szegedi nyári tárlaton /Móra Ferenc Muzeum/.

"Gázgyár környéke"

L.F. : Egy országos hirü szegedi tárlatról.
TISZATÁJ. 1962. szept.

Cs. Pataj Mihály

Szabadtéri próbák.

Linóleummetszet, reprodukció.

Tiszatáj, 1964 8. szám, 3. kép.

CS. PATAJ Mihály festő M.~.K.

szegedi müvész

első budapesti önálló kiállitása a Derkov its-teremben
A Képzőművészeti Főiskolán tanult,
Megszerezte a középiskolai ,illetve tanitóképzőintézeit tanári oklevelet., miközben müvészettörténetet hallgatotta a szegedi és pesti egyetemen.
Tanulmányai befejezése után gimnáziumi. majd tanitóképzői tanári állást vállalat.
Festéssel csak alkalomszerüen foglalkozott, inkább a famets és kötötte le érdeklődését.

Pap Gábor: Cs. Pataj Mihály kiállitása
Magyar N emzet 1962. szeptember 22. 4.l. ./ .

CS. PATAJ Mihály festő M.D.K.

Szegeden tanit a Felsőfoku Tanitóképző Intézetben.
Fausztatók, Bivalyok, Lófürösztés, Halász/ fametszet/
Szántás /linóleummetszet/
Aradi vértanuk tere, /akvarell/
Strand a Tiszán "
Beszélgetők "

Pap Gábor: Cs. Pataj Mihály kiállitása
Magyar Nemzet 1962. szeptember 22. 4.l.

MDK.

Cs.Pataj Mihály

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 dec.13.

MDK

Cs.Patai Mihály festő

Felszabadulás tér, of.

Épül a gáztartály, gouache

Strand a Tiszán, "

Cs.Patai M. kiáll. Derkovits terem, 1962.IX.

MDK

Cs.Pataj Mihály festő

Este Nagymaroson, gouache

Müvésztelep környéke, "

Beszélgetők, "

Cs.Pataj M. kiáll. Derkovits terem, 1962.IX.

MDK

Cs.Pataj Mihály festő

Kacsaetetés, gouache

Borpincék, "

Duna-kanyar, "

Cs.Pataj M. kiáll. Derkovits terem, 1962.IX.

MDK

Cs.Pataj Mihály festő

Udvar, akv.

Kert sárga fákkal, gouache

Visegrád, "

Cs.Pataj M. kiáll. Derkovits terem, 1962.IX.

MDK

Gs. Patay Mihály festő

Vihar után, akv.

Tisza-part, akv.

Duna-part, "

Gs.Patay M. kiáll. Berkovits terem, 1962.IX.

MDK

Cs. Patai Mihály festő

Bükszenti házak, akv.

Eső után, akv.

Gyümölcsös, akv.

Cs.Patai M. kiáll. Borkovits terem, 1962.IX.

MDK

Cs. Patay Mihály festő

Tórészlet a tszben, akv.

Sertésólak, akv.

Tengerpart, akv.

Cs.Patay M. kiáll. Derkovits terem, 1962.IX.

MDK

Cs. Pataj Mihály festő

Pasaréti ut, akv.

Drezda, of.

Háztetők, akv.

Cs.Pataj M. kiáll. Derkovits terem, 1962.IX.

MDK

Cs. Pataj Mihály festő

Tátra alján, akv.

Szegedi strand, akv.

Aradi vértanuk tere, akv. I.

" " " II. "

Cs.Pataj M. kiáll. Derkovits terem, 1962.IX.

MDK

Cs. Pataj Mihály festő

Magas Tátra, akv.

Bárka a tengerparton, akv.

Balti tenger, akv.

Cs.Pataj M. kiáll. Derkovits terem, 1962.IX.

NÉPRAJZI MÚZEUM
ETHNOLÓGIAI ADATTÁR
Budapest VIII., Könyves Kálmán körút 40.
Telefon: 331-142, 140-058

EA .P/1966

Toronykőy Béla
nyugdijas
S z e g e d
Egressy u. 2o.

Kedves Munkatársunk!

Örömmel értesitjük, hogy az
és Nyelvjárási Gyüjtőpályáza
gyüjtés" /P.235/1966-Feln./
V. dijat /3oo.-Ft/ nyert.

Pályadiját a Néprajzi Muzeum
megküldte cimére.

MDK

Cs.Patai Mihály festő

Gázgyár környéke, gouache

Munkapadnál, "

Cs.Patai M. kiáll. Berkovits teren, 1962.IX.

MDK

Cs. Patai Mihály festő

Vörös házak, gouache

Szabadtéri próbák, "

Kilátás a mólóról, "

Cs. Patai M. kiáll. Derkovits terem, 1962. IX.

NDK

Cs.Patay Mihály festő

Tisza-part, gouache

Dómtér, "

Cs.Patay M. kiáll. Derkovits terem, 1962.II.

MDK.

Cs.Patai Mihály

Kiállitási hiradás

Délmagyarország 1967 ápr.1.

G. Pataj Mihály
festő

M.D.K.

Képeit bemutatta a tarlalon

Selesi Zoltán: A VII. Szegedi Tárlat.
Művészet, 1967. március - 4 lap.

mdk

Cs. Pataj Mihály

Kiállítása a Derkovits teremben.
Szénaboglyák, Gáztartály, Kábelgyárban
c. művei

mint reprodukciók

L.F. Szegedi festőművész alkotásainak sikere
Tiszatáj 1962 10. sz 4. l. Budapesten

Cs. Patai Mihály festő M.D.K.

Szeged

Művei a szegedi nyári tárlaton

Szőlőkarók

Gáber István: Szegedi tárlatok

Magyar Nemzet 1963. augusztus 2. 4.1.

MDK

Cs. Pataj Mihály

szerepel a kiállításon.

"Kocsi"

—: Szegedi festők kiállításával megnyílt a Képcsarnok uj bemutatóterme.

Délmagyarország, 1963. ápr. 27.

Melk.

Cs. Pataj Mihály

rajza: Oktober

reprodukcio

Tiszatáj. 1963 nov. 11. sz

Cimlapon.

Cs. Pataj Mihály MDK

szerepelt az 1963. ápr. 7-én megnyilt kiállitáson.

"Modern lakások"

Kovanecz Ilona: A VI. Alföldi Képzőművészeti Kiállitás Békéscsabán.
Békésmegyei Népujság. 1963. ápr. 21.

M.Dk

Cs. Pataj Mihaly

festő.

Olasz tájakat, Praga városnegyedet a Tiszát, Szegedet mutatja be a tárlatán lévő képanyagában.

D. Fehér Ismeza: Cs. Pataj Mihaly kiállítása Szegeden

Művészet, 1965. február – 46 lap

MDK.

Cs.Patai Mihály

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 .8.lap 35.

MDK

Cs.Pataj Mihály festő, Szeged

Dél-alföldi képzőm. kiáll. szegedi
Móra F.Műv. 1961. jul.

MDK

Cs.Pataj Mihály

Portré, sz.kőrajz

Május 1., " "

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

MDK

Cs.Pataj Mihály

Bivalyok, repr.

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

Cs. Patay Mihály
festő

M.D.K

Méltatás.

Szekesi Loltán: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Műrészet, 1966. szeptember - 32 lap

Cs. Pataj Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 JAN 15

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

az önálló közúti igazgatóság.

— TÁRLAT BÉKÉSCSABÁN. Február elején mintegy 60 festménnyel mutatkozik be Békéscsabán, a Munkácsy Múzeumban Cs. Pataj Mihály festőművész, a Szegedi Tanárképző Főiskola adjunktusa. A művész évekkel ezelőtt Békéscsabán, Orosházán és Szarvason dolgozott.

1021

8, 3, 2,
3, 3, 5:8
1, 13:5,
10:16, 6.
idegenb
hon 60
48,3 szá
Oh. K
4, 1, 3, 12:7, 9. Idegenben 7, 1, 2,
4, 5:13, 4. Összel otthon 7, 4, 2, 1,
9:6, 10. Idegenben 8, 2, 2, 4, 5:8,
6. Pontok száma otthon 19, ide

CS. PATAI MIHÁLY

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP

1969 FEB 10

⊙ CS. PATAI MIHÁLY FESTŐMŰVÉSZ képeiből kiállítás nyílt vasárnap délelőtt Békéscsabán, a Munkácsy Múzeum bemutató nagytermében.

10/21

MDK

Pataj Mihály, Os.

l.: Cs. Pataj Mihály

Tiszatáj, Szeged 1961 szeptember.
9. l.

Cs. Patay Mihály (grafikus)

Grafikával szerepelt a Dél-alföldi Képzőművészek Kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi Képzőművészek kiállítása Szegeden.

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9. l.:

MDK

Cs. Patay Mihály festő

A Szegedi Tanítóképző Intézet tanára. (Mellékesen említve.)

Műterem. Hemmert fényes.

Tiszatáj; Szeged 1961. július. 4. l.

M.D.K.

G. Patay Miklós
festő

A szegedi képcsarnokban nyílt
meg kiállítása.

Művészeti életünk.
Művészet, 1961. április – 4½ lap.

MDK

Gy. Patay Mihály (festő)

A közeljövőben Prágában nyílik kiállítása.

Fenyvesi István: Második találkozás.

Tiszatáj, Szeged, 1961. április. 5. l.

MDK

Cs. Pataj Mihály (festő)

Második önálló kiállításán (Szeged, 1961) szerepel néhány a Csehszlovákiában és az NDK-ban tavaly tett útja során keletkezett kép is, ezek közt egy drezdai városkép, valamint két fametszete, köztük az Őz című.

Fenyvesi István: Második találkozás. Tiszatáj, Szeged, 1961. április. 5. l.

MDK

Cs. Patay Mihály (festő)

Egy éve még nem ismerte a szegedi közönség, azóta pedig második önálló kiállítását tartja. Művei olajképek, akvarellek, fametszetek.

Fenyveri István: Második találkozás.

Tiszatáj, Szeged, 1961. április. 5. l.

Cs. Pataj Mihály
festő

M.D.K.

A Békés megyei művészek VI.
Grafikai kiállításán vett részt.

— 42 l.
Művészet, 1961. január. — 1 szám

Gy. Patay Mihály festő

Kiállítása nyílt meg szegeden a Kézműves Vállalat bemutató termében. (Jan. 27.)

—: Hír

10. p

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. jan. 28.

NDK

Cs. Patay Mihály (képzőművész)

Szerepelt a Békés megyei képzőművészek szarvasi rendezett grafikai kiállításán. Ő szervezte a kiállítást. A közelmultban Csehszlovákiában és az NDK-ban tett körútjának emléke Thüringiai táj c. műve. A közeljövőben Prágában mutatja be alkotásait.

Tanyasi István: Grafikai kiállítás Szarvason.
Tiszatáj, Szeged, 1960. november. 6. l.

MDK

G. Patay Mihály képzőművész

Szegedi művésszé lett. Szerepelt a nyári szegedi kiállításon.

Fényvesi István: Grafikai kiállítás Karcon.

Tiszatáj, Szeged, 1960. november. 6. l.

MDK

Patay Mihály, Cs.

l.: Cs. Patay Mihály

Tiszatáj, Szeged, 1960. november. 6. l.

MDK

Patay Mihály, Gs.

l.: Gs. Patay Mihály

Tisztatáj. Szeged, 1961. április. 5. l.

MDK

Cs. Patay Mihály festő

Az ellenforradalmi korszak vegén indult meg pályáján. Csabai parasztgyerek. Első kiállításra még főiskolás korában került sor: Siklóvárosában mutatkozott be.

Fenyvesi István: Cs. Patay Mihály bemutatkozó kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 4. l.

MDK

Patay Mihály, Cs.

l.: Cs. Patay Mihály

Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 4. l.

MDK

Cs. Pataj Mihály festő

1959 őszétől a szegedi Felsőfokú Tanítóképző Intézet tanára. Lokat dolgozik. Témái az alföldi táj, a vízparti fák, meghitt hangulatú tanyarészletek, kisvárosi utcák.

Fenyvesi István: Cs. Pataj Mihály bemutatkozó kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 4. l.

MDK

Cs. Pataj Mihály festő

Művei: Kukoricakúpok, MÁV kultúrott-hon, Halászás. (A cikkíró a művész festésmódjáról ír.) Akvarelljei mellett vannak a történelem forradalmi mozzanait ábrázoló nagy olajképei is. Ilyen az 1735-ös Péró féle parasztfelkelést ábrázoló pannó.
Fenyvesi István: Cs. Pataj Mihály bemutatkozó kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 4. [illegible]. l.

HDQ

G. Patai Mihály festő

Repr.: Halász; Farekas (fametszetek?)

Fenyveri István: G. Patai Mihály bemutatkozó kiállítása.

Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 4. l.

MDK

Cs. Pataj Mihály festő

A cikkíró kiemeli mintegy tucatnyi metszetét. Egy részük dolgozó embert ábrázol: halászt, hídépítőt, fausztatót. Külön említve az „Őz" című. Említve még alkalmi grafikái.

Fenyvesi István: Cs. Pataj Mihály bemutatkozó kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 4. l.

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT

MEGHÍVJA ÖNT

CS. PATAJ MIHÁLY

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1962 SZEPTEMBER 15-ÉN DU. ½ 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

RUZICSKAY GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ

DERKOVITS GYULA TEREM

VI, LENIN KÖRÚT 63

Fk.: dr. Balázs Istvánné – 3110 fnyv 1

Cs. Pataj Mihály MDK

Szerepelt a Csongrád megyei rajztanár festőművészek szegedi tárlatán/Móra Ferenc Múzeum/.

L. F. : Pedagógus festők kiállitása.

Délmagyarország. 1962. jun. 27.

Ks. Pataj Mihály, grafikus MDK

Szerepel a szegedi nyári tárlaton.

Rózsa Gyula: Hány János nyomában 8.

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1966. júl. 31.

MDK.

Cs.Patai Mihály

A szegedi Tanárképző Főiskola kiállitásán részt vett.

Csongrádmegyei Hirlap 1965. ápr. 1. 4 lap

MDK.

Cs.Patai Mihály

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov. 86o lap

MDK.

Cs.Patai Mihály

Szegedi kiállitásáról kritika

Tiszatáj 1965. ápr. 3o2.lap.

MDK.

Cs.Patai Mihály

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 szept.p.749.

.MDK.

MDK.

Cs.Patai Mihály

Kritika a müvészről.

Délmagyarország 1965. ápr.7. lap -

Patay Pál
grafikus

M.D.K.

„Mólo" c. művét állította
"ki az Ernst Mezeumba a
tárlaton.

Szabó György: Fiatalok próbája
Élet és Irodalom, 1966. május 7 - 3 lap

CS. PATAI Mihály festő M.D.K.

kiállitása a Derkovits-teremben

Napló
Magyar Nemzet 1962. szeptember 15. 4.1.

mák.

Cs. Patai Mihály

illusztrálta

Vadimir Bill Belocerkovszki: Egyhangúság c. írását

Tiszatáj 1962, 6sz. 5. l.

M.D.K.

Cs. Pataj Mihály
festő -

A „Falusi utcá"-ja szerepel a
tarlaton.

Szelesi Zoltán: A VIII. Szegedi Nyári Tárlat
Művészet, 1967. november - 42 lap.

G. Pataj Mihály
festő

M.D.4

A szegedi képcsárnok Vállalatnál rendette tárlatát.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. Október - 47 lap.

Cs. Pataj Mihály

MDK

S. Tropez, olf.

Tengeri vitorlások, olf.

Szegedi Áll. Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

Cs. Pataj Mihály

MDK

Demeter torony, olf.

Este az udvaron, olf.

Tiszapart hiddal, temp.

Szegedi Áll. Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

Cs. Pataj Mihály

MDK

Tengeri vitorlások, repr.

Tisza-part hiddal, repr.

Dom a Demeter toronynál, repr.

Szegedi Áll. Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

Cs. Pataj Mihály

Szerepel a megedi tép. mův.

Kiállításán a Nemzeti galériában

Tasnádi Attila: Kiállítási jegyzetek

Kortárs 1968 IV. 666 old.

Cs. Pataj Mihály

Li. nemetszet (szepkő)

Tiszatáj 1968 VI. n. 506 old.

Cs. Pataj Mihály

Kez tész tanulók (likóme vszet szepró)

Tiszatáj 1968 III. n. 258 old.

Cs. Pataj Mihály

Emlékre: Örike; Bivalyok, Halász,
Naprafordó tintító, Tutajosok,
Dömötöv tavony, Tengeri vitorlások,
Halászbárkák a Tiszán, Rialtó
Csendéletel, Szajnapart,
Olajkutak, Munkásnők, Vihar előtt
Karlak karámmal, Alföldi táj
Falusi tárak, Tiszahíd, Bánk bán próbo,
Csendélet (Szepró)
Dés Endre: Cs. Pataj Mihály

Tiszatáj 1968 V. n. 417 old.

Cs. Pataj Mikály

A. Dömötör tovony (limonatnak rapsi)

Tiszatáj 1968. IX. n. 846 old.

Cs. Pataj Mihály

Szerepel a Tx megedi Nyári Tárlatok

Szelesi Zoltán: A Tx megedi Nyári Tárlat

Tiszatáj 1968 Tx n. 824 old.

Cs. Pataj Mihály

Bérénnabon miletett, ma szepeden él. 1947 ben Rudnay tanítványa. Kézi végezte a Kép. Főiskolát. 12 évig szorvason tanított. 1962-ben első önálló kiállítása a Deskovits teremben. Fa és linómetszet Varga Nándortól tanult. Számos tárlaton nevezel. 1964-ben ujabb önálló kiáll szepeden

Dés Endre: Cs. Pataj Mihály

Tiszatáj 1968 V-n. 417 old

Cs. Pataj Mihály

Kinómatrat (Szepkó)

Tiszatáj 1968 II. n. 314 old

Cs. Palaj Mihály

P. Gy.: Fregedi művének kiállítása a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet, 1967. IX. 9. 4. o.

MDK

Cs.Pataj Mihály

Szántás bivalyokkal, linó

Dolgozó emberek között, képzőm. kiáll.

Ernst Muz. 1968. jan

MDK

Cs.Pataj Mihály .

repr.:

Bivalyok

Tiszahid

Szegedi képzőműv. tárlata. M.Gal. 1967. aug.

Cs. Patay Mihály

Szerepel a VII-szeged. Nyár.
Tárlaton

Szegeden él

Papp Lajos: Az ember valósága

Tinatáj 1966 IX. n. 747 old.

Cs. Patay Miklós

Festményeivel szerepel a

Szegedi Nyári Tárlaton

Pogány Ö. gábor: Nyári Tárlat Szegeden

Tiszatáj 1965 XI sz. 858 old.

MDK

Cs.Patai Mihály

Kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap.1968 juni.15.

MDK

Cs. Pataj Mihály

Bánk bán próba után, collage

Csendélet halakkal, o.

Tiszahid, o.

Szegedi képzőmüv. tárlata. N.Gal. 1967.aug.

MDK

Cs. Patay Mihály

Udvarm gouache

Öreg halász, fam.

Szabadtéri előadás, linóm.

Szegedi képzőműv. tárlata. M.Gal. 1967.aug.

MDK

Cs. Pataj Mihály

Itt tanya volt, o.

Naplemente, o.

Halászok, gouache

Szegedi képzőműv. tárlata. M.Gal. 1967.aug.

MDK

Cs. Pataj Mihály

Házak a domboldalon, r.

Szegedi olajmező, r.

Romos tanya, r.

Szegedi képzőműv. tárlata. N.Gal. 1967.aug.

MDK

Cc. Patay Mihály

Halastóban, fam.

Bivalyok, "

Szántás, linóm.

Szegedi képzőműv. tárlata. N.Cal. 1967.aug.

MDK

Cs. Fataj Mihály

fam.:

Napraforgó tisztitó

Őzika

A horányi rakpart

Szegedi képzőműv. tárlata. N.Gal. 1967.aug.

MDK

Cs.Pataj Mihály

Falusi utca, o.

Szegedi nyári tárlat, Móra F. Muz. 1967.jul.

Cs. Pataj Mihály

szegedi festő tárlata megnyílt a Bem rakparti klubban a pesti Tiszatáj matiné alkalmából.

Tisza-parti szó a Duna-parton (G. Sz. L.)

Magyar Hírlap, 1968 november 18. 6. l.

Cs. Pataj Mihály

Szegedi szabadtéri i. lapja (emb.)

Szerepel az alábbi Tárlatom

Rozványi hárta: A X. Szeged.
Nyár. Tárlatról

Tiszatáj 1969 XII. sz. 1111 old.

Cs. Patay Katalin

1. Házak a domboldalon olaj 35x75
2. Romos tanya olaj 53x70

Csaba Erdők Jubileumi Kiállítása
Békéscsaba 1968

Cs. Patay Katalin

Hajnal linó 22×23

Szegedi nyári tájlat

Cs. Patay Katalin

Emlékül

Grafikai kiállítás megnyitóján
Békés Megyei Népújság Békéscsaba
1970. jul. 15.

Cs. Patay Mihály

1. Kétgém harallal collage, olaj, 60×120
2. A halász collage, olaj 92×120
3. A család collage, olaj 110×94

Szegedi anyári tájat

Cs. Pataj Mihály

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

szíves értesítést ki
— No, mit tegy
— El kell fogad
gyen adják, nem
— Igaz. Lesz ké
a háznál néhány a

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1970 JUL 28

Cs. Pataj Mihály

1021

PÁRNATÁNC

Cs. Pataj Mihály

Kiállított a szegedi Képcsarnokban.

B. Varga S.: Szeged. — Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 12. l.

CS. PATAI MIHÁLY

Az Ujságíró Klub Művészklubjában a színérzékenységről tart előadást

Dél-Magyarország. 1970. okt. 4.

CS. PATAY MIHÁLY

A szegedi újságíró klubban működő Művészklubban előadást tartott „Színérzékenység a gyermekkortól a felnőttkorig" címmel, majd a jelenlevők között színérzékenységi felmérést végzett.

Csongrád Megyei Hírlap. 1970. okt. 7

CS. PATAJ MIHÁLY

FESTŐMŰVÉSZ. A SZÍNÉRZÉKENYSÉGÉRŐL TARTOTT ELŐADÁST A SZEGEDI SAJTÓHÁZ KLUBJÁBAN.

DÉLMAGYARORSZÁG, 1970. OKT. 7.

Cs. Palaj Mihály

Szegeden él. „Tiszapart Szegeden" és „Bivalyok" c. linometszete (ennl.) szerepel az alábbi tanulmán

Cs. J.: Tír művész tanulmánya gyűjtő

Békés megyei Néprajság 1970 VIII. 2

Cs. Pataj Mihály

Emlétve

Szegedi és vásárhelyi művészet a berlini kiállításon

Tisztatáj, Szeged 1970. sept.

Cs. Palaj Mihály

Elhagyatva (versek)

Tiszatáj 1967 VIII. sz. 799 old.

ók

OLAJKUTAK

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cs. Patai Mihály

DÉL
MAGYARORSZÁG
1968 ÁPR 28

1021

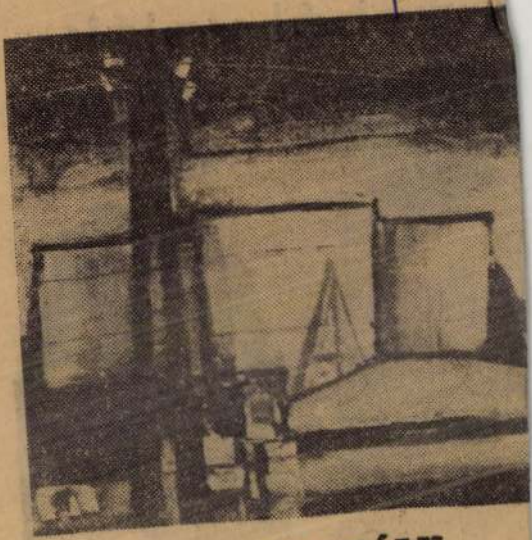

CS. PATAJ MIHÁLY

Cs. Patay Mihály

Festő. Kiállítása a Derkovits teremben
1962. szept. 15 - 29.
Plakátos klasszicizáló keretben
szöveg.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /Összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965.

33. l.

Cs. Patoj Mihály

Mdvar i képe /repró/ nerepel a negedi Téli Tarlatón

Tinatáj 1967 I. n. műmell.

Cs. Pataj Mihály

Elhagyatva (. mûve (ml.)
szerepel a III. Délalföldi
Tárlaton

Kabb Endre: Reménytiesztve –
reménykedve

Viszatáj 1967 VII. n. 647 old

Cs. Pataj Mihály

Szerepel a szegedi művészek szabadkai kiállításán

Szelesi Zoltán: Kapcsolatok Szeged és Szabadka Képzőművészetében

Tiszatáj 1967 X. n. 922 old.

Cs. Pataj Mihály festő

Festményekkel és grafikákkal szerepel a negedi művészek kiállítása a Nemzeti Galériában

„Örike" (eml.)

D. Fehér Zsuzsa: A negedi kép. mův. problémái a bp-i kiáll. tükrében

Tiszatáj 1967 XII. n. 1185 old.

Cs. Pataj Mihály

• Tiszahid c. képe nagyobb a szegedi művének kiállítása a Nemzeti galériában (szepró)

Tiszaháj 1967 X. n. I. műmell.

Cs. Pataj Mihály

Négy képe, körtük „Olsóváros" utca (eurl.)

Papp Lajos: Egy kiállítás képei.

Tiszatáj 1967 II. n. 135 old.

MDK

Cs. Pataj Mihály

Kiállitási hir

Délmagyarország 1968 márc.22.

TISZATÁJ
1968 ÁPR

1021

CS. PATAJ MIHÁLY LINÓMETSZETE

Mélyen bent járunk a hajójáratban, ahol
A szél ereje nőttön-nő; a víz erős mozgásba lend
mok, és ütik, verik, ostromolják csónakunkat. A v
hátra erős mozgásba lendül. A farmotor mágnes
pótlóg, majd elhallgat. A lányok is. Mintha minde
A csónak képpárevezős. Szép, karcsú, hófehé
gyatva billeg.
Evezők után nyúlok. A lányok is betesznek a másik párat ... Most már tel-
jes erejéből tombol a balatoni vihar! ...
Sokat evezetem hullámzó vízben, ismerem az evezés technikáját. Sajnos,
nem így a lányok! Állandóan „lufitot" húznak, hanyatt vágódnak ...
Már a hetedik próbálkozik! ... Hasztalan minden próbálkozásuk, erőlkö-
désük; nem sikerül!
Talán ez a reménytelen önsegítés váltotta ki egy magas, karcsú szőke
lányból a hisztérikus, tehetetlenítő sikongatással elfajzatott kitörést:
— Itt pusztulunk! ... Elsüllyedünk! ...
Már nem próbálkozott az evezéssel senki. A szőke lány őrjöngését idegen,
ide-oda topogó mozgások követték. Így is nehéz volt egyensúlyozonom, de most

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cs. Pataj Mihály MDK

Előkészület a szabadtéri játékokra, olf.

Csendélet piros dróttal, olf.

Csendélet tanyával, olf.

Szegedi Áll. Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

Cs. Pataj Mihály MDK

Szazadtéri előkéshület, repr.

Párizs éjszaka, repr.

Szegedi Áll. Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

Cs. Pataj Mihály MDK

Montmartre, olf.

Tiszapart hiddal, olf.

Csónakfestés, olf.

Szegedi Áll. Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

Cs. Pataj Mihály MDK

Tiszapart bárkákkal, olf.

Gondolás, olf.

Este Nagymaroson I-II., olf.

Szegedi Áll. Tanárképző Főisk. Képzőművész tanárainak kiáll.

MDK

Cs.Pataj Mihály

Kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap 1967 okt.13.

MDK.

Cs.Patajy Mihály

Kiállitási hir

Müvészet 1967 okt.p.48.

MDK.

Gs.Patay Mihály

Rövid utalás a müvészre

Csongrádmegyei Hirlap 1965 okz.7.lap -

MDK.

Cs.Patay Mihály

Kiállitásától hiradás

Köznevelés 1965 ápr.9.lap -

MDK

Ks. Pataj Mihály, Jestő,
grafikus

Kiállítása nyílik meg jan. 6-án
Gyulán.

– : Sorok ban – 12.

ESTI HIRLAP Br. 1970. jan. 6.

Cs. Pataj Mihály

„Kátgém a szerűn" /Lenó/ Repr.

Tiszatáj, Szeged 1969. II. 380.

Cs. Pataj Mihály

„Szegedi szabadtéri" c. lapja szerepelt a tárlaton

Szegedi művész.

Rozványi Márta: A X. Szegedi Nyári Tárlatról II

Tiszatáj, Szeged 1969. XII. 1112.

Cs. Pataj Mihály

Szerepel a berlini magyar
tóslatou

Dömötör János: Berlini napló

Csongrád megyei Hislop 1970
IV.8.

Cs. Patay Miklós

Említve

Kiállításod

Csongrád megyei Hírlap 1970. ápr. 2.

Cs. Patai Mihály

Résztvesz az ostasnai Riállítá-
son
Katalógus
Csongrád megyei Hírlap, Szeged
1970. már. 19.

Cs. Patay Mihály

Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban nyílt tárlata.

Pályája szarvasról indult. Szegeden él.

(–cz): Tárlat-tükröző
Tiszatáj, ~~1966~~ Szeged 1969. III–IV. 380.

Cs. Pataj Mihály
festő

+ kivatalos vizit a szegedi városi tanács a léstermére kiírt pannó-pályázatra

Szegedi város pannó-pályázatáról
Tiszatáj, szegedi 1969. ~~XI~~ 965.

2) Cs. Pataj Mihály
festő

ket készített.
Műrei~~ka~~ gyakran tűnik fel a hazai-az alföldi-táj.

Cs. Pataj Mihály tárlata Vásárhelyen
Tiszatáj, Szeged ~~[illegible]~~ 1969 VI. 573.

1) Cs. Patay Mihály
festő

Békéscsaba és Szeged után a hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeumban volt kiállítása.

† Szegedi Tanárképző Főiskola adjunktusa.

Paulnay tanítványa.

† Őszi szalon". Több, mint egy évtizede tanárkodik Szarvason.

† akvarellel kezdte. Majd linó és fametszete-
Cs. Patay Mihály tárlata Vásárhelyen
Tiszatáj, Szeged 1969. VI. 572.

Cs. Paj 1

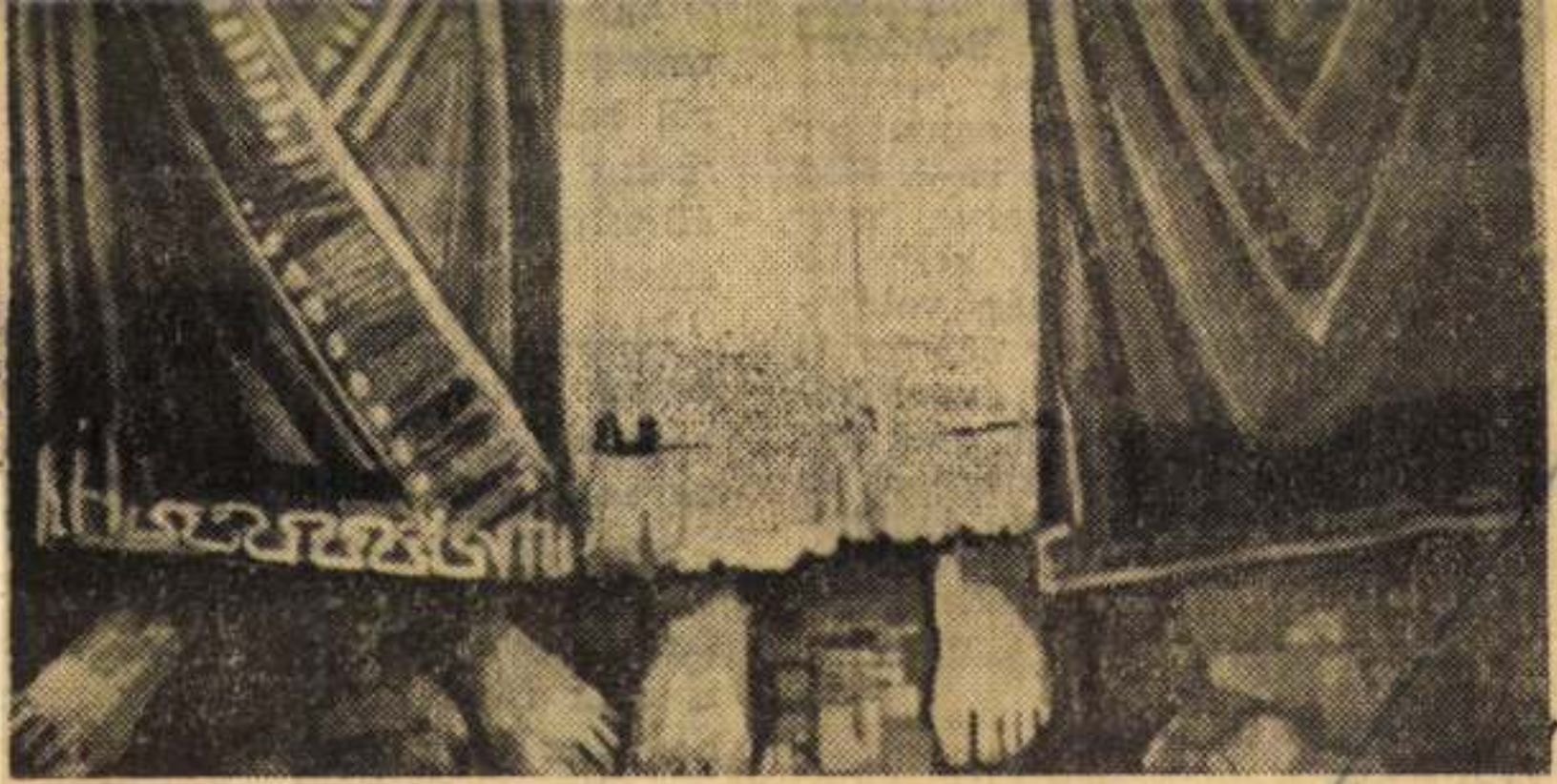

Cs. Pataj Mihaly — Harom királyok

Cs. Patoj Mihály

5, Romos tanya gouache 66x110

Szabadkai és szegedi képzőművészet
I. Körös kiállítása 1970.
Szeged, Móra F. Múzeum Képtára

Cs. Patraj Mihály
festő

„Kirzdelem" - ét mutatta be
a tárlaton

Szelesi Zoltán: A XI.szegedi tárlat.
Művészet, 1971.január - 29.lap

Cs. Pataj Mihály

Festménye szerepel az alábbi
háslatok szegedén

Szelesi Zoltán: Számvetés a téli
háslat után

Dél-Magyarország 1970 XII. 22.

Cs. Patoj Mihály

"Spazi tój" repr.

Szegedi és szabadkai képzőművészek
I. közös kiállítása, 1970.
Szegedi, Móra F. Múzeum Képtára

MDK

Cs.Patay Mihály

Kiállitási kritika

Művészet 1968 7.pé36

ETVÉDELMI HIVATAL
GYETEM TÉR 5.
: 385-179

Tárgy: _____

Ügyintézőjük: _____

Hiv. sz.: _____

Mell.: _____

Cs. Pataj Mihály

Szerepel az alábbi táslaton

Pálfi Ferenc: Szegedi Téli Táslat

Csanyaród megyei Hivlap 1970 XII. 23

Cs. Pataj Mihály
festő.

A Szegedi Tanárképző Főiskola
rajztanszékén végzett munkát
Művei a Csekkvő-szenvedő
világról beszél, mint a szemlélődről.

Vinkler László: Gondolatok Cs. Pataj Mihály...
Művészet, 1970. május - 35 lap.

Cs. Pataj Mihály

Résztvesz a Dél-alföldi
Tárlaton
A Kocz Tanló: Képzőművészeti
napló
Délmagyarország, Szeged 1970. máj. 12.

Cs. Pataj Mihály
festő

A vak ember, a család lehetnek
ennek képein megjelenek a tilta-
kozás az emberi kiszolgáltatottság
ellen.

Vinkler László: Gondolatok Cs. Pataj Mihály...
Művészet, 1970. május - 35 lap.

Cz. Tatarj Mihály
Jezsé

Ez Vaz ember, a Galáck lemmel
aminé bepsem mozgalmas a tabe-
hordás az emberis hiszkegtelenkedig
ellen

Vinkler László. Gondolatok Cz. Tatarj Mihály...
Munkácsi, 1940. mayer - 35 kap

Cs. Pataj Mihály
festő

Bivalyos szeker
Szeged.
} repro

Vinkler László: Gondolatok Cs. Pataj Mihály ...
Művészet, 1970. majus – 35 lap.

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cs. Pataj Mihály

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1970 JAN 4

Újabb kamarakiállítás a Gyulai Jókai Művelődési Házban

A Gyulai Harisnyagyár Kiváló címmel kitüntetett ifjúsági klubjában 1970. január 6-án újabb kamarakiállítás nyílik. Ez alkalommal Póka György rajztanár magángyűjteményéből Cs. Pataj Mihály szegedi festőművész 15 grafikáját láthatják az érdeklődők.

A kiállítást Ibos Gyula tanár nyitja meg, körvonalazva a kiállító művész munkásságát, eddigi művészi eredményeit.

Amennyiben a tömeges boldogtalanság okai, illetve az élet nehézségei is kiküszöbölődnek, az emberek feltétlenül boldogabbak lesznek. A humanizmus körüli harcra a marxizmus jól felfegyverkezett.

A marxizmus humanizmus, mégpedig radikális humanizmus, amely elméleti következetességével és a gyakorlathoz, a cselekvéshez fűződő szerves kapcsolatával túltesz

Cs. Patay Mihály

1. Kacatok repr. olaj 60×90
2. Nagymarosi házak —"— 70×100

Délalföldi Tárlat 1969. V.

Cs. Pataj Mihály
festő-

Festői indulatát Tornyaicával
hasonlítják össze. Jellemzi
a széles gesztus, nem apróz,
ha megérkezve a mondani-
való.

Vinkler László: Cs. Pataj Mihályról gondolatok
Művészet, 1970. május – 35 lap.

Ao Senhor Presidente da Câmara Municipal de Vila Nova de Gaia

Assunto: Pedido de informação

Ex.mo Senhor Presidente,

Ao abrigo do disposto no artigo 26.º do Regimento da Assembleia Municipal de Vila Nova de Gaia, solicito a V. Ex.ª a seguinte informação:

[illegible]

Vila Nova de Gaia, [illegible]

G. Pataj Mihály
festő

Rudnay tanítványa volt
a Képzőművészeti Főiskolán.
Budapesten kiváltak rajztanári
állást neki, de ő a szarvast
fogadta el.

Unekler László: Gondolatok G. Pataj Mihályról
Művészet, 1970. május - 35 lap.

Cs. Pataj Mihály
festő

Ujabb képei ismét a falvak,
a tanyák világához fordulnak.
Megtartják a képek a kompo-
zicio tömörségét.

Vinkler László: Gondolatok Cs. Pataj Mihályról
Művészet, 1970. május - 35 lap.

Dear Professor,

I am writing to you to express my deep appreciation for your kindness and support during my time at the university. Your guidance has been invaluable to me, and I am grateful for the opportunities you have provided me.

Thank you again for everything you have done.

Sincerely,
[illegible]

Cs. Podaj Mihály
festő.

Szinyégeben realista tahajon áll.
Viszont realizmusának expressziónista beütése van.

Vinkler László: Cs. Podaj Mihály vól gondolatok
Műveszet, 1970. május - 35 lap.

Cs. Pataj Mihály
festő.

Cigánygetto, Szabadtéri játékok,
Velence, Az Alföld, régi ismert
világ új motivumokkal jelenek
meg képein.

Vinkler László: Gondolatok Cs. Pataj Mihályról
Művészet, 1970. május - 35 lap.

G. Pataj Mihály
festő -

Kútgém a szérűn, Karlak, Viharos
táj, Kevítés, Vak ember, Család tekén-
nel, Olajhutak, Sár és olaj jelen-
nek meg képein

Unekler László: Gondolatok G. Pataj Mi
1970. május - 35 lap

G. Pataj Mihály
festő-

Az egységes egymagon képszerkesztést képviseli. Mindszere az emlékképekre való támaszkodás a rég begyakorlott motivumokból való szabad komponálás.

Vuchler László: Gondolatok G. Pataj Mihályról
Műveszet, 1970. május - 35 lap

Cs. Pataj Mihály
festő

A művész Szegedre költözik,
minen sok külföldi utat
tett meg. Élményeiről hiálli-
tásos adott számot.

Vinkler László: Gondolatok Cs. Pataj Mihályról
Művészet, 1970. május – 35 lap.

Cs. Pataj Mihály

Szegeden él.
Szerepel az alábbi tárlaton
a békéscsabai muzeumban

Ö. J.: Délalföldi Tárlat

Délmagyarország 1970 IV. 7

Cs. Pataj Mihály festő

A szegedi Múzeumban

Kiállítása nyílt

Szocialista Művészetést 1969 IV

Cs. Patay Mihály

„Szántás" Rep.

Tiszatáj, Szeged 1968. XII. 119.

Cs. Patoj

Említve

Szabó Emilia: A X. Szegeszti Nyári Tárlatról

Csongrád Megyei Hírlap, Szeged 1969. aug. 17.

G. l.

Cs.Patay Mihály

Kőrösvidék festője, nagyméretü képet készitett:festmény az "indulásról" cimen.

Esti Hirlap 64 sz. 1960 márc. 16. 2 old.

MDK,

Cs.Patay Mihály

Kiállitásának hirdetése

Csongrádmegyei Hirlap 1965 márc.25. lap

M.D.K.

G. Patay Lukács
festő

A szegedi tárlaton akvarelljeit
mutatta be.

Kovács Gyula: A negyedik Szegedi Nyári Tárlat
Művészet, 1963. november - 43 lap.

Cs. Pataj Mihály festő

A szepedi Sajtóházban

Kiállítása nyílt

Kiállítási kalendárium

Szocialista művészetért 1971 VI.

MDK

Cs. Pataj Mihály

szerepelt a kiállításon.

Szelesi Zoltán: Szegedi Országos Képzőművészeti Kiállitás.
Tiszatáj. 1964. szept.

MDK

Cs. Pataj István

szerepelt a tárlaton.

"Tsz. istálló"
"Présgépnél"

Dankó Imre: A VII. Alföldi tárlat Gyulán.
ALFÖLD 1964 jun. 569-570.lap.

Patay Mihály [festő]

Megemlítve.

Kárász Gyula: Változatok egy témára

596-598.

Tiszatáj, Szeged. 1970. június

XXIV/6.

Gs. Patay Mihály, festő

Szerepel a szegedi főiskola művész-tanárainak közös kiállításán.

K. J.: Hat művész egy teremben

598-599.

Tiszatáj, Szeged. 1970. június XXIV/6.

Cs. Pataj Mihály

Vitorlásárbócok c. képe dr. Szabó Mihály (Szeged) tulajdonában.

B. Varga S.: Műgyűjtők a nagyfényoárosából; Műgyűjtő, 1970. I. sz. 22. l.

Gy. Patay Mihály festő

Megemlítve.

Aknász Károly: A VI. Délalföldi Tárlat

794-796.

Tiszatáj, Szeged. 1970. augusztus XXIV/8.

Pataj Mihály, festő

J. Szvetlov (az Iszkusztvo-ban):

megemlíti A halász, Táj kúttal c.

képeit.

Erdei Mihály: Szovjet műkritikus véleménye Vásárhelyi és szegedi festőművészekről 892-894.

Tiszatáj, Szeged. 1970. szeptember XXIV/9.

Cs. Pataj Mihály, festő

Meghívott művész.
A katalógusban szerepel az festmények reprodukciója.

– Szegedi és vásárhelyi művészek berlini Kiállításon 895.

Tiszatáj, Szeged. 1970. szeptember XXIX/9.

Cs. PATAJ MIHÁLY

Monokróm táblái szerepelnek a XIV. Alföldi Tárlaton, Békéscsabán (eml.)

Délmagyarország, 1971. ápr. 6.

Cs. Pataj Mihály

Kósus II; Kósus III. c. tempezája
szerepel az alább. Tárlaton (emb.)

Akácz László: A XII. Szegedi
Nyári Tárlat

Délmagyarország 1974 VII. 20.

Cs. Patay Mihály

Kórus c. festménye (eml.)

szerepel a XII. szegedi nyári

tárlaton

Szabó Endre: Igéret és

számonkérés

Csongrád megyei Hilap

1971 VII. 25

A. Patay Mihály
festő

M.D.K.

„Arany csinaloh utcája Prágában"
(repro)

D. Fehér Ivanka: A. Patay Mihály kiállítása Szegeden.
Művészet, 1965. február – 46 lap

Cs. Pochay Mihály
festő

M.D.K.

Visegrád" + (repro) A Dechovits Gyula
"teremben mutatta be munkáját.
Borpinček" című műve is szerepel a
"kiállitáson.

—: Kiállitási Krónika
Művészet, 1962. december - 45 lap

Cs. Patai Mihály M.D.K.

Müvei a Tiszatáj

Sz .Z.: Szegedi Téli Tárlat

Dél-Magyarország 1965. febr. 21.

Cs. Pataj Mihály

Csónakház, akv.

Képzőművészetünk a felszab. után. Kiáll. Szeged 1960. jul.

Cs.Pataj Mihály

Épül az irodaház, a Kv.

Képzőművészetünk a felszab. után kiáll. Szeged
19[illegible]. jul.

MDK

Cs. Pataj Mihály

Vásárhelyi utca, vf.

Holdas Tisza, "

Tiszai bárkák, "

Udvar, "

Szegedi graf.kiáll. 196o. Móra F.Muz.

Cs. Pataj Mihály

neged festő. Akvarellje a

VII. Alföldi Tárlaton.

cmlítve.

Alföld, 1964 6. sz. 570. l.

Cs. Patai Mihály

Szerepel a szegedi Orsz. Képzőműv. Kiállításon.

említve.

Tiszatáj, 1964 9. sz. 4.1.

Cs. Pataj Mihály

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1960 MÁR 16.

nekeu . . .

Festmény az „indulásról"

Régen történt, tíz esztendővel ezelőtt, hogy Kondoroson tizenhárman összeültek, s úgy határoztak, más életet választanak. Tíz esztendővel ezelőtt alakult meg a Békés megyei kondorosi termelőszövetkezet. Cs. Pataj Mihály, a Körösvidék tehetséges festőművésze most nagyméretű olajfestményt készített, amelyen a tizenhárom alapító tag tanácskozását örökítette meg. Vászonra került Konyecsni Györgynek, a helyi tanács elnökének portréja is, aki a legnehezebb időben, az első öt esztendőben látta el az elnöki teendőket. A termelőszövetkezet a jubileumra megvásárolja az érdekes képet.

Ma dé

Genfbe

leszer

A nyugatiak

Cs. Patay Mihály

kiállítása Szegeden. Olajfestménylk.

emlitve.

Tiszatáj, 1964 12. sz. 12. l.

Cs. Patay Mihály, [grafikus] MDP

A Tiszatáj fiatal író-, grafikusai
Kiké tartozik

–: Kérdések és válaszok a megyei Tiszatájról
8. o.

NÉPSZABADSÁG, [illegible].1963. jún. 8.

Cs. Pataj Mihály festő M.D.K.

Önálló kiállítás: Szegeden

Szelesi Zoltán: Szeged új képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.

Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1960-1962.
Szeged, 1962. 174.l.

mdk

Cs. Patay Mihály festőművész

Szeged

Kiállítása a Derkovits Teremben.

a közelmúltban nyílt meg. (Kép) reprodukció

Ország-Világ 1962 40. sz 23. l.

mák

Cs. Pataj Mihály

„Gázgyár környéke" c.
akvarellje a tárlatou

L.F. Egy Országos Hírű Szegedi Tárlatról

Tiszatáj, 1962, 9. sz. 8. l.

Cs. Pataj Mihály

MDK

Koszta Rozália, Hajdik Antal és Cs. Pataj Mihály tárlata.

--: Három fiatal festőművész tárlata Szarvason. Békésmegyei Népujság. 1957. szept. 15.

Cs. Patas Mihály MDK

szerepel a Szarvason megnyiló kiállításon.

Kiállítások nyílnak megyeszerte.
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG. 1957. szept. 4.

MDK

Cs. Pataj Mihály

szerepelt a tárlaton.

"Gázgyár"

Lődi Ferenc: Szólni a nárol. A III. Szegedi Nyári Tárlat.

Délmagyarország. 1962. jul. 28. 4. lap.

malk

Cs. Pataj Mihály

fametszete József Attila: „A Mama" c. versétez

reprodukció

Tiszatáj 1962 12. sz 5. l

Cs. Pataj Mihály

MDK

Szerepelt a szegedi Móra Ferenc Múzeumban megnyilt kiállitáson.

Plein-air jellemzi.

Szelesi Zoltán: Séta a Tiszántuli Festőművészek Vándorkiállitásán.
DÉLMAGYARORSZÁG, Szeged. 1957. máj. 8.

Cs. Pataj Mihály, festő MDK

Cs. Pataj Mihály, a Körös-vidék egyik legtehetségesebb festőművésze. Most a kondorosi Dolgozók Tsz 10 éves fennállására nagyméretű olajfestményt készített. Ezen a 13 alapító tag tanárskozását örökítette meg.

— . —

6.l

Népszabadság Bp. 1960. márc. 16. [Vidéki]

Cs. Pataj Mihály MDK

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.
Tiszatáj. 1962. aug.

19-34.

Cs. Pataj Mihály MDK

Résztvett a kiállitáson.

L.F.: Rajzpedagogusok müveinek kiállitása
a Móra Ferenc Muzeumban.
TISZATÁJ. 1962. jul.

mdk.

Cs. Pataj Mihály

„Agitáció" képe „arcok és fejek drámai mondanivalója" -

reprodukció

(l-) Látogatás szegedi műtermekben.

Tiszatáj 1962, 6. sz 4 l.

Cs. Patay Gizella

Kiállítása lesz 1966-ban Békéscsabán.

Békésmegyei Népújság 1966. jan. 8.

Cs. Patay Mihály M.D.K.

Művei a kiállításon

Ákácz László: Téli tárlat Szegeden

Csongrádmegyei Hírlap 1965. február 28.

Cs. Pánay Mihály
pestő

M.DY

Részet vett a tárlatom

Kovács Gyula: A XI. Alföldi Tárlat Békéscsabán
Művészet, 1968. julius – 35 lap.

MDK.

Cs.Patay Mihály

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1967 7.p.647.

Patai Károly

A városhelyi művelődés tagja.

Magyarország 1966. jún. 26.

Cs. Pataj Mihály

MTK

szerepel a Szervezon megnyíló kiállításon.

Képzőművészeti kiállítások megyénkben.
NÉPSZABADSÁG. 1957. szept. 10.

mdk

Cs. Pataj Mihály

Illusztrációi Dér Endre: Csordák és lábvíz c. irásához.

Tiszatáj 1963. 2. sz 9. l

mdk

Cs. Pataj Mihály

fametszete József Attiláról
reprodukció

Tiszatáj 1963. 1 sz 5. l

Cs. Pataj Mihály festő M.D.K.

Kiállitása a Derkovits -termben

Hirek

Pest megyei Hirlap 19621 szeptember 14. 5.1.

mdk.

Cs. Patay Mihály

műve a Tárlaton

Szeleti Zoltán: A 3. Szegedi Nyári Tárlat

Tiszatáj, 1962. 8. sz. 6. l.

mdk.

Cs. Patay Mihály

munkája a kiskiállításon.

L.F. Rajzpedagógusok művének kiállítása a
Mira Ferenc Múzeumban.

Tiszatáj, 1962. 7. sz. 4. l.

CS; PATAJ Mihály festő M.D.K. .

Szeged

részvett a kiállitáson

Kertben, Gázgyár környéke /akvarell/

Gábor István: Szegedi Nyári Tárlat

Magyar Nemzet 1962. augusztus 11. 4.

MDK

Cs. Pataj Mihály

Szerepelt a Békéscsabai Munkácsy Mihály Muzeumban megnyilt kiállitáson.

--:Mi történt vasárnap? Megnyilt a Békés megyei képzőművészek IV. grafikai kiállitása.
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG, 1958. jul. 1.

Cs. Patay Mihály festő M.D.K.

A gázgyár környéke. repr.

Szalesi Zoltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962. 181.1.
Szeged, 1962.

Cs. Patay Miklós

Szerepelt a Szegedi Állami Tanárképző Főiskola képzőművész tanárainak kiállításán

Tiszatáj; 1965, 5sz., 369o.

Cs. Pataj Mihály

Párisi utca c. képével szerepel a Szepedi Téli Tárlatok

Tiszatáj, 1965, 4sz., 302 o.

M.D.K

Cs. Patay Mihály
festő

Részt vett a megyei tanárok
találatán.

Dávid Katalin: Megjegyzések a Szegedi Fóishola kiállításáról...
Művészet, 1965. augusztus - 34 lap.

Cs. Patay Mihály MDK

Bivalyok, fametszet

Műcsarnok 1962. Magy. Képzőm. Kiáll.

Cs.Patai Mihály MDK.

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 juni.2o.

MDK.

Ca. Tafel Mindelv

Kirchlicher Kritiker

Reformationsfest 1961 Inni. 30.

Cs. Patay Mihály

Részt vett a csongrád megyei rajztanárok kiállitásán, amelyet a szegedi Móra Ferenc Muzeum kupolatermében rendeztek meg 1962-ben mintegy 50 képből.

Rajztanitás 1962. V.sz. 30.l.

Cs. Pataj Mihály

Szerepelt a -nejedi képzőművészek tárlatán a Nemzeti Galériában

Csongrádmegyei Hírlap 1967. aug. 13

Pataj Mihály

A Móra Ferenc Muzeumban rendezték meg a szegedi Tanárképző Főiskola művészeinek kiállitását.

"Szeretnék egy emberközpontu, az alföldi hagyományokból induló korszerü európai nyelvezetet teremteni magamnak" irja a katalóguban.
"Dóm a Demeter toronnyal"
Tisza part hiddal /repr/

Maksay László: A szegedi főiskola művész tanárainak kiállitása

Rajztanitás 1965. IV. 32-33.1.

MDK

Cs.Pataj Mihály

Vihar előtt, gouache

Kazlak, "

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Mus.
1968. aug.

MDK

Cs.Patai Mihály

Tehenes fiu, o.

Délalföldi Tárlat 4. 1968. Hmvhely,Szeged,Gyula,
Szentes

MDK

Cs.Pataj Mihály

Kiállitási kritika

Magyar szó 1968 ápr.4.

CS. PATAJ MIHÁLY

1.) Halastóban fametszet 26 x 23.5

2.) Bivalyok —"— 17.5 x 26

I. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. D. Fehér Zsuzsa Miskolc, 1961.

Cs. Patay Miklós
festő

M.D.K

A békéscsabai és környéki táj
motívumait ábrázolja képem.

Hlodák Gyula: Csabai festők jubileumi kiállítása
Művészet, 1969. március - 47 lap

Cs. Pataj Mihály

Szegeden él. Szerepel Vásárhelyen az alábbi táslaton

Ö. L.: Dél-Alföldi táslat

Dél-Magyarország 1969 V. 6

Cs. Patoj Mihály festő

Békéscsabáról indult el

N.N.: Gyulán jártak a megye művészvendégei

Békésmegyei Népújság 1969 VI. 20.

Cs. Patáj Mihály

Szerepel az Alföldi Tárlaton Gyulán

Ö. L.: Szepedik az Alföldi Tárlaton

Délmagyarország 1969 IV. 10

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Cs. Pataj Mihály festő

A Harafias Népfront I. ker
Klubjában kiállítása nyílt

Szocialista Művészetért 1969 I. sz.

Cs. Patoj Miklós

3. Falusi hárson vegyes techn. 60x122
4. Ipari táj grauche 122 x 88

Szabadkai és szegedi képzőművészet
I. Körös kiállítása 1970.
Szeged, Móra F. Múzeum Képtára

Pataj Mihály

Tiszai strand

Rajt. rept.

Tiszapataj, 1964 10. 28. 16. l.

Patai Mihályné grafikus

Alkotásaival szerepel az Ernst-Muzeum csoport-kiállitásán.

Uj M. 935. IV. 28.

PATAI MIHÁLY

fametszetek:

Falusi parasztszoba
Önarckép
Szopik a kisborju
Szolnoki paraszttanya

Az Ernst Muzeum kiállitásai CLII. csoportkiáll.kat.
1935.április hó

PATAI MIHÁLY

fametszetek:

Disznóperzselés
Tehenek az akolban
Alvó arató
Parasztfej.
Vacsora cséplésnél

Az Ernst Muzeum kiállitásai CLII. csoportkiáll.kat.
1935.április hó

PATAI MIHÁLY

fametszetek:

Kordélyos kubikusok
Tanulmányfej.

Az Ernst Muzeum kiállitásai CLII: csoportkiáll.kat:
1935.április hó.

PATAI MIHÁLY

fametszetek:

Evő paraszt
Kaszaverő
Szopó malacok
Hazafelé
Aratás

Az Ernst Muzeum kiállitásai CLII. csoportkiáll.kat.
1935.április hó

PATAI MIHÁLY

fametszetek:

Disznópucolók
Talyigás kubikusok
Favágók
Alvó család
Kubikusok

Az Ernst Muzeum kiállitásai CLII. csoportkiáll.kat.
1935.április hó

PATAI MIHÁLY

fametszetek:

Kisborju
Disznófelhuzás
Táncoló parasztok
Magyar ökrök

Az Ernst Muzeum kiállitásai CLII. csoportkiáll.kat.
1935.április hó

Patai Mihály V. éves

A Képzőmüv. Főiskola tiszteletére
Bp. polgármesterének 200 pengős
díját kapta grafikai munkáiért

Magyarság 1937 IV. 9.

MDK.

Cs.Patay Mihály

Udvar

Tiszatáj 1967 jan.

Patai Mihály

Fametszetei, az Ernst-Muzeum csoportkiállításán.

P.H.935.IV.28.

MDK

Cs. Pataj Mihály

Csendélet, o.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

MDK

Cs.Pataj Mihály

Gyümölcsszállitás, linó

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

M.D.V

G. Patay Mihály
festő

A kiállításon szerepel az „Elhagyatva" a „Szegedi olajmező", a „Bánk bán próba után", a „Tiszahíd" című képei.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészek tárlata
Művészet, 1968. január - 21 lap.

Cs. Pataj Mihály. Kat.

szül. 1921. XII. 22. Bétéscsaba. A Képz. főisk. Bp. 1947-ben végezte el. Működése hely: Szarvas Tanítóképző Int. 1959-ig, Felsőfokú Tanítóképző Int. Szeged 1963-ig. Jelenleg a Tanárképző Főisk. Rajztanszéken adjunktusi beosztásban tanít. Grafikával az I. és a IX. Orsz. Kiáll. Műcsarnokban, az Ernst Mus.-ban és az I. Miskolci Grafikai Biennálén szerepelt.

fogl.

A Szegedi Állami Tanárképző Főisk. ugyszámúvész tanárainak kiáll. Szeged, 1965, Kat.

56.

Cs. Pataj Miháj kat.

Réntven a historici grafikai Biennálány
és az Ernst Mus.-ba
Kritikák: Magyar Nemzet 1962 – Pap Gábor-tól
Délmagyarsnéj, 1961 – Szelesi
Jinahoj, 1961 – Fenyvesi J.
1962 – Kalológus – Telepy K.
1962 – Művészet – Fóthy
1962 – Ped. Lajjis, Juhász A.
1964 – Délmagyarsnéj – Dés J.
1965 febr. Művészet – D. Fehér Ivanna.

A szegedi Állami Tanárképző Főisk. képzőművész
tanárainak kiáll. Szeged 1965. kat.

20 l.

Cs. Pataj Mihály Kat.

Szül. 1921-ben Bélésszabán. Érettség i
utáni result a képz. Főisk. Rudnay Gy-tól.
1945-ben Középisk. diploma.
1947-ben tanítóképző-int. dipl.
Mův. tört. Lomulmány 1. bp-i és szegedi
egyetemen. Rajztakár lett. Előbb szor-
vason rezsebb szegeden. Eleinte fa met-
nés érdekelte. Budnay György nagy hatással
volt rá. ~~Legsiterültebb munkái~~
~~[illegible]~~ Réztvan a I. és a IX. Orn. Kiáll.
a Műcsarnokba – (folyt.)

A szegedi Állami Tanárképző Főisk. képzőművész
tanárainak kiáll. Szeged 1965. kat.

19.

Cs. Pataj Mihály kat.

Reprodukciók: Jengeri Viloslást (21 l), Dom a Demeter Toronnyal, (22 l), Tina-part Kiddal, (23 l), Nabadtéri előkénület (24 l)
Pános éjnota (25 l)
1. Előkénület a nabadtére ja lé 20 kr. olaj 60 x 70
2. Csendélet pinos dróttal, olaj, 60 x 70
3. Csend. tanyával, olaj, 60 x 70
fogt.

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. Képzőművén tanárainak kiáll. szeged, 1965. kat.

26 l.

Cs. Pataj Mihály 1. toft. Kat.

4. Montmartre, olaj - 60×70
5. Tinapart hiddel, olaj - 53×100
6. Csónalfestés " 60×70
7. Tinapart bárkával, " 60×70
8. Gondolás " 60×70
9. Este Nagymaroson II. " 60×70
10. Demeter torony " 41×79
11. Este az udvaron " 70×100
12. Tinapart hiddel, temp. 30×65
toft

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. Képzőművén tanárainak kiáll. szeged, 1965. kat.

261

G. Pataj Mihály 2. 10/1 kat.

13. St. Tropez olaj 60×70
14. Jengeri vitorlás " 60×70
15. Este Nagmarosom I. " 60×70

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. képzőművén tanárainak kiáll. Szeged, 1965. kat.

268.

Cs. Pataj Mihály Kat.

A délmagyarországi tárlatokon (Bérésszaba, Szeged) gyakran vesz részt. – Önálló kiállításai: 1953 – Szarvas; 1956 – Bérésszaba; 1959 – Szarvas, Gyula; 1960 – Szeged; 1962 – Bp.; 1964 – Szeged – Külföldi tanulmányutak: 1960 – Németország, Csehul; 1961 Lengyelország 1962 Franciaország; 1963, Olaszország — . —

Szegedi Állami Tanárképző Főisk. képzőműven tanárainak kiáll. Szeged, 1965. Kat.

MDK.

Cs.Patai Mihály

Kiállitási kritika

Müvészet .1967 márc.p.43.

Cs. Patay Mihály
festő

M.D.K

A kiállításon bemutatta tájképeit,
a „Karal karámmal", „Olajkutak",
„Vihar előtt" című műveit

Kucka Eszter: Főiskolai művészt amárok kiállítása Szegedi
Művészet, 1965. január – 28 lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 NOV 1

1021

Cs. Pataj Mihaly

Harom királyok

Cs. Pataj Mihaly Harom királyok

kalkulációba, de az eg
kák rovatában másodsz
fizettette a tsz-szel.

Sípos sosem gyártott
lát, mint amennyire
zott, azonban még ak
nem folyamodik csalá
igazgatóság által szente
kalkulációból eredően
átlagosan 7600 forint f
hetett volna, de neki 3
kellett, mert végül is
pott. Valójában a vonatkozó jogszabályok ekkor még csak 3500 forintot engedélyeztek ilyen beosztású szakembernek. Ám ez a „miniszteri" fizetés a négyelemis üzemvezetőnek nem volt elég. A következő évben a főkönyvelővel már új gyártáskalkulációt készítettek, s ezer tégla önköltségi árát felnyomták 681 forintra. Természetesen drágább lett a szárítótér-készítés és a már amúgy is csalárd módon megállapított szerszámhasználati díj is. A komikum erejével hat, hogy amíg az előző évben még 51 forint értékben 170 kilogramm szén kellett ezer téglához, addig az új tervben, már 250 kiló szenet számítottak fel 88 forintos kiadás mellett.

1968-ban: 837 ezer 262 forinttal kisebb a tsz bevétele téglából, mint a kiadása, de Rapcsány meggyőzi a vezetőséget: semmi baj sincs, mert éppen ennyit ér a befejezetlen termelés is. A föld kész, szénnel bekeverve, már csak formázni, égetni kell. Ez a hazugság ekkor már valójában egymillió 248 ezer 663 forint veszteséget takar. Egy évvel később már 3 millió 381 ezer 071 forint a különbség a kiadások és a bevételek között. De a főkönyvelőnek még hisznek. Hogy most éppen ennyi a befejezetlen termelés értéke.

Gálánsan fizettek

Később tetőzni szerették volna vagy talán simítani az ügyet az-

lán túlbecsült ember volt.

A jogtanácsos: Sípos alapjában véve amolyan tucatember volt. A folyosón a falba olvadt. Senkivel nem jutot tovább soha a köszönőviszonynál, itt a központban mindig csak Rapcsánnyal tárgyalt.

Az ellenőrző bizottság elnöke: Engem eleinte kedvelt Sípos, de később már haragudott rám. Nem tudtuk ellenőrizni, mert nem volt analitikus nyilvántartása. Azt nem tudom, miért nem követelte meg ezt a főkönyvelő, amikor minden más területen ragaszkodott ehhez. Közelebbről én sem tudtam soha megismerni. Reggel jött Makóról az autójával, délután pedig elment.

Egy alkalmazott: Pedig Sípos rettegett a vezetőségtől. A telepről belátott a majorba, s ha ott voltak a vezetők, remegett, őrállított, figyeltette minden lépésüket, merre mennek.

Makón: Hosszú, sáros utca a Lehel utca. Vakra válogatom a házakat, s majdnem mindenütt ugyanaz a válasz: nem ismerjük Síposékat közelebbről. Amióta jó megy nekik, zárkózott életű, befordult arcú emberek lettek. Az is csak mostanában tudtuk meg, hogy az öreg Sípos nem szanatóriumban, hanem börtönben üdül.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Cs. Pataj Mihály

DÉL
MAGYARORSZÁG
1968 ÁPR 28

1021.

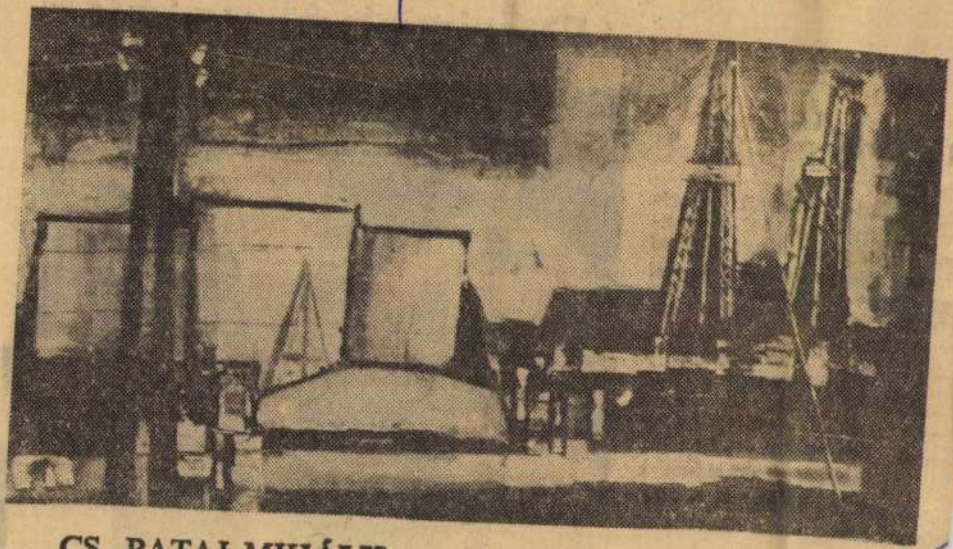

CS. PATAJ MIHÁLY

OLAJKUTAK

Párizsból valók

nyok“

levő 1301-es típusú porszívókon kívül az 1302-es típusú porszívók gyártásával nemzetközi színvonalú új géptípust vezethek be. Tervezik könnyen kezelhető, olcsó kivitelű, kézi porszívó gyártását, s megindulnak a 403-as típusú centrifuga sorozatgyártásával. Új típusú padlóápolókészülék gyártására is előkészül az üzem. Ez a gép egyaránt alkalmas a padozat felsúrolására tisztító folyadékkal és a beeresztés utáni fényesítésre.

Cs. Patay Mihály

Előadás és kiállítás

A szegedi újságíró klub Művészklubjában október 5-én, hétfőn este 18 órai kezdettel Cs. Patay Mihály festőművész tart előadást „Színérzékenység a gyermekkortól a felnőtt korig" címmel. Ezt követően Novák András festőművész kamaratárlatát Petri Ferenc újságíró nyitja meg.

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1970 OKT 4-1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cs. Pataj Mihály

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1989 DEC 3

102

Drezda-est Újszegeden

A „Kulturális körkép testvérvárosaink életéből" című sorozat keretében Drezda-estet rendez az újszegedi November 7. Művelődési Központ december 4-én, csütörtökön este 7 órai kezdettel. Megnyitót mond Heinz *Welkert*, az NDK Kulturális Tájékoztató Központjának igazgatóhelyettese, majd filmvetítés következik. Drezda világhírű képtárát, a Zwingert *Cs. Pataj* Mihály festőművész mutatja be; *Győri* Franciska és *Kovács* János, a Szegedi Nemzeti Színház művészei pedig Brecht-songokat énekelnek. A Drezda-est keretében kiállítás is nyílik.

kázatt
biek
sor k
ben v
és a
senyre
es szá
birtok
tokon
— l
egalá
en, folytatta Sós Károly —,
az utolsó felvonás előtt is
csak azt tudom mondani

az
u-
ze-
ti-
n-
a-
ra,
nt
é-
s-

re. A jelek szerint a követ-
kező évek nagy nemzetközi

Cs. Pataj Mihály

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1970 JUL 2 B

Cs. Pataj Mihály

1021

PÁRNATÁNC

—Horváth-féle au
dát minden ünnep
zésével elhelyezték
tárában. El is fe
hanem valamiről
Egyik reggel szok
jú levél akadt a
mondja: „Kishasz
Hivatal Területi I
Nocsak! Mit akarn

Természetesen bé
mányoznak az iskolának. De hogyan jutottunk eszükbe? Ez is kiderült egy rövidke utóiratból: „...talán senki nem emlékszik már rám, pedig két osztályt Szilasháton végeztem. Faragó Mári volt a nagyanyám, nála laktam. Így talán ismerősnek tűnhetek..." Kriksz-kraszk — főosztályvezető. No tessék! Amennyiben elfogadják, úgy 16-án délután 3-kor hoznák ki, előbb azonban szíves értesítést kérve...

— No, mit tegyünk, kollégák?

— El kell fogadni! Naná! Ingyen adják, nem igaz?

— Igaz. Lesz kettő. Jó ha van a háznál néhány automatikus bé-

tikát. Ámbár nem szaktárgya, azt mégis könnyedén kiszámolja, mibe is került a második Mertz—Horváth-féle automatikus szerkezet. Az annyi mint... hat, négy, kilenc... tehát: kilencszáznegyvenhat forintba!

— Ha-ha-ha! — kacag jóízűen. Kivastagítva, többször áthúzogatva, árnyékolva leírja a számot: 946. És kacag, kacag, kacag.

— Ez mindig röhög, ha iszik egyi kicsit — sziszegi Jolánka a többiek felé, akik most kísérik ki a vendégeket, s újólag köszönetet mondanak az önzetlen segítségért...

- 1919-ben, vissza hívják a művészeket a telepre ahol kórházat rendeztek be
- a két világháború között jelentős szerepet vállal a két Pólya testvér
- Aba-Novák Vilmos művészetét is hasznos évek kapcsolják Szolnokhoz
- az újoman érkezettek az első időszakban Fényes Adolf és Szlányi Lajos tanítványai, a 40-es években pedig Gallé Tibor foglalkozik velük.
- Ehhez az időszakhoz tartozik még Udvary Dezső Kléh János, Vidovszky Béla, Jávor Pál, Olgyay Ferenc tevékenysége
- az alkotók többsége csak nyáron van a telepen
- évenként közös tárlatokat rendeznek
- 1926 óta tagja a telepnek Chiovini Ferenc, a 30-as évek végétől Pátzay Pál, Gáborjáni Szabó Kálmán Mattioni Eszter, Basilides Barna, Bernáth Aurél, Borbereki Kovács Zoltán.
- 1943-ban Kerényi Jenőt vendégtaggá fogadják
- a háború után kimarad a telepről: Fényes Adolf Révész Péter Pál, Áldor László, Förstner Dénes
- lerombolodnak az épületek
- 1948-tól kezdenek visszaköltözni a műtermekbe Chiovini Ferenc, Benedek Jenő, Bótos Sándor, Patay Mihály
- 1953-58 között itt fest P. Bak János, és a telepen kívül itt dolgozik Baranyó Sándor
- 1956-tól helyreállítják a telepet - 12 teremben folyik a munka. Ekkor költöznek a telepre: Antal Ilona 1965-ig, Paliez József és Gácsi Mihály 1974 ig
- Mészáros Lajos 1971 ig
- Mai szolnoki művészek: Chiovini Ferenc, Baranyó Sándor, Berényi Ferenc, Bokros László, Fazekas Magdolna, Meggyes László festők és Nagy István, Simon Ferenc, Szabó László szobrászok, Bokros Júlia kerámikus
- a művésztelep nem közös vonások kialakításával jeleskedett de otthont adott a művészeknek

Egri Mária: Művésztelep Szolnokon

Múzeumi Magazin 1977/2 3-4 old

Patay Mihály

Patay Mihály

(1)

- Lippich Gusztáv, új főispán 1899 jún-ban ígéretet tesz a közművelődés és közízlés terjesztésére.
- A „Műcsarnok" lap műtermek építését kéri
- Bihari Sándor, Boruth Andor, Fényes Adolf, Hegedüs László, Kernstok Károly, Katona Nándor, Mednyánszky László, Mihalik Dániel, Pongrác Károly, Vaszary János nevében Olgyay Ferenc memorándumot nyújt át Wlassics Gyula miniszternek – művésztelep létesítését kérik
- lekötelezik magukat évente egy kiállítás rendezésére
- 1901. apr. 28-án megalakul a Szolnoki Művészeti Egyesület
- első feladata – műtermek építése
- 1902. jún 29-én átadják a műtermeket Bihari Sándor, Fényes Adolf, Hegedüs László, Mihalik Dániel, Olgyay Ferenc, Pongrác Károly, Szlányi Lajos, Zombory Lajos honfoglaló művészeknek
- Szolnok jó témát nyújtott az akkori festészethez
- itt dolgoztak azelőtt osztrák és német festők is
- a magyar művészek közül itt festett: Sterio Károly, Böhm Pál, Aggházy Gyula, Deák Ebner Lajos
- Bihari Sándor a telep alapítótagja és aktív művésze haláláig.
- Fényes Adolf az első korszakban a „Szegény emberek" sorozatát készíti el
- Szlányi Lajos, Olgyay Ferenc, Mihalik Dániel a szolnoki táj rajongói, Zombory Lajos főleg állatfestőként ismert, Szüle Péter alakos kompozíciókat portrékat fest, Zádor István rézkarcokkal foglalkozik
- gyakran megfordul Szolnokon Koszta József
- Nagybányáról telepszik ide majd szentesre
- Bartha Ernő, Zádor István, Pólya Tibor és Iván plakátokkal segítették a Tanácskormányt.

Patay Mihály

Patay Mihály grafikus és festőművész

Ugyancsak vasárnap délelőtt nyitották meg Szolnokon, a Damjanich Múzeumban Patay Mihály grafikusművész emlékkiállítását. A fiatalon elhunyt mester idén lenne hetven éves. Rövid, de termékeny élete alatt maradandó alkotásokkal írta be nevét a magyar grafika legjobbjai közé. Műveit — amelyek között nem egyet a szolnoki parasztság, az alföldi táj ihletett — kiállították az Ernst Múzeumban, Olaszország több városában, Stockholmban, Helsinkiben. A szolnoki emlékkiállítást, amely átfogó képet ad Patay Mihály életművéről, júniusban és júliusban nézhetik meg az érdeklődők. Remélhetőleg többen fordulnak meg majd naponta a jól megrendezett tárlaton — Kaposvári Gyula nyugalmazott múzeumigazgató munkáját dicséri —, mint a megnyitón, amelyen igen gyér számú közönség gyűlt össze. Az érdektelenség bizonyára nem Patay Mihály művészetének szólt, hanem sokkal iskább a rosszul megválasztott időpont következménye.

T. L. T. G.

T. L. T. G.: Patay Mihály emlékkiállítása.
Szolnok Megyei Néplap, 1968. jún. 17.

PATAY Pál

Új Mo. 1993. okt. 30

Félezer négyzetméteres freskó

Békéscsabán az épülő jaminai római katolikus templomban elkészült *Patay László* Munkácsy-díjas festőművész összesen félezer négyzetméter nagyságú falfestménye. A művet a szakmai bíráló bizottság ötvenmillió forint értékűnek minősítette. Patay László hat segédjével alkotta meg a nagy méretű falfestményt, amelyen 530 alak szerepel. A szinte az egész templombelsőt beborító, művészettörténeti szempontból is figyelemre méltó alkotás nem csak bibliai jeleneteket ábrázol, szentek, történelmi személyek, a város méltóságai s az istenháza megalkotásában részt vevők arcképei is helyet kaptak a seccón (száraz vakolatra festett kép). A márványoltár mögötti fő falon Jézus, a templomhajó középső falán pedig a védőszent, Erzsébet látható. (Az új békéscsabai templomot Jézus szívéről és Árpádházi Szent Erzsébetről nevezték el). A lenyűgöző alkotás része a hagyományosan 14 képből álló kálvária-képsort a művész kettővel ki is bővítette.

A tervek szerint november 28-án szentelik föl az új csabai templomot, amely egy éve épül a második világháborúban lebombázott régi katolikus templom helyett. A békéscsabai, munkásnegyedből lett kertvárosban emelt templom mintegy tizenhétmillió forintba kerül, az összeg harmadát külföldi katolikus segélyszervezetek, másik harmadát pedig az adakozó hívek teremtették elő, téglát és cserepet a „Jamina" téglaipari vállalat, telket pedig a városi önkormányzat adományozott. (MTI)

PATAY PÁL

1914. december 8-án született Budapesten. Debrecenben mezőgazdasági akadémiát, a budapesti tudományegyetemen régészetet végzett.
Ezután egyetemi tanársegéd, majd 1950-1957 között a balassagyarmati múzeumban régész volt. 1957 és 1982 között a Nemzeti Múzeumban dolgozott.
Azóta a muzeum aktiv nyugdíjasa.
63 éve jelent meg első ősrégészeti vonatkozású cikke. Az 1938-ban közreadott bölcsészdoktori disszertációja a magyarországi korabronzkori kultúrákról máig is kézikönyv a korszak kutatói számára. Tudományos munkássága középpontjában a kárpát-medencei rézkor áll, amelyről számos tanulmány mellett három összefoglaló monográfiát is írt. Kutatómunkája azonban felölelte az ősrégészet szinte minden területét, az újkőkor, bronzkor és vaskor emlékeiről is fontos munkákat, közöttük könyvet is jelentetett meg.
Érdeklődési köre nem állt meg az ősrégészetnél. Kutatta az alföldi római kori sáncrendszert, foglalkozott a Nógrád megyei műemlékekkel, várakkal, s feldolgozta az ország harangjait, amelyekről könyveket is írt.
Kiterjedt szakirodalmi tevékenysége mellett számos ásatást végzett. Rézkori, bronzkori, vaskori temetők, települések egész sorának feltárása, s ezzel a Nemzeti Múzeum és több vidéki múzeum leletanyagának gazdagitása fűződik nevéhez.
A Nemzetközi Ős- és Koratörténeti Unió Állandó Tanácsának tagjaként a magyar ősrégészeti kutatás érdekeit évtizedeken át eredményesen képviselte külföldön, tudományos konferenciákon tartott előadásaival megbecsülést szerezve a hazai régészetnek.
Széleskörű tudását múzeumi kiállitásokkal, ismeretterjesztő cikkekkel hatásos előadásokkal, magas színvonalon osztotta meg a magyar föld múltja iránt érdeklődő közönséggel.
Sokágú és sokirányú életművét a hazai régészet kiemelkedő teljesítményei között tartják számon.

Patay Pál

90.

PÁTZAY PÁL

PÁTZAY PÁL
(1896–)
91. Kévés lány 1945
bronz, 65 cm
a művész tulajdona

91.

Magyar művészet 1945-49

A vendégtanár

Vannak viták, amelyek tisztáznak, felszabadítanak, feszültségeket oldanak. Vannak viták, amelyek elmélyítik a lövészárkokat. Amelyeket követően a friss sérelmek mindenféle kommunikációt blokkolnak. S vannak viták, amelyek – akár a részvevők szándékaival ellentétben is – lényegi kérdésekben is mozdulatlanságot, a kerítések kicövekeltségét jelzik. A *Népszabadságban* TGM baloldaliság-vitája – legalábbis az eddig megjelent írások alapján – úgy tűnik, a harmadik csoportba sorolható.

Az indító szöveg szerzője a nyolcvanas-kilencvenes évek fordulójának egyik legmarkánsabb értelmiségi alakja. Akkor pártja és bénne maga is nagyon sokak szemében a változások meghatározó motorja. A szerző politikai publicisztikája a kilencvenes évek legelején fontos csoportok számára nem egyszerűen magánvélemény, hanem maga a történelem ítélete.

Azóta persze sok minden történt. A könyvbeli forradalmak és a valódi társadalmi változások ismét távolabb kerültek egymástól. A szerző – ideológiailag és szervezeti befolyásában egyaránt – pártja peremére került. A párt meg életéért küzd. Stratégiai szövetségesként értéke pillanatnyilag – akár a baloldalon, akár a centrumban – korábbi súlyához képest szerényebb. Az utolsó években TGM a lehető leginkább doktriner módon a neokonzervativizmus New York-i változatának kelet-európai meghonosításával kísérletezik, teljes kudarccal. Közben a New York-iak is defenzívába szorulnak. Kelet-Közép-Európa radikálisan más irányban mozog. Ekkor jelenik meg az új szöveg.

Egy vita akkor és ott működik, ahol valódi indulatokat kavar. A baloldal fő sodorvonalából (ha egyáltalán ilyesmi létezik), a szocialisták politizálásával elégedetlen, de magukat a nagypolitikában mégis valahol hozzájuk viszonyítva meghatározó csoportokból eddig – a véleményvezérek közül – csak a TGM eredeti közegéhez a többieknél erősebb kapcsolatokkal rendelkező Vitányi Iván jelentkezett. A közepesen intenzív érzelmek inkább a hallgatásban jelentkeznek.

Az indítószöveg – különösen a népfrontos retorika – érzelmeket láthatóan leginkább a kemény jobboldalon váltott ki. Itt valószínűleg vannak személyes sebek. De elképzelhető azért egyfajta tudatosság is. Az utolsó három hónap kormánypolitikát elutasító publicisztikai hullámára nem volt hol válaszolni. A jobboldal lapjait legszűkebb törzsközönségükön kívül nem olvassák. Itt most kitűnő lehetőség kínálkozik a szélesebb elitek megszólítására. A lap ellenvéleményeknek is teret ad. Akkor a TGM-cikk kapcsán – de tartalmilag tőle azért el is szakadva – próbáljunk nyomulni. Ha jól tudom, a jobboldali publicisztikai csomag már a vita kezdeti szakaszában, szinte egy időben érkezett a szerkesztőségbe: az aktív radikális jobbközép közírói nincsenek sokan, és gondolom – ha másként nem, állami feladatok kapcsán – érintkeznek is egymással. Lehet, hogy valóban egyszerre háborodtak fel, és ragadtak spontán módon tollat. De lehetséges, hogy tudatosabbak. Az eredmény igazán ügyes: a vélemények szabadságára hivatkozással az idegen terepen nem kell fizetett hirdetésre sem költeni. Megállapításaikon lehet háborogni és válaszolni. De mindennek a baloldal programját tisztázó elvi vitához nincs igazán köze.

Mindettől függetlenül lehetne foglalkozni az indítószöveg elvi állításaival

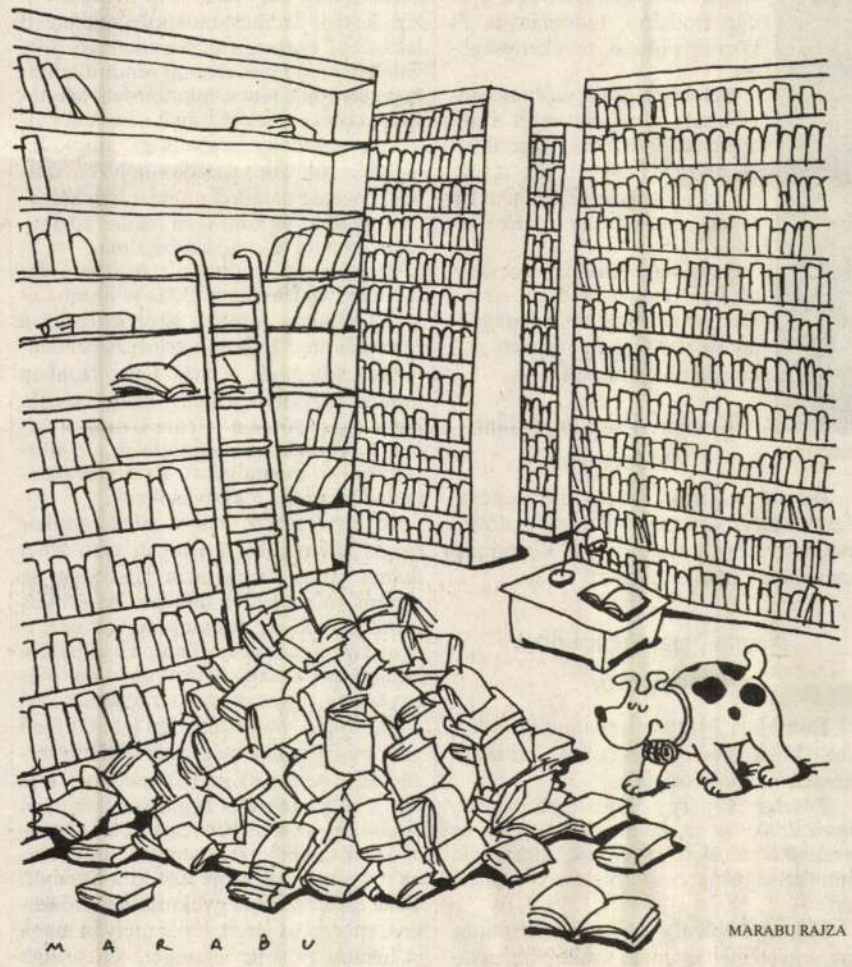

MARABU RAJZA

is. Valóban akaratgyengeség, az összefogás hiánya miatt nincs New Left Magyarországon? Valóban osztálypolitikát folytat az Orbán-kormány? S még egyszerűbben: itt osztálytársadalomban élnénk? Ki nevezheti magát „demokratikus értelmiségnek" ebben a társadalomban – kizárólag azok, akik magukat '89 tájján így nevezték, vagy valaki mások (is)? Végül: manapság milyen viszonyban van egymással a TGM-szöveg két kedvenc kifejezése – az önérdek és az osztályönzés? Milyen lehetőségei lehetnek egy ambiciózus állami újraelosztási programnak a globális rendszer perifériáján? Hiszen valódi helyzetünket a világban együtt jellemzik a BUX-index hisztérikus ugrásai és a kormányzatnak az egyre inkább felismerhető külső függésekkel szembenézni nem merő aktivista szómágiája. A napi taktikai ajánlatok szintjén minden rendben van. Nyilvánvalóan szükség van valamilyen összefogásra. A kormánykoalíció – a játékteret kitöltve – formálisan uralja a parlamentet. Az ellenzéknek, különösen, ha valóban baloldali, nincs tovább hova hátrálnia. Élettel kell megtöltenie, sőt sok részterületen most kell létrehoznia a demokratikus politikai rendszernek az ipari társadalmakban hagyományosan létező parlamenten kívüli színtereit. Ez nem lázadás az Országgyűléssel, kihívás a pártrendszerrel szemben. Egyszerűen itt teljesedik majd ki az a demokratikus politizálás, amelyről annyit beszéltünk a nyolcvanas-kilencvenes évek fordulóján, és amelyből végül a leginkább döntő elemek: a parlamenti pártok rendszere és a szabad sajtó megvalósult, de nem az egész rendszer épült egyenszilárdságúan fel. Bizonyára szükséges a kelet-európai szabadelvűség szembesítése a korábbitól származó, de az 1989–1990-es robbanás után funkcióikat vesztett vagy önmaguktól átértékelő ideológiai törmelékekkel. Ez azonban nem a magyar baloldal Rubiconja, hanem sokkal prózaibban az érintettek házi feladata.

Ami azonban az elméletet illeti, problémáim vannak már a két kulcsfogalommal: az Új Baloldallal és az osztálypolitikával is. A magyarországi baloldal politikai kultúrája kétségtelenül a Régi Baloldalhoz tartozik. Minden fogadkozása és minden értelmiségi nógatás ellenére nem alakított ki szerves kapcsolatokat a mozgalmakkal és értelmiségi programokkal. De az igazi nehézségek abban jelentkeznek, hogy számos okból következően – a baloldali pártok kimaradó szövetségi ajánlataitól függetlenül – e mozgalmak és programok csírák maradtak. Így például a zöld- és nőmozgalmak híveik (a „bázis") hiányát állami szponzorálással és a külföldi testvérszervezetek támogatásaival kénytelenek kiváltani. Itt lehet és talán kell is persze politikai szövetségeket kötni, de e kapcsolatok belátható távon sajnos tömegeket nem hoznak.

Ami ennél is fontosabb: a magyar társadalom, azt hiszem, legalábbis egyelőre, nem osztálytársadalom. Az átalakulásból kimaradtak, vagy a lepontozottak körében egyes értékek mentén elindult bizonyos homogenizálódás. De e miliőkre jelenleg akár a klasszikus, akár a modernebb osztályfogalmat (például Wrightot) egyáltalán nem használhatjuk. Kialakul ugyan valamilyen, a társadalom többségétől egyre inkább leszakadó és gyorsan összecementeződő kulturális, munkaerő-piaci és etnikai faktorok fogságába kerülő *underclass*. Ennek felszámolása nemcsak morális kérdés. És elemi érdeke a jobboldal középrétegeinek is. Hiszen a magyar társadalomban – bármennyire cinikusan hangzik – komolyabb szegregációra hely sincs. Ettől azonban a mai magyar világ még nem osztálytársadalom. S semmiféle, a lentihez hasonló nagy szerkezetek nem léteznek fent. A gazdaság egészén belül jelenleg mégiscsak mellékszereplő hazai középvállalkozót a tankönyvből utólag a maga társadalmi bázisának kinéző kormányzat politikájára sokféle címkét aggathatunk. De hogy e nem túlságosan nagy ívű erőfeszítések olyan osztálypolitikát jeleznének, amelyre parlamenten kívüli osztálypolitikával kellene válaszolni? Nem hiszem.

A vita azonban egyébként sem erről szól. Hanem először is arról, hogy a kilencvenes években a mi vidékeinken nem egyetlen, hanem egy időben sokféle baloldal létezik. S ami esetleg a kérdések kérdése az egyiknek, nem is annyira fontos szöveg a másiknak. Másodszor, lassanként be kell látnunk, hogy a magyar politikai elitben – bal- és jobboldalon egyaránt – a rejtett és különleges helyzetekben mobilizálható képességek, erőforrások, akaratok igencsak végesek. Ezen tudós ráolvasással sajnos igen keveset változtathatunk. A választói rokonszenvek megfordulhatnak (máris fordulóban vannak), de e mozgások az elit produkcióitól szembetűnően függetlenek.

Végül arról, hogy egy olyan kicsiny értelmiségben vagy inkább értelmiségi elitben, mint a mienk, felértékelődnek, hosszabb távon is szerepet kapnak a személyi vonzások és taszítások, és hogy e vonatkozásban 1998 májusában-júniusában a kormányváltással láthatóan nem kezdődött új időszámítás.

Tamás Pál
szociológus

Osztályharcok alkotmányos keretek között

Csak gyermetegen naiv, a pszichológia és a történelem iránt érzéketlen emberek számára hathat a meglepetés erejével, hogy a piacgazdaság, a rekapitalizáció magával hozza a társadalmi különbségek és ellentétek – így az osztályharc – feléledését, kiéleződését is. Pestiesen szólva, ez benne van a pakliban – üzenem a TGM-vita résztvevőinek.

De ha az osztályképlet bonyolultabb is, mint a munkásmozgalom ős- és hőskorában, úgy gondolom, struktúrájának változásai ellenére is korai még – különösen a világnak ezen a tájékán – a munkásosztályt temetni, vagy a maga egészében középosztálynak minősíteni. Ami pedig az osztályharcot illeti, úgy vélem, hogy nincs történelem nélküle, és Marx tragikus tévedése, hogy valaha is lesz. A bolsevizmus elleni küzdelmekben is jelen volt és meghatározó volt az osztályharcos motiváció, még ha az össznemzeti követelményekként és jelszavakban fogalmazódott is meg. Mert – ne legyünk naivak – a bolsevizmus távolról sem szüntette meg az osztályellentéteket azzal, hogy a magánkizsákmányolás helyébe az állami kizsákmányolást állította, csak társadalmilag átrendezte és ideológiailag elködösítette őket.

Lenin már a hivatásos forradalmár és az élcsapatpárt elméletével egy új osztály alapjait vetette meg, amit később a káderek mesterséges kiemelésének rendszeresített gyakorlata teljesített be. Hogy az úgynevezett proletárdiktatúra csak a proletariátus fölé emelkedő, és vele szükségképpen szembekerülő réteg diktatúráját jelentheti, hogy a többségi diktatúra mese, utópia, demagógia, azt a nem kiemelt munkások gyorsan megérezték, ha elméleti felismerését ennek a helyzetnek – talán egészen Gyilaszig – különféle okokból sem a polgári, sem a szocialista teoretikusoktól nem kaphatták is meg.

A történelem legszörnyűbb alakzatainak is megvannak a haszonélvezői, és legfelemelőbb fordulatainak is a kárvallottjai. A mi rendszerváltozásunk egyebek mellett azért győzelem vesztesei számára is, mert szabaddá tette az utat a társadalmi harcok – így a nyílt osztályharc – előtt, amit a totalitárius rendszerek eltorlaszoltak, amelynek kibontakozását a bolsevizmus – Kronstadtól a Tienanmen térig – mindenütt el-, sőt vérbe fojtottak.

Éppen ezért nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a társadalomnak nincs még egy olyan csoportja, rétege, osztálya – a megnevezésnek itt nincs jelentősége –, amely annyira érdekelt volna a demokrácia szüntelen fejlődésében-finomodásában, mint a munkásosztály vagy korszerűbben szólva: a bérből és fizetésből élők.

Osztályharca tehát csak a demokratikus értékek védelmének és gyarapításának zászlaja alatt mehet végbe, amint azt már a szociáldemokrácia klasszikusai is felismerték. Minden olyan törekvés – és szinte mindegy, hogy polgári vagy proletár címkével –, amely szűkíti a társadalmi harcok mozgásterét, alkotmányos kereteit és lehetőségeit (még ha nem ölti is a leplezetlen diktatúra formáját) a munkásságot sújtja a legérzékenyebben.

Napjaink riasztó paradoxona, hogy a módszerek túlélik az őket megszülő rendszereket. A bolsevizmus ellenzékeltipró, hatalom-összpontosító szalámitaktikája, őrségváltása, kiszorítósdija – ha finomított és álcázott formákban is – egykori ellenfeleinél kelnek új életre. Nem kis részben szociáldemokratizálódott.

Korántsem biztos, hogy a politikai módszerek tárgyilagos elemzése ma az MSZP-ben vagy – ezt is megkockáztatom – a Munkáspártban ismerné fel a régi állampárt utódpártját. Ezt a belső társadalmi átrendeződést nem hagyhatjuk figyelmen kívül a mai helyzet és a mai feladatok megítélésekor. De azt sem, hogy a múlt tudatformái és tudattartalmai – keserves tapasztalatokat szerezhetünk erről is – sohasem tűnnek el teljesen és nyomtalanul.

A magam részéről a szociál-liberális koalíció választási kudarcának egyik alapvető okát látom abban, hogy a szocialista irányultságú erőkben is élnek még annak a barbár anti-liberalizmusnak a maradványai, amelyeket a bolsevizmus ültetett el. Valamint: a liberalizmus táborában is erőteljesebb a kívánatosnál és indokoltnál az a múlt századi merev és dogmatikus antiszocialista elkötelezettség, amely napjainkban már csak a diktatórikus programmal és jelszavakkal fellépő „szocializmusokkal" szemben létjogosult. Elsőrendű osztályharcos feladat, a baloldal modernizációjának alapkövetelménye, hogy a munkások tömegeibe is „bevigyük" a liberális értékek tudatát, a liberális elkötelezettségű értelmiséget és polgárságot is közelítsük a társadalmi szolidaritás szocialisztikus eszméihez.

Gyertyán Ervin
közíró

Tamás Gáspár Miklós: Új osztálypolitika (1998. november 18–19.) vitacikkéhez eddig hozzászóltak:
Eörsi István: Az osztályelemzés dicsérete (1998. november 27.)
Debreczeni József: Új Kommunista Kiáltvány? (1998. december 4.)
Vitányi Iván: Találkozás a baloldalon (1998. december 11.)
Verő László: Új Polgári Kiáltvány? (1998. december 17.)
Schmidt Mária: Búcsú a racionalizmustól (1998. december 18.)
Dr. Papp György: Az új osztály újraelosztási politikája (1998. december 28.)
Bayer Zsolt: A megőrült boldogtalanság (1998. december 30.)
Rózsavölgyi Zsolt–Győri Ferenc–Tóth László: Szivarozzon-e egy baloldali? (1999. január 8.)
Bíró Béla: Osztálypolitika? (1999. január 13.)
Szabó Iván: Látlelet és javaslat (1999. január 18.)
Zimányi Tibor: Új osztálypolitika – osztálypolitika nélkül (1999. január 18.)

Újragondoljuk?

LAMBERGER GALINA

Az már az első nyilatkozatokból látszott, hogy hozzányúlnak. Egyes elemeit azonnal támadás érte. Jó, a pályakezdők kérdésének megítélése ízlés dolga, miért legyen kötelező nekik – bárkinek, bármi?

Valóban, korai volt a bevezetése. Aki benne él, az tudja csak, mennyire kiforratlan a törvényi és rendeleti szabályozás, az adminisztráció minden szinten akadozik, ritka szerencsés egybeesése a dolgoknak, ha utalás is jön, bevallás is, mindez időben ahhoz, hogy elkészülhessen a pénztár az adatszolgáltatással.

Az adminisztrációs rendszerekről, a szoftverekről egyelőre jobb nem is beszélni, a legkevésbé sem felhasználóbarátok. És permanens fejlesztés alatt fognak állni még nagyon sokáig. A könyvelő idegösszeomlást kap. Persze mindig a legroszszabbkor.

Mert mindig a legrosszabb van.

A foglalkoztatók is küzdenek az újfajta és folyamatosan változó nyomtatványokkal és az adatszolgáltatással. Soha ennyi másodállásra nem derült fény: igen, abból is le kell vonni a tagdíjat. Mindenki tanulja a szakmát, oltjuk a tüzeket. Túl sokan és főleg túl rövid idő alatt léptek be. Több mint egymillió tagja van a magánnyugdíjpénztáraknak. Sok volna a teendő.

Érdekes testközelből megfigyelni a nyugdíjipar kiépülését annak minden állami és versenykellékével: ahogy nevesültek a piaci szereplők, egy perc alatt felosztódott a piac, elrendeződött a szolgáltatói háttéripar, kulturált formát öltött a lobbyzás, egymásra találtak a pénztárszövetségek, és etikai kódexet alkottak.

Szerveződik a szakma társadalmi élete, praktikus rendezvényekkel, nemzetközi konferenciákkal. A felügyelet közvélemény-kutatást rendel neves cégtől: érdekli a valóság. Nagyon helyes. Emberi arcot ölt a garanciaalap, vendégül látja a szakmát, élére áll a mozgalomnak, mert van ilyen is, például a pénztárak hozamainak korrekt összehasonlítása érdekében éppen a szakmai konszenzus összehozásán munkálkodunk. Közös erővel. Kicsik és nagyok.

Újságírók napi- és szakmai lapokban nyugdíjpénztári mellékleteket írnak egyre hozzáértőbben. Mert ezzel is elkezdtünk foglalkozni. (Maroknyi újságíró ír a pénztárakról, ismerjük őket, ismernek minket.) Van szakmai nyilvánosság. Vállalati újságokban állandó rovatok indultak. Elméleti igényű írások látnak napvilágot, bennük ismerős, már régebben félresöpört nézetek kerülnek elő. Újra. Vajon miért? – töprengek.

A nyugdíjpénztári mozgalmár persze próbálkozik, hátha megtud valamit a várható változásokról a minisztériumban, a felügyeleten, mint a régi szép törvényelőkészítő időkben, de hát ezúttal semmi hír. Nem folyik szakmai előkészítő munka sehol sem. Nyilatkozatok viszont vannak. Képviselői indítvány elfogadásával, azaz puccsszerűen marad az idei hat százalék a jövő évre meghirdetett hét százalék helyett, és meglebegtetik, hogy megszűnik a magánnyugdíjak kifizetését szavatoló garanciaalap mögötti állami garancia. De nem baj, belép helyette a Nemzeti Bank.

Elképzelem, hogyan magyarázom ezt el a pénztártagjaimnak vagy bárkinek. Hát nem fogják egykönnyen megérteni, az biztos. Mindig az állami szabályozás kiszámíthatóságára vonatkozó kérdések a legkínosabbak. Pedig én nem tehetek semmiről. Ezt a kérdést akkor sem lehet megúszni. A garancia nemcsak egy eladást segítő módszer, hanem a bizalom erősítéséé is. Szakmai énem persze kaján elégtételt élvez: az állami garancia rendszeridegen elem, az egyéni választás kockázatokkal jár, a döntés felelősségét nem lehet másra áthárítani. Ráadásul a befizetés kötelező a jóknak is, rosszaknak is, ebből előbb-utóbb átcsoportosítás lesz a gyengélkedőkhöz. Ettől a közgazdasági abszurdumtól most megkíméltek, mégsem tudok felhőtlenül örülni. S nem csak azért, mert azóta napi átlagban 10-15 tag lép vissza a tb-pénzárba. Értem én a retirálás okát: a tb-kasszákban hiány van. Tudtuk, számítottunk rá, most bejött.

Valóban több a hiány a tervezettnél, mert többen léptek be a pénztárakba. De ha nem jön be a tervünk, a tényeket kell-e okolni érte? Hát a kézi vezérlési rutin hány generáción át öröklődik még tovább? A nyugdíjreformcsomag – szakítva a magyar népi hagyományokkal – 15 évre előre és azon is túl meghatározta a nyugdíjrendszer fejlődésének irányát, a fokozatosság elvét szem előtt tartva. Mindez azért volt lehetséges, mert többéves szakmai előkészítő munka után, a sokfordulós egyeztetések során kialakult egy politikai kompromisszum, és ezt konszenzusként is lehetett értelmezni.

Az idő nem igazolta ezt az értelmezést. Indulhat a reform újragondolása.

Lamberger Gali

A Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány díjai

Glatz Ferenc és Balogh János VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

Alapítványi fődíjat adományoz

Fejtő Ferenc írónak, a XVIII–XX. századi magyar történelmi, eszmetörténeti tárgyú munkáiért, a magyar kultúra és anyanyelv külföldi művelésében szerzett kimagasló érdemeiért.

Balogh János biológus, akadémikus, ny. egyetemi tanárnak, a trópusi zoológia, az ökológia kutatása és a tudományos ismeretterjesztés terén végzett kiemelkedő teljesítményéért.

Pázmány Péter-díjat adományoz

Horn Péter mezőgazdász, akadémikus, egyetemi tanárnak, nemzetközileg elismert tudományos kutatói és felsőoktatás-szervezési tevékenységéért.

Ginsztler János gépészmérnök, egyetemi tanárnak, oktatói, kutatói, tudományszervező tevékenységéért.

Michelberger Pál mérnök, akadémikus, egyetemi tanárnak, oktatói, kutatói, tudományszervező tevékenységéért.

Patay László festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanszékvezető tanárának, eredményes oktatói, kutatói tevékenységéért.

Soproni József zeneszerző, egyetemi tanárnak, oktatói, oktatásszervező, zenetudományi tevékenységéért.

Deák Ferenc díjat adományoz

Bihari István vegyész, az OMFB Tanácsa elnökének, a tudományos kutatás és a műszaki fejlesztés terén végzett tevékenységéért.

Palánkai Tibor közgazdász, akadémikus, egyetemi tanárnak, oktatási, kutatási, oktatásszervező munkájáért.

Romsics Ignác történész, egyetemi tanárnak, eredményes oktatási, kutatási tevékenységéért.

Trefort Ágoston díjat adományoz

Honti Mária tanárnak, oktató, nevelő, oktatásszervező, és tankönyvíró munkásságáért.

Margócsi József ny. főiskolai tanár, főigazgatónak, a főiskolai tanárképzés fejlesztése terén folytatott több évtizedes eredményes munkásságáért.

Reményi Gusztáv matematika szakos ny. vezető tanárnak, több évtizedes kimagasló tanári munkájáért.

Nagy Sándorné pedagógus, iskolaigazgatónak, példamutató iskolaszervezői, eredményes nevelői tevékenységéért.

Kodály-díjat adományoz

Kékes Szabó Mihály egyetemi docensnek, az Országos Tudományos Diákköri Tanácsban végzett kiemelkedő munkájáért.

Lukács László irodalomtörténész, teológiai tanárnak, gazdag irodalmi, tudományos és közművelődési tevékenységéért.

Péterfy László szobrászművésznek, a népművészet szakágainak rendszeres nemzetközi és országos eseményei, seregszemléi megszervezésében kifejtett eredményes munkásságáért.

Szokolay Sándor zeneszerző, ny. egyetemi tanárnak, a magyar zenekultúra felvirágoztatása érdekében végzett kiemelkedő munkásságáért.

Kemény Zsigmond-díjat adományoz

Dávid Gyula irodalomtörténész, szerkesztőnek, a magyar irodalomtörténet művelése terén kifejtett kimagasló színvonalú munkásságáért.

Nemes Nagy Ágnes-díjat adományoz

Domokos Mátyás irodalomtörténész, író, kritikusnak, szerkesztői, kritikusi, esszéírói munkásságáért.

Poszler György irodalomtörténész, esztétának, az irodalomtudomány és az esztétika területén végzett kimagasló munkásságáért, esszéírói tevékenységéért.

Simonyi Károly fizikus, akadémikus, ny. egyetemi tanárnak, szaktudományának nemzetközi rangú művelőséért, kimagasló művelődéstörténeti tevékenységéért.

SZÍNHÁZ

Paul úr a Katonában

Csalódott vagyok. Tankred Dorsttól ugyan nemigen vártam sokat, Ascher Tamástól viszont igen. És a téma is izgalmas lehetne. Az energikus, ambiciózus, feltörekvő fiatalság nekitámad a megkövesült, elvi alapokon álló renyheségnek. A tevékeny, napi gyakorlatiasság megütközik a bénult és bénító kulturáltsággal. Paul úr, Dörst darabjának címszereplője ugyanis elvi alapon lusta. Azért érzi szabadnak magát, mert semmije sincs. Még vágyai sincsenek, sőt szabadságvágya sincs, évtizedek óta ki sem mozdul bűzös, koszos üzemcsarnokból elrekkentett lakásából. Igazsága aligha vitatható. Tőle valóban nem lehet elvenni semmit, minthogy semmije sincs, mint hirdeti, sőt, tegyük hozzá, a szabadságát sem lehet elvenni, minthogy szabadsága sincs. Ez ugyebár fölöttébb paradox helyzet, amiből rengeteg paradox mondat indukálható. Másrészt viszont igen hamar átlátható, ezért nem túlságosan izgalmas.

Elég sokáig úgy tetszik, Paul úr a darab hőse, és Haumann Péter jutalomjátéka az előadás. Végtére is élvezhetjük a rendezői precizitás és a színészi mindentudás csillogását – más tétje azonban mintha egyáltalán nem lenne annak, hogy egyre többen jelennek meg a színen és különböző próbatételek elé állítják Paul úr mentalitását. És ő szórakoztatóan megfelel a kihívásoknak.

Jó ideje folyik már a játék, amikor mégis kiderül, hogy Paul úr nem lehet dráma hőse. Benne nem játszódhat le semmi, róla lepattan minden. Az örökös azonban, aki az üzemcsarnokot üzemként szeretné hasznosítani, és akinek a barátnőjére is nagy hatást tesz a különös egyéniség, egyszer csak tragikus hőssé válik. Rájön, hogy képtelen kitenni Paul urat, pedig annak még csak bérleti szerződése sincsen. Rá kell jönnie, hogy tele van a lelke morális aggállyal, képtelen erőszakot, akár törvényeset is, alkalmazni azzal az emberrel szemben, akit valaha még az ő nagyapja túrt ki a házából. Tehát csak szeretne gyakorlatias, erőszakos, energikus lenni, lelke mélyén maga is inkább Paul úr restségét, tétlenségét választaná. S ehhez még a pénzes társa is szorongatja, aki valóban gyakorlatias, energikus, gátlástalan.

A további poénos fordulatokat nem árulom el. A baj nem velük van, bármily abszurdak, sőt talán éppen attól lehetnének jók, hogy képtelenek, hanem azzal, hogy nem kárpótolnak azért a meglehetősen hosszú unalomért, ami megelőzi őket. Azért, hogy nem vibrál a titok a levegőben, hogy a lakásfoglalási kísérlet életképei közben nem nő a feszültség. Talán a nagyon finoman kidolgozott rendezés, Ascher mikrorealizmusa is az oka, hogy sokáig nem értjük, hol a probléma. Egyrészt Paul úr igazán megteremthetné, kitenyészthetné a maga disznóólát egy házzal odébb is, másrészt a fiatalembernek jogilag egyáltalán nincs szüksége a beleegyező iratra, amit oly buzgón követel. Ez azonban meglehetősen sokáig nem abszurd drámai helyzetnek, hanem közönséges értelmetlenségnek tetszik.

Ebben Fekete Ernő alakítása is ludas lehet. Nem a figurát játssza ugyanis sokáig, hanem csak azt, akinek az látszani szeretne. Könnyed, mosolygós, kissé korlátolt fiatalember, aki azt hiszi, másodpercek alatt végezni fog a vén marhával. Hogy mi a baj, hogy miért húzódik valójában olyan hosszan az ügy, azt nem is tőle, hanem a társától, akinek könyörtelen célratörését Lukáts Andor precízen hozza színre, tudjuk meg: ő mondja ki, hogy az érzékenykedő ifjú vele szeretné elvégeztetni a piszkos munkát. Pelsőczy Réka játssza a fiatalember barátnőjét (mai fiatal lány, ahogyan a hetvenes éveiben járó szerző látja), Jordán Adél pedig a szomszédból átszökő elmebeteg kislányt. Pontos alakítások: közük csak Paul úrhoz van, hozzá való viszonyuk gazdagítja az ő jellemrajzát. Nincs viszont közük a drámát átélő fiatalemberhez.

Az ő lelkébe, a tragédiájába legjobban Paul úr locsi-fecsi, sznob operarajongó, a felszínen semmit sem értő, sőt semmit sem látó húga lát bele. Csákányi Eszter nemcsak tökéletes külsőségekkel jeleníti meg, hanem belevilágít a helyzet lényegébe. Sajnos csak utólag.

Khell Zsolt díszlete, Szakács Györgyi jelmezei ezúttal is remekül biztosítják a nyomorúság Katonában szokványos külsőségeit.

Zappe László

ÖSSZEGYŰJTÖTTÉL 8 MŰANYAG KUPAKOT EGY FARSANGI POHÁRÉRT?

AZ ALÁBBI HELYEKEN VÁLTHATOD BE BUDAPESTEN ÉS KÖRNYÉKÉN:

Balassagyarmat, *Vegyesbolt-Bukovszky Győző*, Leningen u. 8., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-12
Budakalász, *Cora*, Omszk park 1., Cs: 14-20, P: 14-20, Sz, V: 12-18
Budapest, *Interspar*, XIX., Üllői út 201., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz, V: 9-15; XX., Széchenyi u./János u., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz, V: 9-15; *Julius Meinl*, II., Lövőház u. 4-5., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 9-15; IX., Lurdy Ház, Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 9-15; XIII., Duna Plaza, Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 9-15; XIII., Váci út 201., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 9-15; XIV., Örs vezér tere, Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 9-15; XXI., Csepel Plaza, Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 9-15; *Kaiser's Supermarket*, VI., Nyugati tér 1-2., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; VII., Klauzál tér 11., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Áruház tér 7., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Blaha L. tér 1., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Gábor Á. u. 74-78./A, Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Kerepesi út 73., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Kossuth tér 4/5., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Október 23-a u. 6-13., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Rétköz u. 3-5., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Szent Imre út 1., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Üllői út 147., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; Váci út 168., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14 *Tesco*, Pillangó u. 15., Cs, P: 10-20, Sz: 10-18, V: 10-16; Szentmihályi út-Pólus C., Cs, P: 10-20, Sz: 10-18, V: 10-16
Cegléd, *Piels-Bier Shop-Bakó Zoltán*, Budai u. 36-38., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-12
Hatvan, *Vidd és Hozd Bt.*, Mészáros u. 43., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-12
Kerepes, *B.I.M.*, Mogyoródi u. 1., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-12
Székesfehérvár, *Interspar*, Budai út 41., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz, V: 9-15; *Kaiser's Supermarket*, Rákóczy u. 3-5., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14; *Tesco*, Aszalvölgyi út 1., Cs-P: 10-20, Sz: 10-18, V: 10-16
Szentendre, *Interspar*, Dobogókői út 4-6., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz, V: 9-15; *Kaiser's Supermarket*, Dunakanyar krt. 2., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14
Tatabánya, *Kaiser's Supermarket*, Szanatórium út 1-3., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14
Törökbálint, *Cora*, Torbágy u. 1., Cs: 14-20, P: 14-20, Sz, V: 12-18
Vác, *Kaiser's Supermarket*, Avar u. 1., Cs: 13-19, P: 13-19, Sz: 8-14

AZ AKCIÓBAN RÉSZT VEVŐ COCA-COLA TERMÉKEK:

ÉLJ A KÜLÖNLEGES AJÁNLATTAL:
HOZZ MAGADDAL 40 KUPAKOT, ÉS MEGKAPOD A TELJES, 6 DARABOS, POHÁRKÉSZLETET, AMÍG A KÉSZLET TART, VAGY LEGKÉSŐBB 1999. MÁRCIUS 6-IG.

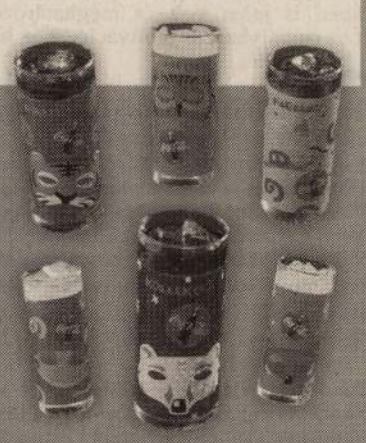

TOVÁBBI INFORMÁCIÓÉRT HÍVD A COCA-COLA FORRÓDRÓTOT A 06-30/9776-776-OS TELEFONSZÁMON

KÖNYV, ZENE, FILM, SZÍNHÁZ

Médeia és kakaókoncert

Ellenőrizze ismereteit a melodrámáról és saját intelligenciájáról! Mi a különbség a zseni és a jó muzsikus között? Az, hogy az egyik zseni, a másik jó muzsikus. Végül mikor született Jézus Krisztus? Megtudhatja egy új könyvből. (Mellesleg Krisztus előtt hétben).

Benedikty Béla írása a NÉPSZAVÁNAK

Nagy, családi perpatvar során az ember egyszercsak rájön, hogy alaposan megbántotta a feleségét, efölött érzett bosszúságában mindjárt el is dörmögi a nagyjelenet zárómondatát: ne csinálj nekem itt melodrámát! – és kimegy a szobából. A mondat igazi hatását teljesíti ki az ajtónak hatalmas csattanással való betámasztása.

Melodráma

Pedig hát szegény asszony nem csinált melodrámát. Elsősorban is azért nem, mert ritka manapság az olyan panellakás, amelyben minden veszekedéskor rendelkezésre áll a melodrámához nélkülözhetetlen szimfonikus zenekar. A melodráma ugyanis valami egészen más, mint amire emlegetésekor gondolni tetszik – a szerencsétlen hitves leteremtésének, „irodalmi" porig alázásának műfaja a szomorújáték, esetleg egy lányregény szentimentális dialógusrészlete, de a melodráma nem ez. A melodráma olyan zenedráma, mondhatnám opera, amelyben a színművészek nem énekelnek (azaz nem operaénekesek), hanem prózát mondanak, a zenekar pedig aláfesti, hangsúlyozza a drámai történést.

„Mindig úgy gondoltam, hogy az ilyesmi semmilyen hatást sem keltene, éneklés helyett deklamálnak, eközben a zene alatt is beszélnek, ami azután nagyszerűen hat. Amit láttam, az a Médeia volt Bendától, még egy ilyet csinált, az Ariadné Naxoszban, mindkettő kitűnő volt, tudja, a luteránus Kapellmaisterek közül mindig Benda volt a kedvencem, ezt a két művét annyira szeretem, hogy mindig a kezem ügyében tartom."

Elég jó az „ajánlólevél", a fenti sorok íróját ugyanis *Mozartnak* hívják, a címzett pedig *Leopold Mozart* volt 1778-ban.

Nem tudom, van-e forgalomban lemezfelvétel *Georg Benda* Médeia-ból majdnem bizonyos vagyok benne, hogy az itt láthatón kívül nincs. A Budapesti Fesztiválzenekar előadása *Fischer Iván* sokadik nagyszerű zenei leleménye. Ha az ember végighallgatja a Médeia-t, gondolkodóba esik, miért nem annyira ismert Benda, mint kortársa, az őt lelkesen méltató Mozart. Válasz persze van, de a zenetudományi elemzés valószínűleg nem a Népszava feladata.

I. Q.

Íme az egyik legkártékonyabb könyv, amit valaha kiadtak. A frászt hozza az olvasóra, mielőtt belevágna az első teszt megoldásába. Ha kiderül – gondolja –, hogy olyan hülye vagyok, mint hat pár csizma, mert még ezt sem tudom végigcsinálni, akkor megtépem a köntösömet, hamut szórok a fejemre és kolostorba vonulok. Vagy a kocsmába. Aztán, ahogy halad előre az ember (még ez is megvan, még ez is könnyű), hízik az önbizalom, jöhet a második, a harmadik, a negyedik teszt – és akkor következik a tragikus végkifejlet: az egyik pont a bukást jelenti.

Mit lehet ilyenkor tenni? Először is tessék körülnézni, tanúja volt-e valaki a kudarcnak? Ha igen, nagy lelkierővel el lehet kezdeni fütyürészni, és egy szórakozott mozdulattal, mintegy mellesleg becsúsztatni a könyvet a többi közé, minél mélyebbre, annál jobb. Ha nem látta senki az igazság keserű megnyilvánulását, jöhet az ideális mozdulat: bevágni a kötetet a sarokba.

Visszavonom az első mondatot. A könyv mégis inkább praktikus. Segít felmérni saját szellemi kapacitásunkat (olykor nem árt), és adott esetben arra is alkalmas, hogy bosszút álljunk. Mármint a könyvön. Puha, jó minőségű papírra nyomták, a sarokba vágás pillanatában a szobába lépő családtag legfeljebb könnyű sérülést szenved.

Mindemellett a kiadvány sajnos remek. Nem lehet kifogni rajta.

A Bach-család

Méghozzá az öreg nélkül, János Sebestyén fiainak műveit játssza a Fesztiválzenekar. Az iménthez hasonló kérdés e lemez kapcsán is feltehető: miért *Johann Sebastian Bach* a zeneirodalom egyik csúcsa, és miért nem *Carl Filiph Emanuel Bach*, mikor utóbbi oly kellemes zenéket írt, olykor kicsit mozartosat is, pedig ő 42 évvel korábban született, mint Mozart. Válasz most sincs, legfeljebb ugyanazt hangsúlyozom, mint az imént: *Fischer Iván* nagyon jó muzsikákat fedezett fel nekünk, szerintem senkinek sem fog eszébe jutni, hogy az öt Bach-fiún számonkérje apjuk zsenialitását.

A Bibliáról

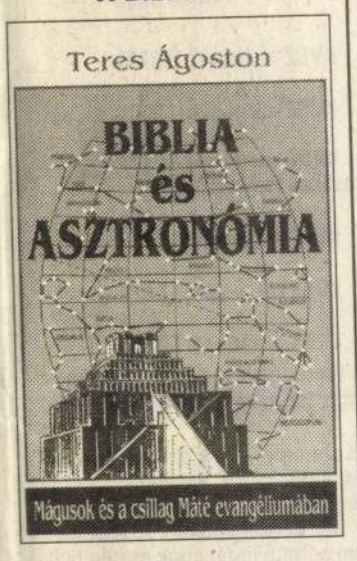

Mi a különbség az asztrológia és az asztronómia között? Látszólag csak két betű. De csak látszólag. Mert előbbi a csillagjóslás művelői által fenemód tudományosnak tekintett, azért mégiscsak kicsit ködös „szakma" megjelölése, utóbbi viszont valóban a tudomány, a csillagászat görög neve.

A könyv hihetetlenül izgalmas. Az asztronómia és egyéb segédtudományok felhasználásával olyan ismeretek birtokába juthatunk, amelyek módosíthatják eddigi tudásunkat a Föld máig „legnépszerűbb" kiadványáról, a Bibliáról.

Koncertek

Nem kell uborkaszezonra gyanakodni, amiért zeneügyben kizárólag a Fesztiválzenekarral foglalkozom, tekintsék ezt lelkiismeret-furdalásom enyhítésére tett kísérletnek: eddig ugyanis egyetlen sort sem írtam róluk, pedig hát...

Na, szóval, lesz egy Kávékoncert január 13-án a Duna Palotában, másnap a Haydn-Mozart sorozat hangversenye a III. ker. Selmeczi u. 14-16-ban, 15-én, vasárnap pedig a gyerekek körében méltán népszerű Kakaókoncert a Merlin Színházban, a Gerlóczi utcában.

Vidékieknek is ajánlom, legalább a főváros 50 kilométeres körzetéből megéri a vonatjegy árát.

Kívül az Operaházon a príma donna

Sass Sylvia dedikálása a Népszava olvasóinak

Mészáros Szilvia írása a NÉPSZAVÁNAK

Sass Sylviának énekesként, festőművészként és tanárként is van munkája bőven. A karácsonyi ünnepek előtt jelent meg saját kiadású CD-je, melyen opera- és koncertáriák hangzanak el. Növendékeinek ária- és dalestjét január 27-én rendezik a BM Duna Palotában. A koncertet – melynek természetesen Sass Sylvia lesz a háziasszonya, – a Bartók rádió és a tv is közvetíti. Februárra kiállításra kapott meghívást a művésznő az OTP Galériától. Márciusban Franciaországban, áprilisban pedig Manchesterben *Bartók*: A Kékszakállú herceg vára című operájában Juditot énekli. Augusztusban a Keveházi házaspár meghívására – a nyári operafesztivál keretében – nagyon izgalmas feladat várja: a Carmen címszerepe az Operában.

– Régen lépett fel a Budapesti Operaházban opera szerepben. Mi az oka a távollétnek?

– Ha meghívnak én boldogan énekelek az Operaházban. Azonban a mostani igazgatás nem kedvel engem. Régebben a külföldi fellépéseim mellett is mindig szakítottam időt arra, hogy évente 2-3 szerepet énekeljek itt. Most sem rajtam múlik a dolog.

– 1995-ben lejár az Operaház igazgatói mandátuma. Az előző szavazásnál többek szerint azért szorult a második helyre, mert nem készítette úgy elő a szereplését, mint a jelenlegi igazgató, Ütő Endre. A következő választáson indul-e?

– Ha pályázni kell az igazgatói posztra, programot írni és versenyezgetni, akkor nem, mert nem látom értelmét. Nem ambicionálom, hogy bármilyen rangban ott legyek az Operában. Egyszerűen csak segíteni szeretnék. Én a személyzeti, gazdasági és művészeti igazgató feladatát különválasztanám. Ha felkérnének rá, művészeti kérdésekben szívesen segédkeznék. Hiszek abban, hogy a világ legjobb színházát lehetne itt csinálni.

– Zenei körökben azt mondják, hogyha felvesz és tanítani kezd egy növendéket az többé nem megy el a Zeneművészeti Főiskolára felvételizni. Mitől ilyen húségesek a tanítványai?

– A Zeneakadémiai anyagot megtanulják nálam is, csak míg a főiskolán karmesterrel és zenekarral a negyedik évben találkoznak a hallgatók, addig az én iskolámban már elsőben. Vannak akik konzervatórium vagy főiskola elvégzése után kerülnek hozzám legfelsőbb képzésre. Azok a növendékeim, akik elvégzik az ötéves anyagot – (van, aki öt évnél korábban), Cant-art diplomát kapnak, melyet ünnepélyes keretek között nyújtok át. Versenyeken való indulásra biztatom őket és örülök, ha sikerül minél hamarabb színházhoz elhelyezni tanítványaimat. Most a pécsi Parasztbecsület előadásában hárman is szerepet kaptak közülük. A bécsi Staatsoper is érdeklődést tanúsított iránt.

Értékmentés a Filmintézetben

MTI-információ

Jó ütemben halad a Magyar Filmintézetben az az 1989-ben megkezdett szisztematikus munka, amelynek során felújítják az elmúlt évtizedekben készített magyar játék- és dokumentumfilmek egy részét.

Eddig csaknem százötven alkotást újítottak fel az 1945 és 1961 közötti magyar filmgyártás terméséből. A hetvenes évek filmjei közül tizenkét művön végeztek munkálatokat a szakemberek. A Filmhíradó 1948 és 1961 között készült anyagaiból közel egymillió méter hosszúságú filmszalag restaurálása fejeződött be. Felújították a két világháború közötti híradók kultúrtörténeti részeit és korszerű szalagokra másolták át az 1945 előtti magyar játékfilmeket. Többségüknél hangfelújítást is elvégeztek a filmintézet munkatársai.

ITT LEVÁGANDÓ

Budapest

Belföldre bérmentesítés nélkül feladható

POSTAIGAZGATÓSÁG
Hírlapcsoport

Budapest
1846

Csabai rajzalbum

Rajzok Békéscsabáról címmel album jelent meg a békési megyeszékhelyen; a városi önkormányzat és a csabai Kner Nyomda gondozásában közreadott szép kötet *Pataj Pál* 32 rajzát tartalmazza. A rajzalbumban a képekkel párban egy-egy jeles értelmiségi – köztük *Cseres Tibor, Féja Géza, Gyöngyösi János* egykori kisgazda miniszter, *Haan Lajos* paptörténész és *Lipták Pál* Kossuth-díjas könyvtáros, festő – Békéscsabáról szóló művéből vett idézet olvasható.

MA ESTE A TÉVÉBEN

Éveleji józan mulatás

Régebben a rádiókabaré munkatársai arra hivatkoztak, hogy az ő helyzetük nehezebb, mint képernyős társaiké, hiszen szilveszterkor többnyire a tévét kapcsoljuk be. Emelkedett hangulatban, esetleg némi alkohol befolyásolásában a gyengébb poénokat is elfogadjuk. Míg a rádiókabarénak színjózanon az ismétlését hallgatjuk. Immár a televízió is ismétel. Nem az egész összeállítást egyben, hanem eltérő időben annak egyes blokkjait. Ma este tehát azért ülhetünk le a készülék elé, hogy eldöntsük, józanon is tetszik-e, amit már láthattunk, vagy éppen ellenkezőleg, ismét megbizonyosodunk, hogy mégiscsak pocsék volt ez. Ezúttal még a játék izgalma is megadatik, hiszen e sorok írásának pillanatában nem tudni pontosan melyik blokkot láthatjuk ismét.

De ha év végén visszaemlékeznek még, akkor harmadszor is végignézzük az esedékes kabarét.

TV1 20.45 Szilveszteri ismétlés

Tizianónak lába kélt

Ötmillió font értékűre becsült *Tiziano* festményt loptak el péntek éjjel Bath grófnőjének kastélyából, a Salisbury közelében található Longleat House-ból.

A nagy olasz reneszánsz mester 60-szor 45 centiméteres képe, a Pihenő az Egyiptomba vezető úton Máriát ábrázolja a gyermek Jézussal és Szent Józseffel. A tolvajok emellett leakasztották a falról *Bonifazi De Pitati* alkotását, a Juszticia megszemélyesítését is.

Pályázati felhívás

Kincstári Vagyonkezelő Szervezet (KVSZ) egyfordulós, nyilvános pályázatot hirdet az alábbi műemlék ingatlanok hasznosítására.

Megvásárolható ingatlanok:

Pest megye
Vácduka, Latinovits–Bottlik kúria — KVSZ azonosító: L0135

Tolna megye
Gyönk, Magyari–Kossa kúria — KVSZ azonosító: L0031

Vas megye
Felsőszölnök, vízimalom — KVSZ azonosító: L0113

Tartós használatba (bérbe) adható ingatlanok (felújítás, helyreállítás fejében)

Borsod-Abaúj-Zemplén megye
Edelény, L'Huilier–Coburg kastély — KVSZ azonosító: L0021

Fejér megye
Lovasberény, Cziráky-kastély — KVSZ azonosító: L0027

Vas megye
Csehimindszent–Potypuszta, Mesterházy-kastély — KVSZ azonosító: L0092

1. A fenti műemlék ingatlanok megvásárlása vagy tartós használatba (bérbe) adása csak az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Műemlék-felügyeleti Igazgatóságának jóváhagyása alapján lehetséges.

2. A pályázaton való részvétel feltételei:

– A pályázaton részt vehetnek azok a hazai és külföldi jogi és természetes személyek, akik elfogadják a pályázati kiírás feltételeit és vállalják az abból eredő kötelmeket. Külföldi állampolgárok, valamint jogi személyek csak a külföldiekre vonatkozó előírások szerint vásárolhatnak ingatlant.

– Megvásárolható ingatlanok esetén az ajánlattevőnek az ajánlati ár (áfa nélküli vételár) 10%-át kell versenytárgyalási biztosítékként befizetni, a tartós használatba (bérbe) adható ingatlanok esetén 500 000 Ft-ot kell bánatpénzként befizetni a pályázat benyújtásának határidejéig a KVSZ MNB-232-90163-7517 sz. számlájára, s az ezt igazoló bizonylat (feladóvevény vagy átutalási megbízás) másolatát a pályázati ajánlat mindhárom példányához csatolni kell. A megvásárolható ingatlanokra befizetett összeg a nyertes pályázó esetében bánatpénzként viselkedik. A befizetett versenytárgyalási biztosíték, illetve a bánatpénz után a KVSZ nem fizet kamatot.

– A pályázatokat 3 példányban, 1 db zárt, név és cégjelzés nélküli borítékban kell benyújtani a pályázatra utaló megjelöléssel. A benyújtott ajánlatok közül egyértelműen meg kell jelölni, hogy melyik az eredeti példány.

– Pályázni több ingatlanra is lehet, azonban mindegyikre külön pályázatot kell benyújtani.

– A borítékon fel kell tüntetni az alábbi szöveget:

Címzett:
„Pályázat.....*hasznosítására"
(Ide a pályázott ingatlan megnevezését kérjük beírni.)

A pályázatok benyújtásának határideje:
1995. február 15. 14.00 óráig
személyesen, illetve postai úton.

A pályázatok beadásának helye:
Kincstári Vagyonkezelő Szervezet Ügyfélszolgálati Iroda 1054 Budapest, Zoltán u. 16.
(Tel: 111-0472, 131-1500/1213, telefax: 112-9250)

A pályázatok nyilvános felbontása 1995. február 20-án 10.00 órakor lesz a KVSZ Ügyfélszolgálati Irodájában.

A borítékok bontása során ismertetésre kerülnek az ajánlatok leglényegesebb elemei: a pályázó megnevezése, a megvásárolni kívánt ingatlan, a megajánlott vételár és a hozzá kapcsolódó fizetési feltételek.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

– a pályázó megnevezését, címét, tevékenységi körének rövid leírását,
– a kiválasztott ingatlan megnevezését,
– vételi ajánlat estén a felajánlott vételárat (az áfa egyértelmű megjelölésével), nem teljes készpénzfizetés esetén a vételár megosztását készpénzre és „E" hitelre a hatályos jogszabályok alapján. „E" hitellel történő vásárlás esetén csatolni kell a banki hitelígérvényt is.
– a tartós használatba (bérbe) adás esetén
– a kastély hasznosítására vonatkozó elképzelés ismertetését,
– az elképzelés megvalósításához szükséges építészeti munkák leírását a szükséges tervekkel, rajzokkal, vázlatokkal együtt,
– a felújítás, helyreállítás saját költségből történő elvégzése alapján a tartós bérletre vonatkozó elképzelést, (bérbevétel esetén)
– a felújítás költségfedezetének rendelkezésre állásáról szóló banki igazolást,
– a pályázó nyilatkozatát, amelyben az Országos Műemlékvédelmi Hivatal előírásának megfelelően vállalja a megpályázott ingatlan felújítását, helyreállítását, valamint mindazokat a kötelmeket (felújítás, állagmegóvás, használat módja, stb.), amelyeket a műemlékekre vonatkozó jogszabályok előírnak,
– az ajánlati kötöttség időtartamát, amely nem lehet kevesebb 60 napnál.

3. A kiíró fenntartja a jogot a pályázat visszavonására, illetve annak eredménytelenné nyilvánítására. A benyújtott pályázat a kiíró hozzájárulásával sem módosítható.

4. A kiíró a pályázat felbontása után szóbeli vagy írásbeli kiegészítést kérhet. Az ezzel kapcsolatos esetleges költségek a pályázót terhelik.

5. A kiíró fenntartja a jogot egy esetleges második forduló megtartására.

6. A kiíró a benyújtási határidő lejártától számított 30 napon belül dönt a pályázat eredményéről, erről értesítést küld a pályázóknak, továbbá gondoskodik a nem nyertesek versenytárgyalási biztosítékának, illetve bánatpénzének visszautalásáról az ajánlati kötöttség határidejéig.

A pályázat nyerteseinél

– Vétel esetén a versenytárgyalási biztosíték beleszámít a vételárba.
– Hosszú távú bérlet esetén a bánatpénz beszámítására kerül a bérleti díjnál, illetve használat esetén a szerződés megkötése után visszautalásra kerül.

7. A KVSZ az adásvételi, a hosszú távú bérleti vagy tartós használati szerződések írásba foglalását kezdeményezi a nyertesekkel az eredményhirdetést követően 30 napon belül. Ezen időszak alatt a nyertes – bánatpénze elvesztésének kockázatával – köteles a teljes vételár fedezetéről gondoskodni. Amennyiben a nyertes pályázó visszalép, a KVSZ jogosult ugyanazon ingatlanra a második legkedvezőbb ajánlattevővel szerződést kötni.

8. A kiíró javasolja, hogy a pályázók hasznosítási elképzelésükről konzultáljanak az illetékes önkormányzatokkal és a szakhatóságokkal.

9. A meghirdetett ingatlanok a magyar állam tulajdonában, a KVSZ kezelésében vannak. A kastélyok a kormány 83/1992. (V.14.) korm. rendelet értelmében az állam tulajdonából ideiglenesen ki nem adható műemlékek. Minden egyes ingatlan jelzálog- és permentes. A vevő a megvásárolható ingatlanon tulajdonjogot szervez.

10. A használatba adható ingatlanok pályázati nyertesei a kastélyok hosszú távú (max. 35 év) használatát (bérletét) szerzik meg.

11. A műemlék ingatlanok igénybevétele, használata az OMVH jóváhagyása szerint lehetséges.

12. Az ingatlanok helyszíni megtekintése – a KVSZ megyei kirendeltségeivel történő – előzetes időpontegyeztetés alapján lehetséges.

Részletes információ a KVSZ Ügyfélszolgálati Irodáján és kirendeltségein kérhető. A KVSZ a pályázat eljárások rendjéről szóló belső szabályzata alapján hirdeti meg és bonyolítja le pályázatait. Az ügyrendi szabályzat a KVSZ Ügyfélszolgálati Irodáján és kirendeltségein tekinthető meg.

Megyei kirendeltségek címe, telefon- és faxszáma:

Budapest-Pest
Végh József kirendeltségvezető
1138 Budapest Szekszárdi u. 19–25.
129-9071, 129-9083

Borsod-Abaúj-Zemplén
Tikász Sándor kirendeltségvezető
3500 Miskolc, Miskolctapolcai u. 37.
(46) 361-020, (46) 368-110

Fejér
Kristóf Lajos kirendeltségvezető
8000 Székesfehérvár, Várkörút 6.
(22) 328-572, (22) 315-568

Tolna
Szabó Tibor kirendeltségvezető
7100 Szekszárd, Rákóczi F. u. 16.
(74) 319-516, (74) 319-942

Vas
Zsíros Imre kirendeltségvezető
9700 Szombathely, Berzsenyi tér 2.
(94) 329-850, (94) 329-851

Kincstári Vagyonkezelő Szervezet
1392 Budapest, Pf. 282.

TISZTELT HIRDETŐINK!

Hirdetéseiket személyesen feladhatják az alábbi üzletekben:

VI., Teréz krt. 39. (Szondy utcánál); VIII., Blaha Lujza tér 3. és a Magyar Hirdető felvevőhelyein.

Levélcímünk: 1539 Budapest, Postafiók 684.
Telefonos hirdetésfelvétel: tel./fax: 112-7984 (8–16 óráig)
Keretes hirdetések felvétele: Budapest II., Törökvész út 30/A.
Telefon: 202-2988, 202-7798, fax: 202-7788/71

Állás

Hirlapárus munkakörbe érettségizett budapesti lakosok jelentkezését várjuk. HÍRKER Rt. Budapest, IX. ker. Dandár u. 9-13. Vörösné.

SIKERES nemzetközi vállalkozás igényes, kreatív munkatársakat keres. Külföldi ismerettség, kapcsolat előnyt jelenthet. Tel.: munkanapokon: 9–15-ig. Telefon: 06-23-372-778.

MELLÉKFOGLALKOZÁSOK! Heti 4-8 órai elfoglaltság, havi 25-35 ezer Ft jövedelem. Igényes, önálló, kreatív munkatársakat keresek. Tel.: munkanapokon 9–15. Telefon: 06/23-372-778.

KÖLTSÉGVETÉSI intézmény képesített könyvelőt, szellemi gondnokot, kontírozó könyvelőt és gyors- és gépírót keres. Jelentkezni lehet: 261-3587.

Bútor

Bútorokat, festményeket, csillárokat, órákat, dísztárgyakat, szőnyegeket, könyveket, ruhaneműket vásárolok lomtalanítással: 156-2815.

FRANCIAÁGY eladó 11 000 Ft-ért. 187-0116.

Adás-vétel

Kardvirághagyma, krizantém dugvány fajtajegyzékemet kérje! (Nagy választék, árengedmény). Kiss, Salgótarján, Pf. 116. *MAHIR 45793/1H*

MÚLT századi gyümölcscsendélet, régi aranyozott facsillár, nagyméretű perzsaszőnyeg, empire zsebóra eladó. 06-30-421-760. (214404/9K)

T–174/2 Weimar rakodógépek (1990-es), Lada Niva 2 db, 1 Zetor Cistral (1990-es), E–514 kombájn, Lajta vetőgépek, kobinátorok eladók. Telefon: 06-60-384-906, 06-60-303-538, 06-60-302-168.

Lakás

*** Önkormányzattól** megvásárolható Budapesti lakásért havi életjáradékot fizetnék kiskorú gyermekeim részére. A lakás árát is kifizetem. Telefon: Telefon: 06-30-44-33-70 (esti órákban).

Ingatlan

ELADÓ 650 nm parkosított telken fekvő 5 éves, 3 szintes, összkomfortos családi ház igényesnek. Érd.: 18 óra után, Vértesszőlős, Erdősor 16. Telefon: 06/34/379-053. *MAHIR 46135/1H*

Üdülés

ZALAKAROSON 2x2 hetes, egyszobás üdülőjog eladó. Telefon: 183-0540.

Szolgáltatás

PARKETTÁSMESTER! Érdeklődni telefonon: 201-4442. (213213/42K)

TELEVÍZIÓ, videogyorsszerviz. 1216-919. (214300/19K)

Parkettázás, szalagparkettázás, anyaggal is, csiszolás, lakkozás. Telefon: 284-7387, 06/30/428-978 Beregszászi.

REDŐNYJAVÍTÁS: Telefon: 133-9058, 149-0048.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! Csatornatisztítás falbontás nélkül, azonnalra, garanciával. Telefon: 141-6412, 06-20-413-592. (214499/13K)

HŰTŐGÉPJAVÍTÁS! 291-4633.

KÖLTÖZTETÉS! Bauer Teher 157-3381.

AZONNALI kezdéssel vállalunk kőműves és burkoló munkákat. Tel.: 06-20/418-065.

MAKETTEK, modellek összeállítását vállalom. Telefon: 216-1451.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS falbontás nélkül korszerű gépekkel azonnal, garanciával: Érdeklődni lehet telefonon: 189-7837, 277-2114. *MAHIR 45882/1K*

Oktatás

NONSTOP AUTÓSISKOLÁNKBAN minden hétfőn délelőtt-, délután indítunk tanfolyamot. Részletfizetéssel, jelentős kedvezményekkel! Érdeklődni lehet telefonon: 210-0919, 133-2902. (214289/1K)

FELVÉTELI előkészítő matematikából, történelemből, közgazdaságtanból. Jelentkezés, információ levélben: Kvantum Stúdió Bp. Kinizsi u. 2-6 1092.

Jármű

DACIÁT veszek magas áron! 261-8112. (213896/10K)

Törött, totálkáros autót vennék 1984-estől. Érdeklődni lehet telefonon: 06-30/440-110. (214174/10K)

KÉSZPÉNZES GÉPKOCSIÁTVÉTEL, minden keleti típusú, valamint Opel és VW-ket készpénzért és bizományba átveszünk. Bp., XVI. Madách u. 3. Tel.: 252-2977. (214220/7K)

Opel Omega nulla kilométeres, árkedvezménnyel eladó. 294-4725. (214492/5K)

Ladát vásárolnék Érdeklődni lehet telefonon: 06-60-305-976.

Négyütemű Wartburgot vagy Marutit vennék. Tel.: 178-5070 vagy 06/20-340-556.

DACIÁT, vagy ARÓ-t vennék akár töröttet is! Tel.: 177-7788. (214794/1K)

DACIÁT, Volgát vennék! 260-1946.

Tv, rádió

TV- videójavítás! IV., Templom 10. Tel.: 169-2758.

ELADÓ Siemens Maraton rádiótelefon 52 000,–Ft. Érdeklődni: 06-20/418-065.

Közlemények

TENISZOKTATÁS! 112-8355.

FEGYVERES testőr, biztonsági őr, intenzív képzés indul munkalehetőséggel levelező tagozatunkon. Tel/fax: 121-3534. Jelentkezés levélben: Interszolg 1071 Bp. Bajza 1. *MAHIR 46152/7

Az **EXMET KFT.** (Miskolc, Avar u. 22.) 1994. december 9-én csődöt jelentett. Csődegyeztetési tárgyalást 1995. január 12-én 10 órakor tart székhelyén. Tájékoztatási adatok munkaidőben a Kft. székhelyén megtekinthetők.

ITT LEVÁGANDÓ

Ha előlizet naponta 5 Ft-ot, havonta 125 Ft-ot megtakarít!

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a **NÉPSZAVA** című lapot
1995. év ..... hónap ..... naptól az alábbi címre:
Megrendelő neve: .....
Címe (város, község, kerület): .....
utca, tér, lakótelep: .....
házszám: ..... emelet, ajtó: .....
☐ Az előfizetési díjat a nyugtával jelentkező postai dolgozónak fizetem ki.
☐ Átutalással rendelkezem, számlaszámom: .....

.....
aláírás

Előfizetési díj

❑ negyed évre **1470 Ft**

❑ egy hónapra **490 Ft**

Páter Piktor

festő

A helyesen Holics

Páter Benedek

Tarczai György

Holicsi kéjes –

könyv. Bp.

1924. 53, és 54. l

további kv. A

+ polgári neve Kerches

László

19. Congresso fascista (1921). - In Piazza del Popolo . . Pag. 14
20. Congresso fascista (1921). - Sfilamento sul Corso . . » 15
21. Dimostrazioni fasciste in Piazza Sant'Elena (1921) . . » 16
22. Marcia su Roma. - Colonne sulla Via Nomentana . » 17
23. Marcia su Roma. - Colonne lungo la Via Nomentana . » 18
24. Marcia su Roma. - Colonne fasciste a Ponte Salario . » 19
25. Marcia su Roma. - Colonne fasciste sulla Via Nomentana . . . . . » 20
26. Marcia su Roma. - Colonna dell'Umbria a Ponte Salario » 21
27. Altorilievo di E. Drei nel mon. a Michele Bianchi a Belmonte Calabro . . . . . » 24

CAPITOLO SECONDO

28. Mussolini esce dall'Albergo Savoia (30 ottobre 1922) . Pag. 25
29. Fascisti della Marcia su Roma . . . . . » 26
30. La sfilata fascista in Piazza Colonna (E. del Neri) . . . » 27
31. La sfilata fascista pel Corso (E. del Neri) . . . . . » 28
32. Fascisti della Marcia su Roma (E. del Neri) . . . . » 29
33. Fascisti della Marcia su Roma (E. del Neri) . . . . » 30
34. Fascisti della Marcia su Roma (E. del Neri) . . . . » 31

év tavaszán – amint az időjárás megengedi – megkezdődhetnek a munkálatok, amihez a Megyei Vízmű Rt. is hozzájárul néhány millió forinttal. A tervek szerint az új víztisztító művet a millecentenárium alkalmából, augusztus 20-án, ünnepélyes keretek között szeretnék átadni, amire természetesen a svájci testvérváros delegációját is meghívják.

l zsebbe

rendet tartani, s nem is igazán sikerül. A nyugtaadási kötelezettséget vizsgáló ellenőrzések során a 352 esetből 271 alkalommal kellett jegyzőkönyvet felvenniök, ennyi szabálytalanságot észleltek. A kiszabott bírság összege meghaladta a 25 millió forintot. Mégsem volt igazán elrettentő hatása – panaszolta az igazgatónő.

A jelenlegi jogszabályok nem teszik lehetővé, hogy veszteséges vállalkozó engedélyét bevonják azzal az indoklással, hogy így nem tudja eltartani családját. Ez az esetek többségében ráadásul nem is igaz, hiszen a vagyoni helyzet messze más, mint amit az adóbevallás mutat. Az igazgatónő szerint a becslési eljárás sokat segítene a feketegazdaság és az eltitkolt jövedelmek feltárásában.

a tűzre?

és előre „spájzolnak". Azok, akik nem ügyesek, szintén halmozhatják majd az árut – emelt áron. Mert mire hozzájuk elér az információ, már késő lesz. Pont ők, akik egyébként is a legrosszabbul élnek, akiknek számít egy fél kiló kenyér ára is. (Nemhogy egy fél liter olajé...)

Állítólag nem jó a tűzzel játszani. Vannak tüzek, amelyek könnyen megégethetik az embert – például gesztenyekapargatás közben. Aki viszont messziről nézi a tüzet, és a körülötte ülőket-állókat, nem tud szabadulni a gondolattól, hogy ott talán mégis jobb lehet. Még akkor is, ha olajról van szó – ami gyúlékony...

kra várva

A legtöbbel – 168 milliárd forinttal – a gazdálkodószervezetek tartoznak, a társas vállalkozások összadóssága 19 milliárd forint, az egyéni vállalkozóké 28,3 milliárd, a költségvetési szerveké pedig 2,6 milliárd forint. A részben vagy egészen állami tulajdonú cégek tartozása 60 milliárd forintnyira tehető.

Az egészségbiztosító 370-es létszámmal működő behajtó-végrehajtó csoportja 1993-ban 13,8 milliárd, egy évvel később 15,8 milliárd, idén pedig várhatóan 25-26 milliárd forintot „hoz" a tb-nek. Ez nem kevesebb, mint 33 ezer végrehajtási ügyet jelent. Az idén egyébként várhatóan azt a 17 750 adóst keresik fel, akik a teljes kinnlevőség 86 százalékával tartoznak.

SZIKESEDŐ EMBERI LELKEK

Aranyló vidék

A falu közepén nyújtózkodó kocsmában vágni lehet a füstöt. Behordta a téli fagyos szél a kucsmás parasztokat a falócák mellé. Pattog a söröskupak, a kis felespoharakon megütközik a halvány téli fény. *Majoros Györgyön* ujjatlan pufajka feszül. Kénytelen pulóverekbe bújtatni magát az ember, különben oly könnyedén átfújná a szél.

– Menjél, dolgozz! Ha sok a dolog, csinálni kell – veti a szót egy a kocsmából kifelé tartó munkásnak. Majd hozzám szól. – Tudja, igazságtalan világ ez. Igenis, az egyik embernek ne legyen tízszer annyi a fizetése, mint a másiknak. Bámuljuk a televíziót, s látjuk az üres széksorokat. Kiürült a parlament, pedig nem ezért választottuk meg őket. Biztosan maszek munkát intéznek. Mi meg eladjuk a búzát 900 forintért, a felvásárlók pedig 2000-ért. Hát van még bőr a képükön? Így teszik tönkre a parasztot – csorog bánatosan a szó. – Rajtunk múlik, azt hiszi?

– *Mi lesz? Bizakodik az ember?*

– A reményt nem szabad feladni, még akkor sem, ha kivisznek a temetőbe. Akkor is higgyünk, hátha visszajön. Az őseink is a nagy reményükbe pusztultak bele.

Valami istentelen indulat felhangosítja a kocsmát. Mint hangolatlan rádión, a hullámhosszkeresés során, keveredtek az igazságok. Felmordult, felhorkant a kicsi világ. Feketebácsi is mondaná, de nem hallani. Sebaj, egy kucsmás ember hozzáhajol, majd „felerősíti".

– Annak kellene megváltani az országot, aki a jó pénzeket felveszi.

Mint csatában a vezér, úgy emelkedik ki a hangzavarból Majoros György hangja. Csak hallgatom. Szórja az átkát, de bőven.

– *Maga mindig megmondja a véleményét?*

– Ha adódik, igen. Sajnos sokszor ez a bajom. Régen jobban hallattam a hangom, de ma már nem teszem. Beletörődtem a sorsomba. A kiválás során a bíróságokat is végigjártam, s ránkfogták azt is, hogy mi akarjuk tönkretenni a téeszt. Nekem ebből elegem van. Amiért megizzadtam egy életen át, azt csak bírósági úton

A görög katolikus pap az ittélőkben hisz

Menedzser a művészek között

Ha egy szobrász nem a művészet válságáról és a művészek sanyarú erkölcsi és anyagi helyzetéről beszél, sokak szerint már a különcök közé tartozik. *Páter Sándor* sem arról panaszkodik, milyen nehéz megélhetése, inkább elmeséli, szerinte hogyan kell alkalmazkodni a mai üzleti, mecénásokban szűkölködő világhoz.

Jól tudja, a vevő nem fogja sem őt, sem kollégáit felkeresni műtermében. Ezen lehet ugyan búslakodni, de ő inkább más utat választ, és megkeresi vevőit. Korábbi tapasztalatait is remekül fel tudja használni, hiszen árult ő már utcai ügynökként plüssmacikat és játékvonatokat is. Jó lecke volt, naponta háromszáz emberrel kellett „üzleti tárgyalást" folytatni, ebből született tíz-tizenkét eladás. Mindössze az bántotta, hogy a vevő nem minőséget kapott pénzéért. Aztán elvégezte egy profi életbiztosító cég üzletkötői tanfolyamát, s noha egyetlen biztosítást sem kötött, megtanulta a magasabb szintű kapcsolattartást leendő megrendelőivel. Ma már nem jön zavarba, ha egy miniszterhez kell betérnie üzleti ajánlatával. Szobrászatból él, saját magát menedzseli, s művészetével tartja el családját.

Az öltöny? Szerves része egyéniségének. Édesapja pap volt, és már kisgyermekként megszokta, hogy a legkülönbözőbb emberek táraságában is otthon érezze magát. Természetesen munkaruhája is van, de ha meg kell mutatni, öltönyben is úgy keveri ki a gipszet, hogy egyetlen petty sem kerül ruhájára.

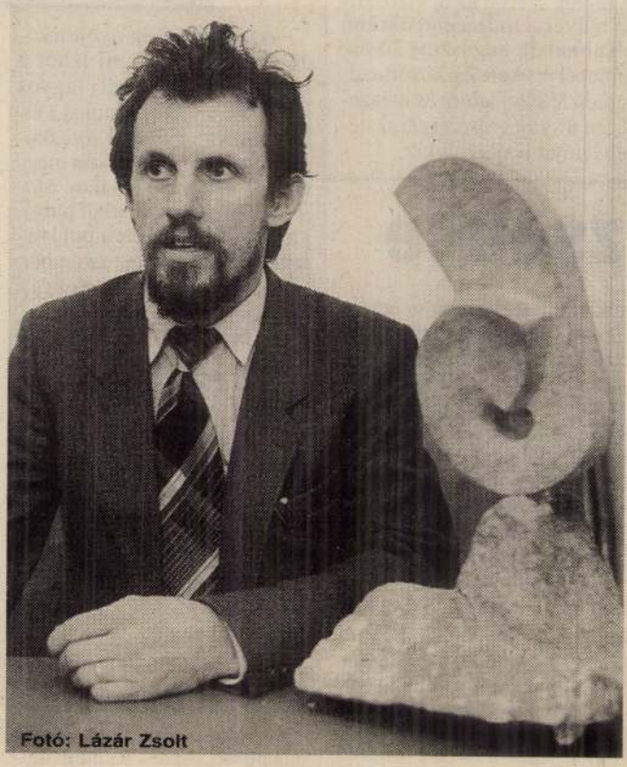

Fotó: Lázár Zsolt

Iszapból gyúrva

Gyerekkorára amúgy is szívesen emlékszik vissza. Szatmárnémetiben született, s édesapjával sűrűn kijártak a Szamosra. Még óvodás sem volt, amikor az iszapból „rangerfejet" gyúrt. Sokat hallott erről az indiánokat megbüntető katonai különítményről, s alig várta, hogy arcukat, sapkájukat megmintázza. A szobrászatot tizedikes korában kezdte el tanulni, hároméves amatőr iskolában. Minden időszaki tárlaton szerepelt, gipszszobrokat, rézdomborításokat állított ki. A főiskola szobrász szakára nem vették fel, de nem esett kétségbe, hanem szakmákat tanult. Csupa olyat, aminek nagy hasznát látta későbbi pályáján: marós, kőfaragó, kőszobrász...

Ma már örül ennek, talán jobb is, hogy nem a főiskolán lett művész. Sok szobrásznál tapasztalja: hiába szereztek diplomát, nincs meg a kellő anyagismeretük. Megmintáznak egy kis szobrot, aztán elmennek egy öntőhöz, s megöntetik vagy mással faragtatják ki. Ő inkább mindent saját maga csinál, ért hozzá, megteheti.

Régi vágya is teljesült: kitanulta a márványfaragást. Piskin egy hetventagú kőfaragó csoportban épületmunkát és sírkőfaragást is végzett, s iparszerűen, a bányászattól a raktározásig minden lépcsőfokon dolgozott. Közben oszlopfőket, kőszobrász munkákat vállalt, majd a brassói Fekete Templomot restaurálta – kőszobrászi minőségben, a földrengés után. A román parlament építése közben másfél év alatt tizenöt embert tanított be. Budapestre 1989-ben jött át. Hazaérkezett, hiszen édesanyja pesti születésű, csak édesapja kolozsvári. Házasságkötésük előtt Erdély még Magyarországhoz tartozott. Debrecenbe felesége miatt költözött, aki a Kossuth Egyetemen pszichológiát tanul.

Tanítványok? A Kölcsey művelődési központban egy éven át tanított diákokat, s három hónapos tanfolyamot is szervezett, melyet kiállítással zártak. A süketnéma iskolában is tanít, s szobrászkörébe most is bárki jelentkezhet, aki a szakmai dolgokat szeretné elsajátítani. Magát a szobrászatot nagyon kevés szobrásziskola tanítja szakmaként, ő ezt a hiányt szeretné pótolni. Művészettörténetet főskolán, egyetemen is lehet tanulni, de aki sose fogott kezébe valódi szobrászanyagot, addig sose lesz szobrász, míg ezt is meg nem tanulja.

Agyagból mintázva

Miből áll a tanulás? Előbb megnézi, hogyan rajzol a jelentkező. Rajzolni olyan, mint megtanulni az ábécét. Attól még senki sem fog regényt írni. Rajzolni azonban – ki lassabban, ki gyorsabban – mindenki meg tud tanulni. Aztán az elgondolást agyagból kell megmintázni. Ha sikerül, gipsznegatívot öntenek róla, mivel a gipsszel való munkát, a negatív és pozitív öntést is meg kell tanulni. A szobor, a dombormű elkészítését csak lépcsőzetesen lehet elsajátítani. Nem elég a kompozíciót felépíteni, a portrét is tanulni kell: a szem, az orr, a fül külön feladat, s a sok megszerzett ismeret csak lassan válik egységes tudássá.

Nem küld el senkit, olyannal még nem találkozott, akivel ne tudna foglalkozni. Volt már tanítványai között tizenkét éves gyerek és felnőtt rajztanár is. Van, aki saját elképzeléseit igyekszik megvalósítani, akad, aki üzleti lehetőséget lát benne, s jönnek művészi ambícióval is. Egy bőrdíszműves azért kereste meg, mert meg akarta ismerni a gipszet, hogy alátétekre húzhassa rá bőreit. Mivel mindenkivel személyre szólóan foglalkozik, az eltérő teljesítményekből sincs semmi gond. Hiába tehetséges valaki, hiába remek a kézügyessége, ha nincs szorgalma, magától lemorzsolódik, hiszen a sikerélmény is elmarad.

Tehetséggel élve

Tíz százaléknyi tehetséggel és nagy akaraterővel tízszer nagyobbat lehet produkálni egy tehetséges lustához képest. Ha a jelentkező fiatalembernek a barátnője vagy a kocsma fontosabb, mint a szobrászat, megjósolható az eredmény. Persze olyan gyerekkel is találkozott, aki három hónap tanulás után már élő portrét mintázott.

Művész lesz-e tanítványaiból? Ez a plusz hozzáálláson és a spirituális tudáson múlik. Nagyon nagy műveltség kell hozzá, hogy átlásson dolgokat, s a fejlett képzelőerő, a vizualizáció is elengedhetetlen. Ha kigondol valamit, amit meg akar csinálni, el kell tudnia képzelni minden részletében, úgy, hogy anyagszerűvé váljon, olyan legyen, mint egy vetített kép.

Érdeklődési kör? Az agykontrollnak a vizualizációban veszi legnagyobb hasznát, s üzletkötéseiben is rengeteget segít. A spirituális dolgok is foglalkoztatják, s nagyon jó, hogy ez ellensúlyozza az anyagi dolgokat. Fordítva is veszélyes, mert akinél e két ellentétes pólus nincs egyensúlyban egymással és csak spirituális témákkal foglalkozik, könnyen „elszállhat". Ezt azonban nem lehet néhány szóban elmesélni, az összefüggések sokkal bonyolultabbak...

Győrfi Lajos

Path Istvan jozsef

ezekről ma a külföld szinte többet tud, mint a magyar életbe kibocsájtott 14—15 éves ifjú! Ki kell tehát nyitni sóvárgó lelkében a művészi szép iránt érzett rejtett érzelmeinek kapuit, hogy helyes neveléssel átformálhassuk a kispolgár olajnyomatokig terjedő „művészi" megnyilvánulásait. Kell, hogy ezt a tőkebefektetést megértsék Műcsarnok, Szalón és egyéb tárlati helyiségek, egyesületek stb., s kiállításaiknak a legkevésbbé látogatott idejében, *ingyen* álljanak az iskolák rendelkezésére. (Ez a tőke, évek múlva kell, hogy meghozza gyümölcsét.) Iskolafenntartó hatóságainknak ingyen, vagy nagyon kevés összegért kell oda-vissza szállítani az ifjúságot. Szívja magába teletüdővel a művészi szépet, hogy szemei *látók* legyenek. De álljon ingyen rendelkezésére az ifjúságnak a Szépművészeti Múzeum is, melynek termeiből magával viheti azt az ízlést, mely megvédi őt a giccsmesterek „remekeitől". S ami a legfontosabb, az iskola belső berendezésével álljon jó példaként a művészi nevelés szolgálatába. Ez az, amit már a legalsó fokon is adhatunk gyermekeinknek. *A környezet hatása* többet ér, mint a legkiválóbb ékesszólás. A környezet nevelő ereje kitörölhetetlen nyomot hagy az ifjú lelkében. Addig, míg tanterveink nem engedik, hogy szolgáljuk a művészetet, iskoláink szemléltető anyagának ok- és célszerű csoportosításával, helyes uton haladva, nagy szolgálatot tehetünk céljaink érdekében. Csinos rendezés, virág, növény, tisztaság, szépérzékünk fejlesztését előmozdítja. Felsőbb fokon, az iskola szemléltető anyaga legtöbbször kimerül egynéhány építészeti, esetleg szobrászati emlék fekete-fehér képeivel, esetleg fényképével.

Foto Kozelka

Path István József: Balatoni rész

Az Uj Szalón tárlatáról

Nem, nem erre gondolok! Ez is kell, de ennél ha *erről* kap magyarázatot, hihető helyes irányí-

Képzőművészek
1934. 176. p.

os diszitéssel, szines virágokkal és növényekkel. Francia,
behang, mit Kartusche, Blumen und Pflanzen. Französisch,

ó az előbbi számhoz. — Aubusson-Wandbehang, ähnlich

ŐNYEG, sávos rajzzal. XIX. sz. — Gewebter Teppich mit
170×205 cm.

en vörös alapon két kékalapu medaillon. XIX. sz. —
gel zwei Medaillone mit blauem Fond. XIX. Jh. 95×125 cm.

on szines virágdisszel, piros alapu kerettel. XIX. sz. e. —
ond Blumen. A. XIX. Jh. 185×445 cm.

ben vörös alapon nyujtott medaillon. XIX. sz. — Teppich
längliches Medaillon. XIX. Jh. 200×135 cm.

on rozetták. XIX. sz. — Beschirteppich, auf dunkelrotem
0 cm.

pon erdélyi rajzzal. XIX. sz. — Anatolischer Teppich, auf
Dekor. XIX. Jh. 160×120 cm.

szinezéssel, négy sor medaillonnal. XIX. sz. e. — Bochara-
eihen in Blau und Rot. A. XIX. Jh. 105×180 cm.

XIX. sz. e. — Stickereibild, den
farbige Stickerei. Österreich, A. XIX

1327. KÉT DARAB FÜGGÖ[illegible] [illegible]LET
teile, roter Damast [illegible] [illegible]I

1328. HÁROM ABLAK[illegible] borp
weinroter Samt[illegible] [illegible]enterie

1329. KÉT ABLA[illegible], hasonló a

1330. KÉT A[illegible], piros damasz

1331. TER[illegible] [illegible]lyembrokát, stilizál
br[illegible] [illegible]siertem Blumenbuket

1332. [illegible]OS BÁRSONY. Olasz. 1

1[illegible] [illegible]T KÉK BÁRSONY. Olasz.
[illegible]3.80 m.

[illegible]RÖS BÁRSONY, gót mustrás di
[illegible]uster. Italienisch. Länge 3.40 m.

[illegible]. VÖRÖS BÁRSONY, gót mustrás di
Muster. Italienisch. Länge 3.60 m.

133. Koszorú, fejrevaló, ezüst, csokrán lant „Komlóssy Ida
— Pest 1855 Január 6 — a Pesti Közönség" feiirattal.
Készítette Patits Ferenc, Pesten.
Történeti Osztály.

Höllo Nemz Szinh. kiás
25. 8.

Patits Ferenc
ötvös

Patics Ferenc

Afrikában az Atlastól délre, akkor mint most, a *datolya* uralgott. Az Éjafrikában most elterjedt *durra* vagy Nubiából, vagy Nyugotázsiából származott.

Indiának, miként az ókori iratokból értjük, akkor mint most, *rizs* volt főtápszere; pizáng is termett ott és valószinüleg *yams*.

Föl kell tennünk, hogy az *indiai szigettengeren* akkor is termett *szágó*; mert ezt most ottan vadon találjuk.

Amerikának, fölfedeztetése előtt *kukoricza* volt főkenyérszere, valamint *maniok*, valószinüleg *yams*, (az inditól különböző fajta); és hegyvidéken *burgonya*, meg *Quinoa* (paréj-faj).

A középkorban Ázsiából Európába történt nagy népvándorlások látszanak ama nagy változás előidézőiül, hogy a *rozs* Éjeurópában elhatalmazott és lassankint a zabot kiszoritotta.

Az arabok nagy hóditásai Éjafrikában, Spanyolországban, Siciliában és a földközi tenger némelly országaiban szálliták a *rizst* Indiából előbb Egyiptomba, később Déleurópába; azokkal érkezett a *pizáng* Indiából Nyugotázsiába, Egyiptomba, Berberségbe; a *durra* (Holcus sorghum), vagyis, mint máskép neveztetik mórköles, a földközi tenger országaiban, kivált Éjafrikában és Portugálban.

Sokkal nagyobb változást okozott a Keletindiába vivő ut fölfedezése Afrika délszaka körül; még nagyobbat Amerikáé.

A kukoricza Amerikából behozatván, rendkivül gyorsan terjedt el a földközi tenger mellékén, Középeurópa némelly részeiben, sőt még China, Japán s Áfrika belföldén. Sokkal lassabban ismertetett meg a burgonya becse Éjeurópa- és Éjázsiában. A *maniok* Amerika fordulatkörvidékéről Ázsia és Afrika hasonló égelye alá vitetett.

Ez adományokért Amerika az ugynevezett európai gabona-fajokat nyerte, mellyeket gyarmatosok Éjamerikában, mérsékelt Délamerikában és a fordulatkörök felföldén, hol mérsékelt égely van, honositottak meg és folyvást szaporitanak.

Brazilia, Karolina és több vidék az ott most nevezetes földmüvelési czikké vált *rizst* nyerte. *Pizángot* is kapott Amerika; de némellyek ugy hiszik, hogy egy pizángfaj amerikai eredetü.

Európai gyarmatosok vittek buzát és más gabonát *Fok*-gyarmatra és Ujholland, meg Van-Diemen földe gyarmatitása után a mérsékelt égelyü telepekre is.

Kisebb arányu változást illetőleg figyelemre méltó, hogy Éjeurópában a *rozs* lassankint buza által szorittatik ki, miként onnan régebben a zabot kiszoritotta. 1651—1675. időszakban a Danzigból kivitt buza, ugyanonnan vitt rozshoz ugy aránylott, mint 1 : 3; 1801—25 ellenben az arány épen megfordult 3 : 1. 1758-ban ugy számittatott ki, hogy Anglia és Wales lakosságának nem egész két harmada buzával élt; a többi rozs-, árpa-, zabbal. Most nem egész egy nyolczad él utóbbiakkal. 1727. Edinburg mellett egy kis buzaföld Skóthon ritkaságának tekintetett. 1780. óta Skóthon buza termesztése tizszereződött. Akkor buzakenyeret csak a vagyonos osztálynál lehetett találni, most minden osztályu városi népnél s részleg vidéken is. Dánhonban is gyarapult a buzadivat és termesztés; s még jöhet idő, midőn a buza és rozs használata a mostanitól nagyon különböző arányban fog állani.

Igen érdekes lenne a kenyérnövények termelése s üzletéről teljes szemlével birni; de kielégitő állapoti adatok hiányában csak következő jegyzetekre szoritkozhatunk a *gabona-termesztés* és vele kereskedés tárgyában.

Hajdan Sicilia és egész Berberség volt a világ nagy gabonatára; ma ezt főleg Éjeurópában kell keresnünk.

A keleti tengertől dél- és délkeletre terülő rónák földük minősége és aránylag meleg száraz nyarak tekintetében kiválólag alkalmasak gabonatermesztésre. Minélfogva Európa nagy része számára itt vannak a legnevezetesb gabonatárak. A keleti tengereni gabonakivitel legnevezetesebb városa Danzig, melly a Visztula torkolatánál fekvén, minthogy e folyó termékeny-rónákon halad át, a város vizi közlekedés utján lapos sajkákon tömérdek gabonamennyiséget szerez be. 1801—25., tehát 25 év alatti középszámmal évenkint 535,000 tonna, ugymint 400,000 tonna buza, 135,000 tonna rozs vitetett ki. De 1829—1831., három év alatt, 559,000 tonna buza, 117,000 tonna rozs; összesen 676,000 tonna gabona. Némelly években kedvező összeköttetéssel, nevezetesen, ha Anglia gabonapiacza megnyilt, a gabonakivitel egy millió tonnára emelkedett.

Mivel utóbbi évek kereskedelmi forgalma különféle okokból nem mondható rendszeresnek; itt előbbi évek eredményéhez alkalmazkodánk.

Más nevezetes gabona-szállitó pontok a keleti tengeren : *Memel, Königsberg, Stettin, Riga, Pétervár*.

6 évi középszámmal (1830—36 és 1840) Oroszország összes gabona kivitele $4\frac{1}{2}$ millió tonna; ebből mintegy $\frac{1}{2}$ milliót Arkangelre, 1 milliót Odessára, $\frac{1}{2}$ milliót a többi feketetengeri pontra levonván, Riga és Pétervárra jut $2\frac{1}{2}$ millió tonna kivitel. Königsberg, Memel, Stettin, Rostok kivitele nincs tisztán tudva, de $1—1\frac{1}{2}$ millióra becsülhetni. — Ámbár Arkangel a fehértengernél és igy a gabonatermesztés északi határához közel fekszik, mégis nagymennyiség gabonát szállit; mi 1827—32-ről vett középszámitással 400,000 tonnára fut. Ugyanis e várost a Dwina folyó gabonadus vidékkel tartja összeköttetésben. Egyébiránt majd csupa rozs és zab a kiviteli czikk.

Dánhon gabonakivitele is nevezetes. Állap táblák szerint 1820—39-ről husz évi közép sz. 1,354,803 fölösleg tonnateher vitetett ki az összes dán államból. (A tablákban gabonanemüekül számitott tatárka, borsó, bükköny, repcze, lenmag itt le van tudva.) 1839-ben a fölösleg épen 1,850,357 tonnát tőn. A gabonának őrlött és sültalakbani kivitele utóbbi években gyarapodott. 1820—23, négy évben évenkint csak 3406 tonna buzaliszt és semmi kenyér, vitetett ki; 1836—39, 4 évben pedig 62,646 tonna buzaliszt, 38,271 tonna kenyér.

A kelettengeri révek kivételével, valamint Arkangel és Dánhon által a Skandinavfélsziget, névleg Norvégia láttatik el gabonával. Rész vitetik Angolhon, Holland, Belgium, Frankhonba, sőt épen Délamerikába is.

Második európai nagy gabonatár délnyugoti Oroszország, melly a fekete tengerre dülvén, a Dnieper és Dnister folyamai kivált Wolhinia és régibb lengyel tartományokból szállitanak. *Odessa* nagy gabonatermesztés főszállitó tengeri réve. Évenkint átalán véve 1 millió tonna *buza* és sokkal kevesebb más gabonafaj vitetik ki. A Fekete-tenger buzája Török-, Görög-, Olasz-, Spanyol-, Angolországba száll.

Harmadik nevezetes gabonaország Egyiptom, mellynek buzája hasonlóképen főleg déleurópai révpartokra hordatik.

Éjamerika kenyérvonalon belül fekvő részeiből is vitetik ki gabona. Kanada buzát szállit Angliába. Az éjamerikai szabad államok buzát és kukoriczát kiválólag liszt alakban küldöznek Nyugotindiába, és Délamerikába; legnevezetesebb kiviteli révei Uj-York, Philadelphia, Uj-Orleans s, Baltimore. Karolina sok *rizst* szállit Délamerikába és Európába.

Brazilia *rizst*, déli Kili és Fokgyarmat buzát ad ki.

A két ind félsziget, China, és az indszigettenger közt kölcsönösen nagy rizs-kereskedés divatozik.

Lassankint minden országban elpártoltak gabonakereskedés tekintetében amaz államgazdászati hamis elvektől, mik szerint czélszerünek találtaték majd a gabona kivitelt eltiltani, majd megengedni, s hasonlag a vám külföldi gabonákra nézt hol szállott hol emelkedett; most ama józanabb elvnek hódolnak, miszerint: a lehető legszabadabb kereskedés minden félnek leghasznosabb. Ujabb államgazdászok ama rendszer károsvoltát bebizonyitották. Gyárosok és más iparosok kényszerülnek első szükségleteikre tulcsigázott árakat fizetni; a gyárlatok és gyarmatáruk kelete csökken; mert idegen földész nemzeteknek nem engedtetik meg azokat gabonával kicserélni; s a gabonakereskedés bizonytalansága miatt, melly illyen rendszerből szükségképen ered, mind az ország ellátása nehéz, mind a külföldi gabona ára magasabb, mint állandóbb kelet mellett lenne, mellyre termesztők és fogyasztók bizton számithatnának.

Schouw után *O. J.*

Kártékony állatok.

A hüllők osztályából. *)

Kigyó (Schlangen-Otter, Ophidia) a hüllők kigyó osztályához, vagyis a csuszó-mászóknak (Amphibien) harmadik rendéhez tartozik. — Hosszu kukacz- s eviczkes nadályalakban tünik elénk, külsőleg hajlékony testtel, minden egyéb testrészek nélkül. — A kigyó izes testrésze fejétől farkáig, számos oldalbordákkal van ellátva, mi által roppant gyorsaságot fejt ki; némellyik testének előrészét képes hárántékosan felemelni, ez által önmagát messze ellöki, állitólag más faju kigyó testének tekercsalaku sodrából rögtönös kinyulás vagy ugrás által képes tovább haladni, és épen tovahaladásuk e két neme által roppant izomerőt birnak kifejteni, óriási állatokra sodródván, azokat apróra összezuzzák; — az e nembeli nagyobb kigyófajok kiválóan *Azsia* és *Afrika* meleg égöve alatt honosak, s a sivatagok lakatlan részén vannak elterjedve.

A kigyók szájürege igen bő, nyeldeklőjöket pedig felette kitárni képesek, a nélkül, hogy fulánkjok érintetnék vagy megsértetnék; szájpadlásuk apró fogakkal van ellátva. Ezen fogakat nem őrlésre, hanem csak prédájuk megragadására használják, mellyet a kigyók csupán elnyelni szoktak. — Tápjokat élő állatokból fürkészik össze, s ritkán esznek, mivel az emésztet náluk lassan történik. Természetbuvárok állitása szerint, a kigyók nagy része, kivált az aprók, hangnélküliek, sőt még sziszegni sem képesek; e szerint a sokak által hallott kigyófütyölés, ábrándos képzeleten alapszik. — A himtől alig különböztethető anyák szennyes szinü puha tojást raknak, melly a légköri meleg által költetik ki, egyedül a mérges faju kigyók fiadzanak élő kölyköket.

Az *ind-* és *lapphonbeli* vademberek kigyóhussal is táplálkoznak, ezenkivül ott csekély hasznára is válnak az emberiségnek.

Hazánkban aránylag legkevesebb kigyó van, s azok között állitólag csak egy faj mérges, t. i. a *keresztes kigyó* (Kreutz-Otter). — (A kigyók részletesebb természetrajzát lásd „*Lenz*“ „*Schlangenkunde*“ czimü munkájában. Gotha, 1832.)

Mint a paradicsomi ármány és az első bün iránti kisérlet jelvényét olvasd a Bibliában. — Termékenység simboluméul Egyiptomban ismertetett el a kigyó. — Mikor az igéret földére vándorló nép között epemirigy dühöngött, a rézkigyó mint égi adomány s egyedüli gyógyir imádtatott; sőt az Izrael népe *Mózes* kezében látva azt, megmentését hitte. — A *babiloniak, görögök* és *rómaiak*, a kigyót, mint a jóság nemtőjét bálványozták. — Az ó-világban igen sokan a kigyónak különös varázserőt tulajdonitván, azt *Aesculap* bübájos köréhez tartozónak tekintették. — Mai napig is vannak emberek, kik hiszik, hogy minden háznak van egy „*nemtője*“, melly kigyóalakban rejtezik a fal ürege közé, és csak akkor távozik a háztól, ha valaki elhalt, vagy az lakatlanul hagyatik.

*) Kivonat a „Falusi Gazda“ által jutalmazott és egyesitendő pályamunkákból; egyuttal szolgáljon tajékozásul Koppe Mórnak e lapok 29-ik számában a kigyók kimélése ellen emelt szózatára.

venkettedik esztendejében. Scitovszky János bibornok, Magyarország primása, esztergomi érsek.) — Ugyan-e czédulára nehányan a jelen volt egyházi méltóságok közöl folytatólag ezeket irták :

„Mementote etiam nostri, qui eadem die Magnam Dominam Nostram in Cellis Majoribus jugi devotione venerabamur, Augustinus Roskoványi Episcopus Vaciensis. Josephus Viber Episcopus Haliensis. Emericus Tóth, Praep. de Viridi Campo Strigon. Andreas Lipthay Praep. s. Thomae. Sigismundus Daróczy Can. V. Eccles. Andreas Schirgl, Canon. Strig. Vicar. Tyrnav. Joannes Bucsegh Can. Strig. Theodor Ordódy Canon. Strig.“

(Emlékezzetek meg rólunk is ugyan az nap Nagy Asszonyunkat Mária-Czelben álhatatos ájtatossággal tisztelők. Roskoványi Ágoston váczi püspök, ViberJózsef haliai püspök, Tóth Imre esztergomzöldmezői prépost, Lipthay Endre szent-tamási prépost, Daróczy Zsigmond pécsi kanonok, Schirgl Endre esztergami kanonok nagy-szombati helynök, Bucsegh János esztergomi kanonok, Ordódy Tivadar esztergami kanonok.)

E pergamen-czédulát sept. 9-kén 8 órakor ő eminentiájának a bibornoknak kegyes meghagyásából a czeli kincstárőr jelenlétében Zalka János az emlitett ezüst könyvecskébe zárta.

Ez emlékajándoknak egyik részét, t. i. a sz Szüz szobrát az oszlop és talapzattal együtt sárgarézből ügyesen utánöntve, jelesen kidolgozá s megaranyozá és ezüstözé *Vandrák* pesti bronzmüves. E szobrokból már több förangu uraság rendelt meg példányokat. — Valóban olly csinosak azok, hogy, valamint méltó diszei a termeknek, ugy szép mutatványai is a honi iparmüveknek. Az ide mellékelt kép az egésznek $^1/_3$ mérveszszöre készitett fényképe után van metszve.

Mária-czeli emlékszobor. (Készité Patics Ferencz, utánönté Vandrák Sám. Pesten.)

Illy megezüstözött érczszobor másolatokat *Glanz* József, bécsi akademiai müvész is ajánl aláirási uton 25 pftjával.

A kenyérnövények földköri viszonyai.

(Vége.)

A történelem nem tartá emlékben, ki használta legelőször a kenyérnövényeket, és kivált ki müvelte; mert a történelem csak akkor juthatott világra, midőn az ember első szükségei már ki valának elégitve. A kenyérnövények őstörténete homályba, adomák és regékbe van burkolva. Ezek szerint magok az istenek szálltak földre, hogy az embert e kincsekkel megajándékozzák. Indiában Bráma, Egyiptomban Isis, Görögországban Demeter, Olaszországban Ceres adományozta a gabonát a népnek, és tanitotta müvelésére. Hasonló mondái valának Peru népének a kukoriczáról; s még az európaiak megérkeztével ezen amerikai gabonafaj a nap templománál a tenger fölötti nagy magason termesztetett, s termése a népnek osztatott ki; miáltal ez dus aratásról biztositva hittte magát.

Figyelemre méltó dolog, hogy bizonyosan azt sem tudjuk, vajjon az óvilági gabonafajok még vadon teremnek-e, s melly vidéken? Már az ókor történetirói külön véleményben voltak aziránt, hogy a buza és árpa, azon kor közönséges gabonafajainak hol volt eredeti hazája? Adataik nem annyira tényekből merültek, mint amaz egyéni vágyból, hogy kiki saját hazájának kivánta tulajdonitni az emberiségnek tett eme nagy adomány dicsőségét. — Ehez hasonló bizonytalanság leng a zab, és rozs felett. A Kaukazon vadon rozsot véltek találni, de később bebizonyult, hogy e vadon növény a művelésitől különbözik, névleg parázs kocsánya által, melly miatt kicsépelni nem lehet. Siciliában is találni vad rozsot, de ezen is találhatni a műveletitőli különbséget. Gabonáinkhoz hasonló vadon növények közönségesen olly tájakon találtatnak, hol azok előbb művelés alatt voltak; minélfogva valószinű, hogy csak elvadult s nem eredetileg vad növények. — Nem tudjuk tehát bizonyosan : vajjon északi gabonafajaink törzs növényei egészen eltüntek-e, vagy csak időjártával művelés által annyira változtak, hogy ama fajt nem ismerjük fel, mellyből eredtek. Ez látszik érvényesnek Amerikában a kukoriczáról. — Az ujvilág fölfedezésekor e gabonafaj már egész Dél- és Északamerikában el volt terjedve; és a rólai ujabb adatok, vadon tenyésztéről péld. Paraguayban, azon kétséget támasztják, hogy csak akként vadult el, mint az óvilágban tapasztaljuk. A *rizsnek* ugyan India látszik hazája lenni; de Klein dán hittéritő tudósitása, hogy azt vadon találta, kétes alapon nyugszik. A burgonya Peru, Kili és Mexikóban vadon tenyésztéről adatok, később szintugy alaptalanoknak bizonyodtak, miután fölfedeztetett, hogy egy növény nem számos fajai közöl, mellybe a burgonya is tartozik, más találtatott vadon.

Ellenben Afrikában és Arábiában a *datolyapálma*, Indiában Ceylonban egész Polynézia és Oceániában a *kokuszpálma*, India keleti szigettengerében a *ságópálma* vadon tenyész; hanem mindhárom sokkal szükebb körben, mint minőt a müvelt növények foglalnak el. — A *kenyérgyümölcsfa*, melly az indi szigetttengeren tenyész, és a *tatárka*, melly Sziberiában a chinai határfelé vadon találtatik, azon kenyérnövények közé számithatók, mellyekről tudva van, hogy vadon teremnek.

Miként az ó és uj földrajzról képekkel birunk, épen ugy lehet az ó és ujkor kenyérnövényeiről is földképeket készitени; miknek összehasonlitásából a kenyérnövények vándorlása és külön világtájak és országokban váltakozása kitünnék.

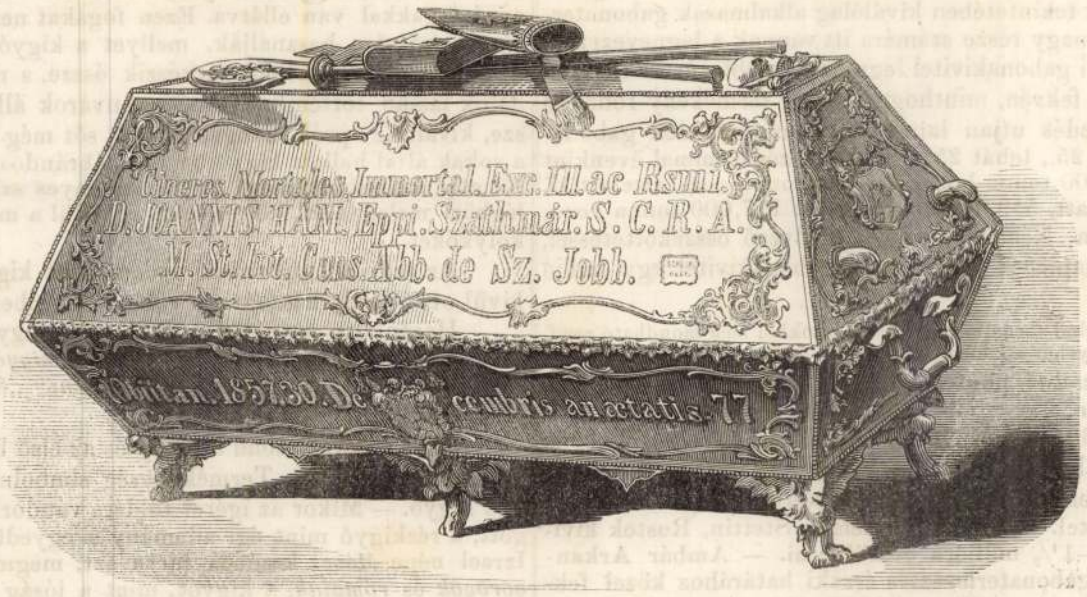

Hám János szatmári püspök érczkoporsója. (Készité Slik Henrik Pesten.)

A földközi tenger országaiban (Olaszország, Görögország, Nyugotázsia, Éjafrika) hajdan a *buza* és *árpa* legelterjedtebb gabonafajok voltak. Ezt emlitve találjuk a legrégibb iratokban, a Sz. irásban Homér és Herodotban, ábrázolva találjuk az őskor emléképitményein. Ugyan akkor a *köles* ismeretes volt, de akkor mint most alárendelt szerepet játszott. A *rizst* akkor csak mint indiai növényt ismerték; a *kukoricza* (amerikai növényfaj) természetesen teljesleg ismeretlen volt; a *rozsot*, mellyet ott maig is kevessé müvelnek, nem találjuk emlitve. — *Közép- és Éjeurópában* akkor igen kevés gabona müveltetett; s miként most legéjszakibb Skandinaviában és Skotiában árpa és zabból készül kenyér, akként éltek Plinius szerint az ős germánok zabdarával; éjszak ős lakóinak valószinüleg jobb kenyérszere nem volt. A *rozs* ugylátszik, nepvándorlás korszakában került kaukázi országokból Éjeurópába, a nélkül, hogy a földközi tenger mellékére jutott volna; a buza pedig később kerülhetett Déleurópából, névleg Franciaországon által északra.

Rosenberg uram kezéből majdnem kiesett a kalán. Jaj, hogy a forgószél hordta volna el ezt az átkozott embert az uton!

Hanem ez még csak a levesnél volt! Hát még, a midőn a követ ur belemelegedett a beszédbe, hogy eldicsérte a szép, a gyönyörü menyecske édespiros ajkát, fehér vállait, s hogy el mondta, millyen derék lenne ezt a szép asszonyt megszöktetni Nagy-Szebenből.

Rosenberg uramat annyira megzavarta ez a dolog, hogy a hust késsel szoritotta le, s a villával akarta vágni. Alig, alig volt ereje tovább is türelmesen maradni és hallgatni.

Annál inkább hallgatott Hanesz barátunk, s minél inkább hallgatott, annál inkább evett is.

A fejedelmi apród is hallgatott mindaddig, mig ő nagysága a követ ur a szöktetésről nem beszélt, hanem akkor igen buzgóan védte a nagyon derék és vendégszerető házigazdát, a kinek házát illy szégyentől megvédeni szent kötelességének tartaná, valamint azt is mondja; ha az illyen átkozott merénylet sikerülne, mindent elkövetne, hogy a kedves nőt visszahozza bárhonnan is szeretett férje karjaiba, s vissza is hozná, ha életébe kerülne is.

Rosenberg szerette volna megcsókolni ezt a jó fiut.

— Hallgass, semmirekellő siheder — dörgé Farkas haragra lobbanva az apród szavai fölött — illyen beszédért megérdemlenéd, hogy lovam mellé köttesselek, s egész Erdélyig mindig korbácsoljalak!

Az apród bánatosan hajtá alá fejét! mintha könycsep is gördült volna alá szép arczairól.

Ah ez derék, jószivü, becsületes fiu! ez már megérdemlené, hogy — otthonn legyen; hanem a másik kettő, azok bolyongjanak lakatlan pusztákban, s ne találjanak semmire, a mivel szomjukat, éhüket csillapitanák!

Nem sokára a lábakkal hátratolt székek dörömbölése igen nagy szivfájdalmat okozott a jó Hanesznek, mert ez azt jelenté, hogy :

— Vége az ebédnek, többet ma délben nem eszünk!

Felkelt tehát ő is, s miut egy uj Márius Karthagó romjain, szomoru arczczal tekintett végig az üres asztalon.

Máskor bővebb lakomákhoz volt ő szokva!

Ebéd után Rosenberg uram az apród titkolózó arczából azt akarta kiolvasni, hogy ez lehetőleg szólni szeretne vele. Az alkalom, hogy négy szemközt maradhassanak, csakhamar megjött. Maguk maradtak. A követ urak saját szobájukba vonultak, Hanesz barátunk pedig kiment a konyhába böngészni. Oh ismeri ő a konyha titkait, akadt még több mindennemü eledelre a kutató!

Az apród előbb figyelmesen körülnézett, ha nem hallja-e meg valaki szavaikat, azután odalépett Rosenberghez, két kezét a szász férfiu vállára tette s azután hosszan, hosszan szemeibe nézett.

— Millyen lelki jóság néz ki e fiu egész arczából! — gondolá magában Rosenberg — hanem azért még sem szabad hinni mindjárt! Hát ha ő is olly gonosz mint társai? Most különben meg fogja tudni; ha e fiu nem hazug, akkor nem tagadja el, a mit társai az asztalnál mondtak, ha eltagadja, akkor ő sem jobb a többinél.

De az apród nem tagadta el!

Nem tagadta el, söt még inkább ő kezdé el a dolgot elejétől, egész végig, szóról szóra, mind azt a mit a követ urak beszéltek, s csupán azt hallgata el, a mit ő maga mondott a házigazda háza becsületének védelmére.

— Millyen szép töle ez is. Derék, becsületes fiu!

Azután elmondotta neki, hogy millyen ember az a Farkas; valóságos farkas! Az ugyan nem kiméli a báránykák életét egy cseppet sem, s a maga boldogságáért szivesen feláldozná tiz más ember boldogságát. Ezért ő tanácsolja igaz szivből, hogy ha van Nagy-Szebenben valami jó rokona, vagy ismerőse, a kire rá meri bizni legkedvesebb birtokát, a nőt : küldje oda; jobb az illyen kincset biztos őrizet alatt tudni, távol mind attól, a mi fenyegetné.

Rosenberg uram megölelte az ifjut. Köszöni alázatosan a jó tanácsot; a szerint fog cselekedni.

— De hát csakugyan van ollyan biztos, jó barátja? — kérdé az apród.

— Van, van, van! viszonzá Rosenberg diadallal — hogy ne volna nekem Szebenben ollyan barátom! Ott lakik a nagy templom mellett a harmadik házban; jó becsületes ember, Gartner Mihálynak hivják, biró is volt már e városban!

Alig telt bele egy óra e szavak után, s a fejedelmi apród kaczagva nézte, miképen szökteti a férj saját feleségét! . . .

Oh Rosenberg uram ezután egészen más ember volt. A vacsoránál a tréfát meg is nevette. Valahányszor pedig ő nagysága a követ ur a feleségéről szólt, mindannyiszor titkon, mosolyogva nézett át az asztalvégen nagy szomoruan ülő apródhoz, . . . ugy mosolygott. Ki lehettett venni mosolyából, hogy magában azt gondolja :

— De hiszen, nem látod te azt az asszonyt ebben az életben!

Mikor pedig Farkas szokásos durvasággal rivalt az apródra, akkor a szász férfiu szemei öldöklő kifejezést vettek föl, mintegy boszut akarva állni a védenczén elkövetett durvaságért. — Vacsora után az apród ismét titkolózva közeledett a házi gazdához. Beszédbe keveredtek.

— Türjem én ennek a durva embernek máltatlanságát még tovább is? — kérdé János panaszkodó hangon — nézze, meinherr Rosenberg, ugy bánik velem, mintha rabszolgája volnék.

— Már az igaz, hogy ő nagysága emberségesebb is lehetne — viszonzá a megszóllitott — de hát mit tegyen az ember a hatalmasabbak ellenében?

— Hiszen meg tudnám én tréfálni, ugy, hogy soha sem jönne Nagy-Szebennek még csak a határába sem!

Rosenberg előtt ez által érdekessé kezdett lenni a dolog. Mind a mellett birt annyi önmegtartóztatással, hogy egészen egykedvünek mutatkozva mondá a kérdő *„hát hogyan“*-t.

— Hát ugy, hogy nevetségessé lenne Szeben előtt, s nevére olly bélyeg lénne sütve, a mivel egész hazájára homályt vonna.

— De hát hogyan?

— Minő büntetés van itt szabva az ittas emberekre? — kérdé az apród kitérőleg.

— Az, hogy a ki hol kapja, ott döngetheti el a közerkölcsiség ezen megrontóit! ezután pedig kérlelhetlenül kalodába jut.

— Megvan, felséges! — kiálta fel az apród s arcza az örömtől látszott áthatva lenni — szeretné Rosenberg uram azt az embert, kalodában látni?

E szavak, mellyek igénylő feleletet akartak előidézni, a legjobban voltak alkalmazva.

Rosenberg egészen elkomolyodott.

— Igen — mondá a megsértett férj komolyan — szeretném látni mint világ gunyját, de csak ugy, ha engem ezért semmi bántás nem fog érni.

— Világért sem! Tervemet közölném, ha emberségére fogadja kegyelmed, hogy senkinek sem szól.

— Emberségemre fogadom!

A jó szó adva levén, az apród bizhatott. El is mondá nagy suttogva, hogy a követ ur nem hogy ellensége volna a bornak, söt inkább korának szokásaként igen szereti a kupákat őrizgetni, a mi által holnap estére igen könnyen nagyon vig helyzetbe lehetne hozni, ha Rosenberg uram nem sajnálná, pinczéjéből nehány kupa bort hozatni az asztalra. Farkas urat kinálni sem kell, majd hozzá lát az magától is, s ha már egyszer jól elázott, könnyü lesz rá venni, hogy kimenjen az utczára egy kis sétára; nem igen távol a háztól Rosenberg uram meg fog állani, söt még jobb, ha néhány barátjával együtt lenne ott, mintha épen haza jövő félben volnának. Mikor majd nagyságos Farkas ur nagy zajjal végig tántorog az utczán, akkor el kell fogni, s átszolgáltatni az igazság kezeibe. Szép lesz, ha Erdélyország fökövetét a jövő reggelen kalodába teszik, épen a piaczi időben. Őket nem érheti soha semmi bántás, mert hiszen ki látna éjjel?

Rosenberg uram megveregette az ifju vállait.

— Ejnye, ejnye illy ifjuban annyi csintalanság?!

— S ollyan öregben annyi durva gonoszság?! — kérdezé viszont az apród.

Illyen gonosz terveket forgatva agyukban, a büntársak jó éjt mondtak egymásnak és elnyugodtak.

A jövő dél ismét összehozta a házi tagokat.

— Ej, ezer sárkány nyargaljon ezen a féltékeny férjen — szóla Farkas társához — csakugyan jól gondolkoztam én.

— Nos? — kérdé a másik.

Rosenberget legközelebb illette a dolog, legjobban is hallgatott, figyelt.

— Hát megszöktette elölünk a feleségét.

(Folytat ása következik.)

*

Vágvölgyi képek.

(Folytatás.)

IV. Teplicskai várkastély.

Teplicska északról kopár hegyekkel vétetik körül, azok legmagasabbikán Sztrányon maiglan is észrevehetők épületmaradványok; a fürge gyerköczök gyakran játszanak e romokban talált érdekes kövekkel, nem gyanitva, hogy azokból épült falakban egykor kardos szerzetesek laktak. Világosan fel lehet itt ösmerni pinczeüregeket, s egy régóta beomlott kutat. — A népmonda szerint *templáriusok* voltak ezen romok egykori lakói. De ez régen lehetett. A történet lapjain fel nem jegyezték eldődeink e hegy nevezetességét, csak a szóhagyomány utján jöhetünk ismeretére. — A hegy alatt szép s termékeny róna terül, mellynek közepén a kék Vág kigyózik, annak fekete földjét hullámaiba nyelve, s más határokba rakva le. Itt-ott nevezetes helységek csinos kastélyokkal s magas tornyokkal töltik be a termékeny térséget; s hogy a szemet gyönyörködtető tájból semmi se hiányozzék, zöld berkek s mesterkézzel ültetett gyümölcsös- és mulató-kertek egészitik ki a panorámát. Épen az emlitett nevezetes hegy lábánál sürü lugas s kertek közepében emelkedik, egy (langyos vizet télen is magukban foglaló s gözölgő posványok s ingoványoktól körülvett) kis mezőváros. — Meleg fürdők egykori itt létéről beszél a nép, s gyanitását a helység Teplicska (meleg fürdö) elnevezése is igazolja. De ez is régen lehetett, ma nyomára nem akadunk az egykori fürdöhelynek, bár azt is tudjuk, hogy Teplicska már 1300 esztendőben plébániával birt. Teplicska keleti bejárásánál, gyümölcsös s tágas kertek közepében áll a képünkön látható három tornyu várkastély, mellynek épitői nemcsak kéjelemre, de biztosságra is számitottak az akkori zavaros időkben. — Teplicska egykor Sztrecsnóhoz tartozott, s mint amaz, király birtoka volt. 1420-ban Zsigmond király gróf Dersffy Szaniszlónak adá Sztrecsnót s Teplicskát is, s bár később Sztrecsnó a királyhoz visszajött, Teplicska mégis egész a XVI. század végeig a Dersffyek birtokában maradt, s még 1583-ban Dersffy Miklós s neje Prényi Borbála a zsolnai s teplicskai templomok épitői, laktak Teplicskán. A Dersffyek korszakára esik az erőd épitése is. — Utánuk hadadi báró Wesselényi Ferencz volt ura, s pártos terveit a közellevő lengyel s magyar nemesekkel itt forralta.

Vágvölgyi kép-k: IV. Teplicskai várkastély.

Ennek halála után az erődöt Tököli hadai foglalták el. — Tököli legyözetése, Buda visszavétele s az 1699-ben a törökökkel Karloviczon 25 évre kötött béke idejében, a lengyel származásu gróf Lövemburg János jutott bitokába a teplicskai erődnek s uradalomnak. Ezen ájtatos ur a templomnál levő lorettói Mária kápolnáját épittette, hol Bosnyák Zsófia tetemei vannak letéve.

Holta után utódja lett veje, gróf Windischgrätz. Ennek unokája, Mária Terézia uralkodása alatt a nem csak szép, söt fényes várkastélyt, s a mellette álló nagy épületeket is épitteté mostani alakjára, — s egyuttal gyolcs s gyapju-gyárt nyitott. De az ipars üzletpangás miatt, ez anyagi jólétre czélzó tervével kénytelen volt felhagyni. Ő sokat tön Teplicska emelésére, ő vivta ki M. Teréziától Teplicskának mezővárosi jogát, s korábban jul. 18-án hires vásárok tartattak itt. — Czélja kivitelében megtörve, Teplicskát a genuai köztársaságnak adá el, ettől az olasz gróf Solignac vevé meg a várkastélyt, töle báró Sina György 800,000 fton, s ma a nagy hazafi b. Sina Simon birja. — A kastélyban most gazdasági tisztek laknak, a folyosón harczias leventék, s e vár egykori birtokosainak arczképei láthatók. A középső toronyról gyakran szólalnak meg harangok, az ájtatos vidék népét a kicsiny, de csinos s izlésteli vártemplomba isteni szolgálatra hiván. Az egykori gyár épületei, ma gazdasági helyiségekké váltak, s mint egy századdal ezelőtt épitőjök az ipar előmozditásán müködött: ugy mostani urok a földmivelést s gazdászatot nagy szorgalommal s sok áldozattal mozditja elő. — Tagositott róna határában örömmel láthatni vas ekéket, vető, szóró s egyéb gazdasági gépeket, posványos rétjein csatornákat s árkokat, földjein pedig bő áldást. (Folytatása következik.)

Mária-czeli emlékszobor.

Épen e napokban van egy éve, hogy ő eminentiája az ország biboros primása 232 egyházi s a 25,000-t meghaladó világi személy kiséretében a hétszázados ünnepre, Mária-Czelbe, buzgó magyar őseink kedves bucsujáró helyére, ritka ünnepélylyel zarándokmenetet vezetett (1857. sept. 8.). Mult évi folyamunkban bővebben emlékeztünk ez ünnepről. Honi müvészeink köszönettel emliték föl, hogy az emlék-ajándokokat ez alkalomra mind itthon készitteté ő eminentiája. Annak idejében ezekről több lapban volt bővebb tudósitás. Jelenleg itt csak azon nagyszerü emlékajándokról akarunk megemlékezni, mellyet *Patics* Ferencz, pesti arany- s ezüstmüves készitett, s melly olly figyelmet gerjesztett, hogy a müértök által valódi remekmünek nyilvánittatott.

Ez emlékajándoknak, mellyet most rajzban mutatunk be, részei ezek. Hosszas ezüst talapzaton áll egy ezüst oszlop; ezen tiszta arányból a mária-czeli csudálatos szobor mása; ezek magassága együtt a két lábat meghaladja. E szobor előtt van egy főpapnak térdelő szobra, ő eminentiáját ábrázolva, a mint egy vánkoson a magyarországi egyházak anyjának, az esztergami főegyházának jelképében, Magyarország valamennyi egyházát a szent Szüznek további pártfogásába ajánlja. A vánkoson levő esztergami templom-minta remekmü ezüstből. Az oszlop alján négy arany táblácskán e szavak vannak vésve:

Az első táblán:

„Isten Anyja, Hazánk Nagyasszonya, Magyarországi Hiveid Fiui Tiszteletét fogadd el.“

A második táblán:

„Az Esztergami Anya-Egyházat Magyarország Többi Egyházival Tartsd meg Kegyes Pártfogásodban.“

A harmadik táblán:

„A Római Pápára, Az Apostoli Királyra, s Magyar Hazánkra add Anyai Aldásodat.“

A negyedik táblán:

„1857, szeptember 8-dikán Mária-Czelben bemutatta Nagy-Kéri Scitovszky János Bibornok, Magyarország H. Primása, Esztergami Érsek.“

Van a térdelő előtt egy ezüst könyv, mellyet ki lehet nyitni, hogy iromány lehessen bele tenni. Tétetett is bele egy pergamencédula. — A czédulán ezek vannak:

„Cari cives Mariani! Adhaerete Magnae Dominae Vestrae, quae se vobis saepissime Matrem esse monstravit!! Scribebam in Cellis Marianis festo Nativitatis B. M. V. Anno 1857. Aetatis meae prope septuagesimo secundo. Joannes Cardinalis Scitovszky P. H. A. St.“

(Mária országának kedves polgárai! Ragaszkodjatok Nagy Asszonyotokhoz ki igen gyakran megmutatta nektek, hogy Anyátok. Irám Mária-Czelben Kisasszony napján 1857-ben életemnek közel het-

Patits Ferenc
ötvös Pest.

551	Nr. 438	Valószínűleg ugyanaz. — *Wahrscheinlich derselbe.* Kanalak. — *Löffel.* Fővárosi Múzeum — *Hauptst. Museum*, Bp.

Kőmagpötvj. 88. l.

128. Jn.

I: 459.

128. Lucas Cranach.

Sz. Kronachban 1472-ben. † Weimarban 1553-ban.

A három csapás.

A megnyilt felhők közül, a tizenkilencz Cherubtól körülvett Atyaisten ijából, a három csapásnak: a háborúnak, a pestisnek és az éhségnek, nyilait lövi ki az előtérben látható Madonna által védett és piros palástjával oltalmazott népre, melynek soraiban pápát, bibornokot, érseket, püspököt, királyt, három polgárt, két nőt és egy gyermeket látunk. Balról kereszten térdel a Megváltó tövis-koronával a fején, kék kendővel teste körül s kezeit felemelve az Atyához könyörög. A középtérben szikla emelkedik és tetején erőd van. A háttér hegyes vidék.

Fa, méretei 75 : 55·5 cm. — 1880: IV. 2-iki jegyzék 7. Kifüggesztésére vonatkozó adatok az Orsz. Képtban:

1873: 52. *L. Cranach:* Die Madonna und der Heiland flehen den Pfeilen abschiessenden Allmächtigen um Gnade. (Samml. Böhm.) — 1876, 1878, 1879: II. 30. *L. Cranach:*

Patits Ferenc aranyműves Pest

550		PATITS **Franciscus Patits,** M 1845, e. — 1868. (Aranyműves. — *Goldarbeitermeister.*)
	Nr. 444 +470	Arany pecsétgyűrű. — *Goldener Siegelring.* Iparm. Múzeum — *Kunstgew. Museum,* Bp.

Könnagyűrű. 88. l.

ARRA KÉRJÜK IGEN TISZTELT TAGTÁRSAINKAT, ILLETŐLEG ELŐFIZETŐINKET, HOGY AMENNYIBEN HÁTRALÉKOS TAGDÍJUKAT, AZAZ ELŐFIZETÉSI DÍJUKAT MÉG NEM KÜLDTÉK VOLNA BE, SZÍVESKEDJENEK ANNAK ÁTUTALÁSA IRÁNT MIELŐBB INTÉZKEDNI, NEHOGY A „MAGYAR IPARMŰVÉSZET" SZÉTKÜLDÉSÉBEN FENNAKADÁS ÁLLJON BE. — A SZERKESZTŐSÉG

Pátkai ref. templom

ónkupája

5.

Református egyházaink ónkészlete is meghaladja az ezer darabot. Alig akad olyan templom, mely egy-két bortartó ónedénnyel ne rendelkezne. Természetes, hogy ezek művészi szépségükben az ötvösművekkel nem vetekedhetnek. Legtöbbjük csak egyszerű, praktikus használatra készült, síma, dísznélküli munka. Értéküket növeli mégis, hogy túlnyomólag magyarországi mesterek kezei alól kerültek ki. Főleg Győrben, Debrecenben, Kassán és Eperjesen készültek. A pátkai református egyház három karmos-gömbös lábon nyugvó ónkupája még a XVI. század végéről, vagy a XVII. század elejéről származónak tűnik fel. Tetején nyugvó oroszlánalak plasztikus alakja díszlik, oldalán vésett indás-leveles díszek ékeskednek.

Michalik Sándor: A magyarországi ref. templomok művészete.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1934. 194. e.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Pátkai ref. egyház
ónkupája XVII. sz

MAGYAR IPARMÜVESZET
1934. 209. l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

Az Országos Magyar Iparmüv
Múzeum és Iskola közlönye. -
Megjelenik évente öt kettős szár

UNGARISCHES KUNSTGEW

Offizielles Organ der Landesgese
und der Kunstgewerbeschule. -
Erscheint jährlich in fünf Dopp

HUNGARIAN APPLIED ART

The Official organ of the Hu
School of Applied Art. — Edi
Appears yearly in five double

Szerkesztőség és kiadóhivatal **BUDAPI**
Schriftleitung und Geschäftsstelle
Editorial Office **POSTATAKA**

Az ORSZÁGOS MAGYAR
Iparművészet"-et illetményként
címre küldeni.

TARTALOM — INHALT — CON

Fábián Gyula: Magyaros div
Designs of Hungarian Fa

A TESz. iparművészeti szakosz
Gesellschaftlicher Vereine
Association of Social Soc

Ybl Ervin: A ferencesek új te
kirche im Pasarét. — Th

Klausz Gyula: Az iparostanon

Magyar Élet, 1948. márc. 11

Pátkai Ervin (Párizs): Góg és Magóg fia vagyok

Novotta Ferenc reprodukciói

Pátkai Ervin [Párizs]

ke előtt — Kőszeg védője: Jurisics Miklós
00.30 Dél-Am.—03.30 É-Am.
A Szülőföldünk krónikája — Magyarok könyvespolca
01.30 Dél-Am.—04.30 É-Am.
Hírösszefoglaló — Álláspont (a pénteki jegyzet ismétlése) — Azt beszélik rólunk . . .

MÁJUS 22—23.

23.30 Dél-Am.—02.30 É-Am.
HONISMERETI MŰSOR: Tinódi Sebestyén: Cronica — Kísérletek az ország egyesítésére — Ki volt Fráter György?
00.30 Dél-Am.—03.30 É-Am.
A Szülőföldünk krónikája — Magyar múzeumok kincsei
01.30 Dél-Am.—04.30 É-Am.
Hírösszefoglaló — Álláspont (a pénteki jegyzet ismétlése) — Azt beszélik rólunk . . .

MÁJUS 29—30.

23.30 Dél-Am.—02.30 É-Am.
HONISMERETI MŰSOR: Luther éneke Skaricza Máté fordításában — A reformáció hazai terjedése és az erdélyi hitújítás
00.30 Dél-Am.—03.30 É-Am.
A Szülőföldünk krónikája — Magyarok könyvespolca
01.30 Dél-Am.—04.30 É-Am.
Hírösszefoglaló — Álláspont (a pénteki jegyzet ismétlése) — Azt beszélik rólunk . . .

SZERDA—CSÜTÖRTÖK

MÁJUS 3—4.

23.30 Dél-Am.—02.30 É-Am.
HONISMERETI MŰSOR: Vörösmarty Mihály: Mohács — Az 1526-os esztendő története — II. Lajos diplomáciai levelezése magyar, olasz és török krónikák alapján
00.30 Dél-Am.—03.30 É-Am.
A Szülőföldünk krónikája — Levelesláda — Kárpáti Zoltánné műsora
01.30 Dél-Am.—04.30 É-Am.
Hírösszefoglaló — Ki kicsoda? — akik a hírekben szerepelnek

MÁJUS 10—11.

23.30 Dél-Am.—02.30 É-Am.
HONISMERETI MŰSOR: Farkas András: A zsidó és a magyar nemzetről, 1538. — János diplomáciája — szövetség a törökkel
00.30 Dél-Am.—03.30 É-Am.
A Szülőföldünk krónikája — Levelesláda — Kárpáti Zoltánné műsora
01.30 Dél-Am.—04.30 É-Am.
Hírösszefoglaló — Alkotók, művek, művészek — beszélgetés a hazai kulturális életről

MÁJUS 17—18.

23.30 Dél-Am.—02.30 É-Am.
HONISMERETI MŰSOR: Tinódi Sebestyén: Cronica — János és

Pátkai Ervin

Pátkai Ervin Franciaországban élő szobrászművész, mint közöltük lapunkban, 48 éves korában baleset következtében elhunyt. Jack Lang, a kulturális ügyek minisztere pénteken nyilatkozatban méltatta a művész érdemeit, akinek számos alkotása díszíti a francia városokat. „Pátkai a városi művészet megújhodásának egyik előfutárja volt, és életművével eddig ki nem fürkészett területet tárt fel; a szobrászatot összekötötte az építészettel és a környezettel."

Magyar Nemzet 1985. VI. 27.

NA

Pályázat katonai főiskolai előkészítőre

A Honvédelmi Minisztérium azoknak az érettségivel nem rendelkező szakmunkás-fiataloknak a jelentkezését várja, akik dolgozó népünk fegyveres szolgálatát élethivatásnak választják, a Magyar Néphadsereg tisztjei kívánnak lenni, s kellő képességet, akaraterőt éreznek ahhoz, hogy — előkészítő tanfolyam után — valamelyik katonai főiskolán folytassanak tanulmányokat.

Mindenekelőtt a technikai jellegű szakmunkásképesítéssel, megfelelő gyakorlattal rendelkező fiatalok jelentkezését várják, akik munkájuk mellett magatartásukkal és a közösség érdekében végzett tevékenységükkel is kitűntek. Jelentkezhetnek azok a sorkatonai szolgálatukat töltő fiatalok is, akik szakmunkásképesítéssel rendelkeznek, s példát mutatnak a katonai szolgálatban, a szocialista versenymozgalomban.

A jelentkezés feltételei: magyar állampolgárság, feddhetetlen előélet és erkölcsi, politikai megbízhatóság, hivatásos katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság, a tanult szakmában eltöltött egyévi munkaidő, nőtlen családi állapot, valamint 25 évnél nem idősebb életkor. A tanfolyamra pályázók jelentkezési lapot a Megyei Hadkiegészítési és Területvédelmi (Budapesten a Fővárosi Hadkiegészítő) Parancsnokságtól, sorkatonák a parancsnokaiktól kaphatnak, amelyeket a kitöltés után ugyanoda kell visszajuttatni.

A tanfolyam hallgatóinak katonai főiskolai beiskolázásáról a tanulmányok során elért eredmény, a szorgalom és a személyi kérelmek figyelembe vételével döntenek. A pályázók áprilisban felvételi vizsgán vesznek részt.

A felvételire kerülő fiatalok az előkészítő tanfolyamot az 1984—85-ös tanévben végezhetik el, és azt követően kezdhetik meg katonai főiskolai tanulmányaikat. A tanfolyam helye: Kilián György Repülő Műszaki Főiskola, Szolnok. Pályázati határidő: március 15.

— **A diákév** rendezvénysorozatának egyik kiemelkedő eseményeként szombaton, a KISZ központi bizottságának székházában kétnapos tanácskozás kezdődött a diákok közművelődéséről. A házigazdák — a KISZ KB középiskolai és szakmunkástanuló tanácsa, valamint kulturális osztálya — meghívták a tanácskozásra a Művelődési Minisztériumnak és egész sor más, a diákművelődésben szerepet vállaló intézménynek az illetékeseit.

— Mint „család", ráfizetésesei „kisvállalkozássá".

— **A szakácskönyvírás** receptje — úgy tetszik — így kezdődik: „Végy egy korábbi szakácskönyvet..." Nem gúnyolódás ez, valóság: a Minerva Kiadó most közrebocsát egy válogatást „Nagyanyáink receptjei" címmel, s mindjárt első forrásáról bevallja: az is korábbi könyvekből merített. Élvezetes, vidám olvasmány is, olykor tanulságos és követhető ez a kis könyv, amelyből sok más mellett az is megtudható, hogy akkoriban a kiflit szarvaskának, az erőlevest tápláléknak nevezték. Akinek kedve van rá, kipróbálhatja, milyen a koldustáskaleves, vagy a suhantott leves, netán, milyenek a fürjpástétomkák, milyen a teknősbéka forrázva, az ó-elzászi ökörsült, mi a különbség polenta és olasz polenta között — vagy mi a bábafoga, s hogyan kell ibolyakocsonyát készíteni, végül azt is, mi lehet a krampampuli...

NYUGAT FELŐL FELHŐSÖDÉS

Kontinensünk nyugati és középső részének időjárását a gyors változások jellemzik. Az Atlanti-óceán felől egymást követően különböző nedvességtartalmú léghullámok haladnak szárazföldünk belseje felé. Szombaton délután hazánkat átmenetileg szárazabb léghullám érte el. Vasárnap az éjszakai órákban többnyire gyengén felhős, de erősen párás, többfelé ködös idő várható. Hajnalra általában plusz 1, mínusz 4, de délnyugaton, felhő- és csapadékzóna éri el hazánkat. Az esti órákban inkább csak Vas, Zala, Győr-Sopron és Veszprém megyében valószínű csapadék, amely valószínűleg havazással kezdődik, később esőbe megy át. A késő esti órákban 0, plusz 3 fokig csökken a hőmérséklet.

Az európai városok holnapi maximális hőmérséklete:

Budapest	5
Athén	18
Belgrád	11
Berlin	7
Bécs	7
Bukarest	4
Kijev	—1
Leningrád	—4
London	8
Madrid	14
Moszkva	—8
München	7
Párizs	11
Prága	6
Róma	16
Szófia	8
Varsó	2

Pátkai Ervin

Magyar Nemzet 1984. 11. 5. 7

A beton művésze

Beszélgetés Pátkai Ervinnel

VILÁGGÁ MENT és világhírűvé lett hazánkfiai közül való *Pátkai* Ervin, ki most megint (az utóbbi időben már sokadszor) hazalátogatott Budapestre és szülővárosába Békéscsabára. Annak, hogy külföldön ismertebb, mint itthon, mindenekelőtt az az oka, hogy művei monumentálisak. Munkásságáról képet nem alkothattunk magunknak a Műcsarnokban épp egy éve zárult *Tisztelet a szülőföldnek* kiállításon, legfeljebb úgy vehettük tudomásul, mint olyan szobrászt, aki építészetben (is) gondolkozik — legalábbis erre vallott az a plexiüveg alá helyezett fa-fém mű, amelynek *Építészeti vizió* volt a címe, továbbá az a plexiüveg-lappal fedett fadoboz, mely feltárta előttünk fémmel bélelt belsejét, s lehetett az akár egy leeresztett fürdőmedence riasztó mélye is *(Belső tér)*.

De semmit sem látott Pátkaitól, aki monumentális szobrait nem látta.

KEZDJÜK bemutatását mégis néhány életrajzi tennyel. *Borsos* Miklós tanítványaként indult az Iparművészeti Főiskolán, s ez az indítás hozzásegíthette Brancusi, Arp, Henry *Moore* értékeinek felismeréséhez. 1956-ban, tizenkilenc éves korában elment, s azonnal felvették a párizsi Képzőművészeti Főiskolára.

— *Hét éven át ösztöndíjat kaptam* — mondta most, hogy a budapesti Fészekben beszélgettünk. — *Ó, a francia állam nagyon nagyvonalú volt!... Csak azután, amikor végeztünk, álltunk, egyszerre ott, ahol a part szakad... Mit képzelsz, mit csináltam? Beálltam szobafestőnek.* — Felnéz a plafonra, mutatja, hogyan járatta az ecsetet. — *Később aztán, hogy megnősültem* (francia nőt vett feleségül, egy művészettörténészt), *a feleségem fizette a rezsit, nekem csak dolgoznam kellett...*

Kérdem, hogyan figyeltek fel rá? Az hogy kezdődött?

— *Nem is tudom. Egyszerre csak mindenki venni akart.*

Úgy látszik, ilyen egyszerű ez.

ELSŐ MUNKÁIT még reprodukcióról sem ismerem, holott 1961-ben már díjat nyert a Fiatalok II. Párizsi Biennáléján. Aztán díjat nyert két évvel később a III.-on is. Ez idő tájt kezdte *vázukra csupaszítani* fantázia-épületeit, s ezek a műanyag vázak hasonlítottak a Nyugaton ekkoriban még nem mindenütt eltakarított romokra, emlékeztettek szőnyegbombázás után hátramaradt, kiégett vasbeton szerkezetekre. De 1963-as gipsz *Madár*-szobra még őrzött valamit Brancusi és Borsos ihletéséből, s amikor 1964-ben fapálcikákat tűzdelt kompozícióvá, abban még volt valami Kemény Zoltán-os. A maga útján alighanem a *Katedrálisok*-sorozattal indult el (1969): ezek a legfeljebb harminc centi magas bronz plasztikák talán annak az őszinte rácsodálkozásnak köszönhetik létüket, amit a békéscsabai fiú érezhetett a nagy nyugat-európai katedrálisok láttán, de ugyanakkor ezek a kompozíciók pajzsos vitézre és galambdúcra és szélkerékre és gépalkatrészekre egyaránt asszociáltatnak.

A gondolatok elvonatkoztatásához csakhamar a földönjáró anyagot is megtalálta Pátkai Ervin: rátalált az *öntött betonszobrok* technológiájára.

— *Grenoble-ban* — magyarázza — *az 1967-es téli olimpiai játékok alkalmából sok művész lehetőséget kapott, hogy nagy méretekben megvalósítsa elképzeléseit. Egy grenoble-i művelődési ház udvarára, szabad térre, huszonöt méter hosszú falat komponáltam eltérő magasságú vasbeton elemekből; úgy kell elképzelni, hogy fél vagy egy méter magastól három és fél méteresig váltakozott az egyenes vagy megdőlt vagy felfelé törekvő vagy félúton lecsúszó oszlopok magassága... és az ezektől a falaktól határolt térben van egy kút, egy hat méter magas kút... az is fehér vasbeton öntvény.*

Nézem a grenoble-i képeket a magyar kiejtés érdekében kétpontos i-vel franciásított helyesírású *Patkai*-albumokban. Ezekre a magasba törő falakra az jellemző, hogy vízszintesen tagozódnak, ki-be szögellő, homorú és domború, egymáshoz képest el-elmozduló elemekből épülnek fel, s jóllehet a „fal" általában a mozdulatlanság képzetét kelti bennünk, ezek éppenséggel *mozgó falak*, minden lépésünkkel és látószögünk változásával moccanó falak. Továbbá nem szilárdak, hanem üregesek, likacsosak, törékenyek, töredezettek, kissé bizony álombéli rom-tájra is hasonlók... És miközben a lehető legmodernebb anyagból valók, vízszintes tagolásuk révén mégis — mivel úgy épülnek sorról sorra egymásra, mint egykor a terméskő vagy a tégla falak — a rómaiak vagy talán a titokzatos etruszkok építési módját idézik.

ETTŐL FOGVA Pátkai művészetében szinte állandósulnak az építészettel kapcsolatos szobrászati feladatok. *Vitry-sur-Seine* városában egy iskola tömbje előtt, *Albert* városkában ugyancsak egy iskolaépülethez kapcsolódóan, ám egy katlanszerűen kímélyesztett térben helyezkednek el 3,40 m magas szoborcsoportozatai, ezek az egyre merészebben áttörtek, lebegők. *Clermont-Ferrand* városában a tudományegyetem fekete pavilonsorával és a Victor *Vasarely* által tervezett, geometrikus rajzolatú térrel alkot hatásos egységet Pátkai Ervin hét monumentális szoborkompozíciója fehér vasbetonból... s akkor még nem említettem a *vitry-i* hívogató, tártkarú szoborcsoportokat, sem a *bordeaux-i* sűrűbb sorfalat...

Most már nyolc év óta a Párizs agglomerációs körzetébe tartozó egyik új város, a Párizstól keletre, a Marne folyótól délre elterülő Marne-la-Vallée területén épülő *Noisy-le-Grand* építésének művészeti vezetője. Hogy az mi?

— *Egy művész, aki mindennel foglalkozik* — feleli. — *Várostervezőnek is kell lennie, tehát urbanistának, építésznek, a várost mint plasztikai egységet is kell magad előtt látnod, de szociológusnak is kell lenni... nagyon nehéz ezt szétszednem elemeire, és nem is akarom. Ezek párhuzamos munkafolyamatok, és itt* — a homlokára mutat — *nem különíthetők el igazán egymástól. Mint ahogy azt sem tilthatom meg magamnak, hogy hajnalonta, amikor rajzolok (mindennap négy körül kelek, akkor tudok dolgozni, estére kifáradok), szóval miközben rajzolással kezdem a napot, nem tilthatom meg magamnak, hogy más irányba is elvigyenek a gondolatok!*

Ami engem illet, nekem csak egy gondolatom van, de az annál makacsabb: ideje volna már Pátkai Ervin lenyűgöző művészetével, ezzel a sokoldalú, eredeti, korszerű munkássággal megismertetni az itthoni közönséget.

Ember Mária

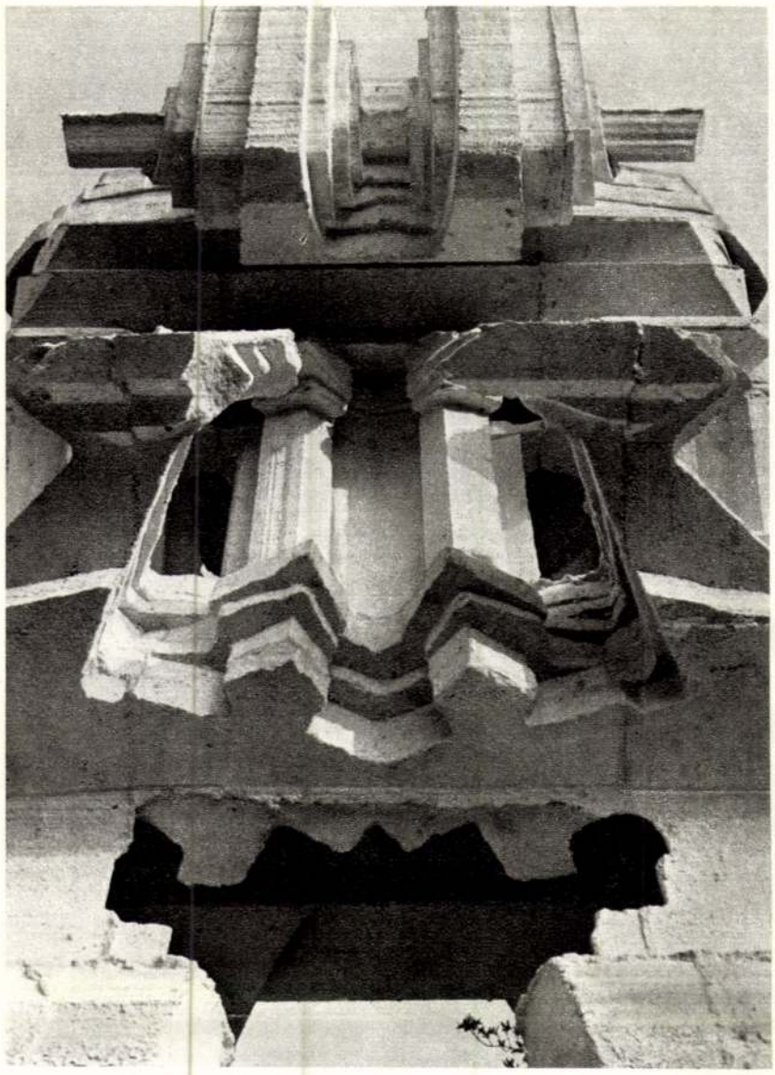

Bobignyi szobor részlete, 1973

Lycée Lamarck, részlet, fehér vasbeton, 1970

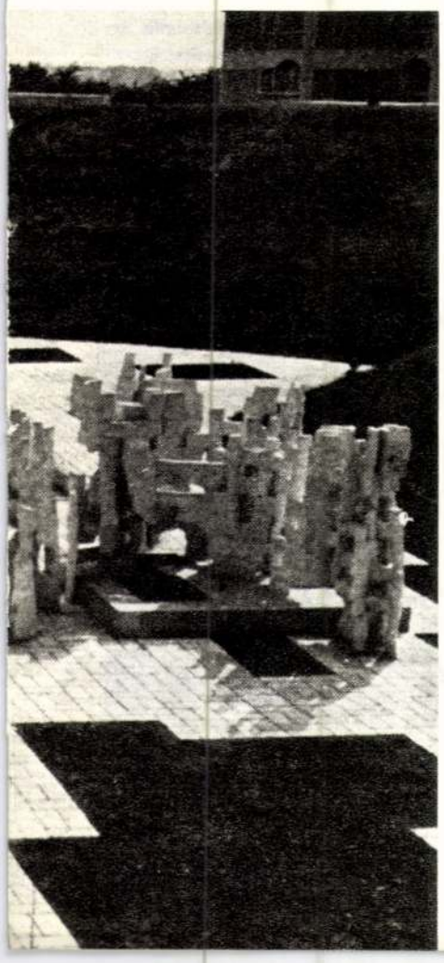

azért sikerülhet a lehetetlen, mivel másként közelednek a feladathoz, mint azok az építészek, akik létrehozták az úgynevezett alvóvárosokat — ezeket a reménytelenül monoton betonrengetegeket.

Gyerekkori emlékei Békéscsabához kötik Pátkai Ervint. Budapesten Medgyessy Ferenc volt a professzora, akinek a szemlélete nem sok nyomot hagyott az ő alakuló egyéniségén. Franciaországban maga választott mestert magának: a kitűnő szobrászt, Henri-Georges Adamot. Egy-

tasztikus, soha meg nem valósítható modelljei lennének.

Pátkai a hatvanas évek elejétől rendszeresen kiállító, elismert szobrász, akit minden fontosabb szalonba, tárlatra meghívnak. Várostervezéssel 1974 óta foglalkozik aktívan — a fantasztikus tervek így nyernek valódi funkciót. Ekkor történik, hogy Jean-Jacques Villey, Marne la Vallée új városának főépítésze úgy dönt: az anyagi korlátok és a divatos funkcionalizmus nem indokolja az épülő városok monotóniáját és sematizmusát.

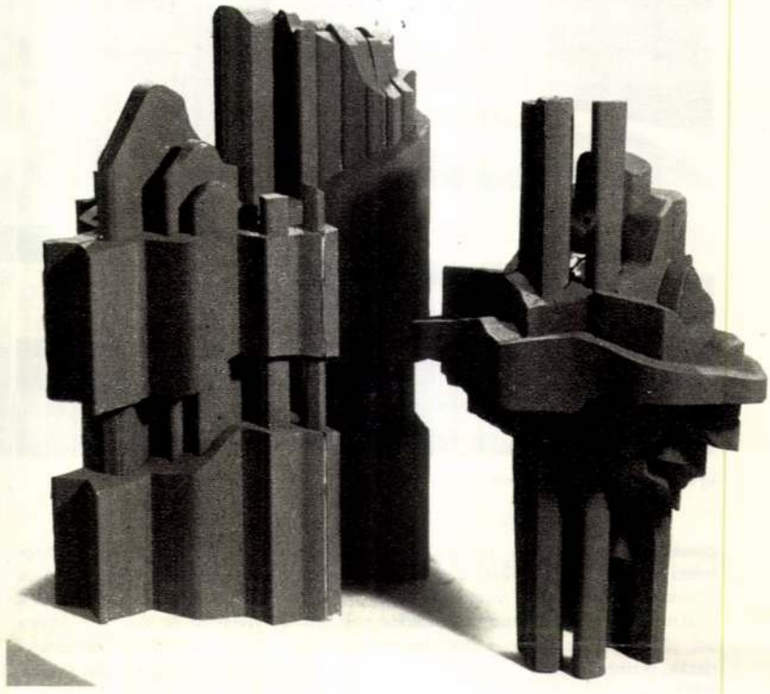

Polisztirén plasztika, 1978

Pátkai Ervin azon szerencsés művészek közé tartozik, akik megvalósíthatják legmerészebb álmaikat — sőt, az a munkájuk, napi elfoglaltságuk, hogy álmodjanak, és hogy álmaik valóra váltásában részt vegyenek. Pátkai nem építész, nincs építészdiplomája.

Békéscsabán született 1937-ben. Budapesten az Iparművészeti Főiskolára járt, majd Párizsban az École des Beaux Arts-ra. Jelenleg pedig a legnagyobb Párizs melletti új város — Marne la Vallée — tervezésének egyik vezetője. Szobrászból lett várostervező, s éppen szobrászi-művészi adottságait tudja az urbanisztikai feladatok megoldásában kibontakoztatni. A város, aminek megteremtésén dolgozik, utópisztikus abban az értelemben, hogy maximálisan alkalmazkodni akar az emberi, személyes igényekhez, s olyan együttest akar teremteni, amiben a lakók jól érzik magukat. Holott úgy vélnénk, egy tervezett, rajzolt város — szemben a hagyományosan nőtt várossal — kizárja a lehetőségét az otthonosságnak, az intimitásnak. Mégis az építész-vezető: Jacques Villey, a művészeti vezető: Pátkai Ervin, valamint a munka többi résztvevője megpróbálkozik a lehetetlennel — s tulajdonképpen ez a kísérlet jelleg a legfontosabb az egészben. Talán éppen szerre kinyílik számára a világ, felfedezi Vézelay román kori katedrálisának sajátos szobrászarchitektúráját, Giacometti szobrainak testetlen törékenységét. Igen hamar szakít a hagyományos stílussal, hogy helyette barokk lendületű, rendkívül expresszív bronz- majd gipszplasztikákat készítsen.

Igazi kifejezőeszközére akkor talál rá, amikor — a hatvanas évek közepétől kezdve — közvetlenül betonba kezd dolgozni. A beton megkönnyíti számára, hogy szuggesztív térhatást és monumentális műveket tudjon teremteni. Kezdettől fogva — mint ahogy erről rajzai is tanúskodnak — elsődlegesen a konstrukció és az azt körülvevő tér viszonya, valamint a mozgás lehetősége foglalkoztatja. Kisebb méretű bronzplasztikáinak egyes részei eltolhatók, a részek egymáshoz való viszonya tetszés szerint megváltoztatható. Miközben szobrainak bizonyos organikus jellege van — tudatosan óvakodik attól, hogy alkotásai figurára, emberre emlékeztessenek, akár a legtávolabbról is. Alkotásai kezdettől fogva elvont, személytelen struktúrák, amelyeken korábban a szimmetrikus, később pedig az aszimmetrikus jelleg uralkodik. Ezek a struktúrák a maguk elvont módján architektúrát idéznek, mintha egy képzeletbeli város épületeinek fan-

Éppen ezért Pátkait mint szobrászművészt bízza meg azzal, hogy a készülő város centrumát, az úgynevezett Pavé Neuf-öt megtervezze, illetve megbízzon más művészeket egy-egy feladat kivitelezésével. Pátkainak tehát nem az a feladata, hogy egyes szobrokat, egyes épületeket tervezzen, hanem éppen ellenkezőleg, az urbanisztikai egységet — saját kifejezésével: a város lelkét, sajátos arculatát — kell megtalálnia. Ez kizárja, hogy össze lehessen téveszteni egy másik várossal. Az első vázlatok után — amelyek még részben Pátkai gyermekkori elképzeléseit idézték a fallal körülvett, bevehetetlen városokról — a művész egy 1:200 arányú makettet készített polisztirénből, amely lehetővé tette neki és a vele dolgozó művészeknek, hogy elképzeléseiket mindjárt térben tudják áttekinteni.

Marne la Vallée egyébként lakott terület, melynek meglevő adottságait a terv a lehetőségek szerint megtartja. „Az építkezési tervezés például — mondja Pátkai —, hogy csak a mi esetünknél, Marne la Vallée-nél maradjunk, nagyobb területre vonatkozik, mint maga Párizs városa. Ezért is törekedtünk arra, hogy lehetőleg megőrizzük az erdőket, zöldövezeteket és a már meglevő településeket. Megszabtuk az épületek maximális ma-

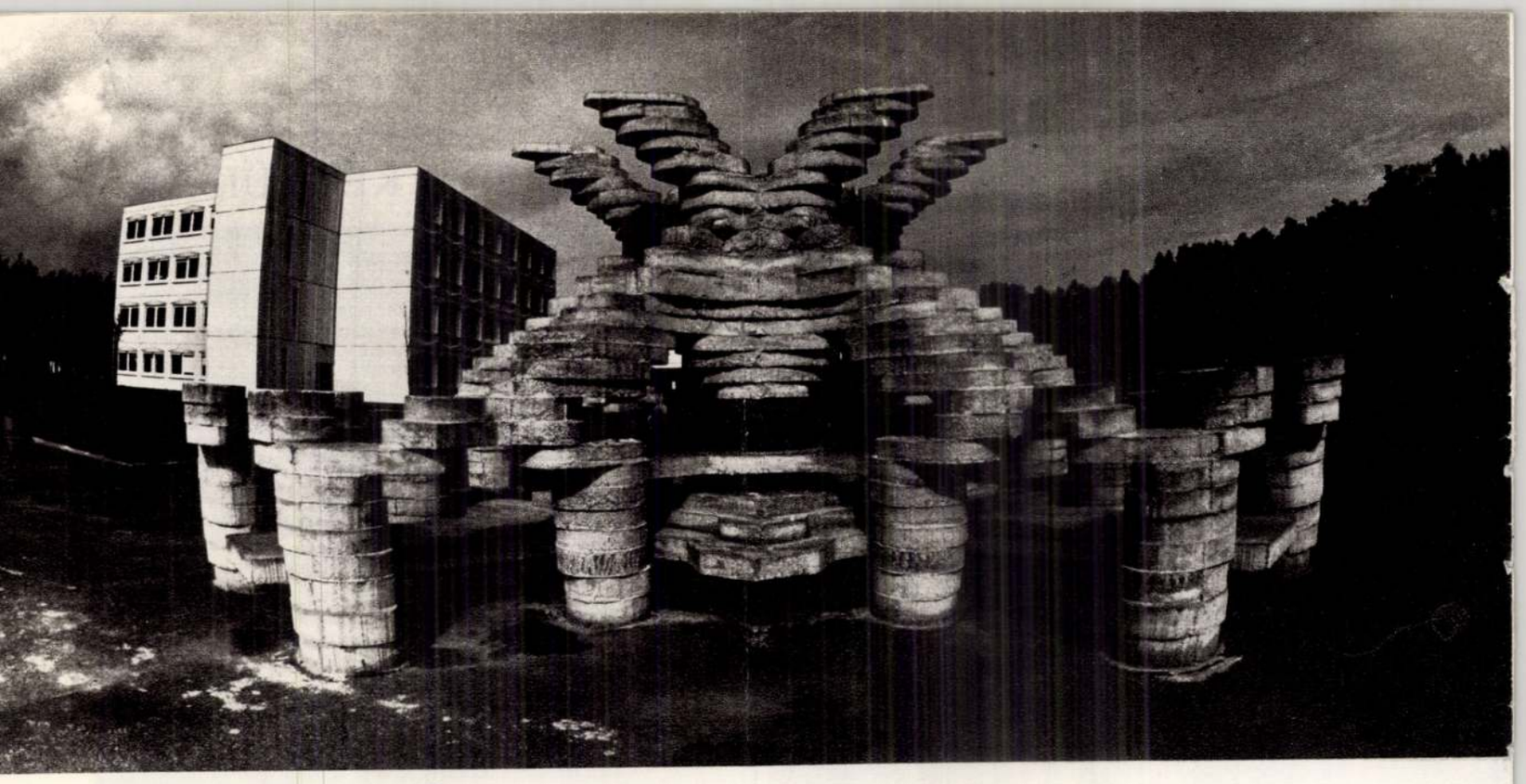

Blainville-Sur-L'Eau, fehér vasbeton, 1977

PASSUTH KRISZTINA

A város mint plasztikai alkotás

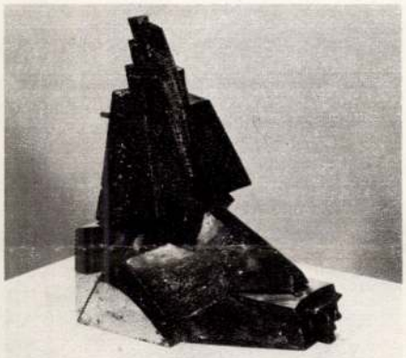

Többféleképpen összerakható
— transzformábilis
— bronzszobor, 1974

„Eltűnt a művészet a városokból,
de hiány maradt utána.
A szikár és sivár tervek,
az egy kaptafára tervezett épületek elűzték
a képzeletet, s költőietlen,
egyhangú környezetet teremtettek.
Ezért fordultunk tehát mi alkotókhoz,
művészekhez:
olyan műveket vártunk tőlük,
melyek nem csupán »díszítik« a környezetet,
de mintegy kovászként is hatnak,
elgondolkoztatnak, kérdésekre,
esetleg válaszokra inspirálják a szemlélőt,
tanút, használót: a lakost."

(Pátkai Ervin)

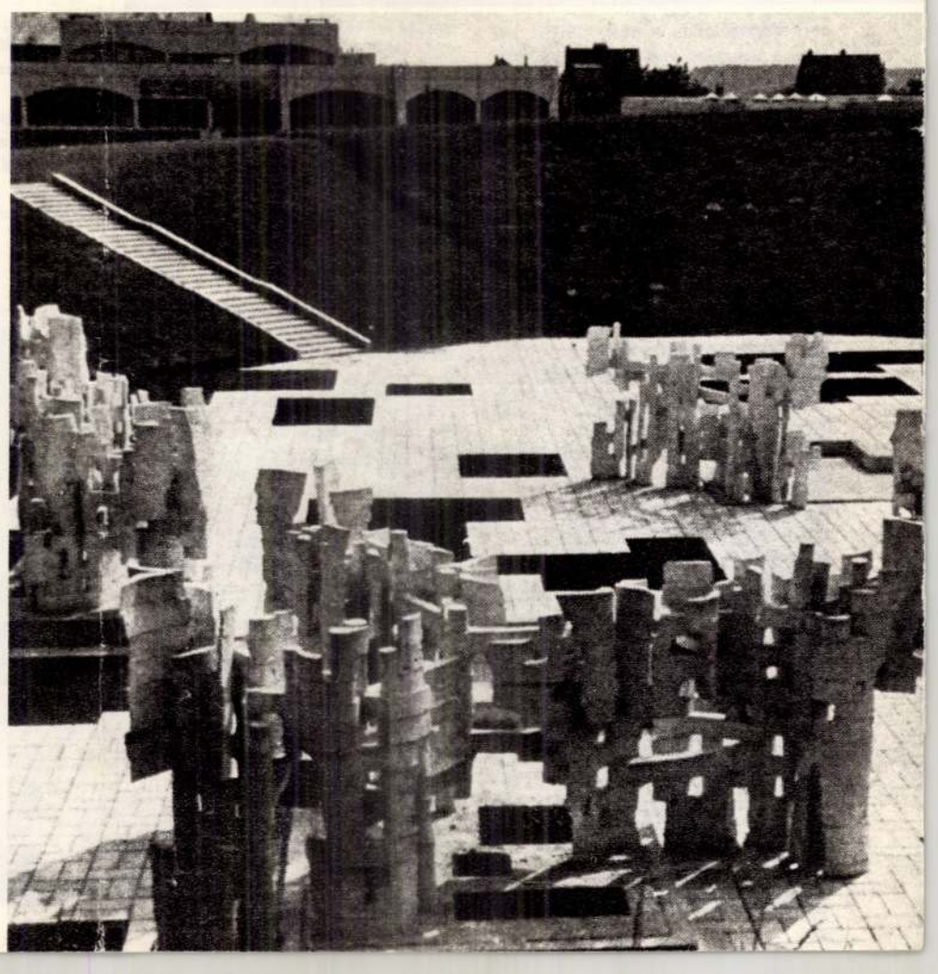

PÁTKAI ERVIN

Budapest 1981/1

Pátkai fibulák

DÁK FIBULA ERDÉLYBŐL
M. Nemzeti Múzeum

ízlés uralmával egykorú hazai kevert stílusok emlékezetét pedig a magyarbényei aranykarperec, a titeli ezüst övlemezek (V. század), a szárazd-regölyi aranygyöngyök, a dák ezüstkincsek (Kr. e. II., Kr. u. I. század) és az ú. n. nór-pannón fibulák (Kr. u. II. század) tartották fenn, a klasszicizmus második ihletéig, a római hódítás koráig. *Márton Lajos*

BERLIN. A porosz közoktatási minisztérium szabadságolta, illetőleg elbocsátotta a berlini múzeumok vezetőinek nagyrészét. Szabadságra küldték Wilhelm Waetzoldt-ot, a poroszországi múzeumok főigazgatóját, Ludwig Justi-t, a berlini Nationalgalerie igazgatóját, Curt Glaser-t, a berlini Kunstbibliothek igazgatóját és végleg elbocsátották Max J. Friedländert, a berlini Kaiser Friedrich-Múzeum képtárának igazgatóját. Az újonnan kinevezett, ill. ideiglenesen megbízott vezetők: Otto Kümmel, a berlini ázsiai gyüjtemény eddigi igazgatója, Alois Schardt (Halle), Hermann Schmitz és Karl Koetschau (Düsseldorf.)

BRUGES. Belgium függetlenségének századik évfordulója emlékére Bruges városa új művészeti múzeum építését és berendezését határozta el.

RÓMA. A Vatikán Capella Paolina-jában levő Michelangelo-freskókat, amelyek tudvalevőleg Szt. Pál megtérését és Szt. Péter keresztrefeszítését ábrázolják, komoly veszedelem fenyegette. A falak — nem tudni mi okból — nedvesek lettek és a festményeket tartó vakolatréteg lehullással fenyegetett. A festményeket most „injekciókkal" erősítik vissza a falfelülethez. A restaurálás céljából felépített állványokról egyúttal nagy részletfelvételek is készültek a freskókról s ezeket a vatikáni gyüjtemények igazgatósága a közel jövőben nagyszabású kiadványban fogja publikálni.

CÍMLAPUNKON Mattyasovszky-Zsolnay László festőművésznek leányarcképét mutatjuk be. A kép Ángyán János pécsi egyetemi professzor úr tulajdona.

Felelős szerkesztő: Dr. Majovszky Pál

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla

Segédszerkesztő: Dr. Péter András

Kiadó: Ormos György

Magyar Művészet. 1933. 8. szám

Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. I.

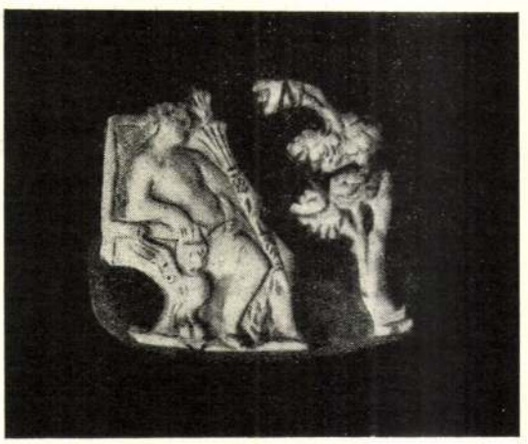

DIONYSIKUS JELENET
CAMEO POROLISSUMBÓL

Nyomatott a Lorilleux Ch. és Tsa gyár festékével.

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása.

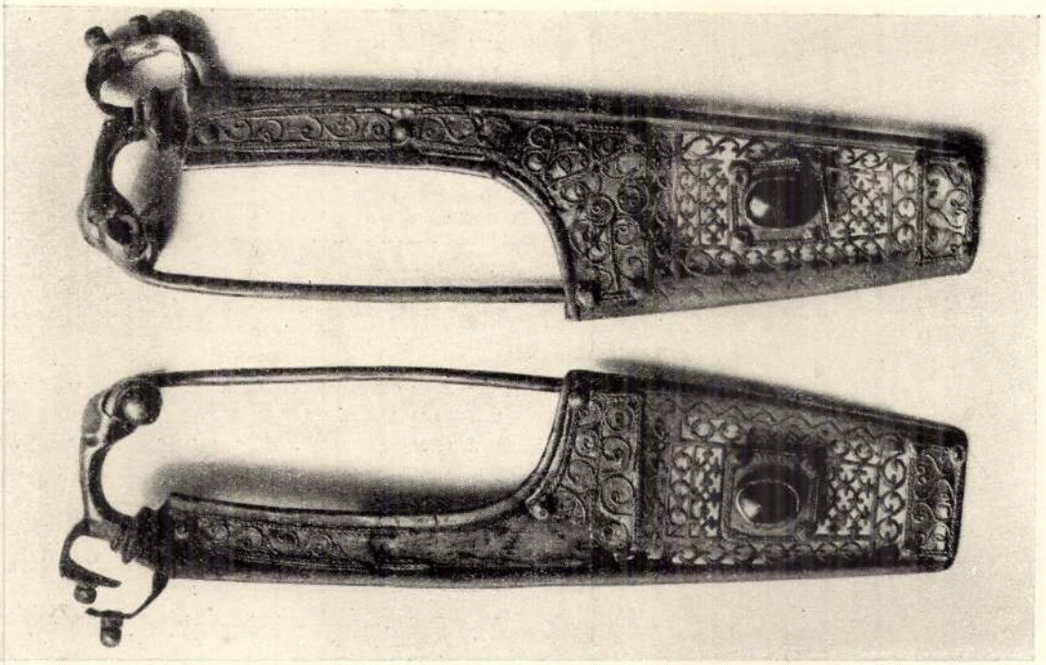

ARANY FILIGRÁNNAL DÍSZÍTETT FIBULAPÁR PÁTKÁRÓL. Ú. n. noricumi-pannoniai típus
M. Nemzeti Múzeum

állítása dr. Tompa Ferenc és dr. Paulovics István munkája, akiknek dr. Erdélyi Gizella volt segítségükre munkájukban.

A kiállítás főtárgya minden esetre az őskori aranyleletek bemutatása, nem lehetett azonban sem az aranynál, mint anyagnál megállapodni, sem a korhatárt az őskorra korlátoznunk. Aranyleleteink minden gazdagsága sem meríti ki a magyarországi őskor formáinak teljességét, a magyar bronzkor és méginkább aranyleleteink virágkora, a Herodotos korát közvetlenül megelőző századok (Kr. e. VIII—VI. század) oly gazdag sorát termelte ki ezeknek. Sajátságosan vegyül el ennek a kornak emlékein a magyar bronzkor ornamentikájának hagyománya a nyugatról szomszédos hallstatti kultúrájú területek ízlésével és a keletről szomszédos praeskythikus és skytha kultúrák elemeivel. A görög föld, a leszűrődött művészi ízlés hazája is elhinti már fényét itt-ott, a középdunai medence lakóinak ötvösművességén. A formák, amelyek az elemek e sajátságos vegyülékéből kisarjadnak, s amelyekhez az ötödik század végétől kezdve a kelták eleven vonalvezetést és formagazdagságot kedvelő művészetének hatása járul, tovább él az illyr őslakosság és a kelta bevándorlók kezén s keleten a dák törzsek kezén fönmaradva, sajátos szinezetet kölcsönöz a pannoniai és dáciai provinciális művészetnek is.

Az őskori aranytárgyak nagy tömegét, a zsinórra függesztve fülbevalóként hordott, ú. n. csüngő spirálisok adják, továbbá a mérlegelt arany forgalombahozatali formái, az egyszerű négyélű nyilt karikák és bizonyos végnélküli kettős kisebb sodrony-tekercsek, amelyek Közép-Európán át egész Skandináviáig elterjedtek.

Aranyleleteink közt találunk olyan formákat, amelyeket a rézkorba, a korai és kifejlett bronzkorba sorozunk, de ezek a korai formák, olykor mint sok századot megért családi ékszerek, együtt fordulnak elő a magyarországi őskori aranyművesség már említett virágkorának jellemző alakjaival, azokban a nagy elrejtett kincsekben, amelyek a Kr. e. VI. század legvégén talán Dareiosnak, a skythák ellen viselt háborúja (Kr. e. 513) alkalmával kerülhettek a földbe.

A kiállított leletek közül ebbe a korba valók a hatalmas ottlakai aranyboglárok, amelyeknek felületén a korai bronzkori ízlés és a későbbi mykenei stílus elemeiből szövődött díszítmények keretében a dipylon-stílus elszórt és jelenetté csoportosított alakjai tűnnek fel.

A fokorui aranykincs 18 drb. arany torquesével, díszes övével, változatos alakú gyöngyeivel, karpereceivel, fibuláival a kornak legjellemzőbb s az ősrégészet irodalmában legtöbbet méltatott lelete. Valamint a teljesen hasonlókorú angyalföldi aranylelet, a perecseni aranykarperecek, az istenmezei bronz diadéma.

A IV. századdal feltűnő kelta ízlést eredeti tisztaságában a bronzfibulák nagy számán és a vérzománccal díszített övláncokon kívül a szépségében szinte páratlanul álló hercegmároki karperec képviseli. A la Tène-

MAGYAR MŰVÉSZET
1933

dozatát, a budai magyar népszinház megalapitásától sem vonandja meg adakozási hozzájárulását.

Szivünkből kivánjuk, hogy a szerkesztőségünknél letett aláirási ivekre minél számosb összegeket jegyezhessünk fel s szolgáltassunk át az illető bizottmánynak, hogy az ikerfőváros egyik uj disze, a budai lánczhidtéren felállitandó magyar népszinház szemlélésében mielőbb gyönyörködhessék a nemzeti mivelödés minden barátja. *A szerkesztőség.*

Irodalom és müvészet.

\+ (*Teleki emlékére mondott két gyászbeszéd*) küldetett be hozzánk e napokban Gyuláról. Egyiknek czime : „Országgyülési követ néhai méltóságos széki gróf Teleki László urnak emlékére Gyomán a reformátusok templomában, az 1861-ik év május hó 12-ik napján tartott gyászünnepély alkalmával mondott ima és beszéd. Kiadja a gyomai kaszino-egylet". Az emlékbeszédet *Szabó János* ref. segédlelkész, az imát pedig *Bencze István* ref. másodlelkész mondotta. A másiknak czime : „*Szathmári Károly,* békésmegyei főjegyzőnek Békésmegye 1861. máj. 27-iki közgyülésén mondott s a megye által kinyomatni rendelt beszéde gróf Teleki László felett."

\+ (*Szomor Károly*) „Hadmezei szolgálat" czimű hadtanra hirdet előfizetést. Tartalma leend : 1) Önálló csapatok s ennek teendői. 2) Biztonsági szolgálat meneten (marson). 3) Biztonsági szolgálat a hadálláson. 4) Az ütközet. 5) Az élelmi s egyéb czikkek megszerzése s megsemmisitése. 6) A tábori erődités. 7) A jelentés. A könyv mintegy 15—16 ivre terjed s előfizetési ára 1 ft., bolti ára 1 ft. 50 kr. leend. A pénzek junius végeig Rozsnyóra *Killény János* nyomdászhoz küldendők. Megjelenési idő : augusztus eleje.

\+ *Hartleben b. Jósika Miklósnak* egy igen érdekes korrajzi munkáját hirdeti, mely még 1852-ben Braunschweigben jelent meg, de eddig a tiltott könyvek közé volt számitva. A munka 4 kötetre terjed s czime : „*Egy magyar család a forradalom alatt,*" melyben az 1848—49-iki eseményekben résztvett kiválóbb személyiségek, névszerint Kossuth, Batthyány, Perényi, Nyáry, Madarász, Vécsey, Bem s többen részletesen rajzoltatnak.

\+ (*Ifj. Zichermann Jakab*) „*Könyek és mosolyok*" czimü költeményfüzérre nyit előfizetést. A könyv megjelenése okt. 1-ére igértetik. Előfizetési ára 1 ft., diszkötésben 2 ft. A pénzek julius 1-ig Debreczenbe Telegdy K. Lajos könyvkereskedésébe küldendők.

— (*Megjelent.*) „*Országgyülési beszéd*" irta *Horváth Döme*, kecskemétvárosi honképviselő. Pest, 1861. — Jelen beszéd, többekkel együtt, folyó országgyülésen, tudvalevő okokból, el nem mondathatván, napfényre jöttét egyedül baráti sürgetések s azon tekintetnek köszöni, melyre nevezett honképviselő ur magát választói irányában lekötelezve lenni érzé. Beküldő azonban ugy vélekedik, miszerint az országgyülésen mondott beszédek csak akkor fognak képezni igazán egészet, ha azokhoz, legalább sajtó utján, a szólásra ugyan jelentkezett, de a közügy gyorsabb haladása végett szólási joguktól elállott honképviselők beszédei is csatlakozandanak. (*Beküldetett.*)

\+ (*Greguss Ágosttól „Levél"*) czimü vigjáték jelent meg Pfeifer Ferdinánd kiadásában. E vigjátékban, melyet eddig nem volt alkalmunk olvasni, a „M. O." szerint, egyebek közt a Bach-rendszer van csuffá téve. Ára 80 kr. A „Levél" valószinüleg a nemzeti szinházban is nemsokára elő fog adatni.

— (*Fejes István*) tisztelettel kéri föl ivtartóit, hogy a netalán gyüjtött előfizetési pénzeket sziveskedjenek hozzá mielőbb beküldeni, mivel a felhivásán kitett határ időre (juliusra) „*költemenyei*" pontosan szét fognak küldetni.

\+ (*A „Budapesti Szemle" XL-ik füzete.*) melylyel a XII-ik kötet be van befejezve, következő érdekes tartalommal jelent meg : I. Az Anjou-k és müveltségünk. Második rész. *Vass Józseftől.* — II. Humboldt Sándor és művei. Negyedik közlemény. Almási *Balogh Páltól.* — III. Olaszország ujabb történetei. Harmadik közlemény. Reuchlin nyomán *Jánosi Ferencztől.* — IV. M. T. Akademia. Tudományos tárgyalások. — V. Irodalmi szemle. Városaink monographiai során ismertetve Tabódy József „Munkács multja és jelene" czimü monographiája, *Szilágyi Sándortól*; és Kis-Kun-Halas város története. — VI. Emlékbeszéd Teleki László felett az Akademiában *Lukács Móricztól.*

\+ Megjelent : „*Ifj. Dumas Sándor érdekesb novellái*". Forditotta *Hang Ferencz.* A 262 lapnyi könyv tartalma : Egy csomó levél. — Amande asszony története. — A mit mindennap látunk. — Galambdij. — Két szív között.

\+ (*Fénykép-kiállitás.*) *Korn* Fülöp Antal, volt honvédszázados, ki 10 évi számüzetéséből a mult évben tért vissza Angliából hazájába, — a lipót-utczai 17. számu házban, fénykép-gyüjteményéből kiállitást rendezett, mely ingyen megtekinthető. E kiállitás Európa különböző képcsarnokaiban található remekmüveknek fényképmásolatait foglalja magában; számuk 300 darabnál többre megy s igen sikerültek. Itt láthatjuk a régi olasz, spanyol és hollandi iskola nagy müveinek hü másolatait több példányban, u. m. Raphael, Murillo, Tizian, Coreggio, Michel Angelo, Leonardo da Vinci, Rubens, Van Dyk sat.; ugy szintén az ujabb franczia, angol és német iskolából : Claude Lornain, Schopin, Horace Vernet, Ary Sheffer sat. Egy-egy műlap (kis folio) ára 1 ft. 50 kr. Ugyanott látható a régi és ujabb idők hirneves férfiainak és nőinek nagy gonddal összegyüjtött arczképcsarnoka. Az érdekes fényképkiállitást ajánljuk megtekintésre.

\+ (*A „Delejtü"*) a jövő félévben is meg fog jelenni, egyelőre azonban csak mint nem politikai lap.

— (*A „Régi magyar zene gyöngyei" legujabb füzete.*) Gróf Fáy István, a máltai rend vitéze s a magyar zene egyik tekintélyes ápolója, hosszasb betegeskedése daczára, legközelebb a „Régi magyar zene gyöngyei" 5-ik füzetével örvendezteté meg a zenekedvelőket. A csinnal kiállitott füzet Bécsben *Glöggl* műárusnál jelent meg s Neirider Paulina kisasszonynak van ajánlva. A füzet egy rövid, sajátságos „bemenettel" kezdődik, követi *Csermák*-nak egy lassu fantázia-magyarja, mely a gróf Illésházy-féle hires quartettekben találtatott. Ezután jő egy, különféle szerzők müveiből összeállitott quodlibet; egy sikerült Friss, *Zomb* József hajdani zeneiskolai tanártól Kassán; egy érzékeny kis bevezetés gr. *Fáy*-tól, ezután *Lavotta* halhatatlan Lassuja (Csokonai hires dala: „Földiekkel játszó, csalfa vak remény!") továbbá gróf *Fáy*-tól, egy hamis kis friss és *Frank* Ignácz egy csárdása. Ezután jő egy bevezetés *Doppler* Ferencztől, s rá következik *Csermák* „Triumphalis verbunkosa." Ismét gróf *Fáy*-tól „Emlék Rohitsra" czimű élénk csárdás; *Csermáktól* egy szép Lassu 1805-ből s végre egy csárdás ismét a szerkesztő gróftól. Mindezek zongorára 4 kézre igen szabatosan vannak feltéve. Ugyhalljuk, hogy e füzeteknek nagy keletök van a zenevilágban, többi között sok példány rendeltetett meg Berlinbe és Párisba. Ha a külföld annyira szereti e szerzeményeket, mennyivel becsesebbeknek kell azoknak lenniök itt benn a hazában! Kivánjuk, hogy a buzgó tevékenységü gróf ne hagyjon fel a munkával, hanem igyekezzék a magyar klasszikus zene minél több müvét a jelen nemzedéknek átadni s az utókor számára megmenteni.

\+ (*Erkel Ferencz*) egy operetten dolgozik, melynek tárgya a honvédéletből van meritve.

Egyház és iskola.

\+ (*Karloviczon g. n. e. czimz. püspökség*) állittatik fel s a szerb patriárka fel van hatalmazva, hogy e méltóságra Gruics Nikanort, a Krusedol kolostor archimandritját consecrálja.

\+ (*A Glosius-féle alapitvány ügyében*) Hunfalvy Pál mint elnök és Haberern Jonathán mint titkár jelentik, hogy ez ösztöndij oly ifjaknak adatik ki, a kik valamely magyar hittani intézetben legalább két évet jó sikerrel töltöttek, és most valamely külföldi protestáns intézetben folytatják tanulmányaikat, egyszersmind azonban kötelezik magukat, hogy visszatértük után, ha kivántatnék, a pesti község tanintézetében megfelelő dij mellett segédtanári állomást vállalnak. Az ösztöndij évenkint 105 ft. vagy 70 tallér ezüstben. A kérvények magyar nyelven Hunfalvy Pálhoz intézendők f. é. jul. 15-ig. (Lakik szervita-téren, 7. sz. a.)

Ipar, gazdaság, kereskedés.

— (*A jövő évben tartandó londoni világiparmükiállitásra*) Magyarországot illetőleg a helytartótanács következő bizottmányt nevezett ki. Elnök : gr. Barkóczy János. Alelnök : Korizmics László. Bizottmányi tagok : Károlyi György gr., Waldstein János gróf és Zsiwora György, főispányok, Szapáry Antal gróf, Zichy Edmund gróf, Andrássy Gyula gróf, Erdődi Sándor gróf, Károlyi Sándor gróf, Ürményi József, Lónyay Menyhért, Csernovits Péter, Hajnik Pál, Gorove István, képviselők. Keglevich Béla gróf, Rottenbiller Lipót, főpolgármester, Rózsa Lajos ügyvéd, Rosenthal Mózes orvos, dr. Vágner Dániel, dr. Nendtvich Károly, Kecskeméthy Aurel. — A magyar gazdasági egyesület részéről : Benkő Dániel, Entz Ferencz, Érkövy Adolf, Galgóczy Károly, Gönczy Pál, Havas József, Jankó Vincze, Kovács Gyula, Morócz István, Szendrei Ignácz, Török István. — A müegyesület részéről : Barabás Miklós, Dunaiszky László, Fessl Frigyes, Henzelmann Frigyes, Ligethy Antal, Marsalkó János, Than Móricz. — A kereskedői testület részéről : Kochmeister Frigyes, a keresk. és iparkamara elnöke, Vecsey Sándor, testületi II-od elnök, Goldberger Fülöp, Jalits Ferencz, Mannschön J. M., Oszwald Antal, Sárkány János, Szabó József, kereskedelmi cs. k. igazgató. — Gazdák részéről : Cséry Lajos, Simigh István, Staffenberger István. Iparosok részéről : Balogh, szabó, Beregszászy, zongorász, Branda, gombkötő, Erdélyi, csizmadia, Jordán, bőrgyáros, Jungbauer, szücs, Kirner, puskaműves, Korompay, nyerges, Králik, órás, Majer István, rézműves, Vidacs, gépész, Röck, gépész, Patits, aranyműves, ifj. Steindl, asztalos.

\+ (*A varrónőket és szabókat*) figyelmezteti egy külföldi lap, hogy a fekete selyemszálak a sulyosbbá tétel végett többnyire ónsavakkal vonatnak be, miért is e szálaknak a szájba vétele az egészségre igen ártalmas.

\+ (*A nemzeti-kölcsönkötelezvényeknek*) f. évi april 1-je után lejárt kamatai, egy jun. 14-éről kelt pénzügyi rendelet szerint, az eredeti kölcsönhatározatok értelmében ismét ezüstpénzben fognak fizettetni. Szép, ha ugy lesz.

\+ (*Pestváros*) f. hó 12. és 13-án tartott közgyülésében a husárszabályzást megszüntette, s a hus szabad méretése, czélszerü hatósági felügyelet mellett, elhatároztatott. Ohajtjuk, hogy a szabadversenynek a közönségre nézve kedvező eredménye legyen.

\+ (*Próbaszántás gőzekével.*) Pozsonyban a hó 19-én történt a Schulhof-féle gőzekével első próbaszántás, mely kitünőleg sikerült. Másnap a próbaszántás folytatandó volt.

\+ (*Pozsonymegye gazdasági egylete*) gyapjukiállitást rendezvén, az első jutalmat a guthori törzsjuhászatból kiállitott juhok nyerték el, mind a gyapju minősége, mind mennyisége tekintetében; a második magyarbéli Gyioko Konstantin juhainak jutott. A kiállitásban résztvettek : Czilchert Róbert Guthoriból, Eszterházy Vincze grófné Galantháról, Gyioko Konstantin Magyarbélről, Csenkey Béla Tétről, b. Walterskirchen György Farkasvölgyéről.

I.

Ao 1604. 18 die Marty : En Vaswarmegyey feö szolga Biro Bolla Gergely, iöttem Simonyban valaminemeö föld es öröksegh osztany, ugymintth Haias Andras Uram, és Haias Pal leany keözötth.

Haias Andras Vram szamara valo földek :

Ugyan azon telekben az pintze likra iaro, esetth egy hold.

Ismegh masodik az puszta veghen.

Ismegh az Delre iaroban egy hold.

Ismegh az víz vögyre iaroba, avagi az Kisfaludi kerthe allya egi hold.

Ismegh ugian azon Kisfaludj hoszszuba azon innen egi hold.

Ismegh az Inthay Gyalogh uthban, Haias Istvan földe melleth egy hold.

Az sze bokor domian ide föl egy hold.

Ismegh az Kisfaludi alol keth hold vagion, azért az al szelröl valoth veszem.

Ismegh az Kisfaludi hoszszun föllyül ottis egi hold az also.

Ugian azon szerbe (talán sorba) ismegh egy hold, föllyül.

Kisfalud melleth alol egj hod.

Ismegh az meggyes Alath egy hold ottis.

A Seghen valo egi hold.

Ismegh az Sythke völgyön az gyalogh othon föllyül mas fel hold.

Ismegh az Pokol fanal is mas fel hold.

Az Curianak haz helnek eseth fölleölröl Haias Andras vramnak.

Atta be Haias Andras Vram keszet szaaz forinth kötel alath, ugi minth az szolga Byronak Bolla Gergelnek, maga szabad akarattia szerenth, ily ok alath, hogi ha ugimond, valamellikünk megh maseytanaia ezt az osztalth, egi Byronak ereye althal meghvehessek azt az szaaz forintoth, ha egyebböl nem, Joszaga elfoglalasa szerintis az Ispan althal, erette.

(P. H.) *Neste Aszszon Haias Pal leanya es Haias Andras.*

Ezen okmány, az annak költe korábani helyes kiejtéshez szigoruan alkalmazott igen szabályszerü helyesirás miatt, mely az egész okiratban nagy következetességgel megtartatott, ha e tekintetben, az alább foglalt, s 26 évvel később költ Rákóczy-féle levéllel összehasonlittatik, — érdeket nyujt; mert benne a betük (az egyetlen „*keszet*“ szó kivételével : melyben *z* helyett *sz* kerül elő) a szóhangzat tökéletes kifejezéséhez egészen helyesen alkalmazvák, ugyanis : *s*, *sz*-től, továbbá *z*, *sz* től megkülönböztethető, ugyszintén *u*, *ü*-től, *o*, *ö*-, vagy *ő*-től, mely két utóbbi mindenütt hangsúlyjegyekkel, és a *gy* is nem mindenütt *gi*-vel; hanem *gy*-nal is irva van, — holott ezen, a betük hangzatára, illetőleg hangsúlyára vonatkozó különböztetések, a Rákóczy-féle levélben nem mindig láthatók.

De tiszta magyarsága miatt is érdekes : minthogy benne az egyetlen „*Curia*“ szón kivül, mindamellett, hogy befejezése jogerősités körüli egyezkedést is foglal magában, — idegen nyelvü szó nem fordul elő : mi több, a törvénykezési magyar irásban, még ma is annyira otthonos ‚*vinculum*‘ szót; ezt „*kötel*“-nek nevezvén, — kikerüli.

S végre, az akkori alaki jog egyik mindenesetre szokásos formalitását, a ‚*kézadást*‘ is fölfedezi; mert a szövegben arról világosan emlités tétetik : hogy Hajas András uram kezét adta Bolla Gergely szolgabirónak; miről alig leendett emlités, hogyha ezen formalitás, a szerződésbe lett beleegyezésének jeléül, illetőleg, mint az irat is gyanitani engedi, a szabad akaratnak kifolyásául nem tekintendő vala. S vajjon nincs-e föntartva ezen szokás most is, habár elfajult modorban, a marhavásári szerződéseknél?

II.

Czim : *Az en szerelmes Atiamfianak Lo·antfi Susannanak adassek*

Az ur isten edesem szent fianak erdemeert minden jokkal algion meg benneteket en Istennek Hala mostis jo egessegben vagiok, Ide ez estve juttem vala, Innet im ezennel meg indulok ma gialuban Halok, Holnap isten aldomasabol Colosvarra megiek im most menenek el az Colosvariak ide futtek volt elömben kósóntöni es hini, istennek Hala edesem ide mindenek jol vadnak kedvesen varnak bennunket, Colosvarrolis irok edesem, en az akarnam bar giakrabban irnal de vagion mar egi Hete nem vettem leveledet, azert edesem ir giakorta, az kis doctor Scultetus most ju volt az portarol, porumboknal meg óltek az ketseg az Hog az fejedelem azzon ölette volna meg, kin az orsag igen meg Indult ki akarok keresni, kinek halala kar, kerlek edesem ir giakorta adgia az ur isten lathassuk egessegben egi mast Amen.

Datum Banfi Huniad 19 die Decembris Anno 1660

Az te szerelmes Vrad *Rakocy Giorgi s. k.*

E levél, — melynek nagyobbacska betüi, az akkori spanyol irás betüi alakjához nagyon hasonlítnak, — egy ív első oldalára, és csak a költe és aláirás a második oldalra van irva, s ugylátszik, boritékkal ellátva, de sőt bepecsételve sem volt; mert a hosszúkás nyolczszögü gyürüpecsét, mely 5½ vonal magas, és 4 vonal széles, a tisztán maradt második félív baloldala alsó részéről felhajtott nyolczadnak közepére nyomva, e nyolczad pedig a lap többi részéhez, egyszerüen, s alkalmasint csak, hogy a felhajtás állandósittassék, pecsétviaszszal odaragasztva van.

Magát a pecsétet illetőleg, ha kicsiny voltát szem elől nem tévesztjük, emlitetlenül hagyni nem lehet : hogy metszésének finomsága, és az idom tökéletessége, bizony a mostani hornyászok és pecsétmetszőknek is, nemcsak nem szégyenére; de sőt dicséretére válnék, legfőkép ha megemlitjük azt is, hogy a RAKOCZI GEORGIVS név, mely a családczimer és a pecsét két szélső aloldalán előkerül, mindamellett, hogy latin nagy betükkel vésve van, és e betük három pontnál nem magasabbak, tehát csak oly kis alakuak, mint a mostani 10 ftos bankjegyeken látható „tiz forint“ szavakbani kis betük, — mégis tökéletesen olvashatók.

Hradczki Antal, ügyvéd.

TÁRHÁZ.

A Budán épitendö magyar népszinház.

(Felhivás a magyar közönséghez.)

A hazai lapokban többször érintett eszme, ugy látszik, komoly valósulás küszöbén áll. Ős Buda magyar szinészetének ügyét a városi tanács és polgárság karolta fel s ezek kebléből alakult azon bizottmány, mely a budai népszinház pénzügyeit intézendi. Egy hatalmas lépés ez, nemzeti mivelödésünk terén, melyet örömmel üdvözlünk. Lapjaink közölték Molnár György szinigazgató e tárgyu programmját, most pedig olvasóink szives figyelmébe ajánljuk azon sorokat, melyeket a nevezett népszinház alapitását segélyző bizottmány elnöke s tagjai intéztek e lapok szerkesztőségéhez. A levél igy hangzik :

„T. cz. szerkesztőség. Hazai szinészetünk születését ősi fészkében Budán egyedül lelkes honfiaink kegyeletének s pártfogásának köszönhetvén, annak ujbóli meghonositását csak ez uton remélheti eszközölhetőnek.

„A népszinház legjobb iskolája és terjesztője lévén a magyar nyelvnek, a nyelv pedig hatalmas befolyást gyakorolván nemzetiségünk és nemzetünk erősbödésére, — hazafiui kötelesség, azt Budán hazánk anyavárosában, hol az annyi évek óta nélkülöztetik, — ismét megtelepiteni.

„Jól esik, édes nemzeti nyelvünket a budai nyári szinkörben magyar szinészeink ajkáról ujból hangoztatni hallanunk, kik alkalmas helyiség hiánya miatt az ottani szinkört vevén igénybe, kénytelenittetnek az ideiglenesen átengedett helyiség használatáért a német szinház bérlőjével fele jövedelmüket megosztani, — e körülmény, a szép reményü sikerrel működő s *Molnár György* egyik legjobb hirben álló szinigazgató vezetése alatt álló társaságra annyira nyomasztólag hat, hogy megfeszitett igyekezet és szorgalom mellett sem képes magát önerejéből fentartani.

„Alolirott bizottmány nemzetiségünket közel érdeklő azon szándékból alakult, hogy a magyar szinészetet Budán, — hol is anyanyelvünk gyarapitására nélkülözhetetlenül szükség van. — Molnár György igazgatósága alatt önállóan megtelepitse, s a közóhajtás folytán a lánczhid mellett egy **népszinház** épitésében az emlitett igazgatót elősegitse.

„Ezen szándék létesitését azonban csak ugy véli a bizottmány elérhetni, ha a lelkes hazafiak s testületek pártfogó támogatását megnyerni sikerülend.

„E végből a tisztelt szerkesztőséghez, mely hazafiui áldozatkészségének minden alkalommal kitünő jeleit adá, azon honfiui kéréssel járulunk, hogy a fennebbi czél elérésére a bizottmány alulirt elnökéhez Budára küldendő s ez által nyugtatványozandó segélyzési adakozást gyüjteni, jelen megkeresvényünket, habár kivonatilag, valamint a később e tárgyban ugy az alólirott bizottmány által beküldendő, mint a többi hazai lapok által közlött kedvező értesitéseket becses lapjába felvenni méltóztassék.

„Kelt Budán, Szentiván-hava 12-én 1861.

A budai magyar népszinház alapitását segélyző bizottmány elnöke : *Áldássy Antal*, budavárosi főkapitány.
Kunhegyi Kamill, budavárosi tanácsnok.
Fésüs György, bizottmányi tag.
Lippert József, ügyvéd.

Midőn e felhivást közzéteszszük s reá t. olvasóink figyelmét felhivjuk, biztat a remény, hogy a Vasárnapi Ujság közönsége, mely daczára a nyomasztó anyagi viszonyoknak, a hazai és jótékony czélok fölsegélésére mindenkor örömest beküldé hozzánk ál-

TELEFON 92—63.

HOLZWEBER TESTVÉREK

BUDAPEST, VI., SZIV-UTCA 50.

Műszaki fényérzékeny papirok és vásznak.

Másoló és rajzpapirok.

Másolatok, autographiák, litographiai munkák készitése.

elfogyasztottnak mutatott vizmennyiség alapján vettetik ki. Egy gyárigazgató és a gyárnak egyik alkalmazottja, közös egyetértéssel egy gummicső segélyével a gyártáshoz szükséges vizmennyiség egy részét a vizóra elkerülésével használták fel. Ilyen módon a vizóra a tényleg elfogyasztottnál kisebb vizmennyiséget tüntetvén fel, fentiek A. város közönségét 100 koronát meghaladó összeg erejéig megkárositották, egyuttal a gyárnak ugyanannyi, azt meg nem illető jogtalan vagyoni hasznot szereztek. A csaláshoz szükségelt ravasz gondolat ismérve is főnnforog, mert a valóknak elfogadott és egymást kiegészitő tények csak azt igazolják, hogy fentiek ravasz gondolattal ejtették tévedésbe A. város közönségét, tehát a csalás büntettében helyesen voltak bünösöknek kimondandók.

(Curia 1907. V. 14. 4869 sz. a.)

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1907. szeptember hó 23-án Kun Gyula tanácsnok elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását: a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre**: 209390. Dr. Kiss Áron (I., Pauler-utca 10) az I., Bösörményi-utca 12932. hrsz. a. emeletes nyaraló, ép. Patisti Károly. — 209429 Heil Vilmos (I., Maros-utca 21.) ugyanott emeletes ház, ép. Balogh Jenő. — 204915. Örvényi Ottó (X. Család utca 44.) ugyanott emeletes ház, ép. Szántay Endre. — 208636. Gerenday Tivadar (II., Zárda-utca 47.) a II., Rézmál-dülő 6282. hrsz. a. nyaraló, ép. Szántó Ferenc. — 211073. Markusovszky Béla (VIII., Kun-utca 2.) a III., Csatárka-dülő 5502. hrsz. a. földszintes épület. — 191237. Kirchknopf István (IX., Calvin-tér 8.) az I., Bornemissza-utca 13782. hrsz. a. emeletes nyaraló, ép. Szeleczky Lajos. — 203458 özv. Szontag Mártonné (III., Homokosdülő 8023. hrsz.) ugyanott toldalék, ép. Schaffler István. — 205697. Szilágyi Jenő (VIII., Baross-utca 6682 hrsz.) ugyanott két toldalék, ép. Winkler József. — 204220 Szalontai Lajos (VI., Jász-utca 40.) ugyanott földszintes épület, ép. Szehr Péter. — 206508. Krausz Manó (VIII. ker., Fecske-utca 24. sz.) a VI. ker., Huba-utca 1721 | 9 hrsz. a. istálló, ép. dr. Erős Sándor — 204900. Osztermayer Erzsébet (VI. Fövény-u. 169. sz.) u. o. földszintes toldalék, ép. Scheiring János — 209407. Szabó József (VII. Százház u. 3.) a VI. Szent László-u. 1548. hrsz. a. földszintes ház, ép. Lojkovics Szaniszló 208611. Groszmann Ferenc (I. Mészáros-u. 13) az V. Váci-ut 1319: hrsz. a. földszintes toldalék — 203456. Trczka György (III. Bécsi-ut 30.) a III. Remetehegy 2121. hrsz. a. földszintes ház — 203477 Kulcsár József (IX. Márton utca 17.) a IX. Telep-u. 9. sz. a. földszintes ház, ép. Simon Ferenc — 204870. Sajó János (X. Kápolna utca 9.) ugyanott földszintes ház, ép. Sorg Antal — 208681 br. Madarassy Beck Gyula (I. Budakeszi ut 55.) ugyanott növényház és jégverem épitésére vonatkozó tervek jóváhagyattak; — b.) **nagyobb és kisebb átalakitásokra**: 204862. Tichi József (VII., Rákóczi-ut 84.) ugyanott. — 209409. Hübner Jenő (II. Zsigmond-utca 18.) a IV., Ferenciek-tere 9. sz. a. — 207630. Nagy Ignác (VIII., Rökk Szilárd-u. 34.) a VIII., Nagyfuvaros u. 15. sz. a. — 207644. Dr. Deutsch Ignác (VIII., Muzeum-körut 37.) a VIII., Práter-utca 80 sz. a. — 205742. Schulz Manó (VI., Andrássy-ut 16.) a VIII. József-körut 28. szám alatti házra vonatkozó módositott tervei jóváhagyattak; c) **jóváhagyásra ajánlattak**: 143432. Dráts Jakab az I., Istenhegyi ut 9958. hrsz. a. — 208650. Orsovai petroleumgyár r.-t. a VI., Mohács-utca 1766. hrsz a. — 209369. Bencze és tsa a IV., Gizella-tér 641. hrsz. a. — 203483. Hajnal Márkus a VIII., Dobozi utca 6504. hrsz. alatt — 207643. Friedler Károly a VIII., Üllői ul 5329. hrsz alatt — 198553. Meiwald Péter a VIII., Conti-utca 5. szám alatt — 199469. Ettel József a VIII., József-utca 6223. helyrajzi szám. alatt — 209395. Farkas József az I., Királyhágó-utca 12951/34. helyrajzi szám alatt — 207663. Burger Mór a IX., Remete-utca 8651. hrsz. a. — 204909. Kölber Dezső az I., Kelenföld 13905. helyrajzi szám alatti házra vonatkozó tervek; — d) **gépekre és felvonókra**: 198467. Globus müintézet és kiadóvállalat (VI., Aradi-utca 3432. hrsz.) — 206475. Rákos Manó (VII., Bálint-utca 2832. hrsz.) — 204875. Budapesti légszeszgyárak (IX., Koppány-utca 9627. hrsz.) — 204874. Egyesült tégla és cementgyár r. t. (III., Szépvölgy-utca 5.) — 294463. Schmidt Miksa (V. kerület, Pozsonyi-ut 1238. helyrajzi sz. alatt) — 208620. Aczél Samu (X. ker., Kőbányai ut 8624. helyrajzi sz.) — 200604. Lossinszky Imre (V., Pozsonyi-ut 1236. hrsz. a.); — e) **elutasittattak**: 207671. Schirmbrand Anna a VII., Kazinczy-utca 5198. hrsz. a — 208667. Kállay F. és társa a VI., Lőportár-utca 2932. hrsz. a. — 208663. Kis László a II., Szalag-utca 19. sz. a — 203521. Magyar Asphalt r. t. a VIII., Orczy-ut 7232. hrsz. a. — 206515. Kármán Aladár és Ullmann Gyula a IX., Páva-utca 9057. hrsz. a. házra vonatkozó tervek.

Pályázatok állásokra.

Épitészi és mérnöki állás. Szeged szab. kir. város polgármestere egy épitészi s egy mérnöki, valamint egy esetleg megüresedendő segédmérnöki állásra pályázatot hirdet. Az épitészi állás 2000 kor. fizetéssel, 650 kor. lakbérrel s 400 kor. működési pótlékkal, a mérnöki állás 2400 kor. fizetéssel, 600 kor. lakbérrel és 400 kor. működési pótlékkal, s végre a segédmérnöki állás 2000 kor. fizetéssel, 500 kor. lakbérrel és 200 kor. működési pótlékkal van javadalmazva, ezenkivül mind a három állás javadalmazása öt évenkint 200—200 koronával emelkedik, mindaddig, mig ezen emelkedés az 1000 koronát el nem éri, ezen emelkedés a nyugdij kiszabásánál beszámittatik. Kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják: minősitésüket, esetleg eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényüket szeptember 30-án déli 12 óráig méltóságos dr. Kelemen Béla főispánhoz Szegedre cimezve nyujtsák be.

Mérnöki munkálatok.

Városi vizvezeték és csatornahálózat tervezése Munkácson. Munkács r. t. város a városi vizvezeték és csatornahálózat tervezési müszaki munkáinak elkészitésére pályázatot hirdetett. A f. é. szeptember 20-án lejárt határidőig a következők pályáztak: Szabolcs Dénes 19000 kor., Nagy Mihály Pál 30.000 kor., Varga József szent, Mezőörs és Ászár községek határain át a cs. kir. szab. déli vaspálya Kisbér állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőz-, illetve motoros üzemü h. é. vasutvonalra; Csapó Dezső földbirtokos, darvasi lakosnak, a debrecen—derecske—nagylétai h. é. vasut Dereeske állomásától a máv. Berettyóujfalu állomásán át Berettyószentmárton, Furta, Zsáka, Darvas és Csökmő községek határain át a mátra-kőrösvidéki egyesült h. é. vasut Szeghalom állomásáig s ezen vonalból Furtánál való elágazással Mezőtass, Pusztatold községek határain át a m. kir. államvasutak Mezőkeresztes állomásáig vezetendő 0·70 méteres keskenyvágányu gőzüzemü h. é. vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét a lejárattól számitandó további egy év tartamára meghosszabbitotta; báró Diószegi Zsigmond

HOFFMANN MIKLÓS és ROHONCI HUGÓ magánmérnökök

TELEFON 96—96. **BUDAPEST, VI., PODMANICZKY-UTCA 14.** TELEFON 96—96.

Terveznek és szállitanak: Mindenféle rendszerü központi fütést. — Különlegességképen: az

amerikai rendszerü hygienikus központi légfütést.

Szárító berendezéseket, szellőztető, hütő, porszivó, füstszivó és egyéb szivó berendezéseket.

Mesterséges kazánhuzat berendezéseket. — Vizellátó, világitó telepeket. — Modern ipari és gyáriberendezéseket. — **Képviselik: a BLACKMAN** ventilatorokat. — **Szállitanak:** ventilatorokat, exhaustorokat minden célra.

Egyedárusitói: a KNLEY LÁMPÁKNAK.

Eredeti Meidinger rendszerü
szabályozó-, töltő és szellőző kályhák
minden kivitelben.
BUDAPEST és BÉCS
EHRLICH J. és H. Meidinger kályhagyára.
BUDAPEST,
IX. ker., Lónyay-utca 15. szám.
Központi légfütések.
Meidinger caloriféres-ek cserépburkolatban.
Cs. és kir. kiz. szabadalm.
Siemang-Ehrlich-féle kaszárnya kályhák.
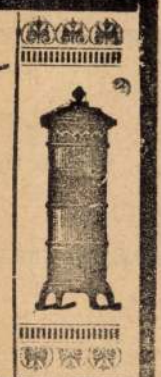

Budapest középkori mesterei

II.

Buda mesteremberei közül, a kik koruk művészeti mozgalmaiból többé-kevésbbé szintén kivették volt részüket s a kiknek rendjébe a művészek is tartoztak, a budai törvénykönyv a következőkről emlékezik meg: a pénzverőkről, utánuk az ötvös céhről, majd a festőkről és aranynyujtókról, a szintén külön-külön emlitett kovácsok, késcsinálók-, kardgyártókról, az ugylátszik e céhbe tartozó harangöntők, gyertyatartó- és flaskómüvesek, lakatosok, sarkantyusok-, dróthuzók- és tügyártókról. Együtt emliti a törvénykönyv a paszomántos és zsinór készitőket, továbbá a kőmüves-, kőfaragó-, ács-, téglavető- és kövezetcsináló mestereket. Külön szerepel a kerékgyártó, külön a kádár, együtt a ijj- és nyilgyártó, továbbá az asztalos és esztergályos. Ismét külön-külön szerepel a kötélverő, szijgyártó, a nyeregkészitő; volt még ezeken kivül hazai anyaggal dolgozó posztógyártó, takács, posztónyiró, szabómester, subakészitő, kelmefestő, posztókalló, vászonfehéritő. Valószinü, hogy a törvénykönyv másolója egy-egy csoportot ki is hagyott, igy nem szerepelnek a kalaposok, üvegesek sem.

A festöket az aranyozókkal a XIV. század végeig a képek aranyozott hátterének általános volta füzhette egymáshoz, a XV. században pedig a szárnyas oltárok divatja, melyek a ránk maradt adatok s a török hódoltságtól ment országrészek nagyszámu emlékei után itélve hazánkban mindenfelé s igy Budán és Pesten is tömegesen készülhettek.

Képfaragókról, szobrászokról a budai törvénykönyv nem emlékezik meg, de szinte magától értődik, hogy ezek a kőfaragók, illetve asztalosok és esztergályosok céhébe tartoztak s hogy a szoboröntés mesterei a harangöntők céhéből kerültek ki.

Hogy Mátyás király korában a művészet és nem a technika rokon volta füzi össze mestereinket, erre egy okmány vall, a mely a pesti festő, drágakővéső, aranynyujtó és képfaragómesterekről mint a város lakosairól szól. Hogy a mesterek, a kiket ma épitészeknek nevezünk, a középkorban a kőmüves vagy kőfaragó cimével is megelégedtek, az köztudomásu.

A céhek népességéről a budai törvénykönyv nem tájékoztat. Valószinü azonban, hogy épitész, szobrász és festő, ötvös és más, ma iparművészetnek nevezett foglalkozást üző ember nem kisebb számmal élt a középkori Budapesten, mint Európa más jelentősebb fővárosában. A templomoknak s egyéb monumentális épületeknek kimutatható tekintélyes számából s nehány egyház fölszerelésének ránk maradt gazdag leltárából ez önként következik.

Zsigmond király korában már csak egy templom épül s ezzel a templomépités aranykora Budán véget ér. A kőfaragók, szobrászok, festők, ötvösök s más mesteremberek azonban a templomok kiegészitésénél, kápolnákkal való bővitésénél, belső felszerelésük, diszitésük gyarapitásánál a mohácsi vészig bő foglalkozást találtak. Erre a templomok jókarbantartására és diszitése érdekében kiadott bucsulevelek is bizvást engednek következtetni.

Az épitészek vagyis a kőmüvesek és kőfaragók foglalkozása a profán epitészet XV. századbeli föllendülésével még nagyobb mértékü lett, vagy legalább is olyan maradt, mint a minő a templomépités aranykorában volt. A művészi mozzanatokban a XV. században egyre gyarapodó profán épületek révén pedig a templomok belső diszitésével foglalkozott többi mesterek müködési köre is hatalmasan bővült.

Budapest középkori profán épitészetéről, a budai várat kivéve, még jóval kevesebb a határozott adatunk, mint az egykoru templomokról. Profán épület ez időből egy sem maradt ránk, még csak romok képében sem. Csupán nehány középkori polgári ház pincéje, kapualja, s egy-két földszinti szobája hirdeti ma s az is csupán Budavárában, hogy a profán épitészet a XIV. századtól kezdve itt sem szükölködött művészi vonások nélkül. A ránk maradt töredékek azonban a királyi vár emlékeihez képest fölöttébb jelentéktelenek s hogy csaknem kizárólag csucsives stilüek, ez a körülmény arra vall hogy ha a reneszánsz idővel a magánházak külsején érvényesült is, ezek átalakitásánál az épület magvát, főleg az erősen boltozott földszintet változatlanul megtartották. E boltozatok a török hódoltsággal járó viharokat is kiállották. Közülök napjainkig már sokat elbontottak, a még meglevő középkori részletekből a legérdekesebbeket, nehány XV. századbeli csucsives kapualjat, legyezőivü kapualj-lócás fülkét az Osztrák-Magyar Monarchia irásban és képben cimü munka mutat be a Budapest történetével foglalkozó értekezés kapcsán.

A budavári magánházak homlokzatain csupán néhány egyszerübb szabásu csucsiveskori kapu maradt meg változatlanul. Az egyetlen kivétel az Országház-utcai ház, melynek egész homlokzata a XV. századból való, s melynek emeleti falát egész hosszában lóherés frizzé olvadó erősen kiugró gyámkövek fogják alá.

Hasonló szabásu homlokzatokkal a Rajna vidékén is találkozunk, s mint ezek, ugy a budai is a favázas épületek hatása alatt készült, mely utóbbiak épitése egész közép Európában általános volt. Ha téglát házak épitésére Budán, kőben gazdag volta miatt nem is igen használtak, favázas házak a XV. század előtt a várban is voltak, különösen azonban a külvárosokban épültek mindenkor nagy számban.

Egyéb forrásaink, a melyek a ránk maradt épitészeti részleteken kivül Budapest középkori magánházairól szólnak, csak merő általánosságra szoritkoznak. Az irott forrásokban azonban annyi a szavahihető dicséret, hogy ezt bizvást fogadhatjuk el bizonyságul annak, a mit közvetett adatok alapján mai fővárosunk fejlett középkori müvészetéről állitottam. Forrásaink a királyi várral szemben a várossal csak mellékesen foglalkoznak, miként a régi rajzokban is első sorban a királyi palotát törekedtek hiven megörökiteni ezek mesterei.

(Folytatjuk.)

A vállalkozás körében előforduló jogesetek.

Teleknek lemélyitésével járó hátrányok, mint kártalanitásra szolgáló ok.

A budai külső körut általános szabályozásának terve a farkasvölgyi temetőbe vezető villamos vasut épitésének 1901-ben történt engedélyezését jóval megelőzően állapittatott meg. E szabályozás már akkor aként terveztetett, hogy az emlitett közuton villamos vasuti közlekedés is berendezhető legyen. Minthogy pedig a villamosvasuti közlekedés a terepnek kisebb emelkedését türi meg, mint a csupán gyalog és kocsiközlekedésre szánt utnál lehetséges, nyilvánvaló, hogy a szóban forgó körut lejtszinének az elhatározott módon való megállapitását a villamos vasutnak a köruton vezetése tette szükségessé. A kisajátitás is a farkasvölgyi temetőbe vezető villamos vasut, nem pedig a körut céljaira engedélyeztetvén, az ennek folytán a kisajátitási terv végrehajtásaként a kisajátitott területnek átlag $1^1/_2$ méterrel való mélyitése ezért, s a fentebbi oknál fogva nyilván a villamos vasut épitésének következménye; miért is a hátrányok, melyek a lemélyités által előállottak kártalanitás tárgyát képezhetik.

(Curia 1907. jun. 18. 8065/906. sz.)

Gyárigazgató vizfogyasztás körüli csalása

A. város közönségének fizetendő viz-fogyasztási adó a gyárakban felállitott vizórák álta

KARSTMÁRVÁNY
Bátorkodom a t. műépitész, épitőmester és vállalkozó urak figyelmét márványbányáim termékeire felhivni: Elvállalok lépcsőket, balkonokat, ballustrádokat és egyéb karstmárvány munkát a legszebb, legpontosabb és legolcsóbb kivitelben. Mintákkal készséggel szolgálok. Beérkező költségvetéseket legolcsóbb árakkal ellátva a leggyorsabban visszaszármaztatom. Szállitási határidő 4—6 hét. J. D. CAMERINO, Triest.
Magyarországi vezérképviselő Mellinger Oszkár, Bpest, VI., Andrássy-ut 50.

PÁTKAI ERVIN (szobrász)

Uj Auróra, 1987.3.sz.

minitárlat

Pátkai Ervin szobrászművészről

1937. április 11., Békéscsaba – 1985. június 18., Párizs

Nemcsak szívemnek való kedves feladat róla írni, hanem fájdalmas is. Mert midőn méltatom őt, a Csabáról indult és Párizsban világhírűvé vált szobrászművész és jó barát életútját, egyben siratnom is kell élete delén derékba tört dicsőségét. Pátkai Ervin 1985. június 18-án tragikus körülmények között meghalt: Párizs melletti otthonában felrobbant a gáz. Három hónapi szenvedés után belehalt sérüléseibe.

Vártuk őt Békéscsabán, készülődtünk művészetének méltatására... s elveszítettük.

Az utóbbi években úgyszólván évenként járt szülőhazájába. Egyre jobban erősödött vonzalma szűkebb otthona, Békéscsaba iránt, ahol régi osztálytársai, barátai várták. Nem utolsósorban vonzotta rajongásig szeretett nővérének viszontlátása, aki szegényes diákéveiben lelki és anyagi istápolója, elhunyt anyjuk helyett gondviselője is volt. Hrabovszky Tamásné, Kati kedves, szelíd tekintetű és nagyon tartózkodó testvér. Arca egyre jobban kipirul az emlékezés hatására. Olyan kis élet- és élménytöredékek kerülnek napvilágra, amelyek különben rejtve maradnának. Pedig az ifjúkori késztetéseknek, inspirációknak és alaptulajdonságoknak szinte meghatározó jelentősége van egy alkotó személyiségének kibontakozásában. Nővérének kútfő-autentikusságát senki sem pótolhatja:

„Szófogadó, csendes gyerek volt. Verseket írt örökké: a lányokhoz szerelmes verseket. Amikor egyszer (tizenhat éves lehetett) egy szerelmes verse miatt kicsúfoltam, nagyon rossz néven vette e tapintatlanságot.

Szeretett kirándulni Póstelekre. Annyira szófogadó volt, hogy amikor egy ilyen kirándulás alkalmával barátja kerékpárgumija kilyukadt, előbb hazaszaladt a biciklivel, hogy a megbeszélt időpontban otthon legyen, és hogy jelezze, még vissza kell mennie segíteni a barátjának. Boldog volt, amikor egy Favorit kerékpárral leptem meg. Csak három ilyen jármű volt akkor a városban. Amikor Ervin beteg lett, még az ágyához is odavitte a kerékpárt, és boldogan simogatta. Bátyánk egyszer megmentette Ervin életét. A Maros partján üldögéltünk, és néztük a vizet. A víz sodrásától Ervin elszédült, beleesett a vízbe, melynek árja elragadta. Bátyánk az erős sodrású vízbe vetette magát és kimentette.

Ervin színész akart lenni. Érettségi után a Színművészeti Főiskolára jelentkezett, de nem vették föl. Egy évig a vasútnál volt pályamunkás, majd ismét jelentkezett, egyszerre a Színművészeti és a Képzőművészeti Főiskolára. Mindkettőre felvették."

A képzőművészetit választotta. Hogy mi hajlította ebbe az irányba Thália szekere helyett, rejtély marad. Talán számára is a tudatalattinak nagyobbrészt rejtve maradó világának egy jó ösztönmegvillanása volt. A jó ösztönök minden rejtőzködésük

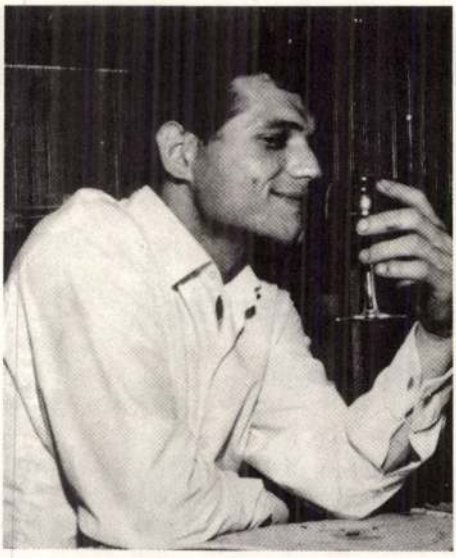

Pátkai Ervin és nővére

ellenére fontosak egy alkotó pályáján, mégha olykor jószerencsének is nevezzük őket. Mint alkotó, talán itt megjegyezhetem, hogy jó érzék-orientáció nélkül nincs jó művészet, – a jó érzékelések ugyanis mindig értelmesek, és ezért képesek formát adni az érzelmeknek. Ne bíráljuk hát a megtörténteket, és ne kanyarítsuk életutunk szerencséjét vagy szerencsétlenségének üstökösét másfelé. Legjobb tudásunk szerint csak a jövőnket alakíthatjuk, melyben a múltunk folytatódik és változik.

Pátkai Ervin 1956-ban Párizsba kerül. Szobrászati tanulmányait a párizsi École Nationale Supérieure des Beaux-Arts-on folytatja és fejezi be. Jeanniot, majd H. G. Adam mesternél tanul.

Csaknem tíz évig anyagi nehézségekkel küzd. Szobát fest, villanyszerelési és egyéb alkalmi munkát vállal, bár nagynénje anyagi segítséget ajánl fel számára és Londonba hívja. 1966-ban megházasodik. Francia felesége segítségével tisztviselői pálya kínálkozik számára, azonban ezt is elutasítja, mert művészi szabadságát egy percig sem akarja feladni a pillanatnyi és kényelmesebb anyagi biztonságért. Ehhez az elvéhez hű maradt élete végéig.

Nemcsak az anyagi lét biztosítása kötött le nagy energiákat, hanem a művészi érvényesülés is, amelynek alapja az alkotás, és a művészeti életben való jelenlét. Micsoda hatalmas energiákra volt szüksége, mennyire mást mutat a látszat! Mert Párizs nagy bekebelező, felfaló. Démonian megbabonáz és megsemmisít, az egész világ művészeit magához vonzza. Kb. 50 000 művész él Párizsban, s hány magyar művész lett itt álmainak martaléka, Párizs áldozata!

Pátkainak nemcsak ereje volt a megmaradásra, otthonra talált Párizsban: eredetiségével hozzájárult a Párizsi Iskola világraszóló eredményeinek gazdagításához. Rövid életútja alatt hatalmas életművet hozott létre. Ehhez gigászi energiákra volt szüksége.

1961-ben a párizsi biennále, majd 1966-ban a modern szobrászat nagydíját kapja meg. Először 1964-ben szerepel a Salon Jeune Sculpture kiállításon. Ettől kezdve évenként rendszeresen, úgy is, mint zsűritag. 1965-től a Salon de Mai kiállításain, 1966-tól a Le Salon Grands et Jeunes d'aujourd' hui-n szerepel. Ennek a Salonnak az

elnöke, Denys Chevalier 1973-ban könyvet írt róla. 1973-ban a francia állam a Francia Lovagrenddel tüntette ki.

Művei láthatók számos város közterületein Franciaországban, mint monumentális alkotások, de a világ számos modern múzeumában, így már az 1960-as évektől a párizsi modern múzeumban is. A jelentős modern múzeumok versengenek, hogy Pátkai-alkotáshoz jussanak, ami a művész váratlan korai halála miatt nem könnyű.

Életének egyik legszebb, egyben legnagyobb feladata Párizs egyik elővárosának, Marne le Vallée-nek a megtervezése. A Párizstól 15 kilométernyire fekvő előváros komplex tervezésének irányítását rá, a békéscsabai származású szegénysorsú fiatal magyar művészre bízták. Álmai nemcsak otthonra találtak, hanem ő magáról nevezték el több tízezer ember otthonát Pátkai-városnak.

A település egyharmada két év alatt épült fel, az egész munka tíz évig tartott.

Irodalmi kapcsolódása és munkálkodása is jelentős: 1963-tól a Párizsban magyarul megjelenő irodalmi folyóirat, a Magyar Műhely alapító tagja és művészeti vezetője.

Szobrászata adekvát az építészettel, sőt maga is építész. Építkezési elvét tekintve az alulról, a fundamentumtól felfelé való egymásra építés művészetének jellemzője.

Pátkai egyéni, minden mástól elütő szobrászatának megismeréséhez nélkülözhetetlen, miként építkezett, hogyan készültek szobrai. Elsősorban azért, mert maga a technikai eljárás, és a megoldás is új. Ma már megállapítható, hogy az új technikák, új anyagok új lehetőségeket teremtettek a művészetek számára. De olyan kérdésekre is feleletet kap az érdeklődő, amely szobrainak belső bonyolultságára utalnak, pl. miképpen tudta belső, bonyolult tereit, zugait, odvait és oszloprács- és lemezszerkezetét kialakítani, hiszen jószerével még a kezeit sem tudta oda bedugni, oly hozzáférhetetlenek. Nos, a rejtély mindjárt világossá válik az előtt, aki megleshette őt e szobrok építése, készítése közben. Lényeges, hogy az építés anyaga a nálunk hungarocell néven ismert és hatalmas tömbökben kapható műanyag. Nos, ezeket vágta ki különböző helyeken fűrésszel vagy elektromos cekázdróttal. Az előző fölé helyezett egy ugyanakkora tömböt és azt is kivágta ugyanott vagy kissé eltolva az alatta lévőtől a kivágandó részt. Újabb és újabb tömböket helyezett egymás fölé, míg elérte azt a természetes magasságot, amekkorára a szobrát tervezte. A lényeg az, hogy a kivágott hungarocellrészeket betonnal csömöszölte be, fölébe csömöszölte a felette lévő kivágott rész helyét – így szinte tektonikus rétegekben nőtt a szobor alulról felfele. Ez tulajdonképpen a házépítésnél használatos betonzsaluzásnak felel meg. Meghökkentő, és eddig még nem ismert új lehetőségek nyíltak így szobrászata számára. Természetesen rajzban előre megtervezte szobrait. Más megoldása volt, hogy viasztömbökbe álmodta szobrait, megtüzesített gömbvasakkal és tüzes lemezekkel égetve bele formáit. Ahol a tüzes vas beléhatolt, ott a viasz azonnal megolvadt. Így egész csőkötegrendeket fúrt a viaszba, melyek keresztül-kasul hatoltak. A kiolvadt viaszjáratokat polisztirollal öntötte be, mely csakhamar megszilárdult. A hungarocellt vagy viaszt aztán a megkeményedett szoborról lefejtette.

Alapjában véve nagyon ősi, és mégis forradalmian új, zseniális megoldásokat alkalmazott. Szobrai mindenki mástól megkülönböztethetők, meghökkentők és lenyűgözők. Ritkaság az is, hogy számtalan történelmi stílus nyomát, elemét találjuk szobraiban. Szinte összegezte a görög építészet tektonikáját; a barokk játékos szárnyalását, hullámzását; a gótika misztikumának mágikus varázsát, transzcendenciáját, hol látensen, hol odvainak kis kápolnáiba rejtőzködve; de az inka, sőt a kínai és más távol-keleti művészetek pagoda- és misztériumcsodáit is belesejthetjük alkotásaiba. Nem véletlen hát az sem, hogy Pátkait úgy emlegetik, mint korunk modern Michelangelóját, aki ablakot nyitott a barokkra a reneszánszból.

Pátkai szobrainak szinte ősi, vulkánikus és eruptív hatásuk van, melyeket a felületein megtart. A modern kor katedrálisai az ő szobrai, belső tereikkel szinte váratlanul találkozunk. Szobrai külső megjelenésükben is sokoldalúak: műveit jellemzik a fel-

bontott repetíciók (ismétlések, idézések). Ezeknek az egyezéseknek a visszatérése alkalmat teremt arra is, hogy ami egyezik, elférjen. (Ezért Pátkai művészete a modern repetatív zenéhez hasonló.) Vulkánikus homogenitás uralkodik művein, mégis mindez csak összehasonlítva érvényesül. Szobrainak izgalma az, hogy körül kell járni azokat, mert hiányzik a szögletességek egyformasága, amelyet már előre tudunk. Ha behatolunk belsejükbe, nem kevesebb meglepetésben van részünk: új térviszonyokkal üregeket, fészkeket hoz létre, amelyek mint az oldalhajó oltárai intim imádkozási lehetőségeket nyújtanak. Belső tereivel más emberi viszonylatokat, interakciókat teremt, melyek mára és korunkban szinte kiürültek, jelentés nélküli, rideg formaságokká merevedtek – pedig a léleknek is szüksége van egy otthonra, ahol találkozhat önmagával és hitének istenével.

Párizsban, Európa szívében évszázadok óta Európa népei találkoznak művészetükben: megmutatják magukat és magukban európaiságukat. Párizs azonban értékmérő is.

Pátkai, a Békéscsabáról indult szegény magyar fiú megállta helyét. Csillaga fényesen ragyog Párizs egén és hazavilágít.

Schéner Mihály

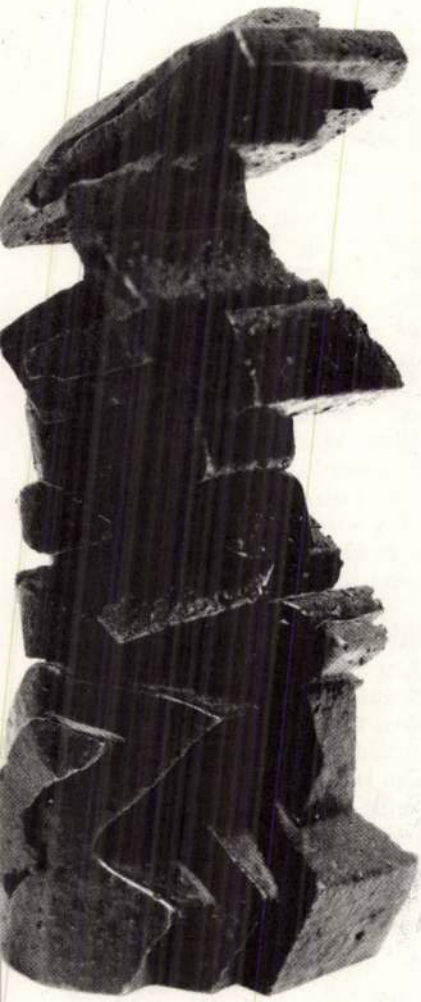

Parancs János versei

Kritika helyett

Pátkai Ervinnek

Egyetlenegy szoborról szeretnék beszélni.
Egészen tárgyilagos, persze így sem lehetek;
hiszen elejétől kezdve figyelemmel,
féltő szeretettel követtem
bizonytalan tervek halmazából alakuló,
kiformálódó szoborvázlatát.
Szorongással, konok hittel topogtam
gondoktól felhőzött barátom mellett.
Majd a megvalósítás különböző fázisaiban
növekvő reménnyel, bizalommal kísértem
egyre szilajabbá, tömörebbé váló formáit.
Most itt áll hatalmas méretű ércfalakkal,
égnek-feszülő csúcsokkal, tornyokkal.
Tömör sziklaalakzat: kínnal kiverekedett,
feszülő és játékosan elnyugvó indulat;
ég felé lóduló tömb zúgása;
izmokat végsőkig feszítő lendület megtorpanása,
menekülése, gyürkőző-csavarodása
s újabb lendület suhogó reménye.
Átkos bánatot zúzó erő hánytorog itt,
mit a formák öléből felröppenő sóhaj kísér.
A mindenség hártyás bőrét hasító penge ing
e mozdulatlan formák élén, és lentebb,
a belső részek lankáin öröm, intelem, ünnepi béke;
mert a szobor középső részén,

mintegy a sziklafalaktól rejtett barlangban
világra jött, és ott hever
a föld méhéből gyűrődve kiszakadt bizonyság,
e duzzadó remény: a gömb.
Ott ring tömör sziklák között,
mint anyja ölén a gyermek, füstösen-mocskosan,
létbe-lépő tekintetével bizonytalanul.
Körülötte, jobbról és balról,
széltől-is-óvó izmos formák.

E számomra oly széthulló, reménytelen világban,
honnan ennyi erő és akarat, nem tudom.
Ily diadalmas látomást, a meggyalázott
emberségbe vetett ekkora bizalmat nem is vártam.
Lehet, hogy még nem remekmű;
de csak a benne testet öltött hittel élhetünk.
Csak ily lobogó izgalommal és alázattal,
csak ily könyörtelen hajszával
érhetjük majd el – ha létezik –,
az álmainkban föltündöklő rendet.

1962

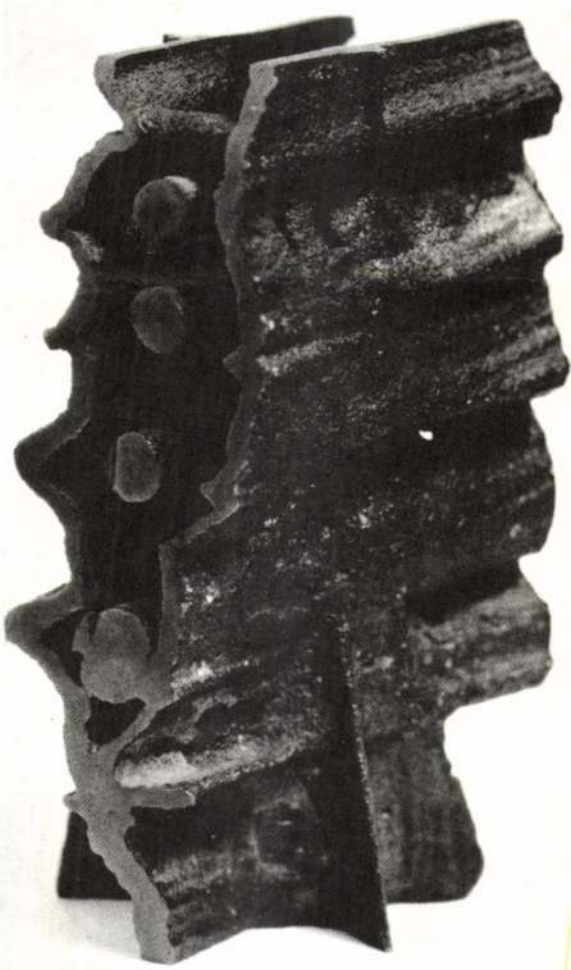

Pátkai Ervin

A kusza gyökérzet
fuldokló zűrzavarában,
tapogatva és szimatolva
a sötétség nyirkos öbleiben,
hullámzó bársonyos falak oltalmában,
egyszál karddal a cet gyomrában,
ringatózva büszkén, mint a páva,
sodródva hazátlanul a lomha vizen

Kibukfencezve az álmok kosarából,
a sziszegő lángok zsilettpengéin át,
ahogyan a szélben megkapaszkodó
evezők, uszonyok, szárnyak,
lángoló és örvénylő tekercsek,
ahogyan a lebegő papírhajók,
a falban lüktető hajszálerek,
ahogyan a sziklát morzsoló,
szívós és hajlékony gyökerek

Iránytűvel a kézben, bátran,
túl a köznapi gyarló logikán,
az elhagyatott kopár partokon,
a szélsikálta csontok között,
a négy égtáj leláncolt kapuinál,
kőkoloncok, bálványok, betonerdők

sűrűjében győztesként megpihenve,
az éhségtől, a szomjúságtól szédelegve,
ahogyan az egykori vakmerő hajósok,
követve az elúszó delejes látomást,
át a vizen, a levegőégen át

1972

Pátkai Ervin halálára

Ami elviselhetetlen:
hogy belőlünk és utánunk
végül semmi sem marad.
Csak a művek hirdetik egy darabig
a te szobrászi nagyságodat,
páratlan és tékozló lobogásod is.
Tíz évig? tízezer évig? egyremegy:
vibráló személyes varázsod már oda.
S elfelejtődik minden, ami volt;
az emlékek kopnak, foszladoznak.
Ifjúkorunk lázas perceit sem tudom már
fölidézni soha többé. Erőtlen és üres vagyok;
méltatlan az ünnepélyes, komor szavakra,
méltatlan a búcsúra, az utolsó baráti gesztusokra.

1985

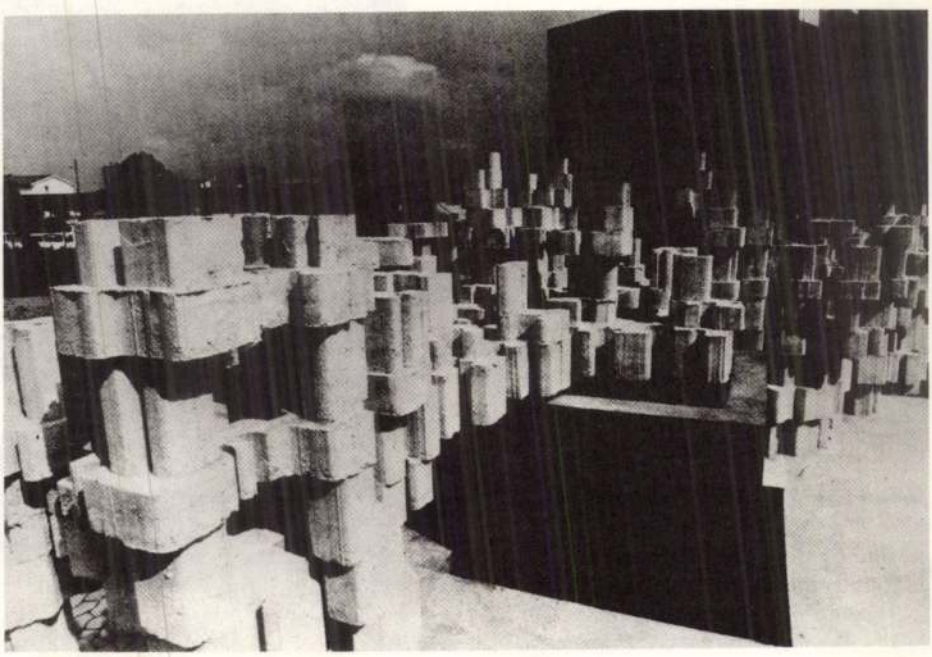

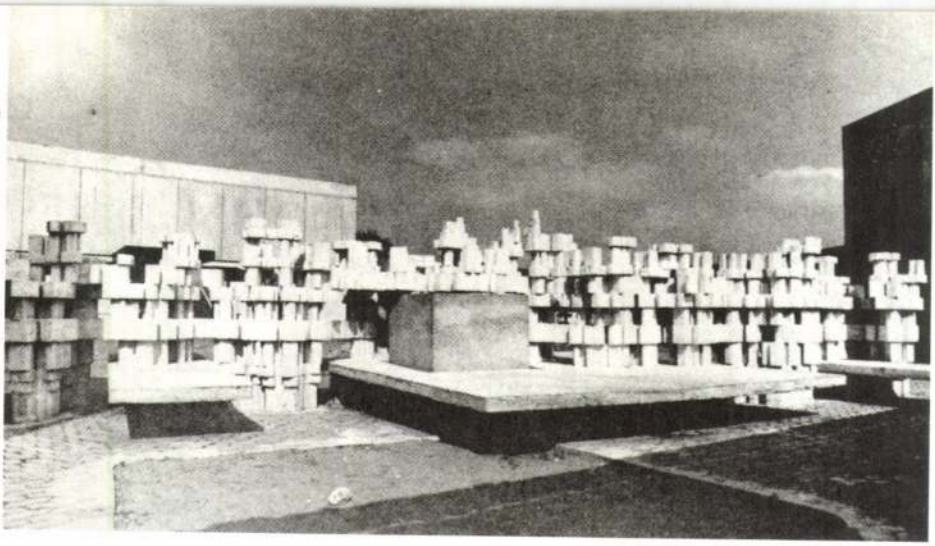

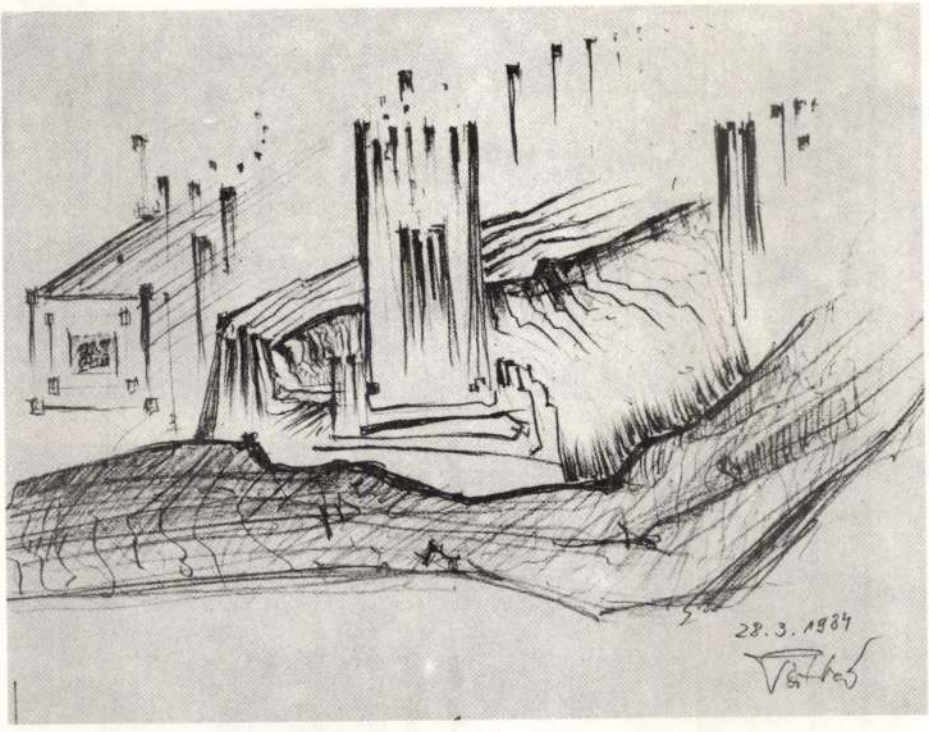
28.3.1984

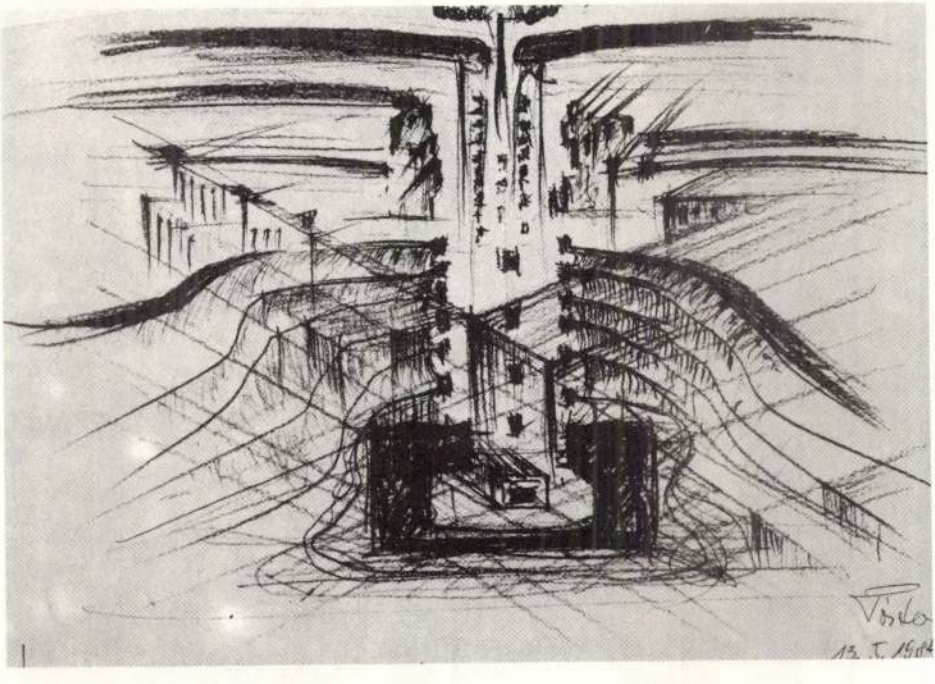

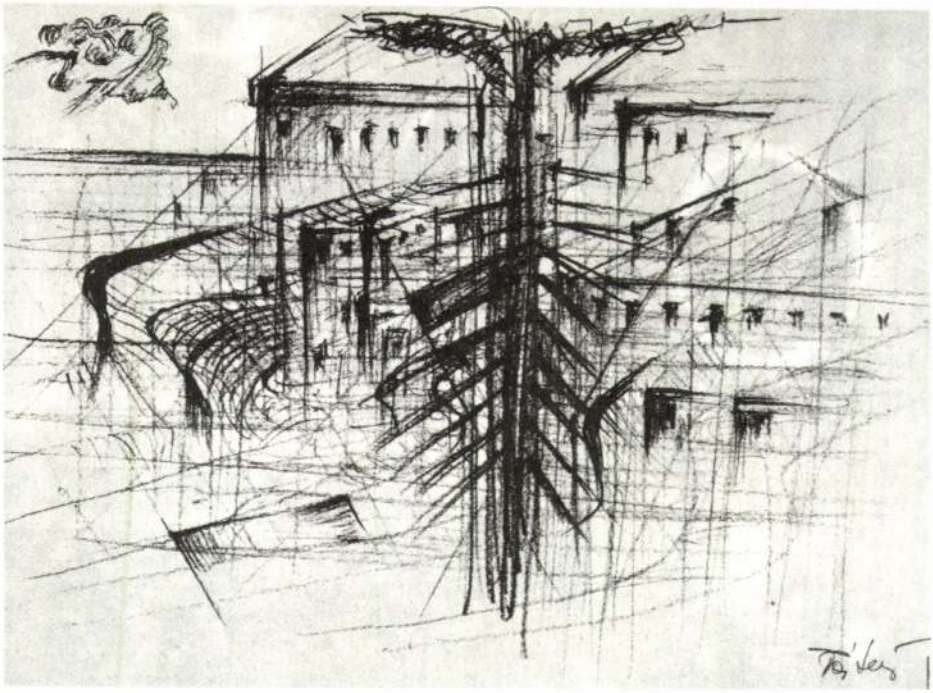

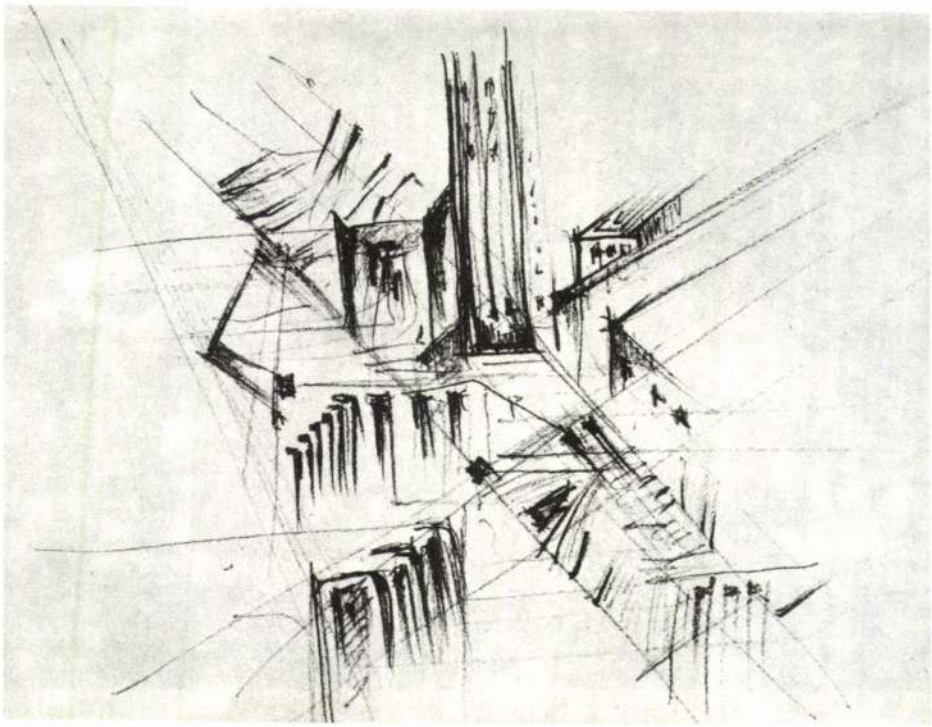

Ember Mária

Pátkai Ervin emlékére

*Grenoble és a „Párbeszéd"**

1967-ben Grenoble kapta meg a téli olimpiai játékok megrendezésének jogát. Annak érdekében, hogy a várost az alkalomhoz méltóvá tegyék, egyebek között szobrászati tanács is alakult, mely új alkotásokat rendelt. Nem minden vita nélkül, de végül bizalmat szavaztak a fiatal szobrásznak: az olimpiai városrész közepén Pátkai Ervin felépíthette hat méter magas kútját és attól elkülönítve a huszonöt méter hosszú, három és fél méter magas falat. A műegyüttesnek a „Dialogue" (Párbeszéd) címet adta.

A francia kritikák utóbb úgy írtak róla, mint „fal- és kútkompozíció"-ról. A régi *falikút* fogalmát tehát Pátkai Ervin kettéválasztotta; lehetséges, hogy a *Párbeszéd*-címnek van egy ilyen rejtett, magát a művet megszólító, kissé ironikus rétege is? Nemcsak a nagy nemzetközi eseményhez szóló, hanem bajusz alatt somolygó?

Nézzük a művet.

Négyzet alapú vízmedencében áll az a fehér vasbeton öntvény, amelyet alkotója „kút"-nak nevezett. A medence viszonylag kicsiny, vízszintje is alacsony – a szoborhoz képest, melynek talapzata aránytalanul széles, és majdnem az egész medencét betölti.

Mégsem érzékeljük azonban, hogy ez a robusztus mű hat méter magas – annyira áttört, annyira tagolt. Vélnénk, hogy „betontéglából" van, különböző méretű és formájú, szögletes, félkaréjos, hengeres, kúpszerű – és még Pátkai Ervin sem tudná jellemezni, hányféle idomból. Amikor 1983-ban Budapesten a katalógusait nézegettük, az egyik ívelt „tégla"-alakzatra azt mondta, hogy „vasalószerű", s nekem természetesen azonnal eszembe kellett, hogy jusson az eget ostromló expresszionisták „égi felhővasaló"-ja, a húszas évek forradalmi avantgárd törekvéseinek ez az ismert művészeti-építészeti jelképe (Tatlin, 1920).

Az égre rajzol szokatlan körvonalakat ez a mű is, „téglái" egymáshoz képest likacsosan, merész kihagyásokkal vannak felrakva. A különálló „fal" hasonló képződményekből áll, mint a kút, annak motívumait variálja, sűríti, ritkítja.

Minden készen van már ebben az alkotásban, ami Pátkai Ervin nagyszerű köztéri munkáira jellemző lesz a további években.

Először is az új anyag, új technika. Vélnénk, a mű „betontéglából" van kirakva, de nem, hiszen öntve van az egész. Az „öntés" fogalma azonban holmi tagolatlan masszát juttat eszünkbe, ellenben itt áttört felületeket látunk, ha nem is a gótikus székesegyházak kőcsipkéit, mégis azok rokonait, ha nyersebb, ha faragatlanabb, ha barbárabb rokonait is!

Távolról szemlélve, az együttes törékeny lírája készteti közelebb lépésre a nézelődőt, a szabálytalanság ritmusa vonz. Amikor pedig előtte állunk, az alapjában véve rút anyag fantáziadús feldolgozása kelt csodálatot. Nem tudom, volt-e Pátkai Ervinnek gyerekkorában Szászrégenben vagy Békéscsabán fa építőszekrénye; ha volt, nem tudom, szeretett-e elszöszmötölni vele. Ám – mint a nagy felfedezések általában, mint például Victor Vasarely káprázat-struktúrái – az ő találmánya is rejt magában valamit a gyermekjátékok egyszerűségéből. Azok az álépítőkockák úgy vannak kiöntve betonból, mintha egy óriás gyermek játszadozott volna az ő mére-

**(Részlet a „Pátkai Ervin emlékére" című, készülő könyvből)*

teire szabott építőszekrény kockáival, tégláival, oszlopaival; néhol még úgy is rakott egymás tetejére három hengert, hogy félő: szét fognak csúszni, magukkal rántva az egész... kártyavárat, mert persze gyerekkorunk kártyavár-építkezéseire is emlékeztet helyenként a konstrukció. Az éles élekben például, a „kútfigurán".

Az élek azonban sokhelyütt letöredeztek (és tördelni fogja a „sziklaőrlő idő" – hogy Jókai szép kifejezésével éljek). Néhol mintha romos is lenne az együttes – itt fél kútkáva hever, amott egy malomkő maradéka, természetesen betonból az is. Talán nem tévedek nagyot, ha feltételezem, hogy az Olaszországban, Görögországban látott rommezők emléke is befészkelődött a fiatal művész agyába, a pusztuló anyag szépségén is elámulhatott utazásain.

Miközben elnézzük Pátkai Ervin alkotását, az a homályos érzésünk támad, hogy van ennek előképe – mégpedig napon szárított téglából ősi technikával sorról sorra felrakva: az asszír-babilóniaiaknál! Ők alkalmazták építészetükben azt a fény-árnyék játékot is, amire Pátkai Ervin művén is ráismerni vélünk – fali mélyedéseket, fülkéket alakítottak ki, melyeken a homorú és domború elem, de úgy is fogalmazhatnám: a két nézet váltakozott. Lapos téglakorongokból ők emeltek magas oszlophengereket, ezek a fali mélyedésből előre lépnek, árnyékban hagyva a fülke belsejét...: a grenoble-i falon s kúton is élvezhetjük a felületnek ezt a játékos megtörését. (Az 1983-as interjú alkalmával megkérdeztem Pátkai Ervint, látott-e szemtől szembe efféle asszír-babiloni építészeti emlékeket, töredékeket? Eltűnődött, azt mondta, kissé bizonytalanul: „Múzeumban..." Azután felélénkülve hozzátette: „Művészeti könyvekben biztosan!" Megint egy példa, hogy a tehetség észrevétlenül magába szívja mindazt, amire szüksége van; látni vélem magam előtt a fiatal Pátkai Ervint, amint nagyobb, „sznob társaságban", ahol művészeti albumok hevernek, félig oda se nézve, hanyagul, efféle könyveket lapozgat...)

Ami azonban nem létezett a sok ezer évvel ezelőtti építészetben, sőt, a XX. századi szobrászatban sem, egészen Henry Moore jelentkezéséig: a műalkotásba belekomponált levegő – az kézenfekvő természetességgel van jelen Pátkai Ervin szoborszerkezeteiben. Műveinek levegőt a levegő ad. Betonkolosszusai elviselhetetlenek volnának a maguk tömörségében. A sűrű anyagot tagolják a levegőnyílások; a látványt elfedik s feltárják. Átlátunk a szerkezeten – ám az nem adja meg magát. „Játék", elemeinek variabilitása akkora, hogy tekintetünk újra meg újra eltéved, akárha labirintusban keresné a kivezető utat.

Említettem már, hogy más ez a szoboregyüttes a távolból szemlélve, s más közelről. Ha körüljárjuk, velünk mozdul, velünk él, változnak vetületei. A modern szobrászat egyik fő törekvését érzékeljük itt megvalósultában: azt, hogy a műnek izgalmasnak kell lennie. Azok a művészek, akiknek elegük lett a klasszikus leves újabb s újabb felöntéséből, a többi közt azt is kifogásolták a neobarokk, újreneszánsz s főként a klasszicista szobrokon, hogy nem érdemes körüljárni őket, előre tudható, milyenek hátul. Pátkai Ervin grenoble-i szoborerdeje valósággal felszólít minket, hogy járjuk körbe, és címéhez híven dialógust folytassunk a művel.

Nyilvánvalóan erre az alkotásra is vonatkozik Fülep Lajos régi megállapítása, miszerint *„Minden művészetben* az alkotás és a felfogás-megértés: *a képzelet kísérlete.* Sem az alkotónak, sem a felfogónak tárgya nem »kész« soha úgy, mint a használati tárgy – mindig megérteni, tehát elképzelni kell jelentéseit, amiknek nincs meghatározó, véges száma." Azt azonban – úgy vélem – mindenki látja, hogy hatalmas erőfeszítés eredménye ez a mű, még nagyobb szellemi, mint fizikai erőfeszítésé. Hiszen miután Pátkai Ervin rájött a „hungarocell zsaluzatba öntött beton" eljárásra (ahogyan itthon, a *Magyar Nemzet*ben megjelent interjúban magyarázta az új technológia lényegét), az önmaga elé állított, kettős igény, az „Új szoborhoz új technikát!" egyik felét már megvalósította. A másik azonban, az „új szobor",

nemcsak újfajta látásmódot követelt alkotójától, hogy szobron szoboregyüttest, szoboregyüttesen azonos vagy hasonló elemekből variált s mégis összességében ható szerkezetet értsen, hanem neki előre kellett látnia lelki szemeivel, milyen lesz az egész – miközben egyelőre síkonként kellett megterveznie a rétegeket, kifaragnia az öntőformákat, mert síkonként hordták fel egymás tetejére ezt a valójában vízszintesen tagolt kompozíciót, amely ránk, nézőire, úgy hat, mintha függőlegesen tagolt volna.

A grenoble-i munkának – mondta később a művész – az ő számára az volt a jelentősége, hogy az öntött betonszobor technológiáját ott tudta nagy méretben először megvalósítani. Ez nyitotta meg további monumentális műveinek sorát.

Szerintem nem is szárnyalta soha túl. A grenoble-i munkának műtörténeti szempontból az a jelentősége, hogy a harmincéves Pátkai Ervin mindjárt teljes fegyverzetben ugrott a porondra. Amikor lehetőséget kapott a munkára, a bizonyításra, hihetetlen erőkifejtésre volt képes, koncentrálni és mozgósítani tudta minden testi és szellemi energiáját. Művében századok rakódnak egymásra, ezért van az, hogy a szemlélő valami egészen újat, eredetit lát, s mégis ébredeznek benne homályos sejtések holmi ősképekről, omladozó babiloni téglarakásokról, kopár völgyek antik romkertjeiről, gótikus székesegyházak veszni hagyott vagy bomba verte részleteiről, játékos szorongást keltő barokk labirintusokról... Utalásokat tartalmaz a mű – gondolatokat, emlékeket, érzéseket. Pátkai Ervin elmondta nekem, hogy látott egyszer egy filmet vagy talán csak fényképfelvételek sorozatát a lebombázott Drezdáról, s az a holdbéli táj mennyire megdöbbentette. Bizonyos értelemben műromokat is hozott létre ebben az együttesben, nem abban az értelemben persze, ahogy a barokk és a rokokó játszadozott el parkjaiban a mesterséges rom morbid édességével. Ám dekadencia Pátkai Ervin művészetében is van, a „romlás virágai" azok a beton-„pálcikák", melyek erdejét látjuk, ág-bogát csodáljuk, miközben búcsút mondunk a műnek.

Hogy miben rejlik a dekadencia? Talán a gigantikus alkotás hatásában. Abban, hogy szomorúak leszünk tőle.

A szépségtől, az őszinte szépségtől, az igazmondótól, utolérhetetlentől az ember végül mindig szomorú lesz kissé; a tökély lehangol minket. De az a hatás, amit Pátkai Ervin műve gyakorol ránk, más. Talán azt érezzük meg benne, hogy itt valaki gigászi energiával felépített valamit, ami romlandó. Már nem hitte azt, hogy műve ezredévekkel dacol. A modern ember lemondó tudása – ez élteti a művet a maga sivár maiságában.

A „Jelenlét" a szobortemetőben

Ahová megyünk, az egy baromfiudvar.

Pátkai Ervin özvegye „farm"-nak nevezi, angol szóval, de talán csak azért, hogy én jobban értsem.

Ám lehetséges, hogy ez valóban „farm", ahová ki vannak csapva az állatok. Mert mifelénk, gyerekkoromban, a baromfiudvart is szokás volt esténként összesöpörni. Ellenben itt... nem is tudok vigyázni, hova lépek: a talaj maga tyúkpiszokkal átivódott tyúkpiszok. Ha épp nem csúszik, úgy érzem, süpped. Mintha mocsáron járnék.

Pulykakakas toppan elénk, futtában forgatja legyezővé farktollait, nyakán a lebernyeg rezegve fúvódik fel. Egész idő alatt, amíg szobortól szoborig lépdelünk majd, a nyomunkban lesz, csőrével lábunk szára után kapdos. Ez itt az ő birodalma!...

Tyúkjai szelídebben kaparásznak – a pulykaneműek is, a tyúktyúkok is. Néhány

vidorabb kiskakas azáltal teszi észrevehetővé magát, hogy felröppen a szobrokra és a torkát krákogtatja.

Valósággal az az érzésem, hogy szenzáció vagyunk a baromfiudvar népe számára. Enyhítünk – megjelenésünkkel – napjaik egykedvű unalmán. Figyelik, merre megyünk. Jönnek velünk. Még a pulykakakas is vendégszerető, hisz nem bánt minket, csak terelget.

Kifelé.

De mi egyelőre befelé tartunk, átvágva az infernális féceszmezőn. Zavaromban szívesen elmesélném Christiane-nak azt a régi viccet, hogy a tanító bácsi megkérdi az iskolában, na, gyerekek, tudtok-e olyan magyar szót, amelyben »x« fordul elő? Mire Móricka jelentkezik: „Igen, tanító bácsi kérem, a tyúxar...", de aztán hagyom, úgysem lehet lefordítani. És ezt a zavart sem lehet feloldani.

A zavar oka ugyanis az az elképesztő, az a méltatlan helyzet, amelyben Pátkai Ervin monumentális szobrai közül látható néhány – ebben a fekete-barna-sárga hernyók módjára nyüzsgő ürülékben.

Az a hófehér betonöntvény például... ez itt a legnagyobb, cirka kétméteres... Voltaképp egészen emberméretű, miközben, mint az igazi monumentális művek, magasabbnak, szélesebbnek látszik önmagánál; mert nem a gigantikus méretek tesznek valamit naggyá, nem a gigantománia hoz létre gigászit, hanem az arányérzék, amelyről egyébként azt hinnénk, hogy mérséklőleg hat, holott épp ellenkezőleg.

– Ugye ez a szobor annak a rokona, amely az Alpokban áll? – fordulok a hirtelen ráismerés jótanulói örömével Christiane felé. – Gondolom, ahhoz lehetett előtanulmány, kisebb méretben...

– Nem – ingatja a fejét. – Ez az.

Megdöbbenésemet látva, hozzáteszi:

– „La Présence". C'est ça.

Még védekezem:

– De hiszen az az Alpokban áll! Plateau d'Assy! – jut kínomban eszembe.

– Csak állt – mondja Christiane. – Az egy időszakos kiállítás volt. Kipróbálták, hogyan hatnának különböző szobrok a hegyek közt. Azután lebontották. Senkinek sem kellett, ide hozták.

Hangjában a csalódottság Pátkai Ervin csalódottsága. Ez a vitathatatlan remekmű, ez a diadalmas, gyönyörűséges jel a természetben, melyre az assy-i fennsíkon bandukoló, bakancsos turisták bizonyára csodálattal tekintettek volna még sokáig, mint emberi kéz nyomára ott, ahol a legkevésbé várná az ember, s amelyet a hátterében magasodó sziklákkal együtt faragott volna tovább a szél, a hó, a nap..., itt most a rátelepedő tyúkok bélsarától romlik. Csőrük nem árthat neki, hiszen beton; ám a beton is porlik, málladozik már helyenként, különösen ott, ahol kilátszik a belső vasrúd rozsdás darabja. Vagyis talán az történt – nyilván a szállítás sem tett jót neki, egy ilyen szobrot fel kell állítani, és kész! –, hogy valahol letöredezett egy betonmorzsa, ott utat talált magának és befolyt az esővíz vagy a hólé, a nedvességtől rozsdásodni kezdett a vas, amely, mint tudjuk, szintén elvásik idővel, node nem tizennégy év alatt, az a vasnak, a betonnak nem idő!

(Amikor Párizsból visszatérve, itthon ismét kézbevettem azt a dossziét, amelyben a Pátkai Ervin művészetéről és halálára írott cikkeket őriztem, kezembe került Ferdinandy Györgynek a római Katolikus Szemlében közreadott nekrológja. Azt írja: „Valahol a francia Alpokban áll Pátkai Ervinnek egy monumentális alkotása. Fehér, tömör betonszerkezet, a háttérben: hófödte hegyek. Jó lenne egyszer eljutni oda. Ülni a hegytetőn, nézni a művész harcát az elmúlással... Nohisz...)

Hogy mi van ott még, ebben a farmnak álcázott szobortemetőben? „Barokk" szobrai közül is jó néhány – már nem bírtam magam rávenni, hogy jegyzetfüzettel

a kezemben „leltározzam" őket, ami e könyv írásához szándékom volt, és kötelességem is lett volna. Azok a csigafülű vagy inkább kosszarvú fantáziaállatai ugyancsak nem érezhetik jól magukat a pokolnak ebben a ronda bugyrában. Azokon is kitöredezik a beton, feltárul a rozsdás vasbél... El fognak pusztulni itt.

– Az igazság az – mondja Christiane –, hogy élete utolsó idejében Ervin már nem sokat törődött ezekkel a szobraival. Más kötötte le a figyelmét, mást akart csinálni...

– Ez rendben van – mondom –, de hát most már, hogy az életmű lezárult... nem lehetne ezeket a műveket fedett helyre bevinni? Ott a „farm" végében az a csűr vagy pajta vagy minek nevezzem, annak legalább teteje van, és ha nem is végig, de bedeszkázott oldala!

– Annak a bérletéért fizetni kellene – feleli Christiane. – Ki fizesse? A kislányok? ...Az is szívesség, hogy a szobrok itt állhatnak, legalább körül vannak kerítve. Ha netán szanálni akarnák ezt a területet, mert valamit építeni akarnak ide, nem tudom, mi lesz.

Aggodalmas tekintettel néz még egyszer végig a szoborsoron, mielőtt a pulykakakas nógatásának engedve, elindulnánk kifelé. Ha elképzelem a „Jelenlét"-et Pesten!... Egy kis mesterséges dombot kellene számára összehordani, mint amilyenre néhány évvel ezelőtt Pierre Székely Madara leszállt, utak torkolatában, hogy tere legyen, hogy az égre rajzolódhassék... Alacsonyabban állna, mint az assy-i fennsíkon, mert alföldön állna, a Kárpát-medence közepén... De hiszen a Párizs környéki új városban: Noisy-le-Grand-ban sem áll Pátkai Ervintől szobor, jóllehet egyik építője volt!

– Fel kellene ajánlani egy művet – kezdem kényszeredetten, mert hogy jövök én ahhoz, hogy tanácsot adjak, másfelől nem bírom ki, hogy ne adjak tanácsot –, fel kellene ajánlani egy köztéri művet Noisy-le-Grand városának, és csak annyit kérni cserébe, hogy utaljanak ki egy zárt helyiséget, egy pincehelyiséget, ahol a többit el lehetne helyezni!

Christiane figyelmesen hallgat.

– Gondolja?

Tudom persze, hogy nehéz helyzetben van. Pátkai Ervin bátyja elmondta nekem, hogy a szerencsétlenség után, a gázrobbanástól szétdúlt műteremben megtalálták a művész végrendeletét; ennek értelmében mindent a két kislány örököl, s addig, amíg nagykorúak nem lesznek, eladni a hagyatékból egyetlen darabot sem szabad, de még másolatot készíttetni sem, semmiről. Az özvegy tehát nem rendelkezik a művekkel, csupán a gondjuk az övé.

Christiane visszaviszi a baromfiudvar kapujának kulcsát a gondnoknak. Valamivel odébb, nagy fák árnyékában, a kocsi mellett állok és várom. Egyszer csak észlelem magamon, hogy milyen mélyeket lélegzem; amíg odabent voltunk, valósággal összepréselődött a gyomrom tájéka, hogy elhárítsa a bűzt. És a torkom is el volt szorulva valamiért.

MARGÓ

Dr. Békés Imre, a ***Művészeti Alap*** *igazgatója és munkatársai találkoztak Békéscsabán 1987. június 15-én a Békés megyében élő alaptag festő-, szobrász-, fotó- és iparművészekkel, hogy közös dolgaikat megbeszéljék. Hosszú idő óta nem volt hasonló találkozó a Művészeti Alap vezetői és tagjai között ezen a tájon, az új vezetés azonban valóságosabban kívánt tájékozódni a helyzetről, a művészek élet- és munkakörülményeiről, mert – mint azt dr. Békés Imre kifejtette – „a Művészeti Alap szolgáltató jellegét szeretnénk erősíteni és hangsúlyozni minden tevékenységében. Tehát azt, hogy az alap van a művészekért, és nem fordítva".*

Szokolay Sándor, a közéleti zeneszerző

Szokolay Sándor a mai magyar operaköltészet egyik legjelentősebb alakja. Műfaji gazdagsága, emberi sokszínűsége magával sodró, mégis nemesen egyszerű. Ezért is szereti meg őt az első pillanatban az, aki vele beszél. Szokolay Sándor mindenkivel nyílt, őszinte, kitárulkozó, nem palástolja érzéseit, gondolatait. A művészt nagyon nehéz megtalálni, kevés a szabad ideje. Élete a termékeny komponálás, a zeneművészeti főiskola tanári feladatai, az operaházi teendők s a számtalan közéleti tevékenység között oszlik meg.

– *Ön a Viharsarok szülötte, a kunágotai földön „termett". Milyen útravalót vitt innen magával, mit őriz a múltjából, amely hat a jelenére, művészi alkotóvilágára? Milyen szellemi és emberi kapcsolatok kötik ma is ehhez a vidékhez?* – kezdjük a beszélgetést.

– A gyermekkor első élményei meghatározóak. A kunágotai jegenyesor, Urbánék udvara, ahol túrós lepényt majszoltunk, a gyümölcsszüretek, a lovaglások, Csomós tanító úr tévedésből adott nyaklevesének summája („Nem baj fiam, egyszer úgyis kiérdemled"), Dáczer tanító bácsi kobakomra nyomott barackjai – számomra mind drága emlékek. A református iskola udvarán egy farakásról zuhanórepülésben érkeztem Tóth doktor bácsi gyógyító kezéhez. Felidézem a múltat: apám hegedült az orgonabokroknál, ahol saját szerzeményeit is írogatta. Hintóval érkezik Szokolay nagyanyám. Szemem előtt feltűnik a lóbusz, az ugatós falusi kutyák, félek, mondókázok: „anyikám fogd a kezem, fogd a kezem!" Az aratás, a kapálás, a kukoricatörés alföldi emlékeit hamar felváltotta a hegyes vidék, a szüretelő gyöngyöspataji, majd a gyöngyösi kálváriaparti évek. Később apám szívét visszahúzta a Viharsarok. Jelképesen három szülőfölddel rendelkezem; a szülőfaluval, Kunágotával, a szülők és ősök Orosházájával s zenei szülőhelyemmel: Békéstarhossal. Nem hiszek a múlandóságban, örökkévaló módon szeretnék mindent megjegyezni. Mindent, amit megélhettem, amit tanulhattam. Művészi hitvallásom lényege is az, hogy szeretném a múltat messze a jövőbe vetíteni. Kell, hogy a múlt a jövőért szavatoljon. De mi már nem a Viharsarok forradalmi múltjáért vagyunk felelősek, hanem méltó

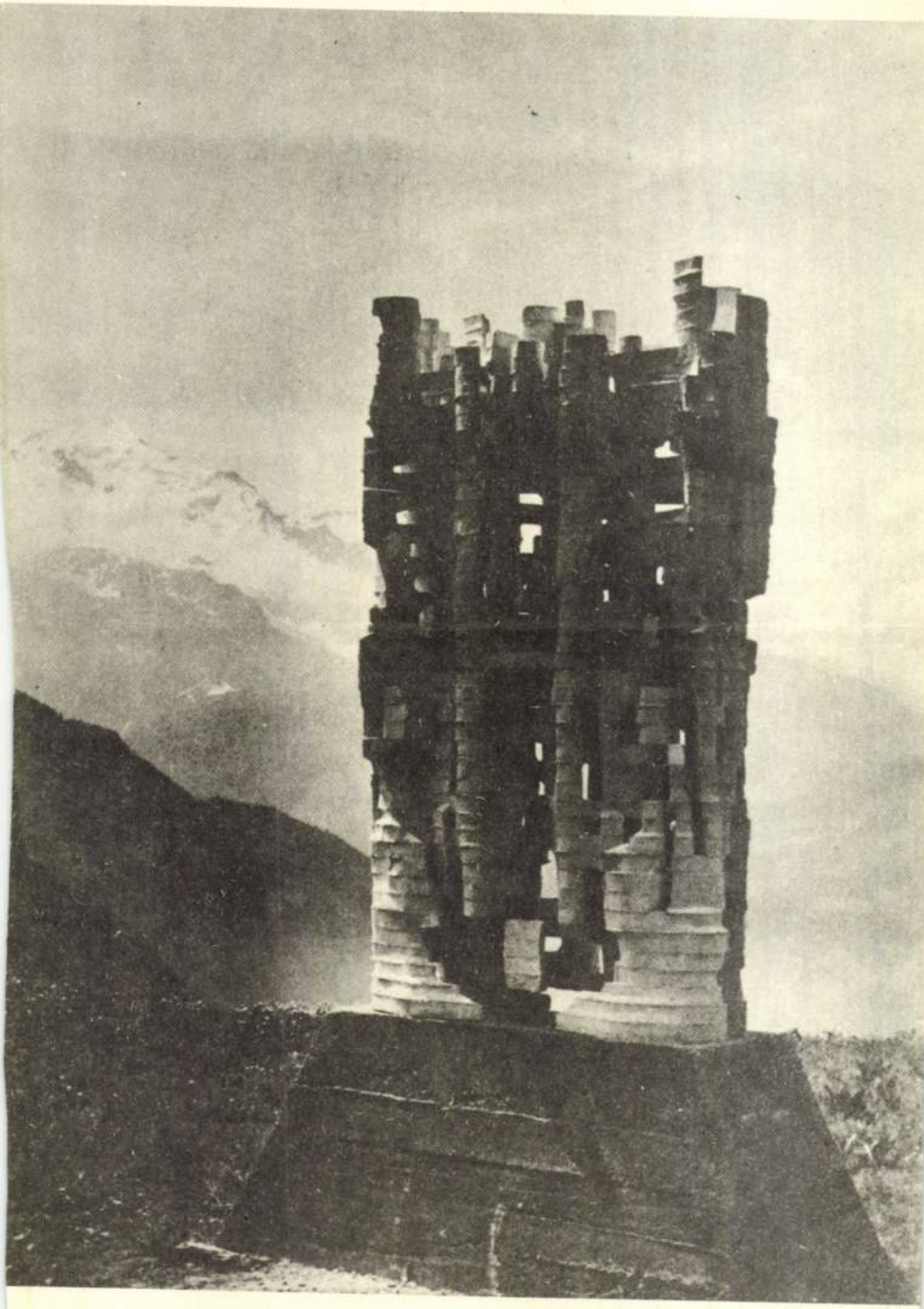

Pátkai Ervin alkotása

PÁTKAI

Noha az i-re mindig feltette a két pontot, amely jelzi, hogy ki kell mondani külön franciául is, fogadott hazájában valószínűleg akadt, aki egyszerűen Pátké-nak ejtette nevét. Így vagy úgy, Pátkai Ervin, aki június 18-án baleset következtében hunyt el, mindenképpen fogalom volt a modern művészet, szobrászat, építészet kedvelői között, elsősorban a gallok földjén. Csak a vezetéknevén emlegették, csak így: Pátkai.

1937-ben Békéscsabán született, az ötvenes évek viharai fiatalon sodorták ki Párizsba a Képzőművészeti Főiskola növendékét. Ott Henri-Georges Adam műhelyében formálta tehetségét és hamarosan elindult a maga útján. Különös anyagokkal dolgozott: állati csontokból, kövekből, majd betonból konstruálta műveit, amelyek mind nagyobb feltűnést keltettek. Volt, aki kubistának nevezte őket, de igazából nehéz korábbi stilusokhoz illeszteni ezeket az alkotásokat.

Aztán a „sovány struktúrák" következtek, ezek az állványzatok képzelt építményekhez: fantasztikus lények csontvázai is lehetnének. Ezeknek már elválaszthatatlan része volt a monumentalitás is. Aztán Pátkai a beton költőjévé szegődött: megannyi földtani réteghez hasonlóan állította össze betonlapjaiból a maga különös, hajlékony kontúrú figuráit, amelyek hol a magasba nyúltak, hol erdőt formáltak, hol pedig óriás madárként repülni készültek.

Aztán fémekből formált barokk szimmetriájú tárgyakat, amelyekben már meglágyult a forma, enyhült a szigor, közben pedig egyre nagyobb érdeklődéssel fordult az építészet felé. Világos, réteges betonerdői amúgyis szinte kiegészítik Párizs elővárosainak formákban, színekben, kísérletekben tobzódó építészetét. Mivel ő maga is ott élt – igaz, régimódi, kedves családi házban, kis kerttel, a kertben saját szobraival, mintha ezt vitte volna magával magyarországi ifjúságából, ezt az életformát – szinte természetes, hogy egy napon a térformák szobrásza maga is konstruktőrré vált.

Nem egyes épületeket tervezett, hanem egész együtteseket, tömböket képzelt el. Olyan terekben gondolkozott, amelyek az egész életet fogják keretbe, mint abban a lakónegyedben, ahol négy oldalról vesznek körül a magasházak egy belső parkot – ennek egyik sarkába Pátkai földpiramist építtetett, hogy ily módon szinte megszervezze ezt a szigorú egyszerűséget. Színekkel kísérletezett és különös bejáratokkal, amelyekről nem lehetett pontosan tudni, hogyan váltak barlangszerű képződménnyé, de megtörték a geometria sivár nagyszerűségét és belevittek valami kiszámíthatatlant.

S míg így a legnagyobbat formálta, műhelyében fekete oszlopokra, átlátszó borítás alá miniatűr mindenséget varázsolt fényes réz- és bronzformákból – föléjük kell hajolni, hogy a cseppnyi tér nagyságát megértse az ember.

Nyugtalan művész volt, mindig valami újat keresett, bármit ért el, már tovább is lépett valami ismeretlen határ felé. Nevét őrzik szobrai, kővévált, fémmé nemesedett álmai.

Úgy hívták: Pátkai.

Írta és fényképezte:
BARACS DÉNES

Így keverte a színeket a lakóházak falán

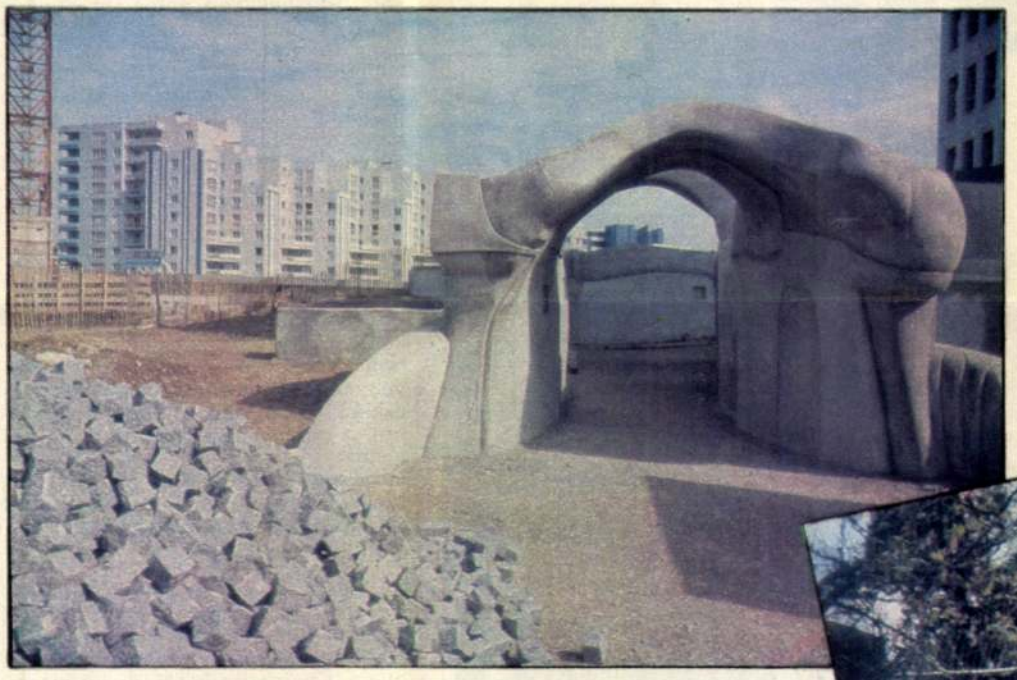

A lakótelepekhez barlangot épített

Párizs környéki házának udvarán, egyik rétegezett betonszobrával

Ide fákat tervezett

RÉVÉSZ TAMÁS FELVÉTELEI

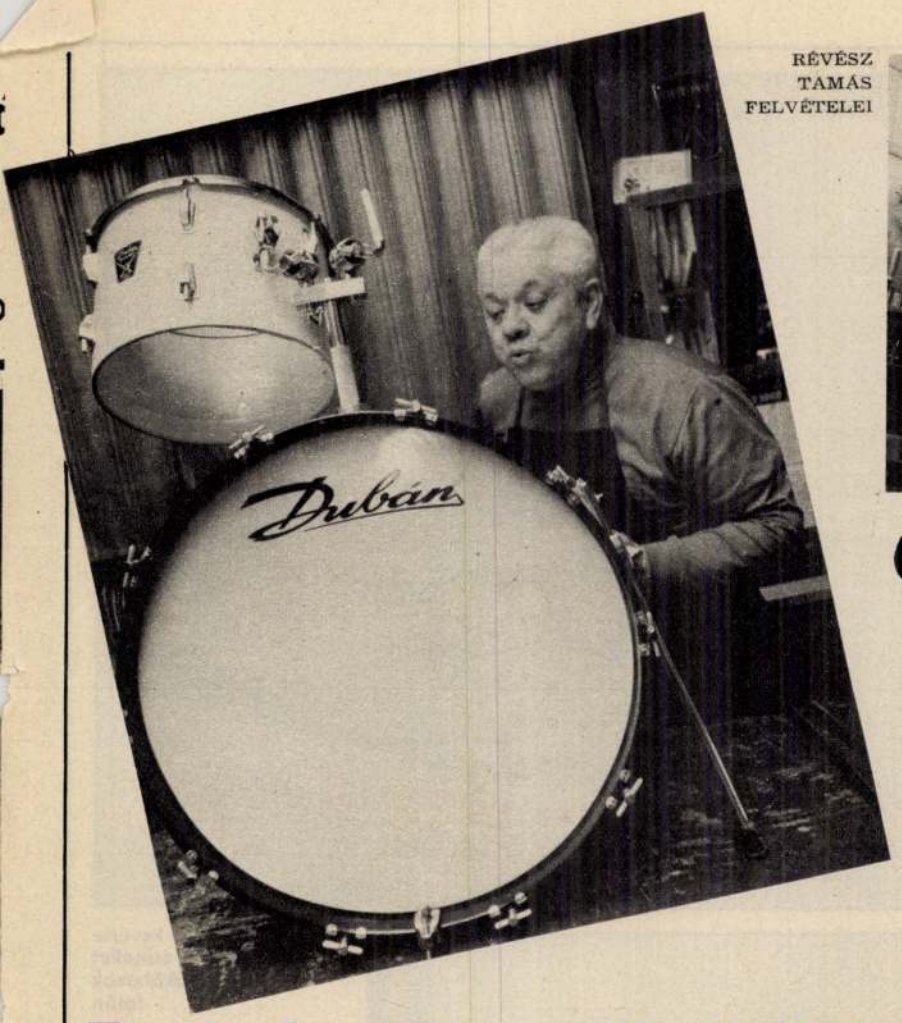

Dubán Dezső dobjai

Ötvenvalahány évvel ezelőtt a pusztavacsi gépész hét gyereke azzal töltötte napjait, hogy alkalmas fákat gyűjtögetett a szenvedélyes fúrós-faragós nyolcadik testvérnek. Mindenkinek feltűnt a fiúcska ezermesterkedése, de főleg, hogy tízévesen már hegedűket fabrikált. „Parasztgyerek bicskával" — harsogta a korabeli sajtó, amikor tizenhárom esztendősen az 1935-ös Budapesti Nemzetközi Vásáron felsorakoztatta mesterdarabjait.

— Mogyoróssy, a hangszergyáros, hatalmas termetű, de rövidlátó ember volt — emlékezik Dubán Dezső. — A hegedűimet kétujjnyira emelte a szeméhez, s elégedetten hümmögött. Száznegyven emberrel dolgoztatott, s nekem, a suttyó kölyöknek nagy szó volt, hogy tanulónak hívott. Kölcsönösen megszerettük egymást. Ő azért, mert Rákóczi úti üzletében működés közben mutattam be a hangszereket a vásárlóknak; ösztönösen, különösen mandolinon, jól játszottam. Én pedig azért ragaszkodtam Mogyoróssyhoz, mert taníttatott. Középiskolába, beszédtechnikai órákra járattak, még a gépkocsivezetésre is megtaníttattak. Kiemeltek a műhelyből, felöltöztettek. Mire kitört a háború, Feller Sándor társaként neves muzsikusnak számítottam. A háború idején katonaszökevényként három-négy „csillagos gyerekkel" együtt bújdostunk Leányfalun. A háború szörnyű pusztítást vitt véghez. A hangszergyárat telibe találta egy láncos bomba. Ott halt meg Mogyoróssy két fia, és velük pusztult a tízmillió pengős raktárkészlet.

*

A József körúti tenyérnyi műhely-üzletben beszélgetünk. A betérőket az ajtó fölé illesztett hármascsengő köszönti. A harminc négyzetmétert üvegfal választja ketté. Rajta rengeteg fotó, a Dubán-dobokat használó művészek, együttesek dedikációjával. Elöl, a munkaasztalként is szolgáló pult mögött, az ezüstös hajú, hatvanon túli mester bíbelődik. Háta mögött fióksor, míves rézfogantyúkkal, a falakon körben, egészen a mennyezetig a legkülönfélébb dobok, dobkeretek, mindenfajta ütőhangszer, a laikus számára ismeretlen rendeltetésű felszerelések.

— Leányfalun hamarosan munkát találtunk — folytatja. — Ott volt ugyanis Malinovszkij főhadiszállása. Feller a legtöbb népszerű orosz nótát ismerte, én meg bőgőn, hegedűn kísértem, mindennap, szinte szabályosan, este hattól tizenegyig. Olyan igazolványt kaptunk, melynek láttán az őrnagyok is tisztelegtek. Malinovszkijék aztán továbbvonultak Győrbe, akkoriban jutottam ehhez a helyiséghez. Hangszerkereskedést nyitottam. Ennek éppen negyven esztendeje... Ezt követően még öt évig zenéltünk. A rádióban különösen kedvelték a Feller—Dubán együttest. Az én szívem azonban már a hangszerkészítéshez húzott.

— *Hegedűvel kezdte. Miért lett mégis a dob az „igazi"?*

— Legalább száz hegedűkészítő dolgozott akkoriban. Dobkészítő pedig csupán egy akadt. Sokáig ketten voltunk, ám a kollégám nemrégiben meghalt. Egyedül maradtam, illetve most már a fiammal ismét ketten vagyunk — int az üvegfal túloldalára.

— *Az ötvenes években nem dédelgették a kisiparosokat* — mondom.

— Nem ám! Jött egy teherautó, fölpakolták a szerszámaimat, meg mindent, amit a műhelyben találtak. Mentem utánuk. Négy évig művezetőként kerestem a kenyerem Budapest Városi Tanácsának Hangszerkészítő Üzemében. A műhelyt azonban nem adtam föl; amint lehetett, visszatértem.

Megsárgult újságok között lapozva fölfedezem: Dubán Dezső kezéből 1971-ben került ki az ötezredik dob. Ma a hétezrediknél tart.

— *Azt hallottam, a dobot szamárbőrből, kutyabőrből csinálják.*

Jót nevet. — Legföljebb a falusi kisbíró eszkábálta abból, ha nem tudott Pestre utazni anyagért. A kecske meg a borjú bőre alkalmasabb. Csakhogy ezekkel is baj volt: az időjárás hatására megváltoztak. A dunai, a balatoni szórakozóhelyeken, sétahajókon azért kellett erősen megvilágítani a dobot, hogy szárazon tartsák. Ha beszívta a nedvességet, pacailá vált. Szerencsére Amerikában régen fölfedeztek egy kiváló műanyagot. Azt használjuk. A dobok kilencven százalékára igényt tart a Triál Kereskedelmi Vállalat. Ez nemcsak azért szerencse, mert az utálatos papírmunka, adminisztráció egy része alól felment, hanem azért is, mert nincs gondom az anyagbeszerzésre.

Sokféle dobot készítenek — még konga dobot, bongókat is —, és mindenféle ütőhangszert. Vibrafon és rezonátoros marimba a soros. A ránézésre iker hangszerek abban különböznek, hogy az egyik fémből, a másik pedig fából készült, mégpedig az ébenfával azonos értékű, és Dél-Amerikában honos paliszanderből. Az ősz mester addig-addig kísérletezett, amíg rájött: az eperfából faragott sem rosszabb. Éppen tavaly szállított belőlük kettőt a Zeneakadémiának. Két harangjátékukon a moszkvai zenekonzervatoristák játszanak. Színházaink nap mint nap a legkülönlegesebb igényekkel keresik meg őket. Legutóbb a békéscsabaiak számára készítettek sámándobot, a honvédzenekar tamburbotot rendelt; s a katonaság összes dobját javítják. A dél-amerikai zenéhez nélkülözhetetlen kolompok is innen kerülnek ki. Legújabb érdekességük az a Békasornak nevezett, ötdarabos dobgarnitúra, melyet tavaly mutattak be először; azóta a szórakoztató szalonzenekarok kedvence.

A Triál másfél évtizede külföldön is értékesíti a parányi műhelyből kikerülő zeneszerszámokat. Úgy nyilatkoznak Dubánékról, hogy az egyetlen cég, amelynek termékeire még sohasem érkezett panasz.

A zenésztársadalom nemcsak kiváló hangszereikért, hanem segítőkészségükért is kedveli Dubánékat. Egyszer szilveszter éjjel, éjfél előtt két perccel, pezsgőbontáskor „esett be" hozzájuk segélykérően az Astoria dobosa: „jaj, elszakadt a bőr!". Előfordult, hogy vasárnap ebédelni indult az öttagú család, mikor lélekszakadva hozták a beteg hangszert.

*

Sokemeletes bérházunk közös mosókonyhájában rendszeresen összegyűlnek a zenével kacérkodó kamaszok. Ott hallottam, amint az egyik pelyhedző állú fickó felsóhajtott: „Ha egyszer nekünk Dubán-dobunk lenne..."

GOMBOS JOLÁN

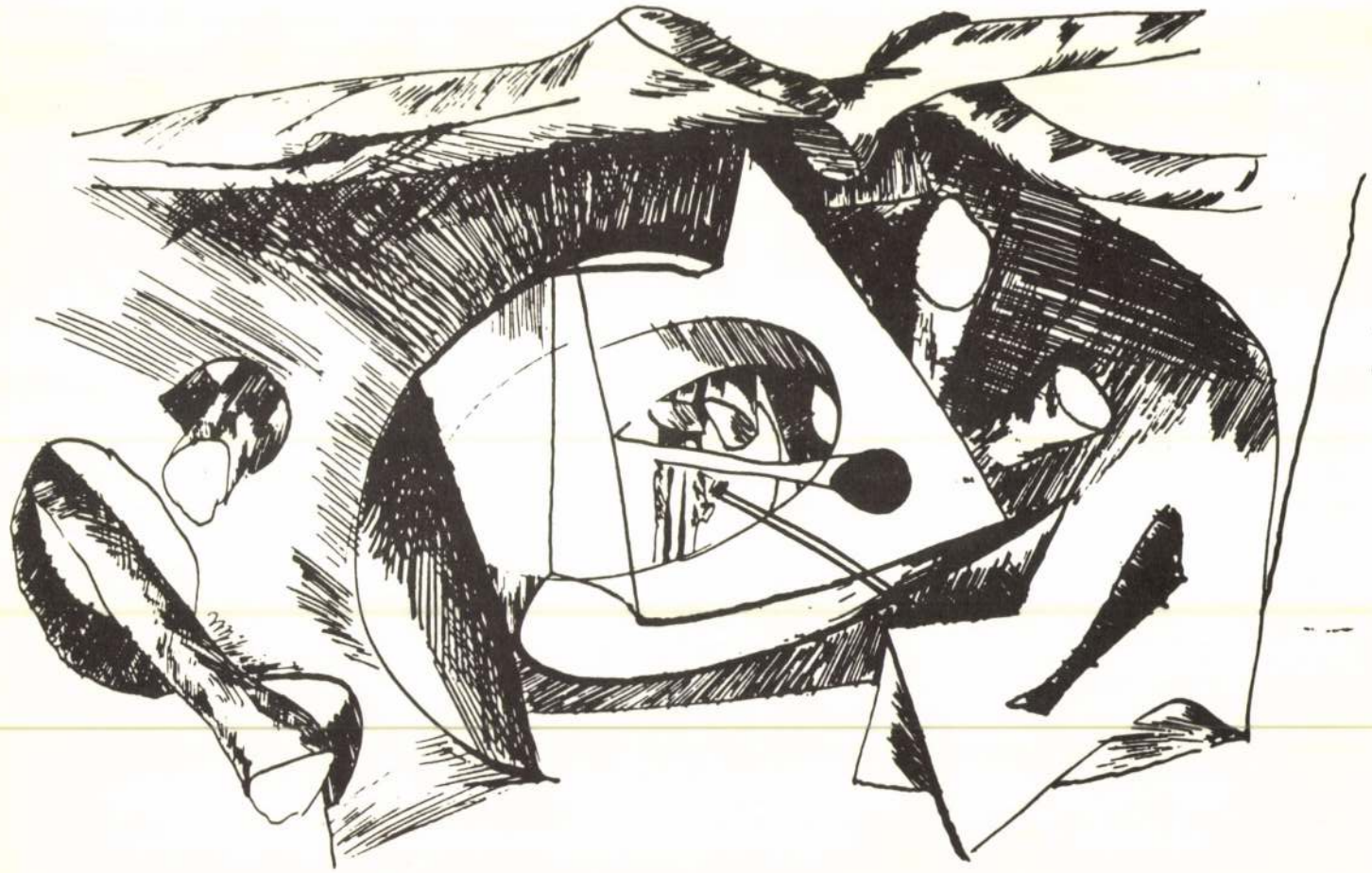

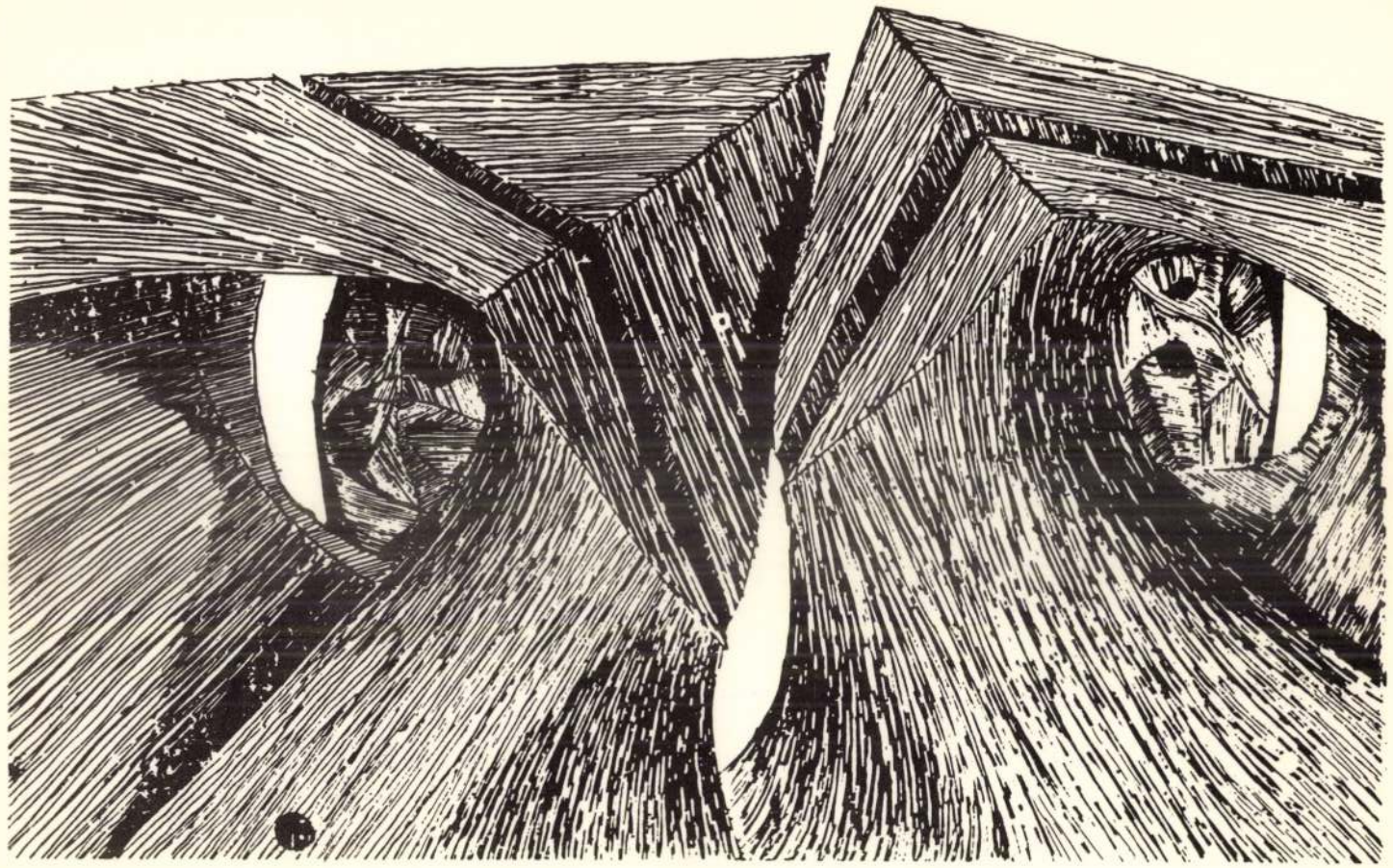

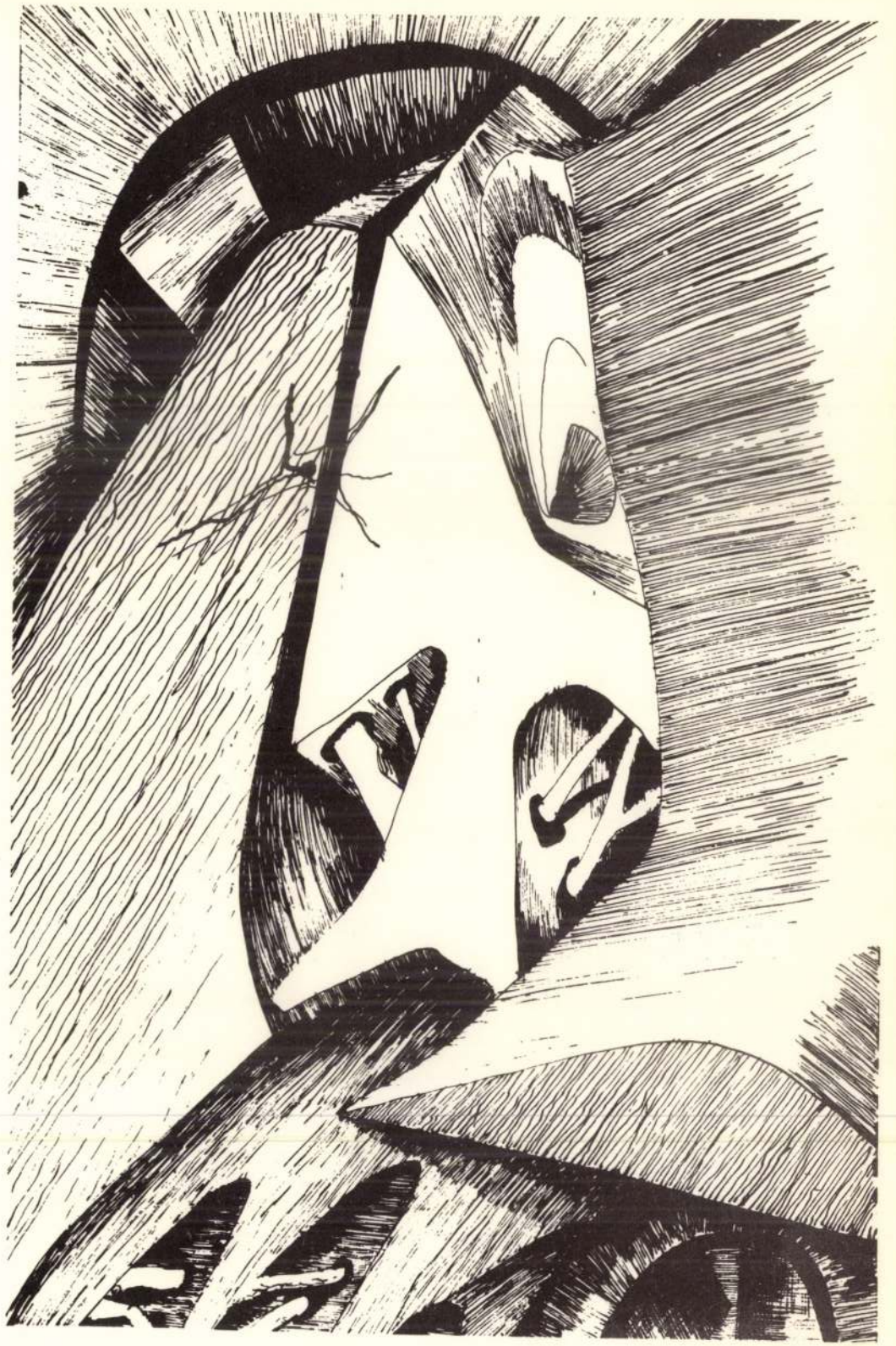

PÁTKAI ERVIN

1937. április 11-én született Békéscsabán. Tanulmányait a budapesti Iparművészeti Főiskolán Borsos Miklós növendékeként kezdte, s a párizsi École Nationale Supérieur des Beaux-Arts-ban H. Georges Adamnál fejezte be. 1957 óta élt külföldön. Tagja volt a párizsi Magyar Műhelynek. Alkotói területe: szobrászat, monumentális szobrászat, rajz, urbanisztika. Egyéni kiállításai voltak: Galerie Soleil, Párizs (1973); Château de Vesvres (Nièvre); több kultúrházban (St Étienne, Montbéliard, Orléans) 1974—75; Musée St-Denis, Reims 1979; Kulturális Központ (Villedieu) 1980. Részt vett számos kollektív és csoportos kiállításon Franciaországban, valamint Mexikóban, Új-Zélandon, Ausztráliában. Több monumentális művét állították fel Franciaországban. Haláláig Marne-la-Vallée új városközpontját tervezte és építette. Díjai: Fiatalok II. Párizsi Biennáléja 1961; Fiatalok III. Párizsi Biennáléja tiszteletdíja 1963; Modern szobrászat díja, Párizs 1966; Művészetek lovagrendje, Párizs, 1973. Tragikus körülmények között Párizsban hunyt el 1985. június 18-án.

PÁTKAI ERVIN

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN 1988. JÚNIUS 2–30-IG

játosan magyar viszonyok jellemzők. Meglátja a „vidék"-ben azt a tág (vagy szűk) környezetet, amely jelentős értékek kitermelője volt, s annak tartja ma is. Nem a „főváros–vidék" vélt vagy valós ellentétének időben is messzire visszanyúló, sokszor mesterségesen szembeállított különbözőségét tekinti bizonyítandónak.

Az okokat kereső és megtaláló történész bizonyosságával fejti ki, miként lett Budapest az ország centruma minden vonatkozásban. Lényegében Tüskés Tibor is úgy látja, hogy a reformkorban meginduló polgárosodás az a gyökér, amelyből kinőtt az ország életét minden téren meghatározó metropolis. Előtte és utána is voltak jelentős kezdeményezések vidéken is, de a fejlődés sajátosságából eredően nem bírtak hosszabb ideig megmaradni a centralizációs törekvésekkel szemben. Az irodalomtörténész elmélyültségével véteti észre nemzeti irodalmunk egyes jelenségei közül azokat, melyekben benne volt egy-egy nagy lehetőség, amelyek azonban a Budapest-centrikusság következtében a fővárosban bontakoztak ki, noha gyökerük a magyar táj egy-egy jellegzetes része volt.

Jelentős teret kap Tüskés Tibor munkájában a városiasodási folyamat. Jól rátapint a városiasodást gyakran jellemző eljárásokra, amikor olyan települések is városi rangot kapnak, amelyekben a feltételek még nem értek meg. A következő részlet értékelteti, hogy hány, de hány „város" keletkezett az ismert séma szerint: „Először összevonják a környező községeket: nőjön a lélekszám! Aztán keresnek egy köteli dátumot: a község fennállásának ennyedik meg ennyedik évfordulóját. Az oklevelek mindig hálásak: könnyű megtalálni azt az iratot, amelyben először említik a település nevét... Az se baj, ha a fővárosban, valamelyik magas hivatalban rábukkannak a település elszármazott fiára, akiben nemcsak a szülőföld szeretete él, hanem a kellő kapcsolatokkal is rendelkezik azokon a fórumokon, ahol a településfejlesztés távlati terveit készítik, a várossá nyilvánítás kérdését eldöntik.

Az átgondoltság jellemzi azokat az oldalakat is, amelyekben a kistelepülések (tipikus dunántúli jelenség) elnéptelenedésével foglalkozik, elemzi a népességmegtartó erő hiányának okait. Nem siránkozik, hanem a valóságból kiindulva megállapítja: az egyenlőtlenségek és különbségek sokáig megmaradnak mindenféle tekintetben még az egyes településfajtákon belül is. Figyelemre méltó megállapítás: „...nem a falut, a vidéket kell mindenáron városiasítani, hanem – néha – a falut, a csöndet, a nyugalmat, a zöldet, a tiszta levegőt kellene a városba bevinni, a várost kellene a faluhoz közelíteni."

A gazdaság gondjait is tárgyalja, főként abból a szempopntból, miként határozza meg a településjelleg a gazdasági tevékenységet. A vidéki iparfejlesztés előnyeit és hátrányait egyaránt felsorakoztatja. A mezőgazdaságban elemzően tárgyalja a nagyüzemi termelés és a háztáji gazdaság problémáját. Jelentős teret kap ezzel kapcsolatban az élelmiszer-gazdaság fogalmának értelmezése, hiszen az élelmiszer-gazdaság fejlettsége jelentős mértékben meghatározza a vidéki életlehetőségeket. S ami nem hagyható figyelmen kívül: azok a települések vonzzák az embereket, amelyek megfelelő munkaalkamakat tudnak kínálni.

Érdekesen mutatja be a kultúra „helyi" gondjait. Ezzel kapcsolatos írása már korábban (1977-ben) megjelent a Kritikában. Aktualitása tíz év elteltével is változatlan. Ehhez kapcsolja azt a keresztmetszetet, amit a vidéken élő értelmiségről ad. Nagyon fontos következtetés, s egyben elgondolkodtató a települések életét irányítók számára is: „Azt, hogy egy településről milyen hír, milyen kép él az országban, a köztudatban, főként az ott élő értelmiség alakítja ki, a helyben születő művelődés formálja. Ahol virágzik a szellemi élet, ahol meggyökeresednek az alkotók, örülhet a város, mert jó hírét elsősorban ennek köszönheti. Ahol pang a művelődési élet, ahonnét elkívánkozik a művész, az író, a tudós, a tanár, ott a hivatal, a politikai irányítás önvizsgálatra és önkritikára kényszerül."

A kötet megrázó és indulatokat kiváltó írása „A miháldi ügy". Az iskolaigazgató konfliktusa a helyi vezetéssel, biztos, ha nem is tipikus, de gyakori, legfeljebb a „hivatal" eljárása más. A lépésről lépésre nyomon követhető esetet dokumentumok bőséges felsorakoztatásával világítja meg, s jól érzékelteti, hogy az alapjában helyes tanácsi önállóság növelése is milyen anomáliákat válthat ki, ha „az igazgatás alacsonyabb színvonalú, mint az intézmény, amelyet igazgatni kellene." A szociológus körültekintésével elemzi a vidéki pályakezdők helyzetét. Tanulsága: a fiatalok vidéken is megtalálhatják számításukat, ha szakmai felkészültségüknek megfelelő feladatokkal bízzák meg őket. Ebben az esetben nem érzik azt, hogy „kétszeresen" kerültek vidékre.

PÁTKAY Ervin

Új Aurora 1988.3.

A kötet befejező esszéjében érzelemgazdagon tárgyalja a szülőföld, sajátos diszkrimináció val a biológiai és a szellemi szülőföld fogalmát: továbbá, hogy vidéken élni se jelent egyet, hiszen két szomszéfos helység között is jelentős különbség lehet, mint ahogy Budapest is más, ha valaki a Rózsadombon lakik vagy Angyalföldön. Ezek a sorok is arról győznek meg bennünket, hogy így vallani a vidékről az tud, aki „olyan magyar értelmiségi, aki eddigi életét vidéken töltötte, aki „a nagyvilágban, a fővárosban is örök vidékinek megmaradó". Ezért hiteles és igaz könyv a „Vidéken élni". (Kozmosz Könyvek, Budapest, 1988.)

Tóth Lajos

MARGÓ

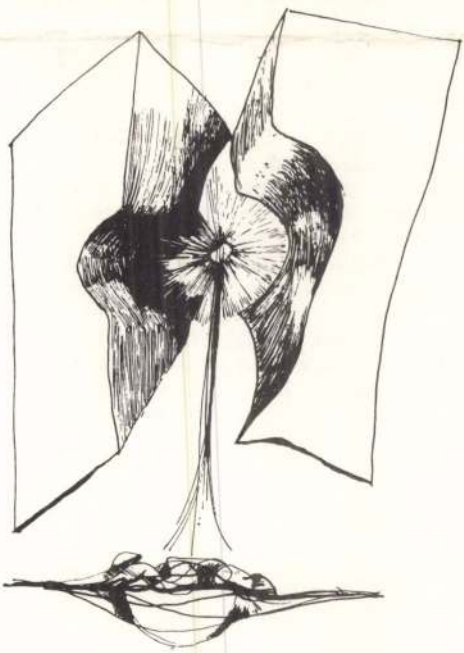

A megyei könyvtárban 1988. június 2–30-ig tartott nyitva Pátkai Ervin szobrászművész emlékkiállítása.

Szerény, 12 oldalas leporellóban 22 Sinka István-verset adott közre a dél-bulgáriai Haszkovo városa. A Sinka öregkori arcképével díszített kiadvány „Végy karodra, idő!" címet viseli, és tartalmazza a legfontosabb Sinka-verseket, így az „Anyám balladát táncol" című és az Éna-dalokat is.

A versek fordítója Gencso Hrisztozov bolgár költő, aki 1940-ben született, a szófiai egyetem elvégzése után Magyarországon volt ösztöndíjas, jelenleg a Haszkovói Tribün című lap szerkesztőségében dolgozik és a Körkép című negyedéves irodalmi almanach főmunkatársa. Verseit több magyar folyóirat (így az Új Aurora is) közölte, több verssel szerepel a „Fehér szél támad..." és a „Fénykerék" című bolgár költők antológiájában. Hazájában a XX. századi magyar költészetet népszerűsíti, melynek egyik állomása a most megjelent Sinka-verscsokor. A verseket Kormos István és Görömbei András rövid tanulmánya és Sinka István életrajza egészíti ki.

(B. F.)

Júniusban a TIT Békés Megyei Szervezetének vendégeként megyénkben tartózkodott Libor Knězek kanditátus, a szlovák írószövetség osztályvezetője. A vendég szerkesztőségünkben Békés megyei írókkal találkozott, s tájékoztatta őket a jelenkori szlovák és cseh irodalom helyzetéről.

Életünk 1988.10.sz.

SZÉPFALUSI ISTVÁN

Az általános iskolában közepes, a művészetekben kitűnő

AZ 50 ÉVES PÁTKAI ERVIN KÉSEI EMLÉKEZETE

Sopronban, tizennégy esztendős korában hallottam róla először. Bátyja, Róbert — ma az Angliai Evangélikus Egyház elnök-lelkésze — kért meg arra, hogy segítsek neki. Ervin szeretne 1951 őszén Békéscsabáról Budapestre, a fasori gimnázium első osztályába kerülni.

Köztudott volt, hogy jól ismertem Laki Tibor igazgató urat. Amikor 1945. március 15-én „felrobbantam" Budapesten — a romos Aranykéz utcában focizni készültünk, barátom bombagyutacsot talált, miközben magam éppen a távolabbi kaput raktam ki két kővel! —, ő sietett segítségemre. Betegágyon tanított, vizsgáztatott, így végezhettem el 5 hét alatt a második félévet.

Levél ment Budapestre, hamar megérkezett Sopronba a válasz.

„Kollégád öccsét előjegyeztem, nem lesz semmi akadálya a felvételnek. A következő adatokra lenne még szükségem: hová jár most iskolába? Milyen volt a félévi bizonyítványa (rendűsége) és magatartás-osztályzata? Édesapja neve és foglalkozása most, valamint a felszabadulás előtt? Az édesanya állásban van-e? Mi a szülők együttes havi jövedelme? Van-e valami vagyonuk? Hány testvére van a fiúnak? Kívánják-e a szülők hivatalos hitoktatásban részesíteni? — Közölni akarom még, hogy a beiratási díj: 50,— Ft. Havi tandíj pedig 40,— Ft. Internátusunk nincsen, magánosoknál kellene őt elhelyezni. Ebben a pillanatban nem tudok neki helyet ajánlani, de feljegyzem magamnak, hogy ha valaki diákot kér, úgy ajánlani fogom. Szoktak ismerős családok szállást kereső diákokat kérni. — Nem is tudtam, hogy ilyen szép számmal tanulnak fasori diákok Sopronban. Jólesett megemlékezésük; üdvözletüket tolmácsoltam a tanári karnak. Ők is üdvözölnek benneteket és jó munkát kívánnak... Budapest, 1951. május hó 9-én. Laki Tibor sk."

Postafordultával írtuk a viszontválaszt. A Pátkaiak akkor már árvák voltak. 1950-ben édesanyjuk is elhunyt. Bátyja, Katalin nővére és angliai keresztanyjuk viselték a 14 éves Ervin gondját. Családi együvétartozás, a sorssal szembeni dac jellemezte életüket.

Még azonos hónapban megkaptuk Laki Tibor igazgató úr sorait.

„Kedves édesanyád elhozta leveledet... Visszatérve a Pátkai fiú esetére, közlöm, hogy előjegyeztem. Meg kell azonban jegyeznem, hogy elhelyezésére vonatkozólag nem tudok segítségére lenni, sőt a tandíjmentességet sem tudom megígérni; egyrészt, mert I. osztályos növendékeknek nem adunk kedvezményt, csak ha már nálunk is bebizonyítja érdemességét, másrészt, mert az egyháznak egyre nagyobb terhet kell vállalni az iskola fenntartásánál. Így csak kisebb mérvű tandíjkedvezményt tudunk általában nyújtani. Ezek szerint a legfontosabb számára a lakáskérdés. Talán a volt Protestáns Árvaház, az egyetemes egyház VII., Rózsák tere 1. sz. alatti szeretetintézményében kellene megpróbálni a dolgot, s csak ha a szállás kérdése rendezve lesz, akkor a gim-

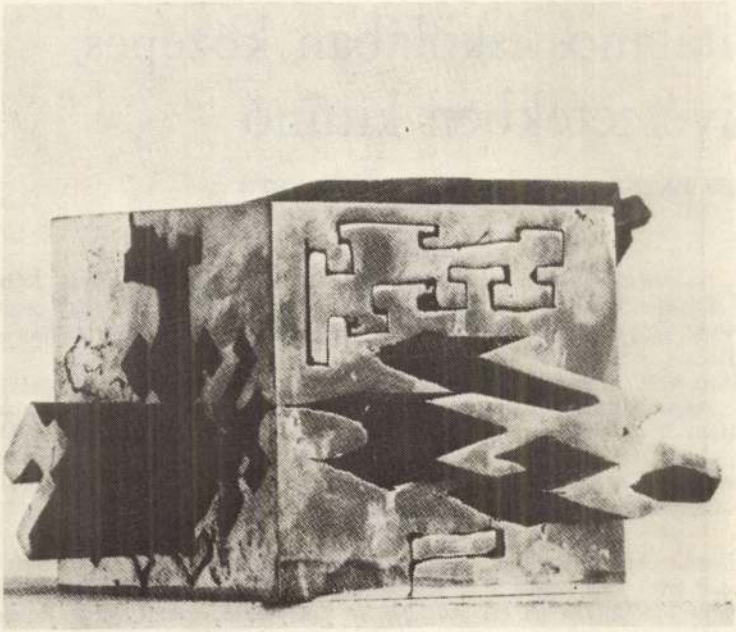

náziumi tanulás ügyét elővenni. — A kedvezmények szempontjából nem nagyon előnyös, hogy az általános iskolában is csak közepes eredményt tudott tanulmányi téren elérni...
Budapest, 1951. május 26. Laki Tibor sk."

Pátkai Ervin Békéscsabán, 1937. április 11-én született. Alig 20 éves, amikor Nyugatra kerül. Párizsban telepedik meg. Azonnal bekapcsolódik a nyugati magyar szellemi mozgalmakba. Az *Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia* első trysili találkozóján, 1960-ban ő szervezi a párizsiak csoportját. Itt, Norvégiában ismerkedik meg *Cs. Szabó Lászlóval*, *Kerényi Károllyal*, *Sulyok Vincével*. Az alakuló *Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem* elnökségének tagja lesz.

Művészi pályájának kiteljesedésében természetesen a döntő hatás Párizsban éri. A magyarok részéről is. Szobatársa *Parancs János*, a mindvégig hűséges jóbarát. Képzőművészeti szerkesztője, majd munkaközösségi tagja a párizsi *Magyar Műhely* nek. Művészhez illő módon, mindig „különvéleménnyel".

Amint a passzus megengedi, azonnal útnak indul: Velence, Firenze, Pisa, Nápoly, Görögország, Isztambul az első állomások — már 1958-ban. A párizsi *Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts*-on tanul. 1961-ben a párizsi Biennale, 1966-ban pedig a modern szobrászat nagydíját nyeri el. 1973-ben általános képzőművészeti munkásságáért a Francia Lovagrenddel tüntetik ki. 1973—76 között a Sorbonne-on szobrászatot tanít. — Franciaországi városokban számos pályadíjnyertes, monumentális szobra áll (Assy, Bordeaux, Clermont-Ferrand, Grenoble, Rennes, Sénart, Vitry, stb.). 1974 óta a Párizs melletti Marne la Vallée újváros urbanista tanácsadója, művészeti szakértője, közben a kisplasztika mestere.

A Nyugatra került ötvenhatos nemzedék kimagasló, bizonyára legrangosabb képzőművésze. „Alig" 37 éves, amikor *Dennys Chevalier*, a híres Pierre Belfond-kiadó-

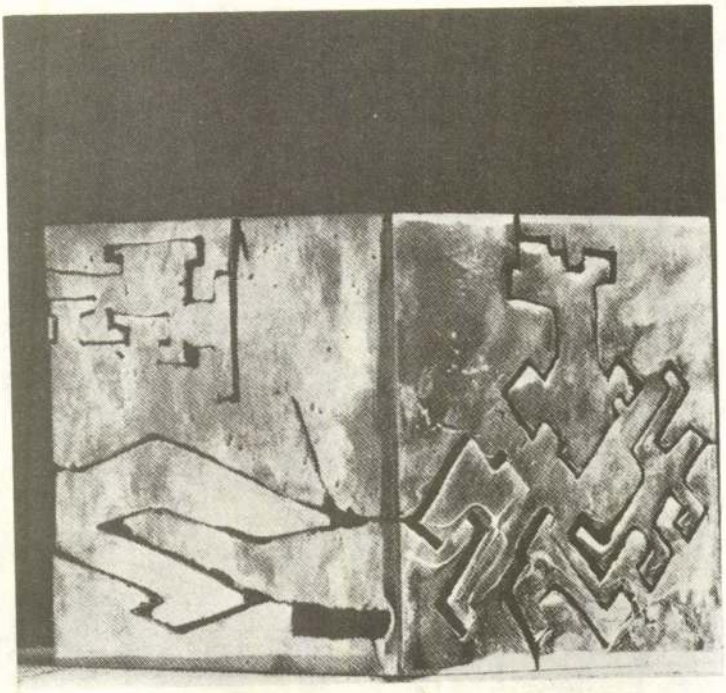

nál (Paris, 1973. 145 l.) neves művészek életműsorozatában külön kötetet szán neki: *Eugene Ionesco, Salvador Dali, Raymond Abellio, Emmanuel D'Astier, E. et M. Jouhandeau, Olivier Messiaen, Marcel Duchamp, Wieland Wagner, Jorge-Luis Borges, William Burroughs, Fernando Arrabal, Witold Gombrowicz, Victor Vasarely, le Living Theatre, Pierre Schaeffer, Pier Paolo Pasolini, Alberto Moravia* és *Varese* társaságában található „a PATKAI-kötet."

Pilinszky János említette volt egyik írásában, amikor a harmincéveseket jellemezte: „Jellemző: a meredek fölfutás, a lázadással és vakmerőséggel rokon áldozat, mely — bízom benne, hogy senki se ért félre — a maga szintjén, rokona a jézusi, vagy legalábbis a prometheuszi sorsnak. Akinek az emberlét e fiúi aspektusa jut osztályrészül, annak tragikus sűrítettségben kell a teljességet fölmutatnia, különben lemarad tragédiájáról és üdvösségéről, lázadásáról és áldozatáról: ami számára egy és ugyanaz."

A nemzetközi, elsősorban francia elismeréseken kívül csak kisszámú, főleg nyugati magyar képzőművészeti, vagy irodalmi kör — elsősorban a párizsiak (*Kádár György, Márton László, Nagy Pál, Papp Tibor*) — tudták igazán ki volt Pátkai Ervin: az ember, a segítőkész, mindig szerénynek megmaradt művészbarát, a kimagasló tehetség, „Ervinke". Kellő, átfogó hazai értékelésére csak a Párizsban, 1985. június 18-án bekövetkezett tragikus halála után — robbanás áldozata lett — kerülhet sor.

Az általános iskolában ugyan „közepes" rendűséget ért el, de a művészetekben mindvégig „kitűnő" érdemjegyeket szerez magának, hazájának és népének. Párizsban bizonyít. Megérdemelné az életmű ismertetését övéi között. Remélhetőleg ez nem várat sokáig magára. Szülővárosa, Békéscsaba tiszteletadása után.

Talán éppen Szombathelyen, avantgarde tárlaton ...

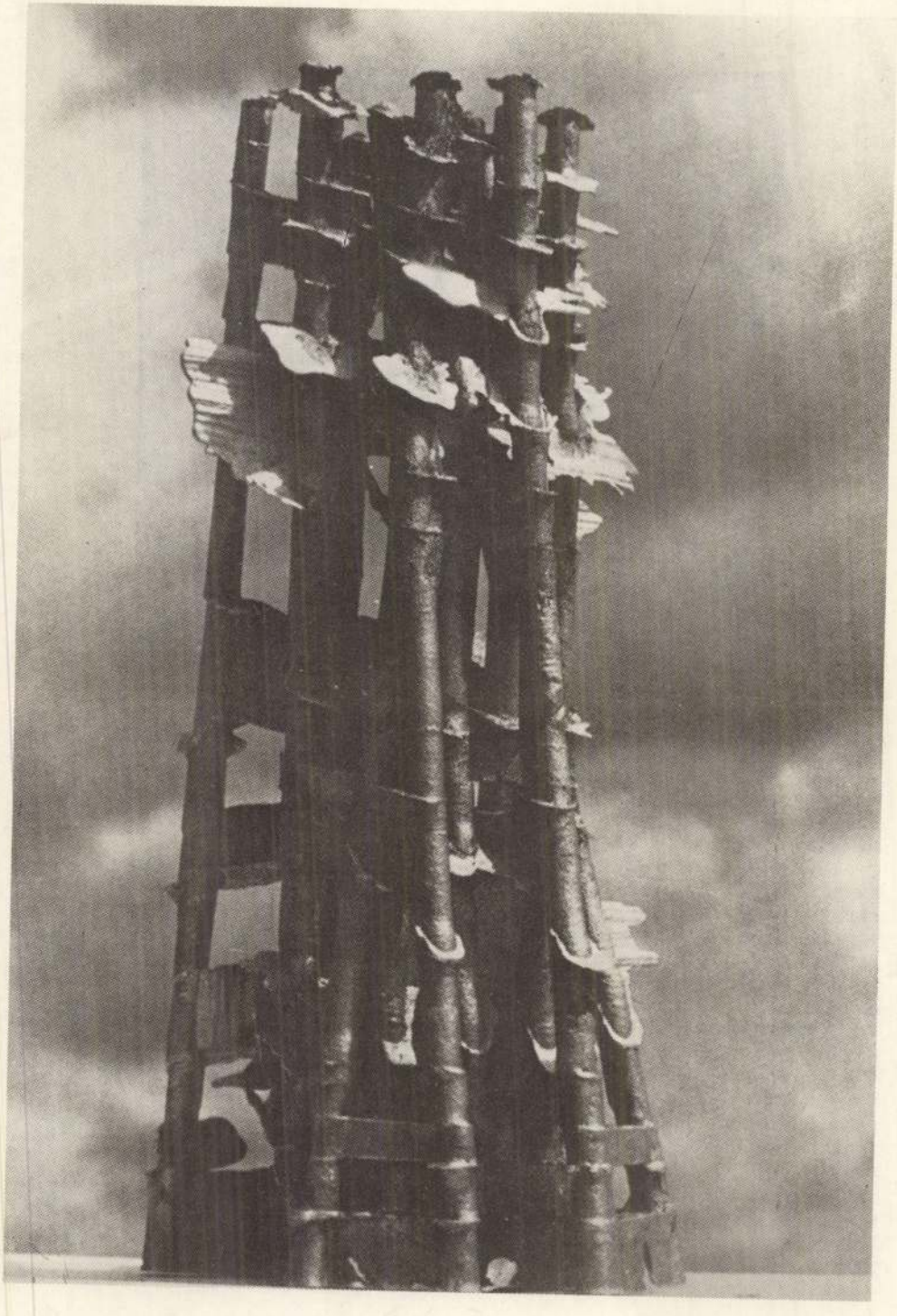

948

zökkel megírt tanulmánygyűjtemény a *Hamuban csillagló gyémánt*. De legközvetlenebb, s számomra ezért legmegragadóbb darabja mégiscsak a kötet bevezetője, ahol a szerző elmondja, hogyan lett belőle polonista, milyen történelmi-társadalmi képzetek és élmények formálták szemléletét. Főként ez az az írás, amelynek alapján remélhetjük, hogy most, amikor egy lengyel-szovjet vegyes bizottság igyekszik feltárni az újabbkori közös történelem úgynevezett „fehér foltjait", Kovács István is kiveszi a részét ebből, a jövőben is okosan segítve ennek a tragédiákban és reményekben bővelkedő, hozzánk közelálló történelemnek a magyarországi bemutatását, megismertetését.

(Magvető, 1988.)

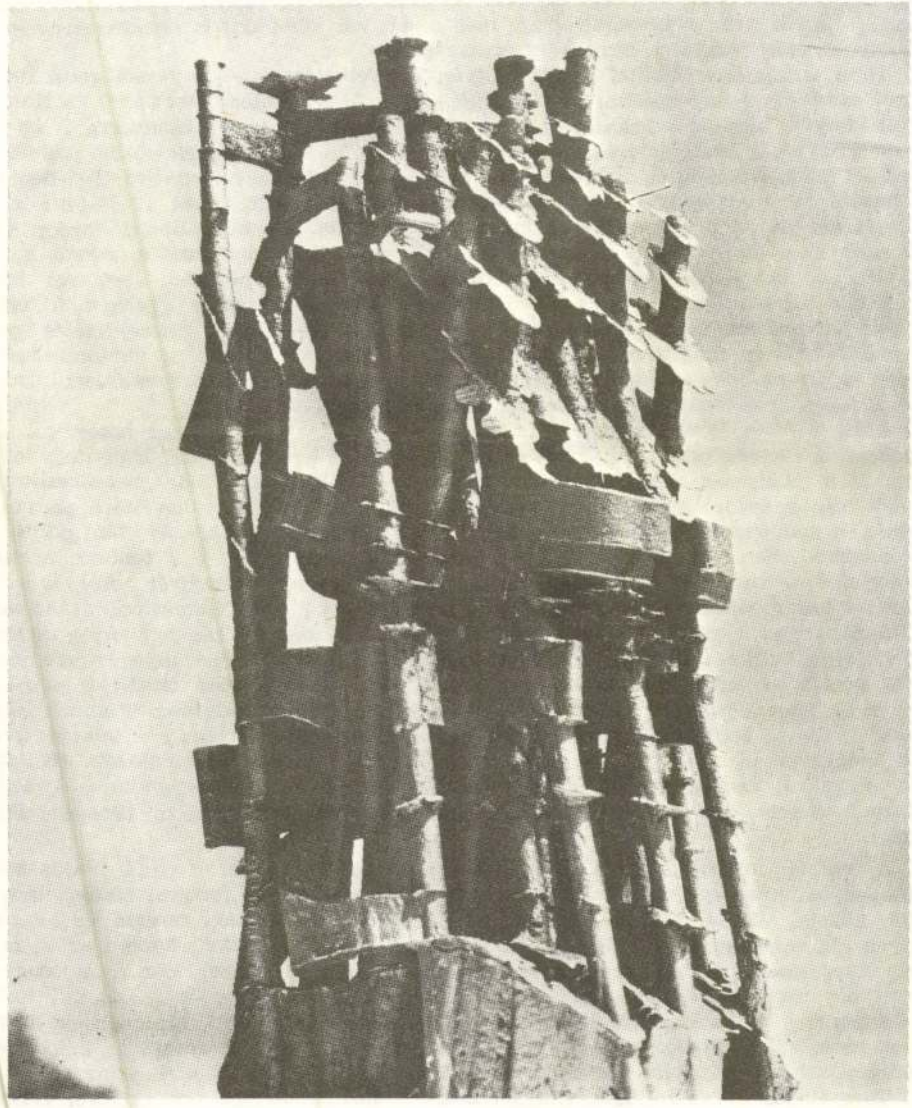

ski preventív németellenes háborút javasolt francia szövetségeseinek, s csak ennek elutasítása után kötött (1934-ben) barátsági szerződést a németekkel. (Ezt aztán öt évvel később éppen Hitler mondta fel). Piłsudski ugyan nem bízott a Szovjetunió szándékaiban, de azért már 1932-ben a szovjetekkel is barátsági szerződésre lépett. Ami a Csehszlovákiával való „rendezetlen kapcsolatot" illeti, azért némileg a csehek is felelősek voltak, korábban ők annektálták a többségében lengyel etnikumú Cieszynt (Zaolziát), aminek visszaadásáról hallani sem akartak. Piłsudskit nem annyira külpolitikai tájékozódásáért, inkább azért lehetne elmarasztalni, hogy nem modernizálta eléggé a lengyel hadsereget — jóllehet 1933 előtt közvetlen háborús veszély még nem állt fenn Európában. S bár Piłsudski halála után, az „ezredesek" hatalma idején Lengyelország valóban közelebb került egy olasz típusú parancsuralomhoz, nemcsak egy karizmatikus diktátor hiányzott annak kiteljesítéséhez, hanem az is, hogy Piłsudski eszmei örökségéből nem lehetett koherens fasiszta programot kialakítani... arról nem is beszélve, hogy még a lengyel jobboldal is konzekvensen németellenes volt, nem úgy, mint Magyarországon.

Több tanulmányt szentel Kovács István két felkelésnek — a varsói gettó 1943-as és Varsó egy évvel későbbi felkelésének. Az elsőt Kazimierz Moczarski és Hanna Krall könyvei alapján igyekszik rekonstruálni. Moczarski (azóta magyarra is lefordított) könyve, a *Beszélgetések a hóhérral*, egyedülálló körülmények között született: a német megszállók ellen harcoló Honi Hadsereg egyik vezető tisztjét 1945-ben az új hatóságok letartóztatták és életfogytiglani börtönre ítélték, sőt 1945—51 között celláját két náci háborús bűnössel kellett megosztania. Egyikük, Jürgen Stroop SS-tábornok (később felakasztották) őszintén elmondta Moczarskinak a varsói gettó felkelésével kapcsolatos, elég gazdag emlékeit. A gettót a németek 3—4 nap alatt próbálták felszámolni, de a Zsidó Harci Szervezet néhányszáz gyengén felfegyverzett harcosa azt 28 napig tartotta a német és lett SS-katonák túlerejével és nyomasztó fegyveres fölényével szemben. Tizenöt hónappal később, a varsói felkelés idején a dráma megismétlődött; azzal a különbséggel, hogy az egyenlőtlen küzdelem a felkelőkkel ezúttal hatvanhárom napon át tombolt.

Amit Kovács István a varsói felkelés kirobbantásának politikai hátteréről elmond, azzal lényegében egyet lehet érteni. A londoni kormány által irányított földalatti Honi Hadsereg azért tartotta fontosnak a felkelést, hogy már „felszabadított" Varsót tudjon átadni a közelgő szovjet csapatoknak. Ha ez sikerül, vélte a parancsnokság, a nem-kommunista erőknek döntő szava lehet a felszabadulás utáni politikai berendezkedésben. Ez az elgondolás azonban illúziókra épült, s a felkelés anyagi feltételei sem voltak kedvezőek. Amikor „Monter" ezredes rémhírét arról, hogy a Visztula jobbpartján már szovjet tankok jelentek meg, Bór-Komorowski tábornok és munkatársai elhitték és jelt adtak a felkelés megkezdésére, roppant kockázatot vállaltak. Vajon a harc során elpusztult tízezrek igazolták ennek az egyszerre hősies és eszeveszett vállalkozásnak a kockázatát? Kár, hogy Kovács István csupán azt szögezi le, hogy a felkelés „példátlan nemzeti tragédiává" lett, de nem ír annak lefolyásáról, illetve arról, mennyiben járult hozzá Sztálin késlekedése, s a felkelés kezdeti stádiumában tanúsított ellenségessége ehhez a lengyel tragédiához. (Különben magyarul megjelent Miron Białoszewski kitűnő élménybeszámolója, a *Napraforgók ünnepe*, ami a polgári lakosság szempontjából számol be az 1944-es felkelésről).

A varsói felkelés emberi drámáival foglalkozik a *Csatorna* című Wajda-film elemzése, amelyet egy terjedelmes, kötetzáró esszé követ, a „lengyel filmiskoláról" (főbb alakjai Wajda, Munk, Kawalerowicz voltak). Ebből nem csupán az látszik, milyen alaposan ismeri Kovács István az újabb lengyel filmeket, hanem az is, milyen élvezetesen tud írni erről a szakterületétől eltérő témáról. Bár ő „a lengyel filmiskola csúcsteljesítményének" a *Máter Johanna* c. filmet tartja, mégis úgy hiszszük, legnagyobb hatású filmjük Wajda *Hamu és gyémánt*ja volt. Amihez még hozzá lehet tenni (Jan Błonskival egyetértésben), hogy igen nagy a minőségi különbség Andrzejewski regénye és a belőle készült Wajda-film között — a film javára!

Tárgyilagos megközelítésű, információkban gazdag, helyenként szépírói eszkö-

put angyalból. A két pólus, melyek között a szikra létrejöhet. Virtuóz formák sorjáznak (disztichonok, különféle szonettek, ütemhangsúlyos és jambikus versek), de az a feszültség, ami a *Dunáról fúj a szél* különböző hagyományai és a jelen között létrejön, és az erőteljes, kemény zárásban kisül, nem általános a kötetben.

Ez a statikusság, a tudat logikus folyamatainak túlzott dominanciája a megés beleérzés fölött, talán egyetlen gyengéje e könyvnek. Hogy aránytalanul sok szó esett róla, azt paradox módon éppen a kötet erényei indokolják, lévén így ezek sem képesek leadni teljes energiájukat. Márpedig a szilárd értékrendre támaszkodó, kritikus közéleti hang manapság ritka madár. Még ritkább, hogy olyan formakultúrával párosul, amilyennel Tóth Bálint dolgozik. Mindez nem kevesebbet jelent, mint azt, hogy a költő rendelkezik azzal a jogosítvánnyal, hogy gondolatait „testetlenül ruhátlan, rendezetlen", vagy a megformáltság valamely átmeneti fokán tárja elénk. Ne csak a véleményét adja, kiérlelt nézeteit — de magát. Sokat nyerhetünk vele.

(Magvető, 1988.)

ban fájó szívvel emlékezik vissza egy Hofman nevű lengyel tüzértisztre, akit a fent említett napon terített le az ütegét elárasztó ellenséges kartácszápor.

József Wysocki, kihasználva a lengyelek december 14-i helytállásának visszhangját, a légió egyesítését sürgető beadvánnyal fordult Kossuth-hoz. A karácsonyi ajándékként kézhez kapott válasz így hangzott:

„AZ ARADI LENGYEL LÉGIÓ PARANCSNOKÁNAK.

A lengyel légiót az események sürgető szüksége osztotta szét, így egységei oda kerültek, ahol éppen legnagyobb volt a veszély. Vitéz helytállásával bizonyítékát adta, hogy effajta küldetésének megfelel! Mindazonáltal biztosítom a légiót arról, hogy mihelyt pillanatnyi nyugalom támad, egységeit összevonjuk és jeles magaviseletének megfelelő állapotba hozzuk. Lengyelhon mindegyik hős fia átmenetileg marad azon a földön, mit vitézségével már megszentelt, s ha majd e föld szabad lesz, testvéreihez siet, és dicsőségesen hű marad ezen oly szépen kezdett elhivatottságához."

A légió vitézségét elismerő válasz a puszta ígéreten kívül konkrét intézkedéssel nem kecsegteti Wysockit. A címzés mégis, mintha szemléleti változást mutatna. Kossuth nem magyar—lengyel csapatról, nem Wysocki-zászlóaljról, hanem lengyel légióról beszél. Mi több, egységes lengyel légióról, amit csak „az események sürgető szüksége osztott szét". Igaz, a címzés topográfiailag rögzíti, dokumentálja ezt a szétszóródást: „... aradi lengyel légió...", mintha annyi lengyel légió létezne, ahány lengyel egység az ország különböző pontjain szolgált.

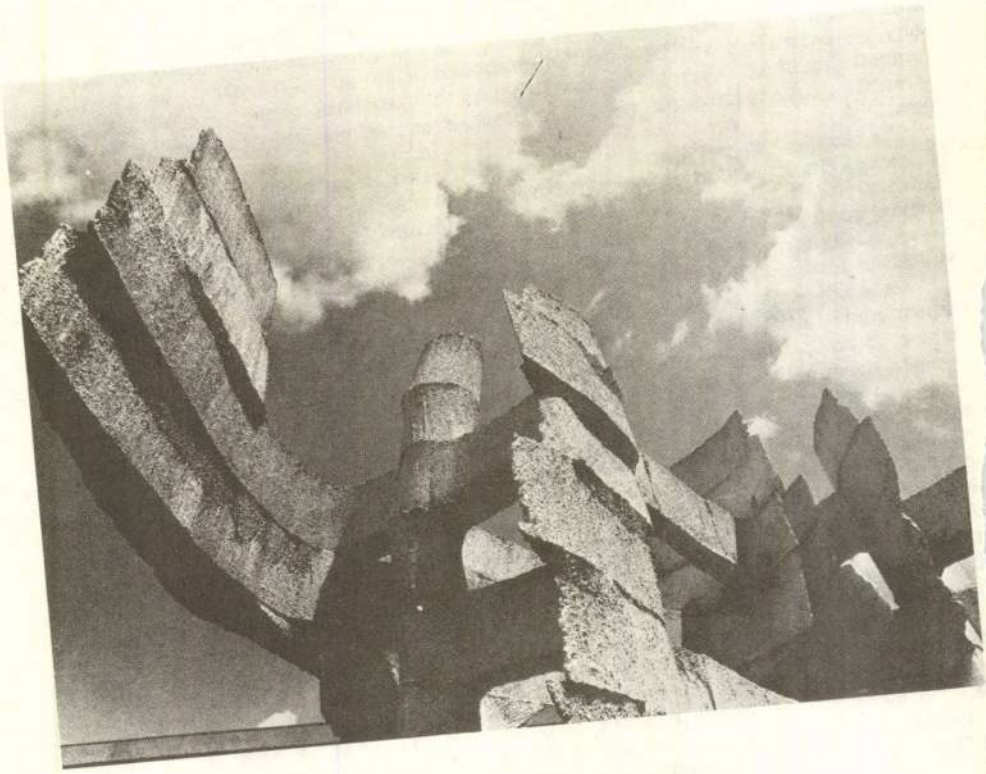

Poniński — neylvi meggondolásokból — az ő körükben verbuvált. Ennek eredményeképpen alakult meg az 1. lengyel dzsidásezred 1. százada, vagyis rövidítve: az 1. lengyel dzsidásezred.

Wysocki mint parancsnok, elégedett lehetett a légióval. A nap lengyel tetteiről készített összegzése azonban némi kiegészítésre szorul. „Egész Ő- és Újarad szemtanúja volt ennek az ütközetnek, és e nappal alapoztuk meg a lengyel katona jó hírnevét" — írja ő. Pontosítanunk kell szavait: a lengyel katona magyarországi jó hírnevét Tchórznicki ulánusai három nappal azelőtt Bárcánál alapozták meg. Az Aradnál működő Wysocki ezt még nem tudhatta, de az emlékiratíró már igen.

E szerény kiigazítás ellenére le kell szögeznünk, hogy Wysocki emlékiratában s az érdemek ismertetésénél többnyire igazságos. Abban sincs túlzás, amikor leírja, hogy a december 14-i csata után „a város hazafias érzületű polgárai óriási lelkesedéssel fogadták be otthonukba a lengyeleket, annál is inkább, mert csak őket tartották igazi katonáknak, bennük bíztak legjobban. Amikor a lengyelekre került az őrszolgálat, a lakosok azzal a meggyőződéssel hajthatták álomra fejüket, hogy nyugodtan alhatnak." A honvédek és a nemzetőrök is szívesen vették, hogy a lengyelek őrjáratozzanak — sűrűbben, mint ahogy egyébként rájuk került volna a sor.

Igaz, a város polgárai közül nem mindenki látta szíves vendégként a beszállásolt katonát. Zygmunt Miłkowskit, akit a havaseső révén szerzett hideglelés a vár megrohanása után több hétre ágynak döntött, egy Sava Simić nevű szerb ügyvédhez irányították. Ő, lévén „a magyarok heves ellensége", hűvösen fogadta a lengyel légionistát. A szerbek történelme, irodalma, kultúrája iránt érdeklődő kijevi diák azonban hamar elnyerte házigazdája rokonszenvét. A katonai szolgálat közötti szünetekben terített asztal mellett politizálgattak, beszélgettek. Vízkereszt vigiliájára Simić a barátait is meghívta. „A mi lengyelünk" és a szerbek magyarokkal kapcsolatos álláspontjai gyökeresen különböztek egymástól. „Simić és barátai abban bíztak, hogy az osztrákok segítségével 'megzabolázhatják a magyarokat' és biztosíthatják nemzeti jogaikat" — foglalja össze beszélgetőpartnerei reményeit Miłkowski, majd hozzáfűzi: „Az osztrákok nem fukarkodtak az ígéretekkel. Ők hittek bennük; én nem."

Az Aradon töltött hetek élményei, történelmi tanulságai majdan több művében is kicsapódnak Miłkowskinak. Közülük kiemelkedik a *Kovács Sándor* (Szandor Kowacz) című regénye. A huszárként harcoló magyar fiú és a családját az ellentáborban tudó szerb leány romantikus, mélabús, Rómeó—Júlia-végkifejletű története a szabadságharc idején játszódik. Miłkowski pontosan érezte a nemzetiségi kérdés súlyát és fontosságát.

Az aradi szolgálat során a lengyelek derekasan helytálltak, de a rájuk rótt szerepért nem lelkesedtek. Elégedetlenségük egyik forrása az volt, hogy szláv véreik, azaz a szerbek ellen is harcolniuk kellett. Másik oka, hogy az adott körülmények közepette nem termett számukra babér. Arad bevétele a tehetetlen hadvezetés és az elégtelen ostromszerek híján reménytelennek tetszett. Közeli sikerrel az sem kecsegtetett, hogy a táborba látogató vezérkari főnök, Vetter Antal tábornok javaslatára december 19-én Gaál Miklós mérnökkari ezredest nevezték ki az ostromsereg parancsnokává. Törzsében igen előkelő posztokat foglaltak el a lengyelek: Wysocki mellett helyet kapott benne Jan Łącki, az ostromló had tüzérségének parancsnoka és Adolf Arnold Grochowalski mérnökkari százados, aki az ostromművek kiépítését irányította. A bécsi mérnökkari akadémiát végzett tiszt több évi szolgálat után 1846-ban — a galíciai események hatására — kilépett az osztrák hadseregből. Ősszel nyolcvanadmagával jött át Magyarországra, amely kitűnő katonát nyert személyében.

Miközben Berger rendszeresen lőtte a várost — december 28-án például több mint ötszáz kartács, gránát és bomba hullott Aradra — az ostromlók csak január 8-án kezdhették meg a vár hatásosabb ágyúzását. Mert hiába kaptak a hónap elején két 60 és két 30 fontos tarackot, valamint két 24, két 18 és négy 12 fontos ágyút, hozzájuk való lőszer csak három napra futotta. Grochowalski *Az 1848/49-es magyarországi hadjárat* (Kampania na Węgrzech 1848/49) című kiadatlan emlékiratá-

Alexander Blok ürügyén

Végül is mi bajom lehet?
Van házam, társam, ellenségem.
Végül is itt tévedtem el.
Végül is élni — ez vezérel.
Végül is igaza van Bloknak.
(Vagy csak magára számított.)
Nekem a dolgok fontosabbak.
Hiszem, hogy vannak boldogok.
Nekem nincs évszakom. Akármit
beveszek, mint a rosszul alvó.
Marad utánam konyhaasztal,
marad utánam öt-hat garbó.
A szemfényvesztés már unalmas.
Más játékot kell kitalálnom.
Az ibolyahalál is régi.
Nincs kedvem ugrani a lángot.
Fáradt vagyok. Bekötött szemmel
mint taposó ló, körbejárok.
Ígéretes csikó lehettem . . .
Ez számomra már inkább átok.

NEMES NAGY ÁGNES

Verselemzés

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY: *A MAGÁNOSSÁGHOZ*

Áldott Magánosság, jövel! ragadj el
Álmodba most is engemet;
Ha mások elhagyának is, ne hagyj el,
Ringasd öledbe lelkemet!
Örröm nekem, hogy lakhelyedbe szálltam,
Hogy itt Kisasszondon reád találtam.
E helybe andalogni jó,
E hely poétának való.

Itt a magános völgybe és cserében
Megfrisselő árnyék fedez,
A csonka gyertyánok mohos tövében
A tiszta forrás csergedez.
Két hegy között a tónak és pataknak
Nimfái kákasátorokba laknak;
S csak akkor úsznak ők elő,
Ha erre bölcs s poéta jő.

A lenge hold halkal világosítja
A szőke bikkfák oldalát,
Estvéli hűs álommal elboritja
A csendes éjnek angyalát.
Szelíd Magánosság! az ily helyekbe
Gyönyörködöl s múlatsz te; ah, ezekbe
Gyakran vezess be engemet,
Nyugtatni lankadt lelkemet.

Te a királyok udvarát kerülöd,
Kerülöd a kastélyokat;
S ha bévetődsz is, zsibbadozva szülöd
Ott a fogyasztó gondokat.
A félelem s bú a vad únalommal —
Csatáznak ott a tiszta nyúgalommal.
A nagy világ jótétedet
Nem tudja s útál tégedet.

Ohajtoz a fösvény, de gyötrelemmel
Goromba lelkét bünteted;
A nagyravágyót kérkedő hiszemmel
A lárma közzé kergeted.
Futsz a csatázó trombiták szavától,
Futsz a zsibongó városok falától:
Honnyod csupán az érező
Szív és szelíd falu s mező.

Mentsvára a magán szomorkodónak
Csak te szent erdődbe van,
Hol bíztatásit titkos égi szónak
Hallgatja a boldogtalan.

Te azt, ki megvetette a világot,
Vagy akinek már ez nyakára hágott,
Kisérsz és apolgatod;
Magát magával biztatod.

Te szülöd a virtust, csupán te tetted
Naggyá az olyan bölcseket,
Kinek határtalanra terjegetted
Testekbe kisded lelkeket.
Tebenned úgy csap a poéta széjjel,
Mint a sebes villám setétes éjjel;
Midőn teremt új dolgokat
S a semmiből világokat.

Óh, kedves istenasszony! én is érted
Gyakorta mint sohajtozom,
Mert szívemet baráti módra érted,
Midőn veled gondolkozom.
Ártatlanúl kecsegtetel magadbá,
Nincs tettetés, sem csalfaság szavadba,
Hív vagy, nem úgy, mint a mai
Színes világ barátai.

Lám, mely zavart lármák között forognak
A büszke lelkek napjai,
Kőről kövekre görgenek, zajognak,
Mint Rajna bukkanásai. —
De ránk mikor szent fátyolid vonúlnak,
Mint éji harmat, napjaink lehúllnak,
Tisztán, magába, csendesen:
Élünk, kimúlunk édesen.

Sőt akkor is, mikor szemem világán
Vak kárpitot sző a halál:
Ott a magánosság setét világán
Béhúllt szemem reád talál.
Síromba csak te fogsz alá követni,
A nemtudás kietlenén vezetni:
Te lészel, ah! a sírhalom
Völgyén is őrzőangyalom.

Áldott Magánosság! öledbe ejtem
Ottan utólsó könnyemet,
Végetlen álmaidba elfelejtem
Világi szenvedésemet.
Áldott Magánosság! te légy barátom,
Mikor csak a sír lesz örök sajátom.
De ez napom mikor jön el?
Áldott Magánosság, jövel!

Csokonai verse, mint címe is közli, nagyon aktuális témát feszeget. Korunk, századunk visszhangzik tőle; művészetek, tudományok foglalkoznak az elmagányosodás problémájával, pszichológia, szociológia írja le tüneteit, formáit, kutatja okait. *A Magánossághoz* azonban egyszerre világossá teszi, hogy egyáltalán nem modern korunk specialitásáról van szó, annak ellenére, hogy Csokonai magány-képzete — legalábbis első látásra — nagyon eltérő a mienktől. Neki jó, neki áldott, nekünk rossz a magány. És nemcsak neki áldott, dehogyis, már az ókortól kezdve tele van a művészet, a bölcselet, az elmélkedés a magány fölfedezésével, miközben ez a lelki—szociális helyzet is, mint az emberiség jónéhány alapfogalma, korszakról-korszakra változtatja az arcát.

* * *

Františkovy Lázněban a
Slovan Szálló ablakán
havas eső kopog — hát ez
már disznóság! —
mondanám
mondanám ha nem tudnám hogy
ez is hozzátartozik
errefelé a tavaszhoz
mert František
— bár még gyerek —
nagyon bátran
igen
már-már
férfiasan
hazudik:
azt állítja itt van a nyár
rövidesen s közben — ó!
hogy is mondjam? — combtövét is
vastagon fedi a hó

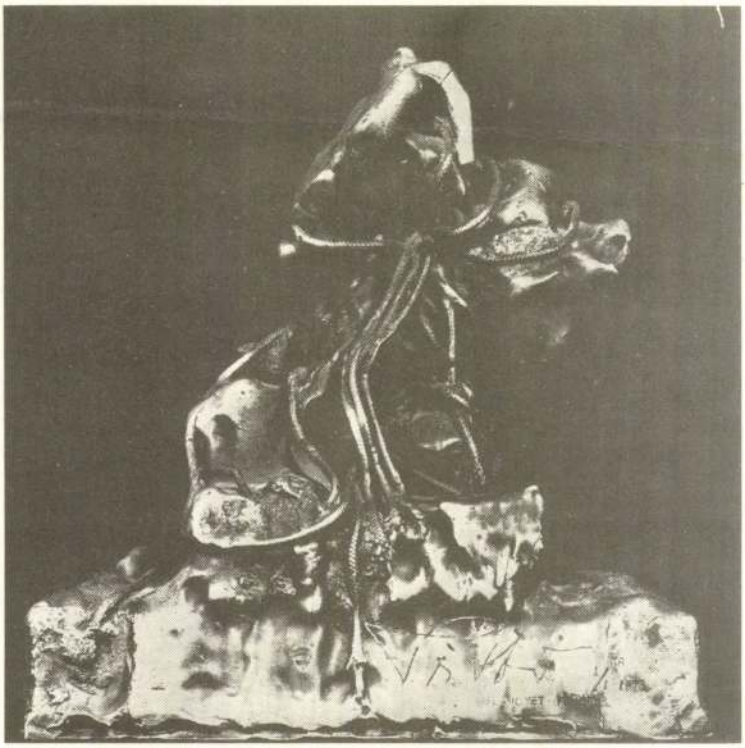

ha igaz a fáma
— de hát mért ne lenne?
igaz mit igaznak
hiszünk és szerencsénk
ha még tudunk hinni
életre-halálra

* * *

a „Hostinec ve vilách"
kiskocsma a villanegyedben
Prága-Dejvicén ahol Forbáth
igen a költő
no és persze
Charlie a vagány bandukolt
egykor egy vékony ételillat
nyomában
mert a gyomra korgott
— hát itt isszuk mi
a gyönge sört
(hetes vagy talán tizes „Smíchov")
a pult előtt
a pult előtt
merthogy a két kis helyiséget
lefoglalta a hadsereg:
a kimenős kiskatonák
kik azt éneklik hogy áldja meg
akár az isten
akár az ördög
ezt a darabka szerdaestét
hisz' béke van és béke lesz tán
holnap is e pult előtt még

3

Mellettem alszik már Lavinia,
keményebb húsú, ifjabb, mint te voltál;
de az a tűz, amely a húsból oltárt
varázsol, benne nem lángolt soha.

Mindegy — csak szüljön, kéj nélkül foganva
teljen meg évről évre, mint a kamra!
Hideg szeműek s idegen, latin
beszédűek lesznek a fiaim.

Új — még kicsiny — hazámat isten óvja!
Miért fáj jobban Karthágó, mint Trója?
S bár oldalamról annyian kidőltek,

miért csak azt az egyet — hervatag
szépasszonyt: téged hívlak napra nap?
Dido, királynőm, gyűlölöm e földet.

BARAK LÁSZLÓ

Az én New York-om

évek óta arra gondolok
tél vége tájt
amikor párát pumpál a nagy folyó
elérem majd a mézesmadzagot
s mint eleven videó
rögzíthetem rögeszmém tárgyát
manhattant brooklynt bronxot
a civilizáció időzített bombáját
elnézem honfitársaimat
európai árják
rágják mind e böhöm nagy csontot
esendő kannibálok
évek óta már körbe-körbe bolyongok
állandóan európába ütközöm
nincs már bozontos üstököm
társadalom vagyok
kollektíva
nép
ősz szakállas pópa
rázom a rongyot
de cirkuszoktól hangos európa
lusta vagyok
balkáni
szorgalmas
meg ilyen-olyanista
katolikus
zsidó
patétikus kálomista
évek óta arra gondolok
megpillantom
hogy száll át a pára a marha nagy híd alatt
biz' Isten nem leszek goromba
megnézném csupán milyen az az időzített izé
az a bomba
megpiszkálgatnám
megreparálnám esetleg
s nem sülne el kezemben
mint egy kamaszkori *gránát*
merthátvégülismegaztán
ez az én New York-om
az istenfáját

Inzultusok kora

ülünk most
most ülünk csak
ülünk kocsmaasztaloknál
tanakodunk
analóg helyzeteket idézünk
analóg helyzetben
patetikus testtartásban
bíbelődünk egy álommal
nem kevésbé egy állammal
itt minden csupa piszok
nem nyúlunk semmihez
minden egyrakáson
minden kérdés perdöntő

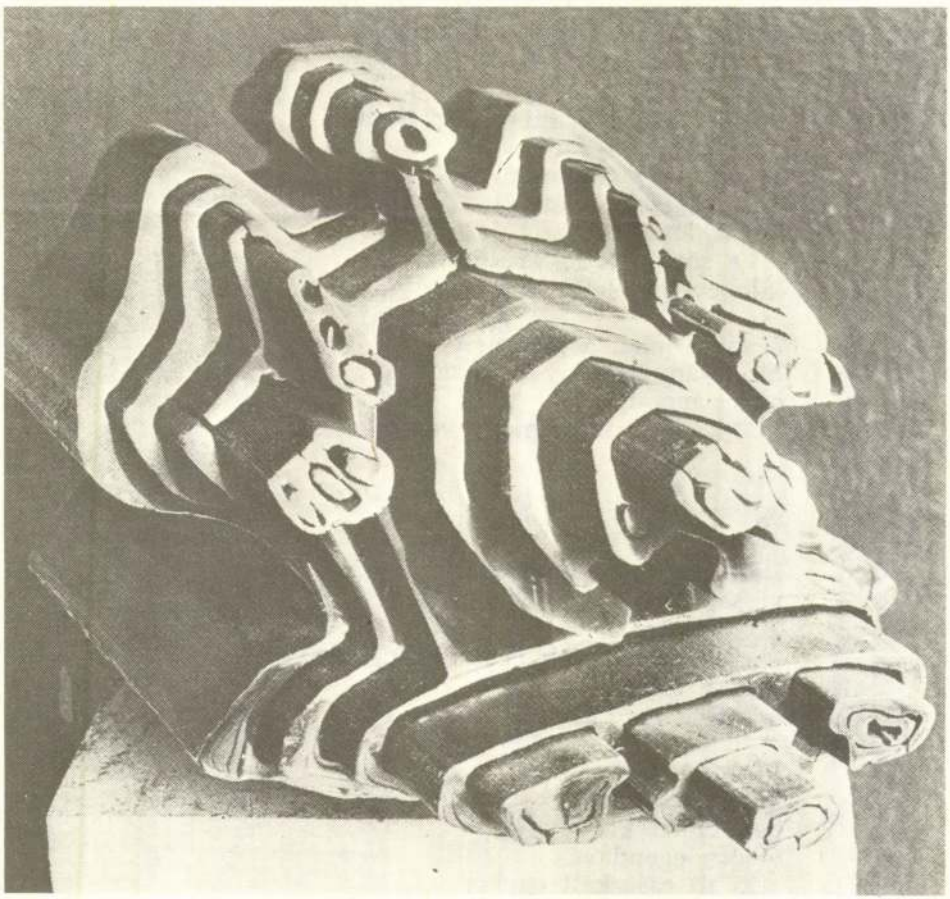

VARGA ERZSÉBET

* * *

nyár van szinte olvasztottvas-forró
izzad tán a levegő is
s távol
távolabb még mint a husziták
elektronikus és nukleáris
századunktól ketten
te meg én
gyalog megyünk
Písekből
Protivínbe
hol sört iszunk és Antonín Dvořák
suttog malac vicceket fülünkbe
— Dvořák úr kérem
mondja Ön talán
leszármazottja a híres Dvořáknak?
— ajjaj dehogy
no és mit gondolnak
mit válaszolt a lány
Mórickának?
... a sörfőzést itt ezerötszáz-
kilencvennyolcban kezdték
— versbe írja?
érdekes lehet a módszere
bizonyára kemény realista
na és mondja:
mire megy vele?

* * *

Ražicéből Modlešovicébe
verssorként fut
a dallamos út
— de hogy minek jártuk végig kedves
nekem bizony
eszembe nem jut

Putimba a derék
katona csábított
bennünket kis Hašek
őrzött legendává
s ki itt császkált egykor

KARTAL ZSUZSA:

Anapesztusok

Heveredj ide hűs lepedőre velem
simogatni a hátadat, úgy szeretem
neked adni, mi kell, ami szép, ami jó,
cigaretta az asztalon, ennivaló,
ami harmatos és jeges, itt a pohár,
a redőny kicsi réseiben les a nyár,
örök egyszeri, mintha először, olyan,
a szemed zavaros, hegyi tó szine van,
nyugalom piheg itt, csak az utca nyüzsög,
ne törődj vele, hogyha veled repülök,
lihegő kocsisor, benzinszagú út,
hiszi mind, hogy lényeges az, hova fut,
a világ ha kegyetlen, a múlt, a jövő
nem ijesztgethet, örök jelen itt az idő,
kezed add ide, és ne siess, ha ölelsz,
karod és sima vállad napszagú lesz,
szerelem szaga száll, nincs rózsaszirom
finomabb, soha nincsen erő, hatalom,
mi legyőzheti ezt a fehér lepedőt,
megadás ez, alázat az Isten előtt,
nem a szolga, az úr, nem a fent meg a lent,
de a föld meg az ég meg a víz meg a csend,
nem a gép, nem a harc, nem az ezrek, a pénz,
csak az egy meg az egy, csak a kézben a kéz,
ha a pillanat elrepül is, marad az
tenyered puha öbleiben, simogass!

Falanszterológia

■ *Szirmai Viktória: „Csinált" városok (Magvető, 340 old.)*

Ennek közvetett hatására jött létre a szovjet *kollektív ház,*

DEÁK LÁSZLÓ:

A s

■ *Kassák Lajos: Szénabog lya (Szépirodalmi, 428 old.*

Párizsban találkoztak utoljára 1926-ban, harminc éve, s most új ra Óbudán. Vajon mi ütött az Író szövetség vezetőibe, hogy idehív ták? Éppen Tzarát, és 1956 őszén micsoda ötlet? Az irodalmi köz életbe óvatosan visszafogado Kassák persze nem ment el a fo gadásra, hogy hiánya annál tünte több legyen. Kitérésül beteget je lentett. Nem volt sértett, de „nc teszom is van, ahova bizonyos do gokat be szoktam jegyezni" – azonfelül mindig pontosan tudt mivel tartozik önmagának. Tzar is rögtön felmérhette a kényes é bonyolult helyzet bibéjét, mer sürgősen bejelentkezett hozzá lé togatóba.

Kassák ekkor két éve elhagyt már a *nemzeti adomány*ként ka pott — de többszörös felújítás szoruló — békásmegyeri paraszt házat, a maga Tomi-ját, érzelmi leg azonban még nem heverte k a számüzetést. Nem volt képe megemészteni a közelmúlt megalá zásait. Hogy nem kívántak tudi róla, nem közöltek tőle semmi amikor századunk talán leghiva tottabb és fáradhatatlan szerkes tője előtt bezárult valamennyi r dakció. 748 forint nyugdíját ren szeresen folyósították, de ebb már akkor sem lehetett megél (mégis restelkedett miatta, fől Gadányi Jenő barátjára tekinte tel, aki csak 370 forintot kapot Máskülönben nem bántották, ne üldözték. Nagyvonalúan engedté hogy a belső emigráció csend örömeinek éljen. Kassák tehát rá kap a horgászásra, gyümölcsfá neveli, gondozza, kutyájával na gyokat csavarog. Emellett azé rendszeresen végez táj- és csend életstúdiumokat akvarellel, tolla krétával; és az izmusok történeté s rövidebb esszéken dolgozik. T

PÁTKAI ERVIN

ÉS '88
XI. 11.

„HOMMAGE À PÁTKAI"

Kicsit furcsán érzem magam ebben a megnyitó szerepben, hiszen egy olyan kiállítást kell megnyitnom, melynek főszereplője, Pátkai Ervin, lényegében ismeretlen Magyarországon. Ráadásul ezen a tárlaton egyetlen Pátkai-művet sem láthatunk, csupán az ő tiszteletére és emlékére készített munkákat. Sajátos helyzet ez, hiszen az itt bemutatott művek többet árulnak el alkotóik felfogásáról, művészetszemléletéről, mint Pátkai Ervinről. Ha ezekből a grafikai lapokból kellene rekonstruálnunk Pátkai Ervin művészi személyiségét, bizony nehéz dolgunk lenne.

Valami közöset mégis sugároznak e nagyon is különböző munkák: Pátkai személyiségének, emberi és művészi jelenlétének, a halála után is elevenen ható szellemiségének fontosságát azok számára, akik szerették, vállalták, művészként és emberként tisztelték őt.

Amikor először átnéztem a mappa lapjait, örömmel olvastam a nem magyar neveket. Ez azt jelenti, hogy Pátkai valóban párizsi művész lett, befogadta őt a kozmopolita nagyváros, s magukénak vallották őt a világ különböző tájairól Párizsba vándorolt kollégák. Ez természetesen nem csupán a tehetségtől, de sokban a szerencsés körülményektől is függ. Annyi azonban biztos, hogy nem lehet valaki részese egy kozmopolita művészeti életnek, ha nem tud egyetemes jelentéseket megfogalmazni.

Ezután azonban elgondolkoztam: vajon hány olyan tehetséges művész dolgozhat Párizsban és másutt, aki nem tudta elviselni a hazai fojtogató körülményeket, a politikai intoleranciát, a szellemi élet szabadságának hiányát, a mindig változó, ám önmagát mégis tévedhetetlennek tartó mindenkori kultúrpolitika bornírt elvárásait, a gyilkos provincializmust, vagy akár a szegénységet, nyomort, lehetőségnélküliséget. Anna Márk, Tibor Papp, Balázs Vince, Joseph Kadar aki egyébként e mappa szervezője és kiadója — Pál Nagy, Katalin Hetey, Pierre Székely, Vera Molnár, Kamill Major, Tamás Konok — olvasom a neveket. Ismert, elismert és kevésbé befutott művészek, költők, különböző generációk tagjai, akik különböző okok miatt kényszerültek emigrációba. De ezt az önmagában is reprezentatív listát rögtön kiegészíthetem Hantai Simon, Csernus Tibor, Konkoly Gyula, Méhes László, Marta Pan, Victor Vasarely, Nicolas Schöffer nevével. És akkor még csak Párizsról beszéltem. A ma már legendás hírű egykori „vad" nemzedék, az „IPARTERV"-generáció úttörő tagjai közül külföldön él Lakner László, Tót Endre, Szentjóby Tamás, Frey Krisztián, Ludmil Siskov, valamint az előbb említett Méhes és Konkoly. Németországban dolgozik Kovács Attila, Ausztriában Megyik János, Maurer Dóra, Gáyor Tibor, Bujdosó Alpár. Nem akarok itt névfelolvasást tartani, csupán emlékeztetni szerettem volna arra a szomorú tényre, hogy ezeknek a művészeknek a távozása egyértelműen szegényítette a hazai művészeti, szellemi életet. De ami még szomorúbb, az annak a beismerése, hogy ezek közül a művészek, írók közül talán sokat nem ismernénk, talán sokan nem bontakozhattak volna ki, ha itthon maradnak. Pátkai Ervin sem válthatta volna valóra grandiózus terveit, nem építhetett volna hatalmas épületszobrokat vasbetonból és különféle anyagokból, melyek új városrészek esztétikai arculatát határozzák meg. Talán soha nem jutott volna olyan lehetőséghez, hogy magát a teret értelmezze plasztikailag.

Pátkai egy olyan új típusú közösségi művészetet kutatott, melyben az ember szellemisége, az emberek közötti lelki közösség kifejezése áll a középpontban. Hitt egy új szellemi közösség kialakulásában. Hitt abban, hogy a szobor nem más, mint szellemi alapelvek alapján elrendezett tér, mely mindenki számára evidens, s ezért mindenki számára „használható", igénybe vehető. Nem utilitarista módon, nem csupán egy pillanatnyi, partikuláris cél beteljesítésére, hanem a szellemi folyamatok tudatosítására. Egy 1966-os interjúban ezt mondta: „Talán egy újfajta lelki ember van kialakulóban, új centrum, amin keresztül érthetővé válik megint az egész közösség számára minden egyedi megnyilvánulás, a művész munkája is."

Ez az utópia a romantika óta jelen van a modern művészetben. Pátkai Ervin, a Békéscsabáról Párizsba került fiatal művész felvállalta ezt az utópiát, s haláláig hitt egy új szellemi közösség esztétikai felnevelésében. Nem tudhatjuk, mi lett volna belőle, ha itthon marad. De tudjuk, mit végzett Párizsban, s reméljük, hogy üzenete az európai szellemi közösségen át egyszer újra hazatalál.

Hegyi Lóránd

Elhangzott a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

PÁTKAI ERVIN

Pátkai-kiállítás Párizsban

(MTI) Kiállítás nyílt a Párizsi Magyar Intézetben a világszerte ismert és elismert Pátkai Ervin szobrászművész alkotásaiból. A művész 1937-ben született Békéscsabán és 1985-ben hunyt el Párizsban. Szobrászati tanulmányait a párizsi École Nationale Supérieure des Beaux-Arts-on folytatta és fejezte be. 1961-ben a párizsi biennále, majd 1966-ban a modern szobrászat nagydíját kapta. Az első vasbetonból készült monumentális művét 1967-ben Grenoble-ban állították fel. Ezt követően több hasonló megrendelést kapott, így művei ma számos franciaországi város közterületén láthatók. Találkozhatunk alkotásaival a világ jelentős modern múzeumaiban, így a párizsi modern múzeumban is. 1975-ben megbízták Párizs egyik elővárosa – Marne le Vallée – komplex tervezésének irányításával. Szobrait általában betonból és bronzból készítette, melyeken számtalan történelmi stílus nyoma megtalálható. Műveiben az ősi és a forradalmian új megoldásokat ötvözte.

MAGYAR HÍRLAP, 2001. JAN. 8. 6.0.

PÁTKAI ERVIN

Pátkai Ervin művei Franciaországban

A PÁRIZSI Magyar Intézetben a világszerte ismert Pátkai Ervin szobrászművész alkotásaiból látható kiállítás. A művész 1937-ben született Békéscsabán és 1985-ben hunyt el Párizsban. A művész 1956-ban hagyta el Magyarországot. Szobrászati tanulmányait a párizsi École Nationale Supérieure des Beaux-Arts-on végezte. Művei ma számos franciaországi város közterületén láthatók. Szobrait általában betonból és bronzból készítette. Kiállítása február 6-ig látható a Párizsi Magyar Intézetben, amelyet emlékének adózva lánya, Pátkai Katalin rendezett be. (H. P.)

MAGYAR NEMZET, 2001. JAN. 18.

14.o.

PÁTKAI ERVIN
1937 - 1985

Magyar származású szobrász- és városrendező művész. 1956-ban beiratkozott a budapesti Iparművészeti Főiskolára, ám már ugyanabban az évben elhagyta az országot és tanulmányait 1957 és 1964 között a párizsi École Nationale des Beaux Arts-ban folytatta és végezte el. A párizsi Magyar Műhely egyik alapító tagja volt. 1965-től alakította ki sajátos, műanyagba és vasbetonba álmodott, nagy tereket felölelő, a pozitív és negatív formák váltakozására alapozott plasztikai formanyelvét. Monumentális alkotásai számos francia város közterét díszítik. Városrendezői és szobrászati munkásságának elismeréseként 1973-ban megkapta a francia Művészeti és Irodalmi Rend tiszti fokozatát. Franciaországon kívül több kiállítása volt Mexikóban, Ausztráliában, Új Zélandon stb.

TÁJ, 1976
papír, ceruza, 200x368 mm.
j.b.l.: Pátkai 1976
Ltsz.: K. 85.235.1.

BARTÓKÉRT
papír, szitanyomat, 420x280 mm.
j.j.l.: Pátkai
Ltsz.: K.98.28.1.

"Pátkai egy olyan új típusú közösségi művészetet kutatott, amelyben az ember szellemisége, az emberek közötti lelki közösség kifejezése áll a középpontban. Hitt egy új szellemi közösség kialakulásában. Hitt abban, hogy a szobor nem más, mint szellemi alapelvek alapján elrendezett tér, mely mindenki számára evidens, s ezért mindenki számára «használható», igénybe vehető. Nem utilitarista módon, nem csupán egy pillanatnyi, partikuláris cél beteljesítésére, hanem a szellemi folyamatok tudatosítására. Egy 1966-os interjúban ezt mondta: «Talán egy újfajta lelki ember van kialakulóban, új centrum, amin keresztül érthetővé válik megint az egész közösség számára minden egyedi megnyilvánulás, a művész munkája is»" -

Hegyi Lóránd

IRODALOM

Chevalier, Denys: Patkai. Paris, 1973.
Tisztelet a szülőföldnek. Budapest - 1982. Katalógus.
Ember Mária: A beton művészete. Magyar Nemzet. 1984. február 5.
XXX: Pátkai Ervin. Magyar Műhely. 1985. XXII. évf., 70/4. sz., 64.o.
Pátkai-Mappa. Joseph Kadar szerkesztésében és kiadásában. Párizs, 1988. Pierre Joly előszavával.
Hegyi Lóránd: "Hommage à Pátkai". Élet és Irodalom. 1988. november 11.
Bodri Ferenc: A Pátkai-Mappa. Új Tükör. 1989. október 22.

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

PATKÓ Imre gyűjtő

tkó Imre gyűjteménye Győrött

gyarapodása-
isa ma is az
Győrt tekin-
n három ki-
pzőművészeti
lott a város.
egy erre a
is palotában
Borsos Mik-
abból az
ívész itt töl-
adományo-
s Margitot a
indította az
ámiái is mű-
úgynevezett
állandó ott-
tudomásom
mmiféle ilyen
öz, csupán a
s: évek so-
pzőművészeti
nba kívánta
ítás számára.
látva a tár-
ik el: a vég-
lád helyesen
ob jelentkező
álasztotta. A
e hozott mű-
zéchenyi téri
lyezte el a

ró volt, sok
kollégánkat is
munkatársa
majd a Nép-
tt a rádiónál,
gyar Távirati
éves korában,
reje teljében.
óta a Nem-
kesztője volt.
ult bejegyzett
rán mint ál-

Kondor Béla: Darázskirály.

landó vagy alkalmi külföldi tudósító — és eközben megismerhettük Patkó Imrét, a művészetek iránt rajongó, biztos művészi érzékkel megáldott embert is. Sok barátja volt a művészek körében, támogatta — írással, jó szóval, őszinte bírálattal és nemritkán anyagilag is — elsősorban a fiatal, a pályakezdő képzőművészeket. Az otthona mindig nyitva állt előttük, s amiben csak tudott, segített — mondta egy fiatal grafikus, akit Patkó Imréről faggattam, s aki szintén ajándékozott neki néhányat a saját munkái közül. Mert kollekciójának egy nagy része, igen, ilyen baráti ajándékokból gyűlt össze. A másik rész, főként a külföldi anyag, vásárlás útján került hozzá.

Mit mutatnak az adatok? 1957 után kezdte a műtárgyak gyűjtését. Haláláig a kollekció 983 darabra gyarapodott, s három nagy egységre különül el. A modern magyar és nyugat-európai anyagban 262 művész 689 alkotását találjuk az 1920-as évektől kezdve az 1980-as évek elejéig. Száznegyvennyolc múlt századi és e század eleji műtárgyat számlál az afrikai és óceániai törzsek népművészetét reprezentáló gyűjteményrész. Végül csaknem 150 XVII—XIX. századi műalkotás a kelet-ázsiai — főleg kínai, tibeti, vietnami — képző- és iparművészet köréből.

Ezek a számok persze önmagukban semmit sem mondanak. Egy múzeumi gyűjteményhez képest pedig végképp csekélynek mondhatók. Csakhogy egy kollekciót sokkal inkább a minősége határoz meg. Patkó Imre minőséget gyűjtött. A Vastuskós ház két emeletén és padlásterében ilyen alkotók nevével találkozhatunk, csak találomra, mindennemű sorrendiség és a teljesség legcsekélyebb igénye nélkül tallózva köztük: Bortnyik Sándor, Derkovits Gyula, Egry József, Kondor Béla, Kassák Lajos, Orosz János, Szántó Piroska, Ámos Imre, Barcsay Jenő, Uitz Béla, Kornis Dezső, Dési Huber István, Amerigo Tot, Pierre Székely, Victor Vasarely, Nicolas Schöffer, Picasso, Braque, Cocteau, George Rouault... És igen nagy számban alkotók — ők vannak többségben — a fiatal és a legfiatalabb hazai generációból.

A Patkó Imre gyűjteményéből válogatott állandó kiállítás a győri Széchenyi téren május 8-tól látogatható.

T. L.

badság, 1986 VI. 9

ul.
ismerned
iációt. Gö-
nzetközileg
bak között
Budapesten
-huszonöt-
mmal bont-
útburkola-
ek kisebb-
lyedést. Ki-
nt hatot-
időtartam!
-ropsz, be-
rkokat. Ná-
núsz napig
jobbfajta
zívósabbak
apig is el-
rök száma
5tartam —
m világ-

erű. De te
lsz a kép-
gödörbe?
z az illeté-
dörügyben
a sajtó-
dta, hogy
os cél: ne
Thagyatott-
munkaterü-

ben, mikor közlekedhetnek zavartalanul, meg ilyesmik... Hát ezeknek ülök én itt alant, hogy ne balhézzanak. Ezzel töltöm a nyári szabadságomat. Igaz magyarként.

Egyetlen mozdulattal rántottam ki a könnyű létrát az üregből.

— Mit művelsz?! — ordított kétségbeesetten Szekulesz. — Ha elviszed, napokig, hetekig, esetleg hónapokig gubbaszthatok itten!

— Előfordulhat — feleltem távozóban —, sőt, reménykedem is benne, hogy így lesz. Mert engem is tettre ösztönöz a te őszinte lelkesedésed, önfeláldozásod. Most módot nyújtok neked ahhoz, hogy újabb szuperteljesítménnyel öregbítsd jó hírünket e glóbuszon. A rozsdás vascsövön csücsülés idejének világcsúcsával. Sok sikert. Szia.

Kürti András

rható a héten?

országrészben időnként felhősödés várható, futó záporok lehetnek. Ez azonban nem okoz hőmérséklet-csökkenést, a hét végéig kellemes, nyári időre számíthatunk.

Nyugodt, nagy változásoktól mentes időjárás várható a héten; erre szervezetünknek szüksége is van. Kissé elszoktunk azonban a tűző naptól, ezért arra kell felhívnunk a figyelmet, hogy senki se vigye túlzásba a napozást. A hét második felében néha már fülledté válhat az idő; ezt elsősorban a szívbetegek, asztmások viselik el majd nehezen.

gyógyszerekkel és kezelési tanácsok
kal láttak el és hazaen
zenöt felnőtt és öt gyerm
azonban súlyos volt, így
tartották a kórházban.
nyien infúziót és megfele
kaptak.

A kórház fertőzőosztály
tegnapi tájékoztatás szeri
gek közül tizennégyen má
magukat, de még hasmen
tek jelentkeznek náluk.
állapota továbbra is súly
lyamatos infúziós kezelés
Aggodalomra azonban az
ben sincs ok. Az orvoso
nye szerint *szalmonellás*

A RÁDIÓ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Mit üzen a Rádió?
9.00: A hét zeneműve.
9.30: A hét költője.
9.39: Ki kopog?
10.05: Nyitnikék.
10.35: Rosanna Carteri o
énekel.
11.05: Bioritmus.
11.25: Forradalmi dalok.
11.39: A tulajdonságok nélk
21. rész.
12.45: Házunk tája.
13.00: Magyar előadóművés
14.10: Ilosfalvy Róbert ének
14.32: Konstantin úrfi. fiatal
Milán novellája. Felol
gedüs D. Géza.
14.55: Édes anyanyelvünk.
15.00: Thália tükörben.
15.30: Nemzetközi Kamarak
tivál.
16.05: Ugróiskola.
17.00: Eco-mix.
17.30: Az új zene szolgálatá
17.58: Filmzene.
18.25: Mai könyvajánlatunk.
19.15: Mundial '86.
19.25: Egy év után. Kállai
sággyűlési képviselő
get Pásztor Magdolna
19.55—21.50: Mundial '86. Kö
Magyarország—Franci
labdarúgó-mérkőzésről
21.50: Citerafelvételek.

Pa

Közgyűjteményeink
nak egyik jelentős forr
adományozás. Ha csak
tem: az utóbbi tíz évbe
emelkedő értékű ké
gyűjteménnyel gyarapo
A Káptalan-dombon
célra átalakított gótiku
1980-ban nyitották meg
lós életmű-kiállítását
anyagból, amelyet a mi
tött diákévei emlékére
zott a városnak. Kovác
szülőváros szeretete
ajándékozásra, az ő ker
emlék épületben, az
Kreszta-házban kaptak
hont. Patkó Imrét —
szerint — nem fűzte se
közeli kapcsolat Győrh
végakarata volt világo
rán összegyűjtött ké
kollekcióját köztulajdo
adni egy állandó kiáll
Így utólag, már készen
latot, joggal mondhatju
akaratot teljesítő csa
járt el, amikor — töl
közül — a győrieket
város egy szépen rendb
emlék épületében, a S
Vastuskós házban he
gyűjteményt.

Patkó Imre újsági
éven át szerkesztőségi
tisztelhettük benne:
volt a Szabad Népnek,
szabadságnak. Dolgozo
s volt tudósítója a Ma
Irodának. Hatvanegy
1983-ban halt meg, e
Ekkor már hosszú ével
zetközi Szemle főszer
Sok országban megford
hivatása gyakorlása s

Nép sza

177. Patkanóc, g. k. fatemplom.
1733. „ligneum". (O. L.; C. P. D. A. 1733. jan. 26.)
1747. „In matre ecclesia lignea in statu commodo." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)
1839. már kőtemploma van. (Schem. Munk.)

(Bereg m.)

Dombalép

PATKÓ Imre műgyűjtő

Almási Tibor: Az aktivisták és köre művészeinek alkotásai a győri Xantus János Múzeum Patkó Imre gyűjteményében. Kiad. a Győr-Moson-Sopron Megyei Múzeumi Szervezet.
Győr, 1992. 27 p. (Artificum et Historia I.)
A Műtárgy és Történelem című sorozat első kiadványa. A megyei múzeumi szervezet további két sorozatban (Fontes, Dissertationes) tervezi a publikációk

Patkó Imre

Grafikai kiállítás Mosonmagyaróváron

Grafikai kiállítás nyílt kedden Mosonmagyaróváron, a *Hansági Múzeumban*. A tárlat válogatás *Patkó Imre* gyűjteményéből, s képet ad a 20. századi magyar grafika különféle irányzatairól. A kiállítás tizenöt alkotó csaknem negyven munkáját: rézkarcokat, krétarajzokat, ceruzarajzokat és kollázsokat tár az érdeklődők elé.

A nemrég elhunyt Patkó Imre hagyatéka a győri *Xantus János Múzeum* gyűjteményét gazdagítja. A művészettörténész publicista azonban nemcsak a magyar grafikusok tevékenységét kísérte figyelemmel, hanem gyűjtötte a hazai és a külföldön élő magyar festőművészek alkotásait is. Emellett értékes kollekciót alakított ki a 20. századi nyugat-európai képzőművészek munkáiból. Képzőművészeti gyűjteményét különleges értékű néprajzi anyaggal: az afrikai és az óceániai iparművészet reprezentatív darabjaival egészítette ki. A teljes hagyatékot a győri belvárosban állandó kiállításon mutatják majd be.

Népszava
1985. X. 16.

Könyvtáros 91/6.

A Könyvtáros galériája

Pató Károly

Aki *Pató Károly* otthonába lép, először valami tudósfélét vél felfedezni a házigazdában: a kicsiny lakás telis-teli van könyvekkel, méghozzá láthatóan sűrűn forgatott, állandóan használt, ehhez képest némi összevisszaságban található könyvekkel. A benyomás azonban módosul, ha a látogató a szerteszéjjel heverő úti alkalmatosságokat, túraeszközöket, egzotikus vidékekről árulkodó emlékeket, fotókat pillantja meg. Nem tudósról, nyilvánvalóan világutazóról van szó, a típus régebbi, Alexander von Humboldt-vágású megtestesítőjéről. Ám e második benyomást eltörlik a különböző, éppen nem utazásról, hanem művészi kísérletezésről tanúskodó fotók. Fotóművész hát a gazda, illetve dehogy, hiszen grafikák is vannak, gipszöntvények, különös növényi, ásványi formák, természetadta „ready made"-ek. Mire, persze, a látogató végigzongorázik a soksok lehetőségen, megtudhatja, hogy építésszel áll szemben.

*

Az 1950-ben született, szálas termetű *Pató Károly* a műegyetem építészkarán végzett. Igaz, nem gyakorló építész, létfenntartását tekintve restaurátor, műkincs-, szobor- és képrestaurátor, valamint plakáttervező, fotós. Ebből él. Maga is szerencsének tartja, hogy restaurátori tevékenységét úgy fizetik, hogy elegendő néhány hónapot dolgoznia, az év többi részében szenvedélyeinek élhet. Vagyis lehet világutazó, fotós, grafikus, tudós (lásd fent). Nekünk ugyan most nem sok közünk van mindahhoz, ami Patóból nem grafikus, ám aki rajzait, grafikáit szemléli, óhatatlanul rá kell jöjjön, ezek a művek nem egy grafikára specializálódott, „csak grafikus" dolgai. Aminthogy beszélgetni sem igen lehet a művésszel *csak* a művészetről. A perui, mexikói emlékek, kalandok, a vízitúrák, a hegymászások emlékei tolulnak ajkára, valamint az idézetek, passzusok Spinozától, ősi kínai írásművekből, cseh modernekből, csillagászati szakmunkákból, útleírásokból, politikaelméleti munkákból stb. Azt hogy hol voltak kiállításai, miket írtak róla mint csodálatos készségű grafikusról, alig lehet kiszedni belőle (pedig rengeteg kiállítása volt Salgótarjántól Belgiumig, Nagykőröstől Bulgáriáig, Tihanytól Miskolcig, tavaszi tárlatoktól erzsébetvárosi galériákig és tovább). Ars poeticájáról (ars picturájáról) pedig egyáltalán nem szól. Marad a rajzok, grafikák „vallomása".

Az első benyomás a sokféleségé: természetelvű, szinte ókonzervatív skiccek dombon álló házakról, szimbolikus, csontvárys rajzok álcédrusokról, fotóval kombinált rajzok, bekeretezett hegycsúcshullám (posztmodern) variációk, ikonikus körábrák folklór vagy vajdaibálinti „beléggel", absztrakt-, ornamentatív minták, összezsugorodott, intrauterin állapotot sugalló rajz-szobrok, és sok másféle dolgok is. Zavarbaejtő ez a sokféleség, az méginkább, hogy a művek nem folyamatos kísérletezésről látszanak tanúskodni, nem önmagát és műfaját kereső „vándorról", hanem egy sokféle nyelven, sokféle módon megnyilatkozni kész és képes „uomo universaléról". De hát épp erről van szó. Egy olyan széles, átfogó világképről, egy olyan szinte egyetemes érzékenységről, amely csak sok nyelven, sokféle jelrendszerben, sokféle szemiózissal jelenhet meg, különben hamisítana. A befogadótól persze nem várható, hogy egyként „vegye" *Pató Károly* oly sokféle énjét. Ezért azt javallanánk, hogy ki-ki válassza ki az „igazit", a személyre szólót. Ha intuíciónk nem csal, előbb-utóbb kulcsok kerülnek a kezébe néhány rokonabb grafikához, később – esetleg – mindhez. Hasonlíthatatlan élmény ez, *Pató Károly* igazi üzenete fejtődik fel így.

Vajda Kornél

PATÓ Károly

A Győr-Sopron megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt
a

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM

PATKÓ IMRE-GYŰJTEMÉNY

c. állandó kiállításának
megnyitására
Győr, Széchenyi tér 4. sz. alatti
„Vastuskós házba"
1986. május 8-án délután 4 órára

Avatóbeszédet mond:
PUSZTAI FERENC
művelődési miniszterhelyettes

George Rouault: Miserere, 1922

PATKÓ IMRE
(1922–1983)

Történész-művészettörténész diplomával rendelkező külpolitikus-újságíró volt.

1957 után kezdte a műtárgyak gyűjtését. 1983-ig a magángyűjteménye 983 db-ra gyarapodott. Összetétele:

Modern magyar és nyugat-európai képzőművészeti anyag: 262 művész 689 alkotása az 1920-as évektől az 1980-as évek elejéig.

Afrikai és óceániai törzsek népművészeti tárgyai: 148 db XIX. és XX. sz. elejéről származó műtárgy.

Kelet-ázsiai – főleg kínai, tibeti, vietnami – képző- és iparművészek XVII–XIX. sz.-i műalkotásai (77, 49 db).

Patkó Imre magángyűjteménye – végakaratának megfelelően – a közösséget szolgálja. A Művelődési Minisztérium, a Győr-Sopron megyei, a Győr megyei Városi Tanács támogatásával és Patkó Imréné Bíró Lívia, Bíró Mária és Patkó András felajánlása útján került a múzeum tulajdonába, s készült el válogatott műtárgyaiból a most megnyíló állandó kiállítás.

Bronzedény – Kína, XVIII. sz.

Urna – Ghana, anyi törzs

Fk.: Dr. Dávid Lajos

SZGY. 86. 23076

Kondor Béla:
Darázskirály

MEGHÍVÓ

MTK

Cs. Pataj Mihály

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 jan.26.

M.D.V.

Patay Miklós
festő

Szegedre került, tanárként
is működött.

Vinkler László: Szegedi festészet.
Művészet, 1968. január - 24 lap.

MDK

Cs.Patai Mihály

Kiállitási hir

Pedagógusok lapja 1967 okt.2o.

MDK.

Cs.Patai Mihály

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 szept.23.

MDK.

Cs.Patai Mihály

Kiállitási kritika

Békésmegyei Néonjság 1967 szept.23.

MDK

Cs. Pataj Mihály

Szabadtéri játékok előkészületei, o.

20.sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal.

és Móra F.Muz. Szeged 1966.

MDK

Cs.Pataj Mihály

Szabadtéri játékok előkészületei, o.

20.sz. M.festészet és szobrászat. N.Gal. és Móra F. Muz. Szeged 1966.

Cs. Pataj Mihály

„Udvar télen" c. műve reprodu-
rálva.
(nevepel a csoportfelvételen)
~~68~~. 67. Dunakanyar, akvarell
68. Esteledik, "
69. Régi kárak "
70. Udvar télen "

Tiszántúli festőművének vándorkiál-
litása. Bev. Kákai Ferenc.
Békéscsaba. 1957.

G. Patay Mihály
festő

M.D.K.

A gyulai Erkel Ferenc Múzeumban febr. 22-én
nyílik meg a kiállítása.

Napló
Magyar Nemzet, 1959 febr. 21.

Gy.

Patay Mihály

~ nézi írű fametszetei.

A magyarországi műv. tört. I. 530.
Corvina 1971.

Patay Mihály

Művei szerepelnek Soó Rezső ex libris,
kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné:Magyar ex libriesek Soó Rezső
kisgrafika gyüjteményében

Művészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

Patay Mihály, grafikus

Elsősorban metszőtechnikájának finomságaival hívta fel magára a figyelmet. Szabarszerűen kicmelt fejei, hamisítatlan falusi levegőt árasztó, ex libriseia magyar kisgrafika java alkatásai közé tartoznak.

Galambos Ferenc: A XX. századi ex libris.
Hevesi Szemle, 1976. 3. 17. old.

Cs. Patay Mihály
festő

Részt vett a Szegedi Nyári Tárlaton.

Kovács Gyula: Nyári tárlatok.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 34.oldal

Patay Mihály, grafikus

PATAY MIHÁLY grafikusművész emlékkiállítása a szolnoki Damjanich János Múzeumban a művész születésének hetvenedik évfordulója alkalmából megnyílt. A Zagyva-parti művésztelepről indult alkotó több tucat grafikáját, fametszeteit, ceruzarajzait, diópáccal festett képeit láthatja a közönség.

–: Hé

8.

Népszabadság, Bp. 1980 jún. 17.

Patay Mihály

Vikar olajtemp. 70 x 100 cm

Virágzó fa — " — 100 x 100 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Patay Mihály
A szolnoki művésztelep felszabadulás utáni első lakói közt volt az azóta már elhúnyt tehetséges grafikus Patay Mihály.

Rideg Gábor: Szolnoki művészet '72

Alföld 1972/6 51old.

Patay Miklós Gábor

A szőregi kultúrotthonban a mai napon kiállítása nyílik a Szegedi Tanárképző Főiskola rajztanárainak patronálásával négy művésznek.

Szeged m. Hírlap, 1973. máj. 13.

Patay Pál
festő

M.DK.

A Kertészeti Főiskola seccoján, Patay eszköze a csoportok és a hőtűk levő tér ritmusa az erzelmet tárasztó esemény sor ábrázolása.

Eigel István: A Soroksár – peten secco pályazatáról. Művészet, 1969. augus – 24 lap.

PATAY Pál

KOREK József: 70 éves Patay Pál. - Archaeologiai Értesitő, III.köt.1.sz. 1984 94 - 95.p. ill.

KOÓS JUDITH

A Ráda

Előtörténet

Patay Pál

KŐHEGYI Mihály: Patay Pál: Corpus campanorum antiquarum Hungariae : Magyarország régi harangjai és harangöntői 1711-előtt. Bp.,1990 [rec.] = Baranya, III.évf. 1/2. sz. 1990 129 - 13o.p.

172.
Moldoványi István: Munksávédel
Bp, 1963, Gelléri és Székely

256.
Mole,J.H.: Filter design data
London, 195[illegible]. Spon Ltd.

155.
Moleschott, Jac.: Untersuchung
Menschen und der Thiere. Giess

95.
Molnár Dániel-Posta Gyula: Mun
1963, Táncsics

Patay Salvador
festő

M.D.4

Rést vett a tárlaton.

D. Fekete Zuzsa: Az alföldi festészet..
Művészet, 1967. július - 8 lap.

MDK

Patay Sándor

A kastély alagsorában többjelenetes falképben örökitett meg néhány mozzanatot Zsennye multjából. Nádasdy Tamás és Kanizsay Orsolya esküvője. Himfy Szegedy Rózával a Bezerédyek alkomáin.

Dutka Mária: Igy élnek Zsennyén a művészek paradicsomában.
Magyar Nemzet 1958. Aug. 20. 7.l.

Patay Zoltán, grafikus

Bpesten, a Dohány u.-ban lévő Metro Klubban ~~y~~ nyílt meg „A női szépség rajzban" c. tárlat, melyen hat művész női aktokról készült grafikái láthatók. Bojár Iván művészeti kritikus mondja: a tárlat ~~ren~~ rendkívül disztingvált. Halász Éva munkái gyenge krokik és Patay Zoltánnak a rajzai pedig nem többek, mint illusztrációhoz készült előtanulmányok, elő-rajzok.
/emlitve/

Láttuk, hallottuk

1982. I. 13. Petőfi 10.45 /Ané/.

Patberger János
arany- ötvösmüves

Leer Ungar 1843. szept. 18.
(A. R.: Flüchtige Bemerkungen
über die zweite ungarische
Gewerbsausstellung. 1843.)

Kalmár

Pater Athanasius építén M.D.U.

Teroci nevint épült a győri karmelita templom 1721-1726 között.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
206

MDK

Páter Mária, festö

Kék kalapos leány.

Bp.Mücs.-OMKT Nemz.Képzönüv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 39.l.

PÁTER MIHÁLY, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora, 1851-1950
PÁTER MIHÁLY, gyári munkás, 1934-1938
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1868-1900/
178.old

A Veszprém Megyei Múzeumok közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Paterdi Gábor

A Szépmüvészeti Muzeumban kiállitása nyilt.

Magyar Hirlap 2.évf.186.sz.9old.

Mária Terézia Kőrnő, térdk, köny; jobbjában
kormánypálcával és egy asztalkán
a m. sz. kormával, gyáruhában;
19. sz. (Paterno, Wien. –)
24x33 cm. – 35.5 x 55 cm. —

Rim S. (32.) 452.

Paterno

Paternos Szidonia

1905. őszi kiáll. Pozsonyi Képzőművészeti Egyesület.

Rózsa, olaj. 90 k.
Nyári harack, olaj. 100 k
Primula veris, olaj. 40 k.
Gyűszűvirág, vízf. 40 k
Mezei virágok, olaj. 50 k.
Nyírfák októberben, olaj. 80 k
A kertből, 40 k.
Ibolya 30 k
Csallóköz, 40 k.
Tanulmányfej, olaj 140 k.

1907. évi kiáll. u. o.
Mezei virágok, vízf. 80 k.
A Vödric völgyben, vízf. 80 k.
Nyári délután, vízf. 80 k.
Jannár, vízf. 40 k.
1908. évi kiáll. u. o. nevezett.
1910. évi kiáll. u. o. nevezett

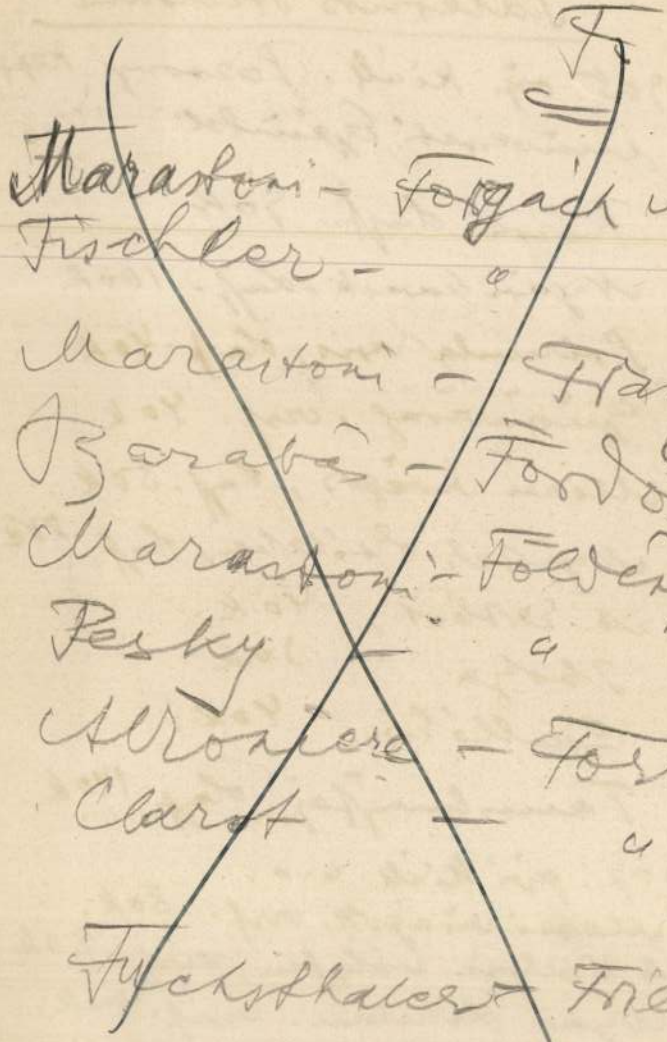

Fi

Marastoni – Forgách An
Fischler – " Fo
Marastoni – Frang
Barabás – Fordós
Marastoni – Földényi
Pesky – "
Alroniere – Forra
Clarot – " (
Fuchsthaler – Fried

Theurewk Kö[illegible] Fi[illegible]

Paternos, Sidi

mühedvelő festő Pozsonyban, akvarellekt és olajképekt festett.
XIX sz

Csákós 8. l.

Paternos Szidónia

1909. karácsonyi kiáll. Pozsonyi
képzőművészek Egyesülete.
7 különféle teje.

1 ~~A~~ 399

Vat.

~~Ujházy Ferenc~~
~~Szarcsép~~

Derékig ábrázolt alak,
szemközt. Középen elválasztok
omló haja ősz. Bal halán
okkersárga árjékokkal, mely ö
két csúcsban végződő szaka
~~[illegible]~~ foglalja. Baloldalt
boltja hajzürtjeit. ~~[illegible]~~ Szemöld
~~Szeme szürke~~. Arcszíne sár
árnyalatokkal. Jobbarcát mele
igen világos
reflexekkel. Fején ~~[illegible]~~ segl
fekete vojttal. Elmosódottat
[illegible] melegbarna. Balke

Path István József

neve téves,

helyesen:

Póth István József

Képzőművész

1934. 204. l.

lombárd festő XV. sz.)

—

Delagu: 184 l.
Castita, nem Pisanello, Terchiarai kastély,
cremonai mester.

—

Benesch: Belved, 70 l.
Galasso Galassi: Nő ugyszarvával

—

Ősi kiállítás, 1930 Apolyi 70. szám és
repr. katal

Páthi Diána, festő

Új Mův. 2003. 9. p. 5.

SZERZŐDÉSBEN RÖGZÍTETT FO
JÓVÁHAGYOTT OM-TÁM
szigorú számadási nyomta

Kedvezményezett: ..... címe: .... Adóazonosító száma: ..... Pénzintézet: ..... Pénzforgalmi jelzőszáma:	T: Ol Á cí M m sz A
Teljesítés időpontja: év hó nap	Bizonylat kelte: év

A .....számú szerződés .
javaslatában rögzített .....számú felad

Költségnemek	**OM-támogatás (Ft)**	**Saját rá (F**
Működési költségek		
Személyi juttatások és járulékai		
dologi költségek		

MDK

Pathó festőm.

a római Coll. Gung. tagja

Nemzetk.velencei kiáll. Képzőművészet 1930. 31.sz.
145. l.

Pathó Sándor

az 1968. évi építészeti fényképpályázaton 500 forintos megvételben részesült.

Tillai Ernő: Épületek, fényképek. - Magyar Építőművészet, 1969.3.sz. 55-59.l.

Pati János

bortfai kardmiszár

1593

l.

Arch. Ért.

1904. 273. l.

MDK

Patics Ferenc

Máriacell-emlékszobor. Készité Patics Ferenc, utánönté Vandrák Sám. Huszka fametszete

Vas. Ujs. V. 1858. IX.5. 425 l.

Patics Ferenc, aran y unives
XIX. szd.

Religio, 1858. aug. 7. 88. o.

Hirfüzer.

Ötvösség, XIX. szd
Pesti vagy eszter gom
lika kicsinyitett masa-
tics Ferenc ötvös műve

Religio. 1857. szept. 2. 159. o.

Egyh. Tudó sitásoll

Ötvösség, XIX. 12d. egyházi

Patics Ferenc aranyműves

Religio, 1858. aug. 7. 88.o

Hirfüzér.

Patics Ferenc

pesti ötvös mester (1857) szobra a Maria-
zelli templomban található

Genthon I.: Monumenti Artistici Unghe-
resi All'Estero. Acta Historiae Artium,
Budapest, 1970. 1-2 sz.

32 f.

Patics Ferenc

budapesti ötvös

Szitovszky János hercegprimás a mária-elli Szűz előtt térdel-ve, az esztergomi bazilika képében az országönzes templomát védelmébe ajánlja. A primás 1857. ajándékozta az alábbi templomnak. Fenti készítette. A kincs-tárban van.

P. Rodler Gellért:
Máriacell bazilikájának (templomának) története és leírása.
Gráz, i. n. 51. l
57. l. képpel

Münch

g. 8

1 Rot. 8°

Reiss,

Heinrich

Sammlung der schönsten
Miniaturen des Mittelalters
aus dem 14. und 15. Jahrhundert,
der Blüthezeit jener Meister-Miniaturen,
deren Werke in den berühmtesten geistlichen
und weltlichen Bibliotheken Deutschlands
als Unica aufbewahrt und bewundert
werden.

Patits Ferenc

Thieme Becker

XXVI. 296-l.

Lyka

I.c.k.

Magyar Nemzet

kiadóhivatal

KEZETT
1943 FEB - 4

Budapest

V. Vilmos Császár-út 65.

Nyomtatvány

Patics Ferenc
pesti otvos

Scitovszky János esztergomi
érsek és primás ajándéka
a máriacelli kincstárban.
Az ötvösmüvet! Ezüst osz-
lopon áll a máriacelli
Kegymadonna arany
mása, előtte Scitovszky „ál-
dornagy" térdel teljes fő-
papi díszben, fenti ké-
szítette 1875-ben.

Genthon István =
Budaiemlékek szerte a
világban Budapest
1946. 261. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Patits Ferenc

pesti ötvös

1848 – 1868

Lóversenydíj sorlap 1860

gr. Teleki Domokos

tulajd.

Jul

Andocs, ferences tpl

S

35

Képe 31 l.

Palits Ferenc

aranyműves

Pest

1845 ben mester lett

1860-as években

emlitve

Horváth Szentpéter

253. l

Patits Ferenc

ötv.

Könnagyötvj. 550. sz.

Statics

l.

Lykanomzromantik.
244.(.

BUDAPEST
42 XI. 21. 17

Patics Ferenc

pesti arany és ezüstmives,
Hobráz.
A hercegprimás Mária
Celli zarándok utja emlékére
kéz, tette ezt az emlékhobrot,
hiz emlékajándoknál, meget
most rajzban mutatnik
be, reszei czek. Hosszas
ezüst talapraton áll egy
ezüst oszlop, cze tisztá
aranyból a Mária celi
csodálatos szobor mása
czek magassaga együtt
a két lábat meghalad-
ja. E szobor előtt van
egy fopapnak térdelő Hob
ra, ő eminentiajat
ábrázolva, a mint egy

Patics Ferenc 2

vaikoson a magyarország egyházak ugyanak az esztergomi főegyháznak jelképében, Magyarország valamely egyházat a szent kiszinek további pártfogásában ajánlja.
A vaikoson levő esztergomi templom mintá remekmű czinstből.
Az oszlop alján négy arany táblácskán e szavak ~~vo~~ vannak vésve:
Az első táblán

Patics Ferenc 3

Isten Anyja, Hazánk Nagy-
asszonya, Magyarországi
Hívéid Fini Tiszteletét
fogadd el.

A második táblán:

A Esztergami Anya-Egy-
házat Magyarország Többi
Egyházival Tartsd meg
Kegyes Pártfogásod-
ban

A harmadik táblán

A Római Pápára, Az
Apostoli Kiráfra, s
Magyar Hazánkra add
Anyai Áldásodat.

Patics Ferenc 4

A negyedik táblán

1857, szeptember 8-dikán

Mária Czelben bemutatta

Nagy Kévi Scitovszky

János Bibornok, Magyar-

ország H. Primása, Eszter-

gami Érsek.

Van a térdelő előtt egy

ezüst könyv, mefetki lehet

nyitni, hogy ír omagyt

lehessen bele. Tenni

Az emlékajándok

egyik részét s. i. a

sz. Szűz szobrát

az oszlop és salapzattal

Patics Ferenc 5

egyik sarga rézből
ügyesen utánöntvel, je-
lesen kidolgozá

s megaranyozá és
ezüstöze Vandrák
pesti bronzmüves
(425. lap) E szobrok
ból már több fáran-
gu uraság rendelt
meg példányokat

Mária Celi emlékszobor-
Vas. Ujs 1858 - 424 l.
Az emlékszobor fametsze-
tű ábrájával

Patrick Isenc 6

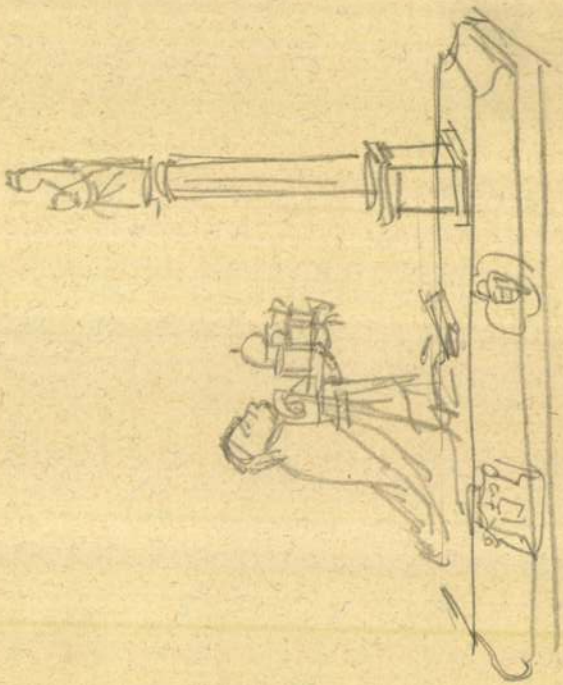

Patics Ferenc

otvos

1864. Pest..

VBp 361

Besztercebányai Városi Múzeum

VIII-38

PATICS *Ferenc*, ötvös és szobrász Budapesten a XIX. sz. közepén. 1857. Scitovszky János megbízásából készítette a hercegprímás máriacelli zarándok útjának figurális arany és ezüst emlékművét, mely a máriacelli kegytemplom kincstárában van. Ez ötvösből aranyozott és ezüstözött sárgaréz példányok is kerültek forgalomba, melyeket Vandrák pesti bronzműves készített.

Eg. I. 275 l

Rejtő Sándor, műegyetemi tanár

VIII. 245, 246.

MDK

Patin A.

Bertrand I. rajza nyomán készült Patin A. litografiáin /A Honderü 1845-évi melléklete/ az oroszvári Zichy kastély.

60.o. 57. jegyz.

ZADOR ANNA: POLLACK MIHÁLY. Bp. 1960.

Patin A

Pénz csarnok Pesten
Patin A rajza 13.5 x 10 cm
Bedő Rezső tulajdona

ivód

Kremrégi Bp. 31 l.

Berendezés számla

Ufogadvány számla

Kétes Kovetelések leirási szám

Költségszámla

Pénzcsarnok pecsét. Patin A. rajza.

13·5 x 10 cm.

Bedő Rezső tul.

Patin A.

MDK

87754. Patisti Károly, épitész

Bp.I. Maros-u.1599.hrsz. emeletes ház.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye. 1909.nov.lo. 6.1.

Pratisti Károly

építőmester

† 1916 márc. 8

Iparestületi értesítő

1916. 124. l

East-London h. n. III. 89.

MDK

Patisti Károly, ép.

2o939o. Dr. Kiss áron. /I.Pauer u. 1o/ az I.Böszörményi-utca 12932 hrsz. a.em.nyaraló.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Váll. Közlönye. 19o7. szept.25. 6.l.

MDK

Patisti Károly építész

Magánép. eng. Bp. Vállalk. Közl. 1906. aug. 29.
5. l.

MDK

Patisti Károly építész

Magánépitési eng.Bp. Vállalk.Közl. 1906.jul.26.
4.l.

MDK

Patisti Károly építész

Magánép. eng. Építő Ipar, 1909. nov. 14. 428. l.

MDK

Partisti Károly, ép.

98046. Bittner Alajos, /I.Krisztina krt. 75./ az I. Budaörsi -ut 12632 hrsz.a telepálya.

Ua építési engedélyek Budapesten.- Váll.Közl. 1906. máj.23. 6.l.

MDK

Patisti Károly

Pikler Gyula dr. Trombitás-út 6593. hrsz. emeletes ház; terv. Patisti Károly

Épitő Ipar, 13.sz. 1907.Márc.31. 129.l.

MDK

Patits, aranymüves.

a müegyesület részéről a kiküldendö bizottmány tagjaként vesz részt a londoni világiparmükiállitáson a jövö évben.

Ipar, gazdaság, kereskedés.
Vas. Ujs. 1861. 296.l.

PÁTKA (tejér)

KASTÉLY építtette Kemmeder

KASTÉLY, Mária Terézia-stílusú, a bejáratnál oszlopos csarnokkal.

R. K. TtemplOM épült 1747-ben.

Pátka

Vértes?

Pátkai rk. templom

(Fejér vm)

l. Pehm 462. l.

Abbazia. Speranza-szálloda és pensió. Legszebb és legegészségesebb fekvésű. Nagy kert déli növényekkel. Minden szoba a tengerre nyílik. Tulajdonos: Klügl József.

*

Abbazia. Hotel Restaurant Dávid. Reichstrasse központján, polgári ház. Jo konyha és borok, pilseni hordósör. Tulajdonos a Stefánia-szálló volt konyhafőnöke.

*

Abbazia. Lokey József szálloda, pensió és kávéháza. Bécsi udvari sörpince. Kitünő ellátás, figyelmes kiszolgálás.

*

Abbazia. Pensio Villa Schlosser. Pompás tengeri kilátás egész Fiuméig. Modern berendezés. Villanyvilágítás, vízvezeték a Monte-Maggiorerol.

*

Abbazia. Hotel Pensio Plesch. Első diätikus konyha Abbaziában. Modern kényelemmel a központban, tengeri kilátás, egész éven nyitva. Th. Plesch tulajd.

*

Abbazia. Pensio Wienerheim. Hotel International. Minden kényelemmel berendezve. Mérsékelt árak. Friedr. Klein tulajdonos.

*

Abbazia. Pensio Kuben. Elsőrangú családi ház a tengerpart mellett, elegans szobák, árnyas kert, fürdők a házban, jo bécsi konyha. Pius Kuben tulajdonos.

*

Abbazia. Hotel Pensio Lakner Villa «Alloro». Előkelő családi pensio a központban. Uj kenyelmes berendezés. Villanyvilágítás fürdők. Mérsékelt árak.

*

*

Bécs. Hotel Royal. Graben, szálloda. Teljesen újjáalakítv

*

Cirkvenica. Tenge i szálloda Kitünő konyha és italok, mé szállodás.

*

Csorbató. Nagyszálloda. M zett elsőrangú szálloda. Kit dijak. **Téli** és **nyári** tartóz

*

Dona Döme és Társa, IV., Ré és névjegyek. Papir, irodai tára. Poprádi papirgyár rakt

*

Dresden. Hotel Bellevue. R és az opera mellett, gyö terrasszal. Auto-garage. A kráczia találkozóhelye. Iga

*

Elsner Oszkár Budapest, IV., legnagyobb csipkeárúháza.

*

BENOID-GÁZ
a legalkalmasabb és lego
lakóházak s

Pátkai vk. templom

Szt Anna tisztel.

(Fejér vm)

1748-ban helyreállítatta Bíró Mártonn püspök.

Pehm 459. l.

M.D.K.

Fátkai Dienes,asztalos segéd

Veszprémi asztalos segéd.†1862.VII.18. 19 éves korában.

Batári Ferenc:XIX.századi veszprémi asztalosok. 253.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.I.Veszprém. 1963

PÁTKAI ERVIN, festő

Aug. 20.a Külföldön élő magyar mesterek-Budapesten.c. kiállításon szerepelnek: Kolos-Vary Zsigmond, Pátkai Ervin, Szász Pál, Székely Péter, Vál Aurélia, stb. műveikkel. 26.old

László Miklós: Külföldön élő magyar mesterek-Budapesten. 24.old

Muzeák, Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bpest.

Pátkai Ervin, szobrász

L. Maurer Dóra

Béládi M: A Magyar Műhely bécsi találkozója. 202-203

Látókatár, Bp. 1978. máj

Pátkay [ ], szobrán

L. Székely Vera

Pátkó Imre: Attila újra Pásztorban 12-13

Nemzetőr 8 n. 1980 dec. 4.

Pátkai Ervin, [ ]

L. Csernus T.

683-706

Béládi M: Bevezetés a nyugati magyar irodalomba

Jelenkor, Pécs, 1981. júl-aug. XXIV/7-8

Páthai Ervin

— **Pátkai Ervin** Franciaországban élt szobrászművész 48 éves korában baleset következtében elhunyt. Jack Lang, a kulturális ügyek minisztere pénteken nyilatkozatban méltatta a magyar származású művész érdemeit, akinek sok szép alkotása díszíti a francia városokat.

Népszava 1985. VI. 24.

Pátkay Ervin, [ ]

L.: Kéri Kálmán.

(Baranyi): Bartók-emlékalbum 2.

Esti Hirlap, Bp. 1928. nov. 11.

Páthai Ervin

A szobrászok hőzül a hagyomá-
nyos anyaggal dolgozó mű vészek
munkáit mutatták be a tárka-
ton.

Bedri Ferenc: Presance Paris – Budapest.
Művészet, 1980. április – 44. lap.

Pátkai Erin, szobrász

L. Hajdú, Étienne

Sik Csaba: Művek, jelek, jelképek 100 - 114

Új Tráf, Budapest, 1983. aug. XXIII/8.

PÁTKAY ERVIN

repr. Hódolat Bartóknak
ld. Etienne Beothy

Képzőművészek hódolata, Bartóknak., UJ TÜKÖR 1981/XVIII/12.sz.18-19.o.

.Megint bocsánatát
menjünk friss levegőre.Ismét
tegnap jártam.Örülök annak,hogy
ngem is s hogy nem haltam meg
ódással Munkácsy

a.Az elbeszélés utosó mondata ismétlődik

ól ezt az emléket,hogy egész

kelt.Tévesen 1-től 112-ig számozott
ill./M.sz.III-VII.30-54.o./- Az elő
örlés van benne,de könnyebben olvasható,

folytassam gyermekkorom két éve
meg az akarata.Ugyanabbana testi
t akkor s így megnyugszom abban,
s van joga.De bevallom,hogy alá-
djem ellenszenvemet az írással
i barátnőm legyen mint ön,akiben
tem,a rablóknál hagytam abba."

után/:

Perivel egész délután a nagy
r valóságos rajz-szenvedély
ntünk ki az udvarig

PATKAI Ervin

CHIKÁN Bálint: Ritka műkincsektől az aranykorig. =
Magyar Hirlap, 1991. május 6. 11.p.

[illegible]

Bp., Budapest, Vasarely Muz. kiáll. és műveinek
vására.

Josef Kadar szerkesztette album Hommage a Pátkai, melynek
lapjait itt árulták s befolyó pénzt a Vasarely Alapítványnak
ajánlották fel

alkalma[illegible]t" terminus közép-
redundá[illegible].

zárt ko[illegible]na ábrázolá[illegible]si tradi-
rtelmez[illegible]ével illetv[illegible]e a rex
suo al[illegible]elvével hoz[illegible]a kap-
Die Hei[illegible]ige Krone U[illegible]ngarns.
966. 23[illegible] - A korona attri-
lásain [illegible]elül Mátyás korában
részerű[illegible] konkrét áb[illegible]rázolás-
yar kor[illegible]na legkorább[illegible]oi ábrá-
ca 1980. 17-24. Az ábrázolá-
lkotott [illegible]nipotézis e[illegible]rősen kér-
mint tá[illegible]gyak és mi[illegible]nt áb-
ok megk[illegible]lönböztetés[illegible]ének mód-
kihat[illegible] a korona iko[illegible]nográfiai-
ematikájára is: Vác[illegible]zy, P.:
mismati[illegible]che Beiträ[illegible]ge zur
ntinischen Kaiserkr[illegible]one. Acta
9-208.

PÁTKAI Ervin

Pokorny István: Egy szobrászról – gyászkeretben
[interjú] = M. Hírek. 1985. szept. 21 34-35. ill

Pátkai Ervin

Albert Pál: Pátkai Ervin emlékezetére.
= Új Látóhatár, 36, 1985, 3. 391-399.

szépfalusi István: tu memoriam Pátkai Ervin. = Bécsi Napló, 6, 1985, 4. 9.

Pátkai Ervin. = M. Mihely. No. 70, 22. évf. 1985. 64.

Pátkai Ervin

Barnes Dénes: Pátkai. = Ú.j T. 85. aug 4. 22. ill.

— " — Még egyszer Pátkai. = Ú.j T. 85. ~~sept.~~ okt. 6.
45. ill

PÁTKAI Ervin

E. M. [EMBER Mária]: Meghalt Pátkai Ervin =
M. Nemzet, 1985. június 20. 6.

Pátkai Ervin

Ferdinandy György: Pátkai Ervin halálára.
= Katolikus Szemle 37, 1985/3 284-285.

kaphatók különböző oktatási programcso-
tézmények anyagi támogatást is igényelhet-

temi végzettségű tantestület – és egy olyan
évre előre biztosított az oktatás.

vó tárgyalások a XVII. kerület számára ezt
Magyarországon még nincs ilyen iskolatípus,
rium) is támogatja ezt a területi törekvést.

gy világbanki felmérés alapján állapítja meg
irányokat, amelyek a munkaerőpiacon ka-
lternatívaként a közgazdasági szakokat ajá-

).sz. alatt lévő épületben van mód.

PATKAI Ervin

EMBER Mária: A beton művésze : Beszélgetés Pátkai Ervinnel. - MN. XXVII. évf. 30. sz. 1984. febr. 5. 7. p. XLVII

ia alá a legfelsőbb állam-
rvekhez, a minisztériumok
szervek vezetőinek és
leveleket, továbbá azokat
tartalma az intézet egészét

ggal, illetve az utalványo-
az igazgató és helyettese,
a gazdasági hivatal vezetője.
tos rendelkezési illetve
nzeti Banknál hivatalosan
g.

PÁTKAI ERVIN

Sik Csaba: Müvek, jelek, jelképek. Uj Irás, 1983.8.sz.
109-111.p.

87-2895 Pécsi Szikra Nyomda – F. v.: Farkas Gábor igazgató

Pátkai Ervin

nohránműrén

a Trifilus neviut nivóján aluli alkotással a Tintelet a Szilőföldnek c. Ziállitáson a Műszaros Ban.

Láttuk, hallottuk
1982 XII 22
Petőfi 1045

Pátkai Ervin

építész-nohránművész (Pá, iii)

múze a „Tintelet a szülőföldnek" c.
zi állításon a Műszaroltan

Tintelet a szülőföldnek
1983 XII. 29
Kossuth

Patló Károly

festőművész

Tépei az Esztergomi Keresztény Képtárban

Látta: hallottal

1983 aug. 18

Petőfi 1095

Pátkai Ervin
nekrológ

PÁTKAI ERVIN, Párizsban ismertté vált szobrászművész emléktárlata nyílt meg szülővárosában, Békéscsabán, a megyei könyvtárban.

Népszabadság, 1988. jún. 3

Fizika és filozó

NOVOBÁTZKY KÁROLY aka

A Magyar Tudomány 1956. 1—3. szám
fejtette nézeteit a filozófia és fizika viszonyán
bány érdekes fizikai problémát is tárgya
tázó és termékenyítő hatással jár, röviden
kkhez. Őrizkedem az elmélkedő formától, le
dom.

Mondanivalóimat Jánossy cikkéhez
mörítem össze. Először is a fizika történe
gadva, rövid szemlét tartok, miként befolyá
alapelveit és módszereit, másodszor érintem
vitás elméletének viszonyát, végül vázlatosa
ményt a kvantumelméleti szemléletességről

A legrégibb fizika, amely hiteles form
mechanika. Kétségtelenül kora vi

Pátkai Ervin
nobrán

PÁTKAI ERVIN, a Párizsban három évvel ezelőtt elhunyt világhírű szobrász ötven rajzát tartalmazó album jelent meg Békéscsabán a megyei könyvtár kiadásában.

Népszabadság, 1988. febr. 25.

MDK.

Pátkai Ervin

Kiállitási hiradás

Vigilia 1966 aug.

Pátkai Ervin 2)

Szobrász.

Az 1961-es biemálén díjat nyert óriás szobrát a francia állam vásárolta meg és a Musée National d'Art modern állandó kiállításán helyezte el.

Kultúra.

Új Írás, 1965. 4. n. 102. l.

Pátkai Ervin 1)

Szobrász.

Szobor és kereszteltőkápolna-tervével kétszer díjat nyert: A fiatalok párizsi biennáléján (Deuxième biennale de Paris, 1961. Troisième biennale de Paris, 1963). Részt vett több csoportos kiállításon, pld. „Az új szobrászat" (La jeune sculpture, 1965) nevű kiállításon.

Emlétve.

Új Irás, 1965. 7. sz. 102. l.

Pátkai Ervin

nejzai
Két rajz egy témára

Magyar Műhely, 1966. szept. 15. 12-15.o. Paris

Pálfai Erwin

Párizsban élő magyar nobelisták.

Papp Tibor: Beszélgetés Pálfai Erwinnel
Magyar Műhely, Paris, 1966. nov. 15. 113-117. o.

Pátkai Ervin

Született 1937-ben. Szobrász. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult. /Medgyessy F.:/ és Párizs. Tárlata a Párizs-i Biennalen (Díjnyertes)

Fehete Márton: Prominent Hungarians

Home and Abroad, München, 1966. 334 l

225 l.

Pólhai Ervin

Müve szerepel a Musée d'Art Moderne-ben. A „Magyar Műhely" művészeti igazgatója. Címe: 139 Av. Jean Jaurès, Montrouge / Seine /

Felicie Mórton: Prominent Hungarians Rome and Abroad, München, 1966. 334 l
227 l

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Pátkai Ervin

A hazaiabból Medgyessy wúwként emelkedik ki, nagyobbnak tartja Maillolnál. Szereti még Veltsubrait.

Papp Tibor: Beszélgetés P. E-nel; Magyar Műhely. 1966. XI. 15. 115. l.

1.

Pátkai Ervin

A szerző megszólaltatja a művészt, aki szoboralkotásának módszerét mondja el. Pályahezdő műve a párizsi Modern Múzeum 20. szdi gyűjteményében van. Benallása szerint a középkori kultúrából szerét, a művészet indítékának a szorongást tartja, ezért reneszánsz-ellenes.

Papp Tibor: Beszélgetés Pátkai E.-nel; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 114. l.

Pátkai Ervin

Az alábbi külföldi művészeket szereti: Giacometti, Gilioli, Jacobsen, Etienne-Martin, Ipousteguy, Sjöholm, Berrocal, Sklavos. Picassót a renesánsz képviselőjének tartja, záráfejezetnek.

Papp Tibor: Beszélgetés Pátkai Ervinnel; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 114. l.

Pátkai Ernin

Szabor (cement)
Szabor (műanyag)
Szabor (műanyag)
Szabor (cement)

(reprók)

Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 110-113 h.

11.

Pátkai Ernin

17 éves korában csinálta első szobrát. Érettségi után sú-
nész akart lenni, de nem vették fel a Főiskolára. A Va-
sutaskör Szabadiskolájában kezdett a szobrászattal
foglalkozni, majd Medgyessyhez járt.

Papp T.: Beszélyetés P.E.-nel; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 117. l.

Páthai Ervin

10.

Szobrai kétszer szerepeltek a párizsi Májusi Tárlaton, kiállított a Les grands et les jeunes d'aujourd'hui, a Réalités Nouvelles és a Jeune Sculpture tárlatain. Ez utóbbi 1966-os Nagydíjat Sculpture (Szobor) c. művével ő kapta.

Papp T.: Beszélgetés P. E.-vel; Magyar Műhely, 1966. XI 15. 117 l.

Pátkai Ervin

1937-ben született Békéscsabán. A mesterséget idehaza és Párizsban sajátította el. 1961-ben és 63-ban az ő tervei alapján készített „kollektív" szobrával a Biennálé szobrászati díját nyerte. Önálló kiállítása nem volt.

Papp T.: Beszélgetés P. E-vel; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 117. l.

Pátkai Ervin

Műtermében csendéletek állnak. Egyet az angliai Sotheby Galériában mutatott be.
Sokat rajzol.

Papp Tibor: Beszélgetés P. E.-ucl; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 17. l.

A P O

A/4 FAMENTES BANKPOSTA 70 GR. 20 LAP F

GYÁRTJA: PAPÍRIPARI V. FORGALOMBA HOZZ

7.

Pátkai Ervin

A szerző ezt a műanyag-periódust a művész munkássága egyik legvonzóbb fejezetének tartja. Négy kisméretű műanyag-szobrot most állított ki a Galerie Maywald-ban. Nagyobb méretre anyagánál fogva a cementet alkalmasabbnak találja.

Dapp Tibor: Beszélgetés P.E.-nel; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 116. P.

PATKÓ, ERVIN

KIÁLLÍTÁSA VOLT
REIMSBEN 1980-BAN,
KATALÓGUS A KÖNYVTÁR-
BAN, 13727 szám
alatt

level 73.

320.

Fülep Lajos - Berinkey Dénesnek

Miniszter Úr!

December 30-án Fiuméba érk
a Consiglio Nazionaleval és megk
viselők és alkalmazottak ügyébe
Utolsó budapesti megbeszél
a Consiglio Nazionale közben új
lok vezetőinek és uj, az előbbi
ja a magyar tisztviselőktől, am
az átvételt a provisorium gondo
szetesen, hogy a mostani helyze
tékot nyújthatna. E változott
úr már küldött értesítést Mini

Pátkai Frein

6.

Ezután a formát bontani kezdte, madarakat csinált. ~~[illegible]~~ Ekkor hagyta ott az iskolát. A Madár és tojás a szerzőt Brancusira emlékezteti. Rátalált a műanyagra.

Papp Tibor: Beszélyetés P. E.-nel; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 116. l.

Pátkai Ervin

5.

Utolsó terve Rekviem című. Ez még nyugomcsak „kollektív mű" lenne, bár a megoldást eredményesen elég nehézzel érzi, általában ezt a műfajt illetően. Ekkor még Henri-Georges Adam hatása alatt volt, s az építészeti szabrászat érdekelte.

Papp Tibor: Beszélgetés P. E.-vel; Magyar Műhely; 1966. XI. 15. 115. 8.

Pátkai Ervin

A II. párizsi Fiatal Művészek Biennáléján (1961) a „Monumentális szobor", amit az ő makettje alapján öten közösen építettek — első díjat nyert. Ez volt első jelentősebb sikere. A mű a Moder Múzeum állandó kiállítására került.

Papp Tibor: Beszélgetés P. E.-nel; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 115. P.

Pátkai Ernin

Párizsban az Académie des Beaux Arts-an H. G. Adam műtermébe került. Sokat köszönhet neki. A kubista szerbrászattal jegyezte el magát, a fiatalokat is ebben a szellemben nevelte. A fiatal művészek IV párizsi biennáléja után váltak el útjaik, ekkor csinálta az első madarat.

Papp T.: Beszélgetés P.E.-nel; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 117. l.

Pátkai Ervin

A napokban állít ki 4 kisnéretű szobrot a Galerie Maywald-ban. (cementszobrok)
Kiállított a londoni Sotheby galériában.

Papp Tibor: Benélgetés Pátkai Ervinnel
Magyar Műhely, Paris, 1966. nov. 15. 113-117. o.

Pátkai Vera.

Szobrász.

„La Jeune Sculpture 1965" címmel a közelmúltban Párizsban rendezett szobrász kiállításon egy elvont stílusú szoborral szerepelt.

Vigilia, 1965. 8. sz. 501. old.

Pátkai Ervin

1937-ben született Békéscsabán.
Magyarországon és Párizsban tanult.
1961- és 1963-ben nyerte az ő tervei alapján
kéniteu „kollektív" nobonval a Biennale
szobrászati díját.
Önálló kiállítása még nemvolt

Papp Tibor: Benélgetés Pátkai Ervinnel
Magyar Műhely, Paris, 1966. nov. 15. 113-117.

Pátkai Ervin

Szobor (cement)

fotók a szobrokról

Szobor (műanyag)

Szobor (-"-)

Szobor (cement)

Magyar Dürkely, Párisi, 1966. nov. 15.

Pátkai Ervin

Szobrai kétszer szerepeltek a párizsi Kájuszi Társaton, kiállított a „Les grands et les jeunes d'aujourd'hui" a „Réalités Nouvelles" és a „Jeune Sculpture" társaton. Ez utóbbi nagydíjat 1966-ban Sculpture (Szobor) c. művéért neki ítélték.

Papp Tibor: Beszélgetés Pátkai Ervinnel
Magyar Műhely, Paris, 1966. nov. 15. 113-117. o.

Pátkai Ervin

17 éves korában csinálta első szobrát.
Szinész akart lenni, nem vették fel a szinművé-
szetire.
A Vasutaskór szobadiskolájában kezdett a
szobrászattal foglalkozni. Később
Medgyessyhez járt. Párizsban az Académie
des Beaux-Arts-on Henri-Georges Adam műter-
mélle került. – Sőle tanult.

Papp Tibor: Benélgetés Pátkai Ervinnel
Magyar Műhely, Paris, 1966. nov. 15. 113-117. o.

Pátkai Ervin

1961-ben a párizsi Fiatal Művének Biennoléjón a „monumentális szobor", amit Pátkai makettja nyomán öten, közösen építettek, díjat nyert. Ezután a szobor átkerült a Modern Múzeum állandó kiódlításába.

Papp Tibor: Benélgetés Pátkai Ervinnel
Magyar Műhely, Paris, 1966. nov. 15. 113–117. o.

Pátkay György

kőfaragó

a XVI. sz. elején

Győrben a

püspöki udvarházon dolgo-

zott.

Bedy Vince:

Adalékok a győri ipar

történetéhez.

Győri Szemle

1941. 185. l.

Pátkay Gergely

kőfaragó sejéd

l.

Bedy Vince dr.

A győri székesegyház
tört. Győr, 1936. 82. l

PATKÓ Imre gyűjteménye

Takács Árpád

Patkó Imre Nagyalföld

A magángyűjtemény új tulaj-
donosa a győri múzeum

Magyar Hírlap. 1986. máj. 6. 6.

bbe. Az alak-

az
2,
×50 cm

ellentétes, puha, halványszürkére satírozott árnyékuk van. Ez az ellentét teremt egyben egyensúlyt is az egyes kompozíciókon belül. A nézés az árnyékokba merülve kiegyensúlyozottá válik, elcsitul. Megnyugtató érzést váltanak ki még a hosszabb határoló vonalak is, amelyeket könnyű szemmel követni, kényelmesen nyújtozkodik rajtuk végig a tekintet. A nagyobb méretű műveken ez utóbbi vonalak az uralkodók, hosszú fehér téglalapok nyúlnak el a „vásznon". Mielőtt azonban elkényelmesedne a látvány, hirtelen feketés, vízszintesen ráfeszülő gerendába ütközve torpannak meg a felfelé sikló oszlopok. Így teremtődik izgalom azokon a grafikákon is, ahol egyébként a vonalak szerkezete nem indokolná, így tartja fenn érdeklődésünket a művész képről-képre.

Mire a néző végighalad a képeken, beletanul a vonalak és árnyé-

Patkó Imre gyűjtő

T. L.

Patkó Imre gyűjteménye Gyö-
rök

Szabadság, 1986. június. 9. 7.

obb gazdasági körülmények között
inkat.
a az Elnökségnek, hogy a szakosz-
véve javaslatokat tegyen dijak
s Érdemes müvész cim, nivódijak,
Itt sem mi vagyunk azonban az
nácsoknak és más társadalmi szer-
lölésre. A kiosztott dijak igy
k a mi véleményünket. Az elhunyt
is rendszeresen megemlékezünk,
kerül sor, a jelentősebb évfor-
zünk. Emlékezetesen sikeres volt
k századik évfordulójára rendezett
l tésnapján az Országos Béketanács-
emlékezést, de nem feledkeztünk
István évfordulójáról sem, részt
ésének centenáriumán rendezett

évente megszervezett Képzőművé-
utolsó hetében sorrakerülő ren-
ogy elősegitsük a müvészet és a

Patkó Imre gyűjtő

Vadas József

A Darázsi sály udvarában

[Patkó Imre gyűjt.]

Élet és Irodalom, 1986. juni. 27. 13.

amely kiállítást nyilván a Budapest Galériának ugyanaz a munkatársa rendezhette, aki a Nemzeti Galériáét is), azt válaszoltam, hogy Hajdú írását nem kívánom megkritizálni, de ha lesz valamilyen épkézláb ötletem vele kapcsolatban, azt megírhatom, mert az utóbbi évtizedek magyar művészetét elég jól ismerem, és most amúgy is a 60-as évek művészetével foglalkozom, mert a Magyar Nemzeti Galériában jövőre ebből az időszakból rendezünk kiállítást. Mivel azonban a megígért határidőt többszörösen nem tartottam be, mert többek között éppen az említett 60-as évek kiállítás katalógusomba írandó tanulmányommal voltam megkésve (és azt csak ma tudtam befejezni), időközben megnyílt a kiállítás, tehát, ha úgy tetszik, illetéktelenül plusz információhoz juthattam volna a kiállításon szereplő anyag formájában, no meg az egyidejűleg megjelent teljes könyv formájában is, így aztán ennek az írásnak sem csupán egy előszó kritikájának kellene lennie, hanem egy kiállításénak és egy hozzá csatlakozó teljes könyvének. Azonban a könyvet csak egy pillanatra sikerült látnom (a Budapest Galéria munkatársa kezében, még amikor javában rendezte a kiállítást a Magyar Nemzeti Galériában), mert nem kaptam meg a beígért tiszteletpéldányt attól a hölgytől, aki előzőleg megkért, hogy szerezzek valakit, aki írna egy kritikát a kiállításról abban a *Belvedere* című folyóiratban, amelyet átmenetileg éppen én szerkesztek néhányadmagammal, mert – mint Hajdú Istvántól ma megtudtam a Nemzeti Galéri-

Patkanyóc (Bereg m.)

Gör. kath. templom

l.

Lebereglelkészségek

145, 146. l.

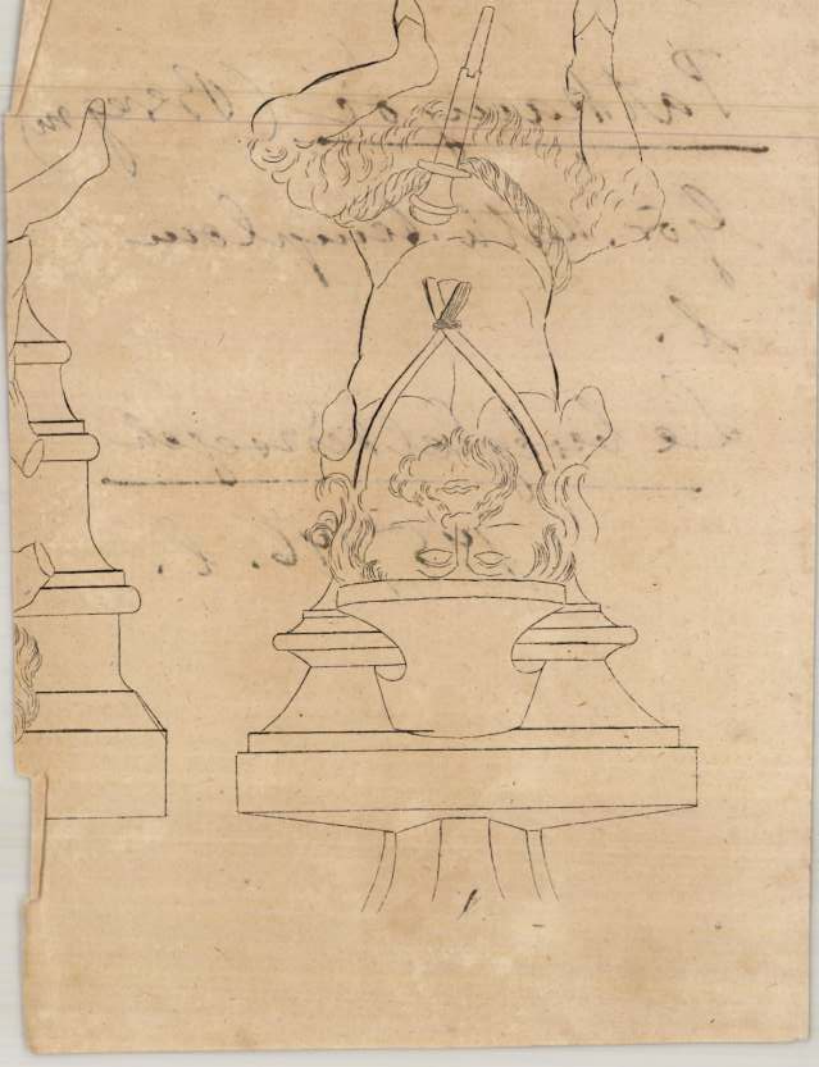

PATKÓ Imre

LÓSKA Lajos: A Patkó Imre-gyűjtemény. = Új Művészet, 3,1992, 10. 11 - 15. ill.

Győr, Vastuskós-ház

Padova
— II Santo 827
~~**Palics** [Palic]~~
~~— Fürdőépületek 1155~~
Pannonhalma
— Bencés főapátság 862
Pápa 934
— Nagytemplom 882
Parizovce Párisháza
Párisháza [Parizovce]
— kastély 691
Párizs 357
— La Vilette-park 1523, 1552
Pásztó
— Ciszterci templom 727
— Oskolamester háza 727, 735
Páty
— Ref.templom 1005
Pécel
— Ráday-kastély 384
Pécs 358, 597, 681
— Középkori egyetem épületei 670, 697, 716
— Kutak 682
— Málom, R.k. templom 655
— Nemzeti Színház 1207
— Patacs, R.k. templom 655
— Székesegyház 1382
Pécsvárad
— Mindszentek kápolnája 655
Perbál 359
Pest megye 550
Pilismarót
— Heckenast villa 1175

PATKÓ Imre műgyűjtő

91 5. 6
9. 72

Kanda képéről

Új Művészet

Patkó István

festő

Napkelet. 1924. 10. 7.

473.1.

Görgey Artúr kadijelentése Kossuth-
hoz a váczi diadalról VI. 148.

Pathó József
grafikus

Triptichonba komponált
kritarajza szerepel.

Oehmacher Anna: Közép magyarországi . . .
Művészet, 1969. november – 43 lap.

PATKÓ KÁROLY

GY 1/1998

folyóirat

Pátkai Ervin

Végre thriller!

András Ferenc közönségről és közönségfilmről

András Ferenccel új filmjéről beszélgettünk, amelynek műfaja: thriller. Legelőször azt tisztázzuk, mi is az a thriller.

– Minden olyan pszichológiai ügyességgel bonyolított bűnügyi film, amelynek rendezője a bűnt, a gyilkosságot különös élességgel és kegyetlenséggel mutatja be. Középpontjában nemcsak az erőszak és annak üldözése állhat, hanem az abszurd helyzetek, pszichopatológiai jelenségek, a bűnt kiváltó okok, motivációk is. A thriller szinte független a témától és a megformálás elkerülhetetlen sztereotípiáitól – a film területén is számottevő erényekkel rendelkezhet, bár e filmfajtának kétségtelenül sok az ügyeskedő mestere. Mint közismert, koronázatlan királya az angol származású amerikai Alfred *Hitchcock*, akit rendezői eredetisége folytán a modern alkotók közül is sokan példaképnek tekintenek. Klasszikus thriller a *Psycho*, Hitchcock 1959-ben forgatott filmje, valamint a feszült légkörű *Madarak* (1962).

– Miért választotta a Balaton-felvidéket filmje helyszínéül?

– Ez a táj a szűkebb pátriám, ott nőttem fel. Ha van egy kis szabadidőm, azt általában ott töltöm, ott dolgozom. Ott írok. Magyarországnak ezt a tájegységét ismerem a legjobban. Őrületes harcok voltak arra az ötvenes években. Téeszesítés, majd '56-ban valamit visszaadtak, tagosítottak. Folyamatosan, évek óta harc dúl a földek tulajdonáért.

– Filmjének főszereplője, akit Cserhalmi György személyesít meg, szintén a földjéért harcol.

András Ferenc: Nagy bajban van a magyar film

B. Müller Magda felvétele

– Az ő helyzetét a filmben két nő határozza meg. Egy középkorú titkárnő és a lánya. Ők szerzik vissza jogos tulajdonát: a földet.

– Mi a szerepe a filmben a Kegyes Szívek Társaságának?

– Ez egy „áltársaság", akik szektát és szeretetotthont működtetnek. Valójában alvilági szövetkezetről van szó, akik valamilyen fedőnév alatt kifosztják az embereket.

– Ki száll szembe velük?

– Végül is a rendőrség végez velük. Pozitív kicsengésű filmet szerettem volna készíteni. Azt szerettem volna elmondani, hogy napjainkban van remény: a bűnösök elnyerik büntetésüket.

– Közönségfilmnek szánta legújabb munkáját?

– Semmi másnak, csak annak. Nagyon nagy bajban van a magyar film. Elveszítette a közönségét. Én úgy gondolom, hogy a nézők visszaszerzése érdekében lépéseket kell tennie. Tehát nekem kell olyan filmeket is csinálnom, ami a nézőnek kell.

– Járt már új filmjével külföldön?

– Igen. Párizsban. A francia producereknek nagyon tetszett a film.

(ember)

A Professzorok Batthyány Köre a felsőoktatásról

A *Professzorok Batthyány Köre* szombati vitafórumán, a *BM Duna palotában* a résztvevők amellett foglaltak állást, hogy az *országos tudományos kutatási alapnak* – a kormány költségvetési tervezetével ellentétben – a jövőben is meg kell őrizni a függetlenségét és növelni kell az állami támogatásának összegét. A professzorok szerint ugyanis nagy veszélyt jelent az, ha az alapot a *Művelődési és Közoktatási Minisztérium* költségvetéséhez csatolják és a pályázati támogatások jelentős mértékben csökkentik – tudatja az *MTI*.

A vitafórumon *Kiss* Ádám, az *ELTE TTK* dékánja arra hívta fel a figyelmet, hogy a költségvetési változások egyes egyetemi szakokon szinte lehetetlenné tették az oktatást. *Bencsik* István szobrászművész, egyetemi tanár rámutatott: a felsőoktatásban egyszerre van szükség tömeg- és elitképzésre. *Vékás* Lajos, az ELTE volt rektora azt hangsúlyozta, hogy nem lehet állános recepteket adni az egyetemi és főiskolai intézményrendszer hatékonyabbá tételére, a létszámcsökkentésekre és az integrációra. *Sándor* Péter, a *SOTE* professzora kifejtette: az orvostanhallgatókat nemcsak a szakmára, hanem a humánumra és a polgári értékek képviseletére is meg kell tanítani. *Nagy* Zoltán, a KLTE volt rektora szerint az átgondolatlan, megszorító intézkedések ok károkat okoznak a felsőoktatásnak, haszon nem származik belőlük. Kiemelte azt is, hogy az egyetemeknek a jó gazdasági mellett egyfajta autonómiát is biztosítani kell.

Káromkodásból katedrális

Tíz éve hunyt el Pátkai Ervin

„Az ember nehezen viseli el a magányt – írta *Pátkai* Ervin egyik magyar nyelvű tanulmányában –, *nemcsak azért, mert tettei hatékonyságát növelni akarja s ehhez a többiek közreműködésére van szüksége, de azért is, mert a történelem előtti korokban született szorongása arra kényszeríti, hogy felebarátai támogatását keresse."*

Tíz éve, hogy meghalt egy buta véletlen, egy előre nem sejthető baleset következtében. Kortárs, bajtárs, fegyvertárs volt, annak az ötvenhatos nemzedéknek a tagja, amelyik külföldön teljesedett ki Párizstól New Yorkig, Stockholmtól Puerto Ricóig. Abból a tehetséges művészgárdából, amelyik idestova negyven éve döngette a párizsi *École Nationale Supérieure des Beaux-Arts* kapuit, talán Pátkai futotta be az egyik leglátványosabb pályát. Szobrászból lett városépítész, aki kritikusan szemlélte a Bauhaustól örökölt esztétikát, azt az elvet, amelyik a festészetet és szobrászatot doktrinér módon a funkcionalista építészet szolgálatába állította.

A hatvanas években új látásmódra lett szükség, a gigantomániás, kietlen lakótornyok helyett emberszabású városra, amely szerényen tudomásul veszi a szakadatlan haladás csődjét, az elidegenedett ember kozmikus szorongását, amire *Beckett* vagy *Giacometti* a tanú. Erre érzett rá Pátkai Ervin, aki Franciaországban lett tájformáló ember, hiszen mindössze tizenkilenc éves volt, amikor 1956 késő őszén elhagyta Budapest utcáit, melyeket egy gigantomániás nagyhatalom hernyótalpas járművekkel tett embertelenné.

Mit tehet a művész? A semmiből új világot teremt. Pátkai is erre készült: lelket lehelni az emberriasztó urbánus konglomerátumba. Pátkai Ervin mögött jelentős életmű áll: több új, vidéki francia város művészi arculatát ő tervezte.

Negyvennyolc éves korában hunyt el, hosszú szenvedés után egy párizsi kórházban. Békéscsabán született 1937. április 11-én. Első, egész életére kiható élményei Erdélyhez kötik, ahhoz a tájhoz, melynek emlékeit, építészeti emlékeinek maradványait az emigrációból hazatért *Orbán* Balázs gyűjtögette szeretettel és aprólékos gonddal. Pátkai 1956 emlékezetes őszén iratkozott be a *Képzőművészeti Főiskolára, Somogyi* József keze alatt kezdett tanulni. A Beaux-Arts, ahová francia állami ösztöndíjjal jutott be, *Mészöly* Miklós szavait kölcsönözve: a tágasság iskolája lett Pátkainak,. A nyári szünidőkben a tájba harmonikusan illeszkedő latin-európai városokban nézelődött, a bizánci művészettel ismerkedett. Művészeti terveiről bal parti kávéházakban vitatkozott rokonlelkekkel, festőkkel, költőkkel. Közeli kapcsolatot tartott fenn az irodalmi avantgárddal: a *Magyar Műhely* egyik alapítója volt, bár nem tartotta magát a szó emberének.

Első jelentősebb művét, egy monumentális gipszszobrot, a második párizsi biennálé után a francia állam vette meg 1961-ben, és a modern művészetek múzeumába került. Pályája lendületesen ívelt, kiállítások, megbízatások, kemény alkotómunkában eltöltött évek következtek. 1966-ban a modern szobrászat nagydíját nyerte el, 1973-ban életművéért a francia lovagrenddel tüntették ki.

Pátkai Ervin az erőteljes, lenyűgöző méretű, de ugyanakkor könnyed formák mestere volt. Szobrai, mint megannyi ősi, természetformálta, de mégis modern vonalú katedrális, merészen törnek a magasba városok terein, hegyek ölén, egyetemek épületkaszárnyái előtt. Rétegelt betonszerkezetüket át- meg áttöri a váratlanul megnyíló üregeken átáramló fény. Nem leomlott kőhalom, bazaltoszlopok, tanúhegyek maradványai ezek a szobrok, hanem felfelé törekvő, magabiztosan átgondolt bátor építmények, tele hittel, erővel, vitalitással. Élete vége felé itthon is kiállított, régi vágya teljesült, amikor szülőföldjén is megismerték alkotásait.

Pátkai Ervin jó barát volt. Mindig talált időt, hogy látogató irodalmárokkal, művészekkel megigyon egy pohár vörösbort vagy felhajtson egy calvadost. Beszélgetés közben gondterhelten szívta méregerős Gauloise cigarettáját, egyikről a másikra gyújtott, s vidámságot csupán őszintekék szemei árasztottak. A megfakult, meggyérült szőke hajú férfi, halvány mosollyal, szégyenlősen, önironikus hangvétellel jelezte, hogy hozzá már hűtlenek lettek a szavak, bonyolult művészi elképzeléseit akadozva adta elő: harcolt a megfogalmazás pontosságáért.

Utoljára váratlan halála évében láttam Párizsban. Megtisztelő módon eljött előadásomra, hogy meghallgassa, hogyan manipulálta *Lukács* György a háború után sarjadó új magyar irodalmat, művészetet. Csak röviden volt alkalmunk beszélgetni a tömegben. Felháborodva mutatta a külföldi magyaroknak szánt pesti képes újságot, melyben, *Politikus pályák* cím fölött, ott terpeszkedett a jól ismert négyes fogat. Igen ám, de csak *Rákosi, Gerő* és *Révai* képe illett oda, mivel tapintatos kezek *Farkas* Mihályt kicserélték *Rajk* Lászlóra. Így került az áldozat hóhérai társaságába. Felindultan mondogatta: miért teszik ezt velünk. Én sem tudtam mire vélni, otromba melléfogás vagy szándékos csúsztatás, hiszen akkoriban már utóvédharcokat folytatott az uralkodó párt. Vérükben van a félretájékoztatás, kockáztattam meg tréfával elvenni művész barátom mélyről jövő felháborodását.

Halála után tíz évvel sem értem, hogy miért volt ennyire fontos egy beérkezett párizsi művészembernek, hogy ebből a sohavolt korszakból, melyet már akkor tudatunk mélyebb régióiba szorítottunk vissza, ne fröccsenjen föl a sár. Nem jól mondom. Én is maszatolok. Hazudok. Amikor az írógéphez ültem, ez jutott elsőnek eszembe. A felháborodása. Egy nevetséges semmiségen. Az, hogy *Nagy* Lászlónak igaza volt, káromkodásból is lehet katedrálist építeni. Külföldön is.

Czigány Lóránt

Japán segítséggel

Zenei verseny Nyíregyházi Ervin emlékére

Nyíregyházi Ervin, az 1903-ban született zongoraművész csodagyermekként keltett feltűnést (*Révész* Géza 1916-ban, Lipcsében publikált analitikus tanulmányában adja közre képességeinek összegezését). A kalandos, romantikus életű művész, aki 1930-tól Kaliforniában élt, hol koncertezett, hol nem, míg a hetvenes évek végén két *Liszt*-lemeze nyomán újból szárnyra kapta a világhír. Így jutott el a kuriózumokat mindig felkaroló Japánba, ahol a Tokióhoz közeli Takaszaki város kollégiumában óriási sikerű hangversenyeket adott. E látogatás máig élő emléke felkeltette egy nem kevésbé kalandos életű humán antropológus érdeklődését. David *Kung*, a mandzsúriai születésű kínai világpolgár, a New York-i, kiotói, isztambuli egyetemeken végzett professzori munkáját befejezve, a Takaszaki kollégiummal került kapcsolatba – és Nyíregyházi Ervin „nyomába" eredt. Koprodukciós tévéfilmet tervezve albumokba gyűjtötték a világon fellelhető Nyíregyházi-dokumentumokat, így jutottak el Nyíregyházára és Budapestre – hamarosan megalakult Takaszakiban a Nyíregyházi Ervin társaság. Innen már csak egy lépés volt zenei verseny megrendezése, erre 1994-ben került első ízben sor, idén pedig, a zene világnapján, október 1-jén, a verseny középdöntőjét Budapesten tartották meg, a Zeneakadémia kistermében. A zongora-ének-oboa kategóriára meghirdetett zenei vetélkedőn húsz középfokon muzsikáló növendék vehetett részt, a nyertes a döntőre Japánba utazhat. Kung professzor, aki romantikus, szabadságvágyó életét Nyíregyházáéval érzi rokonságban, azt reméli, a Takaszakiból kiinduló kezdeményezések a japán–magyar kultúrkapcsolatokat új színfolttal gazdagítják.

(sebestyén)

FOLYÓIRATSZEMLE

Nappali Ház

Nem tudni, igényt tartanak-e a *Nappali Ház* szerkesztői arra, hogy szélesebb körben beszéljenek lapjuk törekvéseiről. Az az érzése ugyanis az olvasónak, hogy egy jól körülhatárolható és zárt szellemi műhely ad hírt magáról negyedévenként, immár a huszonnegyedik számban. Fiatal írók, akiket nem érdekelnek népi és urbánus ellentétek, akik járják a maguk külön útját, amelyen nem társadalmi csapdák sorakoznak, hanem esztétikai és bölcseleti kérdések. A

Károlyi Csaba

vezette szerkesztőség sem meríthet másból, mint amiből a *Jelenkor*, a *Pompeji*, az *Alföld*, a *2000*, a *Lettre Internationale* (meg a többiek): a világ és szűkebb pátriánk posztmodern kísérleteiből s az ezeket meghaladni igyekvő próbálkozásokból. A kritikusgárda elméletileg alaposan felkészült, a költők virtuóz módon írják a verseket, a prózaírók a szövegeket, és a be nem avatott olvasó kapkodja a fejét: istenem, hol vagyok én ezektől a magaslatoktól? Sehol, jobb, ha nem foglalkozom irodalommal, mert úgysem értem, miről beszélnek. Még mielőtt a kor lassan letűnőben lévő divatján elvernénk a port, szögezzük le, a posztmodern nyelvi igényessége, játékossága után nem lehet a jövőben slampos mondatokban, zavaros képekben fogalmazva sikert elérni. Ez a legnagyobb hozadéka ennek a ma már egyre nyilvánvalóbban kiüresedő irányzatnak. Érzik ezt a Nappali Ház szerkesztői is, hiszen megpróbálják az életet is becsempészni a lapba, mint afféle kuriózumot. *Tar* Sándor szociográfikus ihletettsége, amely oly kiváló művé tette az *A mi utcánk* című magyar krónikát, itt irodalmiasnak hat (*Szürkület, Portrévázlat egy szociográfiához*).

Horányi Katalin

igen élvezetesen beszéltet egy belvárosi szalontulajdonosnőt életéről, de maga is érzi, hogy ez kevés, ezért értelmezi is az interjút, s ebben az eszemefuttatásban már közhelyszinten fogalmaz *(„s mint tudjuk, a tények fedik el előlünk leginkább a valóságot. Azt a belső valóságot, lényének spirituális terét, amelyben ott kell lennie a mobilitással járó traumáknak. Minden sikeres mobilitásnak és asszimilációnak ára van, nem lehet megúszni megaláztatások, félreértések, megszégyenülések nélkül.").*

Tandori Dezső köpönyegéből bújt elő a fiatal magyar költőnemzedék igen sok képviselője. Amikor a lapban magát a mestert olvassuk *Többnyári töredékek* címszó alatt, ismét megbizonyosodunk követhetetlen zsenialitásáról. Sajnos követik, ahogy követik a másik sztárköltőt, *Kovács* András Ferencet is, aki talán a legvirtuózabb verselője nemzedékének (1959-ben született), és akit attól kell félteni, hogy eltékozolja tüneményes tehetségét. Nem biztos, hogy segítenek az értelmező és leíró kritikák, amelyeknek okoskodatait csak úgy tudjuk kihámozni, ha megközelítjük az efféle okfejtésekkel: *„Az eddigi recepció tehát az intertextuális funkciók, a kulturális memotechnika jellegzetes poétikája és a posztmodern hagyománytudattal való szembesítés terén dolgozta ki leginkább a jelenleg uralkodó interpretációs keretet, ami az evvel számolni kényszerülő új olvasatokat is óhatatlanul befolyásolja. Ezért más szempontokat működtetni kívánó olvasatok akkor képesek a legtöbb eséllyel belépni az interpretációs láncba, ha kérdéseiket ezeknek a területnek a kontextusában is »elhelyezik«. Az, hogy hagyományértelmezés különböző változatai (intertextualitás, emlékezet, szerepjátszás) kerültek – hetően - az eddigi recepció fókuszába, olyan »meglátásokkal« strukturálta az értelmezéseket, melyek ezek »vakságát« elsősorban az olvasás immanensebb« területeire »irányították« (példa beszédmódok, a lírai én(ek) helyzete a szövegben motívumok, retorika stb.)... (Kulcsár-Szabó Zoltán).*

Nyíri Miklós

Kovács András Ferenc értelmezőiről ír tanulmányt, rávilágítva, hogy bizomerő jó szándékból kikapcsolódik az értékelésből az etikai mozzanat, s ebben a pillanatban a mély bravúros megoldások is végső soron üres mutatványnak hatnak.

Ugyanez a gond az ugyancsak bámulatos írástechnikával rendelkező *Darvasi* Lászlóval, aki Kovács András Ferenchez hasonlóan nagyszerű alanya a mai kritikának. Ahogy a Nappali Házban *Gulyás* Gábor és *Szilasi* László Darvasi-recepcióról vitázik, iskolapéldája annak, hogyan lehet kirekeszteni az olvasót egy diskurzusból.

Persze van, amikor be vagyunk avatva. Örömmel halljuk, hogy *Deréky* Pál harosan megjelenő szöveggyűjteményt állított össze *A magyar avantgárd irodalom (1915-) olvasókönyve* címmel, és érdekes az elgondolás, hogy itt nem a mozgalmi avantgárd szövegeinek túlsúlyban. Mutatóban olvashatjuk *Márai* Sándor *Jazz* című, 1925-ben a *Kassai Naplóban* megjelent versét.

Van még sok érdekes könyv a Nappali Házban, amelyre érdemes figyelni. Hogy mennyire, azt Brian *Eno* fogalmazza meg: *„Az egész művészet lényege, szerintem, hogy nem sok vizet zavar. Ezért olyan fontos"*. Tényleg jó, hogy nem sok vizet zavar, de ezért a mostaninál kicsit nagyobb hullámokat vetne.

A Nappali Ház az egyik szebben tördelt, illusztrált folyóirat. A szerkesztők hibátlan munkát végeznek, láthatón örömmel. S ezért talán illetlenség, ha olykor-olykor bátortalan szemmel követni akarjuk őket. Valószínű nem is tartanak igényt ránk, mezei olvasókra.

Csabai László

Viharok egy „békedíj" körül

A kannibálok igazsága

BONN – A német könyvkiadói és -kereskedői egyesülés békedíja mindig is viharokat kavart. Bárkit ért is a megtiszteltetés, szinte mindig voltak, akik felháborodottan felemelték hangjukat a kitüntetett méltatlanságára hivatkozva. Nincs ez másként az idén sem, amikor a díjat odaítélő alapítvány a németországi iszlamisztika nagy öreghölgyét, Annemarie *Schimmelt* szemelte ki.

A dolog először a nyári uborkaszezon témáinak komolytalanságával indult: rádiós és televíziós talkshow-k keretében füstölgött minden tiltakozó, mások meg különféle színes magazinoknak mondták el állásfoglalásukat. Egy biztos: általában sem azok nem olvasták a jeles tudós egyetlen sorát sem, akik legszívesebben máglyára vetnék, sem pedig azok, akik szentté avatnák.

Nemrégiben azonban komolyra fordult az ügy: közel száz író, költő, könyvkiadó és -kereskedő – köztük olyan személyiségek, mint Günter *Grass*, Jürgen *Habermas*, Daniel *Cohn-Bendit*, Peter *Zadek* vagy Taslima *Nasrin* – nyílt levélben fordult Roman *Herzog* szövetségi elnökhöz, arra kérve az államfőt, hogy ne vállalja el a díjátadó szerepét az október 15-én a frankfurti Szent Pál-templomban tartandó ünnepségen. Indoklásul azt hozták föl, hogy a Schimmel túlságos megértést tanúsít az iszlám nevében fellépő szélsőségesek iránt, és gyanúsan jó kapcsolatokat ápol az ugyanezen szellemben tevékenykedő közel-keleti diktatúrákkal és németországi külképviseleteikkel is. Tény, hogy a nagynevű iszlamista rendkívül szorosan együttműködik a muzulmán világ számos – olykor tagadhatatlanul radikális nézeteket valló – hitbuzgalmi szervezetével, amit aligha lehet felróni egy alapos tudósnak, de az már elgondolkodtató, ha az illető arról készít tanulmányt az iráni nagykövetség számára, miként lehetne befolyásolni a német tömegtájékoztatást – természetesen az igaz hit érdekében.

Az aláírók azonban mindenekelőtt a professzor asszony néhány kétségtelenül szerencsétlen megfogalmazását veszik alapul, amelyeket az elmúlt hetek társalgó- és nyilatkozatháborúja csak tovább élezett. Schimmel asszony mint az iszlám egyik legismertebb napnyugati tudora, természetesen kénytelen volt állást foglalni a muzulmán fundamentalizmus vagy éppen Salman *Rushdie* halálos ítéletének kérdésében. Ilyen alkalmakkor aligha volt lehetősége arra, hogy a tudományos műveitől joggal elvárt árnyaltsággal fogalmazzon. Márpedig más az, ha valaki egy kézikönyv egész fejezetét szenteli a fetvának, az istenkáromlásra vagy a próféta meggyalázására kiszabható halálbüntetés évszázados gyakorlatának, vagy egy félmondatban Rushdie-val kapcsolatban említi, hogy *„a mohamedán törvények már csak ilyenek"*...

Schimmel asszony egyik központi kutatási témája az iszlám és a modern kor kapcsolata – a kultúrák kölcsönös megértéséért e téren kifejtett munkásságát jutalmazná a békedíj is. Számos könyve és tanulmánya vizsgálja, miként reagál a muzulmán világ a nyugati civilizáció számára elfogadhatatlanul idegen eszményeire, korunk „elsietett modernizációjára". Schimmel asszony szerint az iszlám nem rendelkezik polgári-liberális hagyományokkal és értéktételezésekkel, ezzel magyarázza, hogy a mohamedán országokban a polgári demokrácia nem is tud kellőképpen gyökeret ereszteni (beleértve a legnyugatiasabb és NATO-szövetséges Törökországot is). Az iszlám nagy történelmi válságából következik továbbá, hogy hívei fogékonyabbak a kihívásra adott fundamentalista válaszok iránt. Mindezt a tudós úgy teszi, hogy nem tör pálcát senki fölött, bár – legalábbis szándéka szerint – igazolni sem akar senkit. *„Én csak megértést kérek az emberiségtől, a másság elfogadását"*, nyilatkozta.

A Schimmel asszony kitüntetését helyeslő *Frankfurter Allgemeine* publicistája a boszorkányégetések példáját hozza föl. Ha egy történész e témával foglalkozik, az még nem jelenti azt, hogy helyesli vagy igazolja a máglyákat. Egy éles nyelvű ellenző azonban így replikázott e hasonlatra: ezek szerint a kannibalizmus is *„megérthető és megmagyarázható"* azon az alapon, hogy *„Istenem, a kannibál kultúrkörben évezredek óta az ember a fő táplálék"*?

(józsa)

Középpontban az angyalföldi és kispesti párviadal

Utolsó helyre csúszott vissza a Békéscsaba

Noha a pénzben sohasem dúskáltak Békéscsabán, Pásztor József szakmai munkájának köszönhetően a Viharsarok első számú futballcsapata esztendők óta kellemes színfoltja a labdarúgás honi élvonalának. Az idei szezonra azonban a jelek szerint súlyos válságba kerültek a lilafehérek, s Csabán ma már aligha nem boldogan beérnék azzal is, ha a pillanatnyilag sereghajtó Előre FC-nek sikerülne legalább a középmezőnybe felkapaszkodnia. A baj persze nem jár egyedül: az Újpest elleni vasárnapi, vereséggel végződött meccs szünetében (!) APEH-ellenőrök jelentek meg a Kórház utcai stadionban, s a klub számottevő személyijövedelemadó-tartozásai miatt azonnal pénzügyi vizsgálatba kezdtek… Egyre nehezebb helyzetbe sodródik a tavaly még nemzetközi kupaszereplésről álmodozó Pécs is, Mihalecz István vezérletével viszont lassan magára talál a Haladás. Ami a felső házat illeti: megint pontokat veszített az MTK, ellenben a BVSC-Dreher váci sikere után után Egervári Sándor együttesének éremigényét most már a kétkedőknek is illik komolyan venni.

Belső száműzetés

VASAS–PÉCS 2-1 (0-1)

Fáy utca, háromezer néző, vezette: Puhl.

VASAS CASINO VIGADÓ: Sáfár – Mónos, Geress, Juhár, Maczó (Fischer, 55.) – Máriási, Szilveszter, Galaschek, Simon (Herczegh, 82.) – Jován, Gricajuk (Váczi, 46.).

PÉCSI MFC: Kovácsevics – Dienes, Szabados, Lajos – Tolocsko, Fehér, Dárdai, Jäkl, Schneider – Pest (Bujdak, 72.), Ulveczki (Rózsahegyi, 72.).

Gólok: Ulveczki (30.), Jován (64.), Galaschek (70.).

„Sokkal könnyebb volt játszani, mint egy meccset edzőként a kispadról végigidegeskedni" – kesergett a *Fáy utcai* öltözőfolyosón *Dárdai* Pál, a *Pécs* vezető edzője csapata idei *hatodik* vereségét követően. A vezetők és a *PMFC* gárdáját a fővárosba elkísérő bennfenntes rajongók próbálták vigasztalni a szakembert, ám az idősebbik Dárdait szemmel láthatóan megrogyasztotta az újabb kudarc. Amit talán elkerülhettek volna a látogatók, ha alig több mint egy órányi játék után, 1-0-ás PMFC vezetésnél az ifjabb *Dárdai* kecsegtető helyzetben megcélozza *Sáfár* kapuját, esetleg kiszolgálja őrizetlenül maradt társait. A piros-feketék legjobbja azonban a *cselezni* kezdett, s ezzel odavesztett a gólszerzés esélye, s miképpen az ilyenkor lenni szokott, az ellencsapásból egyenlített az addig jobbára meglehetősen kilátástalan akciókkal kísérletező *Vasas*.

A házigazdák találatát *Ján* jegyezte, ám az előkészítés kétségtelenül *Fischer* érdeme. A 29 esztendős csatárról szinte már megfeledkezett az angyalföldi publikum, hiszen a negyedik fordulóban lejátszott *Csepel–Vasas* meccs óta, mikor is lecserélését követően keresetlen szavakkal hozta *Gellei* Imre vezető edző tudomására a véleményét, tulajdonképpen *belső száműzetésben* élt. Hivatalosan nem került ki az első csapat keretéből, de legfeljebb a *tartalék együttesben* juthatott szóhoz, ha éppen nem jelentett sérültet. A tizenkilencszeres válogatott sorsáról – ki néhány esztendeje még abban az *Ajaxban* futballozott, mely szerdán Bajnokok Ligája-mérkőzésen gyakorlatilag legázolta a *Ferencvárost* – megoszlottak a vélemények, főképp, hogy egy interjúban maga Fischer jelezte: nem tartozik a Vasas-tréner kedvencei közé. Ráadásul *Váczival* ellentétben olyan barátokkal sem rendelkezik, kik a kispad mögötti lelátórészről *hangosan követelnék* csapatba állítását…

Félő volt tehát, hogy az elmúlt öt évben öt klubot megjárt futballistának a Fáy utcában is kitelik a becsülete, a gyér angyalföldi csatárkínálat azonban Gellei Imrét is a Fischer-ügy újragondolására késztette. S a szombati tapasztalatok alapján aligha bánhatta meg döntését, mert noha a csatárnak továbbra sem sikerült feliratkoznia a góllistára, elszántan és hasznosan játszott. „Ha ilyen teljesítményt produkál, a folytatásban is szükségünk lesz Fischerre" – kommentálta tömören a látottakat *Komjáti* András, a hazaiak pályaedzője. Vagyis a hajdani Fradi-kedvenc kapott egy újabb „utolsó lehetőséget", ellenben a nyáron *Nagyszombatról* nagy reményekkel igazolt *Bujdak* gyaníthatóan nem ír majd új fejezetet a pécsi futballtörténetben. Mert ugyan Dárdai Pál szokása szerint óvakodott attól, hogy játékosai közül bárkit is név szerint korholjon a PMFC gárdáját kiesőhelyre taszító kudarcért, azt azért nem titkolta: bármennyibe került is a megvásárlása, elege van a nyári gyakorlómeccseken még csillogó, a bajnokikon viszont gyakorlatilag hasznavehetetlen *szlovák* vendégmunkásból.

A PMFC egyre reménytelenebb helyzete alapján persze korántsem biztos, hogy a Bujdak-sztori Pécsett végleg lezárult…

S. Tóth János

Cél és eszköz

KISPEST–DVSC 0-0

Bozsik stadion, négyezer néző, vezette: Kiss G.

KISPEST-HONVÉD FC: Vezér – Bánfi – Hahn, Mátyus – Urbányi, Warzycha, Pisont (Bárányos, 46.), Kovács B., Cseke (Duró, 71.), Piroska – Ghinda (Jovanovics, 56.).

DEBRECENI VSC-EPONA: Horváth B. – Gojan – Vadicska, B. Szabó, Szathmári – Dombi, Madar (Kovács N., 91.), Arany, Medvid (Nagykaposi, 88.) – Sándor T., Ilea.

„Látványos sikernek semmiképpen sem nevezném, de a *célunkat elértük*. A tavalyi szezonban eredményre vezető *kontratámadásainknak* nyoma sincs, éppen a kulcsjátékosaink maradnak el korábbi teljesítményüktől, igaz, azt a két-három emberemet, akikben *benne van* a gól, már kiismerték a védők, komolyabb taktikai változtatásra pedig vérbeli csatár nélkül lehetőségem sincsen" – szabadkozott *Garamvölgyi* Lajos a *Bozsik stadion* öltözőfolyosóján a mérkőzés után. Pedig *Machiavelli* tanításai óta tudhatjuk: a *cél szentesíti az eszközt*. Az már egy másik kérdés, hogy ezért cserébe a korábban a hazai bajnokságban üde színfoltként feltűnt modern játékstílust kellett feláldozni.

Mindenesetre a szombat esti kilencven perccel nem sokat vesztettek a meccsközvetítés nélkül maradt tévénézők, annál többet viszont a *Kispest-Honvéd*. Nem csoda hát, hogy *Komora* Imre klubigazgató *kártérítési perrel* fenyegetőzött, igaz, ígért ő már sok mindent. Például *rendet* a csapat háza táján, fiatalítást, új gondolkodásmódot. Ennek jegyében 19 perc erejéig végre bemutathatta tudását a nyáron hozzáállása miatt száműzött, majd a munkanélküliségtől mégis megmentett *Duró*. Lehet, hogy a magaviseletével már semmi gond, a játékában azonban egyelőre semmi változás…

Nem lógott ki azonban így sem a pályára lépett 27, önmagát előszeretettel *futballistának* definiáló férfiú közül. Futóteljesítményben mindenkit felülmúlt például *Kiss* játékvezető, valószínűleg annak köszönhetően, hogy még a *nyári szerelését* csomagolta be. Legalábbis más ésszerű magyarázata nemigen akad annak, ha valaki tíz fokos hidegben *rövidujjú ingben* szaladgál. A játékosok nem voltak igazi partnerei, nem hozták egyetlen olyan helyzetbe sem, amelytől esetleg *melege* lehetett volna. Nehezebb dolguk volt a zászlófelvonóknak, akik a találkozó elején – éktelen nyikorgás közepette – egy *Fair play* feliratú lobogót próbáltak helyére húzni. A szerencsétlen vászondarab éppen akkor akadt meg véglegesen félárbocon, amikor *Warzycha* jó érzékkel letalpalta *Madart*.

A meccs végén azért két ember biztosan boldog volt. A szerint nem fér bele az edzelképzeléseibe. A tréner ezt szan meg is indokolta: egyetlen*érült* futballista sem fér bele elképzeléseibe… Pedig szüége lenne az edzőnek gólerős ékosokra, hiszen újabb *nehé erőpróba* előtt állnak. A fent említett kiadvány szerint például szerdán a csapat visszavágómérkőzést játszik 14.00-i kezttel a *Szi-*

Az angyalföldi Mónos elől Fehér becsúszva rúg el a labdát a hazaiak sikerével véget ért Fáy utcai Vasas–Pécs mérkőzésen

Havran Zoltán felvétele

tárosoknak ugyanis nem lesz sok dolguk a szombati garnitúrák tisztításakor, a két kapusnak még csak el sem kellett vetődnie, de a többiekre sem az *eszeveszett vehemencia* volt a jellemző. *Török* Péter, a hazaiak szakvezetője azonban mégsem fiai harcmodorával okolta a pontvesztést, hanem a vészes *csatárhiánnyal*. *Ghinda* csak magányosan vergődött a pályán, s a helyére beállt szerb *Jovanovics*, akit a hírek szerint a meccset népes kíséret társaságában a nézőtérről követő *Détári* vásárolt meg egykori klubja számára, sem váltotta meg a futballvilágot. Az összecsapás előtt kiosztott „*Hírlevél*" szerint pedig *Eszenyi* sérült, míg *Pena* *getszentmiklós* oata ellen, mely 14.00-kor klődik a Bozsik stadionban".

Biztos sokan znek…

Eei Tamás

GYŐR–ZTI-2 (1-1)

Győr, háromer néző, vezette: Vavika.

GYŐRI ETC: Csaban – Bordás (Kors(63.) – Lantai, Agics (Pető,.) – Ördög, Miriuta, Lakos, ijszán, Füzi (Moke, 58.) – Azei, Hámori.

ZALAEGERSZEGI TE: Tóth J. – Szabó · Balog (Kacsándi, 78.), Hoth J. – Sztipánovics, Horv A., Fujsz (Szabó R., 84.), endvai, Németh T. – Sel, Szabó II. (Preisinger, 84.)

Gólok: Sebők (14.), Hámori (30.), Szabó II. (56.), Hámori (büntetőből, 80.).

PARMALAT–STADLER 0-0

Székesfehérvár, négyezer néző, vezette: Hanacsek.

PARMALAT FC: Disztl – Toldi, Keresztúri, Lőrincz – Dubecz, Dvéri (Nagy L., 90.), Monye, Rósa – Pálfi (Bekő, 27.), Horváth (Varsányi, 59.), Tóth N.

STADLER FC: Nagy G. – Kertész, Makrickij, Dragoner, Nagy N. – Resko (Román, 57.), Molnár, Jeremejev, Csehi I. – Kovács (Nicsenko, 46.), Csehi Z. (Lehota, 72.).

Kiállítva: Toldi (26.).

BÉKÉSCSABA–UTE 2-3 (2-2)

Békéscsaba, ötezer néző, vezette: Varga S.

BÉKÉSCSABAI EFC: Baji (Udvarácz, 46.) – Balogh, Usmajev (Csató J., 46.), Szenti (Szabados, 75.), Zahorán – Mracskó, Fodor, Major, Kasik – Szarvas, Kulcsár.

ÚJPESTI TE: Szűcs – Tomka, Füzesi, N'Doumbe, Szlezák – Jenei, Szanyó, Tóth Gy., Somogyi – Wukovics (Belvon, 63.), Egressy (Szili, 78.).

Gólok: Jenei (3.), Szarvas (10.), Kulcsár (36.), Tomka (37.), Szanyó (54.).

VÁC–BVSC 2-3 (1-1)

Vác, kétezer néző, vezette: Lettrich.

VÁC FC-SAMSUNG: Hámori – Puglits, Nagy, Lévai – Nyikos (Austin, 39.), Vojtekovszki, Víg, Schwarcz, Romanek – Borgulya (Szedlacsek, 79.), Sándor (Kasza 73.).

BVSC-DREHER: Koszta – Molnár, Csábi, Bondarenko – Bükszegi (Zováth, 84.), Komódi (Kovács Z., 90.), Bognár, Farkas (Potemkin, 63.), Aranyos – Orosz, Vincze.

Gólok: Bükszegi (29.), Sándor T. (42.), Austin (47.), Bondarenko (79.), Vincze (81.).

Az NB I állása

1. BVSC	9	7	1	1	17- 6	22
2. Csepel	8	5	3	0	16- 8	18
3. UTE	8	5	1	2	16- 8	16
4. FTC	7	5	0	2	13- 6	15
5. DVSC	9	4	3	2	9-10	15
6. MTK	8	4	2	2	15- 9	14
7. Vasas	9	4	2	3	13-12	14
8. Vác	9	4	1	4	19-16	13
9. Kispest	8	3	3	2	9- 7	12
10. Stadler	9	2	5	2	12-11	11
11. Győr	9	2	4	3	13-13	10
12. ZTE	9	2	2	5	11-17	8
13. Parmalat	9	2	1	6	9-20	7
14. Haladás	9	1	2	6	8-22	5
15. PMFC	9	2	1	6	9-14	4
16. B.-csaba	9	1	1	7	10-20	4

A *PMFC* csapatától három pontot levontak, mert a *BVSC-Dreher* elleni mérkőzésen (0-2) *Dienes* jogosulatlanul szerepelt a baranyaiaknál.

Az *MTK–UTE* mérkőzést október 25-én rendezik, az *FTC–Kispest* elhalasztott találkozónak még nincs időpontja. A bajnokság 10. fordulójára a svájciak elleni idegenbeli válogatott fellépést követően, október közepén kerül sor.

Góllista

5 gólos: *Szarvas* (Békéscsaba), *Vincze* (BVSC), *Baranyi* (Csepel), *Hámori* (Győri ETO).

4 gólos: *Hamar* (MTK), *Borgulya* (Vác), *Orosz* (BVSC), *Jenei* (Újpesti TE).

Következik

Október 2., hétfő: *Csepel–Ferencváros* (19, bajnoki, tévémeccs).

Október 4., szerda. Magyar Kupa-visszavágók: *Nagykanizsa–Salgótarján* (13), *Selyp–Vác* (13), *Kamond–Kaba* (13.30), *Paks–Balatonlelle* (13.30), *Budafok–Parmalat* (13.30), *Kispest–Szigetszentmiklós* (14), *ZTE–Mosonmagyaróvár* (16), *BVSC–Százhalombatta* (17), *Haladás–Kazincbarcika* (17.30).

Október 5., csütörtök. Magyar Kupa: *Csepel–Baktalórántháza* (17).

NB II

A 7. forduló eredményei

Keleti csoport: *Diósgyőr–Hódmezővásárhely* 5-0, *Salgótarján–Eger* 0-0, *Tiszakécske–Sényő* 3-0, *Nyíregyháza–Kecskeméti SC* 3-0, *III. Kerület–Kecskeméti TE* 3-2, *Gödöllő–Hajdúnánás* 0-0, *Kabai Cukor–Hatvan* 2-1, *Tiszavasvári–Kazincbarcika* 2-1. Az élcsoport: 1. Diósgyőr 17 pont, 2. Tiszakécske 16 (15-4), 3. III. ker. TVE 16 (14-5).

Nyugati csoport: *Nagykanizsa–Dunaferr* 0-1, *Soproni LC–Érd* 1-0, *Siófok–Veszprém* 4-0, *Budafok–Matáv Sopron* 0-1, *Százhalombatta–BKV Előre* 2-0, *Keszthely–Kaposvár* 0-1, *Mohács–Tatabánya* 3-2, *Paks–Balatonfüred* 1-0. Az élcsoport: 1. Siófok 18 pont, 2. Rákóczi 16, 3. Dunaferr 15.

Külföldi stadionokban történt

Földre szállt az „isteni" Diego

Bár több rangadót rendeztek a hét végén Európában, az igazi szenzációt nem a *Real Madrid–Barcelona*, a *Dortmund–Bayern*, a *Roma–Lazio* vagy a *Sporting–Benfica* mérkőzés jelentette, hanem egy játékos visszatérése. Egy apró termetű zsenié, akit sokan *bálványként* tisztelnek…

Javában dúl a háború *Korea* és *Japán* között. Szerencsére nem bombákkal lövi egymást a két ázsiai állam – a vita a *futball* körül összpontosul. Mindkét ország megpályázta a 2004-es labdarúgó világbajnokság rendezési jogát. Igyekeznek bizonyítani: sokkal előnyösebb lehetőségeket kínálnak a világ legjobb válogatottjai számára, mint vetélytársak. A *verseny* tehát javában zajlik, s jelenleg úgy látszik, Japán lesz a befutó, mert a szigetország *rekordbevételeket* ígér. Koreának tehát igencsak össze kell szednie magát. El kell ismerni, az aprócska állam mit sem bíz a véletlenre: a koreaiak legújabb reklámfogása az volt, hogy meghívták az egykori világbajnok *Maradonát*, az „isteni" Diegót, akinek épp szeptember 30-án járt le a tavalyi vébé óta tartó eltiltása. Diego az argentín *Boca Juniors* színeiben koreai válogatott elleni meccsen tért vissza.

Szombaton mindenki csak Maradonára volt kíváncsi: tud-e még focizni, egyáltalán bírja-e erővel a meccset. Azt már pályára léptekor meg lehetett állapítani, hogy nem a „régi" Diego tért vissza. *Hajviseletén* próbált változtatni: fekete fürtjei között vörös csíkkal adta a világ tudtára: újra itt van, s ismét retteghetnek tőle az ellenfelek játékosai. Mardona visszatérése sokkal jobban aligha sikerülhetett volna. *Nagyszerűen játszott*, s bár gyorsasága már nem a régi, olyan labdákat adott, technikai bűvészmutatványokat mutatott be, amelyekre talán csak egyedül ő képes a földkerekségen. A 41. percben az általa elvégzett szöglet után szerezte meg a vezetést a Boca *(MacAllister* fejesével). Négy perccel később óriási dübörgés rázta meg a csendes éjszakákhoz szokott Szöult: kiegyenlítettek a hazaiak *Ha Seok Ju* fejesével. A 79. percben ismét Diegót ünnepelte a 80 ezres, amúgy igen hangos közönség: igazi *álompasszal* indította a másik renitens futballistát, az eltiltása n szintén most visszatérő *Caniggiá*ki ki tudta hagyni a hatalmas helyze A 87. percig bírta szusszal Maradona Marcico állt a helyére. Diegót hosszúpercekig ünnepelték, mindenki csak őt nyelte, s így csak kevesen láthatták, ar az utolsó percben a Boca *Alzuri* eme nyomán megszerezte a győztes gó De kit foglalkoztatott ez? A meccsedményére egy évtized múlva valószleg csak nagyon kevesen emlékeznenégis, mindenki számára örök élmérjelentett, hiszen az isteni Diego ezen találkozón szállt vissza a földre…

NETORSZÁG. A vasárnap esti dortmi rangadón elveszítette veretlenségét *Bayern München*: kitűnő mérkőzésenél hajrázó *Borussia* 3-1 arányban verte ajor együttest!

Gane *Elber* 1994 nyarán került a *Stuttgh*oz. Akkoriban a világ minden pontjszívesen látták a *„világbajnok"* brazilt. Őt is nagy tehetségként tartották szon, a tavalyi év azonban rosszabb volt nára, mint egy *rémálom*. Lábát törte sak fél év múlva tért vissza, de bátortall, erő nélkül, gyengén játszott, s alig-alőtt gólokat. Az idei alapozást végighta, a Svájcból „importált" *Fringer* e kijelentette: *kezdőként* számít rá. Elbelósággal *szárnyal* az idei bajnokságb A *St. Pauli* elleni összecsapáson pedi ár-már klasszis honfitársait idézte. Igaz mérkőzésen a hazai hamburgiak szerk meg a vezetést *Driller* révén. A 17. ben azonban elnémult a St. Pauli húszes szurkolótábora: Elber lőtt hatalmast. A 39. percben nagyszerű megkerücselelel alázta meg a hazaiak hátvédjjobbról középre adott, s *Bobic* a hálópasszírozta a labdát. Az 55. percben ber – vitatható – kiállítása nyomán tíz fogyatkozott a VfB. A 74. percben azon növelte az előnyt a vendégcsapat *Gilez* remek egyéni szólója után (1-3). A s hőse természetesen Elber volt, aki góllal és három gólpasszal kilenc pontgyűjtött eddig a Bundesliga „kanadai ázatán".

Ha Németországban közvéleménykutatást tartanának, ki a legnépszerűbb az első osztályban tevékenykedő trénerek között, aligha végezne az élen Banno *Möhlman*, a *Hamburger SV* mestere, akit meg akartak verni a kikötővárosi szurkolók az *Uerdingen* elleni idegenbeli összecsapás után. Pedig ezúttal nem is játszott annyira rosszul a HSV, sőt még pontot is szerzett. Más kérdés, hogy katasztrofálisan gyengén futballozó ellenféltől… A 25. percben a svájci *Henchoz* a HSV-t juttatta előnyhöz, a 83. percben egyenlített az Uerdingen *Lässig* révén (1-1). A HSV képtelen volt nyerni a legutolsó 15 idegenbeli meccsén. A csapat támadóinak ügyességéről pedig sokat elárul: az egyik legjobb góllövő épp Henchoz, ki egyébiránt *középhátvéd*…

Továbbra is bámulatosan szerepel idegenben a *Schalke* csapata. A gelsenkircheiek ezúttal *Freiburgba* látogattak, s 54 perc elteltével a hórihorgas holland, *Mulder* szerezte meg számukra a vezetést. *Spies* még egyenlített, a 76. percben azonban újra a vendég együttesnél volt az előny a cseh *Latal* találata nyomán. A nézők valószínűleg ezen a meccsen láthatták a forduló legizgalmasabb utolsó tíz percét. Többször jött előre a Freiburg kapusa, *Schmadtke* is fejelni. Óriási nyomás nehezedett a Schalke kapujára, a játékvezető ráadásul vagy öt percet hosszabbított, de a Schalke sikerrel védte előnyét (1-2). A forduló meglepetését a *Hansa Rostock* szolgáltatta: 2-0-ra nyert *Karlsruhéban* (gólok: *Baumgart, Beinrich*).

További eredmények: *Kaiserslautern–Köln* 1-1, *Leverkusen–Bremen* 2-2, *München 1860–Düsseldorf* 2-1. **Az élen:** Bayern München 21, Dortmund 17, Rostock 14 pont.

ANGLIA. A szerb *Milosevics* volt a forduló hőse: két góllal járult hozzá csapata, az *Aston Villa* 3-0-ás idegenbeli sikeréhez a *Coventry* ellen. A nigériai *Yeboah* most sem tagata meg önmagát, igaz a múlt heti mesterhármas után ezúttal csak egyszer volt eredményes. Mindezt a *Sheffield Wednesday* bánta, amely 2-0-ás vereséggel távozhatott *Leedsből*. A hazaiak második gólját *Speed* szerezte. Ismét kikapott a bajnok *Blackburn* – az újonc *Middlesbrough* otthonában szenvedett 2-0-ás vereséget.

További eredmények: *Nottingham–Manchester City* 3-0, *Tottenham–Wimbledon* 3-1, *Bolton–Queen's Park Rangers* 0-1, *Chelsea–Arsenal* 1-0. *Manchester United–Liverpool* 2-2 (nyolc hónapos eltiltása után góllalt tért vissza az MU francia csatára, *Cantona*), *Everton–Newcastle* 1-3. A *Southampton–West Ham* mérkőzést hétfőn rendezik. **Az élen:** Newcastle 21, Aston Villa 17, Manchester United 17, Leeds 16 pont.

SKÓCIA. A listavezető *Celtic* az utóbbi idők sikercsapatát, a *Rangerst* fogadta. A katolikus és a protentáns glasgowi csapat rivalizálásáról számtalan történet szól. Nos, a két gárda *„vallás-háborújának"* legújabb fejezetét a Rangers írta. Közel félszázezer néző előtt Walter *Smith* tanítványai ugyanis 2-0-ra nyertek (gólok: *Cleland, Gascoigne*). További eredmények: *Aberdeen–Raith* 3-0, *Motherwell–Kilmarnock* 3-0, *Hibernian–Hearts* 2-2, *Partick–Falkirk* 1-1. **Az élen:** Rangers 12, Aberdeen 10, Celtic 10 pont.

Rónay Tamás

BELGIUM: *Ekeren–Lierse* 1-1, *Saint Truiden–Cercle Bruges* 1-1, *Seraing–Standard Liege* 0-0, *Mechelen–Lommel* 2-0, *Anderlecht–Antwerpen* 1-1, *Beveren–Harelbeke* 0-0, *Charleroi–Molenbeek* 2-2, *Waregem–Aalst* 0-0, FC Bruges–Gent 3-0. **Az élen:** FC Bruges 26, Lierse 21, Anderlecht 19 pont.

OLASZORSZÁG: *Atalanta–Piacenza* 2-0, *Bari–Milan* 1-0, *Fiorentina–Cremonese* 3-2, *Internazionale–Torino* 4-0, *Juventus–Napoli* 1-1, *Padova–Parma* 1-3, *Sampdoria–Cagliari* 1-2, *Udinese–Vicenza* 1-1.

FRANCIAORSZÁG, a 11 fordulóban: *Cannes–Nice* 1-3, *Gueugnon–Mantes* 0-1, *Le Havre–Martigues* 1-0, *Lyon–St. Etienne* 2-1, *Metz–Auxerre* 3-1, *Monaco–Guingamp* 1-0, *Montpelier–Lille* 0-0, *Rennes–Bastia* 2-0.

Készek vagyunk megosztani tárgyalási tapasztalatainkat Budapesttel

Martti Ahtisaari finn köztársasági elnök az integráció előnyeiről, a finnugor kapcsolatokról, Moszkva közelségéről

Martti Ahtisaari finn köztársasági elnök szerdán Bécsből háromnapos hivatalos látogatásra Magyarországra érkezik. A január elsejétől EU-tagállam Finnország elnökével útja előtt Helsinki-közeli rezidenciáján beszélgettünk az országaink közötti kapcsolatokról, Helsinki külpolitikájáról és természetesen a finnugor népek együttműködéséről.

– Elnök úr, miként értékeli a finn–magyar kapcsolatokat, s milyen előrelépéseket tapasztalt azt követően, hogy Göncz Árpád köztársasági elnök 1992-ben Helsinkiben járt?

– Úgy vélem, népeinket hagyományosan forró érzelmek kötik össze, kapcsolatainkat pedig szerteágazóaknak nevezhetjük. A mostani időszakot kihívásnak tekintem – különösen a finnek számára –, hiszen az Európában tapasztalható változások nyomán sokkal nagyobb a versengés. Én örülök ennek, ugyanis állandó készenlétben tart minket, s ez érvényes a kétoldalú kapcsolatokra is. A népeink közötti kapcsolatot talán egy hosszú házassághoz hasonlíthatnám. Mindannyian, akik házasok vagyunk, tudjuk: a feleknek mindent meg kell tenniük ahhoz, hogy a kapcsolatot életben tartsák. A látogatást egyébként igen nagy érdeklődéssel várom. Finnország például most lett tagja az Európai Uniónak, Magyarország pedig benyújtotta felvételi kérelmét a szervezetbe, s mi *készek vagyunk megosztani önökkel – és más barátainkkal is – azokat a tapasztalatokat, amelyeket a tárgyalásokon szereztünk.* Persze, ezek a tárgyalások sajátságosak minden ország esetében, de én itt is jó esélyt látok az együttműködésre. Többször jártam már Budapesten, de sosem volt alkalmam a fővároson kívülre is ellátogatni. Így azután akár azt is mondhatnám, hogy egy álom válik valóra. Ugyanakkor nagyon örülök annak, hogy néhány kulturális eseményre is jut idő a látogatásom során.

– A finn–magyar kapcsolatok mely területén látja ön szükségesnek az együttműködés javítását?

– Nem szeretném a javítás szót használni, mivel ez a jelenlegi helyzetnek egyfajta kritikáját feltételezné. Azt mondanám, hogy *fejleszthetjük együttműködésünket.* Politikai téren például a tapasztalataink megosztására gondolok, a kultúrában és a gazdaságban pedig gyakorlatilag nem lehet határt szabni az együttműködésnek. A jelenlegi határokat saját képességeink és képzeleteink szabják meg.

– Gondolja, hogy az ön magyarországi útja jelzésértékű lehet a finn üzletembereknek? A két ország közötti gazdasági kapcsolatok ugyanis visszaesnek, miután Finnország belépésével az EU-ba érvényét vesztette az az egyezmény, amely vámmentességet biztosított a finn termékeknek.

– Ezt én nem tartom olyan problémának, amelyet ne tudnánk megoldani. Mindkét ország felvételét kérte az Európai Unióba, s mi az EFTA-tagállamokkal közösen csatlakoztunk. Ugyanakkor támogatjuk Magyarország felvételét, hiszen mindig is azt mondottuk, hogy *ez nem az utolsó bővítés kell hogy legyen.* Így azután úgy vélem, átmeneti technikai problémával kell szembenéznünk. Mostani utamra egyébként nem kísérnek el üzletemberek, de finn cégek képviselői jelen vannak Magyarországon.

– Önök tehát támogatják az Európai Unió bővítését, de finn szempontból kiknek kellene a következőknek lenniük „a sorban", a visegrádi vagy a balti államoknak?

– Én azt tapasztaltam azokon az EU-találkozókon, amelyeken még csatlakozásunk előtt részt vettem, hogy csak a középeurópai, a visegrádi országokról tárgyaltak. Bár ha jól értettem, éppen a visegrádi négyek kerülik, hogy Visegrádot emlegessék. Ez éppen olyan, mint az északiak esetében, akik nem használják az északi jelzőt. A magyarázat talán ugyanaz mindkét esetben, senki sem akarja, hogy ezeket az országokat tömbként kezeljék. A mi esetünkben is mindenki a saját tárgyalási folyamatát bonyolította le. Szóval ezeken a találkozókon nem említették a balti országokat. Ezért hallották tőlünk s a többi északi országtól, hogy nem szabad elfelejteni a baltiakat sem. Ezt Essenben végül elismerték. Ezután pedig *minden országnak saját magának kell megfelelnie* a tagság követelményeinek. Lehet szó párhuzamos tárgyalási sorozatról, de a csatlakozás sebessége különbözhet. Nincs tehát preferencia-sorrend,

Martti Ahtisaari: Együttműködésünket ándoan fejlesztenünk kell

ez képtelenség. Mi csupán azt szeretnénk, ha a baltiak is esélyt kapnának, ha őket sem felejtenék el.

– A finn kormány egyik nemrég közzétett nyilatkozatában Helsinki Európa-politikájának fő irányvonalai rajzolódtak ki. Ebben az ország biztonsága kapcsán felmerült a semlegesség és a hiteles védelem. Kifejtené, mit is takarnak ezek az elképzelések?

– E nyilatkozat szerint „Finnország katonailag el nem kötelezett, független és hiteles védelmi politikával rendelkező tagállamként csatlakozott az Európai Unióhoz. Az el nem kötelezettség a jelenlegi körülmények között a legindokoltabb megoldás Észak-Európa biztonsága és stabilitása szempontjából". Ezzel azt szeretnénk hangsúlyozni, hogy mi a régóta folytatott politik nk fenntartásával segítünk véd ni Európa biztonságát és sta litását. Ugyanakkor *aktívan kánunk részt venni azokon a tárgyalásokon, amelyek a földre biztonsági szerkezetének fe pítését célozzák.* Ennek – vél ényünk szerint – a partneri apcsolatokon, az együttműködésen, valamint a létező szervezeteken kell alapulnia. Ezért lépnk be megfigyelőként az Észak-atlanti Együttműködési Ta csba és a Nyugat-európai nióba, és ezért csatlakoztunk a NATO békepartnerségi p gramjához. Ott akarunk lenn ahol a tárgyalások folynak ól, miként is kell megvalósítan az európai biztonságot. Itt lig többek között óvni szeretn a szükségtelen felosztásoktó akár biztonsági, akár gazdasi szempontból. Ugyanakkor a hívnám fel a figyelmet, hc mi sokkal átfogóbban értel zzük a biztonsági kérdéseke Különös figyelmet kell for nunk például a környezetvéd ni kérdésekre – gondoljunk c az oroszországi atomerőműve. Biztonsági okokból teh – persze nem egyedül, hanem Európa többi államával együtt – aktív szerepet kell játszanunk abban, hogy a szomszédos országokban javuljon a környezetvédelmi helyzet. Ez a legjobb, amit tehetünk.

– Szóval önök nem tartják az orosz szomszédságot lehetséges veszélyforrásnak?

– Jelenleg nem látunk semmiféle katonai fenyegetést, ami arra késztetne minket, hogy a már említettektől eltérő döntéseket hozzunk.

– Még akkor is nyugodtak, ha az orosz szélsőségesek – például Zsirinovszkij – erősödésére gondolnak?

– Nos, Zsirinovszkij járt Finnországban, s nem hinném, hogy túlságosan hatásos lett volna azokon a szemináriumokon, amelyeken itt részt vett. Úgy vélem, arra kell összpontosítani, miből ered az ő népszerűsége. Szerintem ezek a politikusok az orosz gazdasági és társadalmi fejlődés hiányából erősítik támogatottságukat. Tehát számunkra az a jó, ha segíteni tudjuk a gazdasági előrelépést Oroszországban, így azután erre kell koncentrálnunk, amikor együttműködésről beszélünk. Nézze, jelenleg minden európai ország elkötelezte magát a piacgazdaság, a demokrácia és az emberi jogok tiszteletben tartása mellett. Egyesek fejlettebbek, mint a többiek, de senki sem tökéletes. Mindig találunk valamit, ami nem úgy működik, ahogy kellene, azonban mindannyian ezt fogadtuk el, mint társadalmunk alapját. Ennek a fejlesztése szerintem fontosabb annál, hogy mit is teszünk katonai téren. És *nem hiszem, hogy bárkit is el kellene szigetelni.*

– Ugyanakkor az orosz szomszédság különös gazdasági lehetőségeket is nyújt Finnországnak…

– Így van, s nagyon örülök annak, hogy kétoldalú kereskedelmünk, amely a Szovjetunió bukását követően igencsak visszaesett, most ismét növekszik. Az utolsó adatok szerint elérte a '91-es szint 70 százalékát.

– Ha jól tudom, jelentős regionális együttműködésre készülnek Szentpétervárral és környékével. Elképzelhető, hogy ezen keresztül Finnország az EU kapuja lesz Oroszország felé?

– Remélem, ez valóra válik, hiszen növekszik az Oroszországba és az onnan kifelé áramló áruforgalom, amely Finnországon keresztül halad át, egyes orosz cégeknek pedig nálunk is vannak képviseleteik. Nyilvánvaló, hogy amikor a szentpétervári térség nagyobb piac, mint egész Finnország (mi ötmillióan vagyunk, ott pedig mintegy hétmillió ember él), megpróbáljuk ezt kihasználni. Ezért volt az is, hogy elnökként először Szentpétervárra látogattam Oroszországban. Hozzá kell tennem azt is, hogy aznap, amikor onnan visszatértem, elutaztam Délkelet-Ázsiába, Indonéziába, Thaiföldre, Malajziába és Szingapúrba. Számunkra ugyanis *létfontosságú, hogy keressük a kapcsolatokat ezekkel a piacokkal.* Az EU-csatlakozással tehát nem értünk az út végére.

– Az önök országa igen nyugodt és csendes. Nem tart-e a társadalom attól, hogy az orosz kapcsolatokat kihasználva az országban megjelenik a maffia is?

– Nem hinném. Léteznek persze félelmek amiatt, hogy esetleg bűnöző elemek jelennek meg nálunk is. Létezik a prostitució, ami mindig a bűnözők felbukkanásával is jár. De vélhetően többet beszélnek róla, mint amekkora a veszély. Egyébként mi nem vagyunk kifejezetten ideges nép. Évtizedek óta képesek vagyunk fenntartani államunkat, senki sem szállt meg minket, megvédtük országunkat. *Létezik tehát egyfajta önbizalom,* energiánkat pedig pozitív dolgokra fordítjuk.

– A finn külpolitika egyik fontos területe az Északi Tanács. Miként alakul ez most azt követően, hogy a norvégok nemet mondtak az EU-tagságra?

– Amikor a norvégok elutasították, hogy most csatlakozzanak az Európai Unióhoz, egyben hangsúlyozták: folytatni szeretnék az északi együttműködést. Miután most a négy országból három EU-tag, felvetődik persze a kérdés: miként alakulnak üzleti kapcsolataink a térségben. Mi készek vagyunk az együttműködésre, hiszen életmódunk, elképzeléseink arról, hogy miként működik és miként fejleszthető a társadalom – igencsak egybeesnek. Hasonló gondokkal kell szembenéznünk, és mindannyiunknak meg kell oldanunk ezeket. Tehát *az együttműködés folytatódik.* És figyelnünk kell a norvégok érdekeire is. Ráadásul nekik olyan tapasztalataik vannak, amelyeket az Európai Unió is hasznosíthat. Véleményem szerint az északi együttműködés kikristályosodik, nyilvánvalóvá válnak a prioritások. De ez az EU-tagságtól függetlenül is megtörtént volna.

– Helsinki és Budapest együttműködéséről beszélve mindig felvetődik a finnugor népek közötti kapcsolat. Miként értékeli ön a jelenlegi helyzetet e téren, illetve miben látja az előrelépés lehetőségét?

– Tudományos szinten ez az együttműködés mindig is létezett, sokan vettek részt benne, s még a hidegháborús időszak sem volt akadály. Augusztusban Helsinki lesz a színhelye annak a konferenciának, amelyen várhatóan részt vesznek az érintett országok művelődési tárcáinak vezetői is, s amelynek középpontjában a finnugor népek állnak. Ezek után arra vagyok kíváncsi, *a tudományos szinten túl* mivel bővülhet az együttműködés.

– Különös helyzetben vannak az Orosz Föderáció területén élő finnugor népcsoportok, amelyeket különböző módon támogat Helsinki, Tallinn és Budapest is…

– Róluk beszélve mindenképpen figyelembe kell vennünk az általános orosz helyzetet, azt, hogy jelenleg hozzávetőlegesen 30 millióan élnek a létminimum alatt. Mi természetesen támogattuk ezeket a népcsoportokat – nem eleget. Befogadtunk néhányat tagjaik közül, megpróbáltunk javítani életkörülményeiken, hozzájárultunk a lakásgondok csökkentéséhez, illetve az egészségügyi ellátás javításához. Szerintem a kérdést ebben a szellemben kell megközelíteni, nem csupán arról beszélni, hogy mit kellene tennie annak az országnak, ahol élnek. Meggyőződésem, hogy sokszor jobb javítani a jelenlegi életkörülményeiken, mintsem áttelepíteni őket például Finnországba. Ez tehát nem olyan egyszerű, mint sokan vélik. Persze fel kell lépnünk a jogaik védelmében, ám meg kell próbálnunk, hogy *konkrétan is tegyünk valamit* értük.

Nagy Iván Zsolt

A legnagyobb secco

Az alvó Jákob megálmodója

Mintha legalábbis tizenöt évvel pörgették volna vissza az idő kerekét. *Patay* László festőművész ráckevei házában nyoma sincsen a rohanásnak, a telefonon sebtében felvett interjúk, a faxokon küldött információk korában egy kupica ital, narancs, füge várt az asztalon. A mester felesége, Eszter kezét kötényébe törölgetve terelget befelé, és szabadkozik, ahogyan egy háziasszonyhoz illik, de várja a konyha, fő az ebéd. Patay előbb a kutyát parancsolja ki, majd szívélyesen helyt kínál a családot legalább száz éve szolgáló öblös garnitúra foteljének ölében.

– Csalóka ez a „ráckevei remeteség". Most a nyugalom szigetének tűnik fel a háza, de tudom, hogy néhány hónapja olyan lehetett, mint egy főhadiszállás, egy parancsnoki támaszpont, hisz' innen indult, ide tért meg, miközben a legújabb kori Európa talán legnagyobb seccójának megfestésén dolgozott.

– És milyen szigorú parancsnok voltam – mosolyodik el Patay László festőművész, nyugalmazott egyetemi tanár, ősz szakállát simogatva. – Tíz ember munkáját kellett irányítanom, s mindössze négy hónapot kértem az egészre. Nem lehetett lazsálni. Pokoli nagy munka volt, mondanám, ha ez a jelző nem lenne ellentétes a művel magával: a felújított, szépen tatarozott ráckevei Keresztelő Szent János-plébániatemplom falképeinek megfestésével. Tudomásom szerint a barokk óta nem festettek ekkora seccót errefelé, de Kelet-Közép-Európában bizonyosan nem. A ráckevei templom falaiból *hatszáz négyzetmétert* fednek be képeim.

– Szokatlanul világos tónusú az egész mű, tele dinamikával, mozgással, az összhatás mégis megrendítően ünnepélyes. A templomokban megszokott, nagy folthatásokra épülő kompozíciók helyett itt finoman kidolgozott, sok vonallal felrajzolt alakok láthatók. Milyen bibliai jeleneteket választott?

– A templom védőszentjének tiszteletére a szentély fő falán, az oltárkép jobb és bal oldalán *Keresztelő Szent János* szülei, *Erzsébet* és *Zakariás*. A kép felett a szent vértanúságát bemutató fej, az áldozati tálon. A szentély jobb oldalán *Ábrahám* pátriárkának, a város középkori védőszentjének látomásszerű alakja tűnik fel Ráckeve mai látképe előtt. A szentély mennyezeti kompozíciója, az apokalipszis négy lova az Isten bárányát veszi körül, *János* Jelenések könyvéből való. A templom nagy mennyezete az alvó *Jákob* és álmának megjelenítése.

– A Szentháromság ábrázolása újszerű.

– Miközben az egész mű során természetszerűen tiszteletben tartottam az egyház szimbólumrendszerét, az Atya, Fiú, Szentlélek egységét eddig sosem látott módon oldottam meg: négy kéz – az Atya teremtő és megtartó, a Fiú ítélkező és befogadó keze – közt egy galamb – a Szentlélek jelképe – jeleníti meg a Szentháromságot. Körben a párkányon az apostolok láthatók, az oldalfalakon a keresztút stációi egy keretbe komponálva. A bejárat felett a kóruson az egyháznak a zenével is kapcsolatba hozható szentjei, *Cecília, Dávid király, Keresztelő Szent János* és *Nagy Szent Gergely*.

– Szokatlanul sok a portré. A bejárati falon jobb és bal felől, a szentélyben a sekrestye felől világi szemek és papok csoportjai láthatók.

– Az egyik csop az elmúlt korok ráckevei nagyjait jeleníti g, *Árpád* fejedelemtől *Savoyai* Jenő herce át *Beke* Gábor városi iskolaigazgatóig. Sőlfestettem ide *Csitát*, a neves cigányzenész. A másik társaság a templom jelen meg ását segítő személyek csoportja. Úgy érzem ek nélkül az emberek, tehát a város egyko s mai polgárai nélkül nem lenne teljes a s , hiszen ők építették s tartották meg Rácke és benne templomukat olyannak, amilyenne ni ma láthatjuk. Az pedig, hogy a múltbe es ráckevei főpapok és a templom megú ását segítő kortárs egyházi személyiségek zentély falán sorakoznak, magától értetőd

– Hogyan lehete zt a hatalmas munkát négy hónap alatt elv zni?

– Csak maga a fe tartott négy hónapig, az előkészületek koran nyolc hónapot vettek igénybe. Ez egyűködő templom, nem lett volna helyes a hí et évekre megfosztani tőle, s mint láthatja, h is lett volna indokolt. Mivel Szeged, Gyul Békéscsaba templomai után – itt egy újnplom kifestése volt a feladatom – tökéletes tisztában voltam azzal, hogy mit vállalc el tudtam készülni. A vázlatoknak és a ter nek az elkészítésén kívül a munkafolyam negtervezése igényelt sok időt. Ebbe még is belekalkuláltam – még a szerződésbe ielevettük –, ha fájdalmas gerincbántalma miatt kidőlnék a sorból, ki, melyik kollé veszi át a helyemet. Amikor a festést el tük, négyzetméterre kiszámított napi promunk volt. Segítőim, egykori tanítványaim és egy-két fiatal növendék, barát igen jó munkát végeztek.

– Nem hiszem, hogy van ebben az országban még másik öt olyan művész, aki pusztán a perspektíva alkalmazásával, a testek rövidülésével, a tér, a levegő érzékeltetésével meg tudta volna csinálni azt, amit ön, hogy a sík mennyezetből kupolát varázsoljon. Ez a tartalmilag egységes, formailag a végtelenbe nyúló kompozíció egyedülálló teljesítmény korunk festészetében.

– Szerénytelenségnek tűnne, ha helyeselném szavait. Biztosan vannak még kollégák, akik megbirkóznának egy ilyen feladattal. De hogy hány *fiatal* akad köztük, azt látja, már, nem tudom. Vallom, hogy minden művészetnek vannak megtanulható mesterségbeli fogásai. Ezeknek nem az alkotás folyamata közben, valamiféle intuíció vagy égi sugallat hatására lesz birtokában az ember, hanem tudatos, sokszor fárasztó tanulás, gyakorlás útján. A festészetben ilyen a művészeti anatómia. Magam huszonkét évig oktattam a Képzőművészeti Főiskolán e tárgyat, tudom, mit beszélek. Ahhoz, hogy egy fekvő helyzetben lévő vagy felülnézetből látott testet életszerűen ábrázolni tudjunk, a geometria és az anatómia törvényeinek az ismereteire van szükségünk. Mivel a jelenlegi főiskolai oktatás nem ezen nézetek szerint zajlik – ezért is hagytam el néhány éve az akadémiát –, lehet, hogy egyszer csak nem lesz már olyan, főiskolát végzett festő az országban, aki megfelelő rövidülésben fel tudna festeni egy angyalt egy mennyezetre.

– De ez már nem az én gondom – mondja, miközben már az ebédhez készülődünk, és végre van alkalmam körbetekinteni a szokatlanul magas építésű szobán, amelyet képek uralnak. De nem csak ezt. A másodikat, a harmadikat is, képek borítják a konyha, az előszoba falait is. Talán a legjobb, mindenesetre a legkedvesebb és mindenekelőtt a legszemélyesebb festmények ezek. Portrék a családról, a ma már nagy gyermekeket nevelő, a képen még kicsiny lányokról, a szülőkről.

– Ez a nagy munka, gondolom, néhány évre könnyített a Patay-háztartás gondjain.

– Viccel? A műtermemet felújító mázolók órabére több, mint az enyém volt a templomban. De nem panaszkodom. Örülök, hogy dolgozhattam, hogy maradandót alkothattam és átadhattam valamit abból a tudásból és tapasztalatból munkatársaimnak, amit sok-sok év alatt gyűjtöttem pályámon. Tudja, én azon kevesek közé tartozom, akik freskófestő diplomával rendelkeznek. Bosszant, amikor azt hallom, hogy kontárok járják az országot és a templomfelújítások során a kőművesmunka mellett, „jutányosan", a freskókat is szívesen „kiigazítják". Én már csak megleszek valahogy, de örülnék, ha tanítványaim több munkát kapnának.

Aki ismeri Ráckevét, tudja, Duna-parti házsora valósággal a vízre épült. Ilyen a Patay-ház is. Ha a horgászladikból vagy egy motorcsónak mellvédje mögül feltekintenek műterme ablakára, láthatják a mestert friss vásznai előtt. Patay Lászlót életművéért, nagy hatású templomi seccóinak elismeréseként néhány hónapja tagjai közé választotta a *Művészetek, Tudományok és Irodalom Európai Akadémiája.*

Hajdú Éva

Gondoskodni – önerőből

Az élet- és nyugdíjbiztosítások 1995. január 1-jétől ismét adókedvezményben részesülnek, amit a biztosítási szakmában nagy vívmánynak tartanak. Tulajdonképpen csak részben új dologról van szó, hiszen ezek a biztosítások korábban adókedvezményesek voltak, csak éppen ezt a privilégiumot 1992-ben megszüntették a jogszabályok. Jóllehet a kedvezmény ma lényegesen nagyobb, mint 1991-ben volt (akkor maximum 7200 forintos engedmény illette ezeket a biztosításokat), az előírások még mindig nem teremtenek versenysemleges körülményeket az üzleti biztosítók szerint, hiszen az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárakba fizetett díjak nagyobb kedvezményben részesülnek. Mindezek ellenére úgy vélik: az adókedvezmény ismételt bevezetése élénkítőleg hat majd a piacra, annál is inkább, hiszen egyre többen ismerik fel, hogy a mai társadalombiztosítási rendszer mellett jobb, ha időben, önerőből kezdenek el gondoskodni a nyugdíjas éveikről. Nekik igyekszünk segítséget nyújtani az összeállításunkkal, amelyben az összes, Magyarországon működő biztosítótársaság adókedvezményes élet- és nyugdíjbiztosításaiból adunk ízelítőt az összehasonlítás szándékával. Meg kell jegyezni azonban egyrészt azt, hogy az egyes biztosítók kínálata eltér egymástól, így egyértelműen nem hasonlíthatók össze a termékeik, másrészt figyelembe kell venni: egyes társaságok még állásfoglalásra várnak azzal kapcsolatban, hogy egyes biztosításaiknál igénybe vehetik-e az ügyfelek az adókedvezményt, vagy sem.

Generali – GE-3

Egy fő részére

A *Generali Budapest Biztosító Rt.*-nél valamennyi élet- és nyugdíjbiztosítás egy személy részére köthető, és a lejárati összeg életfogytig tartó járadékra váltható át, tehát nyugdíjbiztosításként is funkcionál.

Az egyik legelterjedtebb módozat a társaságnál a *GE-3* vegyes életbiztosítás. Ha valaki ilyent köt a biztosítónál, akkor a biztosítási összeg mind lejáratkor, mind halálozáskor felvehető.

Kiegészítő biztosítás köthető *baleseti halálra* (ennek díja 1000 forintos biztosítási összegre 1,6 forint), *baleseti rokkantságra* (díja 1000 forintos biztosítási összegre 2,4 forint) és kiegészítő biztosítás keretében *növelhető a halál esetére szóló díjrész*, ennek díja kortól és tartamtól függő.

Annak érdekében, hogy a biztosítás értékkövetővé váljon, az ügyfél a tartam során bármikor kérheti a díjak növelését és bármikor visszautasíthatja – akár többször is. Az indexálás a *KSH* hivatalos fogyasztói árindexváltozásához kötött. A biztosító a szerződést háromhavi díjfizetési késedelem esetén felmondja.

A biztosítások a biztosító körülbelül 70 képviseletén s mintegy 780 ügynöknél, illetve brókercégeknél vásárolhatók meg.

AHICO

Kétszemélyes járadék

Amennyiben valaki *vegyes életbiztosítási* szerződést köt az AHICO-nál, akkor a szerződés lejártakor *választhat:* egyben kívánja felvenni a biztosítási összeget, vagy inkább életjáradékot kér. Bármelyik mellett dönt, igénybe veheti az adókedvezményt, amennyiben a szerződéskötés időpontjától tíz év eltelt.

A biztosítótársaság az alapdíj fejében speciális szolgáltatásokat nyújt. Viseli például a polgári lakos háború idején felmerülő kockázatát. Könnyen előfordulhat, hogy valaki *nem tudja fizetni azt a díjat*, amire szerződést kötött. Ilyenkor három hónapos türelmi idő letelte után az AHICO *díjkölcsönt* léptet életbe mindaddig, amíg a visszavásárlási összeg erre fedezetet nyújt. Ennek feltétele azonban, hogy a szerződéskötéstől *minimum három év* elteljen.

A szerződő egyébként *díjmentes leszállítást* is kérhet. Ha például egy 38 éves férfi 60 éves koráig szóló szerződést köt, s tíz év után díjmentes leszállítást kér, akkor a biztosítási összeget az eredetinek körülbelül a felére csökkentik, 60 éves koráig biztosított marad, nem fizeti a díjat és jogosult a biztosító szolgáltatására.

Külön szót érdemel a biztosító *kétszemélyes járadék* szolgáltatása. Ennek lényege, hogy ha a biztosított a szerződés lejártakor ezt a fajta élethossziglan tartó havi járadékot választja, s a járadékfizetés megkezdése után elhalálozna, akkor *a járadék 60 százalékára* az őt túlélő házastárs jogosult. A vegyes életbiztosításhoz külön díj fejében *kiegészítő* biztosítások is köthetők. A *baleseti halálra szóló* kiegészítő biztosítás éves díja például a biztosítási összeg két ezreléke. Ennek lényege, hogy ha a biztosított balesetben halálozna el, akkor a kedvezményezett a szerződésben meghatározott biztosítási összeget kapja az alapbiztosításon felül. A *halálesetre szóló* (kockázati) kiegészítő biztosítás megkötése esetén a díj az életkor, a nem és az egészségi állapot függvénye.

Az AHICO biztosítási díjai a tartam alatt változatlanok (nem indexáltak). Lehetősége van azonban az ügyfeleknek arra, hogy saját igényük és lehetőségük szerint emeljék a biztosítási összeget és a díjat.

A társaság ügynökhálózata 300 üzletkötőből áll, s öt irodában várják az ügyfeleket.

Cél: a hosszú távú megtakarítások ösztönzése

Az új engedmények és a korlátok

Az 1995-re érvényes adótörvények értelmében az élet- és nyugdíjbiztosításokra fizetett díjaknak a *20 százaléka* levonható az adott évi adóból, e több szerződés esetén is *legfeljebb 50 ezer forint*. Figyelembe kell venni emellett azt a korlátot is, hogy a levonás más adókedvezményekkel (például befektetésiadóhitelkedvezmény, alapítványi befizetések kedvezménye) együtt legfeljebb az *adott éven fizetendő adó 50 százalékáig* terjedhet. És ami talán a legfontosabb: mindez csak akkor érvényesíthető, ha *legalább tízéves lejratú szerződéssel* rendelkezik valaki, vagy ilyent köt a jövőben.

Azoknak, akik már érvényes szerződéssel rendelkeznek, további korlátot is figyelembe kell venniük: amennyiben *1995. január 1-jén a szerződésből kevesebb mint hat év van hátra*, legfeljebb az 1994-ben fizetett díjak *kétszereséig* vehetik igénybe az idén az adókedvezményt. Ezzel a törvényelőkészítők azt kívánták megakadályozni, hogy az adókedvezményen felbuzdulva a biztosítottak többszörösére emeljék a díjakat, amire a biztosítók általában korlátokkal, de lehetőséget nyújtanak.

A jogszabályok azokat a biztosítottakat is bevonták a kedvezményezettek körébe, akik azért nem tudnak tíz évnél hosszabb lejáratú nyugdíjbiztosítást kötni, mert *tíz éven belül mennek nyugdíjba*. Ők azonban az adókedvezményt csak akkor vehetik igénybe, ha a biztosítási szerződés lejártakor nem egyben veszik fel a nekik járó összeget, hanem az egyenletes (tehát nem csökkenő!) *nyugdíjkiegészítő járadékot* veszik igénybe. Ezekben az esetekben a nyugdíjbiztosítási szerződést el kell látni olyan *záradékkal*, ami az erről szóló megállapodást tartalmazza. Amennyiben a biztosítási szerződés lejártakor mégsem az említett járadékot választaná az illető, akkor vissza kell fizetnie az igénybe vett adókedvezményt, mégpedig 20 százalékkal növelt összegben. (Természetesen ha a biztosított a szerződés lejárta előtt elhalálozna, a kedvezményezettnek nem kell visszafizetnie az igénybe vett adókedvezményt.)

Az évek során igénybe vett adókedvezményt egyébként akkor is vissza kell fizetni, ha a biztosítási időtartam alatt rendelkezési jog gyakorlására kerül sor. Vagyis például akkor, ha valaki *nem tudja fizetni a díjat*, s ezért megszünteti a szerződését vagy visszavásároltatja a biztosítását.

A biztosítók az adókedvezményes biztosítások állományában bekövetkező változásokról rendszeresen értesítést küldenek az APEH-nak.

Az adókedvezményt akkor is igénybe lehet venni, ha valakinek a *munkáltatója* fizeti a biztosítás díját. Ebben az esetben – tekintettel arra, hogy a munkáltató által fizetett biztosítás díja adóköteles jövedelemnek számít, vagyis a biztosítottnak adóznia kell utána – a kedvezmény a biztosítottat illeti.

Az üzleti biztosítók szolgáltatásai – ami tehát a biztosítási szerződés lejártakor válik esedékessé egy összegben vagy járadék formájában – továbbra is adómentesek maradtak.

Colonia – a nyugodt évekért

Tetszőleges emelés

A *Nyugodt évek* biztosítási szerződést a nyugdíjkorhatárig lehet megkötni a *Colonia Biztosító Rt.-nél*. A biztosítási összeget nyereséggel növelten a lejáratkor lehet felvenni, vagy életjáradékrot kérni. Ha a biztosított nem éli meg a szerződés lejártát, akkor az összegyűlt díjtartalékot és a nyereséget fizeti ki a biztosító. Azonban ha *balesetben* halna meg, akkor ezen az összegen felül a biztosítási összeget is kifizetik. Baleseti eredetű 100 százalékos végleges egészségkárosodás esetén pedig a biztosítási összeg *kétszeresét*.

A biztosítási *díjak* a tartamon belül tetszőlegesen *növelhetők*, így a biztosítási összeg is emelkedik. A Colonia 1995-re *25 százalékos emelkedést* javasolt. A biztosító a szerződés felmondását nem kezdeményezi. Biztosítást körülbelül 500 ügynöknél lehet kötni.

Garancia – nyugdíjkiegészítés

Baleset: dupla összeg

Az *OTP-Garancia Biztosító Rt.* a közelmúltban vezette be azokat a megtakarítási típusú életbiztosításait, amelyekre igénybe vehető az adókedvezmény, így ezekről üzleti adatok még nem állnak rendelkezésre. A *GB 113 Ezüstfenyő nyugdíjkiegészítő* életbiztosítás olyan megtakarítási jellegű biztosítás, amelynek célja: a kedvezményezett nyugdíjas életét egy nagyobb összeg birtokában kezdhesse el, ugyanakkor a módozat a tartam közbeni halál esetén is külön szolgáltatást nyújt. A biztosítási összeg a szerződésben meghatározott *életkor elérésekor* vehető fel. A díjak *évről évre növekednek*, a szerződés megkötésekor választott évenkénti *öt*, illetve *tíz* százalékkal. Speciális szolgáltatásként a biztosított *baleseti halála* esetén a befizetett díjak összegének *kétszeresét* fizeti ki a társaság. Amennyiben valaki nem tudja fizetni a díjakat, akkor választhat a díjmentes leszállítás és a visszavásárlás között. Szerződést az OTP-fiókokban, a Garancia Biztosító fiókjaiban s több mint ezer ügynöknél, valamint brókercégeknél lehet kötni.

Argosz – halálesetkor fizet

Évente díjújítás

Az *Argosz Biztosító Rt.* elsősorban vagyonbiztosítási módozatokat kínál, a személybiztosításban egyetlen terméket, a *csoportos élet- és balesetbiztosítást* forgalmazzák 1992 óta. Ez utóbbi egy *haláleseti* biztosítás (tiszta kockázati), amit határozatlan időre lehet kötni. Az adótörvény értelmében – tájékoztatott az Argosz illetékese – ha a cég köt a dolgozó javára kockázati életvagy balesetbiztosítást, azt a dolgozó nem vonhatja le az adójából. Azonban az Argosz lehetővé teszi, hogy különleges esetekben *egyénileg is* megkössék az ügyfelek ezt a biztosítást (például a vállalkozók nem csak dolgozóikra, hanem saját magukra is). Ebben az esetben pedig a társaság értelmezésében az említett biztosítás is alkalmas az adókedvezmény igénybevételére. A kritérium ugyanis az, hogy a biztosítás tízéves vagy annál hosszabb tartamú legyen, az Argosz terméke pedig *határozatlan tartamú*, ami szólhat egész életre is.

A tisztán kockázati biztosítás lényege: az életbiztosítási összeg a biztosított *halálakor válik esedékessé, azt visszavásárolni nem lehet, és semmiféle rendelkezési jogot nem lehet érvényesíteni*. A díj kizárólag a halálesetre van kalkulálva, tehát tartalékhozama nincs. A díjak *nem indexelhetők*, tehát az eredeti biztosítási összeg marad mindvégig érvényben. Mindez azt is jelenti, hogy ha valaki bármikor meghal, a kedvezményezett a biztosítási összeget kapja. Egymillió forintos biztosítási összeg esetén a biztosítás *éves díja* nő esetében 4140 forint, férfinél pedig 10 ezer forint.

A kockázati életbiztosítás mellé köthető még az Argosznál *balesetbiztosítás*, de az független az életbiztosítástól, annak semmiféle adóvonzata nincs.

A kockázati életbiztosítás díjait *egy évre előre kalkulálják*, tehát minden évben *meg kell újítani*, s az természetesen minden évben drágább. Az ügyfélnek joga van nem fizetni a díjat, ilyen esetben még 30 napig viseli a biztosító a kockázatot, s a biztosítás utána megszűnik.

A biztosító szerződést nem mondhat fel, jogilag csak öt évig van kifogásolási joga arra, ha az ügyfél közlési kötelezettséget sértett.

Adókedvezményben részesülő módozatok

AHICO ELSŐ AMERIKAI–MAGYAR BIZTOSÍTÓ RT.
Junior biztosítás
– gyerekekre köthető
Kockázati életbiztosítás
– halálesetre
Vegyes életbiztosítás
– halálesetre vagy a lejárati időpont elérésekor fizet
Egész életre szóló (haláleseti)
– életbiztosítás, választható életjáradék-szolgáltatással
Tiszta elérési
– nyugdíj-kiegészítő életbiztosítás

ARGOSZ BIZTOSÍTÓ RT.
Haláleseti (tiszta kockázati) bizt.
– abban az esetben részesül adókedvezményben, ha egyénileg kötik meg az ügyfelek *(*)*

ÁB-AEGON ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RT.
Aranyfonal – tíz évre vagy annál hosszabb időtartamra köthető vegyes életbiztosítás
Szemünk fénye (terme fix) életbiztosítás – ha legalább tíz évre kötötték

COLONIA BIZTOSÍTÓ RT.
Colonia I. vegyes életbiztosítás
– halálesetkor vagy eléréskor fizet
Oltalom életbiztosítás
– halálesetkor és lejáratkor fizető
Capital vegyes életbiztosítás
– egyszeri díjas
President Plusz életbiztosítás
– halálesetkor és lejáratkor fizető, balesetbiztosítással bővített
Nyugodt évek nyugdíj-előtakarékosság, balesetbiztosítással
Fészekhagyó életbiztosítás
– gyermekre köthető, házasságkötésre vagy elérésre szóló

EURÓPA-GAN BIZTOSÍTÓ RT.
Indexelt életbiztosítás
– vegyes, halálesetnél vagy lejáratkor fizet
Nyereségrészesedéses I. – vegyes **átvállalásos** életbiztosítás
– (úgynevezett terme fix vegyes biztosítás) lejáratkor fizet, halál esetén díjmentessé válik
Egyszeri díjas életbiztosítás
– nyereségrészesedéses
Egyszeri díjas életbiztosítás
– kockázati (haláleseti)
Folytatólagos díjfizetésű
– kockázati életbiztosítás
Egyéni hitelfedezeti életbiztosítás
Azonnal induló
– életjáradék-biztosítás
Vegyes életbiztosítás
– (variálható biztosítási összegek és indexálás) – biztosított halála esetén vagy a lejáratkor fizet
Elérésre szóló életbiztosítás
Nyugdíjbiztosítás

GENERALI BUDAPEST BIZTOSÍTÓ RT.
GE-3 vegyes életbiztosítás
– folyamatos díjfizetésű
GE-3A életbiztosítás
– rögzített tartamú (terme fix)
GE-3H vegyes élebiztosítás
– folyamatos díjfizetésű, halálozás esetén felezett biztosítási összeggel
GE-3J vegyes életbiztosítás
– egyszeri díjfizetésű
GE-8F hozomány életbiztosítás
– az együtt biztosított gyermek házassága esetén is fizet
GE-8D életbiztosítás
– elérésre szóló, halál esetén díjvisszatérítéssel
GEN01 vegyes életbiztosítás
– balesetbiztosítást tartalmaz

GLÓRIA BIZTOSÍTÓ RT.
Forrás I. életjáradék-biztosítás
– egyszeri díjfizetésű
Forrás II. életjáradék-biztosítás
– folyamatos díjfizetésű
Piramis 1 életbiztosítás
– folyamatos díjfizetésű, tiszta kockázati
Piramis 2 vegyes életbiztosítás
– folyamatos díjfizetésű
Piramis 3 életbiztosítás
– folyamatos díjfizetésű, haláleseti és lejárati szolgáltatást fizető
Új forrás nyugdíj-előtakarékossági életbiztosítás
– folyamatos díjfizetésű

HUNGÁRIA BIZTOSÍTÓ RT.
Esély életbiztosítás
– kockázati (haláleseti)
Hozam életbiztosítás
– elérési (csak lejáratkor fizető)
Harmónia vegyes életbiztosítás
Holnap járadékbiztosítás
– halasztott kezdetű
Familia életbiztosítás
– (terme fixe)
Járadékszolgáltatásra szóló kiegészítő biztosítás
Lépéselőny (vegyes) életbiztosítás
– **12-es, 13-as, 14-es, 15-ös, 16-os, 17-es, 22-es, 23-as, 25-ös, 26-os** díjszabású biztosítások
Egzisztenciahitel

NATIONALE-NEDERLANDEN MAGYARORSZÁGI BIZTOSÍTÓ RT.
Fátum kockázati életbiztosítás *(*)*
Student járadékbiztosítás
– tanulmányi előtakarékossági
Talizmán vegyes életbiztosítás
Főnix életbiztosítás *(*)*
– rettegett betegségekre szóló
Maraton
– egész életre szóló biztosítás
Indián nyár
– nyugdíjkiegészítő biztosítás

PROVIDENCIA OSZTRÁK–MAGYAR BIZTOSÍTÓ RT.
P20 – elérésre vagy halálozásra azonos összeggel
P20E – elérésre vagy halálozásra azonos összeggel, egyszeri díjas
P25 – elérésre vagy halálozásra, 0,5-szeres haláleseti összeggel
P26 – elérésre vagy halálozásra, kétszeres haláleseti összeggel
P30 – kötött időpontú életbiztosítás, halálozás esetén díjmentes
P31 – hozománybiztosítás, halálozás esetén díjmentes
P70 – elérési, halál esetén pótlék nélküli díjvisszatérítés, egyszeri díjfizetéses
P71 – elérési, halál esetén pótlék nélküli díjvisszatérítés
P2000 kötött időpontú életbiztosítás + kiegészítők

OTP-GARANCIA BIZTOSÍTÓ RT.
GB 111 – kockázati életbiztosítás
GB 113 – nyugdíjkiegészítő biztosítás
GB 114 – Aranyes hozománybiztosítás: a szülő tartam közbeni halála esetén külön kifizetés

SIGNAL BIZTOSÍTÓ RT.
S0200 – elérésre vagy halálesetre szóló vegyes életbiztosítás. A haláleseti és az elérési összeg egyenlő
S0202 – elérésre vagy halálesetre szóló vegyes életbiztosítás. Az elérési összeg a haláleseti összeg kétszerese.
S0203 – elérésre vagy halálesetre szóló vegyes életbiztosítás. Az elérési összeg a haláleseti összeg háromszorosa
S0205 – elérésre vagy halálesetre szóló, rövidített díjfizetésű vegyes életbiztosítás
S0215 – elérésre vagy halálesetre szóló, 15 éves tartamú lépcsőzetes szolgáltatású vegyes bizt.
S0220 – elérésre vagy halálesetre szóló, 20 éves tartamú lépcsőzetes szolgáltatású vegyes bizt.
S0230 – elérésre vagy halálesetre szóló, két életre kötött vegyes életbiztosítás. A haláleseti és az elérési összeg egyenlő
S0300 – lejáratkor az aktuális nyereségrészesedéssel megnövelt biztosítási összeget fizeti
S0301 – elérési életbiztosítás elhalálozás esetén díjvisszatérítés
S0400 – kötött időpontú életbizt.
S0500 – hozománybiztosítás
S0600 – meghatározott tartam alatt bekövetkezett halálesetre szóló kockázati életbiztosítás

(*) A biztosító egyelőre állásfoglalásra vár azzal kapcsolatban, hogy ennél a módozatnál igénybe vehető-e az adókedvezmény, vagy sem.

ÁB-Aegon

Kétszázezer Aranyfonal

Nyugdíjbiztosításként elsősorban az *Aranyfonalat* ajánlja az ÁB-Aegon. Ilyen biztosítást 200 ezren kötöttek a társaságnál. Ez a biztosítás az aktuális biztosítási összeget vagy a biztosítás lejáratának időpontjában, vagy a biztosított halálakor fizeti ki. A biztosítási összeg akkor értékálló, ha az ügyfél az évente felajánlott indexszel a díját hajlandó megnövelni. Az első két index vállalása *kötelező*, a továbbiakban az ügyfél dönthet arról, hogy elfogadja-e a felajánlott indexet, vagy azonos díjat fizetve csak a már befizetett díjak hozamának megfelelő biztosítási összeg növekedésére tart igényt. 1993-ban 21 százalékos, 1994-ben 20 (5/8) százalékos indexet ajánlottak az ügyfeleknek.

Az Aranyfonal mellé – de önállóan is – *baleseti halál és baleseti rokkantság* esetére szóló biztosítást is lehet kötni. Egymillió forint biztosítási összegre a két balesetbiztosítás havi díja együttesen 600 forint. E biztosítások díját és biztosítási összegét is évente indexeli a biztosító.

Az ÁB-Aegon biztosításait mintegy 3500 üzletkötőnél lehet megkötni és több mint 100 helyi fióknál, kirendeltségnél.

A közeljövőben speciális nyugdíjbiztosításokkal is piacra lépnek.

Európa

Az ügyfél választ arányt

Az *Európa-Gan Biztosító Rt.* vegyes életbiztosításánál az ügyfél választja meg a haláleseti és a lejárati biztosítási összeg egymáshoz viszonyított arányát. Ez a következő lehet: 1:1, 0,5:1, illetve 1:0,5. A díjemelés nagyságát szintén a szerződés megkötésekor, az ügyfél döntheti el, választhat évi 0, 5, 10, 15 vagy 20 százalékos díjnövelést annak érdekében, hogy értékállóvá tegye a biztosítását. Évente, a biztosítási évfordulón a biztosító által külön felajánlott mértékkel is növelhetők a díjak.

Kiegészítő szolgáltatás: 58 napnál hosszabb *táppénzes állomány* esetén, legfeljebb a 365. napig mentesül az ügyfél a díjfizetés alól. TB I–II. rokkantsági osztályba sorolás esetén végleges díjmentesítés kérhető.

Glória – Új forrás

Rettegett betegség ellen

A *Glória Biztosító Rt.* az idén februárban kezdi meg az *Új forrás* nyugdíj-előtakarékossági életbiztosítás terjesztését. E módozat biztosítási összege a tartam lejártakor, a biztosított életben léte esetén válik esedékessé, de szolgáltatást nyújt a biztosító akkor is, ha a biztosított *a szerződés tartamán belül megy nyugdíjba* vagy ha meghal.

A termék speciális szolgáltatásként tartalmazza a *díjfizetés szüneteltetésének* lehetőségét.

Az alapszerződéshez kétféle kiegészítő szerződés köthető. *Az előrehozott szolgáltatásra vonatkozó kiegészítés* lényege, hogy a biztosítási összegnek és a nyereségnek a szerződésben meghatározott hányada az (5.), 10., 13., 16. biztosítási évforduló után felvehető, ha ekkor a biztosított életben van. A szolgáltatás díja az alapdíj három százaléka. *A rettegett betegségekre vonatkozó* kiegészítő biztosítás az úgynevezett rettegett betegségek (infarktus, daganatok, agyi érkatasztrófa, veseelégtelenség, szervátültetés, AIDS stb.) bekövetkezése esetén nyújtanak szolgáltatást. Ennek a díja a biztosított nemétől, korától és a biztosítási tartamtól függ, átlagosan *az alapdíj tíz százaléka*. Amennyiben valaki igénybe veszi a kiegészítő szerződésekre nyújtott szolgáltatásokat, az alapszerződés *érvényben* marad.

A Glória a biztosítási *díjaknak* az évenkénti *növelését* javasolja. Az index mértékét a szerződéskötéskor a szerződő határozhatja meg – három variáció közül választhat. A harmadik biztosítási évforduló után kezdeményezheti mind a szerződő, mind a biztosító az index módosítását, előre meghatározott feltételek szerint.

Ha valaki időközben nem tudja a biztosítás díját fizetni, akkor kérheti a díjfizetés *szüneteltését* egyévnyi díj befizetését követően.

A Glória termékeit körülbelül 400 szakembernél brókercégeknél és kilenc értékesítési igazgatóságon lehet megvásárolni.

EGY MEGYE – MÁS FALU

BÉKÉS MEGYE — BÉKÉSSZENTANDRÁS I.

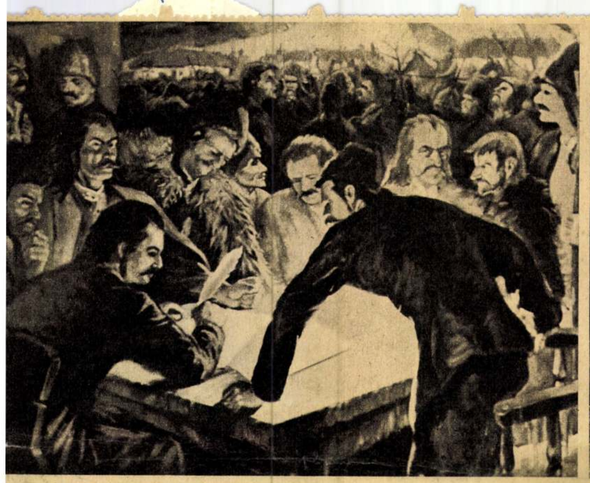

Felkelő parasztok — Cs. Pataj Mihály festménye

A szobor Békésszentandrás főterén

RÉGMÚLT

Békésszentandrás főterén, termésbőkocsikák talapzatán áll egy mellszobor, amely kitűnő járomcsontú, magas homlokú, széles bajszú férfit ábrázol, aki valamikor — a XVIII. század harmincas évei idején — a falu bírája volt. A szoborfelirat Vértesi Mihálynak, a történeti forrásmunkák jó részе, például Maday Pál tanulmánya a békésszentandrási parasztfelkelésről — Vértessy Mihálynak nevezi. Akár Vértesinek, akár más ortográfiával Vértessynek írta a nevét, ennek a férfiúnak sorsa, lázadása, alakja körül van betemetve Békésszentandrás régmúltja.

Fényes régmúlt ez; még bukásában is bevonult a magyar történelembe.

A falu a XVIII. század elején keletkezett, s a Rákóczi-szabadságharc után bujdosó kurucokkal, szegénylegényekkel kezdett betelepülni. Földesuruk báró Száraz György táblabíró volt, aki később Tolnay István megyei tisztviselőnek adta bérbe tengernyi földjét. Békés megyében egy hadiszállító, báró Harruckern György volt a legnagyobb birtokos; a harc leverése, hadiszállításai körül szerzett érdemeiért megkapta Békés megyének majdnem a háromnegyed részét, amellett még a megye főispánjává is megválasztották. Mikor beiktatták, akkor látta ezt a termő, kövér, folyók szabdalta földet „először és utoljára".

Bercsényi küldötte, Jávorka Ádám, koldusruhában járta végig az országot, reménységet keltve. A népben már csak a halvány bizakodás tartotta az életet, hogy Rákóczi visszatér. Minden bujdosóban a fejedelem küldöttét sejtették, még az utak fölszállt pora is reményeket keltett: talán Rákóczi lovasai érkeznek porfelhőkbe burkolózva.

Jobban elnyomva nép már nem lehetett, mint Békésszentandrás szűrös, subás, vályogházas szegénysége: volt kilenced, tized, a paraszt tizenkét napon át ingyen szekerezett a földesúrnak, volt füstpénz, kappanpénz, a földesúrnak csigabeszolgáltatás, rész a mézermésből, a vargányát ingyen kellett szedni, a helyi hússzékben kimért marha nyelve is az uraságot illette.

A magyar urak legfőbb törekvése az volt, hogy a török alól szabadult Temest az országhoz csatolják. Bécs beleegyezett. A föltétel ez volt: ha a jezsuiták katolizálják a temesi határőrvidék rácait. A nyolcvan év körüli aggastyán, egy cseresznyepiros arcú, dús, sűrű, lobogó szemű vénember, Szegedinecz Jovanovics Péter — a nép ajkán Péró —, a szerb határőrök vén kapitánya tisztikarával megesküdött, hogy ősei hitét nem hagyja el, nem katolizál. Bécs csak úgy erősítette volna meg régi szabadságjogaikat, ha áttérnek. Nem tértek át, hanem a magyar szegénységgel szövetkeztek Bécs ellen. Pedig valamikor Bécset szolgálták és Rákóczi ellen küzdtek. A magyar szegénység megbocsátó volt, s elfogadta a békejobbot és a szövetséget: Péró megüzente a békésszentandrásiaknak, hogy „rácaival együtt készen áll"; a békésszentandrási parasztokhoz, ha fölkelnek, rácaival kész csatlakozni s a fölkelt parasztságot „utolsó csepp vére hullásáig" megvédeni. A szentandrásiak a nagycsontú, nagy orrú, lapátbajszú, gyújtó tekintetű, rettenthetetlenül bátor vén rácot — távollétében — vezérükké választották, s 1735. április 27-én tartott végső gyűlésükön Vértessy Mihályt, a fölkelés fő szervezőjét megtették alvezérnek, kinevezték a sereg őrnagyává, a szentandrási Sebestyén Jánost a lovasok, Pap Gáspár parasztot a gyalogosok kapitányává, Tóth János szentandrási parasztot kezébe adták, a korabeli följegyzések szerint a vörös posztóból készült és mogyoróárudra erősített zászlót, s azzal a jelszóval, hogy Rákóczi már a lengyel határon van, elindultak fegyvert, lovakat rabolni s fegyvert, lovakat rabolva, puskákkal, fütykösökkel, lándzsákkal, kardokkal, fejszékkel, bunkósbotokkal fölszerelve, lovakon és gyalog megindult a kései dózsai parasztha d az urak, kastélyok, várak megvívására. Vad és reménytelen, gyönyörű és bukásra ítélt fölkelés volt ez.

Állok a főtéren, lassan szállingó esőben, nézem Vértessy községi bíró uram és őrnagy uram vad, széles, csontos magyar parasztfejét: sorsod mi lett vajjon, hol pihensz, hová lettél?

S földézem a végigzúgott, végigperzselő történelmet: a bunkós parasszthadhoz Sarkad, Doboz, Túr, Ócsöd, Békés, Karcag, Erdőhegy népe is csatlakozott — de Péró nem jött, Péró Pécskán vesztegelt rácaival, mi több, a történelem tréfájaként ő kapta a császári parancsot, hogy határőreivel induljon meg a „rablócsőcselék" ellen. Péró megindult „ellenük", közben a császáriak elfogták a felkelt parasztha dhoz Péróhoz meneszteltt két küldöttét és kínvallatások során kiverték belőlük titkukat, hogy Péró a vezérük, Péróhoz indultak, hogy siessen, a fölkelés megindult, már a gyulai várat ostromolják. A vén rácot lefogták, az aradi vár tömlöcébe vetették, s a császári had megindult a „rablócsőcselék" kiirtására. Az 1300—1500 lázadó parasztból álló had Erdőhegynél ütközött meg a túlerővel. Négyszázan a csatatéren maradtak holtan, háromszázat lekaszaboltak menekülés közben. 169-et foglyul ejtettek, Vértessy azonban vagy száz kuruccal megszökött. Észak felé vették útjukat, a váradi katonaság üldözni kezdte őket, Vértessyt megsebesítették, „lováról lehanyatlott", azután végképp nyoma veszett a békésszentandrási parasztfelkelés alvezérének. Meghalt? Élt tovább? Hová menekült? Milyen föld fogadta be porát? A budai bíróság úgy ítélkezett, hogy Vértessy és bujdosó társai csak akkor kerüljenek bíróság elé, ha előkerülnek.

A többiek felett kegyetlen ítéletet mondtak, a dózsai tüzes trónhoz hasonlót. 1736. április 4-én, a Wiennerisches Diarium 1736. évi 30-ik számának tudósítása szerint a budai várnegyed „Parade Platz"-án, a Szent György téren hajtották végre az ítéleteket. Pérót és három társát kerékbe törték, tetemeiket négy részre vágták, s ezeket „ilyen gaz merénylet megutáltatása céljából" Pécska, Várad, Sarkad és Békésszentandrás községek határában még föl is akasztották. Sokakat karddal levágtak és kerékbe törtek. Hatvannyolc elítéltet a budai várban bilincsben teljesítendő közmunkára ítéltek. Tizenkét halálra ítélt sorsát császári kegyelem „enyhítette". Ez volt a legborzalmasabb. Kockát kellett vessenek, s csak azt a négyet végezték ki, aki a kockajáték során a legkevesebbet vetette.

A községi tanács dísztermében Cs. Pataj Mihály festőművésznek a békésszentandrási fölkelésről és parasztfelkelők-ről készült mai festményeit nézem. A tanács a fölkelés 225-ik évfordulójára megíratta dr. Maday Pállal a fölkelés történetét. Békésszentandrás főterén fölavatta Vértessy Mihály mellszobrát s megfestette Cs. Pataj Mihállyal a régi fölkelők nagy csoportképeit. Ez 1960-ban történt.

Az elbukott, fölnégyelt nép ivadékai 225 év múlva sajátos módon győztek. Az egyik festmény a lázadók utolsó gyűlését ábrázolja, mielőtt elindult volna a fergeteg.

— Kikről mintázták a figurákat? — kérdezem a helyettes tanácselnöktől, akivel együtt nézzük a lenőtt hajú, bajszos, csontos, subás, kucsmás férfi-alakokat.

— Az, aki lúdtollal kezében, az asztal mellett ül, Kozák János, a mai tanácstitkár. Ez a fődetlen fejű nagyhajú, szakállas férfi Szécsi József mezőőr. Ez a magas homlokú, Bandi Dénes hivatalsegéd, ez a másik, az asztalnál ül, Kozák Márton népfront-elnök, s itt a háttérben, a kucsmás alak pedig Ambrus Imre, az egyik téesz brigádvezetője.

— És Vértessy nevű van még a faluban?

— Egy sem.

Kihaltak. Csak egy szobor hűvös köveiben lángolnak tovább.

Ruffy Péter

Ez nem festmény, hanem élő, ősi táj

KÖZELMÚLT

A határ fele Léderer Rudolfé volt, aztán élt itt húsz 150 holdas gazda és sok 40 holdas, de a többi . . . a többinek csak keze volt, inas, eres, széles lapátkeze, s tenyere olyan, hogy rajta a bőr fémmé merevült.

Ezeknek az embereknek nem volt hasuk, csak középütt egy horpadás, hátukon göresös izmok futottak, hosszú, csontkemény izmok, és lábuk volt, erős, akár a lovaké és nagy szemük volt, mert a nap és a szél az arcukat megaszalta, nyári hőségben csak a szemük élt; ő, nem voltak ám szelíd emberek ezek.

Kubikosok, talpasok, a Viharsarok legelesettebbjei és legrendíthetetlenebbjei, a föld örökös vándorai. A munka tette őket ilyenné, a mindennap újra kezdődő kemény erőlködés, s az együvétartozás. „Bandákban" jártak, „bandákban" éltek. A békésszentandrási kubikosok bejárták a fél világot, ahol földet mozdítani kellett — csatornaásnál, útépítésnél —, ott megjelentek, maguk előtt tolták a rövid talicskát, abba volt belevetve az ásó, a lapát, egy váltás ing, egy falás kenyér.

A ricsi telepről 200 ember indult útnak minden esztendőben, mikor zsendült a föld, s emberek a tanyás falu más részeiről, akiknek másа nem volt, csak a tenyere és testének ereje. Elvétődtek az ország túlsó végéig, Füzfőig, Zalájig, dolgoztak a fővárosban is: kellett a kezük, mert ebben a dologban, a földmozgatásban náluk különb sohase termett.

Volt úgy, hogy Pestre indultak, s a 150 kilométeres úton végig maguk előtt tolták a talicskájukat, öt nap alatt tették meg ezt a távolságot, s másnap munkába álltak, mert mindent bírtak, minden fáradságot el kellett viselniük. Ételük rendszerint szalonna volt, hagyma és kenyér. Azt mondják, ez erőt adott.

Miféle nép volt ez, miről vált ilyen keménnyé és nyomorultá? Úgy vélem, attól, hogy sose volt semmije. Gyermekeket nevelt fel ez a nép és nyomoruságában töretlen maradt. Mocsarakat csapoltak le a szentandrási talpasok a Balaton vidékén, földterületeket tettek termővé, hegyeket hordtak el Erdély tájain, megbirkóztak a „bugyogók", a lápok emberre szakadó keserveivel, de ami a munkájuk nyomán kivirágzott, nem változtatott az életükön.

Szóljunk csak Bontovics Imrét, aki belekóstolt ebbe a sorsba, hogyan emlékezik.

— Apám kordés volt, úr a kubikosok között. Ő öt gimnáziumot kijártam, akkor roppant össze a sorsunk, hat lány között én voltam az egyetlen fiú, dolgoznom kellett.

Kivették a szarvasi gimnáziumból és akkor megismerkedett a föld kínjával, a korosi duzzasztógát építésénél dolgozott egy ideig.

— Akkor körülöttem s bennem volt a kubikosok sorsa. Mihez is hasonlíthatnám azt a munkát? Egy antik legenda jut az eszembe: a túlvilágon azzal büntetlek egy embert, hogy hegynek fölfelé kellett görgetnie egy sziklatömböt, ami a hegy tetejéről azután visszagördült mindig a völgybe. Ilyen emésztő munka volt a miénk, még akkor is, ha a világ számára értelmet jelentett, mi nem juthattunk előbbre semmivel. A kubikos napról napra élt, dolgozott, hogy fönnmaradjon és fönnmaradt, hogy dolgozhasson. Talán azért nevezték el ezt a tájat Viharsaroknak, mert emberi vihar mindig olyanok között támad, akiknek vesztenivalójuk nincsen, akiknek sorsa rosszabbra nem válhat. Ők mernek perelni a sorsuk ellen. Az ilyenek számára a halál gondolata is könnyebb.

A szentandrási nagygazdák cselédet tartottak, a negyvenholdasok is. Kevés kenyeret adott a föld, egy holdon ez idő tájt 7 mázsa búza termett. Békés zsíros lapályai itt mintha kiszikkadnának, Szentandrás arról nevezetes, hogy kevés, erőtlen esőt kap.

A kubikosok a háború után, a földosztáskor négy-öt hold földnéz jutottak, de sokan közülük azután is eljártak dolgozni innen, mert ezen a nehezen termő földön és földből nem tudtak emberszámra élni.

Bontovics Imrének 1943-ban jobbra fordult a sorsa. A községházára került kisegítőnek. Távoli atyafia volt a főjegyző, az hozta be, azért tehette, mert öt gimnáziumot elvégzett, az irodai munkához konyított valamit.

Két évvel később, 1945-ben Szentandrás népe ítélethozatalra gyűlt össze a községháza előtt. A szellérek, akik a sors segedelmével a földnek urai lettek, mérlegre tették azokat, akik azideig a sorsukat intézték. Eldöntötték, ki maradhat meg a falu egykori vezetői közül továbbra is és ki szolgált rá a távozásra. Bontovics Imre is elé jük állt. A falu népe úgy döntött, maradjon. Az akkori ítélet mostanra sem változott meg, ő a községi tanácsban dolgozik azóta is, az elmúlt esztendőben tanácselnök-helyettesnek választották. Az emberek bizalma veszi körül, pedig hát 1943 óta sok bizalom roppant össze a változó idők forgatagában.

— A tanácson dolgoztam a beszolgáltatások idején is, az ötvenes években, akkor, amikor tisztára söpörték a padlásokat, elhajtották a jószágot, s a gazdák dühe azokra zúdult, akiknek ezeket a dolgokat intézni kellett. Én nem szeretem az idő tájt sem ellenséget a faluban, tudták, hogy közülük való vagyok. A közég vezetése sokat változott a háború óta. Voltak olyan idők, amikor idegen emberek álltak a falu élén, mert a bizalmatlanság légkörében úgy tűnt, hogy az idegen alkalmasabb erre a posztra, mint az idevaló. Mondom, voltak ennek a huszonhárom évnek súlyos szakaszai, de az igazság mégis az, hogy a semmiből mosanra kinőtt valami Nagyon-nagyon szegény falu volt ez. Nem volt vize, nem volt útja, roskadtak voltak a házak, munkába fáltak az emberek. A múlthoz képest most jómódban és elégedetten élünk.

— És a jelenhez képest?

— Csak a jelenről szólván azt tudom mondani, a mi életünk embernek való. A vándorlás megszűnőben van, azok, akik a nyomor, aztán meg a téesz elől elmenekültek, lassanként visszatérnek. Két jó szövetkezet működik nálunk, s most már egy hold föld nem 7 mázsa búzát terem.

És mennyit fejlődött a falu az elmúlt esztendőkben?

— Körülpillantva azt lehet megállapítani: egész utcasorok épülnek, nagy ablakú, szép házak állnak az alvégen és a felvégen, betonozottak a járdák, jólöltözöttek az emberek.

— Amit nem látni, az is változott. A régi időkben nem múlt el vasárnap anélkül, hogy valami viszálykodás miatt a kocsmában egymásnak ne estek volna botokkal az emberek. Ingerékeny, kemény nép volt ez. Bőr repedt, csont hasadt. Elmúlt az s. Azt se látni így, hogy 25 kilométer hosszú vízhálózat épült ki, 00 házban van már vízvezeték. Itt valamikor az emberek kilóéterekről hordták az ivóvizet, hiába volt közel a Körös. Gyöngyörű népfürdő épült, kultúrház, iskola.

És a kubikosok?

Néhány ember még fővárosi építkezéseken dolgozik. De hét végén kedvezményes jeggyel a gyorsvonat második osztályán látogat haza. A kubikostalicskát most már senki sem tolja magának. A kezek erősek maradtak, de amellett gazdagodott az értelem s enyhült az élet is.

Kristóf Attila

A közelmúlt tanúja. Balra: kubikosház

A falu a víz felől

Békési búzaföld

JELEN

A hajdan kerekbe tört, utóbb a kubikos-talicska mögött világgá ballagott szentandrási nép jelenét két ponton lehet megközelíteni. A mezőgazdaságban és a szőnyeggyárban. E két egymástól élesen elütő munkaterület közül a paraszti munka ősi és hagyományos, természeténél fogva hibátlanul illeszkedik a történelmi folyamatba. A szőnyegipar, amelynek mindössze 50 éves múltja van Békésszentandráson, olyan új vonásokat teremtett a falu életében, hogy arról külön — a krónika második fejezetében — részletesen beszámolunk.

De hogyan él manapság Békésszentandráson a közrendű földművelő ember, milyen a falu mai közérzete a történelem árnyékában, miképpen boldogulnak azoknak az ivadékai, akik Péró alá álltak, hogy sanyarú sorsukon változtassanak?

Ahhoz az emberhez fordulok, aki a község határából 4000 holdat bír, ha nem is saját tulajdonában, hanem a Zalka Máté Tsz tagságának közös tulajdonaként, de valamennyi gondjával és megpróbáltatásával, egyben a felemelkedés örömével. Ezt a naptól-széltől borvereset cserzett arcú, rozsszőke fiatalembert Hrabovszky Mihálynak hívják, a Zalka Máté Tsz elnöke. Családja a Magas-Tátra északi oldaláról származott Békésbe a XVIII. század második felében. Lengyel hegylakó — gorál — származású tehát az elnök, aki Debrecenben szerezte agrármérnöki diplomáját, saját szavai szerint bekalandozta Magyarország mezőgazdasági területeit.

A kis Magyarországot bekalandozni némileg nagyképűen hangzik, de ha átgondoljuk, hogy Hrabovszky abban az időben lett mezőgazdasági szakmérnök, amikor az egész magyar mezőgazdaság a képtelen kalandosság állapotában volt, amikor a magyar lóállomány 80—90 százalékát kiirtották, mondván: a gépek világában lóra már nincs szükség, amikor az alföldi parasztokat gyapotültetésre ösztönözték a siker parányi reménye és lehetősége nélkül — akkor elfogadhatjuk a fiatal elnök szavait, valóban bekalandozta Magyarországot.

A Békéscsabáról származott elnök jó tíz éves kitérővel érkezett a 70 kilométerre fekvő Békésszentandrásra. A termelőszövetkezet, amely elnökké választotta, mérleghiányos volt. A Kőrösök gazdag árterületén az országos átlag alatt termettek a földek. Ekkor 1962-t írtak a naptárak. 1967-ben holdankint 22,6 mázsa búzát takarítottak be azokról a földekről, amelyeken korábban sok szalma és kevés szem termett, a munkaegység elszámolásról áttértek a készpénzfizetésre. Egy munkanapra most húsz fillér híján nyolcvan forintot fizetnek, július-augusztusban, a legnehezebb mezőgazdasági munkálatok idején még többet.

— Hogyan kezdődött? — kérdezem a nyugtalan elnököt, aki azt mondja, hogy jobban szeretne kinn a földeken beszélgetni, mert a zárt hely, az iroda légköre zavarja.

— Úgy kezdődött, hogy mindent felforgattam. Először azt hittem, csak a termelési tervet, a hagyományos vetésforgókat változtatom meg, azután megértettem, hogy ezek az emberek szikaszilárdak és konzervatívak. Ahhoz, hogy a termésátlagot meg lehessen változtatni, meg kellett változtatni az emberi gondolatokat is a kemény koponyákban.

— Ez hogyan történt?

— Mindig példákkal, mert ezek az emberek nem nagyon hisznek a szavaknak. Példákkal kell előttük bizonyítani. Tudtam, hogy itt, a rengeteg víz közelében a rizs jól menne, mégis félve vágtam bele, mert mi lesz, ha nem sikerül? Szerencsém volt, az első rizstáblákra sikerült jó vetőmagot kapnom, nem buktam meg a tagság előtt. Azóta még tovább javult a vetőmag minősége, most már bátran lehet terjeszkedni. Ugyanígy volt a paradicsom, valamint a zöldségkertészet, ugyanígy a hússertés-tartás és nagyüzemi termelés.

Az elnök erre a beszélgetésre is a közeli repülőtérről érkezett, ahol felszállt a vegyszeres gyomirtók repülőgépén, és megtekintette birodalmát felülről, összefüggő egységében. Valószínűleg ő az első paraszti származású falusi vezető, aki a levegőből is látta, mire ment a falu a munkája árán.

— Mit mutat felülről a határ?

— Érdekes módon sokkal többet, mint amikor az ember mesgyéről mesgyére jár. A repülőgépről messzebbre is ellátni, így alkalom kínálkozik összevetni a magunk földjeinek állapotát közeli és távoli szomszédok földjeivel. A mi négyezer holdunk nagyon jól mutat, és azt hiszem, fölösen óvatosak voltunk, amikor a termésátlagokat beterveztük, bár az óvatosság sohasem árt. Úgy vélem, cukorrépából 200 mázsa fölött terem holdankint, a paradicsom pedig több lesz, mint 260 mázsa, ami szintén jó, mert 120 vagonnal szerződtünk a békéscsabai konzervgyárhoz, de a konzervgyár akár kétszer annyit is átvesz. A háromszáz holdas öntözött kukoricánk valóságos kiemelkedő sziget, messze földön nem látni annyira fejlett kukoricát, mint a szentandrási határban.

1967 őszén és telén s 1968 tavaszán oly kevés csapadék hullott errefelé, hogy a hiány elérte a 200 millimétert. Ez a csapadék-kiesés már az aszály fogalomkörébe tartozik. Szentandrás a Körösök élő és holtágainak ölelésében fekszik, úgy vélem tehát, hogy itt a csapadékhiány nem okoz nehézséget; hiszen a község határában működik a szentandrási duzzasztómű. Itt semmiképpen sem jelenthet csapást a szárazság.

— Ahhoz, hogy öntözhessünk, éppúgy le kellett küzdeni az emberek ellenállását, mint az újfajta mezőgazdasági termelő ágazatok bevezetésekor. Az idén valóságos palotaforradalmat idézett elő, hogy az aszálytól már-már kisült őszi búzánkat megöntöztem. Olyan szentségtörésnek hatott ez, amiért fél évszázaddal ezelőtt kiközösít a falu vagy elkerget. Kikelt és lábon álló búzát ezen a földön még senki sem öntözött. Majdnem titokban, néhány beavatott emberrel egy két holdas darabkát elárasztottam, s egy álló napig csorgattam rá a vizet, azután azt lestük, megmarad az öntözött búza, vagy gutaütötten beledől a sárba? Nem dőlt bele, inkább magához tért, úgyszólván felserkent alélttságából . . . Csak ezután mertem újabb 640 holdat elárasztani.

Később megnéztük a magyar agrártechnika történetében első árasztással öntözött búzát. Kötésig érő hamvaszöld sűrűség, acélos rugalmasságú szár, tömött kalászok, 27 mázsánál nagyobb átlagot ígérnek.

A földművelő munka tehát hasznos és eredményes, nem szükséges a férfinépnek nyakába venni a kubikos-talicska vonóhevederét, s a száraz élelmet felpakolva, nyikorgó talicskák mögött nekivágni a világnak. Mégis megkérdezem, vannak-e még a faluban vándor kubikosok, mivel a Viharsarok vándormadarai Csongrádról és Békésszentandrásról rajzottak ki a legnagyobb sűrűségben.

— Kubikos-talicskát már nagyon régen nem adtak el a bognárok a szentandrási vásárban. A régi talicska még sok háznál megvan, de lassan megeszi a szú. Kubikosok azonban még vannak, a nagy útépítéseknél, vasútvonal áthelyezéseknél dolgoznak, de már nem ásóval és lapáttal, hanem munkagépek nyergében.

Néhány nappal e beszélgetés után a Balatonnál jártam. Alsóörs határában áll az útépítők városa, sárgára és pirosra festett komfortos lakókocsik, mint a kempingjárók autó-vontatta guruló otthonai. Azokban laknak a hajdani szentandrási kubikosok fiai és unokái, talajgyaluk, dömperek, markológépek kezelői. Apjuk, nagyapjuk a harmincas években pár kilométerrel távolabb a Grác felé vezető 8-as főútvonalat építette ingségmunkában, napi egy forintos napszámért, lapáttal és talicskával. Az unokák negyven perc alatt keresnek annyit a gépen.

Baróti Géza

A garabonciás tsz-elnök

(Vámos László felvételei)

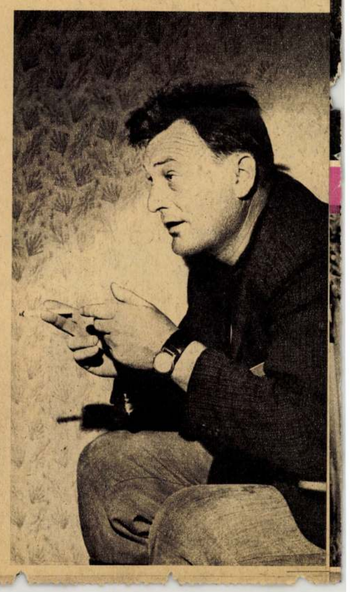

Rónai Mihály András: # Furcsa bogarak — gombostűn

A leíró rovartan búvára, a bogarász sem válogat, mikor a leendő rendszerezés kedvéért mindent gombostűjére szúr. A minap egy hazalátogató régi barátomtól hallottam egy igazán gombostűre való históriát. Azt mesélte a barátom — aki már vagy húsz-harminc éve Kanadában él —, hogy van neki, ott Kanadában, az üzem udvarán, egy álezredese. Ott söpröget. Csendőr alezredes volt annak idején idehaza, de azért ő jóba van vele, el is szokott beszélgetni vele olykor, ha átmegy az udvaron. Tőle hallotta, hogy a néhai m. kir. csendőrség ottani tiszti állományának egy része — már tudniillik az a része, amelynek inics jobb dolga, s ebben bennemaradt — még mindig „szolgálatban" van. Erősen öregszik már, de mivel ez a rész egyébhez nem ért, egyebet azóta sem tanult, hát — ha már söpröget, vagy más egyéb, különös szakképzettséget nem kívánó rokonszakmában foglalatoskodik —, legalább szolgálatban van.

Nehéz szolgálat a csendőri, felelősségteljes szolgálat, megvannak a gondjai-bajai annak is. Nemrégiben is borús homlokkal söpröget a magasrangú csendőr az udvaron. Kérdezte is tőle a barátom, mi a baj.

— Áthelyeztek — szólt komoran az alezredes úr.

— Csak nem?

— Sajnos, igen. Mégpedig váratlanul. Nem is tudom, hogy' fogom ezt csinálni.

— Ejnye. És hová helyezték át?

— Hisz' épp ez a baj. Egerbe.

— Egerbe?

— Oda hát! Hisz' mondom, hogy éppen ez a baj.

— És miért olyan nagy baj ez?

— Kérem, én mostanáig Szolnokon szolgáltam, ott mindennel tisztában vagyok. De Egerben nekem semmi ismeretségem nincs. Az nekem teljesen ismeretlen terület, ott elölről kell kezdenem mindent. És kapják magukat, az embert csak úgy ripsz-ropsz áthelyezik. Hogy' fogom én ott ellátni a szolgálatot?

— És ki helyezte át?

— A parancsnokság. Valamiért haragszanak rám. Pedig minden héten egy asztaltársaságban ülünk. Sose vettem észre, hogy haragszanak.

— Ha jól emlékszem, nemrég léptették elő.

— Már régen meg kellett volna kapnom. Ennyi szolgálati évvel, kérem ...

— Igaz. És mi volna, ha nyugdíjaztatását kérné? Arra még nem tetszett gondolni?

— Arra nem. De ez az áthelyezés, ez elég baj nekem. Költözködés is, miegyéb, a bútoraim.

A cigarettát megköszönte, de máskülönben elég nyomott hangulatban söpögetett tovább az áthelyezett törzstiszt ott az udvaron. Kételyei voltak még az áthelyezési illeték kellő időben s kiméretben való folyósítása iránt is.

Csak azt ne higgye valaki, hogy az öreg csendőrtiszttel meg az egész ottani öreg csendőrtiszti állománnyal — illetve azzal a részével, amely egyébhez nem ért, tehát ezt a szomorú kis szolgálatot játssza inkább — itt most netalán csak kárörvendezve ingerkedem. Az állománynak e bánatos részével, e rozogán is szolgálatlag ügykódóvel, mely nyugdíjba nem megy, még holdbeli nyugdíjba sem, csak söpröget s kihal.

Az emlékeket a magyar nép lelke őrzi — őrizte sokáig teste is, de az már behegedt — e speciálisan idomított testület felől. De a történetben van valami temetőszagú, siri lehű, kísérteties. Erősen öregedő, máshoz nem értő, odakünn kallódó boldogtalanok, kiket különféle seprűnyelek mellett az tart még úgy-ahogy egyenesen, hogy az ő kietlen kincstári álomvilágukat fölépítették maguk köré, abban még eligazodnak, tengerentúli kis bábszínpadon mozog a fakó, bús bábúk keze, foganatosítanak eszközölnek, jelentenek, kiadományoznak, sőt áthelyeznek.

Swift kéne ahhoz, megírni ezt a homályos tükörképet, megtört világítású kis tulvilágot: és itt csak jelezni tudom, hogy van odakünn ilyen is.

Nyugatnémet nagy képes hetilapban olvastam (ott, helyes szerkesztői érzékkel, csakis szórakoztatás okán közölték), hogy működik valahol adakünn egy magyar genealógus még doktorátusa is van, aki „Magyar Nemesi Családok Évkönyve" vagy más hasonló címen valami almanachot szokott kiadogatni, s abban tüzetesen „kimutatta", sőt, „levezette", hogy Hermann Göring (igen, az a Göring, akire gondol az olvasó, a gyújtogató, a nácl, a marsall, a kövér), szóval hogy ez a Göring egyenesen Magyarország Árpád-házi királyaitól származott. A családfát — olvasom a német lapban —, eredetileg még Pesten szerkesztették, 1944 őszén, amikor Szálasi és az ő Kemény nevű „külügyminisztere" visszajött a berlini Hitler-látogatásról, amely alkalommal ők ketten — úgy, hogy a Führer meg ne tudja (neki csak a „végső győzelem" után akarták megmondani) —, nem kevesebbet ajánlottak fel Göringnek, mint Szent István koronáját, Budavárában a királyi trónt. Ehhez készült pótlólag és sürgősen a családfa, produkálandó a reménybeli I. Hermann magyar király tüchtig Árpád-házi eredetét.

Hálás a téma, de kiaknázatlanul hagyom. Elég az hozzá, hogy ez azért néhány külföldön élő magyar mágnásnak már mégiscsak kissé sok volt, nem óhajtottak az Évkönyvben ezzel az „Árpád-házi" Hermannal együtt szerepelni, s tiltakoztak is ellene a genealógus doktor úrnál, aki azonban tudóshoz illő hűvös gesztussal hárította ezt el, mondván, hogy utóvégre a legnemesebb családokban is akadtak bűnözők, ő azzal nem törődik, a családfa korrekt, tő a tudomány.

Ebben a gusztustalan kis bödületben persze már semmi sincs ami a puszta regisztráláson túl más egyébre, holmi tűnődésre, merengésre késztetne.

Figyelemmel, együttérzéssel, gonddal kísérve a külföldön élő magyarság sorsát, életét, nagyon is jól tudjuk, hogy az élet mindennapi gyakorlati dolgain is túl, mi mindennel, hány bajjal, praktikával kell még a legjobb hiszemű, de odakünn magában élő magyarnak — különféle értelmi, képzettségi, származási, társadalmi fokokon — megküzdenie. És újra meg újra tudomásul kell vennünk, hogy odakünn, redukált létszámban és megkevert arányokban, az egész régi Magyarország is együtt van még.

Az óriási — ma már kimondható, hogy óriási — többségről persze leperegnek az ilyen bolondériák, de nem hagyhatjuk, legalább ez egyszer, észrevétlenül, hogy — mint a felsorolt példák mutatják —, azért még mindig pereg.

Kürti András:

Szindbád nyomában

Januárban 6283, februárban 8927, márciusban pedig kerek 12 000 útirajz ...

A szükségletek kielégítésére azonban mindez kevés, mert az olvasóközönség rajong ezekért a lírai hangulatú írásokért. A sürgető igény adta a kezembe a tollat, hogy beszámoljak legutóbbi utazásomról. Kőbányán jártam ... Közel másfél órás ott-tartózkodás után e percben érkeztem haza. Két szemem rcceháryiáján még őrzöm a látottak csodás kaleidoszkópját, élményeim még frissek, ropogósak!

Hogyan kezdjem? Miként rendszerezzem zsibongó benyomásaim tarka forgatagát?

Úgy szeretném megfesteni Kőbánya képét, hogy megérezzék e tájegyéni, sajátos ízeit mindazok, akiknek talán soha nem lesz módjuk, hogy ide elkeveredjenek. Legfőképpen pedig azt szeretném tüzetesen bemutatni önöknek, kedves olvasóim, aki a legmélyebb benyomást teszi a látogatóra: Kőbánya egyszerű, hétköznapi emberét.

Kőbányára többféleképpen lehet eljutni. Ha például nyugati irányba indul az ember, józserivel az egész Földet meg kell kerülnie. Kelet felé viszonylag rövidebb az út. Én ezt választottam.

Maga az utazás nem járt különösebb eseménnyel. Azt azonban meg kell említenem, hogy a 9-es autóbusz újabban nem a József, hanem a Baross utcán közlekedik.

Egy idő múltán feltűnt a vasúti aluljáró, célhoz értünk.

A szárazföld felől érkezőnek először Kőbánya épületei tűnnek fel. E város falai között a múlt keveredik a jelennel és viszont! A meglepően alacsony felhőkarcolók tövében hatalmas házikók húzódnak meg, így aztán kijön a kétemeletes átlag.

Kőbánya — az ellentéték városa!

És még egy feltűnő jelenség! Itt nincs állandóan nappal, vagy állandóan éjszaka. Itt ez a két dolog — váltakozva van!

Kőbánya — a fény és árnyék városa.

De hagyjuk a fényt, a házakat, bennünket elsősorban e vidék eleven, lüktető élete, zajló forgataga érdekel. Ámuló-bámuló európai tekintetünk a járdákon munkába sietó embereket, az üzletekben eladókat és vásárlókat, az úttesten mindenféle járműveket fedez fel. Csak állok, csak nézek, s azt kérdem magamtól: elhiszik-e ezt nekem odahaza?

A látszat szerint itt mindenki dolgozik. A valóság azonban egészen más!

Kőbánya lakóinak kisebb része távoltartja magát a termelőmunkától. Ehelyett napközi otthonokban, kisdedóvókban eszik, iszik, alszik, szórakozik. Csak a kedveléseinek él. E réteg eltartása — talán mondanom sem kell — a dolgozók vállaira nehezedik. Ezért is látni Kőbányán annyi elhízott sovány embert.

Kőbánya — a mély társadalmi ellentmondások városa!

A kép teljessége kedvéért még néhány sajátos, csak itt felleihető népszokásról szeretnék hírt adni. Ha a Zalka Máté téren felszállunk egy 13-as jelzésű villamosra és a Szállás utca felé utazunk, jobb kéz felől kis tisztás kelti fel figyelmünket. E tisztáson ugyanis cukrászda van. Ez a cukrászda egy kimusztált utasszállító repülőgép.

Kőbánya — a nagy repülőgépekből átalakított kis cukrászdák városa!

Mindezt egy bájos, fiatal bennszülött lánytól tudtam meg, akihez a villamos peronján tört kőbányai nyelvben felvilágosításért fordultam. Kedves ciceroném közölte továbbá, hogy őt Marikának hívják, tavaly érettségizett, szérumot tölt a Phlaxiában és villamoson nem szokott ismerkedni.

— Kőbánya — a szérumtöltő, csinos és tartózkodó nők városa!

Remélem, hogy hazai olvasóim érdeklődését sikerült kielégítenem, mert Budapest — a színes úttrajzokat minden mennyiségben és bármilyen minőségben elfogyasztó olvasók városa.

GYÁRFÁS MIKLÓS:

Népmesék

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy pesszimista ember. Hát ez a pesszimista ember egy napon találkozott az optimista emberrel.

— Hová, hová? — kérdezte a pesszimista ember.

— Mendegélek — felelte az optimista ember.

— Szeretsz mendegélni? — kérdezte a pesszimista ember.

— Szeretek mendegélni — felelte az optimista ember.

— Én nem szeretek mendegélni — mondta a pesszimista ember ,

Aztán tovább mendegéltek.

MESE A FOLYAMI RÁKRÓL

Így ért véget a szegény kis folyami rák élete. Pirosodott, pirosodott a fazékban. Feletette. A kisfiú keresett egy fazekat. Hazavitte a konyhába. „Vigyél engem magaddal, kisfiú, ebből a vacak hideg vízből, jó meleg vizecskébe." Így szólt a kis folyami rák, amikor a kisfiút megpillantotta a patak partján. Egyszer egy kisfiú kiment a patakhoz.

MESE AZ ESTHAJNALCSILLAGRÓL

Hát az úgy volt, hogy a költő, aki maga is a szegény nép fia volt, megkérdezte a botjára támaszkodó fekete subás juhásztól.

— Látja az esthajnalcsillagot, Gazsi bátyám?

— Látom.

— Meséljen róla egy kicsit. Tudja, a városban úgy elszakadtam már az igazi szép meséktől.

— Hát mit meseljek? — nézett merengve a csillagverte magasságba a juhász —, a Nap és a Hold után a legfényesebb égitest. A felületét állandó sűrű, sárgásfehér felhő borítja, amely a napfénynek mintegy hetven százalékát visszaveri. Légkörében igen sok a széndioxid, szabad oxigént azonban valószínűleg nem tartalmaz.

NÉPMESE A NÉPMESÉRŐL

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy mesemondó. Meg még egy, meg még egy, meg még egy, meg még egy, meg még egy, meg még egy.

A VÁMOSI BETYÁR-CSÁRDA

A római hódítók idején haditút vezetett erre, Aquincumba. Romantikus történetek fűződnek az út mentén elterülő vidékhez. A Hévízi tóban gyógyult meg valamelyik római előkelőség nyomorék gyermeke. Mátyás király ezen az úton hozta volna Budára menyasszonyái, Beatrix olasz hercegnőt. Sok történetet mesélnek az erre vetődő utasnak. Hogy mi ebből a valóság, mi a legenda, romantikus mese? Nehéz lenne megállapítani.

A most helyreállított Vámosi Csárda és Vendégfogadó (betyárcsárda), a veszprém—nagyvázsonyi műút mellett, értékes műemlék. Hozzávetőleg háromszáz évvel ezelőtt épült. Eredetileg vámház volt. A népi építészet remeke. Egyetlen az országban, amely eredetileg is emeletesnek épült. Betyárok látogatták ahogy akkoriban nevezték őket: kujtorgók, járkálók. Kirabolták, sarcolták a környék földesurait, a gazdag utasokat. A szegény jobbágyot, cselédet nem bántották. Innen a szimpátia a betyárok, szegénylegények iránt. A nép romantikus hősöket varázsolt a leghíresebb bakonyi betyárokból, Patkó Bandiból, Savanyó Jóskából és Sobri Jóskából.

Nemrég még élt, aki ismerte Savanyó Jóskát: 1907-ben halt meg a híres betyár, sírja a tótvázsonyi temetőben van.

A Műemléki Felügyelőség a felújítás során a csárda korabeli jellegét megtartotta. A berendezés tölgyfából készült, az ivóban gyertya világít, egy szál cimbalmos muzsikál, betyárételeket szolgálnak fel és az étkészletek is korabeliek.

A berendezést Hanák Sándorné belsőépítész hosszas kutatómunka után tervezte, az üveg ivópoharaktól a kockavető fapoharáig.

A régi betyárvilág hőseire a falakon elhelyezett képek, a betyárok képeire emlékeztetnek.

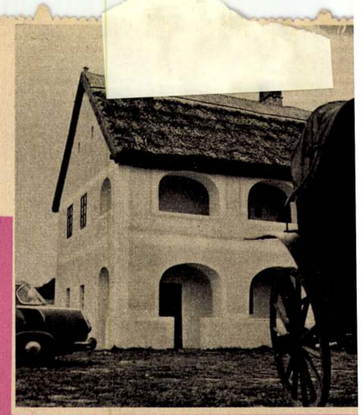

A nemesvámosi csárda

Részlet a csárda ablakából

Modern betyár mulatozik

Ódon pince, házi disznótoros felszolgálás
Lent: a kocsmáros a kármentő mögött
(Bohanek Miklós felvételei)

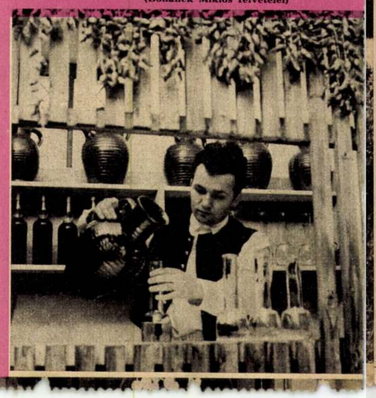

Itthon-Otthon

Szerelem, házasság, család

„A szerelem, a házasság és a család, az egyén és a társadalom életének bonyolult jelenségei, ezért sokoldalú vizsgálódást igényelnek."

E sokoldalú vizsgálódásra vállalkozott *dr. Lukács* Tibor jogász négyszáz oldalas kötetében, melynek címe: *„Szerelem, házasság, család."* A fejezetek a szerelemről, a nemi ösztön kibontakozásáról, a női lélekről, az anyaságról szólnak, bőven tárgyalják a nők helyzetét a legkülönbözőbb szemszögből — hogy csak néhányat említsünk —: munkába állásuk szükségszerűségeiről, foglalkoztatottságuk egyes kérdéseiről. Egy másik fejezet a népesedés, családtervezés, születésszabályozás témakörével foglalkozik, a válások alakulását és okait vizsgálja. Külön fejezetet szentel az élettársi viszony kérdéseinek s végül a család szerepét elemzi.

A szerelemről...

A szerelem útjairól szóló részben egy szellemes franciát idéz, aki szerint a házasság egy életen át folytatott beszélgetés. Ha túlzás is van ebben, mégis figyelemre méltó — írja dr. Lukács. „A ma szerelmének nyitánya igen sokszor az együttes tanulás, az együtt végzett munka, beszélgetések hosszú sorozata, amelyben az tűnik fel a későbbi szerelmeseknek, hogy mennyi közös gondolatuk van, mennyire azonos az érdeklődési körük. Az egymást feltáró beszélgetésekben megletpétessel veszik észre, hogy mennyire egyformán gondolkoznak és úgy érzik, mintha már régen ismernék egymást. *A gondolkodásbeli azonosság* és az ebből támadó lelki meghittség nem azt mutatja, hogy az ellentétek vonzzák egymást. Életünkben pedig egyre inkább előtérbe kerülnek a világnézeti kérdések. A gyorsan változó, alakuló élet nap nap után olyan helyzeteket teremt, amelyekben *állást kell foglalni.* A világnézeti azonosság nagy összetartó erő az emberek között és ha a szerelmet a másik ember iránt érzett emberi igénynek is tekintem, akkor és a különbözőség e vonatkozásban egyenesen káros, előbb-utóbb aláássa magát a szerelmet is. Az új jellegű kapcsolatok kétségtelenné teszik, hogy a hasonlóság nagyobb vonzóerő, mint a különbözőség, éppen azért, mert *a szerelemben az egész ember szeret és nemcsak az egyik vagy a másik érzéke."*

A házasságról...

Lássuk, mit mond a szerző a házasságról? *„A házasság a szocializmusban a szabad és egyenlő jogú nőnek a szabad és egyenlő jogú férfival kötött kölcsönös személyes vonzalma, szerelmük erkölcsi tartalmára alapított valóságos, tartós, családalapítást célzó emberi közössége, amelyet a társadalom meghatározott formában szentesít és háztartási jogok és kötelezettségek keletkeztetésével támogat."* S másutt, ugyanerről a témáról: „A kölcsönös vonzalom, a szerelem az évek során veszíthet intenzitásából, de egyre növekszik extenzitásában. Ez *az erkölcsi alap* megköveteli, hogy bizalommal, tisztelettel és barátsággal viseltessenek egymás iránt, törődjenek egymással, mindegyikük a másik boldogságában lássa a saját boldogságát. Gondoskodjanak egymásról és gyermekeikről. Ez a kapcsolat sincs védve a konfliktusoktól és a tragédiáktól. Vonzódás kialakulhat olyanokban is, akiknél egy másik személy, vagy egy másik család áll az útban. Az értelem és az érzelem közti bonyolult harcnak kell ekkor eldöntenie, hogy feláldozható-e a hozzátartozónak, a családnak, a közösségnek az érdeke. A szocialista jog megengedi a házasság felbontását, de ezzel a joggal való visszaélés — amit a házasság, a család és a nemi élet kérdései iránt tanúsított könnyelmű, felelőtlen vagy bűnös magatartása vált ki — erkölcstelen, sérti a szocialista erkölcsöt. Minden meg nem oldott, vagy tragikusan végződő konfliktusnak rossz értelemben vett önzés az alapja. Vagy a saját érzést kell feláldozni vagy a család érdekeit. Ma még a legtöbben másokat áldoznak fel inkább és a harcban az értelem bukik el."

A családról...

A család funkcióit a szocialista társadalom szemszögéből vizsgálja mélyrehatóan. „A család elsősorban *jövedelmi közösség,* mivel jelenlegi körülményeink között jelentős az úgynevezett többgenerációs családok száma, ahol a nagyszülők is a családhoz tartoznak, így gyakran az ő jövedelmük, nyugdíjuk is a család jövedelmének részét képezi." Másutt: „A család legfontosabb funkciója a *népesség újratermelésével* kapcsolatos. A népesség újratermelése azonban sokkal többet jelent a biológiai szaporodásnál, olyan minőségileg eltérő és magasabbrendű célkitűzésekről van szó, amely szervezett formában történő tartós folyamat s amelyet csak a *nevelés* biztosít." A családi nevelési funkciójának bonyolultságát és sokrétűségét, a család és a gyermek, a gyermek és az iskola viszonyát a különbözőség és vonatkozásban egyenesen káros, előbb-utóbb aláássa magát a szerelmet is. Az új jellegű kapcsolatok kétségtelenné teszik, hogy a hasonlóság nagyobb vonzóerő, mint a különbözőség, éppen azért, mert *a szerelemben az egész ember szeret és nemcsak az egyik vagy a másik érzéke."*

A házasságról...

Lássuk, mit mond a szerző a házasságról? *„A házasság a szocializmusban a szabad és egyenlő jogú nőnek a szabad és egyenlő jogú férfival kötött kölcsönös személyes vonzalma, szerelmük erkölcsi tartalmára alapított valóságos, tartós, családalapítást célzó emberi közössége, amelyet a társadalom meghatározott formában szentesít és háztartási jogok és kötelezettségek keletkeztetésével támogat."* S másutt, ugyanerről a témáról: „A kölcsönös vonzalom, a szerelem az évek során veszíthet intenzitásából, de egyre növekszik extenzitásában. Ez *az erkölcsi alap* megköveteli, hogy bizalommal, tisztelettel és barátsággal viseltessenek egymás iránt, törődjenek egymással, mindegyikük a másik boldogságában lássa a saját boldogságát. Gondoskodjanak egymásról és gyermekeikről. Ez a kapcsolat sincs védve a konfliktusoktól és a tragédiáktól. Vonzódás kialakulhat olyanokban is, akiknél egy másik személy, vagy egy másik család áll az útban. Az értelem és az érzelem közti bonyolult harcnak kell ekkor eldöntenie, hogy feláldozható-e a hozzátartozónak, a családnak, a közösségnek az érdeke. A szocialista jog megengedi a házasság felbontását, de ezzel a joggal való visszaélés — amit a házasság, a család és a nemi élet kérdései iránt tanúsított könnyelmű, felelőtlen vagy bűnös magatartása vált ki — erkölcstelen, sérti a szocialista erkölcsöt. Minden meg nem oldott, vagy tragikusan végződő konfliktusnak rossz értelemben vett önzés az alapja. Vagy a saját érzést kell feláldozni vagy a család érdekeit. Ma még a legtöbben másokat áldoznak fel inkább és a harcban az értelem bukik el."

Gyári divatbemutató

Budapest divatjában — s főleg a divatbemutatók sorozatában — érdekes új színfolt a gyári divatbemutató. A gyári divatbemutatót nem a gyárban rendezik, hanem egyes ruhagyárak, illetve textilgyárak vonultatják fel újdonságaikat. Így jóelőre megismerkedünk a ruhagyárakban készült konfekciómodellekkel, s jó előre látjuk a textilgyárak, selyemgyárak új termékeit is.

Az utóbbi hetek divatesemónye a Hazai Pamutszövővgyár — Magyarország egyik legnagyobb tarkánszövő gyárának — divatbemutatója volt a városligeti Gundelban. A modelleket a pamutszövő anyagából Weingruber Éva tervezte és a Kézműipari Vállalat készítette.

Elsősorban az anyagok szépsége, sokfélesége tűnt fel. A selymes puplin, a pillekönnyű batiszt, a fésűs ballon, a Terycot finom szineikkel, színkeverésükkel, ötletes mintájukkal egyaránt nagy sikert arattak. A szintetikus Terycot szinte „mindenre" felhasználható.

A tervező nem is fukarkodott az ötletekkel. Láttunk újszerű praktikus munkaköpenyt, klasszikus kosztümöt, mindig divatos kötényruhát, vidám dirndlit, egyszerű nappali ruhát, romantikus délutáni ruhát, és színpompás plage összeállítást.

A dirndli minden nyáron feltűnik a divatban, most Dórit láttuk zöld alapon kék rózsás, zöldmellényes dirndliben. A Dórival együtt bevonuló négyeves kislány szemléltetően bizonyította, hogy a dirndlit négyévestől huszonnegyévesig minden korosztály hordhatja. (Első kép)

A plage összeállítások közül legjobban tetszett az eperszín pantalló fehérrel passzpólozott sötétkék kabátkával. A kabátka bal oldali zsebe alatt, „HPS" a gyár monogramja díszlik.

A romantikát több modell képviselte, mi a második képen két romantikus 'délutáni ruhát mutatunk be. A baloldali: sárga batisztból tervezett empire vonalú ruha, a gombolásponton és a kézelőn fodorral díszítve. A jobboldali: lila, szürkecsíkos batiszt, a ruha rövid ujján s a szoknya alján széles, dupla fodorral. Az empire vonalat kiemelő övrészre két virágot tűztek, az egyik lila, a másik szürke.

A „HPS" bemutatója modern és ötletes volt. No meg örvendetes is, mert a modellek máris kaphatók.

(f. b.)

(Komlós Lili felv.)

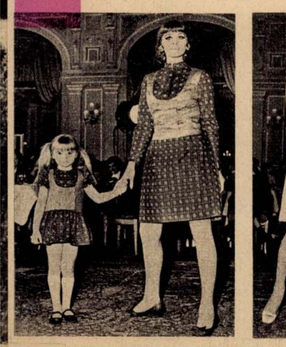

Fagylaltreceptek

VANÍLIA FAGYLALT.

Hozzávalók: fél liter tej, 10 deka porcukor, egy rúd vanília, 2 egész tojás és 2 tojás sárgája. — Az anyagokat habüstbe tesszük, hidegen jól elkeverjük, aztán tűzre tesszük és sűrű krémmé főzzük. Ha kihűlt, fagyasztjuk, majd poharakba vagy üvegtányéron tálaljuk.

CSOKOLÁDÉ-FAGYLALT. Ugyanazokból az anyagokból és ugyanúgy készítjük, mint a vanília-fagylaltot, de még 12 deka pihített csokoládét is adunk hozzá.

KARAMELL-FAGYLALT. Hozzávalók: 25 deka porcukor, 6 deci tej, 2 deci víz, 2 egész tojás, 1 tojás sárgája, kis darabka vanília. — 10 deka porcukorból jó barna karamellt olvasztunk egy palacsintasütőben. Két deci vízzel felengesztjük és mézsűrűre főzzük. A tojást, a tejet és a maradék cukrot habüstben sűrű krémmé főzzük, s ehhez hozzáöntjük a karamellt és összekeverjük. Ha lehűlt, fagyasztjuk.

KÁVÉ-FAGYLALT. Hozzávalók: 4 deci erős feketekávé, ½ deci tej, 2 egész tojás, 2 tojás sárgája, 25 deka cukor, kis vanília. — Habüstben hidegen összekeverjük a fenti anyagokat, majd sűrű krémmé főzzük. Felforrnia nem szabad. Lehűtés után fagyasztjuk.

MOGYORÓ-FAGYLALT. Hozzávalók: 12 deka pörkölt mogyoró, ½ liter tej, 1 egész tojás, 2 tojás sárgája és 20 deka porcukor. — A mogyorót megdaráljuk és a cukorral még mozsárban is jól összetörjük, majd átszítáljuk. Habüstben hozzákeverjük az összes hozzávalót hidegen, majd tűzre tesszük, s felforraljuk. Ha teljesen lehűlt, fagyasztjuk.

NARANCS- VAGY CITROM-FAGYLALT. Hozzávalók: 4 narancs vagy citrom leve, ½ liter víz, 20 deka cukor és 2 kockacukor, melyet citromhéjhoz dörzsölünk. — A cukrot langyos vízzel leöntjük, felolvasztjuk, majd belekeverjük a citrom vagy narancs levét és kifagyasztjuk.

EPER-FAGYLALT. Hozzávalók: fél kiló eper, 1 citrom leve, 25 deka cukor, ¾ ½ deci víz és 1 tojás fehérje. — A megtisztított és jól megmosott epret lecsurgatjuk, szörszítán áttörjük és a citrom levével összekeverjük. A 25 deka cukorból és 3 ½ deci vízből szirupot főzünk, s ha kihűlt, hozzáadjuk az eperléhez, majd fagyasztjuk. A tojás fehérjét fagyasztás közben habarjuk hozzá.

A többi gyümölcs-fagylaltot hasonlóképpen készítjük. Tálalásnál díszíthetjük tejszínhabbal, gyümölcsdarabkákkal, esetleg csokoládédarával. Adhatunk mellé ostyát vagy babapiskótát is.

AZ ITTHON-OTTHON ÜZENI

Montrealba üzenjük Mme. A. Királynak, hogy sajnos a „sam bal olek" és a „pilipili" fűszerek receptjét, összetételét mi sem ismerjük, de igyekszünk mielobb megszerezni. Figyelje rovatunkat. A „pritamin"-t a következőképpen készítjük el: 1 kiló csemege paradicsompaprikát, 20 deka csípős cseresznyepaprikát húsdarálón ledarálunk, hozzáadunk 3 deci paradicsompürét, besózzuk, majd 1 kávéskanál szalicilt adunk hozzá, üvegekbe rakjuk, s lekötjük. Nem gőzöljük, csak így hidegen eltesszük. Magyaros ételekbe, főzelékhez, leveshez ízlés szerint 1 kávéskanálnyit teszünk.

Gyermekeknek

GULYÁS PÁL

A kakas

Kukorékol
már a kakas,
hej, pedig még
távol a Nap!
Peckesen lép,
Nap heviti,
sarkantyúját
kifeszíti,
ő az udvar
kiskirálya,

forog szeme
karikája!
Jár a fák közt,
jár a gangon,
férgeket gyűjt
szemétdombon.
Sose pihen,
sose marad:
ideszalad,

odaszalad,
mindig békít,
mindig rendez,
mindig csillog,
mindig rendes.
Néha így szól:
„Kot-kot-kot!"
s kikapar egy
tökmagot.

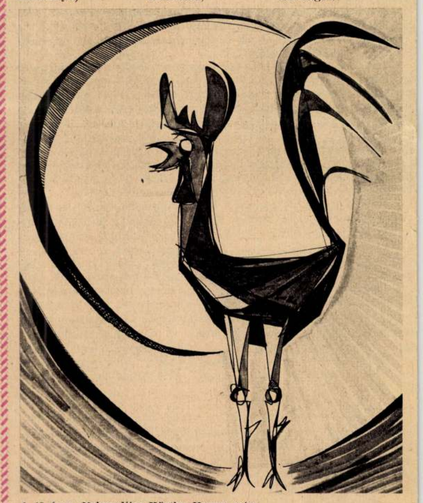

A 17 éves, Nehru-díjas Kürthy Hanna rajza

Gyerekek, indul a diafilm-verseny!

A június 15-én megjelent Magyar Hírekben arról adtunk hírt, hogy e lapszámunktól számítva négy alkalommal közlünk egy diafilm jelenetet. A kérdés az, melyik népszerű magyar műből származik a filmkocka, és ki a szerző. A megfejtéseket egyszerre kell beküldeni. Határidő 1968. szeptember 15. Cím: P. O. B. 292. Budapest 62. A nyertesek — sorsolás útján — megkapják a teljes diafilmet, azonkívül vigaszdíjak is kerülnek kiosztásra. Sok sikert kívánunk!

Dehogy van! Lábával elébe toppantott,
Rémítő szavával erőset kurjantott:
E fogással visszahökkenté a marhát,
S azon pillanatban megragadta szarvát.

Szekrényecsík

Leszámolható mintánkon csigavonalas csíkmotívumot mutatunk be, amelyből szekrényecsíkot horgolhatunk a következő technikával: az üreskockák 4 láncszemmel és kétrahajtásos lábbal, a világosabb csigavonal az üres kockákban 2 kétrahajtásos pálcával, a sötét hullámvonalak a kockákban 4 kétrahajtásos pálcával készülnek.

Hímezhetjük is ezt a mintát kanavászra, keresztöltéssel, piros és fekete fonallal.

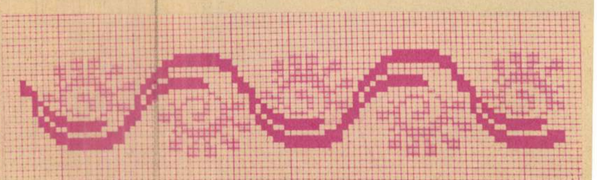

EGY HÉT

Levelező tagozat

Publicisztikai elemekkel tarkított, tudósításba oltott interjú jelent meg múlt szombaton a La Stampában Göncz Árpád köztársasági elnökkel. A torinói lapban megjelent cikk egyik olvasata szerint a köztársasági elnök a sajtószabadság védelmében nyugati segítségért kiált, egy másik értelmezés szerint viszont a hazai állapotokat pontosan, hűen jellemzi az írás. Tito Sansa, a cikkíró, a La Stampa csütörtöki számában úgy jellemzi az írása után keletkezett magyar belpolitikai helyzetet, hogy a kormánykoalíció pártjai „pokoli lármát csaptak" a cikk és a Göncz Árpádnak tulajdonított kijelentések körül, aminek okát nem érti az olasz újságíró, akinek véleménye szerint írásában semmi új dolog nem szerepel a köztársasági elnök miniszterelnökhöz egy hónappal ezelőtt írott nyílt levelében foglaltakhoz képest.

A koalíció és az ellenzék levélváltása képezi az olasz újságíró által „pokoli lármának" nevezett belpolitikai vihar gerincét. A koalíciós pártok levele indította el a némi jóindulattal udvariasnak is nevezhető levélváltást. Kónya Imre olvasta föl a nem túl terjedelmes fogalmazványt a parlamentben, fölszólítván a köztársasági elnököt, hogy öntsön tiszta vizet a pohárba, tisztázza magát, határolja el magát a cikkben megjelent, állítólag neki tulajdonított állításoktól. A levél egyetlen talányos pontja, hogy ki, mikor, kivel együtt fogalmazta meg, bár kétségtelen, hogy „utólag" a két koalíciós partner képviselője is aláírta a szöveget. A levél születésének körülménye csupán abból a szempontból lehet érdekes, hogy milyen hatalmi gondolkodás érvényesül a koalíciós partnerek egymás közti viszonyában. Erre utólag sem sikerült fényt deríteni, mást mond Csépe Béla és mást a 36-ok (28-ak?) képviselője, ami azt a látszatot kelti, mintha e két tömörülés aprólékos véleménye különösebben nem is befolyásolná a koalíció mozgásterét. Igaz, elvi megállapodás született a koalíciós partnerek között arról, hogy levelet kell írni...

A levélre levéllel válaszolt az SZDSZ. Pető Iván és Kuncze Gábor visszautasították a köztársasági elnöknek címzett vádat, miszerint az elnök rossz hírünket keltené külföldön, s a tájékoztatás terén kialakult helyzetért való felelősséget elhárították maguktól, a megbicsaklott párbeszéd folytatásának reményében, illetve azzal, hogy a liberálisok készek egyezkedni. „A párbeszéd tétje az ország, a nemzet boldogulása és jövője" — olvasható a levélben az aligha megkérdőjelezhető megállapítás.

A levélváltás revelatív momentuma a visszafogottan udvarias hangnem, bár a koalíciós pártok enyhén kekeckednek s az iróniával is megpróbálkoznak — igaz, az irónia minden eleganciáját nélkülözve, csekély sikerrel —, ám mégsem „Árpibácsizzák" le az elnököt, az SZDSZ levelében pedig enyhe csillebérci felhang vegyül: „Arra válaszoljanak az MDF kultúrpolitikusai, hogy mikor és milyen uralom alatt fordulhatott elő utoljára, hogy magyar írókról olyan hangon merészeljenek beszélni, mint a rádió alelnöke tette." Reflexszerűen rávághatnánk, hogy természetesen a kommunisták vetemedhettek ilyesmire, de nem nehéz belátni, gyenge a kérdés. A Kónya Imre által felolvasott levél egyik kitétele azonban ennél jóval színvonaltalanabb. A frakcióvezető Gönz Árpád egyik megállapításának csupán második fordulatát idézte, aminek következtében éppen ellenkezőjébe fordult át a köztársasági elnök kijelentése. Ő ugyanis nem azt mondta, hogy az ellenzék nem tud az emberekhez szólni — amint Kónya idézte —, hanem azt, hogy az elektronikus médiumokon keresztül nem tud az emberekhez szólni...

A fentiektől eltekintve azonban megállapítható, hogy egészen emberi hangnemben zajlott a levélváltás, sőt azt lehet mondani, visszafogott és kulturált volt az üzenetváltás.

Igaz, a levél meglehetősen kötött közlési forma. Összekapja összes IQ-ját az ember, de ha sikerül az emberszabású megszólítást leírni, könnyű emberi hangnemben folytatni egészen az aláírásig. Hébe-hóba becsúszhat persze egy-két szerényebb becsületsértés meg néhány csökkent értékű gorombaság is.

Írásban persze nem lehet dadogni, levelező tagozaton pedig már egészen elfogadhatóan megy a dolog...

• Stépán Balázs

Pénteken felavatták a szovjetunióbeli munkatáborokban elpusztultak tiszteletére állított emlékművet. Az emlékmű — Veszprémi Imre Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása — a budapesti Honvéd térre került. A beszédek után ökumenikus igehirdetés keretében a rómaikatolikus, a református, az evangélikus és a zsidó egyház képviselői emlékeztek meg a gulagok áldozatairól FOTÓ: MÜLLER JUDIT

A konzervatív állameszme dicsérete és bírálata

Tegnap a Batthyány Lajos Alapítvány rendezésében kezdődött el Budapesten A magyar konzervativizmus — hagyomány és jelenkor című konferencia. Az előadók a konzervatív gondolatrendszer sajátosságait a szocialista és a liberális eszmevilággal összehasonlítva igyekezték megközelíteni.

— A konzervativizmus vizsgálatát nem politikai vita, hanem tudományos elemzés segítségével oldja meg ez a konferencia — hangsúlyozta bevezetőjében Andorka Rudolf, a Közgazdaság-tudományi Egyetem rektora, majd aláhúzta, hogy a konzervativizmus egyértelmű megbélyegzése legalább annyira káros, mint mikor egyesek a liberalizmust az ördögtől való találmánynak nevezik. A konzervatív, a liberális és a szocialista személyek és szervezetek egymástól való elhatárolása a 19. században még könnyen ment — állapította meg Andorka —, ám az utóbbi évtizedekben a határok elmosódnak: a konzervatív Thatcher asszony liberális gazdaságpolitikát folytatott, akárcsak a Spanyolországban kormányzó szocialista párt.

Maróth Miklós, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem bölcsészkari dékánja a liberalizmus eszméit Platóntól vezette le, míg a konzervatív gondolkodás atyjának Arisztotelészt nevezte. Kimutatta a két rendszer rokon vonásait az állam felépítését illetően — a hatalmak szétválasztásáról van szó — és rámutatott, hogy a liberalizmus és a konzervativizmus sokkal közelebb vannak egymáshoz, mint akármelyikük „az ortodoxia talajából sarjadt szocializmushoz". Maróth szerint azonban a konzervatív eszmeiség jelenti az arany középutat az egyén és az állam viszonyának szabályozása területén, mivel a liberális gondolkodásmód például sohasem emésztheti meg a kollektív kisebbségjogok fogalmát. A konzervatívok állameszméjét elemezve Molnár Attila szociológus rámutatott, hogy e gondolkodásmód képviselői az egyént mindig hajlamosnak tekintik a rosszra, és az állam korlátozó szerepét hangsúlyozzák, bár a diktatúrával szembeszegülnek. Az abszolutista és a jóléti államot egyaránt bűnösnek tekintik a közerkölcsök megromlása miatt. A konzervatívok ugyanakkor ellenzik az állam népi ellenőrzését, mert ezáltal az állami létet látják veszélyeztetve, elismerik viszont a társadalmi szokások, a valláserkölcs és a vallási intézmények által megvalósított kontrollt.

• N. O.

Megalakult a Civiltömörülések Országos Fóruma

A civilszervezetek fórumainak első országos tanácskozásán jelen lévő szervezetek tegnap kimondták a Civiltömörülések Országos Fórumának megalakulását. A Társadalmi Kamara és a Társadalmi Egyesülések Szövetsége rendezte tanácskozáson elhangzott: a mostani belpolitikai helyzetben — amelyben a pártok nem tudnak reális alternatívát nyújtani — azt tekintik céljuknak, hogy megvalósítsák a civil-érdekérvényesítés intézményesített gyakorlatát. Az alkotmányban is rögzíteni szeretnék a kormánnyal és az önkormányzatokkal történő rendszeres párbeszéd lehetőségét. Hangot akarnak adni a lakosságot leginkább foglalkoztató kérdéseknek, a megélhetés problémáinak. Hogy erejüket demonstrálják létrehozzák a Civilszervezetek Megyei Egyeztető Fórumait.

A bevezető előadások között Szabó Miklós, a Társadalmi Kamara elnöke felolvasta azt a 46 pontot, amit a civiltömörülések kívánnak a lakosság érdekében azért, hogy őket gazdag, művelt, magabiztos polgársággá emeljék. Olyan jogosítványokkal felruházott fórumot kívánnak, amelyen véleményezési jogot kapnak, és a törvény-előkészítő szervek legyenek kötelesek velük egyeztetni.

Fodor István független képviselő rendszeresen jelen van a civilmozgalmak fórumain. Kérdésünkre: lát-e esélyt a következő választásokon egy civilszövetség indulására, elmondta: ami nem kötődik a pártokhoz, annak lenne esélye a választásokon. A pártoktól független indulók jelenthetnek perspektívát, hiszen a közéletben aktív emberekről van szó. A pártok hibájának tartja, hogy a megválasztásukkor érzett euforiában úgy vélték, mindenre van felhatalmazásuk, de közben elfeledkeztek a párbeszédről az állampolgári érdekek integrálásáról. Szerinte a hatalomnak kellett volna megtennie az első lépést a civilszervezetek felé, de mivel ezt elmulasztotta, a politizálás számára az a járható út, hogy civil jelöltek is induljanak a következő választáson. Ez nem jelenti azt, hogy pártként mutatkozzanak, hiszen szerepük éppen az, hogy ne legyenek a közvetlen hatalom részesei, de egy-egy érdekvédelmi csoport képviselőiként megjelenhetnének a parlamentben és lobbizhatnának a polgári érdekekért.

• Sz. K.

Harmincezer forint fölötti az átlagbér a felsőoktatásban

Legkorábban márciusban kaphatják meg a közalkalmazotti törvénynek megfelelően emelt fizetésüket a felsőoktatásban dolgozók, hangzott el a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének (FDSZ) tegnapi sajtótájékoztatóján. Az FDSZ választmányi ülésén Szabó Iván pénzügyminiszter emlékeztetett: 40 százalékkal nőttek a felsőoktatásra költött pénzek az utóbbi években annak ellenére, hogy a gazdaság teljesítőképessége 25 százalékkal esett.

Az idei év utolsó négy hónapjára egymilliárd forintot kaptak béremelésre az egyetemek és főiskolák. Így mára a törvény szerint kötelező béreknek a 85 százalékát már elérték a tanárok. A korábbi 26 ezres átlagbérrel szemben most 30 ezer forint fölé kerültek az egyetemi, főiskolai fizetések. A jövő évben bevezetik a törvény szerint járó fizetéseket, ezzel 32,5 ezer forintra nő az átlagbér. A 13. havi fizetéseket a törvény szerint ki kell fizetni, mondja a pénzügyminiszter, de visszamenőleg a kormány már nem tudja állni az összeget.

Jövőre 46 milliárd forintot szán a kormány a felsőoktatásra, ebben benne vannak a hallgatói ösztöndíjak, a fizetések és az intézmények fenntartására szánt pénzek is. A főleg rezsire való dologi költségek mára szinte egyáltalán nem fedezik a kiadásokat. A rezsire való pénzt 5 százalékkal kellene emelni a törvény szerint, erre azonban a költségvetésben nincsen pénz, mert csak a felsőoktatásra 2 milliárd forintot jelentene.

• Ó-V. J.

Balsai István a keresztény értékrendről

keresztény értelmiségnek
zerepe lesz abban, hogy
hónap múlva mi fog tör-
gyarországon, hiszen ne
kétségeink, itt el akar-
ni mindazt, ami az or-
égének akaratából tör-
edik éve — mondta
n igazságügyiniszter a
1453tény Értelmiségiek
I. országos kong-
Hozzátette: nem-
Jol y értékrend alap-
zert még nem si-
líthatatlanná ten-
korántsem meg-

— Olyan időket élünk, amikor az értékrend hiánya társadalomrongáló erőként pusztít népeket — mondta Boross Péter belügyminiszter a kongresszuson, amelynek témaköre keresztény-ség és közélet, egyház és politika. A belügyminiszter szerint korunk a cselekvő kereszténység felvállalásának korszaka, s ha magunkra találunk, a haza jövője is biztosítva van.

Dankó László kalocsai érsek is a cselekvés fontosságát állította mondandója központjába, mondván: bátorítani kell az egyházat, hogy éljen a demokratikus törvények által biztosított jogokkal. A kalocsai érsek azt is bejelentette: a választások előtt a püspöki kar meg fog nyilatkozni.

Angelo Acerbi pápai nuncius szólt a kereszténység és a politika összefüggéseiről. Acerdi bíboros szerint egyenlőségjelet sem lehet tenni a két fogalom közé, de szét sem lehet választani őket. A szétválasztás veszélye egyébként az a felfogás, hogy a vallás magánügy, amit a lelkiismeret szférájába kell utalni. „Ezt hangoztatták és hangoztatják oly szívesen a múlt és a jelen liberalizmusának egyes képviselői." A politikáról szólva a pápai nuncius azt is hangsúlyozta: mindenkinek részt kell vennie a választásokon — hiszen ez a keresztény nevelésben szerepelő kötelesség.

Tőkés László püspök arról szólt, hogy a vallástalanság évtizedei után a kiszorított egyház hogyan tér vissza a közéletbe. A püspök különbséget tett a romániai és a magyarországi viszonyok között, mondván: Romániában az egyház természetes szövetségese az ellenzék, Magyarországon ez nem így van.

• Gy. M

Mnt minden zeneszerető és lemezbarát, mi is sajnáljuk, hogy a magyar komolyzenei hanglemezkiadás lényegében megszűnt. De azt is tudjuk: nem elég sajnálkozni.

Ért elhatároztuk: saját lemezkiadót alapítunk. Amit Ön itt lát, első saját produkcióban készült CD-lemezünk: a négy legzseniálisabb Bach-fiú művészetét bemutató válogatás.

A december elején forgalomba kerülő lemez kedvezményes, 890 forintos áron megrendelhető a zenekarnál is. Töltse ki a megrendelőt és küldje el hozzánk: Budapesti Fesztiválzenekar, 1364 Budapest, Postafiók 101. A lemezt 48 órán belül postán, utánvéttel küldjük el Önnek. És még valami: a csomagolás és a postai kézbesítés árát mi fizetjük. Apróság, de mi erre is ügyelünk.

BUDAPESTI FESZTIVÁLZENEKAR

MH 13 175

MEGRENDELEM A BUDAPESTI FESZTIVÁLZENEKAR ÚJ CD-LEMEZÉT 890 FT/DB ÁRON, UTÁNVÉTTEL:
Név: .....
Rendelt mennyiség: .....
Cím: .....
Aláírás: .....

PUBLIC RELATIONS MENEDZSER

munkakörbe

a

TISZAI VEGYI KOMBINÁT RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA

azonnali felvételt hirdet.

A cég székhelye: TISZAÚJVÁROS

A társaság fő profilja a petrolkémia és a műanyaggyártás.

A PR menedzser feladata a társaságnál a reklám- és propaganda tevékenység irányítása.
Feladatát a kereskedelmi vezérigazgató-helyettes közvetlen irányítása mellett végzi.
Jó megjelenésű, tárgyalóképes, felsőfokú végzettségű szakember jelentkezését várjuk 40 éves korig.
Elengedhetetlenül fontos az angol nyelvtudás.
Bővebb felvilágosítást nyújt Dr. Kucsma János kereskedelmi vezérigazgató-helyettes a 49-321-247-es telefonszámon.
Fényképes pályázatát – melyben megfogalmazza elképzeléseit is – a következő címre várjuk:

TISZAI VEGYI KOMBINÁT Rt.
Személyügyi és Szociális Főosztály

TISZAÚJVÁROS Pf. 20. 3581
Tel.: 49-321-265, Fax: 49-321-322

A közeli napokban újabb tizenhat magyar katonatiszt utazik Angolába, illetve Mozambikba ENSZ békefenntartó megfigyelői szolgálatra. Az önkéntes katonákat családtagjaik jelenlétében Bíró Béla vezérőrnagy, hadműveleti főcsoportfőnök és Becze Zoltán helyettes államtitkár búcsúztatta. A tábornok köszöntőjében aláhúzta: 1988 óta 129 magyar tiszt vett részt ENSZ békefenntartó misszióban. Jelenleg a honvédség 29 tisztje teljesít szolgálatot Angolában, Mozambikban, Cipruson, Grúziában, valamint Ugandában

FOTÓ: SZIGETVÁRY ZSOLT

Megkérdőjelezhető a listagyártás

A Történelmi Tényfeltáró Bizottság jó néhány egykor vezető politikust nevezett meg a forradalom utáni véres megtorlás felelőseiként. Bár a vizsgálati jelentés még nem látott napvilágot, a bizottság munkamódszereiről sokféle vélemény ütlegett eddig is. Lapunk Raer M. János történészt, az '50-es Intézet tudományos munkatársát kérdezte.

— Hogyan látja az '56-os eseményeket kutató történész a bizottság munkáját s a vizsgálat eredményét?

— Furcsa és groteszk számomra ez a vizsgálat. Ha a módszernek valóban fontos, hogy milyen is volt az a korszak 1957-től 1989-ig, akkor módszertani szempontból igen helytelen ezer kisebb és kisebb szeleteket lasítania politikai szempontok pján. Amennyiben pedig tényfeltárásról van szó, történelmet kell írni, s nem listákat gyártani. Ez esetben csupán annyi a teendő, hogy meg kell vizsgálni az adott időszak magyar történelmét, s amit ebben a helyzetben az államhatalom tehet: lehetővé teszi, hogy a történettudomány a maga módszereivel ezt a munkát elvégezze. Tehát nem kezdeményez, hanem egyszerűen hozzáférhetővé teszi a forrásokat. Ha az államhatalom úgy véli, hogy különféle bizottságok vagy ad hoc kampányok ezt a munkát elősegítik, akkor nem valószínű, hogy a helyes utat választotta. Ezzel együtt nem vonom kétségbe a bizottság munkáját, mivel nem ismerem a jelentést, így az lehet teljesen szakszerű is. Ám önmagában kiszakítani egy ilyen jelenséget, mint a sortüzek időszaka, történészi szempontból igencsak aggályos, hiszen magát a forradalmat sem lehet kiszakítani a történelmi folyamatból.

— Egy történelmi korszakot vizsgáló bizottságnak egyáltalán tanácsos-e a vélt vagy valós bűnösöket megneveznie, hiszen nem tudni, hogy egy ilyen kezdetnek mi lesz a folytatása?...

— A forradalom jelenségéből kiszakítani tíz-tizenöt nevet — akik morálisan nyilván méltók a megvetésre —, történészi szempontból egyszerűen képtelenség! Ugyanis itt egy rendszerről kellene beszélni. Tehát ha emberileg egyetértek is bizonyos emberek megnevezésével, szakmai szempontból az eljárást a legenyhébb módon is megkérdőjelezhetőnek tartom...

• B. J.

Megállapodás a máltaiak és a Soros Alapítvány között

Együttműködési szerződést kötött egymással a Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Soros Alapítvány. A megállapodást a neves karitatív szervezet részéről Kozma Imre atya, az alapítvány részéről pedig Dornbach Alajos írta alá tegnap délelőtt a budapesti Fészek klubban.

Az aláírást követő sajtótájékoztatón Kozma atya elmondta, az együttműködés nem új keletű, hiszen mindkét szervezet hasonlóan reagált az élet kihívásaira, mára pedig időszerűvé vált e kapcsolat hosszú távú együttműködéssé való átalakítása. — Azok, akik fontosnak tartanak bizonyos értékeket, egymásra találnak — hangsúlyozta. Kozma atya azt is közölte, hogy a Szeretetszolgálat most két feladatra koncentrál: Kis-Jugoszlávia háborútól sújtott lakosságának megsegítésére és a a magyarországi cigányság támogatására.

— A Soros Alapítvány a nyitott társadalom létrehozása érdekében jött létre, amely nem képzelhető el társadalmi szolidaritás nélkül — mondta Dornbach Alajos. Szerinte a rászorultakon való segítség egyaránt erkölcsi parancs hívő és hitetlen számára. A Soros Alapítvány képviselője üdvözölte a szeretetszolgálat azon törekvését, hogy segíti a hazai cigányságot, hiszen ez ma az egyik legsúlyosabb, csak hosszú távon megoldható társadalmi probléma. Dornbach Alajos hangsúlyozta: a két szervezet összefogva megsokszorozhatja erejét. Az alapítvány egyébként nem szab feltételeket támogatásai felhasználására. Végezetül azt is megtudtuk, hogy eddig csaknem 100 millió forint értékű támogatást nyújtottak a szervezetnek, a segítség mértéke a jövőben csak nagyobb lehet.

• Sz. Sz.

A legnagyobb hazai falfestmény Békéscsabá

Ma délelőtt 11 órakor Békéscsabán bemutatják a csodát. Elkészült Békéscsaba-Erzsébethely új katolikus templomának 500 négyzetméteres seccója, a század legnagyobb magyar falfestménye. Patay László festette, aki már dolgozott a szomszédban: a gyulai templomban 470 négyzetméternyi falat festett tele majdnem kétszáz figurával, amely a mai napig a század legnagyobb magyar seccója volt.

Az egyház helyzete ugyan ezer éve elég biztosnak látszik, ennek a csabai templomnak elkészültét mégis Bielek Gábor apát-plébános és a festő imádkozta össze. Legyünk pontosabbak: a közadakozásból épült templomhoz hozzájárultak mások is: 2000 forintot ígért a KDNP helyi szervezete, a zsidó hitközség 15 000-ret. A többi millió — néma csend. Az apát-plébános amikor veszni látszott az ügy, teljes anyai örökségét rááldozta az építkezésre. Az ötszáz alakot festő mester, aki tavaly óta nyugdíjas tanszékvezető egyetemi tanár, leszállította művészetének árát. Lemondott sok-sok millió forintról élete egyik legnagyobb ajándékáért: hogy 61. évében másodszor is kijutott neki a reneszánsz mesterek kiváltsága: megálmodhatta egy templom belső képét. Keresni nem keres rajta, jó, ha nem fizet rá. Annyihoz ragaszkodik csak, hogy a munkában részt vevő tanítványait, Bodor Györgyöt, Cserna Tamást, Füzes Gergelyt, Kecskés Andrást, Fecske Orsolyát és Siklósi Attilát kifizethesse. Pályájuk elején álló fiatalok ennél nagyobb ajándék megpróbáltatást, több hónapos állványon hanyatt fekvést nem kaphatnának a sorstól.

Kezdetben csak reggel hét órakor gyülekeztek a munkához. Meg kellett várni, amíg a közért kinyit, s azután amíg az öt rész túró és egy rész oltott mész, a túrócsiriz összeérik. A helyi boltos harmadnapra rájött, hogy megbízható kuncsaftokat kapott, és fölemelte a rendelést. Nemsokára került egy kis hűtőszekrény is, hogy előző nap elő tudjanak készülni a túróragasztóval. Most már csak a lustaság állhatta volna útját a hajnali háromórás kezdésnek. De nem állta. Aztán újabb váratlan akadályt gördített eléjük a sors. Eddig sem a mennyek országa fénylett a falak között, de a karácsonyiasan összefűzött hatvan villanykörte — zsebből fizetve — jól szolgált. Dolgozni lehetett mellettük. Ám egyik reggel a pokol sötétsége ömlött el a templomban. Tapogatott a művészhad: a vezeték elvágva, az öt tucat körte igen alapos munkával kicsavarva.

Eltulajdonítva. A már fölfestett szentek vigyáztak a tolvajokra is, a dolgozókra is: áramütést nem kellett bejegyezni a munkanaplóba. Nagy szerencse, hogy Mladonyiczky Béla szobrász faragott kapuja még nem állt a helyén, abban nem tudtak kárt tenni a vandál műélvezők. Kiss György szobrászművész szobrai is még, hál' isten, műtermének lakói voltak. Épült időközben a torony is, dolgoztak az útburkolók, Tolcsvayék is nekifogtak az ünnepi zene komponálásának. A plébános, a művészek elérkezettnek találták az időt, hogy szétküldjék a meghívókat.

Elmondhatjuk, kik nem lesznek ott: a köztársaság elnöke, a miniszterelnök, a művelődési miniszter, a bíboros érsek, az apostoli nuncius. És nem lesz ott Habsburg Ottó sem, akihez pedig a felszentelés időpontját igazították.

A lemondólevelek sűrű egyszerre érkeztek. Az ügyészségnek nem kis lelki energiába került, hogy a művészkedés az apát-plébánost meggyőzik: nincs összeesküvés a távoaradások között. Csak közöny, érdektelenség a század leagyobb magyar falfestményjesítményével szemben. Pze az életre hívók is „hibáztak" ivil módra írták a meghívat. Nem telefonálgattak a titkágokra, nem kutattak közvtő kijárók után. Hiú, szomorúnberarcú szentek ők, akik joan tudtak volna örülni a magueremtette csodának, ha a mőságok is velük örültek volnsten áldásához azonban nemell felkérőlevél.

Ma bemutatják a templot, vasárnap Gyulay Endre megs püspök ünnepi mise keretén fölszenteli. Patay László, agyot alkotó, büszke festő rig Rómába készül. A sixsi kápolnában meg akarja zni sokadszorra Michelanlo 520 négyzetméteres, csoatos freskóját. Hogy letörje át szarvait.

• Széchenyi Ács

Néptünet a depresszió

Lipótmezei Tébolyda névvel kezdte meg működését 1868-ban a ma 125 éves Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet. Az évfordulóra kétnapos jubileumi tudományos ülést rendeztek az intézmény munkatársai.

— Jelenleg az intézet valamennyi részlege nyitott — mondta tegnap, az ülés első napján tartott sajtótájékoztatón Veér András főigazgató. — Ez a kórház és az itt kezelt betegségek ugyanis — folytatta a főigazgató — ugyanolyanok, mint a hagyományos kórházak és betegségek, csupán a pszichés bajok egy kicsit mássá teszik az embert, a társadalomnak pedig ezt a másságot kellene elfogadnia. A gyógyszeres kezelés és a pszichoterápia ma már sok esetben helyettesítheti a benn fekvést — hangsúlyozta a főigazgató. A nyolcvanas évek végén az intézet jogászokat kért fel arra, hogy felmérjék azokat az eseteket, amikor az orvosok megsértik a betegek személyiségi jogait. Ennek alapján törvénytervezet készítettek elő, amely többek között azt tartalmazza, hogy ha egy beteg önként jelentkezik kezelésre, akkor önként is távozhasson a kórházból, ha betegsége ezt lehetővé teszi, és az orvosok ne tarthassák benn akarata ellenére. A megszületett elmetörvény-tervezetet a szakma minden ága elfogadja — hallottuk a főigazgatótól —, és az jelenleg a kormány előtt van.

Veér András elmondta, hogy szinte néptünet a depresszió, a feledékenység és a neurózis. Surján László, a megnyitón kijelentette, hogy hazánkban tízmillió ember szorulna mentális kezelésre.

• F. O.

A HONSZ országos értekezlete

MTI

A Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetsége kétnapos országos értekezletet tartott Budapesten, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián. A résztvevők megvitatták a hadigondozás jelenlegi helyzetét, különös tekintettel arra a júliusban megjelent kormányrendeletre, amely október 1-jétől a kétszeresére emeli az eddigi hadigondozotti pénzellátást, s azt is lehetővé teszi, hogy az ötvenszázalékos hadirokkantak is igényelhessenek hadigondozotti kiegészítést.

Szociális vasfüggöny?

A jövő Európája, régiók Európája

A második évezred fordulójához közeledve Európa újabb útelágazáshoz érkezett: választania kell az új megosztottság és a viszály, vagy az egyesülés és az összefogás között. Az Alpok—Adria munkaközösség eddigi létével és munkájával az egységes Európára szavazott, és a jövőben is ennek megteremtésén munkálkodik — szögezi le az a nyilatkozat, amelyet az Alpok—Adria munkaközösség Balatonöszödön megtartott jubileumi ülése után a hét tagország 18 régiójának képviselője elfogadott. A munkaközösség regionális kormányfőinek tanácskozását és a jubileumi ülést azért tartották Somogyban, mert a megye két éven át az Alpok—Adria elnöki tisztét tölti be.

— A jövő Európája nemcsak a nemzetek, hanem a régiók Európája lesz — mondotta Göncz Árpád az Alpok—Adria munkaközösség 15 éves fennállását köszöntő ünnepi beszédében. Az államfő szerint a szervezetet semmilyen körülmények között sem szabad túlpolitizálni, de egy olyan politikai minimum meghatározására mindenképpen szükség van, amely elfogadja a kisebbséget és a másságot. Kosáry Domokos, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke elképzelhetetlennek tartja, hogy bármelyik országban is másodrendű állampolgárok éljenek. Az egyébként független államoknak is fel kell adniuk szuverenitásuk egy részét, hogy helyet adjanak a kisebbségeknek és az eltérő véleményeknek. A közép-európai régió nem a dezintegráció felé halad: a nemzetállamok létrejötte természetes történelmi folyamat, amely szintén építőköve Európának. Az ünnepi ülésen Kiss Gyula képviselte a kormányt. A munkaügyi miniszter saját szakterületével kapcsolatban elmondta, egységes európai munkaerő piacot szeretne látni, de ezt ma még több állam elutasítja. Kiss Gyula szerint igen rossz lenne, ha a leomlott vasfüggöny helyét egy szociális vasfüggöny foglalná el.

• F. L.

Plus
Élelmiszer Diszkont

Európa egyik legnagyobb élelmiszerkereskedelmi cége keres:

- **németül beszélő építészmérnököt, vagy építőmérnököt.**

Keresünk továbbá

- **németül beszélő épületgépészmérnököt, vagy üzemmérnököt.**

A munkakörök betöltéséhez jogosítvány szükséges.

Keresünk még

- **műszaki rajzolót.**

Német nyelvtudás előnyt jelent.

Kérjük jelentkezésüket német és magyar nyelven (életrajz, eddigi tevékenység, bizonyítványok, fénykép) küldjék a következő címre:

Plus Élelmiszer Diszkont Kft.
Ügyviteli és logisztikai titkárság
1453 Budapest (Nagyvásártelep) Pf. 45.

PRP

Jobban élni és spórolni

VÁLLALKOZÓK, FIGYELEM!

A felszámolás alatt álló Ganz Danubius Váci Konténergyár Rt.. a. értékesítésre felajánlja az alábbi állóeszözöket és anyagokat

Fűrésztárcsás darabolók
Hidraulikus emelőasztalok
Tompa hegesztőgép, 3 mm-ig
Hegesztőgépek (Oerlikon)
Kétfejes vonalhegesztő gép
Revétlenítő gép
Atlas Copco festőberendezések
Hordóprés
Masszaszóró
Festékpumpa
Körfűrészélező
Edzőkemence
Csavarkompresszorok
Légkompresszor
SLT 3 gőz- és melegvíz-kazán
TK 2,5 gőz- és melegvíz-kazán
Ponyvák (2500x6300-as)
KO 36 ø12 köracél
Különféle köracélok
27 mm vastagságú rétegelt lemezpadló
Villanymotorok
Revétlenítő acélszemcse, 0,7
Targoncaalkatrészek (Lancer Boss targoncákhoz)
és egyéb, különféle anyagok.

Érdeklődni het személyesen:
Vác, Derecske dő, értékesítési osztály,
vagy telefonon: (27) 31411/131-es és 118-as mellék.

13497 MH

Azúr UNIO RT
A FOTEX CSOPORT TAGJA

BRONZVSÁRNAP AZ AZÚR-nál!

Értesítjük kedves vásárlóinkat, hogy az alábbi boltjaink széles uválasztékkal bronzvasárnap is 1–18 óráig nyitva tartanak:

BUDAPEST:

II. ker.	1027 Margit krt. 48.	VI. ker.	16 Oktogon tér 4.	XI. ker.	1117 Fehérvári út 7.
III. ker.	1033 Flórián tér 6—9.		16 Teréz krt. 8.		1117 Móricz Zs. körtér 2.
IV. ker.	1042 Árpád u. 64.		11 Andrássy út 43.	XIII. ker.	1137 Szent István krt. 4.
V. ker.	1052 Károly krt. 30.		16 Teréz krt. 62.	XIV. ker.	1148 Sugár Üzletközpont
	1055 Szent István krt. 5.	VII. ker.	16 Thököly út 16.	XIX. ker.	1191 Üllői út 222.
	1052 Károly krt. 4.		12 Rákóczi út 30.	XX. ker.	1203 Kossuth L. u. 21—29.
	1053 Kossuth L. u. 10.		14 Rákóczi út 82.		
	1052 Váci u. 18.		18 Erzsébet krt. 38.		
	1052 Váci u. 9.		13 Erzsébet krt. 30.		
	1052 Petőfi S. u. 11.	VIII. ker.	15 József krt. 86.		

AZÚR KARÁCSONY!

13417 MH

Plus
Élelmiszer Diszkont

Európa egyik legnagyobb élelmiszerkereskedelmi cége keres:

- **képesített és mérlegképes könyvelőket.**

Német nyelvtudás és számítógép kezelése előnyt jelent.

- **bérelszámolót és SZTK-ügyintézőket.**

Német nyelvtudás és számítógép kezelése előnyt jelent.
Érettségizett munkatársakat betanítunk.

- **németül beszélő érettségizett munkatársakat, titkárnő ügyintéző munkakörbe és különböző munkakörökbe, amelyre betanítunk,**

valamint

- **németül beszélő, oktatással foglalkozó szakembert élelmiszer, vegyi- és kozmetika kereskedelem területére.**

Kérjük jelentkezésüket német és magyar nyelven (életrajz, eddigi tevékenység, bizonyítványok, fénykép) küld a következő címre:

Plus Élelmiszer Diszkont Kf
Ügyviteli és logisztikai titkár
1453 Budapest (Nagyvásártelep

Jobban élni és spó

MA VASÁRNAPI MAGAZIN

Mellékleteink: hétfőn Sportrevü, kedden Heti Patika, szerdán Ingatlanbörze, csütörtökön Autók és Piacok, pénteken Pénz Plusz Piac, szombaton Ahogy tetszik+Heti Műsorok

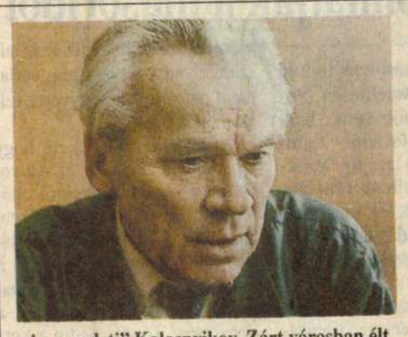

Az „eredeti" Kalasnyikov. Zárt városban élt, valahol az egykori Szovjetunióban. 15. oldal

MAGYAR HÍRLAP

Bánsági Ildikó. „Megbeszéltük: nem esünk szét." Ahogy tetszik, 4. oldal

26. évfolyam, 276. szám

1993. november 27., szombat

POLITIKAI NAPILAP

ÁRA: 24,50 FORINT

SZOMBATI MH-EXTRA

Haraszti Miklóssal

FOTÓ: HABIK CSABA

Közéleti pályafutását 1994-től íróként és publicistaként, a — véleménye szerint minden bizonnyal liberális alapú — koalíciós kormány teljesítményének megfigyelőjeként kívánja folytatni Haraszti Miklós.

Interjúnk a 9. oldalon

Van még esély a társulási szerződés idei ratifikálására

MH-információ

Mégsem foglaltak állást a magyar és a lengyel EU-társulási szerződés ratifikációs eljárásának lezárásáról az Európai Unió (EU) brüsszeli állandó képviselői tegnapi ülésükön — közölte a Magyar Hírlappal egy brüsszeli forrás.

A testület csak tegnap tűzte napirendjére a témát, amelyet a Bulgária társulási szerződéséhez kapcsolódó szabadkereskedelmi „belső megállapodás" életbelépésének kérdésével együtt vitattak meg. A döntés azért maradt el, mert Spanyolország további egyeztetéseket kért bizonyos kérdésekben, többek között a kereskedelmi dömping elleni intézkedések tekintetében.

A forrás úgy vélekedett, hogy amennyiben a spanyol delegációt a hét végén sikerül meggyőzni, elképzelhető, hogy a ratifikációs eljárás lezárásának ügye hétfőn vagy kedden az EU miniszteri tanácsa elé kerülhet. Vagyis még van esély arra, hogy a társult tagság 1994. január 1-jétől életbe lépjen. A forrás szerint nem a három országgal, és nem is a velük kötött megállapodásokkal „van a baj". Mint mondta, ez az EU belső problémája. A három országot azért kezelik együtt — annak ellenére hogy Lengyelország és Magyarország egy lépéssel már előrébb tart —, mert a későbbiekben a most felállítandó kereteket fogják alkalmazni valamennyi kelet-európai ország viszonylatában.

• D. B.

Már nyilvánosak a választási adatok

MH-információ

Az 1994-es országgyűlési képviselő-választással kapcsolatos adatok többsége nyilvános, így a BM választási és informatikai főosztálya, illetve az Országos Személyiadat- és Lakcímnyilvántartó Hivatal (OSZH) máris vállalja bizonyos információk kiszolgáltatását.

A választási törvény szerint a kitöltött kopogtatócédulák, a szavazatszámláló bizottság által kitöltött választói névjegyzék, a választójoggal nem rendelkezők listája, a képviselőjelöltek adatai, a többször szavazók neve, illetve a számítástechnikai szoftver számítan titkosnak, de üzleti célokra a választói névjegyzék sem értékesíthető. Így a választási főosztály az 1990 óta eltelt időszak valamennyi választásának eredményét kész magánszemélyek, pártok vagy társadalmi szervezetek rendelkezésére bocsátani. Az adatok szinte tetszés szerinti csoportosításban összegezhetők, s mágneses adathordozón is hozzáférhetők. Az érdeklődők információkat szerezhetnek a választási területi beosztásról, az egyes választókerületek népességéről, valamint a lakosság összetételéről. Egyébként mindkét szervezet vállalja, hogy egyéni igényeknek megfelelő elemzéseket végez.

• L. K.

Cáfol az IBUSZ

MH-információ

Értesüléseink szerint az IBUSZ Rt. pénzügyi helyzetének jelentős megrendülése miatt válságstábot hozott létre, s már az öncsőd bejelentését fontolgatja. A társaságnál mindezt cáfolták.

Mint Bedő Erik gazdasági vezérigazgató-helyettes elmondta: a cég pénzügyi helyzete stabil, az év folyamán számottevő költségmegtakarítást értek el. Ráadásul a Gr[illegible] Hotel Hungária Kft.-ben meglévő 50 százalékos — névértéken számítva 240 millió forintos — érdekeltségének értékesítéséből befolyó összeg jelentős részét már megkapta az IBUSZ. A tranzakciót a társaság holdinggá alakításával, az alaptevékenységet átvevő új cégek tőkeigényével indokolta. A vezetőség kiemelten kezeli a turisztikához illeszkedő befektetéseket, míg a portfólió átalakításából befolyó összegek a társaság pénzügyi helyzetét javítják.

A cég harmadik negyedévi nem konszolidált adatai egyébként 4486 milliós árbevételt s 25[illegible] milliós veszteséget mutattak. Mindezt jelentős javulást jelent a félévi 417 milliós veszteséghez képest. A tervek szerint 1993 végére a nem konszolidált — azaz csak az anyavállalat adatait tartalmazó — üzleti tevékenység eredménye 400 millió forintos veszteség körül alakul.

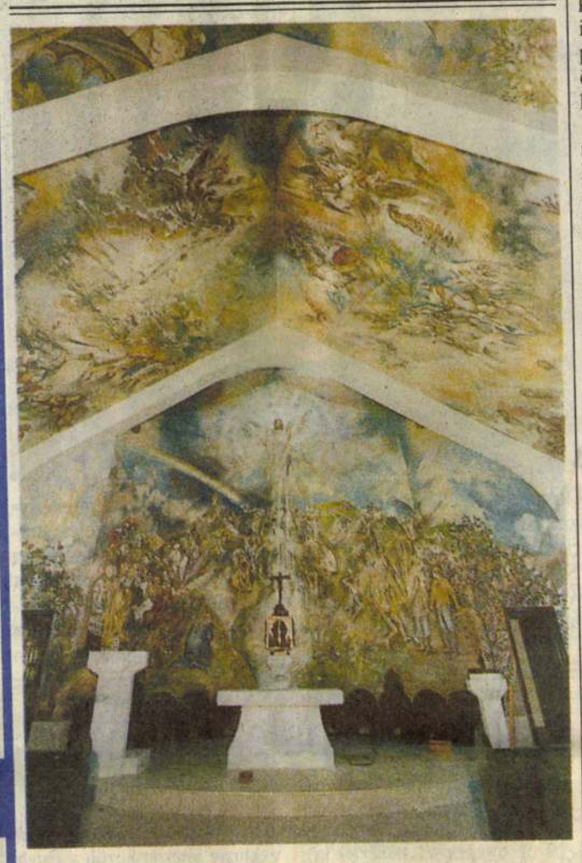

Ma délelőtt 11 órakor bemutatják Békéscsaba-Erzsébethely új katolikus templomának 500 négyzetméteres seccóját, a század legnagyobb magyar falfestményét. Patay László festette, aki már dolgozott a szomszédban: a gyulai templomban 470 négyzetméternyi falat festett tele majdnem kétszáz figurával. Írásunk a 6. oldalon

FOTÓ: CZAGÁNY BALÁZS

Liberális-világkonferencia Budapesten

Először Közép-Európában

MH-tudósítás

Bár a hivatalos megnyitót csak ma rendezik, a Budapest Kongresszusi Központban már tegnap megkezdte munkáját a Liberális Internacionálé világkonferenciája. A liberális pártokat tömörítő világszervezet fóruma első ízben tanácskozik közép-európai országban.

A legnagyobb érdeklődéssel kísért tegnapi tanácskozás a liberalizmus kelet-európai jövőjével foglalkozott. A liberalizmust toleráns világnézetként és ideológiaként jellemezte beszédében Németh Zsolt, a Fidesz alelnöke. „Egy liberalizmus van, és annak egy a jövője Európában" — hangsúlyozta Jürgen Wickert, a Friedrich Naumann Alapítvány közép-európai igazgatója. Wickert a nyitott polgári társadalom és a középosztály megteremtésében látja fontosnak a liberalizmus szerepét. Mécs Imre kifogásolta, hogy térségünkben hiányzik a liberális minimum. A felszólalók közül elsőként hívta fel a figyelmet a liberalizmus szociális elkötelezettségére.

Egy litván hozzászóló a posztkommunista pártok előretörésére hívta fel a figyelmet. Ezzel kapcsolatban megemlítette, hogy Magyarországon is hasonlóra lehet számítani. Ezzel a megközelítéssel Németh Zsolt szállt vitába.

Mérföldkő a Liberális Internacionálé életében, hogy története során először rendez fontos fórumot Kelet-Európában — hangsúlyozta Sir David Steel, az LI megválasztott elnöke a liberális-világkonferencia nyitó sajtótájékoztatóján. Kitért arra, hogy a Liberális Internacionálé bővülő erő, 45 országból 73 tagja van, és további jelentkezők is felvételre várnak. Megemlítette, hogy a mostani találkozón először képviseltetik magukat Latin-Amerika liberális pártjai.

A társrendező Fidesz elnöke, Orbán Viktor kiemelte, hogy az ország szempontjából is jelentős esemény a budapesti liberális-világtalálkozó. Egy-egy politikai párt integrációja a jellegének megfelelő nemzetközi szervezetbe ugyanis nemcsak az adott párt pozícióját erősíti, hanem elősegíti a szóban forgó ország integrációját is. Egyébként is a célok közé tartozik, hogy támogatást szerezzenek Magyarország EK-hoz és NATO-hoz való közeledéséhez.

Egyéb információk a 3. oldalon

A hivatalos megnyitó ma lesz

FOTÓ: HABIK CSABA

Antall Józsefet itthon kezelik

MH-tudósítás

— Antall József influenzás tünetekkel, lázasan került a SOTE Oktatókórházába, a Kútvölgyi útra — tudatta tegnap Juhász Judit a kormányfő egészségi állapota felől érdeklődők kérdéseire válaszolva. Minden vizsgálat megerősítette, hogy az eredeti betegséget, a non-Hodgkin-limphomát sikeresen kezelték Kölnben, a terápia a betegség teljes visszafejlődését eredményezte a nyirokszervekben. Most új manifesztáció jelentkezett a vérképző szervekben. Ennek pontos tartalmát a szóvivő nem részletezte. Azt viszont elmondta, hogy a vizsgálati eredményeket áttekintette a csütörtökön Budapesten tartózkodó Volker Diehl professzor, Antall József kölni orvosa is. A szóvivő közölte: nincs tudomása arról, hogy a kormányfőt esetleg külföldön kívánnák kezelni.

Nem szállítanak az ukránok áramot

A hír hatására a vetélytársak árat emeltek

MH-információ

Csütörtökön került nyilvánosságra, hogy Ukrajna hét óta nem szállít áramot Magyarországnak. A legnagyobb gondot nem ez okozta, hanem az a tény, hogy az újságcikk hatására a többi potenciális külföldi partner azonnal emelte az árait — fogalmazott Tombor Antal, az Országos Villamos Tehereloszto vezetője. Ennek mértékéről azonban nem volt hajlandó többet árulni, mert az ár emelése üzleti titkot képez. Miközben az ukrán szállítás mára 7-8 százalékosra csökkent, s mikben csökkenő fogyasztás mellett a tavalyi szinten — 35-36 terawattórán — maradt a hazai áramterhelés.

— Reggel a napilapokból tudtam meg, hogy elmaradt az ukrán áramszállítás. Hivatalosan nem értesítettek erről, amiből képet alkothatnék az ügy fontosságáról — nyilatkozta Szűcs István, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium helyettes államtitkára. Az ukrán import — amely korábban 30 százalékát adta a teljes magyar felhasználásnak — mára a korábbi töredékére apadt. Miután a teljes magyar erőművi kapacitás 30 százaléka szabad, van miből pótolni a kiesést. Ráadásul rövid időn belül várható a százhalombattai, 150 megawattos blokk indítása. Nemrégiben adták át az osztrák hálózattal kapcsolatot biztosítócsatlakozást is, a lengyel mellett tehát ebből az irányból is pótolhatjuk veszteségeinket.

Tény, hogy 15 éve nem fordult elő hasonló helyzet, ám időközben energetikai helyzetünk alaposan megváltozott — mondta Tombor Antal. A keleti szállítások ugyanis mára a teljes magyar felhasználásnak csupán 7-8 százalékára olvadtak. (Ezenkívül a hazai felhasználás 30 százalékát a Paksi Atomerőmű, a fennmaradó hányadot fele-fele arányban szenes és szénhidrogén-erőműveink termelik). Szükség volt ugyan kényszerintézkedések meghozatalára, ám a kieső mennyiséget gond nélkül pótolhatták más külföldi szállítók, illetve a magyar erőművi kapacitás segítségével. Mobilizálták az üzembiztonsági tartalék egy részét, ám a vészhelyzetre tartalékolt kelenföldi, illetve inotai turbinákat nem kellett üzembe helyezni. A legnagyobb gondot az üzembiztonság csökkenése jelenti. Az ukrán rendszerről leválva a Centrellel — a visegrádi négyek — 40 ezer megawattos kapacitású rendszerével működünk együtt, amely kisebb biztonságot jelent számunkra, mint az orosz és az ukrán kapcsolat.

• P. K.

Modern szerb rakétarendszer?

Reuter

Megtörténhet, hogy a NATO parancsot ad a boszniai repüléstilalmat megszegők lelövésére — nyilatkozták tegnap a szövetség diplomatái. Aggasztó méreteket öltött ugyanis a boszniai légtér megsértése. Főleg horvát helikopterek szegik meg a tilalmat.

A Nyezaviszimaja Gazeta című moszkvai lap zágrábi forrásra hivatkozva azt közölte, hogy a jugoszláv hadsereg hozzájutott a legkorszerűbb orosz gyártmányú légvédelmi rendszerhez. Állítólag a hasonló nyugati rakétarendszereket felülmúló felszerelésről van szó, amely 32 kilométer távolságig akár 22 000 méter magasságban levő cél megsemmisítésére is alkalmas. A Globus című horvát lap értékelése szerint a jugoszláv hadsereg most már „akár a NATO-val való összeütközés árán is kész megvédeni Nagy-Szerbia határait".

További információk a 2. oldalon

SZERENCSETŐZSDE

Ma a díj 40 000 Ft!

A Szerencsetőzsdén részt vevő vállalatok mai listáját az alábbiakban közöljük. A cégek pontértéke, a mai nyerőszám, a nyertesek listája és a játékszabály a 12. oldalon található.

1. Akadémiai Kiadó
2. Kossuth Könyvkiadó
3. AVENIR
4. NATURPRODUKT
5. Villamosipari Kutató Intézet
6. Hewlett Packard
7. Generali Budapest Biztosító Rt.
8. Nouvelles Frontieres
9. X-Byte
10. Junior Vendéglátó Rt.
11. Dunakeszi Konzervgyár
12. Herbária Rt.
13. Voxer
14. Euro Contact Business School
15. Győri Keksz Kft.
16. Polgári Bank Rt.
17. GORENJE
18. Magyar Posta
19. PORT
20. Nap TV
21. Montana
22. Autó-Híd Rt.
23. MÁV Rt.
24. Ringa Húsipari Vállalat
25. MARTINI
26. Sky Media
27. Balatel Rt.
28. Orex Rt.
29. Egyesült Vegyiművek Rt.
30. Eravis Rt.
31. Hungarovin
32. MATÁV Rt.
33. Perfekt Vállalat
34. Globus Konzervipari Rt.
35. STARPLAST
36. Schrack Telecom
37. Acer Computer
38. SECURET Vagyonvédelmi és Ker. Rt.
39. DOMUS Rt.
40. Fégtherm
41. MTI Informatika
42. Kontakt Design Stúdió
43. BÁV Rt.
44. Medikémia
45. CORVINBANK
46. Hungarocamion
47. Pietra
48. Ruházati Boltok Kereskedelmi Rt.
49. Videoton Holding Rt.
50. Középületépítő Rt.
51. Contrex-Mitsubishi
52. Juventus Rádió
53. Center Üzletház Kft.
54. Rico Rt.
55. Terranova
56. Antenna Hungária
57. Díjbeszedő Rt.
58. Fomax Rt.
59. Hungária Wienerberger Rt.
60. Dr. Pendl & Dr. Piswanger

MA

Bánó fegyelmi vétsége nem bizonyítható
A vizsgálóbiztos javaslatot tett az eljárás megszüntetésére.
4. oldal

Levelező tagozat
5. oldal

Ha...
Miközben a betegséggel vívott küzdelmében együttérzéssel és tisztelettel adózunk az embernek, s humánus lényként nem kívánhatunk mást, mint Antall József fölépülését, nem tekinthetünk el annak mérlegelésétől, hogy milyen következményeket vonhat maga után a kormányfő esetleges kiválása a politikai életből.
7. oldal

ÁVÜ-portfólióból a tőzsdére
Nem lesz technikai akadálya annak, hogy a befektetett összeg mértékében csökkentsék adóalapjukat azok, akik készpénzért jegyeznek a napokban piacra kerülő részvényekből.
10. oldal

Elrajzolt világ
15. oldal

HÉTFŐ

NAT-változatok
Mikor, mi módon, milyen nemzeti alaptanterv szülessék? Összeállításunk a megjelent nyilatkozatokból ad képet.

MILLENNIUM
BEFEKTETÉSI JEGY.
BÉKEBELI BIZTONSÁG
JEGYZÉSI HELYEK: ARGENTA TOP BRÓKER RT., MAGYAR HITEL BANK, AGROBANK, MEZŐBANK, DUNABANK, INTER-EURÓPA BANK FIÓKJAI, SZÁMOS TAKARÉKSZÖVETKEZET ÉS TIZENKILENC BRÓKERCÉG

A tizenkettek a szankciók felfüggesztését javasolják

Az Európai Unió elismeri Macedóniát?

Hírügynökségek jelentéseiből

A délszláv háború mielőbbi befejezésére ad reményt az az európai javaslat, amely szerint felfüggesztenék a Szerbiára kirótt gazdasági szankciókat, ha Szerbia szorgalmazza a béke megteremtését Bosznia-Hercegovinában — közölte pénteken az egyik ENSZ-közvetítő. Szerbia, Horvátország és a boszniai muzulmánok vezetői megerősítették, hogy hétfőn részt vesznek az EK külügyminiszteri találkozóján Genfben, és felújítják a két hónappal ezelőtt félbeszakadt béketárgyalásokat — közölte Thorvald Stoltenberg, a nemzetközi Jugoszlávia-értekezlet egyik társelnöke. Nemzetközi segélyszervezetek a közelgő tél miatt szintén a tárgyalások mielőbbi felújítását sürgették az Európai Közösségnél — írta az AP. A szarajevói rádió szerint Alija Izetbegovic vezetésével a boszniai küldöttség mindent megtesz majd a hétfőn kezdődő tárgyalások sikere érdekében — jelentette az AFP.

Németország, az Európai Közösség más országaival együtt fontolgatja, hogy diplomáciai kapcsolatokat létesít Macedóniával, még mielőtt Görögország — január elsején — fél évre átvenné Belgiumtól az Európai Közösség elnöki tisztét. A tervezett lépést, időpont megjelölése nélkül, pénteken Bonnban megerősítette a német kormány szóvivője, Dieter Vogel. A tervezett diplomáciai lépés felháborodást váltott ki Görögországban. Teodorosz Pangalosz, az európai ügyekkel megbízott külügyminiszter-helyettes szűk körben kijelentette, hogy az újraegyesült Németország „olyan óriásra emlékeztet, melynek ereje egy szörnyetegé, de agya egy gyereké", továbbá: Németország ugyanazt a politikát folytatja, mint a két világháború között. A kijelentések miatt pénteken a bonni külügyminisztériumba kéretették a görög nagykövetet és a németek megrökönyödésüknek adtak hangot.

Tegnap óta forró dróton értekezhet Alija Izetbegovic bosnyák és Radovan Karadzic boszniai szerb elnök. A nyitott telefonvonal a békeerők közreműködésével jött létre, és arra szolgál, hogy sürgős esetekben a két politikus azonnal beszélhessen egymással.

Több mint ezer szarajevói lakos tegnap — ebben a hónapban már másodszor — hiába készült fel arra, hogy elhagyja a körülzárt várost. Peter Kessler ENSZ-szóvivő kijelentette: úgy tűnik, a polgárok kimenekítését az a három héttel ezelőtti muzulmán támadás függesztette fel, melynek során a horvát milícia öt magas beosztású parancsnokát elfogták. Bővebb magyarázat a halasztásra nem érkezett.

A boszniai városokban rekedt emberek egyedüli reménye a nemzetközi humanitárius segély. A szerbek szavatolták, hogy átengedik a Szarajevót tüzifával és szénnel ellátó teherautókat. Ugyanakkor Lyndal Sachs, a Menekültügyi Főbiztosság szóvivője szinte naponta megismétli, hogy a boszniai szerbek akadályozzák a segélyek célbajuttatását. „Úgy érezzük, minden lehetőt megtesznek azért, hogy késleltessék az élelem és a téli felszerelés eljuttatását az elkeseredett emberekhez. Nem tudom, milyen játékot űznek, de megengedhetetlen ez a kegyetlen játszadozás az emberi életekkel" — jelentette ki a szóvivő. Emlékeztetett arra, hogy a szembenálló felek a múlt héten Genfben megegyezést írtak alá a humanitárius segély szabad áthaladásáról.

Mostar muzulmán negyedében az élet a pincékbe költözött. A horvát mesterlövészek miatt az emberek szinte ki sem merészkednek az utcára. Egyesek már három hónapja a föld alatt tartózkodnak.

Kohl és Gonzalez főként gazdaságikérdésekről tárgyal

Madridi tudósítónktól

Spanyol—német csúcstalálkozó kezdődött tegnap Granada városában. A két kormányfő, Felipe Gonzalez és Helmut Kohl valamint gazdasági, kereskedelmi, külügy- és védelmi minisztereik, államtitkáraik részvételével folyó megbeszélések ma is folytatódnak.

A fő témát a GATT-megállapodással kapcsolatos nehézségek, európai konstrukció és gazdaságélénkítés problémái, EU politikai és pénzügyi kérdései, valamint biztonsági ügyek adják. Madridot aggasztja a kétoldalú kereskedelem kiegyensúlyozatlansága. Míg Németország az első helyen áll a Spanyolországba exportálók listáján, és importáló országként a második, addig a spanyolok a Németországba szállítóállamok között csak a kilencedik helyen állnak, vásárlóként pedig a tizedikek.

A két ország kapcsolatában a legnyugtalanítóbb pont a Volkswagen spanyolországi leányvállalatának ügye. A SEAT autógyár — amelyet hét évvel ezelőtt vásárolt meg a német cég — egyik üzemének bezárását tervezi, aminek következtében tízezer dolgozó kerülne az utcára, s így ez az intézkedés tovább növelné a spanyol munkanélküliek már amúgy is három és fél milliós táborát. A kormány és a szakszervezetek képviselői tegnap felújították a tárgyalásokat a szociális paktumról, miután nagyszabású tüntetésekre került sor egész Spanyolországban a kabinet gazdaságpolitikája ellen.

• Muharay Katalin

Moszkva a nemzetközi normák megsértésével vádolja Kijevet

Kijevi tudósítás

Ukrajna populistának tekinti azt a nyilatkozatot, amelyben az orosz kormány a START—1 ratifikálását kimondó kijevi határozatot bírálja. A moszkvai kabinet a pénteken közzétett dokumentumban az atomfegyverek leszerelésével kapcsolatos nemzetközi normák durva megsértésével vádolja Ukrajnát.

Az okmány szerzői úgy értékelték, hogy a módosítások elferdítik a START—1-ben megfogalmazott célokat, és sértik a nemzetközi szerződésekről szóló bécsi konvenciót is. A nyilatkozat rámutat: a döntés olyan helyzetet teremtett, hogy Oroszország, a korábbi gyakorlattal ellentétben, nem működhet közre az ukrán atomfegyverek tárolásának biztonsága felett. Az orosz szakértők jelzése szerint ugyanis ellenkezne az atomsorompó egyezményben vállalt kötelezettségekkel. Oroszország továbbra is támogatja a leszerelési folyamatot és kész tárgyalni Ukrajnával a kérdés teljes körű rendezéséről.

Az Ukrán Demokrata Párt vezére közölte, hogy Moszkva vélhetően kiélezi a két ország viszonyát. Vlagyimir Javorivszkij szerint az a tény, hogy az orosz szakértők nem hajlandók biztosítani az ukrán atomfegyverek tárolását, nemcsak Kijevet fenyegeti. Az elképzelhető ugyanis, hogy Oroszország ezután a saját fegyvereiről sem gondoskodik.

START—1 ratifikálását előkészítő bizottság vezetője elutasította a moszkvai vádakat, és kijelentette, hogy Kijev nem sértette meg a leszerelési egyezményeket. Az ukrán parlament azt a pontot törölte a lisszaboni jegyzőkönyvből, amely kimondja, hogy Ukrajna atomfegyvermentes államként a közeljövőben csatlakozik az atomsorompó egyezményhez. Kosztyenko a döntést azzal magyarázta, hogy a dokumentum ellentmondást rejt; egyfelől Ukrajnát atomfegyverrel rendelkező államként kezeli, amely köteles leszerelni rakétáit, másfelől viszont kimondja, hogy az ország atomfegyvermentes országként újabb nemzetközi egyezményhez csatlakozik. A jogi ellentmondásért véleménye szerint a dokumentum készítői és aláírói felelősek. Utóbbiak között egyébként Kravcsuk elnök is szerepel. Kosztyenko rámutatott: Ukrajnát csak akkor lehetne szankciókkal sújtani, ha a ratifikálás ellenére sem teljesítené vállalt kötelezettségeit.

Betiltottá a Kurd Munkapártot

Berlini tudósítónktól

Manfred Kanther (CDU) szövetségi belügyminiszter tegnap azonnali hatállyal betiltotta az NSZK-ban a Kurd Munkapárt (PKK) működését. A párt németországi alapszervezetei összesen mintegy négyezer tagot számlálnak. Kanther a ZDF állami televízió állomásnak adott interjújában a lépéstt azzal indokolta, hogy Németország nem tűrheti a demokráciát és az emberek biztonsát fenyegető külföldi szélsőségek akcióit. A belügyi tárca irányítója reményét fejezte ki, hogy antés megnyugvással tölti el csupán a német adófizetőket, hm az NSZK-ban élő közel killió törvénytisztelő török állolgárt is, akik közül 400 ezrtoznak a kurdokhoz.

émetország-szerte a korreltől razziákat, házkutatásokartott a rendőrség a PKK isn tagjainál, dokumentumokat, rzaki berendezéseket, fegyvereket foglaltak le. Megfigyelők nem tartják kizártnak — s így nyilatkozott Kanther is —, hogy a PKK a törvényen kívül helyezésre Németországban, illetve a német turisták által látogatott külföldi pihenőhelyeken föld alatti akciókkal, merényletekkel válaszol. A PKK németországi betiltását a közelmúltban nyomatékosan kérte Tansu Ciller török miniszterelnök asszony is.

• Mrázik Géza

Jelcin figyelmeztette a pártok vezetőit

Megvonhatják a műsoridőt

Reuter

Ha a választásokon induló pártok a térítésmentesen rendelkezésükre bocsátott, harmincperces televíziós kampányműsoridőt az új alkotmánytervezet elleni támadásokra használják fel, megfosztják őket a tévéadás lehetőségétől — figyelmeztetett Borisz Jelcin.

Az orosz elnök tegnap a parlamenti helyekért versengő tizenhárom párt vezetőivel találkozott a Kremlben, és leszögezte: harcolni fog az alkotmány elfogadtatásáért, amelyről a választásokkal párhuzamosan december 12-én népszavazást tartanak.

— Figyelmeztetem önöket, hogy elvesszük a szabad televíziós adásidőt, ha eltérnek a témától. Az önök témája a programjuk ismertetése... Kérem, ne érintsék az alkotmány kérdését — mondta az államfő a zárt ajtók mögött megtartott értekezleten, amelyen — Vjacseszlav Kosztyikov elnöki szóvivő szerint — sikerült megállapodásra jutni a kampánnyal kapcsolatos etikai ügyekben.

A centrista Állampolgári Szövetség és a Kommunista Párt adásában támadta az elnököt az alkotmánytervezet és a régi parlament október 4-ei fegyveres felszámolása miatt.

Az államfő azt is jelezte, hogy a parlament alsóháza, az Állami Duma a korábbi tervektől eltérően várhatóan nem a Kremlben, hanem az egykori KGST-palotában kap helyet — ahol ma a moszkvai polgármesteri hivatal irodái vannak —, a felsőház, a Szövetségi Tanács pedig a kormány jelenlegi sajtóközpontjának épületében tartja majd üléseit. Megfigyelők szerint azzal, hogy a képviselőknek nem adnak helyet a Kremlben, formálisan is jelezni kívánják: a törvényhozás korlátozottabb hatalommal rendelkezik, mint az elnök.

Vlagyimir Sumejko miniszterelnök-helyettes, tájékoztatásügyi miniszter, az elnök közvetlen munkatársainak egyike csütörtökön a Litvániába ékelődő orosz enklávé, Kalinyingrád egyik üzemében megtartott munkásgyűlésen arra hívta fel a figyelmet, hogy Oroszországot a szétesés veszélye fenyegetheti, ha nem fogadják el az új alkotmányt, amely egyenlő jogokat biztosít a föderáció minden területi egységének.

Moszkva a NATO bővítéséről

MTI

Ha Oroszország belépne a NATO-ba, az már nem lenne többé katonai tömb, hanem egyfajta katonai közösség, amely garantálhatná a katonai konfliktusok megoldását, illetve ellenőrzés alatt tartását. Ezt Vjacseszlav Kosztyikov közölte pénteki sajtóértekezletén, hozzátéve hogy az orosz belépés alapos elemzést igényelne, s a csatlakozásra egyelőre sem Oroszország sem a NATO nincs felkészülve.

Borisz Jelcin szóvivője szerint egyes közép-európai országok sietős törekvése a NATO-ba nemcsak az orosz katonai körök és politikusok, hanem a hétköznapi emberek körében is aggodalmat kelt. Ugyanakkor leszögezte, hogy Oroszország senkinek sem tilthatja meg a csatlakozást az észak-atlanti szövetséghez, legfeljebb az álláspontját fejtheti ki az ügyben.

Kosztyikov pénteki sajtóértekezletén úgy vélekedett, hogy az aggodalmak mögött az áll, hogy a NATO bővítésével a szervezet Oroszországhoz határaihoz közeledik. Kosztyikov kérdésre válaszolva kifejtette, hogy Oroszország esetleges NATO tagsága alapos elmezést igényelne és felül kellene vizsgálni hozzá a jelenlegi világrendet.

A közép-európai országok tervezett NATO-csatlakozása az utóbbi időben került ismét Moszkvában a figyelem középpontjába. Csütörtökön tette közzé az orosz hírszerzés erre vonatkozó elemzését, amely eltér a külügyminisztérium által megfogalmazott állásponttól. Az elmezést ismertetve Jevgenyij Primakov hírszerzőfőnök felhívta a figyelmet rá, hogy Oroszországnak át kellene értékelnie védelmi koncepcióját a NATO bővítése esetén, ami súlyosan megterhelné a költségvetést és belpolitikai kihatásai is lennének. A jelentés megfigyelők szerint jelezheti az orosz álláspont változását, ugyanis az abban foglaltakkal Primakov szerint egyetértett az elnök és a védelmi minisztérium is.

Politizálódnak a román szakszervezetek

Bukaresti tudósítónktól

Hétfőn újabb tüntetéshullám várja a hatalmat Romániában. A három és fél millió tagot számláló Fratia szakszervezeti konföderáció múlt heti akciója után most az egymillió százezer dolgozó érdekeit védő Nemzeti Szakszervezeti Blokk akciósorozata következik. Pedig a román kormány pénteki ülésén úgy döntött, hogy tekintettel az infláció gyorsulására, december 1-jei hatállyal 6,5 százalékos átlagbéralap-emelést biztosít az állami vállalatoknak és 45 ezer lejre növeli a minimálbért a jelenlegi 40 200 lejről.

Az NSZB radikális követelésekkel lép fel, így a kormány azonnali távozását igényli. Immár nyíltan vállalja a politikai küzdelmet, rámutatva, a kormány és a hatalom által kért politikamentesség csupán arra szolgált, hogy fékezze a szakszervezeti megmozdulásokat. Az érdekvédelmi akciók eltolódását a politika felé az NSZB-nek az a szándéka is jelzi, hogy sorozatos tárgyalásokat kezd a demokratikus ellenzéki politikai pártokkal.

Az NSZB akcióihoz csatlakozik egy másik jelentős szakszervezeti tömörülés, az Alfa Kartell is, amelynek vezetői közölték: felhagynak a kormánnyal folytatott meddő tárgyalásokkal. Az Alfa ugyanakkor felkérte a parlamentet és az államfőt, elemezze egy új kormány összeállításának lehetőségét.

Megkezdődött az általános sztrájk meghirdetéséhez szükséges 250 ezer aláírás gyűjtése is. Mivel a bányászok is mozgolódni kezdtek, a kormányfő a barnaszénbányászok szakszervezeti vezetőivel folytatott megbeszélésén engedményre kényszerült, s húszmilliárd lejt ígért bérkiegészítésre.

• Bogdán Tibor

Az újfasiszták szövetséget ajánlanak

Bizonytalan a költségvetés

Reuter

Tegnap újabb vita robbant ki a jövő évi olasz költségvetésről a kormánykoalíció és az ellenzék között. A Kereszténydemokrata Párt azzal fenyegetőzött, hogy megvonja támogatását a költségvetéstől, mivel az ellenzék csütörtökön nem volt hajlandó szavazni arról a törvénytervezetről, amely megnehezítette volna a korrupciós ügyek gyanúsítottjainak letartóztatását. A kereszténydemokraták vezetői a hét elején Ciampi kormányfő előtt még támogatásukról biztosították a költségvetést, de most még nem vallottak szint, hogy milyen következménye lehet a letartóztatási törvénytervezet elutasításának.

MTI

A saját vezetése alatt álló „nemzeti szövetségbe" tömörülést ajánlotta az olasz újfasiszta párt vezetője mindazoknak, akik a kirajzolódó új, kétpólusú itáliai politikai rendszerben a jobboldalon keresik helyüket és nem akarnak baloldali kormányzás alatt élni. Gianfranco Fini, az Olasz Szociális Mozgalom (MSI) főtitkára, a párt római polgármesteri székre esélyes jelöltje, pénteken a Kereszténydemokrata Párt több prominens személyiségének jelenlétében tartott sajtóértekezletén próbálta pártja mellé állítani a centrista, katolikus szavazókat. Itt mutatta be az új politikai mozgalmat, amely a szélsőjobboldal és a centrista erők — a kereszténydemokraták egy része, a liberálisok és más, jobboldali értékeket vallók — összefogására törekszik.

Az elhatárolta magát a Mussolini-diktatúrától, kijelentve, hogy „a fasizmus 1945-ben Mussolinivel együtt meghalt, és senki sem támaszthatja fel", ugyanakkor elutasította, hogy hívjanak össze rendkívüli kongresszust a pártalkotmány fasizmusra utaló cikkelyeinek törlésére. Ezzel mintegy zsarolni igyekezett a szavazókat: csak akkor lesz hajlandó megreformálni mozgalmát, ha elég sokan szavaznak rá.

Moldovában tart a kampány

Bukaresti tudósítónktól

Moldovában megkezdődött a választási kampány. A központi választási bizottság által közzétett adatoknak megfelelően az új parlamentben 104 hely lesz a jelenlegi 101 helyett, mivel a statisztikai hivatal kimutatása szerint 2 millió 900 ezer választópolgár járulhat az urnák elé. A chisinaui bíróságon már bejegyezték az első választási koalíciót, a Kereszténydemokrata Népfront Szövetségét, amely a Kereszténydemokrata Népfrontot, a Kereszténydemokrata Ifjúsági Szervezetet és az Önkéntesek Mozgalmát egyesíti, és várhatóan erőteljesen unionista vonalat követ majd. A Szabad Parasztok Szövetsége, az Értelmiség Kongresszusa, a Nők Kereszténydemokrata Ligája, a Kereszténydemokrata Párt és a Nemzeti Liberális Párt megalakította a Parasztok és Értelmiségiek Választási Tömbjét.

Bár még három hónap van hátra az általános választásokig, bizonyos moldovai politikai körök máris biztosra veszik a mostani hatalmat támogató agrárpártiak győzelmét. Itt két jelölt is van a listavezetői helyre, a parlament elnöke, Petru Lucinschi és Andrei Sangheli kormányfő.

A gagaúz fővárosból, Komratból közölték, ez a köztársaság nem vesz részt a választásokon. Bizonytalan a szakadár Dnyeszter-menti Köztársaság részvétele, a kérdésről januárban dönt a tiraszpoli legfelsőbb szovjet.

• B. T.

Egy gyanúsítottat máris elfogtak a rendőrök az egyiptomi kormányfő ellen csütörtökön elkövetett sikertelen merénylet után indított nyomozásban. Letartóztattak mintegy száz iszlám fundamentalistát — különböző szervezetek tagjait — is. Atef Szidki kormányfő a támadás után a terrorizmus elleni könyörtelen harc folytatását ígérte, amelyben szerinte „minden lehetséges, sőt lehetetlen eszközt". Szidki nem sérült meg a robbantásban, de a merénylet egy halottja és huszonegy sebesültje van. A hatóságok óvatosan kezelik a detonációt néhány órával követő közleményt, amelyben a Dzsihád illegális szervezet magára vállalta az akciót; úgy vélik, a közlemény célja a figyelemnek a valódi tettesekről való elterelése.

MTI KÜLFÖLDI KÉPSZERKESZTŐSÉG

VILÁGHÍRADÓ

Peking: szabadon bocsátások

(MH) Bonnban egyértelműen Helmut Kohl kancellár múltheti kínai látogatásának eredményeként tudják be, hogy Peking bejelentette két bebörtönzött katolikus püspök szabadlábra helyezését.

Etnikai tisztogatás Abháziában?

(APA) Etnikai tisztogatás folyik az abháziai Gali városában — jelentette be a grúz védelmi minisztérium. A közlemény szerint csütörtök este abház egységek lerohanták Galit és lemészárolták a grúzokat. Az áldozatok számáról eddig nem érkeztek adatok. Terrorcselekményekről érkezett jelentés Chinvaliból is.

Szabad világi magyarok világkongresszusa

(MTI) Clevelandben pénteken megnyílt a szabad világi magyarok 6. világkongresszusa. A háromnapos rendezvény fő szervezője a Magyar Társaság. Magyarországról 10-20 parlamenti képviselő és közéleti személyiség jelezte részvételi szándékát.

Német költségvetés: felemás eredmény

(MTI) A német képviselőház, a Bundestag pénteken többségi szavazatokkal elfogadta az 1994-es költségvetést, miközben a tartományok képviselete, a Bundesrat szinte ugyanabban az órában elutasította a költségvetési megtakarításokat előirányzó törvényeket.

Kludi

A KLUDI Szerelvények Kft.,
Diósd
értesíti tisztelt vásárlóit,
hogy a felújított
KLUDI
Fürdőszoba Szalon,
Budapest VIII., Baross utca 43. szám alatt
ismét megnyílt.

kludi

A Budapest XXII. Kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala
számviteli csoport
vezetésére
keres munkatársat, egyetemi vagy főiskolai szakirányú végzettséggel, költségvetési gyakorlattal

Jelentkezés:
rövid szakmai önéletrajzzal, az iskolai végzettséget tanúsító okiratok másolataival
Vági Pálné személyügyi referensnél
Budapest XXII., Városház tér 11. I. 35.
Telefon: 226-6720, 226-6511/189.

13335 MH

Veszélyben az izraeli—palesztin béke

Tel Aviv-i tudósítónktól

Valószínű, hogy még ma kiadnak parancsot tilalmat rendelnek el Gázában az egyre vadabbá váló összecsapások következtében, elyeket az ottani palesztin szervezetek rendeznek tiltakozul a Hamasz körzeti parancsnokának meggyilkolása ett.

A körözött terrorista temetése megtüntetéssé vált, és a csüöki zavargások során 33 palestin sebesült meg (kettő súlyos), egy szaudi turista életét oltette. Pénteken húszezer arab vett részt a jeruzsálemi Templom-hegyen tartott istentiszteleten a soros kádi beszédében elítélte a Hamasz-vezér megölését. Nem lesz béke, amíg Gázában halottak és sebesültek vannak" — mondta.

Izrael az elmúlt 24 órában fokozta a készültséget, nemcsak Gázában, hanem egész Izraelben, mivel komolyan veszik a Hamasz fenyegetését, hogy vérfürdőt rendez a polgári lakosság körében és parancsnokat rabol el — bosszúból Imad Akal, a 21 éves Hamasz parancsnok haláláért (akinek utódául Abdul El-Szatarit, szintén egy körözött terroristát neveztek ki). Szombaton lesz az utolsó napja a Fatah által elrendelt háromnapos sztrájknak.

Közben vita támadt Jichak Rabin miniszterelnök és Jasszer Arafat, a PFSZ vezetője között — az éter hullámain — arról, hogy mennyiben kötelező erejű a december 13-ai dátum. Ekkor kellene az izraeli—palesztin békeegyezmény szerint az izraeli hadseregnek kiürítenie Gázát és Jerikót. Rabin szerint „a dátum nem szent", és a lényeg az izraeli lakosság biztonsága. Arafat viszont azt kéri, hogy Izrael tartsa magát a határidőhöz. Peresz külügyminiszter ígéri, hogy „minden rendben lesz". A háttérben vannak, akik ellentételeket látnak Rabin és Peresz felfogása között; legalábbis taktikai ellentéteket.

Objektív megfigyelők megegyeznek abban, hogy az izraeli közvélemény nem fogja Rabinnak lehetővé tenni a december 13-ai kivonulást, ha a palesztin szervezetek vérbeborítják a következő heteket.

A Maariv pénteki száma exkluzív interjút közölt a Fatah dél-libanoni parancsnokával, Munir Makdah ezredessel, aki elmondja: „fellázadtam Arafat, az áruló ellen", és bejelenti, hogy mindent megtesz a békeszerződés ellen. „Embereink ott vannak az Arafat féle rendőrségben, és ők mindent megtesznek, hogy aláássák a békét... a mi embereinket arra nevelték gyerekkoruktól, hogy életüket adják a cionista állam megsemmisítéséért..." Munir „ígéri", hogy „ha kell, megküzdünk Arafattal is..."

• Naftali Kraus

MTI

Izraeli rendőrök agyonlőtték pénteken a Hamász iszlán fundamentalista mozgalom fegyveres szervezetének egyik vezetőjét. Háled Musztafa Zírt reggel lőtték le a rejtekhelyére rárontó rendőrök, de a hírt a katonai cenzúra csak kora este engedte közzétenni.

Nyikolaj Fedorenko

Nem beszél nyelvünkön, egy sort sem fordított irodalmunkból, mégis igen fontos „moszkvai emberünk". Részint neki köszönhető, hogy a hetvenes évektől az orosz olvasóközönség egyre jobban odafigyel irodalmunk, elsősorban prózánk jeles alkotásaira. Nyikolaj Trofimovics Fedorenko, az *Inosztrannaja Lityeratura* — a moszkvai Nagyvilág — főszerkesztője, biztos ízléssel és kézzel válogat szellemi értékeink között; számos kiváló magyar művet vitt sikerre, fedezett fel a szovjet irodalmi köztudat számára. Csak ízelítőül említünk néhány szerzőt és címet: Illyés Gyula Cháron ladikján, Déry Tibor Kedves bópeer ..., Mesterházi Lajos A Prométheusz-rejtély, Örkény István Rózsakiállítás. Ezek vitathatatlanul a hetvenes évek magyar prózájának kiemelkedő alkotásai, s ha felsoroljuk még, hogy ez a folyóirat egy kevesbé terjedelmes írással bemutatta Galgóczi Erzsébetet, Csák Gyulát, Bertha Bulcsut, Gáll Istvánt vagy a fiatalabb magyar prózából egy körkép keretében Balázs Józsefet, Horváth Pétert, Ördögh Szilvesztert és Simonffy Andrást, úgy vélem, hiteles és arányaiban valós kép kerekedhetett ki a szovjet olvasók előtt arról, merre tart irodalmunk. Jelentős fórum számunkra az Inosztrannaja Lityeratura. Félmillió példányban jelenik meg, a felmérések alapján azonban olvasóinak száma legalább 10—12 millió. Havonta 300 oldalon hozza el olvasóihoz a világirodalmat, s a megjelenés benne rangot és tekintélyt jelent.

Nyikolaj Fedorenko nemcsak közli, de érdekes, egyéni hangvételű írásokban be is mutatja a magyar szerzőket. Magyarul is olvashattuk Illyés Gyulával való találkozásait felelevenítő írását, és Mesterházi Lajossal folytatott eszmecseréjét rögzítő gondolatébresztő esszéjét. Sok magyar barátja van. Budapesti útjai során sohasem mulasztotta el, hogy találkozzék Simon Istvánnal, s most is ellátogat Dobozy Imréhez, módot talál rá, hogy felkeresse Garai Gábort, Csák Gyulát.

Nyikolaj Fedorenko arca ismerős nekünk: sokan emlékeznek még rá, a hatvanas években gyakran, szinte mindennap szerepelt a televízió képernyőjén — nyolc esztendőn át képviselte a Szovjetuniót a Biztonsági Tanácsban. Nyugalmával és logikus érvelésével még ellenfelei táborában is elismerést szerzett; elmaradhatatlan csokornyakkendője pedig kedvenc témája volt a karikaturistáknak. Bármennyire népszerű volt akkor világszerte, nem sokan tudták, hogy a kiváló felkészültségű diplomata a szovjet sinológia egyik jeles szakembere. Most, a diplomáciai munkától visszavonulva, értékes tanulmánykötetekben elemzi a klasszikus és kortársi kínai és japán irodalmat. A megfogalmazás talán nem pontos. Nyikolaj Fedorenko csak a politikai diplomáciától vonult vissza, aktív részese maradt viszont az irodalmi diplomáciának. A Szovjetunió Írószövetségének külügyekért felelős titkára, számos jelentős nemzetközi írótalálkozó házigazdája. A hetvenes évek végén ő kezdeményezte a szovjet és amerikai írók között megindult párbeszédet, kerekasztal-tanácskozás sorozatot, tevékeny szervezője és mozgatója a szófiai nemzetközi irodalmi szervezet, társaság, többek között a Firenzei Akadémia tagja. Érdekes és érzékeny tollú esszéíró; olyan műfajt vallhat magáénak, mely különösen alkalmas a különböző népek, kultúrkörök értékeinek, fejlődési vonalainak összevetésére. Vagyis Nyikolaj Fedorenko most tollal folytatja azt a munkát, amit mint politikus egy évtizede abbahagyott.

VALKÓ TIBOR FELVÉTELE

— Első kérdésünk Nyikolaj Fedorenkónak, a szerkesztőnek szól. Hogyan válogat folyóirata a világirodalom szinte átfoghatatlan áradatában?

— A kiválasztás problémája mindig jelenlevő gond számunkra. Igyekszünk azt közzétenni lapunkban, ami a kortársi világirodalomban érték, azokat a műveket megjelentetni, melyekben a tartalmi gazdagság magas művészi színvonalon valósul meg. Mert lehet egy műnek érdekfeszítő cselekménye, gazdag gondolatisága, de ha művészileg gyenge, nem vállaljuk közlését. Ugyanígy elutasítjuk azt az írást is, amelynek művészi megoldása kitűnő, a díszes burok azonban silány, értéktelen mondanivalót takar.

— Bizonyára nem könnyű az arányok betartása, a hiteles kép kialakítása korunk sokszínű jelenségéről, a világirodalomról.

— Nem hajszoljuk az univerzalitást, nem kergetjük a tökéletes és teljes kép ábrándját. Nem teszünk különbséget a művek között abból a szempontból, hogy kisebb vagy nagyobb lélekszámú nép írója alkotta őket. A kultúra, a művészet számára nincsenek kis vagy nagy országok. A műalkotásnak saját világában, saját törvényszerűségein belül kell tökéletesnek és egésznek lenni. S jólehet igyekszünk földrajzilag is sokszínű képet adni korunk irodalmáról, mégsem közölnénk például egy középszerű író művét a Fidzsi-szigetekről csupán azért, hogy eleget tegyünk a földrajzi teljesség vagy esetleg az egzotikum követelményének.

A magyar irodalom előkelő helyet foglal el folyóiratunkban: jelenlétével bizonyítja, hogy lélekszámában kis nép is lehet irodalmi nagyhatalom. A kortársi világirodalom egyik legnépszerűbb szerzője lapunkban Illyés Gyula. Az évek során számos művét közöltük, legutóbb a Cháron ladikját, amely rendkívül élénk visszhangot váltott ki az olvasók körében. Talán azért is, mert ez a probléma, az öregedés, az elmúlás kérdése ott él társadalmi tudatunkban, és elevenen foglalkoztatja az embereket. Mindjárt hozzá kell azonban tennem, hogy ez a kérdés irodalmunkban ilyen magas művészi színvonalon, ilyen mélyen átgondolva még nem jelent meg. Ezért rázott meg mindenkit elemi erővel Illyés esszéregénye. Én is kedvelem az esszét, nekem tehát különösen kedves ez az írás. Az öregedés gondjaival a Szovjetunióban külön tudományos intézet foglalkozik Ukrajnában, az irodalomban viszont eddig csupán a tudományos-fantasztikus írók bolygatták ezt a kérdést — nem mindig szerencsésen.

— Milyen más magyar mű aratott még sikert a hetvenes évek végén?

— Lapunk egyik legjelentősebb magyar sikere volt Mesterházi Lajos szintén sajátos műfajú könyve, A Prométheusz-rejtély. Ezt a művet antik témaválasztása ellenére a jelenkor iránti érzékenység és az időszerű problémák felvetése jellemzi. A szerző a történelemhez fordul, de azért, hogy onnan állandóan kitekintsen, ulathasson napjaink gondjaira. Tömegével érkeztek hozzánk az olvasói levelek, s a könyv hamarosan önálló an is napvilágot látott. Közöltünk másféle témával foglalkozó, másfajta alkotói megközelítésről tanúskodó írásokat, így többek között Darvas József, Dobozy Imre, Galgóczi Erzsébet kisregényeit. Természetesen mindig igyekszünk új neveket bemutatni. S örülünk annak, ha az általunk felfedezett szerzők könyvei a kiadóknál és más szovjet köztársaságokban is napvilágot látnak. Ez történt Mesterházi Lajossal, Örkény Istvánnal, és most készül Csák Gyula önálló prózakötete; őt szintén mi mutattuk be először a szovjet olvasóknak.

— Neves diplomatamúlttal és nemzetközileg elismert sinológusként egyszer csak felfigyelt irodalmunkra, ír róla és gyakori vendég hazánkban. Honnan fakad érdeklődésének forrása?

— Néha nehéz bizonyos dolgokat megmagyarázni. Amikor Kínában diplomataként dolgoztam, valami felkeltette érdeklődésemet. Sinológus vagyok, és feltűnt nekem, hogy a kínaiak a régmúlt időkben a hunokat ugyanazzal a hieroglifával jelölték, mint amellyel a jelenkori magyarokat. Felkeltette érdeklődésemet, mit jelenthet ez a folytonosság? Hiszen itt két különböző népről van szó. Akkor viszont miért azonos a jel? Ugyanis nem a kínai történelem léptékével mérve viszonylag fiatal latin vagy cirill írás állt előttem, hanem a nagy múltú ősi hieroglifák. Többször megfordult a fejemben, hogy ha majd módom nyílik rá, feltétlenül eljövök Magyarországra, s megnézem a „modern" hunokat.

De ismertem magyarokat azelőtt is. Közülük különösen szívesen emlékszem vissza Csatorday Károlyra, Magyarország egykori ENSZ-képviselőjére. Csatorday életútja sokban rokon az enyémmel, ő is Kínában, majd Japánban volt nagykövet s utána került New Yorkba. Tehetséges és művelt embernek ismertem meg, nagyra becsültem képességeit. Amellett, hogy ragyogó diplomata volt, számos nyelven kiválóan beszélt: oroszul, angolul, franciául, németül, de még kínaiul és japánul is. Meglepett és meghökkentett nyelvtehetsége. A hetvenes évektől azután, amikor az Írószövetséghez kerültem, szorosabb kapcsolatba kerültem a magyar írókkal.

— Milyen tervei vannak folyóiratának a magyar irodalom terén?

— Fontos számunkra, hogy állandóan kapcsolatban legyünk szerzőinkkel. Időről időre visszatérünk hozzájuk, írásokat kérünk tőlük, megismertetjük olvasóinkat kedvenceik alkotóműhelyével, írói egyéniségével. Mostani budapesti utamra is elhoztam magammal egy körkérdés anyagát. Számos kiváló külföldi íróhoz, így Magyarországon Illyés Gyulához, Dobozy Imréhez, Garai Gáborhoz, Csák Gyulához fordultunk, mondják el, hogyan látják az irodalom szerepét megváltozott életünkben, az egyre bonyolultabbá váló nyolcvanas években. Szerepel terveinkben egy magyar költői válogatás. Juhász Ferencet, Nagy László, Benjámin László, Garai Gábort már korábban is bemutattuk olvasóinknak, most a fiatalabb nemzedékek verseiből adunk ízelítőt. Szemle rovatunk természetesen változatlan érdeklődéssel figyeli a magyar irodalmi életet, várjuk az érdekes műveket, az új és friss hangokat.

FÖLDEÁK IVÁN

PATAY LÁSZLÓ
ÚJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 24. sz.

Ügyintézők a trapézon

BESZÉLGETÉS EÖTVÖS GÁBORRAL

„Van másik!" — Kajánkodó kedvességgel, sok nyelven, megannyi ország cirkuszának porondján, milliók előtt hangzott már el ez a két szócska Eötvös Gábor zenebohóc szájából. És a mindig „másik" hangszeren megszólaló muzsika derültséget váltott ki felnőttek és gyerekek között. Eötvös Gáborról Amerikától a Szovjetunión át Japánig és Ausztráliáig, számos ország lapja írt fényképpel illusztrált elismerő cikket. Megnevettetett kormányfőket és világhírű művészeket, köztük olyan nagyságot is, mint Charlie Chaplin. A cirkuszszakma nemzetközi tekintélyei napjaink talán legnevesebb élő zene-clownjának tartják.

— Kértem ezt a beszélgetést — mondja Eötvös Gábor —, de félek is tőle. Mégis beszélnem kell. Nem az ad bátorságot, sőt hitet, hogy valami mégis változni fog, egyedül a szakma szeretete és az érte való aggodalmam. Magyarországon ugyanis veszélyben a cirkuszművészet.

— Gondolom, ennek a véleményének az alátámasztására bizonyítékai vannak, ha már indítványozta ezt a beszélgetést.

— Csak olyan bizonyítékokról kívánok szólni, amelyeket mi, artisták már évek óta emlegetünk, s amelyeket immár mindenki ismer, akinek köze van a cirkuszhoz. Nekem hatéves korom óta, ötvennégy éve mindennapi természetes és nélkülözhetetlen világom a manézs. Cirkuszosdinasztiából származom, miként feleségem, Picard Mária, aki szintén artista volt, s aki évek óta a Fővárosi Nagycirkusz igazgatója. (Az interjú készítése óta felmondott a vállalatnak. A. Gy.) Mi úgy kaptuk és artista gyerekeinknek úgy adtuk tovább a cirkusz szeretetét, mint — ki merem mondani — életünk legfélteltebb kincsét. Ma nem volna magyar cirkuszművészet, ha a Richterek, Donnertek, Schnellerek, Picardok, Eötvösök és mások harmadik, ötödik generációja nem választja újra és újra az artistapályát. Pedig egykor, a manézs csillogása után, gyakorta nélkülözés, keserves mindennapi élet várt ránk. 1950-ben mi alakítottuk meg a mai vállalat elődjét. A vállalat léte állandó munkaviszonyt, táppénzt, biztonságot jelentett. De nemcsak ezért teremtettük meg, hanem a cirkuszművészet fejlődése érdekében is. A vállalat eredményes volt 1976-ig. Kétszer is kiváló kitüntetést kapott. Ebben az esztendőben azonban új igazgató jött hozzánk, és véleményem szerint ekkoriban kezdtek jelentkezni a problémák a vállalat életében.

— Ezek miben nyilvánulnak meg?

— Az új igazgató — és mi ezt már 1978-ban jeleztük! — figyelmen kívül hagyta a szakma sajátosságait. A régi vezetőkkel szemben olyan magatartást tanúsított, hogy java részük — az oktalan vizsgálatok, eljárások, fegyelmik hatására — idegileg, erkölcsileg és fizikailag tönkrement. Megítélésem szerint ez az igazgató nem ért a cirkuszművészethez. A vállalat nemzetközi kapcsolatait elsorvasztotta. Gyakorlatának alapelve lett, hogy nem a vállalat van az artistákért, hanem az artisták a vállalatért. Miközben megteltek a hivatali szobák, egyre üresebb a nézőtér. Mert a közönség nem az anyagkönyvelőért, hanem az artistákért megy cirkuszba. Az artistákért, akik a vállalatnál a legutolsók a sorban. Jellemző, hogy például ügyintézői kategóriába vagyunk besorolva.

— Amit elondott, meglepő és megdöbbentő, ám a vállalati vezetés egyéni sérelemnek is minősítheti.

— Felkészültem erre a kétkedésre, hiszen ha nem volnék szenvedő részese mindannak, ami történt, magam sem hinném el. Miután betekinthettem néhány dokumentumba, kiírtam ezekből egy-két olyan példát, ami igazamat alátámaszthatja. Az Artistaművészek Szakszervezetének elnöksége a szakszervezeti bizalmik véleményének meghallgatása után előterjesztést készített a MACIVA általános helyzetéről, az üzemi demokrácia érvényesülésének tapasztalatairól. A dokumentumot az elnökség valamennyi tagja jóváhagyta, és ezután az előterjesztés a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnöksége elé került. A vállalat vezetősége természetesen azonnal beterjesztett egy másik, az artisták szakszervezetének jelentésével homlokegyenest ellenkező adatokat és önigazoló megállapításokat tartalmazó jelentést. A két beterjesztés ellentmondásainak tisztázására a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének elnöksége vizsgáló bizottságot hozott létre. Idézek az artista-szakszervezet elnökségének jelentéséből: „A művészeti osztály az elmúlt három évben elvesztette összlétszámának nagyobbik hányadát. A művészeti osztály szakmai hozzáértése csökkenésének ellensúlyozására az lett volna logikus megoldás, hogy az igazgató a művészeti és műsorpolitikai kérdések tisztázására igénybe vegye az általa kinevezett művészeti tanács segítségét. Ám az 1979—80-as évben egyszer sem lett összehíva a művészeti tanács." Mindehhez hozzáteszem: az utóbbi időben néhány alkalommal összeült a művészeti tanács, de nem volt kinek javaslatot tenni, az igazgató ugyanis egyszer sem jelent meg. De tovább idézek: „A vállalatnál csökkent a művészeti színvonal, mert olyan magas minőségű számok szüntek meg vagy váltak ki a vállalat keretéből, mint például az 5 Detto karuszszám, a Lilla elefántszám, Donnert Antal lovas-tigris száma, Szergej bohóc. Vagy ami ennél is szomorúbb: disszidált a 8 Charles, a Hortobágyi akrobatacsoport, a 2 Armon levegőszám stb. 1979-től a jelen időpontig csökkentek a nemzetközi üzleti kapcsolatok. 1980-tól kezdődően megszüntek az üzleti kapcsolatok, például Ausztriával, Angliával, Spanyolországgal, az USA-val, Svájccal, és olyan cégekkel, mint a Ringling cirkusz — ahol pedig 1965 óta évenként 25—30 magyar artistát szerződtettek —, a Knie, a Jacobi, a Greet Yarmouth, a Chepperfield, a Benneweis, a Castilia, az Americano cirkuszokkal. Szemléltetően bizonyítja a nemzetközi kapcsolatok visszafejlődését, hogy amíg 1964-től 1976-ig egy-egy szakmai bemutatóra körülbelül 60—80 külföldi igazgató és ügynök jött el, addig a legutolsó bemutatón, 1980 decemberében 8—10 fő jelent meg."

— És mindezt mások, az illetékesek nem tudják, nem látják?

— De. Mint mondtam, itt minden illetékes pontosan tud és lát mindent. Tudják, hogy az utóbbi időben vészesen megnőtt a disszidáló, vagyis — és ezt másként fogalmazni nem tudom — menekülő artisták száma. És még sincs változás. Amit idéztem, csupán néhány mondat a tizenhét oldal terjedelmű jelentésből. Most, persze azt mondhatná, hogy a minket képviselő Artistaművészek Szakszervezetének elnöksége elfogult. Akkor továbblépek, és idézek önnek néhány mondatot abból a vizsgálati jegyzőkönyvből, amely a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége elnökségének utasítása alapján készült el. A vállalatnál 1980 óta — a vizsgálat megállapítása szerint — a demokratikus fórumok alig működnek. Ezért is volt feltűnő az artista-szakszervezeti bizalmik testületi ülése, ahol a fiatalok is mindazt elmondták, amiről itt én is beszélek. A vizsgálati jegyzőkönyv szerint: „A vállalat vezetői akadékoskodásnak vették a bizalmi testületi ülés résztvevőinek észrevételeit, kifogásait, kérdéseit. Aktív segítő szándékát nem ismerték el és nem ismerik el. Még napjainkban is előfordul, hogy gúnyos megjegyzések, elmarasztaló vélemények hangzanak el a vezető beosztású dolgozók részéről a bizalmi testületi rendszerről és a szakszervezeti tisztségviselőkről." Vagy a vizsgálat egy másik megállapítása: „Az összes meghallgatott egybehangzó véleménye szerint a vállalatnál rossz a légkör, és ennek fő okát a bizottság az antihumánus, állandó feszültségeket teremtő vezetői magatartásban látja. A bizottság álláspontja szerint a rossz vállalati légkör kialakulásához az is jelentős mértékben hozzájárult, hogy a dolgozók gyakran kényszerülnek a jogszabály vagy a kollektív szerződés szerinti járandóságuk formális munkaügyi peres eljárás során történő érvényesítésére." Erre bizonyságul felhozhatom a saját példámat. Két évig állami kiküldetésben szerepeltem, artista családtagjaimmal együtt az Egyesült Államokban, Ausztráliában és Japánban. A két év alatt ezerötszáz fellépésünk volt, körülbelül hárommillió ember látta a munkánkat. A sajtósiker és a közönségsiker idehaza nem érdekelte a vállalat vezetőit. Sőt, a hivatalos napidíjat sem fizették ki teljes egészében, csak a munkaügyi bíróság döntése után kaptuk meg azt az összeget, amelyről mindenki tudta, hogy kétségbevonhatatlanul jár.

— Vagyis a jól végzett munka elismerését bírósági tárgyaláson kell kicsikarni?

— Nem az elismerést, hanem a legalapvetőbb jogokat. De hadd említsek egy másik példát, ami némiképpen érzékelteti, hogyan történnek a szerződtetések. A nyugati turné után hét hónapot a Szovjetunióban vendégszerepeltünk, nagy sikerrel. Közben a vállalat vezetői, megkérdezésünk nélkül, leszerződtettek bennünket Dél-Amerikába. Már ezt is sérelmeztük, hiszen nem rabszolgák, hanem teljes jogú állampolgárok vagyunk. De kiváltképp megdöbbentünk, amikor a múlt év november 20-án, a héthónapos fárasztó munka után hazaérkeztünk. Közölték velünk, hogy nem a szerződésben feltüntetett időpontban, tehát 1982. február 15-én kezdődik a turné, hanem már 1981. december 1-től. Még meg sem érkeztek a Szovjetunióból a rekvizitek, zeneszerzőnk, még arra sem volt idő, hogy rendbehozhassuk a kosztümöket, és máris induljunk. De ez még nem minden! A vezetőség egyik tagja — az igazgató szóba sem állt velünk! — közölte, hogy a napidíjnak csak ötven százalékát kapják meg artista gyermekeim. Ebből a pénzből Dél-Amerikában normálisan képtelenség megélni. A vezetés végül is arra kényszerített bennünket, hogy kétévi fizetés nélküli szabadságot kérjünk, és impresszáltan, tehát nem a vállalat dolgozóiként utazzunk el. Ennek természetesen számos hátránya van. Mire ez az interjú megjelenik, én már Dél-Amerikában leszek, és Brazília legnevesebb cirkuszában lépek föl gyermekeimmel együtt. Ott, úgy látszik, fontosak vagyunk, olyannyira, hogy a cirkusz tulajdonos-igazgatója eljött Budapestre, hogy tisztázza, miért nem tudtunk eddig elutazni.

— Most két évig nem kell a vállalattal törődnük, s azzal, hogy mi lesz az artistaművészet jövője.

— Odakint sem tudunk szabadulni attól a gondolattól, hogy itthon az artistaművészet tönkremegy.

— És az Artistaképző Intézet?

— Ott csak felkészítés történik. Artistává a porondon válik az ember, de csak akkor, ha figyelnek rá, különben két-háromezer forintos fizetésért — a minimális bizonyítási lehetőségek nélkül — senki sem gyötri magát. Jelenleg a MACIVA tehát nem fejleszti az artistaművészetet, csak forgalmazza. Azt is roszszul, méltánytalanul áron alul, s azt is csak addig, amíg lesz mit forgalmazni. De véleményem szerint közel van az az idő — ha minden úgy marad, ahogy most van —, hogy artisták hiányában a vállalat fölöslegessé válik. De még mindig bízom, hogy idáig nem jutnak a dolgok, és az utolsó pillanatban — talán valami csoda folytán — valakik rendbe teszik a mi már alig rendezhető ügyünket.

ASPERJÁN GYÖRGY

PATAY LÁSZLÓ:

Emlékmű

Az országos tárlat egyik képéhez

Ha Pataytól megkérdeznénk, mit vinne magával, ha lenne egy szigete, minden bizonnyal magával vinné mindazt, amit képén megfestett – a művészettörténetet. Csak épp nem szigetre, hanem a modern festő „gondolkozó"-szobájába – Mondrian képrácsokból összeállított kalickájába.

Drámai helyzet ez: a festőnek (aki egy régebbi képéről ítélve Patay maga), ott, a ketrecben gubbasztva döntenie kell, hogy kötelezi-e még háta mögött az a panorámatükör, amelyben a Willendorfi Vénusztól napjainkig szinte minden híres műtárgy együtt látható, vagy ezektől független „optikai rendszerekkel" kísérletezik majd? Folytatható-e a hagyományos értelemben vett képzőművészet, vagy – mint Duchamp tette – átléphetünk rajta?

A kérdés már jó ideje napirenden van. A Patay-mű érdeme, hogy e kérdésnek feltevését a maga nyelvén vállalta. A hangsúly itt a kérdés kimondásán van, s nem a válaszon, amely Patay szerint amúgy is minden alkotó lelkiismereti kérdése . . .

Ha a művészettörténet eddigi vonulatát értékként fogjuk föl, akkor a művek egymásutánisága már nem is annyira döntő szempont – a műtörténet nem folyamatábraként áll előttünk, hanem olyan konglomerátumként, amelyben az időhatárok egybemosódnak, s szabad asszociációk révén szokatlan kavargás jön létre.

Egymás mellett röpül Fragonard és Szinyei Merse hintázó leánya; Altdorfer-angyalkák tartják kifeszítve Rauschenberg műtárgyként aposztrofált lepedőjét; együtt énekelnek Piero della Francesca, Bellini és Tiziano nőalakjai – különböző korok ideáljai. Lám, milyen jól megfér önmagával Picasso, akinek két korszaka között a stiláris különbség nagyobb, mint Ferenczy Madárdalának figurája és Giorgione Viharjának mellékszereplői között! Lám, milyen jól megfér egymással az „egyetemes" és „nemzeti" – a giottói ruharedők háttere előtt a magyar festészet.

Mik a válaszlehetőségek? Ennek az örökségnek a vállalása, vagy pedig . . . A kép közepén Michelangelo Dávid-szobra, s az Athéni iskola két főalakja, Platon és Arisztotelész áll – kitüntetett helyen, mint művészi csúcsteljesítmények megtestesítője. Lábukhoz Vasarely op-art-televénye kúszik, mely alatt egy árnyék látható; árnyék, melyet félig falra, félig járdára pingáltak, s csak egy bizonyos szemszögből áll össze emberi alak árnyékaként. Ez lenne hát a másik lehetőség: Raffaelótól a konceptig. Ezt az alternatívát szentesítené az Utolsó ítélet Jézusa?

Ezek azok a kérdések, amelyekért Patay „hit és kétségek közepette" az Emlékművet megalkotta. Korunk festője továbbra is bezárva ül a „hogyan tovább" kérdéseiből börtönné alakuló kalickában. Mellette a kocka, a három alapszínnel – a festészet létének szimbólumaival. A festőn áll, hogy a kocka – ha dilemmaként is, de – megmaradjon. Vagy már a kocka is el van vetve?

FECSKE ANDRÁS

KÉKESDI KÁROLY REPRODUKCIÓJA

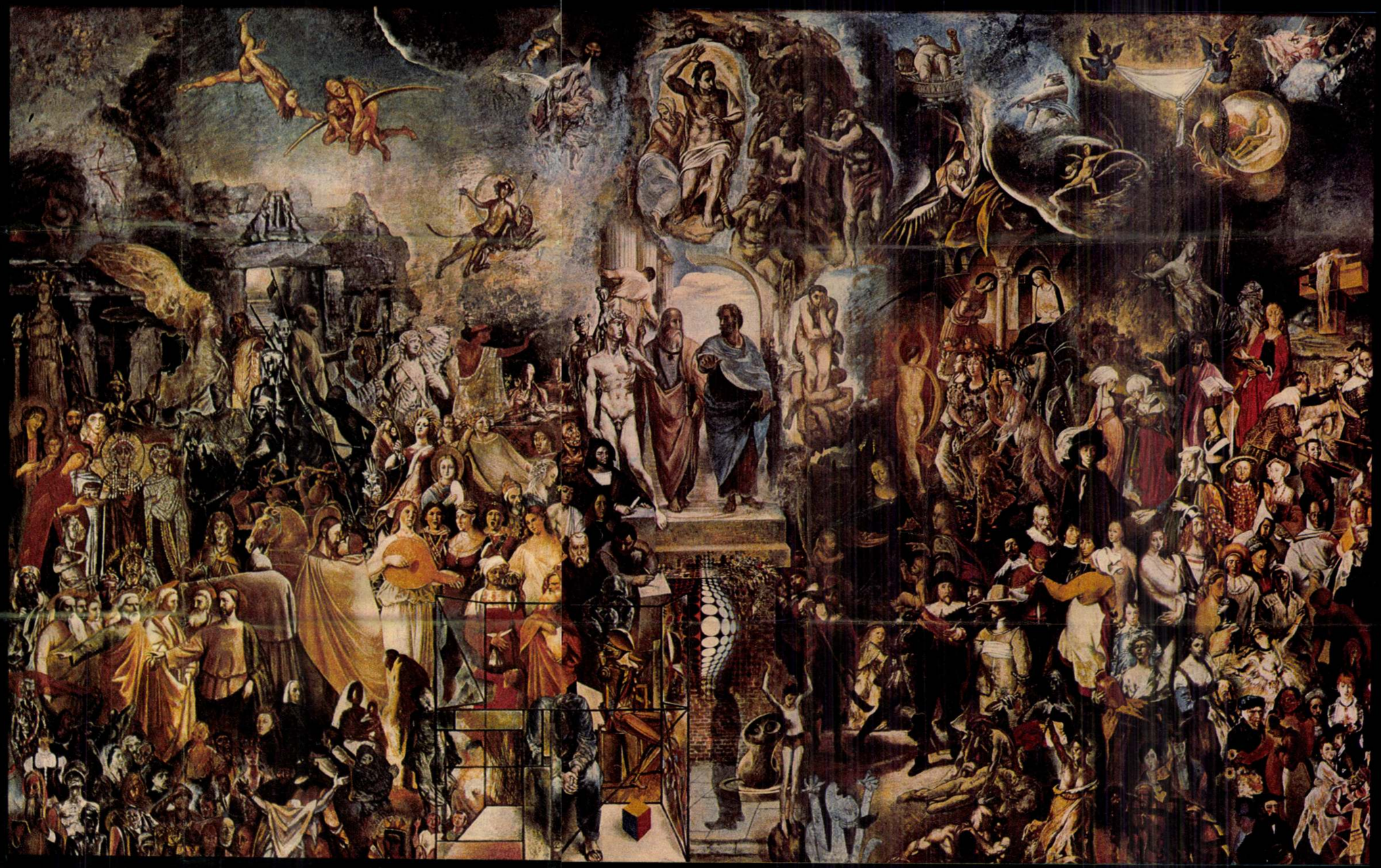

1021

Alkotóházak

Bede Anna költőnő

Escher Károly fotókiállításán, az ő jellemábrázoló, az élet drámaiságát feltáró, döbbenetes erejű fotói közül is kitűnt szuggesztivitásával egy portré. Ez a fénykép nem egyszerűen »ábrázolta« Derkovits Gyulát, hanem feltárta a kor önző, gyáva és buta lelkét is. Panasz volt és vádló szó. Még a kép történetét sem kellett ismernie a nézőnek — szerkesztő barátjának öntötte ki éppen a szívét a festő: lakásából kitette, képeit lefoglalta a háziúr. Ez a fáradt, sovány, gondokbarázdálta fiatal férfiarc — érthetővé tette, milyen volt a művész sorsa Horthy-Magyarországon. A kérdésre, hogyan élt, alkotott itt régen a haladásért harcoló, humanista művészember, nem tudok kifejezőbb választ adni, mint felmutani e meggyötört arcot. Mert mögötte ott látom Derkovits lelakatolt ferencvárosi kislakását, szegény Dési Hubert, aki udvari szobája ablakához húzódott, hogy legalább némi fényhez jusson; az egykori Japán kávéházat, ahová József Attila menekült, hogy egy fekete mellett felmelegedjék, az egész akori rideg világot, amely a humanista, a jobb világot álmodó művészt emberszámba se vette.

Ha a ma problémáit vizsgáljuk, ha arra keresünk választ, hogyan él napjainkban az alkotóművész, a múltba tekintés elkerülhetetlen. Nem azért, ho[gy csitítsa a napi gondokat — bizony, lehetne magasabb is az írók, zeneköltők, művészek honoráriuma, elkelne több műterem, tanulmányút, megbizatás, — hanem hogy egy-egy pillanatra a múlt tükrébe tekintve meglássuk milyen messzire, milyen magasra jutottunk.

A Kossuth-díjak babérkoszorúja nagy megtiszteltetés, a vele járó pénzösszeg se kicsi. Mint ahogy a tucatnyi egyéb művészeti díj is igazolja a művészet megbecsülését. De az alap, minden dolgok kiindulópontja: elősegíteni a mű megszületését. E finom, kényes, s fölöttébb érzékeny folyamat segítésére sokféle gondoskodás történik. Mert ezek egyikéről szeretnék szólni, az állam által létrehozott Zenei, Irodalmi és Képzőművészeti Alapról. Mindhárom a művészek istápolására született. Ösztödíjakkal, tanulmányi segéllyel támogatják az indulókat, kamatmentes előleget nyújtanak azoknak, akik hónapokat, éveket áldoznak az alkotómunkára, orvost, táppénzt, nyugdíjat adnak, tanulmányutakat biztosítanak. Aki pedig a nagyváros zajától távol akarja alkotásnak szentelni napjait, ha zenész, Galyatetőt, Erdőt vagy Balatonföldvárt, ha író, a szigligeti kastélyt, ha képzőművész, Zsennye ősparkját, a Dunakanyar panorámáját, Kecskemétet vagy a mártélyi Tisza-partot választhatja. Legszívesebben valamennyi alkotóházat, művésztelepet bemutatnánk. Talán sor kerül rá. Most Szigligetre és Zsennyére kalauzoljuk olvasóinkat.

Az egykori Eszterházy kastély ma az írók alkotóháza

*

A vizet napfény pásztázza, vitorlás ring a szigligeti öbölben, és az egykori Eszterházy kastély magasából látni a Keszthelyi hegység kék karéját.

Az egyik földszinti szoba hűvösében Kassák Lajos és felesége. Széken, asztalon könyvek, kéziratok. Az idős mester — életművét nemrég koszorúzta Kossuth-díj — irodalmunk nesztora, a nagy kísérletező, azért vonult a szigligeti magányba, hogy irodalmi portréinak gyűjteményét befejezze. Nyugat-beli kortársairól ír, aztán Maxim Gorkijról, Jack Londonról, Knut Hamsunról, kik mint egykor ő, országutak vándoraiból lettek írókká és végül tizenöt képzőművésszel való beszélgetés zárja majd az 500 oldalas kötetet, amely már nagyrészt kész, csak simítgatnivaló van rajta. Ebben a munkában felesége — matematikus, hát élesszemű és precíz — az első bíráló, és egyben segítőtárs. — Meddig még? — kérdezem. — »Lenyomtunk« már három hetet — feleli Kassák csöndes öniróniával, amiben azért az is benne van, hogy szép, szép a szigligeti kényelem, de amiért ő itt van, az fáradtság, feszültség, munka.

Bede Anna, ifjú költőnő. Nagyon szereti Szigligetet. Évek óta rendszeres lakója. Mármint a szünidőben, amikor kissé szabadul az anyai gondoktól, mert a kisfia is nyaral. Most ő is ezt teszi — oly csábító a Balaton —, de azért kitartóan dolgozik. A *Szigorú tavasz* című kötete óta sok új verse született, de egy részük még nyers, azokat csiszolja, s közben fordit. Legszívesebben Horatiust, Martialist, s a modern olasz költőket. Most csehekkel, románokkal, németekkel ismerkedik.

A kastély huszonnégy szobájának lakói jórészt a fiatalabb nemzedék tagjai. Csurka István szálas alakja tűnik fel a boltívek alatt, új drámáját írja itt — várja már a Vígszínház —, a teraszon egy író-műfordító-kritikus együttes, Katkó István, Telegdi Polgár István, Almási Miklós. Ebéd után vagyunk. A német vendégek Keszthelyre készülnek, a történészek — a kastély »társbérlői« — a Balatonhoz. Mondják, holnap már telt ház lesz. Kezdődik az üdülési szezon (a napi díj is ennek megfelelően alakul: 50 forint lesz, eddig 25 volt), nyugágyak feszülnek majd a hatalmas park díszfái alatt, esténként megnyílik a »tévészínház«, és gazdára lelnek a nádas mögött megbúvó csónakok.

*

A harminc holdas park ősbozótja, évszázados fái között szinte eltűnik az öreg zsennyei kastély, amelynek alapjait még a templáriusok rakták le, úgy 1190 táján, és lakták, bővítették a Sennyeiek, a Bezerédj-ek, s vendégeskedett szobáiban Kisfaludy Sándor, Szegedi Róza is. A kastély múltból-mába forduló történetét Patay László, ifjú festőnk seccoja örökíti meg az alagsorban, a táj szépségét meg a télen-nyáron itt tanyázók. Mert Zsennye a festőké, ebben fontos szerepet játszik az ősi park, az ódon kastély romantikája, a vasi táj szépsége, de természetesen az is, hogy Zsennye — mint valamennyi művésztelep — olcsó. A keresetnek megfelelően 12—36 forintig terjed a bőséges napi ellátás, a kényelmes otthon díja. Igaz, tárlatok gazdagsága bizonyítja, a festők bőségesen »törlesztenek«.

Az ősi zsennyei kastély

Az egyik emeleti sarokszoba ablaka a vízzel teli várárokra néz. S lakója, Bor Pál, idős mesterünk, felesége társaságában, az életéről beszél a váratlan látogatónak. Párizsról, franciaországi éveiről, s Maillolról, aki egy gipszfaragványa láttán felkiáltott: »Ön szobrász, uram!« Aztán hajdani küzdelmes korszakáról, amelyben csak a tanárfeleség szegény keresete nyújtott támaszt. A késő délutáni napfény sugarai képeken csillannak meg: zsennyei alkotások. A falon balett-táncosnő figurája, a vonalak dinamikája szinte életet lehel belé, a mozgás élményét adja, egy másik, ritka színekkel felvázolt, geometrikus elrendezésű, dús fantáziájú kép a sztratoszféra modern térélményét rögzíti és egy festményen feltűnnek a kastély lombok koszorúzta falai is. »Kísérletezni kell, örökké — mondja búcsúzóul az idős mester —, kísérlet nélkül nincs művészet.«

A táncteremnek is beillő, gótikus ablakokkal díszített hatalmas szobában Móritzék tanyáznak. Körben mindenütt akvarellek, a zsennyei termés. Hat hetet töltöttek itt, holnap utaznak haza.

Az egykori Derkovits-ösztöndíjas, Munkácsy-díjas festőnk — két éve súlyos agyműtéten esett át —, ma már egészséges. Az asztalon fekete gőzölög s a festő a szakma problémáiról, saját gondjairól beszél. Ősszel lesz a kiállítása.

Móriczék zsennyei szobájukban
(Vámos László felvételei)

Zsennyén »telt ház« van. Révai Dezső fotóművész, a Somos-Lieber festőpár, Szegedi Molnár Géza idős mesterünk, Tótfalusy László ötvösművész, Záborszky Viola, Friss László, Weisz Zsuzsa, Balogh Ervin vendégeskedik az ódon kastély falai között, amely nemes urak egykori vadászlakából ma a művészek oltalmazó vára lett.

Csatár Imre

Eger nemcsak műemlék, hanem fürdővár

Beszélgetés a teraszon.
Csurka István és Katkó István

Lányok a strandon. Jobboldali kép: A régi és az új Eg
az új lakónegyed — 1200 új lakás

Egy kis munkaszünet. Kassák Lajos és feleség
Jobbra: Bor Pál festőművész

A székesegyház főbejárata

Eger nemcsak műemlék, hanem fürdőváros is

Fiatal lány szőlővel (Herczegh Klára szobra a Hadnagy utcai lakótelepen)

Lányok a strandon. Jobboldali kép: A régi és az új Eger. Háttérben az új lakónegyed — 1200 új lakás

EGER új tartalo

»Egerlátó«-nak nevezik a dombot a ritkás facsoport után, mert váratlan, szép panoráma nyílik innen a változatos formájú hegyek, dombok közé épült városra. A völgy mélyén szőlőkertek és a Bükk gyűrűjébe zárva, a lankás hegyoldalakhoz szelíden hozzásimulva — mintha ódon metszetet néznénk — finom, kissé elmosódott vonalakkal rajzolt városkép bontakozik ki előttünk. A képen valami sejtelmes, lágy derű ragyog.

Ha igaz az a mondás, hogy a természet nagy színpadán az emberkéz alkotta épületek, falvak, városok jelentik a változó díszletet, akkor a magyar tájak forgószínpadán az egyik legegyénibb, legszebb díszlet Eger. Elegendő néhány perc a városban, s máris érezzük, hogy valami sajátosan kedves, különös varázsú helyre érkeztünk.

Miben rejlik az egri titok? Kezdhetnénk talán azzal, hogy Eger esetében nem is egyszerűen városról van szó, hanem inkább »műemlék-rezervátumról«, afféle műemléki védett területről, amely szép számmal akad a nálunk szerencsésebb országokban, de oly elszomorítóan ritka hazánkban. Nemcsak a várra gondolunk, az »Egri csillagok« romantikus nagyságára. Eger maga a bükki mészkőbe álmodott magyar barokk. Kivételes szerencséje volt: olyan egyházfejedelmek álltak a püspöki város élén, akik — minden hibájuk ellenére is — megfelelő érzékkel és kultúrával rendelkeztek ahhoz, hogy — főként olasz minták alapján — kialakítsák a népi jellegű, helyi barokk művészetet, és ezzel megteremtsék a magyar barokk városkép formáit. Egerben már azt a stílust figyelhetjük meg, amely kezd a barokk szenvedélyeiből kivetkőzni, s a régi mintákhoz visszatérve a klasszicizmus stílusává átalakulni, amely nyugodtabb, mintegy józanabb formáival az akkori magyar fejlődésnek, de a magyar természetnek is inkább megfelel.

Eger emellett diákváros is, csaknem egyetemi város, ha annakidején Esterházy Károly püspök messzetekintő tervét a nemzeti ellenállás szellemének növekedésétől tartva II. József meg nem hiúsítja. A Tanárképző Főiskola, mellette a számos középiskola azonban még így is új elemmel egészíti ki az eddigi jellemvonásokat. Régi városban nagyszámú fiatalság — már ez az ellentmondás sejtetni engedi, hogy a tiszteletreméltó hagyományok ellenére sem süllyed vissza a város a múlt emlékei közé, hanem egészséges egyensúlyt teremt a tradíciók és a haladás, a történelmi tudat és a modern világszemlélet között.

Végül Eger nemcsak műemlék, kulturális és kereskedelmi központ, valamint megyeszékhely, hanem fürdőhely is. Arculatának kialakításához hozzájárulnak a fürdő- és üdülőhely jellegzetes vonásai.

Nem feladatunk most Eger országoshírű épületeinek, a Tanárképző Főiskolának (volt Líceum), a székesegyháznak, a Várnak, a kanonokpalotáknak bemutatása. Ami az Egerbe látogató embert talán legjobban meglepi, az éppen a XVIII. századi környezetben kibontakozó modern élet. Modern, amely azonban egységben fogja össze a múltat és a jelent, és így rakja le a jövő még szilárdabb alapjait.

Mert a múlt nemcsak Dobót, az építkező püspököket, a barokk palotákat jelenti, hanem a két háború közötti időszakot is, amikor például az *Eger* című lap így írt: *»Emberek lézengenek itt, falszürke arccal álldogálnak a fal mellett vagy ülnek a lócákon, lecsüggedt kézzel, napokhosszán néma szájjal. Már a keserűségre sem futja, mert a keserűséghez is erő kell, erő pedig nincs, mert kenyér nélkül elgyengül a test, elfonnyad a lélek.«* Akinek esetleg ráérő ideje van, és elkezd böngészgetni a városi levéltárban, a polgármesterhez intézett számos beadványra bukkanhat, amelyek egyike például így kezdődik: *»Mi, érettségizett, főiskolát végzett ifjak, akik hosszú éveken át itt csavargunk állás nélkül . . .«*

Az egri újság akkor szocialista izgatásról írt s így jellemezte a helyzetet: *»A békés polgár vulkán felett alszik . . .«* Bár a városban nagyobb iparvállalatok nincsenek, a szétszórtan dolgozó munkások megtalálták a szervezkedés módját. A rendőrség azonban éberen őrködött a »vulkánon alvók« nyugalmán. Letartóztatási hullám söpört végig a városon, és 1933 februárjában tárgyalták Budapesten az egri »felforgatók« ügyét.

Igen, a finom barokk homlokzat mögött ez is a múlthoz tartozik, amiről — éppen a fiatalabbak — már nem sokat tudnak.

Gondjai ma is vannak a városnak. De milyen más gondok ezek. Évente 300—350 000 vendége van Egernek és ez a szám tovább növekszik. Egészen 1963-ig ehhez az idegenforgalomhoz csak egyetlen szálloda állt rendelkezésre, azóta felépült az ötemeletes Eger Szálló. A múlt esztendőben befejeződött a Gárdonyi Géza Színház korszerűsítése. Négy éven át, mintegy húszmillió forintos költséggel valósággal új színház létesült a régi helyén. Az utóbbi hat esztendőben 1200 lakást adtak át az igényjogosultaknak és a második ötéves terv végéig újabb, csaknem nyolcszáz lakás építését fejezik be. A Tanárképző Főiskola Heves megye legnagyobb kulturális intézménye. Tizenhét tanszéken száz főiskolai tanár neveli Heves, Borsod, Nógrád, Hajdú és Szabolcs megyék számára az általános iskolai tanárokat. A nappali tagozaton 650 hallgató ül a főiskola padjaiban, a levelező tagozaton az idén 2500-an szerzik meg a diplomát.

Javában épül ötvenezer négyzetméter területen a gyermekváros. Külön-külön házakban helyezik el az általános iskolásokat és az óvodásokat, a tanárlakásokat és a kicsinyek kórházát, valamint az éttermet.

Mindaz, amit eddig elmondtunk, voltaképpen csak keret, amelyben egy meghatározott társadalom él, dolgozik, szórakozik. Nincs helyünk arra, hogy szociográfiai elemzést adjunk a mai egri társadalomról. A régi Eger jellemzője az volt, hogy a lakosság meglehetősen zárt társadalmi csoportokból állott. Ilyen volt a káptalan, a kör[illegible] megyei és városi közigazgatás, amelyben csak a tanárifelség szegényebb keresete nyújtott támaszt. A késő délutáni napfény sugarai képeken csillannak meg: zsennyei alkotások. A falon balett-táncosnő figurája, a vonalak dinamikája szinte életet lehel belé, a mozgás élményét adja, egy másik, ritka színekkel felvázolt, geometrikus elrendezésű, dús fantáziájú kép a sztratoszféra modern térélményét rögzíti és egy festményen feltűnnek a kastély lombok koszorúzta falai is. »Kísérletezni kell, örökké — mondja búcsúzóul az idős mester —, kísérlet nélkül nincs művészet.«

A táncteremnek is beillő, gótikus ablakokkal díszített hatalmas szobában Móritzék tanyáznak. Körben mindenütt akvarellek, a zsennyei termés. Hat hetet töltöttek itt, holnap utaznak haza.

Az egykori Derkovits-ösztöndíjas, Munkácsy-díjas festőnk — két éve súlyos agyműtéten esett át —, ma már egészséges. Az asztalon fekete gőzölög s a festő a szakma problémáiról, saját gondjairól beszél. Ősszel lesz a kiállítása.

Móriczék zsennyei szobájukban
(Vámos László felvételei)

Zsennyén »telt ház« van. Révai Dezső fotóművész, a Somos-Lieber festőpár, Szegedi Molnár Géza idős mesterünk, Tótfalusy László ötvösművész, Záborszky Viola, Friss László, Weisz Zsuzsa, Balogh Ervin vendégeskedik az ódon kastély falai között, amely nemes urak egykori vadászlakából ma a művészek oltalmazó vára lett.

Csatár Imre